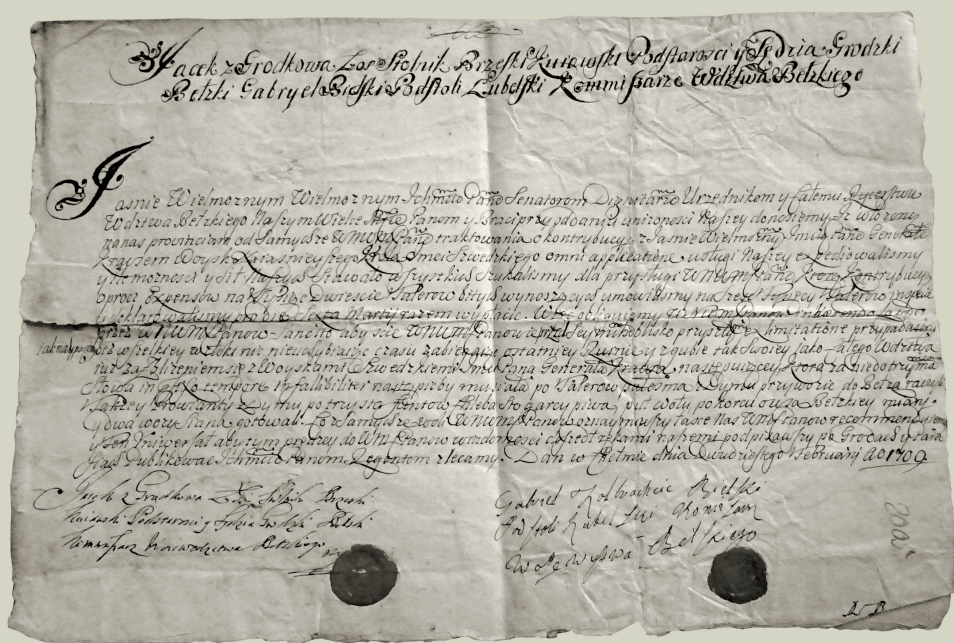

Akta sejmikowe województwa bełskiego. Lata 1696-1772 (1792)

Wydali
Michał Zwierzykowski
Robert Kołodziej

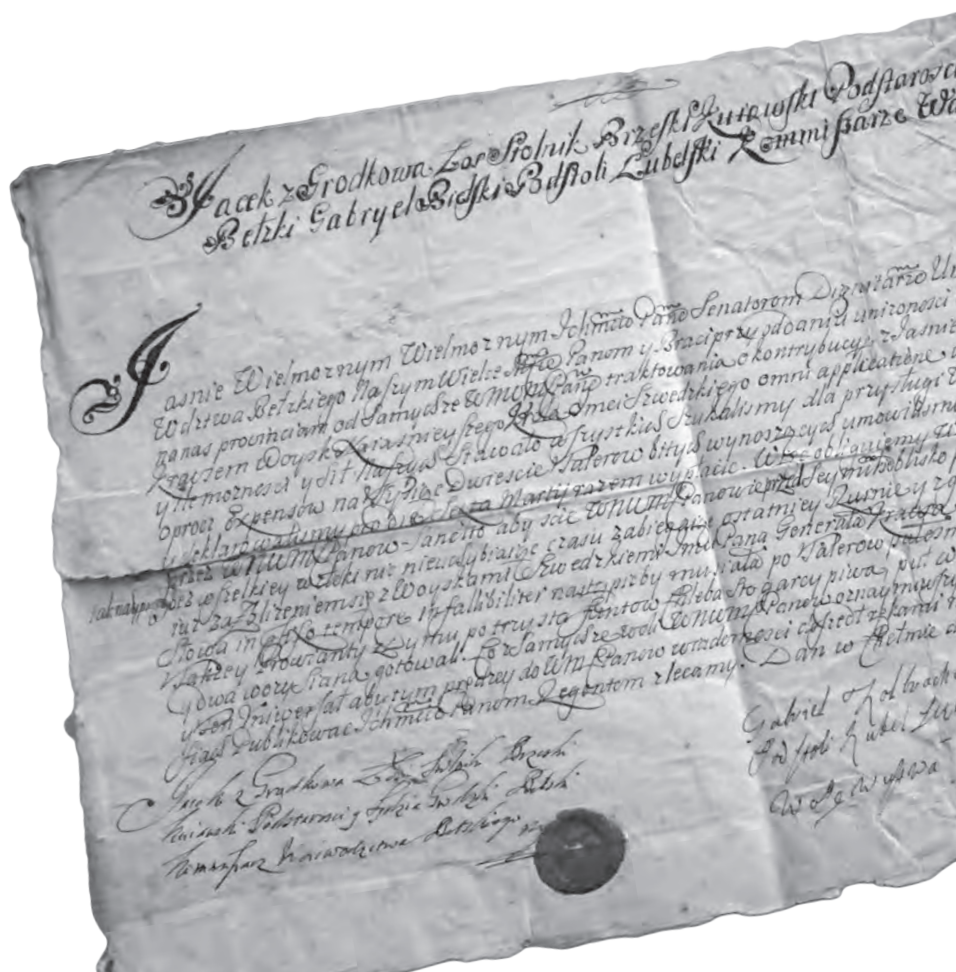
KSIEGARNIA AKADEMICKA

*Akta sejmikowe
województwa
bełskiego.*

Lata 1696-1772 (1792)

STAROPOLSKI PARLAMENTARYZM

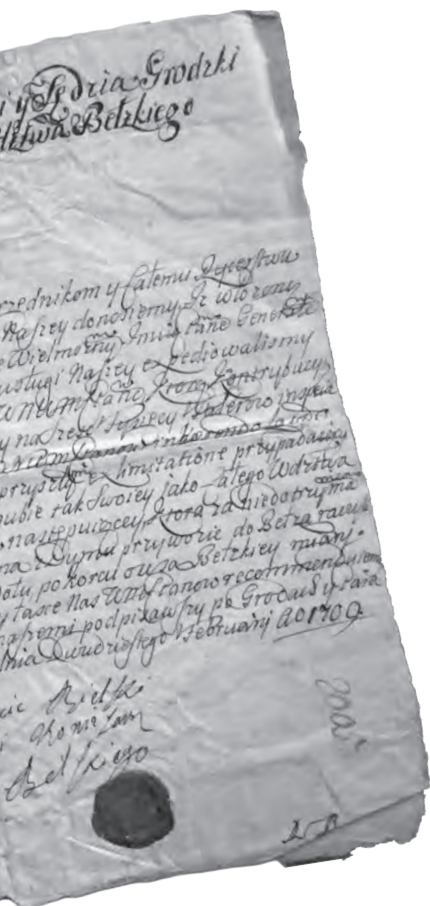
Redaktor serii
Michał Zwierzykowski

Akta sejmikowe województwa bełskiego.

Lata 1696-1772 (1792)

*Wydali
Michał Zwierzykowski
i Robert Kołodziej*

Kraków 2021

Recenzenci:

prof. UMCS dr hab. Wiesław Bondyra

dr Oleksij Winnyczenko

© Michał Zwierzykowski, Robert Kołodziej 2021

Opracowanie publikacji finansowane w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012-2017, numer projektu 11H 11 000280

Druk publikacji finansowany w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2018-2023, numer projektu 31H 17 0445 84

NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI

Indeksy opracowali: Robert Kołodziej, Michał Zwierzykowski

Na okładce: Uniwersał komisarzy województwa bełskiego w sprawie kontrybucji i prowiantów dla wojska szwedzkiego – Chełm, 20 lutego 1709 r. (CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2005 – oryginał).

Redaktor: Klaudia Kruczek

Projekt okładki: Ewa Wąsowska

Korekta tłumaczeń: dr hab. Andrzej Wypustek

Skład: Agnieszka Kluzik

ISBN 978-83-8138-629-6 (druk)

ISBN 978-83-8138-630-2 (PDF)

<https://doi.org/10.12797/9788381386302>

KSIEGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków

tel./faks: 12 431-27-43, 12 421 13 87

e-mail: publishing@akademicka.pl

Księgarnia internetowa:

<https://akademicka.com.pl>

*Niniejszy tom dedykujemy pamięci
Antoniego Prochaski i Wojciecha Hejnosza,
wybitnych historyków i wydawców źródeł,
którzy jako pierwsi podjęli próbę wydania
akt sejmikowych województwa bełskiego*

Wstęp

W 2020 r. ukazał się pierwszy tom aktu sejmiku bełskiego zatytułowany *Akta sejmikowe województwa bełskiego. Lata 1572-1655*¹. We wstępie do tego tomu wydawcy szczegółowo omówili dzieje akt bełskich oraz pierwsze plany i próby ich opublikowania w serii wydawniczej „Akta Grodzkie i Ziemskie”. Scharakteryzowano tam również dotyczącą tych planów spuściznę Wojciecha Hejnosza, która była dla wydawców pierwszą inspiracją do podjęcia wysiłku edycji materiałów. Wydając kolejny tom zawierający akta sejmikowe województwa bełskiego czujemy się więc zwolnieni z obowiązku powtarzania informacji zawartych we wcześniejszej publikacji. Podkreślić należy jedynie, że podobnie jak w przypadku tomu obejmującego lata 1572-1655, także w niniejszym, udostępnianym czytelnikowi, materiały zgromadzone przez Wojciecha Hejnosza stały się jedynie punktem wyjścia do dalszych prac. Wszystkie poczynione przez niego odpisy zostały zweryfikowane w księgach grodzkich bełskich, poprawiono omyłki i uzupełniono opuszczenia. Przy okazji udało się odnaleźć wiele nowych materiałów, albo to przeoczonych, albo celowo nie uwzględnionych przez Hejnosza (ze względu na odmienny, mocno ograniczony model edycji obowiązujący w serii *Akta Grodzkie i Ziemskie*). Same odpisy, wykonane przez przedwojennego wydawcę, stały się podstawą edycji jedynie w przypadkach, gdy materiały źródłowe zaginęły lub ze względu na zły stan nie są obecnie udostępniane. Wydawcy niniejszego tomu dokonali również kwerend uzupełniających we wszystkich zachowanych i odnalezionych księgach pozostałych grodów województwa bełskiego – w Busku (Centralnij derżawnij istoričnij archiv Ukraïni we Lwowie), Grabowcu i Horodle (Archiwum Państwowe w Lublinie, Nacional’ny Gistaryczny Archiv Belarusi w Mińsku). Pozwoliło to na odnalezienie wielu cennych, a nie uwzględnionych przez Hejnosza materiałów. Wreszcie kwerenda objęła również inne zbiory biblioteczne i archiwalne. Należą do nich zbiory Biblioteki XX. Czartoryskich, Biblioteki PAU i PAN, Biblioteki PAN

¹ *Akta sejmikowe województwa bełskiego. Lata 1572-1655*, wyd. M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, Kraków 2020.

w Gdańsku oraz Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie, Archiwum Głównego Akt Dawnych, Biblioteki Narodowej i Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego w Warszawie, Biblioteki Ossolineum we Wrocławiu, Biblioteki PAN w Kórniku, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie. Kwerenda objęła również wiele placówek zagranicznych: Centralnij deržavnij istoričnij archiv Ukraïni w Kijowie, Lviv'ska Nacional'na Naukova Bibliateka Ukrainy we Lwowie, Nacional'na Bibliateka Ukrainy w Kijowie, Nacianał'ny Gistaryczny Archiu Belarusi w Mińsku, Hauptstaatsarchiv w Dreźnie i Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka w Wilnie.

Krótkiego wyjaśnienia wymaga fakt, że jako drugi w kolejności wydany zostanie tom obejmujący akta z lat 1696-1772 (1792). Wydawcy prowadzili początkowo prace nad tomem obejmującym lata 1656-1695. Okazało się jednak, że wiele odpisanych wcześniej materiałów wymaga ponownej konfrontacji z oryginałami, a to wiązało się z kwerendami uzupełniającymi we Lwowie. Niestety, z powodu pandemii COVID okazało się to przez dłuższy czas niemożliwe. Z tego względu podjęto decyzję, aby w pierwszej kolejności wydać niniejszy tom, obejmujący czasy saskie i stanisławowskie, natomiast jako trzeci i ostatni do rąk czytelników trafi wolumin obejmujący drugą połowę XVII w. Jego wydanie zaplanowane jest na 2022 r.

W prezentowanym opracowaniu wydawcy zdecydowali się na kontynuowanie metody rekonstrukcyjnej, przyjętej we wcześniejszych edycjach akt sejmikowych. Polega ona na odtworzeniu wszystkich sejmików oraz innych zjazdów szlachty województwa bełskiego, niezależnie, czy zachowały się jakiegokolwiek materiały powstałe w związku z tym zjazdem, czy wyłącznie informacje pośrednie, świadczące o tym, że sam sejmik się odbył lub – zgodnie z prawem (jak np. sejmiki deputackie, gospodarskie lub limitowane) – odbyć się powinien. Przy edycji pominięto – podobnie jak to miało miejsce w poprzednim tomie – zjazdy elekcyjne na urzędy sądowe województwa bełskiego (a także obwieszczające je uniwersały wojewodów), ponieważ obejmowały jedynie mieszkańców pojedynczych powiatów i ziem, nie podejmowały także innych postanowień niż wybór czterech kandydatów na wakujący urząd – najczęściej zresztą były one w badanym okresie zrywane². Do odtworzenia chronologii życia sejmikowego prowincji wykorzystano różne źródła pośrednie – uniwersały, korespondencję, doniesienia oraz informacje prasowe. Bardzo interesującym materiałem rękopiśmiennym, pozwalającym na odtworzenie kalendarza sejmikowego, są manifestacje i protestacje szlachty wnoszone w grodach województwa. Metoda rekonstrukcyjna, choć wymagająca od wydawców znacznie więcej pracy, dużo lepiej oddaje intensywność życia sejmikowego i samorządowego obywateli dawnej Rzeczypospolitej.

² Warto przy tym zauważyć, że województwo posiadało jednego podkomorzego, ale tylko do 1764 r., kiedy utworzono urząd podkomorzego buskiego, zob. *Urzędnicy województwa bełskiego i ziemi chełmskiej XIV-XVIII wieku. Spisy*, opr. H. Gmiterek, R. Szczygieł, pod red. A. Gąsiorowskiego, Kórnik 1992, s. 88; Zjazdy elekcyjne były obiektem zainteresowania naukowego W. Bondyry, który dla okresu, który obejmuje niniejszy tom, ustalił dziewięć tego typu zgromadzeń: elekcja podkomorzego bełskiego z 18 marca 1712 r., 15 stycznia 1745 r., i 23 września 1758 r.; elekcja sędziego ziemskiego bełskiego z 19 marca 1712 r. i 6 listopada 1713 r., podsędka ziemskiego bełskiego z 18 sierpnia 1730 r., 27 sierpnia 1761 r. oraz pisarza ziemskiego bełskiego z 19 sierpnia 1730 r. i 28 sierpnia 1761 r.; zob. W. Bondyra, *Chronologia sejmików bełskich w dobie saskiej*, *Res Historica*, 7 (1999), s. 117, 125, 134, 143, 146.

Data początkową wydawnictwa jest bezkrólewie po śmierci Jana III Sobieskiego. W pierwotnej wersji datą graniczną miał być 1772 r., gdy zdecydowana większość województwa została wcielona do Austrii w wyniku pierwszego rozbioru i w związku z tym sejmik bełski przestał funkcjonować. Ostatecznie zdecydowano, aby w wydawnictwie uwzględnić również akta sejmiku bełskiego, który został reaktywowany w 1792 r. na pozostałym w granicach Rzeczypospolitej małym fragmencie dawnego województwa bełskiego. Szczegółowe uzasadnienie tej decyzji znajdzie Czytelnik w krótkim wstępie, poprzedzającym zamieszczone na końcu tomu materiały związane z nowo utworzonym sejmikiem. Jako że akta z 1792 r. zostały wytworzone w związku z działalnością zupełnie nowego tworu samorządowego, materiały te otrzymały nową, odrębną numerację.

Ostatecznie, w niniejszym tomie uwzględniono 308 sejmików i zjazdów szlacheckich, z których 306 pochodzi z lat 1696-1772, natomiast dwa odbyły się już po utworzeniu nowego sejmiku, w 1792 r. Wśród nich przeważają odbywające się w miarę regularnie sejmiki deputackie, których w omawianym czasie odbyło się 70 (jeden z nich zakwalifikowany został jednocześnie jako deputacki i gospodarski). Dodatkowo dwa kolejne z 1792 r. to zjazdy dla elekcji deputata, sędziów granicznych i ziemiańskich (w ówczesnym systemie prawnym zjazdy te były już uznawane za pełnoprawne sejmiki, nie elekcje). W analizowanym okresie szlachta na sejmikach oraz zjazdach gospodarskich spotkała się 65 razy. Sejmiki przedsejmowe w tym czasie odbyły się 47 razy. W tej liczbie są również zjazdy przed konwokacją oraz przed i w trakcie wyprawy na wolną elekcję, natomiast jeden z sejmików odbył się przed Walną Radą Warszawską w 1710 r. Wśród wszystkich sejmików przedsejmowych cztery to sejmiki powtórne. W omawianym okresie coraz rzadziej odbywały się zjazdy relacyjne. Przyczyną było oczywiście zrywanie sejmów, po których sejmiki relacyjne nie były już w tym okresie zwoływane. W prezentowanym zbiorze takich sejmików znalazło się 16, ale warto zauważyć, że za panowania Augusta III relacja poselska odbyła się tylko jeden raz, po jedynym szczęśliwie zakończonym sejmie pacyfikacyjnym w 1736 r. Wśród sejmików relacyjnych znajduje się również zgromadzenie po Walnej Radzie Warszawskiej w 1710 r. W przeciwieństwie do drugiej połowy XVII w., w analizowanym okresie bardzo rzadko zwoływano powtórne sejmiki relacyjne, taki zjazd odbył się tylko raz. Natomiast dość częste w XVIII w. były zwoływane zarówno przez króla, jak i przez lokalne elity sejmiki ekstraordynaryjne (w tym również liczne zjazdy konfederackie organizowane oddolnie), które w województwie bełskim zebrały się 31 razy. Cechą charakterystyczną życia sejmikowego w czasach Augusta II była limita sejmikowa, ostatecznie zabroniona w 1717 r.³ Stąd też aż 77 zgromadzeń w prezentowanej publikacji to sejmiki z limity, z czego zaledwie dwa odbyły się w czasach Augusta III. W tym czasie dochodziło często do zwoływania zjazdów gospodarskich na podstawie decyzji poprzedniego sejmiku, jednak w takim wypadku klasyfikowane one były jako sejmiki gospodarskie, a nie jako sejmiki z limity (była to próba obejścia zakazu limity z 1717 r., dlatego używano dla nich określenia „zjazdy” lub „kongresy” gospodarskie).

W poniższej edycji na temat wszystkich 308 zjazdów szlacheckich odnaleziono 523 teksty i informacje, z czego dziewięć dotyczy sejmiku reaktywowanego w 1792 r. Dla porównania: w rękopisie sporządzonym przez Wojciecha Hejnosza uwzględniono 293 teksty, zatem aż

³ Konstytucja sejmu 1717 r. „Sejmiki Relacyjne” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 148-149).

223 (a więc ponad 43%) prezentowanych w niniejszym tomie to materiały zupełnie nowe, nie uwzględnione w planowanej przed wojną edycji.

Odnosnie do 43 zgromadzeń sejmikowych i zjazdów (14% wszystkich zawartych w wydawnictwie) nie udało się zebrać żadnych dokumentów, czego przyczyną było po prostu zerwanie sejmiku, dość częste w omawianym czasie. Wiele z nich to zjazdy deputackie, po których czasem nie zachowały się żadne ślady, prócz atestacji wydawanych dla deputatów, a te rzadko trafiały do miejscowych grodów. Dla 140 sejmików odnaleziono jeden dokument, dla 64 – dwa dokumenty, dla 29 – trzy dokumenty, dla 13 cztery dokumenty, dla 10 – pięć, dla 3 – sześć, dla kolejnych 3 – siedem, dla 2 – osiem, a dla jednego zjazdu – aż jedenaście aktów.

Wśród zebranych materiałów znajduje się 98 uniwersałów, zarówno króla, jak też innych osób (prymasów, wojewodów, kasztelanów, podkomorzych, marszałków konfederackich). Z dokumentacji wytworzonej w trakcie samych sejmików najliczniejsze są lauda, a w kilku przypadkach ich fragmenty, których w edycji znalazło się 208 egzemplarzy. Znacznie rzadsze są instrukcje dawane posłom na sejmy, do króla, prymasa, hetmanów czy do dowódców obcych wojsk stacjonujących w województwie bełskim. W prezentowanym zbiorze znalazło się 46 materiałów tego typu⁴, choć w kilku przypadkach są to jedynie punkty do instrukcji. W niniejszym tomie opublikowano także 23 protestacje oraz 51 manifestacji związanych z funkcjonowaniem sejmiku. Odnaleziono też 10 listów bądź to skierowanych do sejmiku, bądź wysyłanych przez sejmikującą szlachtę do różnych adresatów. Pozostałe 47 tekstów to różnorakie materiały, zarówno powstałe podczas obrad sejmiku, jak i kierowane do niego (np. pisma związane ze skarbowością sejmikową, popisy, konfederacje, odpowiedzi na instrukcje sejmikowe, umowy z dowódcami wojsk cudzoziemskich, a także informacje na temat dwóch instrukcji królewskich skierowanych do województwa bełskiego, których tekst ogłoszony będzie niebawem w innym miejscu). W tomie zamieszczono również 40 informacji na temat sejmiku, pochodzących zarówno z korespondencji, awiz, doniesień prasowych, jak i z ksiąg grodzkich zachowanych pod postacią notek aktykacyjnych informujących o aktywności sejmiku. Bardzo wiele prezentowanych materiałów wytworzonych przez sejmik to oryginały. Część z nich pochodzi z „Liber laudorum”, jednej z ksiąg grodzkich bełskich przechowywanych we Lwowie. Księga ta powstała w 1766 r., gdy obradujący w dniu 3 lutego sejmik gospodarczy zlecił Janowi Teodorowi Chodakowskiemu, subdelegatowi i suszeptantowi grodzkiemu bełskiemu zebrać wszystkie lauda i taryfy od 1730 r. i zszyć je w jedną księgę, za którą to pracę urzędnik otrzymał 500 zł. Dzięki temu z lat 1739-1766 zachowało się w jednym poszycie bardzo wiele oryginalnych dokumentów sejmikowych. Udało się również zebrać wiele oryginalnych uniwersałów, część z nich to dokumenty drukowane.

Nie wszystkie odnalezione teksty zostały opublikowane w całości. Dotyczy to przede wszystkim uniwersałów skierowanych do szlachty bełskiej. W przypadku, gdy zostały opublikowane we wcześniejszych edycjach (przede wszystkim w aktach sejmiku województw poznańskiego i kaliskiego w Środzie), wydawcy poprzestali na informacji o miejscu jego

⁴ Już po złamaniu tomu i opracowaniu indeksów, dzięki wskazówkom dr. Oleksija Winnyczenki udało się uwzględnić instrukcję daną posłom do Augusta II z sejmiku bełskiego z limity na pospolitym ruszeniu pod Dąbrowicą w dniu 18 sierpnia 1702 r. (pochodzi z Litewskiej Naukowej Biblioteki im. M. Mażydy). W stosownym miejscu zamieszczono nagłówek z odsyłaczem, a właściwy tekst opublikowano w Aneksie nr 1 na końcu tomu.

przechowywania oraz na odnośniku odsyłającym do wydawnictwa, w którym został opublikowany. Ze względu na oszczędność miejsca, nie informowano w osobnych nagłówkach o legacjach królewskich na sejmiki przedsejmowe – materiały te bowiem w całości albo są, albo niebawem będą ogłoszone drukiem w kolejnych tomach akt sejmiku średzkiego. Również ze względu na oszczędność miejsca w spisie treści nie uwzględniono informacji pośrednich, o tekstach, których w niniejszym tomie nie opublikowano, na przykład o zachowanych w księgach nagłówkach laudów lub uniwersałów, których tekstów z jakiegoś powodu do ksiąg nie przepisano.

Strona edytorska i wydawnicza nie różni się od opublikowanego niedawno tomu akt sejmikowych województwa bełskiego z lat 1572-1655. W dużej mierze oparta jest ona na *Instrukcji wydawniczej* opracowanej przez zespół pod kierunkiem K. Lepszego⁵. Ponieważ wydawcy uznali, iż publikują tekst historyczny, nie literacki, dokonali sporych ingerencji, aby ułatwić dzisiejszemu czytelnikowi jego zrozumienie. Znaki diakrytyczne uzupełniono. Pozostawiono zapisy oboczne „a” pochylonego w słowach „koźdy” i „kaźdy”. Zachowano też oboczności „a/e” w np. w słowach „jachać” i „jechać”. Mimo niekonsekwencji w zapisie końcówek „-em” i „-ym” w narzędniku i miejscowniku („spólnemi – spólnymi”, „wolnemi – wolnymi”), pozostawiono niejednolity zapis, zgodny z zapisem w źródle. Słowa pochodzące z łaciny zmodernizowano zgodnie z zaleceniami *Instrukcji wydawniczej*. Podobnie postąpiono z interpunkcją, wstawiając przecinki i dzieląc zdania, niekiedy zajmujące kilkanaście linii tekstu, na krótsze. Pisownia nazwisk została zmieniona jedynie częściowo. Jeśli jedno nazwisko było zapisywane na kilka różnych sposobów, pisownię ujednolicono do wersji, jaka występuje w literaturze przedmiotu, ewentualnie pozostawiając oboczności, jeśli takie w literaturze istnieją. Zastosowano liczne skróty tytułów jak, J.K.M. („jego królewska mość”), jm. („jego mość”), ichm. („ich moście”). W skrócie terminu „pan nasz miłościwy” zastosowano wprawdzie małe litery (p.n.m.), jednak przy osobnej pisowni słowa „Pan”, w rozumieniu król, pozostawiono dużą literę, która wielokrotnie ułatwia zrozumienie tekstu. Wszystkie używane skróty zamieszczono w osobnym wykazie. Wszelkie wstawki i dodatki wydawców umieszczono w nawiasach kwadratowych. W ten sposób oznaczono zarówno brakujące imiona, jak i hipotetyczne odczyty zniszczonych fragmentów tekstu. Przy manifestacjach lub popisach wydawcy zdecydowali, aby dla wygody korzystającego, w nawiasach kwadratowych ponumerować kolejne, podpisujące się osoby. Wreszcie w takich samych nawiasach znajdują się również numery stron lub kart podstawy edycji.

Wydawnictwo zostało zaopatrzone w niezbędny aparat edytorski. W przypisach rzeczowych objaśniono osoby występujące w tekście, a wymienione jedynie z tytułu (dotyczy to również członków domu panującego, obcych monarchów i ich urzędników, dyplomatów, dowódców wojsk i innych postaci historycznych). Objaśnienia objęły również większość występujących w tekście miejscowości, z podaniem ich obecnej nazwy i orientacyjnego położenia. W przypadku miejscowości znajdujących się obecnie na Ukrainie w przypisie podana została

⁵ *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, red. K. Lepszy, Wrocław 1955.

oryginalna nazwa w pisowni ukraińskiej bez transkrypcji czy transliteracji⁶. Opracowanie Wiesława Bondyry okazało się bardzo przydatne do identyfikacji licznych miejscowości⁷. Dla wygody korzystających z edycji, w przypisach podano nazwy konstytucji sejmowych wymienianych w tekstach, wraz z odpowiednim odnośnikiem do *Volumina constitutionum*⁸ lub *Volumina legum*⁹. Rozwiązano również zapis używanych czasem w tekście dat z kalendarza kościelnego. Wreszcie objaśniano niektóre wydarzenia historyczne, jeśli ułatwiało to zrozumienie tekstu. W przypisach tekstowych odnotowano ważniejsze odmianki tekstowe i ewentualne problemy związane z odczytem lub uszkodzeniem tekstu.

Zgromadzony materiał podzielono chronologicznie. Każdy sejmik otrzymał odrębne oznaczenie cyfrowe, a w obrębie każdego sejmiku osobno ponumerowano wszystkie dokumenty i inne materiały związane z konkretnym sejmikiem (głównie uniwersały, lauda, instrukcje, informacje na temat obrad). Każdy z tekstów zaopatrzony został w krótką informację na temat podstawy rękopiśmiennej, w kilku przypadkach także miejsca, w którym ukazał się drukiem. Sejmiki, które powinny odbyć się zgodnie z prawem, a o których wydawcy nie posiadali żadnych informacji, również zostały wpisane do niniejszej edycji i opatrzone notatką, że na ich temat nie odnaleziono żadnych materiałów.

Wydawcy poczuwają się do miłego obowiązku, aby złożyć podziękowania wszystkim osobom, które miały udział w powstaniu kolejnego tomu akt sejmiku bełskiego. Należy wśród nich wymienić Profesora Andrzeja Kamińskiego, który był jednym z inicjatorów przedsięwzięcia i uczestników projektu mającego za zadanie zebranie akt sejmiku województwa poznańskiego i kaliskiego oraz akt sejmiku bełskiego (będzie również współwydawcą tomu akt sejmiku bełskiego za lata 1656-1695). Ogromne wyrazy wdzięczności wydawcy kierują w stronę pracowników Centralnego Historycznego Archiwum Ukrainy we Lwowie. Dyrekcji dziękujemy za zgodę na korzystanie z oryginalnych ksiąg przechowywanych w zasobach

⁶ Niestety, ze względu na przeprowadzoną niedawno reformę administracyjną na Ukrainie wydawcom nie udało się dotrzeć do wszystkich aktualnych nazw miejscowości oraz ich właściwej przynależności terytorialnej; za informację na ten temat i uzupełnienia w tym zakresie wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnyczenecze.

⁷ W. Bondyra, *Własność ziemska w województwie bełskim w czasach saskich*, Lublin 2015.

⁸ *Volumina constitutionum*, t. 1: 1493-1549, vol. 1: 1493-1526, do druku przyg. S. Grodziski, I. Dwornicka, W. Uruszczak, Warszawa 1996; vol. 2: 1527-1549, do druku przyg. W. Uruszczak, S. Grodziski, I. Dwornicka, Warszawa 2000; t. 2: 1550-1609, vol. 1: 1550-1585, do druku przyg. W. Uruszczak, S. Grodziski, I. Dwornicka, Warszawa 2005; t. 2: 1550-1609, vol. 2: 1587-1609, do druku przyg. W. Uruszczak, Warszawa 2008; t. 3: 1611-1640, vol. 1: 1611-1626, do druku przyg. S. Grodziski, A. Karabowicz, M. Kwiecień, Warszawa 2010; vol. 2: 1627-1640, do druku przyg. S. Grodziski, M. Kwiecień, A. Karabowicz, Warszawa 2013; t. 4: 1641-1668, vol. 1: 1641-1658, do druku przyg. S. Grodziski, M. Kwiecień, K. Fokt, Warszawa 2015; t. 4: 1641-1668, vol. 2: 1659-1668, do druku przyg. S. Grodziski, M. Kwiecień, K. Fokt, Warszawa 2017.

⁹ *Volumina legum*, wyd. J. Ohryzko, t. 5, 6, Petersburg 1860.

Archiwum. Za nieocenioną pomoc w korzystaniu z zasobów Archiwum składamy podziękowania pracownikom czytelnicy oraz magazynów: Paniom Oksanie Meł'nyk i Irinie Wengryn oraz Doktorowi Wołodymyrowi Dolinowskiemu. Dziękujemy również Dyrektorowi Archiwum Państwowego w Lublinie, Doktorowi Piotrowi Dymelowi za pomoc podczas kwerend w tamtejszych zbiorach. Profesorowi Andrzejowi Wypustkowi należą się wielkie słowa podziękowania za wielotygodniową, żmudną pracę przy korekcie tekstów łacińskojęzycznych. Z kolei Profesorowi Witoldowi Filipczakowi, Doktorowi Jerzemu Ternesowi oraz Doktorowi Grzegorzowi Głabiszowi wydawcy zawdzięczają informacje dotyczące reaktywacji sejmiku w końcu panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego. Dzięki nim pojawiła się możliwość dotarcia i opublikowania materiałów związanych z działalnością sejmiku w 1792 r. Wreszcie ogromne podziękowania składamy Recenzentom. Dzięki Profesorowi Wiesławowi Bondyrze udało się wyeliminować wiele mankamentów tekstu, zidentyfikować wiele osób oraz miejscowości występujących na kartach wydawanych źródeł. Doktorowi Oleksijowi Vinnyczenko wydawcy dziękują za cenne uwagi i wskazówki, które miały istotny wpływ na ostateczny kształt zarówno wstępu, samej publikacji, jak i jej aparatu naukowego. Niezwykle pomocne były uwagi Recenzenta dotyczące miejscowości znajdujących się na terenie Ukrainy, czy pomoc w rozszyfrowaniu niektórych osób oraz ich tytułatury. Skrupulatna lektura opasłego maszynopisu oraz cenne uwagi ze strony obu Recenzentów pozwoliły nie tylko uzupełnić tom, ale również wyeliminować wiele potknięć.

Wydawcy

Wrocław – Poznań, 25 października 2021 r.

Вступ

В 2020 р. побачив світ перший том документів белзького сеймика, озаглавлений *Akta sejmikowe województwa bełskiego. Lata 1572–1655*¹. У вступі до нього видавці детально окреслили історію белзьких сеймикових актів та перші плани і спроби їх оприлюднення в рамках серійного видання „Akta Grodzkie i Ziemskie”. Охарактеризовано там також спадщину Войцеха Гейноша, яка була пов’язана з цими планами і стала для видавців першою спонукою для того, щоб взятися за публікацію документів. Видаючи черговий том, що містить сеймикові акти Белзького воєводства, видавці почуваються вільними від обов’язку повторювати відомості, вміщені в попередній публікації. Слід лише підкреслити, що подібно як і в томі, який охоплює документи за 1572–1655 рр., так само й у теперішньому, представленому читачеві, матеріали зібрані В. Гейношем стали тільки вихідною точкою для подальшої роботи. Усі підготовлені ним відписи були звірені із записами в белзьких ґродських книгах, виправлено помилки та відновлено пропущені фрагменти. Водночас вдалося відшукати чимало нових матеріалів, або пропущених, або спеціально неврахованих В. Гейношем (з огляду на відмінну, суттєво обмежену модель публікації, прийняту в серії *Akta Grodzkie i Ziemskie*). Самі копії, зроблені передвоєнним видавцем, стали підставою для публікації лише у випадках, коли джерельні матеріали загинули або з огляду на поганий стан збереження нині недоступні. Видавці цього тому здійснили також додаткові пошуки в усіх збережених і виявлених книгах ґродів Белзького воєводства – у Буську (Центральний державний історичний архів України у Львові), Ґрабовцю й Городлі (Державний архів у Любліні, Національний історичний архів Біларусі в Мінську). Це дозволило виявити багато надзвичайно цінних і неврахованих В. Гейношем матеріалів. Врешті пошуки охопили також інші бібліотечні та архівні фонди. Належать до них зібрання Бібліотеки кня-

¹ *Akta sejmikowe województwa bełskiego. Lata 1572–1655*, wyd. M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, Kraków 2020.

зів Чарторийських, Бібліотеки ПАН і Ягеллонської Бібліотеки в Кракові, Бібліотеки ПАН у Гданську, Головного архіву давніх актів, Національної бібліотеки і Бібліотеки Варшавського університету у Варшаві, Бібліотеки Оссолінеум у Вроцлаві, Бібліотеки ПАН у Курніку, Воеводської публічної бібліотеки ім. Г. Лопацинського в Любліні. Пошуки охопили також фонди багатьох закордонних інституцій, таких як Центральний державний історичний архів України у Києві, Львівська національна наукова бібліотека ім. Василя Стефаника НАН України у Львові, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського у Києві, Національний історичний архів Білорусі в Мінську, Центральний державний архів (Hauptstaatsarchiv) у Дрездені тощо.

Короткого пояснення вимагає той факт, що як другий за порядком виданий буде том, який охоплює акти за 1696–1772 (1792) роки. Видавці початково працювали над томом, що стосується 1656–1695 роки. Однак виявилось, що багато переписаних раніше матеріалів потребують повторної зв'язки з оригіналами, а це було пов'язано з додатковими архівними роботами у Львові. На жаль, з огляду на пандемію COVID впродовж довшого часу це залишалось неможливим. Тому прийнято рішення, щоб у першу чергу видати теперішній том, котрий охоплює саксонський і станіславівський періоди, натомість третім і останнім до рук читачів потрапить том, що обійматиме другу половину XVII ст. Його видання заплановане на 2022 р.

У представленому виданні упорядники вирішили й далі застосовувати метод реконструкції, прийнятий у раніших публікаціях сеймикових актів. Полягає він у фіксації усіх сеймиків та інших з'їздів шляхти Белзького воєводства незалежно від того, чи збереглися які-небудь матеріали, що були створені у зв'язку з цим зібранням, чи виключно опосередковані відомості, які свідчать про те, що сам сеймик відбувся або за законом повинен відбутися (як, наприклад, депутатські, господарські чи лімітовані сеймики). У виданні не враховано – подібно як і в попередньому томі – з'їзди-елекції на судові уряди Белзького воєводства (а також універсали воєвод, що оголошували про їх скликання), оскільки охоплювали виключно мешканців окремих повітів і земель, не приймали також інших рішень, окрім обрання чотирьох кандидатів на вакантний уряд – зрештою у дослідженому періоді найчастіше їх зривали². Для відтворення хронології сеймикового життя регіону використано різноманітні опосередковані джерела – універсали, кореспонденцію, донесення та пресові повідомлення. Дуже цікавим рукописним джерелом, що дозволило відтворити сеймиковий календар, стали маніфестації й протестації шляхти, подані до ґродів воєводства. Метод реконструкції хоч і вимагав

² Тут варто зазначити, що Белзьке воєводство мало тільки одного підкоморія, але лише до 1764 р., коли запроваджено уряд буського підкоморія; див. *Urządnicy województwa belskiego i ziemi chełmskiej XIV–XVIII wieku. Spisy*, opr. H. Gmiterek, R. Szczygiel, pod red. A. Gąsiorowskiego, Kórnik 1992, s. 88. Елекційні з'їзди стали об'єктом наукових зацікавлень Веслава Бондири, котрий для періоду, що його охоплює теперішній том, встановив дев'ять зібрань цього типу: елекції белзького підкоморія 18 березня 1712 р., 15 січня 1745 р. і 23 вересня 1758 р., белзького земського судді 19 березня 1712 р. і 6 листопада 1713 р., белзького земського підсудка 18 серпня 1730 р. і 27 серпня 1761 р. та белзького земського писаря 19 серпня 1730 р. і 28 серпня 1761 р.; див. W. Bondyra, *Chronologia sejmików belskich w dobie saskiej*, Res Historica, 7 (1999), s. 117, 125, 134, 143, 146.

від видавців значно більше праці, проте набагато краще відображає інтенсивність сеймикового й самоврядного життя обивателів давньої Речі Посполитої.

Початковою датою видання стало безкоролів'я після смерті Яна III Собеського. У первісному варіанті фінальною датою мав бути 1772 р., коли абсолютна більшість території Белзького воєводства була приєднана до Австрії внаслідок першого поділу й у зв'язку з цим белзький сеймик перестав функціонувати. У підсумку вирішено, що в публікації слід врахувати також акти белзького сеймика, який був відновлений в 1792 р. на малому клаптику колишнього Белзького воєводства, збереженому в межах Речі Посполитої. Детальне обґрунтування цього рішення Читач може знайти у короткому вступі, що передує вміщенням наприкінці тому матеріалам, пов'язаним з новоутвореним сеймиком. Оскільки акти 1792 р. були створені у зв'язку з діяльністю цілком нового самоврядного утворення, то ці матеріали отримали нову, окрему нумерацію.

Загалом у нинішньому томі враховано 308 сеймиків та шляхетських з'їздів, з яких 306 походять з 1696–1772 рр., натомість два відбулися вже після утворення нового сеймика в 1792 р. Серед них переважають депутатські сеймики, які проводились відносно регулярно і яких впродовж розглянутого періоду відбулось 70 (один з них був окреслений одночасно як депутатський і господарський). Додатково два почергові в 1792 р. зібрання – це з'їзди для виборів депутата, граничних і зем'янських суддів (в тодішній правовій системі ці зібрання вважались повноцінними сеймиками, а не лише елекціями). В проаналізованому періоді шляхта на господарські сеймики і з'їзди збиралась 65 разів. Передсеймові сеймики у цей час відбулись 47 разів. В їх числі були також з'їзди перед конвокацією та перед і під час поїздки на вільну елекцію, натомість один з сеймиків відбувся перед Варшавською Вальною Радою в 1710 р. Серед усіх передсеймових сеймиків чотири були повторними зібраннями. У розглянутому періоді дедалі рідше відбувались реляційні з'їзди. Причиною зрозуміло стали зривання сеймів, після чого реляційні сеймики в цей період вже не скликались. У представленому томі таких сеймиків виявилось 16, проте варто зазначити, що за правління Августа III посольська реляція мала місце лише один раз, після єдиного успішно завершеного, паціфікаційного сейму 1736 р. Серед реляційних сеймиків знаходиться також зібрання після Варшавської Вальної Ради в 1710 р. На відміну від другої половини XVII ст. в аналізованому періоді дуже рідко скликали повторні реляційні сеймики, такий з'їзд відбувся тільки раз. Натомість досить частими у XVIII ст. були скликані як королем, так і локальними елітами екстраординарні сеймики (у тому числі також чисельні конфедераційні з'їзди, організовані «з низів»), які у Белзькому воєводстві зібралися 31 раз. Характерною рисою сеймикового життя в часи Августа II стала лімітація сеймиків, остаточно заборонена в 1717 р.³ Звідси аж 77 зібрань у представленій публікації – це лімітовані сеймики, з-поміж яких заледве два відбулись за правління Августа III. У цей час часто доходило до скликання господарських з'їздів на підставі рішення попереднього сеймика, однак у такому випадку їх класифіковано як господарські сей-

³ Конституція сейму 1717 р. „Seymiki Relacyjne” (*Volumina legum*, wyd. J. Ohryzko, t. 6, Petersburg 1860, s. 148-149).

мики, а не як лімітовані сеймики (це була спроба обійти заборону лімітації 1717 р., тому для них вживали окреслення господарські „з'їзди” або „конгреси”).

У представленому виданні для усіх 308 шляхетських зібрань вміщено 523 документи, тексти та відомості, з яких дев'ять стосуються відновленого в 1792 р. сеймика. Для порівняння: у підготовленому В. Гейношем рукописі налічується 293 тексти, відтак аж 223 (отже понад 43 %) вміщених у нинішньому томі документів – це цілком нові матеріали, не враховані в планованому перед війною виданні.

Стосовно 43 сеймикових зібрань і з'їздів (14 % усіх поданих у виданні) не вдалося відшукати жодних документів, причиною чого було попросту зрив сеймика, досить частий для розглянутого періоду. Багато з них були депутатськими з'їздами, по яких часом не залишилось жодних слідів, окрім виданих для депутатів атестацій, а ті нечасто потрапляли до місцевих ґродів. Для 140 сеймика виявлено один документ, для 64 – два документи, для 29 – три документи, для 13 – чотири документи, для 10 – п'ять документів, для 3 – шість документів, для інших трьох – сім документів, для 2 – вісім документів, а для одного з'їзду – аж одинадцять актів.

Серед зібраних матеріалів опинилися 98 універсалів, зарівно короля, як і інших персон (примасів, воевод, каштелянів, підкоморіїв, конфедераційних маршалків). З документації, утвореної в процесі роботи самих сеймиків, найчисельнішими є постанови (*lauda*), яких загалом у виданні опинилося 208 примірників, а в кількох випадках лише їх фрагменти. Значно рідшими є інструкції, які надавали послам на сейм, до короля, примаса, гетьманів чи керівників іноземних військ, що розміщувались в Белзькому воеводстві. У представленому зібранні опинилось 46 документів цього типу⁴, хоч в кількох випадках це є тільки пункти до інструкції. В нинішньому томі опубліковано також 23 протестації та 51 маніфестація, пов'язані з функціонуванням сеймика. Виявлено також 10 листів, чи-то скерованих до сеймика, чи-то надіслані сеймикуючою шляхтою до різних адресатів. Решта 47 текстів – це різноманітні матеріали, як ті, що з'явилися під час нарад сеймика, так і скеровані до нього (наприклад, акти, пов'язані зі скарбовою діяльністю сеймика, переписи, конфедерації, відповіді на сеймикові інструкції, угоди з керівниками іноземних військ, а також інформації стосовно двох королівських інструкцій, скерованих до Белзького воеводства, текст яких незабаром буде опублікований в іншому виданні). У томі вміщено також 40 відомостей щодо сеймика, які походять як з кореспонденції, повідомлень, пресових донесень, так і зі збережених у ґродських книгах актикаційних записів, що інформують про активність сеймика. Дуже багато представлених матеріалів, створених на сеймику, є оригіналами. Частина з них походить з „Книги постанов” („*Liber laudorum*”), однієї з белзьких ґродських книг, що зберігаються у Львові. Ця книга виникла в 1766 р., коли господарський сеймик, що проводив наради 3 лютого, доручив белзькому ґродському

⁴ Вже після макетування тому та підготовки покажчиків завдяки вказівкам д-ра Олексія Вінниченка вдалося додати інструкцію, яку надано послам до Августа II від белзького лімітованого сеймика, проведеного в часі посполитого рушення під Домбровицею 18 серпня 1702 р. (зберігається у фондах Литовської національної бібліотеки імені Мартінаса Мажвідаса у Вільнюсі). У відповідному місці подано заголовок з посиланням, а сам текст опубліковано в Додатку № 1 наприкінці тому.

субделегату і сусцептанту Яну Теодору Ходаковському зібрати усі сеймикові постанови і тарифи від 1730 р. та зшити їх в одну книгу, за працю над якою урядник отримав 500 злотих. Завдяки цьому в одному зшитку збереглося дуже багато оригінальних сеймикових документів за 1739–1766 рр. Для видання вдалося також зібрати чимало оригінальних універсалів, частина з них це друковані документи.

Не всі виявлені тексти були опубліковані повністю. Стосується це передусім універсалів, скерованих до белзької шляхти. У випадках, коли були опубліковані в раніших виданнях (найперше серед актів сеймика Познанського і Каліського воеводств в Сьроді), видавці обмежились інформацією про місце їх зберігання та приміткою з посиланням на видання, в якому були опубліковані. З огляду на обмежений обсяг видання не подано інформацію в окремих заголовках про королівські легації на передсеймові сеймики, оскільки ці матеріали повністю або опубліковані, або незабаром будуть надруковані в чергових томах сьредського сеймика. Також з огляду на брак місця в переліку змісту не враховано опосередковані відомості про джерела, які в теперішньому томі не опубліковано, наприклад про збережені у книгах заголовки постанов або універсалів, текстів яких до книг з якоїсь причини не було вписано.

З точки зору едиційної археографії видання не різниться від опублікованого нещодавно тому сеймикових актів Белзького воеводства за 1572–1655 рр. і в значній мірі ґрунтується на „Instrukcji wydawniczej”, підготовленій колективом під керівництвом Казімежа Лепшого⁵. Оскільки видавці визнали, що публікують історичні тексти, а не літературні, то зробили чимало виправлень, щоб спростити сучасному читачеві їх розуміння. Додані діакритичні знаки. Залишено варіативне написання закритого „a” в словах „koždy” і „každy”. Збережено також варіативність „a/e”, наприклад у словах „jachać” і „jechać”. Незважаючи на непослідовне написання закінчень „-em” і „-um” в орудному та місцевому відмінках („spólnemi – spólnymi”, „wolnemi – wolnymi”), залишено їх різноманітне написання відповідно до написання у джерелі. Слова латинського походження модернізовано відповідно до рекомендацій „Instrukcji wydawniczej”. Подібно зроблено з пунктуацією, були вставлені коми і поділені на коротші речення, які деінде займали кільканадцять рядків тексту. Написання прізвищ була змінена лише частково. Якщо одне прізвище було записане у кількох різних варіантах, тоді його написання уніфіковано до форми, яка прийнята в історіографії, евентуально залишаючи різночитання, якщо такі існують в літературі. Вжито численні скорочення таких титулувань, як J.K.M. („jego królewska mość”), jm. („jego mość”), ichm. („ich moście”). У скороченні окреслення „pan nasz miłościwy” щоправда використано малі літери (p.n.m.), однак при окремому написанні слова „Pan” на означення короля залишено велику літеру, що значно спрощує розуміння тексту. Усі вжиті скорочення розкрито в їх окремому переліку. Будь-які вставки й доповнення видавців вміщено у квадратних дужках. У такий спосіб подано як імена, яких бракує в документі, так і гіпотетично реконструйовані фрагменти тексту, що були знищені. У маніфестаціях і переписах шляхти видавці впровадили – для зручності читача – у квадратних дужках послідовну

⁵ *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, red. K. Lepszy, Wrocław 1955.

нумерацію осіб, які підписалися або були вписані. Врешті в таких самих дужках знаходяться також номери сторінок або аркушів рукописної підстави публікації.

Видання було забезпечено необхідним науково-довідковим апаратом. У змістових примітках ідентифіковано осіб, згаданих у тексті, але названих тільки за титулуванням (стосується це членів правлячого дому, іноземних монархів та їх урядників, дипломатів, військових керівників та інших історичних персон). Пояснення також охопили більшість згаданих у джерелах місцевостей, з поданням їх сучасної назви та орієнтовного розташування. Для місцевостей, розташованих тепер в Україні, у примітці подана оригінальна назва в українському написанні без транскрипції чи транслітерації⁶. Дослідження Веслава Бондири виявилось особливо помічним для ідентифікації багатьох місцевостей⁷. Для зручності читачів у примітках подано заголовки сеймових конституцій, згаданих у тексті, разом з відповідним посиланням на „*Volumina Constitutionum*”⁸ або „*Volumina Legum*”⁹. Роз’яснено також написання дат за церковним календарем, часами вжитих у джерелах. Врешті пояснено деякі історичні події, якщо це спрощувало розуміння тексту. У текстових примітках занотовано найважливіші текстуальні різнителі та можливі проблеми, пов’язані з прочитанням чи пошкодженням джерела.

Зібрані матеріали представлено хронологічно. Кожен сеймик отримав окрему цифрову позначку, а в рамках кожного зібрання осібно пронумеровані всі документи та інші матеріали, пов’язані із цим конкретним сеймиком (головно універсали, ляуди, інструкції, відомості стосовно нарад). Кожен акт супроводжує коротка інформація про рукописну підставу, в кількох випадках також щодо місця попередньої публікації. Сеймики, які повинні були відбутися згідно з правом, але про них видавці не мали жодних відомостей, так само були включені до теперішнього видання із зазначенням у нотатці, що стосовно їх проведення не вдалося виявити жодних матеріалів.

⁶ На жаль, з огляду на проведену нещодавно адміністративну реформу в Україні видавцям не вдалося з’ясувати усі актуальні назви місцевостей та їх справжню територіальну приналежність; за інформацію з цього приводу та уточнення у цій сфері видавці дякують д-ру Олексію Вінниченку.

⁷ W. Bondyra, *Własność ziemiska w województwie bełskim w czasach saskich*, Lublin 2015.

⁸ *Volumina constitutionum*, t. 1: 1493–1549, vol. 1: 1493–1526, do druku przyg. S. Grodziski, I. Dwornicka, W. Uruszczak, Warszawa 1996; vol. 2: 1527–1549, do druku przyg. W. Uruszczak, S. Grodziski, I. Dwornicka, Warszawa 2000; t. 2: 1550–1609, vol. 1: 1550–1585, do druku przyg. W. Uruszczak, S. Grodziski, I. Dwornicka, Warszawa 2005; t. 2: 1550–1609, vol. 2: 1587–1609, do druku przyg. W. Uruszczak, Warszawa 2008; t. 3: 1611–1640, vol. 1: 1611–1626, do druku przyg. S. Grodziski, A. Karabowicz, M. Kwiecień, Warszawa 2010; vol. 2: 1627–1640, do druku przyg. S. Grodziski, M. Kwiecień, A. Karabowicz, Warszawa 2013; t. 4: 1641–1668, vol. 1: 1641–1658, do druku przyg. S. Grodziski, M. Kwiecień, K. Fokt, Warszawa 2015; t. 4: 1641–1668, vol. 2: 1659–1668, do druku przyg. S. Grodziski, M. Kwiecień, K. Fokt, Warszawa 2017.

⁹ *Volumina legum*, wyd. J. Ohryzko, t. 5, 6, Petersburg 1860.

Видавці відчують за собою приємний обов'язок скласти подяку усім особам, які спричинилися до появи чергового тому актів белзького сеймика. Серед них належить назвати Професора Анджея Каменського, який став одним з ініціаторів задуму та учасником проекту, що передбачав видання актів сеймика Познанського і Каліського воєводств та актів сеймика Белзького воєводства (буде також співупорядником тому актів белзького сеймика за 1656–1595 рр.). Величезну подяку видавці адресують працівникам Центрального державного історичного архіву України у Львові. Дирекції архіву дякуємо за надання згоди на використання оригінальних актових книг, що зберігаються у фондах архіву. За безцінну допомогу в користуванні архівними матеріалами складаємо подяку працівникам читального залу та сховищ: Пані Оксані Мельник, Пані Ірині Венгрин та Д-ру Володимиру Долиновському. Дякуємо також Директору Державного архіву в Любліні Д-ру Пйотру Диммелю за сприяння під час пошуків у тамтешніх збірках. Професору Анджею Випустку належать великі слова вдячності за багатотижневу, копітку роботу з корегування латиномовних текстів. Далі Професорові Вітольд Філіпчаку, Д-ру Єжи Тернесу та Д-ру Гжегожу Глабішу видавці дякують за інформацію стосовно відновлення сеймика наприкінці правління Станіслава Августа Понятовського. Завдяки ним з'явилась можливість опрацювати та опублікувати матеріали, пов'язані з діяльністю сеймика в 1792 р. Врешті величезну подяку складаємо Рецензентам. Завдяки Професору Веславу Бондирі вдалося усунути чимало огріхів у тексті, ідентифікувати чимало осіб та місцевостей, що згадані на сторінках публікованих джерел. Д-ру Олексію Вінниченку видавці дякують за цінні зауваження та вказівки, які мали суттєвий вплив на остаточний вигляд як вступу й самої публікації, так і її наукового апарату. Надзвичайно корисними були зауваження Рецензента, що стосувались місцевостей, розташованих на теренах України, чи допомога у розшифруванні підписів деяких осіб та їх титулатури. Скурпульозна вчитка об'ємного машинопису та цінні зауваження обох Рецензентів дозволили не лише доповнити том, але й усунути чимало неточностей.

Видавці

Вроцлав – Познань, 25 жовтня 2021 р.

Переклад Вступу: Олексій Вінниченко

Bibliografia

Wykorzystane podstawowe edycje źródłowe i literatura

- Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1696-1732*, wyd. M. Zwierzykowski, Poznań 2008.
- Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1733-1763*, wyd. M. Zwierzykowski, Warszawa 2015.
- Akta sejmikowe województwa bełskiego. Lata 1572-1655*, wyd. M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, Kraków 2020.
- Akta sejmiku podolskiego in hostico 1972-1698*, wybrał i opracował J. Stoliccki, Kraków 2002.
- Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965-1999. Słownik biograficzny*, oprac. P. Nitecki, Warszawa 2000.
- Bondyra W., *Chronologia sejmików bełskich w dobie saskiej*, „Res Historica”, 7 (1999).
- Bondyra W., *Własność ziemska w województwie bełskim w czasach saskich*, Lublin 2015.
- Chronologia polska*, red. B. Włodarski, Warszawa 2007.
- Chronologia sejmów polskich*, zestawił W. Konopczyński, Kraków 1948.
- Dąbkowski P., *Kancelarie i księgi sądowe bełskie za czasów polskich*, „Przegląd Prawa i Administracji” 42 (1918), s. 97-142.
- Dąbkowski P., *Zaginione księgi sądowe województwa ruskiego i bełskiego*, Lwów 1921.
- Deputaci Trybunału Koronnego 1578-1794. Spis*, cz. 3: 1661-1700, oprac. L.A. Wierzbicki, Warszawa 2017, cz. 4: 1701-1750, oprac. W. Bondyra, Warszawa 2015, cz. 5: 1751-1794, oprac. J. Ternes, Warszawa 2015.
- Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, red. K. Lepszy, Wrocław 1955.
- Janeczek A., *Osadnictwo pogranicza polsko-ruskiego. Województwo bełskie od schyłku XIV do początku XVII w. Mapy*, Warszawa 1993.
- Kołodziej R., Zwierzykowski M., *Bibliografia parlamentaryzmu dawnej Rzeczypospolitej*, Poznań 2012.
- Konopczyński W., *Konfederacja barska*, t. 1-2, Warszawa 1991.

- Łuszczak G., *Nauczyciele i wychowawcy szkół jezuickich we Lwowie 1608-1773*, Kraków 2010.
- Polska w XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, t. 11: *Ziemie ruskie (Kijów-Braclaw)*, opisana przez A. Jabłonowskiego, Warszawa 1897.
- Polski Słownik Biograficzny*, t. I-LIII, Kraków (i in.) 1935-2021.
- Szczygielski W., *Referendum trzeciomajowe*, Łódź 1994.
- Teki Dworzaczka – CD-rom wersja 1.2.0 dla Windows*, Biblioteka Kórnicka PAN 1997.
- Urzędnicy centralni i dostojnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV-XVIII wieku*, oprac. H. Lulewicz, A. Rachuba, Kórnik 1994.
- Urzędnicy centralni i nadwornicy Polski XIV-XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Chłapowski et al., Kórnik 1992.
- Urzędnicy kujawscy i dobrzyńscy XVI-XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Mikulski, W. Stanek, Kórnik 1990.
- Urzędnicy podlascy XIV-XVIII wieku. Spisy*, oprac. E. Dubas-Urwanowicz, W. Jarmolik, M. Kulecki, J. Urwanowicz, Kórnik 1994.
- Urzędnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy*, opr. E. Janas, W. Kłaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka, Kórnik 1998.
- Urzędnicy Prus Królewskich XV-XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Mikulski, Wrocław 1990.
- Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. 1, *Województwo wileńskie XIV-XVIII wiek*, pod red. A. Rachuby, opr. H. Lulewicz, A. Rachuba, P. Romaniuk, przy współpracy U. Jemielanczuka i A. Macuka, Warszawa 2004.
- Urzędnicy wielkopolscy XVI-XVIII wieku. Spisy*, oprac. A. Bieniaszewski, Wrocław 1987.
- Urzędnicy województw łęczyckiego i sieradzkiego XVI-XVIII wieku. Spisy*, oprac. E. Opaliński, H. Żerek-Kleszcz, Kórnik 1993.
- Urzędnicy województwa bełskiego i ziemi chełmskiej XIV-XVIII wieku. Spisy*, oprac. H. Gmiterek, R. Szczygieł, Kórnik 1992.
- Urzędnicy województwa kijowskiego i czernichowskiego XV-XVIII wieku. Spisy*, oprac. E. Janas, W. Kłaczewski, Kórnik 2002.
- Urzędnicy województwa krakowskiego XVI-XVIII wieku. Spisy*, oprac. S. Cynarski, A. Falniowska-Gradowska, Kórnik 1990.
- Urzędnicy województwa lubelskiego XVI-XVIII wieku. Spisy*, oprac. W. Kłaczewski, W. Urban, Kórnik 1991.
- Urzędnicy województwa ruskiego XIV-XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Przyboś, Wrocław 1987.
- Urzędnicy województwa sandomierskiego XVI-XVIII wieku. Spisy*, oprac. K. Chłapowski, A. Falniowska-Gradowska, Kórnik 1993.
- Urzędnicy wołyńscy XIV-XVIII wieku. Spisy*, oprac. M. Wolski, Kórnik 2007.
- Vinničenko O., *Nevidanij 26-j tom „Aktów grodzkich i ziemskich”*, Visnik L'vivs'kogo Universitetu, Seriâ Īstorična, 33 (1998), s. 207-217.
- Volumina constitutionum*, t. 1-4, Warszawa 1997-2015.
- Volumina legum*, t. 1-8, wyd. J. Ohryzko, Petersburg 1859-1860.
- Zajączkowski A., Reychmann J., *Zarys dyplomatyki osmańsko-tureckiej*, Warszawa 1955.
- Żychliński T., *Złota księga szlachty polskiej*, t. 1-31, Poznań 1891 i nn.

Wykaz skrótów

Część skrótów obejmuje również liczbę mnogą, wynikającą z kontekstu, co nie zostało uwzględnione w niniejszym wykazie.

a.	anno
a. D.	anno Domini
AGAD	Archiwum Główne Akt Dawnych
AN Kraków	Archiwum Narodowe w Krakowie
APP	Archiwum Publiczne Potockich
AR	Archiwum Radziwiłłowskie
b.d. i m.	brak daty i miejsca
Bibl. Czart.	Biblioteka XX. Czartoryskich
Bibl. Jag.	Biblioteka Jagiellońska
Bibl. Kórn.	Biblioteka Kórnicka PAN
Bibl. Oss.	Biblioteka Ossolińskich
Bibl. PAN Gdańsk	Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku
Bibl. PAU i PAN	Biblioteka PAU i PAN w Krakowie
BUW	Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego
CDIAUK	Centralnij deržavnij istoričnij archiv Ukraïni m. Київ
CDIAUL	Centralnij deržavnij istoričnij archiv Ukraïni m. Lviv
d.n.c.	dominus noster clementissimus
Fam.	Famatus
fl	floren (złoty polski)
Gen.	Generosus
Gr.	Grodzkie

Hon.	Honestus
ichm.	ichmość
Ill.	Illustrissimus
J.K.M.	Jego Królewska Mość
j.o.	jaśnie oświecony
j.w.	jaśnie wielmożny
jejm.	jejmość
jm.	jegomość
k.	karta
K.J.M.	Król Jegomość
ks.	książę
LNMMB	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
LNNBU	Lviv'ska Nacional'na Naukova Biblioteka Ukrainy
m.	mości
M.D.L.	Magnus Ducatus Lituaniae
m.m.	mój miłościwy
m.p.	manu propria
m.w.m.	mój wielce miłościwy
Mag.	Magnificus
N.	nieznany
NBU	Nacional'na Biblioteka Ukrainy
NGAB	Nacianal'ny Gistaryczny Archiu Belarusi w Mińsku
n.m.	nasz miłościwy
N.N.	nieznany z imienia i nazwiska
n.w.m.	nasz wielce miłościwy
Nob.	Nobilis
ob.	obecnie
obw.	obwód
ol.	olim
p.n.m.	pan nasz miłościwy
pow.	powiat
Prov.	Providuus
r.	rok
r. P.	rok Pański
R.P.	Rzeczpospolita
rej.	rejon
rkp.	rękopis
s.	strona
S.R.M.	Sacra Regia Maiestas
śp.	świętej pamięci
t.	tom

tys.	tysiąc
ur.	urodzony
v	verso
<i>Vol. const.</i>	Volumina constitutionum
<i>Vol. leg.</i>	Volumina legum
w.	wielmożny
WBP im. Łopacińskiego	Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie
W.K.M.	Wasza Królewska Mość
W.Ks.L.	Wielkie Księstwo Litewskie
w.m.	wasza miłość
w.m.m.	wielce mój miłościwy
w.m.w.m.	wielce mój wielce miłościwy
w.n.m.	wielce nasz miłościwy
w.n.w.m.	wielce nasz wielce miłościwy
woj.	województwo
zł	złoty
złp	złoty polski

[illegible]

1. Sejmik przedkonwokacyjny w Bełzie, 27 lipca 1696 r.

1. *Uniwersał prymasa Michała Radziejowskiego zwołujący sejmik przedkonwokacyjny w Bełzie na dzień 27 lipca 1696 r. – Warszawa, 27 czerwca 1696 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 879-884 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 9 lipca 1696 r. [feria 2 ante festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proxima a. D. 1696].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 101, s. 809-814 – oryginał drukowany; w grodzie grabowieckim oblatował Nob. Tomasz Pięknowski w dniu 13 lipca 1696 r. [feria 5 pridie festi Sanctae Margarethae Virginis et Martyris a. D. 1696]; **Rp. 3** NGAB, Fond 1713 (Ks. gr. horodelskie) 10, k. 389a-392a – oryginał drukowany; w grodzie horodelskim oblatowano w dniu 12 lipca 1696 r. [feria 5 pridie festi Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proxima a. D. 1696].

Druk: AS 1696-1732, s. 7-10.

2. *Laudum sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 27 lipca 1696 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 289, s. 728-731 – oblata, egzemplarz lekko uszkodzony w górnej części kart; w grodzie bełskim oblatował Gen. Michał Żelechowski towarzysz chorągwi pancерnej Mag. Franciszka Stanisława Dunina chorążego buskiego, marszałka sejmiku w dniu 4 sierpnia 1696 r. [Sabbatho ante festum Transfigurationis Christi Domini anno eiusdem 1696].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 897-900 – ekstrakt z grodu bełskiego; w grodzie buskim oblatowano w dniu 6 sierpnia 1696 r. [feria 2 ipso die Transfigurationis Christi Domini a. D. 1696].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 413-417.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, za uniwersałem i denuncjacyją j.o. książęcia jm.

kardynała [Michała] Radziejowskiego jako prymasa et primi principis Regni Poloniae et M.D.L. na sejmik antekonwokacyjny i miejsce consultationum nostrorum zwyczajne do Bełza pro die 27 iulii r. P. 1696 zgromadzeni.

Po uczynionej samym sobie i najjaśniejszemu a osierociątemu domowi kondolencyjnej śmierci zesłego nam śp. Pana Najjaśniejszego [729] ^aK.J.M. Jana III, in hac Reipublicae necessitate et periculis tak od Porty Otomańskiej, jako i^a postronnych w sąsiedztwie narodów, sine consilio et armis nie chcąc zostawać et perfectus status ojczyzny naszej (która ex tribus constat ordinibus) chcąc reducere do pory jej, naprzód unanymi votorum nostrorum consensu uprosiwszy za dyrektora koła naszego w. jm. pana Franciszka Stanisława Piotra z Skrzynna na Uhnowie Dunina chorążego ziemi buskiej, rotmistrza J.K.M. rotę pancernej, na utrzymanie praw i wolności naszych, i wolnej in libera Republica elekcyjnej Pana, poprzysiężoną między sobą uczyniwszy konfederacją, takową województwa naszego ziem i powiatów należących formujemy uchwałę.

Gdzie orbatam principe widząc viduam Rempublicam, praevidendo securitati internae quam externae, uprosiliśmy e medio nostri na czas naznaczony konwokacyjnej generalnej warszawskiej ichm. panów posłów, jako to w. jm. pana Aleksandra na Tuczapach i Łaszczowie Łaszczą grabowieckiego, jasielskiego starostę, w. jm. pana Józefa Potockiego ropczyckiego starostę, w. jm. pana Kazimierza Ligęzę Minora cześnika ciechanowskiego, sędziego wojskowego, w. jm. pana Kazimierza Głogowskiego, którym ichm. instrukcją seorsivam, konformując się do konfederacyjnej dajemy. A tej instrukcyjnej ichm. panowie posłowie nic a nic nec augere, nec diminuere i owszem, tenaciter przy niej (sub stricta reddenda na sejmiku relatione) stawać obligantur. Co żeby w doskonalszym było bezpieczeństwie i pewności, non praeiudicando intaminatae fidei ichm. naszych panów, unanymi consensu na tośmy się zgodzili, aby pomienieni ichm. panowie posłowie corporali iuramento stwierdzili to, że mają fide, honore et conscientia, sine ullis personae respectibus promowować bonum publicum, konformując się do konfederacyjnej województwa naszego unanymi consensu spisanej, nie pozwalając sobie więcej nic nad contenta confoederationis, ani jej pro libitu suo tłumaczyć. Jakoż de facto in loco eodem stwierdzili et praestiterunt iuramentum. W instrukcyjnej zaś cokolwiek privatorum negotiorum et desideriorum mają sobie pomienieni ichm. panowie posłowie commissum, dexteritati et activitati ichm. poruczymy.

A żeśmy dotąd byli inermes dla niepłatnych wojsk utriusque authoramenti i na borg służących tak długo w pustyni in confiniis Regni, tedy chcąc consolari one, ad continuationem obsequii powabić, gdy (tot calamitatibus nadubożale województwo nasze bełskie tymczasem upewniając, że tak dawne i następujące potem ćwierci wypłacać będziemy) uchwalamy dwoje pogłównego oprócz Żydów (którzy swoje zwyczajne płacą pogłowne) za ćwierci cztery na rat dwie. Pierwsza rata [730] ^azaczynać się ma prima ianuarii in anno praeterito, a kończyć się ma ultima decembris w roku tymże. Druga rata zaczynać się ma a prima ianuarii roku przyszłego, a kończyć się ma ultima martii w tymże roku. Dwie ćwierci najpierwsze mają być wypłacone, przyszłe, to jest februiusowa i marcowa in anno da Bóg 1697^a, a to dla racyjnej tej, żeby żołnierz na ekspedycyją wojenną na wiosnę, da Bóg, przyszłą przy szczupłej hibernie był munitus hora

belli. Potym drugą ratę ordynujemy na zapłatę jako najdawniejszych ćwierci dwóch, a to dlatego, że tak wiele ichm. mając zatrzymane zasługi, cessarunt ab obsequio R.P.

Do których podatków egzakcyi uprosiliśmy ichm. panów poborców, do pierwszej raty jm. pana Mikołaja Głogowskiego stryjecznego brata ichm. panów Głogowskich na Rudzie [Magierowskiej] i Magierowie dziedziców, do drugiej raty jm. pana Aleksandra Leszczyńskiego, obowiązując ichm., aby aequaliter dzielili tak gotowizną i delatami ludzi rycerskich z repartycyjei do województwa bełskiego należących, nikomu ani prę-dzej, ani więcej nie dając, sub reddenda ratione na sejmiku każdym i sądach wszelkich.

Ażeby było tym skuteczniejsze podatkovanie uchwały naszej, postanawiamy consensu publico, aby haeredes et possessores dóbr sami rękami swemi własnymi podpisywali registra, stwierdzając realitatem ich fide, honore et conscientia i pieczęcią własną, a nie przez ekonomów, podstarościch, wójtów. Przy likwidowaniu registrów na komisyjei ichm. panowie oficerowie obojga wojsk nie przez deputatów, ale żeby osobami swemi podane registra poprzysięgali, warujemy sobie. Ichm. zaś panowie egzaktorowie, sub poena sessionis turricae et refusione damnorum, na ichm. panach deputatach dla prędszego wyliczenia zasług nie mają extorquere nic et questum czynić sobie sub specie honorarii. Kto by zaś zatrzymał podatki tak hibernowe, jako i na zapłaty zasług naznaczone, tak w ziemskich, jako i R.P. dobrach, tedy bona jego confiscationi subiacere powinne będą.

Jm. pana Wojciecha Wiśniowskiego z egzakcyi jego kwitujemy i asekurowane przez laudum zł 300 do egzakcyi jm. pana Kazimierza Głogowskiego z podatku szelęznego i czopowego pomienionemu jm. panu Wiśniowskiemu naznaczamy.

Exorbitantiam podczas terażniejszego sejmiku chłopów naszych, że przyniosła wielką szkodę ludziom na jarmark bełski sub tempus idem zgromadzonym, aby prae-via refusione damnorum była poskromiona, warujemy sobie.

Supliki przewielebnych oo. dominikanów konwentu horodelskiego i krasnobrodzkiego, także desideria ichm. panów braci naszych Franciszka Winiarskiego, jm. pana Chamca niewolnika, jm. pana Michała Modryńskiego chorążycza grabowieckiego, jm. pana Ołtarzewskiego, jm. pana Samuela z Wojski Wojskiego, jm. pana Michała Chmieleckiego, jm. pana Stawskiego, jm. pana Tomasza Gdeszyńskiego, jm. pana Władysława Cebrowskiego, jm. pana Eustachego Kadłubskiego, do przyszłego sejmiku relationis przez ichm. panów posłów naszych deferendo zachowujemy.

Co wszystko aby jako najskuteczniej exequi mogło, zlecamy jm. panu marszałkowi i dyrektorowi koła naszego rycerskiego województwa bełskiego stwierdzić imieniem naszym, a podpisem ręki swojej własnej i pieczęcią swoją. Działo się in loco solito consultationum nostrorum w Bełzie, die 27 [731] iulii r. 1696.

Franciszek Stanisław Piotr Dunin chorąży ziemi buskiej, marszałek i dyrektor koła rycerskiego województwa bełskiego, hrabia na Skrzynnie i Uhnowie, rotmistrz J.K.M.

^{a-a} górna część karty w podstawie uszkodzona, tekst zrekonstruowano na podstawie Rp. 2

3. *Konfederacja zawiązana podczas sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 27 lipca 1696 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 289, s. 731-736* – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Michał Żelechowski towarzysz chorągwi pancernej marszałka sejmiku w dniu 4 sierpnia 1696 r. [Sabbatho ante festum Transfigurationis Christi Domini anno eiusdem 1696].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, *Fond. 3, Opis 1, 24, s. 888-894* – ekstrakt z grodu bełskiego; w grodzie buskim oblatował Nob. Stanisław Gordonowicz w dniu 6 sierpnia 1696 r. [feria 2 ipso die Transfigurationis Christi Domini a. D. 1696].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 419-429.

Konfederacja przez nas, niżej wyrażonych, na sejmiku antekonwokacyjnym województwa bełskiego ziem i powiatów do niego należących, dnia, za denuncjacyją j.o. ks. jm. primi principis et primatis Regni zgromadzonych, 27 lipca miesiąca r. P. 1696 w Bełzie zgodnie namówiona i spisana.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego ziem i powiatów do niego należących, zapatrując się na orbitatem R.P. po śmierci najjaśniejszego śp. K.J.M. Jana III niezwykłego, przez lat dwadzieścia i kilka zarabiającego cum serenissima prole sua na sławę imienia polskiego i całości miłej ojczyzny pracującego, sine consilio et armis nie chcąc zostawać, będąc proximi magno R.P. periculo, tak od Porty Otomańskiej, jako i inszych w sąsiedztwie narodów i perfectionem status R.P. (która ex tribus constat ordinibus) chcąc reducere do pory swojej, jako najdoskonalszą obmyślamy securitatem wolnej elekcyjej i takową między sobą zgodę i poprzysiężoną czyniemy konfederacją.

Jeżeli by kto bezbożny i zapamiętały miał się znajdować i znajdował w tej R.P. cuiuscunque praeminentiae, status, dignitatis et sexus, który by mimo prawo wolnej elekcyjej miał i ważył się skrytymi lubo otwartymi praktykami, fakcjami, korupcjami et quacunquē arte aut molimine, privato vel exoticorum nociva persuasione et instructione forytować kogo na państwo Korony Polskiej, lub samego siebie, sprowadzając per invasionem in viscera Regni postronne principum auxilia wzruszać, psować, konfundować prawa o wolnej elekcyjej i pokazał się być clandestine adherentem któregokolwiek obcego monarchy lub którego ex civibus Regni, tedy takowego i takową osobę cuiuscunque status et sexus vel praeminentiae [732] pro hoste patriae deklarujemy i wszyscy in eversionem jego jako nieprzyjaciela ojczystego, iż consurgemus sub fide, honore et conscientia obowiązujemy się. Aby takowa ambicyja et ausus nad równość praw R.P. i swobód nie tylko scripta lege, ale et fortibus factis były poskromione i prospectum omnimodo bezpieczeństwu wolnej elekcyjej, tedy niniejszą konfederacją et nexu jej iurato postanawiamy i obligujemy tak ichm. panów senatorów i samych siebie, jako też i ichm. panów posłów na terazniejszą konwokacją obranych. Którzy ichm. panowie posłowie po obraniu swoim zaprzysiąc będą powinni, że fide, honore et conscientia będą traktować munus usług tak całej R.P., jako i województwa bełskiego, aby na początku convocationis to primum ante omnia promowowali i tenaciter przy tym zostawali, cokolwiek od województwa naszego w kole rycerskim przez instrukcją na pomienioną publiczną obradę będą mieli sobie zleconego, nie pozwalając sobie

accessum vel decessum woli naszej. To tylko przed oczyma mając, że w determinacją czasu elekcyi jako najprędszą przez województwa pospolitym ruszeniem zgromadzone, nie przez posłów mającej się ekspediować, starać się mają. Która elekcyja in loco solito pod Warszawą, nigdzie indziej aby była, domawiać się będą.

W dalszych zaś cyrkumstancyjach, które by kolwiek albo *intervenire* mogły, albo *de facto intervenirent*, *limitamus potestatem* ichm. panom posłom *concludendi*, *obligując* ichm., aby nas spólnie z j.w. ichm. panami senatorami *uwiadami* *ex loco solito convocationis* w Warszawie, jeżeliby kto tak *świętobliwemu* postanowieniu na utwierdzenie, utrzymanie i obronę wolnej elekcyi miał być *contrarius* i na nią nie pozwalając, *idque sub stricta reddenda ratione* na sejmiku *relationis*, nie wchodząc w żadne insze materyje *consultationum* ani formując *sub tempus convocationis* elekcyjei, nowego Pana *naznaczając* elekcyją. Która *seorsivo ritu* odprawować się powinna.

My zaś, odebrawszy od ichm. pomienioną wiadomość, nie chcemy *deesse* miłej ojczyźnie naszej, ale idąc przykładem przodków naszych, tąż *rezolucyją* i odwagą prawa jej o wolnej elekcyjei *zaszczycać* będziemy. Dlatego sobie *naznaczamy* *okazywanie* po skończonym sejmiku *teraźniejszym* na dzień 16 miesiąca sierpnia na miejscu temu *okazowaniu* *zwyczajnym* pod Bełzem. Na które ichm. panowie senatorowie, *dygnitarze*, *urzędnicy* i *wszytka nobilitas viritim*, każdy z osoby swojej, *ktokolwiek* się *szlachcicem* urodził i *głosem wolnym* na publicznych obradach *gaudere* chce, *stawić* się będą *powinni* *zwyczajem* *pospolitego ruszenia* pod chorągwiami i znakami, i tam *popis generalny* przed j.w. jm. panem wojewodą¹, *in casu eius absentiae* dla jakiegokolwiek przyczyny przed j.w. jm. panem kasztelanem bełskim², *sub poenis de expeditione bellica sancitis* *odprawić*.

Więc żeby porządniej ten akt mógł być *ekspediowany*, tedy zaraz przy *teraźniejszej* *konfederacyjei* ichm. panów *rotmistrzów* *obieramy*, jako to z ziemi bełskiej w. jm. pana Adama Bełżeckiego wojewodzica podolskiego, z ziemi buskiej w. jm. pana Aleksandra [733] Bełżeckiego, z powiatu grabowieckiego jm. pana Samuela Druźbica *miecznika* buskiego, z powiatu horodelskiego jm. pana Stanisława Jana Radeckiego, *obligując* *pomienionych* ichm., aby na ten *popis* *zjechawszy* się, *podniósłszy* *chorągwie*, *registra* *spisali*, a *spisane* z podpisem rąk swoich do akt *podali* i *porządek* *należyty* od *chorągwi* *uczynili*.

A my *niniejszą* *konfederacyją* *obligujemy* się i *poczciwością* *staropolską iurata mente* *wiążemy*, i jeżeliby tego *potrzeba* była, *in casum* *fortytowania* na państwo kogo *illicitis mediis* albo na *zepsowanie* *generalnej konfederacyjei* *stanu R.P.*, za *daniem* *znać* i *przysłaniem* *uniwersałów* do województwa i powiatów według *zwyż* *opisanego* *sposobu*, *trybem* *pospolitego ruszenia* pod *chorągwie* i *znaki* na *miejsce* *umówione*, *najdalej* *we trzech* *dniach* od *czasu* *naznaczonego*, *stawimy* się *more militari* z *porządnym* *rynsztunkiem* i *wyprawą* *wojenną*, i zaraz na *poparcie* *konwokacyjei* i *utrzymanie* *praw* i *swobód* *wolnej elekcyi* *ruszymy* się *przykładem* *przodków* *naszych* *przez* *generalną* *konfederacyją* *contra aggressores vel aggressorem* *praw R.P.* *in destructionem* *moliminum* *consurgemus*.

¹ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski.

² Jan Andrzej Sierakowski kasztelan bełski.

A ichm. panowie senatorowie za wydaniem, ut supraexpressum est, uniwersałów swoich i przysłaniem ich do nas z konwokacyjej, skupić nas i prowadzić pod Warszawę będą powinni. My zaś pod komendą i dyrekcyją panów rotmistrzów naszych wyżej wyrażonych zostawać i ad defensionem praw ojczystych (nie czyniąc jednak w ciąg-nieniu nikomu szkód ani krzywdy żadnej, ale de proprio żyjąc) stawić się fide, honore et consensu obligujemy sub rigore poenarum de expeditione bellica sancitarum.

Abyśmy zaś in desiderio świętej sprawiedliwości nie zostawali, warujemy sobie unanimiter confoederatione praesenti i wszyscy na to zgadzamy się, aby sub tempus interregni księgi grodzkie tylko inscriptionum et relationum dla przyjmowania zapisów, rekognicyi i protestacyi wolne i otwarte zostawały, oraz upraszamy ichm. panów starostów sądowych i pogranicznych z urzędów ichm., tudzież i dzierżawców dóbr J.K.M. i R.P., także posesorów dóbr dziedzicznych, aby in casu intervenientis ukrzywdzonemu komukolwiek necessitatis, protekcyjej i patrociniu swego nie odmawiali, i owszem, według tego, cokolwiek prawo de interregnis napisane po ichm. mieć chce (do którego i terazniejszy nasz kongres refertur) in toto zachowali się.

Aby województwo nasze nie zostawało sine iustitia na pohamowanie wszelakiej swawoli et ad conservationem publicae securitatis iuxta normam et praxim przez antecesorów naszych observatam, sądy kapturowe w województwie naszym, ziemiach i powiatach do niego należących sobie naznaczamy w Bełzie. Do których communi nostro accedente consensu uprosiliśmy ichm. panów, j.w. jm. pana Adama Mikołaja na Myszy i Szklowie Sieniawskiego wojewodę bełskiego, lwowskiego, rohatyńskiego etc. starostę, marszałka, j.w. jm. pana Jędrzeja Sierakowskiego kasztelana bełskiego, tyszowieckiego etc. starostę wicemarszałka, w. jm. pana Stanisława z Lipin Drużbica chorążego bełskiego, w. jm. pana Franciszka Stanisława Piotra z Skrzynna na Uhnowie Dunina chorążego buskiego, natenczas koła naszego marszałka, w. jm. pana Mikołaja Radeckiego [734] chorążego horodelskiego, jm. pana Michała Ignacego z Jarczewa na Jarczewie Jarczewskiego podczaszego ziemi buskiej, jm. pana Michała z Welatycz na Liniewie Liniewskiego łowczego bełskiego, jm. pana Jana z Gledzianowa Bełhackiego łowczego ziemi buskiej, jm. pana Wojciecha Kadłubiskiego skarbnika buskiego, jm. pana Józefa Siekierzyńskiego skarbnika braclawskiego, jm. pana Stanisława z Dylewa Świeżawskiego wojskiego bełskiego, jm. pana Pawła Wydżgę wojskiego buskiego, jm. pana Bazylego Dyakowskiego wojskiego i pisarza grodzkiego grabowieckiego, jm. pana Mikołaja Udryckiego wojskiego lubaczowskiego, jm. pana Michała z Wojskiej na Hrebennym Wojskiego pisarza grodzkiego i komornika ziemskiego bełskiego, jm. pana Franciszka Głogowskiego, jm. pana Mikołaja Głogowskiego rodzonych braci, jm. pana Michała Młockiego starostę helmeckiego, jm. pana Michała Wolińskiego starostę radzyńskiego, jm. pana Michała Jabłońskiego miecznika braclawskiego, jm. pana Stanisława Szornela, jm. pana Franciszka Winiarskiego, jm. pana Samuela z Wojskiej na Hrebennym Wojskiego, jm. pana Kazimierza Rostkowskiego. Więc ichm. pomienieni we dwie niedzieli po skończonej konwokacyjej zjechawszy się na miejsce sądom zwyczajne do Bełza, powinni będą sądy swoje kapturowe vigore terazniejszej uchwały naszej, securitate per legem publicam circumscripta ufundować, zacząć i one porządkiem i sposobem zwyczajnem, prawem opisanym aż do czasu konstytucyjami deklarowanego kończyć. Sprawy wszelkie violentiarum tempore interregni po śmierci

J.K.M. zachodzące (non cognoscendo tamen causas iuris) rozsądzać według dekrétów trybunalskich i z osób, i dóbr prawem w sądzie swoim kapturowym przekonanym egzekucyją skuteczną czynić i odprawować, i według opisania we wszytkim władzy sądów kapturowych w prawie dawnym i świeższych konfederacjach opisanej sprawować się ichm. panowie sędziowie ziemscy, tak województwa bełskiego, jako i ziemi buskiej w tychże sądach kapturowych pro more solito przysięgłszy in eadem iuramenti rotham, spółnie z drugimi ichm. w sądach kapturowych zasiadać i sądzić będą.

[1] Szczęsny Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny m.p., [2] Adam Mikołaj na Myszy i Szklowie Sieniawski wojewoda bełski, lwowski, rohatyński etc. starosta, marszałek, [3] j.w. jm. pan Andrzej Sierakowski kasztelan bełski, tyszowiecki starosta, wicemarszałek, [4] Aleksander Łaszcz grabowiecki, jasielski etc. starosta, [5] Józef Potocki ropczycki starosta, [6] Jerzy Potocki, [7] Jan Stanisław Drużbic z Lipin chorąży bełski, [8] Mikołaj Radecki chorąży horodelski, [9] Michał na Liniewie Liniewski łowczy bełski, [10] Paweł Józef Olszewski wiceinstygator koronny, pisarz ziemski bełski, wiceregent grodzki, [11] Jan Bełchacki łowczy buski, [735] [12] Antoni z Głogowca Głogowski, [13] Aleksander z Bełzca Bełzecki rotmistrz natenczas ziemie buskiej, [14] Adam Bełzecki wojewodziec podolski, r[otmistrz] w[ojewództwa] b[ełskiego], [15] Mikołaj Kazimierz z Głogowca Głogowski poseł na konwokację od województwa bełskiego, [16] Stanisław Świeżawski wojski bełski, [17] Michał Bogumił z Czarnowa Czarnowski, [18] Michał z Wojskiej Wojski sędzia do kapturów województwa bełskiego [19] Michał Wydźga wojski ziemie buskiej [s], [20] Kazimierz Stanisław Ligęza Minor, [21] Franciszek z Głogowca Głogowski poseł na konwokację, [22] Mikołaj z Głogowca Głogowski, [23] Kazimierz Żórawski, [24] Franciszek Dunin m.p., [25] Jan z Głogowca Głogowski d[worzanin] J.K.M., [26] Samuel Antoni z Lipin Drużbic wojski buski, [27] Mikołaj Udrycki wojski lubaczowski, [28] Michał Jabłoński sędzia kapturowy bełski, [29] Antoni Dramiński, [30] Michał Młocki s[tarosta] h[elmecki] s[ędzia] k[apturowy] b[ełski], [31] Franciszek Dramiński, [32] Aleksander Micowski, [33] Stefan Rosnowski, [34] Jacek Iwanicki, [35] Tomasz Gdeszyński r[otmistrz] J.K.M., [36] Marcin Minor B[elzensis] c[apturalis] s[ędzia], [37] Kazimierz Grabowski, [38] Samuel Wojski z Wojskiej sędzia kapturowy, [39] Władysław Cebrowski, [40] Paweł Chamiec r[otmistrz] J.K.M., [41] Jan Stanisław Radecki rotmistrz powiatu horodelskiego, [42] Aleksander Żuliński, [43] Antoni z Iłowca Iłowiecki, [44] Cyriak Stanisław Radecki, [45] Franciszek Antoni Skomorowski, [46] Mikołaj Micowski, [47] Michał Płoski miecznik nowogródzki, [48] Józef Siekierzyński skarbnik braclawski, sędzia kapturowy, [49] Marcján Grzymała, [50] Jan z Łychowa Łychowski, [51] Adam Grzymała, [52] Jan Mirecki, [53] Stanisław Mirecki, [54] Aleksander Iwaszkiewicz, [55] Maciej Udrycki, [56] Stanisław Udrycki, [57] Jędrzej Kossakowski, [58] Jan Bal Miedźwiecki, [59] Michał Woliński radzyński starosta m.p., [60] Kazimierz Jan Gulczewski k.r., [61] Marek Siekierzyński, [62] Marcin z A. Boguski, [63] Wojciech Kadłubiski skarbnik ziemie buskiej, [64] Mateusz Teodor z Brzeźna Iliak regent grodzki lwowski m.p., [65] Eustachy Kadłubiski, [66] Wacław Kadłubiski, [67] Stanisław Ludwik Wężyk Rudzki, [68] Franciszek z Orzewa Dąbrowny m.p., [69] Walenty Dąbski porucznik j.w. jm. pana kasztelana bełskiego, [70] Jakub Orchowski, [71] Sta-

niśław Orchowski, [72] Stanisław Radecki, [73] Michał Chmielecki, [74] Jan Gujski, [75] Stefan Gujski, [76] Adam Gujski, [77] Jędrzej Michał Cichowski, [78] Franciszek Jaślikowski, [79] Franciszek na Potoku Potocki, [80] Stanisław Wnorowski, [81] Aleksander Leszczyński, [82] Jan Franciszek Kadłubski, [83] Kazimierz Olszewski, [84] Tomasz Dąbski, [85] Jan Dąbski, [86] Krzysztof Dąbski, [87] Tomasz Ołtarzewski, [88] Jan Cebrowski, [89] Krzysztof Ołtarzewski, [90] Adam Pijanowski, [91] Jan Stawski, [92] Aleksander Stawski, [93] Paweł Zbykalski, [94] Gabriel Gdeszyński, [95] Wojciech Wojenkowski, [96] Michał Rakusz Wojucki, [97] Marcin Wiszniewski, [98] Wawrzyniec Franciszek Teleżyński, [99] Władysław Teleżyński, [100] Bogusław Wydźga, [101] Paweł Rusjanowski, [102] Marcin [736] Zaleski, [103] Jan Mukański, [104] Józef Powęski, [105] Wojciech Skomorowski, [106] Andrzej Lesiecki, [107] Łukasz Świdzki burgrabia zamku bełskiego, [108] Wojciech Skawiński, [109] Gabriel Turski, [110] Jan Turski, [111] Stanisław Chmielecki, [112] Aleksander Żewikowski, [113] Franciszek Kamodziński, [114] Antoni Stefan Lesiecki, [115] Kazimierz Rostkowski, [116] Jan Rostkowski, [117] Jan Iwański, [118] Franciszek Rozwadowski, [119] Wojciech Olechowski, [120] Walerian Annikini, [121] Paweł Olszewski, [122] Michał Nartowski, [123] Krzysztof Nartowski, [124] Antoni Nartowski, [125] Stanisław Nartowski, [126] Adam Kowalowski wiceregent g[rodzki] b[elski], [127] Stanisław Rudnicki komornik ziemie bełskiej, [128] Michał Antoni Żelechowski, [129] Wojciech Dunin, [130] Jan Gruszecki, [131] Zbożny z Lipiego na Lipiu Lipski, [132] Jan Rosochacki podczaszy drohicki, sędzia grodzki bełski, [133] Stanisław Bełzecki podczaszy czernihowski, podwojewodzi województwa bełskiego, [134] Michał Jan z Modryńca Modryński, [135] Franciszek Winiarski natenczas sędzia kapturowy, [136] Marcin Radziszewski, [137] Dominik Kazimierz Rogala Zawadzki r[egent] g[rodzki] b[uski], [138] Franciszek Stanisław Piotr Dunin chorąży ziemie buskiej, dyrektor i marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego, hrabia na Skrzynnie i Uhnowie, rotmistrz J.K.M.

Locus sigilli

4. Instrukcja dana posłom na sejm konwokacyjny z sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 27 lipca 1696 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 289, s. 736-741 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Michał Żelechowski towarzysz chorągwi pancерnej marszałka sejmiku w dniu 4 sierpnia 1696 r. [Sabbatho ante festum Transfigurationis Christi Domini anno eiusdem 1696].
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 431-441.

Instrukcja ichm. panom posłom na konwokację warszawską od koła rycerskiego województwa bełskiego na sejmiku antekonwokacyjnym dana die 27 mensis iulii a. D. 1696.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa [737] bełskiego na sejmik przedkonwokacyjny zgromadzeni za uniwersałem j.o. księcia

jm. kardynała jako *primatis primique principis Regni Poloniae et M.D.L.*³ pro die 27 mensis iulii, do Bełza na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, po spisanej, zgodnie poprzysiężonej konfederacyi naszej ichm. panów posłów niżej wyrażonych na przyszlą, da Bóg, konwokacyją e medio nostri uprosiliśmy. To jest w. jm. pana Aleksandra na Tuczapach i Łaszczowie Łaszczza grabowieckiego, jasielskiego etc. starostę, w. jm. pana Józefa Potockiego ropczyckiego starostę, jm. pana Kazimierza Ligęzę Minora cześnika ciechanowskiego, sędziego [grodzkiego] ciechanowskiego, sędziego wojkowego, jm. pana Kazimierza Głogowskiego. Którzy ichm. panowie posłowie ante omnia powinni przysiąc, jako fide, honore et conscientia, konserwując prawa wolnej elekcyjej i stosując się do konfederacyjej, tudzież instrukcyjej naszej, całej R.P. i województwu naszemu (sub stricta reddenda relatione na sejmiku relationis) służyć mają. A przybywszy na miejsce i czas konwokacyjej naznaczony, diminuendo dolore tak najjaśniejszej Królowej jejm., jako i najjaśniejszych Królewiców ichm. et totius Reipublicae z śmierci zeszłego nam śp. Pana, aby imieniem naszym uczynili kondolencyją j.o. księcia jm. kardynała i prymasa *primique principis Regni Poloniae et M.D.L.*, kiedy in his turbulentis casibus sedula obvenit cura, że orbatam Rempubicam zdrowiem spierać raczy radami. Tedy pro ea sedulitate j.o. książęciu podziękują i upraszać będą, aby jako legatus natus primusque princeps rady ojczyzny naszej alto consilio et paterna benedictione i dalej wspierać raczył, i jeżeliby widział cokolwiek nocivum R.P. ut non differat uwiadomić status R.P.

J.w. ichm. panom Lubomirskim, marszałkowi⁴ i podskarbiemu wielkim koronnym⁵ jako ministris status nostri wspólne podziękowanie, j.w. ichm. panom hetmanom koronnym⁶ ichm. panowie posłowie imieniem województwa naszego uczynić mają, że się nam wszyscy ichm. z należytą boni publici i osobliwą oświadcząją providencyją.

Taż gratitudo manet j.w. jm. pana [Adama Mikołaja] Sieniawskiego wojewodę bełskiego, jm. podstolego koronnego⁷, jm. łowczego koronnego⁸, jm. pana starosty halickiego⁹, którzy kosztem swym ludzi na zaszczyt ojczyzny na pograniczu trzymając i dalej aby trzymali, upraszać, tak jednak, aby więcej ludzi nad dawny komput nie zaciągali, ani ich in viscera Regni nie wprowadzali, i na pograniczu tylko ad responsonem nieprzyjaciela R.P. trzymali, sine ulla quaerimonia tamecznych obywatelów.

I to serio zlecamy ichm. panom posłom naszym, aby na przyszłej, da Bóg, konwokacyjej ante omnia starali się o aprobację konfederacyjej unanimi consensu nostro spisanej, o samym tylko czasie jako najprędzej, da Bóg, [738] elekcyjej coniunctim cum ordinibus Regni starali się.

³ Michał Radziejowski arcybiskup gnieźnieński, prymas.

⁴ Stanisław Herakliusz Lubomirski marszałek wielki koronny.

⁵ Hieronim Augustyn Lubomirski podskarbi wielki koronny.

⁶ Stanisław Jan Jabłonowski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny i Feliks Kazimierz Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny.

⁷ Jerzy Dominik Lubomirski podstoli koronny.

⁸ Stefan Potocki łowczy koronny.

⁹ Józef Potocki starosta halicki.

Domówić się mają ciz ichm. panowie posłowie nasi, aby tak sub tempus convocationis ichm. panowie rezydenci exoticorum principum colligatorum et non colligatorum do swoich pryncypałów odjechali i póty swojej nie kontynuowali rezydencji, póki przysłego, da Bóg, szczęśliwie nie obierzemy Pana. A Francuzowie i inni exteri, aby non commorentur w Polsce między nami tam in privato, quam in publico, nie mając functionem legationis ani posesyje in Regno nostro.

Domus regia rozumiemy, że swoją warszawską rezydencję sub tempus convocationis odmienić będzie raczyła.

Egzorbitancje aby były poskromione sub idem tempus, starać się będą ichm. panowie posłowie.

Kozaków aby milites nie stawiano w dobrach ziemskich.

Pacta conventa aby na konwokacyjnej były czytane, gdzie animadwersja być powinna, jeżeli się im in omnibus punctis stało dość, albo nie, i poprawione mają być, albo nowo napisane.

Lex sumptuaria aby była in executione i moneta aby po wszystkich województwach jedną cenę miała.

I o to upraszamy ichm. panów posłów, aby w konfederacyjnej generalnej pro lege irrevocabili in perpetuum to postanowiono, żeby urzędy terrigenis tylko królowie dawali i panis benemerentium nie był venalis u dworu, a jeżeliby kto cuiuscunque status et praesentiae ważył się przez jakie podarunki i pieniądze gotowe godności dokupować, a byłoby mu to dowiedziono, ten powinien być iure in facto infamis i godność jego za kupnem i przywilejem dana pro vacanti censeri powinna. Pod toż prawo przywileje stante vitae possessori na godność uproszone podpadać mają.

Miesiące żołnierskie aby według swego opisania w prawie in distributione panis bene meritum i wszelkich wakansów konserwowane były.

Domówią się także ichm. panowie posłowie o krzywdę jm. pana Franciszka Głogowskiego sędziego kapturowego województwa bełskiego i pana Michała Wydzgi na drodze violenter od ludzi księcia jm. kardynała markiza de Darkwain¹⁰ znieważonych, aby byli satisfacti tak in honore wziętym, jako i w ludziach zabitych i rannych. Aby in posterum cardinalatum bez konsensu omnium ordinum Regni nie upraszano, tudzież tytułów cudzoziemskich, paritatem equestris ordinis excedentis żeby do Polski nie wnoszono, starać się o to będą ichm. panowie posłowie powinni, aby przez konstytucyjną generalną [739] konfederacyjną w statucie de cortesanis opisaną, contra legis huius transgressores rigor był założony.

Gwardyje po śmierci K.J.M. pozostałe, które wchodzi w repartycję wojska R.P., ordynansom hetmańskim podlegać będą et pro securitate od nieprzyjaciela koronnego na pograniczu stawać mają. Gwardyje zaś śp. K.J.M. zostające przy ciele subiacebunt jurysdykcji j.w. jm. pana marszałka wielkiego koronnego, zwłaszcza co biorą stipendia z ekonomij, non praeiudicando nic asystencyjom Królewiczów, które propria nie R.P. aerario trzymają et vel maxime relegowanych ab obsequio przez j.w. jm. pana podskarbiego koronnego, a przyjęte do boków Królewiczów ichm.

¹⁰ Henri de la Grange markiz d'Arquien, ojciec królowej Marii Kazimiery.

Forma milicji piechoty węgierskiej z łanów aby była reindukowana i ktokolwiek lub *ex gratia*, lub *ex vi emptio* possidet grunta sołtyskie, aby statuat sub poenis statuendis secundum proportionem antiquam żołnierza pomienionego węgierskiej służby, co się i do ordynacji wszystkich rekwirować powinno. Której milicji popis spólny z wojskiem kwarcianym odprawować się będzie powinien. Do czego regulować się mają wszystkie ordynacje wyprawić powinnej militiae descripta ordinatione et dispositione na pierwszych ordynatów utwierdzone consensu R.P. Czego j.w. ichm. panowie hetmani aby singularem mieli animadversionem, uniżenie upraszamy.

Gdańszczanie i torunianie kupując zboża od nas, aby sobie nie mierzyli jako też i my towary u nich kupując nie mierzymy ani ważymy, domawiać się ichm. panowie posłowie tenaciter, przy tym stawając, aby gdańszczanie i torunianie, nigdy nie odmieniając miary jednakowej, tak we Gdańsku, jako i w Toruniu być mających, na korczykach na krzyż podawali żelaza płaskie do tychże korczyków przybite i bynamniej w górę nie wyniesione, mieli, i tak zboża aby były strychowane, żeby ten krzyż położony wszytek na wszystkie strony był widziany. Co ichm. panowie posłowie promować będą, inquantum dexteritas ichm. wymóc to będzie mogła.

Książę jm. brandenburski¹¹, aby satisfaciendo feudo, na każdą ekspedycję ludzi wojennych, ile powinien, stawiał i respondeat, czemu tymi czasy nie stawiał.

Rozmówić się mają ichm. panowie posłowie o tym, jako mają pograniczne fortece utrzymane, to jest Okopy św. Trójcy¹², Soroka¹³, Suczawa¹⁴, Niemiec¹⁵, Campollonog¹⁶, Wasylków¹⁷.

Upraszamy [740] oraz ichm. panów posłów, aby do ks. jm. kardynała i prymasa primumque principem¹⁸ imieniem nas wszystkich braci województwa bełskiego wnieśli przy naszej uniżoności singularem instantiam za jm. panem Franciszkiem z Skrzynna na Uhnowie Duninem chorążym buskim, dyrektorem koła naszego, który sinistre delatus do j.o. jm. ks. jm. kardynała od ekonomów, podstarościch i poddanych jego (jako my wiadomi prawdziwie w tym dajemy testimonium) wielkie cierpi opresyje cum diminutione nie tylko majątności swoich in vicinitate zostających, przez odebranie gruntów, lasów i pastwisk wszystkich, ale też cum laesione honoru przez opisanie jm. ukrzywdzonego protestacjami i frequenti in vitam diffidatione, aby ks. jm. przyjąwszy do łaski swej jm. pana chorążego buskiego, raczył konserwować jm. circa antiqua iura et granities onego.

Instabunt przy tym ore nostro ichm. panowie posłowie nasi do najjaśniejszych Królewiczów ichm. za jm. panem Chamcem, za jm. panem Woroniczem, niewolnikami u Tatarów na wykup, także i za jm. panem Korniatowskim niewolnikiem.

¹¹ Fryderyk I elektor brandenburski i książę w Prusach, przyszły król pruski od 1701 r.

¹² Okopy Św. Trójcy wzniesione pod Kamieńcem Podolskim.

¹³ Soroka, twierdza i miasto nad Dniestrem (ob. stolica rejonu Soroka, Mołdawia).

¹⁴ Suceava, miasto w Mołdawii w Bukowinie (ob. stolica okręgu Suczawa, Rumunia).

¹⁵ Târgu Neamț, miasto i twierdza w Mołdawii, na zachód od Jassów.

¹⁶ Câmpulung Moldovenesc, miasto w górskiej części Bukowiny w Mołdawii, nad rzeką Mołdową.

¹⁷ Wasylków, wieś (ob. Васильків, wieś w rej. czortkowski, obw. tarnopolski, Ukraina).

¹⁸ Michał Radziejowski arcybiskup gnieźnieński, prymas.

Ponieważ wielkie zagęściły się opresyje stanu szlacheckiemu per clerum, który illi-cis et per leges Regni vetitis modis różne infert violentias eidem statui i sądami swymi konsystorskimi aggravat, porywając się ad gladium spirituale excommunicationis na honory szlacheckie (którego gladium Ecclesia Sancta Mater et non noverca ostrożnie używać kazała), bo ten gladius już nam praxim i przyniósł wielkie R.P. zamieszanie, a na dowód tego recentissime pokazało się na osobie w. jm. pana starosty grabowieckiego¹⁹ w sprawie z panem hrabią Krasickim iustum nam intulit timorem suspicax libertatis et aequalitatis amor, kiedy inpracticato exemplo Trybunał Koronny ex suo actoratu praeiudicato do swojego sądu konsystorskiego nie tylko sine ullo fundamento legis citationibus episcopalibus pociągają, ale contra legem publicam de convulsione dekretów trybunalskich sancitam, egzorbitować ważą się. Tedy zlecamy to ichm. panom posłom, aby na konwokacyjnej ore publico imieniem nas wszystkich domówili się, żeby w. jm. pan starosta grabowiecki, et per consequens na potem universus equestri ordo tym i innymi sposobami nie był aggravatus. Adiungendo i to, aby każda osoba duchowna cum saeculari agat in foro competenti et forum rei sequatur, in causis vero civilibus, ksiądz z reatu swego aby w sądzie świeckim sprawował się, o czym konstytucja na konwokacyjnej konfederacyjnej generalnej stanąć powinna.

Instabunt też ichm. panowie posłowie nasi ad ordines Regni, aby ichm. panowie Wolińscy starostowie radzyńscy, małżonkowie, wniósłszy pewną sumę na dobra Radzyń²⁰ w województwie lubelskim leżące, za konsensem [741] J.K.M., et ab antiquo R.P. będące, circa iura sua tam ad bona, quam ad limites bonorum spectantia konserwowani byli.

Jm. pana [Jana] Rosochackiego podczaszego drohickiego, podstarościego grodzkiego bełskiego do koła desiderium i praetextus względem zabrania dóbr w W.Ks.L. po śp. jm. panu Mikołaju Rosochackim ciwunie trockim, pisarzu ziemskim wileńskim, ichm. panom posłom naszym recommendatur.

W. ichm. panowie posłowie nasi wykonali przysięgę in eam iuramenti rotham, że fide, honore et conscientia puncta confoederationis nostrae utrzymać mają, prywatnie zaś desideria w instrukcyjnej specyfikowane pro possibilitate et dexteritate sua promowować będą, tedy dla większej wagi i walu zleciliśmy w. jm. panu Franciszkowi Stanisławowi Piotrowi z Skrzynna na Uhnowie Duninowi chorążemu ziemie buskiej, rotmistrzowi J.K.M., marszałkowi i dyrektorowi koła naszego rycerskiego województwa bełskiego, przy pieczęci swojej ręką własną podpisać. Działo się w Bełzie, in loco solito consultationum nostrorum, w kościele oo. Dominikanów konwentu bełskiego, die 27 mensis iulii r. P. 1696.

Że dla krótkości czasu inscribendo tę instrukcję niewolnik jm. pan Korniatowski przestąpiony, tedy paragrafem przypisujemy go.

Franciszek Stanisław Piotr Dunin chorąży ziemie buskiej, marszałek dyrektor koła rycerskiego województwa bełskiego, hrabia na Skrzynnie i Uhnowie, rotmistrz J.K.M.

¹⁹ Aleksander Michał Łaszczyński starosta grabowiecki.

²⁰ Radzyń Podlaski, miasto w woj. lubelskim (ob. w pow. radzyńskim, woj. lubelskim).

5. *Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego w sprawie zmiany miejsc odbywania popisu pospolitego ruszenia województwa bełskiego – Oleszycy, 7 sierpnia 1696 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 289, s. 746-747 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Łukasz Lebedowicz sędzia podwojewódziński bełski w dniu 13 sierpnia 1696 r. [feria 2 post festum Sancti Laurentii Levitae et Martyris proxima a. D. 1696].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 902 – notka aktykacyjna, treści uniwersału nie wpisano do księgi; w grodzie buskim oblatowano w dniu 21 sierpnia 1696 r. [feria 3 in vigilia festi Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae 1696].

Adam Mikołaj z Granowa Sieniawski hrabia na Szklowie i Myszy, wojewoda bełski, lwowski generalny, rohatyński etc. starosta.

J.o., j.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, [747] urzędnikom ziemskim, grodzkim i całemu rycerstwu województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, m.w.m. panom i braci, po zaleceniu powolności mojej, oznajmuję.

Iż lubo per actum confoederationis na sejmiku blisko przeszłym antekonwokacyjnym w Bełzie szczęśliwie expeditum okazywanie albo popis generalny wszystkim w.m.m. panom universaliter województwa tego incolis w jednym miejscu pod Bełzem jest naznaczony, nihilominus mając to w pilnej konsyderacyjej, że dla niepowściągniętej pluskoty i niepogód ustawicznych zboża z pól po większej części tantisper być zebrane nie mogą, wszystkich zaś w. ichm. panów i braci, lub to na krótki termin okazywania, in unum zebrana frekwencyja musiałaby ichm. in vicinitate loci popisu zostającym suo numero przynieść nieco incommodi. Czemu pro posse obviando, tudzież stosując się ad exemplar postanowienia in simili w województwie ruskiem namówionego, zdało mi się punkt confoederationis około naznaczenia miejsca pomienionemu popisowi pod Bełzem dla całego województwa naszego, ziemi z powiatami do niego należących napisany ex praemissis rationibus nieco immutare.

Jako z władzy urzędu mego, z pomienionych refleksyi na popis albo okazywanie przerzeczoną konfederacyją postanowione województwu bełskiemu i ziem jego pod Bełzem, ziemi buskiej pod Buskiem, powiatowi grabowieckiemu pod Grabowcem, a powiatowi horodelskiemu pod Horodłem, miejsca zwyczajne, na czas opisany przed ichm. pany senatorami, urzędnikami, rotmistrzami ziem i powiatów pomienionych przytomnemi, praesentibus naznaczam. Ichm. zaś m.m. panów i braci upraszam wielce, abyście quod ad loca popisów podług tej dyspozycyjej mojej sprawić się raczyli conformes winnych pomienionego popisu okolicznościach ad contenta praetacta confoederationis. Co tym prędziej wszystkim w.m.m. panom innotescat uniwersał ten własną ręką moją przy zwykłej pieczęci podpisany, po grodach i parafiach publikować zleciłem. Działo się w Oleszycach, die 7 augusti 1696.

‡ 6. *Popis pospolitego ruszenia powiatu bełskiego w Bełzie, 16 sierpnia 1696 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 289, s. 784-787 – obłata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Mereszko w imieniu Adama z Bełża Bełżeckiego wojewodzica podolskiego, w dniu 18 września 1696 r. [feria 3 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1696].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 443-447.

[785] Okazowanie albo popis województwa bełskiego vigore konfederacyjnej generalnej województwa tegoż, na sejmiku anteconvocationis w Bełzie data 27 iulii 1696 a. odprawionem spisany, podczas interregnum po śmierci najjaśniejszego K.J.M. Jana III w niebytności ichm. panów senatorów przed w. jm. panem Adamem z Bełża Bełżeckim wojewodzie podolskim jako pierwszym rotmistrzem i pułkownikiem województwa bełskiego uczyniony, a przez jm. pana Pawła Olszewskiego wiceinstygatora koronnego, a pisarza ziemskiego bełskiego pod Bełzem data 16 augusti anno ut supra popisany.

Ziemia bełska. [1] Jm. pan Adam z Bełża Bełżecki wojewodzie podolski pułkownik województwa bełskiego koni 10, muzyka, [2] jm. pan Antoni Głogowski porucznik ziemi bełskiej koni 3, [3] jm. pan Jan z Lipia Drużbic chorąży bełski koni 6, [4] jm. pan Franciszek ze Skrzywna Dunin chorąży buski koni 6, [5] jm. pan Mikołaj Stadnicki podstoli bełski koni 2, [6] jm. pan Jan Bełchacki łowczy buski koni 3, [7] jm. pan Stanisław Świeżawski wojski bełski koni 3, [8] jm. pan [Paweł] Józef Olszewski wiceinstygator koronny, pisarz ziemski bełski koni 3, [9] jm. pan Paweł Wydźga wojski buski koni 3, [10] jm. pan Adam Siekierzyński miecznik bełski stawił syna swego, [11] jm. pana Marka Siekierzyńskiego koni 3, [12] jm. pan Jerzy Boguszewski skarbnik bełski koni 3, [13] jm. pan Jan Rosochacki podczaszy drohicki, podstarości grodzki bełski koni 3, [14] jm. pan Stanisław Bełżecki podczaszy czernihowski, podwojewodzi bełski koni 3, [15] jm. pan Michał z Poradowa Rulikowski stolnik liwski koni 2, [16] jm. pan Michał Pajewski stolnik czernihowski koni 2, [17] jm. pan Franciszek Głogowski koni 3, [18] jm. pan Mikołaj Głogowski koni 3, [19] jm. pan Jerzy Łęski starosta korytnicki koni 6, [20] jm. pan Mikołaj Cyryna pisarz ziemski brasławski koni 2, [21] jm. pan [Michał] Woliński starosta radzyński koni 4, [22] jm. pan Stanisław Ciesielski koni 3, [23] jm. pan Kazimierz Grabowski wojski brasławski koni 2, [24] jm. pan Franciszek Winiarski koni 4, [25] jm. pan Józef Siekierzyński skarbnik brasławski koni 2, [26] jm. pan Michał Młocki starosta helmecki koni 3, [27] jm. pan Jan Komorowski koni 10, [28] jm. pan Jacek Domański koni 5, [29] jm. pan Paweł Chamiec koni 3, [30] jm. pan Stefan Rosnowski koni 3, [31] jm. pan Samuel Sulimirski koni 4, [32] jm. pan Michał Głogowski koni 3, [33] jm. pan Jacek Skomorowski koni 3, [34] jm. pan Michał Czarniawski i za matkę swoją koni 3, [35] jm. pan Aleksander Iwaszkiewicz łowczy czernihowski koni 2, [36] jm. pan Łażniowski koni 2, [37] jm. pan Michał Byk Jezierski koni 2, [38] jm. pan Franciszek Rulikowski koni 2, [39] jm. pan Kazimierz Gulczewski koni 2, [40] jm. pan Michał Modryński koni 2, [41] jm. pan Jan Sokolnicki cześnik żydaczowski koni 2, [42] jm. pan Marcjn Grzymała rotmistrz węgierskiej piechoty koni 2, [43] jm. pan Michał Płonowski koni 2, [44] jm. pan Stanisław Kowalski koni 2, [45] jm. pan Michał Pomorski koni 2, [46] jm. pan Jan Domański koni 2, [47]

jm. pan Kazimierz Lipski koni 2, [48] jm. pan Adam Włostowski koni 2, [49] jm. pan Jan Horodyłowski koni 2, [50] jm. pan Jan Drzewiecki koni 2, [51] jm. pan Aleksander Leszczyński koni 2, [52] jm. pan Michał Polanowski koni 2, [53] jm. pan Niedźwiedzki [786]^a [54] jm. pan Ludwik Wężyk Rudzki koni 2, [55] jm. pan Sebastian Lesiecki koni 2, [56] jm. pan Aleksander Czarnołuśki od matki swojej koni 2, [57] jm. pan Stanisław Kuropatwa koni 2, [58] jm. pan Krzysztof Micowski koni 2, [59] jm. pan Marcin Winiarski koni 2, [60] jm. pan Krzysztof Górski koni 2, [61] jm. pan Stanisław Bogusz koni 2, [62] jm. pan Bazyli Lityński koni 2, [63] jm. pan Jan Biestrzykowski koni 2, [64] jm. pan Moldorf koni 2, [65] jm. pan Jagiełłowicz koni 2, [66] jm. pan Stanisław Rudnicki komornik [bełski] koni 2, [67] jm. pan Łukasz Lebedowicz sędzia [podwojewodziński] bełski koni 2, [68] jm. pan Kazimierz Strzyżewski koni 2, [69] jm. pan Marcjn Maściborski koni 2, [70] jm. pan Aleksander Garnuchowski koni 2, [71] jm. pan Stanisław Małaczyński koni 2, [72] jm. pan Jakub Małuszewski koni 2, [73] jm. pan Antoni Dramiński koni 2, [74] jm. pan Marcin Lipski, [75] jm. pan Jan Ołtarzewski, [76] jm. pan Jacek Iwanicki, [77] jm. pan Franciszek Jaślikowski, [78] jm. pan Zygmunt Dunin, [79] jm. pan Paweł Kumiński, [80] jm. pan Stanisław Chmielecki, [81] jm. pan Stanisław Szczytowski, [82] jm. pan Jacek Mokrski, [83] jm. pan Sebastian Szmoniewski, [84] jm. pan Franciszek Kałuszewicz, [85] jm. pan Antoni Piotrowski, [86] jm. pan Urban Świrowski, [87] jm. pan Krzysztof i [88] Kazimierz Niezabitowscy, [89] jm. pan Daniel Powęski, [90] jm. pan Jan Opacki, [91] jm. pan Andrzej Ołtarzewski, [92] jm. pan Walenty Żulecki, [93] jm. pan Stanisław Klepacki, [94] jm. pan Seweryn Skiwski, [95] jm. pan Jan Pokorski, [96] jm. pan Stefan Derengowski, [97] jm. pan Michał Lityński, [98] jm. pan Jan Kopystyński, [99] jm. pan Wojciech Korniatowski, [100] jm. pan Sebastian Komorski, [101] jm. pan Stanisław Czyżewski, [102] jm. pan Józef Rybicki, [103] jm. pan Jan Chyliński, [104] jm. pan Michał Wierusz Kowalski, [105] jm. pan Chryzostom Ołtarzewski, [106] jm. pan Michał Wilmont, [107] jm. pan Michał Wojnicki, [108] jm. pan Jerzy Wojnicki, [109] jm. pan Jerzy Łozowski, [110] jm. pan Stanisław Sławiński, [111] jm. pan Aleksander Kobylski, [112] jm. pan Stefan Sokołowski, [113] jm. pan Jan Czajkowski, [114] jm. pan Jan Łychowski, [115] jm. pan Marcin Radoszewski, [116] jm. pan Franciszek Korzybek, [117] jm. pan Samuel Skabłoński, [118] jm. pan Antoni Mereszko, [119] jm. pan Hieronim Łotoczewski, [120] jm. pan Aleksander Strawski, [121] jm. pan Michał Łęczycki, [122] jm. pan Józef Raczyński, [123] jm. pan Samuel Tworowski, [124] jm. pan Jan Murzynowski, [125] jm. pan Pakosiński, [126] jm. pan Ludwik Ormiński, [127] jm. pan Aleksander Korzeniowski, [128] jm. pan Stanisław Skrzyński, [129] jm. pan Jan Ciołek Maciejowski, [130] jm. pan Michał Narejski, [131] jm. pan [Michał] Płoski miecznik [nowogródzki]²¹, [132] jm. pan Mieczkowski, [133] jm. pan Rusiński, [134] jm. pan Czarnicki.

[135] Poczet j.w. jm. pana marszałka nadwornego koronnego²² jm. pan Mosiej²³ pocztu koni 10, [136] poczet j.w. jm. pana wojewody krakowskiego, hetmana polnego koron-

²¹ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

²² Józef Karol Lubomirski marszałek nadworny koronny.

²³ Nazwisko zapewne przekręcone.

nego²⁴ prezentowało się ludzi kilkanaście z tą deklaracją, że wiele potrzeba wyciągać będzie stawić, jm. obiecuje, [137] poczet j.w. jejm. pani [Anny] Prusinowskiej kasztelanowej lubaczewskiej koni 2, [138] poczet w. jm. pana [Adama Piotra] Tarła starosty stężyckiego koni 2, [139] poczet w. jm. pana Leszczyńskiego starosty mościckiego²⁵, [140] poczet jm. pana Michała Jarczewskiego podczaszego buskiego koni 2, [141] poczet jm. pana [Marka] Stoińskiego cześnika bełskiego koni 2, [142] poczet jm. [787] ^b [Maurycego Stanisława?] Kurdwanowskiego miecznika halickiego koni 2, [143] poczet jm. pana Stanisława Sokolnickiego cześnika chełmińskiego koni 2, [144] poczet jm. pana Stanisława Nagórskiego podstolego nowogródzkiego koni 2, [145] poczet jm. pana Benedykta Iwanickiego miecznika żytomierskiego koni 2, [146] poczet jejm. pani [Teresy] Ołtarzewskiej starościny niechorowskiej²⁶ koni 2, [147] jejm. pani Zofiej Jankowskiej miecznikowej podolskiej koń 1, [148] poczet jm. pana Andrzeja Lipskiego koni 4, [149] poczet jm. pana Walentego Wójciskiego koń 1, [150] jm. pana Baranowskiego koń 1, [151] poczet jm. pana [Mateusza Teodora] Iliaka regenta grodzkiego lwowskiego²⁷ koni 2, [152] poczet jm. pana Antoniego Odyńca, [153] poczet jm. pana Teklicza koni 2, [154] poczet jm. pana Aleksandra Polanowskiego koń 1, [155] poczet jm. pana Stanisława Jodłowskiego koń 1, [156] poczet jm. pana Andrzeja Czarkowskiego koń 1, [157] poczet jejm. pani [Anny] Łobaczowskiej koń 1, [158] poczet jm. pana Suchodolskiego koni 2.

Adam Bełżecki pułkownik województwa bełskiego

^a górna część karty uszkodzona, pół wiersza nieczytelne ^b górna część karty uszkodzona, dwa wiersze nieczytelne

7. *Popis pospolitego ruszenia powiatu horodelskiego w Bełzie, 16 sierpnia 1696 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1*, 289, s. 787-788 – obłata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Mereszek w imieniu Adama z Bełża Bełżeckiego wojewodzica podolskiego, w dniu 18 września 1696 r. [feria 3 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1696].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 447-449.

Regestr powiatu horodelskiego podał jm. pan rotmistrz horodelski ad acta.

Powiat horodelski. [1] Jm. pan Stanisław Radecki rotmistrz powiatu horodelskiego koni 4, [2] jm. pan [Jan] Piasecki chorąży czernihowski porucznik tegoż znaku koni 3, [3] jm. pan Walerian Radecki starosta romanowski, chorąży znaku tegoż za siebie i za rodzica swego, [4] jm. pana chorążego horodelskiego²⁸ koni 5, muzyka 3, [5] jm. pan Franciszek Wierzbicki koni 3, [6] jm. pan Samuel Wojski koni 2, [7] jm. pan Michał

²⁴ Feliks Szcześny Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny.

²⁵ Zapewne Rafał Leszczyński wojewoda łęczycki, starosta mościcki.

²⁶ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

²⁷ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

²⁸ Mikołaj Radecki chorąży horodelski.

Wojski pisarz grodzki bełski koni 2, [8] jm. pan Mariusz Ligęza Minor podstoli chełmski koni 2, [9] jm. pan Wojciech Potocki podstoli wiski koni 2, [10] jm. pan Wojciech Lula²⁹ cześnik nowogródzki koni 2, [11] jm. pan Antoni Ilowiecki koni 2, [12] jm. pan Olszewski koni 2, [13] jm. pan Kazimierz Olszewski koni 2, [14] jm. pan Adam Grzymała koni 2, [15] jm. pan Jan Mirecki koni 2, [16] jm. pan Jerzy Starzecki koni 2, [17] jm. pan Michał Wydźga koni 2, [18] jm. pan Jan Siekierzyński koni 2, [19] jm. pan Wojciech Gościmiński koni 2, [20] jm. pan Jan Żuliński koni 2, [21] jm. pan Jakub Orchowski koni 2, [22] jm. pan Aleksander Żuliński koni 2, [23] jm. pan Jędrzej Gąsecki koni 2, [24] jm. pan Tomasz Radecki za siebie koń 1, [25] jm. pan Michał Radecki za ojca swego koni 2, [26] jm. pan Paweł Radoszyński koni 2, [27] jm. pan Franciszek Potocki koni 2, [28] jm. pan Stanisław Kucharski, [29] jm. pan Jan Gujski koni 2, [30] jm. pan Mikołaj Dyakowski koni 2, [31] jm. pan Stefan Mirecki koni 2, [32] jm. pan Stanisław Mirecki koni 2, [33] jm. pan Jan Sobieszczański koni 2, [34] jm. pan Jakub Czapliński koni 2, [35] jm. pan Paweł Zbykalski koni 2, [36] jm. pan Marcin Ochocki, [37] jm. pan Marcin Jasiński, [38] jm. pan Tomasz Mirecki, [39] jm. pan Jan Mirecki, [40] jm. pan Marcin Celuski, [41] jm. pan Marek Mirecki koni 2, [42] jm. pan Łukasz Mirecki, [43] jm. pan Wojciech Kozakiewicz, [44] jm. pan Jan Kostecki, [45] jm. pan Franciszek Jaroszewicz, [46] jm. pan Jan Mirecki, [47] jm. pan Stefan Żukowski, [48] jm. pan Franciszek Barycki, [49] jm. pan Jerzy Krokocki, [50] jm. pan Jakub Rudnicki za siebie i za rodzica swego koni 2, [51] jm. pan Jerzy Wyhowski podczaszy podolski, major J.K.M. i R.P., swym i rodzica swego imieniem koni 2, [52] jm. pan Krzysztof Żuliński koni 2, [53] jm. pan Jan Polanowski chorąży jm. pana podstolego koronnego koni 2, [54] jm. pan Florian Mirecki koni 2, [55] jm. pan Aleksander Żuliński koni 2, [788]^a [56] jm. pan Orłowski k[oni] 2.

Poczet [...] ^b [57] jm. pana starosty korytnickiego koń 1, [58] poczet jm. pana Bystrzanowskiego [...] ^b, [59] [...]wej różańskiej³⁰ koń 1, [60] poczet jejm. pani Barbary Orchowskiej [podstolin]ej chełmskiej koń 1, [61] poczet jejm. pani Konstancyje Stempkowskiej koń 1, [62] poczet jejm. pani Urszuli Kurdwanowskiej koni 2, [63] poczet jejm. pani Anny Bukarowej koń 1, [64] poczet jejm. pani Stadnickiej koń 1.

Jan Stanisław Radecki rotmistrz powiatu horodelskiego.

Ziemia zaś buska i powiat grabowiecki, że miejsce tutejsze pod Bełzem prawem opisane, przez uniwersały j.w. jm. pana wojewody bełskiego mieli rezolwowane przy grodach swoich, według tychże uniwersałów popisać mieli.

Paweł J[ózef] Olszewski wiceinstygator koronny, ziemi bełskiej popisu tegoż pisarz m.p.

^a górna część karty uszkodzona, jeden wers nieczytelny ^b pojedyncze słowa nieczytelne

²⁹ Wg wykazu urzędników cześnikiem nowogródzkim (rzekomym) miał być Wacław Lula.

³⁰ Zapewne chodzi o Zofię z Grodzińskich Bystrzanowską, wdowę po Macieju, stolniku różańskim. Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

‡ 8. *Popis pospolitego ruszenia ziemi buskiej pod Buskiem, 16 sierpnia 1696 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 906-909 – oryginał, prawa strona kart ucięta przy oprawie, brak 1-2 słów w każdym wierszu; w grodzie buskim oblatował Gen. Jan Jabłoński w dniu 29 sierpnia 1696 r. [feria 4 ipso die festi Decolationis Sancti Joannis Baptistae 1696].

[907] Regestr popisu ziemie buskiej, według konfederacyjej przez j.w., [w.]^a senatorów, dygnitarzów, urzędników i całego rycerstwa województwa bełskiego na miejscu zwyczajnym consultationum, według uniwersału j.o. jm. arcybiskupa gnieźnieńskiego, primatis primique principis Reg[ni, Sanctae] Romanae Ecclesiae cardinalis³¹, zgromadzonych, uchwalonego, a zaś za ordy[nansem jaśnie] w. jm. pana Adama z Granowa na Szkwowie i Myszy S[ieniawskiego woje]wody bełskiego, lwowskiego, rohatyńskiego etc. starosty, pod Buskiem [zgromadzeni], w kole rycerskim tamże pod Buskiem, in absentia protunc j.w. [wojewo]dy³² i kasztelana³³ bełskich, j.w. jm. pana chorążego koron[nego, starosty] buskiego³⁴, przy bytności natenczas w. jm. pana Franciszka Ksawerego [z Zawad Żółkiew]skiego Sokoła sędzi ziemi buskiej i całego rycerstwa tejjze ziemie buskiej, di[e 16 au]gusti spisany, ręką w. jm. pana Aleksandra Dominika [na] Delatynie Bełżeckiego rotmistrza tejjze ziemie podpisany i ad acta [castrensia oddany].

[1] W. jm. pan Aleksander z Bełzca na Delatynie [Bełżecki], [2] w. jm. pan Franciszek z Zawad Żółkiewski Sokół sędzia buski, [3] w. jm. pan Adam Stanisław z Bełzca na Delatynie Bełżecki, [4] w. jm. pan Kazimierz Ligęza Minor ciechanowski cześnik, [5] [w.] jm. pan Wojciech Kadłubiski skarbnik ziemie buskiej, [6] [w.] jm. pan Ostafiej Kadłubiski, [7] jm. pan Wacław Kadłubiski, [8] jm. pan Walenty Dąbski porucznik j.w. jm. pana [starosty buskiego], [9] jm. pan Tomasz Dąbski, [10] jm. pan Franciszek Kadłubiski, [11] jm. pan Wacław Cebrowski chorąży w. jm. pana starosty [buskiego], [12] jm. pan Jan Komorowski, [13] jm. pan Stefan Komorowski, [908] [14] jm. pan Tomasz Gdeszyński, [15] jm. pan Kazimierz Podhorecki, [16] jm. pan Wojciech Podhorecki, [17] jm. pan Aleksander Koc, [18] jm. pan Jan Wyleżyński, [19] jm. pan Olszański, [20] jm. pan Felicjan Kochanowski, [21] jm. pan Andrzej Pruski, [22] jm. pan Józef Słotwiński, [23] jm. pan Aleksander Gnoiński, [24] jm. pan Mikołaj Orchowski, [25] jm. pan Jędrzej Orchowski, [26] jm. pan Jan Mukański, [27] jm. pan Mikołaj Drzewiecki, [28] jm. pan Jan Drzewiecki, [29] jm. pan Kazimierz Drzewiecki, [30] jm. pan Antoni Drzewiecki, [31] jm. pan Stanisław Ulewski, [32] jm. pan Adam Pijanowski, [33] jm. pan Tomasz Ołtarzewski, [34] jm. pan Jan Dobrzyński, [35] jm. pan Adam Czarnołu-ski, [36] jm. pan Wojciech Węgrzynowski, [37] jm. pan Wacław Żuliński, [38] jm. pan Łukasz Śliwicki, [39] jm. pan Wacław Micowski, [40] jm. pan Stanisław Micowski, [41] jm. pan Władysław Bieniewski, [42] jm. pan Aleksander Goławski, [43] jm. pan Jan Raczyński, [44] jm. pan Paweł Obuch, [45] jm. pan Jan Skrzyszewski, [46] jm. pan Szymon Durzyński, [47] jm. pan Jan Baranowski, [48] jm. pan Stanisław Maliszewski,

³¹ Michał Radziejowski arcybiskup gnieźnieński, prymas.

³² Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski.

³³ Jan Andrzej Sierakowski kasztelan bełski.

³⁴ Aleksander Jan Jabłonowski chorąży koronny, starosta buski.

[909] [49] jm. pan Jan Uruski, [50] jm. pan Wojciech Wojucki, [51] jm. pan Maciej Łacki, [52] jm. pan Franciszek Sieklucki, [53] jm. pan Kazimierz Jastrzębski, [54] jm. pan Aleksander Śniegulewicz, [55] jm. pan Jędrzej Cichowski komornik ziemie buskiej, [56] jm. pan Michał Łętowski, [57] jm. pan Kazimierz Zarębski komornik ziemie halickiej, [58] jm. pan Jan Kobyliński in persona sexagenarii parentis, [59] jm. pan Antoni Kowalowski in persona sexagenarii parentis, [60] jm. pan Jędrzej Podolski in persona sexagenarii parentis, [61] jm. pan Jakub Załęski, [62] jm. pana Walickiego poczet, [63] jm. pana Tałataja poczet, [64] jejm. paniej Drzewieckiej poczet, [65] jejm. paniej Micowskiej Jerzynej poczet.

Aleksander z Bełzca na Delatynie Bełżecki rotmistrz [ziemi] buskiej m.p.

Locus sigilli

Franciszek Ksawery z Zawad Żółkiewski [Sokół] sędzia ziemie buskiej m.p.
Wojciech Kadłubski ska[rbnik buski]

^a prawa strona karty obcięta przy oprawie księgi, brak 1-2 słów w każdym wersie; w miarę możliwości wydawcy zaproponowali możliwe uzupełnienie w nawiasie kwadratowym

2. Sejmik relacyjny w Bełzie, 27 listopada 1696 r.

1. *Uniwersał prymasa Michała Radziejowskiego zwołujący sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 27 listopada 1696 r. – Warszawa, 6 października 1696 r.*

Rp. NGAB, Fond 1713 (Ks. gr. horodelskie) 10, k. 411-412a – oblata; w grodzie horodelskim oblatowano w dniu 12 listopada 1696 r. [feria 2 in crastino festi Sancti Martini Pontificis a. D. 1696].

Druk: AS 1696-1732, s. 41-42 – tam inna data zwołania sejmiku.

2. *Laudum sejmiku relacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 27 listopada 1696 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 43, s. 231-246 – oryginał; egzemplarz był już mocno zbutwiały i uszkodzony przed II wojną światową, gdy odpisu z niego dokonywał Wojciech Hejnosz; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 5 grudnia 1696 r. [feria 4 pridie festi Sancti Nicolai Pontificis a. D. 1696].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 451-461.

^aMy rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów^a do niego należących, którzyśmy się na sejmik relationis pro die 27 novembris tu, do Bełza, zjechali, widząc nie tylko primo sui capite orbatam, ale też przez niedoszlą konwokacją inpracticato dotąd et scandaloso ad posteritatem exemplo omni praesidio destitutam ojczyznę naszą, a zatem zabiegając ingruen[tibus pericul]is, konfederacją generalną in [omnibus clausulis] libertatem concernentibus, jako też i na przeszłym sejmiku przedkonwokacyjalnym laudabili via przodków naszych zgodnie między nami uczynioną i postanowioną, całe reasumujemy i onę authoritate praesentis conventus nostri stwierdzamy i ratyfikujemy.

Mając zaś w najpilniejszej rekordacyjej tę nieszczęśliwość województwa naszego [...] od skonfederowanego [...] ^b [233] żal niżli folgę przynieść musiałaby, przeto ne desimus sobie ad effectum rozwiązania związku na ukontentowanie rycerstwa zasługi repartycją do województwa naszego ordynowanego podatek niżej wyrażony uchwalamy w ten sposób.

Naprzód dwoje pogłównie na przeszłym, antekonwokacyjalnym sejmiku do wydania na egzakcją ichm., pana Mikołaja z Głogowca Głogowskiego i Aleksandra Leszczyńskiego uchwalone, już nie na ten termin jako jest in anteriori laudo napisano, ale pro die 15 ianuarii w roku następującym ma być wydawane, a to według kwitów jm. pana Michała Wojskiego pisarza grodzkiego bełskiego. Jeżeliby jednak w którychkolwiek dobrach można documentaliter pogł[ównego] [...] ^c posesor dóbr ad instantiam cuiusvis respondere powinien, a ichm. panowie egzaktorowie pieniądze z po[datku] pomie[nionego] modo praemisso do siebie [234] na żadne asygnacyje, lubo by do nich powychodziły, wojsku per repartitionem po zasługi do nas ordynowanemu, krom regimentu j.w. jm. pana wojewody krakowskiego, hetmana polnego koronnego³⁵, który extra confoederationem in obsequio R.P. zostaje, wydawać nie będą, sub solutione de suo, ale te wszystkie pieniądze mając in cumulo, na przyszły Trybunał Skarbowy do Lwowa przy w. jm. panu Antonim z Głogowca Głogowskim, e medio nostri za komisarza na Trybunał pomieniony cum declaratione solarii iuxta praxim antiquam uproszonym, ad manifestandam województwa naszego promptitudinem należytej wojsku od nas płace biorącemu satysfakcyjej pojadą. Gdzie in quantum by porozumiewszy się z konfедера[...] [...] ^c tegoż jm. pana komisarza naszego pieniądze te extradentur. Jeżeliby zaś do [rozwiązania] związku nie przyszło, tego po[datku] ad dispositionem Trybunału Skarbowego ichm. panowie egzaktorowie in toto zatrzymają. [235]

Item sześcioro pogłównego uchwaliliśmy w województwie naszym laudo praesenti [tym] kształtem, aby dwoje pogłównego, jedno do rąk jm. pana Stanisława Szornela, drugie do rąk jm. pana Kazimierza Grabowskiego wojskiego braclawskiego, na sejmik blisko przyszły i ex limitatione w Bełzie następujący, drugie dwoje do [rąk] jm. pana Józefa Siekierzyńskiego skar[bnika] braclawskiego i jm. pana Franciszka Rulikowskiego, każdemu z ichm. po jednym pro die 15 augusti w roku blisko następującym. Trzecie i ostatnie dwoje pogłównego do rąk jm. pana Jacka Skomorowskiego i jm. pana Samuela Wojskiego sędziego kapturowego bełskiego pro die ultima decembris w tym-

³⁵ Feliks Kazimierz Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny.

że, da Pan Bóg, roku. Za p[race] przerzeczone ichm. panom [...]d ochrony nemine exopto żadnymi libertacyjami i konstytucjami nie zasłaniając się.

Do czego ichm. duchowni romani et [graeci] ritus, okrom mere mendicantium [według] instruktarza anni 1662 [236] za osobliwemi atestacyjami swojemi przykładą będą, sub poenis triplicis pensionis in casu niewniesienia coram iudicio capturali Belzensi ad instantiam cuiusvis exactoris repetendae i przez egzekucyją surową irremissibiliter extendendae wniesione było.

Z którego to wszystkiego pogłównego ichm. panowie dziedzice i posesorowie dóbr w województwie naszym chorągwie lub regimenty w kompucie wojska koronnego mający in vim zasług ludziom swoim należących, albo largicyi na sejmiku terazniejszym sobie pozwolonych, nic przy sobie i poddanych swoich zatrzymywać nie będą, ale zupełnie do rąk ichm. panów egzaktorów modo et tempore [supra] expressis wnieść mają.

Więc że [...] oraz ludzie ubodzy egestatem non sufficient, ichm. panowie possessores ich subveniendo publicae necessitati z swoich własnych szkatuł za ubogich płacić amore patriae afflictissimo obligantur.

Które to wszystkie z tych [237] specyfikowanych egzakcyi pieniądze za realnym i skutecznym rozwiązaniem konfederacyjnego wojska, w. jm. pan Antoni Głogowski komisarz województwa naszego pro satisfactione repartycyi naszej akomodować będzie, proportionate dzieląc chorągwie i regimenty asygnacyjami swojemi. Jeżeliby zaś, uchowaj Boże, i natenczas wojsko jeszcze w związku było, gdy się egzakcyje ichm. panom egzaktorom skończą, podobnym sposobem jako ichm. panowie Głogowski i Leszczyński superius stringuntur do dotrzymania pieniędzy ad dispositionem Trybunału Skarbowego.

A co się tknie aukcyi tego podatku, o tym wyżej wyrażoną przy pierwszych dwojgu pogłównych in laudo praesenti informacją ciż ichm. panowie egzaktorowie sequentur.

Więc że starostwo mostowskie, dobra j.w. jejm. paniej Zamoyskiej [...]d podatki alleviarunt sobie z wielką ujmą publicznych kontrybucyi, przeto ad instantiam ichm. panów egzaktorów ex delatione uskarżających się sąsiad dóbr wiadomych, w sądzie kapturowym [...] [238] o to sprawić się powinien. Dobra zaś j.w. księcia kardynała³⁶ że sobie similiter bardzo w tym podatku folgują, in quantum non augebunt wniesienia nad kwoty jm. pana pisarza grodzkiego bełskiego³⁷ suberunt revisioni personarum na to od w. jm. pana marszałka koła naszego, za rekwizycyją jm. pana egzaktora deputandarum.

Merentur zaś w sercach naszych należytą gratitudinem, wielkie ku tej ojczyźnie affecta i ustawiczne cum dispendio zdrowia i fortun, ile podczas tak nieszczęśliwego zamieszania w sieroctwie R.P., solitudines j.w. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego³⁸ i j.w. jm. pana wojewody krakowskiego, hetmana pol-

³⁶ Michał Radziejowski arcybiskup gnieźnieński, prymas.

³⁷ Stanisław Bartłomiej Bełzecki pisarz grodzki bełski. Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

³⁸ Stanisław Jan Jabłonowski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

nego koronnego³⁹, przeto [...] z przytomnymi j.w. ichm. panami województwa krakowskiego należyte za to uczynili podziękowanie.

Z podobnego doniesieniem honoru od nas j.w. jm. panu kasztelanowi krakowskiemu ichm. panów Samuela Družbica [mieczni]ka buskiego, rotmistrza województwa [239] naszego, powiatu grabowieckiego i jm. pana Franciszka z Głogowca Głogowskiego deputata na sądy kapturowe bełskie, e medio nostri uprosiliśmy. Którzy to ichm. panowie delegaci nasi captato tempore oportuno j.w. jm. pana kasztelana imieniem naszym adibunt i onemu [przy] wielkiej weneracyjej i powinny podziękowaniu, życziwych afektów naszych wyrażą documenta.

Na listy zaś inne do koła naszego na ten sejmik ordynowane u[chwa]liliśmy, aby w. jm. pan marszałek koła naszego pro exigentia rerum i wziętej od nas informacyjej dał respons.

Województwo lubelskie chwalebnym przykładem, gdy nas do braterskich konferencyi, jakie w przytomnych ojczyzny niebezpieczeństwach zdadzą się być najpotrzebniejsze, poufale inwituje, przysławszy eo nomine medio umyślnie do nas j.w. ichm. panów posłów swoich, magnae activitatis i godności ludzi, ichm. panów Kazimierza [Mężyńskiego podczaszego braclawskiego]⁴⁰, jm. pana Władysława Drzewieckiego podczaszego dobrzyńskiego, przeto jakośmy ustnie przytomnym ichm. za to w kole naszym podziękowali, tak dla skuteczniejszego z województwem ichm. in occurrentis porozumienia, w. ichm. panów Michała z Poradowa Rulikowskiego [240] stolnika liwskiego i jm. pana Stanisława z Rosochatego Rosochackiego podczaszego drohickiego, podstarościego i sędziego grodzkiego bełskiego na przyszły sejmik w Lublinie pro die 26 martii ex limitatione przypadający uprosiliśmy. Którzy to ichm. panowie posłowie nasi tempestive na sejmik pomieniony zjehawszy, pro activitate sua wdzięcznością od nas ichm. panów braci województwa lubelskiego i ochotą do wspólnej konferencyjej przy doniesieniu należytej weneracyjej, quam honorificentissime et ex dignitate województwa stawając, comparebunt i cokolwiek securitatem et integritatem praw i wolności wspólnej ojczyzny concernet, consilia o tym z ichm. communicabunt. Jako na to osobiwą instrukcyję ręką w. jm. pana marszałka koła naszego podpisaną wezmą.

Podatek czopowego i szelężnego w województwie naszym w administracyjej w. jm. pana Kazimierza Głogowskiego marszałka koła naszego ma być wydany irremissibiliter z wszystkimi retentami sub poenis triplicis [pen]sionis, nakazujemy. Które retenta, gdy już dobierze, kalkulacyją z całej administracyjej na sejmiku naszym ex limitatione przypadającym sufficienter uczyni.

Mając zaś [241] rationem wielkich meritorum w tym województwie naszym et functionibus braterskiej usługi tegoż w. jm. pana Kazimierza Głogowskiego, podatek przeznaczony czopowego i szelężnego w województwie naszym, którego currentia od dnia 1 februarii roku 1697 zaczynać się będzie, in administrationem do lat dwu zupełnych (na co już kilka tysięcy dla wypłaty naznaczonych laudo praesenti largicyjej de proprio natychmiast spendował) puszczaemy^c.

³⁹ Feliks Kazimierz Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny.

⁴⁰ Zob. laudum sejmiku lubelskiego z 22 listopada 1696 r. (AGAD, APP 133, s. 478). Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

Które to czopowe i szelężne aby wszystkie miasta i miasteczka J.K.M., R.P., duchowne i świeckie, żadnymi in contrarium libertacyjami (okrom Wielkich Ocz⁴¹) do subkolektorów in triplo więcej niż przedtem wnosili, sub poena suprascripta iniungimus.

Wielką też województwo nasze baczy krzywdę, kiedy j.w. pani podskarbina koronna⁴² w dobrach swoich ordynacyi zamoyskiej in praeiudicium nostri [...] nakazawszy obwołać, aby ortami tylko po gr 28, szóstakami po gr 5 i szelągu currant. A iż takowa o monecie kognicyja non privatae alicui personae, lecz całej R.P. [242] należy, przy tak zaś ciężkich czasach ludziom ubogim wielce jest praeiudiciosa, aby jejm. ad instantiam cuiusvis nobilis possessionati w sądzie kapturowym bełskim o to respondeat i była sądzona, cavemus.

Do rachunku z Żydami bełskimi o podatek czopowego i szelężnego za administracyi j.w. jm. pana kasztelana bełskiego⁴³ lubośmy in antecessum e medio nostri ichm. panów komisarzów naznaczyli byli, że jednak ta komisya ob fata jm. pana Głogowskiego cześnika nowogródzkiego skutku swego nie wzięła, przeto laudo praesenti na miejsce demortui w. jm. pana Kazimierza Głogowskiego marszałka koła naszego ad eandem calculationem feria 2 post festum Trium Regum proxima anni proxime venturi [8 stycznia 1697 r.] expediendam naznaczamy i ad laudum primitivum eo nomine się referujemy. Z tej kalkulacyi cokolwiek się pokaże plus perceptorum [...] dodadzą, cokolwiek się zaś [...].

A że województwo nasze ma informacyją, jako j.w. jejm. pani podskarbina z tego podatku czopowego i szelężnego medietatem tylko z dóbr swoich w województwie naszym zostających dać, residuum zaś intracie swej aplikuje, przeto ratione huiusmodi liberam viam [243] agendi z jejm. panią administratorowi lub subkolektorom jego in iudicio capturali zostawujemy.

Wniesioną w kole naszym instancyją w. jm. pana Aleksandra na Tuczapach i Łaszczowie Łaszcza starosty grabowieckiego za dobrami Wielkie Oczy nazwanymi [...] dla wielkich w województwie naszym zasług jego akceptując też dobra Wielkie Oczy, ponieważ teraz ze wsi na miasteczko [...] za wywołaniem woli, od podatku czopowego i szelężnego do dwóch lat uwalniamy.

J.w. jejm. pani [Anny z Ożgów] Wielhorskiej [kasztelanowej wołyńskiej]⁴⁴ instancyją o libertowanie [...] ab oneribus publicis dóbr jejm. nazwanych Świtarzowa⁴⁵ ob conflagrationem in medio nostri wniesioną, także desideria jm. pana Stefana Rosnowskiego, jm. pana [Krzysztofa] Zaporskiego cześnika czernihowskiego, jm. pana Ołtarzewskiego, jm. pana Zbysława, jm. pana Modryńskiego, jm. pana [...] respekt na prace i koszty w. ichm. panów naszych, którzy od nas na przeszlą konwokacyję [...] jeździli, z podatku czopowego i szelężnego każdemu z ichm. po 2 tys. zł naznaczamy

⁴¹ Wielkie Oczy, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

⁴² Anna Franciszka z Gnińskich Zamoyska, wdowa po Marcinie Zamoyskim podskarbin wielkim koronnym.

⁴³ Jan Andrzej Sierakowski kasztelan bełski.

⁴⁴ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

⁴⁵ Świtarzów, wieś (ob. Свитазів wieś w rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina).

i aby in futurum za podobne funkcje nikt większej sumy nad 2 [244] tys. zł z afektów braterskich nie pretendował, perpetuo warujemy.

Ichm. panom posłom do województwa lubelskiego od nas uproszonym pro viatico po tysiącu zł. Jm. panu Udryckiemu i jm. panu Mireckiemu, posłom od wojska skonfederowanego do nas przysłanym, przy responsie na instrukcją w. jm. pan marszałek koła naszego in vim repetitionis z czopowego i szelężnego de proprio teraz po tysiącu zł ma dać. Jm. panu Orchowskiemu i jm. panu Lubkowskiemu, deputatom chorągwi w. jm. pana starosty grabowieckiego⁴⁶ dwom, zł 200, jm. panu Matuszewiczowi 200, jm. panu Wilkowskiemu zł 200, jm. panu Kałmuckiemu zł 200 laudo praesenti z tegoż czopowego i szelężnego assignantur.

Takoważ gratitudo wypłacenia zł 200 jm. panu Płoskiemu kwatermistrzowi regimentu j.w. jm. pana [...] eodem laudo jest ^d[...] [...] anteriori laudo naznaczonego [...] etiam praesenti laudo z tegoż czopowego i szelężnego pollicentur im i assignantur.

Słuszne desiderium jm. pana [Franciszka] Rudnickiego podsędką bełskiego wniesione o libertacją ab oneribus publicis [245] (nihil praeiudicando terażniejszym podatkom) do przyszłego odkłada się sejmiku.

A że wiele na tym województwie należy, aby miało wiadomość rzetelną respectu płacy wojsku w naszej repartycyjej perceptorum et expensarum, przeto do takowej kalkulacyjej, którą ichm. panowie Michał Wojski pisarz grodzki bełski, jm. pan Jan Radecki przeszłych już egzakcyi, jm. pan Głogowski Mikołaj i jm. pan Leszczyński egzaktorowie pogłównego expedire mają przy w. jm. panu komisarzu naszym do Lwowa od nas na Trybunał Koronny Skarbowy obranym, uprosiliśmy e medio nostri j.w. jm. pana kasztelana bełskiego⁴⁷, w. ichm. panów, starostę grabowieckiego, chorążego bełskiego⁴⁸, wiceinstygatora koronnego⁴⁹, stolnika liwskiego⁵⁰, jm. pana Franciszka Głogowskiego, aby ją [...] [246] da Pan Bóg przyszył 1698 na miejsce do Bełża, w. ichm., chorążego, jm. pana podczaszego, jm. pana łowczego, jm. pana wojskiego buskiego⁵¹, w. jm. pana Kazimierza Głogowskiego i jm. pana Stefana Rosnowskiego eodem praesenti laudo tempestive naznaczyliśmy.

Strony pogłównego żydowskiego anterioribus laudis nic nie derogujemy.

Więc abyśmy bez dalszej nie zostawali obrady, sejmik ten communi wszystkich nas consensu pod dyrekcją tegoż w. jm. pana marszałka naszego pro die 15 aprilis anni proxime venturi limitujemy, prorogujemy i odkładamy. In quantum by jednak nieszcześnie aliquod na R.P. miało ingruere, któremu województwo nasze ex vi [...] ^b.

^{a-a} brak pierwszych słów formułki początkowej laudum, karta mocno uszkodzona; uzupełniono hipotetycznie na podstawie formułek z innych laudów bełskich z tego okresu ^b brak kilku wierszy ^c około 8 słów nieczytelne ^d kilka słów nieczytelne ^{e-e} słowa podkreślone

⁴⁶ Aleksander Michał Łaszcz starosta grabowiecki.

⁴⁷ Jan Andrzej Sierakowski kasztelan bełski.

⁴⁸ Jan Stanisław Drużbic chorąży bełski.

⁴⁹ Paweł Józef Olszewski wiceinstygator koronny.

⁵⁰ Michał Rulikowski stolnik liwski.

⁵¹ Michał Wydzga wojski buski.

3. Sejmik z limity sejmiku przedkonwokacyjnego w Bełzie, 15 kwietnia 1697 r.

Sejmik rozdwojony.

1. List Stanisława Leszczyńskiego starosty odolanowskiego, marszałka sejmiku województw poznańskiego i kaliskiego do sejmiku województwa bełskiego – Środa, 15 grudnia 1697 r.

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 978-979 – oblatą; w grodzie buskim oblatował Mag. Benedykt Iwanicki miecznik żytomierski, poseł na elekcję w dniu 22 kwietnia 1697 r. [feria 2 post Dominicam Misericordiae proxima a. D. 1697].

Druk: AS 1696-1732, s. 80-81 – identyczny tekst listu rozesłano ze Środy do innych sejmików koronnych; do tego listu załączony był projekt uniwersału skierowanego do żołnierzy z wojska skonfederowanego, z którego skorzystano na sejmiku w Bełzie oraz projekt juramentu dotyczącego wykluczenia od elekcji „Piasta” (projekty te oblatowano również w grodzie buskim: CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 979-981 – druk: AS 1696-1732, s. 79-80).

2. Laudum rozdwojonego sejmiku z limity obradującego w kościele parafialnym w Bełzie, 15 kwietnia 1697 r.

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 969-973 – oblatą; w grodzie buskim, z powodu odmowy oblaty w Bełzie, oblatował Mag. Benedykt Iwanicki miecznik żytomierski, poseł na elekcję w dniu 22 kwietnia 1697 r. [feria 2 post Dominicam Misericordiae proxima a. D. 1697]: „praevia manifestatione nomine et pro parte Ill. et Mag. senatorum, videlicet Ill. et Mag. Felici a Potok Potocki palatini Cracoviensis etc., tum quoque Ill. et Mag. Joanni Andreae Sierakowski castellani Belzensis, Tysoviensis capitanei, ac nobilitatis palatinatus Belzensis contra iudicium capturale et acta iudicii eiusdem palatinatus Belzensis ratione per illud licet quidem manifestationem coram actis suis de nullitate iudiciorum suorum suscepit, confoederationis nihilominus praesentis et laudi ac aliorum requisitionum per oblatam suscipere recusationis et ad acticandum non porrectionis, obtulit officio eidem et ad acticandum porrexit, anno currenti ex limitatione per antierius laudum facto sanciturque, manu Mag. Casimiri Głogowski marschalci conventus eiusdem subscriptum et sigillo communitum, tenoris sequitur”.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo województwa bełskiego, którzyśmy się na sejmik ex limitatione na dzień dzisiejszy tu, do Bełza, zjachali, ante omnia od reasumpcyje tak konfederacyjnej generalnej warszawskiej, jako i naszej na blisko przeszłym sejmiku spisanej zaczęliśmy, przyrzekając to sobie fide, honore et conscientia, [970] że jej in omnibus punctis et clausulis nie odstępimy. A że ichm. panowie bracia nasi dla nieprzyjęcia czytania od ichm. panów braci naszych woje-

wódtw wielkopolskich poznańskiego i kaliskiego juramentu in ordine exclusionis Piasta, i kopijej uniwersału do ichm. panów związkowych, tu nam in adiunctis przy liście swoim przysłanych, dali okazyją ad dismembrationem, żeśmy się musieli tu, do kościoła farnego bełskiego, gdzie z dawnych czasów konsultacje tego tu województwa bywały, conservando illaesae autoritatem pomienionych wszystkich województw i dalsze obrady nasze pod tąż łaską jm. pana Kazimierza z Głogowca na Maurycynie Głogowskiego dyrektora naszego i komisarza R.P.

Więc przychylając się do przeszłej, antekonwokacyjalnej za zgodą wszystkich nas braci konfederacyjnej, formowanej dla obrania, da Pan Bóg, przyszłego Króla, łączyli z inszemi ichm. panami bracią województw generaliter wszystkich zdania naszego i kędy pospolitym ruszeniem ad locum electionalem pod Warszawę na czas konfederacyjną generalną warszawską naznaczony, to jest pro die 15 mai idziemy. Jednak żeby województwo tak nasze, tak jako i inne, przez które nam trakt przypada, nie przynosili detrimentum fortun, tedy obviando temu, przyrzekamy sobie, że się tu zaraz, nie kupiąc ani podnosząc chorągwie, na miejsce, to jest pod Łaskarzew⁵² sparsim zjachać. Na którym miejscu ichm. panowie rotmistrze, którycheśmy tu sobie za spólnym konsensem nas wszystkich uprosili, jako to ziemie naszej bełskiej w. jm. pan Stanisław Potocki starosta luciński, ziemie buskiej w. jm. pan Mikołaj Stadnicki podstoli bełski, z powiatu grabowieckiego jm. pan Samuel z Lipin Drużbic miecznik buski, z powiatu horodelskiego jm. pan Walerian Radecki starosta romanowski, chorągwie podnieśli i stamtąd kiedy się wszystkie województwa zjadą obierać Króla ad locum praefixum electoralem, z bracią województwa naszego stawali, sub poenis de expeditione bellica sancitis.

A że dawne w tej R.P. zwyczaje edocent nas, iż województwa e medio sui zwykły do snadniejszego porozumienia się z ichm. panami posłami wszystkich województw generaliter wszystkich, posłów swoich ichm. przed sobą wysyłać, dlategoż i my, przychylając się do tychże zwyczajów, ichm. panów, jako to j.w. jm. pana Aleksandra Jabłonowskiego chorążego [971] koronnego, buskiego etc. starosty, w. jm. pana Józefa Potockiego ropczyckiego etc. starostę, w. jm. pana Jerzego Potockiego tłumackiego etc. starostę, w. jm. pana Kazimierza na Maurycynie Głogowskiego marszałka koła rycerskiego województwa bełskiego, w. jm. pana Stanisława Jana z Lipin Drużbica chorążego bełskiego, w. jm. pana Franciszka Sokoła sędziego ziemskiego buskiego, w. jm. pana Michała na Jarczewie Jarczewskiego podczaszego ziemie buskiej, w. jm. pana Michała Liniewskiego łowczego bełskiego, w. jm. pana Mikołaja Stadnickiego podstolego bełskiego, w. jm. pana Samuela z Lipin Drużbica miecznika buskiego, w. jm. pana Józefa Sierakowskiego starostę olszańskiego, w. jm. pana Jerzego Łęskiego korytnickiego etc. starostę, w. jm. pana Stanisława Nagórskiego podstolego nowogródzkiego, w. jm. pana Stefana Silnickiego chorążego podolskiego, buczniowskiego etc. starostę, w. jm. pana Bazylego Dyakowskiego wojskiego i pisarza grabowieckiego, w. jm. pana Michała z Poradowa Rulikowskiego stolnika liwskiego, w. jm. pana Michała Pajewskiego stolnika czernihowskiego, w. jm. pana Stanisława z Rosochatego Rosochackiego podczaszego drohickiego, w. jm. pana Jerzego z Hrobina Boguszewskiego skarbnika bełskiego, w. jm. pana Benedykta Iwanickiego miecznika żytomierskiego, w. jm. pana Krzysztofa

⁵² Łaskarzew, miasteczko w woj. mazowieckim (ob. w pow. garwolińskim, woj. mazowieckim).

z Zaporza Zaporskiego cześnika czernihowskiego, w. jm. pana Jakuba Rostkowskiego za posłów na elekcyję, da Bóg, przyszłą warszawską, uprosiliśmy.

Których to pomienionych ichm. podciwością staropolską szlachecką obstringimus, aby nie tylko in puncto na miejscu elekcyjei naznaczonym stawali pod Warszawą, ale i ze wszystkimi ichm. panami posłami województw generaliter wszystkich de libera electione Króla, tudzież całości i wolności swobód naszych znosząc się nam, braci, którzyśmy w pospolitym comparebimus ruszeniu, porozumienia de bono publico donosili, et sine consensu nostro mutuo nic nie czynili. A ponieważ j.w. jm. pana Andrzeja Sierakowskiego kasztelana bełskiego, tyszowieckiego etc. starosty doświadczona i nieodmienna in conservatione pupillae libertatis enituit virtus i ad tuenda eandem libertatem [972] sensum suum in sensibus nostris złączył, tedy jakośmy już jm. n.m. pana uprosili, tak i teraz iterato upraszamy, aby równo z nami na pospolite ruszenie stanąwszy, provinciam wszystkich ziem i powiatów województwa naszego na się wziął i pułkownikiem naszym zostawał. Chcąc zaś commoditatem w paszach dla koni województwu naszemu w pospolitym ruszeniu będącemu providere, uprosiliśmy za oboźnego jm. pana Adama Pijanowskiego towarzysza chorągwi pancernej j.w. jm. pana kasztelana bełskiego, który to in gremio nostri od związku resistit, ad oboedientiam R.P. przyszedł. Który to jm. na miejsce zwyż mianowane zjachać będzie powinien i tam kopią zatknąwszy, każdej ziemi i powiatom miejsca naznaczamy, w czym jm. upraszamy i wszelką gratitudinem spondemus.

A ponieważ niemało ichm. panów braci naszych, tu in gremio nostri będących, wnoszą kwerymonią, powiadając się być w podatkach w przeszłym laudum postanowionych aggravati z okazyjei, że przeszłe laudum pogłównie na kwity jm. pana [Michała] Wojskiego przeszłego pisarza bełskiego płacić iniunxit, po których to kwitach tak wiele ludzi jednym decessit, drugim accessit, tedy aequitati eo in puncto insistendo, pomienione pogłównie tak płacić deklarujemy, aby każdy z ichm., który tę kolwiek ukrzywdzonym reali a nie z uchronienia się jakiego czuje, atestacje nowe spisał i one fide, honore et conscientia podpisał, według których już atestacyjei ichm. panowie poborcy wybierać pomienione podatki mają. Vice versa komu by też kolwiek przybyło nad tamten kwit ludzi, takiego każdego stringimus laudo praesenti do płacenia.

A lubo tychże podatków w terażniejszym czasie, w którym każdemu z nas bratu na pospolite ruszenie gotować się należy, solutio przypada, tedy terminum płacenia podatków interveniente praemissa necessitate, płacenie podatków, da Bóg, post electionem futuri Regnantis odkładamy.

Nad to sądy kapturowe itidem, ile pod taki czas legibus dictantibus sądzić się nie mają, jeśliby się sądziły, tedy i dekreta nullitatis mają być. A że przy tamtej scysyi ichm. panów braci naszych non parvus numerus ichm. panów związkowych znajduje się, którzy jako to nam do koła naszego doniesiono, na manifest jakiś przeciwko nam się podpisali, tedy jm. pan marszałek koła naszego, stosując się do prawa pospolitego i konfederacyi województw wielkopolskich i małopolskich, uniwersał do ichm. wydać ma in eo fundamento, aby ichm. [973] panowie związkowi realiter ad oboedientiam R.P. przyszli i wrócili się.

Desideria zaś niektórych ichm. panów braci, lubo słusznie tu do koła naszego wniesione, nie chcąc jednak, ile pod terażniejszy czas, onemi extrahere tempus, do sejmiku,

da Pan Bóg, post electionem futuri Regnantis, osobliwie jm. pana łowczego bełskiego⁵³, respektem konflagracji Dmitrowa⁵⁴ i kwitów wszystkich podatkowych, jm. pana Modryńskiego, j.w. jejm. pani podskarbinej koronnej⁵⁵, oo. bernardynów konwentu radecznickiego i inszych ichm. odsyłamy.

Które to laudum nasze in vim confoederationis za zgodą wszystkich nas postanowione, jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, w kościele farnym, dnia 15 kwietnia r. P. 1697.

Maurycy Kazimierz na Maurycynie i Cześnikach Głogowski marszałek koła rycerskiego na sejmiku województwa bełskiego, komisarz od R.P. do skonfederowanego wojska m.p.

Locus sigilli

3. *Reasumpcja konfederacji generalnej i partykularnej podczas rozdwojonego sejmiku z limity obradującego w kościele parafialnym w Bełzie, 15 kwietnia 1697 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 973-976 – oblata; w grodzie buskim, z powodu odmowy oblasy w Bełzie, oblatował Mag. Benedykt Iwanicki miecznik żytomierski, poseł na elekcję w dniu 22 kwietnia 1697 r. [feria 2 post Dominicam Misericordiae proxima a. D. 1697]: Similis confoederationis eiusdem palatinatus].

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i numerosior rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących. Stosując się tak do generalnej konfederacji warszawskiej, jako i partykularnej województwa naszego, roku 1696, die 27 lipca w Bełzie między nami spisanej, na kontynuacją sejmiku ex limitatione na dzień dzisiejszy, to jest pro 15 praesentis przypadający, ad locum consiliorum usitatum do Bełza zjachaliśmy się, tamże pod łaską jm. pana Kazimierza na Maurycynie z Głogowca Głogowskiego, komisarza R.P., sejmik namieniony iuxta mentem laudi anterioris zaczęliśmy.

Gdzie in praeliminariis zaraz konsultacjach naszych od czytania listów i korespondencji z ichm. bracią naszą województw wielkopolskich, poznańskiego i kaliskiego, jako i małopolskich zacząć myśleliśmy, [974] z nimi, jako i z wszystkim województwem życie, krew, fortuny i honory nasze in eligendo futuro, da Bóg, Regnante, łącząc w tym inimica forte nostrae protunc obstitit, kiedy niektórzy z między nas, ichm. panowie bracia nasi, po przeczytany liście od jm. pana Stanisława Leszczyńskiego starosty odolanowskiego, marszałka koła rycerskiego poznańskiego i kaliskiego

⁵³ Michał Liniewski łowczy bełski.

⁵⁴ Dmitrów, miejscowość w pow. buskim (ob. Дмитрів wieś w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁵⁵ Anna Franciszka z Gnińskich Zamoyska, wdowa po Marcinie Zamoyskim podskarbis wielkim koronnym.

województw, in adiunctis w liście przysłanych nam dwóch kopii juramentu in materia exclusionis Piasta i wszelkiej praktyki zabronienia in eligendo, da Bóg, futuro Regnante, drugiej uniwersału do ichm. panów związkowych, aby się powrócili do ojczystych zagonów swoich, czytać nie pozwolili. Więc my, lubośmy ichm. panów braci naszych certując z nimi wszelkimi ad pacificationem adaequatis (ile w tak niebezpiecznym tej R.P. czasie) mediis revocabimus, przekładając ichm. jako to unita virtus fortior est, i nie godzi się pro summo zelo in hanc Rempublicam et integritatem wolności jej ea inhumanitate z ichm. bracią naszą województw wielkopolskich certować. Nic jednak u ichm. braci naszych quo arcano secreto wymóc etiam per amorem patriae et libertatis nie mogliśmy, gdzie dolendo exemplo, a prawie w tym województwie naszym impracticato, mając pro summa rei z ichm. pany bracią tak województw wielkopolskich, jako i małopolskich unum volle et nolle, nad to nie chcąc ea inhumanitate, na którą się ichm. panowie bracia nasi in hoc termino zabrali, postępować ad dismembrationem, futuris etiam saeculis dolendam przyść musieliśmy i pod tąż laską jm. pana dyrektora naszego sejmik nasz recalciterantibus ichm. braci naszych kontynuować umyśliliśmy.

Jakoż przy pomienionej kontynuacyjnej te sobie pro maximo fundamento założyliśmy fide, honore et conscientiis nostris, obowiązując nas z ichm. pany bracią tak województw wielko jako i małopolskich in electionem futuri, da Bóg, Regnantis jako i po inszych status materiach sensus nostros łączyć spondemus z nimi o miłą ojczyzny wolność, krew i substancyje nasze kłaść et in uno tej R.P. corpore żyć, contrarios tej ojczyźnie pro hostibus patriae spółnie z ichm. mieć, konfederacją tak generalną stanów R.P. warszawską in ordine nie pozwalania na Piasta et omnia onej puncta, jako i naszą na sejmiku blisko przeszłym postanowioną, et communi omnium consensu spisana, jako i innych województw do tej generalnej konfederacyjnej warszawskiej stosując się, przyjmujemy, aprobowujemy i konformujemy. Jeśli się to zda ichm. panom braci województw wielkopolskich, [975] tedy, da Pan Bóg, in campo electorali równo z ichm. też konfederacją in ordine bronienia wolności et liberae electionis poprzysiąc i praestare. Którą to konfederacją naszą rękami naszymi własnymi i my podpisujemy. Działo się w kościele farnym bełskim, die 15 aprilis 1697.

[1] Maurycy Kazimierz Głogowski marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p., [2] Szczęsny Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny, [3] Jan [Andrzej] Sierakowski kasztelan bełski, tyszowiecki starosta podpisują się in hac declaratione przy wolności, honorze województwa i jm. pana marszałka naszego stawać fide, honore deklaruję, [4] Józef Potocki starosta ropczycki, [5] Jan Stanisław Drużbic z Lipin chorąży bełski, [6] Franciszek Sokół sędzia ziemski buski, [7] Stanisław Potocki starosta luciński, rotmistrz województwa bełskiego, [8] Józef Sierakowski starosta olszański, [9] Michał Liniewski łowczy bełski, [10] Jerzy Potocki starosta tłumacki, [11] Maurycy Kurdwanowski miecznik ziemie halickiej, [12] Mikołaj Stadnicki podstoli bełski, [13] Samuel z Lipin Drużbic miecznik buski, rotmistrz powiatu grabowieckiego, [14] Jan Benedykt Iwanicki miecznik żytomierski, [15] Michał Franciszek z Poradowa Rulikowski stolnik ziemi liwskiej, [16] Krzysztof Franciszek z Zaporza Zaporski cześnik czernihowski, [17] Wojciech Potocki podstoli wiski, [18] Stanisław Jan Rosochacki podczaszy drohicki, [19] Jerzy Boguszewski skarbnik bełski, [20] Michał z Karniewa Pajewski, [21] Aleksander Kossakowski stolnik czernihowski, [22] Jacek

Branicki, [23] Jacek Stanisław z Skomoroch Skomorowski, [24] Jakub Rostkowski, [25] Franciszek Rulikowski, [26] Jarosz Antoni z Skomoroch Skomorowski, [27] Walerian Radecki starosta romanowski, [28] Aleksander Jan Iwaszkiewicz łowczy czernihowski, [29] Franciszek Jan Potocki, [30] Marcin Orchowski, [31] Adam Pijanowski, [32] Stefan Chyliński, [33] Michał Rakusz Wojucki, [34] Szymon Linkiewicz, [35] Walenty Dąbski, [36] Stanisław Rostkowski, [37] Michał Płoski miecznik nowogródzki, [38] Mikołaj Wierusz Kowalski, [39] Wojciech z Gościmina Gościmiński, [40] Marcjan Jan Grzymała rotmistrz R.P., [41] Jan Wojciech Łaniewski, [42] Ludwik Wężyk Rudzki, [43] Stefan Sokołowski, [44] Tomasz Ołtarzewski, [45] Józef Siekierzyński skarbnik braclawski, sędzia kapturowy, [46] Franciszek Jaślikowski, [47] Daniel Łychowski, [48] Jan Łychowski, [49] Stefan Chamiec, [50] Franciszek Skalski, [976] [51] Remigian Lesiecki, [52] Sebastian Lesiecki, [53] Bazyli Dyakowski wojski i pisarz grodzki grabowiecki, [54] Michał Wilmont, [55] Samuel Stanisław Jabłoński, [56] Kazimierz Strubicz, [57] Antoni Wereszczak, [58] Andrzej Kossakowski jako nie umiejący pisać kładę znak x, [59] Jan Kossecki, [60] Franciszek Domaszewski Widlica, [61] Jan Bogdański, [62] Jan Kadłubiski, [63] Franciszek Kadłubiski, [64] Stanisław Wydźga chorąży znaku w. jm. pana starosty ropczyckiego, [65] Adam Kazimierz Zaleski, [66] Wojciech Popławski, [67] Jan Michał Rudzki, [68] Jan Czeski, [69] Wojciech Olechowski, [70] Szczęsny Kozerski, [71] Urban Strzyżowski, [72] Teodor Błędowski, [73] Michał Józef Byk Jezierski wiceregent grodzki bełski, [74] Adam Antoni Jagiełłowicz komornik ziemski buski, [75] Mikołaj Orchowski, [76] Konstanty Lechowicz, [77] Teodor Bobrowski, [78] Jakub Jezierski, [79] Józef Stanisław Gruszecki, [80] Franciszek Dramiński, [81] Władysław Leśniowski, [82] Walerian Sobieszczański, [83] Jakub Tołwiński, [84] Michał Chmielecki, [85] Jan z Strzemia Strzemski, [86] Józef Szaszowski, [87] Jan Niemira, [88] Franciszek Bogszycki, [89] Mikołaj Iwanowski, [90] Stanisław Lubek, [91] Jan Zdanowski, [92] Franciszek Bielakowski, [93] Stefan Hołownia, [94] Wojciech Sierakowski, [95] Michał Staniewski, [96] Stanisław Jackowski, [97] Aleksander Siewnicki, [98] Stanisław Dzierżkowski, [99] Franciszek Adam Libiszewski, [100] Wacław Kula cześnik nowogródzki, [101] Michał Stoiński, [102] Marcin Strubisz, [103] Franciszek Strzyżewski, [104] Antoni Józef Zbisław, [105] Wojciech Trojanowski, [106] Wojciech Skomorowski, [107] Adam Strzyżewski, [108] Józef z Mircza Mirecki, [109] Michał Rogala Zawadzki, [110] Wojciech Wiszniowski, [111] Maciej Gawroński, [112] Szymon Sokołowski, [113] Jerzy Olszewski, [114] Michał Jan z Modryńca Modryński, [115] Jan Szystowski, [116] Jan Gościmiński, [117] Mikołaj Busiecki, [118] Jan Jabłoński, [119] Tomasz Wąsowicz, [120] Jan Piasecki chorąży czernihowski, [121] Jan Opacki, [122] Franciszek Widlica Domaszewski, [123] Michał Smoliński, [124] Marcin Winiarski z Winiar.

4. *Uniwersał marszałka sejmiku województwa bełskiego do skonfederowanych żołnierzy, wzywający ich do powrotu do posłuszeństwa – Bełz, 15 kwietnia 1697 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 976-978 – oblata; w grodzie buskim oblatowano w dniu 22 kwietnia 1697 r. [feria 2 post Dominicam Misericordiae proxima a. D. 1697]; *uniwersał ten wzorowany był na projekcie przesłanym do Bełza z sejmiku w Śródzie, wraz z listem marszałka tego sejmiku Stanisława Leszczyńskiego (zob. wyżej).*

Maurycy Kazimierz na Maurycynie i Cześnikach Głogowski marszałek koła rycerskiego sejmiku województwa bełskiego, komisarz od R.P. do skonfederowanego wojska, die 15 kwietnia 1697 w Bełzie.

Wiadomo czynię komu o tym wiedzieć należy, osobliwie ichm. panom braci i obywatelom województwa naszego. Lubo dziedziczne, lubo na wyderkafach i zapisach, albo quovis iure subsistunt swoje w województwie bełskim, ziemiach i powiatach naszych mającym, a w wojsku skonfederowanym zostającym, przy zaleceniu chęci moich braterskich.

Stanął na w.m. panach artykuł na sejmiku blisko przeszłym, die 15 kwietnia odprawionym, abyście w.m.m. panowie desertis vexiliis do domów się swoich albo ad oboedientiam ducum powracali, sub poenis contra aggressores patriae sancitis, et confiscatione bonorum, sub amissione in perpetuum patrimonii vel successionis. A ten artykuł funduje się na konstytucyjce anni 1667, folio 1, titulo „Amnestyja”, która przeciwko konfederacjom te w sobie zamyka słowa: „Wszystkie przy tym konstytucje dawniejsze przeciwko takowym zawiązkom i konfederacjom, to jest annorum 1609, 1623, 1624, 1662, in omnibus punctis et clausulis reasumujemy, przydając, iż gdyby napotym do takowych i tym podobnych związków, spisków, buntów i konfederacyi quocunque praetextu uczynionych, ktokolwiek przystępować ważył się, albo ich fovere, protegere i z nimi correspondere śmiał, takowym żadna amnestia dana nie będzie, a dana pro vana et nulla censebit. Owszem, Królowie przeciwko takowym gwałtownikom pokoju pospolitego wszystkimi siłami swemi i R.P., i gdyby potrzeba było i pospolitym ruszeniem powstaną et nullo clementiae loco relicto, takowych na zdrowiach, honorach, substancjach karać będą.”⁵⁶ To tedy prawo podawszy do konsyderacyi w.m.m. panom, dając przestrożę imieniem całego województwa naszego, że to prawo sacrosancte mamy tenere i onego defendere na sejmiku konfederacyjnej terażniejszej w Bełzie sprzysięgło się województwo i ziemie do niego należące, fide, honore et conscientia, pod podciwością i staropolską cnotą, sub nexu iuramenti spisało się nie odstępować. Dlatego z wyraźnej woli województwa naszego przestrzegam i imieniem jego upraszam, abyście w.m.m. panowie do domów i zagonów swoich ojczystych, i konfederacyi naszej na obronę kościołów i świątyni pańskich, swobód, i miłej wolności, nad którą żaden brat szlacheć nic droższego sobie przekładać nie ma, jako najprędzej zabierali się, albo ad oboedientiam ichm. panów hetmanów powracali. Inaczej rygor wyżej mianowany na w.m.m. panach extendi musiałby, gdybyście w.m.m. panowie intra sequitum unius septimanis ab actu praesenti nie powyjeżdżali i ad oboedientia [978] ichm. panów het-

⁵⁶ Konstytucja sejmiku 1667 r. „Amnestyja generalna” (*Vol. const.*, t. 4, vol. 2, s. 268-270).

manów i R.P. nie przyszli. W czym amore patriae, województwa naszego w.m.m. panów i braci obsełam i uniwersał ten po grodach ex sancito województwa naszego rozesłać przy podpisie ręki mojej i pieczęci rozkazałem. Datum ut supra.

Maurycy Kazimierz Głogowski marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego, komisarz od R.P. do skonfederowanego wojska m.p.

Locus sigilli

5. *Laudum rozdwojonego sejmiku z limity obradującego w kościele oo. Dominikanów w Bełzie, 15 kwietnia 1697 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 618-620 – oblata; w księdze sądu kapturowego bełskiego oblatował Gen. Łukasz Lebedowicz w dniu 20 kwietnia 1697 r. [Sabbatho post Dominicam Conductus Paschae proximo a. D. 1697].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 465-467.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacjom naszym zwyczajne, na sejmik ex limitatione na dzień dzisiejszy przypadający, inhaerendo konfederacyjej naszej antekonwokacyjnej, unanimi consensu nas wszystkich braci formowanej, którą i teraz tam in toto, quam in minima eius parte konserwujemy.

Chcieliśmy obrady nasze quam faustissime in hoc luctuoso R.P. statu ad debitum deducere cursum pod dyрекcją w. jm. pana Kazimierza Głogowskiego porucznika najjaśniejszego Królewicza jm. [619] Jakuba roty pancernej, ale że sors iniqua maiorem podobno nie tylko województwu naszemu, ale i całej miłej ojczyźnie portendendo luctum nas, braci zgromadzonych, inaudito ac impracticato w województwie naszym exemplo dysmembracją uczyniła i niektórych ichm. ex solito consiliorum campo do kościoła farnego evocavit, więc my, jako szczerze kochający ojczyzny naszej synowie, jej prospiciendo integritati, wolnościom, prawom i swobodom naszym consulendo, reasumując pomienioną, wspólnie umówioną konfederacją i tak do konfederacyjej generalnej warszawskiej i naszej antekonwokacyjnej, jako też manifestu naszego contra motores scissionis et dismembratores congressus nostri uczynionego referując się, na elekcyją przyszłego, da Pan Bóg, Pana ad locum electoralem w czasie tejże konfederacyjej opisanym, pospolitym ruszeniem ruszyć się i stanąć postanowiliśmy i postanawiamy.

Żebyśmy zaś miejsce pewne zjechania się mieli, uprosiliśmy za oboźnego jm. pana Jakuba Orchowskiego, aby stanąwszy na miejscu od nas naznaczonym, wcześniej awizował. A in recompensam pracy i kosztów jego naznaczamy jm. za asygnacją w. jm. pana komisarza do ichm. panów poborców pogłównego zł 1400, które wydać ordynujemy.

Widząc zaś inszych województw braci et concivium naszych, osobliwie w R.P. ku nam braci afekta, że z nami, konserwując integritatem praw i wolności naszej chcąc combinare unanimes sensus nostros ze wszystkimi, uprosiliśmy e medio nostri z in-

strukcjami naszymi ichm. panów i braci naszych, jako to do województwa krakowskiego jm. pana Mariusza Minora podstolego chełmskiego i jm. pana Franciszka Winarzkiego sędziego kapturowego województwa naszego, do ruskiego jm. pana Kazimierza Lipskiego i jm. pana Stanisława Sokolnickiego cześnika chełmińskiego, do lubelskiego i sandomierskiego jm. pana [620] Michała Wolińskiego radzyńskiego i jm. pana Michała Młockiego helmeckiego starostów, także do W.Ks.L. jm. pana Jana Borejka pobersztelskiego starostę i jm. pana Michała Jabłońskiego miecznika braclawskiego.

Ponieważ zaś Komisya lwowska irrita cessit eventu, zaczym wszystkie podatki do sejmiku po szczęśliwie, da Bóg, futuri Regnantis elekcyjej rezerwujemy i na żadne asygnacyje ichm. panowie poborcy, jako się w przeszłym postanowiło laudum, nie mają wydawać, krom jm. pana [Jakuba] Orchowskiego oboźnego od nas uproszonego i żebyśmy podczas pospolitego ruszenia żadnej w dobrach naszych vigore retentorum nie mieli praepedycyjej, praesenti laudo praecustodimus.

Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacjom naszym zwykłym, w kościele oo.Dominikanów, dnia 15 kwietnia r. P. 1697.

A[dam] M[ikołaj] Sieniawski w[ojewoda] b[ełski], l[wowski] g[eneralny], n.s.c.m.s.k. imieniem koła rycerskiego województwa bełskiego

6. *Reasumpcja konfederacji uchwalona podczas rozdwojonego sejmiku z limity obradującego w kościele oo. Dominikanów w Bełzie, 15 kwietnia 1697 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 620-627 – oblata; w księdze sądu kapturowego bełskiego oblatował Gen. Łukasz Lebedowicz w dniu 20 kwietnia 1697 r. [Sabbatho post Dominicam Conductus Paschae proximo a. D. 1697].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 469-477.

Confoederationis palatinatus praesentis oblata.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacjom naszym zwykłe, na dzień dzisiejszy ex limitatione [621] przypadający, stosując się do konfederacyjej antekonwokacyjnej województwa naszego, dnia 27 lipca roku blisko przeszłego 1696 w Bełzie unanimitate consensu formowanej i rękami wszystkich nas in unum zgromadzonych natenczas do koła rycerskiego i obrad R.P. podpisanej, solita praxi obrady nasze zaczęliśmy pod dykcją w. jm. pana Kazimierza Głogowskiego porucznika rotty pancernej najjaśniejszego Królewica jm. Jakuba, pełną życzliwych serc ku miłej ojczyźnie niosąc ochotę do wszelkich prac, trudów, kosztów, choćby też największych, ut bene fiat patriae, tego życząc, postpositis et abiectis interessibus privatis, cum dispendio zdrowia i fortun naszych życzyliśmy sobie quam faustissimo continuare omine obrady nasze. Bo któżby się znajdował tak zapamiętały na miłą ojczyznę, żeby nie życzył osierociącej restitutionem quam perfectissimi status i zgodne obranie nam, da Bóg, panować mającego Pana. Ale kiedy nieżycliwe voluerunt fata mieć zamieszanie braterskie animos między nami, przyszło bardziej lugere calamitatem tej R.P. niżeli

jej co dobrego ominari inaudito ac impracticato u nas exemplo, praetextuosa magis quam vera R.P. et boni publici miłość tak się jawnie wydała, że contra fas et aequum dysmembracją czynią województwa, admovet iugulum do garła już konającej prawie ojczyźnie i przyszło do tego, że niektórzy ichm. panowie bracia, magis privato quam publico wygadając commodo, per potentiam praeiudiciosam liberae voci vetandi chcieli koniecznie multa stabilire inconvenientia, [622] tym grożąc, że u województw wielkopolskich będziemy was dyskredytowali (lubo solito affectu et in veneratione list od województw poznańskiego i kaliskiego, ręką jm. pana marszałka koła rycerskiego pomienionych województw podpisany, przyjęliśmy) swój umysł ad effectum przywołując i zebranych braciej nie dopuszczając głosów, e gremio ruszywszy się do kościoła farnego. Uprosilimy ichm. panów braci e gremio nostri kilkunastu za posłów cum persuasione przy naszej skłonności, aby się chcieli reflektować na to, że i ta ojczyzna gravibus agitur malis, że województwo nasze prima praeda furentum, że czas krótki, że wcześniej zatknięcie kopii i znoszenie się z województwami krakowskim, sandomierskim, lubelskim, ziemią chełmską i gdzie in visceribus jego Króla obierać będziemy w księstwie mazowieckim, moram pati nasze ruskie nie mogą województwa. Dlatego jest potrzebne wszystkim województwom naszym ruskim i małopolskim znoszenie się z województwami wielkopolskimi nie przez listy, ale ad coram zbliżywszy się ad campum electoralem, zachowaliśmy sobie tam życzliwe bono publico ze wszystkimi województwy iungere sensus.

Nie bez ciężkiego żalu przychodzi się nam manifestować, że ichm. scissionem hanc moventes imperiose et arroganter do kościoła farnego i szedłszy contra legem et praxim nowy sobie kongres, nulla habita activitate, ponieważ jm. pan Hrodyłowski, brat nasz, z protestacją wyszedł, formowali, posłów etiam na sejmiku nie będących i rotmistrzów, in postpositionem ac praeiudicium konfederacyjej generalnej, unanimi consensu samychże ichm. formowanej, innych poobierali, postpositaque autoritate [623] j.w. jm. pana wojewody bełskiego⁵⁷ jako najpierwszego senatora województwa naszego, postposita aequalitate nas, braci in bene sentiendo, nic więcej pro maxima nie mając, tylko aby konfederacją, na którą wszyscy quotquot sumus, zgodziliśmy się i też rękami naszymi podpisali, wzruszyli.

Jako tedy hunc ichm. actum cum toto ipsius effectu pro illicito censeri volumus, tak ani ichm. panów rotmistrzów noviter contra confoederationem obranych, jako też i ichm. panów posłów akceptować nie chcemy, owszem, ichm. panów rotmistrzów naszych confoederatione generali nostra o to quam urgentissime prosiemy, aby na czas niżej wyrażony in virtute tejże konfederacyjej na miejscu pod Garwolinem⁵⁸ pro 13 mai chorągwie rozwinęli, pod które my wszyscy na podpisach wyrażeni, tudzież i ci ichm., którzykolwiek na popisie okazywali się, comparere powinni, nic a nic czasu pomienionego nie uchybiając.

A że w tym jest unanimis consensus nas wszystkich, nie tylko przy podpisie j.w. jm. pana wojewody bełskiego i my się piszemy, ale też w aktach kapturowych gravi cum dolore de convulsione legum confoederationis et omnium sancitorum solenną zano-

⁵⁷ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski.

⁵⁸ Garwolin, miasto w woj. mazowieckim (ob. stolica gminy i powiatu, woj. mazowieckie).

siemy protestacją, z tym się deklarując, że *gratissimo pectore curam et sollicitudinem circa commodum Reipublicae i województwa naszego j.w. jm. pana wojewody bełskiego przyjąwszy, post restitutam nam activitatem przez wyż mianowanego jm. pana Hrodyłowskiego omnem życzliwych serc unionem vovemus i dotrzymać nobili verbo deklarujemy.*

Sub cuius auspiciis unanimi consensu obrady nasze kończymy, za obożnego [624] jm. pana Jakuba Orchowskiego do zatknienia kopijej uprosiliśmy. Jako tedy unanimi consensu na tymże manifeście podpisujemy się, tak kto by chciał z między nas nie uczynić dosyć tej jednostajnej zgodzie, tedy poenis de expeditione bellica sancitis karany być ma. Działo się w Bełzie, w kościele oo. Dominikanów, dnia 15 kwietnia roku 1697.

[1] A[dam] M[ikołaj] Sieniawski k.g.s.l.g.r.s.i.w.sk., w[ojewoda] b[ełski], [2] A[leksander] Łaszcz grab[owiecki], jas[ielski] starosta, [3] Franciszek S[taniśław] P[iotr] Dunin h[rabia] na S[krzynnie] ch[orąży] bus[ki], [4] Samuel z L[ipiego] Lipski, [5] Adam Bełżecki r[otmistrz] w[ojewództwa] bełskiego, [6] Kazimierz Ligęza Minor, [7] Aleksander z Bełzca Bełżecki rotmistrz k[onfederacji] w[ojewództwa] b[ełskiego], z[iemi] b[uskiej], [8] Stanisław na Dylewie Świeżawski wojski bełski, [9] Paweł Wydzga w[ojski] z[iemi] b[uskiej], [10] Antoni Głogowski, [11] Franciszek z Głogowca Głogowski s[ędzia] w[ojewództwa] b[ełskiego], [12] Mikołaj z Głogowca Głogowski s[ędzia] w[ojewództwa] b[ełskiego], [13] Cyriak Stanisław Radecki, [14] Michał Młocki s[tarosta] h[elmecki], s[ędzia] k[apturowy] województwa bełskiego, [15] Stefan Sulimirski stolnik nowogródzki, [16] Jan Stanisław Radecki rotmistrz powiatu horodelskiego, [17] Michał Woliński radzyński starosta, [18] Stanisław Bełżecki podczaszy czernihowski, podwojewodzi województwa bełskiego, [19] Mariusz Ligęza Minor podstoli chełmski, [20] Samuel z Wojskiej Wojski, [21] M[ichał] Słoniewski s[tarosta] sol[eckiej]⁵⁹, [22] Mikołaj z Głogowca Głogowski, [23] Aleksander Stanisław Szornel s[ędzia] k[apturowy] w[ojewództwa] b[ełskiego], [24] Michał Polanowski, [25] Franciszek Broniewski, [26] Franciszek Winarski sędzia kapturowy województwa bełskiego, [27] Kazimierz Grabowski wojski braclawski, [28] Tomasz Dominik Głuszyński, [29] Stanisław Sokolnicki cześnik chełmiński, [30] Aleksander Leszczyński, [31] Kazimierz z Lipiego Lipski s.h., [32] Kazimierz Jan Gulczewski, [33] Franciszek [625] Teleżyński, [34] Mikołaj Micowski, [35] Paweł Grocholski g.z.p., [36] Franciszek Niemiera Iłowiecki, [37] Stanisław na Ostobużu Ubysz, [38] Aleksander Jasiński, [39] Stanisław Skolimowski, [40] Jan Humnicki, [41] Paweł Zbykowski, [42] Stanisław Wnorowski, [43] Antoni Stefan Lesiecki, [44] Piotr Sulimirski m.p., [45] Wojciech Skomorowski, [46] Jakub Rudnicki m.r., [47] Tomasz Radecki, [48] Jakub Orchowski, [49] Władysław Teleżyński swym, [50] ojca i [51] rodzonego mego imieniem, [52] Stanisław Orchowski, [53] Wacław Teleżyński, [54] Eustachy Kadłubiski, [55] Stanisław Jan Zarzecki m.p., [56] Jan Hrodyłowski, [57] Michał Stanisław z Łętowa Łętowski, [58] Jan Wybranowski, [59] Jakub Szlubicz Załęski, [60] Tomasz Michał Magiera Mi-

⁵⁹ Za pomoc w rozwiązaniu skrótów w tym przypadku (z wykorzystaniem innych źródeł, AGZ, t. 10, nr 6258a; Boniecki, t. 5, s. 43) wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnyczenec.

recki m.p., [61] Józef Kański, [62] Michał Nartowski, [63] Dominik Bełżecki, [64] Stanisław z Małężyna Korwin Małężyński, [65] Jan Kobyliński, [66] Stanisław z Ciesiel Ciesielski m.p., [67] Antoni Odyniec, [68] Józef Sokołowski, [69] Jan Cheliński, [70] Szymon Żeromski, [71] Jan Gujski, [72] Rafał Sokolnicki m.p., [73] Andrzej Lesiecki, [74] Jan Mukański, [75] W. Hnikierus swoim imieniem i [76] jm. pana chorążego grabowieckiego⁶⁰, i [77] syna jego, [78] Adam Jaślikowski, [79] Marcin Radoszewski, [80] Wacław Kadłubiski, [81] Michał Czarnocki, [82] J[an] S. Borejko w.s., [83] Jan Ołtarzewski, [84] Aleksander Ołtarzewski, [85] Michał Jabłoński, [86] Paweł Orłowski r[egent] z[iemski] b[ełski] i grodzki horodelski, [87] Stanisław Orłowski, [88] Daniel Powęski, [89] Stefan Komorowski, [90] Stanisław Skomorowski, [91] Marcjan Lesiecki, [92] Stanisław Antoni Hurczyn, [93] Piotr Antoni Napiórkowski m.p., [94] Jan Konarski Strzyżewski c.g.r.g.w., [95] Aleksander de Śniechy [626] Śniechowski camerarius terrestris Camenecensis Podoliae m.p., [96] Franciszek Łukasz Kazimierz Zarembski komornik ziemski halicki, [97] Adam Józef Grzymała, [98] Leon Strzyżewski, [99] Władysław Maskiewicz, [100] Aleksander Grot Łubkowski, [101] Rafał Kowalewski, [102] Jan Rostkowski, [103] Paweł Kobyliński, [104] Kazimierz Rostkowski, [105] Stefan Magiera Mirecki, [106] Wojciech Szornel m.p., [107] Franciszek Dunin, [108] Stanisław Jan Morełowski, [109] Nikodem Józef Strzegocki, [110] Józef Lesiecki, [111] Mikołaj Głębocki, [112] Jan Teklicz, [113] Stanisław Kulesza, [114] Daniel Mieszkowski, [115] Mikołaj Dyakowski, [116] Stanisław Kucharski, [117] Jan Prusinowski, [118] Józef Hotkowski, [119] Maciej Leński, [120] Stefan Gosławski, [121] Michał Sędzicki, [122] Józef Baczyński, [123] Paweł Łoś Gołyński, [124] M. Antoni Sudzik Dąmbrowski, [125] Piotr Wojucki, [126] Jan Piotrowski, [127] Aleksander Orchowski w[ojski] z[iemi] l[wowskiej], w. s[ekretarz] J.K.M., [128] Mirecki, [129] Stanisław Jankowski, [130] Paweł Izdebski, [131] Stanisław Zajączkowski, [132] Jan Gruszecki, [133] Stanisław Mikoszewski, [134] Franciszek Kałuszewicz, [135] M. Suhak, [136] F[ranciszek] Suhak, [137] Stanisław Micowski, [138] Franciszek Chmielecki, [139] Michał Burzyński, [140] K. Rybicki, [141] Michał Wydźga, [142] Jerzy Stawecki c.o., [143] Łukasz Lebedowicz, [144] Mikołaj Radecki, [145] Ignacy Rybicki, [146] Jan Sokolnicki cze[śnik] żyd[aczowski], [147] Franciszek Lubiszewski, [148] Dominik Paszyński, [149] Aleksander Polanowski, [150] Szymon Szystowski, [151] Kazimierz Skomorowski, [152] Mikołaj Jarząbkowski, [153] Stanisław Kryński, [154] Marcjan Mościbrodzki, [155] Franciszek Skaliński, [156] Bartłomiej Krzykowski, [157] Antoni z Tarnawki Piotrowski, [158] Wojciech Korniatowski, [159] Jan Ciołek Maciejowski, [160] Mikołaj Wikawski, [161] Kazimierz Błędowski, [162] Kazimierz [627] Podhorecki, [163] Kazimierz Bruczkowski, [164] Adam Lipski, [165] Adam Bzicki, [166] Walenty Molderff, [167] Adam Garczyński m.p.

⁶⁰ Andrzej Rzeczycki chorąży grabowiecki.

7. *Manifestacja Jana Hrodyłowskiego wniesiona w sądzie kapturowym z powodu tamowania głosu wolnego na sejmiku belskim z limity – Belz, 18 kwietnia 1697 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 594 – oblata; w księdze sądu kapturowego belskiego oblatowano w dniu 18 kwietnia 1697 r. [feria 5 post Dominicam Conductus Paschae proxima a. 1697].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 479.

Ad iudicium praesens ultimae instantiae confoederationis palatinalis Belzensis actaque iudicii eiusdem personaliter veniens Gen. Joannes Hrodyłowski incola palatinatus Belzensis, medietatis bonorum villae Konotopu haeres, solenniter iudicio praesenti manifestatus est in et contra Mag. ac Gen. incolas palatinatus huiusce, advenienti in termino quosvis specificandos, idque ratione sui manifestantis in conventu particulari palatinatus Belzensis ex limitatione hic in Belz die 15 mensis aprilis nuperrime celebrato, circa activitatem vocis ad pronunciandam materiam non admissionis, de cuius oppressione per ut in gremio totius nobilitatis protestabatur ita et coram iudicio praesenti iterum atque iterum manifestatur.

8. *Manifestacja senatorów i szlachty wniesiona do księgi sądu kapturowego przeciwko zwołaniu tego sądu podczas pospolitego ruszenia na elekcję – Belz, 18 kwietnia 1697 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 595 – oblata; w księdze sądu kapturowego belskiego oblatowano w dniu 18 kwietnia 1697 r. [feria 5 post Dominicam Conductus Paschae proxima a. 1697].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 479.

Mag. Potocki et incolarum palatinatus Belzensis manifestatio.

Ad affectationem Gen. Francisci Dunin instigatoris iudiciorum praesentium officiose factam, iudicium praesens confoederationis generalis palatinatus Belzensis manifestationem infrascriptam ex prothocollo actorum suorum cum subscriptionibus manuum incolarum palatinatus praesentis ad acta sua susceptam et inscriptam, de tenore sequenti ut est extradidit.

Videatur manifestatio ex parte Mag. Josephi a Potok Potocki Ropczycensis etc. capitanei, rothmagistri S.R.M. suo et Ill. ac Mag. [Felicis] Potocki palatini Cracoviensis parentis sui, ac [Andreae] Sierakowski castellani Belzensis, tum quosque et nobilitatis palatinatus praesentis in copia porrigendis nomine, de nullitate iudiciorum capturalium nunc celebratorum, ex quo eadem iudicia in contrarium laudi praesentis eiusdem palatinatus acclamata sunt, ex indeque sub tempus modernae expeditionis generalis bellicae nibilitati sunt obnoxia et impedimento, tum quoque et ex aliis rationibus in copia porrigenda specificandis facta, prout porrigetur in copia.

[1] Josephus Potocki capitaneus Ropczycensis, [2] Stanislaus Joannes a Rosochate Rosochacki p[odczaszy] d[rohicki], [3] Michał Franciszek z Poradowa Rulikowski stolnik liwski, [4] Jan Benedykt Iwanicki miecznik żytomierski, [5] Christophorus Franciscus Zaporski pincerna Czerniehovienis, [6] M[aurycy] Kazimierz Głogowski m.p., [7] Michał Płoski miecznik nowogródzki, [8] Marcjan Grzymała, [9] Michał Jan z Modryńca Modryński, [10] Sebastian Lesiecki, [11] Józef Szaszowski, [12] Samuel Stanisław Skabłoński, [13] Jędrzej Kossakowski, [14] Michał Józef Byk na Jeziorach Jezierski wiceregent bełski grodzki, [15] Jan Kędzierski m.p., [16] Jan Bogdański.

9. *Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego w sprawie pospolitego ruszenia na elekcję pod Warszawę – Oleszyce, 26 kwietnia 1697 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 984-985 – oblat; w grodzie buskim oblatowano w dniu 1 maja 1697 r. 1697 r. [feria 4 post Dominicam Jubilatae proxima a. D. 1697].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 685-687 – oblat; w księdze sądu kapturowego bełskiego oblatował Gen. Michał Lebedowicz w dniu 29 kwietnia 1697 r. [feria 2 post Dominicam Jubilatae proxima a. D. 1697].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 463.

Adam Mikołaj z Granowa Sieniawski hrabia na Szklowie i Myszy, wojewoda bełski, lwowski generalny, rohatyński etc. starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć ^anaależy^a, osobliwie jednak j.o., j.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i wszystkiemu rycerstwu województwa bełskiego, ^aziemie buskiej^a, m.w.m. panom i braci, przy zaleceniu uprzejmych chęci moich do wiadomości donoszę^b.

Iż mając moc z władzy urzędu mego i zgodnego w.m.m. panów i braci konsensu przed konwokacją na konfederację daną, abym czas pospolitego ruszenia i stawienia się pod Warszawę na przyszłą, da Bóg, elekcję ogłosił uniwersałem moim, przed oczy naprzód każdemu z w.m.m. panów i braci (lubo to każdy praevidere może) stawiam i przekładam imminetia pericula et casus wspólnej ojczyzny naszej, częścią od postronnych państw złotym wolności naszym szlacheckim zawisnych, częścią od domowych dyfidencji i niezgód, której skutecznej suffragari nie możemy, a oraz wolności naszej (która najbardziej in voce vetandi et eligendi Pana zawisła) utrzymać jako unitis viribus i zgodnym z inszemi województwami zniesieniem się. Jako tedy na generalnym w.m.m. panów i braci kongresie w Bełzie fide, honore et conscientia, a na ostatek sub confiscatione bonorum et privatione liberae vocis deklarowaliśmy się wszyscy viritim stawić na przyszłą, da Bóg, elekcję Pana, tak ja terazniejszym uniwersałem moim fidem, honorem et conscientiam per amorem patriae i samychże w.m.m. panów obtestor i ostrzegam, abyście w.m.m.

panowie i bracia gotowymi byli do ruszenia się pospolitym ruszeniem za powtórnem przez uniwersał mój ogłoszeniem i naznaczeniem [985] miejsca do zgromadzenia się.

Co aby tym prędzej wszystkich wiadomości dojść mogło, ten uniwersał mój ręką własną, przy pieczęci mojej podpisany, po grodach, parafiach i miejscach zwyczajnych publikować zlecam. Datum w Oleszycach, dnia 26 miesiąca kwietnia 1697.

Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, lwowski, rohatyński etc. starosta

Locus sigilli

^{a-a} słów brak w Rp. 2 ^b w Rp. 2 podaję

10. *Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego wyznaczający termin i miejsce gromadzenia się pospolitego ruszenia z województwa bełskiego na elekcję – Oleszyce, 4 maja 1697 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 985-986 – oblata; w grodzie buskim oblatował Gen. Samuel Żurkowski w dniu 6 maja 1697 r. [feria 2 post Dominicam Cantate proxima a. D. 1697].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 709-711 – oblata; w księdze sądu kapturowego bełskiego oblatował Hon. Iwan Tyrwoniak z Zaborza w dniu 6 maja 1697 r. [feria 2 post Dominicam Cantate proxima a. 1697].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 481.

[986] Adam Mikołaj z Granowa Sieniawski hrabia na Szklowie i Myszy, wojewoda bełski, lwowski generalny, rohatyński etc. starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć będzie należało, osobliwie jednak j.o., j.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom, pułkownikom, rotmistrzom i całemu rycerstwu województwa naszego bełskiego, "ziemie buskiej"^a, przy zaleceniu uprzejmych chęci moich do wiadomości podaję.

Iż odebrawszy wiadomość od jm. pana oboźnego⁶¹ naszego, któregoście w.m.m. panowie i bracia vigore laudi ostatniego sejmiku dla zatknienia kopii dla ściągnięcia się województwa naszego na przyszłą, da Bóg, elekcją pospolitym ruszeniem ordynowali, ex vi muneris mei i zgodnego w.m.m. panów i braci zdania tym uniwersałem donoszę, że dla niesposobnego pod Garwolinem⁶² miejsca i wielkiego szlaku od przechodzących województw koronnych i W.Ks.L. jm. pan oboźny nasz dla województwa naszego zatknął kopią pod Konarami⁶³, to jest za Mniszewem⁶⁴ pół mile. Gdzie abyście w.m.m. panowie i bracia niemieszkanie ruszać się i tam na dzień 13 terażniejszego miesiąca maja, pod

⁶¹ Jakub Orchowski oboźny pospolitego ruszenia województwa bełskiego.

⁶² Garwolin, miasto w woj. mazowieckim (ob. stolica gminy i powiatu, w woj. mazowieckim).

⁶³ Konary, wieś w województwie mazowieckim (ob. w pow. grójeckim, woj. mazowieckim).

⁶⁴ Mniszew, miasteczko w województwie mazowieckim (ob. w pow. kozienickim, woj. mazowieckim).

rygorem przez samychże w.m.m. panów i braci ferowanym stawać raczyli, wielce proszę i respective zalecam, samego siebie tamże do usług w.m.m. panom stawić deklarując.

Ten zaś uniwersał mój, aby tym prędzej wszystkich w.m.m. panów i braci wiadomości dojść mógł, po grodach, parafiach i miejscach zwyczajnych publikować zlecam, na co się dla lepszej wiary ręką własną przy pieczęci mojej podpisuję. Dan w Oleszycach, dnia 4 maja r. P. 1697.

Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, l[wowski], r[ohatyński] starosta

Locus sigilli

^{a-a} słów brak w Rp. 2

11. *Uniwersał Stanisława Jana Jabłonowskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego do województwa bełskiego informujący o rozwiązaniu konfederacji wojskowej i wzywający do wypłacenia zaległego żołdu – Lwów, 13 maja 1697 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 744-745 – oblata; w księdze kapturowej bełskiej oblatował Gen. Marcin Krasuski towarzysz chorągwi pancерnej kasztelana bełskiego w dniu 21 maja 1697 r. [feria 3 post Dominicam Exaudi proxima a. D. 1697].

Stanisław Jan na Jabłonowie Jabłonowski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

J.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i całemu rycerstwu województwa bełskiego przy zaleceniu powolności mojej braterskiej do wiadomości donosząc.

Jak zawsze dobroczynna [745] Ręka Boska feriari nad nami nie umie i teraz świeże tego dowody w tak wielkim R.P. zamieszaniu, gdy przed następującą elekcyją pobłogosławiła publicznemu szczęściu, że się przeciwny prawom i swobodom naszym aktualnie już związek rozwiązał i wojsko przyszło pod zwykłe posłuszeństwo. Dotrzymać należy, jako słuszności samej ratio każe, a te nie mniej i punkt w traktacie wyrażony, aby zasługi przez Komisye Lwowskie w repartycjach na województwa i ziemie wyrachowane i do wypłacenia niezwłocznego, jak prędko się związek rozwiąże, w tych ćwierciach jako repartycje mają w sobie naznaczone, tym prędzej, a tym prędzej poddawane były. Idzie o zaszczyt krajów, bezpieczeństwo pogranicza, posilić potrzeba nużne i potrzebne wojsko, aby obozu pilnować mogło. Wielce tedy w.m.m. panów proszę, abyście fidem publicam eo nomine evincere raczyli, a tym prędzej dali subsidia w krwawo zapracowanych i tak tęskliwie dotąd oczekiwanych wojsku zasługach, miłość ku wspólnej ojczyźnie i koniunktury w tym do refleksyi wielkie perswadować tę uczynność jak najprędzą powinny.

Co pro statione mea doniósłszy publicznej wiadomości, uniwersał ten do grodu podać i ogłosić zalecam i proszę. Działo się we Lwowie, dnia 13 maja roku 1697.

Stanisław Jabłonowski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny

Locus sigilli

4. Sejmik przedkoronacyjny w Bełzie, 6 sierpnia 1697 r.

Zwołany na mocy obwieszczenia elekcji Fryderyka Augusta elektora saskiego na króla Polski, wyznaczającego termin koronacji i sejmu koronacyjnego oraz termin sejmików przedsejmowych, wystawionego w Warszawie, 6 lipca 1697 r. (zob. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. – oblata w grodzie bełskim).

Druk w: AS 1696-1732, s. 113.

1. Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego w obronie wolnej elekcji i przeciwko działaniom zwolenników elektora saskiego – Oleszyce, 27 lipca 1697 r.

Rp. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 951-952 – oblata; do księgi sądu kapturowego bełskiego oblatował Gen. Franciszek Madaliński w dniu 3 sierpnia 1697 r. [Sabbato post festum Sancti Petri in Vinculis proximo a. D. 1697].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 483.

Adam Mikołaj z Granowa Sieniawski hrabia na Szklowie i Myszy, wojewoda i pułkownik województwa bełskiego, lwowski generalny, rohatyński etc. starosta.

J.o., j.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i całemu rycerstwu województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, m.w.m. panom i braci, przy zaleceniu chęci moich braterskich do wiadomości donoszę.

Nie trzeba tego wywodzić obszernie w.m.m. panom jako przytomnym, co za labes padła na wolność przez pełną zgorszenia w R.P. scysyją na świeżo przeszłej pod Warszawą elekcyje, gdzie niektórzy ichm. bracia nasi sub auspicijs jm. księdza biskupa kujawskiego⁶⁵ nie tylko nowym i prawom przeciwnym sposobem za pana sobie księcia jm. elektora saskiego⁶⁶ deklarowali, ale insuper, non obstantibus tak wielu województw przy godności i powadze senatu, także całości immunitatum stanu rycerskiego [952] stawających contradictionibus, dissentiente tanta Reipublicae parte, pacta jakieś con-

⁶⁵ Stanisław Dąbski biskup kujawski.

⁶⁶ Fryderyk August elektor saski.

venta popisali, poprzysięgli i po tegoż elekta swego posłów naznaczyli i koronować go zabierają się. Gwoli czemu już i sejmiki u nich determinowane pro die 6 augusti antekoronacyjalne po województwach i sam akt coronationis obwieszczony pro die 15 septembris do Krakowa. My zaś, którzy się in obsequium jm. księdza biskupa kujawskiego tanquam non aliquid plus ultra libertatem, ale coś absolutum w wolnym państwie wyrażającego nie obligowali, stawając avita generositate przy wolnej elekcji, zniósłszy się cum senatorio et equestri ordine, umyśliliśmy ad instar antecessorów naszych poparcie wolnej elekcji destinare. Jakoż destinavimus, o czym uniwersały⁶⁷ ręką ks. jm. prymasa⁶⁸ podpisane latius uczą, podług których abyście w.m.m. panowie in loco praefixo na poparcie wolnej elekcji pod znakami w. ichm. panów rotmistrzów swoich stawali, per amorem libertatis, nad którą nic nie może być wolnemu narodowi słodsze, upraszam i tę moję obdestynacją z uniwersałem księcia jm. connecto. W Oleszycach, die 27 julii anno 1697.

2. *Laudum sejmiku przedkoronacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 6 sierpnia 1697 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 1040-1042 – oblat; w grodzie buskim oblatowali Mag. Józef Potocki starosta ropczycki, Michał Liniewski łowczy bełski, marszałek sejmiku, Franciszek Sokół sędzia ziemski buski, Michał Jarczewski podczaszy buski w dniu 9 sierpnia 1697 r. [feria 6 in vigilia festi Sancti Laurentii Levitae et Martyris a. D. 1697].

My rady, dygnitarze i rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza ex vi pierwszej i wtórej konfederacji na miejscu konsultacji naszych, według denuncjacji nowo obranego najjaśniejszego K.J.M. Augusta II, Sacri Romani Imperii saskiego elektora, nam szczęśliwie panować zaczynającego przez [1041] jm. księdza biskupa kujawskiego po nieszczęśliwej scysji i odłączeniu się od nas jm. księdza arcybiskupa gnieźnieńskiego i absentowania z małą liczbą rycerstwa ex campo electorali, vices prymasa obeuntem, do akt autentycznych podanej na dzień 6 sierpnia anni praesentis stanęliśmy. Naprzód za marszałka i dyrektora koła naszego w. jm. pana Michała Liniewskiego łowczego i sędziego kapturowego bełskiego, pułkownika J.K.M. zgodnemi głosami obraliśmy. Pod którego łaską i dyрекcją sejmik etn in virtute pierwszych konfederacji naszych kontynuować umyśliliśmy i posłów na sejm coronationis nowo obranego Pana pro 17 septembris w roku terażniejszym w Krakowie przypadający, w. jm. pana Michała na Liniewie Liniewskiego łowczego i sędziego kapturowego bełskiego, marszałka naszego, tudzież w. jm. pana Józefa Potockiego starostę ropczyckiego, w. jm. pana Michała Ignacego Jarczewskiego podczaszego buskiego, sędziego kapturowego bełskiego, w. jm. pana Kazimierza Maurycego Głogowskiego pułkownika J.K.M. obra-

⁶⁷ Uniwersał prymasa wydany w Warszawie, 23 lipca 1697 r. wraz z „Obwieszczeniem do poparcia wolnej elekcji roku Pańskiego 1697” w wersjach oryginalnych druków oblatowano w księdze sądu kapturowego bełskiego w dniu 1 sierpnia 1697 r. (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 73, s. 932-949).

⁶⁸ Michał Radziejowski arcybiskup gnieźnieński, prymas.

liśmy i na funkcję poselską uprosili. W tym bratersko ichm. naszych w.m. panów posłów obowiązując, aby na dzień wyżej wyrażony w Krakowie stanawszy, nowo inauguratum principem Najjaśniejszego K.J.M. p.n.m., oddając wiernego poddaństwa naszego homagium, circa solennem ordinum obojga narodów plausum powitali, a potem przy pospolitych konsultacjach na sejmie do Majestatu J.K.M. i całej R.P. desideria nasze w instrukcjach wyrażone podali i omni conatu do skutku przyprowadzili.

Widząc przy tym ichm. braci naszych in scissione pozostających, contraria studia, jako instante coronationis K.J.M. termino in praeiudicium nas braci swych, nie tylko sądy kapturowe właśnie jakoby sub interregnum, dla inwolucyi honorów i fortun naszych sądzić praesumunt, ale też nawet in convulsionem legum et boni publici denuncjacyej in antecessum neoelecti principis ad actu przyjąć i konotować nie dopuścili, i innych wiele lezyi poczynili. Przeto ponieważ przeciwko jawnemu prawu te się nam stały od ichm. praeiudicia, uprosiliśmy tegoż w. jm. pana marszałka naszego, aby in assistentia w. jm. pana starosty ropczyckiego, w. jm. pana Franciszka Sokoła sędziego ziemskiego buskiego i kapturowego bełskiego, w. jm. pana podczaszego buskiego, sędziego także kapturowego bełskiego, pomieniony jm. pan dyrektor koła naszego de nullitate tych sądów i innych lezyi solenną w poblížszym grodzie, tak jakośmy in stuba iudicii capturalis w Bełzie przed ichm. protestowali się, uczynili protestacyją.

Wniesione przy tym na [1042] na przeszłym sejmiku i teraz do koła naszego desideria tegoż jm. pana marszałka i dyrektora naszego względem libertacyi od podatków i ciężarów publicznych wsi Daniłowa⁶⁹ do łowiectwa bełskiego należącej, meretur u nas omnem compassionem, więc ponieważ to jm. laudo anterioris praestare deklarowaliśmy, i że te dobra przez tak ciężką konflagracją poszły in cineres, one praesenti laudo ze dworem i wszystkim poddaństwem do lat 4 od wszelkich przeszłych i przyszłych publicznych kontrybucyi libertujemy i uwalniamy, jako także i w. jm. panu sędziemu ziemie buskiej względem znacznego we wsi Krzywym gradobicia respekt deklarujemy.

A da Pan Bóg po skończonym szczęśliwie coronationis sejmie ichm. panom posłom naszym przy należytych podziękowaniu na sejmiku relationis obmyślić deklarujemy gratitudinem.

Którą to uchwałę naszą w. jm. panu marszałkowi naszego koła dla lepszej wiary i pewności przy pieczęci jego ręką własną podpisać i do akt publicznych autentycznych per oblatam podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum, dnia 6 sierpnia r. P. 1697.

Michał na Liniewie Liniewski łowczy bełski, pułkownik J.K.M., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

⁶⁹ Daniłów, zapewne chodzi o Dmitrów (ob. Дмитрів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina). Punkt z poprzedniego laudum dotyczył tej właśnie wsi, która była uposażeniem łowczych bełskich.

3. Instrukcja dana posłom na sejm koronacyjny z sejmiku przedkoronacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 6 sierpnia 1697 r.

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 1042-1047 – oblata; w grodzie buskim oblatowali Mag. Józef Potocki starosta ropczycki, Michał Liniewski łowczy buski, marszałek sejmiku, Franciszek Sokół sędzia ziemski buski, Michał Jarczewski cześnik buski w dniu 9 sierpnia 1697 r. [feria 6 in vigilia festi Sancti Laurentii Levitae et Martyris 1697].

Instrukcja ichm. panom posłom województwa bełskiego na sejm coronationis najjaśniejszego K.J.M. Augusta II blisko przypadający, vigore confoederationis za uniwersalem jm. księdza biskupa kujawskiego⁷⁰ na sejmiku poselskim die 6 augusti r. P. 1697 spisana.

Jako zawsze [1043] województwo bełskie z antecesorów swoich Najjaśniejszych Królów polskich intaminata fide z należytą wenerowało miłością, tak i teraz ichm. panów posłów swoich, jako w. ichm. panów Józefa z Potoka na Podhajcach Potockiego starostę ropczyckiego, Michała na Liniewie Liniewskiego łowczego bełskiego, marszałka koła rycerskiego, Michała Ignacego Jarczewskiego podczaszego buskiego, Kazimierza na Maurycynie i Cześnikach Głogowskiego pułkownika J.K.M. na sejm coronationis ordynowanych, o to ich obstringit, aby Najjaśniejszemu, nowo obranemu K.J.M. polskiemu, książęciu elektorowi saskiemu (którego electoralis ex Romano Imperio avita dignitas z Boskiego przeznaczenia po odniesionych z Porty Otomańskiej wiktoriach, bono publico communi ordinum Regni asto et desiderio na tron narodowi polskiemu zgodnego szczęśliwie demonstranti) wierności i życzliwości nieodmiennej homagium imieniem nas braci swych oddali. A potem ad osculum Ręki Pańskiej przystąpiwszy, desideria nasze in publico consiliorum congressu przez Majestatem J.K.M. deponowali, które w tej instrukcyjej wyraziliśmy.

Naprzód prosić K.J.M. p.n.m., aby według prawa i zwyczaju przeszłych Królów polskich wszystkie iura et immunitates Ecclesiae romanae catholicae, tudzież privilegia et leges całej R.P. nam publico solenni iuramento potwierdził.

Królowa jejm.⁷¹ pani nasza miłościwa nie wprzód coronabitur, aż professionem fidei catholicae romanae wykona.

Dysydentów aby K.J.M. p.n.m. jako prawdziwy catholicae fidei cultor et propagator przy boku swoim nie trzymał i do Polski z zagranicy nie wprowadzał, nisi cum proposito catholicae fidei.

A ponieważ Majestas Regia należycie et sufficienter in proventibus quantum ad conservationem Regiae dignitatis należy, jest od R.P. przewidowana, przeto K.J.M. serenissima proles K.J.M., ani przez subordynowanych na to ministros, ani sam przez się dóbr ziemskich wykupować nie będzie, ani darowizn onych akceptować cum serenissima prole.

⁷⁰ Stanisław Dąbski biskup kujawski.

⁷¹ Krystyna Eberhardyna Hohenzollern, żona Fryderyka Augusta elektora saskiego.

Proles K.J.M. post sera fata, który utinam quam diutissime et felicissimo regnet, korony iure successivo non praetendat i panowania obojga narodom, tylko za wolną stanów R.P. zgodą i nemine contradicente.

Lubo wielkie już uznaliśmy łaski pańskiej munificencji, ani wątpimy, że nam rzeczy wszystkie w propozycji przez j.m. pana posła swego podczas elekcji deklarowane zupełnie wykona, przecież jednak ichm. panowie posłowie instabunt, aby to do eksolucji przyszło.

Po odprawionej, da Pan Bóg, koronacji, ludzi wojennych K.J.M., jeżeli to R.P. consultum videbitur, do państwa swego dziedzicznego expedet. [1044]

Ministeria wszystkie ordinum, publiczne poselstwa, komisarstwa i inne tranzakcje, aby językiem polskim a nie inszym do K.J.M. odprawowane były.

Sejm konny do sądenia eksorbitancji, a zwłaszcza dla indagacji autora związku i fautorów onego K.J.M. naznaczyć ma, in quantum by podczas sejmiku coronationis do tego nie przyszło.

Moneta aby per totum Regnum w jednej postanowiona i opisana była cenie.

Correctura praw generalna obmyślona być powinna, ale in causis successionum aby w Trybunałach recurratur ad ius terrestre.

Pruska korektura, tudzież in causis criminalibus cuiusvis generis poenas cuius facto competentes opisać.

Incarcerationem praetextuosam personarum aby Trybunał nie pozwalał, lege cavere.

A że in antecessum wielkie niesprawiedliwości w sądach maioris et minoris subselii przez praktyki działa się praeiudicia, tedy ichm. panowie posłowie evincunt to, aby lex rigidissima stała, żeby na potym sędziowie ziemscy trybunalscy i grodzcy donatyw, prezentów et quocunque titulo korupcyi nie brali, a komu by to od kogokolwiek etiam ab ipso corruptente zadano było, a nie wywiódłby niewinności swojej, tedy powinien być ipso facto infamis z funkcji degradowany et in perpetuum omnis honoris incapax. O czym, gdyby wiedział drugi sędzia, powinien to sądowi donieść, a sąd przydawszy instygatora do poparcia sprawy przeciwko obwinionemu, poenas super corrupto wskazać. Od których obiciens sive corruptent być powinien wolen.

Prawo na sędziów, o której godzinie zasiadać i schodzić mają, tudzież aby powagę, modestiam in iudiciis et sobrietatem zachowali. Wizyty aby pacjentów a pacjentowie sędziom aby nie oddawali, bankiety aby tak przez samych sędziów, jako i pacjentów wzajemnie i absentowanie się od sądów aby zabronione były, postanowić cum poenis contra secus facientes siedzenia więzi ad cuiusvis instantiam potrzeba.

Deputaci trybunalscy in defectu pisarza ziemskiego powinni sędziego abo pod-sędka ziemskiego do pisania dekretów naznaczyć, a nie sami się do pisania onych wdawać żadną miarą, ponieważ ciężkie depaktacje i w dekretach wariacje, gospodach poprawianych dzieją się, potym się to cum summo praeiudicio ludzi cierpiących pod powagą osoby sądowej pokrywa.

Dekrety trybunalskie aby tamże na Ratuszu, nie schodząc, pisane et viva voce non fescinater czytane, w registrach sądowych in essentialibus konotowane i ręką deputatów obstantanee podpisane były.

Salaria pisarzom dekretowym od ekstraktów, suscept i pieczęci, od wydawania tudzież od wszystkich in genere et specie aktów prawnych, occurrendo wielkim depaktacjom, które się sine modo zagęściły, opisać trzeba i poenam naznaczyć.

Regestra trybunalskie, specialiter causas z deklaracyi, konserwacyi ante omnes i wszelkich rejekt aby żadne in futurum nie były, ale tylko jeden registr aresztowy, [1045] a drugi prosty, należycie intrologowany. W prostych jednak żadne sprawy sądzić się nie mają. Prywatne także konserwacje według tegoż prawa formowane być nie mają, ani ważyć nie powinny.

Regent rejestrowy żeby przysięgał super fidelem regestrów administrationem na początku Trybunału, secus jako corruptus iudex puniatur.

Sędziowie ziemscy i grodzcy cadentias non intermittant, excepto infirmitate, sub poenis statuti, księgi ziemskie i grodzkie żeby należycie korygowane i intrologowane były, sub similibus poenis statuti ad delationem cuiusvis vindicandis.

Statut de iuramento patronorum objaśnić i ad executionem przywieść cum addito, że corruptionibus iudicium non tentabunt, tudzież jako consilio violenta dawać nie mają praescribere onych certus numerum et ordinem aby capaces promovendarum causarum iudicio deferantur. Non idonei a promovendis causis removeantur, circa iudicium skromność, trzeźwość, reverentiam ac vigilantiam conservent.

Że się siła fałszywych relacyi ministerialium przez subordynacje pryncypałów zagęściło i wielkie przez to honorum et fortunarum captiones w prawie dzieją się, dlatego poenas legum przeciwko takowym tak woźnym, jako i tym, co ich na to podwodzą i appetiant prawem opisać trzeba, a kondemnaty captiose otrzymane nullitati subiaceant.

Szarże wojenne do lepszej przywieść doskonałości i aby zapłata wojska dochodziła, modum obmyślić.

In vim zaś gratitudinis wojsku miesiące żołnierskie aby według prawa ad antiquam praxim reduantur i wakanse bene meritis w tych miesiącach wojskowych za rekomendacją ichm. panów hetmanów conferantur.

Księstwo litewskie że per anfractus prawa swojego wielkie ruiny na honorze i fortunach et nodos explicabiles ponosi, przeto jako szlachcie W.Ks.L., braci naszej, koekwacyą praw, przywilejów, immunitatum et iurium ecclesiasticorum ritus utriusque sposobu projektowania powagi dekretów trybunalskich, publikacyi kondemnat i pieczętowania onych przez ziemstwa, trybunały i grody odprawienia egzekucyi przez wieceinstygatorów modo, methodo et iure Regni et formam et normam prawa koronnego we wszystkich trybunałów, ziemstw i grodów koronnych na sejmie electionis K.J.M. jest deklarowana, tak żeby na terażniejszym sejmie coronationis to osobliwym prawem, konstytucją, warowano było. Jednak żeby polskim stylem, nie ruskim, wszystkie akty juredyczne pisane i wydawane w Litwie były.

Starostowie ex proventibus bonorum regalium zamki, a miasta, które wsie mają mury, wały, parkany, municyje, drogi, mosty zawsze reparent, sub privatione starostw. Forum w grodzie bliższym ad cuiusvis instantiam.

Vicecapitaneatus i pisarstwa szlachcie nulla labe notatis, tudzież regencje [1046] personis idoneis conferant.

Jeżeliby chłopci z dóbr królewskich w grunta dóbr dziedzicznych przez gwałt wdzielali się i dobra ziemskie najeżdżali, a w tych gwałtach i najazdach byłby z nich który, lubo ich manuductor zabity i zraniony, tedy jeśli się to ex scrutinio pokaże, iż się w samym gwałcie i najeździe stało, rany i capita onych pro invindicabilibus censeri mają.

A lubo in libera Republica iuris et aequalitatis ratio samymże concivibus powinna być w największym respekcie, jednak in praeiudicium wolności i sprawiedliwości możniejszy słabszego per omnes activitatis et omnium suarum modos opprimit, tedy K.J.M. p.n.m. jako pater patriae na prośby i dowód opresyjnej uczynionej contra vim et activitatem insolentis potentiae oppressos proteget.

Ius vetandi, jako cardo et fundamentum wolności polskiej, aby manuteneatur, które teraz inpracticatum ponosi praeiudicium, kiedy jm. książdz arcybiskup gnieźnieński⁷² obstante manifestissima contradictione tak wielu województw ważył się nominować ks. jm. de Conti.

Lex sumptuaria reassumatur, kupcy contra leges drogie materie do Polski wprowadzający confiscatione mercium puniantur i konstytucja względem taksy rerum exoticarum, która do egzekucyjnej nie przyszła, ad effectum deducatur. Forensia et victualia swoje pretium per officia competentia aby opisanie miały. Miary zbóż per totum Regnum jednakie i quantitas onych żeby była po ratuszach uniformis wszędzie cechowana, kto by zaś fałszem w tym razie narabiał, amissione vendibilium delatori sive iniuriato in foro competenti puniatur.

Województwo bełskie calamitatibus belli ściśnione w tym nie miała cierpi krzywdę, że równo z inszemi województwy ponosi ciężary, w dystrybucie soli puri od R.P. non gaudet beneficio, przeto ichm. panowie posłowie instabunt do K.J.M. i do R.P., żeby ad proportionem innych województw województwo bełskie z żup ruskich solnych mieli sól swoją in certo numero beczek naznaczoną.

Wdowie zapisy bez rekompensy od mężów zapisane nic ważyć nie powinny, panie zaś dożywotnie sukcesorów inscribentis należycie et iusta proportionem ex bonis mariti provideant, sterilium dispositiones nie tylko coram actis roboratae, ale też per testamenta realia factae, zwłaszcza de bonis fortunis in dubium non vocentur, imo sint ratae et firmae lege perpetua.

Poborcy żołnierzów non depactent, ale salario per laudum constituto sint contenti, sub poenis peculatus privationis suis vitae et bonorum. Komisarze ziemscy powiatów od asygnacyjnej niech nic nie biorą, ani asygnacyi niech nie kupuje żaden. [1047]

Żydzi aby rzeczy podejrzanych, krwawych, źle nabytych od osób niepewnych, potajemnie, bez oświadczenia się urzędowi nie nabywali, ale sub refusione damni et poenae turricae, lichwy nie więcej nad prawo 1670 o poskromieniu swejwoli żydowskiej napisane⁷³ nie brali, w święta katolickie trunków z rana aby nie przedawali, ulice przy domach swoich i drogi aby czyste mieli, sub poenis w tymże prawie descriptis. O co forum w grodzie. Ciż Żydzi ceł, dóbr królewskich, komór skarbowych oprócz karczem i młynów, sub poenis legum, aby nie trzymali.

⁷² Michał Radziejowski, arcybiskup gnieźnieński i prymas.

⁷³ Konstytucja sejmu 1670 r. „Poskromienie swjwoli żydowskiej” (Vol. leg., t. 5, s. 41).

Sądy kapturowe bełskie post actum sejmiku antekoronacyjalnego aby nullitatis były, instabunt ichm. panowie posłowie, jeśli się sądzić miały. Ponieważ protestacja ex mente tegoż sejmiku przeciwko sędziom in scissione zostającym o to zaszła.

Przy grodach dla poskromienia gwałtów, a powagi sądowej żeby warty starostowie trzymali et propter fortes ac ultimarias executiones.

Że zaś in summum wolności et legis abusum tumulty i excessa podczas sejmików zageściły się, tedy in posterum to lege cavere należy, aby wszelakie sejmiki i konsultacje bez przymówek, tumultów i ekscesów jak najskromniej odprawowały się.

Magistrat krakowski aby iuxta legem antiquam et usum rajców obierać non valeat, tylko podanych przez wojewodę swego, ponieważ w tym derogatum krzesłu.

Skarb koronny, ponieważ wielką w tym krzywdę stanowi szlacheckiemu czyni, iż składów winnych zabrania Węgrom, tedy na potym wolnego składu w miastach, w których dawno składy bywali, zabraniać nie ma. Szlachcie jednak aby jak najdalej po winie jeździć wolno było.

Ostatek zaś cokolwiek pro oportunitate rei et materiae tak ad sancita legum, jako i wolności należało, to dexteritati ichm. panów posłów et impenso studio zupełną władzę praecomittimus, zlecając, aby do innych województw referowali się.

Data ut supra.

Michał na Liniewie Liniewski łowczy bełski, pułkownik J.K.M., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

4. Protestacja szlachty województwa bełskiego przeciwko sejmikowi przedkoronacyjnemu województwa bełskiego – Bełż, 6 sierpnia 1697 r.

Rp. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 965-969 – oblata; do księgi sądu kapturowego bełskiego wniesiono w dniu 6 sierpnia 1697 r. [feria 3 ipso die festi Transfigurationis Christi Domini anno 1697].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 485-489.

Incolarum palatinatus Belzensis manifestatio.

Ad iudicium praesens confoederationis ultimae instantiae palatinatus Belzensis atque iudicii eiusdem personaliter venientes Mag. Aleksander in Tuczapach Łaszczy Grubowecensis, Jaslinensis etc. capitaneus, Franciscus in Skrzynno Dunin vexillifer Buscensis, Stanislaus Świeżawski tribunus Belzensis, Paulus Wydzga tribunus Buscensis, Adamus palatinus Podoliae Belzensis, Aleksander [966] Buscensis districtuum rothmagister a Bełżu Bełżecki, Michael Woliński capitaneus Radzynensis, Joannes Radecki rothmagister districtus Horodlensis et alii plurimi in subscriptionibus manuum propriis inferius expressi dignitarii, officiales, iudices capturales, nec non eiusdem palatinatus Belzensis terrarumque et districtuum eo spectantium equestri ordinis incolae.

Quam primum sibi de infranominando congressu libertati praeiudicioso consilii illic et statim suis atque Ill. et Mag. Adami Nicolai a Granow Sieniawski comitis in Szklowie et Mysz, palatini Belzensis, Leopoliensis generalis, Rohatyniensis capitanei

protunc absentis nominibus, in forma iuris quam solenissima protestati sunt in et contra Mag. Joannem Stanislaum Družbic vexilliferum Belzensem, Josephum Potocki capitaneum Ropczycensem, Michaellem Liniewski venatorem Belzensem, Franciscum Sokół iudicem, Ignatium Michaellem Jarczowski pocillatorem, Samuelem Družbic ensiferum terrestres Buscenses, Casimirum Głogowski, Michaellem Płoski et alios incolas palatinatus praedicti Belzensis in pauco satis personarum numero illicite privatum quendam consessum die hodierna inchoantes et formantes pro eo, quia ipsi non contenti, attenta scandalosissimo exemplo praeteritis temporibus scissione et a se protestantibus avulsione, in qua connexos actus quosdam electioni nuper elapsae cum summa laesione iurium cardinalium Regni formarunt ausi sunt et temere praesumpserunt die hodierna actu descripta congressum quendam in loco consiliis publicis inusitato, videlicet ecclesia parochiali Belzensi, vigore litterarum universalium manu Ill. et [697] Rev. Stanislai Dąbski episcopi Vladislaviensi subscriptarum, in quibus etiam denuntiatio acsi unanimi omnium Regni ordinum consensu serenissimi principis Saxoniae, nuper in scissione invita et reclamante potiori Reipublicae parte in Regem Poloniae electi, nec non terminus coronationis eiusdem, atque assignatio temporis praesenti suo conventiculo continetur in eversionem libertatis, convulsionem iurium Regni cardinalium et conturbationem omnium ordinum Reipublicae attentare, ibidemque nullo habito respectu illatae per Mag. Adamum Belżecki palatinidem Podoliae et Michaellem Woliński capitaneum Radzynensem, et alios e medio sui comparentium emeritos et plane in Republica cives numerum 50 personarum excedentes de nullitate tam litterarum universalium, actuum quorumvis illis connexorum quam et praefati congressus uti consuetudini, securitati et legibus publicis perniciosissime oppositi, solemnem protestationis et intimationi at toti quidquid subsequi eam debuit conductionis directorem sibi consessus praenominati Gen. Liniewski venatorem Belzensem promulgarunt et sub eius auspiciis actum eundem ad diem crastinam prorogarunt.

Proinde siquidem praemissa omnia perperam et cum gravi libertatis et omnium ordinum Regni iurium praeiudicio facta sunt nec fieri desistunt referendo sese ad protestationem in castro Ravensi feria 5 post festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proxima anno currenti per Gen. Vladislaum Krosnowski, Alexandrum et Franciscum Magnuskie nuntios terrestres palatinatus Ravensis et Lanciensis nomine eminentissimorum et illustrissimorum, reverendissimorum et magnificorum senatorum, ministrorum status et nuntiorum [968] terrestrium Regni illatam eandemque de verbo ad verbum hoc loci quivis ex comparentibus suo pro interesse reassumendo, tum quoque adhaerendo dispositioni Reipublicae in literis primatialibus significatoriis ad effectum proseguendae, die 26 praesentis electionis iuxta antiquam praxim in legibus Regni conformem emanatis expressae, solenniter tam contra eosdem quametiam actum supradictum illorum et quaecunque exinde subsequi possunt concomitantia protestantur et manifestantur.

[1] Aleksander na Tuczapach Łaszcz grabo[wiecki], jasiel[ski] star[osta], [2] Franciszek Stanisław Piotr Dunin hrabia na Skrzynnie ch[oraży] bus[ki], [3] Stanisław na Dylewie Świeżawski wojski bełski, [4] Paweł Wydźga wojski buski, sędzia kapiturowy w[ojewództwa] bełskiego, [5] Adam Belżecki p[owiatowy] r[otmistrz] wo-

jewództwa bełskiego, [6] Aleksander z Bełżca Bełżecki rotmistrz ziemi buskiej, [7] Antoni z Głogowca Głogowski, [8] Franciszek z Głogowca Głogowski s[ędzia] k[apturowy] w[ojewództwa] b[ełskiego], [9] Michał Woliński radzyński starosta, s[ędzia] k[apturowy] w[ojewództwa] b[ełskiego], [10] Kazimierz Grabowski wojski braclawski, [11] Stanisław Suchodolski miecznik mścisławski, [12] Michał Wydźga, [13] Chryzostom Ołtarzewski, [14] Franciszek z Skrzynna Dunin, [15] Jan Ciołek Maciejowski, [16] Szymon Żeromski, [17] Andrzej Wierzejski, [18] Dominik Bełżecki, [19] Jan Andrzej z Konar Konarski, [20] J. Aleksander Jasiński, [21] A[leksander] Kazimierz Orchowski w[ojski] z[iemi] l[wowskiej]⁷⁴, [22] Jan Stanisław Radecki rotmistrz powiatu horodelskiego, [23] M[ichał] Radecki, [24] Paweł Zbikalski, [25] Michał Mirz Brzezicki, [26] Antoni Stefan Lesiecki, [27] Antoni Dunin, [28] Jakub Orchowski, [29] Walenty Moldorff, [30] Joannes Radzka suo et [31] Gen. Nicolai Piasecki subscribo me, [32] Mikołaj z Głogowca Głogowski s[ędzia] k[apturowy] w[ojewództwa] b[ełskiego], [33] Franciszek Teleżyński, [34] Stefan Mirecki, [35] Lucas Casimirus Zarembski, [36] Jan Kobyliński, [37] Stanisław Ubysz, [38] Mikołaj Głogowski, [969] [39] Michał Stanisław Łętowski, [40] Kazimierz Jan Gulczewski, [41] Marcin Cybulski, [42] Jan Spławski, [43] Michał Jabłoński, [44] Mikołaj Micowski, [45] J. Antoni Komorowski, [46] Kazimierz Kotkowski, [47] Aleksander Lubkowski, [48] Wojciech Teleżyński, [49] Stanisław Kryński, [50] Wojciech Bruckowski imieniem jm. pana Szystowskiego, [51] Władysław Teleżyński, [52] Mikołaj Radecki, [53] Tomasz Michał Mirecki, [54] Kazimierz Dyakowski r[egent] g[rodzki] g[rabowiecki], [55] Paweł Nieciecki, [56] Andrzej Skomorowski, [57] Martinus de Łozy Łoza m.p., [58] Jan Lipski, [59] Mathaeus Iliak regent grodzki lwowski, [60] Wojciech Skomorowski, [61] Jan Antoni Pruszyński, [62] Franciszek Skomorowski, [63] Maciej Jan Chrapkowski, [64] Wojciech Łochowski, [65] Wojciech Rożniatowski, [66] Adam Wyrzykowski, [67] Kazimierz Markowski, [68] Franciscus Dąbski m.p.

5. Protestacja deputatów wojskowych przeciwko sejmikowi przedkoronacyjnemu województwa bełskiego w dniu 6 sierpnia – Bełż, 7 sierpnia 1697 r.

Rp. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 976-977 – oblata; do księgi sądu kapturowego bełskiego wniesiono w dniu 7 sierpnia 1697 r. [feria 4 in crastino festi Transfigurationis Christi Domini a. 1697].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 491-493.

Do sądu niniejszego kapturowego bełskiego podczas interregnum oblicznie przyszedłszy ichm. panowie Piotr Lubkowski i Aleksander Jasiński, w. jm. pana starosty grabowieckiego⁷⁵ towarzystwo i deputaci, swojemi i innych ichm. panów deputatów, vigore repartitionum trybunałów skarbowych zasługi chorągwiom swoim w województwie bełskim windykował, imieniem solenniter protestował się przeciwko ichm. panom

⁷⁴ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

⁷⁵ Aleksander Michał Łaszcz starosta grabowiecki.

dygnitarzom, urzędnikom i szlachcie województwa bełskiego, dnia wczorajszego vigore uniwersału jm. księdza [Stanisława] Dąbskiego biskupa kujawskiego do Bełza quasi na sejmik jakiś zgromadzonym o to, iż ichm. protestujących, comparentes, interesa wojskowe ad effectum zapłacenia zasług chorągwiom tu iuxta repartitionem et tractatus militares stipendia emerita biorącym, stosujące się retroferendo, ani wzmianki o tym in congressu suo uczynić nie chcieli, ani głosu eo nomine dać starającym się i proszącym deputatom nie raczyli, a zatym solutionem zasług non in secreto zostawiwszy, coś księcia jm. saskiego pieniędzmi zapłaceniem ciesząc wojsko, repartitiones do zasług w tem województwie naznaczone odebrali. Przeto iż się praemissa z wielkiem [977] niebezpieczeństwem satisfactionis zapłaty zasług chorągwiom pomienionym stały, a zatem wolno każdemu securitatem swojego promovere dosyć uczynieniu, przeto pomienieni ichm. de nullitate wszelkiego postanowienia, jako in damnum et detrimentum wojska na tym zjeździe skonkludowanego, solenniter protestatur et manifestatur.

6. *Protestacja przeciwko sejmikowi przedkoronacyjnemu województwa bełskiego w dniu 6 sierpnia – Bełż, 7 sierpnia 1697 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 980-981 – oblata; do księgi sądu kapturowego bełskiego wniesiono w dniu 7 sierpnia 1697 r. [feria 4 in crastino festi Transfigurationis Christi Domini anno 1697].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 491-493.

Dunin contra incolas palatinatus Belzensis protestatur.

Ad iudicium praesens confoederationis ultimae instantiae palatinatus Belzensis atque iudicii eiusdem personaliter veniens Gen. Franciscus [981] Dunin instigator iudiciorum capturalium palatinatus praesentis solenniter protestatus est contra Mag. Josephum a Potok Potocki capitaneum Ropczycensem, Joannem Stanislaum Družbic vexilliferum Belzensem, Michaellem Liniewski venatorem Belzensem, Casimirum Głogowski et alios incolas nobilitatis in paucis numero, non excedendo personarum 20 completum, pro conventiculo iuxta litteras universales Ill. et Rev. [Stanisłai] Dąbski episcopi Vladislaviensis contra praescriptum legis publicae pro die 6 mensis augusti anni praesentis huc Belzam advenientes et in templo parochiali Belzensi, extra solitum locum consultationis palatinatus praesentis consuetum congregatos et indebite ac nulliter contra consensum totius nobilitatis palatinatus Belzensis suos actus celebrantes. Sub cuius termino in postpositionem iurium Regni et iudiciorum capturalium nuperrinie inchoatorum et acclamatorum, non observata securitate publica et iudiciali ex tormentis civilibus et bombardis manualibus ubicunque, etiam et in castro eiaculationes et creberrime per totam diem explosionem perpetrarunt, securitatem iudiciorum non observarunt exindeque iura Regni violarunt. Ratione quorum iterum nomine totius stubae iudicum capturalium palatinatus Belzensis ad celebranda iudicia congregatorum protestatur et manifestatur.

7. *Limitacja sądu kapturowego województwa bełskiego z powodu nieobecności wielu sędziów – Bełż, 8 sierpnia 1697 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 73, s. 980-981 – oblata; do księgi sądu kapturowego bełskiego wniesiono w dniu 8 sierpnia 1697 r. [feria 5 post festum Transfigurationis Christi Domini proxima anno 1697].

Iudiciorum capturalium prorogatio.

Mag. Franciscus comes in Skrzynno Dunin vexillifer Buscensis, vice marschalcus, Stanislaus de Dylewo Świeżawski tribunus Belzensis, Basilius Dyakowski tribunus et notarius castrensis Grabovecensis, Michael in Młocko Młocki capitaneus Helmetensis, iudices capturales palatinatus praesentis praevia sui manifestatione facta quia ipsi licet si ad celebranda iudicia et obeunda officia sua in expediendis iudiciis iuxta tempus praefixum antiqua limitatione expressa assignatum venerunt eidem iuxta literas universales eminentissimi primatis Regni editas parati erant obire verum quoniam od absentiam aliorum iudicum per se eadem iudicia inchoata et acclamata nullatenus peragi Potuerunt. Proinde post felicem reditum Deo dante postque finitam electionem novi Regis iuxta literas eo nomine editas terminum suum assignando prorogant, limitant et differunt, ministeriali Regni generali iudicii sui apparitori publicare et proclamare mandarunt.

Franciszek Stanisław Piotr Dunin hrabia na Skrzynnie ch[orąży] b[uski], vice marschalcus iudiciorum capturalium palatinatus Belzensis, Stanisław na Dylewie Świeżawski wojski bełski, sędzia kapturowy województwa bełskiego, Michał na Młocku Młocki helmetski starosta, sędzia kapturowy województwa bełskiego, Basilius Dyakowski tribunus terrestris, notarius castrensis Grabovecensis, iudex capturalis Belzensis.

8. *Protestacja części sędziów kapturowych województwa bełskiego, popierających elekcję Fryderyka Augusta Wettyna przeciwko wznowieniu działalności przez sąd kapturowy – Busk, 9 sierpnia 1697 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 1039-1040 – oblata; w grodzie buskim wniesiono w dniu 9 sierpnia 1697 r. [feria 6 in vigilia festi Sancti Laurentii Levitae et Martyris 1697].

Mag. incolarum palatinatus Belzensis contra incolas palatinatus Belzensis aliud sentientes protestatio.

Do urzędu i akt starościńskich buskich grodzkich przyszedłszy perillustres, w. ichm. panowie Józef z Potoka na Podhajcach Potocki starosta ropczycki, Michał na Liniewie Liniewski łowczy bełski, pułkownik J.K.M., sejmiku województwa bełskiego electionis ichm. panów posłów ziemskich na sejm do Krakowa coronationis Najjaśniejszego nowo obranego K.J.M. Augusta II, nam szczęśliwie panować zaczynającego, zgodnie od ichm. panów obywatelów tego województwa obrany marszałek, Franciszek Sokół sędzia ziemski buski, Michał Ignacy Jarczewski podczaszy ziemie buskiej,

sędziowie kapturowi województwa bełskiego, czyniąc tu dosyć laudo tego sejmiku, solennie przeciwko w. ichm. panom sędziom kapturowym w scysyje R.P. przeciwnej zostającym manifestowali się i protestowali o to, iż pomienieni ichm. panowie sądowi in praeiudicium pomienionych ichm. kolegów swoich, in eodem consortis funkcyje sądowej zostających, oraz wszystkich ichm. obywatelów, [1040] nie uważając na solenną przez wyżej wyrażonych ichm. manifestujących się ex mente całego sejmiku delegowanych i uproszonych rekwizycyje, in re expostulatione aby sądów kapturowych stante scissione nie sądzili i funkcyje swojej activitatem in ea animorum disunione nie pretendowali, pomienieni jednak w. ichm. panowie sądowi kapturowi nie uważając na tak słuszną przestrożę i ekspostulacyją, nie chcąc nawet sub asupiciis nowo obranego pana actum iudiciorum zapisować, też sądy do dalszego czasu in periculum honorów i substancyi wszystkich ichm. nulla iudicii figura odwołać kazali, przed tym zaś z wielką całego województwa krzywdą, in convulsionem prawa pospolitego każdemu akt publicznych pozwalającego, uniwersału denuntiationis najjaśniejszego monarchy polskiego przez j.w. jm. księdza biskupa kujawskiego⁷⁶ wydanego, do ksiąg przyjąć zabronili i inne derogationes na terminie, kędy tego wyrazić potrzeba będzie, popełnili. Providendo tedy w. ichm. panowie manifestantes integritati sui honoris et fortunarum, oraz wszystkich ichm. obywatelów in Republica sentientium imieniem ex comisso całego sejmiku de nullitate iudiciorum et iudicatorum iterum atque iterum manifestantur et protestantur.

5. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1697 r.

Nie odnaleziono informacji na temat tego sejmiku.

6. Sejmik przedsejmowy przed sejmem pacyfikacyjnym w Bełzie, 5 marca 1698 r.

Sejmik zerwany.

⁷⁶ Stanisław Dąbski biskup kujawski.

1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 5 marca 1698 r. – Warszawa, 3 lutego 1698 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 1127 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 23 lutego 1698 r. [Sabbatho post Dominicam Invocavit Quadragesimalem proximo a. D. 1698].

Inne rękopisy: **Rp. 2** NGAB, Fond 1713 (Ks. gr. grabowieckie) 10, k. 474v-475 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatowano w dniu 17 lutego 1698 r. [feria 2 post Dominicam Invocavit Quadragesimalem proxima a. D. 1698].

Druk w: AS 1696-1732, s. 134-135.

2. Informacja o zerwaniu sejmiku w wiadomościach z Warszawy z dnia 13 marca 1698 r.

Rp. Bibl. Nar., BOZ 2023, k. 82-82v – kopia.

[...] Sejmiki, jak jest wiadomość, krakowski, zatorski, sandomierski, inowrocławski, wołyński, podolski, lubelski, bełski, łomżyński, łucki, wiski, zakroczymski, wyszogrodzki, wieluński są rozerwane. Poznański i kaliski, sieradzki, łęczycki, brzeski-kujawski, rawski e clamantibus rokosianis i nie gajone. W Łomży i w Wiźnie porąbali się, płocki, ciechanowski, warszawski, czerski limitowane, o innych doskonałej wiadomości nie masz. [...]

7. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1698 r.

Sejmik zerwany.

1. Protestacja przeciw elekcji deputatów na Trybunał Koronny – Bełz, 15 września 1698 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 290, s. 1107 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 15 września 1698 r. [feria 2 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1698].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 495.

Gen. Linkiewicz et Dunin de nullitate comitiorum conventus Belzensis protestantur.

Ad officium actaque praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. Simon Linkiewicz et Christophorus Dunin solenniter questi et protestati sunt idque de nullitate comitiorum conventus particularis Belzensis in et contra

nobilitatem totam conventus particularis Belzensis, ratione per ipsos suorum protestantium activitatis denegationis et pro suo libitu iudicum deputatorum pro iudiciis Tribunalitiis Regni Lublinensis electionis suorumque protestantium contemptuationis aliarumque iniuriarum illationis, de quo protestantes iterum iterumque protestantur.

8. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 5 maja 1699 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 5 maja 1699 r. – Warszawa, 24 marca 1698 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 1313 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 25 kwietnia 1699 r. [Sabbatho post festa Solennia Sacri Paschatis a. D. 1699].

Druk w: AS 1696-1732, s. 150-151.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 5 maja 1699 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 291, s. 486-490 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Krzysztof Barański dworzanin marszałka sejmiku w dniu 11 maja 1699 r. [feria 2 post Domini-cam Jubilatae proxima a. D. 1699].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 497-499.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo [487] województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się tu, do Bełza, na sejmik przedsejmowy za uniwersałem najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, na dzień dzisiejszy niżej specyfikowany, takową obrad naszych czyniemy konsultacją.

Naprzód za dyrektora koła naszego unanymi consensu uprosiliśmy e medio nostri w. jm. pana Aleksandra z Bełzca na Delatynie Bełżeckiego, a potem stosując się do tegoż uniwersału i instrukcyje ichm. panów posłów na sejm walny warszawski uprosiliśmy, w. jm. pana Aleksandra na Tuczapach i Łaszczowie Łaszczu grabowieckiego starostę, w. jm. pana Józefa z Potoka Potockiego ropczycki starostę, w. jm. pana Adama z Bełzca na Cieszanowie i Łączynie Bełżeckiego wojewodzica podolskiego i w. jm. pana Franciszka z Głogowca Głogowskiego, dawszy ichm. instrukcją zgodnie między nami umówioną i uformowaną, ac plenariam facultatem, cokolwiek commune bonum tej R.P. i ojczyzny naszej exigit, zniósłszy się cum ordinibus Regni, na sejmie, da Bóg, przyszyłm concludendi.

A lubo uproszonym ichm. panom posłom naszym na sejm zleciliśmy należyte podziękowania J.K.M. p.n.m. w instrukcyje swojej wydanej, wojsk cudzoziemskich

[488] wyprowadzenia z granic polskich, tak osobliwych prosimy posłów do Majestatu J.K.M., w. jm. pana Michała na Zwiartowie Wolińskiego radzyńskiego starostę, w. jm. pana Samuela Lipskiego stolnika kijowskiego, jm. pana Aleksandra Polanowskiego i pana Jana Radeckiego, dawszy ichm. osobliwą instrukcją, przy nas unanimitate consensu et votis umówioną i postanowioną.

Którzy ichm. powinni relatio na sejmiku przysłym, ad diem 11 iunii anni praesentis pod tąż laską prorogowanym, vigore praesentis conventus unanimi consensu umówionym, usługi swej uczynić powinni. Po uczynionej zaś relacyjej, jako inne województwa constituent, tak i my in ulteriori consilio nostro rezolwowawszy, będziemy.

Że zaś województwo nasze chcąc porządek zachować należyty, który concernit całość i conservatio słuszności, zgodziliśmy się unanimitate consensu, aby ichm. panowie administratorowie uchwalonych podatków subsidii charitativi pod laską niegdy jm. pana Franciszka Dunina chorążego buskiego obrani, calculationem faciant na przyszłym sejmiku. Do tej zaś kalkulacyjej i komisarza zgodnie przedtem umocnionego, jm. pana Antoniego Głogowskiego, obraliśmy zgodnie jm. pana Jana Druźbica chorążego bełskiego, jm. pana Michała z Poradowa Rulikowskiego [489] stolnika buskiego, jm. pana Samuela z Wojskiej Wojskiego cześnika buskiego, jm. pana Samuela Lipskiego stolnika kijowskiego, jm. pana [Michała] z Wojskiej Wojskiego pisarza grodzkiego horodelskiego i jm. pana Jana Radeckiego. Którzy depositis suis calculationibus należec będą i jm. pana Franciszka Winiarskiego, salva jednak exactione i odbierania podatków jeszcze niewybranych ad dies augusti anni praesentis ob caristiam temporum prorogata.

Jednak ichm. panowie egzaktorowie delat ichm. panom deputatom póty wydawać nie będą, póki dies augusti non expirabunt.

Inni zaś ichm. panowie administratorowie tegoż podatku, in praeteritum za dyrekcyjej w. jm. pana Kazimierza z Głogowca na Maurycynie Głogowskiego łowczego teraz bełskiego postanowieni, do tegoż sejmiku relationis reservantur.

Ten zaś sejmik his rationibus praemissis fundamentum obrady swej zakłada in addicione unanimium votorum et punctorum, które by się równie z innemi województwami rezolwowali do instrukcyjej teraz podanej w. ichm. panom posłom naszym na sejm walny warszawski obranym. Tamże desideria, które concernunt libertatem et conservationem województwa naszego zachowaliśmy.

Listem do prześwietnego Trybunału Koronnego Lubelskiego w sprawie niewinności w. jm. pana [Michała] Wolińskiego starosty radzyńskiego upraszamy i zlecamy jm. panu marszałkowi koła naszego, aby zlecił omnem constantiam actorum ipsius województwu naszemu i całej R.P. dobrze wiadomą oraz suplikując ad subsellium j.o. Trybunału Koronnego Lubelskiego [490] za tymże jm. panem starostą radzyńskim, ut gratiam et iustitiam mereatur respectum iudicium.

Zleciliśmy jm. panu marszałkowi koła naszego, aby ten list do j.w. jejm. pani Zamoyskiej podskarbinej koronnej⁷⁷ za jm. panem Korniatowskim o Tatara, którego uprosiwszy u Królewiczów ichm. na komutacją synowca swego, w niewoli zostające-

⁷⁷ Anna Franciszka z Gnińskich Zamoyska, wdowa po Marcinie Zamoyskim podskarbis wielkim koronnym.

go, zostawił był dla lepszego bezpieczeństwa pod wartą zamojską, pisał, prosząc, aby ponieważ ten Tatar suscepit fidei christianam i na usługę j.m. zostaje, habeat j.m. respectum et misericordiam nad krwią chrześcijańską szlachecką.

Którą to uchwałę naszą zgodnie modo praemisso uchwaloną i postanowioną, j.m. panu dyrektorowi podpisać i ad acta castrensia Belzensia podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum nostrorum solito, die 5 maii a. D. 1699.

Aleksander z Bełzca na Delatynie Kruk Bełzecki marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Locus sigilli

3. Instrukcja dana posłom do Augusta II z sejniku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 5 maja 1699 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 43, s. 513-515 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Krzysztof Barański dworzanin marszałka sejniku w dniu 11 maja 1699 r. [feria 2 post Dominica Jubilate proxima a. D. 1699]; karta uszkodzona na brzegach, niektóre wyrazy słabo czytelne, niektóre odtworzono hipotetycznie, umieszczając je w nawiasach kwadratowych. Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 501-502.

Instrukcja w. ichm. panom posłom przed sejmem walnym warszawskim z uniwersału J.K.M. naznaczonym die 5 maii anno 1699 in loco solito consultationum województwa naszego bełskiego, unanimi consensu et votis obranym, dana.

Instrukcją ichm. panom posłom naszym [non] alio fine wydajemy, tylko ut referant złą[czo]nych in unum velle serc naszych Najjaśn[ie]szemu Majestatowi J.K.M. Augustowi II p.n.m. Które imię Regnantis Domini nie tylko w życziwych województwa naszego sercach wierne, a nigdy nieodmienne ku monarchom wolnemu państwu panującym znajduje miejsce, ale całej ojczyźnie naszej szczęśliwe przynosi augurium, żebyśmy [514] wielkich monarchów naśladować czyny, sercem i usty bezpiecznie wymówić mogli, czym się kiedyś państwo rzymskie szczyciło, my w swoich polskiej wolności równinach, jednostajnym wymówili głosem: „Haec sunt aurea Augusti tempora, ten szczęśliwy Majestat, na którym Regnantis suprema dextera swoje założyła zdanie, za tą wszechmocnościami idziemy ręką”. Obligujemy ichm. panów posłów naszych ad demissas Majestatowi pańskiemu gratias pro declarato (qui universam Rempublicam firmat) instrukcją J.K.M. paterno erga Rempublicam amore, aby wojska cudzoziemskie za granice polskie wyprowadzone, non impediunt Orła Polskiego synom powinnej Majestatowi pańskiemu J.K.M. tak do obrady, jako dostojenstwa jego należącej życziwości.

I z tą naszą publiczną deklaracją idziemy in sensus ordinum Regni, fortunę i życie fundimus przy Panu swoim i niezmazaną tot saeculis regnantium obligujemy się unam venerari Maiestatem, unam tueri libertatem i jakośmy instrukcją naszą obowiązali ichm. panów posłów na sejm obranych, [515] aby do żadnej consiliorum

materyjej atque praeliminaria nie przystępowali, póki ewakuacja wojsk cudzoziemskich nie będzie.

Tak ścieląc spokojną obradom naszym drogę, na której wielowładna manet Maiestas tutaque libertas przed incydencyją sejmu blisko następującego, uprosiliśmy pomienionych ichm. panów posłów, aby przy powinnej Majestatowi J.K.M. submisyjnej, nim się sejm naznaczony zacznie, o też łaskę J.K.M. suplikowali, ewakuacją wojsk cudzoziemskich, deklarując tę w sercach naszych synowską ku ojcu ojczyzny sine obice consilii propensyjną. O czym wiedzą narody postronne i wdzierający się w ojczyznę naszą nieprzyjacioły [jak] Boga, Pana i wolność bez pomocy kochamy, życie i krew nasząłożyć gotowiśmy.

Aleksander z Bełzca na Delatynie Kruk Bełżecki marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Locus sigilli

9. Sejmik z limity w Bełzie, 11 czerwca 1699 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 11 czerwca 1699 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 291, s. 620 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Krzysztof Barański dworzanin marszałka sejmiku w dniu 13 czerwca 1699 r. [Sabbatho post festa solennia Sacri Pentecosten proximo a. D. 1699].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 503.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne tu, do Bełza, na sejmik ex limitatione laudi in conventu particulari palatinatus nostri za uniwersałem J.K.M. p.n.m. na sejmik electionis ichm. panów posłów na sejm walny warszawski wydanym, die 5 iunii anno praesenti formati, na dzień dzisiejszy, to jest 11 miesiąca czerwca złożony, obrad naszych actum praesentem pod łaską i dyrekcją tegoż w. jm. pana Aleksandra z Bełzca na Delatynie Bełżeckiego reasumowaliśmy.

A ponieważ w. ichm. panowie posłowie e gremio nostri do K.J.M. uproszeni, dla opóźnionej z kancelaryjnej J.K.M. ekspedycyjnej na dzień dzisiejszy nie zjechali wszyscy, tedy ten sejmik cum omni laudi praesenti na sejmiku blisko przyszłym przedsejmowym za uniwersałem J.K.M. wydanym formati, autoritate et essentia ad diem 3 iulii anni praesentis prorogujemy i limitujemy, i tę obradę naszą jm. panu marszałkowi

podpisać, et ad acta per oblatam podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu zwyczajnym konsultacyjom naszym, dnia 11 iunii r. P. 1699.

Aleksander z Bełzca na Delatynie Kruk Bełżecki marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

10. Sejmik z limity w Bełzie, 3 lipca 1699 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 3 lipca 1699 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 291, s. 707-710 – oblatą; w grodzie bełskim oblatował Gen. Krzysztof Barański dworzanin marszałka sejmiku w dniu 4 lipca 1699 r. [Sabbatho post festum Visitationis Beatissimae Virginis Mariae proximo a. D. 1699].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 43, s. 581-582 – ekstrakt z grodu bełskiego, zachowany jedynie początkowy fragment na jednej karcie; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej. Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 505-507.

^aMy rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się do Bełza na sejmik relationis w. ichm. panów posłów od nas do K.J.M. p.n.m. na sejmiku przedsejmowym za uniwersałem J.K.M. wydanym, die 5 maii anno praesenti uproszonych^a, ex limitatione laudi palatinatus nostri, in fundamento prorogationis tegoż sejmiku przedsejmowego ad diem 11 iunii anni praesentis subsecutae, formati, dnia dzisiejszego, to jest 3 iulii anni 1699 actum konsultacyi naszych pod dyrekcją tegoż w. jm. pana Aleksandra Bełżeckiego [708] reasumowawszy, po uczynionej relacyjej w. ichm. panów posłów od najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. powróconych, vigore salvae laudo antecomitali appositae, ad complementum instrukcyjej w. ichm. panom posłom od nas na sejm uproszonym, co się zdało pro sensibus nostris ojczyźnie naszej congruum et salubre przydać, uchwaliliśmy i instrukcyją w. jm. panu marszałkowi koła naszego spisać zleciliśmy. Dla której przesłania w. ichm. panom posłom na sejm do Warszawy uprosiliśmy e medio nostri jm. pana Pawła Chamca.

Zapatrując się na zatrzymane z repartycyjej warszawskiej ordynowanym chorągwiom i regimentowi do województwa naszego zasługi, uchwaliliśmy byli na sejmiku relationis ex convocatione die 27 novembris anno 1696, za dyrekcyyj w. jm. pana Kazimierza z Głogowca na Maurycynie Głogowskiego podatku pogłównego sześcioro. Które reasumując laudum naznaczamy, aby ichm. zacząwszy od jm. pana Szornela a die 19 octobris anni praesentis, iuxta descriptionem pomienionego w. jm. pana Głogowskiego laudi, wybierali, sub rigore super renitentes eodem suprascripto laudo formato et iuxta quietationem jm. pana Michała z Wojskiej Wojskiego, natenczas pisarza grodu bełskiego i egzaktora najpierwszej raty podatku pogłównego.

A że należy nam wiedzieć quantitate tego podatku z egzakcyje in antecessum przez ichm. panów tegoż podatku administratorów już wybranych, uprosiliśmy na sejmiku blisko przeszłym przedsejmowym do w. jm. pana Antoniego z Głogowca Głogowskiego stolnika bełskiego, komisarza województwa naszego, w. ichm. in eodem laudo antecomitali specyfikowanych ad excipiendum calculum od mianowanych ichm. panów egzaktorów pogłównego.

Której kalkulacyje czas naznaczamy pro die 27 iulii anni praesentis, gdzie w. jm. pan komisarz nasz z pomienionemi ichm. panami komisarzami, unius, duorum vel trium absentia non obstatne, zjechać [709] będzie powinien.

Doniósł nam jm. pan [Benedykt] Iwanicki miecznik żytomierski, iż egzakcyje swojej podymnego dotąd ma retentores, zlecamy tedy ichm. panom administratorom pogłównego tym ichm., którzy nie dobrali, aby odebrawszy od jm. pana miecznika żytomierskiego registro retentorum specificatos, insimul przy administracyje podatku swego wybierali, wybrane temuż jm. panu miecznikowi do rąk oddali.

Certując zawsze należyty miedzy nami bracią tam in prosperis, quam in adversis afektem, compatiendo infortunio w okazyje lwowskiej syna jm. pana Waleriana Sobieszczańskiego, deklaracyją naszą laudo jm. pana [Michała] Rulikowskiego stolnika natenczas liwskiego do blisko następującego sejmiku naszego konserwujemy.

Nie mniej condolemus calamitati jm. pana Mikołaja Chamca, jm. pana Tomasza Mireckiego, jm. pana Michała Modryńskiego, jednak huic calamitati levamen na blisko następującym sejmiku fraterne uważmy.

Permoveret nas wrodzona ku krwie szlacheckiej miłość z instancyje jm. pana [Benedykta] Iwanickiego miecznika żytomierskiego wniesionej za jm. panem synem, dotąd in carceribus nieprzyjaciół zostającym, więc zleciliśmy jm. panu dyrektorowi koła naszego braterskiego napisać list instancyjalny do jw. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego⁷⁸ o rekuperacyją syna pomienionego jm. pana miecznika żytomierskiego, a nasze zaś braterskie suffragium na blisko następującym sejmiku świadczyć będziemy.

Nie mając żadnej skutecznej od w. ichm. panów posłów de statu sejmu w Warszawie agitującego się denuncyacyje, uważyliśmy sobie ten sejmik vigore sejmiku przedsejmowego, blisko przeszłego, cum eius autoritate prorogować, daj Boże, po szczęśliwie skończonym, albo, avertant Suprema Numina, nie skończonym sejmie, do niedziel 4, prout praesenti laudo prorogujemy.

Którą obradę naszą unanimi voce umówioną i uchwaloną jm. panu dyrektorowi koła naszego podpisać et ad acta per oblatam podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszym zwyczajnym, die 3 iulii anno 1699. [710]

Aleksander z Bełża Kruk na Delatynie Bełzecki marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^{a-a} tylko ten fragment (oprócz całej formułki datacyjnej i początkowej ekstraktu) zachowany w Rp. 2

⁷⁸ Stanisław Jan Jabłonowski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

2. Punkty do instrukcji dane posłom na sejm z sejmiku województwa bełskiego z limity – Belz, 3 lipca 1699 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 291, s. 711-714 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Krzysztof Barański dworzanin marszałka sejmiku w dniu 4 lipca 1699 r. [Sabbatho post festum Visitationis Beatissimae Virginis Mariae proximo a. D. 1699].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 509-515.

Punkta do instrukcyjej oryginalnej, na sejmiku przedsejmowym die 5 maii anno praesenti formowanej, w. ichm. panom posłom przez nas na sejm walny warszawski uproszonym danej, teraz zaś ex relatione post limitationem ichm. panów posłów do K.J.M. powróconych factam, na sejmiku terażniejszym die 3 iulii anni praesenti iterato formowane.

1. Nie insza była na pierwszym zaraz terminie zaczęcia sejmiku w województwie naszym wszystkich nas intencyja, gdy zgodnie za łaską i inspiracją Boską obrawszy w. ichm. panów posłów ad Rempubicam na sejm terażniejszy, cursum dalszych obrad, mianowicie quo ad punctum ewakuacyjej wojsk J.K.M. ex visceribus Regni dalszemu destinavimus czasowi, tylko posłów w tej materyjej ad Maiestatem od nas uproszonych i wysłanych wiedzieli, quid facto opus sit. Co gdy już a paterno J.K.M. pectore mamy depromptum i pańskim jego słowem declaratum, iż to wojsko wyprowadzi, nihil iustius censemus, jak żeby Majestatowi jego pańskiemu pro paterno in cives patriae ipsamque Rempubicam amore et affectu należyte dać podziękowanie, oraz celeriorrem effectum deklaracyjej pańskiej in eo puncto quam solidissime upraszać tak, aby pomienione wojsko niemieckie extra fines Regni wyprowadzone quam primum było. Jeżeliby zaś przytrudniej miało succedere w tym punkcie desiderii instantium, na tym w. ichm. panowie posłowie ante omnia, etiam cum discrimine sejmu, stabunt i do niczego przystępować nie zachcą, póki realis w tej materyjej nie pokaże się satisfactio, zgoda jako najefektowniej ad effectum desiderium województwa suam applicabunt operam, inaczej cum ordinibus Regni super hoc inibunt consilium. [712]

2. Zachowując constantissime fidem województwo nasze bełskie śp. najjaśniejszemu Królowi Janowi III, a doznając przez wiek panowania jego ojcowskiego ku temu województwu i całej ojczyźnie naszej miłości, która et post fata jego z serc naszych wygasnąć nie powinna, a inaczej jej regratificari nie możemy, tylko żebyśmy i pozostałemu potomstwu, to jest najjaśniejszym Królewiczom ichm. parem oświadczały gratitudinem, intinamus to ichm. panom posłom naszym, aby Królewiczowie ichm. intaminate circa auctoritatem suam perpetuis zostawali temporibus, oponując się przy tym, ażeby K.J.M. p.n.m. ad iurandum suae Maiestati super oboedientiam, inherendo pactis conventis, żadnym sposobem nie pociągał, ale tak, jako dawnych antecesorów Królewiczowie ichm. polscy in eadem praerogativa et praeeminentia zostawali, tudzież do sądów wszelkich aby nie byli pociągani i nie odpowiadali, chyba in personali na sejmie, in civili zaś w Trybunale per commissarios. Co per legem ma być circumscriptum. Circumscriptiones zaś per lauda, tak wielkopolskie, jako i małopolskie, ex malevolentia et malignitate aliqua subsecutae laesivae et nocivae najjaśniejszemu imieniowi Królewiczów ichm. polskich procurabunt w. ichm. panowie posłowie, ut per legem cassentur et annihilentur.

3. Promovebunt serio ichm. panowie posłowie traktat łowicki i błoński, aby in suo robore et effectu zostawał.

4. Stosując się do instrukcyi pierwszej o gwardyjej K.J.M., umawiać się w. ichm. panowie posłowie będą, aby oficyjerami cudzoziemcami nie była osadzona, tylko szlachtą Korony Polskiej. Która gwardyja aby zostawała sub oboedientia j.w. ichm. panów hetmanów koronnych.

5. A że ichm. niektórzy sprzedają regimenty cudzoziemcom, a nie szlachcie Korony Polskiej, aby byli takowi ichm. sądzeni, upominać się będą w. ichm. panowie posłowie.

6. Instabunt i o to ichm. panowie posłowie serio do K.J.M., aby wyjawić raczył consiliarios wprowadzenia wojsk cudzoziemskich in viscera Regni. W której materyej zniosą się ichm. panowie posłowie nasi cum ordinibus Regni, aby takowych per constitutionem formata była poena.

7. Urgebunt ichm. panowie posłowie, aby konstytucyja de immunitatibus dóbr [713] szlacheckich była reasumowana.

8. Domówić się będą powinni ichm. panowie posłowie, aby pacta conventa na sejmie były czytane i oryginał sam pactorum conventorum był produkowany.

9. A że Trybunał Koronny solito in publicum zelo przez j.w. jm. pana wojewodę kaliskiego⁷⁹ utrzymany, tedy merita jego respektowi J.K.M. recomendabunt jako zawsze desudantia w usługach publicznych, aby exinde intra cives intaminata augeatur virtus. A że vigore pactorum conventorum wielkopolska turnum suum utrzymała prowincyja, tedy in consequens, aby wedle alternat currat directio laski, praecavebunt ichm. panowie posłowie.

10. Diploma ad ius Maiestatis od j.w. jm. pana marszałka elekcyjnego, jm. pana podkomorzego koronnego⁸⁰, aby było najjaśniejszemu K.J.M. p.n.m. dane, secundum antiquam praxim, przy należytej rekompensacie ex iustitia distributiva senatorum krzesła temuż jm. panu marszałkowi i domówią się o to serio ichm. panowie posłowie, gdyż i to non postrema pars libertatis.

11. Desiderium ritus graeci unitorum promovebunt w. ichm. panowie posłowie, inito cum ordinibus Regni consilio, zwłaszcza aby Białogrodzka do Kijowa odebrana, jeżeli przez traktat nie jest oddana, redeat ad proprium dominium, a zatem duchowieństwo białogrodzkie subsit iurisdictioni województwa włodzimierskiego.

12. Procurabunt w. ichm. panowie posłowie constitutionem o zbiegłych poddanych z dóbr dziedzicznych i królewsczyzn ad alienos possessores, aby ad primam instantiam actoris, praeviso arresto poddanych sprawował się citatus w sądzie Trybunału Koronnego ex registro simpliciter, mere incarcerationum praeciso beneficio arresti.

13. A że województwa dóbr najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. ex usu in antecessum bywały do starostw przyłączone, ab hinc ne applicentur do starostw, ale bene meritis in Rempublicam terrigenis ut conferantur, cum ordinibus Regni ichm. panowie posłowie nasi conferent.

14. Ex occasione pomienionego punktu żalił się województwu naszemu brat nasz, jm. pan Paweł Chamec, emeritus przez zasługi wojenne in Republica civis, iż mając

⁷⁹ Feliks Aleksander Lipski wojewoda kaliski.

⁸⁰ Kazimierz Ludwik Bieliński podkomorzy koronny.

od najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. konferowane i przez komisarzy J.K.M. sobie oddane po zejściu z tego świata jm. [714] pana Boratyńskiego wójtostwo, hucusque nie jest in possessione, instabunt w. ichm. panowie posłowie nasi do Majestatu J.K.M., ut sequatur vestigia najjaśniejszych antecesorów swoich in meritis ojczyźnie zasłużonym.

15. Nie przepomnią w. ichm. panowie posłowie przymówić się post fata dolenda śp. Jana III Króla, Pana nam szczęśliwie panującego, de proventibus in dispositione j.w. jm. pana podskarbiego wielkiego koronnego⁸¹ zostających.

16. Zapis testamentem uczyniony śp. jm. pana Jana Karola Młockiego starosty pińskiego na dobra dziedziczne nazwane Wielatycze⁸² z innemi do tej wioskami majątności [w] W.Ks.L. a powiecie pińskim leżące oo. dominikanów konwentu pińskiego, aby był iuxta legem cassabilis per constitutionem, a jm. panu Michałowi Młockiemu staroście helmeckiemu jako synowcowi ius haereditatis przyznane było et possessio bonorum ex instantia tegoż jm. pana starosty helmeckiego w kole naszym braterskim illata, w. ichm. panowie posłowie promovebunt.

17. Indolet województwo nasze zabitej śmierci jm. pana Mikołaja Wereszczyńskiego przez wojsko J.K.M. niemieckie, który żał deferent ichm. panowie posłowie najjaśniejszemu Majestatowi J.K.M. et inito consilio cum ordinibus Regni procurabunt, aby ta krew szlachecka przez nich wylana inpunita nie została, i owszem, za decyzją J.K.M. należyte in delinquentibus odebrała karanie.

Aleksander z Bełża Kruk na Delatynie Bełzecki marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

11. Sejmik relacyjny w Bełzie, 31 sierpnia 1699 r.

Sejmik zerwany.

1. *Deklaracja posłów województwa bełskiego na sejmie w sprawie wyznaczenia daty sejmiku relacyjnego.*

Vól. leg., t. 6, s. 39.

[...] Województwo bełskie sejmik relationis w Bełzie in loco solito pro die ultima augusti naznacza. [...]

⁸¹ Hieronim Augustyn Lubomirski podskarbi wielki koronny.

⁸² Wielatycze, miejscowość w pow. pińskim (ob. Вяляцічы wieś w rej. pińskim, obw. brzeskim, Białoruś).

2. Informacja o zerwaniu sejmiku w liście Stanisława Jana Jabłonowskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego do Stanisława Szczuki referendarza koronnego – Lwów, 23 września 1699 r.

Rp. AGAD, APP 163 a, t. 28, s. 733 – oryginał.

[...] Bełski sejmik i deputacki, i relationis zerwane. [...]

12. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1699 r.

Sejmik zerwany.

1. Informacja o zerwaniu sejmiku w liście Stanisława Jana Jabłonowskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego do Stanisława Szczuki referendarza koronnego – Lwów, 23 września 1699 r.

Rp. AGAD, APP 163 a, t. 28, s. 733 – oryginał.

[...] Bełski sejmik i deputacki, i relationis zerwane. [...]

13. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1700 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

14. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 18 kwietnia 1701 r.

Sejmik zerwany.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 18 kwietnia 1701 r. – Warszawa, 17 marca 1701 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 1687-1688 – oblata; w grodzie buskim oblatowano w dniu 30 marca 1701 r. [feria 4 post festa Solennia Paschatis proxima a. D. 1701].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 102, s. 1516-1518 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Szymon Sieciechowski w dniu 5 kwietnia 1701 r. [feria 3 post Dominicam Conductus Paschae proxima a. D. 1701].

Druk: AS 1696-1732, s. 217-218.

2. *Manifestacja marszałka sejmiku i grupy szlachty województwa bełskiego w sprawie zbrojnej napaści podczas obrad sejmiku przedsejmowego w Bełzie, wniesiona w grodzie horodelskim – Horodło, 8 lipca 1701 r.*

Rp. AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 41, s. 187-196 – oblata; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 8 lipca 1701 r. [feria 6 post festum Visitationis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1701].

Incolarum palatinatus Belzensis contra Głogowskie protestatio.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Horodlensia personaliter venientes [1] Gen. Paulus Wydźga tribunus Buscensis, protunc comitiorum particularium palatinatus Belzensis electionis nuntiorum pro comitiis generalibus Varsaviensis marschalcus, [2] Stanislaus in Dylewo Świeżawski tribunus Belzensis, suo et [3] Gen. Joannis Starorypiński sororini sui nomine, [4] Ciriacus Radecki venator Buscensis, [5] Benedictus Iwanicki ensifer Żytomiriensis, [6] Antonius Dramiński vexilliferida Horodlensis, [7] Thomas, [8] Michael et [9] Alexander Radeccy fratres germani, [10] Samuel Antonius de Lipiny Drużbic vexillifer terrae Buscensis, suo et [11] Mag. Joannis de Lipiny Drużbic vexilliferi palatinatus Belzensis, parentis [188] sui nomine, [12] Alexander Wysocki, [13] Joannes Nicolaus Niemiera, [14] Samuel Szański, [15] Alexander Czarnocki, [16] Stephanus Lesiecki suo et [17] Gen. Andreae Lesiecki fratris sui nomine, [18] Albertus Skomorowski suo et [19] Gen. Jacobi et [20] Stanisłai Orchowskich etiam nomine, [21] Joannes Mukański, [22] Joannes Linczewski, [23] Georgius Bukowski, [24] Alexander Wierzbicki, [25] Adamus Lipka, [26] Joannes Turoszewicz, [27] Joannes Chomęcki, [28] Franciscus Iłowiecki, [29] Nicolaus Micowski, [30] Mathias Chrapkowski, [31] Nicolaus Radecki suo et [32] Gen. Joannis Radecki fratris sui nomine, tum quoque suo et congressus nobilitaris palatinatus Belzensis incolarum iniuriam suam quisque ex persona agere non volentium et actis publicis connotare per enormi iniuria et aggravatione sui per infrascriptos inculpato domi forisque pressa vindicare in foro competentem non potentium verum ulterius sustinere hanc oppressionem totius congressus nobilitaris Belzensis non sustinendo. Quoniam acta officii castrens Belzensis uti poprii palatinatus in loco territorii a se comparentibus protestari et laesionem infrascriptam connotari non permiserunt sive ob favorem sive ob respectum Gen. Głogowskich et Gen.

Rosochacki vicecapitanei et iudicis officii eiusdem adherentis ipsorum suscipere non procurarunt, quo nomine hoc loco sunt protestati. [189]

Illico quam primum resciverint de protestatione per infrascriptos inculpato obviando suis indebitis progressibus contra personas suprascriptas et alias penitus innocentes cum circumscriptione et laesione honoris facta et in acta castrensia Crasnostavensia feria 2 post octavas festi Sacratissimi Corporis Christi Domini anno praesentis [6 czerwca 1701 r.] inducta, tam contra eandem laesivam protestationem et quaevis puncta in eadem expressa ac alias si et inquantum eo nomine extra notitiam protestationes ad acta quaevis authentica porrectae sunt, suo et Ill. ac Mag. [1] Alexandri in Tuczały Łaszcz castellani Belzensis, Jaslensis, Dimidoviensis capitanei, tum [2] Mag. Joannis Bieccensis, [3] Nicolai Kioviensis castellanidarum, fratrum inter se patruelium Kuropatnickich, nec non [4] Gen. Marci Minor Lięża subdapiferi Chelmensis, [5] Stanisłai Rzeczycki, [6] cohortis hastatae Mag. capitanei Crasnostaviensis praefecti Szandarowski, [7] Alexander Jasiński, [8] Danielis Powęski, [9] Petri Lubkowski, [10] Joannis Szornel, [11] Sigismundi Faygiel, tum et Gen. [12] Wolski, [13] Gębarzowski, [14] Malinowski, [15] Godlewski nomine solenniter in et contra Mag. Casimirum capitaneum Grabovecensem continuis actibus violentis assuetum etiam pro solita ipsis arrogantia honoris et substantiae concivium suorum in hac aequali Republica optime utraque pallade demeritorum oppressorem, prout ad ipsi officiosis actibus in quovis iuris termino deducetur, tum Gen. Nicolaum venatorem Belzensem, Joannem et Stanislaum [190] Gen. fratres Nicolaum et Franciscum patruelles Głogowskie, Stanislaum Narapiński, Florianum Mirecki, Andream Heynik, Georgium Jabłoński cuiusvis nominis Strawiński, commilitones, Stanislaum Rosochacki ensiferum Buscensis, vicecapitaneum castrensem Belzensem, consilio et cooperatione infrascriptum cooperatorem Michaellem Woliński capitaneum Litynensem, Jankowski patrem cum filiis duobus, Dąmbrowski, Sikorski, Radaszewski, Girzyński praefectum ungarorum alias Kruców numero 24 adimplentes, tum et ipsosmet Ungaros Jacobum Cocum tum subditos consulto ad depressionem status nobilitaris et opressionem in comitiolis liberae vocis exercitatos, alias strzelców numero 200 personarum excedentes, nec non famatos Wekierz, Piechowski, Prystupiak, Adamczuk et alios cives Grabovecenses de nominibus et cognominibus licet ad praesens ignotos, principalibus melius notos, postquam tamen innotuerint, in quovis termino specificandos, ibidem pro infrascriptis comitiolis Belzam conductos, insimul cum Mag. capitaneo Grabovecense principales tumultusque in comitiolis excitatores atque Gen. Antonium cohortis loricatae Mag. capitanei Halicensis praefectum et Franciscum vexilliferum cohortis loricatae Ill. et Mag. palatini Belzensis Głogowskie, itidem fratres inter se germanos Michaellem Czarniowski vexilliferidam Grabovecensem, Christophorum Narapiński, Joannem [191] Petrum et Stanislaum filium Mireckie, Sebastianum Lesiecki, Joannem Maciejowski, Marcum et Joannem cum filiis in Mircze Mireckie, Lucam Mirecki, Antonium Zezuliński regentem castrensem Grabovecensem, Josephum Lesiecki, Michaellem Płoski, Joannem Rączka, Alexandrum Czarnołoski et alterum cuiusvis nominis inter se fratres germanos Czarnołoski, villae Oszczów⁸³ administratorem, Michaellem Wojucki, Ale-

⁸³ Oszczów, wieś w woj. belskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

xandrum Chrząszcz et Konopka, demum famulos Gen. Antoni Głogowski, videlicet Bielawski, Birecki, Ostrowski, Jankowski, Czosnowski, Skrzyszowski, Pawłowski, Gen. vero Francisci Łoziński, Bieniowski, Niemyski, Jabłoński, Dąmbrowski, Christopherrum Żuliński, Gen. Nicolai venatoris Belzensis, Jankowski, Stanisławski, Dąmbrowski, Iwański, Joannem Brodzki et Birecki, Stanisłai Chyliński, aliosque praefatorum Gen. Głogowskich famulos et complices, nec non famulos Gen. Rosochacki ensiferi Buscensis, nobiles Jezierski et Nowackiewicz, de nominibus et cognominibus eiusdem Domines suis melius notos, hoc loco tamen pro expressis censendos numerum personarum plusquam 20 excedentes, tam super scriptis Mag. et Gen. Głogowskim famulantes, quam etiam consulto ad excitandos et peragendos tumultus cum vario armorum genere conductos, sollemnissime questi protestati simul et reprotestati sunt ideo.

Quia ipsi in contemptum legum et constitutionum Regni tumultus quosvis serio [192] vetantium et in violatores securitatis publicae comitiorum rigorosissimas poenas interponentium procedendo praecipue Mag. capitaneus Grabovecensis in eam praesumptionem elatus ut sibi neminem virtutibus ac robore corporis volens habere parem, super aequalitatem maiora sibi usurpans, quemvis actum publicum suae tantummodo activitati et voluntati vendicans cum strepitu armorum consultationes publicas accedens, toties quoties pacem et tranquillitatem publicam impetuosis actibus violaverit, a Deo ut etiam in locis sacris vix aliquid honoribus divum relictum fuerit, prout id protestationes per varias personas factae tum et decreta fusius praemissa enarrant, his anteactis non contentus ausus est et praesumpsit imminentibus comitiolis seu conventu palatinatus Belzensis particulari ante comitali primis conventualia illicita cum Gen. fratribus suis et aliis ad eadem invitatis et adhibitis peragere, ibidemque prastito super evaginatīs frameis iuramento, mutuo et abinvicem se obstringere ut quam maxima hominum pro comitiolis procuraretur copia, ac exinde potentiam suam in cives bene meritos ostendendo et extendendo, varios homines complices et mutuos cooperatores per dimidium anni ad se convocatos Belzam conducere, Ungaros milites Kurucy dictos, seditionem praeseferebant, armis bene providere, subditos audaciores et ad arma promptiores ex bonis suis coactive seligere et ad inferendam vim bellicis [193] praeceptis imbuere, in sustinendo et aggrediendo exercitare et ad profusionem sanguinis ac vitae qualiter se gerere, circa imminentes per se movendo insultas deberent praecipere, ac propter eosdem curram bombardis repletum tum et dolium sulphuracī pulveris plenum et alterum globis plumbeis variis maioribus et minoribus itidem plenum et bene onustum Belzam advehere demandare. Cives Grabovecenses armatim et turmatim expeditos ad illicitam audaciam animare, taliterque advectis armis et conductis hominibus in curia sua in binis mensis protensioribus bombardas longiores et breviores numerum ducentarum vel amplius excedentes deponere iubere et inter praefatas mensas dolium sulphurei pulveris plenum et alium globis plumbeis infractum collocare et coram variis hominibus vim et potentiam suam iactare, modernis vero protestantibus ex bene disposita re armamentaria Ill. et Mag. castellano Belzense atque Mag. Kuropatnicki castellanidae Bieczense periculum vitae minari, prout et de facto hucusque incessanter quibusvis locis proveniendo, mortem minantur.

Quo habito eiusmodi apparatu praemissa omnia ad effectum deducere conando extra templum consultationibus publicis solitum in proximo et adiacenti horto milites

alias Góralów et subditos praedictos videlicet strzelców collocare et ordinare ad omnem praeparationem mandavit, ipse autem cum magna hominum caterva et numero militum comitatu, quisque eorum binis sclopetis intra loras calceorum impositis tum quibusque frameis argento obductis a lateribus suis [194] abiectis frameis autem ferro cinctis consulto ad violentiam inferendam lateribus suis applicatis et accinctis, ad templum ubi protunc comitiola celebrabantur advenerant. Ibidemque primo Mag. capitaneus Grabovecensis dissensiones et discordias moliendo in liberam vocem nobilium varias cum variis praemeditatas occasiones conventui comitali apponendo, consulto ad excitandum tumultum, ac tandem Gen. Iwanicki ensiferi Zytomiriensis praesentis protestantis feroci minatione verborum clamore irrupit, frameamque in primo statim vociferationis suae impetu evaginavit, exinde alii complices et compprincipales ipsos non tantum Gen. fratres sed et complices praesertim Stanislaus Narapiński, Heynik, Strawiński, Girzyński ac servi et cives Grabovecenses ad arma se se proripuerunt, tumultum excitarunt, contemptuationibus multos nobiles affecerunt, praecipue Gen. Nicolaus et Stanislaus fratres germani tum Nicolaus et Franciscus fratres patruels Głogowscy, tum et praefati Heynik, Strawiński, Narapiński et Girzyński de templo excurrando ultro his formalibus „sam sam tacy a tacy synowie za kościół” provocarunt, et verba laesiva protulerunt, qua honorem protestantium aggravarunt, ad extremum in vitam ipsius Ill. et Mag. castellani Belzensis diffidarunt, haec formali a praefendo „tego wieloryba w łeb, a drugie rybki sami się pojedzą”, et alias permultas violentias perpetrarunt et executi sunt.

Nec dum contenti principales cum suis complicibus perpetratis in praefatis comitalibus Belzenses violentiis [195] tumultibusque excitatis, verum appetiti existentes nocendi activitati nobilium et incolarum ex praemissis cimitiolis Belzensis redeuntium ut eo facilius malevolam intentionem ex praeconceptione rancore suo odioso ad effectum deducere potuissent, facto egressu de civitate Belzense in crastino iam facti sui sub sylvis versus villam Staje⁸⁴ iacentibus in ipso ferme itinere domum tendendo cum suis adhaerentibus in obsidione se se collocarunt, ibidemque tota die nocteque iter interruptentes, invigilarunt, prout praemissa omnia inquisitione probabunt et interrogatoriis ad examen testium porrigendis fusius enucleabuntur, nec his est satis verum sub congressu in conventu particulari Belzense protunc celebrato non modo nobiles sibi pares et bene meritos verbis confundendo, tumultuose opprimunt, verum etiam in variis congressibus marschalcos confundunt praecipue quod Gen. Głogowscy fratres ipsos in functione exactoratus palatinatus eiusdem Belzensis unus subsidii charitativi alter contributionis ducillaris et solidariae per tot annos ex laudo publico contribuendi modum commissum est percipendi et ad publicum aerarium thesauri palatinatus sui destinatum, ne sit calculatio a tot annis retroactis tam de summis interceptis, quam de non receptis obstantibus impedimentis et contradictionibus nullitatem et impossibilitatem faciendi calculi de reali vel retenta contributione in congressu publico super calculationem publicam non permittendo et vocem liberam cuius ex persona cum diffamatione et diffidatione denegando, ac perinde in damnificationem et non satisfactionem stipendiorum ex repartitione [196] cohortum ad palatinatum

⁸⁴ Staje, wieś w pow. bełskim (ob. Стайка в rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

Belzensem destinatorum evanescere permiserunt et causarunt, nec non quia Mag. Antonius Głogowski pro semel non vero pro semper pro commissario iudiciorum fiscalium e palatinatu eodem Belzense sit electus, per quem omnia in iudiciis generalibus Leopoliensis et aliis contra iura privilegiata et eius functionem ausus est ultra mentem laudi palatinatus eiusdem extradere assignationes et nescitur cui editae sunt, ideo damnificatio palatinatus eiusdem subsecuta est in barbam palatinatus Belzensis.

His itaque peractis ut eiusmodi indebitum suum progressum involvere possent rationes tumultus per ipsos inculpatore exactas in personas protestantium retorquendo protestatione laesiva circumscripserunt, honores intaminatos totius nobilitatis et Ill. ac Mag. castellani Belzensis tangerunt per quod contra leges Regni excesserunt et condignas poenas qualitati facti sui in se traxerunt. Ratione quorum omnium iidem protestantes suo et nominibus quibus supra contra eosdem inculpato iterum atque iterum protestantur, iam vero contra praedictam laesivam protestationem et alias si quae in actis reperiuntur de nullitate reprotestati sunt, salva eiusdem protestationis sibi et cuius ex protestantibus augendi, meliorandi pleno in robore reservata facultate.

3. *Pozew na Trybunał w sprawie zbrojnej napaści na sejmik przedsejmowy w Belzie, oblatowany w grodzie horodelskim – Lublin, 8 lipca 1701 r.*

Rp. *AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 41, s. 209-222 – oblata; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 15 lipca 1701 r. [feria 6 ipso die festi Divisionis Sanctorum Apostolorum a. D. 1701].*

Incolarum palatinatus Belzensis contra Głogowskie et alios relatio.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Horodlensia personaliter veniens ministerialis Regni generalis Prov. Simon Małonewski ex commonstrato autentico et iuramento in officio castrense Grabovecense praestito, officio praesens notus, praevia protestatione contra officium castrense Belzense et Grabovecense de non suscepta a se praesente reletione coram officio praesenti facta, in vim suae fidelis relationis palam publice et libere recognovit quia ipse citationum in praescriptarum tenoris talis.

Augustus II Dei gratia Rex Poloniae, M.D.L., Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Wolhyniae, Podoliae, Podlachiae, Smolensciae, Livoniae, Severiae, Czernihoviae nec non haereditarius dux Saxoniae, princeps et elector.

Vobis Mag. Casimiro capitaneo Grabovecensis continuis actibus violentis assue-to etiam pro solita tua arrogantia honorum et substantiae concivium suorum in hac aequali Republica optime utraque pallade demeritorum oppressori, prout id tibi officiosis actibus in termino advenienti deducetur, tum Gen. Nicolao [214] venatori Belzensi, Joanni Stanisłao fratribus germanis, Nicolao et Francisco patruelibus Głogowskie, Stanisłao Narapiński, Florian Mirecki, Andreae Hojnik, Georgio Jabłoński, cuiusvis nominis Strawiński, commilitonibus Stanisłao Rosochacki ensiferae Buscense, vicecapitano castrense Belzense, consilio et cooperatione infrascriptorum cooperatori, Michaeli Woliński capitaneo Litynensis, Jankowski patri cum filiis duobus, Dąmbrowski, Radaszewski, Sikorski, Girzyński, praefecto Ungarorum alias Kuruców

numerum 24, adime centium, tum et ipsimet eisdem Ungaris militibus Jacobo Coco, tum subditis consulto in depressionem status nobilitaris et oppressionem in comitiolis liberae vocis exercitatis, alias strzelcom numerum 200 personarum excedentibus, nec non Fam. Wekiera, Piechowski, Prystupiak, Adamczuk et aliis civibus Grabovecenses de nominibus et cognominibus licet ad praesens ignotis, principalibus melius notis, post quam tamen innotuerint in termino iuris specificandis, ibidem pro comitiolis Belzam conduitis insimul tecum Mag. capitaneo Grabovecense principalibus tumultusque in comitiolis excitatoribus, atque Gen. Antonio ^acohortis loricatae Mag. capitanei Halicensis praefecto et Francisco vexillifero^a cohortis loricatae Ill. et Mag. palatini Belzensis Głogowskim, itidem fratribus inter vos germanis, Michaeli Czarniowski vexilliferidae Grabovecene, Christophero Narapiński, Joanni patri et Stanisłao filio Mireckim, Sebastiano Lesiecki, Stanisłao Chmielecki, Joanni Maciejowski, [215] Marco cum filiis in Mircze Mireckim, Luce Mirecki, Antonio Zezuliński regenti castrensi Grabovecensi, Josepho Lesiecki, Michaeli Płoski, Joanni Rądzka, Aleksandro Czarnołoski et alteri eiusvis nominis Czarnołoski fratribus germanis, Alberto administratori Woczów Konopka, Michaeli Wojucki et Chrząszcz, demum famulis Gen. Antonii Głogowski videlicet Bielawski, Birecki, Ostrowski, Jankowski, Czosnowski, Skrzyszowski, Pawłowski, Gen. vero Francisci Głogowski famulis Łoziński, Bieniowski, Niemyski, Jabłoński, Dąmbrowski, Christophoro Żuliński, Gen. quoque Nicolai Głogowski venatoris Belzensis itidem famulis Jankowski, Stanisławski, Dąmbrowski, Iwański, Joanni Brodzki, Mirecki et Stanisłao Chyliński aliisque praefatorum Mag. et Gen. Głogowskich famulis et complicibus, nec non famulis Gen. [Stanisłai Joannis] Rosochacki ensiferi Buscensis, Nob. Jezierski et Nowakiewicz, de nominibus et cognominibus eisdem dominis suis melius notis, hoc loco tamen pro expressis censendis numerum personarum plus 20 excedentibus, tam famulantibus quam etiam consulto ad excitandos et perficiendos tumultus cum vario armorum genere conductis hominibus de personis bonisque variis generaliter omnibus mandamus ut coram iudicio nostro ordinarii generali Tribunalis Regni Lublinensis a data seu positione praesentis citationis tunc dum et quando causa praesens ex registro violatae securitatis seu alio quovis sibi competenti ad iudicandum etiam ex actoratu vestro citatorum acclamata inciderit personaliter et [216] perempte comparitis.

Ad instantiam instigatoris iudicii nostrii Tribunalitii eiusque delatorum Ill. et Mag. Aleksandri in Tuczapy et Łaszczów Łaszcz castellani Belzensis, Jaslensis, Dimidoviensis capitanei, tum Mag. Joannis Biecensis, Nicolai Kioviensis castellanidarum Kuropatnickich, fratrum inter se patruelium, Joannis parentis Belzensis et Samuelis filii Buscensis vexilliferorum Drużbiców, nec non Gen. Benedicti Iwanicki ensiferi Żytomiriensis, Ciriaci patris venatoris Buscensis, Thomae et Antonii filiorum Radeckich, Joannis et Nicolai Radeckich, Francisci Hłowiecki, Stanisłai Świeżawski tribuni Belzensis, Marci Minor Ligęza subdapiferi Chelmensis, Stanisłai Rzeczycki cohortis hastatae Mag. capitanei Crasnostaviensis praefecti, Antonii Damiński vexilliferidae Horodlensis, Stephani Lesiecki, Pauli Wydźga tribuni Buscensis, Andreae Lesiecki Szandyrowski, Jacobi et Stanisłai Orchowskich fratrum inter se germanorum, Nicolai Micowski, Joannis Mukański, Joannis Linczowski, Alberti Skomorowski, Alexandri Jasiński, Mathiae Chrząstkowski, Petri Lubkowski, Alexandri Wierzbicki, Adami

Lipka, Joannis Szornel, Georgii Bukowski, Joannis Turoszewicz, Joannis Starorypiński, Joannis Chomecki, Sigismundi Fajgiel, tum quoque Gen. Wolski, Gębarzewski, Malinowski et Godlewski, actorum. Qui vos inhaerendo protestationi suae et punctis in eadem apposis, ratione infrascriptorum progressum vestrorum criminalium tum quoque et reprobationi suae [217] contra vos eo nomine facta citant ideo, quia vos in contemptum legum et constitutionum Regni tumultus quosvis serio vetantium et in violatores securitatis publicae comitiorum rigorosissimas poenas interponentium procedendo, et praecipue tu Mag. capitaneae Grabovecense in eam praesumptionem elatus ut sibi neminem virtutibus ac robore corporis volens habere parem supra aequalitatem maiora tibi usurpans quemvis actum publicum suae tantummodo activitati et voluntati vendicans, cum strepitu armorum consultationes publicas accedens toties quoties pacem et tranquillitatem publicam impetuosius actibus violaveris adeo ut etiam in locis sacris vix aliquid honoribus Divum relictum fuerit. Prout id protestationes per varias personas factae tum et decreta fusius praemissa enarrant, his antea actis non contentus ausus es et praesumpsisti imminentibus comitiolis seu conventu particulari palatinatus Belzensis antecomitali primo conventicula illicita cum Gen. fratribus tuis et aliis ad eadem invitatis et adhibitis peragere, ibidemque praestito super evaginatiis frameis iuramento mutuo et ab invicem te obstringere ut quam maxima hominum pro comitiolis eisdem procuraretur copia ac exinde potentiam tuam in concives bene meritos ostendendo et extendendo, varios homines complices et mutuos cooperatores per dimidium anni convocatos ad te Belzam conducere, Ungaros milites, Kuruce dictos, seditionem praeferentibus, armis bene providere subditos audaciores et ad arma promptiores ex bonis tuis coactive seligere, et ad inferendam vim bellicis praeceptis imbuere in sustinendo et aggrediendo exercitare et ad profusionem sanguinis ac vitae qualiter se gerere debebant, circa imminentes per te [218] movendos insultus praecipere ac propter eosdem currum bombardis repletum tum et dolium sulphurei pulveris et alterum globis plumbeis variis maioribus et minoribus onustum et bene infarcinatum Belzam advehere demandare, cives Grabovecenses armatim et turmatim expeditos ad illicitam audaciam animare, taliterque advectis armis et conductis hominibus in curia tua in binis mensis protensionibus bombardas longiores et breviores numerum 200 excedentes deponere iubere et inter praefatas mensas dolium sulphurei pulveris plenum et alium globis plumbeis onustum collocare, et coram variis hominibus vim et potentiam tuam iactare, modernis vero actoribus ex bene disposita re armamentaria Ill. et Mag. castellano Belzense periculum vitae minari, prout et defacto etiam Mag. Kuropatnicki castellanidae Biezensi hucusque incessanter quibusvis locis proveniente mortem minati estis. Quo habito eiusmodi apparatu praemissa omnia ad effectum deducere conando, extra templum consultationibus publicis solitum in proximo adiacenti horto milites alias Góralów et subditos praedictos, videlicet strzelców collocare et ordinare, ad omnem praeagravationem mandasti. Tu autem cum magna hominum caterva et numeroso militum comitatu, quisque vestrum binis sclopetis intra loras calceorum impositis tum quoque frameis argento obductis a lateribus vestris abiectis frameis autem ferro obductis consulto ad violentiam inferendam lateribus vestris applicatis, et accinctis ad templum ubi protunc comitiola celebrabantur advenistis, ibidemque primo Mag. capitaneae Grabovecense dissensiones et discordias moliando in

liberum [219] vocem nobilium varias cum variis praemeditatas occasiones conventui comitali opponendo, ad excitandum tumultum ac tandem Gen. Iwanicki ensifer Żytomirensis praesentis actoris feroci minatione verborum clamare irrupisti, frameamque in primo statim vociferationis tuae impetu evaginati exinde et vos alii complices et compprincipales Mag. capitanei Grabovecensis non tantum Gen. fratres, sed etiam comilitones praesertim tu Stanislae Narapiński, Hejnik, Strawiński, Girzyński ac servi et cives Grabovecenses ad arma proripuistis tumultum excitassis contemptuationibus multos nobiles affesistis. Tandem vos Gen. Nicolae et Stanislae fratres germani atque Nicolae et Francisce fratres patruelles Głogowscy tam et vos praefati Hejnik, Strawiński, Narapiński, Girzyński ex templo excurrentes, ultro his formalibus „Sam, sam tacy a tacy synowie za kościół” provocastis et verba laesiva protulistis, exinde honorem actorum aggravastis ad extremum in vitam Ill. et Mag. castellani Belzensis moderni actoris diffidastis, haec formalibus, praeferendo „Tego wieloryba w łeb, a drugie rybki sami się pojedzą”, et alias permultas violentias perpetrastis et executi estis, nec dum contenti vos principalibus cum complicibus vestris perpetratis in comitiolis praefatis Belzensis violentiis tumultibusque excitatis. Verum et petiti existentes nocendi activitati nobilium et incolarum ex praemissis comitiolis redeuntium, ut ex facilius malevolam intentionem vestram ex praeconcepto vestro rancore odioso ad affectum deducere potuistis, facto egressu de civitate Belzensi in crastino iam facti vestri sub sylvis Stainensis inter villas Staje et Korczmin iacentes, in ipso ferme itinere domum tendendo cum suis adhaerentibus cum in stricta obsidione vosmet ipsos collocastis, et inibidem tota die nocteque intercarpentes invigilastis. Prout praemissa omnia inquisitione [220] probabuntur et interrogatoriis ad examen testium porrigendis fusius enucleabuntur nec his est satis verum sub congressu in conventu particulari Belzensi protunc celebrato nonmodo nobiles sibi pares et bene meritos verbis confindendo, tumultuose opprimitis.

Verum etiam in variis congressibus marschalcos confunditis praecipue quod vos Gen. Głogowscy fratres in functione exactoratus palatinatus eiusdem Belzensis existentes. Unus subsidii charitativi alter contributionis ducillaris et solidariae per tot annos ex laudo publico contribuendi modum commissum est percipiendi et ad publicum aerarium thesauri palatinatus sui destinatum ne sit calculatio a tot annis retroactis tam de summis interceptis, quam de non receptis, obstantibus impedimentis et contradictionibus nullitatem et impossibilitatem faciendi calculi de reali vel retetas contributione in congressu publico super calculationem publicam non permittendo et vocem liberam cuique ex persona eum diffamatione et diffidatione denegando, ac perinde in damnificationem et non satisfactionem stipendiorum ex repartitione cohortium ad palatinatum Belzensem destinatum evanescere praemissis.

Nec non quia tu Gen. Antoni Głogowski pro semel non vero pro semper pro commissario iudiciorum fiscalium e palatinatu eodem Belzense sis electus per quem omnia in Iudiciis Generalibus Leopoliensis ac aliis contra iura privilegiata et ipsius functionem ausus es ultra mentem laudi palatinatus eiusdem assignationes extradere et nescitur cui editae sunt, ideo damnificatio palatinatus est subsecuta in barbam palatinatus Belzensis.

His itaque peractis violentiis ut eiusmodi illicitum et indebitum progressum vestrum involare [221] possetis rationes, tumultus per vos inculpato exactas in personas actorum retorquendo protestatione laesiva circumscipsistis, honores intaminatos totius nobilitatis et Ill. et Mag. castellani Belzensis actoris tangistis, per quod contra leges Regni excessistis, exindeque poenas qualitati facti vestri condignes in vos traxistis, pro quibus super vobis decernendo et per sententiam iudicii nostri extendendis ac nihilominus ut praefatos famulos monticolas, subditos et cives Grabovecenses in eundemque illicitum progressum sese immiscentes pro sumendis de ipsis praemissis legum (qui praesenti citatione apud vos arestantur) nominis coram iudicio statuatis, vel in quantum eos statuere neglexeritis, ipsimet pro illis respondeatis, damna exinde causata actoribus refundatis, protestationem indebite factam eliminatis, citamini itaque insimul pro uno eodemque termino sitis parituri et terminum attentaturi ad praemissaque et alia fisis vobis inadvenienti termino proponenda et interrogatoriis ad examen testium pro deducenda inquisitione porrigendis declaranda iudicialiter venturi. Datum Lublini, feria 6 post festum Visitationis Beatissimae Virginis Mariae proxima, a. D. 1701. [...]

^{a-a} słowa dopisane na dole strony tą samą ręką

15. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1701 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

16. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 10 listopada 1701 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 10 listopada 1701 r. – Warszawa, 20 czerwca 1701 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 24, s. 1795-1796 – oblata; w grodzie buskim oblatowano w dniu 4 listopada 1701 r. [feria 6 post festum Sanctorum Omnium proxima a. D. 1701].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 102, s. 1858-1859 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Nob. Szymon Sieciechowski w dniu 3 listopada 1701 r. [feria 5 post festum Sanctorum Omnium proxima a. D. 1701].

Druk: AS 1696-1732, s. 247-248.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 10 listopada 1701 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 2, 42, s. 1687-1690* – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Radecki marszałek sejmiku w dniu 14 listopada 1701 r. [feria 2 post festum Sancti Martini Pontificis proxima a. D. 1701].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 293, s. 1361-1364* – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 517-523.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się na miejsce konsultacjom naszym zwykle tu, do Bełza, vigore uniwersału najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. na sejmik przedsejmowy wydanego, na dzień dzisiejszy 10 novembris, a. D. 1701, najpierwej iuxta solitam praxim obrad, ^ainvocato ac^a favente Supremo Numine sub cuius auspiciis uprosiliśmy zgodnie za dyrektora koła naszego jm. pana Jana Radeckiego.

A ponieważ Wszechmocność Boska continuis adversitatibus R.P. naszą expositam et circumdatam opatrnością swą przy szczęśliwym panowaniu najjaśniejszego K.J.M. suffragari non desistit, przeto jako Wszechmogącego w Trójcy jedyne go błagamy Boga, tak pieczołowania J.K.M. p.n.m. około dobra i zaszczytu R.P. synowsko zawdzięczając przy uniżonym podziękowaniu ku dostojęństwu Majestatu pańskiego (illibato tot serie saeculorum animo) antenatów idąc torem, vitam et sanguinem niesiemy. A kiedy non solum armis tutam, ale też salubribus civium consiliis decoram chce mieć K.J.M. p.n.m. ojczyznę naszą, jako wyraził przez w. jm. pana posła swego n.w.m. pana i dosyć rzetelną instrukcją, R.P. konserwacją in sinum wiernych składając poddanych. Którą w należytą wzięwszy konsyderacją, pro sensu nostro circa bonum publicum puncta do instrukcyje na sejm walny sześćniedzielny w. ichm. panom posłom od nas uproszonym uchwalone, jm. panu dyrektorowi koła naszego spisać zleciliśmy.

Po których spisanych i w kole naszym przeczytanych do promowowania ich jednostajnie per vota nemine contradicente uprosiliśmy za posłów w., jm. pana Stanisława Nagórskiego bełskiego, jm. pana Michała z Poradowa Rulikowskiego buskiego stolników, jm. pana Jana Radeckiego marszałka koła naszego i jm. pana Jana Kadłubiskiego porucznika j.w. jm. pana kasztelana kijowskiego⁸⁵ chorągwi pancernej, obstringendo ichm. panów posłów fide, honore et conscientia, aby pro innata sobie dexteritate sensum województwa naszego circa bonum publicum R.P. przez instrukcją podaną promowowali.

Należytą doniósłszy J.K.M. p.n.m. venerationem od koła naszego, [1688] condignam deferent ciż ichm. panowie posłowie nasi j.o. ks. jm. prymasowi⁸⁶, nie mniej należytą praestabunt j.o. jm. panu kasztelanowi krakowskiemu, hetmanowi wielkiemu koronnemu⁸⁷ i j.w. jm. panu wojewodzie krakowskiemu, ^ahetmanowi polnemu koron-

⁸⁵ Władysław Mikołaj Kossakowski kasztelan kijowski.

⁸⁶ Michał Radziejowski arcybiskup gnieźnieński, prymas.

⁸⁷ Stanisław Jan Jabłonowski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

nemu^{a88}, przy uniżonym podziękowaniu pro cura et solitudine około dobra R.P. cum dispendio zdrowia i fortun, ażeby ichm. panowie hetmani należyta mieć mogli ^bgratitudinem, łasce J.K.M. i całej R.P. zalecą.

Że zaś in tam arduo statu R.P. naszej proderit zniesienie się i porozumienie z ichm. pany bracią tak innych województw, jako i naszego teraz absentium, dla umówienia więcej punktów i przyczynienia do instrukcyje teraz postanowionej, cokolwiek sensus boni in commodum R.P. auctionem jej adinvenire będą mogli, sejmik terażniejszy pod tegoż jm. pana marszałka łaską, ac eadem autoritate od aktu niniejszego za niedziel trzy, to jest pro die 1 decembris limitujemy, hac adiecta declaratione, in quantum by, strzeż Boże, iniqua sorte przyszły sejmik ex limitatione praesenti przypadający rozrwać się miał, co avertant Superi, tedy w. ichm. panowie posłowie niżej specyfikowani, jako rite et legitime od nas uproszeni, z instrukcją już teraz umówioną i zgodnie postanowioną, na sejm comparebunt.

Należyta mając animadwersyją województwo nasze, że całość ojczyzny naszej maximo robore płatnego wojska consistit, któremu do nas z repartycyje ordynowanemu, że ob caristiam nieurodzajów, tudzież zaszytych niezgód i dyferencyi, dotąd nie wypłaciliśmy wszystkich dobrze zasłużonych zasług, więc zachęcając ad propugnationem ulteriorej ojczyzny, jako własnych synów na przyszłym sejmiku uchwałę podatków deklarujemy. A to ob hanc rationem, że non constat województwu de genere podatków, który siła wynosi, ponieważ żaden z ichm. panów poborców i administratorów przeszłych egzakcyi dotąd nam functionis suae nie dał rationem, i który podatek i egzakcyja siła wynoszą nie demonstrował. Więc kalkulacją wszystkich ichm. panów poborców tak pogłównego, począwszy od jm. pana Michała Wojskiego podstarościego terażniejszego horodelskiego, jako też czopowego, szelężnego, którego był administratorem w. jm. pan Kazimierz Głogowski [1689] starosta grabowiecki, jako też i innych, dawniejszych wszystkich podatków, których żadna taryfa województwu dotąd patere nie może, czas drugim dniem przed sejmikiem przyszłym, ex limitatione przypadającym, to jest 29 praesentis naznaczamy. Obstringendo wszystkich ichm. panów administratorów i poborców, aby w czasie wyżej opisanym przed j.w. jm. panem Aleksandrem na Tuczapach i Łaszcowie Łaszczem kasztelanem bełskim, jasielskim, dymidowskim starostą, n.w.m. panem, którego idąc usitata methodo upraszamy, aby z tej nie wymawiał się pracy, równie z ichm. panami komisarzami anterioribus laudis uproszonymi, non obstante absentia którego z ichm. panów komisarzów, żeby się ta kalkulacja nie odwlokła, ale żeby skutecznie doszła, sub poena peculatus praesenti laudo interposita. Który by kolwiek z ichm. panów poborców i administratorów nie rachował się i nie dał taryfy swojej, żeby mogło województwo informować się, siła winno, siła wypłaciło. Po której uczynionej de genere podatkowania na sejmiku blisko przyszłym ex limitatione rozmówimy się i podatki determinować będziemy, sąd fiskalny postanowiemy.

⁸⁸ Feliks Kazimierz Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny.

Na który czas kalkulacyi determinowanej tak ichm. panowie administratorowie, jako ichm. panowie poborcy i ich subkolektorowie, też ichm. panowie deputaci propter faciendum calculum ac demonstrationem siła w reszcie zostaje województwo. Tudzież ze wszystkich miast, miasteczek, wsi województwa naszego, ziem i powiatów do niego należących kwity^b na czopowe i szelężne od wszystkich ichm. panów egzaktorów, jak ten podatek uchwalany począł być w województwie. Którego pierwszym był egzaktorem godnej pamięci jm. pan [Wojciech Alojzy] Zieliński wojski buski, naonczas na tejże kalkulacyi i sądach naznaczonych propter demonstrationem taryfy, siła które miasto, miasteczko i wieś ^awnosiły^a bez wszytek czas podatku tego do skarbu, producere tenebuntur sub poena triplicis pensionis.

Wniesione od j.w. jejm. pani podskarbiny koronnej⁸⁹ ekspostulacyja o list instancyjalny do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. Której annuendo zlecamy, aby jm. pan marszałek koła naszego list należycie napisał do K.J.M. p.n.m., wnosząc instancją de gremio całego województwa.

Tudzież wielu utyskujących ichm. panów braci wnosili do koła naszego o list do j.w. jm. księdza biskupa ^achełmskiego⁹⁰, aby ichm. księża plebani o dziesięciny nad fundusz pretendujący, do konsystorza szlachty nie pozywali, ale solita praxi do ziemstwa, [1690] albo do grodu, tudzież że non satisfiat w chwale Boskiej według funduszów, a w wziętku crescit supervacanea chęć, co cum debita veneratione j.w. jm. księdzu biskupowi jako pasterzowi, aby bez listy wyraził jm. pan marszałek koła naszego, zlecamy.

A że województwo nasze grave sentit onus ex dissensionibus quam maxime ex ambitu wakujących dygnitarstw w województwie naszym, quo stallo ut digni gloriatur, niesiemy przy należytej naszej skłonności j.w. jm. panu wojewodzie bełskiemu⁹¹ w.n.m. panu przez ichm. panów posłów, jm. pana Jędrzeja Polkowskiego podstolego nowogrodzkiego i jm. pana Mikołaja Micowskiego towarzysza znaku j.w. jm. pana kasztelana bełskiego⁹², posłów od nas ordynowanych instancją, aby ex statione functionis suae palatinalis chciał wydać uniwersały na elekcyję ichm. panów tak podkomorzego, jako urzędników ziemskich. A żeśmy nie tylko orbaty iudicio terrestri w województwie naszym, ale też kiedy przez ichm. panów braci do koła wniesiona kwerymonia ratione sądów grodzkich, że vacillant, uprosiliśmy e gremio nostri do j.w. jm. pana wojewody krakowskiego, hetmana polnego koronnego, starosty bełskiego⁹³, ichm. panów, jm. pana Michała Czarnowskiego stolnika wendeńskiego i jm. pana Józefa Siekierzyńskiego skarbnika braclawskiego z instancją, aby chciał nowego jm. pana podstarościego accelerare iustitiam, jm. pana Rosochackiego comprimere depactationem et oppressionem przez niezwykle korupcyje i wymaganie na kondescensyjach donatyw.

⁸⁹ Zapewne chodzi o Annę Franciszkę z Gnińskich, wdowę po podskarbinie wielkim koronnym Marcynie Zamoyskim.

⁹⁰ Mikołaj Wyżycki biskup chełmski.

⁹¹ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski.

⁹² Aleksander Michał Łaszcz kasztelan bełski.

⁹³ Feliks Kazimierz Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny, starosta bełski.

Którę to uchwałę naszą unanimi voce, nemine contradicente postanowioną, jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać i do akt podać zleciliśmy.

Jan Stanisław Radecki marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^{b-b} tekstu brak w Rp. 2

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 10 listopada 1701 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 44, s. 823-829 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Radecki marszałek sejmiku w dniu 5 grudnia 1701 r. [feria 2 pridie festi Sancti Nicolai Pontificis a. D. 1701].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 293, s. 1405-1413 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 525-555.

Instrukcja województwa bełskiego ichm. panom posłom, Stanisławowi Nagórskiemu bełskiemu, Michałowi z Poradowa Rulikowskiemu buskiemu stolnikom, Janowi Radeckiemu marszałkowi koła rycerskiego województwa bełskiego i Janowi Kadłubiskiemu porucznikowi znaku pancernego j.w. jm. pana kasztelana kijowskiego, na sejm walny warszawski na sejmiku bełskim przedsejmowym, dnia 10 miesiąca nowembra, roku 1701 obranym.

1. Przyznaje świat cały i ojczyzna nasza heroiczne J.K.M. p.n.m. dzieła, że jako waleczna J.K.M. ręka hostes armis tak cives beneficiis devincere umie. Doznaliśmy tego in primis auspiciis J.K.M. p.n.m., kiedy za osobliwym szczęściem J.K.M. z rąk otomańskich wyswobodzone zostało Podole i Ukraina z fortecą kamieniecką, jako antemurale Regni przywrócone, uspokojone od elekcyjej zawzięte inter cives dysensyje i rokoszowe ad unanimem sensum redukowane symulacje, świadczona in recuperandis avulsis J.K.M. p.n.m. ochota i wiele innych J.K.M. p.n.m. ku dobru pospolitemu łask, starania, prac i trudów, których wyliczyć niepodobna. Za co naprzód ichm. panowie posłowie wielką ku Majestatowi J.K.M. p.n.m. województwa naszego życzliwość cum profundissima veneratione podziękują J.K.M. p.n.m., oraz upraszać będą, aby też W.Ks.L. niezgody pożar pańską swoją moderacyją extinguere raczył i nie przystąpią do żadnej materyjej traktowania, aż się ta materyja zgody między Księstwem Litewskim uspokoi.

2. Chwalebny zelus J.K.M. p.n.m. recuperandorum avulsorum, [824] lubo nam proponit wojnę szwedzką, jednak uważywszy, że wojsko koronne w zasługach swoich nie jest ukontentowane i R.P. tak długo wojną turecką exhausta, respirare nie może, inibunt ichm. panowie posłowie media cum tota Republica, jeżeli expedit in hoc statu tę wojnę zaczynać, albo nie.

3. Usurpatus titulus regius przez ks. jm. elektora brandenburskiego⁹⁴, jako jest *novus R.P. et cum derogatione Majestatu J.K.M. p.n.m.*, [1407] tak aby ta *novitas* dalej R.P. nie szkodziła, inibunt media ichm. panowie posłowie cum tota Republica, oraz et de modo satisfactionis traktatowi elbląskiemu, oraz upomnią się ichm. panowie posłowie ichm. panom komisarzom do tego traktatu należącym, czemu *praetensiones Reipublicae abolitae*, które przewyższały pretensyje ks. brandenburskiego.

4. J.o. ks. jm. prymasowi⁹⁵ *primoque principi Regni*, jako *aurei velleris custodi et factori* należytą obserwancyją i wdzięczność deferent od całego koła naszego ichm. panowie posłowie nasi i podziękują za wszystkie starania, *fatygi in tantis R.P. momentis j.w. ichm. panom hetmanom koronnym*⁹⁶ n.w.m. panom jako wielkim w tej ojczyźnie senatorom i walecznym wodzom *omnimodam venerationem testabuntur* za wszelkie około dobra pospolitego starania cum *dispendio* zdrowia i fortun *indefessis heroibus* podziękują. Nie mniej łasce J.K.M. p.n.m. i całej R.P. zalecą, aby należytą mieli rekompensę.

5. Ażeby należyty respekt i nagrodę miała cnota et ut *digni* w rycerskim dziele *premierentur*, zalecą ichm. panowie posłowie nasi J.K.M. p.n.m. miesiące żołnierskie według starożytnego prawa i zwyczaju. A że wójtostwa wszystkie [825] niemal inkorporowane do starostw, tudzież i partykularze, a stąd panis bene merentium zeszczuplał, serio domówią się ichm. panowie posłowie, aby za osobliwymi przywilejami wszystkie rozdane były *singulis possessoribus*, bo stąd niemałe *accedet commodum R.P.* Starostw po dwie aby jednemu nie dawał J.K.M., o to instabunt serio ichm. panowie posłowie, tudzież i przywilejów *stante vita* i na jeden urząd dwóm aby nie dawał K.J.M., bo stąd wielkie zamieszanie w województwach, przy tem serio staną ichm. panowie posłowie.

6. Konferencyje z postronnymi monarchami J.K.M. p.n.m., jako i wyjazd za granicę *sine consensu R.P.* aby nie bywały, *cavebunt lege* ichm. panowie posłowie i jeżeliby w jakie *pacta* wszedł K.J.M., *resiliat per instrumentum publicum*.

7. Wielkie w tym województwa ruskie mają *detrimentum*, że wyższa cena monety idzie i wiele udając ją, w Warszawie szkodować muszą, a zaczęm *urgebunt* ichm. panowie posłowie, aby jednakowy walor monety po całej Polsce i Księstwie Litewskim był.

8. Otwarcie mennicy jeśliby jakie *commodum R.P.* przynieść mogło, i w tym z całą R.P. *conferent* ichm. panowie posłowie.

9. Wniesione in *gremium nostrum* przez listy tak j.w. ichm. panów hetmanów, jako i j.w. jm. pana wojewody kijowskiego, generała podolskiego i artyleryi koronnej⁹⁷ propozycyje potrzebne do obrady R.P. i konserwacyjej w doskonałą przyjmujemy refleksyją i serio zlecamy ichm. panom posłom naszym, aby przy nich stawali i promowowali we wszystkim, znosząc się z całą R.P., cokolwiek być może in *commune bonum* i cokolwiek *ex orbita legum* wypadło, aby in *suum esse* przyjąć mogło. [826]

10. Wniesiona j.w. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego instancyja za dobrze zasłużonemi kawalerami do nobilitacyi przez ichm. panów posłów

⁹⁴ Fryderyk III elektor brandenburski, po koronacji na króla w Prusach Fryderyk I.

⁹⁵ Michał Radziejowski arcybiskup gnieźnieński, prymas.

⁹⁶ Stanisław Jan Jabłonowski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny i Feliks Kazimierz Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny.

⁹⁷ Marcin Kazimierz Kątski wojewoda kijowski, generał artylerii koronnej.

naszych promowowana być ma, ut digno virtutis coronetur respectu et exteri ad eandem amplum putent iter. Indigenatum zaś żadnych etiam cum discrimine sejmu nie pozwolą.

11. Że i przeciwko paktom konwentom i przeciwko prawu Żydzi cła J.K.M. trzymają, ekonomii administracją, tedy starać się będą ichm. panowie posłowie, aby dawne prawa były reasumowane i rygor in pactis conventis założony extendatur.

12. Lubo tak konfederacjami jako i przysięgami J.K.M. pax inter dissidentes jest obwarowana, jednak iż exercitium religionis coraz większe dissidentium cum scandalo publico, tedy instabunt ichm. panowie posłowie, aby takowe scandala zabronione były.

13. Modum wykupienia korony i klejnotów u księcia jm. elektora brandenburskiego⁹⁸ adinvenient ichm. panowie posłowie cum tota Republica.

14. Iż siła materyjej senatus consilia zabierają, które ad totam Rempublicam należą, tedy cavebunt lege ichm. panowie posłowie, aby senatus consilia przez ichm. panów senatorów podpisowane były i do akt grodzkich warszawskich podane, aby się mogła informować nobilitas de contentis et requirere rationem w województwie swoim u ichm. panów senatorów.

^a15. Ponieważ eo processit zuchwalstwo [Semena] Paleja, ciężkiego buntownika, iż się odważa do dóbr cudzych, prawu ziemskiemu podległych violenter sięgać, intratę i całą posesyją onychże w Ukrainie sobie przywłaszczać, instabunt ichm. panowie posłowie nasi na sejmie przyszłym do R.P., aby przeciwko tej śmiałości były wynalezione sposoby ad rehabenda bona dziedziców et ad restitutionem intraty niesłusznie zabranej. [827]

16. Przydadzą i suplikę do J.K.M. p.n.m., jakoby takiego zbrodnia et damnificatorem R.P. pańską nie raczył okrywać protekcją. Nie tylko prawem dobrze ufundowanym, lecz tak wielą znacznymi i dawnymi in Rempublicam przysługami, et ex antenatis domu swego i z własnej osoby meruit to j.w. jm. pan wojewoda bełski⁹⁹ dzierżawy Miziakowa¹⁰⁰ w Ukrainie, przez lat kilkadziesiąt per praedecessores suos za osobliwemi przywilejami regnantium spokojnie zażywanej, nowy donatarius aby circa iura originale et communicativum, nie mniej przy reskrypcie J.K.M. p.n.m. i dekrete asesorskim, które wszystkie stabiliunt competentiam possessionis ichm. przeciwko niesłusznej czyjejkolwiek do tych dóbr pretensi integrissime był konserwowany. Przeto jeżeliby takowa przed stany R.P. na sejmie następującym o to in publico zmianka była, ichm. panowie posłowie nasi assistant iustitiae j.w. jm. pana wojewody bełskiego intaminatum honorem z upewnieniem libertatis ab omni o te dobra cuiusvis impetitione lege publica tuebuntur. Ponieważ tak znaczna ruina przez wojsko J.K.M. dotknęła dobra j.w. jm. pana wojewody bełskiego, że jeszcze desuntque manus poscentibus arvis, jm. dla pozyskania respektu dalszego J.K.M. p.n.m. małą się kwotą kontentował, więc że i in toto nie jest wypłacona, wniosą instancją do K.J.M. o tę resztę i dalszemu pańskiemu respektowi zalecą osobę jm. A że tak znaczna porcja fortuny j.w. jm. pana wojewody bełskiego zenkowska i satanowskiego zamku, że ledwie znak został, zrujnował Ryszek z Kozakami zaciągniętymi na usługę R.P., przez konsystencją zimową za ordynansem ichm. panów hetmanów, więc województwo wnosi swoją instancją za tymże j.w. jm. panem wojewodą bełskim

⁹⁸ Fryderyk III elektor brandenburski (po 1701 r. król pruski Fryderyk I).

⁹⁹ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski.

¹⁰⁰ Miziaków, wieś (zapewne ob. Мізяківські Хуторі, w rej. i obw. winnickim, Ukraina).

do całej R.P., ażeby tak znaczna porcja fortuny jm., stem tysięcy złp na starostwie rohatyńskim jm. i potomkom jego służąca, nagrodzona była.

17. Wniesiona do koła naszego ekspostulacja j.w. jejm. pani [Anny Franciszki z Gnińskich] Zamoyskiej podskarbinskiej wielkiej koronnej, tak o list instancyjalny do K.J.M. za starostwem gniewskim i bolimowskim, aby ludzie K.J.M. tam lokowani, którzy niemałe krzywdy [828] czynią, ustąpili, szkody powynagradzali, przy czym serio stawac będą ichm. panowie posłowie nasi. Instabunt do całej izby poselskiej, aby o to instet do K.J.M., gdyż należyty zasłużył respekt dom j.w. ichm. panów Zamoyskich, w którym tak wiele zacnych kawalerów było i jest, służących szczerze ojczyźnie i konserwujących całość.

18. Że na przeszłym sejmie iniquo fato konstytucja o komisysiej na szkody przez wojsko saskie poczynione ex volumine legum wypadła, instabunt ichm. panowie posłowie, aby na terażniejszym sejmie stanęła.

19. Wyraźne prawa o dziesięcinach lubo są opisane, iż ichm. duchowni według nich composuerunt i pieniądze się dziesięciną kontentowali, a teraz, gdy per iniquitatem temporum kompozycje poginęły, trzymając się swoich fundacyi, wytycznych się dopominają i przeciwko pośledniejszym konstytucjom nie do grodu, ale do konsystorza szlachtę pociągają, tedy aby gdzie usus był pieniężnej dziesięciny, przy nim possessores konserwowani byli, a gdzie żadnych dziesięcin nie masz, aby sobie ichm. duchowni nie uzurpowali i forum o dziesięciny aby do grodu, nie do konsystorza, reasumowane było.

20. Ponieważ ichm. panom posłom iniungimus valorem monety postanowić, tedy ut et praetia rerum postanowione były, instabunt ichm. panowie posłowie.

21. Wielka dyminucja przez to hiberny, że dobra, które dotąd płaciły, teraz obracają się in bona terrestria, tego ciężaru unikają, zaczem instabunt ichm. panowie posłowie, aby j.w. jm. pan podkanclerzy W.Ks.L.¹⁰¹ deducere in facie Reipublicae chciał, jako starostwo radzyńskie zaginęło, że stante possessione jm. hiberny nie płaci.

22. Wniesione desiderium jm. pana Pawła Lubienieckiego chorążego nowogródzkiego jako słuszne województwo uznawa, tak instabunt ichm. panowie posłowie, aby jm. mógł być satisfactus.

23. Niemałe ma impedimentum przez to stan szlachecki, że ludzie [829] plebei cisną się do kancelaryi, tedy cavebunt ichm. panowie posłowie, aby jako ex statu suo incapaces takowi nie przyjmowani byli.

24. Że J.K.M. p.n.m. mając przy boku swoim konsyliarzów cudzoziemskich, ich rady zażywa, a ministri status i przy boku pańskim residentes, i ichm. senatorowie są remotiores, tedy instabunt ichm. panowie posłowie, aby konsyliarze cudzoziemscy relegowani byli^a.

Jan Stanisław Radecki marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

^{a-a} tekst pisany inną ręką niż wcześniejszy

¹⁰¹ Stanisław Antoni Szczuka podkanclerzy litewski.

4. *Protestacja Kazimierza Chrząszcza podstolego starodubowskiego przeciwko sejmikowi z powodu nieobecności wielu ziemian i nieprawidłowościom – Grabowiec, 14 listopada 1701 r.*

Rp. *AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 102, s. 1876-1877 – oblata; w grodzie grabowieckim wniesiono w dniu 14 listopada 1701 r. [feria 2 post festum Sancti Martini Pontificis proxima a. D. 1701].*

Chrzonszcz de nullitate laudi palatinatus Belzensis manifestatur.

Ad officium et acta praesentis castrensis capitanealis Grabovecensis personaliter veniens Gen. Casimirus Chrzonszcz pocillator Staroduboviensis, incola palatinatus Belzensis, praevia solenni protestatione contra officium castrense capitaneale Belzense et praecipue Gen. Lucam Lebedowicz regentem castrensem Belzensem de non suscepta tam in acta et ipso die comitiolorum palatinatus Belzensis, quam et sabbatho proxime praeterito (quoniam feria 6 proxime praeterita festum Sancti Martini Pontificis [11 listopada 1701 r.] subsecutum est), videlicet in crastino Sancti Martini Pontificis praesenti [12 listopada 1701 r.] a se manifestante manifestatione solenniter coram eodem officio et actis praesentibus manifestatus est de nullitate et invaliditate comitiolorum ante comitiolum palatinatus Belzensis, in Belz celebratorum, idque ex rationibus quod non solum comitiola haec in absentia plurimae nobilitatis palatinatus Belzensis praecipitanter et inordinate, non servata antiqua praxi et methodo, non attentaque toties repetitis vicibus, illata sui manifestantis in gremio fraterno protestatione sint facta verum etiam dum idem manifestans iuxta liberam vocem vetandi [1877] in loco praefatorum comitiolorum ex rationibus et libertatem permoventibus et novitate nocivis solenniter exire voluerit, protestationem sub pallio quasi petitionis per subordinatas personas detentionis, ex loco consiliorum exitus non praemissionis, his operationis liberae vocis oppressionis, laudi palatinatus eiusdem ad acta proprii districtus ut iuris ac moris est intra triduum non porrectionis. Ex his itaque et aliis in subsequenti actu comitiolorum ex limitatione incidentium inferendis rationibus de nullitate eiusdem actus comitiolorum, iterum atque iterum manifestatur.

5. *Manifestacja Jana Radeckiego marszałka sejmiku z powodu braku oblasy instrukcji królewskiej – Belz, 14 listopada 1701 r.*

Rp. *CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 293, s. 1364-1365 – oblata; w grodzie belskim wniósł Gen. Jan Radecki marszałek sejmiku w dniu 14 listopada 1701 r. [feria 2 post festum Sancti Martini Pontificis proxima a. D. 1701].*

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 557.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Gen. Joannes Stanislaus Radecki marschalcus comitiorum particularium antecomitiolorum electionis Mag. nuntiorum ad comitia generalia Varsaviensia palatinatus praesentis, manifestatus est officio praesenti in eo quia ipse satisfaciendo muneri officii sui paratus est instructionem in conventu particulari palatinatus praesentis proxime

praeterito sub directione sua formato, ad acta praesentis porrecturum, prout iam conscriptam paratam officio praesenti praesentavit. Verum quoniam instructio primaeva S.R.M. ab antecedaneo Gen. marschalco, videlicet Gen. Paulo Wydźga tribuno Buscensi, ad acta non est porrecta, quoniam instructio praesens ad illam primaevam refertur, ac in supplementum anterioris instructionis est conscripta, idcirco praevidendo omnimodae suae indemnitati manifestatur, offerendo se eandem instructionem ex praedicta S.R.M. instructione sufficiens informatio pateret, ante comitia particularia futura ex limitatione incidentia porrectum.

6. *Manifestacja Jana Radeckiego marszałka sejmiku i posła na sejm z województwa bełskiego – Bełż, 5 grudnia 1701 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 293, s. 1413 – oblata; w grodzie bełskim wniósł Gen. Jan Radecki marszałek sejmiku i poseł na sejm w dniu 5 grudnia 1701 r. [feria 2 pridie festi Sancti Nicolai Pontificis a. D. 1701].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 557.

Nuntius ex palatinatu Belzensi protestatur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Mag. Joannes Radecki nuntius ex palatinatu praesenti Belzensi ad comitia generalia Varsaviensia deputatus et director comitiolorum palatinatus eiusdem, contra Gen. Joannem Rosochacki ensiferum terrae Buscensis solenniter protestatus est, idque de nullitate protestationis per ipsum coram iudicio et actis Tribunalis Lublinensis feria 4 ante festum Sanctae Catharinae Virginis et Martyris proxima anno praesentis [23 listopada 1701 r.], uti in derogationem universalis serenissimi Regis Poloniae d.n.c., tum quoque comitiolorum particularium palatinatus Belzensis et autoritatis Ill. et Magn. palatini Cracoviensis, campiductoris exercituum Regni¹⁰² factae, ratione quoque per ipsum sui protestantis honoris intaminationis per protestationem praemissam indebite circumscriptionis, ratione quorum omnium praevidendo omnimodae sui protestantis honoris, iterum interumque protestatur, salva eiusdem in quopiam melioratione.

7. *Odstąpienie Kazimierza Chrzyszcz podstolego starodubowskiego od protestacji przeciw uchwałom sejmiku złożonej w dniu 14 listopada 1701 r. – Bełż, 5 grudnia 1701 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 293, s. 1413-1414 – oblata; w grodzie bełskim wniósł Gen. Kazimierz Chrzyszcz podstoli starodubowski w dniu 5 grudnia 1701 r. [feria 2 pridie festi Sancti Nicolai Pontificis a. D. 1701].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 559.

¹⁰² Feliks Kazimierz Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Gen. Casimirus Chrzęszcz pocillator Staroduboviensis, sanus mente et corpore existens, recognovit quia ipse insistendo [1414] publicae suae declarationi in comitiis particularibus palatinatus praesentis Belzensis nuperrime hic Belzae die 1 decembris, anno praesenti celebratis, circa restitutionem activitatis eidem palatinatui Belzensi datae, a protestatione per se recognoscentem coram actis Grabovecensibus de nullitate laudi particularis palatinatus Belzensis, die 10 novembris anno praesenti formati facta, recedi eandemque uti bono publico tam palatinatus, quam integrae Reipublicae derogantem cassat, mortificat et annihilat actusque quosvis tam in anteacto conventu particulari electionis Magn. nuntiorum, quam in proxime praeterito praesentis formata ratificat et approbat.

17. Sejmik z limity w Bełzie, 1 grudnia 1701 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 1 grudnia 1701 r.*

Rp. 1 AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 41, s. 483-491 – oblata ekstraktu z grodu bełskiego; w grodzie horodelskim oblatował Nob. Stanisław Żułazwski w dniu 22 grudnia 1701 r. [feria 5 in crastino Thomae a. D. 1701].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 293, s. 1367-1405 – oblata; w grodzie bełskim wniósł Gen. Jan Radecki marszałek sejmiku w dniu 5 grudnia 1701 r. [feria 2 pridie festi Sancti Nicolai Pontificis a. D. 1701].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 537-545.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, tu, do Bełza, a to vigore limitationis ex laudo nostro na sejmiku za uniwersałem J.K.M. p.n.m. przedsejmowym, electionis [484] ichm. panów posłów na dzień dzisiejszy, to jest 1. miesiąca grudnia pod dyрекcją i laską jm. pana Jana Radeckiego, posła na sejm walny warszawski województwa naszego, prorogowany za zgodną umową naszą, suffragante do tejsze zgody et unanimitem nostri Supremo Numine, dosyć zaś czyniąc in toto anteriori na sejmiku przedsejmowym postanowionemu laudo, takową stanowimy uchwałę.

A naprzód, mając w refleksyjej zatrzymane dotąd i winne zasługi dobrze zasłużonemu rycerstwu, chcąc aby województwo nasze in onere zasług winnych nie było, na zapłatę chorągwiom i regimentom j.w. jm. pana wojewody krakowskiego, hetmana polnego koronnego¹⁰³, z repartyccyjej do województwa naszego należącym, podatek dwadzieścioro poborów sine abiuratis postanawiamy. Do którego wybierania podatku za egzaktorów

¹⁰³ Feliks Kazimierz Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny.

ichm. panów, jm. pana Floriana Mireckiego towarzysza pancernej chorągwi j.w. jm. pana podstolego koronnego¹⁰⁴, jm. pana [Pawła] Zbykalskiego chorążego j.o. ks. jm. [Michała] Wiśniowieckiego znaku pancerneho, jm. pana Michała Płoskiego miecznika nowogródzkiego, jm. pana Michała Czarnowskiego stolnika wendeńskiego uprosiliśmy.

Którén podatek ichm. pomienieni według rejestru jm. pana [Jana] Lipskiego in anno 1618 do akt grodzkich bełskich podanego wybierać mają. Egzakcyja zaś ta naprzód jm. panu Mireckiemu, a die 1 decembris anni praesentis poczynąć się powinna, a kończyć się będzie ultima februarii in anno [485], Deo dante, futuro 1702. Po skończonej zaś egzakcyjej jm. pana Mireckiego, jm. pana Zbikalskiego chorążego chorągwi pancernej j.o. ks. jm. Michała Wiśniowieckiego a die 1 martii zaczynać się ma, a trwać będzie ad ultimam maii in anno eodem. Trzecia zaś rata, subveniēdo egestati ubogich poddanych, na egzakcyją jm. pana Michała Płoskiego miecznika nowogródzkiego, a die 1 augusti zacznie się, a kontynuować się będzie ad ultimam octobris. Czwartą zaś ratę jm. pan Czarnowski a die 1 novembris zacząwszy, ad ultimam ianuarii in anno 1703 wybierać sine intermissione będzie. Podczas których rat swoich ichm. panowie egzaktorowie, żaden z ichm. jeden drugiego egzakcyjej wdzierać się i privatim podatków odbierać nie powinien.

Który to podatek na każdą wyżej specyfikowaną ratę do rąk jm. pana poborcy, albo jego subkolektora, którego natenczas rata będzie, komportowany być ma. Kto by zaś za prywatnymi egzakcyjami, przez kwitu jm. pana poborcy oddał, tedy to nullitatis być ma, znowu po wtóre płacić niniejszym postanowieniem i uchwałą naszą adstringuntur. Ichm. zaś panowie egzaktorowie przez asygnacyjej j.w. jm. pana kasztelana bełskiego¹⁰⁵ nikomu pieniędzy nie dadzą i na czyje insze asygnacje wydać nie powinni, a to sub nullitate wypłacenia et refusione instantanee et irremissibiliter de proprio.

Że zaś excludente tempore ichm. panowie egzaktorowie [486] i administratorowie przeszłych egzakcyi nie mogli kalkulacyjej adhaerendo anteriori laudo na terażniejszym sejmiku uczynić, żeby zaś mogło constare województwu naszemu de quantitate wybranych przez ichm. panów egzaktorów naszych, tudzież w. jm. pana starosty grabowieckiego¹⁰⁶, administratora czopowego i szelężnego sum, in quod commodum obrócone województwa, reasumując dawny porządek województwa, do kalkulacyi tych ichm. panów poborców tych sąd fiskalny naznaczamy.

Na które sądy j.w. jm. pana Aleksandra na Tuczapach i Łaszczowie Łaszcz kasztelana bełskiego, jasielskiego, dymidowskiego starostę za dyrektora i marszałka do rozdania asygnacyjej, za sędziów zaś w. jm. pana Pawła Józefa Olszewskiego instygatora koronnego, pisarza ziemskiego bełskiego, jm. pana Jana Stanisława Drużbica chorążego bełskiego, jm. pana Franciszka Sokoła sędziego ziemskiego buskiego, jm. pana Mikołaja Stadnickiego podstolego bełskiego, jm. pana Marcjana Grzymałę miecznika bełskiego, jm. pana Stanisława Świeżawskiego wojskiego bełskiego, jm. pana Samuela Wojskiego cześnika buskiego, jm. pana Michała Wojskiego sędziego grodzkiego horodelskiego, jm. pana Antoniego Głogowskiego porucznika w. jm. pana starosty halickie-

¹⁰⁴ Jerzy Dominik Lubomirski podstoli koronny.

¹⁰⁵ Aleksander Michał Łaszcz kasztelan bełski.

¹⁰⁶ Kazimierz Maurycy Głogowski starosta grabowiecki.

go¹⁰⁷ chorągwi pancernej, jm. pana [Stanisława] Udryckiego wojskiego lubaczowskiego, jm. pana Adama Jemiłowskiego pisarza grodzkiego bełskiego, jm. pana Michała Wolińskiego starostę lityńskiego, jm. pana Mariusza Minora podstolego chełmskiego, jm. pana Franciszka Iłowieckiego, [487] jm. pana Antoniego Dramińskiego chorążycza horodelskiego, jm. pana Aleksandra Polanowskiego uprosiliśmy.

Którzy pomienieni ichm. panowie sędziowie rotą trybunalską przysięgli, sądy swoje fiskalne nazajutrz po święcie Sanctorum Innocentium zacząć i reasumować mają, to jest 29 decembris. Na które ichm. panowie administratorowie czopowego i szelężnego, osobiwie w. jm. pan starosta grabowiecki¹⁰⁸, według laudum swego ex triplici pensione, egzaktorowie tak pogłównego, jako i dawniejsi podymnego, lubo się przed tym wyrachowali, lubo nie, także którzy i kwitu nie mają, jm. pan komisarz na Komisję Lwowską od nas uproszony, tudzież ichm. panowie deputaci tak wojska i zaciągu polskiego, jako i regimentu comparere, registra comportare, jm. pan komisarz relacją funkcji swojej, ichm. zaś panowie egzaktorowie calculationem sum przez się wybranych przed tymże sądem fiskalnym uczynić tenebuntur sub poena peculatus. A nadto retentores wszyscy w tymże sądzie sprawić się powinni. Kadencyja zaś tych w 6 niedziel, albo według woli j.w. jm. pana marszałka currere ma.

Czopowe i szelężne, ponieważ dotąd przez ichm. panów administratorów województwu naszemu nie jest pokazane, siła też taryfy wyniesie i uczynić może, tedy per plus offerentiam za deklarowaną sumę 12 tys. złp puszczaemy in administrationem jm. pana [Tomasza] Gdeszyńskiego podczaszego podolskiego na rok zupełny, przez żadnej defalki. Którą sumę 12 tys. [488] jm. pan Gdeszyński za asygnacjami j.w. jm. pana kasztelana bełskiego¹⁰⁹ wypłacić powinien będzie. Podatek zaś ten tak czopowego, jako i szelężnego, jm. pan Gdeszyński według kwitów jm. pana [Jana Andrzeja] Sierakowskiego kasztelana bełskiego a prima ianuarii w roku da Bóg przysłym 1702 wybierać i aż do tegoż, da Bóg, dnia miesiąca ianuarii w roku 1703 kontynuować się ma. Przy determinacyji zaś erekcyji swojej ma deducere województwu jm. pan administrator, jeżeli jaka accedet aukcja do przyszłego administratora ducta declaratione, żeby pomieniony podatek czopowego i szelężnego wszystkie miasta i miasteczka J.K.M. i R.P., duchowne i świeckie, tudzież podatki poborowe, nie składając się żadnymi libertacyjami, konflagracjami, etiam konstytucjami do rąk ichm. panów administratorów i egzaktorów oddawane sub triplici pensione były.

Pogłównego zaś podatek, który po egzakcyji jm. pana Kazimierza Grabowskiego wojskiego braclawskiego, ex mente laudi anni 1696, die 29 septembris osecł i nie jest wybrany, niniejszą uchwałą naszą kasujemy i anihilujemy.

A ponieważ jm. pan Jan Radecki dyrektor koła naszego egzakcyji swojej subsidii charitativi doskonałą uczynił przed j.w. jm. panem kasztelanem bełskim, przez laudum naznaczonym i innymi ichm. kalkulacją i wybraną sumę za asygnacjami j.w. jm. pana [Jana Andrzeja] Sierakowskiego kasztelana bełskiego wypłacił, [489] tedy po-

¹⁰⁷ Józef Potocki starosta halicki.

¹⁰⁸ Kazimierz Maurycy Głogowski starosta grabowiecki.

¹⁰⁹ Aleksander Michał Łaszc kasztelan bełski.

mienionego jm. pana Radeckiego, dyrektora koła naszego, praesenti laudo kwitujemy i od przysięgi uwalniamy.

Chwalebne dzieła i nieustające circa publicum bonum j.w. ichm. panów wodzów naszych pieczołowania exigunt po nas debitam gratitudinem, a zatem uprosiliśmy do j.w. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego¹¹⁰ ichm. panów Michała Wolińskiego starostę lityńskiego, jm. pana Józefa Jarczewskiego, do j.w. jm. pana wojewody krakowskiego, hetmana polnego koronnego¹¹¹ ichm. panów cześnika buskiego¹¹² i sędziego grodzkiego horodelskiego¹¹³, posłów naszych, iniungendo ichm., aby godne i heroicznych dzieł ichm. i ustawicznych circa bonum publicum, etiam cum dispendio zdrowia i fortun swoich impendowanych curas, imieniem całego województwa naszego uczynili podziękowanie, cum sponsione należytej in pectoribus wszystkich nas ichm. wdzięczności.

Że zaś in anteriori laudo nostro uprosiliśmy byli ichm. panów posłów do j.w. jm. pana wojewody bełskiego¹¹⁴, tak i niniejszym upraszamy, aby quantocitius jechali, upraszając tegoż j.w. jm. pana wojewody bełskiego n.w.m. pana, aby nam na elekcją wakujących dygnitarstw uniwersały jak najprędzej wydać raczył, żeby sejmiki po części sądów fiskalnych być mogły. Które uniwersały aby do rąk j.w. jm. pana kasztelana bełskiego oddać powinni.

Wchodzącej między jm. panem [Stanisławem] Nagórskim i jm. panem Głogowskim o stolnikostwo bełskie dyferencyje, ex publica declaratione obiecujemy, iż na przyszłych sejmikach przez uniwersały j.w. jm. pana [490] wojewody bełskiego przypadających jednemu z ichm. urząd którykolwiek ziemski z braterskich afektów naszych cedere ma, a drugi z ichm. przy stolnikostwie bełskim conservari będzie powinien. Na tychże sejmikach za ustąpione ad instantiam j.w. pana kasztelana bełskiego i nas wszystkich łowiectwa buskiego przez jm. pana [Michała] Wolińskiego starostę lityńskiego jm. panu Cyriakowi Radeckiemu, compensando hanc liberalitatem et aequanimitatem jm. ma inter candidatos constituere urzędów ziemskich i tymże urzędem reciprocare deklarujemy.

Zabiegając swawoli chłopskiej stanowiemy in praesenti laudo, aby ktokolwiek by poddanego zbiegłego lubo w dobrach swoich, lubo gdziekolwiek złapał, tedy wolno mu będzie wszystkę chudobę jego zabrać, poddanego zaś czyj by był poddany, jego panu oddać. Koczowników zaś, których się teraz siła za otwarciem Podola namnożyło, który by kolwiek był złapany, tedy według prawa nie tylko poena sessionis turris, ale też etiam criminales, ile super plebeis irrogowane et ekspendowane być powinny. To zaś samo po wszystkich miastach i miasteczkach, aby o tym wszystkim innotescat ad cuiusvis instantiam, obwołać niniejszym postanowieniem pozwalamy.

¹¹⁰ Stanisław Jan Jabłonowski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

¹¹¹ Feliks Kazimierz Potocki wojewoda krakowski, hetman polny koronny.

¹¹² Samuel Wojski cześnik buski – za identyfikację tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

¹¹³ Michał Wojski sędzia grodzki horodelski.

¹¹⁴ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski.

Zabiegając depaktacyjej w kancelaryjej, o której ichm. panowie obywatele województwa tego quaerulantur, postanawiamy to, aby taryfa w kancelaryjej per officium castrense Belzense, co od czego należeć powinno, spisana i podana była.

Merentur u nas compassionis strat i ekspens swoich ichm. panowie deputaci wojskowi, oczekiwając [491] zapłaty zasług swoich, a zatem in consolationem tymże ichm. wszystkim in genere zł 2 tys. z podatku czopowego i szelężnego deklarujemy. Które jm. pan administrator za asygnacją j.w. jm. pana kasztelana bełskiego¹¹⁵ wypłacić tenetur.

Interes miasta Bełza, także Żydów bełskich do przyszłych sądów fiskalnych odsyłamy. Desideria ichm. panów posłów, rotmistrzów i wszystkich, jako przeszłych, tak terażniejszych ichm. braci do blisko przyszłego sejmiku odsyłamy i zachowujemy.

A nie chcąc zaś województwa naszego mieć sine consilio, sejmik terażniejszy ob metum zerwania przyszłego sejmu po ekspiracyjej czasu sejmowego sześćniedzielnego, lub sejm dojdzie, lub nie, do niedziel czterech limitujemy pod tąż laską jm. pana Radeckiego marszałka koła naszego rycerskiego.

Które to laudum jm. panu marszałkowi naszemu podpisać i do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 1 decembris a. D. 1701.

Jan Stanisław Radecki marszałek koła naszego województwa bełskiego

18. Sejmik z limity w Bełzie, 2 marca 1702 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 marca 1702 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 44, s. 1113-1114 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Andrzej Kałuszeuicz w dniu 9 marca 1702 r. [feria 5 in crastino Diei Cinerum a. D. 1702].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 330-332 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 561-563.

My rady, senatorowie, dygnitarze i urzędnicy, i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, tu, do Bełza, vigore limitationis ex laudo nostro antecomitaliori anteriori pod dyrekcją i laską jm. pana Jana Radeckiego marszałka koła naszego rycerskiego, a na sejmiku in antecessum za uniwersałem J.K.M. p.n.m. przedsejmowym electionis ichm. panów posłów na dzień 10 novembris in anno 1701 złożonym, po trzec, pro die 2 martii 1702, zjechawszy się ex limitatione przeszłego sejmiku, a die 1 decembris in

¹¹⁵ Aleksander Michał Łaszczy kasztelan bełski.

anno 1701 do niedziel czterech, po ekspiracyjej czasu sześcioniedzielnego sejmowego, lubo sejm dojdzie, lubo nie, pod tąż wzyż namienioną dyrekcyją i laską.

Naprzód iuxta antiquam praxim obrad publicznych, invocato supremo numine illoque favente et sub eiusdem auspiciis zgodnie et nemine contradicente, iuxta tenorem laudi anterioris za marszałka i dyrektora koła naszego rycerskiego tegoż jm. pana Jana Radeckiego uprosiliśmy.

Więc że a cardine rei począwszy, praesidium ab extra et ab intra chcąc nostris firmare consiliis, wzięliśmy w refleksyją vel maxime zerwanego sejmu iniqua fata, perinde tak z relacyją (ichm. panów posłów e medio nostri na przeszły sejm obranych) po niedoszłym sejmie, skąd w też tropy totam Rempublicam extreme prawie invaserunt crises, jako abyśmy się, z innych województw biorąc miarę, informować mogli, oraz z ichm. bracią w domu pozostałymi tym lepiej porozumieć, nie mniej et ex rationibus totam Rempublicam nostram permoventibus [1114] i niniejszy zjazd nasz ad diem 27 martii, to jest na pierwszy poniedziałek po Zwiastowaniu Najświętszej Panny Maryi, in anno nunc currenti 1702, cum toto eius effectu pod tąż laską i dyrekcyją jm. pana Jana Radeckiego, marszałka koła braterskiego naszego rycerskiego limitujemy i konserwujemy.

A że ichm. panowie posłowie e medio nostri wysłani do j.w. jm. pana wojewody naszego bełskiego¹¹⁶ na ten niniejszy czas non comparuerunt, z których byśmy się informować mogli, jeżeli są wydane uniwersały, czyli nie, na elekcyją ichm. panów dygnitarzów podkomorzego, sędziego i podsędkę et de tempore praefixo, przeto iniungimus fraterne temuż jm. panu marszałkowi koła naszego, aby raczył convenire ichm. listem nomine publico, aby według laudum pierwszego naprzód do rąk j.w. kasztelana naszego bełskiego¹¹⁷ komunikowali, a potem ad acta publica iuxta iura Regni, dwoma niedzielami przed tymże ex limitatione sejmikiem przypadającym podali, nic czasu i dnia nie uchybiając. In reliquo wszystkie consilia nasze, które by R.P. i województwo nasze fulcire mogły, do tego ex limitatione sejmiku zachowujemy.

Którą to uchwałę naszą zgodnie umówioną, autoritate publica firmamus oraz postanowioną napisać, podpisać i ad acta podać fraterne zleciliśmy. Datum w Bełzie, die 2 martii 1702 anno.

Jan Stanisław Radecki marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

19. Sejmik z limity w Bełzie, 27 marca 1702 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku – zapewne został zerwany.

¹¹⁶ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski.

¹¹⁷ Aleksander Michał Łaszczyński kasztelan bełski.

1. *Uniwersał Augusta II ogłaszający wici jedne za dwoje na pospolite ruszenie – Warszawa, 9 marca 1702 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 53 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 3 kwietnia 1702 r. [feria 2 post Dominicam Iudica Quadragesimalem proxima a. D. 1702].

August II z Bożej łaski Król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski i czernihowski, a dziedziczny książę saski i elektor etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie ^aw., ur.^a senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i całemu ^arycerstwu województwa bełskiego^a, tudzież miastom i miasteczkom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. ^aW., ur.^a, uprzejmie i wiernie nam mili.

Od samego na tron Polski przez wolne głosy wyniesienia, to jedyne wszystkich myśli i ustawicznego starania mieliśmy obojętne, aby za panowania naszego starożytną, nieprzełamaną gorliwych Polaków odwagą i hojnym krwią wylaniem nabyta sława w zachowaniu Chwały Bożej i wiary świętej katolickiej, w rozszerzeniu ojczyźnych granic, w dotrzymaniu praw, swobód i wolności, oraz nieposzlakowanej wierności i statecznej ku Panom swoim żarliwości, dotąd per tot discrimina różnych nawałności, sacrosancte culta et custodita, nie tylko w nieporuszonej zostawała mocy, ale coraz znaczniejsze cum invidia postronnych narodów odbierać mogła pomnożenie. Czego chociażbyśmy z wrodzonego i dalekiego a naevo iactantiae geniuszu zamilczeć chcieli, same jednak świadczonych tej zacnej R.P. uprzejmych chęci i faworów naszych cisną się na pamięć dość jasne dowody i w oczach wdzięcznych synów stawać muszą, darowane in publicum miliony, wprowadzone z dziedzictwa własnego do tych państw licznych splendorów skarby na ozdobę Majestatu Królewskiego i całej R.P., poniesione zdrowia i tak wielkich kosztów dla całości dobra pospolitego dispendia, przywrócony upragnionej ojczyźnie z Protą Otomańską pokój, odebrany Kamieniec, asekurowane tatecznego kraju od zabierania w niewolę dusz chrześcijańskich bezpieczeństwo, a dopiero in recuperandis avulsis chwalebne i zbawienne, bo teste illo per quem Reges regnant et iusta decernunt z obowiązku przysięgi naszej, czystym niewinnego serca umysłem przedsięwzięte studium. Do wypełnienia którego nie prywatny bellicae gloriae stimulus, albo partykularny interes i skryta impreza, jako złość ludzka tłumaczy, ale amor boni publici, zelus iustitiae vindicativae, poprzysiężona in pactis conventis obligacja, pożądane a saeculis przez antecesorów naszych, a posteris zaś podobno nigdy nie doczekane koniunktury, favorabiles do poparcia sponsiones, pewne subsidia i inne valida motiva z wielkich cyrkumstancji i głębokiej przezorności pochodzące, z wielu wiadomością i aprobacją prawie nas przymusiły. Jakoż dextera Domini fecit virtutem, pozwoliwszy dość szczęśliwe victoriarum początki, którym gdy sequior interpretaetio pod pokrywką publicznego interesu utajoną złością przeszkadzać, i im skrytszą, tym szkodliwszą imprezą prawdziwe intencje nasze evertere zawzięła się.

My stosując się ad vota populum, na objaśnienie szczerzych intencji naszych przed wszystkimi stanami R.P., sejm w roku przeszłym in maio złożyliśmy, na którym też malevolentia przez subtelne wynalazki w tak ciężkie zamieszanie i dyfidencyje stany R.P. wprowadziła, że inaudito exemplo, z uszczerbkiem prerogatywy izby po-

selskiej sejmku na sejmie szukano, i gdy go znaleźć niepodobna było, ad instantiam tychże stanów R.P. sejm drugi walny, in instanti wydawszy uniwersały naznaczyliśmy i zaraz chcąc oddalić wszelkie okazyje opaczego tłumaczenia et sinistras impressiones, wojska nasze z granic koronnych i W.Ks.L., porzuciwszy wszystkie bellica aparata, wyprowadziliśmy, założywszy przykładem antecesorów naszych bezpieczeństwo dostojenstwa naszego in sinu et fidis civium pectoribus. A zatym iure merito na tym powtórny sejmie szczęśliwszego obrad końca, securitatem Majestatu naszego i obrony całej R.P. przynajmniej prowizyjonalnej contra imminencia pericula spodziewaliśmy się i o toż samo gorącą chodzili aplikacją, ułacniwszy wszelkie obstacula, osobliwie dissidia W.Ks.L. magnis conatibus doskonale uspokoiliśmy.

Aliści nieublagana in commune nefas zapamiętałość zrozumiawszy upadek swój, gdy stany R.P. staropolską cnotą wzruszone, do przyzwolonych pro tuenda Maiestate et libertate zabierały się środków, wołała viperimo scitu przez zerwanie tak potrzebnego sejmku Republicam iugulare, aniżeli przeciwko wojsku szwedzkiemu in visceribus państw naszych grasującemu, jakkolwiek pokazać resentyment et naturalem R.P. providere defensionem.

W tak tedy ciężkim razie i gwałtownych na R.P. niebezpieczeństwach, kiedy potentia externa contra sacratam personam nostram extrema pertenta molimina, depce impune fundum Reipublicae W.Ks.L., żmudzkie i kurlandzkie hostiliter premit, et cardinalissimas leges wolnej elekcyi naszej convellere usiłuje, nie mogąc się ratować zwyczajnymi sposobami, ad arcanam vim R.P. pospolitego ruszenia ex sensu posejmowej rady et voto publico udajemy się, z tym się przed Bogiem i całym światem oświadczając, że nic innego in piissimis intentionibus nie mamy, tylko prawdziwy dobra pospolitego, praw, swobód, wolności ojczystych i Dostojenstwa naszego zaszczyt i gruntowne całej R.P. uspokojenie. Co za najpierwszy i ostatni wszystkich dalszych akcyi naszych cel sobie założywszy, te pierwsze wici jedne za dwoje już wydajemy i pospolite ruszenie ogłaszamy, gorąco żądając et amore communis patriae obowiązując, aby każdy, kto się kolwiek mieni synem tej R.P. i kto z prawa pospolitego wychodzić albo wyprawować i tę ekspedycją powinien, wcześniej sobie ryszunek wojenny, poczty usarskie jako narodowi temu najprzyzwoitszy i inny należyty porządek wcześniej przysposabiał, abyście uprzejmości i wierności wasze tam, gdzie za wydaniem ostatnich wici miejsce naznaczamy, na ten czas more militari na koń wsiadali i według porządku konstytucyi 1621¹¹⁸ opisanego, pod regimentem duktorów swoich Niemieszkanie stawali.

Który to uniwersał pierwszych za dwoje wici aby po grodach i miejscach zwyczajnych był publikowany, urzędowi naszym zlecamy. Dan w Warszawie, dnia ^a9^a miesiąca ^amarca^a r. P. 1702, panowania naszego 5.

Augustus Rex

Locus sigilli

Piotr na Kczewie Kczewski regent koronny m.p.

^{a-a} słowa wpisane ręcznie w puste miejsce

¹¹⁸ Konstytucja sejmku 1621 r. „Sposób pospolitego ruszenia” (Vol. const., t. 3, vol. 1, s. 297-304).

2. Deklaracja sądu skarbowego województwa bełskiego – Bełz, 28 marca 1702 r.

Rp. CDIAUL, Fond 2, Opis 1, 199, s. 49 – oblata w księdze ziemskiej; działo się na sądach skarbowych województwa bełskiego w dniu 28 marca 1702 r. [feria 3 post Dominicam Letare Quadragesimalem a. D. 1702].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 565.

Deklaracja duchowieństwu ritus Graeci episkopij chełmskiej i diecezji bełskiej i w. jm. panu [Antoniemu Stamirowskiemu] podstolemu halickiemu, mostowskiemu staroście.

Sąd skarbowy województwa bełskiego zaniesioną illacyją od duchowieństwa ritus graeci uniti episkopij chełmskiej, respektem niepłacenia poborów według konstytucyj annu 1667¹¹⁹, ponieważ laudum województwa bełskiego bez wszelkiej libertacyj i konflagracyj ten podatek płacić nakazało, zawiesiwszy exolutionem delat od tegoż województwa przychodzących, toż duchowieństwo pro resolutione na sejmik najbliższy województwa bełskiego odsyła. Co się zaś tnie illacyi jm. pana Stamirowskiego podstolego halickiego, starosty mostowskiego, respektem pogorzenia miasta Mostów¹²⁰, ponieważ to pogorzenie już po ekspiracyj pierwszej raty podatku poborowego nastąpiło, tedy do płacenia pierwszej raty to miasto należeć powinno będzie, nie zasłaniając się prawem o pogorzalcach. Co zaś do drugich rat następujących, aby tutari mogło prawem pospolitym, także do sejmiku najbliższego województwa bełskiego tegoż jm. pana podstolego halickiego, starostę mostowskiego odsyła.

20. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 8-9 czerwca 1702 r.

1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 8 czerwca 1701 r. – Warszawa, 15 maja 1702 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 69 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 23 maja 1702 r. [feria 3 post Dominicam Rogationum proxima a. D. 1702].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 625-628 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Druk: AS 1696-1732, s. 261-263.

¹¹⁹ Konstytucja sejmu 1667 r. „O cerkwiach w Koronie i Wielkim Księstwie Litewskim” (Vol. const., t. 4, vol. 2, s. 280).

¹²⁰ Mosty (Mosty Wielkie, Augustów), miasto w pow. bełskim (ob. Великі Мости w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

2. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego w Bełzie, 8-9 czerwca 1702 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 792-796 – obłata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Orłowski w dniu 5 lipca 1702 r. [sub tempus expeditionis generalis bellicae feria 4 post festum Visitationis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1702].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 567-571.

My rady, senatorowie, dygnitarze i urzędnicy, i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne tu, do Bełza, vigore uniwersału najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. na sejmik wydanego, na dzień dzisiejszy 8 miesiąca czerwca w roku niniejszym, naprzód za dyrektora obrad naszych w. jm. pana [Antoniego] Stamirowskiego [793] podstolego halickiego, mostowskiego starostę unaniami consensu uprosiliśmy, za którego jm. pana marszałka koła naszego dyrekcyją takowe zgodnymi głosami punkta postanowiliśmy.

Zapatrzywszy się i zważywszy z uniwersału J.K.M. p.n.m. in quantis ojczyzna nasza versatur periculis przez zawziętą króla szwedzkiego¹²¹ imprezę, który praetextu amicitiae lubo non dum classicum sonat, jednak przez wydanie uniwersałów do grodów, składanie prowiantów przez szlachtę, dobra duchowne i królewskie na wojska swoje, i inne tak wielkie agrawacje, przeszedłszy granice Kurlandyi, Semigalii, powiatu pilyńskiego, W.Ks.L., na koniec i Korony, in cuius meditullio, kędy zwykła R.P. condere leges, założywszy swoją rezydencyją, apertus staje się hostis. Przez to samo, kiedy nie tylko inusitato, ale inaudito exemplo wolnemi głosami obranego najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. i przez sejm pacificationis stwierdzonego proponuje detronizacyją. Którego intencyjom ex vi innatae ku Panom swoim fidelitatis chcąc dać repressalia, niesiemy in subsidium quod antepositur fortunom i wszytkiemu zdrowia i życia nasze przy dostojenstwie J.K.M., całości praw i swobód naszych ojczystych, a primario wiary św. katolickiej i popis generalny in loco usitato, pod Bełzem, na pospolite ruszenie według ordynacyjej przez konstytucyją o pospolitym ruszeniu anni 1621¹²², na dzień 17 iunii naznaczamy. [794] Na który pod rygorem prawem i konstytucyjami opisanym stawić się mamy na dzień wyżej mianowany.

Ażeby to pospolite ruszenie in fundamento prawa pospolitego et legis positivae było, uprosiliśmy e medio nostri do J.K.M. p.n.m. ichm. panów posłów, jm. pana Pawła Wydżę wojskiego buskiego, jm. pana Michała Wolińskiego starostę lityńskiego. Którzy J.K.M. p.n.m. doniósłszy fidelitatem nostram, że jako raz vovemus Majestatowi J.K.M. przy dostojenstwie jego vitam et sanguinem, i teraz hoc in passu dotrzymujemy i deklarujemy, o trzecie na pospolite ruszenie upraszając wici.

A że fert fama publica, że non proprio ausu, ale wprowadzony i uproszony prawie na defensę jakowąż wolności naszych, na które dotąd żadnego nie mieliśmy włożonego iugum, a concivibus nostris wszedł tu in viscera Reipublicae król szwedzki, upraszać będą ichm. panowie posłowie, jeżeli de certa scientia jest o tych u Majestatu wiado-

¹²¹ Karol XII król Szwecji.

¹²² Konstytucja sejmu 1621 r. „Sposób pospolitego ruszenia” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 1, s. 297-304).

mość, żeby ich per innatam Majestatowi J.K.M. clementiam, nie ochraniając, rewelował R.P. et ad ulciscendum tantorum motuum poniesionych szkód, a najbardziej leżyjej Majestatu J.K.M. wydał oraz kosyliarza zaczętej wojny szwedzkiej przez wojsko J.K.M.

Uprosiłszy na tymże sejmiku do j.w. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego¹²³ posłów, ichm. panów Antoniego Stamirowskiego podstolego halickiego, mostowskiego starostę, dyrektora koła naszego rycerskiego i jm. pana Franciszka Dramińskiego chorążycza horodelskiego, którzy ichm. przy należytych powinszowaniu tego honoru, który zasługi [795] jm. pana debebatur, prosić będą, żeby wielkich przodków swoich przykładem non degener był, ale nepos i tych, które za dyspozycją Boską z łaski J.K.M. otrzymał honorów, successor stawał circa libertatem, jako w swoim deklarował pisanym do sejmiku naszego liście.

A że ichm. panowie obywatele województwa wołyńskiego ex vicina et fraterna amicitia odezawszy się nam z braterskim afektem i komunikacją consiliorum suorum, iuncta manu potrzebowali consilia et vires, vicissim eandem aequanimitatem ichm. panom praestando, uprosiłszy za posłów jm. pana Marcjana Ligęzę Minora podstolego chełmskiego i Franciszka Niemirę Iłowieckiego podstolego dobrzyńskiego, żeby donieśli ichm., że magnis ichm. insistendo consiliis, w desperowanych prawie rzeczach widząc R.P. w tejże materji do Majestatu J.K.M. wyprawiliśmy ichm. panów posłów. Podziękują za tę sąsiedzką przyjaźń, poufałość do nas i konfidencyją, wzajemnie imieniem województwa vovebant ad repressalia periculorum R.P. skupione z ichm. subsidia.

Że zaś na terażniejszym sejmiku, który presse był o obronie dobra pospolitego et securitatis Majestatu, nie mogły się tu pomieścić desideria i listowne, i personaliter wnoszone ichm. panów braci szlachty, obywatelów województwa tego, tudzież i suplikujących miast i duchowieństwa illacyje, to o alewacyje, to o libertacyje, nie chcąc tym deesse, na przyszłym, da Bóg, podatkowym sejmiku wszelką naszą, która słuszności samej [796] pochodzić będzie, deklarujemy uczynność. Do którego przyszłego podatkowego sejmiku listowne desiderium j.w. jm. pana chorążego koronnego¹²⁴ i list nie czytany jm. pana Zaporoskiego, także i suplikę miasta Tyszowiec¹²⁵, jako też desideria jm. pana [Benedykta] Iwanickiego miecznika żytomierskiego, jm. pana Ołtarzewskiego i innych ichm. odkładamy.

Teraz tylko ichm. oo. duchownych ritus graeci od połowy płacenia podatków anteriori laudo uchwalonych uwalniamy.

Na wniesioną listowną kwerymonią do koła naszego od jm. pana [Andrzeja] Ustrzyckiego podstolego latyczowskiego odpisać cum compassione w. jm. panu marszałkowi koła naszego zleciliśmy.

Podatki wszystkie anteriori laudo de actu eiusdem primis diebus decembris w roku przeszłym uchwalone, aby bez wszelkiej zwłoki, iuxta praescriptum laudi eiusdem do rąk ichm. panów egzaktorów oddawane były, niniejszą uchwałą naszą postanawiamy.

¹²³ Stanisław Jan Jabłonowski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

¹²⁴ Aleksander Jan Jabłonowski chorąży koronny, starosta buski.

¹²⁵ Tyszowce, miasto w w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

Rezolwując zaś dubium niektórych ichm. braci w płaceniu poborów, ażeby na jedną symplę z łanu jednego po złotemu jednemu podatek ten płacony był, deklarujemy.

Dla dalszej zaś informacyj i uczynienia relacyj ichm. panów posłów naszych od najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. powracających, sejmik nasz niniejszy od poniedziałku przyszedłego do niedziel trzech, to jest ad 3 iulii anni praesentis, pod tąż łaską i dyrekcyją limitujemy i prorogujemy.

Którę to uchwałę naszą unanimitate sensu postanowioną, autoritate publica firmamus i ręką w. jm. pana dyrektora koła naszego podpisaną, do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszym zwyczajnym, dnia 9 miesiąca czerwca r. P. 1702.

Antoni Stamirowski starosta mostowski, marszałek koła naszego, województwa bełskiego

21. Sejmik z limity w Bełzie, 3-4 lipca 1702 r.

1. *Uniwersał Augusta II ogłaszający trzecie wici na pospolite ruszenie – Kraków, 22 czerwca 1702 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 95 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 21 lipca 1702 r. [feria 5 ante festum Sanctae Mariae Magdalene proxima a. D. 1702]. Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 773-778 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Wolski w dniu 3 lipca 1702 r. [feria 2 in crastino festi Visitationis Mariae a. D. 1702]; **Rp. 3** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 103, s. 385-389 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Andrzej Kucharski w dniu 10 lipca 1702 r. [feria 2 ante festum Sanctae Margaretae Virginis et Martyris proxima a. D. 1702].

August II z Bożej łaski Król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski i czernihowski, a dziedziczny książę saski i elektor.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie w., ur. senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i wszystkim stanu rycerskiego województwa bełskiego obywatelom, także miastom i miasteczkom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. W., ur., uprzejmie i wiernie nam mili.

Po wydanych pierwszych, jednych za dwoje wici na pospolite ruszenie, kiedy niepohamowana zawziętość króla szwedzkiego¹²⁶ ani moderatione nostra et omnimoda aequanimitate, ani legacją od stanów R.P. wyprawioną bynajmniej nie zmięczona, coraz dalej arma et caede madentes crudelesque manus extendit i naznaczoną wprzód w Kownie audiencyją, potem do Grodna i na insze miejsca quaesito praetextu odłożywszy, w. i ur.

¹²⁶ Karol XII król Szwecji.

posłów retrogrado passu za sobą nazad cum summa indignitate Reipublicae infectis rebus wróciła. Na ostatku w Warszawie sprete mediatione R.P. et contempta eius legatione, wszelką przecięła nadzieję pożądanego pokoju, kiedy po zagarnionych prowincjach primo impetu irruptionis, Kurlandyi i Semigalii, i powiatu piltyńskiego, opanowanych Inflantach naszych, Żmudzi, i za uniwersalami szwedzkimi zgromadzonej tamecznej szlachty, dysarmowanej naprzód na jeden kontempt stanu szlacheckiego, a potem przymuszonej do uchwały podatków i osiągniętej wielkiej części W.Ks.L., już in meditullio samej Korony w Warszawie impune się rozpościera i stamtąd do Krakowa kieruje gressus suos, nowe na poparcie wojny przez transport zamorski i od Szczecina do Polski wprowadza wojska, wolnym narodom pieniądze i prowiantowe absoluta autoritate imponit kontrybucyje, et militari extorquet executione i wszedłszy w skryte jakieś cum male animatis civibus patriae fakcye i spiski, et obstrusa molimina per calcatam patriam przedsięwziętej chce dopinać imprezy, nigdy od całej R.P. ani o to proszony, ani inwitowany.

Więc gdy ad reprimendam ferocientis hostis potentiam et compescendum intestinum malum, prędszego i skuteczniejszego sposobu, ani warowniejsze osoby naszej praesidium nie znajdujemy, tylko pospolite ruszenie et generosa fortium civium pectora, bo z wyprawionej legacyi i przewlekłych traktatów wszystka upadła nadzieja, nawet i kontestacyja nasza in terminis amicis dobrej in futurum przyjaźni i jak najlepszego zachowania przez ekspediowanego ur. Fitztuma dworzanina naszego pokojowego wyrażona, indigne przyjęta, i nad to sinistre ad famam publicam ogłoszona, ut falso et callide vulgatum temere crederetur.

Dlaczego w Bogu Najwyższym, jako najmożliwszym Panu Zastępów, wszystkę położywszy ufność et innocentis Reipublicae iniusteque patientis, iustam vindictam, idąc za zdaniem i konkluzją posejmowej rady numerosi senatus, dosyć czyniąc publicis desideriis, tak wielu województw do nas na sejmie i teraz recentissime przez wyprawione legacyje wniesionym, już teraz trzecie i ostatnie wydajemy wici, et plena fiducia liberum bellatoremque populum in arma vocamus. Chwałę Bożą i wiarę świętą katolicką, Koronę i głowę naszą królewską, zaszczyt miłej ojczyzny et cara pignora praw, swobód i wolności, staropolskiej cnocie i niestępienemu w rycerskich siłach męstwu oddajemy, jako najpilniej i najgoręcej żądając per salutem patriae et quidquid sacrum est in ea, abyście uprzejmości i wierności wasze jako nieodrodni antenatów swoich potomkowie, do obrony tej miłej ojczyzny more militari z należytym rynsztunkiem wojennym według statutu, secundum quantitatem bonorum et redituum suorum, i według porządku w konstytucyi 1621¹²⁷ opisanego, pod regimentem duktorów swoich, na dzień 19 miesiąca lipca w roku niniejszym pod Korczynem Niemieszkanie stawali, gdzie i my osobą naszą stawiamy się.

A ponieważ w województwach majori in parte ekspedycyja wojenna pospolitego ruszenia namówiona i porządek wojenny postanowiony jest, tedy tym tylko samym województwom i ziemiom do namówienia tegoż porządku sejmiki na miejscach zwyczajnych pro die 5 iulii anni praesentis naznaczamy, w których się to jeszcze nie stało. Na ten tedy termin i miejsce pomienione viritim uprzejmości i wierności wasze pospieszycie i podczas generalnego ściągnięcia na tych, którzy zapomniawszy Boga

¹²⁷ Konstytucja sejmu 1621 r. „Sposób pospolitego ruszenia” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 1, s. 297-304).

i ojczyzny, a nam poprzysiężonej wiary, partes króla szwedzkiego sequuntur, albo jego protekcyją przyjęli, ut privata vulnera Reipublicae malis operirent, słuszną mieć będzie się animadwersyją. A inquantum by, strzeż Boże, miejsce generalnego ściągnięcia należące nagłym nastąpieniem nieprzyjaciela miał occupare, tedy do boku naszego ad communem defensionem uprzejmości i wierności wasze invitamus. Jeśliby zaś kto za uniwersałami szwedzkiemi chciał internos motus citere, tedy za tym, jako cum hoste patriae et rebelli, de rigore prawa pospolitego sobie postanowicie.

Urzędowi także miast i miasteczek naszych rozkazujemy, żeby w odprowadzeniu powinności względem pospolitego ruszenia im należące, tak się sprawowali, aby z nich żadne nie było służby wojennej omieszkanie.

Ultimarie, że przez niestające impostury dla zrażenia serc szlacheckich i to ad impleendas populi duces latum et sonans commensum spargit król szwedzki, iż z nami chce seorsivum, bez R.P. zawrzeć palem, o czym jakośmy nigdy nie myśleli, ani to ascendit in mentem nostram, tak się przed Bogiem i światem oświadczamy, iż bez R.P. żadnych prywatnych traktatów ani czynić, ani przyjmować, ani o nich słuchać nie chcemy, choćby z największym awantażem naszym. W czym fidei iurata regiam stanom R.P. invadiamus.

Który to uniwersał nasz trzecich i ostatnich wici aby po grodach i miejscach zwyczajnych był publikowany, urzędowi naszym grodzkim zlecamy. Donosimy i to, że luterskie nabożeństwo w izbie senatorskiej w Warszawie i na cmentarzu oo. bernardynów na Pradze, ad maiorem insultum narodu i wiary świętej katolickiej Szwedzi odprawowali. Na co się ręką własną popisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, dnia 22 miesiąca czerwca r. P. 1702, panowania naszego 5 r.

Augustus Rex

Locus sigilli

Stanisław z Chomentowa Chomentowski regent kancelaryjnej koronnej, radomski, złotoryjski starosta

2. *Fragment laudum sejmiku województwa bełskiego z informacją o wcześniejszym sejmiku w Bełzie w dniach 3-4 lipca i podjętej wówczas decyzji o limicie do dnia 18 sierpnia 1702 r. – w obozie pospolitego ruszenia pod Dąbrowicą, 18 sierpnia 1702 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 44, s. 1465 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Jurkowski w dniu 25 sierpnia 1702 r. [sub tempus expeditionis bellicae feria 6 in crastino festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1702].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 927 – oblata; w grodzie bełskim oblato-
wano jak wyżej; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 102 – oblata; w grodzie buskim oblato-
wano w dniu 29 sierpnia 1702 r. [feria 3 ipso die festi Decolationis Sancti Johannis Baptistae a. D. 1702].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 573.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego za wydanemi trzeciemi wiciami od J.K.M. p.n.m. na pospolite ruszenie, w polu między Tarnawatką¹²⁸ i Wierzchrachaniami¹²⁹, na miejscu per laudum województwa naszego w roku terazniejszym in loco consultationum solito w Bełzie die 4 miesiąca lipca postanowione, naznaczonym, zgromadzeni. Przeniósłszy consilia swoje ex curia in campum, naprzód jakośmy na blisko przeszłym sejmiku unanimi consensu przyrzekli sobie, abyśmy viritim, zelando pro Deo et fide ac libertatibus nostris, sanguine maiorum nostrorum partis i na spólną ojczyźnie obronę, vitam et sanguinem litare nie żalowali [...]

22. Sejmik z limity w obozie pospolitego ruszenia pod Dąbrowicą, 18 sierpnia 1702 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego w obozie pospolitego ruszenia pod Dąbrowicą*¹³⁰, 18 sierpnia 1702 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 44, s. 1465-1468 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Jurkowski w dniu 25 sierpnia 1702 r. [sub tempus expeditionis bellicae feria 6 in crastino festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1702].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 927-930 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 102-110 – oblata; w grodzie buskim oblatowano w dniu 29 sierpnia 1702 r. [feria 3 ipso die festi Decolationis Sancti Johannis Baptistae a. D. 1702].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 573-579.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego za wydanemi trzeciemi wiciami od J.K.M. p.n.m. na pospolite ruszenie, w polu między Tarnawatką¹³¹ i Wierzchrachaniami, na miejscu per laudum województwa naszego w roku terazniejszym in loco consultationum solito w Bełzie die 4 miesiąca lipca postanowione, naznaczonym, zgromadzeni. Przeniósłszy consilia swoje ex curia in campum, naprzód jakośmy na blisko przeszłym sejmiku unanimi consensu przyrzekli sobie, abyśmy vi-

¹²⁸ Tarnawatka, wieś królewska w pow. bełskim (ob. wieś, stolica gminy w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹²⁹ Wierzchrachanie, wieś królewska w pow. bełskim, w tenucie Tarnawatka (ob. Werechanie w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁰ Dąbrowica, wieś w pow. lubelskim.

¹³¹ Tarnawatka, wieś w pow. bełskim (ob. wieś, stolica gminy w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

ritim, zelando pro Deo et fide ac libertatibus nostris, sanguine maiorum nostrorum partis i na spólną ojczyźnie obronę, vitam et sanguinem litare nie żalowali, tak samym to skutkiem pokazując eodem zelo certando stawamy tu, niosąc zdrowia nasze przy Majestacie J.K.M. p.n.m. constanti fide i deklarujemy się spólnie wszyscy w umyśle nieprzełamanym ad omnes casus gotowymi in armis zostawać, bonum commune, salutem patriae, integritatem wolności i praw naszych consentando.

A jeřliby się kto między nami niezbożny znalazł, czego Boże uchwaj, który by miał albo szwedzką fakcją, albo jego adherentów tueri i z nimi jakakolwiek mieć kointeligencyją, takiego ipso facto infamem et bona eius confiscationi subesse deklarujemy, ac insuper na przykład drugim in instanti vindice ferro poenas z niego sumere, fraterne sobie spondemus i z województwy drugimi poblížszymi i dalszymi znosić się przyrzekamy.

A że pomienione laudum, vigore którego stanęliśmy tu na tym miejscu, tak stosując się do konstytucyj anni 1621 o pospolitym ruszeniu¹³² i do dawnych praw w statucie opisanych, strinxit każdego szlachcica in aequalitate zostającego, także dobra królewskie, duchowne i ordynacyjej podległe, iuxta proportionem fortunarum aby na terażniejsze pospolite ruszenie tak osobami swemi stanęli, jako i wyprawy iuxta proportionem w tymże laudum descriptam stawiali, jako to z dóbr dziedzicznych, absentes per laudum suprascriptum exempti, albo iuxta legalitate impediti, ze czterech łanów, a z królewskich, duchownych i z ordynacyjej zamojskiej ze dwu łanów poczet słuszny, to jest konnego żołnierza i dobrze do boju monderowanego stawili.

Tedy popis generalny według taryfy anni 1618 jm. pana [Jana] Lipskiego sędziego ziemskiego bełskiego, z której ad praesens pobory uchwalone wypłacamy, adiungendo miasteczka i wsi, które w województwie naszym już po taryfie [1466] pomienionej successu temporis accesserunt, przy dyrekcyjej j.w. jm. pana Aleksandra Michała na Tuczapach i Łaszczowie Łaszczka kasztelana bełskiego, jasielskiego, dymidowskiego starosty, jako pułkownika naszego, odprawiliśmy, to unanimi consensu deklarując, iż jeźliby kto z braci naszych na to pospolite ruszenie nie stawil się, albo też exempti per legem publicam pocztów ex praescripto praesentis laudi tak z dóbr dziedzicznych, duchownych, królewskich i z ordynacyjej zamojskiej nie stawili, tedy przyrzekamy to sobie, iż każdy contraveniens ma subesse rigori legis, sine omni discretione personarum, status et praeeminentiae, to jest poenae infamiae et colli ac confiscationis bonorum omnium mobilium et immobilium, ac summarum quarumvis. W czym wolno będzie każdemu z ichm. braci naszych na terażniejszym pospolitym ruszeniu zostającym, ius caducum super absentes u J.K.M. p.n.m. uprosić. Także jeźliby się który znalazł ex officialibus naszego województwa absens, który lubo by był w inszym województwie na pospolitym ruszeniu, ale nie w tym, gdzie urząd ma i na sejmikach głos, tedy pomienione urzędy każdego modo quo supra, w pospolitym ruszeniu naszym absentis pro vacanti mieć chcemy.

Dlaczego ichm. panowie rotmistrze powinni popisać registra kompaniej i oddać do rąk jm. pana pułkownika naszego, z których generalny registr praesentium, a drugi

¹³² Konstytucja sejm u 1621 r. „Sposób pospolitego ruszenia” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 1, s. 297-304).

absentium spisany ma być, aby się mogli bracia nasi informować, które dobra absentis iuri caduco subsunt.

Więc że prawo pospolite wojskich ziemskich ab onere pospolitego ruszenia uwalnia, a ichm. panowie Paweł Wydźga wojski buski, ductus zelo patriae in succursum onej zdrowie swoje niesie, którego laudabilem zelum j.w. jm. pan pułkownik pochwalwszy, parem oneri widząc, wokował jm. do gospodarstwa pułkowniczego, co, że nie ma obesse jm., fide publica vovemus.

Aby zaś iuxta praescriptum legis konstytucyjnej anni 1621 disciplina militaris między nami zachowana była, dla tegoż sędziów generalnych, którzy in facie nostri w kole naszym braterskim, iuxta statutum Regni iuramentum praestiterunt, naznaczyliśmy, jako to jm. pana Kazimierza Lipskiego chorążego nowogródzkiego, jm. pana [1467] Benedykta Iwanickiego miecznika żytomierskiego, jm. pana Stanisława Rosochackiego miecznika buskiego, jm. pana Michała Wydźgę, jm. pana Jana Piaseckiego chorążego czernihowskiego, jm. pana Michała Czarnowskiego stolnika wendeńskiego, jm. pana Jana Ołtarzewskiego starościca niechorowskiego, jm. pana Michała Płoskiego miecznika nowogródzkiego, jm. pana Macieja Franciszka Stoińskiego i jm. pana Stanisława Budziszewskiego. Którzy ichm. iuxta dispositionem tejże konstytucyjnej anni 1621, przy jm. panu pisarzu ziemskim bełskim sprawić się i wszelkie sprawy doniesionych sobie skarg sędzić et poenas super delinquentes irrogare powinni.

Więc że omnis securitas województwa naszego w niebytności naszej zawisła in cura et custodia ichm. panów podstarościch grodzkich i wojskich ziemskich, którzy in casu ingruentis alicuius periculi ludzi swywołnych, nie mają żałować kosztu, jako to praecularo exemplo jako pierwszy województwa naszego podstarości grodzki bełski, jm. pan Jacek Łoś stolnik brzeski-kujawski, praecundo deklarował w kole naszym 20 ludzi konnych trzymać kosztem swoim do powrotu, da Bóg, naszego, tak i drugich ichm. panów podstarościch grodzkich i wojskich ziemskich do tejże ochoty i uczynności, ducta proportionem fortunarum ichm. według statutu, ponieważ tu do nas pocztów nie stawili, stringimus. Oraz aby ichm. podług konstytucyjnej anni 1621 in eundem casum pozostałych braci naszych, którzy albo synów za siebie wyprawili, albo bracia indivisi zostają, także patres familias, podstarościch, faktorów, sług szlacheckich, dzierżawców królewskich, albo duchownych dóbr, także miasta i cechy, aby uniwersałami swemi praemoneant do wszelkiej contra insolentes et licentiosos gotowości, gdyż za takową publikacją prawa pospolitego przez uniwersały gdyby nie mogła być pohamowana swawola, większy rygor za sobą pociągnie.

A kto by mimo to postanowienie nasze popisawszy się, nie dociągnąwszy do generalnego obozu, gdy in unum Respublica congregabitur, nazad się do domu powrócił, tedy jako desertor castrorum, według tejże konstytucyi sądzony być ma et pro absente reputatur.

A ponieważ w. jm. pan Michał Potocki starosta krasnostawski i sokalski, stosując się ad laudum praesens, ze starostwa sokalskiego¹³³ [1468] pro securitate depozytów szlacheckich ludzi 50 w klasztorze sokalskim u oo. Bernardynów pro praesidio lokował, tedy my hanc locationem grato animo przyjmujemy i że nie ma jm. pan starosta

¹³³ Sokal, miasteczko w pow. bełskim (ob. Сокаль w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

tameczny rygoru prawa popadać, deklarujemy. Pod który to punkt naszej uchwały insze starostwa i partykularze podszywać się nie mają.

Które to dzisiejsze, niwczym nieodmienne, postanowienie nasze j.w. jm. panu kasztelanowi bełskiemu, pułkownikowi naszemu podpisać i do akt grodzkich bełskich jako pryncypalniejszych województwa naszego podać zlecamy, obstringendo gród bełski, aby do bliższego, jako to do buskiego grodu, a gród buski do grabowieckiego, grabowiecki do horodelskiego tę naszą uchwałę podawali et voce praeconica in foro publico civitatum, ne praetendatur per quempiam ignorantia publikować kazali. Działo się to w obozie pod Dąbrowicą, die 18 miesiąca sierpnia, r. P. 1702.

Aleksander na Tuczapach Łaszcz kasz[telan] i pułk[ownik] w[ojewódz]twa bełskiego, jas[ielski], dy[midowski] sta[rosta]

2. Instrukcja dana posłom do Augusta II z sejmiku województwa bełskiego z limity w obozie pospolitego ruszenia – pod Dąbrowicą, 18 sierpnia 1702 r.

Rp. LNMMB, Fond 130-728/09/219, k. 31 – oryginał. Tekst odnaleziono już po złamaniu tomu, dzięki pomocy dr. Oleksija Winnyczenki. Został opublikowany w Aneksie 1 na końcu tego tomu.

23. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1702 r.

1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1702 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 44, s. 1483-1484 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Mikołaj Siestrzewitowski w dniu 12 września 1702 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1702].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 947 – oblata; w grodzie bełskim oblato-
wano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 581.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjehawszy się na sejmik electionis deputatów na Trybunał Koronny, według prawa pospolitego w poniedziałek po święcie Narodzenia Najświętszej Maryi Panny przypadający, post soluta castra pod Sandomierzem pospolitego ruszenia, za dyrektora i marszałka koła naszego rycerskiego obraliśmy jm. pana Michała z Poradowa Rulikowskiego stolnika buskiego, absque omni contradictione. Którego probatae fidei dufając, przystąpiliśmy do obrania

ichm. panów deputatów na Trybunał Koronny et e medio sui po głosach jednostajnych, unanimi voce obraliśmy w. jm. pana Pawła Józefa Olszewskiego instygatora koronnego i w. jm. pana Jana Kuropatnickiego kasztelanica bieckiego, rotmistrza województwa naszego bełskiego podczas pospolitego ruszenia, za deputatów na Trybunał Koronny. Którym ichm., iuxta rotham iuramenti practicatam województwa naszego, post praestitum iuramentum dajemy w moc według prawa pospolitego wszystkie akcje concludendi, tak jako suprema potestas Trybunału każe. Którą naszą elekcyją zleciliśmy jm. panu marszałkowi podpisać [1484] i do ksiąg grodzkich bełskich podać. Działo się w Bełzie, w kościele oo. Dominikanów, in loco consultationum solito, die 11 mensis septembris, a. D. 1702.

Michał Franciszek z Poradowa Rulikowski s[tolnik] z[iemie] bus[kiej] i marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Locus sigilli

24. Sejmik podatkowy w Bełzie, 12 września 1702 r.

1. *Laudum sejmiku podatkowego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1702 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 948-949 – oblatą; w grodzie bełskim oblatował Gen. Mikołaj Siestrzewitowski w dniu 12 września 1702 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1702].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 583-584.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, tu, do Bełza, najpierwej za dyrektora koła naszego unanimi consensu uprosiliśmy w. jm. pana Michała na Zwiartowie i Mikulińcach Wolińskiego, lityńskiego etc. starostę, atque adhaerendo zgromadzonej in unum R.P., która uti iuris sui domina constituit ob rationes manentis u siebie hostilitatis ore publico, a statibus Regni placito auctionem wojska kwarcianego pozwoiliła (uti fusius) loquitur obrona tejże R.P. i J.K.M. potrzebne in defensionem innocentissimae eiusdem Reipublicae pozwoiliła ad solum genus contribuendi na zapłacenie wojsku dobrze zasłużonemu, to jest czterech ćwierci, dwóch na dawne zasługi, dwóch na terażniejszy komput wojska kwarcianego, a die 1 augusti postanowionego.

Do której tak słusznej kontrybucyjei znajdując się województwo nasze bełskie non refragario unius Reipublicae corporis, idąc assensu sancita et placita in iure defensionis tej R.P. akceptując, effata sejmik ex limitatione do niedziel czterech, to jest ad diem

10 octobris anno praesenti konserwuje et materias status concernentes zachowuje sobie pro termino eodem.

Ponieważ zaś zaszła przestroga od jm. pana wojskiego bełskiego¹³⁴, że loquente constitutione de expeditione bellica został in tuitionem eiusdem constitutionis expressam et retulit casum actorum praesentem, więc ne fiat praeiudicium statui nobilitari et fortunarum, ad revidendum hunc casum uprosiliśmy e gremio nostri jm. pana Stanisława z Rosochatego na Waniowie Rosochackiego miecznika ziemi buskiej i jm. pana Samuela z Wojskiej Wojskiego cześnika buskiego, którzy actorum et circa actus praesentium casus istius na sejmiku tymże przyszłym uczynią relacją.

A że przychodzą contra retentores [949] uchwalonych podatków ichm. panów egzaktorów kwerymonie, laudo praesenti executionem lege loquente decernimus przez wydanie delaty deputatom repartycyjalnym czynili według wydanych asygnacyi satysfakcją laudo anteriori sancito in genere podatku poborowego.

Przyszły zaś sejmik pod dyрекcją tegoż w. jm. pana marszałka konserwując, terazniejszą uchwałę unanimi consensu nostro postanowioną, jm. panu dyrektorowi podpisać et ad acta castrensia Belzensia podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 12 septembris 1702.

Michał Woliński lityński starosta, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

25. Sejmik podatkowy z limity w Bełzie, 10-12 października 1702 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 10-12 października 1702 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 1025-1033 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Micowski w dniu 14 października 1702 r. [Sabbatho pridie festi Sanctae Hedvigis Electae Viduae a. D. 1702].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 585-591.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajnie tu, do Bełza, inhaerendo laudo anteriori województwa naszego, pod dyрекcją w. jm. pana Michała na Zwiartowie i Mikulińcach Wolińskiego starosty lityńskiego i marszałka koła naszego, ponieważ ob rationes jeszcze niepodanego ad acta castrensia Belzensia postanowienia pod Sandomierzem, wyżej rzeczony sejmik do niedziel czterech limito-

¹³⁴ Stanisław Świeżawski wojski bełski.

wać pozwoliliśmy, in reassumptione którego satisfaciendo tejsze uchwale zgromadzonych pod Sandomierz województw, feria 4 in vigilia festi Stancti Mathaei Apostoli et Evangelistae, anno nunc currenti [20 września 1702 r.] do grodu bełskiego podanego i przez w. deputatów szczęśliwie skończonego, i rękoma tak j.w. ichm. panów hetmanów koronnych¹³⁵, jako też intermedii ordinis praesentium natenczas j.w. ichm. panów senatorów, tudzież ex ordine equestri uproszonych ichm. panów deputatów, podpisanej.

Którą to uchwałę województwo nasze tam in toto, quam in parte [1026] quavis approbando, bierze sobie pro principali tegoż postanowienia punktu aukcją wojska, które bez zapłaty zostawać in obsequio R.P. nie może. Dlaczego na uchwalenie podatków sejmiki nazajutrz po deputackich naznaczone, a dla tegoż co na tamtym terminie ad executionem nie przyszło, ad rationes superius dictas, na terazniejszym exequimur.

Chcąc ante omnia mieć płatną repartycją chorągwi do województwa naszego należących, dlaczego uchwałami poborów 20 na wypłacenie czterech ćwierci, dwóch na nowe, dwóch na dawne wojska zasługi, który podatek poczynać się ma według postanowienia sandomierskiego po skończonych egzakcyjach pierwszego poboru a die 1 februarii. Że zaś namienione postanowienie i uchwała sandomierska zgodnemi wszystkich województw, ut sonat głosami, w sześć niedziel te cztery ćwierci wypłacić deklaruje, adhaerendo której deklaracyi trzeba by in puncto satisfacere placitis semel sancitis, nie czyniąc jednak w tym ciężkości ludziom, ten podatek poborowy we trzech miesiącach wypłacony być powinien. Wprzód na dwie ćwierci nowych, zachęcając ichm. panów rotmistrzów wojskowych, potem na dwie starych, ex quo, że się stare zasługi i pierwszymi wypłacają poborami. Z tym jednak dokładnie, iż lubo ten podatek według taryfy w. śp. jm. pana [Jana] Lipskiego sędziego protunc ziemskiego bełskiego płacony [1027] być powinien, że zaś zachodziły wielu ichm. braci naszych kwerymonie, iż się przez tę taryfę poniekąd sentiunt esse gravatos, naznaczamy communi omnium consensu, kto by się przeładowanym w łanach uznawał, corporali iuramento realitatem et quantitatem łanów comprobare powinien, każdy osobą swoją, to jest ex bonis terrestribus haeredes et possessores bonorum terrestrium, ex regalibus capitanei et tenutarii, nie przez kontrahentów i przez żadne insze osoby. A to przed sądem fiskalnym wykonać mają bełskim.

Do którego to podatku a die 1 februarii in anno, Deo dante, 1703 poczynając się, wydawany być ma na egzakcją ichm. wyżej wyrażonych, to jest pierwszego miesiąca pięci poborów egzaktorem jest jm. pan Stanisław na Waniowie z Rosochatego Rosochacki miecznik ziemi buskiej, drugiego miesiąca jm. pan Jacek Iwanicki poborów dziesięci, trzeciego miesiąca jm. pan Michał Młocki starosta helmecki pięciu poborów. Że zaś jm. pan Jacek Skomorowski i jm. pan Tomasz Ołtarzewski byli wspomnieni do tych egzakcyj et propter bonum commune ustąpili, hanc aequanimitatem województwo nasze w dalszym czasie ichm. kompensować tenebuntur.

Postrzegając porządków, qui ex animi rerum województwo nasze względem [1028] zarówno płacenia podatków, a znajdują się przeciw wsi i miasteczka de nova radice po egzakcyjce jm. pana Lipskiego osadzone, tedy do tej rewizyjce jm. pana Franciszka

¹³⁵ Hieronim Augustyn Lubomirski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny, Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman polny koronny.

Winiarskiego uprosiliśmy, praevisio super realitate revisionis przed sądem fiskalnym iuramento, a to najpierwszej kadencyjej od niedziel dwóch odwołanej. Które to wsi i miasteczka decissioni tegoż sądu fiskalnego subesse mają i satisfactione tych retentów et genere contributionis. A jako województwo nasze nie tylko z innych województw dobry biorąc przykład, ale samej dość czyniąc słuszości i temu, którym za dawniejszych czasów rządziło się porządkiem, aby zasłużona fortuna i zdrowiem praca ichm. panów braci bez płacy nie była i powinnej wdzięczności, zaczęm tak in antecessum zostającym na funkcjach poselskich, komisarskich, rotmistrzowskich i terażniejszych sądu fiskalnego, jako i innych in ordine ichm. funkcyjalistów, których się niżej specificie namieni, in vim gratitudinis et deservitae mercedis naznaczamy podatek pogłównego jednego. Którego egzakcja należeć ma do jm. pana [Stanisława Jana] Rosochackiego miecznika buskiego, zaczynać się ma także a die 7 [1029] februarii, na kwity jm. pana Wojskiego salvis abiuratis na odeszłych i zmarłych poddanych coram fiscali iudicio, nie przez administratorów, ale per haeredes et possessores bonorum.

Do tychże largicyjej przyłączamy szelężne i czopowe egzakcyjej sukcesorów śp. jm. pana [Tomasza] Gdeszyńskiego ad mentem laudi za dyrekcycje i marszałkostwa jm. pana Jana Radeckiego, nowe zaś szelężne i czopowe lub placuit generalne przez uchwałę pod Sandomierzem, do tego jednak administratora na sejmiku przysłym decyzją zachowujemy. Poczynać się jednak powinno a die 2 aprilis po skończonych poborach, prout supra laudo praesenti uchwalonych, a to in anno futuro 1703. Wyplacać zaś tak pogłowne, jako i szelężne z czopowem, z egzakcyjej sukcesorów jm. pana Gdeszyńskiego mają za asygnacjami j.w. jm. pana kasztelana bełskiego¹³⁶, komisarza naszego, wedle dystrybuty na przyszłej kadencyjej tegoż j.w. jm. pana komisarza naszego, in praesentia iudicii fiscalis pomiarkowanej.

Do której to largicyjej należą w ichm. panowie posłowie primario na sejm pacificationis anno 1699 uproszeni, to jest j.w. jm. pan kasztelan terażniejszy bełski, j.w. jm. pan Franciszek Głogowski, po tym sejmie za dyrekcycją jm. pana Jana Radeckiego, w. jm. pana [Stanisława] Nagórskiego stolnika bełskiego, [1030] j.w. jm. pan [Michał Franciszek] Rulikowski stolnik buskiej ziemie, w. jm. pan [Jan] Kadłubiski skarbnik buski, w. jm. pan Jan Radecki marszałek natenczas. Także do Krakowa po wydanie wici uproszeni ichm. panowie [Paweł] Wydźga wojski buski, jm. pan [Michał] Woliński lityński starosta.

Następują zaś ichm. panowie rotmistrze terażniejszego pospolitego ruszenia, ponieważ na pierwszym in scissione dolendo exemplo było województwo, pierwszy j.w. jm. pan kasztelan bełski, pułkownik wojsk, w. jm. pan starosta bełski¹³⁷, w. jm. pan kasztelan biecki, w. jm. pan łowczy bełski¹³⁸. Którzy ichm. panom porucznikom i innym oficerom swoim largitiis certum quantum udzielić mają, które j.w. jm. pan komisarz na tymże terminie decernet.

A że in recenti labore sumptibus et obsequio województwa naszego zostają w ichm. komisarze do traktatu z królem jm. szwedzkim¹³⁹, spod Sandomierza przez wolne głosy

¹³⁶ Aleksander Michał Łaszcz kasztelan bełski.

¹³⁷ Józef Potocki starosta bełski.

¹³⁸ Mikołaj Głogowski łowczy bełski.

¹³⁹ Karol XII król Szwecji.

naznaczeni, tym w. ichm. panom komisarzom, z którego jako najprędszego i najpewniejszego podatku ma wydać j.w. jm. pan kasztelan bełski asygnacyje po 2 tys. na każdego z osoby ichm., inquantum by zaś per rationes przedłużonego traktatu i oddalenia [1031] K.J.M. z Warszawy, już w. ichm. panowie komisarze dalszy koszt podejmować mieli, jako merentem pro maiori labore maiorem gratitudinem, do przyszłego zachowujemy sejmiku.

Jm. pan Winiarski, że żadnej z funkcycji swojej mieć nie może obwencyjej, w largicyjach mieścić się ma. Który ma inwestygować wsi i miasteczka, jeżeli się znajdują, łanów nie mające, które zamiast poboru podymne, tak za dawniejszy i terażniejszy podatek, płacić mają, jako sąd fiskalny decidet in quantitate.

W wniesionej zaś nie na jednym sejmiku i upewnionej largicyjej j.w. jm. panu [Benedyktowi Janowi] Iwanickiemu miecznikowi żytomierskiemu, annuendo złotych 2 tys. na eliberacją syna jm. w niewoli zostającego, z podatku, do którego wyda asygnacją j.w. jm. pan kasztelan, naznaczyliśmy.

Zachodząca instancja j.w. jm. pana starosty bełskiego¹⁴⁰ movit pectora nostra et animos, że na kanonizacją błogosławionego Jana z Dukli z Rzymu naznaczony oo. bernardynom lwowskim z teje largicyjej zł tysiąc naznaczyliśmy. Także do Częstochowy ad piissimam illationem jm. pana Rulikowskiego śp., jako jest w dawniejszych laudach, zł tysiąc deklarowaliśmy z tychże largicyjej. Ichm. panien zakonnych Dominika Św., konwentu bełskiego [1032] zgodziliśmy się na donatywę połowy poboru ze wsi Staje¹⁴¹ na raty nie wypłacone. Także duchowieństwu ritus graeci z diecezyjej chełmskiej połowę poborów darowane są z rat dwóch pośledniejszych, z dawnego tylko poboru.

Jm. pan starosta chełmski¹⁴², iż się sentiit gravatum przez wydawanie z innych części poborów, do których nie należy w dobrach i wsi Bobiatynie, iniuriarum hanc do sądu fiskalnego referujemy.

Ichm. panowie exactores poborów, tak in antecessum, jako i teraz obrani, ponieważ quaerulantur na retentorów podatków, u tych lege loquente per militarem executionem odebrać mają, cum triplici pensione. Konflagraty wszelkie, o które wiele ichm. quaerulabantur, jak i w. jejm. pani [Teresy] Madalińskiej chorążyny wieluńskiej¹⁴³, do przyszłego zachowujemy sejmiku.

Wniesiony, nie decydowany, interes jm. pana Żulińskiego ratione rotmistrzostwa łanowego, na które być powinna elekcyjja, do sejmiku przyszłego refertur.

Desideria j.w. jm. pana marszałka wielkiego koronnego¹⁴⁴, w. jm. pana chorążego koronnego¹⁴⁵, jako przez listy czytane wnosili, itidem do sejmiku przyszłego, tudzież jm. pana Sobieszczańskiego, jm. pana Mikołaja Chamca, żołnierzy w dawnych laudach spomnianych et sanguine emeritis. Do tegoż sejmiku i miasta Bełza suplika oddała się.

¹⁴⁰ Józef Potocki starosta bełski.

¹⁴¹ Staje, wieś w pow. bełskim (ob. Craïvka w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁴² Stanisław Mateusz Rzewuski krajczy koronny, starosta chełmski.

¹⁴³ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

¹⁴⁴ Józef Karol Lubomirski marszałek wielki koronny.

¹⁴⁵ Aleksander Jan Jabłonowski chorąży koronny, starosta buski.

Który to sejmik ab actu inchoacyje niniejszego, to jest od wtorku [1033] et die 10 octobris do niedziel 12 limitujemy i prorogujemy, jako to laudum i terazniejszą uchwałą unanimitate consensu nostro postanowioną w. jm. panu dyrektorowi naszemu podpisać et ad acta castrensia capitanealia Belzensia podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco solito consultationum w kościele oo. Dominikanów bełskich, w dzień skończonego sejmiku, id est 12 octobris anno 1702.

Michał na Zwiartowie i Mikulińcach Woliński marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

26. Zjazd za uniwersałem wojewody bełskiego w Bełzie, 13 grudnia 1702 r.

1. *Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego, hetmana polnego koronnego zwołujący zjazd do Bełza na dzień 13 grudnia 1702 r. – Lwów, 20 listopada 1702 r.*

Rp. 1 AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 211, s. 200 – oryginał; w grodzie grabowieckim oblatował Nob. Kazimierz Rola w dniu 7 grudnia 1702 r. [feria 5 in vigilia festi Immaculatae Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1702].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 1126-1127 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Lubarowski w dniu 27 listopada 1702 r. [feria 2 post festum Sanctae Catharinae Virginis et Martyris proxima a. D. 1702]; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 149-150 – oblata; w grodzie buskim oblatowano w dniu 9 grudnia 1702 r. [Sabbatho post festum Immaculatae Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae proximo a. D. 1702].

Adam Mikołaj z Granowa hrabia na Szklowie i Myszy Sieniawski wojewoda bełski, lwowski, rohatyński etc. starosta, hetman polny koronny.

J.o., j.w., w., ur. ichm. panom i braci, przy zaleceniu usług moich. Widząc in tantis calamitatibus i już ledwie non ultime periclitantem ojczyznę naszą, kiedy ab Oriente rebellis kozacka całą odebrawszy Ukrainę, już i w podolskie wtargnęła województwo, z drugiej strony ab Occidente ciężkie od nieprzyjaciela przez uniwersały jakoby już in despotico dominio zachodzą na dobra nasze kontrybucje, skąd złotej wolności polskiej już się gotuje nieznośne nosić jarzmo. Zaczynam zapatrując się in tam calamitoso rerum statu na inne pobliskie województwa, które od swoich województw aby sine consilio domi nie byli, uprosiły sobie i naznaczyły sejmiki dla obrady, quibus mediis tak niebezpiecznych mogli by uniknąć toni i włożonemu na siebie dać rezystencją ciężarowi, a ja ex munere meo aby i nasze województwo do teje mogło przyść obrady, sejmik w Bełzie na miejscu zwyczajnym pro die 13 decembris naznaczam, zachęcając w.m.m.

panów et obtestando amore patriae, abyście świątnicom Pańskim, już poniekąd przez nieprzyjaciela sprofanowanym i jeszcze zostającej, lubo już dobrze nadwątlonej wolności, fortunom i substancjom swoim upadać do ostatka nie dali i wynaleźli sposób, z inszemi województwami zniósłszy się, jakoby do pożądanego mogliśmy jako najprędzej przyjąć pokój.

Co wszystko ex zelo publici boni i konserwacyjej całości województwa naszego w.m.m. panom wyraziwszy, ten uniwersał przy pieczęci mojej ręką własną podpisuję. Dan we Lwowie, die 20 novembris a. 1702.

A[dam] M[ikołaj] Sieniawski w[ojewoda] b[ełski], h[etman] p[olny] k[oronny], l[wowski], r[ohatyński] s[tarosta]

Locus sigilli

2. *Laudum zjazdu województwa bełskiego za uniwersałem wojewody bełskiego w Bełzie, 13 grudnia 1702 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 1173-1176 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Garwoliński w dniu 14 grudnia 1702 r. [feria 5 in crastino festi Sanctae Luciae Virginis et Martyris a. D. 1702].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 593-595.

Puncta obrady województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, in congressu publico, za uniwersałem j.w. jm. pana Adama Mikołaja z Granowa hrabi na Szklowie i Myszy Sieniawskiego wojewody bełskiego, hetmana polnego koronnego, lwowskiego, rohatyńskiego starosty, ex occasione tak zaczętej rebeliej kozackiej imminentisque stąd województwa periculi, jako też i od K.J.M. szwedzkiego wydanych na kontrybucyją uniwersałów, w Bełzie in loco solito obrad publicznych i sejmików die 13 decembris anno praesenti 1702 uchwalone i postanowione.

Naprzód, zjachawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, dziękujemy j.w. [1174] jm. panu Adamowi Mikołajowi z Granowa na Szklowie i Myszy Sieniawskiemu wojewodzie bełskiemu, hetmanowi polnemu koronnemu, lwowskiemu, rohatyńskiemu etc. staroście, że jako czuły około dobra pospolitego senator i wojewoda in vim praecustoditionis od rebelizującego się i już w nasze województwa zbliżającego i następującego nieprzyjaciela imminentis periculi uniwersał na terazniejszy kongres obrad dobra pospolitego około całości województwa naszego wydać raczył, prosząc oraz o dalszą konserwację integritatis tegoż województwa jm. n.m. pana pieczołowanie i przestrożę.

Abyśmy zaś nie zdali się convellere iura Maiestatis, tudzież zabiegając stąd in posterum sequelis emergentibus, marszałka do terazniejszych obrad nie obraliśmy, lecz dyrekcyją i wolne rozdawanie głosów ad consulendum de bono publico j.w. jm. panu Aleksandrowi na Tuczapach i Łaszczowie Łaszczowi kasztelanowi bełskiemu, jasielskiemu, dymidowskiemu staroście, jako senatorowi województwa naszego zleciliśmy,

uważywszy in tantis naufragiis summam necessitatem ratowania już poniekąd in iuribus cardinalibus nadwyżęzonej wolności, skąd by przyszło, uchowaj Boże, w żelazne jej okować się więzy. A mając in visceribus Regni coronatum caput K.J.M. p.n.m., uprosiliśmy jm. pana [Antoniego] Stadnickiego podczaszego bełskiego do K.J.M. p.n.m., prosząc [1175] circa submissam Maiestatis J.K.M. p.n.m. venerationem, aby jako supremum tej ojczyzny caput et pater patriae, o niej wiedzieć raczył i następującemu na nasze województwo nieprzyjacielowi i rebelii kozackiej chciał obmyślić rezystencyją et paterna protegere benignitate.

Uprosiłszy oraz do j.o. jm. pana Hieronima Augustyna hrabi na Wiśniczu i Jarosławiu Lubomirskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, jm. pana Jacka z Grodkowa Łosia stolnika brzeskiego-kujawskiego, podstarościego i sędziego grodzkiego bełskiego, upraszając j.o. jm. pana krakowskiego n.w.m. pana, aby jako pierwszy senator i hetman o naszym nie zapomniał województwie i to cokolwiek jm. pan poseł ex commissio województwa naszego proponet, resolvere raczył.

Że zaś województwo nasze przez posłane sobie imieniem króla jm. szwedzkiego¹⁴⁶ uniwersały od generała wojsk króla jm. szwedzkiego [Magnusa] Sztemboka na kontrybucyje z dymów wydane, nieznośnie zna się być agrawowane, dlatego tak do króla jm. szwedzkiego, jako generała Sztemboka uprosiliśmy w. jm. pana Pawła Józefa Olshewskiego instygatora koronnego, pisarza ziemskiego bełskiego i jm. pana Marcjana Grzymałę miecznika bełskiego, aby ichm. upraszali jm. pana generała Sztemboka, żeby tak od egzakcyje postanowionych kontrybucyi, jako ab executione onych eo w województwie naszym abstinere tantisper raczył, dokąd ichm. panowie posłowie od nas posłani od króla jm. szwedzkiego [1176] cum declaratione libertationis od tak ciężkiej kontrybucyi nie powrócą.

Ażeby województwo nasze przeciwko następującej rebelii kozackiej i nieprzyjacielowi sine armis nie było, dlatego uchwaliliśmy między sobą pospolite ruszenie na koń, nemine excepto, conservationem integritatis województwa naszego, sub poenis de expeditione bellica sancitis, wsiadać z obwieszczeniem sobie ingruente necessitate na miejsce i czas przez uniwersały j.w. jm. pana kasztelana bełskiego, któremu eo in passu plenariam dajemy wydania pomienionych uniwersałów facultatem.

Na które pospolite ruszenie uprosiliśmy za rotmistrzów w. jm. pana Mikołaja Radeckiego chorążego horodelskiego, jm. pana Franciszka Ksawerego Sokoła sędziego ziemskiego buskiego, jm. pana Jakuba Kalinowskiego cześnika halickiego, jm. pana Michała Czarnowskiego stolnika wendeńskiego.

Które to postanowienie i uchwałę naszą j.w. jm. panu kasztelanowi bełskiemu, jako dyrektorowi teraźniejszej konsultacyi naszej, ręką własną podpisać zleciliśmy. Datum w Bełzie, die, anno et loco ut supra.

Aleksander Łaszcz kasztelan bełski, jasielski, dymidowski starosta nomine województwa

¹⁴⁶ Karol XII król Szwecji.

27. Sejmik z limity w Bełzie, 2 stycznia 1703 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 stycznia 1703 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond. 1, Opis 2, 44, s. 1613-1615 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Garwoliński w dniu 3 stycznia 1703 r. [feria 4 post Circumcisionis Christi Domini proxima a. D. 1703].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 294, s. 1205-1209 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 597-599.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, na sejmik ex limitatione przypadający, vigore prorogacyjej na sejmiku die 12 octobris anno proxime praeterito, pod dyrekcją w. jm. pana Michała na Zwiartowie i Mikulińcach Wolińskiego starosty lityńskiego, do dnia dzisiejszego uczynionej, ponieważ w przeszłym laudum w. jm. pan marszałek przeszedł nie dołożył, aby terażniejszy sejmik pod dawną terminował się łaską i teraz samże jm. pomieniony in gremio koła naszego z tej wymówił się funkcyej, więc podziękowawszy jm. n.w.m. panu za przeszłe podjęte przy tej funkcyej fadygi i prace, do nowej terażniejszej unaniami consensu uprosiliśmy za dyrektora koła naszego w. jm. pana Jacka z Grodkowa Łosia stolnika brzeskiego kujawskiego, podstarościego i sędziego grodzkiego bełskiego.

Zapatrując się województwo nasze na tak wielkie i nieznosne calamitates całej R.P., kiedy omnibus prawie expositi jesteśmy periculis, nil salubrius województwo upatruje nasze, jako upraszać najjaśniejszego Majestatu J.K.M. p.n.m., aby jako pater patriae ojcowską chciał już nadwątlonej R.P. succurrere łaską i protekcją. O co ichm. panowie posłowie z koła naszego do J.K.M. p.n.m., to jest w. ichm. panowie Józef Jarzewski podczaszy buski i Józef Sierakowski starosta olszański teraz uproszeni, circa submississimam venerationem Majestatu J.K.M. upraszać będą cum hac declaratione po województwie naszym, że vitam et sanguinem przy dostojęństwie J.K.M. niesiemy.

A jako województwo nasze widząc prawie ultime periclitantem R.P., piersiami sweimi chcąc ją ochraniać, na blisko przeszłym kongresie uchwaliło pospolite ruszenie, tak ad societatem armorum in tuitionem tej miłej [1614] ojczyzny inwitując prześwieatnych województw poblizszych, uprosiliśmy ichm. panów braci naszych, jako to do województw wołyńskiego w. ichm. panów Aleksandra Kossakowskiego stolnika czernihowskiego i Jacka Iwanickiego, do województwa lubelskiego w. ichm. panów Stanisława Jana na Rosochatym i Waniowie Rosochackiego miecznika ziemi buskiej i Michała Brzezickiego stolnika gostyńskiego, do ziemie chełmskiej ichm. panów Michała Czarnowskiego stolnika wendeńskiego i Władysława Podhoreckiego. Którzy ichm. według instrukcyjej sobie podanych, przy zaleceniu życzliwych naszych ichm. n.w.m. panom i braci chęci upraszać będą, aby unita virtute et armis chcieli zgubie miłej ojczyźnie succurrere.

Że zaś j.w. jm. pan Adam Mikołaj z Granowa hrabia na Szklowie i Myszy Sieniawski wojewoda bełski, hetman polny koronny, lwowski, rohatyński etc. starosta, nie przepomina o województwie naszym et in hoc calamitoso Reipublicae statu łaską swą i przestrogą nas suffragari nie zaniedbywa, meretur w sercach naszych godnego podziękowania, do którego uprosiliśmy w. ichm. panów Samuela z Wojskiej Wojskiego cześnika ziemie buskiej i Wojciecha Skawińskiego. Ci ichm. exhibita omni gratitudine upraszać będą j.w. jm. pana wojewodę, aby w dalszym afekcie ku województwu non desistat i chciał instare do j.o. jm. pana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego¹⁴⁷, kolegi swego, aby chciał wraz z jm. n.w.m. panem inhiantibus R.P. subvenire periculis i kiedy województwo nasze na koń wsiądzie, żeby j.w. ichm. n.w.m. panowie, jeżeli nie sami z wojskiem, przynajmniej chorągwie, które przez repartycją w województwie naszym zasługi i chleb [1615] biorą, do województwa ordynowane były.

Do czego zachęcając ichm. rycerstwa, na zapłatę uchwalone na przeszłym sejmiku 20 poborów aprobowujemy i aby w czasie in anteriori laudo determinowanym wypłacone były, suba duplici poena quatuordecem marcarum Polonicalium, każdego renitentem unanimi nostro consensu obowiązujemy.

Że zaś czopowego i szelężnego iuxta praescriptum anteriorum laudorum w wypłaceniu summa renitentia, jako zachodzą do nas od sukcesorów jm. pana [Tomasza] Gdeszyńskiego administratora tegoż podatku, iniungimus terazniejszą uchwałą, aby renitentes cum triplici pensione ten wypłacali podatek.

Żebyśmy zaś in tam periculoso statu bez obrad nie zostawali, sejmik terazniejszy ad diem 26 februarii anni praesentis pod tą łaską prorogujemy, na którym ichm. panowie posłowie wszyscy functionis suae relationem dadzą.

Którą to uchwałę naszą unanimi voto postanowioną, jm. panu dyrektorowi koła naszego podpisać i do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, w kościele oo. Dominikanów, die 2 mensis ianuarii r. P. 1703.

Jacek z Grodkowa Łoś stolnik brzeski-kujawski, sędzia grodzki bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

¹⁴⁷ Hieronim Augustyn Lubomirski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

28. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 27 lutego 1703 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 27 lutego 1703 r. – Toruń, 20 grudnia 1702 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 295, s. 83-88 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Micowski w dniu 26 stycznia 1703 r. [feria 6 in crastino festi Conversionis Sancti Pauli Apostoli a. D. 1703].*

Inne rękopisy: Rp. 2 CDIAUL, *Fond 3, Opis 1, 25, s. 161 – oblata; w grodzie buskim oblatowano w dniu 30 stycznia 1703 r. [feria 3 ante festum Purificationis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1703].*

Druk: AS 1696-1732, s. 321-323.

2. *Uniwersał Augusta II informujący o działaniach szwedzkich oraz wzywający deputatów sejmikowych na radę w Malborku – Toruń, 25 stycznia 1703 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 3, Opis 1, 25, s. 179 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 26 lutego 1703 r. [feria 2 post Dominicam Invocavit Quadragesimalem proxima a. D. 1703].*

Inne rękopisy: Rp. 2 CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 295, s. 94-95 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Micowski w dniu 17 lutego 1703 r. [Sabbatho post festum Sancti Valentini Martyris proximo a. D. 1703]; Rp. 3* AP Lublin, *10 Ks. gr. grabowieckie 103, s. 696-698 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Nob. Marcin Jabłoński w dniu 17 lutego 1703 r. [Sabbatho post festum Sancti Valentini proximo a. D. 1703].*

August II z Bożej łaski Król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski i czernihowski, a dziedziczny książę saski i elektor etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobiwie ^aw., ur. senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i całemu rycerstwu województwa bełskiego^a, a mianowicie naznaczonym do boku naszego deputatom, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. ^aW., ur.^a, uprzejmie i wiernie nam mili.

Kiedy już cum dolore ad irritum cadentis spei wyszedł czas, w którymśmy się deklaracyjej traktatu od króla szwedzkiego¹⁴⁸ za medacyją cesarza jm. chrześcijańskiego¹⁴⁹ spodziewali, kiedy wszytka upadła aparencyja pożądanego pokoju i oczywiście widzimy, że daremne nasze prace, próżne aplikacyje, za nic i największe starania.

¹⁴⁸ Karol XII król Szwecji.

¹⁴⁹ Leopold I cesarz.

A nieprzyjaciel coraz to bardziej i dalej pomykając się, libero calcat pede ojczyste kraje, ze krwią prawie ludzi ubogich wypracowane bierze trybuta, kościoły i świątnice Pańskie profanuje, kapłanów Bożych ignominiosissime traktuje, senatorów, urzędników, szlachtę rodowitą i osiadłą absoluta, despotica potestae pod areszt i wartę swoją wziętych, in arcta trzyma custodia. Quae attentata et dedecus apertiore in dies fama noscimus, jako ad flagitiosam perfidiam województwa przymusza i przyciska, jako insultat wolnemu narodowi polskiemu i na zgubę jego przez długą i niepożyteczną wojnę i wprowadzone tak wielkie wojska, i te, które jeszcze sequentur, prawie na ostatnią ruinę w cale conspirat, extingvere cives funditus et nomen gentis delere laborat.

W tych tedy burzach i nieuciszonych zawieruchach, co dzień sroższych i groźniejszych, słuszną nad nieszczęściem publicznym trzeba uczynić refleksyją, habendus metus est aut faciendus, bo już na tym stanęliśmy stopniu, że fortioribus remediis agendum, jeżeli miłą ojczyznę ratować chcemy, a w niej chwałę Bożą, wiarę świętą katolicką et carissima pignora, praw, swobód i wolności hojnie przelaną krwią szlachecką nabytych.

Donosimy zatem uprzejmościom i wiernościom waszym to wszystko i ojcowską naszą przestrogą antevertimus dalsze, które już już imminent niebezpieczeństwa, pilno i gorąco żądając, aby urodzeni deputaci do boku naszego indilate na dzień 16 miesiąca marca w roku teraźniejszym pospieszyli. Zagrzewamy przy tym bene animatos ku nam i ojczyźnie, aby kogo honor narodu i krew szlachecka grzeje, niemieszkanie się kupili i na odpór nieprzyjaciela ochotnie i viritim gromadzili, jako to w senatorowie i urodzeni starostowie, i kto tylko bello aptus, znacznemi pocztami siły nasze augere chcieli. A my zdrowie nasze saluti publicae immolabimus i pewni po uprzejmościach i wiernościach waszych rycerskiej rezolucyje, niestrwożonego męstwa i odwagi, onychże ad forti agendo solennissime obtestamur et compellamus.

A teraz uniwersał ten dla wiadomości wszystkich po grodach i miejscach zwyczajnych publikować zlecamy i dla lepszej wagi i wiary ręką własną podpisawszy, pieczęcią koronną stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Toruniu, dnia 25 miesiąca stycznia r. P. 1703, panowania naszego 6 r.

Augustus Rex

Locus sigilli

Piotr na Kczewie Kczewski referendarz i regent koronny m.p.

^{a-a} słowa wpisane ręcznie w puste miejsce

3. *List Magnusa Stenbocka generała majora i generalnego komisarza wojsk szwedzkich w Polsce do Aleksandra Łaszcza kasztelana bełskiego – b.m., 4 lutego 1703 r.*

Rp. NBU Kijów, *Fond 1, nr 5969, k. 11* – kopia: Copia listu do j.w. jm. pana kasztelana bełskiego od Stenbocka d. 4 februarii¹⁵⁰.

Illustrissime et Excellentissime Domine.

Delatum est mihi, quod Excellentia Tua unice hocce laborat, quomodo et me et S.R.M. jussa fallere et eludere possit nobilitatem palatinatus Tui ignoto nomine a partibus clementissimi Regis mei contra omne ius et qequm avocare audet. Quapropter etiam atque etiam Excellentiam Tuam praeco atque amiciter admoneo, ut absque ulteriori temporis jactura se cum universo palatinatu suo pro justissimis S.R.M. Sveciae armis declaret. Tua Excellentia id praestando et singularem Serenissimi Regis mei clementiam sibi procurabit et patriae suae communique saluti optime consulabit. Si autem Excellentiae Tuae indesideratam hanc satisfactionem consentire non placet, non aliam quam bonorum suorum totalem ruinam et propriam mortificationem sibi promittere debet. Quo ad me attinet semper maneo. Excellentiae Tuae addictissimus et strictissimus servus.

M[agnus] comes de Stenbock

4. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego w Bełzie, 27 lutego 1703 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 2, 44, s. 1673-1675* – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Michał Wojski podstarości grodzki horodelski, marszałek sejmiku w dniu 28 lutego 1703 r. [feria 4 post Dominicam Invocavit Quadragesimalem proxima a. D. 1703].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 295, s. 105-109* – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 601-605.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się na miejsce konsultacjom naszym zwyczajne do Bełza, za uniwersałami J.K.M. p.n.m., dnia 27 miesiąca lutego roku 1703 nam doniesionemi, naprzód za dyrektora koła naszego uprosiliśmy jm. pana Michała z Wojskiej Wojskiego sędziego grodzkiego horodelskiego, unanimi nostro consensu.

¹⁵⁰ Pod tym listem dołączono krótki tekst: Copia karty na drzwiach kościelnych po spaleniu przybitej. Notum sit omnibus et singulis, qua cum castellanus Belzensis infidelis sit Serenissimo Regi Sveciae, domino meo clementissimo, nec eius oblatam clementiam per me acceptare dignatus est coactus suam villas ejus comburere. Datum in Nabróż, die 10 februarii 1703. M. Comes Stenbock.

Ponieważ w tak ciężkim niebezpieczeństwie do tak bliskiego nachylona R.P. nasza upadku, dla jednej tylko między stanami dyfidencyjnej i niejednostajnego inter concives porozumienia się między sobą animorum przedsięwzięcia, takowe zagęściły się schismata lub w takim nieszczęściu naszym, gdzie religio, fides in Deum et patriam upadła, ostatnim konsultacjom naszym ullo titulo subesse nie mogąc, ad unionem armorum solam biorąc się, to unicum et principale miawszy stabilimentum, aby też pietatem in Deum et religionem oraz tuitionem wolności naszych, immunitatem kościołów i świątynic Boskich defendendo, gloriam virtute partam od przodków naszych wzbudziwszy między sobą, takowych jeden przed drugim uchodząc suspicyi, unum sentire et velle, to wszystko czynieli na utwierdzenie wiary świętej katolickiej, praw, swobód i wolności staropolskich oraz na utrzymanie dostojęstwa J.K.M. i całego dobra pospolitego przykładem przodków swoich. Wzruszeni staropolską żarliwością, chcąc zabezpieczyć tak szkodliwemu R.P. zatrzęśnieniu, zbawiennymi intencjami, świątobliwym umysłem, prawdziwą radą i nieprzełamaną serc własnych statecznością jednostajnie i nierozdzielnie, pod przysięgą obowiązkiem sumienia to sobie wiarą, pocziwością przyrzekli, że wszyscy razem, każdy z nas z osobna, nie odstępując jeden drugiego, jako jedynej matki R.P. synowie, jednego ciała członki, przeciwko wszystkim nieprzyjaciołom stawać tej ojczyzny oraz dignitatem et securitatem K.J.M., jako cnotliwym nam przystoi Polakom, nie tylko wedle możności, ale i do gardeł naszych, i ostatnich sił bronić i utrzymać obligując się, takowy postępek przedsięwzięcia i należytą rotę spisać kazaliśmy: [1674] „Ja N.N. przysięgam Panu Bogu w Trójcy Św. jedynemu, iż nie jestem ujęty na fakcyją szwedzką ani pieniędzmi, ani obietnicami, ani przyjaźnią, ani żadną rzeczą, i owszem, w pomienioną fakcyją ullo titulo nie wchodziłem, ani wchodzić, aż do tej godziny, ani pro parte Szwedów nie praktykowałem i nie praktykuję, ani od nich korupcyj lubo też honorarium, zgoła żadnym nazwiskiem pożytku od nich ani przez nich, ani pod ich pretekstem nie wzięłem i na potym brać nie będę. Jak się dowiem rewelować będę i nie wiem, kto by brał. Circa libertatem et Maiestatem K.J.M. polskiego Augusta II stawać będę, tak mi Panie Boże dopomóż”.

Wedle której wyżej napisanej jeżeliby kto taki znajdował się, któregokolwiek stanu i zawołania człowiek, który by tej powszechnej zgodzie i zjednoczeniu naszemu jakimkolwiek sposobem sprzeciwiając się, i owe rozrywać, i praktyki jawne lub potajemne z nieprzyjacielem czyniąc, albo owego przedsięwzięcia forytując, przeciwko takiemu wszyscy jako gwałtownikowi, uti contra hostem patriae, ponieważ ani miłość chrześcijańska, ani sprawiedliwość Boska tego nie cierpi, consurgemus (abyśmy wszyscy dla kilku albo kilkunastu ginąć mieli). Owszem, biorąc sobie przeciwko nim tak przodków swoich wszystkie związki, spisy i konfederacje, które oni contra turbatores pacis et tranquillitatis publicae w podobnym razie stanowili, jako też własne nasze laudum i postanowienie konfederacją uchwaloną trzymając, powstać powinniśmy. Żadnemu in libera activitate vocis między sobą zasiadać nie pozwalając póty, póki by jednostajnej zgodzie naszej zadosyć in publico congressu, wedle rot wyżej opisanej, przed urodzonym marszałkiem koła naszego rycerskiego nie uczyniel^a ^bpodług uchwały sejmiku następującego naznaczył^b.

Ze zaś in hoc turbido R.P. naszej ordine frequentiam wszystkich ichm. braci naszych znajdować nie przyszło, dlatego publikowanie [1675] powtórnego uniwersału J.K.M., z ogłoszenia drugiego kongresu naszego, do dwóch, Deo dante, niedziel, to jest ad diem 13 martii roku 1703, pod tą dyrekcyją laski ur. marszałka koła naszego

rycerskiego odkładamy, ea adiecta declaratione, aby ktokolwiek in absentia j.w. senatorów, z urzędników ktokolwiek województwa naszego protunc comparens, tenże sejmik intymując, etsi necessitas postulaverit, pro communi bono województwa, czyniąc wedle uniwersału J.K.M., pułkownika, rotmistrzów obrawszy, aby awizował miejsce skupienia się i dzień, kogo honor narodu i krew szlachecka grzeje, na odpór nieprzyjaciela viritim i ochotnie na miejsce i czas naznaczony, ktokolwiek bello aptus, kupili się.

Desideria ichm. braci i listy do przyszłego sejmiku odkładamy. Które to postanowienie ur. marszałkowi koła naszego rycerskiego ręką własną podpisać i do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, dnia 27 miesiąca lutego roku 1703.

Michał z Wojskiej Wojski sędzia grodzki horodelski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^a w tym miejscu znak #, a na marginesie przekreślony dopisek: etiam confiscationi bona ich subesse mają
^{b-b} słowa dopisane na końcu laudum

29. Sejmik z limity w Bełzie, 13 marca 1703 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 13 marca 1703 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 44, s. 1697-1698 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Franciszek Pomaski w dniu 17 marca 1703 r. [Sabbatho post Dominicam Oculi Quadragesimalem proxima a. D. 1703].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 141-143 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 607-609.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, z odroczenia kongresu naszego pierwszego za uniwersałami J.K.M. p.n.m., dnia 26¹⁵¹ miesiąca lutego nam prezentowanymi i tamże ex rationibus po wykonaniu przysięgi unionem armorum et animorum zabierającej, tuitionem wiary świętej katolickiej, praw, swobód oraz dostojęstwa J.K.M. p.n.m., każdy z nas ab invicem chcąc trzymać i dotrzymać, pod tą dyrekcją i laski ur. marszałka koła naszego rycerskiego do dnia 13 miesiąca marca w roku tymże 1703 zjechawszy się do Bełza, na miejsce konsultacjom naszym zwyczajne, tegoż dnia wyżej namówionego.

Ponieważ ta nasza nas occupavit nieszczęśliwość, że dla różnych interweniencji braci naszych concordēs animos między sobą znaleźć nie mogąc ani in lucta discordiarum i czas gubiąc, bywszy sine modo uchwalonego do obrony samychże nas, dobru pospoli-

¹⁵¹ Pomyłka, sejmik odbył się 27 lutego 1703 r., zob. wyżej.

temu służącego skutku, grassante hostilitate Suetica, nie chcąc opuszczać tak zbawien-
nego nam do obrad czasu dla jedności między nami in tanto motu R.P. naszej, de iure
vetandi pieszczonej wolności nie chcąc vel quidquam infringere, owszem, jej bronić,
przy niej stawać do ostatnich sił naszych cupiendo, dla samego tedy między nami w ta-
kowym razie in modo defendendae patriae porządku, zapatrując się na upadającej
ojczyzny pericula, widząc jej ledwie nie ultimam pernitentem, gdy tantis zostaje praessa
et depressa malis, abyśmy ją rządem dobrym fulcire mogli, to nasze antierius laudum
i uchwałę chcąc mieć pro confederatione, dokładamy to sobie, unanimiter umawiając.

Aby ktokolwiek dotąd powszechnej zgodzie naszej w wykonaniu przysięgi zadosyć
nie uczynił, habito respectu trudności różnych, słabego zdrowia, w zabawach wojen-
nych circa bonum publicum operacyi, dla których dotąd in hanc equanimitatem bracia
nasi zarówno z nami przyjąć ullatenus nie mogli, aby na przyszłym, da Bóg, zjeździe
naszym tejsze aequalitati studendo, przed ur. marszałkiem koła naszego rycerskiego in
rotham w przeszłej uchwale naszej descriptam przysięgali, sub confiscatione bonorum
et honorum, nie mając activitatem liberae vocis, jako się in anteriori tractu obrady
naszej namieniło.

Insze zaś nasze sancita jako publico ore anterioribus laudis uchwalone, tak in om-
nibus punctis inviolabiliter strzymać i dotrzymać powinniśmy et obligamur [1697] ad
eo, ut quod semel placuit displicere nequeat.

Wniesione a słusne desiderium za takowe szkody znaczne circa publicum bonum
et integritatem poniesione j.w. jm. pana Tomasza na Zamościu Zamoyskiego ordynata,
gdy in cineres et favillas circuitum Zamościa, bona poddanych swoich tam ampla obró-
ciwszy, ne aditus inhianti hosti pateret, cum dispendio zdrowia swego tuitionem fortun
naszych wzięwszy, virtutem gloria partam przodków swoich imitatus, suo incommodo
aliena commoda fovit, nie tylko żebyśmy mieli ingrate przyjąć, ale omnem gratitudinis
na sercach naszych wyrysowawszy promptitudinem, w. ichm. panów, jm. pana Mariu-
sza Ligęzę Minora podstolego chełmskiego, porucznika znaku j.w. jm. pana kasztelana
chełmskiego¹⁵² i jm. pana Michała z Jarek na Zwiartowie Wolińskiego ^astarostę lityń-
skiego^a posłów cum debito praestando homagio uprosiliśmy, obiecując dobrom jm. or-
dynackim, do województwa naszego należącym, in futurum w podatkach alleviationem.

Dalszych zaś obrad naszych continuationem jednostajnie ad diem 19 aprilis, to
jest do pierwszego, da Bóg, czwartku po Przewodniej Niedzieli, ponieważ wojewódz-
two lubelskie z nami o tymże czasie z konsultacyi swoich obiecało korespondować,
umówiliśmy.

Którą to umowę ur. marszałkowi koła naszego rycerskiego ręką własną podpisać
i do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, dnia 13 miesiąca
marca roku 1703.

Michał z Wojskiej Wojski sędzia grodzki horodelski, marszałek koła rycerskiego wo-
jewództwa bełskiego m.p.

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

¹⁵² Stanisław Kazimierz Minor Ligęza kasztelan chełmski.

2. *Protestacja w sprawie obrazy marszałka sejmiku podczas obrad, wniesiona w grodzie bełskim w dniu 17 marca 1703 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 403, s. 28* – oblata; *w grodzie bełskim wniesiono w dniu 17 marca 1703 r. [Sabbatho post Dominicam Oculi Quadragesimalem proxima a. D. 1703].*

Videatur hoc loco protestatio per Gen. Casimirum Jemiołowski, Gen. Michaeli Alexandri Wojski vicecapitanei Horodlensis, marschalci comitiorum palatinatus praesentis, nomine eiusdem principalis sui contra Gen. Stanislaum Zarzycki ratione per ipsum sub tempus comitiorum hospitii Gen. principalis suis protestantis superinvasionis ibidem scommaticis verbis lesionis aliarumque praeter facta dabitur latior copia.

Kazimierz Jemiołowski m.p.

30. Sejmik z limity w Bełzie, 19-21 kwietnia 1703 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 19-21 kwietnia 1703 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 295, s. 204-212* – oblata; *w grodzie bełskim oblatował Nob. Jan Pomaski w dniu 28 kwietnia 1703 r. [Sabbatho post Dominicam Misericordia proximo 1703].*
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 611-621.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się do Bełża na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, z powtórnego die 13 martii anni 1703 ad diem 19 aprilis in anno eodem vigore laudi superius expressi odroczenia, pod tąż dyрекcją ur. marszałka [205] koła naszego rycerskiego, to jest jm. pana Michała z Wojskiej Wojskiego sędziego i podstarościego grodzkiego horodelskiego.

Gdy post tot diuturnos na ojczyznę naszą insultus, ob solam animorum discordiam ani mogliśmy do tego przyść, abyśmy ad normam inszych województw pro Deo, lege, Rege, libertate et patria wsześniejsze armorum mogli mieć praesidium, ac tandem post tanta naufragiorum nostrorum spectacula, Boskiemu wprzód Majestatowi niech będzie chwala, że sub auspiciis j.w. jm. pana Aleksandra na Tuczapach i Łaszczowie Łaszczka kasztelana naszego województwa, pominąwszy wszystkie nieszczęśliwości, Sirtes et Charibdes, za intymacją onego attigimus portum felicitatis, abyśmy się unanimiter zgodzili nowym R.P. subsidiari zaciągom. Powtórna, jako primo nauclero województwa naszego immortalis currat gloria, ten zaś nowy zaciąg, że virtute pierwszej obrady, jeszcze in anno 1702 die 12 octobris, pod dyрекcją jm. pana Michała z Jarek na Zwiartowie i Mikulińcach Wolińskiego marszałka koła naszego rycerskiego, dopiero

ad effectum deductus, kiedy ze 20 poborów 10 na aukcją nowozacieczną, drugie 10 za stare ćwierci zasłużone, adhaerendo eidem laudo potwierdzili i utwierdziliśmy.

Chcąc tę uchwałę naszą pro rato inviolabiliter w najmniejszym punkcie, osobiłwie ex tam diuturna ratione przeszłorocznej zgody naszej in fundamento od nas napisanego prawa, abyśmy ad contribuendum byli gotowi, ponieważ praesidio et armis continetur Respublica, vigore laudi superius specificati et approbationibus binis firmati, chcąc ad effectum przyprowadzić to nasze dawne sancitum przyrzekliśmy, aby [206] temi 10 poborów nowy zaciąg quam celerrime mógł effectuari, cztery niedziele do wydania frysztu założywszy, to jest a die skończonego sejmiku 21 aprilis, ad diem 19 maii in anno nunc currenti 1703, aby był zapłacony.

Który podatek pierwszy 10 poborów ponieważ ichm. panowie poborcy przez wyżej specyfikowane laudum i uchwałę naznaczeni, to jest jm. pan Stanisław z Rosochatego na Waniowie Rosochacki miecznik ziemie buskiej 5 i jm. pan Jacek Iwanicki drugie 5, in unum wraz nierozdzielnie ab contribuentibus według kwitów jm. pana [Jana] Lipskiego wybierać powinni, tak aby in quatuor septimanis na zaciągnięcie ludzi ichm. panom rotmistrzom niżej specyfikowanym był gotowy, nullis protractionibus diffugiis nie oddawszy miejsca, ponieważ żadnym prawem ani libertacyjami, konflagratami et aliis calamitatibus, etiam constitutionibus nie powinniśmy się ad praesens et non tenemur vim sobie inferendo (ponieważ nie mamy inszego sposobu) ulatenus wymawiać, hac adiecta declaratione, aby etiam praesbiteri ritus graeci, owo zgoła nemine excepto, ktokolwiek znajdować się może, czy to novae foundationis ad primam tylko sine abiuratis contributionem, ale z duchownych dóbr Romanae ecclesiae poddani tamże contribuant pobory równo ze wsiów i miasteczek naszych poddanymi.

Są zaś i tacy, którzy w taryfę jm. pana Lipskiego non includentur, tedy seriam ichm. panowie poborcy w tym powinni mieć animadversionem, [207] aby ponieważ mieli alleviationem w wydanych pierwszych poborach 20, że aequaliter z nami nie wydawali, aby się do tych podatków za pobory (ponieważ województwu non constat) adimplendo uchwałę narzeczoną 10 podymnego przykładali, secundum revisionem omnino extorqueant. Inquantum by zaś ktokolwiek z ichm. panów braci, jako też i ichm. panów duchownych, starostw i dzierżaw J.K.M. temu naszemu postanowieniu chciał być contrarius i podatków na pomieniony wyżej czas i termin na wyprawę nie wypłacił, tedy cum triplici pensione et duplici quatuordecem marcarum Polonicarum powinien będzie exsolvere i officia castrensia uti in causa fisci, bez żadnego solarium ad requisitionem panów poborców renitentes exequi powinni, sub privatione officiorum et solutione de suo, etiam admota militari executione, która pro ulla violentia censeri nie powinna.

Retentores także dawnych podatków, aby byli egzekwowani similiter per idem officium motu instigatoris fisci, sub eodem poena et rigore super bonis quae per idem officium oppignorari powinni, adeo, aby z tejże sumy oppignorationis bonorum zasłużonemu żołnierzowi za asygnacyjami j.w. jm. pana kasztelana jako komisarza fiat solutio.

Drugi zaś podatek, jako laudo superius expresso jest postanowiony, tak ciż ichm. panowie poborcy in eodem expressi residuitatem specificatam rigore et sensu eodem exequantur et adimpleant, a te secundum obloquentiam laudi eiusdem 10 poborów ad ultimos augusti dies powinny [208] być wydane. Co się ma rozumieć i o ostatniej raty jm. panu Michale Młockim staroście helmeckim, pięciu poborów egzaktorem.

Na ten nowy zaciąg uprosiliśmy ichm. panów rotmistrzów, to jest j.w. jm. pana Stanisława z Potoka na Tartakowie Potockiego lucińskiego i hrubieszowskiego etc. starostę, w. jm. pana Franciszka Dramińskiego chorążycy horodelskiego i jm. pana Michała z Jarek na Zwiartowie Wolińskiego starostę lityńskiego, addendo i to instar innych województw, lubo za manudukcją j.w. jm. pana starosty hrubieszowskiego, aby była komenda chorągwi, non derogando quidquam auctoritati województwa naszego primatum przy j.w. jm. panu kasztelanie¹⁵³, naznaczając primario ichm. z tej uchwały, lubo mało portione ad praesens jako manudukcją pułkowniczą gerenti jm. panu staroście hrubieszowskiemu zł 4 tys., ichm. zaś drugim po 3 tys., spondendo po afektach naszych, że in futurum zechcemy być in melioratione pamiętni, obaczywszy po ochocie ichm. Uprasząc i o to ichm., aby ludzi słuszych, pancerno, z rynsztunkiem wojennym, szlachtę, nie Wołochów, zaciągali, naznaczając im na koń za ćwierć zasłużoną pensyjej zł 100. Która to ćwierć zasłużonym ichm. currere powinna ab actu ostentationis popisu, nie więcej zaciągając ludzi nad 200 koni, to jest j.w. jm. pan starosta hrubieszowski jako pułkownik koni 80, ci zaś ichm. po 60, zaś popis przed j.w. jm. panem kasztelanem województwa naszego. Na który j.w. jm. pan starosta hrubieszowski, zniósłszy się z ichm. panami rotmistrzami, powinien będzie j.w. [209] jm. pana kasztelana bełskiego awizować. Któremu miejsce między wsią Bereźnicą¹⁵⁴ a Matczem¹⁵⁵ w powiecie horodelskim naznaczone mieć chcemy. Namieniając to ichm. panom rotmistrzom, aby na swawolnych i nieposłusznych towarzystwo rygor kwarcianego wojska i artykuł extendatur.

Że zaś in confinio ziemie chełmskiej miasteczka Dubienka¹⁵⁶, Horodło i Korytnica¹⁵⁷ dla zaciągnięcia ludzi ichm. panom rotmistrzom są od nas umówione, aby commoditas melior ichm. być mogła, do j.w. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego¹⁵⁸ uprosiliśmy posłów, w. ichm. panów, jm. pana Stanisława na Waniowie z Rosochatego Rosochackiego miecznika ziemie buskiej i jm. pana Michała Bogumiła z Czarnowa Czarnowskiego stolnika wendeńskiego, aby ante omnia winną in pectoribus nostris prezentując jm. jako wodzowi od województwa naszego venerationem, z tych wyżej pomienionych miejsc evacuationem kwarcianych chorągwi propter commodum zaciągniętych ludzi od województwa naszego procurare raczyli i w tym aby żądali łaski ichm. panowie posłowie u j.w. jm. pana krakowskiego, aby miawszy wzgląd na ruinę naszą przez inkursyję szwedzką, chciał dalej z województwa movere wojsko, donosząc i to jm., że palety do dóbr szlacheckich nescitur czyją ręką, czy j.w. jm. pana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, czyli jm. pana regimentarza ręką pisane na konsystencyją, non sine aggravatione poddanych powydawane, a królewsczyny pouwalniane niektóre, i to ogłosili, że chorągwie o pół mile w województwie [210] naszym po kilka dni noclegi odprawując, z miejsca na miejsce, takowe

¹⁵³ Aleksander Michał Łaszcz kasztelan bełski.

¹⁵⁴ Bereźnica, wieś nad Bugiem (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁵⁵ Matcze, wieś nad Bugiem w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁵⁶ Dubienka (Dubna), miasto w pow. horodelskim (ob. w pow. chełmskim, woj. lubelskim).

¹⁵⁷ Korytnica, miasteczko nad Bugiem w pow. horodelskim (ob. Копитниця w rej. włodzimierskim, obw. wołyńskim, Ukraina).

¹⁵⁸ Hieronim Augustyn Lubomirski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

chleby extorquendo pieniężną kwotą kontentować się kazali, jakoż się i pieniędzmi okupowano. O które to agramacyje ichm. panowie posłowie upraszać będą j.w. jm. pana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, aby im impune ne evaniant, co wszystko committitur ichm. panom posłom.

Non modicam w tym zdadzą się bracia nasi ruinam, że tak wielu ichm. województwa naszego braci żarliwemu in defensionem ojczyzny przykładowi zadosyć nie czynili dotąd, tedy hoc etiam adiecto dokładamy, aby kto w inszym województwie super haec eadem puncta przysięgał, salva attestatione u nas ad eandem aequalitatem przychodził i ten napisany na niego rygor extendi nie powinien.

Jm. pan Kazimierz Wierzbicki ponieważ sensit se esse gravatum i nam swoje querrimonium doniósł, tedy przy słusności circa antiquam iuramenti rotham laudo descriptam jm. konserwujemy, którą expleat czyniąc w tym jm. facilitatem. Że zaś ichm. panowie Czarnowski stolnik wendeński non parvum promovebat stąd sui dolorem, że do usługi województwa ad praesens przy ochocie swojej nie mógł adire rotmistrzostwa nowych zaciągów, a in antecessum był mianowany do pospolitego ruszenia, w czym podziękowawszy jm. województwo nasze za jego ochotę, a studendo aequanimitati, drugiem za to rotmistrzostwem do pospolitego ruszenia nagrodzić jm. deklaruje. Jeżeliby zaś non succederet pospolite ruszenie, tedy w inszych okazjach rekompensa jm. manebit.

Profitemur insuper wniesione desideria ichm. panów poborców, aby ichm. panowie żołnierze pro persoluto prawdziwą delatę przyjmowali [211] et ad exolutionem in forma superius descripta, iniunctim z ichm. poborcy przychodzili ad vindicandum, w czym i fiskalny sąd ichm. prodesse powinien.

Insze zaś dłużne desideria wszystkie, praecipue jm. pana Józefa na Jarczewie Jarczewskiego podczaszego buskiego, jako posła do K.J.M. naszego, cum tanto dispendio fortunae swojej i zdrowia speciali recordationi oraz w. oo. dominikanów konwentu bełskiego godne respektu od nas osobliwego ad futurum congressum nostrum zachowujemy.

In continenti, że nam jest recordatum wniesione słuszne desiderium na przeszłym sejmiku i teraz listem powtórzone przy tak wielkich stratach pro bono R.P. j.w. jm. pana Tomasza na Zamościu Zamoyskiego ordynata, któremuśmy publico ore deklarowali in futurum z dóbr ordynackich do województwa naszego należących alleviationem, czego dotrzymać powinniśmy. Jednak że tak uchwała nasza jeszcze przeszłoroczna, której subesse muszą wszystkie sine ulla exceptione dobra i ordynackie, hoc praecauto, że na przyszłe uchwały libertatione od nas declarata zaszczycać się pozwolimy.

Chcąc, Deo dante, zaraz nazajutrz po deputackim sejmiku onego mieć conservationem, jakoż sobie i konserwujemy, to zaś terażniejsze sancitum nasze innitendo in omnibus punctis inviolabiliter anterioribus ab assumptione umówionych podatków chcąc mieć in suo robore, bo sine ulla disquisitione intaminatum et illaesum, ur. marszałkowi koła naszego rycerskiego ręką własną podpisać i do akt grodzkich podać zleciliśmy. Działo się na miejscu konsultacyjom naszym [212] zwyczajnym, w kościele wielebnych oo. Dominikanów, w dzień skończonego sejmiku, id est die 21 aprilis, roku 1703. Na co ręką moją własną podpisuję się.

Michał Wojski z Wojskiej sędzia i podstarości grodzki horodelski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

31. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 31 maja – 2 czerwca 1703 r.

Sejmik zapewne zakończył się sukcesem, laudum i instrukcji jednak nie odnaleziono; limitowany do 3 lipca 1703 r. Posłami województwa bełskiego na sejm byli: Jerzy Potocki starosta tłumacki, Franciszek Sokół sędzia ziemski buski, Stanisław Jan Rosochacki miecznik buski, Samuel Lipski stolnik kijowski¹⁵⁹.

1. *Uniwersał Augusta II ogłaszający trzecie wici i wyznaczający termin zgromadzenia się na sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 31 maja 1703 r. – Malbork, 25 kwietnia 1703 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 215 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 26 maja 1703 r. [Sabbatho post Dominicam Exaudi proximo a. D. 1703].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 291-295 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Kazimierz Jemilowski w dniu 18 maja 1703 r. [feria 6 post Dominicam Rogationum proxima a. D. 1703].

Druk: AS 1696-1732, s. 328-330.

2. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 31 maja 1703 r. – Elbląg, 12 maja 1703 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 217 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 30 maja 1703 r. [feria 4 post festa Solennia Sacri Pentecostes proxima a. D. 1703].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 103, s. 822-823 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Fam. Maciej Woskowicz pisarz miejski grabowiecki w dniu 2 czerwca 1703 r. [Sabbatho post festa Solennia Sacri Pentecostes proxima a. D. 1703].

Druk: AS 1696-1732, s. 330-331.

¹⁵⁹ W monografii sejmiku lubelskiego pióra J. Porazinskiego na s. 127 wymieniono posłów z województwa bełskiego: „Jerzy Potocki starosta tłumacki, [Franciszek] Sokół [sędzia ziemski buski], Nasielski, Prokop Lipski stolnik kijowski”. Faktycznie chodziło o Samuela Lipskiego stolnika kijowskiego (zob. niżej informację woźnego obwieszczającego termin sejmiku relacyjnego w 1703 r.), zamiast bliżej nie zidentyfikowanego „Nasielskiego” powinien być Stanisław Jan Rosochacki miecznik buski (zob. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 515 – za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze).

3. *Instrukcja Augusta II adresowana do sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego na dzień 31 maja 1703 r. – Elbląg, 12 maja 1703 r.*

Rp. WBP im. Łopacińskiego, rkp. 650, k. 20-21 – kopia: Instrukcja J.K.M. p.n.m. z kancelaryjnej koronnej ur. posłowi J.K.M. p.n.m. do województwa bełskiego na sejmik pro die 31 mai złożony, dana w Elblągu dnia 12 miesiąca maja r. P. 1703.

Tekst identyczny z instrukcją na inne sejmiki koronne, zob. druk: AS 1696-1732, s. 332-333.

4. *List Hieronima Lubomirskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego na sejmik bełski – Lubartów, 23 maja 1703 r.*

Rp. WBP im. Łopacińskiego, rkp. 650, k. 17-18 – kopia: Kopia listu od jm. pana kasztelana krakowskiego hetmana wielkiego koronnego do województwa bełskiego na sejmik, die 23 mai z Lewartowa pisanego 1703.

J.w., w., w.m. panowie i bracia.

Kiedy nam wszystkim concurrere należy do ratowania ojczyzny, wspólnej matki naszej w tak ciężkim zostającej terminie, stawam i ja nie tylko ductu przyrodzonej miłości, ale z powinności urzędu mego in medio w. panów ad succurrendum onej zgromadzonych. Nie wywodzę tu causas malorum, ponieważ każdemu są in propatulo, te zaś inter primas kładę infelicitates i Boskiemu przypisuję karaniu, że scissa in partes civilibus discordiis Respublica, a niebezpiecznym uśpiona letargiem, widzieć dotąd nie chciała tak ciężkiego na wolność zamachu, praetextu obrony libertatis zakrytego i nie wzięła się zaraz per media unionis civium et mutuae confidentiae (co wszelkie firmat państwa) do skutecznego ratunku i obrony swojej.

Już to rok minął jako nieprzyjacieli titulo hospitii przyjętej obrony wolności pre-seferens wolność wywraca, przymuszając nas ad detronisationem Pana inusitato et nocivo in futurum exemplo exigente libera tributariam sobie uczynił publicis zabranych armat z cekauzu krakowskiego et privatis z zbiorów kościelnych i szlacheckich nustus spoliis, leges dare i pokój ad libitum stanowić zamyśla. Co in amaritudine serca uważając, gratulor teraz R.P., że tandem zruciwszy z oczów larvam dissimulationis et indifferentiae, bierze się ad vera salutis remedia, wiążąc się i jednocząc nexibus confoederationum przy Bogu, wolności i Panu, co jest unicum antidotum i zawsze bywało in similibus ad praesentem casum zamieszania wewnętrznego służące. Gdybyśmy się dawno ex hoc sopore ocknęli i na unionem przyszli, już byśmy dotychczas widzieli za pomocą Bożą tranquillam Rempublicam i z tak ciężkiej wyprowadzoną toni. Dało dowód nienaruszonej wiary i szczerej ku ojczyźnie miłości wojsko koronne, które iunctis manibus wszędy in vinculam confoederationis obligował się zdrowiem i fortunami swemi stawać circa tuitionem libertatis. Związały się tymże obowiązkiem ledwo już nie wszystkie województwa i ziemie, i już non desideratur więcej, tylko [17v] iunctis animis et armis skuteczne przedsięwziąć consilia i rzucić ad naturalem defensionem. Prowadzą nas do tego i przestronną torują drogę wydane na popolite ruszenie wici,

na którym przez generalną konfederacją externis et internis malis zabieżyć i cokolwiek statum afficit [i ex orbita] praw wypadło, łącznie się ad orbitam przyprowadzić może, ponieważ sancita in fundamento confoederationis staniowienia żadna malignitas ludzka, która najlepsze rzeczy specioso titulo libertatis wywracać zwykła, zepsować tam nie będzie mogła. To jest jedyne meo sensu remedium do utrzymania upadającej wolności i przyprowadzenia R.P. ad pristinum florem, i przeto summo voto życzę, abyście w.m.m. panowie wzięwszy to na teraźniejszym zjeździe swoim in maturam reflexionem, a za zgromadzeniem się, da Pan Bóg, województwa, to ligamentum generalis confoederationis do skutku przyprowadli i w nim zostawali, póki ex integro nie uspokoi się R.P. i pristinae non restitueretur formae, przez naprawę tego w czymkolwiek jest deviatum i co nas inermes teraz sine praesidio adictum nieprzyjacielskich zawziętości wystawionych trzyma.

A że spe pacis lucramur, którą credulos dotąd urodził nieprzyjaciół, ta zaś wtenczas najbardziej affulget dum sorte bellum paratur, i jeżeli honestam et utilem pacem mieć chcemy, do przygotowania słusznych sił i preparamentów wojennych prędko zakrzętnąć się nam trzeba. Tego ja zawsze życzyłem z wiadomości i eksperieney jakichkolwiek rzeczy wojennych, aby się R.P. fundowała w wojska formalne, bez którego nie obejdzie, kiedy do pola, do osadzenia fortec i pasów trzymania pro necessitate belli zażyć go potrzeba i to nie raz na zjeździe sandomierskim proponowałem, że wojsko in eo numero jako go R.P. pro tempore pacis zostawiła, nie jest sufficiens do wojowania skutecznie takiego nieprzyjaciela, którego aukcja summe jest potrzebna. Osobliwie pod ten czas, kiedy na wszystkie strony siły wojskowe rozrywać się muszą, bo oprócz szwedzkiej wojny na ścianę do Ukrainy zapatrywać się trzeba, która nie jest uspokojona, aby z ognia tego scintillae jeszcze sub cinere doloso nie zostały, kiedy Palej¹⁶⁰ w Białej Cerkwi¹⁶¹ siedzi. I na pogranicze od panów tureckich oko mieć należy, ponieważ kilkadziesiąt tysięcy Turków przeprawiwszy przez Dunaj, pod Tehinią¹⁶² nad Dniestr pomknęło się, iminatur Kamieńcowi in casum nieukontentowania w rozgraniczeniu. Pro assistentia także ichm. panów komisarzów musiałem do rozgraniczenia ordynować kilkanaście chorągwi i z kwadrą dragonii, i do Niemirowa¹⁶³ tyleż drugie i piechoty, kilka regimentów dla odebrania i osadzenia Białej Cerkwi, której oddania pan hetman zadnieprski¹⁶⁴ nadzieje czyni. Dlatego to wszystko wyrażam, abyście w.m.m. panowie wiedzieli, na jak wiele części dzielić się musi wojsko i co go być może ad operationes bellicas przeciwko Szwedowi. Infanteryje cale zrujnowane ex defectu lenungu i mo-

¹⁶⁰ Semen Palij (właściwie Semen Hurko) pułkownik kozacki i przywódca powstania na Ukrainie w latach 1702-1704.

¹⁶¹ Biała Cerkiew, miasto w woj. kijowskim (ob. Біла Церква w rej. białocerkiewskim, obw. kijowskim, Ukraina).

¹⁶² Tehinia (Bendery), miasto w Mołdawii (ob. na terenie Naddniestrza, siedziba rejonu benderskiego).

¹⁶³ Niemirow, miasto w woj. podolskim (ob. Нємїрів w rej. niemirowskim, obw. winnickim, Ukraina).

¹⁶⁴ Zapewne chodzi o Iwana Mazepę, hetmana kozackiego lewobrzeżnej Ukrainy.

derunku, nie biorąc zasług i hiberny nie partycypując, i jeżeli R.P. o nich starania [18] mieć nie będzie, zniszczą się do końca i nie będzie czym osadzić fortes potrzebnych.

Że zaś podobało się w.m.m. panom na tę kampanią miasto aukcyi wojska wyprawe postanowić, życzę, abyście w.m.m. panowie jako najprędzej chorągwie ad corpus wojska ordynowali, bo z tą wojną nie życzę morari, ale ją kończyć przed zimą, a nie czekając abyście per desolationem kraju nie osłabili et incapaces uczynili się resistenti nieprzyjacielowi.

Tantisper skutecznej providencyi w.m.m. panów zalecam aby wojsko dobrze zasłużone et sine intermissione pracujące miało o czym w kampanii subsistere i stąd uniżoną wnoszę prośbę imieniem całego wojska, abyście w.m.m. panowie na terażniejszych obradach słuszną obmyśli mu konsolacją, a gdy przyjdzie do stanowienia podatków na te ćwierci, ordynowaliście je do zapłacenia, w których teraz wojsko służy, od takrocznych kampanii rachując, aby effective in obsequio zostający żołnierz miał swój przy pracy sustentament. Tęż wnoszę uniżoną instancją za infanterją i dragonią ex rationibus wyżej wspomnionych i samej słuszności, żał by się Boże, żeby relikwie starego żołnierza jeszcze przy regimentach trzymającego się, zniszczyć miały.

Co zaś do urzędu i powinności mojej należy, żadnych nie opuszczam momenta w usłudze R.P. i do wojennych operacyi continuo podjazdy chodzą i szczęśliwie zawsze goszczą, ad proportionem sił swoich i więźniów często wodzą. I teraz znaczną partią ordynowałem za nieprzyjacielem, ale i sam z ostatkiem wojska, jak nadciągnie, nie omieszkam operari pro ratione belli.

W dalszych zaś okurencyjach, w czym tylko usus mei być może, czekać będę wszelkich w.m.m. panów rozkazów. Kończąc eo voto, aby Opatrzność Boska terażniejsze w.m.m. panów obrady kierowała ad augmentum chwały swojej, wyprowadzenia ojczyzny z tych labiryntów a stawienia in apice porządných szczęśliwości. Przy zaleceniu zaś powolności usług moich i oddaniu powinnej weneracyi, jestem jako całego prześwietnego zgromadzenia, tak i każdego sigillatim w.m.m. panów uprzejmie życzyliwy brat i sługa uniżowny.

Lubomirski k[asztela] k[rakowski], w[ielki] h[etman] k[oronny]

5. Informacja o limicie sejmiku w laudum sejmiku z limity w Bełzie, w dniach 30 czerwca – 3 lipca 1703 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 485 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Nob. Hieronim Ochnicki w dniu 4 lipca 1703 r. [feria 4 post festum Visitationis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1703].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 625-627.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, stosując się do laudum dnia 2 miesiąca czerwca w Bełzie za dyrekcyej w. jm. pana [Franciszka] Sokoła sędziego ziemskiego buskiego napisa-

nego, pospolitem ruszeniem na miejsce pod Rzeczą¹⁶⁵, tymże laudum naznaczone, pro 30 iunii zjechaliśmy [...]

32. Sejmik z limity w obozie pospolitego ruszenia pod Rzeczą, 30 czerwca – 3 lipca 1703 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w obozie pospolitego ruszenia pod Rzeczą, 30 czerwca – 3 lipca 1703 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 485-488 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Nob. Hieronim Ochnicki w dniu 4 lipca 1703 r. [feria 4 post festum Visitationis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1703].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 625-627.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, stosując się do laudum dnia 2 miesiąca czerwca w Bełzie, za dyrekcyej w. jm. pana [Franciszka] Sokoła sędziego ziemskiego buskiego napisanego, pospolitem ruszeniem na miejsce pod Rzeczą tymże laudum naznaczone, pro 30 iunii zjechaliśmy i zaraz z pomienionego miejsca, iuxta praescriptum constitutionis anni 1621 o pospolitym ruszeniu napisanej¹⁶⁶, czwartego dnia pod Gołęb według wici trzech J.K.M. wydanych, expansis rapillis ruszyć [486] umyśliliśmy. Że jednak memorato laudo mamy to sobie cautum, abyśmy z pomienionego miejsca dotąd nie ruszali się, poko dalszej od ichm. w. panów senatorów, albo posłów na sejm lubelski deputowanych województwa naszego informacye mieć nie będziemy, która że dotąd retardatur, dlatego uprosiliśmy e gremio sui jm. pana Stanisława Rosochackiego miecznika ziemie buskiej za posła do pomienionych ichm. Który to jm. lubo sam personaliter, lubo przez list swój pro 12 praesentis, tu na temże miejscu sufficientem relationem uczynić nam będzie powinien.

My zaś sami nie chcąc być hoc temporis interstitio per stativam graves ubogim ludziom, do domów naszych rozjeżdżamy się, to sobie fide, honore przyrzekając, iż na pomieniony dzień, to jest 12 praesentis, punctualiter zjechać na toż miejsce pod Rzeczą mamy. Który by zaś z pomienionych nas na dzień naznaczony nie stawił się i pocztów iuxta praescriptum legis nie stawił, tedy rigorem de expeditione bellica sancitum na takim extendi volumus i już ipso facto taki każdy powinien subesse onemu. Insuper activitatem na wszelkich sejmikach między nami mieć nie ma.

¹⁶⁵ Rzecza, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁶⁶ Konstytucja sejmu „Sposób pospolitego ruszenia” z 1621 r. (*Vol. const.*, t. 3, vol. 1, s. 297-304).

A że jm. pan [Andrzej] Polikowski podstoli nowogródzki¹⁶⁷ anteriori laudo za rotmistrza aliamque obstante legalitate infirmitatem comparere nie może, per consequens officio suo satisfacere, dlatego in locum jm. uprosiliśmy za rotmistrza jm. pana Mikołaja Dyakowskiego podstolego [487] latyczowskiego eum ordinem między ichm. panami rotmistrzami czyniąc, iż jako pułkownicy chorągwi jm. pan [Antoni] Radecki chorąży horodelski, rotmistrz powiatu grabowieckiego iuxta praescriptum constitutionis, w alternacie po nim jm. pan [Michał Bogumił] Czarnowski na Czarnowie stolnik wendeński, rotmistrz ziemi buskiej, po nim jm. pan Dyakowski podstoli latyczowski rotmistrz powiatu horodelskiego, chodzić mają.

Więc że ordo anima rerum zwykła bywać, my, żebyśmy mogli quam in optimo zostawać ordine, e gremio sui ichm. panów, jm. pana Chmieleckiego za oboźnego, jm. pana Mikołaja Dyakowskiego za strażnika uprosiliśmy. Ale że ingratus zwykła ille labor bywać, quem premia nulla sequuntur, dlategoż ad rationem rekompensy ichm. po zł 300 pro contentum naznaczamy. Które to zł 300 każdy z ichm. pro interesse suo za asygnacją w. jm. pana [Jana Stanisława] Druźbica chorążego bełskiego, pułkownika naszego z superaty nad 50 tys. złp już wypłaconej u ichm. panów egzaktorów, jm. pana Rosochackiego miecznika buskiego i Jacka Iwanickiego, którzy tu nam to donieśli, że się 1070 zł nad 50 tys. znajduje, za deklaracją odebrać mają.

Że tedy do dobrego porządku należy correctio malorum, o które nietrudno, ile ułomna ludzka natura plura audet quam liceat, dlatego do rozsądzenia wszelkich spraw iniuriatorum spod każdej chorągwi po dwóch ichm. [488] panów sędziów naznaczamy, którzy praevio iuramento mają mieć omnem sądenia activitatem, tak jednak, aby nec plus ultra nad opisane prawa sobie nie postępowali.

Więc że na przeszłym pospolitym ruszeniu na naród żydowski włożona jest pensio 7 tys., więc alleviando onus, lubo byśmy partem summae na nich włożyć mogli, jednak nie wkładamy, tylko aby in specie 500 talerów bitych dali, do dyspozycyjej jm. pana pułkownika naszego, żadnymi nie składając się libertacyjami i protekcyjami, sub militari executione, która pro ulla violentia censeri nie ma. Działo się w polu pod Rzeczycą, dnia 3 miesiąca lipca roku 1703.

Jan Stanisław Druźbic z Lipin chorąży bełski, pułkownik ex vi laudi województwa bełskiego m.p.

¹⁶⁷ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

33. Sejmik z limity w obozie pospolitego ruszenia pod Rzeczą, 12-14 lipca 1703 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w obozie pospolitego ruszenia pod Rzeczą, 12-14 lipca 1703 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 44, s. 1817-1818 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Maciej Woliński w dniu 16 lipca 1703 r. [feria 2 in crastino festi Divisionis Sanctorum Apostolorum a. D. 1703].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 515-518 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 629-630.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, stosując się do laudum tak pod dyрекcją w. jm. pana [Franciszka] Sokoła sędziego buskiego, w którym prefikcja czasu i miejsca stanąć pospolitym ruszeniem pro 30 iunii pod Rzeczą, jako tu już stanąwszy na tym miejscu pod Rzeczą, do laudum w kole naszym w polu postanowionego, skąd communi sensu die 3 iulii uprosiliśmy za posła do Lublina na sejm jm. pana [Stanisława Jana] Rosochackiego miecznika buskiego, abyśmy mogli mieć prędszą rezolucją od j.w. ichm. panów senatorów i ichm. panów posłów naszych, ponieważ w pierwszym laudum naszym warowaliśmy cyrkumskrypcją, żeśmy się z tego miejsca nie mieli ruszyć, aż za daną sobie od pomienionych ichm. wiadomością. A że nas jm. pan miecznik buski, poseł nasz uwiadamia pisanem swym, wzięwszy listowną rezolucją o skończonym sejmie od j.w. jm. pana kasztelana bełskiego¹⁶⁸ i to, że revocatoriae pospolitego ruszenia miały wyniść od J.K.M. p.n.m., tedy my ^{aw} kongresie naszym^a uczyniwszy z sobą pospolitą radę, abyśmy się ubogim ludziom w dalszej statywie naszej obozowej nie przykrzyli, zdało się communi sensu, abyśmy się z tego miejsca do domów naszych rozeszli. Tą jednak kondycją, że inquantum necessitas publica urgebit i uniwersał K.J.M. p.n.m. zajdzie, lub j.w. ichm. panów ^bsenatorów województwa naszego^b przed następującym sejmikiem relacyjnym, tedyśmy z tą ochotą i gotowością swoją na miejsce i czasznaczony stawać powinni. A in quantum nie przyjdzie do dalszego pospolitego ruszenia, aby jednak w. ichm. panów oficerów pospolitego ruszenia województwa naszego, to jest w. jm. pana [Jana Stanisława] Družbica chorążego bełskiego i pułkownika natenczas pospolitego ruszenia, tudzież ichm. panów rotmistrzów, tak jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego, rotmistrza powiatu grabowieckiego, jako i jm. pana Michała Bogumiła na Czarnowie Czarnowskiego stolnika wendeńskiego, rotmistrza [1818] ziemi buskiej, jako natenczas będących i nieprzestajnie pracujących, non sterilescat ochota, labor i koszt, które dla usługi województwa naszego chętnie podejmowali i dalej służyć temu województwu conabantur et conantur, tedy eandem gratitudinem prac i usług

¹⁶⁸ Aleksander Michał Łaszc kasztelan bełski.

ichm., jako i praesentibus ichm. panom rotmistrzom unanimi consensu zgromadzenia naszego obiecujemy, co fide, honore przyrzekamy sobie.

Tę uchwałę naszą publiczną jm. pana pułkownika jako dyrektora koła naszego podpisać uprosiliśmy. Datum w obozie pod Rzeczą, dnia 14 iulii 1703 a.

Jan Stanisław Družbic z Lipin, chorąży bełski, pułkownik natenczas ex vi publici laudi województwa bełskiego

^{a-a} słowa nadpisane nad przekreślonym tekstem: cokolwiek nas było natenczas w pospolitym ruszeniu ^{b-b} słowa nadpisane nad przekreślonym tekstem: kasztelana bełskiego

34. Sejmik relacyjny w Bełzie, 6 sierpnia 1703 r.

Sejmik zerwany.

1. Deklaracja posłów województwa bełskiego na sejmie w sprawie terminu sejmiku relacyjnego.

Druk: Vol. leg., t. 6, s. 59.

[...] Województwo bełskie pro die 31 iunii [s] deklaruje sejmik. [...]

2. Relacja woźnego o liście Samuela Lipskiego stolnika kijowskiego, posła na sejm z wiadomością o spóźnionym druku konstytucji i wyznaczeniu terminu sejmiku relacyjnego województwa bełskiego na dzień 6 sierpnia 1703 r. – Bełz, 30 lipca 1703 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 572-573 – oblata; w grodzie bełskim wniósł woźny Gabriel Łucak w dniu 30 lipca 1703 r. [feria 2 ante festum Sancti Petri in Vinculis proxima a. D. 1703].

Comitiolorum per ministerialem Regni generalem Gabrielem Łucak proclamatio.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens ministerialis Regni generalis Prov. Gabriel Łucak, authenticatus, iuratus, officio praesenti notus, in vim suae verae ac fidelis relationis palam, publice, libere ac per expressum recognovit, quia ipse vigore literatariae innotescentiae per Mag. Samuelem a Lipe Lipski dapifero Kijoviae, nuntium a palatinatu [573] praesenti Belzensi ad comitiam generalis Regni Lublinensis deputatum, ad officium praesens directarum praevia manifestatione ratione constitutionum Regni in conventu generali Lublinensi formatarum ex cancellaria et typho protardatae extraditionis, terminum comitiolorum

relationis Mag. nuntiorum palatinatus praesentis pro die 6 augusti anno praesenti 1703 in loco publicationis solito proclamavit et ad notitiam omnium protunc adstans sufficienter deduxit, de quo praesens ministerialis relatio.

3. *Protestacja Jana Hordylowskiego przeciwko nieprawidłowemu zwołaniu sejmiku województwa bełskiego – Bełz, 8 sierpnia 1703 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 627 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 8 sierpnia 1703 r. [feria 4 post festum Transfigurationis Christi Domini proxima a. D. 1703].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 631.

Gen. Hordylowski de nullitate comitiorum protestatur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Gen. Joannes Hordylowski protestatus est in eo. Quia ipse quoniam comitia particularia palatinatus praesentis cum omnibus solennitatibus non sunt prorogata ad aliud tempus, idcirco de nullitate eorundem comitiorum ex praemissis rationibus tum quousque ex antea actis contributionibus non peragetur calculum, tum ne futuras contributiones iudicium fiscale praetendat sibi praecavendo, iterum atque iterum protestatur.

4. *Protestacja Samuela Lipskiego stolnika kijowskiego, pośła na sejm z sejmiku województwa bełskiego przeciwko jednej z konstytucji – Bełz, 16 sierpnia 1703 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 658-659 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono 23 sierpnia 1703 r. [feria 5 in crastino festi Assumptionis in Coelum Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1703].

Pełnego tekstu u Hejnosza brak, jedynie krótkie streszczenie – zob. Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 633.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Mag. Samuel de Lipe in Lipsko Lipski dapifer Kijoviae, ex palatinatu Belzensi ad proxime praeterita Lublini comitia generalia nuncius, quanto citius acta adire potuit, accepta notitia de proiecta non solum libertationis bonorum collegii Lublinensis ab omnibus oneribus ut est hybernae, consistentum et aliis in perpetuum in comitiis feliciter transactis per repetitam multoties sui protestantis contradictionem non acceptato nec concesso, nunc autem quodam privato favore et promotore in constitutiones unanimi voce sancitas¹⁶⁹ contemptis contradictionibus sed etiam a quibusvis oneribus Reipublicae ad annos 15 cuius desiderii nec mentio fuit, contra ius vetandi inserto et ingrossato, providendo itaque liberae vocis hucusque observatae integritati solenniter manifestatus et protestatus est in eo, quia ipse ex rationibus subsequendorum Reipublicae praeiudiciorum convulsione iurium cardinalium tum ex ratione praesentis calamitosi patriae status ne per indebitis libertationes egestas et detrimentum.

¹⁶⁹ Konstytucja sejmu 1703 r. „Immunitas collegii Lublinensi Soc. Iesu” (Vol. leg., t. 6, s. 57).

Publico ireferatur tum ex aliis rationibus bonum commune concernentibus sicut in determinatione comitiorum dum praefatum proiectum promovebatur, [659] modernus protestans usitato liberae vocis verbo alias „nie pozwalam” contradixit, acceptari et legi non concessit quod et sequentibus diebus in sessionibus Ill. et Mag. ad constitutiones deputatorum repetit. Ita nunc in iisdem persistendo contradictionibus contra contemptam liberam vocem, contra praedictum proiectum in volumen constitutionum indebite et invalide insertum uti praeiudiciosum iuri cardinali Regni et fisco publico modo quo supra protestatur, offerendo se per nuntios ex palatinatu suo in futuris comitiis per sublationem eiusdem constitutionis, contra ius vetandi insertae, ac declaratione nullitatis ac invaliditatis eiusdem acturum et procuraturum. Salvam eiusdem protestationis meliorationem quopiam reservando.

35. Sejmik powtórny relacyjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 20 sierpnia 1703 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący powtórny sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 20 sierpnia 1703 r. – Biały Dwór, 3 sierpnia 1703 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 647 – puste miejsce i nagłówek, tekstu uniwersału nie przepisano; w grodzie bełskim w dniu 16 sierpnia 1703 r. [feria 5 in crastino festi Assumptionis in Coelum Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1703].

Druk: AS 1696-1732, s. 217-218.

2. *Laudum powtórnego sejmiku relacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 20 sierpnia 1703 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 689-691 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Hieronim Ochnicki w dniu 21 sierpnia 1703 r. [feria 3 ante festum Sancti Bartholomaei Apostoli proxima a. D. 1703].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 635-637.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, tu, do Bełza, pro die 20 augusti anni 1703 za uniwersałami J.K.M. p.n.m. de data w Białym Dworze, die 3 mensis augusti roku terażniejszego, roku 1703, dla opóźnienia się drukarni lubelskiej nam wydanemi. Naprzód za marszałka tej obrady naszej obrałiśmy i uprosili w. jm. pana Samuela Antoniego z Lipin Družbica chorążego ziemie

buskiej, a potem uważywszy, jako dla niewygotowania konstytucyj sejmik przeszedł województwa naszego, *ex innotescentiis* tylko *jm.* pana posła naszego odprawujący się, fatali casu zerwał się. Po którego zerwaniu, *inhaerendo* konstytucyj świeżo na sejmie lubelskim napisanej, przystąpiliśmy byli do obrania egzaktorów, tak szeleźnego i czopowego generalnego, jako i młynowego podatku, i mianowaliśmy za egzaktora do szeleźnego i czopowego *jm.* pana Mikołaja z Głogowca Głogowskiego łowczego ziemie bełskiej, a za egzaktora od kół młyńskich *jm.* pana Józefa Siekierzyńskiego skarbnika braclawskiego. [690]

Tak gdy J.K.M. p.n.m. z zwykłej przezorności ten nam sejmik na dzień dzisiejszy przysłać i złożyć raczył, pomienionych *ichm.* panów egzaktorów, tak *jm.* pana Głogowskiego łowczego bełskiego do szeleźnego i czopowego generalnego, jako i *jm.* pana Siekierzyńskiego skarbnika braclawskiego do podatku młynowego *praesenti laudo* utwierdzamy, ratyfikujemy i aprobowujemy, upraszając *ichm.*, aby według konstytucyj sejmku blisko przeszłego w egzakcyi swojej sprawili się.

Po tym chcąc *satisfacere legi publicae* i w tym jakoby podatek trojga pogłównego, albo suma korespondująca jemu, *effectuari* w województwie naszym mogła, *de genere* podatkovania umówić się chcieliśmy, ale kiedy nie tylko z dawno uchwalonych 20 poborów do egzakcyj *ichm.* panów, *jm.* pana [Michała] Płoskiego i *jm.* pana [Michała] Czarnowskiego należących, i drugich 20 poborów do egzakcyj *jm.* pana [Stanisława Jana] Rosochackiego miecznika buskiego, *jm.* pana Jacka Iwanickiego i *jm.* pana Michała Młockiego starosty helmeckiego, *itidem* należących i przez *laudum* *jm.* pana Michała Wojskiego sędziego i podstarościego grodzkiego horodelskiego reasumowanych, dotąd od sądu fiskalnego nie mamy relacyj ani informacyj, tedy też podatki już raz postanowione *ratificando*, zlecamy *ichm.* panom egzaktorom, aby *ad executionem officii sui* przychodzili.

Których jako *anteriori laudo* za marszałkostwa *jm.* pana Michała Wolińskiego starosty lityńskiego *medietas* na stare zasługi, a *medietas* na nowe ordynowana, także i z drugich 20 poborów pod dyrekcją *jm.* pana Wojskiego sędziego i podstarościego grodzkiego horodelskiego, lubo 10 poborów na wyprawę z województwa naszego nowego zaciągu są aplikowane, *et ad executionem* [691] *adducuntur*, jednak iż jeszcze i drugie 10 poborów mają być *in repetitione* *ichm.* panów poborcówznaczonych, których *praesenti laudo* *stringimus*, aby *satisfaciant muneri suo* i ten podatek wybrali.

Chcąc mieć *plenariam informationem* od sądu fiskalnego, wiele ten podatek wyniesie i jako aplikowany będzie, do żadnego inszego podatku przystąpić nie mogliśmy, aż sąd fiskalny *demonstrabit* województwu naszemu, *quantum* z tych podatków już *in antecessum* uchwalonych wyniesie suma według taryfy pogłównego na sejmie blisko przeszłym przez *ichm.* panów posłów akceptowanego, dla czego sejmik terazniejszy *intuitu* podatkovania, *non derogando* elekcyj komisarza na Trybunał Radomski, *in crastino* sejmiku deputackiego, aby się i *ichm.* panom egzaktorom do wybierania i sądowi fiskalnemu województwa bełskiego do porachowania czas wygodził, tę obradę naszą i sejmik terazniejszy *ad diem* 3 ianuarii *in anno* 1704 pod dyrekcją łaski tegoż *jm.* pana marszałka prorogujemy.

Więc jako *anterioribus laudis* *semel placita et sancita* są utwierdzone, tak i *praesenti laudo* *one ratificamus*. Którą naszą uchwałę i postanowienie *jm.* panu marszałko-

wi koła naszego podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, w kościele oo. Dominikanów bełskich, anno, die et mense supra specificato.

Samuel Antoni z Lipin Drużbic chorąży ziemie buskiej, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

36. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1703 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego w Bełzie, 10 września 1703 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 295, s. 726 – do oblaty do grodu bełskiego podano w dniu 11 września 1703 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1703].

W księdze grodzkiej laudum sejmiku nie zostało przepisane, pozostawiono jedynie nagłówkę i puste miejsce. Deputaci nie są znani (Deputaci, t. 4, s. 52).

37. Sejmik z limity w Bełzie, 3 stycznia 1704 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 3 stycznia 1704 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 51, s. 4071-4072 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Stanisław Kotelnicki w dniu 8 stycznia 1704 r. [feria 3 post festum Sanctorum Trium Regum proxima a. D. 1704].

Inne rękopisy: Rp. 2 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 296, s. 58-61 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 639-641.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, podług limitacyjnej przeszłego sejmiku naszego i konserwowanego terminu na dzień 3 miesiąca stycznia anni 1704, takową pod dyрекcją w. jm. pana Samuela z Lipin Drużbica chorążego ziemie buskiej, marszałka koła naszego postanawiamy uchwałę.

A naprzód mając animadwersyją z przestrogi j.w. ichm. panów hetmanów koronnych¹⁷⁰ na legacyją j.w. jm. pana Tomasza Działyńskiego wojewody chełmińskiego, inscia Republica do cara jm. moskiewskiego¹⁷¹ ordynowanego, obraliśmy za posłów do K.J.M. ichm. panów Samuela z Wojskiej Wojskiego cześnika ziemie buskiej i jm. pana Mariusza z Przybysławic Ligezę Minora podstolego chełmskiego o rewokacyją tegoż posła. Znając też w sobie powiną wdzięczność, która debetur j.w. ichm. panom hetmanom koronnym, obraliśmy za posłów ichm. panów Stanisława Rzeczyckiego chorążego łomżyńskiego i jm. pana Benedykta Iwanickiego miecznika żytomierskiego, zlecając ichm., aby za podjęte trudy in agendis fortibus około R.P. jako najdoskonalej podziękowali. List zaś osobliwy do jm. pana wojewody chełmińskiego, ne audeat wykonywać tej legacyi, jm. panu marszałkowi koła naszego napisać zleciliśmy.

W dalszym zaś consilii nostri progresie, lubo by należało zacząć od podatkovania, jednakże dla nieskończonej z ichm. panami administratorami contributionum kalkulacyi sąd fiskalny informować nas nie może, genus podatku do przyszłego referujemy sejmiku.

Jm. pan administrator szelężnego i czopowego ratificatus, bliski mając czas ad importandum tego podatku do skarbu, a nie jest wydany, praesenti laudo retentores stringimus, aby bez żadnej zwłoki oddawali podatki ad mentem konstytucyje sejmu lubelskiego blisko przeszłego.

Mając zaś wzgląd na zasługi w województwie naszym j.w. jm. pana [Jana Andrzeja] Sierakowskiego kasztelana bełskiego, ponieważ sukcesorowie jm. producunt rachunek ostatniego roku administracyi jm., a pierwsze rachunki, in minorennitate zostawszy, że producere nie mogą, więc ufając illibatae conscientiae godnej pamięci jm. pana kasztelana bełskiego, sukcesorów jm. praesenti laudo de plano et integro kwitujemy.

Wniesionej prośbie jejm. pani Wysockiej annuendo, w majątności Rudno Lackie¹⁷², tak od dawnych, [4072] jako i od terazniejszych sortem jejm. uwalniamy podatków.

Ponieważ zaś uniwersalna zachodzi zgoda, aby łanowa piechota województwa naszego in praesidio klasztoru sokalskiego oo. Bernardynów zostawała, jakośmy w. ichm. panom posłom do j.w. ichm. panów hetmanów ordynowanym i uproszonym zlecili, tak circa consensus ichm. panów hetmanów praesenti laudo postanawiamy.

Desiderio jm. pana Józefa Jarczewskiego podczaszego buskiego dając w afektach naszych miejsce, aby do podatku podymnego novae locationis nie był pociągany, naczynamy.

List do jm. księdza episkopa chełmskiego¹⁷³ w interesie jm. pana Wierzbickiego upraszamy jm. pana marszałka, aby napisał.

Wieś Staje¹⁷⁴ od podatku na egzakcyją jm. pana [Franciszka] Winiarskiego cześnika dobrzyńskiego uwalniamy.

¹⁷⁰ Hieronim Augustyn Lubomirski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny i Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman polny koronny.

¹⁷¹ Piotr I car Rosji.

¹⁷² Rudno Lackie, wieś w pow. buskim.

¹⁷³ Gedeon Woyna-Orański grekokatolicki biskup chełmski.

¹⁷⁴ Staje, wieś w pow. bełskim (ob. Craibka w rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina).

Wniesiona jm. pana [Michała] Szornela wojskiego horodelskiego kwerymonia, że ullatenus wybrać nie może reszty podatku, tedy iuramento comprobare powinien.

Także in medium nostri jm. pan [Michał] Czarnowski stolnik wendeński intulit, aby realitatem płacenia podatku poborowego z miasteczka Rachań¹⁷⁵, jako tenutor poprzysiągł, tedy annuendo desiderio jm. pozwalamy.

Interes zesłęgo civis jm. pana Tomasza Gdeszyńskiego podczaszego podolskiego ratione administracyjej czopowego i szelężnego, pozostała jejm. comprobet iuramento cum succollectoribus suis, jako więcej ani nieboszczyk, ani oni nie wybrali, ani wybrać mogą, praevia calculatione de perceptis.

Retentores in antecessum consensu publico uchwalonych podatków ad exsolutionem praesenti stringuntur laudo.

Insze zaś desideria do przyszłego sejmiku referujemy, który ad diem 29 februarii anni praesentis pod tąż łaską prorogujemy, a laudum niniejsze podpisać w. jm. panu marszałkowi koła naszego zleciliśmy. Datum die et anno ut supra.

Samuel Antoni z Lipin Drużbic chorąży ziemie buskiej, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

38. Sejmik z limity w Bełzie, 29 lutego 1704 r.

1. *Uniwersał Augusta II ostrzegający o niebezpieczeństwie ze strony Szwecji – Kraków, 27 grudnia 1703 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 297 – oryginał drukowany.

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 104, s. 159-169 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Fam. Marcin Mniszyk w dniu 23 lutego 1704 r. [Sabbatho post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem proximo a. D. 1704]; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 296, s. 459 – w grodzie bełskim tylko nagłówek i puste miejsce, tekstu uniwersału nie przepisano; wpisano pod datą 10 marca 1704 r. [feria 2 post Dominicam Iudica Quadragesimalem proxima a. D. 1704].

August Wtóry z Bożej łaski Król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowieckie, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski i czernihowski, dziedziczny książę saski i elektor etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobiłwie ^ajednak w., ur.^a senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i wszystkim stanu rycerskiego ^awojewództwa bełskiego^a obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. ^aW., ur.^a, uprzejmie i wiernie nam mili.

¹⁷⁵ Rachanie, miasteczko w pow. bełskim (ob. wieś w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

Któż by się nie spodziewał, że chwalebnie na przeszłym, walnym, lubelskim sejmie uchwalone, renovato poprzysiężonej wiary sacramento utwierdzone, mutuo et indissolubili między nami i stanami R.P. compactorum vinculo związane i jednostajnie od całej R.P. przez wszystkie prowincyje, województwa, ziemie i powiaty ogłoszone i akceptowane, generalis unionis animorum et armorum hasło, securitatem internam et externam, dostojęństwu naszemu i wszystkim stanom R.P. czułą strażą, mocną odwagą i rzeźwą uchwał sejmowych egzekucją asekurować nie miała, wyrugowawszy z domów i granic ojczystych po tak długiej i dość uprzykrzonej gościnie grasującego hostiliter nieprzyjaciela. Aliści tymże kunsztownie narzuconym od króla szwedzkiego¹⁷⁶ letargiem uspieni, nie tylko zbawiennych do ratunku i obrony sposobów, należytą i prędką rezolucją obserwować i egzekwować nie chcemy, ale dobrowolnie zguby własnej praecipiti fato, szukamy już całe tak persequendo, jako raczej sequendo hostilis praepotentiae ludibrias, którym tenże król szwedzki od wtargnienia swego w państwa tej R.P., bardziej niżeli mocą albo większością sił, co chce nad wolnym narodem despotica potestate dokazuje, i dalej dokazywać wedle ułożonych w głowie swojej zapędów usiłuje. Kiedy najpierwej częścią insolenti armorum terrore, częścią subtelniemi praktykami, tak wielu niewinnych obywateli strwożone niepokojem serca bardziej pomieszawszy niżeli zwyciężywszy, pod kształtnym i na pozór wdzięcznym, niby naprawy praw i wolności pretekstem przez odmianę dostojęństwa naszego, wzruszenie i z gruntu cardinum status R.P. wywrócenie, przez uniwersały, edicta i listy swoje, atroci et a more universali gentium et principum inter se continentium, alieno styło publikowane i ogłoszone, stanom R.P. per absolutam hostilis imperii tyrannidem intymował, przymuszając onych nie tylko do odstąpienia poprzysiężonej nam wiary, ale do wykonania obrzydliwego i nigdy pierwej w Polsce niesłychanego przykładu.

Ale gdy stany R.P. wrodzoną starych Polaków cnotą, nigdy w nieufności, albo w niedotrzymaniu wiary Monarchom swoim nieposzlakowanych, których wielki quondam antecesor nasz, Zygmunt I, przed drugimi monarchami swoje dostatki, skarby i magnalia egzagerującemi, cała i nigdy nieporuszona wierność poddanych swoich nad wszystkie decora, ukontentowania praetulit, szcząc się tym przed pomienionemi potentatami i całym światem, usque ad invidiam, że u każdego Polaka na łonie mógł się bezpiecznie przespać. Tak in particulari województwa, ziemie i powiaty Korony i W.Ks.L. na sejmikach per lauda, jako też przez generalne prowincyi wielkopolskiej, małopolskiej i W.Ks.L. postanowienia i konfederacyje, potem walne toruńskie i malborskie rady, a na ostatek cała R.P. na sejmie przeszłym lubelskim legitime, według praw i zwyczajów swoich zgromadzona, universali omnium ordinum consensu przez oświadczenie się i ubezpieczenie własne in prima konstytucyi swoich facie novymi iuris iurandi nam zaślubiwszy się obowiązками i przez wzajemną od nas przysięgę et novum diploma mutuam securitatem obwarowawszy, złośliwy króla szwedzkiego projekt, o którym naród polski nie tylko wspomnieć, ale i wiedzieć nigdy nie chciał, pro detestabili et nunquam acceptabili deklarowali; reassumpto dawnych praw rigore contra quosvis similia fomentantes.

¹⁷⁶ Karol XII król Szwecji

Po którym sejmie lubo *ex mente* R.P. mając obmyśłone do poparcia tej wojny doskonałe sposoby, powinni byśmy ipsa instigante iustitia, tak wielkie R.P. i nasze iniurias, iure armorum vindicare, jednak unikając rozlania krwi chrześcijańskiej i przekładając nad wszystkie interesa nasze uspokojenie publiczne oraz chcąc powolnością i dobrocią naszą zapamiętałość króla szwedzkiego i adherentów jego zwyciężyć, w. i ur. komisarzów a Republica naznaczonych, do Warszawy na reasumpcyą i ofiarowanie traktatów dworowi szwedzkiemu destynowaliśmy. Nadto przez najprzewielebniejszego w Bogu jm. ks. kardynała arcybiskupa gnieźnieńskiego¹⁷⁷ i przez posłów cudzoziemskich o eliberacyą miasta Torunia od oblężenia i atakowania repetitis vicibus instancjowaliśmy, proponując nie tylko wszelką łączność z naszej strony, ale też przez interpozycyą i gwarancyą samych panów postronnych, dobrowolne poddanie się ludzi naszych pro praesidio tej fortecy zostawionych deklarując, byle by tylko salva integritate tejże fortecy et restitutionem manus Reipublicae trybem wojennym wolno wypuszczeni byli. Nawet przyrzekając, że chociażby ta wojna dłużej trwać miała, ci ludzie za granicę państw tej R.P. wyprowadzeni, przeciwko wojskom szwedzkim służyć i z nimi nec directe, nec indirecte wojować nie mieli. Jednak król szwedzki tą chęcią i powolnością naszą, z osobliwym znieważeniem Majestatu naszego i całej R.P. pogardziwszy, w. i ur. komisarzów pierwej akceptowanych, a potem titulo competenti denegato postponowawszy, nie tylko *ex ingenita et haereditaria* ku tej R.P. malevolentia, ale też *ex fomento* tych, których do niego albo niechęć ku Majestatowi naszemu zapędziła, albo upór zawiódł, chcąc na wystawionym wszelkich nieszczęśliwości theatrum, tę tragedią w Polsce nigdy nie praktykowaną i całemu światu obmierzłą, dalej kontynuować i potem onę na ruinie publicznej tristi epilogo konkludować, aliam speciem et figuram continuandae illusionis assumpsit, gdy jednych imagine insidiosae pacis, drugich opiniami i wymyślnemi impresjami, trzecich prywatnemi lub dla własnych lub dla przyjaznych interesów uwiedzionych pasyjami, in diversa studia rozerwawszy, najwięcej zaś albo ciężkimi i prawie nieznośnemi kontrybucyjami, albo violento expostulatione: „Si non reveris ad confoederationem mittam centum amicos ad te invitandum”, coactos, albol i też zamachem srogiej ognia i miecza nad karkami i substancyjami szlacheckimi egzekucyjej prostram, do zjazdów prywatnych, sub titulo confoederationis, prawami dawnymi i ostatnią konstytucją anni 1699¹⁷⁸ kondemnowanych, jako iura Maiestatis et Reipublicae znaszających, tak porządek i pokój pospolity, tudzież powagę sejmu religiosissime od antecesorów naszych zachowaną rujnujących i wywracających przymuszał, i dotąd przymuszać infestis armis od województwa do województwa chodząc i grasując non cessat, tak wielu senatorów, urzędników i obywatelów ob generosam constantiam za granicę wypędziwszy, którzy substancyje i domy własne, i cokolwiek być może najmilszego i najdroższego porzuciwszy, po cudzych kątach tułać się muszą. Przy tym uniwersalami swoimi, albo *ex mente sua* wydanemi, genti liberae quae nemini unquam servivit, na koń wsiadać i do kupy gromadzić się, i potem gdy podobieństwa dopięcia imprezy swojej, dla statecznej stanu rycerskiego ku Majestatowi

¹⁷⁷ Michał Radziejowski arcybiskup gnieźnieński, prymas.

¹⁷⁸ Konstytucja sejmu 1699 r. „Ubespieczenie dostojęństwa naszego y uspokojenie Stanow tak Korony Polskiej, jako y Wielkiego Xięstwa Litewskiego” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 29-30).

naszemu życzliwości, nie widzi, znowu przez ordynanse swoje do domów rozjeżdżać się rozkazuje. Wynałazłszy sub velamine reasumpcyją tractatus łączniejszą i prędszą do zamierzonego kresu drogę przez wysadzonych niby do traktowania, w samej zaś rzeczy dla porozumienia się z sobą deputatów, żeby w osobach onych *inversio ordinis totius, informe acceptatae albo dismembratae Reipublicae monstrum* wystawiwszy, bez nas i bez drugich stanów *ex integro ad negotia publica* należących, *uno ictu totam Rempublicam* mógł iugulare. I czego dziad¹⁷⁹ jego *violento conatu et praecoci facto* dokazać nie mógł, tego *occultis machinationibus et conspirationibus* terazniejszy inwazor dojsć zawziął się i na to tylko *exquisitis artibus* czuwa, aby najpierwszy fundament wolności polskiej, wolną elekcyją zrujnowawszy, i przez gwałt tron nasz, na którym *legitime*, za powszechnym całej R.P. zezwoleniem osadzeni jesteśmy, wydarłszy, albo siebie za pana dziedzicznego i absolute rządzącego deklarował, albo podobnego inszego inwazora, *pari emolumento* na nim osadził i potem według upodobania swego *dominiis et ditionibus Reipublicae* dysponował i dlatego na ten koniec wszystkich fomentów, dyfidencyi, opresyi, najazdów, więzienia i gwałtownego przymuszenia stanu szlacheckiego z własnej niechęci i *ex suggestu adherentów* swoich, *continuare non desistat*, jako sonant oryginalne listy, które w rękach naszych mamy i *one suo tempore et loco* przed całą R.P. *producere* nie zaniechamy.

Przeto gdy do zupełnego tych zamysłów króla szwedzkiego wszystkich spraw, fortelów i złośliwych zamysłów poznania *propria* tak wielkich nieszczęśliwości naszych i całej R.P. przyszlismy *experientia*, za rzecz słuszną, potrzebną i zwierchności naszej należytą poczytamy, abyśmy uprzejmości i wierności wasze, zniósłszy się z panami radami i deputatami przy boku natenczas naszym zostającymi, doskonale o wszystkich stanu przeszłego i terazniejszego R.P. okolicznościach informowali, i co *sequendum* albo *fugiendum* wszelką rzetelnej prawdy otwartością donieśli i przestrzegali. Jakoż niniejszym uniwersałem naszym oświadczamy się przed Majestatem Najwyższego Boga *per quem reges regnant et iura regnorum subsistunt*, że jako nic bardziej nad pozyskanie uspokojenia publicznego z królem szwedzkim nie pragniemy i zawsze przystojnego traktatu, *sine ullo Majestatu* naszego i R.P. *praeiudicio*, trzymając się *praesae praescriptum* przeszłego sejmu *ordinem circa gradus, personas w. i ur. komisarzów et alias solennitates in novella lege expressas*, słuchać i akceptować chcemy, *ad mentem i beneplacitum* desygnowanej od całej R.P. z sejmu przeszłego *ad latius nostrum* rady. Tak wszelkie przeciwko prawom starym i jeszcze nie oschłym *attentata*, albo jakiegokolwiek *innovationes, corruptelam et eversionem status redolentes*, tudzież *novam Reipublicae formam*, a tym bardziej (strzeż Boże) *nocivam scissionem inducentis quocunque colore, praetextu aut titulo* zjazdów, czyli też *privatorum conventiculorum quaesita vel quaerenda*, zabiegając dalszemu zamieszaniu i nieomyślnej zgubie R.P., i chcąc ją w tymże stanie, w którym od antecesorów odebraliśmy, sukcesorom naszym w prawach, wolnościach i zwyczajach całą i nienaruszoną zostawić. Takowe i tym podobne wszystkie *actus sive secuti, sive secuturi*, jako mocą prawa pospolitego zniesione i skasowane, tak *pro interdictis, invalidis, nullis et irritis* rozumiane i deklarowane być powinny. A osobiwie *virtute* uchwał sejmu przeszłego, które *inviolabiliter* w wszystkich punk-

¹⁷⁹ Tu odwołanie do Karola X Gustawa króla Szwecji i czasów potopu.

tach utrzymywać i do egzekucyjnej przywieść wszelkim usiłowaniem staramy się i już eo fine vigore scripti ad archivum lege publica approbati, ręka najprzewielebniejszego w Bogu jm. ks. kardynała arcybiskupa gnieźnieńskiego i ur. marszałka poselskiego sejmu przeszłego¹⁸⁰ podpisanego, legacyje do postronnych monarchów, pro implorandis subsidiis, observatis należycie gradibus, przez kancelaryje koronne i W.Ks.L. accelerando, jako najprędsza gotowość i przysposobienie wczesne sił proporcjonalnych na poniżenie i zupełne nieprzyjaciela pokonanie, pro salute et utilitate dobra poposolitego, rite et legitime ekspedycyować nie omieszkaliśmy, praeveniendo dolosos contaus tych, którzy już jedną potencją postronną od nas oderwali i drugą, od której najpewniejszego ratunku in rem boni publici spodziewamy się, oderwać starali się i dotąd starają. Ale też po uprzejmościach i wiernościach waszych usilnie żądamy, żebyście wszystkie króla szwedzkiego praktyki, szkodliwe zamysły, sprawy, depopulationes provinciarum, direptiones, ruinas i spalenia tak wielu miast, zamków, złupienie świątnic Pańskich, spolia skarbów, artyleryi i cokolwiek pretiosi w tym Królestwie znajdować się mogło, już za morze wysłanych i inne gwałty, pożogi, rabunki, ostatnie praw i wolności ojczy- stych zniszczenie, tudzież nieustawające tegoż króla szwedzkiego molimina, fakcyjne i od jednych wyciąganie, drugim dawanie pieniędzy, i inne juratae hostilitatis facinora, jako najprędzej in providam censuram et maturam wziąwszy considerationem, jedyne salvandarum rerum auxilium, per indilatam sancitorum przeszłego sejmu executionem do prędkiego i zupełnego skutku, dla ukontentowania i zachęcenia dobrze zasłu- żonego rycerstwa przywozić chcieli i na odgłos już publikowanego pierwej hasła ad generalem animorum et armorum unionem zabierali się, umarzając i anihilując wszel- kie między sobą dyfidencyje i niezgody, kontradykcyjne, prywatne i publiczne opozycyje i reklamacyje, osobiłwie powagę sejmu przeszłego rujnujące, na którego utrzymaniu salus publica zawisła, albo ostatnią ojczyzny obronę i pomoc odbierające, a mianowicie na wsadzenie i pomnożenie hardości i uwziętości tego nieprzyjaciela uformowane albo pociągnięte. Który tego tylko szuka, żeby artibus suis osobę naszą i całą R.P. jedną mógł nakryć mogiłą i potem na niej harde nabytych triumfem wystawować kolumny.

A zatym, gdy już tylko sola spes in armis relictą i znaleźć się nie może hanc resulta- tum, tylko się wybić z tej niewoli, obligujemy i zwierzchnością naszą królewską upomi- namy uprzejmości i wierności wasze, abyście się szablą, która sławna i straszna zawsze bywała nieprzyjacielowi, i którą cni przodkowie dlatego przy boku nosili, aby wiara święta katolicka, dostojęństwo pańskie, ojczyście prawa, swobody i wolności in integro zostawały, zapamiętałą króla szwedzkiego ferociam poskromić i pokonać chcieli, pewni będąc, że my nie tylko osobą i głową naszą, zdrowiem i siłami, skarbami i wszelkim usiłowaniem, ale też do ostatniej kropli krwi całość tej R.P. i dostojęństwa naszego za- szczycać, bronić i asekurować postanowiliśmy, i jako z osobiłwej chęci i przychyłności ku narodowi polskiemu, pomnożenie praw i wolności jego, na blisko przeszłym sejmie lubelskim to wszystko, czego jeno stany R.P. po nas zgodnie potrzebowały, ochotnie wypełniliśmy i tego sacrosancte dotrzymać chcemy. Tak i na przyszłym, da Bóg, sejmie exorbitantiarum, który zniósłszy się z panami radami jak najprędzej złożyć życzymy, cokolwiek z prawami dawnymi i całością dostojęństwa naszego będzie się zgadzało,

¹⁸⁰ Michał Wiśniowiecki hetman polny litewski, marszałek sejmu 1703 r.

konformując się do powszechnej omnium ordinum zgody, adimplere gotowiśmy. Oraz przeciwko tym wszystkim, którzy by aperte vel occulte królowi szwedzkiemu i jego wojskom per contemptum legum et abusum sui status assistere quocunque titulo vel praetextu wazyli się, albo nie zaniechali vigore et rigore prawa pospolitego, stosując się ad mentem całej R.P. insistere deklarujemy.

Interea ten uniwersał nasz po grodach, parafiach i miejscach zwykłych, aby był publikowany, urzędowi do tego należącemu serio zlecamy. Na co się ręką własną podpisaawszy, pieczęć ^akoronną^a przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, dnia ^a27^a miesiąca ^agrudnia^a r. P. 1703, panowania naszego VII r.

Augustus Rex

Locus sigilli

Ks. Konstanty Szaniawski referendarius M.D.L., regent kancelaryi w[ielkiej] k[oronnej] m.p.

^{a-a} słowa wpisane ręcznie w puste miejsce

2. *Uniwersał Augusta II wici jedne za dwoje na pospolite ruszenie – Kraków, 19 lutego 1704 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 2401-2402 – oryginał drukowany.

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 104, s. 203-210 – oblatą; w grodzie grabowieckim oblatował Nob. Stanisław Balski w dniu 5 marca 1704 r. [feria 4 post Dominicam Letare Quadragesimalem proxima a. D. 1704]; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 296, s. 459 – w grodzie bełskim tylko nagłówek i puste miejsce, tekstu uniwersału nie przepisano; wpisano pod datą 10 marca 1704 r. [feria 2 post Dominicam Iudica Quadragesimalem proxima a. D. 1704].

August II z Bożej łaski Król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski i czernihowski, dziedziczny książę saski i elektor etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, osobliwie jednak najprzewielebniejszemu, przewielebnemu, wielebnemu w Bogu, j.w., w., ur. senatorom, dygnitarzom, urzędnikom, wszystkiemu rycerstwu, szlachcie, obywatelom, tudzież szlachetnym, sławetnym burmistrzom, rajcom, wójtom, miastom, miasteczkom, wsioom, duchownym, świeckim i wszelkiej kondycyje i stanu ludziom w Koronie i W Ks.L. do pospolitego ruszenia jakimkolwiek tytułem i prawem należącym, do wiadomości podajemy.

Jeśli kiedy, tedy teraz do tych sił i mocy, które przodkowie tej zacnej ojczyzny na ostatnie przypadki najskuteczniejsze sądzili, udać się należy, kiedy władza nasza królewska, nie tak nieprzyjacielska, jako własnych synów niektórych tej ojczyzny uwziętością zrucona, porządek R.P. zamieszany i zgubiony, powaga sejmowa zniesiona,

przysięgi przy wierze świętej katolickiej, przy dostojęństwie naszym i wolnościach na sejmach, sejmikach wykonane, zgwałcone i cokolwiek zbawiennego do odporu było nieprzyjacielowi, zepsowano. Cała na koniec R.P. tak rozdarła, że jej szukać należy, gdzie jest.

Po tak wielu bowiem obłudnych przez Koronę Szwedzką, jako dymach jakich, na zaśmienie wolnej i jasnej żrzenice polskiej wypuszczonych, za sprawą osobliwej łaski Pana Boga podała była R.P. na sejmie lubelskim zgromadzona do żywego poznania, co ją i kto ludzi, postrzegła zawodzące wróżki, hostis, an hospes, wzięła się za jednostajną zgodą i jednością do śródków wystarczających obronie swojej, przyczynieniem wojsk koronnych i W.Ks.L., a oraz obmyśleniem należytej płacy, umówiła się przeciwko zarazie złych synów do Korony Szwedzkiej skrycie lub jawnie wiążących się sakramentem przysięgi między stanami zobopólnej zaprzysięgając się każdy, jako Szweda nie wprowadzał, ani go utrzymuje, jako przeciwko Majestatowi naszemu nie wicherzył i wicherzyć nie będzie, owszem, każdego takiego wydać ma do konfiskacyjnej dóbr jego na zasłużonych.

Nie mogły tego znieść niezdrowe oczy, jako blasku słonecznego. Rzucili się zaraz niektórzy tylko z województw poznańskiego i kaliskiego wbrew Majestatowi i powadze sejmowej do zakazanych spisków i zjazdów, bez woli naszej prawem zganionych i kondemnowanych, przyjmując nie sejmowych uchwał egzekucyjną, ale woli szwedzkiej pełnienie, pod ucukrowanym traktatu do pokoju tytułem poselstwa do nieprzyjaciela ścisłym obłożeniem Toruń gubiącego wysyłając, ustawiczną z nimże korespondencyją trzymając i całe lato na tym złudziwszy, komisarzów R.P. regularnie i należycie do traktatu naznaczonych w dyskredyt wrzuciwszy, nas z wrodzonej klemencyjej i prawdziwej przez jakikolwiek sposób do pokoju inklinacyjnej, w dyssymulacyjną i przejrzenie kary na takowych z praw ojczystych pochodzących wprowadziwszy. Teraz tę maszynę swoją poparciu intencji szwedzkich jawnie dedykowaną do tej góry wywiedli, że nas, żyjącego Pana, nie tylko nie dokładając się, ale niby pogrzebszy, fatalną jakąś interregni odprawują figurę. Cóż albowiem inszego znaczy zagajona konfederacyja generalna, czyli konwokacyja w zamku rezydencyjalnym królewskim warszawskim, w pokojach naszych ze wszelką pompą sejmową, jeżeli nie poniżenie i wyrzucenie Majestatu naszego? Założone rady partykularne za wszystkie stany nie mogące o tym przez prawo wiedzieć ani się do tego wiązać, izali nie są widocznym psowaniem i gubieniem porządku R.P. od przodków zacnych ułożonego? Uzurpowana władza i moc żyjącego Pana przez nieżyjących wikariusza, nie jestże to nam żywym i patrzącym pogrzeb miasto ucierania propozycji do obiecywanego traktatu, przyjęcie kalumnii szwedzkich złośliwie na osobę naszą wymyślonych, i które, da Bóg, jako dym jasną, prawdziwą rozdmuchnione będą. Nie jestże to jawne utrzymywanie wyprzysiężonej i detestowanej tak wiele razy detronizacyjnej naszej? Nie jestże i dawniejszej, i świeżej, że Szwedów utrzymywać nie będę, neque moliar przeciwko Majestatowi, przysięgi zgwałcenie? Zwolywanie województw i ziem bez nas i mimo nas, a co większa, i co w skrytościach, na nas, nie jestże to zdeptanego panowania początek? W coż prawa i rygory teraz obrócone de conventiculis? Sejmiku namniejszego bez pozwolenia naszego mieć się nie godzi, a tu jeden marszałek, jednego upodobania, nie zupełnej woli całych województw, bo nie od wszystkich, jako imperator, czyli dyktator uniwersalnie wszystkich pociąga, raczej

pędzi kontrybucji nieprzyjacielskich musem i strachem do akomodowania się, nie do rezystencyjnej odprzysiężonym propozycjom szwedzkich.

Pomnisz cny naród polski i W.Ks.L. co podobnego? Znajdziez historia równy przykład? Będziez wierzyć potomność albo postronne narody, żeby Polacy przysięgli Panu i dawno, i przed pół rokiem nierozdzielna jedność aż do ostatniej krwi, mając go między sobą, opuściwszy onego, nie dawszy mu nawet znać, mieli i mogli bez niego sejmować, a jak już poczty ostatnie przynoszą fatalne interregnum i posłuszeństwo, nawet nie zachowawszy opisanych w tym stopniów, wypowiedzieć? Znamy się i poczuwamy do jakich to piorunów winy i kary z praw dawnych i świeżego takowe postęпки i sprawy równo, owszem głębiej nad nieprzyjaciela fabrykujące należą. Żebyśmy jednak zasłużonych i słusznych pen w interpretacją zemsty nie podali, czynienia i sprawiedliwego postęпку królewskiego przeciwko obłudnemu traktatowi nie pociągali i złośliwych w niechcenie pokoju, którego zawsze uczciwego życzyliśmy, i żadnej nie dali okazyjej złe i na zgubę ojczyzny czyniącym zwaleni malorum do osoby naszej, wzięwszy na czas pod uwagę upadłe już honoris, dóbr i substancji wszystkich krzywoprzysięźców konfiskacją na dyspozycją naszą przypadłe, do całej R.P. zgromadzonej pospolitym ruszeniem odwoływamy się i udajemy, aby ta sama uznała i osądziła, na czym warstacie ta fabryka intencji szwedzkich czyniona, kto onę i jakimi środkami w górę podnosił, gdzie oblig poprzysiężony odstąpienia tej maszyny i wydania, którzy by się koło niej bawili, kto i jakie akty przysięgę świętą w jawne wiarołomstwo obrócił, i jeśli one mogą więcej ludzić i zawodzić niewinną ojczyznę, a w niej gubić lud pospolity płacziwą i ostatnią mizeryją Niebo do pomsty ściągający. A na koniec, żeby się sama na te wszystkie powierzchowne i zewnętrzne niebezpieczeństwa, na cudzych i domowych nieprzyjaciół skutecznie uwarować, obostrzyć i dźwignąć mogła.

Tym tedy końcem wici nasze jedne za dwoje, z rady walnej przy boku naszym będącej, wydać zdało się, jakoż ostrzegając najpierwej aby grody, ani ziemstwa, dopieroż miejsca parochialne żadnych uniwersałów, aktów, innotescencyi uzurpowanego zjazdu warszawskiego, które nie tylko same przez się są skasowane, ale też z rygoru wszystkich praw kryminalne i śmiertelne, przyjmować i publikować pod winami complicitatis perduellionis nie ważyły się, niniejszym listem naszym wydajemy, mieć chcąc, aby się wszyscy podług praw o pospolitym ruszeniu, bez ekscypcyjej którzykolwiek należą, wcześniej do niego mieli i niemieszkanie w rynsztunki i konie sposobili, popisy i porządek po województwach, ziemiach i powiatach gotowali. Tak ażeby za trzeciemi i już ostatniemi wiciami naszemi na koń wsiadali i na to miejsce, które tamże oznaczone będzie, nie uchybiając terminowi, porządnie i oręźnie stawili się. A to pod winami w prawach opisanemi na przestępujących takową powinność.

Tymczasem wszystkich, którzykolwiek lub z powinności mają, lubo z życzliwości ku nam mogą stawić poczty, gorąco zagrzewamy, aby do boku naszego tam, gdzie się znajdować będziemy, jak najporządniej i najprędzej wedle sił i możliwości swoich sami z nimi stawali, pewni będąc najpierwszych naszych respektów i nagrody z podanych wakansów.

Który to uniwersał nasz aby tym prędzej wszystkich wiadomości dojść mógł, do wszystkich województw, ziem i powiatów wydać zleciliśmy mieć chcąc, aby po grodach, parafiach i miejscach zwyczajnych był publikowany. Na co dla lepszej wiary podpi-

sawszy się, pieczęć koronną do koronnych, a W.Ks.L. do litewskich grodów przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, dnia ^a19^a miesiąca ^alutego^a r. P. 1704, panowania naszego 7 r.

Augustus Rex

Locus sigilli

Ks. Konstanty Szaniawski regent k[oronny], s[ekretarz] J.K.M. m.p.

‡ 3. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 29 lutego 1704 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 44, s. 2401-2402 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Aleksander Bielakowski w dniu 6 marca 1704 r. [feria 5 post Dominicam Laetare proxima a. D. 1704].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 639-641.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, według limitacyjej przeszłego sejmiku naszego i konserwowanego terminu na dzień 29 miesiąca lutego anni 1704, takową pod dyрекcyją w. jm. pana Samuela Antoniego z Lipin chorążego ziemie buskiej, marszałka koła naszego, postanawiamy uchwałę.

A najpierw, ponieważ j.w. jm. pana Aleksandra Michała na Tuczapach i Łaszczo- wie Łaszcza kasztelana bełskiego, jasielskiego, rzeczyckiego, dymidowskiego starosty, komisarza naszego i całego sądu fiskalnego zdrowia i fortuny discrimine sublato prace i fatygi, circa desudationem sądów fiskalnych tym bardziej elucescavit, kiedy nie tylko zakartowane od tak wielu lat podatkovania in orbitam wprowadził porachowanie, ale i świeższych uchwał naszych, nie bez znacznego profitu województwa, rzetelną uczyniwszy massam, w niej prudenti dispositione należytą uczynił satysfakcyją, tym większej od nas potrzebuje rekompensy. Której, że publica ubliża calamitas, wdzięcznym przynajmniej afektu przy obligacyjej dalszego zawdzięczenia kontentuje podziękowaniem.

Wniesione desiderium akceptując jm. księdza episkopa przemyskiego¹⁸¹ do koła naszego o uwolnienie od podatków kapłanów rithus graeci, do diecezyjej przemyskiej episkopii w województwie naszym należących, pio zelo ducti, circa constitutionem¹⁸² zachowujemy et praesenti laudo libertujemy¹⁸³.

¹⁸¹ Jerzy Winnicki grekokatolicki biskup przemyski.

¹⁸² Zapewne chodzi o konstytucję sejmu 1667 r. „O cerkwiach w Koronie i Wielkim Księstwie Litewskim” (*Vol. const.*, t. 4, vol. 2, s. 280).

¹⁸³ Przeciwno temu punktowi laudum jako wpisanemu wbrew woli sejmikujących przez marszałka, protestował jeden z asesorów marszałkowskich, Jacek Iwanicki (zob. niżej).

Jm. pan egzaktor podatku młynowego aby za żadnymi asygnacjami pieniędzy nie wydawał, ale się zatrzymał do dalszej dyspozycyjej województwa, postanawiamy.

OO. bernardyni od Grobu Pańskiego z Jerozolimy wnieśli suplikę in medium nostri o subsidium charitativum, więc annuendo ich prośbie, zł 200 aby jm. pan Jacek Iwanicki z asygnacyi jm. pana kasztelana bełskiego, jako do tych wszystkich podatków komisarza, wypłacił z egzakcyjej swojej, naznaczamy.

Jm. pan egzaktor czopowego i szelężnego generalnego utatur munere suo iuxta obloquentiam konstytucyjej sejmu blisko przeszłego lubelskiego¹⁸⁴, retentores in antecessum uchwalonych podatków ad exolutionem stringimus sub rigore in legibus descripto.

Sejmik ad 28 aprilis anni praesentis pod dyrekcją tegoż jm. pana marszałka prorogujemy, do którego modum contribuendi i inne wszystkie desideria sejmikowe odkładamy i tę uchwałę naszą jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać zleciliśmy. Die, mense et anno ut supra.

Samuel Antoni z Lipin Družbic chorąży ziemie buskiej, marszałek koła rycerskiego, województwa bełskiego m.p.

4. *Protestacja Jacka Iwanickiego poborcy województwa bełskiego, asesora marszałka sejmiku przeciw jednemu z punktów laudum sejmikowego – Bełz, 6 marca 1704 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 296, s. 442-443 – oblata; w grodzie bełskim wniósł Gen. Jacek Iwanicki w dniu 6 marca 1704 r. [feria 5 post Dominicam Laetare Quadragesimalem proxima a. D. 1704].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 645.

Gen. Iwanicki de nullitate puncti certi laudi palatinatus Belzensis manifestatur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Gen. Hiacyntus Iwanicki exactor contributionis agrariae palatinatus Belzensis, assessor Mag. mareschalci protunc comitiolorum proxime praeteritorum, idque de nullitate puncti certi in laudo sub directione Mag. [Samueli] Družbic vexilliferi Buscensis formati contra mentem palatinatus, quod videlicet declaratio palatinatus respectu libertationis parochorum rithus graeci dioecesis Premisliensis in palatinatu praesenti existentium ex futuris contributionibus subsequi debuerit, quam praedictus Mag. mareschalcus, quoniam contra mentem palatinatus expressorum exactionum libertationem in laudo suo connotavit, idcirco de nullitate eiusdem puncti, quoniam circa depositionem ex functione sua calculi a iudicio fiscali nullam habent in tariffa defalcationem, praevidendo cuiusvis suae indemnitati iterum iterumque manifestatur.

Jacek Iwanicki

¹⁸⁴ Zapewne chodzi o konstytucję sejmu 1703 r. „Trybunał Skarbowy” (Vol. leg., t. 6, s. 49-51).

5. *Protestacja Konstantego Steckiego wojskiego żytomierskiego i Jana Horodyłowskiego przeciwko Samuelowi Drużbicowi chorążemu buskiemu, marszałkowi sejmiku, z powodu niewpisania w laudum punktu o zapłacie zaległego żołdu wojsku – Bełz, 6 marca 1704 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 403, s. 210-211* – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 6 marca 1704 r. [feria 5 post Dominicam Letare Quadragesimalem proxima a. D. 1704].

Videatur hoc loco protestatio per Gen. Constantinum Stecki tribunum Zitomiriensem et Ioannem Horodyłowski contra Mag. Samuelem Drużbic vexilliferum Buscensem, marschalcum conventis particularis palatinatus Belzensis ratione quia ipsi puncti in vim antiquorum stipendiorum in comitiis sub directione ipsis formato non connotatione tum quoque contributionis solidariae et ducillare termino ad aliud tempus prorogatione, aliarumque praeter facta dabitur latior copia.

Jan Horodyłowski, Konstanty Stecki

39. Sejmik z limity w Bełzie, 28 kwietnia 1704 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 28 kwietnia 1704 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 296, s. 778-780* – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Stanisław Kotelnicki w dniu 29 kwietnia 1704 r. [feria 3 post Dominicam Rogationum proxima a. D. 1704].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 647.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa [779] bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, według limitacyjej przeszłego sejmiku naszego konserwowanego termini na dzień 28 miesiąca kwietnia anni 1704, takową pod dyрекcyją jm. pana Samuela Antoniego z Lipin Drużbica chorążego ziemie buskiej, marszałka koła naszego, postanawiamy uchwałę.

Lubośmy determinowali sobie modum contribuendi na terazniejszym sejmiku umówić i inne desideria sejmikowe uspokoić, ale ponieważ j.o. K.J.M. p.n.m. sejmik pro die 6 maii anni praesentis przez uniwersał swój naznacza nam, tedy unanimi consensu nostro tak modum contribuendi, jako i inne wszystkie desideria do tegoż sejmiku odkładamy.

Wdzięczni zaś będąc afektu j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana polnego koronnego¹⁸⁵, n.m. pana, że chociaż w słabości zdrowia swego, listownie jednak nie zapomina odzywać się ad gremium nostri, uprosiliśmy jm. pana marszałka, aby należyte przez list swój imieniem całego województwa doniósł podziękowanie jm. n.m.p. pro desudatione circa integritatem boni publici i oraz upraszał nomine publico, aby jm. n.m.p. na przyszły, da Bóg, sejmik do wspólnej obrady osobą swą adesse raczył. A tę uchwałę naszą jm. panu marszałkowi podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu zwyczajnym konsultacyjom die, mense et anno [780] ut supra.

Samuel Antoni z Lipin Drużbic chorąży ziemie buskiej, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

40. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 5 maja 1704 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 5 maja 1704 r. – obóz pod Piotrawinem, 15 kwietnia 1704 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 323 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 24 kwietnia 1704 r. [feria 5 post Dominicam Cantate proxima a. D. 1704].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 296, s. 732-737 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Stanisław Wilkowski w dniu 24 kwietnia 1704 r. [feria 5 post Dominicam Cantate proxima a. D. 1704]; **Rp. 3** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 104, s. 325-334 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Nob. Stanisław Balski w dniu 4 maja 1704 r. [feria 3 post Dominicam Rogationum proxima a. D. 1704].

Druk: AS 1696-1732, s. 395-397 (sejmik województw wielkopolskich zwołany był na dzień 8 maja 1704 r.).

2. *Konfederacja województwa bełskiego na sejmiku ekstraordynaryjnym w Bełzie, 5 maja 1704 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 42, s. 249-252 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Michał Bohusz w dniu 9 maja 1704 r. [feria 6 post Dominicam Exaudi proxima a. D. 1704] – karty częściowo uszkodzone z lewej strony, w tym stanie były już przed wojną, kiedy swojego

¹⁸⁵ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman polny koronny.

odpisu dokonywał W. Hejnosz. Tam gdzie było to możliwe wydawcy zaproponowali uzupełnienie w nawiasach kwadratorowych.

Inne rękopisy: Rp. 2 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 403, s. 257 – notka informująca o aktykacji tego laudum w Bełzie przez Gen. Michała Bohusza w dniu jak wyżej; w indukcje brak tekstu.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 649-657.

My dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa bełskiego, którzyśmy się tu na sejmik do Bełza dnia dzisiejszego in virtute uniwersałów J.K.M. Augusta II p.n.m. wydanych zjechałi, uważając tak wielkie grasującego szwedzkiego nieprzyjaciela egzorbitancyje, który sub praetextu hospitalitatis wtargnąwszy in viscera ojczyzny, plus quam hostilitatem przez swoje exercent wojska, kiedy świątnicom non parcendo Pańskim, i owszem, one ex decoribus suis od prawowiernych wiary świętej katolickiej zelantów tot saeculis przysposobionych, na chwałę Bożą konsekrowanych, zdziera, R.P. carissimam matrem nostram, która nas wolnościami, swobodami, honorami, tytułami et quidquid generosi znajdować się może ozdabia, tak prawie złupił, że z wolnej tributariam fecit. Nie dość na tym, ale wszystkie chcąc zburzyć a fundamento cardines iurium, na wolnemi głosami obranego Pana targa się i niesłychaną w sercach civium R.P. promulgował detronizacją, do nowej vivente rege igne ferroque, sub malleo wprowadzonych wojsk swoich stymulując elekcyje. Na ostatek wielkopolskie województwa niecznościami przycisnął wojsk swoich konsystencyjami ad eundem sensum (który w warszawskich kongresach przez oczywistą koniunkcją muszkietów szwedzkich revelatus) przywiódł desperationem, że się własnego Pana i Króla swego odprzysięgłszy, sub abominabile świeckich mandatów pójść musieli iugum. I lubo województwa wielkopolskie w kilku, czyli w kilkudziesiąt ludzi sub nomine dulcis tractatus proponowały zaszczyt pokoju, jednak ex via iustitiae, wolności i praw swoich [...]a tej się podali konfederacyje, która Deo, religioni, Reipublicae jest we wszystkim contraria.

Zaczynam wszystkie ichm. abominando, jako przeciwko wierze świętej katolickiej, prawom i wolnościom szlacheckim obrady [kasujemy], konfederacją prześwietnego województwa sandomierskiego reasumując in [sancto] vinculo iuramenti przez nas wszystkich praesenti województwa naszego związek circa religionem, conservationis świątnic Pańskich, manutentionem praw, wolności i swobód R.P., authoritatem dostojęństwa J.K.M. Augusta II p.n.m., in omnibus punctis indissolubili vinculo unione consiliorum et armorum przyjmujemy, et rati habendo amplectimur.

Za marszałka konfederackiego województwa naszego obraliśmy i uprosili tegoż, którego dirigit rem na terażniejszym sejmiku, j.w. jm. pana Stanisława z Potoka na Złotym Potoku Potockiego, hrubieszowskiego etc. starostę, przydawszy ex ordine equestri ad latus j.w. jm. pana marszałka województwa naszego skonfederowanego po dwu z każdego powiatu ichm. panów konsyliarzów, non praeiudicando nihilominus quidem dignitati senatoriae j.w. ichm. panów senatorów województwa naszego, których circa authoritatem, dignitatem et iurata fidem senatoriam mieć chcemy. Tak, aby ichm. panowie, ilekroć do województwa naszego skonfederowanego przybędą, zawsze omnem facultatem consulendi, sine quavis diminutione [250] authoritatis suae senatoriae mieli.

Których to j.w. jm. pan marszałek z ichm. panami konsyliarzami, rota infrascripta porprzysięgli: „Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętej Jedy-nemu, iż na mojej funkcyje od województwa powierzonej, Bogu najwyższemu circa conservationem wiary świętej i świątnic pańskich, najjaśniejszemu K.J.M. Augustowi II i województwu memu będę wierny, praw i swobód ojczystych do gardła mego nie ustąpię, bez wspólnej rady ichm. panów konsyliarzów w niczym sobie nie pozwolę, in materias status prywatnie, bez wspólnej rady województwa wdawać się nie będę, sekretów rady nie wydam, korupcyej tak od panów postronnych, jako i domowych, brać nie będę. Tak mi Panie Boże dopomóż i Męka Jego Przenajświętsza”.

Ichm. zaś panom konsyliarzom, abyśmy pokazali compagem obrad naszych z prze-świecnyim województwem sandomierskim, to przydaliśmy, że za każdą rekwiizycją jm. pana marszałka naszego konfederackiego, consilio assistentio, non nisi praepediat vera infirmitas hoc mutato, sine communicato consilio z jm. panem marszałkiem na nic pozwolą.

Którą, gdy [suprascriptam] tak j.w. jm. pan marszałek z ichm. panami konsyliarzami wykonali przysięgę in facie województwa naszego, plenariam facultatem et potestatem dajemy jm. panu [marszałkowi] naszemu, aby kiedykolwiek ex re et exigentia necessitatis [ad repri]mendum hostem wspólnie z wojskami przy dostojęństwie K.J.M. skonfederowanymi R.P., jako [J.K.M.] p.n.m. auksyliarnymi na czas umówiony literas universales po grodach i parafiach publicatas, praevio consilio ichm. panów konsyliarzów wszystkich i tym, którzy by [kiedykol]wiek ob absentiam legalitatis suae non assisterent per litteras assumpto i miejsce, osobami swemi cum omni applicatione do uspokojenia R.P. ab extra et intra more mi[litari] konwokował tak, aby całe nasze województwo, nihil intermi[ttendo] czasu, sub rigore de expeditione bellica sancito, stawało. Popis zaś województwa naszego ad diem 7 iunii anni praesentis prorogujemy, cum hac declaratione, in quantum by jm. pan marszałek konfederacki województwa naszego widział być cum meliori commodo R.P. proximiozem, tedy prz[ez uni]wersały swoje konwokować nas tenebitur. Nie gdzie indziej miejsce naznaczamy, tylko zwy-czajnie za Bełzem.

Do czego wszystkiego ichm. panów konsyliarzów uprosiliśmy tych, w. jm. pana Jana Stanisława z Lipin Drużbica chorążego, [251] jm. pana Antoniego Dramińskiego cześnika bełskich, w. jm. pana Mikołaja z Głogowca Głogowskiego łowczego bełskiego, w. jm. pana Pawła Wydzgę wojskiego buskiego, w. jm. pana Stanisława Udryckiego wojskiego lubaczowskiego, w. jm. pana Michała Wolińskiego starostę lityńskiego, jm. pana Walentego Dąbskiego i do boku jm. pana marszałka destynowaliśmy.

Abyśmy zaś tym r[zetelnie]jszej przeciwko przeświecnyemu województwu sandomierskiemu dali dowód z siebie unio[nis, te]dy stosując się do uniwersałów J.K.M. p.n.m. zwołaniem expeditionis bellicae, tak postanawiamy. Chorągwie cztery z każdego powiatu podniesiemy, z których pierwsza z powiatu bełskiego pod imieniem j.w. jm. pana marszałka konfederackiego za podniesieniem chorągwi jm. pana chorążego bełskiego¹⁸⁶ być powinna. Insze zaś chorągwie trzy, jako to ziemi buskiej jm.

¹⁸⁶ Jan Stanisław Drużbic chorąży bełski.

pan chorąży buski, powiatu grabowieckiego jm. pan chorąży grabowiecki¹⁸⁷, powiatu horodelskiego jm. pan chorąży horodelski¹⁸⁸ podnieść będą powinni, sub amissione bonorum suorum przez któregokolwiek z obywatelów województwa naszego libera impetratione honorów po ichm., in quantum desistent w funkcjach swoich. Z którymi to podniesionemi chorągwiemi ciż w. ichm. panowie chorążowie j.w. jm. panu marszałkowi konfederackiemu województwa naszego prezentować i popisać się powinni, et sub dispositione jm. pana marszałka konfederackiego pójść tenebuntur.

In quantum by zaś który z ichm. za uniwersały jm. pana marszałka non compareret, wolną dyspozycją jm. panu marszałkowi substituendi kogo inszego dajemy, bliższego tego jm. czyniąc do honorów po ichm. naszych miło[ściw]ych panach. Za uniwersałami zaś jm. pana marszałka pospolite rusz[enie vi]ritim, iuxta praescriptum legum publicarum, osobliwie podczas po[spolitego] ruszenia pod Sandomierzem za trzeciemi wiciami J.K.M. p.[n.m.], in quantum necessitas prędzej nie przycisnie [przyrze]kamy. In quantum by zaś walna była tego potrzeba, tedy za [jw. jm.] pana marszałka naszego konfederackiego uniwersałami wycho[dzić na pomi]enione pospolite ruszenie deklarujemy, sub poenis [iuxta] legum publicarum nempe confiscationis bonorum et carentia acti[vitatis] na sejmikach, obligując ichm. panów posesorów dóbr tak J.K.M., [jak]o i duchownych, żadnego nie excypując, tudzież wdowy i ludzi starych, [któr]zy in persona sui ab expeditione bellica excipiuntur, aby należyte [po]cztę ludzi słusznych, z dobrym moderunkiem, sine quavis tergiversatione, sub poenis suprascriptis wyprawili.

A że uniwersał J.K.M. p.n.m. supplendo deputacją do boku swojego przez sejm lubelski ordynowaną non adimpletur vota sua, dictavit alios substituendos deputatos, [tedy] subsistendo omni in passu woli J.K.M. p.n.m., ichm. panów deputatów cum omni facultate ac plenaria, stosując się do uniwersału J.K.M. p.n.m., w. jm. pana Jana Kuropatnickiego kasztelanica bieckiego, w. jm. pana Jacka z Grotkowa Łosia stolnika brzeskiego [kujawskiego], podstarościego i sędziego grodzkiego bełskiego uprosiliśmy. Którym ichm. po wykonanej przez ichm. według rotę sandomierskiej przez ichm. panów komisarzów wykonanej przysiędze, instrukcją j.w. jm. pana [mars]załka do J.K.M. p.n.m. podaliśmy.

A ponieważ i wojska R.P. skonfederowane ad eandem unionem przy prawach, swobodach i wolnościach ojczystych, dostojęństwie Majestatu J.K.M. Augusta II p.n.m. przez ichm. panów posłów do nas po dwa razy przysłanych przyszli i z tym się województwu naszemu ogłosili, tedy i ichm. akceptując konfederacją według reskryptu [252] danego in vim gratitudinis ichm. panom posłom 2 tys. zł deklarujemy i też sumę 2 tys. złp z kontrybucyje województwa na]szego bełskiego kołowego, za asygnacyją w. jm. pana komisarza województwa naszego deklarujemy.

Publicam zaś skończywszy interesów ojczystych mater[yją, do pry]watnych województwa naszego przystępujemy obrad.

¹⁸⁷ Aleksander Bystrzanowski chorąży grabowiecki.

¹⁸⁸ Antoni Radecki chorąży horodelski.

A ponieważ [miejsce] święte pod imieniem Matki Bożej Cudownej klasztoru sokalskiego [zostając], subsidium na prochy urget, tedy tymże oo. bernardynom sokalskim tysiąc zł z teje kontrybucyje kołowej na amunicyją deklarujemy.

Forteca zamojska funditus przez przechodzącego tak cudzoziemskiego, jako i koronnego, żołnierza według ogłosu do nas przez jm. pana ordynata¹⁸⁹, ze wsiami jest zrujnowana, zaczym tak do j.w. jm. pana marszałka konfederackiego, jako do ichm. panów deputatów ad latus K.J.M. conferimus vota nostra intentiones, aby te dobra amplius ordynackie in robore defensionis et dotationis zostawały.

Szeleżne czwartego grosza przez konstytucyją sejmu lubelskiego uchwalone, ponieważ iuramentis exequentibus przez posesorów demonstrari nie może, zaczym ten podatek do trypli szeleżnego, obviando iniustis iuramentis, redukujemy, obligując jm. pana egzaktora województwa naszego, aby nie inaczej, tylko in triplo, według kwitów jm. pana Sierakowskiego wybierał. Jeżeli co in antecessum od kogo wybrał, non obstantibus quietationibus, jm. aby ad triplam redukował, w czym jm. in omni foro ewinkować nos submittimus.

[Egzak]torowie wszystkich podatków województwa naszego na wszystkie [egzakcy]je, osobiłwie na kwity j.w. jm. pana Sierakowskiego kasztela[nica] bełskiego, satisfaciendo declarationis, [nie zasłania]jąc żadnemi libertacyjami, dekretami tak lwow[skiego Trybunału], cuiusvis fori, sub ultimaria executione ex bonis ipsius [aby wy]dawali obligando. Exceptis jm. pana Udryckiego, który p[rzedtem] demonstracyją libertacyje od województwa zabrał, [którą prze]ntować jm. panu [Franciszkowi] Wiśniarskiemu powinien. In quantum zaś non [praesenta]bit, tedy importare jako i insi ichm. panowie retentores co od [niego na]leży tenebitur.

A że forteca klasztoru sokalskiego¹⁹⁰ sine praesidio zo[stać] nie może, tedy na to ordynujemy piechotę łanową wojew[ództwa] naszego, a in quantum by jm. pan [Michał] Rozwadowski rotmistrz pie[choty] łanowej województwa lubelskiego na ten rok według alternaty [między] ichm. rotmistrzami lubelskim i bełskim na tym prae[sidium] być nie chciał, tedy zlecamy i upraszamy w. jm. pana [marszałka] konfederackiego województwa naszego, aby uniwersałami [swe]mi też piechotę do Sokala konwokować raczył. Sub executione militari sołtysów, którzy by uniwersałem jm. [n.w.m.] pana parierować nie chcieli. Której to piechoty [komenda j.w. jm.] pana marszałka naszego dyspozycyje podpada.

[Które] to nasze laudum konfederackie [ręką marszałka obrad] terażniejszych naszych, jako i konfederackiemu, podpisać zleciliśmy. Datum w Belzie, 5 mai a. D. 1704.

Stanisław Potocki starosta hrubieszowski, marszałek obrad terażniejszych województwa bełskiego i konfederacki m.p.

^a około 3 słów nieczytelnych

¹⁸⁹ Tomasz Józef Zamoyski, syn Marcina Zamoyskiego, V ordynat zamojski.

¹⁹⁰ Sokal, miasteczko w pow. bełskim (ob. Сокаль w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

3. *Uniwersał Stanisława Potockiego starosty hrubieszowskiego, marszałka sejmiku do sołtysów łanowych w sprawie organizacji obrony klasztoru sokalskiego – Bełż, 10 maja 1704 r.*

Rp. 1 AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 104, s. 390-391 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Hon. Daniel Wołucki sołtys grabowiecki w dniu 15 maja 1704 r. [feria 5 post festa Solennia Sacri Pentecosten proxima a. D. 1704].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 403, s. 257 – notka informująca o aktykacji tego uniwersału w Bełżu przez Gen. Michała Bohusza w dniu 9 maja 1704 r. [feria 6 post Domini-cam Exaudi proxima a. D. 1704]; w indukcje brak tekstu.

Stanisław Józef na Złotym Potoku i Tartakowie Potocki hrubieszowski etc. starosta, komisarz i marszałek konfederacji województwa bełskiego.

Wiadomo czynię sołtysom łanowym w ziemiach i powiatach do województwa bełskiego należących zostającym, iż podczas sejmiku dnia 6 miesiąca maja w Bełżu odprawującego się stanęło laudum providendo securitati miejsca świętego sokalskiego oo. Bernardynów, które przy terażniejszych niebezpieczeństwach bez ludzi zostaje, aby tedy dalej sine praesidio nie było, imposita mihi potestas, aby za obwieszczeniem uniwersałów moich po miastach, miasteczkach i wsiach, gdziekolwiek się tylko sołtysi piechoty łanowej zostają i mieszkają, szli pod komendę jm. pana Żulińskiego rotmistrza województwa bełskiego do klasztoru ichm. oo. Bernardynów sokalskich i tam do dalszej województwa dyspozycji zostawali, pod ostrością sądu na nieposłusznych zalecam. Datum w Bełżu, dnia 10 maja r. 1704.

Stanisław Potocki starosta hrubieszowski, marszałek konfederacki województwa bełskiego

Locus sigilli

41. Sejmik deputacki w Bełżu, 15 września 1704 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełżu, 15 września 1704 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 44, s. 2920 – oryginał.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 659.

My dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełża, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, według prawa i zwyczaju na

pierwszy poniedziałek po święcie narodzenia Panny Najświętszej, na sejmik electionis ichm. panów deputatów na Trybunał Koronny, za zgodnymi głosami naszymi uprosiliśmy za marszałka koła naszego jm. pana Michała Bogumiła na Czarnowie Czarnowskiego stolnika wendeńskiego.

Pod którego dyrekcją obraliśmy deputatami na Trybunał Koronny per pluralitatem, ut est praxis województwa naszego, votum w. jm. pana Michała Wolińskiego lityńskiego starostę i jm. pana Michała Bogumiła na Czarnowie Czarnowskiego stolnika wendeńskiego i marszałka koła naszego. Którą elekcją temuż jm. panu marszałkowi podpisać ręką własną i do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się na miejscu zwyczajnym, w kościele oo. Dominikanów bełskich, die 15 septembris a. 1704.

Michał Bogusz na Czarnowie Czarnowski marszałek koła rycerskiego i deputat tegoż województwa bełskiego m.p.

2. *Manifestacja Jana Stanisława Rosochackiego miecznika ziemi buskiej i Jana Ołtarzewskiego przeciwko sejmikowi deputackiemu – w Bełzie, 15 września 1704 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 403, s. 309 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 15 września 1704 r. [feria 2 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1704].

Videatur hoc loco protestatio per Gen. Joannem Stanislaum a Rosochate Rosochacki ensiferi terreae Buscensis et Joannem Ołtarzewski, idque de nullitate actus comitiolis electioni deputatorum, praecipue Gen. Teophilum Czarnowski dapiferi Wendensis quoniam sibi propria authoritati deputatoriatu tituli usurpavit, ratione quorum facta dabitur latior copia.

Jan Ołtarzewski, Jan Rosochacki ensifer terrae Buscensis

3. *Manifestacja Michała Bogumiła na Czarnowie Czarnowskiego stolnika wendeńskiego, deputata na Trybunał Koronny przeciwko Stanisławowi Janowi Rosochackiemu miecznikowi buskiemu i Janowi Ołtarzewskiemu – Grabowiec, 29 maja 1705 r.*

Rp. AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 146, s. 63 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 29 maja 1705 r. [feria 6 post Dominicam Exaudi proxima a. D. 1705].

Videatur hoc loco protestatio Mag. Michaellem Teophilum in Czarnow Czarnowski dapiferum Wendensem, iudicem ex palatinatu Belzensi ad iudicia Tribunalitia deputatum in et contra Gen. Stanislaum Joannem a Rosochate Rosochacki ensiferum terreae Buscensis et Joannem Ołtarzewski capitaneidam Niechanowiensem ratione per ipsos sui protestantis, viri de Republica et praecipue in palatinatu Belzensi per tot

functiones protestanti per eundem palatinatum impositas et a protestante cum bono decore et gloria eiusdem palatinatus Belzensis expeditas meriti, nemine contradicente anno praeterito Belzae in conventu particulari ad iudicia Tribunalitia deputati et electi protestatione sua laesiva coram actis castrensibus Belzensibus feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima anno immediate elapso 1704 [15 września 1704 r.], contra protestantem facta et praecipue per Gen. Rosochacki circumscriptionis crudo calamo et stylo laesionis, providendo suae indemnitati facta extat copia.

Michael Theophilus in Cz[arnow] Czarnowski d[apifer] W[endensis] m.p.

42. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1705 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

43. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 26 marca 1706 r.

1. *Uniwersał Augusta II w sprawie możliwości zwołania sejmiku i organizacji obrony kraju – Grodno, 28 grudnia 1705 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 601 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano 10 lutego 1706 r. [feria 4 ante festum Sancti Valentini Presbyteri et Martyris proxima a. D. 1706]; w księżdzie grodzkiej bełskiej jedynie nagłówek i puste miejsce pod datą 23 stycznia 1706 r., tekstu uniwersału nie przepisano [Sabbatho post festum Sanctae Agnethis Virginis et Martyris proximo a. D. 1706].

August Wtóry z Bożej łaski Król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski i czernihowski, a dziedziczny książę saski i elektor etc.

Wszem, wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie ^ajednak w., ur.^a senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i całemu rycerstwu ^awojewództwa bełskiego^a, uprzejmie i wiernie nam miłym, przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej do wiadomości podajemy.

Boskiej opatrności dzieła wyznawać i nieśmiertelne dzięki oddawać powinniśmy, że tyle na zaszczyt i podźwignienie tej R.P. zsyła desuper i podaje sposobów, ile przeciwnych rewolucyi i ciężkich nieszczęśliwości na jej ruinę i upadek ferox protulit

aetas. Zadziwi się świat cały, a nieprzyjazne narody etiam afflictam apprehendent et pertimescent Rempubicam gdy pertinaci rerum successu humanis fatiscientibus consiliis, tak ją skutecznie i widomie wspiera i sekunduje dobroć Boska, iż cokolwiek nieprzyjacielska potęga i złośliwych tejże ojczyzny synów zapamiętałość do publicznej dobra pospolitego zguby, przez zatomowane sejmu lubelskiego uchwały, zniesiony i zmieszany porządek, rozdwojone civium serca auxit malorum, remedium distulitur to wszystko ex postliminio w jednym krótkim czasie reasumowanej za powrotem naszym i szczęśliwie dokończonej walnej rady grodzieńskiej, powraca i nadgradza implicata distinguit, disiuncte coniungit, naufragus rabulus in promontorium dobrej nadziei wyprowadza, meliusque iubet prostratis consulere rebus, kiedy stany R.P. wzruszone starożytną przodków swoich żarliwością, nie tylko między sobą novis vinculis et sacrosanctis sponsionibus gruntowną umocniły jedność i zupełną ubezpieczyły konfidencyją, ale też zbawienne i doskonale wynalazły i przyjęły środki, przez które dostojęństwu naszemu zaszczyt, nieprzyjacielowi silne repressalia, a utrapionej ojczyźnie upragniony i pożądaný od wszystkich może być uczyniony i przywrócony pokój. Teć to są wszystkich państw nieprzełamane filary, fortitudo adversiis hostes, et inter cives mutuo concordia i do tych szczególnie końców dextera excessi wszystkich przytomnych R.P. stanów serca tak wy kierowała, umysły i zdania kombinowała, że za jednostajną zgodą i powszechnym zezwoleniem, najpierwej z najjaśniejszym carem jm. moskiewskim¹⁹¹ traktat offensivi et defensivi foederis przeciwko zuchwałemu nieprzyjacielowi, cum omnimodo securitate et emolumentum R.P. z przywróceniem Ukrainy i zupełnym buntów kozackich uspokojeniem aprobowany i ratyfikowany.

Sił zatym własnych obojga narodów, ut sint pares aquilae nieprzyjacielskiej potędze, aukcyja do egzekucyj przywiedziona, jako omnes gentium sine armis, arma sine stipendiis, być nie mogą, na zapłatę wojskom w Koronie uchwał sejmu przeszłego lubelskiego egzekucyj utwierdzona, szeląga pospolitego cursus communis minus sensibile onus, na czas dalszy prorogowane, także podatek in vim łanowego żołnierza, secundum praescriptum konstytucyi 1673¹⁹², zł 10 z dymu, reasumowany, a w W. Ks.L. tegoż sejmu lubelskiego uchwały po 4 zł pro hac sola vice i tylko na rok jeden prorogacyja uczyniona.

Insuper ad suppleendum rei monetariae defectum mennicę srebrną i szelągów srebrnych, in aequali pondere et liga cum vicinis dominiis, w Koronie i w W.Ks.L. otworzyć w. podskarbin¹⁹³ z w. i ur. komisarzami indulta potestas.

A gdy tak usilne starania nasze jako et publico in bonum totius universi postanowione uprzejmościom i wiernościom waszym tym uniwersałem naszym otwieramy i ogłaszamy, obtestamur oraz amore nachylonej do upadku ojczyzny, ażebyście uprzejmości i wierności wasze widząc i słysząc, jako pars maxima inclity Regni pod nieprzyjacielskim jęcząc jarzmem, vocalibus lachrymis, śmiertelnym nawet snem uspiionych wzbudza in vindicta sui, i że do spieszego ratunku, odwrócenia wiszącej nad sobą

¹⁹¹ Piotr I car Rosji.

¹⁹² Konstytucja sejmu 1673 r. „Obrona Rzeczypospolitej” (Vol. leg., t. 5, s. 59-61).

¹⁹³ Jan Jerzy Przebendowski podskarbi koronny; Ludwik Konstanty Pocię podskarbi wielki litewski.

zguby i niewoli, wkłada extremam necessitatem hostilis licentia ferri, przez lat kilka in vias et fortunas civium impune grasując et nullo solubilem fato zacnych narodów unionem, a oraz Maiestatis et libertatis rozłączając i rozrywając compagem, aby tym łączniej divisos et enervatos ruinat et perimat. Uważając i przed oczyma mając tot clades et funera fratrum i blisko następującą uniwersalną wszytkich perniciem, dali dowód statecznej ku nam wiary i życzliwości, a do naturalnej samych siebie chwały Boskiej, wiary św. katolickiej obrony, nieprzytępionej ullis casibus rezolucyi i ochoty, rzetelne pokazali argumenta, mającym comperto, że magna pars sanitatis est velle sanari. Pokażecie uprzejmości i wierności wasze tanquam in speculo terażniejszych obrad zupełny vigor widzieć, quis zelo sunt in patriam, kiedy nie wchodząc w żadne kwestyje i skrupuły, owszem, opaczne o nas i publicznej woli i zgodzie tłumiąc tłumaczenia, a pogotowiu, strzeż Boże, w odcięcie i zwłokę jaką remedia publicae salutis nie puszczając, zechcecie adesse et succurrere communi utilitati i tak zatrzymane sejmu przeszłego uchwały, jako też świeżo prorogowane i poobmyślane, sposobem i porządkiem in concluso walnej rady opisanym, i na Trybunale Skarbowym wynalezionym, na zapłatę wojsku wnaszać i wydawać nie omieszkacie. Do czego ur. poborców, administratorów i wszytkich egzaktorów, kędy są obrani, zwierzchnością prawa pospolitego obstringimus, tam zaś, kędy należyty podatek dotąd do wybierania wszytkich pomienionych podatków nie jest postanowiony, primores województw i ziem powagą naszą królewską coniuramus et compellamus, aby konwokowawszy i zniósłszy się cum benesentientibus pro nobis et Republica, takowy porządek i obranie poborców jako najprędzej do skutku przywiedli, nie wdając się w żadne inne materyje status, oraz zabiegając molestis consequentiis przeładowaniu asygnacyjami egzekucyi żołnierskiej.

Weźmijcie tylko uprzejmości i wierności wasze revolutiones saeculi w pilną refleksyją, quibus initiis parta stetit libertatis żarliwą przodków swoich miłość i odwagę, i jako dispendiis życia i substancyi własnych integritatem państwa tego, wiary św. i swobód ojczystych zaszczycali. Weźmijcie ad libram szczególnej uwagi, wiele by już szczęśliwości tym zacnym narodom przybyło, gdyby dobrowolnie modicum to na obronę własną impenderent, co nieprzyjacieli na zgubę onych i z nichże ferro et flammis extorquet. Uważcie uprzejmości i wierności wasze, jako w podobnych razach w uciśnieniu rapinamur potius, quam quaerebantur consilia i podobne ratowania się przedsięwzięte bywały sposoby, a łączno ex idea et memoria anteactorum przyjmie każdy i uznać musi agendorum ad praesens indispensabilem necessitatem. A jeżeliby co lex suprema salutis R.P. deberet mori patrio, w deklaracyi pomienionych uchwał, to szczęśliwego pokoju beatitudo nadgrodzi, cum faenore redibit sejmom, obradom, jurydykcjom i wszelkim ojczystym zwyczajom suos honor et vigor (których integritatem et invisibilem observantiam manutenere przyrzekamy), a na koniec, gdy cała zostanie ojczyzna salva et incolumis Reipublicae omnia salva praestat, amissa illi memoratus życia, fortun, praw i swobód swoich i dlatego jako a Deo omnium sunt potestates tak, ażeby przez święte natchnienia Jego, uprzejmości i wierności wasze do tego wszytkiego sine ullo taedio et fastidio nakłonione były voluntates, ardentissime życzymy, oraz uniwersał ten ręką naszą własną podpisawszy i pieczęcią ^akoronną^a stwierdzony, dla wiadomości wszytkich po grodach, parafiach i miejscach zwyczajnych publikować zlecamy. Dan w Grodnie, dnia ^a28^a miesiąca grudnia r. P. 1705, panowania naszego 9.

Augustus Rex

Locus sigilli

Książd Szumański

^{a-a} tekst wpisany ręcznie w puste miejsce

2. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego w Bełzie, 26 marca 1706 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1*, 298, s. 321-324 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 27 marca 1706 r. [Sabbatho post Dominicam Iudica Quadragesimalem proximo 1706].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 661-662.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwykle tu, do Bełza, za uniwersałami w. jm. pana wojewody bełskiego¹⁹⁴, in virtute uniwersału J.K.M. p.n.m. die 28 miesiąca grudnia, r. P. [1705] z Grodna wydanym, na dzień 26 miesiąca marca roku terażniejszego, takową obrad naszych pod dyрекcją j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku Potockiego łowczego W.Ks.L., hrubieszowskiego starosty, marszałka generalnego województwa naszego [322] skonfederowanego, czynimy konsultacją.

Kiedy rewolucja czasów terażniejszych tak afflictam Rempublicam mieć chce, że nie tylko ustawiczne cierpiąc calamitates, w nich nic refrigerare mieć nie może, i owszem, coraz nowsze ponosi uciemiężenia, czego wszystkiego osobiłwie i najczęstsze niemal odbierając województwo nasze dowody, spem kładzie osobiłwej J.K.M. p.n.m. opatrności, że jako ojciec łaskawy i dobroczynny, zapatrujący się na szczerze serca województwa naszego, które status swe ku dostojęństwu J.K.M. niosło i zawsze w tym persistit, także widząc przez Szwedów dwuletnich wyciśnięcie kontrybucyi, wojsk auksyliarnych w nim obowiązana, przechody onychże, zimowe w dobrach wszystkich konsystencyje, ostatnią ruinę i zniszczenie nie tylko od kontrybucyjej przez jm. pana komendanta zamojskiego włożonych uwolnić każe, ale et ab exacerbationibus ulterioribus protegere zechce. O co w. ichm. panowie Antoni Radecki chorąży horodelski, Franciszek Dramiński skarbnik bełski, posłowie [323] od województwa naszego obrani, według instrukcyj od koła naszego podanej J.K.M. p.n.m. suplikować będą.

Oraz namienione w uniwersałach J.K.M. p.n.m. podatki dwadzieścioro podymnego, lubo in tam urgentissima necessitate R.P. są potrzebne, któremu województwo nasze non inferrigitur, jednak, żeby przeto non aggravetur ordo contributionis, ciż ichm. panowie posłowie sollicitabunt prośbą nomine województwa Maiestatem, aby in hac materia pro hanc placito raczył wydać na sejmiki uniwersały.

¹⁹⁴ Adam Sieniawski wojewoda bełski, hetman polny koronny.

Wniesione desiderium jm. pana ordynata zamojskiego¹⁹⁵, ichm. panom posłom zlecamy ut instent do J.K.M. p.n.m., ażeby jm. chciał paterna prosequi benevolentia.

Oraz żeby ichm. panowie posłowie usługę województwu świadcząc, kosztu swego nie łożyli, przy deklaracyjej dalszego odwdzięczenia z egzakcyjej szelężnego 3 tys. [324] zł ichm. ordynujemy.

To zaś nie tylko prowiantów do Zamościa wożeniem opprimitur, ale i w domach szlacheckich nullam mamy securitatem od ludzi in praesidio w Zamościu będących, więc prosimy j.w. jm. pana marszałka koła naszego, aby pisał do jm. pana komendanta zamojskiego, żeby się a prosecutione egzakcyi dalszych o prowianty do powrotu ichm. panów posłów zatrzymał i ludziom w komendzie swojej będącym takich egzorbitancyi dalej zabronił.

Ulteriozem cursum zaś obrad naszych ad diem 20 maii anni praesentis limitując, terazniejsze laudum j.w. jm. panu marszałkowi podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom zwyczajnym, die 26 martii anno 1706.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L. m.p.

44. Sejmik z limity w Bełzie, 20 maja 1706 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 20 maja 1706 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 1039 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Proniewski w dniu 21 maja 1706 r. [feria 6 post Dominicam Exaudi proxima a. D. 1706].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 298, s. 508-510 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 663.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacjom naszym zwyczajne, podług limitacyjej przeszłego sejmiku naszego tu, w Bełzie, dnia 26 miesiąca marca roku terazniejszego 1706, pod dyрекcją j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku Potockiego łowczego W.Ks.L., jako marszałka naszego generalnego odprawionego, na dzień dzisiejszy 20 miesiąca maja w roku tymże 1706 naznaczony i pod tegoż jm. pana łowczego W.Ks.L., a marszałka naszego laską konserwowany.

Ponieważ jm. pan marszałek nasz ob legalitates suas nie mógł na ten czas do nas przybyć do spólnych obrad naszych, tedy konsultacyje wszelkie nasze na ten czas odłożone, które nas in hac afflicta Republica tangunt et angunt, do dnia 9 miesiąca czerwca

¹⁹⁵ Tomasz Józef Zamoyski V ordynat zamojski.

limitujemy, zapraszając et amore patriae obowiązując tegoż jm. pana marszałka naszego, aby na ten czas naznaczony do tej wspólnej obrady naszej przybyć raczył.

Na który to czas i desideria wszelkie tak j.w. jm. pana ordynata zamojskiego¹⁹⁶, jako ichm. panów stolnika buskiego¹⁹⁷, jm. pana chorążego bełskiego¹⁹⁸ odkładamy.

Którą to uchwałę naszą zgodnie i jednostajnie przez nas postanowioną jm. panu chorążemu bełskiemu, jako natenczas pierwszemu urzędnikowi województwa bełskiego będącemu, podpisać i do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się to w Bełzie, na miejscu konsultacjom naszym zwykłym, dnia 20 miesiąca maja r. P. 1706.

Jan Stanisław Družbic z Lipin chorąży bełski, de communi sensu et consensu terazniejszego zjazdu naszego podpisuję się m.p.

45. Sejmik województwa bełskiego z limity w Bełzie, 9 czerwca 1706 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 9 czerwca 1706 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 1069-1070 – oryginał; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 10 czerwca 1706 r. [feria 5 ipso die octavarum festi Sacratissimi Corporis Christi Domini a. D. 1706].

Laudum nie przepisano do indukty grodu bełskiego, w księdze tylko nagłówek i pozostawione puste miejsce, data oblaty jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 665-666.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, z powiatami do niego należącymi, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacjom naszym zwyczajne, podług limitacyjej przeszłego sejmiku naszego tu, w Bełzie, dnia 26 miesiąca marca roku terazniejszego 1706, pod dyрекcyją j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku Potockiego łowczego W.Ks.L., jako marszałka naszego generalnego odprawionego, na dzień dzisiejszy, 20 miesiąca maja w roku tymże 1706, naznaczony i pod tegoż jm. pana łowczego W.Ks.L., a marszałka naszego laską konserwowany, a potem ob legalitatem nieprzybycia na ten termin pro 20 maii konserwowany tegoż jm. pana marszałka naszego generalnego, obradę naszą publiczną ad 9 iunii limitowaliśmy.

Ponieważ i na ten czas limitowany nie mógł przybyć ob legalitates suas jm. pan marszałek nasz generalny na tę publiczną obradę pro 9 iunii determinowaną, dlategoż

¹⁹⁶ Tomasz Józef Zamojski V ordynat zamojski.

¹⁹⁷ Michał Franciszek Rulikowski stolnik buski.

¹⁹⁸ Jan Stanisław Družbic chorąży bełski.

i terazniejszy kongres, za powszechną zgodą, do dnia 19 iulii odkładamy i limitujemy, nie wątpiąc o przybyciu jm. pana marszałka n.m. pana na ten termin zachowany.

Nihilominus na tym zjeździe naszym terazniejszym publiczną odebrawszy relacyą od ichm. panów posłów naszych do K.J.M. p.n.m. uproszonych, to jest jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego i jm. pana Franciszka Dramińskiego stolnika bełskiego, i za tę funkcją, pracę i fatygę ichm. cum gloria et dexteritate ichm. odprawioną, nomine publico podziękowawszy i omni gratitudine województwa naszego communi voto za tę pracę ichm. w dalszy czas upewniwszy. Do którego czasu wszystkie desideria do koła naszego zachodzące i wniesione odkładamy, jako to specific j.w. jm. pana ordynata zamojskiego¹⁹⁹ n.m. pana, jm. pana chorążego bełskiego²⁰⁰, jm. pana stolnika buskiego²⁰¹, jm. pana stolnika chełmskiego²⁰², jm. pana podczaszego bełskiego²⁰³ i jm. pana Hordyłowskiego zachowujemy.

Więc że wniesiona listowna expostulacyja do koła naszego j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego²⁰⁴, n.m. pana, którą jako debita veneratione colimus, tak eo nomine unanimi [1070] consensu uprosiliśmy posłów do jm. n.m. pana, to jest jm. pana Antoniego Stadnickiego podczaszego bełskiego i jm. pana Floriana Mireckiego n.m. panów i braci, aby doniósłszy naszą do usługi jm. n.m. pana promptitudinem, zwykły opowiedzieli nasz afekt, honoru wielkiej buławy publicznym naszym imieniem powinszowali jm. n.m. panu i jegoż o nieodmienną protekcyję województwa naszego upraszali.

Które punkta na tym kongresie naszym zgodnie umówione, do akt grodzkich bełskich podać i podpisać jm. panu Janowi Stanisławowi Drużbicowi chorążemu bełskiemu, jako urzędnikowi natenczas pierwszemu zleciliśmy i poruczyli. Działo się w Bełzie, na miejscu zwykłym konsultacyjom naszym, dnia 9 czerwca roku 1706.

Jan Stanisław Drużbic z Lipin chorąży bełski, za powszechną zgodą terazniejszego zjazdu i kongresu województwa bełskiego podpisują się m.p.

¹⁹⁹ Tomasz Józef Zamoyski V ordynat zamojski.

²⁰⁰ Jan Stanisław Drużbic chorąży bełski.

²⁰¹ Michał Franciszek Rulikowski stolnik buski.

²⁰² Stanisław Tomisławski stolnik chełmski.

²⁰³ Antoni Stadnicki podczaszy bełski.

²⁰⁴ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

46. Sejmik z limity w Bełzie, 9 lipca 1706 r.

1. *Uniwersał Stanisława Jana Drużbica chorążego bełskiego przyspieszający zebranie sejmiku z limity z 19 lipca na dzień 9 lipca – [Bełż?], b.d. [przed 7 lipca 1706 r.]*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 298 – jedynie nagłówek z tytułem, w księdze pozostawione puste miejsce na tekst; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 6 lipca 1706 r. [feria 3 post festum Visitationis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1706].

2. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 9 lipca 1706 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 1129-1131 – oryginał; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 10 lipca 1706 r. [Sabbatho ante festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proximo a. D. 1706].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 298, s. 664 – jedynie nagłówek i pozostawione puste miejsce w księdze; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 56, s. 3065-3066 – egzemplarz w części podarty.

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 667-669.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza na miejsce konsultacyjom zwyczajne, za uniwersałem, w niebytności j.w. ichm. panów senatorów województwa naszego, w. jm. pana Stanisława Jana z Lipin Drużbica chorążego bełskiego na dzień 9 miesiąca lipca w roku niniejszym 1706.

Idąc more wielkopolskich województw, które per confoederationem najjaśniejszego K.J.M. Stanisława za Pana przyjęły i jemu oboedientiam ac fidelitatem spoponderunt, tudzież stosując się do traktatu między najjaśniejszymi koronami szwedzką i polską w Warszawie postanowionego²⁰⁵, który województwo nasze in toto akceptując, ad consilium pomienionym uniwersałem vocati, obraliśmy powszechną zgodą za dyrektora koła naszego jm. pana Stanisława Jana na Rosochatym i Waniowie Rosochackiego miecznika ziemie buskiej.

Na tymże sejmiku uprosiliśmy ichm. panów posłów do najjaśniejszego K.J.M. Stanisława p.n.m., jm. pana [Michała] Wolińskiego lityńskiego starostę, jm. pana Stanisława Rosochackiego miecznika ziemie buskiej, dyrektora koła naszego, jm. pana Aleksandra Kossakowskiego stolnika czernihowskiego, jm. pana Benedykta Iwanickiego miecznika żytomierskiego, do najjaśniejszego zaś i niezwyciężonego króla jm. szwedzkiego [1130] Karola, jm. pana Jacka z Grotkowa Łosia stolnika brzeskiego [kujawskiego], podstarościego i sędziego grodzkiego bełskiego, jm. pana Adama Jana Jemiołowskiego pisarza grodzkiego bełskiego, Antoniego Kamodzińskiego cześnika braclawskiego, jm. pana Dominika Ilicza skarbnika wołkowyskiego. Którzy ichm. przy oddaniu wiernego poddaństwa najjaśniejszemu Stanisławowi Królowi p.n.m., jawne in hac revolutione

²⁰⁵ Traktat warszawski, zawarty pomiędzy Rzeczpospolitą a Szwecją w dniu 28 listopada 1705 r.

R.P. województwa naszego przez wiele wojsk zrujnowanego exponent calamitates, suplikując do najjaśniejszych Majestatów o klemencyją, aby to województwo, będąc tak ciężko zrujnowane w kontrybucyjach, mogło mieć alewicyą, o co pomienieni ichm. panowie posłowie przy doniesieniu od województwa naszego uniżoności majestatom pańskim supplicabunt.

Oraz upraszać będą o eliberacyą jm. pana Wojciecha Olęckiego starostę szmeltynskiego, niedawno przez j.w. jm. pana generała Mansfelta wziętego.

Sejmik zaś terażniejszy tak do uczynienia relacyi ichm. panów posłów, jako też i do zniesienia się z innemi województwami do dnia 27 praesentis pod tąż laską jm. pana miecznika ziemi buskiej prorogujemy i limitujemy.

Zlecamy oraz ichm. panom posłom naszym, aby imieniem województwa naszego tak najjaśniejszemu Królewiczowi jm. Aleksandrowi, jako j.w. ichm. panom Sapiehom, wojewodzie wileńskiemu²⁰⁶ i podskarbiemu wielkiemu W.Ks.L.²⁰⁷ winną weneracyą oddawszy, upraszali o instancyją do najjaśniejszych monarchów, ut compatiatur zrujnowanemu województwu naszemu. [1131]

Które laudum podpisać i do akt grodzkich bełskich podać jm. panu marszałkowi zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszych zwyczajnym, dnia 9 miesiąca lipca r. P. 1706.

Stanisław Jan na Rosochatym Rosochacki miecznik ziemie buskiej, marszałek i dyrektor koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

47. Sejmik z limity w Bełzie, 27 lipca 1706 r.

Brak informacji o losach sejmiku oraz jego laudum – być może po klęsce Stanisława Leszczyńskiego zostało usunięte z ksiąg grodzkich województwa bełskiego i nie przepisane do indukty grodu bełskiego, w księdze (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 298, s. 696) – tylko nagłówek i pozostawione puste miejsce, data oblaty 28 lipca 1706 r. [feria 4 post festum Sanctae Annae proxima a. D. 1706]; została również notka aktykacyjna w księdze protokołów.

1. Notka aktykacyjna informująca o laudum sejmiku z limity – [Bełż, 27 lipca 1706 r.]

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 404, s. 79 – w księdze zachowała się jedynie formułka aktykacyjna; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Jan Rosochacki miecznik buski w dniu 28 lipca 1706 r. [feria 4 post festum Sanctae Annae Matris proxima a. D. 1706].

²⁰⁶ Kazimierz Jan Sapieha wojewoda wileński, hetman wielki litewski.

²⁰⁷ Benedykt Paweł Sapieha podskarbi wielki litewski.

Videatur hoc loco oblata laudi palatinatus praesentis Belzensis sub directione Gen. Stanislai Joannis a Rosochate Rosochacki ensiferi Buscensis formati, ad acticandum per eundem Gen. marschalcum porrectum prout patet.

48. Sejmik z limity w Bełzie, b.d. sierpnia 1706 r.

Brak informacji o losach sejmiku oraz jego laudum – być może po klęsce Stanisława Leszczyńskiego zostało usunięte z ksiąg grodzkich województwa bełskiego i nie przepisane do indukty; została tylko notka aktykacyjna w księdze protokołów.

1. Notka aktykacyjna informująca o laudum sejmiku z limity – [Bełz, b.d. sierpnia 1706 r.]

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 404, s. 89 – w księdze zachowała się jedynie formułka aktykacyjna; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Jan Rosochacki miecznik buski w dniu 13 sierpnia 1706 r. [feria 6 ante festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima 1706].

Videatur hoc loco oblata laudi palatinatus Belzensis sub directione Gen. Stanislai Joannis a Rosochate Rosochacki ensiferi terrae Buscensis formati et ad acticandum per eundem porrectum.

2. Notka aktykacyjna listu marszałka sejmiku Stanisława Rosochackiego miecznika buskiego do Mikołaja Głogowskiego łowczego bełskiego – [Bełz, b.d. sierpnia 1706 r.]

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 404, s. 89 – w księdze zachowała się jedynie formułka aktykacyjna; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Jan Rosochacki miecznik buski w dniu 13 sierpnia 1706 r. [feria 6 ante festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima 1706].

Videatur hoc loco oblata literarum a Mag. Stanislaio Joanne in Waniow Rosochacki ensiferi terrae Buscensis ad Mag. [Nicolaum] Głogowski venatorem Belzensem directarum et ad acticandum per Nob. Mathiam Zaleski porrectae ut patet realiter sub signo originale receptum et de recepto officium quietatum offerens gnari literarum.

49. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1706 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku. Deputaci nie są znani.

50. Sejmik z limity w Bełzie, b.d. stycznia 1707 r.

Brak informacji o losach sejmiku oraz jego laudum – być może po klęsce Stanisława Leszczyńskiego zostało usunięte z ksiąg grodzkich województwa bełskiego i nie przepisane do indukty; została tylko notka aktykacyjna w księdze protokołów.

1. Laudum sejmiku z limity – [Bełż, b.d. stycznia 1707 r.]

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 404, s. 112 – w księdze zachowała się jedynie formułka aktykacyjna; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Jan Rosochacki miecznik buski w dniu 13 stycznia 1707 r. [feria 5 post festum Sanctorum Trium Regum proxima a. D. 1707].

Videatur hoc loco oblata laudi conventu particulari Belzensis sub directione Gen. Stanislai Joannis Rosochacki ensiferi terrae Buscensis formati ad acticandum per eundem Gen. marschalcum porrectum prout dabitur litera originale.

51. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem prymasa Stanisława Szembeka w Bełzie, 28 marca 1707 r.

1. Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego do województwa bełskiego – Żółkiew, 20 grudnia 1706 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 298, s. 967-970 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 30 grudnia 1706 r. [feria 5 post Festum Sanctorum Innocentium Martyrum proxima a. D. 1706].

Adam Mikołaj z Granowa Sieniawski hrabia na Szklowie i Myszy wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

J.o., j.w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim i grodzkim, i wszystkiemu rycerstwu województwa bełskiego, ichm. panom braci przy zaleceniu powołności mojej donoszę.

Chcąc w tak nieszczęśliwym razie zewsząd uciśnionej i nachylonej do upadku R.P. ratować i siły onej w jakimkolwiek stanie utrzymać, a najbardziej całości fortun, osób i domów szlacheckich wszystkich w.m. panów consulere, zjechałem tu, do Żółkwi, z kolegą moim, j.w. jm. panem hetmanem polnym koronnym²⁰⁸ i drugimi ichm. pany senatorami i urzędnikami do ichm. panów ministrów²⁰⁹ jego carskiego wieliczeństwa²¹⁰. Tym najpierwej umysłem, żebyśmy wiedzieli o intencjach cara jm. i wojsk jego ku nam w tych okolicznościach i żebyśmy poparli dotrzymanie dawnych i ostatnich pakt z R.P. zawartych.

Jako nominatim ekspostulowaliśmy serio o wypełnienie wszystkich artykułów, osobliwie w paktach ostatnich napisanych, i o zupełną satysfakcją. A najbardziej, aby stan szlachecki dalszych eksorbitancyi i tak wielkich ciężarów, ile w domach swoich własnych, nie cierpiał i żeby wojska koronne deklarowanych milionów, konsystencyi i hibern zapracowanych ex integro cieszyć [968] się mogły. Znaleźliśmy w tych ekspostulacyjach wszelako łatwość i przychyłność ku R.P. całej u pomienionych ichm. panów ministrów cara jm., kiedy na wszystkie desideria publiczne in scripto od nas podane nie tylko pomyślną dali deklaracją, ale też samą rzeczą skutecznie onej we wszystkich punktach wypełnić i dotrzymać obligowali się. Osobliwie względem oddania Ukrainy, nieodwłocznego wyliczenia milionów na wojsko i nie zabierania miejsc konsystencyjom i hibernom podlegającym. Tą jednak kondycją, żeby prócz piechoty, w województwie wołyńskim porządnie wystawionej, na całą kawaleriją 27 tys. ludzi koronnych wynoszącą, w województwach ruskich, lubelskim, bełskim, podlaskim, brzeskim-litewskim i ziemi chełmskiej tylko 15 tys. dymów zaprzysiężonych przez ichm. panów komisarzów wydzielonych sobie mieć mogli. Które dymy w szczególności każdy z nich na dragona z koniem jednego według osobliwej ustawy, to jest na dzień chleba funtów 2, mięsa funtów półtora, piwa garniec jeden, owsa garncy 3, siana funtów 16, słoniny według potrzeby, a nadto nic więcej wydawać nie mają.

Zaczym, żeby tak pożyteczne i potrzebne in publicum et privatum interesa swojej skutek wzięły, pro munere ministerii mei wszystkich w.m.m. panów ostrzegam et per amorem patriae upraszam, żebyście sami w.m. panowie do własnej konserwacyjej concurrere chcieli, obligując serio ichm. panów komisarzów do tej repartycyjej w każdym z pomienionych województw i ziemie naznaczonych, żeby to impositum na siebie onus sprawiedliwie i niemieszkanie [969] in solatium wojska i wszystkich w.m. panów perficere et exequi usiłowali.

Żeby zaś wojska auksyliarne cara jm. nad pomienioną ustawę i upewnienie ichm. panów ministrów w najmniejszej rzeczy nie eksorbitowały, z domów szlacheckich ex nunc ustąpiły, więcej do nich nie interesowały się i wszelką skromność zachowały, i żeby ukrzywdzeni tym łacniej iniurias suas przeszłe i przyszłe vindicare mogli, ex mente przytomnych ichm. desygnowaliśmy za komisarzów generalnych j.w., w. ichm. panów: Adama Bełzeckiego przemyskiego, [Michała] Liniewskiego lubaczowskiego

²⁰⁸ Stanisław Mateusz Rzewuski hetman polny koronny.

²⁰⁹ Byli to: feldmarszałek Borys Szeremietiew, generał ks. Aleksandr Mienszykow, Gawrił Gołowkin i ks. Grigorij Dołgoruki namiestnik rostowski.

²¹⁰ Piotr I car Rosji.

kasztelanów, tudzież ichm. panów Stanisława Korytka podczaszego czernihowskiego, pisarza grodzkiego lwowskiego, Kazimierza Podgórskiego cześnika łomżyńskiego, pisarza wojskowego i Mateusza Iliaka miecznika braclawskiego, regenta grodzkiego lwowskiego. Którzy w Żółkwi ustawicznie przy ichm. panach ministrach cara jm.²¹¹ iunctim albo partitim rezydując, primario przestrzegać i dopilnować powinni będą, aby wszystkie praemissa i promissa pod ichm. panów ministrów skutecznie wypełnione były i żeby każdy iniuriatus w swojej krzywdzie i pretensyje per interventionem ichm. panów komisarzów nomine publico iniunctim vel singulatim uczynioną należyte dosyć uczynienie odbierał.

Co wszystko beneplacito et assensui w.m. panów zostawiwszy, aby ten uniwersał mój po zwykłych miejscach ogłoszony [970] i publikowany był, pilno żądam. Datum w Żółkwi, die 20 decembris 1706.

Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny

2. *Uniwersał prymasa Stanisława Szembeka zwołujący walną radę konfederacji sandomierskiej do Lwowa na dzień 7 lutego 1707 r. – Kraków, 22 grudnia 1706 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 2-5 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Nob. Piotr Żytkiewicz w dniu 14 stycznia 1707 r. [feria 6 post festum Sanctorum Trium Regum proxima a. D. 1707].

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 671-677.

Stanislaus in Słupów Szembek archiepiscopus Gnesnensis, legatus natus, Regni Poloniae et M.D.L. primas, primusque princeps.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie j.o., j.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom i urzędnikom, i wszystkim stanu rycerskiego obywatelom koronnym i W.Ks.L., m.w.m. panom i braci, przy zaleceniu braterskich chęci i powolności moich do wiadomości [3] podaję.

Dotąd dla podjętej nieustannej usługi (coelo ab aestu belli et flammae co jeszcze praetiosi mogła mieć ojczyzna) per varios casus, per multa discrimina po różnych miejscach, podczas in solitudine incognitus et quasi cognitus, a wszędy in amaritudine trawiłem tęskliwe dni i momenta moje considerando praesentia et contemptando futura, Majestat Boski pro impetrando felicitate publica błagałem i kiedy niedawno Dextera Domini sporządziła nam palmas et trophaea przy jawnym a wielkim męstwie J.K.M., przy znamienitej nader odwadze ichm. panów hetmanów koronnych i całego wojska R.P., i zgodliwej asystencyi i pomocy znacznej wojska koligackiego i auksyliarnego, począłem erigi in spem vivam dalszych a coraz lepszych w ojczyźnie progresów. Aliści niespodziany J.K.M. wyjazd extra Regnum, sine scitu et consensu R.P. odmienna całą scenę, skraca wesele i wszelkie poskramia nadzieje.

²¹¹ Ministrowie Piotra I przesłali w dniu 23 grudnia 1707 r. uniwersał do województwa bełskiego (oblatowany w grodzie bełskim – CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 13-17).

Zostaliśmy nader zadumieni, jesteśmy srodze strwożeni, jako nigdy tak teraz musimy być zasmuceni, dopieroż kiedy nie tylko wyjazd pański za granice tak nagły i nigdy niespodziany, attonitos tenet periculos terret a w tym niesłychany, i nigdy widziany rozgłoszonego w Saksonii bez wiadomości R.P. per plenipotentiariorum exoticos zawartego z K.J.M. szwedzkim²¹² traktatu partus niby cum abdicatione Regni i z innymi do wierzenia prawie niepodobnymi kondycjami na widok wychodzi, już nie tylko terror, ale i horror movet animam et monet odbiegać solitudinem, zostawić za granicą uprzykrzoną quietem, a całem sercem i afektem zabierać się ad omnem sustendam, daj Boże, szczęśliwie urzędu prymacyjalnego obligationem.

Nie wstydę się wyznać nie tylko przed polskim, ale i całem światem niedoli mojej na tak wielki ciężar, a zwłaszcza pod ten czas tak ciężki i tak nieszczęśliwy, ale też utaić nie mogę osobliwej Boskiej wokacyi ani się zapierać szczerej, usilnej, a bez interesu, wiarę tylko świętą, a miłość ojczyzny [4] [...]a kiedy indignos vocat vocando dignos facit i który ad primatum et principatum universalis Ecclesiae obrał raczej Piotra, nie Jana, quia senior erat, stawam in statione mea i wspomniane nova emergentia tym uniwersałem w.m.w.m. panom donoszę, abyście skuteczne przed się salutis publicae zabierali media, czyli to fallax fama, co nas dochodzi, czyli veritas samej rzeczy niesie.

A że w takowych koniunkturach nie może się inaczej R.P., tylko praesenti consilio salwować, zabiegając ne quid maioris detrimenti capiat dotychczas przy Majestacie K.J.M. Augusta II unanimiter zdrowiem, życiem i fortunami stawającą, insistendo prawom, konstytucjom i zwyczajom, gdzie absente vel non existente Maiestate należy mi congregare stany R.P. i o całości z nimi consulere, zniósłszy się z ichm. pany senatorami, tudzież z jm. panem Stanisławem Denhoffem miecznikiem koronnym, marszałkiem generalnej konfederacji stanów R.P. (którego summas dotes i samo robur infractum et imperterritum z zwykłej o dobro popolite i konserwacją praw ojczystych żarliwości nad wszelkie praeconia więcej commendat), zdało mi się umówić i naznaczyć generalny zjazd stanów R.P., jakoż de facto na dzień 7 miesiąca lutego w roku, da Bóg, przyszłym 1707 we Lwowie tak ob securitatem od wszelkich insultów, jako też ob praesentium na Trybunał Skarbowy confluum, składać i naznaczać. Na który abyście w.m.m. panowie z województw, ziem i powiatów nie tylko z generalnej konfederacji i z sejmu lubelskiego funkcje deputackie na sobie mający, ale kogo tylko ardor utrzymania praw, wolności krwią antecesorów nabytych pochodzi, komu na ostatek miła lubo nieszczęśliwa ojczyzna sub eodem nexu konfederacji circa libertates [5] bynajmniej od niej nie odstępując, numerosi stawali i do spólnego ojczyzny przybywali ratunku, przez miłość onejże, już już do upadku nachylonej upraszam et obtestor abyśmy tak in unam compagem prawdziwej, zupełnej i nierozdzielnej R.P. zebrani, pokazali domowym i postronnym co zgoda, co jedność może i umie, a tak coadunati jako najdoskonalsze do ugruntowania publicae integritatis do utrzymania praw i wolności naszych, osobliwie wolnej elekcyi, skuteczne mogli umówić sposoby.

Wróci się a wkrótce, da Bóg, tym sposobem ad pristinam salutem skolatana tot publicis malis R.P. i zapadłe inter tot turbines decora onej ceci e mediis surgent lilia spinis, byleśmy tylko w doskonałej jedności unum sentire, unum volle in concursum

²¹² Karol XII król Szwecji.

radę i siły do obrony dobra pospolitego przedsięwzięli. O co jako Bogu Zastępów suplikować nie przestanę, tak numerosissimum w.m.w.m. panów na pomieniony czas i miejsce spodziewając się congressum, uniwersał ten dla większej wagi ręką własną podpisany i pieczęcią stwierdzony, po grodach i parafiach według zwyczaju publikować zlecam. Działo się w Krakowie, die 22 decembris a. 1706.

Stanislaus Szembek archiepiscopus Gnesnensis, primas m.p.

Locus sigilli

^a jeden wers nieczytelny, górny brzeg karty uszkodzony

3. *Uniwersał Stanisława Denhoffa miecznika koronnego, marszałka generalnej konfederacji sandomierskiej – Kraków, 3 stycznia 1707 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 26-29 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Franciszek Głogowski w dniu 24 stycznia 1707 r. [feria 2 pridie festi Conversionis Sancti Pauli Apostoli a. D. 1707].

Stanisław hrabia Denhoff miecznik koronny, marszałek konfederacji generalnej R.P., nowomiejski, kościerzyński etc. starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie jednak j.o., j.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i całemu rycerstwu, tak Korony Polskiej, jako i W.Ks.L., m.w.m. panom i braci, przy uniżoności mojej oświadczeniu do wiadomości donoszę.

Po tak wielu w tej ojczyźnie luctante et alternante Fortuna potyczkach, które proptiis et iniquis fatis za gwałtownym R.P. najazdem odprawować albo ponosić przyszło, gdyż za zrządzeniem Boskim do jakiegokolwiek jedności i kombinacji R.P. przyszedłszy niedawno in gentibus ausis i nieporównaną j.w. ichm. panów hetmanów koronnych przezornością, i całego rycerstwa odwagą, tudzież osobliwą pomocą i asystencyją aussyliarnych wojsk z nieszczęśliwości swojej wybijać się i wydobywać poczęła, tak się nam wszystkim de Republica recte sentientibus zdało, że też tandem in decursus roku tego czasy confusionis zakończyć się miały, a na ich miejsce [27] anni compositae Republicae florentis domus nastąpić i że dobroczynny Bóg, co nas dotąd in virga ferrea sprawiedliwego gniewu i kary swojej trzymał, też różgę in favum mellis przemieniwszy, w lepszą i pomyślniejszą kolej rzeczy nasze obrócić i wprawić raczył.

Aliści uno nesciens stare loco Fortuna nowa i niespodziewaną nigdy rewolucyją tak dobrze ułożoną pomieszała salutis publicae compagem, kiedy J.K.M. p.n.m. niespodziewanym wprzód inscia Republica za granicę wyjazdem, a potem odgłos publiczny rozniesiony o traktacie zawartym w Saksoniej wieścią conditionibus praeiudiciosissimis immunitati praw i swobód naszych serce wszystkich nas perstrinxit. Który to traktat lubo in dubium jeszcze vocari może, bo nulla solennitate nec authentico ogłoszony documento, jednakże w tak naglej na R.P. okazyi, w tak pełnej niebezpieczeństwa

i fatalnych konsekwencyj koniunkturze nie godzi się tranquilliter explicationem factorum czekać, ani complosas tenuisse manus jakobyśmy już żadnego w sobie ad fortia agendos podobieństwa nie czuli, ultimum tylko agenem agendo, i owszem, odbiegające nas spiritus vitales w wspaniałe zebrawszy serce, ob luctantibus fatis generosos conatus opponere należy, więc że na koniec zaszczytu i ratunku ojczyzny chwalebny w potomne czasy przykładem i zjednoczywszy się stany R.P. przez generalną konfederacją sandomierską, z niej się nie rozwiązywać aż dotąd obowiązały, ażby to Reipublicae corpus przez nieszczęśliwe rozterki i scysje straszne divisum w jedność się ratować obronie i uspokoić ab extra et ab intra mogło, inaczej studiis et partibus divisus periturum. Dlatego widząc pericula tej, na której winne łaski, rozkazy et [28] privilegia mnie w.m.m. panowie osadzili funkcji, że zapomnianej od wszystkich R.P. figura nie może inaczej zacierającym się formidabile sui reprezentować obiectum, tylko w utrzymaniu pomienionego obowiązku konfederacji naszej. Widząc, że nie może być praesentius salwowania się medium, jako in generosissimis sensibus w.m.m. panów w zgodnych i zbawiennych jeszcze radach, w wiernych ojczyźnie i żarliwością ku niej palających piersiach, w wolnych nec ulla dependentia zatamowanych głosach, te tedy niech decydują de fatis nostris, te niech viam salutis obierają.

Daję campum exercendis studiis w.m.m. panom o dobru popolitym i zniósłszy się z j.o. ks. jm. kiędzem prymasem, którego curae et sollicitudines dziś magnitudine loquuntur i dlatego wszelką excedunt ekspresją, vigore funkcji marszałkowskiej włożonej na mnie, z pozwolonej sobie od stanów R.P. konwokowania generalnej mocy de praesente rerum statu w.m.w.m. panów obwieszczam i termin generalnej obrady zjazdu pro die 7 februarii we Lwowie naznaczam, obowiązków et stimulos do dźwignienia lapsorum nie dodaję, bo te malis calamitatem premens z jednej strony, z drugiej reluctans im wszystkich w.m.m. panów generositas suppeditabunt i wyperswadują. Rozumiem, że numerosissime na ratunek ojczyzny, tanquam ad incendiariam campanam, zjechać będziecie raczyli. O co jako najgoręcej upraszam i amore publici obliguję. Sobie zaś to pro inviolabili regula i nieprzełamane prawo zakładam, że będąc filius obedientiae wierny w.m.m. panom rozkazów egzekutor, wszelką aplikacją conatus modus i zdrowie [29] moje powstałe post tot sacrificia Fortuny impendere usłudze R.P., powinienem i ochotnie gotów.

Który to uniwersał, aby prędzej publicznej wiadomości doszedł, onże po parafiach i grodach ogłosić pozwalam, a dla lepszej wiary własną ręką, przy pieczęci mojej podpisuję. Dan w Krakowie, dnia 3 stycznia r. P. 1707.

Stanisław Denhoff miecznik koronny, marszałek konfederacji generalnej R.P., sandomierskiego województwa m.p.

4. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersalem prymasa Stanisława Szembeka w Bełzie, 28 marca 1707 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 112-117 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Zaleski w dniu 30 marca 1707 r. [feria 4 post Dominicam Oculi Quadragesimalem proxima a. D. 1707].

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 671-677.

My rady, dygnitarze, urzędnicy et tota nobilitas województwa bełskiego, zjechawszy się za uniwersalem ks. jm. prymasa, arcybiskupa gnieźnieńskiego, in virtute konfederacyi generalnej sandomierskiej, na radzie lwowskiej akceptowanej i aprobowanej, przy jm. panu marszałku²¹³ też konfederacyi odprawującej się, in solitum locum obrad naszych województwa bełskiego do Bełza, pro die 28 martii anni praesentis 1707, zjechawszy się, pod łaską i dyrekcją j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku i Tartakowie Potockiego łowczego W.Ks.L., [113] hrubieszowskiego etc. starosty, immutabili assensu et combinatis votis postanawiamy.

A primario, widząc extreme laborantis ojczyzny naszej necessitates przez konserwacją wojska kwarcianego, któremu in supplementum i ukontentowanie, w borgowej służbie zostającemu, uchwaliliśmy podatek ultimae consumentiae trypli szelężnego i commutationem pogłównego na wypłacenie starych i nowych zasług, i ukontentowanie dobrze zasłużonemu żołnierzowi, stosując się do dyspozycji sejmu lubelskiego i deklaracyi Trybunału Radomskiego.

Którego to podatku terminus exactionis zaczynać się będzie a die praesentis consultationis nostrae, to jest 30 martii za niedziel 12, obligando jm. pana komisarza, aby intra decursum 12 niedziel żadnych nie wydawał asygnacyjej, a cokolwiek zaś superfluitatis tego podatku będzie i od zapłacenia wojska do województwa naszego ordynowanego zostanie się, to dispositioni et communi ordinatione nas wszystkich zostawujemy.

Do którego wybrania podatku naznaczamy i uprosiliśmy jm. pana Marcyjana Grzymałę miecznika bełskiego, aby na kwity j.w. jm. pana [Jana Andrzeja] Sierakowskiego kasztelana bełskiego, ten podatek przez dwie lecie przeszłe exacte wybierał, w ćwierci roku od sejmiku terażniejszego. W. zaś jm. pana Mikołaja Głogowskiego łowczego bełskiego stringimus, aby na przyszły sejmik ad dandam rationem egzakcyi swojej compareat i cokolwiek tego podatku na retentach ma, per interstitium czasu tego [114] niż się terażniejszy zacznie, wybierze.

A ponieważ uniwersał ks. jm. prymasa, arcybiskupa gnieźnieńskiego informat nas, abyśmy na przyszłą radę za innotescencyjami od jm. wydanymi obrali posłów, więc uprosiliśmy ichm. w. panów [Antoniego] Radeckiego chorążego horodelskiego, porucznika j.w. jm. pana starosty bełskiego²¹⁴, jm. pana Franciszka Dramińskiego skarbnika bełskiego, jm. pana Franciszka Głogowskiego pułkownika J.K.M., jm. pana Mariusza

²¹³ Stanisław Denhoff miecznik koronny, marszałek generalnej konfederacji sandomierskiej.

²¹⁴ Józef Potocki starosta bełski.

Ligęzę Minora podstolego chełmskiego²¹⁵, porucznika j.w. jm. pana chełmskiego kasztelana²¹⁶, upraszając pomienionych ichm. panów posłów, aby in negotiis tej rady we wszystkim z województwem znosili się.

Widząc zaś necessario potrzebną legationem w uciśnieniu województwa naszego do najjaśniejszego cara jm.²¹⁷, uprosiliśmy ichm. panów posłów, jm. pana Stanisława Jana Rosochackiego miecznika buskiego, w. jm. pana Franciszka Złotowskiego chorążego czernihowskiego, cum ea instructione, aby explorent clementiam u najjaśniejszego cara jm., ut in his punctis w instrukcyjey expressis, miłościwą województwu naszemu pokazać raczył łaskę. Instabunt i o to ichm. panowie posłowie do najjaśniejszego cara jm. za jm. panem Soszyńskim i jm. panem Sobieszczańskim, aby z niewoli eliberowani być mogli. I to non in postrema cura ichm. panowie posłowie mieć będą do najjaśniejszego cara jm., aby pokojowego i rajtarów 15 na załodze będących w dziedzicznych podgórskich dobrach j.w. jm. pana starosty bełskiego²¹⁸, przez Moskwę ze wszystkim moderunkiem zabranych i w więzieniu [115] zostających, za ukazem cara jm. do jm. pana generała Bema²¹⁹ (ponieważ ci ludzie in fidei obsequio R.P. zawsze zostają) uwolnić i oddać ze wszystkim rozkazał.

Debetur winne podziękowanie ks. jm. prymasowi, arcybiskupowi gnieźnieńskiemu, pro vivida circa bonum Reipublicae cura, et indefessis laboribus, więc expressum naszej wdzięczności inaczej oświadczyć nie mogąc, cum omni veneratione i osobliwą dziękczynnością uprosiliśmy ichm. panów posłów, w. jm. pana [Michała] Wolińskiego lityńskiego etc. starostę i jm. pana [Stanisława] Rostkowskiego cześnika płockiego, aby acclini poplite podziękowali za tak wielkie circa bonum publicum staranie. Oraz ciż ichm. panowie upraszać będą ks. jm. prymasa, aby poważną swoją interponował prośbę do najjaśniejszego cara jm., ponieważ województwo bełskie za 6 miesięcy prowianty wydało, od następujących prowiantów, które wojska moskiewskie wydawać każą, województwo nasze tak wielą skołatane nieszczęśliwościami i supina pressum paupertate, libertować rozkazał.

Kiedy zaś ingentes, których najwyborniejsze conceptów panegirices exprimere nie mogą, tam in toga, quam in sago actus j.w. jm. pana Adama z Granowa Sieniawskiego, hrabie na Myszy i Szklowie, wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego, lwowskiego, rohatyńskiego etc. starosty, illustrant województwo nasze, że nie tylko universum bonum, ale i particulare województwa naszego żadną fatygą nie spracowane pieczołowanie meretur jako największe podziękowanie, więc cum candore życzliwości naszej et instrumento wszelkiej obserwancyi [116] uprosiliśmy ichm. e gremio nostri, jm. pana Stanisława Radeckiego porucznika j.w. jm. pana kasztelana bełskiego²²⁰ i jm. pana Miłkowskiego miecznika mozyrskiego, porucznika znaku pancernego j.w. jm. pana łowczego W.Ks.L.²²¹, concives nostros, którzy explicabunt wszelkie gradus do obserwancyi j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego oraz podziękują, że nas charitativa na terażniejszym

²¹⁵ Mariusz Ligęza Minor, rzekomy podstoli chełmski.

²¹⁶ Stanisław Kazimierz Minor Ligęza kasztelan chełmski.

²¹⁷ Piotr I car Rosji.

²¹⁸ Józef Potocki starosta bełski.

²¹⁹ Bem (zapewne von Böhm lub von Böhme) generał major wojsk rosyjskich.

²²⁰ Aleksander Michał Łaszczy kasztelan bełski.

²²¹ Stanisław Władysław Potocki łowczy litewski, starosta hrubieszowski.

kongresie nie zapomniał o zdrowiu swoim awizować litera i w interesach województwa naszego życzliwe wynurzyć przestrogi. A przy tej kontestacji jako primum senatorem województwa naszego o instancją za województwem naszym do najjaśniejszego cara jm.²²² upraszać będą, ut *authoritate sua senatoria interponat*, żeby zniszczone województwo od następujących mogło być libertowane prowiantów. Ciż ichm. panowie posłowie upraszać będą j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego, aby dawna repartycja wróciła się do województwa naszego i ten grosz, który ultra mentem sejmu lubelskiego z komisji lwowskiej in *supplementum impositus est* województwom, *revocatus* był. Oraz instabunt prośbą swoją, aby województwo nasze przeładowane nie było.

Tenże honor uczynią j.w. jm. panu referendarzowi, hetmanowi polnemu koronnemu²²³ i lepszemu województwo zalecą respektowi.

Kiedy zaś *congressus* terażniejszy *civium* mając *rationes* na terażniejsze *insze* in *operibus* zapatrywać się województwa, za powszechną zgodą obrady sejmiku tego limitują ad diem 10 maii [117] in anno praesenti 1707.

Mając zaś wzgląd na konflagratę miasta bełskiego, ponieważ *vorax flamma* wszystkie absumit domy et cara obywatelów miasta tego, więc od tego podatku *ultima consummentiae* na dwie lecie to miasto libertujemy, aby się reperować mogło.

Interesa j.w. jm. pana kasztelana przemyskiego²²⁴ i lubaczowskiego²²⁵ *dexteritati* ichm. panów posłów do rady obranych *recomendatur*.

Które to *laudum et puncta* w nim *expressa unanimes assensu* umówione, j.w. jm. panu dyrektorowi koła naszego podpisać i ad *acta* grodu bełskiego podać *commisimus*. Działo się w Bełzie, circa *limitationem* obrady naszej, die 30 martii 1707 a.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek województwa bełskiego

52. Sejmik z limity w Bełzie, 10-11 maja 1707 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 10-11 maja 1707 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 180-184 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Deręgowski w dniu 11 maja 1707 r. [feria 4 post Dominicam Misericordiae proxima a. D. 1707].

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 679-683.

²²² Piotr I car Rosji.

²²³ Stanisław Mateusz Rzewuski referendarz koronny, hetman polny koronny.

²²⁴ Adam Antoni Bełzecki kasztelan przemyski.

²²⁵ Michał Liniewski kasztelan lubaczowski.

My rady, dygnitarze et tota nobilitas województwa bełskiego, zjechawszy się ad locum obrad naszych solitum do Bełza, ex limitatione sejmiku przeszłego pro die 10 mai anni praesentis 1707, nierozdzielną i nieodmienną zgodą postanawiamy.

Stosując się in omnibus punctis in laudo praeterito sejmiku naszego expressis, w okurencyjach zaś, które czas terażniejszy przynosi, unanimi consensu resolvimus et finaliter concludimus a primario providendo securitati województwa naszego za obwieszczeniem przez uniwersał jm. pana [Jana Władysława] Wyrozembskiego instygatora koronnego i komisarza od R.P. z rady lwowskiej do odbierania prowiantów na wojska moskiewskie najjaśniejszego cara jm.²²⁶ do magazynu brzeskiego ordynowanego, promptam pokazując in hoc interesse facilitatem, uprosiliśmy jm. pana Samuela Wojskiego cześnika buskiego, stringendo amore boni publici województwa naszego pomienionego jm., aby według pomiarkowanej [181] od jm. pana Franciszka Głogowskiego pułkownika J.K.M. taryfy naskupowawszy mąk, do magazynu naznaczonego brzeskiego oddał, a z oddania kwit całemu województwu służący, jako satisfecit iniunctis, otrzymał i z sobą circa relationem officii sui szczęśliwie z tej usługi województwa naszego powróciwszy, produkował.

Na który to prowiant dla prędszej w oddaniu suficyjency dajemy jm. panu cześnikowi buskiemu w dobrej monecie zł 7 tys., których in necessitate solutionis zaciągamy u jm. pana Stanisława Świeżawskiego wojskiego bełskiego et pro hac actu wygody jm. 8 tys. in spacio quatuor septimanarum województwo nasze oddać i realiter jako zaciągnięty dług wyliczyć obliguje się.

Który to interes uspakajając i pomienionego jm. facylitując, województwo nasze zgodnie podatek uchwała z każdego dymu według pomiarkowanej taryfy²²⁷ przez jm. pana Franciszka Głogowskiego pułkownika J.K.M. a komisarza do rewizji dymów in necessitate naznaczonego w sobie mającej 520 dymów, z każdego dymu po talerów bitych 2, albo zł 16, dobrą monetą składamy i samego jm. pana wojskiego bełskiego za egzaktora do odbierania tegoż podatku na satysfakcją w wygodzie województwu uczynioną upraszamy, locum recipiendi podatku tego w Bełzie praefigimus. A in quantum by kto przeciwny tego podatku był, in spacio 4 niedziel nie oddał, takowy triplici poenae jako renitens communi assensu i tak wielkiej potrzebie województwa [182] et forti militari tegoż najjaśniejszego cara jm. executione punitus będzie.

Pro clarigatione zaś podatku tego uniwersały swoje po wszystkich grodach w województwie naszym będących jm. pan wojski bełski jako egzaktor et commodator roześle, z grodów zaś po parafiach ad citiorem compunctionem też uniwersały uwiadamiające o tym podatku wydane i publikowane być mają.

Ichm. panów posłów na radę lubelską, jakośmy na przeszłym sejmiku uprosili, tak i teraz potwierdzamy, observando, aby iuxta antiquam formam praw i swobód całej R.P. in materiam status nie wdawali się, bo limitatam potestatem ichm. w tym mieć chcemy dotąd, pokąd województwa informować nie będą, a województwo po zaczęciu

²²⁶ Piotr I car Rosji.

²²⁷ Taryfa ta została oblatowana w księgach grodzkich bełskich zaraz po oblać laudum (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 186-199).

i po zrozumieniu z tej rady, na którą i samo województwo viritim przybyć, jeżeli tego necessitas exiget, rezolwuje się.

Ten zaś sejmik dla dania sobie znać od ichm. panów posłów ad diem 3 iunii uniformiter limitujemy.

Tychże ichm. panów posłów do rady lubelskiej naznaczonych amore boni universi województwa naszego stringimus i upraszamy, aby initis suffragiis z drugimi od województw na tę radę destynowanymi ichm. panami posłami et ministris status, imieniem całego województwa upraszają, aby per instantias ichm. forteca zamojska od wojsk najjaśniejszego cara jm., ponieważ garnizon R.P. za dyspozycją ichm. panów hetmanów w sobie konserwuje, a praesidio auksyliarnych wojsk immunis i nie agra-wowana była. Który interes aby w jako najlepszym respekcie i pamięci u ichm. panów posłów był, upraszamy.

A że pro termino vocationis w przeszłym [183] laudum expresse, ob malam valetudinem i niesposobnego zdrowia w. jm. pan Mikołaj Głogowski łowczy bełski ad dandam rationem egzakcyi swojej comparere nie mógł, więc autoritate interesu publicznego nas wszystkich, pomienionego jm. i wszystkich ichm. panów egzaktorów ad omne genus podatkowania uproszonych, którzy calculationem nie czynili, amore boni publici stringimus, aby ad dandam calculationem et informationem z egzakcyjej swoich do Bełza pro die 3 iunii, sine omni excusatione, chyba gdyby złe zdrowie wstrętem było, żeby personaliter adesse nie mogli, to przez subkolektorów swoich necessario compareant. W czym jeżeliby ichm. panowie egzaktorowie w tej wyraźnej woli naszej contrarii et renitentes być mieli, tedy perpetua banitione et carentia activitatis puniti będą.

Do którego to porządku ad recipiendum calculum od ichm. panów egzaktorów uprosiliśmy ichm. panów komisarzów, to jest j.w. jm. pana Aleksandra Łaszcza kasztelana bełskiego, j.w. jm. pana Stanisława Potockiego łowczego W.Ks.L., marszałka konfederackiego i komisarza województwa naszego, w. jm. pana [Jana Stanisława] Družbica chorążego bełskiego, jm. pana [Stanisława Jana] Rosochackiego miecznika buskiego, jm. pana Kazimierza Lipskiego chorążego nowogródzkiego, jm. pana Jana Radeckiego porucznika znaku pancernego j.w. jm. pana kasztelana bełskiego, jm. pana [Antoniego Franciszka] Dramińskiego skarbnika bełskiego, plenariam dając pomienionym ichm. facultatem concludendi et repetendi od ichm. panów egzaktorów, przed [184] którymi ichm. panami komisarzami taryfy każdy z egzakcyi swojej jm. pan egzaktor producere sub iuramento powinien. Interes jm. pana Lipskiego do tejsze odkładamy kalkulacyi.

Mając zaś wzgląd na ciężką dezolacyją, tak przez wojska, jako i przez konsumpcją ogniową miasta Bełza, w którym pro commoditate obrad naszych ab antiquo naznaczone miejsce, aby się ex hoc fato dźwignąć mogło, od podatku ultimae consumentiae i czopowego ab actu spalenia szwedzkiego, póki ten podatek świeżo uchwalony w województwie naszym praktykowany będzie, pomienione libertujemy miasto.

Które to laudum et puncta w nim expressa unanimi assensu umówione, j.w. jm. panu dyrektorowi koła naszego podpisać i ad acta grodu bełskiego podać commissimus. Działo się w Bełzie, circa limitationem obrady naszej, die 11 maii anno 1707.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

2. Instrukcja dana posłom na radę lubelską z sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 10-11 maja 1707 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 201-203 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Deregowski w dniu 13 maja 1707 r. [feria 6 post Dominicam Misericordiae proxima a. D. 1707].

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 684-686.

Instrukcja na radę lubelską za wydaniami uniwersałami od j.o. ks. jm. prymasa, arcybiskupa gnieźnieńskiego²²⁸ i j.w. jm. pana Stanisława Denhoffa miecznika koronnego, marszałka generalnej konfederacji sandomierskiej, pro die 23 miesiąca maja anni praesentis 1707 w Lublinie złożona, w. jm. panu Antoniemu Radeckiemu chorążemu [202] horodelskiemu, porucznikowi znaku pancernego j.w. jm. pana starosty bełskiego²²⁹, Franciszkowi Dramińskiemu skarbnikowi bełskiemu, Franciszkowi Głogowskiemu pułkownikowi J.K.M., Mariuszowi Ligęzie Minorowi podstolemu chełmskiemu, porucznikowi znaku pancernego j.w. jm. pana kasztelana chełmskiego²³⁰, concivibus nostris, w Bełzie, in loco solito od wszystkich unanimiter obranym i uproszonym dana.

Jeszcze nie są in desperatis casibus progressus wolności naszej, kiedy ją divina fovet providencyja przy usilnym staraniu et desudantia o dobru popolitym j.o. ks. jm. arcybiskupa gnieźnieńskiego, którego świątobliwe dispositiones nie do inszego colli-mant kresu, tylko aby szumiejące i nadęte różnych interesów (a nocivos Reipublicae) rozpędziwszy austros, południowym lassatam patriam et fatigatam ochłodził i owiał Zephyrum. W czym, gdy intense województwo nasze przezierając się i wpatrując jako grato przyciska pectori, tak uniwersał j.o. ks. jm. prymasa, arcybiskupa gnieźnieńskiego i j.w. jm. pana Stanisława hrabi Denhoffa miecznika koronnego, marszałka generalnej konfederacji sandomierskiej mile accipiendo i in virtute tych uniwersałów na radę lubelską pro die 23 maii ichm. panów posłów uprosiwszy, wyprawuje. To zleciwszy, aby profunda veneratione j.o. ks. jm. prymasa, arcybiskupa gnieźnieńskiego imieniem województwa naszego powitawszy, in materias status conclusive nie wdawali się, ale limitatam potestatem mając, [203] województwu deferant. W czym gdy necessitas boni publici exiget, tedy i viritim województwo siadać na koń deklaruje, dlaczego i sejmik do bliskiego czasu limituje.

I to commisit województwo nasze dexteritati ichm. panów posłów, aby initis suffragiis z drugimi od województw ichm. panami posłami i ministris status, instent do najjaśniejszego cara jm.²³¹, aby forteca zamojska immunis od przechodzących wojsk et praesidio obcych narodów była, ponieważ garnizon R.P. za ordynansem ichm. panów hetmanów w sobie konserwuje. O co sedulissime instabunt do j.o. ks. jm. prymasa,

²²⁸ Stanisław Szembek arcybiskup gnieźnieński, prymas.

²²⁹ Józef Potocki starosta bełski.

²³⁰ Stanisław Kazimierz Minor Ligęza kasztelan chełmski.

²³¹ Piotr I car Rosji.

arcybiskupa gnieźnieńskiego, ut interpositione sua efficiat u najjaśniejszego cara jm. w tym interesie.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

53. Sejmik z limity w Bełzie, 3 czerwca 1707 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 3 czerwca 1707 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 1393-1395 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Paweł Janaszkiewicz w dniu 4 czerwca 1707 r. [Sabbatho post Dominicam Rogationum proximo a. D. 1707].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 244-248 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 687-691.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, vigore limitationis przeszłego sejmiku, die 11 maii roku terażniejszego agitującego się, do dnia dzisiejszego uczynionej, pod dyрекcją j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku Potockiego łowczego W.Ks.L., hrubieszowskiego etc. starosty, obrady nasze reasumowawszy.

Ponieważ suma 7 tys. złp na uspokojenie magazynu brzeskiego w prowiantach od województwa naszego na wojska cara jm. ordynowanych, u jm. pana Stanisława Świeżawskiego wojskiego bełskiego zaciągniona, nie wystarcza, a czas oddania naznaczonych prowiantów upływa, więc jako najprędzej chcąc się uwolnić od ciężaru pomienionego, uprosiliśmy pomienionego jm. pana wojskiego bełskiego, aby do pierwszej sumy 7 tys. złp, województwu konkredytowanej i do rąk jm. pana Samuela Wojskiego cześnika ziemie buskiej wyliczonej, jeszcze dodał 8 tys. złp do rąk tegoż jm. pana cześnika ziemie buskiej, jako komisarza od województwa na uspokojenie pomienionych prowiantów uproszonego. Na której sumy wraz złączonej 15 tys. złp wypłacenie, podymne na przeszłym sejmiku na taryfę przez jm. pana Franciszka z Głogowca Głogowskiego pułkownika wojsk J.K.M., komisarza do niej uproszonego skonfrontowaną, uchwalone, reasumując, naznaczamy po zł 32 z groszowym i kwitowym według dawnego województwa zwyczaju, z dymu, i one w niedzielach dwóch do rąk samego jm. pana wojskiego bełskiego sub triplici pensione, in casu zadosyc w czasie pomienionym nieuczynienia, wypłacić monetą [1394] srebrną, dobrą, przyrzekamy i renitentes po wyjściu dwóch, od aktu niniejszego, niedziel, bez otrzymania kondemnaty per executiones fortes militares, cum adminiculo jm. pana łowczego W.Ks.L., marszałka i komisarza województwa naszego, adigere praesenti laudo pozwalamy.

Którę to podatek jeżeliby, strzeż Boże, aliqua fato nie miał być wypłacony, tedy go z najpierwszej uchwały naszej omni quam optimo modo jm. panu wojskiemu bełskiemu kompensować praesenti adstringimus laudo.

Żeby zaś kalkulacja ichm. panów administratorów i poborców województwa naszego quam efficacissime determinari mogła, do j.w. ichm. panów komisarzy na przeszłym sejmiku uproszonych, teraz ichm. panów oficyjalistów grodzkich bełskich inwitujemy i rachunków słuchania super renitentes win prawnych wskazania tymże j.w. ichm. panom komisarzom una cum officio castrensi Belzensi terazniejszą pozwalamy uchwałą.

Mając oraz doniesioną klęskę i straszną w tych dniach przez ogień przypadkowy dezolacją miasta Waręża²³² z przedmieściami i wsi Waręża, nie tylko ex compassione, ale prawu pospolitemu i zwyczajowi insistendo, pomienione dobra ogniem zniszczone od podatków tak czopowego i szelężnego, jako też wszelkich innych podatków, tak terazniejszych, jako i przyszłych, do lat 4 uwalniamy. Ad quam clementiam i wszystkich pogorzalców przypuszczając, jako to jm. pana Lipskiego, jm. pana [Michała] Czarnowskiego stolnika wendeńskiego, jm. pana [Józefa Adama] Jarczewskiego podczaszego ziemie buskiej, jm. pana [Krzysztofa] Zaporskiego cześnika czernihowskiego, jm. pana Władysława Łebkowskiego w dalszych podatkach przy tejże libertacyji konserwujemy.

Znaczna fatyga i usługa jm. pana Tawza oberszterlejtanta regimentu j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego²³³, którą przy rezydencyji ad latus cara jm. moskiewskiego²³⁴ województwu naszemu świadczył, że meretur rekompensy, więc przy należytych jm. podziękowaniu deklarujemy jm. zł tysiąc, na który asygnacją jm. panu marszałkowi i komisarzowi województwa naszego do jm. pana administratora czopowego i szelężnego terazniejszego wydać pozwalamy.

Także ichm. panów posłów na radę [1395] lubelską uproszonych, rekompensując koszt i straty według dawnego zwyczaju po 2 tys. złp każdemu z przyszłych, jako najpierwszych podatków deklarujemy.

Dawniejszym zaś ichm. asygnację, jako terazniejszą decidet kalkulacja, za dyspozycją j.w. jm. pana marszałka i komisarza województwa naszego wypłacone być powinny.

Jm. pan [Stanisław Jan] Rosochacki miecznik buski, ponieważ dotąd nie jest satisfactus w sumie zł 800, które na potrzebę województwa wygodził, tedy z przyszłych najpierwszych podatków oddać jm. submitujemy się.

Nie przepominamy fatyg i kosztów jm. pana Jacka z Grodkowa Łosia stolnika brzeskiego [kujawskiego], podstarościego i sędziego grodzkiego bełskiego, które przy rezydencyi ad latus j.w. jm. pana marszałka konfederackiego R.P. erogował i nagradzając je 2 tys. złp z najpierwszych przyszłych podatków ordynujemy.

²³² Waręż, miasteczko w woj. bełskim (ob. wieś Вараж в rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

²³³ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

²³⁴ Piotr I car Rosji.

Także jm. panu Stanisławowi Janowi Radeckiemu porucznikowi znaku pancernego j.w. jm. pana kasztelana bełskiego²³⁵ za fatygi rotmistrzowskie na elekcyjną i powtórna poselską do Warszawy, równo z drugimi ichm. gratitudinem deklarujemy.

Żebyśmy zaś w terażniejszych czasach bez obrad nie zostawali, sejmik ten ad diem 13 septembris anni praesentis limitujemy i to laudum podpisane ręką j.w. jm. pana marszałka naszego do akt grodzkich bełskich per oblatam podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszym zwyczajnym, die 3 iunii a. D. 1707.

S[tanisław] Potocki ł[owczy] W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego w[ojewództwa] bełskiego

2. *Rachunek poborców na sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 3 czerwca 1707 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1*, 299, s. 249-251 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Paweł Janaszkiwicz w dniu 4 czerwca 1707 r. [Sabbatho post Dominicam Rogationum proximo a. D. 1707].

Actum Belzae in conventu patrum Dominicanorum feria 6 post Dominicam Rogationum proxima a. D. 1707 [3 czerwca 1707 r.], idque vigore laudi publici palatinatus Belzensis, die 11 mai anno nunc currenti in loco consiliorum solito formati, in praesentia Ill. et Mag. Aleksandri in Łaszczów et Tuczapy Łaszcz castellani Belzensis, Jaslensis, Dimidoviensis, Rzeczycensis, Medicensis capitaneo, Stanisłai in Złoty Potok Potocki venatoris [249] M.D.L., Grabovecensis, Rubieszoviensis etc. capitaneo, mareschalci confoederationis palatinatus Belzensis, nec non Mag. ac Gen. Stanisłai in Lipiny Drużbic vexilliferi Belzensis, Stanisłai Joannis Rosochacki ensiferi Buscensis, Casimiri Lipski vexilliferi Novogrodensis, Joannis Radecki praefecti cohortis loricatae Ill. et Mag. castellani Belzensis, Francisci Dramiński thesaurarii Belzensis, tum quoque officii castrensis Belzensis ex mente laudi publici palatinatus Belzensis eiusdem secundarii die 3 iunii anno eodem formati, nempe Mag. Hiacynti a Grodków Łoś dapiferi Brestensis Cuiaviae, vicecapitanei et iudicis castrensis Belzensis.

Nos itaque commissarii actu praemisso specificati, adhaerendo sancitis laudorum palatinatus Belzensis publicorum una cum officio castrense Belzense ad excipiendas calculationes per Gen. exactores palatinatus eiusdem quocunque nomine ad quascunque exactiones ordinatos faciendas, locati in loco suprascripto, facta prius et proclamata per ministerialem Regni generalem Prov. Alexandrum Chłopiatyński iurisdictione ac partium legitima ad sui comparitionem acclamatione, in decisionem ante omnia causae ac percipiendi calculi ab Gen. Nicolao Głogowski venatore Belzensi, administratore contributionis grossaria ac solidaria condescendere. Idque ex mente eiusdem laudi palatinatus Belzensis voluimus, verum quoniam idem Gen. Głogowski venator Belzensis nec per se, nec per suum succollectorem coram iudicio nostro commissoria-

²³⁵ Aleksander Michał Łaszcz kasztelan bełski.

li comparuit, idcirco iudicium [250] nostrum commissoriale suprascriptum eundem Gen. Głogowski in renitentem legi publicae et laudo publico contrarium in poena banitionis perpetuae, privatione vocis activae in conventibus particularibus condemnavit, eandemque banitionis perpetuae publicationem cum executione per officium castrense Belzense faciendo, de bonis eiusdem per hoc idem officium castrense Belzense in prima reasumptione iudicii sui reservavit, conservando in ibidem parti eiusdem modo quo supra condemnatae terminum peremptorium.

Tandem interveniente calculatione Gen. Theophili Czarnowski dapiferi Venden-sis, exactoris pro illo tempore contributionis fumalis eiusdem palatinatus Belzensis, quoniam idem Gen. dapifer Venden-sis parendo tam legi publicae, quam eidem laudo publico personaliter coram iudicio nostro commissoriali comparendo, calculationem de exactione sua sufficientem peragit, vigoreque decreti fiscalis palatinatus eiusdem Belzensis ad thesaurum palatinatus eiusdem summam 20 647 et grossorum 3 importavit et non nisi summam restantem 1512 złp et grossorum 10 eidem thesauro palatinatus Belzensis tenetur. Ideo praemissa summa per eundem retenta, ad assignationem Ill. et Mag. commissarii ordinanda nempe Ill. et Mag. [Stanislai] Potocki venatoris M.D.L. commissarii tenetur, eundemque actum ob rationes iudiciorum suum permove-ventes in crastinum post conventum particularem electionis Mag. iudicum [251] deputatorum proxime incidentem²³⁶ limitavit. Conservando Gen. exactoribus in ibidem terminum peremptorium decreti praemissi vigore.

Aleksander Łaszcz m.p., Stanislaus Potocki m.p., Jan Stanisław Druźbic chorąży bełski, Stanisław Jan Rosochacki ensifer Buscensis, Kazimierz z Liwego Lipski, Jan Stanisław Radecki m.p., Franciszek Dramiński skarbnik bełski m.p., Hiacyntus de Grodków Łoś dapifer Brestensis Cuiaviae, vicecapitaneus et iudex castrensis Belzensis m.p.

²³⁶ Limitacja do dnia 13 września 1707 r., nazajutrz po sejmiku deputackim.

54. Sejmik ekstraordynaryjny na mocy uchwały walnej rady konfederacji sandomierskiej w Bełzie, 1 sierpnia 1707 r.

1. *Uniwersał walnej rady konfederacji sandomierskiej do województw i ziem, ogłaszający bezkrólewie i zwołujący sejmiki – Lublin, 11 lipca 1707 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 332-339 – oryginał drukowany; w grodzie bełskim oblatował Nob. Andrzej Tyski w dniu 23 lipca 1707 r. [Sabbatho in vigilia festi Sancti Jacobi Apostoli a. D. 1707].

Oznajmienie interregni.

My rady koronne i W.Ks.L., na terażniejszy zjazd vigore uniwersałów j.o. ks. jm. prymasa²³⁷ i j.w. jm. pana marszałka stanów R.P. skonfederowanych²³⁸, in ordine do obmyślenia rady i obrony R.P., a najbardziej dla utrzymania wolnego obierania i gruntownego na tronie polskim osadzenia Króla Pana naszego, zgromadzone, terażniejszym i potomnym wiekom do wiadomości podajemy.

Iż jako na przeszłym zjeździe lwowskim nie chcąc osierociać i zewsząd podczas terażniejszego rozerwania i tak ciężkiej wojny uciśnionej R.P. fata praecipitare, daliśmy czas expectationi salutis publicae, zapatrując się super emergentiam domowych i postronnych koniunktur, a najbardziej reflektując się na nieprzyzwoity i prawem zakazany postępek K.J.M. Augusta, który naprzód według poprzysiężonych pakt własnych i najjaśniejszych antecessorów swoich, a mianowicie contra articulum in pactis conventis śp. K.J.M. Michała, in Volumine legum anno 1669, fol. 10 expressum, także contra tenorem in proportiis pactis fol. 6 i 7 wyraźnie cautum, żadnym sposobem, quocunque titulo vel praetextu lub propria sponte lub coacta voluntate abdykacyi Królestwa Polskiego czynić, pogotowiu transgere vel componere z nikim nie mógł, a dopieroż tym bardziej inconsultis et invictis statibus et ordinibus R.P., które chociażby urgente inevitabili casu na to zezwolić kiedykolwiek i dyspensować się chciały, nie mogły by jednak inaczej tak wielkiego dzieła do wszystkich należącego in materia status konkludować i determinować, chyba generali omnium consensum na sejmie, in facie całej R.P., secundum solennitates et gradus in legibus praescriptos. Dlatego z tych przyczyn i na terażniejszym zjeździe naszym strzegąc się wszelkiej skwapliwości, szkodliwej in publicum, która by R.P. w terażniejszych okolicznościach bardziej jeszcze zamieszać niżeli salwować miała, od czasu do czasu sesyje nasze odkładaliśmy, szukając matura deliberatione zbawiennych i doskonałych środków do ratowania nadwątlonej zewsząd R.P. i do podźwignienia pograżonej w ruinach praw swobód [334] polskich, wolnej elekcyi, żebyśmy mogli byli znaleźć conformem legibus et institutis

²³⁷ Stanisław Szembek arcybiskup gnieźnieński, prymas.

²³⁸ Stanisław Ernest Denhoff miecznik koronny, marszałek konfederacji sandomierskiej.

przodków naszych viam do zatrzymania i rządzenia dalszego in hoc turbido et periculosissimo rerum statu powagi i mocy R.P., ale że non existente na tronie polskim personali ac legitima Maiestate, to jest bez Króla Pana naszego zgodnie i jednostajnie od nas osadzonego in statu nullo vel dubio absque certa regiminis forma dłużej trwać nie możemy, dlatego stosując się do starodawnych praw i zwyczajów antecesorów naszych, którzy w podobnych przypadkach, legibus et consuetudinibus antiquis, nie mając Króla Pana swego legitime panującego, sami R.P. rządzić i onej całość w prawach i swobodach swoich utrzymywać zwykli, mocą terażniejszego zjazdu naszego i jednostajnym zezwoleniem orbatam faciem R.P. uznawszy, interregnum deklarujemy oraz Rempublicam dominam iurium et libertatum suarum liberam et independentem ogłaszamy i publikujemy.

A że po oznajmieniu takiego stanu R.P. wszelakie sądy trybunałskie i jurysdykcje pod imieniem królewskim ustawać powinny, tedy miasto nich dla bezpieczeństwa popolitego i sprawiedliwości świętej, zwykle kaptury, tak generalne, jako i partykularne po województwach, ziemiach i powiatach według dawnych zwyczajów i porządku postanowiamy. Dla których egzekucji i innych R.P. potrzeb umówienia i postanowienia, iuxta exigentiam terażniejszych i następujących okoliczności sejmiki relationis na dzień 1 miesiąca sierpnia w roku terażniejszym na miejscach zwykłych w Koronie i w W.Ks.L. składamy. Przy tym fundując się in nexu et robore generalnej konfederacji sandomierskiej, jako pożądanym skutków w obradach i rezolucjach naszych ex sola unione animorum spodziewać się powinniśmy, tak sobie statecznym i jednostajnym zezwoleniem vinculo sacrosancto wszyscy spółnie repetitis sponsionibus przyrzekamy i pod wiarą, cnotą i sumnieniem naszym obiecujemy, iż bez żadnego rozerwania i dysmembracyi spółnie wszyscy i nieporuszenie w tej naszej konfederacji generalnej sandomierskiej, tak wiele razy potwierdzonej, trwać oraz principaliter przy wierze świętej katolickiej rzymskiej, obronie wolnej elekcyi i całości granic R.P., aż do gardł naszych cum discrimine życia i fortun własnych, także przy utrzymaniu godności i charakteru jm. pana marszałka konfederackiego, statecznie memorando exemplo przy [335] obronie spółnej z nami stawającego, póty stawać będziemy, póki hos duos cardines, na których całość R.P. naszej sustentatur, to jest wiary świętej i wolnej elekcyi in statu integro et perfecto nie utrzymamy. Dlatego żadnego inszego za Króla Pana naszego znać i na tronie polskim osadzać nie będziemy, tylko który by w wierze katolickiej urodzony i przez zgodne, i wolne suffragia według dawnych praw i zwyczajów naszych był mianowany i przyznany za Króla. Oraz przeciwko każdemu takiemu, który by lub przez mus potencji postronnej, lub przez domowe praktyki, na tron polski citra generalem consensum nostrum forytował się i violento modo possessionem onego invitis nobis pretendował, albo uzurpował, według obowiązków zwykłych przodków naszych, tanquam contra hostem patriae powstać i póty siłami naszemi jednostajnie przy lidze i posilkach koligackich najjaśniejszego cara jm., nieustraszoną odwagą i rezolucją resistere deklarujemy, póki iura et libertates nostrae circa religionem catholicam et liberam electionem integra et salva in suo vigore nie zostaną. Dlatego j.w. ichm. panów hetmanów z rycerstwem całym ad fortia agenda i do spółnej obrony z nami obligujemy, oraz aby uchwały przeszłe i repartycje na Trybunałach Skarbowych deklarowane i po-

czynione, skutek swój respektem zasług żołnierskich odebrały, vigore terazniejszego zjazdu naszego województwa i ziemie compellamus.

A że in praeiudicium tego nierozzerwanego zjednoczenia naszego, non obscura przeciwnej rewolucyi w W.Ks.L. indicia pokazywać się zaczęły, tedy zabiegając wcześniej huic malo, żeby województwa i powiaty mature sua pericula praevidere i zaszczytu z wojska W.Ks.L. contra quosvis casus pewne być mogły, stosując się do praktykowanych zwyczajów, zjazd generalny w Nowogrodku na dzień 8 miesiąca octobra w roku terazniejszym, in ordine do poparcia koekwacyi, dawniejszych uchwał, laudorum i konfederacyi, do ugruntowania jedności inter cives, także do utrzymania wojska W.Ks.L. w posłuszeństwie należytem przy R.P. i lidze z carem jm.²³⁹, i do przyczynienia nowych sił, i obmyślenia zapłaty wojsku, oraz sejmiki ad eundem finem, i do wyprawienia posłów lub uchwalenia viritim pospolitego ruszenia na tenże zjazd pomieniony pro die 24 miesiąca septembra na miejscach zwykłych składamy, sine praeiudicio jednak terazniejszego i dalej [336] trwającego zjazdu naszego generalnego, et sine avocatione ichm. panów posłów, pierwiej nań destynowanych, których autoritate praesentis congressus aprobuujemy, żeby spółnie z nami tak ci ichm., którzy już tu praesentes znajdują się, nie oddalając, jako też drudzy, którzy z sejmików przeszłych są ad gremium nostrum desygnowani, circa tuitionem wolnej elekcyi stawać i perseverować chcieli.

Chcąc zaś continuo et communi zelo, integritati et indemnitati R.P. prospicere, żebyśmy w tak ciężkim i niebezpiecznym razie o sobie zawsze radzić mogli, oraz in promptu consilium mieli, cursum et vigorem terazniejszego zjazdu naszego cum toto effectu, na tymże miejscu w Lublinie, na dzień 11 miesiąca sierpnia w roku terazniejszym intymujemy i limitujemy, obtestando amore boni publici tak ichm. panów senatorów, jako też posłów terazniejszych, deputatów tak na sejmie lubelskim, jako też i z konfederacyi generalnej sandomierskiej desygnowanych, i wszystkich ichm. panów obywatelów koronnych i W.Ks.L. tu przytomnych, i w domach, i ekstra Regnum zostających, żeby lub singulatim lub viritim, pospolitym ruszeniem albo wyprawami, według upodobania własnego, na pomieniony zjazd do wspólnej rady i obrony ojczyzny, a najbardziej do utrzymania wolnej elekcyi i wolnego obierania Pana, tamże, bez żadnego omieszkania, lub z domów swoich pospieszyli, lub insimul z nami tu zostali, warując omnimodam securitatem euntibus et redeuntibus na tenże zjazd i to praecavendo, żeby na miejsce onego ludzie żołnierscy wszelakich wojsk przyjeżdżać militari modo i przeskadzać obradom publicznym nie wazyli się, sub poenis in legibus expressis.

Na koniec, jako dyspozycyje w recesie przeszłym lwowskim deklarowane in eodem valore mieć chcemy, tak wszystkie desideria publiczne i prywatne, osobiwie jm. pana kasztelana lubaczowskiego²⁴⁰, ichm. panów egzulantów starodubowskich i inne do przyszłego zjazdu odkładamy. Oraz to interregnum i postanowienie nasze rękami j.o. ks. jm. prymasa i j.w. jm. pana marszałka konfederackiego podpisane, aby jako najprędzej po województwach rozesłane i zwykłym sposobem po grodach ogłoszone i publikowane było, urgentissime zalecamy. Działo się w Lublinie, dnia 11 miesiąca

²³⁹ Piotr I car Rosji.

²⁴⁰ Jan Michał Liniewski kasztelan lubaczowski.

lipca, r. P. 1707, in praesentia [1] j.o. ks. jm. Stanisława na Słupowie Szembeka arcybiskupa gnieźnieńskiego, prymasa Korony Polskiej i W.Ks.L., [337] j.w. z senatu ichm. [2] księdza Konstantego Szaniawskiego kujawskiego i pomorskiego, [3] Jana Mikołaja Zgierskiego smoleńskiego biskupów, ichm. panów [4] Adama z Czekarzewic Tarła lubelskiego, [5] Adama Mikołaja Sieniawskiego bełskiego, hetmana wielkiego koronnego, [6] Kazimierza Pocięja witebskiego, [7] Stanisława Chomentowskiego mazowieckiego, [8] Wacława Sapielhy mińskiego wojewodów, [9] Wacława Ksawerego Wielhorskiego wołyńskiego, [10] Adama Szaniawskiego lubelskiego, [11] Aleksandra Łaszcza bełskiego, [12] Michała Tarnowskiego bieckiego, [13] Jakuba Chomentowskiego czechowskiego, [14] [Tomasza Kazimierza] Głuskiego gostyńskiego, [15] Michała Liniewskiego lubaczowskiego kasztelanów, [16] Dominika Marcjana Wołłowicza marszałka wielkiego W.Ks.L., [17] Jana Szembeka podkanclerzego koronnego, [18] Ludwika Pocięja podskarbiego wielkiego W.Ks.L., ministrorum status. Ex equestri ordine przy j.w. jm. panu [19] Stanisławie hrabi Denhoffie mieczniku koronnym, marszałku generalnej konfederacji R.P., j.w., w. ichm. panów. Z województwa krakowskiego [20] Piotra Tworzyńskiego skarbnika krakowskiego, [21] Franciszka Szembeka kasztelanica kamienieckiego, [22] Stanisława Łętowskiego sędziego bieckiego grodzkiego, [23] Pawła z Kroczeza Marszewskiego cześnika braławskiego, [24] Antoniego Piegłowskiego, [25] Jana Dembińskiego komornika granicznego księskiego, [26] Aleksandra Józefa Grodzickiego stolnika ciechanowskiego, [27] Michała Zawadzkiego podwojewodzkiego proszowskiego, [28] Kazimierza Mieszkowskiego cześnika owruckiego, [29] Mateusza Wiktora podstolego wieluńskiego, [30] Jana Janiszewskiego miecznika chełmińskiego. Z województwa poznańskiego [31] Mikołaja Swinarskiego wojskiego poznańskiego, pułkownika J.K.M. Z powiatu oszmiańskiego [32] Marcina Floriana Karaffy Korbuta cześnika orszańskiego. Z powiatu lidzkiego [33] Jana Korkucia horodniczego lidzkiego, [34] Kazimierza Noniewicz. Z powiatu wilkomierskiego [35] Jana Strutyńskiego stolnika wilkomierskiego, [36] Andrzeja Bereśniewicza podstolego mozyrskiego, [37] Adama Zyndrama Kościalkowskiego strażnika wilkomierskiego. Z powiatu brasławskiego [38] Jana Kazimierza Biegańskiego starosty starodubowskiego. Z województwa sandomierskiego [39] Andrzeja Ożarowskiego wojskiego chełmskiego, [40] Jana Potkańskiego starosty zwinogrodzkiego, [338] [41] Franciszka Lipowskiego skarbnika plockiego, [42] Wojciecha Wąsowicza, [43] Adama Dunina cześnika wiskiego, [44] Franciszka Czosnowskiego skarbnika podlaskiego, [45] Stanisława Podczaskiego stolnika trembowelskiego. Z powiatu grodzieńskiego [46] Józefa Michała Krajewskiego regenta koronnego, [47] Kazimierza Wojdziewicz. pisarza dekretowego W.Ks.L., sędziego grodzkiego grodzieńskiego. Z województwa sieradzkiego [48] Wojciecha Pstrokońskiego stolnika sieradzkiego, [49] Jana Zadorskiego, [50] Walentego Grabskiego. Z ziemi wieluńskiej [51] Andrzeja Olszowskiego łowczego nadwornego koronnego, starosty wieluńskiego. Z województwa łęczyckiego [52] Franciszka Dobieckiego podczaszego chełmińskiego, [53] Jana Jaksy Kwiatkowskiego miecznika halickiego, [54] Wojciecha Suchorskiego. Z województwa brzeskiego kujawskiego [55] Andrzeja Dąbskiego starosty nakielskiego, [56] Franciszka Jarnowskiego stolnika brzeskiego kujawskiego, [57] ^aJana Trzebuchowskiego łowczego inowrocławskiego^a. Z województwa kijowskiego [58] [Franciszka] Potockiego starosty owruckiego, [59] Steckiego pod-

starościego grodzkiego żytomierskiego, [60] Wilejka, [61] Stanisława Peplowskiego. Z województwa ruskiego ziemi lwowskiej [62] Wojciecha Łosia podstolego i sędziego grodzkiego lwowskiego, [63] Franciszka Puławskiego podczaszego podlaskiego. Z ziemi przemyskiej [64] Antoniego Jelca podczaszego przemyskiego. Z ziemi sanockiej [65] Stanisława Rzewuskiego referendarza, hetmana polnego koronnego, starosty, [66] [Tomasza Jana] Romanowskiego podkomorzego chełmskich. Z ziemi halickiej [67] Stefana Potockiego krajczego koronnego, [68] Mikołaja Kurdwanowskiego podstolego, [69] Kazimierza Jastrzębskiego wojskiego halickich. Z województwa wołyńskiego [70] [Stanisława] Ledóchowskiego podkomorzego krzemienieckiego, [71] [Mikołaja] Olszańskiego chorążego wołyńskiego, [72] Bałabana, [73] Potuszowskiego, [74] Zająca, [75] Drewnowskiego. Z województwa podolskiego [76] Wawrzyńca Peplowskiego sędziego ziemskiego podolskiego, [77] Stanisława Czermińskiego chorążego parnawskiego. Z województwa lubelskiego [78] Mikołaja Wybranowskiego skarbnika bełskiego, [79] Stanisława Rzepeckiego wojskiego lubelskiego, [80] Stanisława Rozwadowskiego chorążego łukowskiego, [81] Jana Tarła wojewodzica lubelskiego. Z województwa bełskiego [82] Stanisława Potockiego łowczego W.Ks.L., [83] Antoniego Dramińskiego cześnika bełskiego [s], [84] Franciszka Głogowskiego [339] pułkownika J.K.M., [85] Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego. Z województwa nowogródzkiego [86] Michała Troski oboźnego województwa nowogródzkiego, [87] Kazimierza Tura Zabackiego podczaszego pińskiego. Z powiatu słonimskiego [88] Stefana Korczyca miecznika, [89] Piotra Krzyszkowskiego skarbnika słonimskich. Z województwa płockiego [90] Antoniego Bogusławskiego starosty płockiego, [91] Aleksandra Strzałkowskiego starościca lityńskiego. Z województwa witebskiego [92] Kazimierza Sakowicza pisarza ziemskiego witebskiego. Z powiatu orszańskiego [93] Symeona Druckiego Lubbeckiego stolnika włodzimierskiego. Z województwa mazowieckiego ziemi czerskiej [94] Adama Trzebińskiego wojskiego czerskiego. Z ziemi warszawskiej [95] Stanisława Młockiego chorążego, [96] Aleksandra Skulskiego podstolego i podwojewodzkiego warszawskich. Z ziemi wiskiej [97] Michała Puzyny starosty, [98] Kossakowskiego łowczego wiskich, [99] Grabi. Z ziemi ciechanowskiej [100] Ciemniejskiego skarbnika ciechanowskiego, [101] Pęczkowskiego. Z województwa podlaskiego [102] Władysława Kunata Wyrozembskiego instygatora koronnego, [103] [Antoniego] Laskowskiego łowczego podlaskiego, [104] Piotra Bystrzyckiego wojskiego bielskiego, [105] Stanisława Kuczewskiego cześnika chełmskiego, [106] Marcina Tomaszowskiego, [107] Michała Olszowskiego, [108] Jana Kruszewskiego. Z województwa rawskiego [109] Karola Załuskiego wojewodzica rawskiego. Z województwa brześciańskiego [110] Reinalda Sadowskiego pisarza ziemskiego, [111] Aleksandra Kampowskiego stolnika, [112] Benedykta Buchowieckiego podczaszego, [113] Zygmunta Chrzanowskiego cześnika, podstarościego sądowego, [114] Kazimierza Niepokojczyckiego sędziego grodzkiego brześciańskich, [115] Wojciecha Ładowskiego pułkownika J.K.M., [116] Macieja Karola Januszkowicza starosty kuślickiego. Z powiatu pińskiego [117] Piotra Godebskiego chorążego, [118] Stefana Kurzenieckiego podstolego pińskich. Z województwa mścisławskiego [119] Wincentego Piotra Wołłowicza podkomorzego mścisławskiego. Z województwa braćławskiego [120] Mikołaja Dogiły Cyryny pisarza ziemskiego [braćławskiego] i podstarościego grodzkiego grabowieckiego, [121] Michała Grzymały

Kamodzińskiego stolnika ciechanowskiego. Z województwa mińskiego [122] Stefana Włodkowicza podsędką, [123] Andrzeja Karnickiego łowczego mińskich. Z województwa czernihowskiego [124] Stefana Cieszkowskiego chorążego czernihowskiego, [125] Daniela Cieszkowskiego podczaszego czernihowskiego.

Locus sigilli

Stanisław Szembek arcybiskup gnieźnieński, prymas m.p.

Stanisław Denhoff miecznik koronny, marszałek konfederacji generalnej R.P. m.p.

P[iotr] Tworzyński palatinatus Cracoviensis thesaurarius, generalis ordinum Regni confoederationis secretarius m.p.

^{a-a} słowa wydrukowane na dolnym marginesie, we właściwym miejscu znak §

2. *Laudum sejmiku województwa bełskiego, zwołanego przez konfederację sandomierską w Bełzie, 1 sierpnia 1707 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 1435-1439 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Podhorecki w dniu 2 sierpnia 1707 r. [feria 3 in crastino festi Sancti Petri in Vinculis a. D. 1707].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 368-371 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 693-695.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszyscy obywatele województwa bełskiego za naznaceniem sobie przez radę walną lubelską od stanów R.P. skonfederowanej dnia dzisiejszego, ad consultationes publicas zjechawszy się ad solitum locum obrad naszych, to, cokolwiek R.P. pro primis obiectis cinsiliorum naznaczyła, akceptując.

A naprzód, post promulgatum po opuszczonym przez Króla Augusta ultra spheram poprzysiężonych przez siebie paktów konwentów Królestwie et dominium eius interregnum, a stosując się eo in passu do dawnych zwyczajów, ne regna sint sine iustitia, po ustałych wszelkich jurysdykcjach, sądy kapturowe uchwaliliśmy, adherendo walnej radzie lubelskiej.

Do których za sędziów cum omni potestate confoederationum iudicandi spraw tych, które do rozsądzania ex vi legis publicae należą et extendentiam rigoris super delinquentes, w. ichm. panów bełskiego²⁴¹ i buskiego chorążych²⁴², [Antoniego Mikołaja] Dramińskiego cześnika bełskiego, [Stanisława] Świeżawskiego wojskiego bełskiego, [Pawła] Wydżgę wojskiego buskiego, [Józefa Adama] Jarczewskiego podczaszego buskiego, [Stanisława Jana] Rosochackiego miecznika buskiego, [Jacka] Łosia sędziego bełskiego grodzkiego, [Adama Jana] Jemiołowskiego pisarza grodzkiego bełskiego,

²⁴¹ Jan Stanisław Drużbic chorąży bełski.

²⁴² Samuel Antoni Drużbic chorąży buski.

[Kazimierza] Lipskiego chorążego nowogródzkiego, [Benedykta Jana] Iwanickiego miecznika żytomierskiego, [Michała Stanisława] Orzęckiego skarbnika trembowelskiego uprosiliśmy. Którzy to ichm. in octava praesentis przysięgę iuxta rotham in confoederatione expressam przed j.w. jm. panem kasztelanem bełskim²⁴³ wykonawszy, sitientibus iustitiis administrare będą powinni.

A ponieważ ta rada walna lubelska dedit potestatem województwom lub przez posłów, lub sigillatim, [1436] lub viritim comparendi na reasumpcyą przyszłej rady lubelskiej, więc województwo nasze ad numerum ichm. panów posłów obranych czterech, dwóch addit, to jest jm. pana sędziego bełskiego²⁴⁴ z konfederacyi sandomierskiej approbat cum omni activitate, a do jm. pana Jana Radeckiego porucznika j.w. jm. pana kasztelana bełskiego, uprasza.

Na wniesione zaś od jm. pana miecznika bełskiego, administratora województwa naszego szelężnego desiderium, względem agrawacyi dóbr jm. przez egzekucyą od regimentu j.w. jm. pana referendarza koronnego, hetmana polnego koronnego²⁴⁵, bez asygnacyi j.w. jm. pana komisarza województwa naszego, widząc w tym summum imminens całego województwa periculum, aby przez rozżarzony egzekucyjej wyszłych ogień całe województwo in eos nie przyszło cineres, uprosiliśmy j.w. jm. pana marszałka koła naszego o napisanie listu do j.w. jm. pana referendarza i hetmana polnego koronnego, n.w.m. pana, upraszając jm. aby chciał desistere od takich egzekucyjej et lencius agat z bracią swoją, ile przeciwko wyraźnemu prawu, oraz aby tenże j.w. jm. pan marszałek exprimat w liście swoim inconvenientia et oppressiones w dobrach jm. pana miecznika bełskiego poczynionych, które wszystkie nie tylko osobę i dobra jm. pana miecznika, ale i całe województwo tangunt et angunt. Prosząc zaraz jm. pana referendarza i hetmana polnego koronnego, aby w lepszej obserwacyi i konserwacyi miał województwo nasze.

Obliguje przy tym jm. pana miecznika bełskiego, aby żadnych delat [1437] bez podpisanej asygnacyi j.w. jm. pana komisarza województwa naszego i bez otrzymanej super renitentibus kondemnacyi nie wydawał.

Z których to podatków szelężnego ichm. panom posłom terażniejszym przez nas obranym po 2 tys. zł naznaczamy.

A że po taryfie jm. pana kasztelana bełskiego²⁴⁶ są niektóre dobra novae locationis, które w taryfę tamtą nie weszły, a ichm. panowie egzaktorowie z nich brali podatek, dlatego obligujemy ichm. panów administratorów, aby cokolwiek stąd accessit województwu demonstrowali i kwity przez siebie dane tymże dobrom in calculatione pokazali. Ci zaś ichm., którzy kwitu jm. pana Sierakowskiego nie mają, personaliter, osobami swymi przysiąc na ten podatek powinni będą.

²⁴³ Aleksander Michał Łaszczyński kasztelan bełski.

²⁴⁴ Kasper Trembiński sędzia ziemski bełski.

²⁴⁵ Stanisław Mateusz Rzewuski referendarz koronny, hetman polny koronny.

²⁴⁶ Zapewne mowa o Janie Andrzeju Sierakowskim kasztelanie bełskim.

Interes jm. pana wojskiego bełskiego²⁴⁷, adhaerendo laudo anteriori, aby przy suplemencie ludzi na egzekucyją od j.w. jm. pana łowczego W.Ks.L.²⁴⁸, marszałka koła naszego był do skutku przyprowadzony i należyta, nemine excepto, otrzymał przez siebie wyliczoną in commodum województwa sumie satysfakcją, serio nas wszystkich ab invicem obstringimus.

Desideria ichm. państwa, jejm. pani Stamirowskiej starościны mostowskiej, Duni-na chorążycy buskiego, Wierzbickiego, Horodyłowskiego, Micowskiego i innych ichm. względem konflagracji dóbr ichm., do przyszłego, da Bóg, sejmiku odkładamy, którego limitę i prorogacją do dnia 16 praesentis składamy.

To zaś nasze laudum, ręką j.w. jm. pana marszałka podpisane mieć chcemy i do akt grodzkich podane. Działo się w Bełzie, die 1 augusti anno 1707.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

55. Sejmik z limity w Bełzie, 16 sierpnia 1707 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 16 sierpnia 1707 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 406-408 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Aleksander Młocki w dniu 17 sierpnia 1707 r. [feria 4 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1707].

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 697-699.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacyjom naszym zwykle, vigore limitationis per antierius laudum ad diem hodiernam factae, takową obrad naszych pod dyrekcją j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku i Tartakowie Potockiego łowczego W.Ks.L., marszałka koła naszego czyniemy konsultacją.

Ponieważ w. jm. pan de Boyen oberszterlejtнант войск najjaśniejszego cara jm.²⁴⁹ przez nowo wydane uniwersały swoje do wydania prowiantów świeżych sobie adigit województwo, które tot lassati contributionibus terażniejszemu podatkowi sufficere nie może, więc uprosiliśmy postów do najjaśniejszego cara jm. p.n.m., jm. pana Stanisława Rosochackiego, miecznika [407] ziemie buskiej i jm. pana Franciszka Winiarskiego cześnika ziemie dobrzyńskiej, aby uprosili cara jm., żeby chciał compati nad województwem naszym, tot calamitatibus pressum przez różne wojska i zrabowanie Kałmuków, a konserwując umówione punkta przy rozhovorze na radzie walnej lwow-

²⁴⁷ Stanisław Świeżawski wojski bełski.

²⁴⁸ Stanisław Władysław Potocki łowczy litewski, starosta hrubieszowski.

²⁴⁹ Piotr I car Rosji.

skiej i innych przez j.w. ichm. panów ministrów swoich, żeśmy z całą R.P. do żadnych innych kontrybucyi i prowiantów nie powinni być pociągani nad prowiant sześciomiesięczny umówiony i z województwa naszego do magazynu brzeskiego ordynowany, i już in medietate, iuxta praescriptum rozhoworu za 3 miesiące wypłacony, chciał nas teraz od założonych przez jm. pana oberszterlejtnanta de Boyena libertować prowiantów.

Żeby zaś w. jm. pan oberszter de Boyen pośpiesznemi województwa nie ciemniżył instantanee egzekucyjami, prosimy jm. pana marszałka koła naszego, aby posłał prosząc nomine województwa jm., żeby się wstrzymał cum hac exactione, poko ichm. panowie posłowie cum resolutione in hac materia od cara jm. nie powrócą.

A interea ichm. panów posłów na radę lubelską z województwa naszego anterioribus laudis uproszonych, serio obligujemy, aby omnimode przy umówionym rozhoworze na radzie lwowskiej stawając, nie przystępowali do żadnej materyi i na nic nie pozwalali, póki temu punktowi non satisfient, żebyśmy coraz nowymi a nowymi nie byli agramowani prowiantami.

Interes jm. pana [Stanisława] Świeżawskiego wojskiego bełskiego respektem mu niewypłaconego zaciągniętego dotąd długu i teraz przyrzekamy, jako et anterioribus laudis, żeby nemine excepto, jako najprędzej był (super peragenda executione [408] et poenis anterioribus laudis expressis, osobliwie którzy excipiuntur od województwa) wypłacony.

Jm. panu Samuelowi Wojskiemu cześnikowi ziemie buskiej za podjęte fatygi i prace przy oddawaniu prowiantów do magazynu brzeskiego, jako uniżenie dziękujemy, tak obmyślenie rekompensy na przyszłym sejmiku deklarujemy.

Desideria ichm. panów [Mikołaja] Stadnickiego podstolego bełskiego, jm. pana Zaporskiego i innych ichm. do przyszłego sejmiku odkładamy, który dla relacyi ichm. panów posłów z rady lubelskiej i dalszej obrady naszej nazajutrz po sejmiku deputackim, to jest ad diem 13 septembris anni praesentis pod laską tego jm. pana marszałka koła naszego limitujemy. A terażniejsze laudum ręką j.w. jm. pana marszałka koła naszego podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Datum w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszym zwykłym, die 16 augusti 1707 a.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

56. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1707 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

57. Sejmik z limity w Bełzie, 13 września 1707 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 13 września 1707 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 483-485 – *oblata*; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Zaleski w dniu 15 września 1707 r. [feria 5 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1707].

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 701-703.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza ad solitum locum obrad naszych, vigore limitationis przeszłego sejmiku naszego, die 16 augusti 1707 a. agitującego się, do dnia dzisiejszego uczynionej, pod dyrekcją j.w. [484] jm. pana Stanisława na Żłotym Potoku Potockiego łowczego W.Ks.L., hrubieszowskiego, opalińskiego etc. starosty, gdzie reasumowawszy obrady nasze i różne desideria ichm. wniesione postanowiliśmy.

A naprzód, że województwo nasze, które tot vicibus jest probatum gratitudinis affectu j.w. jm. pana wojewody naszego bełskiego, hetmana wielkiego koronnego²⁵⁰, n.w.m. pana, przez którego staranie i teraz ab impetitione wielkiego ciężaru prowiantów moskiewskich jest libertowane, upraszamy j.w. jm. pana marszałka naszego, aby nomine całego województwa naszego przy oddawaniu winnego honoru uczynił podziękowanie pro hac sola cura circa bonum województwa naszego. Prosząc oraz o kontynuacją tegoż afektu przeciwko województwu naszemu, jako i na kontenta listu terazniejszego odpisać. Obmyślenie płacy wojsku do przyszłego sejmiku rezerwujemy.

Desideria zaś ichm., jako to pierwsze jm. pana [Stanisława Jana] Rosochackiego miecznika buskiego, który na pilną potrzebę województwa naszego wygodził talerów bitych 100, więc upraszamy j.w. jm. pana łowczego W.Ks.L.²⁵¹, komisarza województwa naszego, aby wydał asygnacją do jm. pana administratora szelężnego, który bez odwołki ma uczynić pomienionemu jm. panu miecznikowi buskiemu satysfakcją.

Interes jm. pana [Stanisława] Świeżawskiego wojskiego bełskiego ratione pożyczonych województwu naszemu tysięcy 15, których że dotąd niektórzy ichm. nie wypłacają, więc według prawa pospolitego aby ichm. panowie oficjalistowie grodowi byli adminiculo subkolektorowi tegoż jm. pana wojskiego bełskiego i jako najprędzej przez swoje egzekucyje dopomogli tej sumy wybrać, upraszamy.

Że zaś pożyczanej tej sumy od jm. pana wojskiego bełskiego zostaje się coś reszty u jm. pana cześnika buskiego²⁵², [485] któremu do rąk ta suma była oddana na wypłacenie magazynu brzeskiego, jako się tedy ta reszta ma obrócić tych pieniędzy, do przyszłego sejmiku odkładamy dyspozycją.

A ponieważ w postanowionym szelężnym i czopowym naszym, któreśmy zlecili jm. panu administratorowi tegoż szelężnego wybierać na taryfę jm. pana [Jana Andrzeja]

²⁵⁰ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

²⁵¹ Stanisław Władysław Potocki łowczy litewski, starosta hrubieszowski.

²⁵² Samuel Wojski cześnik buski.

Sierakowskiego kasztelana bełskiego, w czym że się fałszywe kwity pokazują, więc zlecamy temuż jm. panu miecznikowi bełskiemu [Marcjanowi Grzymale], administratorowi tegoż szelężnego, aby inwestygował prawdziwej taryfy z podpisem ręki jm. pana Sierakowskiego, która miała być oddana do rąk jm. pana [Tomasza] Gdeszyńskiego. Według której opisanej i prawdziwych kwitów ma wybierać tenże jm. pan administrator.

Insze zaś wszystkie wszystkich ichm. desideria do przyszłego sejmiku naszego odkładamy. Którego to sejmiku naszego dzień przyszły pro 19 decembris naznaczamy, w roku tymże 1707. Ten zaś skrypt obrady naszej ad acta grodu naszego z podpisem ręki j.w. jm. pana marszałka koła naszego podać upraszamy. Datum w Bełzie, na miejscu zwykłym, die 13 septembris a. D. 1707.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek województwa bełskiego

2. *Rachunek poborcy Jacka Iwanickiego wykonany na sejmiku województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1707 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 485-489 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Mag. Kazimierz Lipski chorąży nowogrodzki w dniu 15 września 1707 r. [feria 5 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1707].

[486] Actum in Bełz, in termino calculationis per laudum publicum palatinatus Belzensis assignato et vigore limitationis in diem hodiernam incidenti, feria 3 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1707 [13 września 1707 r.], in praesentia Ill. et Mag. Stanislai in Złoty Potok Potocki venatoris M.D.L., mareschalci confoederationis palatinatus Belzensis, nec non Mag. ac Gen. Stanislai in Lipiny Drużbic vexilliferi Belzensis, Stanislai Joannis Rosochacki ensiferi Buscensis, Hiacynti Łoś dapiferi Brestensis Cuiaviae, vicecapitanei et iudicis castrensis, Adami Casimiri Jemiłowiski notarii castrensis Belzensium.

Nos itaque commissarii laudo praemisso specificati, adhaerendo sancitis laudorum palatinatus Belzensis publicorum una cum officio castrensi Belzensi ad excipiendas calculationes per Gen. exactores palatinatus eiusdem quicunque nomine ad quascunque exactiones ordinatos facienda locati. Reassumpta locatione sua et per ministerialem Regni generalem Prov. Gabrielem Wołoszyn proclamata iurisdictione sua, comparente Gen. Hiacynto Iwanicki contributionis agrariae exactore et reproducente assignationes varias ab Ill. et Mag. [Alexandro Michaelo] Łaszcz castellano Belzensi, anteacto commissario palatinatus eiusdem ad illum emanatas. Super quas assignationes se summam 25 570 fl. et grossorum 12, exolverisse inferente praemissam summam 25 570 fl. et grossorum 12 liquidam et realiter exolutam esse agnovimus.

Tandem obstante absentia Ill. et Mag. castellani Belzensis ad hunc actum anteacti palatinatus praesentis et ad calculationem praesentem assignati commissarii [487] actum praesentem ad crastinum conventus particularis palatinatus Belzensis ex limitatione pro die 19 decembris incidentis, videlicet ad 19 decembris limitavimus et

prorgavimus. Pro quo termino ad faciendum calculum Gen. exactoribus comparendi terminum assignavimus sub poena peculatus.

Stanislaus Potocki venator M.D.L., commissarius ad calculationem, Joannes Stanislaus Družbic vexillifer Belzensis, commissarius ad calculationem, Stanislaus Johannes Rosochacki ensifer terrae Buscensis, commissarius ad calculationem, Adamus Casimirus Jemiłowski commissarius ad calculationem m.p., Kazimierz Lipski komisarz do kalkulacyi m.p.

58. Sejmik z limity w Bełzie, 19 grudnia 1707 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 19 grudnia 1707 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 606-609 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Michał Orzęcki skarbnik trembowelski w dniu 20 grudnia 1707 r. [feria 3 in vigilia festi Sancti Thomae Apostoli a. D. 1707].

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 705-709.

My rady, senatorowie, dygnitarze i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, na miejsce konsultacyjom zwykłe, vigore limitationis anterioris laudi die 13 septembris anno praesenti ad diem hodiernam factae, przy reasumpcyi tychże ob-
rad pod dyrekcyją j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku i Tartakowie Potockiego łowczego W.Ks.L., hrubieszowskiego starosty, marszałka koła naszego, takową czynimy dyspozycyją.

Ponieważ tak siła ichm. znajduje się, że i samej słuszności nie uważając, ani na rygory przeszłymi uchwałami opisane dbając, jm. panu [Stanisławowi] Świeżawskiemu wojskiemu bełskiemu w pożyczonej sumie na uspokojenie magazynu brzeskiego dotąd nie czynią satysfakcyi, więc praesenti laudo, reasumując omnes anteriores super retentoribus rigores, pozwalamy jm. panu wojskiemu, aby cum adminiculo militaris executionis etiam grabież upodobaną biorąc, wszędy należytość odbierał swoją, co pro nulla violentia censeri ma.

Ad quod perficiendum facilius opus prosimy j.w. jm. [607] pana marszałka koła naszego, aby nomine województwa pisał do j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego²⁵³, prosząc uti primatem województwa o ludzi ad exequendos retentores.

Skąd także wniesioną kontrowersyją między pomienionym jm. panem wojskim bełskim, a jm. panem Samuelem Wojskim cześnikiem ziemie buskiej, komisarzem od województwa do magazynu brzeskiego, uspokajając, do wysłuchania rachunku jm. pana komisarza z funkcyi pomienionej naznaczamy jm. pana Mikołaja Koca podstole-

²⁵³ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

go, jm. pana Stanisława Jana Rosochackiego miecznika buskich, jm. pana [Benedykta Jana] Iwanickiego miecznika żytomirskiego i jm. pana Franciszka Winiarskiego cześnika dobrzyńskiego, upraszając ichm., aby dla jak najprędszego upacyfikowania tej materii instantanee perficiant calculationem.

Podatek zaś czopowego i szelężnego in commutationem trojga pogłównego sejmem lubelskim postanowionego, per laudum województwa naszego in fundamento tejsze konstytucyi przemienionego, ut solvatur controversio nimia oneri naznaczonego uchwałą terażniejszą, aby jm. pan [Marcjan] Grzymała miecznik bełski, administrator podatku tego, jako już wszedł in exolutionem według taryfy ręką w. jm. pana [Jana Stanisława] Družbica chorążego [bełskiego] i marszałka sądów województwa naszego podpisanej, tak też według tejsze in triplo biorąc, funkcyej swojej kontynuował.

W których się zaś dobrach quantitas pomienioną taryfą nie specyfikuje, to administracyi i sumieniu ichm. panów administratorów zlecamy, aby zważywszy iuxta conscientiam suam, quantitatem na nią włożywszy, realitatem jej circa calculationem iuramento komprobowali.

Z czego habita ratione calamitatis respectu, dobra j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego dyspensując, iniungimus, aby według kwitów reprodukowanych niegdy j.w. jm. pana [Jana Andrzeja] Sierakowskiego [608] kasztelana bełskiego kontentowali się z dóbr pomienionych persolucyją.

Oraz miasto Tomaszów²⁵⁴ j.w. jm. pana ordynata zamojskiego²⁵⁵ do tejsze regulując dyskrety, praesenti laudo naznaczamy, aby ichm. panowie administratorowie z tego miasta ex rationibus tak ustawicznych confluum wojsk różnych przechodów nie pretendowali więcej podatku czopowego i szelężnego, tylko po zł 2500 na rok.

Także miasta pogorzałe, lubo po wyszłym czasie naznaczonego podatku, mając in respectu, naznaczamy, aby nie regulując się do naznaczonej taryfy, miasto Niemirów²⁵⁶ zł 500, miasto Uhnów²⁵⁷ zł tysięcy za dwie lecie zapłaciły. Miasteczko zaś Łaszczówka²⁵⁸, że nie tylko ogniem dotknięte et in favillam redacta, ale też przez powietrze morowe funditus zniszczona, to in toto od pomienionego podatku czopowego i szelężnego obudwóch egzakcyje uwalniamy.

Starostwo buskie, że w taryfie pomienionej podatku tego nie ma specificatam quietationem, więc naznaczamy, aby co rok na ten podatek zł 6 do skarbu województwa wypłacało na ręce ichm. panów administratorów. Którzy ichm. mając wzgląd na wielką dezolacyą Radostowa²⁵⁹ przez różne calamitates, kontentować się w rok po zł 500 z tej wsi powinni będą.

²⁵⁴ Tomaszów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

²⁵⁵ Tomasz Zamoyski ordynat zamojski.

²⁵⁶ Niemirów, miasto w pow. bełskim (ob. osiedle miejskie Немирів w rej. jaworowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

²⁵⁷ Uhnów, miasto w pow. bełskim (ob. Угнів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

²⁵⁸ Łaszczówka, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

²⁵⁹ Radostów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

W. jm. pana chorążego bełskiego²⁶⁰ aetatis desudationes in bonum województwa jako zawsze mirebantur respectum, ten i teraz w sercach naszych znajdują, którym studendo, lubo by jako najlepiej akomodować się chciał, jednak w tych rewolucjach circa continuas expensas asygnacyjom przeszłym ichm. wydanym satisfacere nie mogąc, teraz na ukontentowanie ichm. dobra jego wszystkie od podatku czopowego i szelężnego licencyjuje.

Wniesione desiderium jm. pana Benedykta Iwanickiego miecznika żytomirskiego względem naznaczonej kwoty na wykupno syna jm. z niewoli, że dotąd non sortitur i z przerzeczonych racyi sortire nie może effectum, więc go do najpierwszych uchwał odkładamy. A interea compatiendo jm. n.m. panu summae iniuriæ [609] fortune i zdrowia przez nasze od taborów wojska naszego spod Litowiża²⁶¹ czaty do Mianowic²⁶² dóbr i dworu jm. popełnione clades, prosimy j.w. jm. pana marszałka koła naszego, aby nomine województwa listowną za jm. do j.w. jm. pana hetmana wielkiego koronnego²⁶³ in ea materia wniósł instancją.

Znaczną dobroczynność j.w. jm. pana wojewody naszego, a hetmana wielkiego koronnego, circa repræsentationes ex animo et officio primatiali erga bonum publicum województwa naszego łask, jako założyła na nas odśługiwanie obligacją, tak aby winne od województwa donieśli podziękowanie, uprosiliśmy jm. pana Stanisława Jana Rosochackiego buskiego i jm. pana Benedykta Iwanickiego żytomierskiego mieczników, aby przy podziękowaniu za wszelkie jm. afekta, dalszemu respektowi i protekcji we wszelkich okurencyjach województwo nasze zalecili i o uwolnienie od kantonów upraszali.

Dalszym zaś obradom naszym zostawując campum, sejmik terażniejszy ad diem 30 ianuarii in anno proxime futuro 1708 limitujemy, a terażniejsze laudum ręką j.w. jm. pana dyrektora koła naszego podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zlecieliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu obradom zwykłym, die 19 decembris a. D. 1707.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

2. Rachunek poborców wykonany na sejmiku województwa bełskiego w Bełzie, 20 grudnia 1707 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 610-612 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Michał Obłocki w dniu 20 grudnia 1707 r. [feria 3 in vigilia festi Sancti Thomae Apostoli a. D. 1707].

Actum in Bełz, in termino calculationis feria 3 in vigilia festi Sancti Thomae Apostoli a. D. 1707 [20 grudnia 1707 r.], in termino hodierno ex vi prorogationis termini

²⁶⁰ Jan Stanisław Družbic chorąży bełski.

²⁶¹ Litowiż, miasteczko w pow. włodzimierskim (ob. Литовеж вiеś w rej. iwanickim, obw. wołyński, Ukraina).

²⁶² Mianowice, wieś w pow. bełskim (ob. Ниновичі w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

²⁶³ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

in anteriori cadentia calculationis, videlicet feria 3 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. [13 września 1707 r.] praesenti facta, in diem hodiernam incidenti et provenienti. Coram Ill. et Mag. Alexandri in Tuczapy et Łaszczów Łaszcz castellano Belzensi, Jaslensis etc. capitanei, Stanislao in Złoty Potok et Tartaków Potocki venatore M.D.L., mareschalco confoederationis palatinatus Belzensis, Mag. Stanislao in Waniów Rosochacki ensifero Buscensi, Adamo Jemiłowski notario castrensi Belzensi, Joanne Radecki vice rothmagistro cohortis loricatae Ill. et Mag. castellani Belzensis, Casimiro Lipski vexillifere Novogrodensi, commissariis ad excipiendum calculum ex mente laudi conventus particularis palatinatus Belzensis deputatis ad excipiendas calculationes per Gen. exactores palatinatus eiusdem quocunque nomine ad quascunque exactiones ordinatos faciendas locatis.

Reasumpta locatione sua ac fundata per ministerialem iurisdictione Gen. exactoribus ad praesentiam sui acclamatis et in primis Gen. Młocki capitaneo Helmetense comparente excipi a se calculationem affectante. Siquidem idem Gen. Młocki summam in vim contributionis agraria 23 382 fl. et grossorum 27 iuxta assignationes ab Ill. et Mag. palatinatus eiusdem commissario emanatas se exolverisse demonstravit, non tamen assignationes reproduxit. Mag. quoque Nicolaus Głogowski venator Belzensis summam [611] itidem se 45 254 fl. Polonicalium in vim contributionis ducillaris et solidariae itidem super assignationes coram nobis commissariis reproductas exolverisse deduxit, non tamen quantitatem summae per se perceptae liquidavit. Prorogationemque uterque tam Mag. capitaneus Helmetensis, quam et Mag. venator ad producendas assignationes Belzensis ad demonstrandam quantitatem summae per se perceptae concedi sibi affectarunt, itaque nos suprascripti commissarii actum praesentem ad diem 17 ianuarii in anno proxime venturo incidentem prorogavimus et limitavimus, assignando et praefigendo iisdem Gen. exactoribus ad comparendum et faciendum calculum terminum in ibidem preemptionum.

Aleksander Łaszcz castellanus Belzensis m.p., Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., Jan Stanisław Radecki m.p., Stanisław Rosochacki ensifer terrae Buscensis, commissarius, Adamus Casimirus Jemiłowski notarius castrensis Belzensis m.p.

59. Sejmik z limity w Bełzie, 30 stycznia 1708 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 30 stycznia 1708 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 723-725 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Sokolnicki w dniu 31 stycznia 1708 r. [feria 3 ante festum Purificationis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1708].

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 711-713.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza na miejsce konsultacyjom naszym zwykłe, *vigore prorogationis anterioris laudi ad diem hodiernam factae* i owe reasumując, ponieważ jm. pan [Samuel] Wojski cześnik buski naznaczonej przeszłą uchwałą kalkulacyi *ex functione comisoriatus sui* do magazynu brzeskiego od województwa naszego dotąd nie uczynił, więc *et praesenti laudo iniungimus*, aby pomieniony jm. pan cześnik buski przed ichm. [724] do tego deputowanymi, mając od nich determinacją czasu i miejsca, *quam sufficientissimam perficiat calculationem*.

Iustam meretur compassionem jm. pan łowczy buski²⁶⁴ circa desolationem dóbr swoich, z których aby tylko medietatem podatku szelężnego taryfą konotowanego jm. panu [Marcjanowi] Grzymale miecznikowi bełskiemu, administratorowi podatku tego zapłacił, naznaczamy.

Najprzewielebniejszy jm. ks. prowincjał i konwent tutejszy bełski ichm. oo. dominikanów, lubo przy nieznośnych dezolacjach dóbr swoich, w województwie naszym będących, powinni mieć większą od województw dyskretyją, jednak przy terażniejszych czasiech ciężkich *sufficienter* nie mogąc placere ichm., deklarujemy zł 600. Na które aby zaraz wydał asygnacją j.w. jm. pan komisarz do jm. pana Grzymały miecznika bełskiego, prosimy.

Że zaś chorągiew husarska j.w. jm. pana podskarbiego wielkiego koronnego²⁶⁵ wtargnąwszy w województwo nasze, *non parcendo* żadnym dobrom, ode wsi do wsi przechodząc, dobra nasze nieznośnie niszczy, ludzi bije i agramuje, do niezwyczajnych ustaw pociąga, jako *quam maxime* w. jm. pana [Jana Stanisława] Drużbica chorążego bełskiego ekstraordynaryjnemi egzakcjami i ekstorsyjami ciemieży, więc prosimy jm. pana marszałka koła naszego, aby pisał *nomine* województwa do j.w. jm. pana referendarza i hetmana polnego koronnego²⁶⁶ (w którego dywizyi i kantonie ta zostaje chorągiew) prosząc, aby *authoritate sua cohereat tantos ausus et licentiam* pomienionej chorągwi.

Siła ichm. panów braci naszych znajduje się, że są uchwałom przeszłym województwa *renitentes* w wydaniu kontrybucyi, tudzież *et exorbitantes*, jako też i ichm. panowie egzaktorowie *sine omni perceptorum calculatione* zostają i dlatego województwo żadnej skutecznej nie mogąc mieć informacji, *insistendo anterioribus* upraszamy ichm. do kalkulacyi ordynowanych, aby *satisfaciendo* postanowieniu naszemu sądy fiskalne dnia 9 maja w roku terażniejszym reasumowali.

Na który czas tak ichm. panowie egzaktorowie *quocunque titulo* [725] zostający, jako ichm. *renitentes*, *compareant et forma ac rigore iudicii fiscalis respondeant*, dając ichm. panom braci *ad dictam calculationem* uproszonym *praesenti laudo omnimodam potestatem* według prawa sądenia. Do których sądów przydajemy jm. pana [Antoniego Mikołaja] Dramińskiego cześnika bełskiego, jm. pana [Stanisława] Świeżawskiego wojskiego bełskiego, jm. pana [Pawła] Wydźgę wojskiego buskiego, jm. pana [Michała] Szornela wojskiego horodelskiego.

²⁶⁴ Cyriak Radecki łowczy buski (jeden z trzech tytułujących się wówczas tym urzędem) – za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

²⁶⁵ Jan Jerzy Przebendowski podskarbi wielki koronny.

²⁶⁶ Stanisław Mateusz Rzewuski referendarz koronny, hetman polny koronny.

Ponieważ zaś popalone przez Kozaków łąwki i funditus zniesione, tak prędkiej nie mogą mieć reparacyi, a bez nich difficilis nam aditus do zamku, więc nim ich obmyślemy reparationem, pozwalamy uchwałą naszą terazniejszą jm. panu regentowi tutejszemu susceptę wszelką w mieście.

Desideria starostwa mostowskiego²⁶⁷, Dobrotwora²⁶⁸ i innych ichm. do przyszłego sejmiku odkładamy. Któren ad diem 14 mai anni praesentis limitujemy, a terazniejsze laudum ręką j.w. jm. pana marszałka koła naszego podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom zwykłym, die 30 ianuarii a. D. 1708.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

60. Sejmik z limity w Bełzie, 14 maja 1708 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 14 maja 1708 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 44, s. 2891-2892 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Kazimierz Jemiłowski w dniu 16 maja 1708 r. [feria 4 post Dominicam Rogationum proxima a. D. 1708].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 953-955 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 715-717.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwykle na dzień dzisiejszy z limitacyi przeszłego sejmiku die 30 ianuarii roku terazniejszego agitującego się, uczynionej, odłożony et cursum solitum obrad naszych reasumowawszy, najpierwej j.w. jm. panu wojewodzie bełskiemu, hetmanowi wielkiemu koronnemu²⁶⁹ pro omni cura et sollicitudine jm. n.m. pana circa bonum publicum tak całej ojczyzny, jako też particulariter województwa naszego dotąd świadczone i przez list swój na sejmik terazniejszy do nas ordynowany nam dalej deklarowane, uniżone niesiemy podziękowanie. Tudzież wyrażony w tymże liście punkt deklaracyi jakowychś z Komisji Skarbowej Lwowskiej przez województwo rawskie przyjętych explicite województwu naszemu, że i z tego listu nie jest doniesiony, ani o tym stąd województwo ma informacją skuteczną, upraszamy

²⁶⁷ Mosty (Mosty Wielkie, Augustów), miasto w pow. bełskim (ob. Великі Мости, miasto w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

²⁶⁸ Dobrotwór, miasto w ziemi buskiej, w starostwie kamionackim (ob. Добротвір osiedle miejskie w rej. kamionackim, obw. lwowskim, Ukraina).

²⁶⁹ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

jm. pana marszałka koła naszego o ekspostulacją listowną do j.w. jm. pana wojewody bełskiego nomine publico województwa, aby nas o tym et de omni essentia occurentium R.P. na przyszłym chciał edocere sejmiku.

I przeto nie wchodząc w dalsze obrady, sejmik terazniejszy ad diem 12 iunii anni praesentis limitujemy, cum reassumptione tyłu interesów dawnych województwa et eorum resolutione, jako to jm. pana [Stanisława] Świeżawskiego wojskiego bełskiego, upraszając jm. pana marszałka, aby pisał do jm. pana wojewody naszego, hetmana wielkiego koronnego o ludzi 12 ad exigendam summam apud retentores na potrzebę województwa przez jm. akomodowaną.

O czopowym i szelężnym dawne reasumując sancita, iniungimus, aby się ichm. panowie administratorowie i teraz według nich sprawowali, jako to jm. pan [Mikołaj] Głogowski łowczy bełski, według kwitów godnej pamięci j.w. jm. pana [Jana Andrzeja] Sierakowskiego kasztelana bełskiego, a jm. pan [Marcjan] Grzymała miecznik bełski według taryfy tegoż jm., teraz ręką j.w. jm. pana chorążego bełskiego²⁷⁰ podpisanej, funkcją swoją kontynuowali.

Desideria zaś ichm. panów posłów z województwa, tak na sejm lubelski, jako innych uspokajając, jako to jm. pana starosty bełskiego²⁷¹, jm. pana [Franciszka] Sokoła sędziego ziemskiego buskiego, śp. jm. pana [Stanisława] Nagórskiego stolnika bełskiego, a teraz jego sukcesorów, jm. pana [Jana] Kadłubskiego skarbnika buskiego, jm. pana [Kazimierza] Lipskiego chorążego nowogródzkiego i godnej pamięci jm. pana [Pawła Józefa] Olszewskiego instygatora koronnego, a teraz jego sukcesorów, upraszamy j.w. jm. pana komisarza województwa naszego, aby ichm. za pomienione prace i erogowane speży rekompensę obmyślił.

Supplicantibus oo. bazylianom Góry Chełmskiej²⁷² na dokończenie bazyliki zł 300 deklarujemy, na które tenże j.w. jm. pan komisarz asygnacje wydać ma.

Widząc zaś desolationem miasteczka Jarczowa²⁷³ jm. pana podczaszego buskiego²⁷⁴, ac hanc devastationem, zł półtorasta z podatku szelężnego i czopowego jm. defalkujemy. Także jm. pana Franciszka Skomorowskiego sortem w dobrach Skomorochach²⁷⁵ od pomienionego [2892] podatku uwalniamy.

Sejmik zaś nasz, ut praemissum, ad diem 12 iunii prorogujemy i limitujemy, a terazniejsze laudum jm. pan marszałek koła naszego, aby podpisawszy, do akt grodzkich bełskich podał, prosiemy. Działo się w Bełzie, na miejscu obrad zwykłym, w kościele oo. Dominikanów, die 14 mai 1708 a.

²⁷⁰ Jan Stanisław Drużbic chorąży bełski.

²⁷¹ Józef Potocki starosta bełski.

²⁷² Góra Chełmska, chodzi o wzgórze zamkowe w Chełmie, na którym wzniesiono klasztor Bazylianów.

²⁷³ Jarczów (Konwica), miasteczko w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

²⁷⁴ Józef Adam Jarczewski podczaszy buski.

²⁷⁵ Zapewne Skomorochy Małe, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

^aStarostwa mostowskiego²⁷⁶ do przyszłego sejmiku desiderium groszowego odkładamy^a.

S[taniław] Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego cum limitatione

^{a-a} słowa dopisane ręką marszałka

2. Ordynans Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego w odpowiedzi na postulat sejmiku o przydzielenie asystencji wojskowej dla egzekucji należności podatkowych – Jarosław, 22 maja 1708 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 992 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 26 maja 1708 r. [Sabbatho post Dominicam Exaudi proximo a. D. 1708].

Adam Mikołaj z Granowa Sieniawski hrabia na Szklowie i Myszy wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

Ponieważ imieniem publicznym ex mente laudi sejmiku immediate przeszłego zachodzi od województwa bełskiego rekwizycja, ażebym in subsidium jm. panu Świeżawskiemu wojskiemu bełskiemu do wydzwignienia pretensyi jm. z tegoż województwa należących ordynował 12 żołnierzy ad faciendam executionem, tedy stosując się w tym do wyraźnej woli przerzeczonego województwa daję ten ordynans jm. panu Haubiczowi pułkownikowi dragońskiemu, aby z regimentu swego komenderował zaraz ludzi 12 konnych z oficerem i z lepszym moderunkiem do pomienionego województwa. Ten zaś oficer z ludźmi komenderowanymi tam przyszedłszy, powinien się odezwać temuż jm. panu wojskiemu bełskiemu i sprawić się według dyspozycji jm., skromność wszelką zachowawszy, ażeby nie było do mnie z wiolencyjey jakiej skargi, przykazuję pod ostrością artykułów wojskowych. Skoro zaś nie będzie już tam potrzebny, z tymi ludźmi wracać się powinien ad corpus regimentu. Działo się w Jarosławiu, die [2]2 mai anno 1708.

Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny

Locus sigilli

²⁷⁶ Mosty (Mosty Wielkie, Augustów), miasto w pow. bełskim (ob. Великі Мости miasto w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

61. Sejmik z limity w Bełzie, 12 czerwca 1708 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 12 czerwca 1708 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 45, s. 1761-1762* – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Chyliński w dniu 13 czerwca 1708 r. [feria 4 pridie octavarum festi Sacratissimi Corporis Christi Domini a. eiusdem 1708].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 299, s. 1030-1033* – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 719-721.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, na miejsce konsultacyjom naszym zwykłe, na dzień dzisiejszy ex limitatione sejmiku die 14 mai anno praesenti stałego uczynionej.

Ponieważ j.w. jm. pan wojewoda bełski, hetman wielki koronny²⁷⁷ replikując desiderio nostro z przeszłego sejmiku do jm. n.w.m. pana habito upewnia, iż deklaracją Komisji lwowskiej względem podatków dymowych i wyprawy ad consensum et resolutionem całej R.P. zatrzymał, za to jako uniżone (connotata debita w sercach naszych ku jm. n.w.m. panu gratitudine) niesiemy podziękowanie, tak do wypełnienia go jako najnałężyciej e gremio nostri uprosiliśmy jm. pana Jacka z Grodkowa Łosia stolnika brzeskiego-kujawskiego, podstarościego i sędziego grodzkiego bełskiego i jm. pana Floriana Mireckiego. Którzy ichm. przy podziękowaniu za wielkie afekta j.w. jm. pana wojewody nam świadczone upraszać będą, aby jm. n.w.m. pan województwo nasze od wojsk litewskich zbliżających się ku nam powagą swoją zasłonić raczył.

Że zaś in his revolutionibus ojczyzny prześwieatne województwo sandomierskie i lubelskie, chcąc ją quam saluberrimis civium salvare consiliis, przez w. ichm. panów posłów swoich ad unionem eorundem consiliorum województwo nasze konwokują, więc pro hac confidentia et communicatione sensuum ichm. n.w.m. panom i braci dziękując, uprosiliśmy z koła naszego do prześwieatnego województwa sandomierskiego pomienionych ichm. panów [Jacka] Łosia stolnika brzeskiego-kujawskiego²⁷⁸ i jm. pana Floriana Mireckiego, do prześwieatnego zaś województwa lubelskiego jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego i jm. pana Franciszka Rosnowskiego, upewniając prześwieatne pomienione województwa, że wszystkie media, które integritatem R.P. et bonum concernunt publicum do uspokojenia teraźniejszych rewolucyi województwo nasze amplectitur et in ea materia instrukcją umówioną j.w. jm. pan marszałek koła naszego ichm. panom posłom odda.

Oraz żebyśmy facilius ac plenius de bono ojczyzny radzić et ad unionem jako najpożądańszych, daj Boże, ku dobru popolitemu obrad przyjąć mogli, upraszamy do j.o. księcia jm. prymasa²⁷⁹ przez ichm. panów Stanisława Szornela wojskiego horo-

²⁷⁷ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

²⁷⁸ Rzekomy stolnik brzeski-kujawski.

²⁷⁹ Stanisław Szembek arcybiskup gnieźnieński, prymas.

delskiego i jm. pana Michała Czarnowskiego stolnika wendeńskiego posłów od województwa naszego do jm. n.w.m. pana uproszonych, o wydanie uniwersałów na zjazd całej R.P.

Interea zaś, in quantum by necessitas defensionis od swywolnych kup województwa potrzebowała, upraszamy j.w. jm. pana marszałka naszego, aby inhaerendo anteriori laudo wydać uniwersały do województwa raczył, convocando nobilitatem more militari do obrony samych siebie.

Inter publicas revolutiones, że też i w naszym województwie tacy znajdują się renitentes, że tot obstricti laudis, podatków in communi z nami contribuere nie chcą, więc ci ichm., ut legi et dispositioni województwa contrarii, activa voce w województwie carere et poena peculatus per subdelegatos ab officio castrensi Belzensi delegatos exigenda puniendos iniungimus.

^aZawdzięczając przy tym dobry afekt i uczynność jm. pana [Stanisława] Świeżawskiego wojskiego bełskiego [1762] w pożyczeniu sumy in commodum województwa, Tehłów²⁸⁰ jm. od podatku szelężnego obudwu rat libertujemy.^a

Desiderium jm. pana [Franciszka] Sokoła sędziego ziemskiego buskiego względem asygnowanej sobie sumy za poselstwo na sejm lubelski 2 tys. złp, kiedy za asygnacją sobie od j.w. jm. pana komisarza województwa naszego pomieścić się nie może, więc terażniejszą uchwałąznaczamy, aby jm. pomienione 2 tys. złp z dóbr swoich, tak z terażniejszych podatków szelężnego, jako i potem następujących podatków, defalkował sobie, a asygnacją nazad j.w. jm. panu komisarzowi oddał.

Inne zaś desideria wszystkich ichm. do przyszłego sejmiku względem podatku czopowego i szelężnego odkładamy. Który nazajutrz sejmiku deputackiego w roku terażniejszym przypadającego limitując²⁸¹, terażniejsze laudum ręką j.w. jm. pana marszałka koła naszego (pod którego dyрекcją i przysły sejmik reasumowany mieć będziemy), podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, w kościele oo. Dominikanów, miejscu konsultacyjom zwykłym, die 12 iunii 1708 a.

^bMiasto Cieszanów²⁸² odkładamy do drugiego sejmiku w egzacyjach.^b

S[tanisław] Potocki łowczy W.Ks.L., m[arszałek] k[ół]a rycerskiego] województwa bełskiego

^{a-a} słowa dopisane tą samą ręką na górnych marginesach obu stron karty ^{b-b} słowa dopisane ręką marszałka

62. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1708 r.

Sejmik zerwany.

²⁸⁰ Tehłów, wieś w pow. bełskim (ob. Тяглів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

²⁸¹ Do dnia 11 września 1708 r.

²⁸² Cieszanów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

1. *Manifestacja Antoniego Dramińskiego cześnika bełskiego przeciwko Stanisławowi Szornelowi wojskiemu horodelskiemu w sprawie zamieszania na sejmiku – Bełż, 11 września 1708 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1185 – oblata; w grodzie bełskim wniósł Mag. Antoni Dramiński cześnik bełski w dniu 11 września 1708 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1708].

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Mag. Antonius Dramiński pincerna Belzensis contra Gen. Stanislaum Szornel tribunum Horodlensem, idque inhaerendo anteriori protestationi suae protestatus est, ratione per ipse non contentum anterioribus iniuriis, violentiis et laesionibus in persona sui protestantis nunc modo contra omnem iustitiam et aequitatem feria 2 proxime praeterita in comitiolis particularibus eligendorum deputatorum agitantibus, nulla habita ad se occasione et debita praetensione, imo solita praxi sua in aggravationem honoris sui protestantis circa bonum publicum per totum tempus comitiolarum nil ad se praetendendo et promulgando usque circa constitutionem ad directionem eorundem comitiolarum et allationem mensae ad sessionem inchoandam activitatis sibi protestanti denegationis, praetensionum suarum iniustarum circa bonum publicum promulgationis exindequae sui protestantis honoris laesionis, aliarumque iniuriarum illationis ratione quorum omnium iterum iterumque protestatur.

63. Sejmik z limity w Bełzie, 11 września 1708 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 11 września 1708 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1193-1194 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Janowski w dniu 12 września 1708 r. [feria 4 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1708].

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 723.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, [1194] zjechawszy do Bełża, na miejsce konsultacyjom naszym zwykłe, dnia dzisiejszego ex limitatione przeszłego sejmiku, die 12 iunii anno praesenti tu odprawionego, przypadającego et anteriora sancita reassumendo, najpierwej do słuchania relacyi ichm. panów posłów uchwałą przeszłą tak do j.o. ks. jm. prymasa²⁸³ i j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego²⁸⁴, jako do prześwietnych woje-

²⁸³ Stanisław Szembek arcybiskup gnieźnieński, prymas.

²⁸⁴ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

wódtw sandomierskiego i lubelskiego uproszonych, przystąpiliśmy. Za którą w kole naszym deponowaną ichm. n.w.m. panom w tych potrzebach województwa pracującym podziękowawszy, wszelką regratyfikacją w dalszy czas w sercach naszych zakładamy.

Obrady zaś dalsze nasze ob ingruentes continuas temporum revolutiones, w których należy consulere de patria et nobis, ad diem 26 novembris anni praesentis pod dyrekcją tegoż j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku i Tartakowie Potockiego łowczego W.Ks.L., hrubieszowskiego etc. starosty, marszałka koła naszego, cum omnibus województwa desideriiis odkładamy.

Samego jm. pana Michała Wydźgi compatiendo przez ogień klęsce, do sądów fiskalnych przyszłych województwa bełskiego odkładamy desiderium, singulari zalecając go iudicio hoc clementiae.

To zaś laudum ręką j.w. jm. pana marszałka podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na sejmiku konsultacyjom zwykłym, die 11 septembris 1708 a.

Stanisław Potocki marszałek województwa bełskiego

2. *Manifestacja Szymona Żeromskiego przeciw sejmikowi oraz urzędowi grodzkiemu bełskiemu za nieprzyjęcie manifestu, wniesiona w grodzie horodelskim – Horodło, 17 września 1708 r.*

Rp. *AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 41, s. 1290 – oblata; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 17 września 1708 r. [feria 2 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1708].*

Gen. Żeromski de nullitate conventus Belzensis protestatur.

Ad officium et acta praesentia capitanealia Horodlensia personaliter veniens Gen. Simon de Żeromia in Szyszowice Żeromski, palatinatus Belzensis et districtus Grabovecensis incola, gravi cum dolore de non suscepta infrascripta manifestatione protestatus est contra officium castrense capitaneale Belzense. Quod officium eiusdem Gen. Demetrius Lebedowicz actorum praedicti officii susceptans in convulsione cardinalium iurium libertatis progrediens contradictionem seu protestationem contra totum actum comitiolorum palatinatus Belzensis ex limitatione die 11 mensis septembris anno nunc currenti incidentia et celebranda, in actis (quae nemini denegantur) connotare et suscipere denegavit. Ne itaque libera vox vetandi inde tam grave practicatus detrimentum idem protestans Gen. Żeromski, prout in loco solito consultationum et ecclesia patrum conventualium Belzensium ordinis praedicatorum Sancti Dominici expressis, ibidem in facie totius congressus incolarum palatinatus Belzensis iustis contradicendi rationibus, bonum publicum conservantis et commercendi fas, de nullitate comitiolorum et limitationis ulterioris, obstante liberae vetandi voce etiam per Mag. Joannem Radecki praefectum cohortis loricatae Ill. et Mag. castellani Belzensis contradicente per aliorum incolarum palatinatus Belzensis protestatus est, taliter per maiori suprascriptis vocis robore coram actis praesentis et eorum atque iterum protestatur.

64. Sejmik z limity w Bełzie, 26 listopada 1708 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 26 listopada 1708 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 299, s. 1261-1262 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Janowski w dniu 27 listopada 1708 r. [feria 3 post festum Sanctae Catharinae Virginis et Martyris proxima a. D. 1708].*

Bibl. Oss., rkp. 15964, k. 725.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się na sejmik ex limitatione przeszłego, dnia 11 septembra roku terażniejszego odprawionego, przypadający i obrady nasze (które continuo sequentibus et noviter reperientibus ledwie już nie upadłej ojczyźnie malis unico sunt solatio) pod dyrekcją j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku i Tartakowie Potockiego łowczego W.Ks.L. i marszałka województwa naszego skonfederowanego, reasumowawszy najpierwej doniesiony nam manifest przez jm. pana Szymona Żyromskiego in detrimentum universi boni województwa naszego irrealiter (bo in publico loco konsultacyi naszych, na same largicje nie pozwalając, dalszych nie tamował obrad) contra praescripta legum sub confoederatione ex sola malevolentia interrumpere conando dalsze rady o sobie województwa, zaniesiony w grodzie horodelskim, actu nostro praesentium consiliorum anihilujemy i tego nienależytego procederu jm. pana Żyromskiego in quovis iudicio vindicationem cuivis ex incolis województwa naszego propiciamus.

Potem chcąc consulere ledwie non ultimae calamitati fortun naszych przez dotykające nas linie, [1262] uprosiliśmy posłów do j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego²⁸⁵, w ichm. panów Antoniego Stadnickiego podczaszego bełskiego i Kazimierza Lipskiego chorążego nowogródzkiego, suplikując do jm. n.m. pana, żeby dobra nasze dziedziczne, continuis ściśnione pressuris, według deklarowanej łaski swojej, nam przez ichm. panów posłów przeszłych naszych nam doniesionej, od terażniejszych autoritate sua chciał ochraniać liniej.

Gdzie ciż ichm. panowie posłowie instabunt za miastem tutejszym i całym starostwem bełskim, tak przez ognie i ustawiczne clades zniszczonym, że tam, gdzie sedes obrad województwa naszego, ledwie kilka świeci się domków, w czym ichm. osobiłwą od j.w. jm. pana marszałka koła naszego mieć będą instrukcją.

A dla uczynienia nam z tej usługi braterskiej relacyi, sejmik terażniejszy pod łaską tegoż j.w. jm. pana marszałka ad diem 13 decembris anni praesentis limitujemy, tamże wszystkich ichm. desideria odkładając. To laudum ręką j.w. jm. pana marszałka podpisane, do akt podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom zwykłym, die 26 novembris a. 1708.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek województwa bełskiego

²⁸⁵ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

65. Sejmik z limity w Bełzie, 13 grudnia 1708 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 13 grudnia 1708 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 1931 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław z Opatkowic Janowski w dniu 14 grudnia 1708 r. [feria 6 in crastino festi Sanctae Luciae Virginis et Martyris proxima a. D. 1708].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1311-1312 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 727.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, na miejsce obradom naszym zwykłe, z limitacyjej sejmiku naszego die 26 novembris, anno praesenti agitującego się, do dnia dzisiejszego uczynionej, najpierwej do relacyjej ichm. panów posłów od nas z sejmiku przeszłego do j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego²⁸⁶ uproszonych, przystąpiliśmy.

Po której w kole naszym deponowanej, za podjętą pracę ichm. należyte podziękowanie niosąc, wszelkie zawdzięczenie in pectoribus nostris zapisujemy.

Oraz w koniunkturach czasów terażniejszych żebyśmy nie byli sine consilio domi, autoritatem j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku i Tartakowie Potockiego łowczego W.Ks.L., marszałka konfederacyi województwa naszego, uchwałą województwa naszego na sejmiku die 5 mai a. D. 1704 circumspectam reasumując, sejmik terażniejszy ad diem 2 ianuarii anni proxime futuri, pod tąż laską jm. pana marszałka naszego limitujemy i to laudum ręką jm. n.w.m. pana podpisane, do akt grodzkich podać zlecieliśmy. Działo się w Bełzie, die 13 decembris a. D. 1708.

S[tanisław] Potocki m[arszałek] k[ola] ry[cerskiego] w[ojewództwa] bełskiego

66. Sejmik z limity w Bełzie, 2 stycznia 1709 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 stycznia 1709 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1339 – tylko nagłówek, brak oblatty; zapewne sejmik jedynie limitowano na dzień 12 stycznia 1709 r. z powodu zmiany politycznej w województwie bełskim – pojawił się tu Stanisław Leszczyński wraz ze wspierającymi go Szwedami; w grodzie bełskim w dniu 7 stycznia 1709 r. [feria 2 in crastino festi Sanctorum Trium Regum proxima a. D. 1709].

²⁸⁶ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

67. Sejmik z limity w Bełzie, 12 stycznia 1709 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 12 stycznia 1709 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 1957-1958 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Zaleski w dniu 12 stycznia 1709 r. [Sabbatho post festum Sanctorum Trium Regum proximo a. D. 1709].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1379-1381 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 729.

My rady, dygnitarze i całe rycerstwo województwa bełskiego, którzyśmy tu in locum publicum consiliorum ex limitatione przeszłego sejmiku na dzień dzisiejszy zjechali, takowe zjazdu naszego czynimy postanowienie.

Naprzód najjaśniejszemu K.J.M. Stanisławowi I p.n.m. nam panującemu, do nóg pańskich upadłszy, winne niesiemy pro continua około dobra pospolitego i całej ojczyzny podziękowania, suplikując J.K.M. p.n.m. o nieprzebraną pańskiej protekcji sollicitudinem.

Dlaczego do J.K.M. uprosiliśmy posłów, w. ichm. panów Stanisława Rzeczyckiego łowczego nadwornego koronnego, Antoniego Dramińskiego cześnika bełskiego, Gabriela Bilskiego podstolego lubelskiego, Jacka Łosia stolnika brzeskiego-kujawskiego, podstarościego i sędziego grodzkiego bełskiego, suplikując do J.K.M. p.n.m., aby zważywszy acerbitem fatorum województwa naszego, undique nas prementium, compati nad województwem naszym ex innata sui clementia raczył.

Wiedząc zaś, iż wojska J.K.M. auksyliarne bez subsystencji być nie mogą, więc spondemus sobie [1958] wszyscy et obligamus jeden drugiego, aby proportionaliter każdy ze swoich dóbr na sejmik blisko przyszły pieniądze przywoził, sub executione militari na takową proporcją kwoty, którą ichm. panowie posłowie od nas ordynowani z j.w. jm. panem generałem wojsk auksyliarnych J.K.M. constituent.

Którym to ichm. panom posłom zlecamy i upraszamy ichm., tychże do j.w. jm. pana generała, ^aexponendi ichm. calamitatem et desolationem województwa^a oraz et potestatem dajemy tractandi et constituendi z jm. de eadem contributione. ^bKtórą to konstytucją kontrybucji ichm. panowie posłowie uniwersalami swymi denuntiabunt^b.

Interes et desiderium jm. pana [Kazimierza] Lipskiego chorążego nowogródzkiego respektem dóbr jm. desolationis, do sądu fiskalnego odsyłamy, spondendo to sobie, cokolwiek tenże sąd fiskalny in vim gratitudinis et consolationis uzna, pro rato et grato accepturos.

Tenże sejmik tak dla przyszłej satysfakcji przez ichm. panów posłów kwoty postanowionej, jako i dla relacji ichm. panów posłów, ad diem 28 limitujemy. Działo się w Bełzie, die 12 ianuarii, anno 1709.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek i komisarz województwa bełskiego

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^{b-b} tekst dopisany na końcu laudum tą samą ręką, we właściwym miejscu tekstu głównego znak #

68. Sejmik z limity w Bełzie, 28 stycznia 1709 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 28 stycznia 1709 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1438-1439 – oblatą; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Zaleski w dniu 29 stycznia 1709 r. [feria 3 post festum Conversionis Sancti Pauli Apostoli proxima a. D. 1709].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 731.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się na sejmik terazniejszy ex limitatione przeszłego, dnia 12 miesiąca terazniejszego ekspedycyjowanego, przypadający, obrady nasze reasumując i wszystkie kondycyje w laudum przeszłym konotowane, terazniejszą uchwałą aprobując.

Ponieważ ichm. panowie posłowie e gremio nostri z przeszłego sejmiku do najjaśniejszego K.J.M. Stanisława p.n.m. uproszeni, dotąd nie powrócili i funkcji swojej relacyi nam nie uczynili, przeto sejmik terazniejszy cum toto effectu pod dyрекcyją tegoż j.w. jm. pana łowczego W.Ks.L., marszałka koła naszego limitujemy ad diem 6 februarii anni praesentis i to laudum ręką j.w. jm. pana marszałka podpisane, do akt podać zlecamy. Datum w Bełzie, die 28 ianuarii 1709 a.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek sejmiku bełskiego

69. Sejmik z limity w Bełzie, 6 lutego 1709 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 6 lutego 1709 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 1989 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Janowski w dniu 7 lutego 1709 r. [feria 5 in crastino festi Sanctae Dorotheae Virginis et Martyris a. D. 1709].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1451-1452 – w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 733.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, na miejsce obradom naszym zwyczajne, z limitacyi sejmiku przeszłego na dzień dzisiejszy, dla uczynienia relacyi ichm. panów posłów anteriori laudo uproszonych przypadające.

Ponieważ ichm. panowie posłowie dla niewziętej z sobą taryfy, constitutionem contributionis non concluderunt, więc ją teraz ichm. n.w.m. panom podając, dajemy

plenariam potestatem de eadem contributione tractandi et concludendi. Upraszamy oraz ichm., aby z nią pojechawszy, cokolwiek tam constituent, przed tygodniem województwo nasze de quantitate tej kontrybucyi przez uniwersały swoje po grodach i parafiach wydane i publikowane nas awizowali, przyrzekając sobie unanims consensu et constitutione praesenti nostra, że tę kwotę przez ichm. panów posłów i komisarzy umówioną, i nam przez uniwersały ogłoszoną, każdy z nas proportionaliter z dóbr swoich według taryfy ich wydanej, nie czekając sejmiku, tu, do Bełza, zwozić i do rąk ichm. panów komisarzy lub wszystkich, lub którenkolwiek natenczas z ichm. praesens będzie, komportować et sine omni disquisitione ac procrastinatione oddawać będziemy.

Jeżeliby zaś któren z nas renitens terażniejszej uchwale w oddaniu tej kontrybucyi znajdował się, takowego ichm. panom komisarzom seorsivo registro ad executionem podać plenariam dajemy facultatem. Która egzekucyja tendens ad renitentes, jeżeliby praesenti laudo et sancito satisfacienti i dobrom jego przyniosła szkodę jaką, tym damnorum suorum perinde causatorum et iuramento evictorum in quovis iudicio et officio Regni nunc et in posterum agitatis etiam fiscali palatinatus praesentis apud renitentes liberam vindicationem praesenti laudo praecustodimus, to postanawiając, aby każdy renitens, non recedendo a iudicio, te wszystkie szkody iniuriato rekompensował.

Qua constituta, respektem tej kontrybucyi dispositione sejmik terażniejszy dla uczynienia nam relacyi ichm. panów posłów i dalszych obrad pod dyrekcją tegoż j.w. jm. pana łowczego W.Ks.L., marszałka koła naszego ad diem 20 februarii limitujemy i to laudum ręką jm. pana marszałka podpisane, do ksiąg podać zlecamy. Datum w Bełzie, die 6 februarii 1709.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek województwa bełskiego

70. Sejmik z limity w Bełzie, 20 lutego 1709 r.

1. *Uniwersał Stanisława I do województwa bełskiego – w Siemierzu, 26 stycznia 1709 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 25, s. 905 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 28 lutego 1709 r. [feria 5 post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem proxima a. D. 1709].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1487-1439 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Kazimierz Polanowski w dniu 20 lutego 1709 r. [feria 4 post Dominicam Invo-cavit Quadragesimalem proxima a. D. 1709].

Druk: AS 1696-1732, s. 217-218.

2. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 20 lutego 1709 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2003 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Michał Deręgowski w dniu 20 lutego 1709 r. [feria 4 post Dominicam Invocavit Quadragesimalem proxima a. D. 1709].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1479 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 737.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwykle, ex limitatione przeszłego sejmiku die 6 februarii anno praesenti tu w Bełzie odprawionego.

Ponieważ ichm. panowie posłowie z koła naszego uproszeni, na terazniejszy kongres nasz nie powrócili i nam funkcyi swojej relacyi non deposuerunt, z której byśmy dyspozycją dalszą naszą formować mogli, przeto sejmik nasz terazniejszy propter relationem tychże ichm. panów posłów et informationem nostri, tudzież dla dalszych obrad naszych ad diem 2 martii anni praesentis, pod dyrekcyją tegoż j.w. jm. pana Stanisława Potockiego łowczego W.Ks.L., marszałka koła naszego limitujemy, a terazniejsze laudum ręką jm. podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zlecamy. Działo się w Bełzie, die 20 februarii a. D. 1709.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek województwa bełskiego

71. Sejmik z limity w Bełzie, 2 marca 1709 r.

1. *Uniwersał komisarzy województwa bełskiego w sprawie kontrybucji i prowiantów dla wojska szwedzkiego – Chełm, 20 lutego 1709 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2005 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Andrzej Kosowski w dniu 25 lutego 1709 r. [feria 2 post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem proxima a. D. 1709].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond. 1, Opis 1, 299, s. 1479 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; **Rp. 3** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 41, s. 1324-1325 – oblata; w grodzie horodelskim oblatowano w dniu 28 lutego 1709 r. [feria 5 post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem proxima a. D. 1709].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 735.

Jacek z Grodkowa Łoś stolnik brzeski-kujawski, podstarości i sędzia grodzki bełski, Gabriel Bielski podstoli lubelski, komisarze województwa bełskiego.

J.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i całemu rycerstwu województwa bełskiego, n.w.m. panom i braci, przy oddaniu uniżoności naszej donosimy, iż włożonej na nas provinciam od samychże w.n.m. panów traktowania o kontrybucyje z j.w. jm. panem generałem [Ernstem Detlofem von] Krassow, wojsk najjaśniejszego K.J.M. szwedzkiego²⁸⁷, omni applicatione usługi naszej ekspediowaliśmy i ile możliwości, i sił naszych stawało wszystkich, szukaliśmy dla przysługi w.n.w.m. panów.

Którą kontrybucyją oprócz ekspensów na 1200 talerów bitych wynoszących, umówiliśmy na 6 tys. talerów, in specie udeklarowaliśmy pro die 6 martii razem wypłacić. Więc obligujemy w.n.m. panów, inhaerendo laudo przez w.n.m. panów sancito, abyście w.n.m. panowie przed sejmikiem blisko przyszłym ex limitatione przypadającym, jak najprędzej, bez wszelkiej zwłoki, nic nie uchybiając czasu, zabiegając ostatniej ruinie i zgubie tak swojej, jako całego województwa, już za zbliżeniem się z wojskami szwedzkimi jm. pana gen. Krassau następującej, która za niedotrzymaniem słowa in praefixo tempore infallibiliter nastąpić by musiała, po talerów półósma z dymu przywozić do Bełza raczyli. Także i prowianty z dymu po 300 funtów chleba, 100 garcy piwa, pół wołu, po korcu owsa bełskiej miary i 2 wozy siana gotowali.

Co z samychże woli w.n.m. panów oznajmiwszy, łasce nas w.m. panów rekomendujemy i ten uniwersał, aby tym prędzej do w.m. panów wiadomości doszedł, rękami naszymi podpisawszy, po grodach i parafiach publikować ichm. panom regentom zlecamy. Dan w Chełmie, dnia 20 februarii a. 1709.

Jacek z Grotkowa Łoś stolnik brzeski-kujawski, podstarości i sędzia grodzki bełski, komisarz województwa bełskiego

Locus sigilli

Gabriel z Olbrachcic Bielski podstoli lubelski, komisarz województwa bełskiego

Locus sigilli

‡ 2. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 marca 1709 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 2, 45, s. 2009-2011* – oryginał; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 2 lutego 1709 r. [Sabbatho post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem proximo a. D. 1709].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 299 s. 1492* – brak oblaty, tylko nagłówek i pozostawione puste miejsce pod datą jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 739-741.

My rady, dygnitarze i wszystko rycerstwo województwa bełskiego, którzyśmy się tu, na sejmik przypadający ex limitatione pro 2 martii, do Bełza zjechali, a wysłuchawszy

²⁸⁷ Karol XII król Szwecji.

relacji ichm. panów komisarzów do jm. pana generała [Ernsta Detlofa von] Krassau ordynowanych, do traktowania dymów, którzy, że nam retulerunt, iż necessitas calamitosi temporis wyciąga po nas, abyśmy z dymu po talerów bitych ^a, które to pieniądze tymże ichm. panom komisarzom instantanee obligujemy się oddać, reduciendo jednak laudum przeszłego sejmiku, iż który by kolwiek nie oddał, a egzekucyja bez tych miała dobra iść, którzy posłuszni województwu, fortuna pati miała discrimen, tedy forum ubiquinarium reperacyi zakładamy sobie.

Prace zaś, fatygi, staranie, koszty województwo zawdzięczając, do dalszej usługi zachęcając ichm. panów Stanisława Rzeczyckiego łowczego koronnego i jm. pana [Janka] Łosia sędziego grodzkiego bełskiego, jm. pana Gabriela Bielskiego podstolego lubelskiego, deklaruje i naznacza przy podziękowaniu każdemu na osobę po zł 1500, obligując ichm., aby każdego z województwa naszego obywatelów krzywdy prae oculis jm. panu generałowi i traktat postanowiony przekładali.

A dla lepszego fundamentu uprosiliśmy do J.K.M. za posłów w. ichm. panów [Jana Stanisława] Družbica chorążego bełskiego, [Benedykta] Iwanickiego miecznika żytomirskiego, którzy exponent miserias et oppressiones województwa naszego i upraszać będą, aby jm. pan generał z wojskami auksyliarnymi J.K.M. chciał według traktatu z ichm. panami komisarzami naszymi marsz amovere od województwa naszego.

A że bona ^b pertinent ad Rempublicam, upraszamy J.K.M., aby paterna sollicitudine chciał coadunare animos Reipublicae.

Meretur w sercach naszych jm. pan wojewoda bełski²⁸⁸, życzliwych afektów tesser, do którego uprosiliśmy w. ichm. panów posłów, jm. pana [Samuela Antoniego] Družbica chorążego buskiego i jm. pana [Stanisława Jana] Rosochackiego miecznika buskiego, którzy będą [upraszali] ob amorem ojczyzny, aby ad media pacis chciał condescendere ex malorum imponere chciał finem i wyprowadzenie, że talis dismembratio tylko evertit statuum i prosić oraz będą, aby ad unionem, która by mogła być ex re et interesse boni publici.

Nie odbieży zaś województwo nasze szukać media do salwowania się in hoc calamitoso temporum, szuka u bliskich sąsiadów, to jest u prześwietnego województwa wołyńskiego, przez uproszonych ichm. panów posłów, jm. pana Franciszka Rosnowskiego podczaszego chełmskiego i jm. pana [Franciszka] Ostrowskiego podczaszego smoleńskiego²⁸⁹, chcąc unum velle et nolle z ichm. panami trzymać et de fatis nostris oblicando amorem patriae coadunationem z województwem naszym.

Aby zaś tym bardziej województwo nasze ukazało, quo zelo przy miłej ojczyźnie stawać chce, wszystkie lauda reasumuje o pospolitym ruszeniu et pro ingruenti casu wydać uniwersały zleca j.w. jm. panu Stanisławowi Potockiemu łowczemu W.Ks.L. Gdzie obowiązujemy się sami stawać et pro meliori fundamento rewokujemy wszystkich ichm. panów obywatelów województwa naszego, tak służących wojnę, jako też i na innych miejscach będących, ad corpus województwa pomienionego, obligando et obstringendo

²⁸⁸ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

²⁸⁹ Rzekomy podczaszy smoleński. Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

amore patriae. A który by zaś z ichm. n.m. panów comparere nie chciał i do zobopólnych obrad nie stawiał się, opisujemy się sub rigore de expeditione bellica sancito.

Które to laudum j.w. jm. panu marszałkowi naszemu podpisać zleciliśmy, sejmik zaś dla lepszych obrad naszych zalimitowaliśmy ad diem 25 martii. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszym zwyczajnym 1709 r.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

^a kilka słów nieczytelnych ^b jedno słowo nieczytelne

72. Sejmik z limity w Bełzie, 25 marca 1709 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 25 marca 1709 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2027-2028 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Andrzej Dąbrowski w dniu 25 marca 1709 r. [feria 2 post Dominicam Ramis Palmarum Quadragesimalem proxima a. D. 1709].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1497-1499 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 743-749.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu na miejsce konsultacyjom naszym zwykłe, vigore limitationis przeszłego sejmiku, takowe obrad naszych czynimy postanowienie.

Ponieważ anterioribus laudis w postanowieniu kontrybucyi i wypłaceniu onej niektórzy z ichm. dotąd są renitentes, za co ichm. panowie posłowie i komisarze od nas uproszeni cum ignominia całego województwa naszego pod aresztem zostają i ledwie za ciężkimi życia i fortun swych asekuracyjami do nas na terażniejszą obradę compa-ruerunt, więc reassumendo anteriora sancita nostra, super renitentes postanawiamy, aby którzy ad terminum sejmiku niniejszego kontrybucyi na wojska najjaśniejszego K.J.M. szwedzkiego²⁹⁰ przez ichm. panów komisarzów traktatem skapitulowanej i przez nas akceptowanej, i uchwalonej nie zapłacili, in duplo też kontrybucyją in spatio duarum septimanarum od terażniejszego sejmiku komportując, sub executione militari etiam Suetica przez ichm. panów komisarzów expedienda oddali.

Którym to ichm. panom komisarzom dajemy plenariam facultatem wszystkich tych renitentów uchałom naszym exequendi, sine ulla przez tych ichm., do których egzekucya przyjdzie, do ichm. panów komisarzów pretensione iuris oraz salvam repetitionem vigore anteriorum sancitorum iniuriatis tym, którzy zapłacili kontrybucyją,

²⁹⁰ Karol XII król Szwecji.

ad eosdem renitentes in persolvenda contributione in quovis iudicio et officio Regni, etiam fiscalibus iudiciis palatinatus Belzensis, sine omnibus exceptionibus fori ac termini, ac quibusvis appellationibus, diffugiis et protellacionibus damnorum zostawując. Dlaczego obligujemy ichm. panów komisarzów, aby tych ichm. panów renitentów do grodu seorsivo registro podali.

Ichm. panów posłów przesłłym laudum do K.J.M. p.n.m. przez nas uproszonych approbamus, obligando ichm. n.m.p. aby jako najprędzej tę legacją swoją do K.J.M. p.n.m. ekspediowali, zlecając oraz ichm. n.w.m. panom do instrukcyje przeszłej, [2028] aby inter alia województwa naszego desideria instancją imieniem całego województwa do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. za ichm. panami posłami i komisarzami naszymi, ażeby z aresztu jako personas publicas reprezentujące auctoritatem województwa naszego, spondendo po sobie, iż cokolwiek przez ichm. względem kontrybucyi z j.w. jm. panem generałem [Ernstem Detlofem von] Krassau constitutum, we wszystkim satysfakcja była.

Desiderium znacznego zrujnowania pro communi bono województwa ichm. panów Preków ad plenariam congressum województwa do przyszłego sejmiku odkładamy, cum sponsione jednak, aby ichm. panom była obmyślona satysfakcja.

Sejmik zaś ten, tak dla uczynienia relacyje ichm. panów posłów do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. ordynowanych, jako i dla dalszych obrad województwa naszego, ad diem 15 aprilis prorogujemy i to laudum ręką j.w. jm. pana marszałka koła naszego podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, die 25 martii a. D. 1709.

Stanisław Jan Rosochacki miecznik ziemie buskiej, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

73. Sejmik z limity w Bełzie, 15 kwietnia 1709 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 15 kwietnia 1709 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2013 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Stefan Dzięwałtowski w dniu 15 kwietnia 1709 r. [feria 2 post Dominicam Misericordiae proxima a. D. 1709].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1515-1516 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 751.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza na miejsce obradom naszym zwykłe, pro die praesenti ex limitatione przeszłego sejmiku incidenti.

Ponieważ coraz nowe rewolucyje nie pozwalają nam, jako na przeszłym, tak i na terażniejszym sejmiku ichm. panów braci plenioem congressum, więc obrady nasze do szczęśliwszego, daj Boże, czasu, abyśmy sine consilio nie zostawali, to jest ad diem 6 mai anni praesentis pod dyrekcją dawno uproszonego jm. pana marszałka naszego, j.w. jm. pana łowczego W.Ks.L.²⁹¹ limitujemy.

Oraz wdzięczni będąc łaski j.w. jm. pana hetmana wielkiego litewskiego²⁹², n.w.m. pana, że wojsko swoje z naszego rewokował województwa, dla podziękowania za tę łaskę jm. pana uprosiliśmy e gremio nostri w. ichm. panów, Stanisława Jana na Rosochatym i Waniowie Rosochackiego miecznika ziemie buskiej i jm. pana Mikołaja Dowgiełła Cyrynę pisarza ziemskiego braclawskiego. Którzy ichm. przy podziękowaniu należytych za świadczone łaski, j.w. jm. pana hetmana o dalszą konserwację zniszczonego województwa naszego upraszać będą, według podanej sobie od nas instrukcyje.

Desideria zaś ichm. panów Preków^a i jm. księdza przeora bełskiego, i innych ichm. wszelkie^a, anteriori laudo konotowane, do przyszłego sejmiku odkładamy i to laudum ręką w. jm. pana Jana Stanisława z Lipin Družbica chorążego bełskiego, intymatora i dyrektora koła naszego podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zlecamy. Działo się w Bełzie, die 15 aprilis a. D. 1709.

Stanisław Družbic chorąży bełski i dyrektor natenczas koła rycerskiego województwa bełskiego

^{a-a} słowa dopisane tą samą ręką na końcu laudum, we właściwym miejscu znak #

74. Sejmik z limity w Bełzie, 6 maja 1709 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 6 maja 1709 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1542-1543 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Nob. Stefan Dziewałtowski w dniu 11 maja 1709 r. [Sabbatho post Dominicam Rogationum proximo a. D. 1709].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 753.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, na miejsce obradom naszym zwykle, pro die praesenti [1543] 6 maii ex limitatione przeszłego sejmiku incidenti.

Ponieważ coraz nowe rewolucyje nie pozwalają nam jako na przeszłych, tak i na terażniejszym sejmiku ichm. panów braci plenioem congressum, więc obrady nasze

²⁹¹ Stanisław Władysław Potocki łowczy litewski.

²⁹² Jan Kazimierz Sapieha hetman wielki litewski.

do szczęśliwszego, daj Boże, czasu, abyśmy sine consilio nie zostawali, ad diem 25 maii anni praesentis pod dyrekcją dawno uproszonego jm. pana marszałka, j.w. jm. pana łowczego W.Ks.L.²⁹³ prorogujemy. To dokładając, in quantum by urgens necessitas exigeret poselstwa, tak do K.J.M. p.n.m., jako i do jm. pana [Ernsta Detlofa von] Krassau generała wojsk K.J.M. szwedzkiego²⁹⁴ i do j.w. jm. pana hetmana W.Ks.L.²⁹⁵, tedy ciż ichm. panowie posłowie od nas unanimi voce anterioribus laudis uproszeni approbantur et obligantur, aby exigente necessitate funkcji swojej dosyć uczynili.

Desideria wszelkie w przeszłych laudach konotowane, osobiwie ichm. panów Preków, ad pleniorum congressum zachowujemy, a terażniejsze postanowienie nasze podać do grodu jm. panu chorążemu bełskiemu, jako dyrektorowi natenczas koła naszego zlecamy, z podpisem ręką własną. Działo się w Bełzie, die 6 maii 1709.

Jan Stanisław Drużbic chorąży bełski, dyrektor natenczas koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

75. Sejmik z limity w Bełzie, 25 maja 1709 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 25 maja 1709 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2035-2036 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Stefan Dzięwiatowski w dniu 25 maja 1709 r. [Sabbatho post festa Solennia Sacri Pentecosten proximo a. D. 1709].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1559-1561 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 755-757.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy na miejsce obradom naszym zwykle dnia dzisiejszego ex limitatione przeszłego sejmiku i konsultacje nasze pod dyrekcją w. jm. Stanisława Jana z Lipin Drużbica chorążego bełskiego^a reasumowawszy.

Ponieważ przy terażniejszych, które nas premunt, calamitates niektórzy z ichm. panów braci naszych w województwach pogranicznych z nami zostających, tak sami przez się, jako i subordynowane osoby poddanych województwa naszego przeciwko prawu wyraźnemu i bojaźni Boskiej, która bliźniego quovis modo iniuriari zakazuje, wykoczowywać ważą się, tedy zabiegając huic malo, unanimi consensu postanawiamy i pro lege perpetua województwa naszego mieć chcemy, aby taki każdy cuiscunque

²⁹³ Stanisław Władysław Potocki łowczy litewski.

²⁹⁴ Karol XII król Szwecji.

²⁹⁵ Jan Kazimierz Sapieha hetman wielki litewski.

praeminentiae et status sit, lubo to dziedzic bonorum terrestrium, lubo quovis modo quorumcunque possessor o to convictus, etiam w sądach fiskalnych, które zaraz po sejmiku przyszlým zalimitowanym reasumować praesenti laudo naznaczamy, aut his deficientibus, in aliis subsequentibus peremptorie ad cuiusvis instantiam iniuriati poenis legum criminalibus. To jest, jeżeliby się ex inquisitione pokazało manifeste explagiatio, był taki każdy karany insuper refusionem damnorum ex bonis jego parti iure vincenti adiudicandam, wykoczownicy zaś personae subordinatae poenis turricae.

Ażeby zaś zabezpieczyć się mogło insolentiae et malitiae poddanych uciekających, unanimi consensu województwo nasze pozwala, ktokolwiek by poddanego jakiego uciekającego przejął, aby za pracę swoją wszystkie rzeczy, jako to bydła, krowy i quaeque mobilia, którekolwiek przy tym uciekającym zastanie, sobie zabrał, poddanego zaś dziedzicowi albo posesorowi, z których dóbr uciekł, z bydłem roboczym, to jest wołami i końmi oddać powinien, albo też go przytrzymawszy, dać znać dziedzicowi. Jeżeliby zaś kto przejąwszy, okupem się profugi subditi kontentując, miał go wypuścić, a potem haeres seu posesor dowiódł tego przejmującemu, tedy ten takowy powinien subesse poenis complicitatis, jeżeli z tego województwa foro ad respondendum determinato fiscali subesse ma.

Co aby każdemu innotescere mogło, terażniejsze postanowienie po miastach i parafiach całego województwa naszego publikować zlecamy.

Interesowi przy tym jm. pana [Stanisława] Świeżawskiego wojskiego bełskiego compatiendo, który in bonum commune województwa dawszy sumę swoją, dotąd już przez lat 2 od niektórych [2036] ichm. satysfakcyi nie ma, ponieważ ichm. retentores podatku na wybranie sumy jm. uchwalonego ani rygorem przez lauda przeszłe i prawo pospolite nakazanych nie uważając, ani na processa przez jm. pana wojskiego o to na ichm. przewidzione dbając, należytości z dóbr swoich temere płacić nie chcą, więc praesenti laudo wszystkie dawniejsze in hac materia rygory reasumując, nakazujemy, aby takowy retentor sumę oryginalną in duplo, według taryfy od województwa podanej, una cum poenis lege publica super retentores descriptis, irremissibiliter płacił. O co że już jm. pan wojski ma w sądach fiskalnych kondemnaty otrzymane, więc vigore w nich, adhibita sibi etiam militari executione, takowych egzekwować i należytość swoją, ut supra, in duplo, cum poenis lege descriptis wybrać pozwalamy. Do której wypełnienia jako najprędzej egzekucyjei upraszamy j.w. jm. pana łowczego W.Ks.L.²⁹⁶, jako marszałka województwa naszego generalnego, żeby według dawno deklarowanej łaski swojej i teraz ludzi do jej nie żałował wypełnienia.

Inne zaś desideria, w przeszłych laudach konotowane, osobiłwie ichm. panów Preków, ad pleniorem congressum odkładamy i ten sejmik ad diem 25 iunii, to jest naza-jutrz po Św. Janie w roku terażniejszym limitujemy i to laudum ręką jm. pana dyrektora podpisane do akt grodzkich podać zlecamy. Działo się w Bełzie, die 25 maii a. 1709.

Jan Stanisław Družbic chorąży bełski, dyrektor natenczas koła rycerskiego województwa bełskiego

^a w tym miejscu kilkanaście słów dokładnie przekreślonych, nieczytelnych

²⁹⁶ Stanisław Władysław Potocki łowczy litewski.

76. Sejmik z limity w Bełzie, 25 czerwca 1709 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 25 czerwca 1709 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2051-2052 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stefan Dzięwałtowski w dniu 27 czerwca 1709 r. [feria 5 post festum Nativitatis Sancti Joannis Baptistae proxima a. D. 1709].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1606-1609 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 761-763.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, na dzień dzisiejszy ex prorogatione laudi anterioris de data 25 mensis maii, anno praesenti naznaczony i limitowany.

Lubo województwo nasze tot malorum cumulis, a prawie continuis praemitur et opprimitur calamitatibus, że nie tylko alienis ale i swoim sufficere nie może necessitatibus, zważywszy jednak quanto studio, sumptu et cura najjaśniejszy monarcha, car jm. moskiewski²⁹⁷ posthabitis w domu swoim mając nieprzyjaciela periculis, na zaszczyt swobód i tutamen wolności naszych liczne zesłać raczył wojska swoje, które żadną miarą bez pożywienia i sufficiencyi prowiantów obejść się nie mogą. Zaczym stosując się do uniwersałów j.w. jm. pana feldmarszałka²⁹⁸ wojsk najjaśniejszego cara jm., ad exemplum practicum inszych województw do umówienia się i postanowienia prowiantów temuż auksyliarnemu wojsku w. ichm. panów Antoniego Dramińskiego cześnika, Adama Kazimierza Jemiłowskiego pisarza grodzkiego bełskich za komisarzów uprosiliśmy.

Którzy pomienieni ichm. wprzód solennem legationem do j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego²⁹⁹ według instrukcyi sobie podanej uczyniwszy, upraszając pomienionego jm., aby powagą swoją świadczoną, continuis usibus województwu naszemu dobroczynnością chciał egestatem et ultimam województwa tegoż proponendo j.w. jm. panu feldmarszałkowi ruinam, jako najskuteczniejszą wnieść raczył instancją.

Cokolwiek in rem województwa naszego constituent i na jaki prowiant iuxta proportionem i możności fortun naszych pogodzą, wszystko to pro rato et grato przyjąć niniejszym postanowieniem deklarujemy się. Którym to ichm. panom komisarzom od nas uproszonym securitatem omnem cavemus i cokolwiek postanowią, byle tylko nie było cum praeiudicio województwa, manutenere et in omnibus occasionibus, tak w zaciąganiu prowiantów, zbóż et in genere wszelkich ichm. kosztów evincere, tueri powinni będziemy.

²⁹⁷ Piotr I car Rosji.

²⁹⁸ Książę Aleksandr Daniłowicz Mienszykow feldmarszałek rosyjski.

²⁹⁹ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

Po której umówionej i postanowionej kwocie, w. ichm. panowie komisarze inotescencyje, aby ad notitiam każdemu dojść mogło, po grodach, grody zaś po powiatach i parafiach, po czemu z dymu przychodzić będzie i z ilu dymów, rozesłać powinni będą. Prowianty zaś te, nemine excepto, żadnymi się nie składając libertacyjami ani dezolacyjami, zachowując aequalitatem wszyscy in genere składać i płacić obligujemy się. In quantum by zaś kto temu postanowieniu był refragarius [2052] i prowiantu tego, jaka natenczas będzie ichm. panów komisarzów dyspozycja, nie odda, tedy executionem sprowadzenia na ichm. etiam militis exotici, Kozaków, Kałmuków, przez żadnego procesu i otrzymania kondemnat pozwalamy, et insuper omnem gratitudinem za podjętą fatygę i pracę cum sponsione nagrodzenia kosztów ichm. panów komisarzów na usługę województwa naszego erogowanych, na przyszłej, da Bóg, uchwale naszej obmyśleć obligujemy się.

Na którą to uchwałę, da Bóg, przyszlą, evincendo ichm. panów komisarzów pieniądze, po czemu z dymu według inotescencyjej wydanych należeć będzie, comportare powinni będziemy i niniejszym obligujemy się postanowieniem.

Prowiantów zaś aby żaden z ichm. panów obywatelów do wojsk auksyliarnych najjaśniejszego cara jm. bez wyraźnej woli i kwitów ichm. panów komisarzów wozić nie ważył się, sub nullitate et refusione damni, praesenti laudo cavemus.

A że jm. pan [Stanisław] Świeżawski wojski bełski wygodziwszy sumy swojej na magazyn brzeski wojska najjaśniejszego cara jm., per renitentiam niektórych ichm. dotąd wybrać nie może, tedy in quantum by ichm. panom komisarzom przyszło per executionem militarem repetere prowianty, tedy i ten interes jm. pana wojskiego bełskiego tąż egzekucyją windykować praesenti laudo pozwalamy.

A że ob praesumptionem impunitatis et neglectam iustitiam zagęściły się excessus i różne wiołencyje, tedy zabiegając huic incommodo, adhaerendo antecedaneo laudo, które in omnibus punctis aprobowujemy, sądowi fiskalnemu causas violatae securitatis, recentium criminum, expulsionum, ^aexemptionum^a et explagationis subditorum sądzić pozwalamy.

Jm. pana wojskiego bełskiego wyświadczoną województwu naszemu łatwość, jako omnem gratitudinem, tak ichm. panów Preków, którzy ex occasione województwa bełskiego ponieśli dóbr Przemysłowa³⁰⁰ ruinam, compatiendo ichm. i nagradzając z pierwszej, da Bóg, uchwały i postanowionych podatków po półtora tys. zł naznaczamy.

Desideria zaś innych ichm., także i suplikę miasta Bełza, do przyszłego, da Bóg, sejmiku odkładamy. Sejmik zaś ten i dalszą obradę naszą ad diem 15 iulii anni praesentis limitujemy i to laudum ręką jm. pana marszałka koła naszego podpisać zlecamy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszym zwyczajnym, dnia 25 iunii a. 1709.

Jan Stanisław Družbic chorąży bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^a słowo nadpisane nad wierszem tą samą ręką

³⁰⁰ Przemysłów, wieś w pow. bełskim (ob. Перемисловичи w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

77. Sejmik z limity w Bełzie, 15 lipca 1709 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 15 lipca 1709 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1647-1648 – oblatą; w grodzie bełskim oblatował Gen. Franciszek Deregowski w dniu 16 lipca 1709 r. [feria 3 in crastino festi Divisionis Sanctorum Apostolorum a. D. 1709].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 765.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, na miejsce obradom naszym zwykle, z limitacyi przeszłego sejmiku województwa naszego skonfederowanego, die 25 iunii anno praesenti, pod dyрекcyją w. jm. pana [Jana Stanisława] Drużbica chorążego bełskiego, pierwszego konsyliarza, agitującego się, do dnia dzisiejszego uczynionej i obrady nasze, pod dyрекcyją generalną j.w. jm. pana Stanisława [1648] Potockiego łowczego W.Ks.L., marszałka województwa naszego skonfederowanego reasumowawszy, lubośmy in virtute generalnej konfederacyi sandomierskiej consilia nostra glorioso titulo zaczęte, per confoederationem województwa naszego die 5 mai a. D. 1704 inchoata, quam optimo fine coronare chcieli et effectum. Jednak kiedy niektórzy ichm. panowie bracia nasi in gradu reasumpcyi przeszłego laudum na uczynienie relacyi ichm. panów posłów do j.w. jm. pana wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego³⁰¹ i j.w. jm. pana feldmarszałka³⁰² wojsk auksyliarnych najjaśniejszego cara jm.³⁰³ komisarzów, nie pozwalają, więc studendo ichm. panów afektacyi ad sancita generalnej konfederacyi sandomierskiej recurrendo, upraszamy j.w. jm. pana łowczego W.Ks.L., marszałka naszego skonfederowanego, aby in casu necessitatis zniósłszy się z ichm. panami konsyliarzami, których będzie mógł mieć natenczas, przez uniwersały swoje do grodów województwa naszego wydane, sejmik obradom naszym naznaczył. Działo się w Bełzie, die 15 iulii a. 1709.

Stanisław Potocki marszałek konfederacyi generalnej województwa bełskiego

³⁰¹ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny.

³⁰² Książę Aleksandr Daniłowicz Mienszykow feldmarszałek rosyjski.

³⁰³ Piotr I car Rosji.

78. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1709 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1709 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1*, 299, s. 1714-1715 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Nob. Andrzej Dobrogostski w dniu 10 września 1709 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Mariae Virginis proxima a. D. 1709].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 759.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwykłe, na dzień dzisiejszy, prawem koronnym do obierania ichm. panów deputatów na prześwietny Trybunał Koronny utwierdzony, gdzie succurendo dotąd zagrzebionej sprawiedliwości świętej, która aby resuscitari mogła, naprzód do obierania jm. pana marszałka przystąpiliśmy i uprosili za dyrektora koła naszego w. jm. pana Bogusława na Łykoszynie Wydźgę, pod którego dyrekcją [1715] uprosiliśmy i obrali zgodnymi głosami, nemine contradicente, na pomieniony Trybunał Koronny deputatami ichm., to jest w. jm. pana Jana Stanisława Radeckiego porucznika znaku pancernego j.w. jm. pana Aleksandra na Tuczapach i Łaszczowie Łaszczka kasztelana bełskiego, jasielskiego, rzeczyckiego etc. starosty i w. jm. pana Jana Benedykta Iwanickiego miecznika żytomirskiego, obowiązując ichm. votis nostris, aby ichm. in administranda iustitia pro fide, dexteritate et illibata virtute in sacrario iustitiae certując, integritatem et auctoritatem województwa bełskiego zachowali.

Które to laudum aby ręką w. jm. pana marszałka podpisane, do akt grodzkich bełskich podane było, prosimy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 9 września r. P. 1709.

Bogusław na Łykoszynie Wydźga marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

79. Sejmik przed walną radą warszawską w Bełzie, 7 stycznia 1710 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik w Bełzie w na dzień 7 stycznia 1710 r. przed walną radą warszawską – Toruń, 8 listopada 1701 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 299, s. 1835-1839 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Kazimierz Jemilowski w dniu 5 grudnia 1701 r. [feria 5 pridie festi Sancti Nicolai Pontificis a. D. 1709].

Druk: AS 1696-1732, s. 556-558.

2. *Laudum sejmiku województwa bełskiego przed walną radą warszawską w Bełzie, 7 stycznia 1710 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 300, s. 20-26 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Jezierski w dniu 11 stycznia 1710 r. [Sabbatho post festum Sanctorum Trium Regum proximo a. D. 1710].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 43, s. 1131-1132 – oryginał; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; dokument uszkodzony, zachowały się tylko dwie pierwsze strony.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 767-773.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, na miejsce obradom naszym zwykłe, za uniwersałem najjaśniejszego [21] K.J.M. p.n.m., dnia dzisiejszego naznaczone, pod dyрекcją j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku i Tartakowie Potockiego łowczego W.Ks.L., hrubieszowskiego etc. starosty, marszałka naszego konfederackiego, jeszcze ab inchoatione konfederacyjej uproszonego, ponieważ uniwersał najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. generalną konfederacyją R.P. sandomierską aprobujący, terazniejsze sejmiki składa, takowe obrad naszych czynimy postanowienie.

Kiedy Wszechmocność Boska ojczyznę naszą, tot calamitatibus dotąd pressam, przez powrót najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. do państw tutejszych i przez konwokowanie nas uniwersałami swymi do wspólnych rad w dobrej pokłada nadziei, że tam afflictae patriae tandem miserebitur et ad pristinum statum przyprowadzić ją zechce, więc Majestatowi jego podziękowawszy, na przyszłą radę walną w Warszawie, die 4 februarii anno praesenti przypadającą, upraszamy e gremio nostro ichm. panów posłów, j.w. jm. pana Józefa z Potoka na Kitajgrodzie i Krystiampolu Potockiego bełskiego, ropczyckiego etc. starostę, j.w. jm. pana łowczego W.Ks.L., marszałka koła naszego, w. jm. pana Franciszka Głogowskiego pułkownika wojsk J.K.M. i w. jm. pana Franciszka Damińskiego skarbnika bełskiego (amputata et ablegata autoritate praesentium ichm.

tak lubelską, jako i sandomierską, radą konotowanych) et quocunque titulo będących in anteactum.

Którzy to ichm. panowie posłowie teraz uproszeni, [22] da Pan Bóg, na przyszłym zjeździe w Warszawie, nomine województwa naszego najjaśniejszemu K.J.M. p.n.m. pro omni cura et sollicitudine circa bonum publicum ojczyzny oddawszy podziękowanie, non minorem w sercach naszych testabuntur gratitudinem, tak j.o. ks. prymasowi³⁰⁴ pro omni impensione starania cum dispendio zdrowia i fortuny około ojczyzny, jako też j.w. jm. panu marszałkowi generalnej konfederacyi sandomierskiej³⁰⁵ i wszystkim bonum patriae prospicientibus.

Gdzie zniósłszy się z wszelkiemi stany R.P., ichm. panowie posłowie nasi upraszać będą najjaśniejszego K.J.M. p.n.m., aby ante omnia wszystkie wojska auksyliarne tak saskie, jako i cara jm.³⁰⁶ z ojczyzny naszej ewakuował, asekurując Majestat nomine województwa i całej ojczyzny naszej, że bezpiecznie in pectoribus civium spoczywać będzie, tudzież prawa ojczyste żeby iuramento teraz confirmata inviolabiliter obserwował, insistendo.

Którym osobiłwie konstytucyjej anni 1610³⁰⁷ upraszamy najjaśniejszego K.J.M., aby więcej inscia Republica za granicę nie wyjeżdżał, ale adhibita omni cura paterna, o jak najskuteczniejszy pokój ojczyzny z pogranicznymi państwami, sine quavis tamen avulsione provinciarum, continua sua visione et personali benevolentia wiernych poddanych kontentował.

Tamże ichm. panowie posłowie nasi instabunt, aby sojusz najjaśniejszego cara jm. z R.P. spisany, był przeczytany. Któremu tak in restitutione avulsorum, jako in omnibus punctis satisfiat, upraszać będą. Jeżeli zaś według niego najjaśniejszy car jm. wydał jakie pieniądze, [23] spytają się, komu oddane i gdzie obrócone oraz non praeternittent seria expostulatione sua do cara jm. tota instante Republica, żeby szkody i rabunki przez wojska auksyliarne poczynione rekompensowane były.

A nie tylko tak znaczne krzywdy, ale quam maxime sequestratio j.o. ks. jm. Michała Wiśniowieckiego, zabranie tak wielkiej fortuny j.w. jm. pana strażnika koronnego³⁰⁸ i szlachty ubogiej w dobrach jm. zniszczenie i j.w. jm. pana podkomorzego koronnego³⁰⁹, dóbr Połonnego³¹⁰ cum adiacentiis odebranie, szczery w nas żal et metum (żeby ten pożar dalej nie rozszerzał się) wzbudza. Za którym ichm. panowie posłowie sollicitabunt K.J.M., aby powagą swoją u cara jm. to sprawił najpierwej, przed zaczęciem tej rady, żeby książę jm. Wiśniowiecki mógł być do ojczyzny przywrócony, jm. pan podkomorzy koronny dobra swoje dziedziczne, sanguine antecessorów et suo partam mógł rehabere i jm. pan strażnik koronny szkód swoich i ubogiej szlachty miał re-

³⁰⁴ Stanisław Szembek arcybiskup gnieźnieński, prymas.

³⁰⁵ Stanisław Denhoff miecznik koronny, hetman polny litewski.

³⁰⁶ Piotr I car Rosji.

³⁰⁷ W 1610 r. nie obradował żaden sejm, to oczywista pomyłka.

³⁰⁸ Stefan Potocki strażnik koronny.

³⁰⁹ Jerzy Dominik Lubomirski podkomorzy koronny.

³¹⁰ Połonne, miasto w woj. wołyńskim (ob. Полонне w rej. połońskim, obw. chmielnickim, Ukraina).

kompanse, tudzież j.w. jm. pan pisarz polny koronny³¹¹ i drudzy ichm. tułający się extra limina Regni, secure mogli przyjść ad amplexum Majestatu J.K.M. i do własnej fortuny swojej.

Także żeby hetmańska władza iuxta positivam legem et circumscriptionem antiquam, non stabiliendo feldmarszałków inpracticato u nas usu, konserwowana była.

Amnestyja żeby nikogo nie okrywała, ale każdy iniuriatus miał liberam vindicationem in foro fori krzywd swoich.

Scripta ad archivum żeby nigdy in posterum sine consensu totius Reipublicae nie były dawane.

Dobra szlacheckie żeby kantonami, pasami et id similibus praeaggravationibus nie były uciemiężane. [24]

Miesiące żołnierskie żeby według dawnych praw konserwowane były.

Dobra wszystkie, które są in possessione ignobilium personarum et non indigentorum, aby od nich odebrane były et bene meritis oddane.

Skarby R.P., żupy, cła i wszystkie usus ad mensam regiam należące, gdzie się sub tempus interregni podziwiali, investigabunt.

Piechoty łanowe aby do usługi R.P. iuxta antiquum usum et praescriptum legum przywiedzione były.

J.w. jm. pana starosty bełskiego³¹² cugi w dobrach jego przez ludzi moskiewskich, in absentia protunc w domu samego jm. na radzie commorantis, zabrane, aby przywrócono.

Co wszystko i inne punkta na teraźniejszej obradzie naszej umówione, które w instrukcyj j.w. jm. pan marszałek koła naszego obszerniej wypisze, ichm. panowie posłowie nasi serio promovebunt.

Oraz ciż ichm. instabunt do najjaśniejszego K.J.M., aby sejm pacificationis jako najprędzej złożyć chciał, habita iam omni fiducia od wiernych poddanych swoich ojczyznę wolną a vinculo konfederacyi rozwiązał.

Przy tym mając R.P. słuszną pretensyją do ks. jm. pruskiego³¹³, że przez tak czas nie mały wyprawy i wojsk R.P. asekurowanych nie dawał, aby to w sumę elbląską potracił.

Że zaś in praesenti statu et necessitate Reipublicae sancita publica obstringunt wszystkie województwa do wyprawy wojska, w tym punkcie do wspólnego zdania R.P. całej referujemy się, deklarując, że cum sensu tej zgadzać się będziemy, a cum hac tamen praecustoditione, jeżeli ta będzie wyprawa, żeby do niej cudzoziemców oficerów nie dawano, ale rodowitą [25] i dobrze osiadłą szlachtę.

Merentur od nas curae et sollicitudines circa conservationem patriae j.w. ichm. panów hetmanów należytego podziękowania et gestorum suorum gratae w sercach naszych memoriae, ad quorum exhibitionem uprosiliśmy ichm. panów Antoniego Trembińskiego drohickiego i Franciszka Iłowieckiego dobrzyńskiego podstolich. Którzy ichm., oddawszy nomine województwa ichm. n.w.m. panom winne podziękowanie, upraszać będą, aby dalej non desistant w afekcie swoim jako cni synowie ku miłej

³¹¹ Michał Potocki pisarz polny koronny.

³¹² Józef Potocki starosta bełski.

³¹³ Fryderyk I (III) król pruski.

ojczyźnie. Także expostulabunt, żeby w asygnacjach do królewsczyzn wydanych na hiberny i konsystencyje, moderacyje uczynić chcieli.

Promowane desiderium j.w. jm. pana Fluka generała³¹⁴ wojsk auksyliarnych najjaśniejszego cara jm. do koła naszego libenti animo akceptując, zlecamy ichm. panom posłom naszym na przyszłą radę uproszonym, aby interes jm. n.w.m. pana respektem indygenatu promowali, na żadne innym osobom indygenaty i nobilitacyje nie pozwalając. Do którego ichm. panów posłów w. jm. pana Franciszka Głogowskiego pułkownika wojsk J.K.M., w. jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego obrawszy, upraszamy, aby desideria nostra przez instrukcją od nas napisaną exponere jm. i o satysfakcją ich prosić chcieli.

Lubośmy zaś chcieli potrzeby województwa naszego uchwałą podatku jakiego suffragari, jednak że teraz czas tego non capiet, do przyszłego sejmiku materiją podatowania odkładamy, [26] gdzie interes ichm. panów komisarzów względem wydanych półtrzeciuset czerwonych złotych, w Jarosławiu in usum województwa wydanych, rekompensować deklarujemy. Dokąd desideria przewielebnych ichm. oo. dominikanów bełskich i franciszkanów zamojskich, tudzież i innych ichm. odkładamy. Interes kapi tuły chełmskiej j.w. jm. panu marszałkowi koła naszemu zalecamy.

Sejmik zaś nasz, tak dla uczynienia relacyje ichm. panów posłów, jako dalszych obrad naszych, pod łaską teraźniejszego jm. pana marszałka naszego, albo in casu nie powrócenia tak prędko, de unanimi consensu nostro pod dyрекcją w. jm. pana Antoniego Dramińskiego cześnika bełskiego, ad diem 18 februarii anni praesentis, sądy zaś fiskalne, iuxta praescriptum anteriorum laudorum, in crastinum sejmiku przyszłego prorogujemy i limitujemy, obligując ichm. panów administratorów czopowego i szelężnego, aby przed incydencją przyszłych sądów funkcją swoją rewizyje i taksy skończyli, oraz tę uchwałą naszą ręką j.w. jm. pana marszałka podpisaną, do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, die 7 ianuarii 1710 a.

Stanisław Potocki łowczy W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

3. Instrukcja dana posłom na Walną Radę Warszawską z sejmiku województwa bełskiego w Bełzie, 7 stycznia 1710 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2107-2111 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Janowski w dniu 11 stycznia 1710 r. [Sabbatho post festum Sanctorum Trium Regum proximo a. D. 1710].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 300, s. 27-34 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 775-781.

Instrukcja na radę walną warszawską j.w. jm. panu ^aJózefowi^a Potockiemu bełskiemu, ropczyckiemu etc. staroście, j.w. jm. panu Stanisławowi Potockiemu łowczemu

³¹⁴ Gebhardt Pflug generał wojsk rosyjskich.

wielkiemu W.Ks.L., hrubieszowskiemu etc. staroście, w. jm. panu [Franciszkowi] Głowskiemu pułkownikowi wojsk J.K.M., w. jm. panu [Franciszkowi] Damińskiemu skarbnikowi bełskiemu, posłom e medio nostri uproszonym dana od województwa bełskiego anno 1710, die 7 ianuarii.

Jest za co Najwyższemu Bogu dziękować, że in his pressuris atque malis daje nam czas fata nostra discernere. Ma jednak województwo nasze bełskie bonae spei augurium, że za przybyciem J.K.M. p.n.m., redibunt saecula pristina i jako pacificam państwa polskiego possessionem odebrał, tak nigdy niewygasła aplikacją erga Rempublicam zechce finem malorum ponere, spodziewając się, że una dabit hora, quod multi denegaverant anni.

W staraniu pacyfikacyi non deerunt verba ichm. panom posłom congratulationis Pana, z wyrażeniem wiernego poddaństwa i dotrzymania wiary Panu swemu, oraz będą upraszali ut amoveat ex corpore ojczyzny wojska auksyliarne, tak J.K.M saskie, jako też i moskiewskie, deklarując, że może in pectoribus civium bezpiecznie spoczywać i aby exteri nie przyznawali potentiam regnandi. O co serio ichm. panowie posłowie będą upraszali J.K.M., aby nim do rady przystąpią, ewakuacja wojsk pomienionych mogła subsequi.

A że rada formalem dispositionem in materiis status conclusive uczynić nie może, suplikować będą ichm. panowie posłowie do Majestatu J.K.M., aby jak najprędzszy [2108] sejm złożyć raczył.

Widzi województwo nasze staranie et sollicitudinem koło dobra pospolitego ks. jm. prymasa³¹⁵ et dispendium zdrowia, któremu omni cultu et veneratione ichm. panowie posłowie podziękują.

Uznaje nie mniejsze staranie j.w. ichm. panów hetmanów koronnych³¹⁶, circa bonum publicum pieczołowanie, którzy vitam sanguinemque przy dostojęństwie Majestatu i całej R.P. non deserendo, odwagami swemi fulciebant cum dispendio fortun. Za co ichm. panowie posłowie cum obligatione województwa naszego podziękują i upraszać będą J.K.M., aby secundum positivam legem władza hetmańska in suo esse zostawała i feldmarszałkostwo generał-kawaleryi in practico usu nie oddawano, ale ut gaudeant suis privilegiis et antiqua dispositione hetmani, uniwersalny rząd prowadząc nad wojskami sine exceptione.

Do wzajemnego podziękowania pociąga nas czułość, roztropność, stateczność j.w. jm. pana marszałka sandomierskiej konfederacyi³¹⁷, który puściwszy in dispendium zdrowie, fortunę, przy dostojęństwie J.K.M. i konfederacyi sandomierskiej, uti heros magnanimus wolnych głosów w tej R.P. obstawał, gdzie meretur osobliwego podziękowania od ichm. panów posłów n.w.m. panów.

Toż podziękowanie w rekompensie powinni mieć ichm. panowie tam ex senatorio, quam equestri ordine przy konfederacyi strenuissime stawający.

³¹⁵ Stanisław Szembek arcybiskup gnieźnieński, prymas.

³¹⁶ Adam Mikołaj Sieniawski wojewoda bełski, hetman wielki koronny i Stanisław Mateusz Rzewuski referendarz koronny, hetman polny koronny.

³¹⁷ Stanisław Denhoff miecznik koronny, hetman polny litewski.

Wyznawa omni genere et obligatione humanitatis carowi jm.³¹⁸ i gdy się uspokajała R.P., upraszamy J.K.M., aby sojusz z carem jm. a R.P. postanowiony, przeczytany mógł być. Gdzie ichm. panowie posłowie nasi spytają się, jeżeli non in omnibus punctis et clausulis uczynił, aby bez tę radę mógł jego carska mość zadosyć uczynić sojuszowi [2109] i jeżeli car jm. według sojuszu co dał pieniędzy, instantissime prosić, aby ne surdis fabula narratur, gdzie się podziały i czy in usum R.P. wydane są, i bez czyje ręce fortece odebrane, a przyobiecane nie oddane, jako to Biała Cerkiew³¹⁹ i inne bez tę wojnę wzięte i świeżo Brahiłowszczyznę w Ukrainie, które non subiacent, tylko jednej Polsce.

Przyciskają nas nie tylko te anxietates, które codziennie ponosimy, ale też niedawne rabunki tak świątnic Boskich, także indemnitas dworów szlacheckich musiały ponosić, tak w sumach, jako też in splendoribus, o co fortissime instabunt ichm. panowie posłowie, aby rekompensowane było.

Upraszać i o to J.K.M., aby J.K.M. bene meritis et nativis w tej R.P. królewsczyzny oddawane były et non extraneis.

Sentit dolorem województwo nasze super acerba fata j.o. ks. jm. Michała Wiśniowieckiego, kiedy tantorum avorum et meritorum w całej ojczyźnie bez winy, sine accusatione, sine teste, na ostatek sine iudicio mancipium factus, ad exoticas gentes zaprowadzony i dotychczas ciężko spomnieć, in carceribus gemit, a dlategoż serio ichm. panom posłom województwo nasze iniungit^a, aby całą R.P. z niewinnej opresyi zruszywszy, póty ad inchoanda felici omine walnego zjazdu swego consilia nie przystępowali, póki innotescencia oppressa et integra i ten ks. jm. do ojczyzny swojej przywrócony nie będzie.

Do wzajemnej refugit kompasyi jm. pan podkomorzy koronny³²⁰, nec iure victus etiam nieszczęśliwej subiacet dispositioni, któremu majątność połońska³²¹, sanguine antecessorum domu jego nabyta, teraz odebrana. O co będą ichm. panowie posłowie upraszali bez intencji J.K.M., ut redeat fortuna ad dominum, [2110] queae fecit ante sum.

Aby się domówili, kto to darował ks. jm. Mężykowi³²² dziedziczne dobra, nie podlegające nikomu, chyba haereditario domino.

Wzbudza nas non vanus metus opresyja i niewinność j.w. jm. pana strażnika koronnego³²³, który noctes diesque tej zacnej R.P. a iuventute służywszy i bez wszystkie czasy wojenne in praedam puszczone miawszy dobra, gdy trochę poczęły przychodzić, in favillam prawie redactae sunt, nawet ze zdrowiem ex penatibus umykać musiał, o co instabunt ichm. panowie posłowie, aby nie tylko tuitio zdrowia, ale fortuna z rekompensą mogła być, co latius ichm. panowie posłowie n.w.m. panowie ne ista plura fiant, upraszać będą.

³¹⁸ Piotr I car Rosji.

³¹⁹ Biała Cerkiew, miasto w woj. kijowskim (ob. Біла Церква w rej. białocerkiewskim, obw. kijowskim, Ukraina).

³²⁰ Jerzy Dominik Lubomirski podkomorzy koronny.

³²¹ Połonne, miasto w woj. wołyńskim (ob. Полонне w rej. połońskim, obw. chmielnickim, Ukraina).

³²² Książę Aleksandr Daniłowicz Mienszykow feldmarszałek rosyjski.

³²³ Stefan Potocki strażnik koronny.

^bNie przepomnią przy tym ciż ichm. panowie posłowie nasi iniuriam j.w. jm. pana starosty bełskiego³²⁴ w zabranii cugów w dobrach jego własnych, in absentia protunc samego w domu, bo na radzie commorantis, przez wojska auksyliarne, o których restytucyją upraszać będą.^b

I też prośbę ponawia województwo nasze do J.K.M. za jm. panem pisarzem koronnym³²⁵, który integer vitae scelerisque purus, a za granicą cudze wycierać musi kąty, co łaskawość i dobroczynność pańska do dawnego zechce przypuścić respektu, w czym enucleabunt ichm. panowie posłowie nasi pro activitate sua.

Wyrażą i to desiderium województwa naszego do J.K.M. i całej R.P., instancją za jm. panem generałem Flukiem³²⁶, upraszając, aby jako utriusque iuris haeros mógł być przypuszczony ad indigenatum w tej zacnej R.P.

Opowiedzą ciż ichm. panowie posłowie, że dotrzymując wiary, cnoty R.P. [2111] nasza o wzajemność suplikuje, aby J.K.M. pacta conventa in omnibus clausulis rennować przysięgą raczył, et sine consensu totius Reipublicae bez sejmu za granice do państwa swego nie wyjeżdżał.

Ponowią i to ichm. panowie posłowie, aby rady żadne in status materias nie mieżały się, bo to jest decernentia sejmów.

Scripta ad archivum aby zniesione być mogły.

Amnestya, która zwać się może pestis omnium malorum, nikomu nie była dana, ale in foro fori respondeat.

A że dobra szlacheckie in usum już prawie poszło, że konsystencyje uzurpować sobie wojska poczęli et indemnitatibus nobilitas gaudere nie może, więc będą upraszali ichm. panowie posłowie, aby linie i kantony ab hinc nie zostawały et passivi forum ubiquinarium habeant.

Nie mniejszą w tym cała R.P. poczytuje sobie pro gravamine, kiedy ks. jm. pruski³²⁷ toties quoties upominać się nie przestaje o sumę elbląską. A że województwo nasze widzi całej R.P. iniuriam, uprasza ichm. panów posłów, aby medium całej R.P. mogli podać, aby bez te lata niewyprowadzone wojska mogły być potracone ^aw sumę elbląską^a.

Sancita rad, że ad effectum ob varia defecta nuditatis nie mogły przyjść, jako to piechota z dymów, jednak i to chociaż egestate gaudentes, comittimus ichm. panom posłom, aby cum tota Republica in hac materia ^azgadzali się^a.

Caetera activitati et dexteritati in omnibus punctis spuszczamy. Którą to instrukcją zleciliśmy jm. panu marszałkowi konfederacyi naszej ręką podpisać et ad acta podać.

Stanis[ław] Potocki s[traźnik] w[ielki] W.Ks.L., marszałek konfederacyi w[ojewództwa] bełskiego

^a słowa dopisane nad wierszem tą samą ręką ^{b-b} słowa dopisane na dole strony tą samą ręką, we właściwym miejscu znak #

³²⁴ Józef Potocki starosta bełski.

³²⁵ Michał Potocki pisarz koronny, starosta krasnostawski.

³²⁶ Gebhard Pflug generał rosyjski.

³²⁷ Fryderyk I (III) król pruski.

80. Sejmik z limity w Bełzie, 18 lutego 1710 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 18 lutego 1710 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 300, s. 141 – *laudum nie wpisano, w księdze jedynie nagłówek; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 20 lutego 1710 r. [feria 5 post festum Sancti Valentini Martyris proxima a. D. 1710].*

81. Sejmik z limity w Bełzie, 5 maja 1710 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 5 maja 1710 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2271-2274 – *oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Antoni Dołęcki w dniu 7 maja 1710 r. [feria 4 post Dominicam Misericordiae proxima a. D. 1710].*

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 300, s. 392-403 – *oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.*

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 783-789.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, ex vi limitationis przeszłej uchwały województwa bełskiego, na dzień dzisiejszy, to jest die 5 maii przypadający i obrad naszych prorogowanej, za dyrektora koła naszego rycerskiego w. jm. pana Antoniego Dramińskiego cześnika bełskiego in virtute konfederacyjnej uprosiliśmy.

A naprzód wejrzawszy na koniunktury tam calamitosae przez wojsko aggravationis tempora, które ostatnią województwu naszemu machinantur ruinę, więc ichm. panów posłów do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m., w. jm. pana Kazimierza Polanowskiego starostę salnickiego i jm. pana Michała Orzęckiego skarbnika trembowelskiego uprosiliśmy. Którzy w. ichm. panowie posłowie nasi ex innata dexteritate sua na podane punkta w instrukcyjnej swojej, przez w. jm. pana marszałka koła naszego ichm. napisanej, przy podziękowaniu Majestatowi J.K.M. za ojcowskie wszelkie starania, ojczyzny naszej upraszać będą, aby punkta wszystkie rady warszawskiej i kontenta onej przy rozhoworze z j.o. ks. jm. [Grigorijem] Dołgorukim, posłem najjaśniejszego cara jm.³²⁸ pełnomocnym umówione, tak w ewakuacyjnej wojsk auksyliarnych, jako też denuncjacyjnej uniwersałami, obviando dalszej agrawacyjnej przez prowianty, które do wydanych umówionych przez stany R.P. miesiącach, teraz nowo iniungantur, do

³²⁸ Piotr I car Rosji.

j.w. ichm. panów generałów wydanymi, ad effectum przyprowadzone były, clementia sua succurere województwu naszemu raczył.

Także wakanse dygnitarstw i urzędów ziemskich, i kasztelanią post ascensum na województwo bełskie j.w. jm. pana kasztelana województwa naszego³²⁹, aby terrigenis bene merentibus et possessionatis w tymże województwie konferowane były, instent do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. ichm. panów posłów naszych obligujemy.

A za świadczone j.w. jm. pana generała Fluka³³⁰ afekta i łaski województwu naszemu u nas merentur należytego podziękowania, ichm. panów posłów, w. jm. pana Michała Dzierżka łowczyca żydaczowskiego, jm. pana Macieja Stoińskiego uprosiliśmy. Którzy ichm. panowie posłowie nasi omnem in pectoribus nostris exponendo świadczonych afektów gratitudinem, oraz na punkta w instrukcyjej sobie przez j.w. jm. pana marszałka napisanej koła naszego, upraszać będą j.w. jm. pana generała Fluka, aby dalszą swoją województwu naszemu świadczył łaskę. Przy tym exponent, aby w miarze, w zabieraniu podwód, w przechodach agrawacyjej żadnej nie mieliśmy i w innych punktach instrukcyjej położonych upraszać będą.

I w tym nie mniejsze solamen iniuriatorum, które przez naznaczenie w. ichm. panowie komisarze ex brachio suo j.w. jm. pan generał Fluk województwu naszemu privare raczył. I za to w. ichm. panowie posłowie nasi quam solennissime podziękować mają.

Do którego w. jm. pana komisarza ex brachio j.w. jm. pana generała Fluka wysadzonego, aby tym snadniej mogli mieć iniuriati [2272] krzywd swoich solamen, uprosiliśmy, insistendo deklaracyjej w instrukcyjej tegoż j.w. jm. pana generała, przez w. ichm. panów posłów swoich do województwa naszego ordynowanych, w parafiach i powiecie bełskim zostających, jm. pana [Jana Stanisława] Rosochackiego miecznika ziemi buskiej, w parafiach zaś i w powiecie buskim jm. pana [Jana] Kadłubskiego skarbnika buskiego, w parafiach, w powiecie grabowieckim i horodelskim jm. pana Jana Rostkowskiego miecznika mścisławskiego za komisarzów uprosiliśmy. Którzy ichm. panowie komisarze, aby iuxta contenta j.w. jm. pana generała Fluka w wydawanych zimowych prowiantach seriam animadversionem i aggravatis przebrania i uciemiężenia przełożyć chcieli curam.

Kiedyśmy zaś exviscerati et penitus wniwecz obrócenii przez tak gęste kontrybucyje i wydawania prowiantów, do j.w. jm. pana generała Janusza³³¹ tychże ichm. panów komisarzów, w. jm. pana Antoniego Dramińskiego cześnika i jm. pana Adama Jemiłowskiego pisarza grodzkiego bełskich aprobujemy. Którym omnem gratitudinem z najprędszych pieniędzy deklarujemy. Upraszamy jednak ichm. panów, aby 15 maii do j.w. jm. pana generała Janusza, albo na miejscu tegoż j.w. jm. pana gen. Janusza komendę mającego jechali i uprosili, exponendo tantam miseriam, exviscerationem et egestatem województwa naszego, in levamen dobrom ziemskim, aby i królewsczyzny, i duchowne dobra, nemine excepto przyłączone, przyjąć raczył. W czym serio ichm. panów komisarzów, aby o tym traktowali, obligujemy.

³²⁹ Aleksander Michał Łaszcz kasztelan bełski.

³³⁰ Gebhardt von Pflug generał rosyjski.

³³¹ Gotfried Lebrecht Jahnus von Eberstaedt generał kawalerii rosyjskiej.

A ponieważ na gwałtowną potrzebę województwa naszego sumy zaciągnąć, to jest u w. jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego sto czerwonych zł, sumę zaś 3 tys. zł u jm. pana Jana Temberskiego, musieliśmy, którym ichm. cum summa gratitudine wygody, także i dług 300 czerwonych zł u jm. pana Tuszyńskiego zaciągniemy na potrzebę in antecessum województwa bełskiego, obligujemy jm. pana Adama Jemiłowskiego pisarza grodzkiego bełskiego i administratora pięciu zł od sta, in vim szeleżnego i czopowego od sta zł naznaczonych, aby za wydaną asygnacją w. jm. pana marszałka koła naszego, non derogando władzy komisarstwa j.w. jm. pana komisarza województwa naszego, w. jm. panu chorążemu horodelskiemu, którego dobra Opulsko³³² i Łubów³³³ in vim gratitudinis z podatku terażniejszego pięć zł od sta de plano libertujemy. Z reszty tych 300 czerwonych zł, u jm. pana Tuszyńskiego zaciągniemy, [2273] u jm. pana pisarza pozostałych, także 20 czerwonych zł przez j.w. jm. pana ordynata zamojskiego³³⁴ in vim tegoż podatku danych, ostatek z podatku egzakcyjnej swojej in instanti jm. zaś panu Temberskiemu 3 tys. oraz i 300 zł in vim prowizji przez nas temuż jm. deklarowane, na dzień i święto Narodzenia Św. Jana Chrzciciela [24 czerwca 1710 r.] insimul atque semel przed wszystkimi asygnacjami punktualnie wypłacił.

Sumę zaś tysiąc zł oo. franciszkanom zamojskim laudo praesenti in vim pogorzenia zamojskiego kościoła, także oo. dominikanom konwentu bełskiego 500 zł naznaczamy.

Aby jednak ten podatek administracyjej jm. pana pisarza grodzkiego bełskiego akcelerowany był, stringimus jm. pana pisarza grodzkiego bełskiego, aby quam promptissime et exactissime, nemine excepto, renitentes egzekwować raczył. A któren by z ichm. renitens temerarie wypłacać, jakimi pretensyjej swojej zasłaniając się ekscepcjami, nie chciał, albo nieprawdziwą atestacją pomieniony podatek variare chciał, takowy za dowodnym dokumentem albo temerariae renitentis, albo nieprawdziwej atestacyjej między nami perpetuo activitate carere powinien, i owszem, pro rigore triplicis pensionis w sądzie cuiusvis subseilii przez intentowaną akcją jm. pana administratora podatku tego odpowiadać mógł. Którą atestacją ichm. panowie dziedzice i posesorowie fide, honore et conscientia ręką swoją podpisane, nie referując się do administratorów swoich, dawać powinny będą i oneż atestacyje jm. pan pisarz grodzki bełski propter verificationem et informationem województwu konserwować będzie powinien.

Desiderium jm. księdza plebana mostowskiego zlecamy ichm. panom komisarzom od nas uproszonym, aby podając taryfę dóbr królewskich j.w. jm. panu generałowi Januszowi, w Mostach³³⁵ sortem plebanalem ekscypowali. Inszych ichm. desideria do przyszłego sejmiku odkładamy.

Wniesiona przez niektórych ichm. kwerymonia, że w miastach niezwyczajnemi i podwyższonemi miarami agrawacyjom subsequitur, przez co wielkie detrimentum w wydawaniu prowiantów dzieje się, do przyszłego sejmiku także odkładamy.

³³² Opulsko, wieś w pow. bełskim (ob. Опільсько w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

³³³ Łubów, wieś w pow. bełskim (ob. Лубнівка w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

³³⁴ Tomasz Zamojski ordynat zamojski.

³³⁵ Mosty (Mosty Wielkie, Augustów), miasto w pow. bełskim (ob. Великі Мости, miasto w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

Sądy fiskalne województwa naszego po sejmiku relacyjnym nazajutrz reasumować naznaczamy.

Sprawy [2274] z jm. panem Niecieckim a panem Sczeniawskim in instanti jm. panu sędziemu bełskiemu³³⁶ sądzić zlecamy.

Sejmik zaś dla dalszych obrad naszych do sejmiku relationis przez radę warszawską naznaczonego limitujemy, to jest ad diem 16 iunii przez radę naszą ręką własną jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać i do akt podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszym zwyczajnym, dnia 5 maja r. 1710.

Antoni Dramiński marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

82. Sejmik z limity w Bełzie, 16 czerwca 1710 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 16 czerwca 1710 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 300, s. 606 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Jezierski w dniu 16 czerwca 1710 r. [feria 2 in crastino festi Sancitissimae et Individuae Trinitatis proxima a. D. 1710]; tekst *laudum* niekompletny, w księdze wpisano tylko pierwszą stronę, dalej zostawione puste miejsce.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 791.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, na miejsce obradom naszym zwykle, ex prorogatione blisko przeszłego sejmiku tu, die 5 maii ekspediowanego, do dnia dzisiejszego uczynionej i obrad naszych cursum pod dyrekcją j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku i Tartakowie Potockiego strażnika wielkiego W.Ks.L., marszałka konfederackiego województwa naszego reasumowawszy.

Najpierwej za podjęte fatygi, prace i koszta w ichm. panom posłom, tak do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m., jako też do j.w. ichm. panów generałów wojsk najjaśniejszego cara jm.³³⁷ z przeszłego sejmiku uproszonym dziękując, tychże prac ichm. wdzięczną in pectoribus nostris rysujem memoriam, a że jeszcze okurencyje dalszego świadczenia się ichm. województwu naszemu rekwirują, upraszamy w ichm. panów Kazimierza Polanowskiego starostę salnickiego i Michała Orzęckiego skarbnika trembowelskiego do j.w. jm. pana Jahnusa³³⁸ cum expostulatione [...] ^a

^a brak dalszej części tekstu

³³⁶ Jacek Łoś podstarości i sędzia grodzki bełski.

³³⁷ Piotr I car Rosji.

³³⁸ Lebrecht Gotfried Jahnus von Eberstädt generał kawalerii rosyjskiej.

83. Sejmik z limity w Bełzie, 14 lipca 1710 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 14 lipca 1710 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2479-2480 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Antoni Doliński w dniu 15 lipca 1710 r. [feria 3 ipso die festi Divisionis Sanctorum Apostolorum a. D. 1710].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 300, s. 862-864 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 795-797.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, na miejsce obradom i konsultacyjom naszym zwyczajne, ex limitatione przeszłego blisko sejmiku, die 16 iunii eskpediowanego, na dzień dzisiejszy zjehawszy się, najpierwej do obrad naszych za dyrektora koła rycerskiego województwa naszego w. jm. pana Antoniego Damińskiego cześnika województwa naszego e gremio nostri zgodnemi głosami naszymi uprosiliśmy.

Zapatrzywszy się zaś na usilną akceleracją prowiantów na wojska najjaśniejszego cara jm. moskiewskiego³³⁹, na magazyny letnieznaczonych, kiedy nie tylko tak wielkie zniszczenie i ekswisceracje województwa naszego, ale i instancje najjaśniejszego K.J.M. Augusta p.n.m. nullum komizeracyi nad województwem naszym zniszczonym sortiri mogły effectum, i owszem, do tychże prowiantów magazynów naznaczeni ichm. panowie komisarze wojsk auksyliarnych quam promptissime akcelerują egzekucją. Zaczem uprosiliśmy e medio nostri jm. pana Adama Kazimierza Jemiłowskiego pisarza grodzkiego bełskiego i komisarza województwa naszego, aby etiam in absentia j.w. jm. pana generała Jahnusa z jm. panem komisarzem od jm. pana generała Jahnusa do województwa naszego ordynowanym, przełożywszy zniszczenie i ciężkie calamitates województwa, conferre raczył, upraszając, żeby jeszcze egzekucją swoją nie chciał agrawować, ale do sejmiku relationis die 29 iulii w roku terażniejszym przypadającego z egzekucją zaczekać swoją. A jeżeliby tego nie chciał uczynić, to przynajmniej ad rationem tylko tych prowiantów, nemine excepto, tak duchownych, królewskich i ziemskich dóbr wybierać raczył. Cokolwiek zaś ad dexteritatem et activitatem jm. pana pisarza grodzkiego bełskiego jm. pan komisarz wojsk auksyliarnych wyświadczył, temuż praestandam gratitudinem dexteritati et activitati jm. pana pisarza committimus.

Urgens zaś necessitas wydania asygnacyi różnym ichm. do zapłacenia sum uchwałami województwa naszego naznaczonych ekspostuluje, a ponieważ nie masz tu prezencyi j.w. jm. pana strażnika W.Ks.L.³⁴⁰, [2480] komisarza naszego, więc dajemy plenariam potestatem wydawania asygnacyi w. jm. panu [Antoniemu] Damińskiemu cześnikowi bełskiemu, marszałkowi koła naszego, non derogando dawnym asygnacyjom przez j.w. jm. pana komisarza wydanym.

³³⁹ Piotr I car Rosji.

³⁴⁰ Stanisław Władysław Potocki strażnik wielki litewski.

Ponieważ zaś uchwalony podatek po 5 zł od sta złotych arendy per renitentiam ichm. ad effectum nie przychodzi, o co jm. pan pisarz grodzki bełski³⁴¹, administrator tego podatku w kole naszym querulatur, do którego asygnacye na zapłacenie zaciągniętych długów in urgente necessitate powychodziły, delat zaś in defectu sądów wydawać nie można, zacyzmy pozwalamy niniejszą uchwałą naszą, aby hinc et nunc do retentorów et renitentes, etiam sine processu iuris, delaty assignatariis cum poenis contra retentores iuxta praescriptum anteriorum laudorum nemine excepto wydawał.

Sejmik zaś ad diem 29 iulii w roku terażniejszym prorogując, niniejszą uchwałą do akt grodzkich bełskich ręką jm. pana marszałka podpisaną, temuż jm. panu marszałkowi oddać zlecamy. Działo się w Bełzie, dnia 14 iulii a. 1710.

Antoni Dramiński cześnik i marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

84. Sejmik relacyjny po walnej radzie warszawskiej w Bełzie, 28-29 lipca 1710 r.

1. *Laudum sejmiku relacyjnego województwa bełskiego po walnej radzie warszawskiej oraz na mocy limity w Bełzie, 28-29 lipca 1710 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2545-2546 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Antoni Dołiński w dniu 30 lipca 1710 r. [feria 4 post festum Sanctae Annae Matris proxima a. D. 1710].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 300, s. 930-933 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 799-801.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, vigore poparcia generalnej konfederacyi sandomierskiej, na walnej radzie warszawskiej pro die 28 iulii postanowionego, obradom naszym czasu i relacyjom destynowanego, jako ex vi przeszłego sejmiku ad diem 29 limitowanego, do Bełza zjechawszy się, takową obrad naszych czynimy konsultacyją.

A naprzód za dyrektora koła naszego w. jm. pana Antoniego Dramińskiego cześnika bełskiego uprosiliśmy. A że j.w. ichm. panowie posłowie po uczynionej relacyi funkcji swojej poselstwa na radę walną warszawską od nas uproszeni, donieśli nam, że niektóre projekta przez tychże ichm. panów posłów ad conclusum rady warszawskiej podane, ad archivum nie weszły, jako też i insze punkta, które nie były a tota Republi-

³⁴¹ Adam Kazimierz Jemiłowski pisarz grodzki bełski.

ca promowowane, w toż *conclusum* rady warszawskiej qua *ratione* inserowane, upraszamy jm. pana marszałka koła naszego, aby do j.w. jm. pana miecznika koronnego i marszałka generalnej konfederacji sandomierskiej³⁴² stanów R.P. skonfederowanych *expostulando*, napisać raczył.

Mając zaś wzgląd na koszta w przysłudze braterskiej publicznej województwu naszemu j.w. ichm. panów posłów naszych na radę proszonych, którzy jako u nas *merentur* winnego podziękowania, tak, da Pan Bóg, na przyszłym sejmiku ichm. n.m. panom obmyśleć *promptam gratitudinem* deklarujemy.

A ponieważ sejmik *relationis* dla wyszłej *auksyliarnych* wojsk *egzekucyi*, jako też dla niepodanego wcześniej *conclusum* rady warszawskiej do grodów *et per consequens* ob *defectum* *zjazdu* ichm. braci *hinc ex nunc* kontentować się nie może, więc *ad pleniorum congressum*, do dnia 25 sierpnia *cum toto effectu* odkładamy.

Kiedy zaś częste uniwersały do grodu przychodzą, które nie wszystkich daleko mieszkających ichm. braci obwieszczają, *stringimus* jm. pana regenta grodzkiego bełskiego³⁴³, aby *quam promptissime* do grodów porozysłać one raczył, a grody po parafiach za atestacyjami odesłać mają.

Na kwerymonia niektórych ichm. braci *in urgente necessitate* województwu naszemu kredytorów, a do jm. pana pisarza grodzkiego bełskiego³⁴⁴ *asygnacyje* mających, zachodzące, ponieważ jm. pan pisarz grodzki bełski i administrator podatku pięciu zł od sta *retardationem* wypłacenia *asygnacyjej* *ekskuje* się, że ichm. *renitentes* tego podatku do skarbu nie wnoszą, i owszem, oczywiście *mankament* niektórych atestacyjej niesprawiedliwych znajduje się, *teraźniejszą obradą* naszą postanawiamy, aby już więcej ichm. nie dawali atestacyi żadnej, tylko aby *arendarze* na Rodale³⁴⁵ przysięgali *coram officio castrensi Belzensi*, że *jaka in quantitate cum omnibus accidenciis*, nie *ekscypując* *poddanych*, pól, łąk, czynszów, zbóż do arendy i kontraktów *arendownych quocunque titulo* zachodzących, w dobrach *najdować* się *arenda* [2546] może. A jeżeliby *arendarze* nie mieli *stawać ad comprobationem super Rodale de quantitate* *płacenia* *arendy*, tedy ich *rabinowie* *starsi adigere* powinni pod *kłatwą*, a *in casu* przez *rabinów* i *starszych ziemskich* *niewypełnienia* tego punktu, tedy *poenas mille marcarum* na nich *praesenti laudo* wkładamy. Którzy by zaś ichm. *pomieniony* *podatek* *powydawali*, za *sprawiedliwemi* atestacyjami, *liberi* od *pomienionego* *podatku* *komprobacyi* *pronunciantur* *niniejszą uchwałą*. Którzy zaś *arendarzów* ani *szynków* nie mają, ani *trunków* *żadnych* do *miast* nie *wydają*, tylko na swój *obchód* *domowy* *gorzałkę* *kurzą*, *takowi fide*, *honore et conscientia* atestacyją *wydawać* powinni będą.

List do jm. pana Bromicza komisarza magazynu brodzkiego *in omnem eventum* jm. panu marszałkowi napisać i w grodzie zostawić zlecamy.

A ponieważ sejmik *relationis* ad 29 *ex limitatione* drugiego sejmiku przypadający *incidenter* *przeciągnął* się, w który sejmik *relationis* wszystkie materyje *ex limitatione*

³⁴² Stanisław Denhoff miecznik koronny, hetman polny litewski.

³⁴³ Łukasz Lebedowicz regent grodzki bełski.

³⁴⁴ Adam Kazimierz Jemiłowski pisarz grodzki bełski.

³⁴⁵ Wł. Rodał, zwój pergaminu z tekstem Tory.

sejmiku przypadające weszły, tedy obadwa sejniki kombinując pod laską generalnej konfederacyi sandomierskiej, ad diem 25 augusti prolongujemy.

Jm. panu komisarzowi Amerzbachowi, aby dyskretny był tak w braniu od kwitów, jako wyciąganiu wołów i we wszystkim łatwiejszy był, jm. panu pisarzowi grodzkiemu komisarzowi i administratorowi bełskiemu gratitudinem obmyśleć zlecamy i o to jm. upraszamy.

Te zaś obrady nasze ręką jm. pana marszałka podpisać i do akt grodzkich bełskich podać zlecamy. Działo się w Bełzie, die 28 iulii a. D. 1710.

A[ntoni] M[ikołaj] Dramiński c[ześnik] b[ełski], marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

85. Sejmik z limity w Bełzie, 25 sierpnia 1710 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 25 sierpnia 1710 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 300, s. 1077 – oblata, tekstu nie przepisano, w księdze jedynie nagłówek i puste miejsce; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 27 sierpnia 1710 r. [feria 4 post festum Sancti Bartholomaei Apostoli proxima a. D. 1710].

2. *Manifestacja szlachty przeciwko wyborowi funkcjonariuszy sejmikowych większością głosów i nieoblatowaniu akt sejmikowych w mniejszych grodach województwa bełskiego – Grabowiec, 27 września 1710 r.*

Rp. AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 105, s. 21-23 – oblata; w grodzie grabowieckim wniesiono w dniu 27 września 1710 r. [Sabbatho ante festum Sancti Michaelis Archangeli proximo a. D. 1710].

Mag. Cyryna et alii incolae palatinatus Belzensis protestatur.

Ad officium cui protunc Gen. Joannes Rostkowski ensifer Mscislaviensis in loco infrascripti Gen. loci praesentis vicecapitanei et iudicis praesidebat, et qui hoc munus subdelegationis in se ultro ac benevole suscepit, actaque praesentia castrensia capitanealia [22] Grabovecensia personaliter veniens Gen. Nicolaus Antonius de Łyczków Dogił Cyryna notarius terrae Braslaviensis, vicecapitaneus et iudex castrens Grabovecensis in cuius locum superscriptus Gen. subdelegatus est rogatus, tum Gen. Nicolaus Wieniawski, Zigismundus Wojucki, incolae palatinatus Belzensis, districtus Grabovecensis suo et aliorum incolarum nominibus quam primum acta praesentia adire voluerunt, praevia manifestatione contra Gen. Franciscum Alexium Korzybek notarium castrensem Horodlensem, ac eiusdem susceptantem, tum contra Gen. sus-

ceptantem cancellariae Vlodimiriensis ob non susceptam praesentem manifestationem nescitur qua ex occasione et ratione habita.

Idque praecavendo cuiusvis indemnitati honorum et integritati fortunarum, tum conservationi legis publicae ac antiquae praxi, inhaerendo anterioribus manifestationibus eo nomine a variis incolis et personis factis, praesentem inferunt manifestationem ac praesenti coram officio idque ideo, quia dum lex positiva omnes circumscripserat et constituerat praxes liberamque concesserat in hoc libero Regno in comitiolis particularibus ad quaevis obeunda munera et officia iudicum officialium non pluralitatem in electione sed dicere quae velis electis vero officialibus praescripserunt functionis determinationem, prout in aliis palatinatibus et districtibus consuetudines et ordo liberae electionis observatur. Mag. vero electi in contrarium legi publicae procedendo imo contradictionem plurimam nobilium ac officialium in dicendo quae sentiunt [23] postponendo, in functionibus suis persistunt, iudices fiscales ex districtibus eligere recusant, delegatos e medio sui ad revidendas et lustrandas villas, oppida devastata prout fumus per tariffam ac solidariis contributionibus aggravata extant non ordinant, ob quas aggravationes ex egestate summa subditi alias in oras migrarunt, lauda in comitiolis sancita ad districtus seu officia castrensia capitanealia non porrigunt, per quod summopere ex ignorantia sancitorum nobilitas et incolae districtuum aggravantur.

Praecavendo igitur cuiusvis indemnitati legum et consuetudinum, ac integritati fortunarum, nomine incolarum districtus tam Grabovecensis, quam Horodliensis liberam electionem Mag. officialium et iudicum fiscalium in post celebrandorum nisi per noviter liberam electionem constituendorum ne praeiudicium aliis incolis palatinatus Belzensis ac districtuum eiusdem videatur, conservando solitam electionem, ac liberum veto prout in antecedaneis comitiolis suprascripti manifestantes ratione praemissorum manifestabantur, iterum atque iterum protestantur et manifestantur, salvam eiusdem manifestationis meliorationem, auctionem cui competerit vigore praemissorum in toto reservando et praecustodiendo facultatem.

86. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1710 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

87. Sejmik z limity w Bełzie, 30 września 1710 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 30 września 1710 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 2, 45, s. 2655* – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Franciszek Mielaczewski w dniu 1 października 1710 r. [feria 4 post festum Sancti Michaelis Archangeli proxima a. D. 1710].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 300, s. 1177-1178* – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 803.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy in locum consiliorum nostrorum solitum, na dzień dzisiejszy ex limitatione przypadający, lubo należało nam ad normam inszych województw ad satisfactionem sancitorum rady warszawskiej przystąpić et omnia tejsze rady adimplere puncta, jednak kiedy jm. pan marszałek konfederacyi naszej ob summas et publicas legalitates nie zjechał, nad to ichm. panowie posłowie województwa naszego do K.J.M. p.n.m. ordynowani hucusque non comparuerunt, et de relatione przez ichm. nam praesertim non constat, z której sufficientissime informować byśmy się mogli, dlatego obradę naszą cum toto effectu ac declaratione wystawiania, tak wyprawy, jako et aliorum contentorum, tąż radą wielką warszawską expressorum, do dnia 14 miesiąca listopada w roku niniejszym prolongujemy.

Na któren by czas jm. pan marszałek konfederacyi naszej nie zjechał, liberam sobie electionem jm. pana marszałka ad hunc actum zachowujemy. A tę niniejszą obradę naszą w niebytności jm. pana marszałka naszego konfederackiego w. jm. pana starostę bełskiego i grabowieckiego podpisać rękoma swojemi upraszamy. Działo się ultimo septembris roku 1710 w Bełzie, in loco consiliorum solito.

Józef Potocki s[tarosta] b[ełski], r[opczycki]

Franciszek Głogowski s[tarosta] g[rabowiecki] m.p.

88. Sejmik z limity w Bełzie, 14 listopada 1710 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 14 listopada 1710 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 2, 42, s. 1753-1754* – oryginał; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 15 listopada 1710 r. [Sabbatho post festum Sancti Martini Pontificis proximo a. D. 1710].

Inne rękopisy: Rp. 2 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 300, s. 1322 – tekstu laudum nie przepisano, w księdze tylko nagłówek i puste miejsce; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 805-807.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, którzyśmy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacyjom zwyczajne, in virtute prorogacyjnej sejmiku przeszłego, rękami w. ichm. panów bełskiego i grabowieckiego starostów³⁴⁶ podpisanej, zjechali, takowe reassumendo et manutenendo in omnibus punctis tak generalną, jako i partykularną województwa naszego konfederacją in exequendis sancitis rady walnej warszawskiej pod łaską i dyрекcją j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku i Tartakowie Potockiego strażnika W.Ks.L., hrubieszowskiego etc. starosty, marszałka województwa naszego konfederackiego, czynimy postanowienie.

Naprzód, inhaerendo radzie walnej warszawskiej respektem podymnego na wyprawę piechot po 10 zł z dymu według taryfy 1661 uchwalonej, ponieważ w grodach województwa naszego bełskiego taż taryfa 1661 nie znajduje się, bez której trudna by miała być tego podatku kontrybucja, dlatego in vim tego podatku pogłównego dwoje ad proportionem sumy z podymnego wystarczającej uchwalamy, obligando wszystkich, żeby ten podatek według taryfy jm. pana [Michała] Wojskiego sędziego horodelskiego, albo za atestacyjami dziedziców i posesorów, sub fide, honore et conscentia danymi, nemine excepto, do rąk ichm. panów egzaktorów do tego podatku uproszonych irremissibiliter oddawali.

Do którego podatku uprosiliśmy ichm. panów Jacka z Grodkowa Łosia podczaszego i podstarościgo, i sędziego grodzkiego bełskiego i jm. pana Jana Kadłubiskiego skarbnika ziemie buskiej.

Procedendo zaś dalej in his sancitis rady warszawskiej, drugi podatek szelężnego według konstytucyj sejm lubelskiego także uchwalamy. Do którego podatku za egzaktorów w. panów Michała Wojskiego sędziego grodzkiego horodelskiego i jm. pana Jana ^anowskiego uprosiliśmy.

Których to podatków kurencja zaczynać się powinna ab actu niniejszej uchwały, a kończyć się powinna, pogłównego ultima decembris na rok jeden, a szelężnego ad primam septembris w roku przyszłym 1711.

Młynowe, insistendo także tak constitutioni sejm lubelskiego, jako i radzie warszawskiej, od koła każdego po taleru bitemu in vim tamtego, które za naszą dyspozycją egzakcyj jm. pana [Józefa] Siekierzyńskiego skarbnika braclawskiego rozeszło się, postanawiamy. Do którego podatku jm. pana Antoniego Kamodzińskiego cześnika braclawskiego uprosiliśmy. [1754]

Czopowe także reasumujemy i do jego egzakcyj jm. pana Adama Jemiołowskiego pisarza grodzkiego bełskiego także uprosiliśmy.

Tych zaś podatków kurencja, jako to młynowego, od aktu uchwały niniejszej zaczynać się ma, a kończyć ad primam septembris w roku, da Bóg, przyszłym 1711, czopowego zaś a prima ianuarii w roku także przyszłym, a kończyć się powinna w roku 1712.

³⁴⁶ Józef Potocki starosta bełski i Franciszek Głogowski starosta grabowiecki.

Że zaś województwo nasze ciężkimi premitur przechodami i konsystencyjami wojsk auksyliarnych, więc prosimy o allewiacyją i uprosiliśmy posłów do j.o. ks. jm. Golicyna³⁴⁷ i j.w. jm. pana generała Jahnusa von Eberstaedt j.w. ichm. panów Jacka z Grodkowa Łosia podczaszego, podstarościego grodzkiego bełskiego, jm. pana Józefa Lipskiego, obligując ichm., aby według instrukcyjej sobie podanej upraszali o allewiacyją.

Ponieważ zaś zaszedł uniwersał do województwa naszego od jm. pana Lubienieckiego komisarza generalnego wojsk auksyliarnych, aby j.w. panowie komisarze z jm. panem regentem grodzkim bełskim³⁴⁸, z taryfą przyjeżdżali, więc obligujemy tychże ichm. panów komisarzów i jm. pana regenta, do których i ichm. panów posłów naszych do j.w. ichm. panów generałów ordynowanych, także w. jm. pana [Antoniego] Radeckiego chorążego horodelskiego i jm. pana Mikołaja Koca podstolego buskiego, także jm. pana Antoniego Trembińskiego podczaszego drohickiego, upraszamy, aby ichm. zniósłszy się z sobą insimul sine ^b proporcycyjej dóbr taryfę skombinowawszy, j.w. ichm. panom generałom oddali i dyspozycyjej dojrzeli, oświadczając ^b in omni promptitudine sancitorum rady warszawskiej.

Do K.J.M. p.n.m. uprosiliśmy posłów, ichm. panów Antoniego Trembińskiego podczaszego drohickiego, Antoniego Kamodzińskiego cześnika braclawskiego.

Oschle zaś wszystkie asygnacyje do sądów fiskalnych odsyłamy.

Interes ^b przeszłych i terażniejszych ^b committimus.

Wniesione desiderium jm. pana Jasińskiego respektem pogorzenia wsi części jego Horodłowie³⁴⁹, mając compassionem nad jm., na przyszłym sejmiku rekompensę obmyśleć deklarując, odkładamy ^b do najpierwszych podatków regulujemy.

Którę to uchwałę naszą zgodnie umówioną, ręką j.w. jm. pana marszałka naszego konfederackiego podpisać i do grodu bełskiego podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in consultationum solito loco, die 14 novembris a. 1710.

Stanisław Potocki s[traźnik] W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego konfederacki

^a pismo bardzo wyblakłe i nieczytelne ^b wyrazy nieczytelne

2. Dwie protestacje przeciwko sejmikowi i jego marszałkowi – Bełż, 15 listopada 1710 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 300, s. 1318-1320 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 15 listopada 1710 r. [Sabbatho post festum Sancti Martini Pontificis proximo a. D. 1710].
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 815-817.

³⁴⁷ Książę Michał Golicyn feldmarszałek rosyjski.

³⁴⁸ Łukasz Lebedowicz regent grodzki bełski.

³⁴⁹ Horodłowie, wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, jej grunty w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Mag. ac Gen. domini Franciscus capitaneus Grabowiecensis, Antonius dapifer, Nicolaus venator Belzenses de Głogowiec Głogowski, tum Mag. et Gen. Gabriel Bilski subdapifer Lublinensis, Josephus Dunin capitaneus Bachtinensis, Andreas Zaboklicki vexillifer cohortis loricatae Mag. vexilliferi Sandomiriensis³⁵⁰, Aleksander Stadnicki, Samuel Belzecki, Martinus Radaszewski, Antonius Mroczek, incolae palatinatus Belzensis et alii infrascripti in et contra Ill. et Mag. Stanislaum Potocki excubiarum M.D.L. prefectum, in antecessum mareschalcum confederationis palatinatus Belzensis solenniter gravique cum quaerela questi et protestati sunt, idque in eo.

Quia ipse Ill. et Mag. mareschalcus cum ex stallo suo omnes [1319] intervenientes quascunque controversias activitate sua pacare et sanare ac in circumscriptione laudorum etiam sub confoederatione salvam vocem vetandi conservare debuerit integritatemque totius palatinatus providere ac cum consensu totius palatinatus laudaeque concludere taliaque puncta vim legis publicae et detrimentum palatinatus Belzensis praeseferentia connotare debuerat, idem et eidem Ill. et Mag. Potocki excubiarum M.D.L. praefectus in contrarium procedendo, immo in postpositionem legum publicarum procedendo, ausus est et temere praesumpsit, habens ad Mag. Franciscum Głogowski capitaneum Grabowiecensem colonellum exercituum Regni S.R.M. aliquod privatum odium, hoc odium in congressu publico palatinatus Belzensis in Belz die 14 novembris, anno praesenti 1710 in loco solito consultationum peragenti, post intimationem Mag. Josephi Potocki capitanei Belzensis Mag. capitaneum Grabowiecensem publice exprobare et directe ad personam Mag. capitanei Grabowiecensis vocem suam, respectu aliquarum protestationum coram officio castrensi Grabowiecensi de nullitate consultationum subsequatarum, ex actis per eundem Mag. capitaneum Grabowiecensem extraditionis, acsi quasi denegantem dirigere ac toties quoties intercepta voce palam publice totius domus Mag. Głogowskich, bene semper de Republica sentientium, verbis laesivis honorique nocivis tangere et alia quaeque inconvenientia honorem tangentia proferre ac exinde ad contentiones et vixas provocare ad extremum, ac si per absolutam potestatem, in contrarium legis publicae et iuris vetandi, post intimationem Mag. capitanei Belzensis, nulla intercedente contradictione, locum mareschalcatus non insidendo, sed iam in his per se promotis et peractis contentionibus, obstante contradictione tot incolarum palatinatus Belzensis, privata autoritate, nocte iam profunda locum mareschalcatus occupare.

Cernentesque protestantes summum exinde legi publicae et iuri vetandi praeiudicium sentientes, providendo cuivis [1320] indemnitati tam palatinatus Belzensis, quam sui honoris, ad patrocinium legum sese confugientes, contra eundem Mag. excubiarum M.D.L. praefectum tam inhaerendo anterioribus protestationibus de nullitate nonnullorum punctorum in laudis anterioribus palatinatus Belzensis, ultra mentem incolarum palatinatus Belzensis praeseferens connotatorum, prout eo nomine protestationes factae fusius edisserunt, nunc et in praesenti protestatur. Salva eiusdem protestationis auctione, melioratione seu diminutione, aut alia factione sibi et incolis palatinatus Belzensis pleno in robore reservata et praecustodita facultate.

³⁵⁰ Stanisław Morsztyn chorąży sandomierski.

[1320] Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personam liter veniens Gen. Adalbertus Wiszniowski et Gen. Antonius Mroczek, incolae palatinatus Belzensis, inhaerendo protestatione die hodierna in actu contenta, per Mag. Głogowski et alios incolas palatinatus Belzensis contra Ill. et Mag. Potocki excubiarum M.D.L. praefectum ac totum actum comitiorum factae, nunc protestantes contra eundem actum protestatur, idque in eo.

Quia non attenta contradictione, in contrarium legis publicae et iuris vetandi idem Ill. et Mag. excubiarum Regni [s] praefectus procedere praesumpsit, obviando cuius indemnitate iuris vetandi iterum iterumque protestatur.

|| 3. *Reprotestacja grupy szlachty w obronie sejmiku województwa bełskiego w dniu 14 listopada 1710 r. – Bełż, 15 listopada 1710 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 45, s. 2729-2731 – oryginał; pismo zupełnie wyblakłe, słabo czytelne.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 809-813.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego ^a, którzyśmy się tu, do Bełża, inhaerendo tak prorogacyjej z przeszłego sejmiku na dzień dzisiejszy, jako in virtute konfederacyjej generalnej stanów R.P., tudzież i swojej partykularnej województwa bełskiego, pro exequendis sancitis rady warszawskiej zjechali, solenną przeciwko w. jm. panu Franciszkowi staroście grabowieckiemu, Antoniemu stolnikowi, Mikołajowi łowczemu bełskim Głogowskiemu, tudzież ichm. panom Gabrielowi Bilskiemu podstolemu lubelskiemu, Józefowi Duninowi staroście bachtyńskiemu, Sebastianowi Lesieckiemu pisarzowi grabowieckiemu grodzkiemu, Jędrzejowi ^a, Aleksandrowi Stadnickiemu, Marcinowi Radaszewskiemu, Samuelowi Bełżeckiemu, Józefowi Lesieckiemu, Wojciechowi Wiśniewskiemu i Antoniemu Mroczkowi czynimy protestacyją i reprotestacyją o to, iż ichm. panowie nie pamiętając na pressury i tak wielkie ciężary tej ojczyzny, zapomniawszy dobra pospolitego, wstecz idąc wszystkim radom pod konfederacyją generalną sandomierską, przy wierze św. katolickiej, świątyniach Pańskich, wolnościach, prawach i swobodach ojczystych, dostojęństwie najjaśniejszego K.J.M. Augusta II p.n.m. postanowionej formowanym, nie chcąc ad effectum przywieść sancita rady warszawskiej, tak w wyprawie na obronę R.P. i wystawienie własnych sił, nie akceptując żadnych uchwał w podatkowaniu, i owszem, też samą konfederacyją annihilando, pretekst tylko prywat swoich iure vetandi pokrywyszy, nie kontentując się dawniejszemi contra actus publicis województwa naszego bez bytności ichm., za zgodą wszystkich obywatelów województwa naszego natenczas na sejmiku będących powszechną zgodą postanowionych, teraz osobliwą tak j.w. jm. pana Stanisława Potockiego strażnika W.Ks.L., hrubieszowskiego etc. starosty, marszałka województwa naszego konfederackiego, jeszcze in anno 1704 przy konfederacyjej generalnej sandomierskiej stanów R.P. wolnymi głosami przez nas obranego i dotąd jurysdykcyją swoją et ministerium marszałkowskie, stosując się do konfederacyjej generalnej sandomierskiej, kontynuującego, przez protestacyje opisali, ale et de nullitate actus sejmiku naszego

teraźniejszego dnia wczorajszego, legitime zaczętego, przyznając jm. pana marszałka, w teźże protestacyjej manifestowali się.

Przetoż my widząc ichm. tantam temeritatem et ausum, inhaerendo eo in passu tak konfederacyjej generalnej, jak i naszej partykularnej, osobiłwie radzie walnej warszawskiej, uchodząc rigorem w tej [2730] radzie warszawskiej super renitentes sancitis onej, która renitentes pro hostibus deklarowała patriae, reassumendo in toto konfederacyją generalną sandomierską i naszą partykularną, nie mogąc przedtem dla tychże ichm. panów Głogowskich i ich adherentów ustawicznej kontradykcyjej, ponieważ nam trzy sejniki dla ich prywatnej kontradykcyi do tego czasu w prorogacyją pójść musiały, sancita rady warszawskiej ad executionem przyjść nie mogły, teraz sub eadem confederatione, pod tym j.w. jm. panem marszałkiem konfederackim, jako kontynuującym ministerium swoje, non profunda nocte, jako ichm. w swojej obiciunt protestacyjej, ale po intymacyjej placentia die, na kilka godzin przed zachodem słońca zaszelej, zacząwszy sami z tymże jm. panem marszałkiem naszym respectu starania o niewydanie z grodu grabowieckiego protestacyjej, jakoby contra actus publicos nostros uczynionej, kontencyje et violentis honore tegoż jm. pana marszałka ledentibus verbis et comminationibus in[...]b dla których obviando malis, limitacyja do dnia dzisiejszego stanąć musiała.

Dnia dzisiejszego ad effectuationem sancitorum rady walnej warszawskiej przystąpiliśmy. Protestujemy się tedy przed Bogiem i całą R.P., że nic contra iure vetandi, chowaj Boże, nie uczyniliśmy, tylko to co należy do obrony ojczyzny. Przeciwno zaś ichm. panom, że przez ich kontradykcyje eversionem status ichm. intendunt i konfederacyją przez stany R.P. akceptowaną łamać chcą i łamią, przez rygory w radzie walnej warszawskiej super renitentes sancitos impositos subiacent, co in facie całej R.P., albo tam, gdzie de securitate tako te, jako dawniejsze leżyje ichm. deducere deklarują i ten manifest nasz rękami naszymi podpisany, do akt grodzkich bełskich podajemy. Działo się w Bełzie, na miejscu obrad zwykłym, dnia 15 novembris 1710 a.

[1] Stanisław Potocki strażnik W.Ks.L., marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego, [2] Józef Potocki s[tarosta] b[ełski], [3] Antoni Radecki, [4] Jan Stanisław Drużbic bełski, [5] Samuel Antoni Drużbic buski chorążowie, [6] J[acek] Łoś podczaszcy, podstarości i sędzia grodzki bełski, [7] Antoni Dramiński cześnik województwa bełskiego, [8] Stanisław Rzeczycki, [9] Stanisław na [...] Świącikowski, [10] Stanisław Wydźga wojski buski, [11] Mikołaj J. Koc, [12] Szymon M. J. Młocki starosta helmecki, [13] Stanisław Jan Rosochacki miecznik ziemie buskiej, [14] Adam Kazimierz Jemiłowski pisarz grodzki bełski, [15] Franciszek Złotowski, [2731] [16] Jan Stawski, [17] Antoni Józef Czarnecki, [18] Stanisław Zawilski, [19] P. M. Sinicki zwinogrodzki starosta³⁵¹, [20] Jan Temberski m.p., [21] Antoni Trębiński, [22] Józef Matuszewicz, [23] Antoni G[rzymała] Kamodziński m.p., [24] Franciszek Przyłuski, [25] Stanisław Stadnicki, [26] Łukasz Lebedowicz r[egent] g[rodzki] b[ełski], [27] Antoni Szydłowski, [28] Krzysztof J. Zaporski, [29] °, [30] Jan Antoni z Komorowa Komorowski, [31] Mar-

³⁵¹ W tym czasie starostą dźwinogrodzkim był Stanisław Kazimierz Liniewski łowczy kijowski. Tu chodzi o królewską Dźwinogród (czasami Zwinogród) na Podolu, a nie bardziej znaną Zwinogrodkę w woj. braclawskim, która w 1697-1723 należała do Aleksandra Jana Jabłonowskiego – za te informacje wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondryze.

cin Jasiński, [32] A. Żuliński, [33] Jan Krosnowski, [34] Chryzostom Ołtarzewski, [35] Franciszek Dąbrowny z Orzewa, [36] Dominik z Gębarzewa Gębarzewski, [37] Józef Romanowski, [38] Kazimierz Piotrowski, [39] Paweł Jemiołowski, [40] Józef Młocki, [41] Jędrzej Gąsecki, [42] Jan Wojciech Kadłubski, [43] Paweł Łepkowski, [44] Franciszek Rościszewski, [45] ^c, [46] Józef Aksak, [47] Marcin Zaleski, [48] Stefan Gajowski, [49] Marcin Ochocki, [50] Michał Rozwadowski c[horąży] ł[u]kowski, [51] Walenty Dąbski, [52] Jan Mikołaj Niemiera, [53] Krzysztof Trzebieński, [54] Antoni Sokół, [55] A. M. Orłowski, [56] Antoni Prek, [57] Tomasz Rudnicki, [58] Andrzej Prek, [59] Jan Ignacy Dobrzyński, [60] Jan Kazimierz Jemiołowski, [61] Andrzej Młocki, [62] Franciszek Komorowski.

^a w tym miejscu w rkp. następuje kilka wyrazów nadpisanych, nieczytelnych ^b końcówka słowa nieczytelna
^c imię i nazwisko nieczytelne

4. Odpowiedź komisarzy rosyjskich na poselstwo z sejmiku – Jarosław, 10 grudnia 1710 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 301, s. 138-139 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Mag. Józef Lipski w dniu 22 stycznia 1711 r. [feria 5 in crastino festi Sancti Agnetis Virginis et Martyris a. D. 1711].

Memoriale ichm. panom posłom województwa bełskiego.

1. Prześwietne województwo [1622] bełskie ma sobie naznaczonych dymów 180 na zimową subsystencyją wojsk auksyliarnych jego carskiego wieliczeństwa³⁵², która się zaczyna a 1 die decembris anni praesentis, rachując na każdy dym porcyi 7 i ćwierć, uczyni porcyi 1305.

2. W które dymy nie powinny dobra wchodzić libertowane tego roku od najjaśniejszego cara jm.

3. Porcja jaka położona i taksa onej oddaje się z kancelaryi ichm. panom posłom.

4. Informacją rzetelną, jako zabiec ekscesom wszelkim w kwaterach zimowych, odbierają aż ichm. panowie posłowie.

5. Punkt ten, który jest położony w response do prześwietnego województwa bełskiego, aby dobra j.w. jm. pana ordynata zamojskiego³⁵³, które tak bardzo przez wielką niedzielną subsystencyją wojsk auksyliarnych jego carskiego wieliczeństwa, wielką poniosły ciężkość w taryfie i kombinacyi w.m. panów uznały folgę. Iterato j.w. jm. pan generał zaleca i obliguje cum praecautione, że sam czynić się deklaruje dyspozycyją, a tę w.m. panom pro libitu dano anihilować.

W Jarosławiu, die 10 decembris a. 1710.

³⁵² Piotr I car Rosji.

³⁵³ Tomasz Józef Zamoyski V ordynat zamojski.

5. Informacje o procedurze rozstrzygania skarg o nadużycia podczas wybierania prowiantu dla wojska rosyjskiego w województwie bełskim.

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 301, s. 140-142* – oblata; w grodzie bełskim oblatował Mag. Józef Lipski w dniu 22 stycznia 1711 r. [feria 5 in crastino festi Sancti Agnetis Virginis et Martyris a. D. 1711].

Informacja, jako ekscesom, którebykolwiek mogły przypadać w zimowych kwartyerach, zabezpieć.

1. Należy u każdego regimentu oznajmić komisarza polskiego, któremu przypadające skargi mają być donoszone, ten zaś sam refert pułkownikowi albo komendantowi od pułku.

2. Drugi takowy komisarz albo komendant z regimentu takowej skardze nie mógł zadosyć uczynić, taż sama skarga ma być doniesiona przez pomienionego tegoż komisarza jm. panu generałowi majorowi od brygady, który powinien będzie finalnie zakończyć, tak żeby dalszego progresu nie miała, chyba by była rzecz wielkiej konsekwencyi, o której powinien uczynić relacją jm. pan generał major altiori subsellio.

3. Ażeby tedy w tej mierze dobry porządek zachowany był, deklaruje się j.w. [141] jm. pan generał żadnej nie przyjąć skargi, chyba która by miała atestata od dwóch komisarzów polskich, że jej tam albo nie chciano akceptować, albo kończyć.

4. Dla lepszej wszystkich województw wiadomości będą o tym wydane uniwersały donoszące, jakie mają surowsze ordynanse ichm. panowie oficyjerowie, wedle których aby wiedzieli ichm. panowie posesorowie, jakim sposobem na występnych uskarżyć się.

5. Mają mieć pilną na to adwertencyją ichm. panowie posesorowie, aby wszystkie skargi i pretensyje swoje w tym tygodniu, praeviis omnibus documentis (gdzie i jako co się stało) donosili ichm. panom komisarzom polskim, nie odwłócząc ani zaniedbywając na drugi tydzień. Które takowe ani słuchane, ani przyjęte będą, chyba by była słuszna racja ekskuzy albo też sama odległość miejsca nie pozwalała prędszego odezwania się.

6. Nie ma się żaden z ichm. panów posesorów obawiać któregokolwiek oficera oskarżyć pod tym pretekstem, żeby mu miał grozić albo pomścić się chlubił, ale kto się sprawiedliwie i słusznie ukrzywdzonym być ozwie, ma swoją skargę [142] donieść pewnie, sprawiedliwość i satysfakcją otrzyma. A jeżeli który z ichm. panów posesorów dokumentem pokaże, że ukrzywdzający na to jeszcze groził i pomścić się głosił, takowy oficyjer dwojaką karą penowany zostanie.

89. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 20 sierpnia 1711 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 20 sierpnia 1711 r. – Kraków, 20 czerwca 1711 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 301, s. 1165-1174 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Skibicki w dniu 5 sierpnia 1711 r. [feria 4 pridie festi Transfigurationis Christi Domini a. eiusdem 1711].

Druk: AS 1696-1732, s. 653-655.

2. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego w Bełzie, 20 sierpnia 1711 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 301, s. 1234-1235 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Nob. Ossowski w dniu 20 sierpnia 1711 r. [feria 5 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1711].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 819.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy na dzień dzisiejszy vigore uniwersału najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. do Bełza, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, primarie insistendo eo i puncto praxi usitatae za dyrektora koła naszego rycerskiego uprosiliśmy jm. pana Stanisława Rosochackiego miecznika ziemie buskiej, oraz po przeczytany w kole naszym uniwersale najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. do dalszej rady przystąpić chcieliśmy i oraz wszystkie punkta uniwersału najjaśniejszego Pana naszego in executionem przyprowadzić umyśliliśmy, ale ponieważ nas niepłonne o zachodzącym traktacie z Portą Otomańską, a najjaśniejszego cara jm.³⁵⁴, J.K.M. i R.P. koligatem, dochodzą wiadomości, dlatego nie wchodząc w dalszą ile statum Reipublicae perimentes konsultacje, salvis per omnia universalibus najjaśniejszego pana naszego miłościwego sejmik ten oraz wszystkie ichm. braci naszych do koła naszego wniesione respektem praeaggravationum w podatkach interesa, ad pleniorum congressum, tak j.w. ichm. panów senatorów naszych, jako i ichm. panów braci naszych, pod tąż laską jm. pana miecznika [1235] buskiego, nazajutrz po sejmiku electionis deputatów na Trybunał Koronny z województwa naszego prorogujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 20 augusti a. 1711.

Stanisław Jan Rosochacki miecznik ziemie buskiej, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

³⁵⁴ Piotr I car Rosji.

90. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1711 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

91. Sejmik z limity w Bełzie, 15 września 1711 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku, prawdopodobnie został zerwany.

92. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 23 lutego 1712 r.

Sejmik zerwany.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 23 lutego 1712 r. – obóz pod Stralsundem, 30 grudnia 1711 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 302, s. 264-268 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Michał Czarnecki w dniu 10 lutego 1712 r. [feria 5 in crastino Cinerum a. D. 1712].

Druk: AS 1696-1732, s. 666-667.

2. *Instrukcja Augusta II dla Jana Humnickiego starosty rzeczyckiego, posła na sejmik przedsejmowy województwa bełskiego – obóz pod Stralsundem, 30 grudnia 1711 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 46, s. 1069 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Michał Czarnecki w dniu 10 lutego 1712 r. [feria 5 in crastino Diei Cinerum a. D. 1712].

Inne rękopisy: Rp. 2 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 302, s. 268-272 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Druk: AS 1696-1732, s. 668-669.

93. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1712 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

94. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 13 września 1712 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 13 września 1712 r. – Międzyrzecz, 13 sierpnia 1712 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 302, s. 1448-1454 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Bazyli Raciborowski w dniu 1 września 1712 r. [feria 5 ipso die festi Sancti Aegidii Abbatis a. D. 1712].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 105, s. 1133-1141 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Jan Danilecki.

Druk: AS 1696-1732, s. 666-667.

2. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1712 r.*

Rp. CDAUL, Fond 1, Opis 1, 302, s. 1544 – tekstu laudum nie przepisano, w księdze pozostawiono puste miejsce; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 20 września 1712 r. [feria 3 in vigilia festi Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae a. D. 1712].

3. *Manifestacja Aleksandra Wołuckiego, sługi i plenipotenta Mikołaja Koca podstolego buskiego przeciwko Żulińskiemu poborcy i Szczuckiemu subkolektorowi podatku łanowego województwa bełskiego – Bełz, 12 listopada 1712 r.*

Rp. CDAUL, Fond 1, Opis 1, 302, s. 1812 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 12 listopada 1712 r. [Sabbatho in crastino festi Sancti Martini Pontificis a. D. 1712].

Gen. Aleksander Wołucki, Mag. Nicolai Koc subdapiferi Buscensis famulus et plenipotens contra Gen. Żuliński exactorem et cuiusvis nominis Szczucki succollectorem contributionis agrariae palatinatus Belzensis manifestatur.

Inserenda et acticanda hoc loco erat manifestatio per Gen. Alexandrum Wołucki Mag. Nicolai Koc subdapiferi Buscensis famulum et plenipotentem contra Gen. Żu-

liński exactorem et cuiusvis nominis Szczucki succollectorem contributionis agrariae palatinatus Belzensis ratione per ipsos et quidem Gen. succollectorem laudi publici palatinatus non observationis et quietationibus ultra praescriptum laudi per florenum extorsionis, exindeque subditorum sui manifestanti domini aggravationis et iniuriationis. Verum quoniam intra triduum ut iuris et moris est eandem copiam manifestationis non porrexit idcirco de non porrectione ex parte Gen. notarii solenniter est protestatum.

95. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 29 grudnia 1712 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 29 grudnia 1712 r. – Greifswald, 20 października 1712 r.*

Rp. CDAUL, Fond 1, Opis 1, 302, s. 1926 – tekstu uniwersału nie przepisano, w księdze pozostawiono puste miejsce; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 23 grudnia 1712 r. [feria 6 post festum Sancti Thomae Apostoli proxima a. D. 1712].

Druk: AS 1696-1732, s. 703-704.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 29 grudnia 1712 r.*

Rp. 1 CDAUL, Fond 1, Opis 2, 46, s. 2291 – oryginał, mocno zbutwiały i uszkodzony przy lewym marginesie karty, braki w tekście uzupełniono na podstawie Rp. 2; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Leszczyński w dniu 29 grudnia 1712 r. [feria 5 in crastino festi Sanctorum Innocentium Martyrum a. D. 1712].

Inne rękopisy: Rp. 2 CDAUL, Fond 1, Opis 1, 302, s. 1937-1939 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 829.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, in virtute uniwersału J.K.M. p.n.m., za dyrektora koła naszego zgodnemi nas wszystkich głosami obraliśmy w. jm. pana Franciszka Dramińskiego stolnika bełskiego.

Pod którego dyrekcją z wrodzonej erga bonum publicum i całej ojczyźnie miłości na sejm blisko następujący dwuniedzielny warszawski unaniami obraliśmy i uprosiliśmy voto posłów, w. ichm. panów Tomasza ordynata Zamoyskiego knyszyńskiego, gródeckiego, ploskirowskiego starostę, Jana Radeckiego chorążego, Antoniego Dramińskiego cześnika bełskich, Mikołaja Koca podstolego buskiego.

Którzy ichm. według osobiwej przez w. jm. pana marszałka (ex mente publicnej nas wszystkich zgody) podanej i podpisanej sobie instrukcyi, commune bonum ojczyzny, całość i desideria województwa naszego circa dexteritatem suam promovebant.

Wniesione zaś desideria, to jest w. jm. pana Stanisława Świeżawskiego wojskiego bełskiego, przewielebnych jejm. panien zakonnych konwentu bełskiego, jako też i miasta Bełza niektóre, do przyszłego odkładamy sejmiku i tę naszą uchwałę w. jm. panu marszałkowi podpisać i do akt grodu bełskiego podać zlecamy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszym zwyczajnem, dnia 29 miesiąca grudnia r. P. 1712.

Franciszek Dramiński stolnik bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 29 grudnia 1712 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 46, s. 2285-2288 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Kazimierz Zajewski w dniu 31 grudnia 1712 r. [Sabbatho post festum Sanctorum Innocentium Martyrum proximo a. D. 1712].

Inne rękopisy: **Rp. 2.** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 302, s. 1954-1960 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 831-835.

Instrukcja na sejm ekstraordynaryjny dwuniedzielny warszawski ex limitatione die ultima mensis et anni praesentium przypadający, w. jm. panu ordynatowi Tomaszowi Zamoyskiemu ploskirowskiemu, knyszyńskiemu, gródeckiemu staroście, w. jm. panu Janowi Radeckiemu chorążemu, jm. panu Antoniemu Dramińskiemu cześnikowi bełskim, jm. panu Mikołajowi Kocowi podstolemu buskiemu, od województwa bełskiego uproszonym posłom, w Bełzie, in loco consiliorum solito, za uniwersałem J.K.M. odprawiającym się, die 29 decembris 1712 a.

Jeżeli kiedy ekstraordynaryjne pro indefesso circa bonum publicum studio od województwa naszego do Majestatu J.K.M. p.n.m. cisnąć się powinno podziękowanie, jako teraz, kiedy sam J.K.M. heroicis manibus non minus quam maturis utrzymawszy mołem okcydentalnej prowincyi consiliis, bierze przed się continuas meditationes dalszej dobra pospolitego konserwacyi, tak dalece, że bezpiecznie mówić może: „Popule mei, quid tibi facere potui, quod non feci?”.

Wracając z szczęśliwie zakończonej kampanijey na termin naznaczonego sejmu, pociąga nas do powszechnych obrad wydanym na sejmik uniwersałem, przez co znosi nieżyczliwą malevolorum przymówkę, qui consiliorum non fuere socii hostes facti sunt, za co ichm. panowie posłowie nie tylko uniżone Majestatowi J.K.M. fundent podziękowanie, ale też obnixe prosić będą, ażeby nas częstym za granicę odjazdem w dalsze nie sierocił czasy, ut solius sic optimi Regis praesentia mores et amores serenetur civium.

Non deerunt ichm. panom posłom verba gratitudinis, z winnym J.K.M. podziękowaniem za pożądaną z [2286] Polski wojsk utriusque gentis ewakuacją, przypomnią

nigdy nie notowaną Polaków ku Panu wierność, upewniwszy, że *ille Regni sui securissimus est, quem plura amicorum quam armorum munire praesidia*. Prosić będą o tak pomyślną całość R.P. konstytucyją, którą by wojsk moskiewskich i saskich do Polski regressus in perpetuum zatamowany był. Co nim się stanie, czekać będą ichm. panowie posłowie, ulteriolem consiliorum przytrzymawszy cursum.

Uczynią oraz *distinctas meritorum gratitudines* ichm. panom hetmanom³⁵⁵, że następujące z drugiej strony ab Oriente nieprzyjacielskie insultus, odwagą rycerstwa polskiego utrzymali i utrzymują, gorąco rekomendując, ażeby prawa de *immunitatibus* dóbr ziemskich, *excepta omni necessitatis bellorum explicatione*, według dawnych konstytucyj i zwyczajów w jako najdelikatniejszej trzymali obserwancję.

Upomnią się ciż ichm. panowie posłowie, cuius consensu ichm. panowie hetmani, pominawszy w tym zdanie i wiadomość całości R.P., inkorporowali w komput wojsk koronnych saską milicję, skąd de *moderno* dabunt *rationem authoramento*, a w dalszy czas *remotis praesentibus* w komput wojsk R.P. *inscia Republica* aby *exoticum* nie przyjmowali *militem*, ichm. panowie posłowie *omni studio* starać się będą, wspomniawszy: „o quam *miserum cum externis vivere!*”

A ponieważ przeciwko wyraźnym, którekolwiek de *immunitate bonorum terrestrium* postawali, dzieje się konstytucyjom, kiedy in *convulsionem* tychże pomienionych konstytucji komisye J.K.M. i mandaty z *remissami* do *zadwornych* sądów cum *evocatione extra forum competens* powychodziły, co że *tangit libertatem* [2287] et *authoritatem* Trybunału Koronnego *tollit*, dlatego serio zalecamy ichm. panom posłom naszym, aby przy pomienionych konstytucjach stawając, dotąd ad *conclusionem*, da Bóg, przyszłego sejmu nie przystąpili, dokąd kasacyja tak pomienionych mandatów, komisyej cum *iudicatis ad cuiuscunque instantiam* wyjednanych nie nastąpi, ale i w dalszy czas, *obviando similibus*, ichm. panowie posłowie *urgentissime* instabunt.

Rachunki jm. pana podskarbiego³⁵⁶ jako są *anima rerum*, tak aby na tym sejmie indilate ekspediowane były, *ex puro boni publici zelo*, ichm. panowie posłowie obszerne upomną się terminami. Na dalszą zaś do skarbu importancją i niezwykajne wolnemu narodowi podatkovania sposoby, etiam cum *discrimine* sejmu, nie pozwolą.

Deservita merces regimentowi jm. pana chorążego horodelskiego³⁵⁷, aby według dekretów Komisyej Radomskiej i Lwowskiej w repartycey swojej ziemi dobrzyńskiej zapłacona była, ichm. panom posłom *recomendatur*.

Że zaś ks. jm. Michał Wiśniowiecki kasztelan wileński wymknawszy się z niedyskretnego *externi principis* więzienia, dotąd za granicą siedząc, *nullam exercuit hostilitatem*, ale zda się z daleka tylko *prospicere neutralitati*, aby tym bezpieczniejszy miał do Pana akces, instabunt ichm. panowie posłowie do J.K.M. i R.P., aby mu (jeśli to i sam wierności swojej jakim poprze dokumentem) cum *securitate* osoby, honoru i fortuny remis dany był.

³⁵⁵ Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny i Stanisław Mateusz Rzewuski wojewoda podlaski, hetman polny koronny.

³⁵⁶ Jan Jerzy Przebendowski podskarbi wielki koronny.

³⁵⁷ Antoni Radecki chorąży horodelski.

Miasto Bełz (przez ogień szwedzki i inne wojsk inkursyje) speculum abominabilis desolationis, ażeby i z powinnej kompasyje, et ex beneficio iuris o konflagracją [2288] per constitutionem sejmu tego od następujących w dalszy czas cuiuscunque generis podatków wolne było, ichm. panom posłom intymujemy.

Caetera activitati et dexteritati ichm. panów posłów in aliis punctis comittimus, z przestrogą jednak, ne quid Respublica detrimenti patiatur. Którą to instrukcją jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać i ad acta podać zleciliśmy.

Franciszek Dramiński stolnik bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

96. Sejmik relacyjny w Bełzie, 3-4 kwietnia 1713 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 3 kwietnia 1713 r. – Warszawa, 8 marca 1713 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 303, s. 719 – tekstu uniwersału nie przepisano, w księdze tylko nagłówkę i pozostawione puste miejsce; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 20 marca 1713 r. [feria 2 post Dominicam Oculi Quadragesimalem proximo a. D. 1713].

Druk: AS 1696-1732, s. 716-719.

2. *Laudum sejmiku relacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 3-4 kwietnia 1713 r.*

Rp. AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 107, s. 592-595 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Nob. Wawrzyniec Krobanowski w imieniu marszałka sejmiku w dniu 22 kwietnia 1713 r. [Sabbatho post festa Solennia Sacri Paschatis proximo a. D. 1713].

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, za uniwersałem J.K.M. p.n.m. na sejmik die 3 aprilis zjechawszy się, wprzód Najwyższemu Boga Naszego Majestatowi niewolnicze z podziękowaniem oddawszy wdzięczności, za konserwacją zdrowia inter tot sudores pro bono publico najjaśniejszego K.J.M. p.n.m., który potenti dextera upadającą ojczyznę naszą z pośrodku ostatnich niebezpieczeństw favente Supremo Numine dźwiga i utrzymuje. Widzi ten palpabilissime województwo bełskie między niezliczonymi eksperyencyjami dowód szczególnej ojcowskiej pieczołowitości J.K.M. p.n.m., [594] kiedy in deflendo statu ojczyzny po zerwanym sejmie warszawskim, dla ratowania wspólnego i naturalnego gwałtem pod ruinę cisnącej się R.P. nie chcąc jej widzieć oczywiście następującego upadku, subvenit et succurrit,

naznaczając całe R.P. sejmiki in conservationem omni meliori modo swobód i całości swoich.

Na co województwo bełskie zapatrzywszy się i stosując się do uniwersałów J.K.M. p.n.m. securitati internae in statu praesenti przez konserwacją wojsk securissimum subsidium prospicientis, nie mniej wielkiego granic ojczystych et salutis universi protektora, j.o. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego³⁵⁸, summa aestimatione zdanie z podziękowaniem pro solitudine continuo przyjmując.

Ponieważ konserwacja militiae bez zapłaty ullo modo być nie może, abyśmy byli informowani sami u siebie de importantia podatkovania województwa naszego ad mentem anteriorum laudorum wybranego oraz i wypłacenia asygnacyi wyszłych ad complementum repartycyi naszej, albo restantis persolutionis, z której zasłużone wojsko supplere należy, upraszamy et fraterne obstringimus ichm. panów sędziów naszych fiskalnych, aby [595] pro amore publicae felicitatis ac commodi sądy fiskalne captato oportuno tempore przed terminem przyszłego, da Bóg, sejmiku reasumowali et indilate ichm. panów egzaktorów de calculo et persolutione inwestygowali, tak aby województwo na przyszłym sejmiku limitationis informowane, mogło disponere nieuniknioną zapłatę wojsku.

Dlatego sejmik terazniejszy ad diem 26 mensis iunii publico consensu pod jedną łaską prorogujemy, na który termin podziękowanie j.w. ichm. panom posłom województwa naszego cum emerita gratitudine odkładamy. Desideria wszelkie ichm. panów braci naszych, jako i supliki konwentów i miast, cum toto effectu obrad naszych na tenże termin i czas limitujemy, praesentis conventus nostri vigore et plenissimo robore. Działo się w Bełzie, in loco solito consultationum, die 4 aprilis a. D. 1713 r.

Kazimierz Tadeusz Polanowski starosta salnicki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

3. *Protestacja Jana Olszewskiego przeciwko limitacji sejmiku – Bełz, 4 kwietnia 1713 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 303, s. 806 – oblata; w grodzie bełskim wniósł Gen. Jan Olszewski w dniu 4 kwietnia 1713 r. [feria 3 post Dominicam Iudica Quadragesimalem proxima a. D. 1713].*

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 837.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Gen. Joannes Olszewski manifestatus [est] in eo quia manifestans quam primum affectatam magnificorum nonnullorum in cras palatinatus praesentis Belzensis praescriverit prorogationem comitiolorum palatinatus Belzensis, illico tam uti in eodem egressu ita et ad praesens de nullitate eiusdem prorogationis uti liberam vocem vendandi tangentis protestatur.

³⁵⁸ Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

4. *Protestacja Józefa Potockiego starosty bełskiego i grupy urzędników oraz szlachty bełskiej przeciwko limitacji sejmiku – Bełż, 4 kwietnia 1713 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 303, s. 807-808 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 4 kwietnia 1713 r. [feria 3 post Dominicam Iudica Quadragesimalem proxima, a. D. 1713].

Mag. Potocki contra Mag. Polanowski manifestatur.

Ad officium et acta protunc Gen. Michael Bielski thesaurarius Podoliae ad hunc actum deputatus subdelegatus praesidebat et acta [808] praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Ill. et Mag. Josephus a Potok in Kitajgród et Krystyampol Potocki Belzensis, Ropczycensis etc. capitaneus, Mag. Adamus Casimirus Jemiłowski vicecapitaneus et iudex, Lucas Lebedowicz notarius loci praesentis, Josephus Georgius Matuszewicz thesaurarius Minscensis, Antonius Prek, Franciscus Złotowski vexillifer Czernihoviensis, Theodorus Czaśławski pincerna Rozanensis, Paulus Łebkowski ensifer Podoliae, Michael Komorowski, Simon Linkiewicz, Joannes Olszewski, Michael Kłopotowski, Aleksander Rzeczycki, Stanislaus Zalchocki, Franciscus Ostrowski, Demetrius Lebedowicz, Paulus Jemiłowski, Alexander Rakusz Wojucki, solenniter protestati sunt contra Gen. Casimirum Polanowski capitaneum Salichscensem, marschalcum comitiolarum particularium palatinatus Belzensis ex literis universalibus a S.R.M. d.n.c. pro die hesterna actum hunc proxime praecedenti designatarum, itaque pro eo quia ipse non considerati eo quod videlicet literis universalibus a S.R.M. d.n.c. prorogationes et limitationes quasvis comitiolorum quorumvis palatinatum abrogatae sint. Nihilominus praedictus Gen. marschalcus secus faciendo nec observato eo quod videlicet Ill. et Mag. manifestans intercepta voce suo in ordine ad non permittendum eandem limitationem verum ad satisfaciendum universali serenissimi Regis d.n.c. et finienda sancita ut pote promovendo, quatenus [809] palatinatus suus ad normam alicui palatinatum exercitui stipendio emerita saltem pro duobus in solutione est canciret conclusionem et determinationem earundem comitiolarum promovere vellet ille nihilominus denegata sibi voce in levipendium universalium S.R.M. d.n.c. plurima nobilitate contradicente praecipitanter comitiola eadem ad libitum tantum sui limitavit ac ad diem 26 mensis iunii anni praesentis prorogavit. Qam limitationem uti contra mentem et positivam expressionem universalium S.R.M. vetante et contradicente plurima nobilitate in expressionem liberae vocis si quidem per eundem Mag. marschalcum subsecuta est idcirco de nullitate eiusdem limitationis acsi vim legi ac liberae voci inhaerentis praedicti manifestantes iterum iterumque manifestantur.

97. Sejmik z limity w Bełzie, 26 czerwca 1713 r.

Sejmik zerwany.

1. *Reprotestacja Kazimierza Polanowskiego starosty salnickiego, marszałka sejmiku przeciwko protestacji w sprawie tumultu na sejmiku i ataków na swoją osobę – Bełż, 26 czerwca 1713 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 303, s. 1315-1318 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 26 czerwca 1713 r. [feria 2 post festum Nativitatis Sancti Ioannis Baptistae proxima a. D. 1713].

Gen. Polanowski coram Gen. Olszewski et alios protestatur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia [1316] personaliter veniens Mag. Casimirus Polanowski capitaneus Salnicensis solenniter in et contra Gen. Joannem Olszewski, Stanislaum Stadnicki, Nicolaum Siestrzewitowski, Josephum Młocki, Petrum Mosakowski, Joannem Nicolaum Niemiera, reprotestatus et protestatus est idque in eo quod primo Gen. Olszewski die hesterna, scilicet 26 iunii, continuandis comitiolis particularibus palatinatus Belzensis ex limitatione incidenti Mag. protestantis non tantum verbis indecentibus in facie totius palatinatus officium marschalcatu protunc eiusdem palatinatus tractatorum affecit, imposturosissime alegando ac si protestans protunc marschalcus, non considerasset protestationem eius die 4 aprilis, quasi de non concessa limitatione, subsecutam et obstante ea protestatione actum comitiolorum limitasset. Quod nunquam in rei veritate et tempore fuerat immo accedente totius palatinatus consensu, ter vel plus Mag. protestante protunc marschalco interrogante de unanimi assensu, clare distincte et expresse, et de contradictione investigante nemo protunc dissono sensu, contradixit una voce et voto limitationem comitiolorum cum toto effectu expostulatum est quae limitatio (inhaerendo universalibus S.R.M. d.n.c. ad capessendum bonum ordinem pro persolutione stipendiorum militarium in tuitionem Maiestatis ac libertatis in hoc turbido Reipublicae statu, unice necessariam, tum propter notitiam [1317] capiendam de importantia non parva contributionum palatinatus, cui nam cesserunt et cui ac quot earundem in exsolvendum militiae restant) subsecuta est. Sed etiam ausus est idem Gen. Olszewski cum assectis honorem Mag. protestantis per protestationem conscribendo, alia quoque inconvenientia quaecunque ipsemet cum suis sequacibus patravit malitiose coram actis in protestantem reiecit et obrusit. Gen. vero Siestrzewitowski eodem tempore in loco consiliorum consueto, non considerata domo Dei summo cum impetu ac clancore enormi ad frameam se se proripiendo, comminationes varias et diffidationes in vitam Mag. protestantis admirante tota palatinatus Belzensis nobilitate ad consilia (sibi summe necessaria) numerose congregata clamitavit in duellum extra templum quem quam audacissime provocavit expressa proferens verba: „Kto pocciwy niech wychodzi za kościół”, atque ad eandem circumscriptionem honoris protestantis se addixit. Gen. quoque Stadnicki verbis scommaticis protestantem afficiendo minabatur ac expressa voce se nociturum ingenti acclamatione protestanti declaravit.

Hi omnes prae-nominati pacis et tranquillitatis publicae violatores, alios etiam ad eundem conscriptionem nocivam honori protestantis ac periculosae vitae eiusdem confederantes, veluti Gen. Josephum Młocki, Petrum Mosakowski, Joannem Niemiera provocarunt, uti quidem actualiter praefati Gen. incolis eiusdem [1318] palatinatus

circumscriptione malitiose et imposturosae se se adiunxerunt, complicitertque circumscripterunt, atque summopere protestantem scommaticis verbis affecerunt, neque intimare cursum consilii concesserunt, et tamen de denegata sibi voce libera protestati sunt, quam ipsimet praepedierunt.

Ratione quorum Mag. protestans iterum iterumque reprobataus solenniter protestatus est, salva eiusdem protestationis melioratione sibi praecustodita offerendo se id omne iure vindicaturi velle.

98. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1713 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

W spisach deputatów (zob. Deputaci, cz. 4, s. 117) błędnie przytoczono informację o manifestacji przeciwko temu sejmikowi, w podanej księdze grodzkiej buskiej (CDIAUL, Fond 3, Opis 3, 26, s. 118-119) znajduje się manifestacja przeciwko sejmikowi deputackiemu województwa kijowskiego. Co potwierdza zresztą ustalenie autora tej części spisów w kwestii unieważnienia wyboru deputatów kijowskich.

99. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 10 stycznia 1714 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 10 stycznia 1714 r. – Warszawa, 14 grudnia 1713 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 16-17 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jerzy Tarnawski w dniu 2 stycznia 1714 r. [feria 3 in crastino festi Circumcisionis Christi Domini a. D. 1714].

August II z Bożej łaski król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski, czernihowski a dziedziczny książę saski i elektor etc.

Wszem, wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie jednak w., ur. senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom województwa bełskiego, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską.

Jako zawsze inter primas curas et felicitates panowania naszego zakładamy vota civium kontentować, tak i teraz annuentes usilnej uprzejmości i wierności waszych

instancyi, a oraz publicznej consiliorum dogadzając potrzebie, sejmik uprzejmościom i wiernościom waszym na dzień 10 miesiąca stycznia w roku przysłym 1714 niniejszym listem [17] i uniwersałem naszym na miejscu zwyczajnym w Bełzie składamy i naznaczymy. Obligując uprzejmości i wierności wasze, abyście się na ten czas i miejsce zjechawszy, pro exigentia terażniejszych koniunktur et omnem boni publici akomodować i aplikować obrady swoje raczyli. Co pilno uprzejmościom i wiernościom waszym zaleciwszy, dobrego onymże od Pana Boga życzymy zdrowia. Który to uniwersał nasz, aby czym prędzej do wiadomości wszystkich był przywiedziony, po grodach, parafiach i miejscach zwyczajnym publikować zleciliśmy. Na co się dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia 14 miesiąca grudnia r. P. 1713, panowania naszego 17 r.

Augustus Rex

Jakub na Skrzynnie Dunin regent koronny m.p.

‡ 2. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego w Bełzie, 10 stycznia 1714 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 56, s. 171-174 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jakub Kielczewski w dniu 11 stycznia 1714 r. [feria 5 post festum Sanctorum Trium Regum proxima a. D. 1714].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 81-85 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 843-846.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się za uniwersałem K.J.M. p.n.m. tu, do Bełza, na miejsce nam zwykłe, na dzień dzisiejszy, kiedy ta, która całą ojczyznę dotyka, pressura attigit nasze województwo, winne Majestatowi Pańskiemu niesiemy dzięki, że in hisce in malis, które nas premunt, daje medium decernendi de fatis nostris. Gdzie uprosiwszy za dyrektora koła naszego jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, taką czyniemy konsultacją.

Ponieważ jm. pan de Krygiern oberszterlejtant wojsk własnych J.K.M., pułku j.w. jm. pana generała Penstona, stanąwszy tu, w województwie, primis diebus novembris anni praeteriti, według dyspartymentu i dyspozycyi Komisariatu J.K.M. prowiantowe już od nas wybrał pieniądze, a drugiej takowejże za furaz teraz pretenduje sumy, nie uważając tego, że po wsiach rozłożone subsistunt tych wojsk racyje. Za czym succurendo ulteriori damno do traktowania i kapitulacyi z tymże jm. panem oberszterlejtantem do jm. pana komisarza naszego uprosiliśmy delegatów, to jest jm. pana Franciszka Dramińskiego stolnika bełskiego, jm. pana Antoniego Trembickiego podczaszego drohickiego, jm. pana Józefa Stadnickiego kasztelanica przemyskiego i jm. pana Andrzeja Cichowskiego wojskiego podolskiego, podstarościgo i sędziego grodzkiego krasnostawskiego, tak o ten furaz, jako stąd inne [172] pochodzące oku-

rencyje, pretensyje i krzywdy, spondendo po nas, że cokolwiek ichm. z jm. panem oberszterlejt-nantem postanowią, to pro rato et grato przyjmujemy. Cum hac conditione, żeby te postanowienie ichm. z podpisami rąk swoich i jm. pana oberszterlejt-nanta dla lepszej nas informacji po grodach per oblatam podali.

A że ciż ichm. przed zakończeniem sejmiku convenerunt jm. pana oberszterlejt-nanta, w Bełzie natenczas znajdującego się, i z nim o ten furaz za cały czas, póki to wojsko w województwie naszym subsistet skapitulowali za sumę 24 tys. złp, więc tę sumę unanimitate consensu do rąk jm. pana oberszterlejt-nanta między niedziel dwiema, sub extendenda ad renitentes przez też wojska executione po wyjściu determinowanego czasu, na taryfę przez ichm. panów komisarzy przeszłych z woli całego województwa ustanowioną, wypłacać obligujemy się.

A że w tej taryfie nonnullae perplexitates znajdują się, więc tychże ichm. panów komisarzy przeszłych upraszamy, aby tę taryfę skonfrontowali, a skonfrontowaną rękami swemi podpisawszy, do grodu podali.

Subveniendo przy tym wielkim fatygom w jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego, komisarza naszego, cum dispendio non modico zdrowia i fortuny circa bonum publicum [173] podjętej, za które dziękując, wszelką in pectoribus zapisujemy gratitudinem.

Associamus do tejsze pracy jm. pana [Antoniego] Iłowieckiego podczaszego brackiego, upraszając obydwu ichm., aby communicato consilio prosequantur interesa publiczne.

Zachodzącą kwestyją (która obrady nasze nieraz tamuje, o skarbnikostwo bełskie) między jm. panem Florianem Mireckim i jm. panem Józefem Lipskim, non praeiudicando iuribus Maiestatis, partes utrasque pro discernentia privilegiorum do sądów zadwornych J.K.M. odsyłamy.

Wniesione desideria nie tylko o przeładowanie, ale że per calamitates et hostilitates dobra Potylicz³⁵⁹, Bełz, Rachanie³⁶⁰, Łaszczówka³⁶¹ i Tuczępy³⁶² nie mogą korespondować teraz taryfie śp. jm. pana [Jana] Lipskiego poborowej, rezolwując naznaczamy do rewizyi tych dóbr jm. pana Benedykta Iwanickiego miecznika żytomirskiego i jm. pana Floriana Mireckiego skarbnika bełskiego, upraszając ichm., aby sub fide, honore et conscientia w dobrach pomienionych łany, domy i rzemieślników circa medios dies veris zlustrowawszy i quantitate proportionatam [174] podatowania na nie włożyli. Według której rewizyi dobra pomienione podatek ustanowiony contribuent, sub rigore contra retentores sancito, excepto Potylicza, miasta, które od przeszłych 25 poborów wszystkich, w roku przeszłym uchwalonych, libertujemy.

Ad quam clementiam jm. pana ^a Wiśniowskiego przypuszczając, sortem jego w dobrach Szyszowicach³⁶³ będącą, od pogłównego.

³⁵⁹ Potylicz, miasto w starostwie lubaczowskim, w pow. bełskim (ob. wieś Потелич w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

³⁶⁰ Rachanie, miasteczko w pow. bełskim (ob. wieś w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

³⁶¹ Łaszczówka, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

³⁶² Tuczępy, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

³⁶³ Szyszowice, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

Jm. pana [Jana] Kadłubiskiego stolnika buskiego i niegdy jm. pana [Jacka] Łosia podczaszego bełskiego subveniando dobrom, ponieważ to demonstratur, że na konwicznych gruntach ufundowany Jarczów³⁶⁴ i teraz nader zniszczony, warujemy, aby inter novas locationes nie był poczytany, ale Konwica et Jarczów pro uno censeatur.

A teraz obrady nasze ad diem 16 februarii anni praesentis, pod dyrekcją tegoż jm. pana marszałka limitując, te laudum ręką jm. podpisane do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu obradom zwykłym, die 10 ianuarii 1714.

Stanisław Rostkowski cześnik plocki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^a w podstawie pozostawiono puste miejsce

100. Sejmik z limity w Bełzie, 16 lutego 1714 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 16 lutego 1714 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 47, s. 1435-1437 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jerzy Tarnawski w dniu 23 lutego 1714 r. [feria 6 post diem Cinerum proxima a. D. 1714].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 193-195 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 847-849.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, na dzień 16 miesiąca lutego nam z limitacyjej przypadający, pod dyrekcją w. jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika plockiego, marszałka naszego na przeszłym sejmiku obranego, in his stantibus malis, które nas tangunt, chcąc dalsze kontynuować obrady nasze circa conservationem boni publici, takową czynimy konsultacją.

Ponieważ niektóre dobra dla ustawicznych na całą R.P. Polską, a per consequens na województwo nasze nieszczęśliwościach summe zrujnowane i podług taryfy, wojsku J.K.M. saskiemu podanej, czują się być preagrawowane, chcąc mederi iniuriatis i koekwować wszystkie dobra, aby przynajmniej in subsequeus adaequata podatków komportacja była, potrzebną być uznajemy rewizyją. Do której ichm. panów deputatów, z każdego powiatu po dwóch, na przyszłym sejmiku (ponieważ teraz tak siła ichm. nie zjechało) obrać deklarujemy. Którzy realem lustrationem, ante inchoationem functionis suae iuramento, comprobabunt.

³⁶⁴ Jarczów (Konwica), miasteczko w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

Teraz zaś, że zachodzą kwerymonie niektórych ichm. o wariację taryfy saskiej, więc obviando takowym inkonweniencyjom upraszamy ichm. panów komisarzy naszych, aby ekspostulowali z jm. panem oberszterlejtntantem de Krygien, ut manuteneat najpierwszą sobie podaną taryfę, oraz aby ludzie [1436] spod komendy jm. braniem podwód, sian ac aliarum rerum ludzi ubogich nie ciemiężyli, praevideat i we wszystkim traktatowi z jm. postanowionemu satisfaciat.

^aPrzy tym annuendo desideriiis w. jm. pana starosty bełskiego^{a365} i jm. pana Floriana Mireckiego skarbnika bełskiego³⁶⁶ względem oschłych asygnacyi za funkcye swoje, także za poselstwa innych ichm. na sejm ^awarszawski ekspediowane, jako też jm. pana wojskiego^a bełskiego³⁶⁷, który w potrzebnym razie województwu własnymi wygodziwszy pieniędzmi, w znacznej ^aosechł kwocie, oraz jm. pana chorążego horodelskiego^{a368}, który itidem założywszy za województwo, dotąd in restanti summa nie ma satysfakcyjej, do sądów ^afiskalnych odsyłamy, gdzie^a meritis ichm. panów ma praevideri recompensa.

Tamże desiderium jm. pana Kazimierza Wierzbickiego komornika granicznego bełskiego z kompasyjej nad znacznym pogorzeniem jm., a z deklaracyjej anterioribus laudis wyrażonej równo z innemi ichm. odkładamy, aby ex retentis, które się ex calculationibus ichm. panów egzaktorów pokażą, obmyślili satysfakcyją.

Których sądów reasumpcyją a die 20 martii anno praesenti naznaczamy, cum declaratione, aby do Zielonych Świątek [20 maja 1714 r.] przyszłych, anni eiusdem zakończone były. A że kilku ichm. [1437] panów sędziów fatis cesserunt z woli Najwyższego Pana, więc in supplementum zeszyłych ichm. upraszamy, j.w. jm. pana Adama Bełżeckiego kasztelana bełskiego, w. ichm. panów [Antoniego] Radeckiego chorążego horodelskiego, jm. pana Mikołaja Koca sędziego ziemskiego bełskiego, jm. pana Michała Teofila Czarnowskiego skarbnika buskiego, jm. pana Michała Polanowskiego stolnika dobrzyńskiego, jm. pana Kazimierza Polanowskiego starostę salnickiego, jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, marszałka naszego.

Korespondencyją prześwietnego województwa ruskiego, jako grato pectore przyjmujemy, tak reciproco affectu z ichm. n.m. panami certując, przy winnym podziękowaniu sensus nostros przez ichm. panów posłów naszych na przyszłym sejmiku obranych deferemus, a teraz dania responsu w. ichm. panom posłom województwa ruskiego activitati jm. pana marszałka naszego committimus.

Obrady zaś nasze ad diem 5 aprilis anni nunc currentis, pod dyrekcyją tegoż jm. pana cześnika płockiego limitujemy. Działo się w Bełzie, na miejscu zwyczajnym consultationum, die 16 februarii a. 1714.

³⁶⁵ Józef Potocki starosta bełski.

³⁶⁶ Według spisów urzędników skarbnikiem bełskim był wówczas Józef Antoni Lipski skarbnik bełski; Florian Mirecki nie występuje z tym urzędem (*Urzędnicy województwa bełskiego*, s. 60).

³⁶⁷ Stanisław Świeżawski wojski bełski.

³⁶⁸ Antoni Radecki chorąży horodelski.

Stanisław Rostkowski c[ześnik] p[łocki], marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^{a-a} słowa podkreślone

2. *Protestacja Adama Antoniego Bełżeckiego kasztelana bełskiego przeciwko marszałkowi i uchwałom sejmiku – Bełż, 12 marca 1714 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 316 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 12 marca 1714 r. [feria 2 post Dominicam Laetare Quadragesimalem proxima, a. D. 1714].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 851.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Ill. et Mag. a Bełżec in Cieszanów Bełżecki castellanus Belzensis suo et totius nobilitatis palatinatus Belzensis nomine, idque providendo cuius indemnitati, solenniter manifestatus est in et contra Gen. Stanislaum Rostkowski pincernam Plocensem, mareschalcum comitiorum palatinatus Belzensis, ratione per ipsum non iuxta puncta in publico congressu eorundem comitiorum connotata laudi per se formati conscriptionis, perindeque de incidentia iudiciorum fiscalium palatinatus eiusdem Belzensis qua se manifestantem qua alios permultos Gen. incolas huiusce palatinatus in dubium ferri causationis facta, de quo iterum atque iterum protestatur.

101. Sejmik z limity w Bełzie, 5 kwietnia 1714 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 5 kwietnia 1714 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 48, s. 1573-1576 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Mag. Kazimierz Jemiłowski w dniu 7 kwietnia 1714 r. [Sabbatho post festa Solennia Sacratissimi Paschatis proximo a. D. 1714].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 448-452 – oblata, tekst zawiera wiele błędów; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 853-857.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się na miejsce obradom naszym zwyczajne na dzień 5 miesiąca kwietnia z limitacyjej przypadający, pod tąż łaską jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, marszałka naszego, chcąc quam optime nostris consulere rebus et obviare imminentibus fatis, takową czynimy konsultacyją.

Naprzód, jako na przeszłych sejmikach multae intervenerunt querulationes o przedłożenie taryfy, wzięwszy przed siebie, że rewizya multo aget temporis interstitio a effectus onejże byłby przytrudniejszy i ukrzywdzonym folga tardo adveniret passu, więc potrzebniejszą wynajdujemy konstytucyją taryfy, aby exclusa auctione przez sąd fiskalny, pro iustitia cuique iniuriato cum alleviatione postanowiona była, temuż sądowi fiskalnemu committimus. Oraz dla większej illucydacyjej i demonstracyi comprobabit sądowi temuż jm. pan cześnik bełski³⁶⁹ taryfę swoją, jeżeli się konfrontuje z taryfą jm. pana pisarza grodzkiego bełskiego³⁷⁰.

Które to sądy, że w tak krótkim czasie ob concursum wielu interesów województwa effectum by sortiri nie mogły, dajemy j.w. jm. panu marszałkowi sądów fiskalnych in manus et dispositionem pro exigentia temporis one limitandi et protrahendi.

Tamże ichm. panów posłów wszystkich, osobliwie na sejm warszawski, tak in antecessum, jako też recenter od województwa deputowanych, odsyłamy pro debita cuique gratitudine.

A że interes jm. pana wojskiego bełskiego³⁷¹ [1574] osobliwe znaleźć powinien rekompensy media erogowanej in integritatem województwa własnej fortuny, więc pomyslnym jm. chcąc remunerari przy wszelkiej wdzięczności skutkiem, zlecamy sądowi fiskalnemu, aby co się pokaże reszty niedobrania od jm. pana sędziego grodzkiego bełskiego z najpierwszych pieniędzy nieodwłoczną jm. tenże sąd obmyślił satysfakcyją.

Chcąc przy tym pomieścić i innych ichm. pulsantium desideria, nullum in hoc infelici statu nostro instantanee satisfactionis nie znajdując medium, jako to wielebnych oo. dominikanów konwentu bełskiego na reparacyją kościoła tutejszego deklarujemy zł 500, także wielebnym oo. bazylianom pro nova fundatione w Bełzie zł tysiąc z najpierwszych pieniędzy podatku nowego naznaczamy.

Permoveret też nas wielebnych oo. dominikanów, jako i panien konwentu bełskiego iusta querella w pociągnienu do różnych podatków od mieszczan bełskich nad prawo, które vetat ea fieri, aby in eodem iudicio fiscali producant iura sua partes utriusque disiudicandi committimus plenariam iudicio eidem facultatem.

Doniesiona województwu agravacyja od mieszczan sokalskich w. ichm. panien zakonnych Św. Brygidy konwentu sokalskiego w pociągnienu płacenia hiberny, jako inpracticato od wielu lat exemplo, od mieszczan sokalskich do hiberny są przyłączone, tak eum zelum et compassionem przy szczupłości fundacyi swojej merentur u nas, że commitimus jm. panu marszałkowi naszemu, aby publico nomine województwa instet do prześwietnej izby komisarzkiej, ut in posterum liberae ac immunes sortiunculae ichm. zostawały.

Mając się zaś za ukrzywdzonych [1575] kniaziowie Lubiccy, jakoby super iura sua podatki województwa wypłacać mieli i ciż demonstrabunt in fiscali iudicio et probabunt jako non tenentur do podatkovania.

Znajduje iustam reflexionem interes jm. pana Rusieckiego o nienależytą solucyją pogłównego za śp. jm. pana [Bazylego] Dyakowskiego wojskiego i pisarza grodzkiego

³⁶⁹ Antoni Mikołaj Dramiński cześnik bełski.

³⁷⁰ Adam Kazimierz Jemiłowski pisarz grodzki bełski.

³⁷¹ Stanisław Świeżawski wojski bełski.

grabowieckiego z urzędu, ponieważ to cum fatis interiit, więc w przyszłych podatkach pogłównego, jeżeliby nastąpiły, a solutione tegoż jm. pana Rusieckiego uwalniamy.

Ichm. panowie komisarze od nas designati do wojska J.K.M. pro munere suo przy podjętej fatydze i ekspensach niemałych, cum dispendio zdrowia i fortun jako merentur od nas winne podziękowanie ac debitam gratitudinem, tak spondemus praesentis laudi declaratione ukontentować ichm.

Korespondencyją prześwietnych województw ruskiego i wołyńskiego jako grato animo przyjmujemy, tak reciprocando vicinam ichm. amicitiam równym oraz z ichm. certując afektem, do prześwietnego generału województwa ruskiego w. ichm. panów, Józefa z Lipiego Lipskiego skarbnika bełskiego, Franciszka Rosnowskiego podczaszego chełmskiego, do prześwietnego województwa wołyńskiego jm. pana Szymona Olszyńskiego łowczego wiskiego, Józefa Węglińskiego miecznika buskiego, posłów naszych ordynujemy, commitendo activitati jm. pana marszałka naszego dania instrukcyi ichm. panom posłom do prześwietnych województw quam sufficientissime.

Że zaś naturali zawsze indigemus defensione, która bez zapłaty dobrze zasłużonemu rycerstwu subsistere nie może, hic et nunc będąc exviscerati podatkami wojsk auksyliarnych, obmyślenie do przyszłego sejmiku odkładamy.

A j.w. ichm. panów hetmanów aby nomine publico conveniat listem j.w. jm. pan wojewoda [1576] bełski³⁷², ut unum sentire raczyli z województwy upraszamy i też obradę naszą, bez której stante hac infelicitate być nie możemy, pod tąż laską ad diem 4 iunii prorogujemy. Działo się w Bełzie, na miejscu consultationum zwyczajnem, dnia 5 kwietnia r. P. 1714.

Stanisław Rostkowski cześnik płocki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

102. Sejmik z limity w Bełzie, 4 czerwca 1714 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 4 czerwca 1714 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 304, s. 769-770* – oblata; w grodzie bełskim oblatował Mag. Stanisław Rostkowski cześnik płocki w dniu 6 czerwca 1714 r. [feria 4 infra octavas festi Sacratissimi Corporis Christi Domini a. eiusdem 1714].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 859.

[770] My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza na miejsce zwyczajne obradom naszym, na dzień 4 miesiąca czerwca z prorogacyjnej przeszłej sejmikowaniu desygnowany, pod tąż la-

³⁷² Aleksander Michał Łaszcz wojewoda bełski.

ską w. jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, marszałka naszego, na poparcie tak publicznych, jako i prywatnych interesów województwa naszego et in antecessum zabrawszy communicationem z pogranicznymi województwy, będąc vocati ad unionem przez ichm. panów posłów prześwietnych województw, ponieważ od tych posłowie nasi wszyscy nie powrócili, aby nas sufficienter informowali o dalszych dobra publicznego koniunkturach, dlatego też obrady nasze ad diem 7 augusti anni praesentis pod dyрекcją tegoż jm. pana marszałka naszego cum toto effectu prorogujemy. Działo się w Bełzie, na miejscu zwykłym consultationum, die 4 iunii a. D. 1714.

Stanisław Rostkowski cześnik płocki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

103. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem kasztelana bełskiego w Bełzie, 23 lipca 1714 r.

1. *Uniwersał Adama Antoniego Bełżeckiego kasztelana bełskiego do województwa bełskiego, informujący o wymuszaniu prowiantów dla wojsk saskich i zwołujący sejmik ekstraordynaryjny na dzień 23 lipca 1714 r. – na zamku w Cieszanowie, 11 lipca 1714 r.*

Rp. CDAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 1007-1008 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Janaszowski w dniu 16 lipca 1714 r. [feria 2 post festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proxima a. D. 1714].

Adam Antoni z Bełża na Cieszanowie i Łączynie Bełżecki kasztelan bełski, rotmistrz J.K.M. i wojsk R.P.

J.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i całemu prześwietnemu województwa bełskiego rycerstwu, przy oświadczeniu [1008] chęci moich braterskich donoszę.

Ponieważ nie tylko nad słuszość i nad spodziewanie przeciwko wyraźnej J.K.M. p.n.m. woli, od samego tylko wojsk saskich Komisarjatu wyszły nagle w tak ciężkim i opłakany czasie, na nieprzywykłe wolnemu narodowi kontrybucyje uniwersały, czym że tolluntur iura libertatis, a po ludzku mówiąc i naturae, bo jako ten chleb dać komu może, który i sam od głodu puchnie, dlatego daję znać j.w. m. panom et nomine obtestor publico, abyście się w. panowie z wydaniem tak nieznośnych prowiantów nie kwapili, ale bardziej na miejsce konsultacjom naszym zwyczajne, na dzień 23 praesentis stawili, dla rozmówienia się i doskonałego poradzenia quo modo stent ista.

Niechaj zaś ta moja braterska przestroga i nieżyczliwych żadnej opacznej nie czyni interpretacyi, bo lubo novi casus novas leges dare powinni. Przecież ja tylko puro boni

publici zelo ten uniwersał po grodach publikować rozkazałem. Który przy pieczęci ręką swoją podpisuję. Działo się w zamku cieszanowskim, die 11 iulii a. 1714.

Adam Bełzecki kasztelan bełski, rotmistrz J.K.M. i wojsk R.P.

Locus sigilli

2. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego w Bełzie, 23 lipca 1714 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 2, 48, s. 1955-1957 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Kazimierz Przyłuski w dniu 24 lipca 1714 r. [feria 3 in vigilia festi Sancti Jacobi Apostoli a. D. 1714].*

Inne rękopisy: Rp. 2 CDAUL, *Fond 1, Opis 1, 304, s. 1061-1064 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.*

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 861-865.

My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, którzyśmy się tu za uniwersałem j.w. jm. pana Adama z Bełża Bełzeckiego kasztelana bełskiego, stante casu słabości zdrowia j.w. jm. pana wojewody bełskiego³⁷³ in praesenti necessitate wydanym, na dzień 23 lipca, po zajęciu świeżych uniwersałów (do wypełnienia niepodobnych) od jm. pana Baudissa generała lejtnanta³⁷⁴ wojsk auksyliarnych J.K.M. p.n.m. niezwykle wyrażających pretensyj, praetextu przedawania zbóż i po rozesłanych po wielu miejscach egzekucyjach, dla wynalezienia sposobów i uwolnienia się od tego ciężaru zjechali, do wiadomości podajemy i przed Bogiem, który scrutatur serca nasze, oświadczamy się, iż województwo nasze, jako nigdy nie pokazało w wierności i posłuszeństwie J.K.M. p.n.m. mutantem spiritum, tak powinna zachowując w sercach i pamięci Maiestatis reverentiam, nic takowego attentare nie chcemy, co by miało być przeciwnego supremae autoritatis.

I naprzód w tym się manifestujemy, że nie tylko fortun naszych, ale krwi własnej przy dostojęństwie pańskim nie żałować gotowiśmy. Kiedy zaś nulla exigente necessitate, po utwierdzonym sub auspiciis J.K.M. z Portą Otomańską traktacie wojska saskie blisko roku na konsystencyjach rozłożone, ad eum ten kraj przywiodły statum, że już wielka część poddanych głodem zniszczonych rozeszła się, jedni na Podolu, drudzy za granicą turecką cum periculo wiary świętej szukając alimentum vitae, my sami opłacając ubogich ludzi, ad ultimum exhausti, z Boskiego przy tym dopuszczenia nieurodzajem tak dalece dotknięci, że w wielu miejscach nadziei nie masz, [1956] aby na tę samą pretensyj cała przyszła krescencyja wystarczyć mogła. Wyrażamy ingenue to, co sama impossibilitas dyktuje, że pomienionego ciężaru nad słuszość per usurpatam potestatem

³⁷³ Aleksander Michał Łaszc wojewoda bełski.

³⁷⁴ Wolf Heinrich von Baudissin generał porucznik wojsk saskich.

Komisariatu, czyli jm. pana generała Baudissa extra praesentiam, a pewnie et extra consensus J.K.M. p.n.m., in liberos cives założonego ponosić nie możemy i nie będziemy.

W dyspozycji Boskiej zostawując *sortes nostras et libentius* determinując się quaeque mala subsecutura pati, aniżeli przyjmować na wolne karki nasze iugum servitutis. Przeto w terażniejszej cyrkumstancy i niebytności J.K.M. p.n.m. najskuteczniejsze zakładając praesidium in armata legum custodia, do j.o. i j.w. ichm. panów hetmanów koronnych³⁷⁵ poselstwa sigillatim destynujemy i upraszamy. To jest, do j.o. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, jm. pana Franciszka Dzierżka łowczyca żydaczowskiego i jm. pana Antoniego Bzickiego, a do jm. pana wojewody podlaskiego, hetmana polnego koronnego ichm. panów Krzysztofa Dąbskiego porucznika chorągwi pancernej jm. pana starosty libuskiego i jm. ^a Wierzbickiego. Commitendo ichm., aby quam totius zaleconą legacją ekspediowali i upraszali imieniem naszym ichm. n.w.m. panów, aby in evidenti discrimine R.P., wolności, fortun naszych, zasług wojskowych jako najprędzej succurere, tudzież ewakuacją wojsk saskich podług deklaracy swoich evincere raczyli i nas cathgorice rezolwowali, quid facto opus sit.

Z innymi także województwami, mianowicie ruskiem i wołyńskim, j.w. jm. panu kasztelanowi bełskiemu³⁷⁶, dyrektorowi koła naszego korespondencyją zlecamy.

Tęż samą rezolucyją jm. panu generałowi de Baudiss, także jm. panu oberszterlejt-nantowi de Krygien lub komendę mającemu donosząc, ichm. [1957] panów komisarzów naszych obligujemy, aby przy wyrażeniu respective każdemu należytej obserwacyjej, tak rewokacyą ekspediowanych uniwersałów, jako też i rozesłanych egzekucyi omni possibili modo ekspostulowali.

J.w. jm. pana wojewodę bełskiego³⁷⁷ n.w.m. pana upraszamy, aby pro solito cando-re et amore ku ojczyźnie i województwu temu raczył powagą i staraniem concurrere dobra pospolitego i wspólnej obrady.

Ichm. panów obywatelów in universum wszystkich fraterne commonemus, aby w żadne prywatne conventiones i ugody nie wdawali się, które by per sequellam inferre mogły praeiudicium inszym braci temu ciężarowi per defectum, albo dla przeładowania, nieproporcjonalnej taryfy wystarczyć nie mogącym. I jako commune fatum communi patientia tolerandum być powinno, tak razem wszyscy prospera et adversa ponosić i jednostajnie universali indemnitati prospicere obowiązujemy się. Warując oraz, aby zabranych bydeł, koni, zbóż et his similium nikt nie ważył się kupować, nie tylko sub amissione dati pretii, ale też sub poenis osobliwie super plebeios criminalibus.

Dalszej konsultacyi ponieważ nie tylko impedimenta casu, czyli consulto ordynowane, commoditatem nie pozwoliły, ale też że z responsów na poselstwa potissima rezolucyi naszych dependet decisio, tedy one ad diem 7 augusti do przyszłego sejmiku odkładamy, obligując wszystkich ichm. braci, kto się tylko szlachcicem mieni, żeby natenczas in plenissima frequentia z wszelką in omnem casum gotowością stawali.

³⁷⁵ Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny i Stanisław Mateusz Rzewuski wojewoda podlaski, hetman polny koronny.

³⁷⁶ Adam Antoni Bełżecki kasztelan bełski.

³⁷⁷ Aleksander Michał Łaszczy wojewoda bełski.

Który to instrument zjazdu naszego j.w. jm. panu kasztelanowi bełskiemu, dyrektorowi koła naszego podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom zwyczajnym, die 23 iulii a. D. 1714.

Adam Bełzecki kasztelan bełski, dyrektor natenczas koła rycerskiego województwa bełskiego

Locus sigilli

^a w rkp. puste miejsce na imię

104. Sejmik z limity w Bełzie, 7 sierpnia 1714 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 7 sierpnia 1714 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 48, s. 2057-2060 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Zakrzewski w dniu 5 września [feria 4 post festum Sancti Aegidii Abbatis proxima a. D. 1714].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 1301-1307 – oryginał; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 867-875.

My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza na miejsce obradom zwykłe, na dzień 7 miesiąca augusta, z prorogacyi przeszłej sejmikowaniu determinowanej, pod jednąż łaską jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, marszałka naszego.

Kiedy coraz większe w województwie naszym i całej R.P. ingeminant mała przez wymyślne na zniesienie wolności polskiej nowych kontrybucyi impozycyje od wojsk J.K.M. dziedzicznych, w niebytności, a podobno nad wiadomość Pana, in summa egestate populi, publica R.P., częścią przez wód diluvia ex iniuriis coeli ustawicznych, częścią przez nieurodzaj znaczny, odejście bydeł przez powietrze et confluxum wojsk subsecuta calamitate do wypełnienia niepodobne, cóż więcej mówić przez nieznośną fortun naszych i stanu szlacheckiego depresyją, zabieranie koni, stada bydeł, dworów inwazyją szlacheckich, takowe salwowania się in hisce pressuris przedsiębiorzemy media.

Manifestując się przed strasznym widzącym Boga rectitudinem serc naszych Majestatem i całym światem, iż nie z żadnej przeciwko J.K.M. p.n.m. rezystencyi (któremu wierność adversitate temporum nienaruszoną, obedienciam in arduis nieprzełomaną statecznie konserwujemy i przyrzekamy), nie na ujęcie władzy i prerogatywy j.w. ichm.

panów hetmanów³⁷⁸ wojsk naszych, ale ex summa oppressione fortun i swobód naszych in praesenti calamitate (suffragando wierze świętej, która by z wolnością oraz przykładem innych państw upadać musiała enerwacją sił R.P.). Do tego każde województwo swojej repartycji wojska płacić powinno, a tak nullo modo possibili mogło by być solvendo, rezolwowaliśmy się, vocati będąc od innych województw, eorundem passivis obstaro tym prowiantom do powrotu J.K.M. ad centrum rezydencji królewskich, przy wolności i prawach in fundamento pactorum conventorum od J.K.M. iuramento corporali comprobatorum, adhaerendo legibus publicis Regni et privilegiis libertatum, przez najjaśniejszego K.J.M. Augusta I i innych panów, predecesorów J.K.M. nadanych.

Dlaczego wyprawiliśmy posłów naszych do J.K.M. p.n.m., aby stateczną wierność naszą et oboedientiam illaesam Panu donieśli, pokornie suplikując o zniesienie jako najprędsze przez surowy ordynans wszelkich kontrybucji wolnemu narodowi niezwyčajnych, o ewakuacją wojsk skuteczną, prędko in viscera Regni powrót, złożenie sejmu exorbitantiarum, i do księcia jm. prymasa³⁷⁹, dziękując jego ks. mości pro non praetermissis curis o dobro pospolite, obnixe upraszając, aby pro munere suo viceregalis praemissorum executionem u J.K.M. poprzeć i wyperswadować raczył, exponendo przy tym ks. jm., jako dwory szlacheckie nie mają securitatem legibus cautam, stan szlachecki extra absentiam, a podobno i wiadomość Pana w depresji zostaje. Dlatego, jeżeliby ks. jm. interponente autoritate sua do K.J.M. praemissorum nie uznał effectum, aby zażył prawa i władzy swojej, którą mu R.P. pozwoliła.

Delegowanych na tę funkcję w. ichm. panów, Michała Wolińskiego starostę liżyńskiego i Michała Rozwadowskiego cześnika łukowskiego, hoc adiecto, iż procesem żadnym ichm. panowie Zielińscy stante functione jm. pana starosty prosequi nie powinni, lege iubente, do czego jm. pan Marek Zieliński publiczną województwu i jm. panu staroście swojemu, jm. pana Antoniego Zielińskiego, brata swego, imieniem dał [2058] deklaracją.

Tymże ichm. panom posłom pro viatico naznaczyliśmy pensją zł 3 tys. u jm. pana [Antoniego] Kamodzińskiego cześnika braclawskiego, egzaktora młynowego województwa naszego, ponieważ na tę egzakcją żadna od województwa nie zaszła dyspozycja. Jm. pan strażnik W.Ks.L.³⁸⁰, komisarz województwa naszego, asygnacją wydać ichm. panom posłom do K.J.M. i ks. jm. prymasa ordynowanym, a jm. pan Kamodziński cześnik braclawski wypłacić in instanti praesenti laudo obligatur. In casu niewypłacenia województwu respondere ma, ponieważ pomienieni ichm. panowie posłowie in tantum jechać deklarowali, in quantum naznaczoną sobie od województwa odbiorą pensją.

Do j.o. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego uprosiliśmy posłów, ichm. panów Michała Komorowskiego i Józefa Romanowskiego, aby wyrazili dawne i szczere ku dobru pospolitemu conatus jm. pana krakowskiego, na którego władzy obrona praw i wolności zostaje, teraz przez ustawicznych kontrybu-

³⁷⁸ Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny i Stanisław Mateusz Rzewuski wojewoda podlaski, hetman polny koronny.

³⁷⁹ Stanisław Szembek arcybiskup gnieźnieński, prymas.

³⁸⁰ Stanisław Władysław Potocki strażnik wielki litewski.

cyi impozycyje wojsk własnych J.K.M. z gruntu wyrócone prawa, nachylona upada wolność, upraszali oraz, aby tego wojska, które R.P. na obronę swoją trzyma, udzielił, bez naruszenia hetmańskiej władzy, której nie ubliżając, chcieliśmy na zaszczyt i obronę województwa do krótkiego czasu przechodzącą podczas obrad naszych z jm. panem starostą wieluńskim³⁸¹ dywizyją, obmyśliwszy stipendii gratitudinem niepłatnemu rycerstwu. Do czego dał był motivum jm. pan starosta wieluński przez prywatną i publiczną deklaracją ichm. panom posłom naszym, a potem kawalerskiemu parolowi cessit, wydawszy na sztych województwo, przez co licencyjom i egzorbitancyjom większym patifecit iter.

Do prześwieznego województwa wołyńskiego posłów obraliśmy, ichm. panów Antoniego Humnickiego i Marka Zielińskiego, aby równo z województwem naszym ad fortia agenda zabierali się, korespondowali z województwem naszym i do K.J.M. o ewakuacją wojsk saskich nieodwłoczną, złożenie sejmu exorbitantiarum, jako i do księcia jm. prymasa³⁸², aby haec praemissa manuteneat, posłów swoich ordynowali, upraszając.

Do prześwieatnej ziemi chełmskiej w. ichm. panów Gabriela Bilskiego podstolego lubelskiego i Szymona Olszyńskiego łowczego wiskiego in simili materia delegowaliśmy, committendo activitati jm. pana marszałka naszego dania instrukcyi do prześwieatnych województw ichm. panom posłom uproszonym quam sufficientissime, osobliwy zaś respons na przyjętą od województwa legacją prześwieatnej ziemi chełmskiej, jako też i do prześwieatnego województwa ruskiego list napisać, do wspólnej animując obrony upadającej R.P. i o poufałą in subsequentibus ojczyzny fatis komunikacją consiliorum upraszając, jm. panu marszałkowi naszemu zleciliśmy.

Którego aby j.w. jm. panu wojewodzie naszemu bełskiemu³⁸³ sam osobą swoją doniósł, jako estymuje et propenso veneratur cultu województwo nasze wszelkie effata j.w. jm. pana wojewody bełskiego n.w.m. pana, patriae et libertati saluberrima, tak przez jm. pana marszałka donosząc constituta sejmiku naszego uprasza wzajemnie jm. pana wojewody bełskiego, aby pro executione ulteriori agendarum sensus suos dignissimos communicet województwu naszemu [2059] i całej R.P.

Zakładając in armata manu, postanowiliśmy, aby kto się szlachcicem rodził i tymże honorem zaszczycać się ma, stawał viritim sub carentia activitatis et confiscatione arbitraria pod Kryłów³⁸⁴, pro die 28 augusti anni praesentis, z poczem i moderunkiem dobrym, pod komendę j.w. jm. pana kasztelana bełskiego³⁸⁵, z fortuny zaś bardzo szczupłej sufficiet osobą swoją stanąć. A komu non competit stawać osobą swoją, lub ob veram legalitatem prawem pozwołoną comparere nie może, wyprawić powinien pachołka z moderunkiem dobrym z dymu jednego na taryfę Krassauowi generałowi szwedzkiemu³⁸⁶ płaconą.

³⁸¹ Andrzej Olszowski starosta wieluński; stał na czele liczącego 600 koni regimentu dragońskiego.

³⁸² Stanisław Szembek arcybiskup gnieźnieński, prymas.

³⁸³ Aleksander Michał Łaszc wojewoda bełski.

³⁸⁴ Kryłów, miasto w ziemi chełmskiej (ob. wieś w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

³⁸⁵ Adam Antoni Bełzecki kasztelan bełski.

³⁸⁶ Ernst Detloff Krassau generał szwedzki.

Do której wyprawy tak ichm. panowie dziedzice, zastawnicy, arendarze et quocunque iure possessores z dóbr ziemskich, królewsczyzn lub duchownych, nemine excepto, obligantur i jeden drugiego nie odstępować we wszelkich okazyjach i z pola nie zjeżdżać tenetur, sub rigore suprascripto.

Powiaty ichm. panowie starostowie grodowi prowadzić, a chorążowie powiatów chorągwie podnieść powinni, sub carentia activitatis et confiscatione itidem arbitraria.

A że magna pars ichm. panów, braci naszych, wojnę służących znajduje się, laudo praesenti obstringimus ichm., aby od chorągwiów do województwa powracali jak najprędzej, sub carentia activitatis et confiscatione eadem arbitraria.

J.w. jm. pan ordynat zamojski³⁸⁷ oprócz ludzi według prawa do R.P. stawić powinny, osobliwie z dóbr ordynackich w województwie bełskim leżących, zarówno z innemi stawić obligatur, sub poenis supradictis.

Praevidendo futurae województwa indemnitati, o wszelkie wolencje i zabory przez ludzi własnych J.K.M., wszyscy iniuriati praevia manifestatione w grodzie registra szkód podawać mają, a podstarościowie lub słudzy szlachta comprobare powinni, na co protokół mieć osobliwy, od suscepty, korekty i pieczęci nic nie brać, chyba tylko od pisania ekstraktów, których nikomu nie wydawać, tylko solis iniuriatis kancelaryja praesenti obstringitur laudo. O które egzorbitancje, przez ludzi J.K.M. poczynione, jm. pana chorążego horodelskiego³⁸⁸, komisarza naszego, aby do jm. pana generała Baudissa dojechał i przy wiadomej łasce J.K.M. p.n.m. zakazania wszelkich agrawacyi rzeżwo się upomniał, exponendo jm. inwazyje domów szlacheckich, konfuzyją samychże osób i urzędników ziemskich instandoque o satysfakcją praemissorum upraszamy.

Subveniendo różnym województwa w tych koniekturach potrzebom, na Żydów województwa bełskiego podatku do wypłacenia włożyliśmy 6 tys., obligując onych, aby na termin przyszłego zjazdu naszego, pro die 28 augusti naznaczony, pomienioną złożyli sumę, nemine excepto, z miast i miasteczek, sub executione militari. Do czego przykładni być powinni proporcjonaliter na wsiach będący arendarze i szynkarze. Tego zaś podatku dyspartymment wcześniej wydać mają starsi Żydzi bełscy ad dispositionem j.w. jm. pana kasztelana bełskiego.

Obviando zaś ulterioribus iniuriatorum praeiudiciis na tych, którzy by jakąkolwiek u ludzi J.K.M. kupowali grabież, rygor przeszłego zjazdu reasumujemy sub poenis iisdem od województwa sancitis.

Doniesiona iusta querela jm. pana Wiszniowskiego na opierających się w oddaniu podatku dawnego na egzakcją jm. meretur iustum zelum extendendi rigoris prawa pospolitego super renitentes, których egzekwować lege iubente województwo [2060] pozwala.

A że dla dalszego procederu obrad naszych potrzebna nam będzie relacyja ichm. panów posłów naszych na zjazd przyszły, więc do poblizszych województw ordynowanych ichm. upraszamy i obligujemy, aby pro die 28 praesentis na miejsce zjazdu naznaczone stawali cum relationibus.

³⁸⁷ Tomasz Zamojski ordynat zamojski.

³⁸⁸ Antoni Radecki chorąży horodelski.

Wszystkie zaś constituta sejmiku naszego inviolabiliter zachować powinniśmy, które ad diem 11 septembris anni nunc currentis pod jednąż łaską jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego prorogujemy. Działo się w Bełzie, na miejscu zwykłym consultationum, die 7 augusti 1714 a.

Stanisław Rostkowski cześnik płocki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

2. Informacja o sejmiku w liście Aleksandra Michała Łaszcza wojewody bełskiego do Adama Mikołaja Sieniawskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego – b.m., 16 sierpnia 1714 r.

Rp. Bibl. Oss., rkp. 5825, s. 131 – oryginał.

[...] Doszło mnie ex fama publica wiedzieć, że województwo nasze bełskie in exordiis obrady swojej, w tych nowych od Sasów in universum impozycjach, dowiedziawszy się o przechodzącym przez toż województwo w. jm. panu staroście wieluńskim³⁸⁹ a wojska w.m. pana posłało z instrukcją prosić na czas do siebie w.m. pana z rycerstwem dla zasłony siebie ab oneribus, Majestatowi jednak J.K.M. ni władzy w.m. dobrodzieja nil quidquam derogando. I gdy pomyślną w tym zaraz po audiencyjej tak jm. pana regimentarza, jako i całego rycerstwa panowie posłowie odebrali deklaracją, posłali in instanti w oczach samego jm. pana regimentarza, oznajmując o tym swojemu województwu, że jm. pan regimentarz ma przyjść z wojskiem pod Głuchów. [...]

^a brak krótkiego fragmentu

105. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1714 r.

Sejmik zerwany.

1. Informacja o zerwaniu sejmiku w liście Aleksandra Michała Łaszcza wojewody bełskiego do Adama Mikołaja Sieniawskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego – Ulhówek, 13 września 1714 r.

Rp. Bibl. Oss., rkp. 5825, s. 131 – oryginał.

³⁸⁹ Andrzej Olszowski starosta wieluński; stał na czele liczącego 600 koni regimentu dragońskiego.

[...] Sejmik deputacki zerwał się, nie mogli się ichm. między sobą pokartować. Do mnie tłumem przyszli, prosząc, abym się tej funkcycji podjął, ale mi zdrowie, które i teraz jest bardzo słabe, nie pozwoliło i nie mogłem się tego podjąć. [...]

106. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1714 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1714 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 1349-1352 – obłata; w grodzie bełskim oblatował Nob. Szymon Rasiński w dniu 13 września 1714 r. [feria 5 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1714].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 877-879.

My rady, senatorowie, urzędnicy i rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełża, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, stosując się do prawa konstytucyjami opisanego, czyniąc dosyć legi positivae, nazajutrz po sejmiku deputackim reasumując sejmik podatkowy boni consilii et ordinis, do którego uprosiliśmy za marszałka i dyrektora koła naszego w. jm. pana Michała Bogumiła na Czarnowie Czarnowskiego skarbnika buskiego. Dogadzając w terażniejszych koniunkturach necessitatibus województwa naszego, postanawiamy i uchwalamy praesenti laudo nostro.

A ponieważ jm. pana Floriana Mireckiego skarbnika bełskiego uczynność in rem et commodum województwa na uspokojenie wojsk saskich pod komendą jm. pana oberszterlejtanta Krygera będących, w pożyczeniu 8300 zł świadczoną, za którą jako dziękujemy, tak obmyślając jm. panu satysfakcją przyrzekamy unaniami voto z każdego dymu według jm. pana Franciszka Głogowskiego, ad praesens starosty grabowieckiego, po dwa talary bite między dwoma niedzielami od aktu niniejszego sejmiku, sine quavis contradictione, do rąk jm. pana lub subkolektora jm. sub triplici pensione super renitentes lege publica circumscripta adhibita et iam militari executione, oddać i gdzie jm. miejsce naznaczy, komportować. Exceptis bonis, które już temuż jm. panu Krygierowi prowiant pretendowany wypłacili i są per agnitionem autenticam ręką pomienionego jm. pana Krygiera subscriptam, że z nich jest satisfactus, ekspypowane.

Jeżeli by zaś ex restantibus bonis nie mogła jm. subsequi w pożyczonej sumie satisfactio, tedy na przyszłym sejmiku obmyśleć satysfakcją jm. submitujemy się in integro.

Chcąc wiedzieć verificationem et quantitate sumy, do kombinacyjej taryfy uprosiliśmy unaniami omnium consensu ichm. panów [Mikołaja] Koca sędziego ziemskiego, [Adama Kazimierza] Jemiłowskiego podstarościę i sędziego grodzkiego bełskiego, [Wojciecha] Szornela stolnika mozyrskiego, [Franciszka] Jełowickiego podczaszego dobrzyńskiego.

Gdy zaś jm. pan Antoni Kamodziński cześnik braćławski cum consensu województwa całego dał i wyliczył z egzakcyjej swojej młynowego podatku in ardua necessitate województwa tysiąc zł za prowiant jm. panu Krygierowi oberstlejttnantowi wojsk austryliarnych J.K.M. deklarowanych, wziętej ad complementum do drugiej sumy, uspakajając i na drogę ewakuującego wojska z Polski dając, więc tego tysiąca zł securitatem jm. panu Kamodzińskiemu cześnikowi braćławskiemu cavemus.

Ten zaś podatek młynowy kołowego odbierać temuż jm. panu egzaktorowi zlecamy i pozwalamy. Nie dosyć na tym, zaciągnąwszy w tejsze pilnej potrzebie naszej według asekuracyi w. ichm. panów komisarzów na zupełne uspokojenie jm. Krygiera oberstlejttnanta wojsk J.K.M. 100 czerwonych zł od jm. pana Stanisława Olszyńskiego podwojewodzkiego wiskiego, już to uchwalonej sumy i 6 tys. na Żydach województwa bełskiego, tedy według starszych Żydów ziemskich bełskich na miasta sum włożonych upraszamy za egzaktora tegoż jm. pana podwojewodzkiego, który iunctim cum gratitudine daną sumę złączoną 2 tys. zupełne wytrąci sobie, restantem zaś summam iuxta dispositionem całego województwa pro commodo restituere powinien będzie. Renitentes zaś według dyspartymentu starszych ziemskich bełskich sub triplici pensione et executione militari ten podatek quantocius wypłacać powinni.

Które laudum unanimi consensu postanowione i uchwalone podpisać i do akt podać jm. panu marszałkowi koła naszego [zleciliśmy]. Działo się w Bełzie, na miejscu obrad zwykłym, die 11 septembris a. D. 1714.

Michał Bogumił Czarnowski skarbnik buski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

107. Sejmik z limity na pospolitym ruszeniu w polu pod Kryłowem³⁹⁰, 12 września 1714 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 12 września 1714 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 48, s. 2107-2018 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Sobieszczański w dniu 17 września 1714 r. [feria 2 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1714].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 1364-1366 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 881-883.

³⁹⁰ Sejmik, choć odbyty w polu pod Kryłowem, oficjalnie datowano z Bełza. Być może również w polu odbyły się dwa wcześniejsze zgromadzenia, w dniach 10 i 11 września, również opisane jako odbyte w Bełzie.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, do Bełża na miejsce konsultacyjom zwyczajne, vigore limitacyi na dzień dzisiejszy, to jest in crastino sejmiku deputackiego, pod dyрекcją jm. pana Stanisława Rostkowskiego c[ześnika] p[lockiego], m[arszałka] n[aszego] zgromadzeni, ex praesenti rerum statu takowe obrad naszych unanimi consensu czyniemy postanowienie.

Niech to nie idzie w cenzurę i żadną albo opacznie tłumaczących, albo penitus niewiadomych opinie, żebyśmy w intencyjach naszych mieć mogli pomyślenie jakie przeciwne powinnej od nas wierności ku Majestatowi J.K.M. p.n.m., bo lubo nas po ciężkich domowych egzakcyjach niesłuszną nie tylko prowiantów, ale i samej powagi wydawania uniwersałów usurpatio, przy prawdziwym i widocznym niedostatku naszym do tej przywiodła rezolucyi, żeśmy sic exemplo et motivo innych województw na miejsce naznaczone pod Kryłów³⁹¹, dla okazywania według zwyczaju praw naszych i dla rady o własnej konserwacyi siebie i od głodu umierającego pospółstwa zjechali. Pokazujemy jednak wszelkiemi akcjami i konsultacyjami naszymi, że non plus est nobis animi quam fidei ku Panu, kiedy po odebranych od ichm. panów auksyliarnych scriptis, ductique po potwierdzonych deklaracyjach (wziętej od nas za prowiant kontentacyi nie dla dłuższej konsystencyjej, ale pro viatico zażyć mają), tudzież ze skryptu i listu jm. pana kasztelana k[rakowskiego], h[etmana] w[ielkiego] kor[onnego]³⁹² pożądaną o ewakuacyi wojsk tychże erecti nadzieją, bierzemy się i pragniemy jako najprzedszego uspokojenia, clementiam J.K.M. non indignationem, uchowaj Boże, provocantes, oraz et ratione praemissorum nie widząc potrzeby dalszej w polu kommoracyi, zjazd spod Kryłowa³⁹³ tu, do Bełża, ad locum solitum obrad naszych, jako i sejmik terażniejszy ad diem 25 praesentis limitujemy i przenosimy.

Żebyśmy jednak interveniente aliqua necessitate nie tylko maturum, ale też i promptum et validum mieć mogli consilium i poblížszym województwom i ziemiom (z którymi weszliśmy w korespondencyją), unanimitem dotrzymali, obowiązujemy się nie tylko fraterne, ale też vigore anteriorum laudorum, że wszyscy na przyszły sejmik we wszelkiej gotowości comparere mamy, do czego także ichm. panów starostów grodowych województwa naszego obligujemy, sub poenis legibus Regni contra negligentes officiales sancitis.

J.w. jm. panu wojewodzie bełskiemu³⁹⁴ n.m. panu za wszelkie około dobra pospółtego starania, jako zapisujemy należytą wdzięczność in memoria temporum, in aeternitate rerum, tak prerogatywę urzędu tego według praw salvam et illaesam mieć chcemy [2108] et competentiam pułkownikostwa samego tylko jm. przyznajemy i cokolwiek usurpatio aliqua derogavit, to wszystko pro nullo et non attentato deklarujemy.

Prześwietnej ziemi chełmskiej punktualnej dotrzymując korespondencyi, na list ichm. panów odpisać jm. panu marszałkowi koła naszego zlecamy.

Desiderium zaś ichm. panien zakonnych ad feliciora tempora odkładamy.

³⁹¹ Kryłów, miasto w ziemi chełmskiej (ob. wieś w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

³⁹² Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

³⁹³ Z zapisu tego wnioskować można, że obrady tego sejmiku odbyły się jednak w obozie pospółtego ruszenia pod Kryłowem, choć formalnie datowano je w Bełzie.

³⁹⁴ Aleksander Michał Łaszczyński wojewoda bełski.

Działo się w Bełzie, na miejscu obradom zwykłym, die 12 septembris a. D. 1714.

Stanisław Rostkowski c[ześnik] p[łocki], marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

2. Informacja o sejmiku w liście Aleksandra Michała Łaszcza wojewody bełskiego do Adama Mikołaja Sieniawskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego – Ułhówek, 13 września 1714 r.

Rp. Bibl. Oss., rkp. 5825, s. 131 – oryginał.

[...] Cztery dni pracując, ledwie mógł wyperswadować nobilitati, że jeszcze te praetensio panów auksyliarnych uspokoili i to solenna praecautione, że to już pro viatico biorą, co i skryptem panowie auxiliaries asekurowali. Z pola zaś żadną miarą ruszyć się nie chcieli, póki się nie ruszy ten regiment. Wymogłem to przecież multi praecibus i samego w.m. dobrodzieja remonstracyjami, że konformując się ad magnum sensum w.m. dobrodzieja, rozeszli się, limitowawszy sejmik ad 25 septembris już nie w pole, ale ad solitum locum do Bełza. Tam dopiero z inszych województw miarkując się, decernent de fatis suis. Przypatrzył się jm. pan Szornel, sługa w.m. pana, qua applicatione czyniłem, a i to ledwom na nich mógł wymóc, do czego maximum addidit momentum list in publicum pisany, w którym w.m. pan donosisz ewakuacją wojsk auksyliarnych, na której summa rei, bo jeżeli zazimują, pewnie nastąpi ultima linea rerum. Sejmik deputacki zerwał się, nie mogli się ichm. między sobą pokartować. Do mnie tłumem przyszli, prosząc, abym się tej funkcyej podjął, ale mi zdrowie, które i teraz jest bardzo słabe, nie pozwoliło i nie mogłem się tego podjąć. [...]

3. Informacja o manifestacie złożonym przez Samuela Wojskiego cześnika buskiego i grupę szlachty w grodzie horodelskim w sprawie pospolitego ruszenia pod Kryłowem – Horodło, 15 września 1714 r.

Rp. AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 53, s. 126 – oblata, tylko krótki zapis w protokole, tekstu samej manifestacji nie wpisano, tymczasem indukta horodelska nie zachowała się; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 15 września 1714 r. [Sabbatho in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1714].

Videatur hoc loco solennis manifestatio ex personali comparitione Mag. Samuelis de Wojska Wojski pincernae terrae Buscensis, incolae palatinatus Belzensis, suo et aliorum Mag. incolarum eiusdem palatinatus Belzensis idque ratione certarum rerum et conditionum in congressu moderno militari Belzensi ad oppidum Kryłów³⁹⁵ locati et

³⁹⁵ Kryłów, miasto w ziemi chełmskiej (ob. wieś w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

congregati subsecutarum, et post ubivis locorum subsequendarum facta, prout latius si necessitas exiget dabitur copia.

108. Sejmik z limity w Bełzie, 25 września 1714 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 25 września 1714 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 48, s. 2143-2144 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Stanisław Jastrzębski w dniu 26 września 1714 r. [feria 4 post festum Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae proxima a. D. 1714].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 1415-1418 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 885.

My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, na miejsce zwyczajne consultationum, z limitacyjej przeszłej na dzień 25 września anni praesentis sejmikowaniu determinowany, pod łaską jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, marszałka naszego, ponieważ w terażniejszych koniunkturach sufficienter informari nie możemy, obrady nasze ad diem 2 octobris prorogujemy.

Na któren czas in quantum by jm. pan marszałek koła naszego nie mógł comparere, dla atentowania spraw w Trybunale przypadających, tedy na miejscu swoim, mediante publico consensu zleca protunc funkcją swoją jm. panu asesorowi natenczas będącemu, upraszając jm. pana, aby w niebytności jm. pana marszałka naszego supleat vices.

A że jm. pan obersztlejtant de Krygier nad sponsyją swoją, ichm. panom komisarzom daną, przykrzy się z ludźmi swemi w bliskości będącym ichm. panom obywatelom województwa naszego zabieraniem podwód, sian et his similibus, jako publiczna intercessit kwerulacyja, zleciliśmy jm. panu marszałkowi koła naszego, aby imieniem województwa do jm. pana generała grafa Jonstona list napisał, aby danemu słowu przez jm. pana oberszterlejtanta we wszystkim satisfaciat.

Jm. pana Floriana Mireckiego skarbnika bełskiego interes założonej sumy za województwo własnymi pieniędzmi, anteriori laudo wyrażony i teraz przy wszelkiej wdzięczności naszej jm. panu winnej potwierdzamy, aby 8300 zł naznaczoną sumę wybrał sobie podług taryfy jm. pana [Franciszka] Winiarskiego anni 1691, rękami ichm. panów delegatów podpisanej, z każdego dymu po 2 talery bite, sub rigore laudi antecedentis, to jest triplicis [2144] pensionis et executionis militaris super renitentes post 2 octobris anni praesentis od województwa extendi pozwolonej. Działo się w Bełzie, u oo. Dominikanów, dnia 25 septembris a. 1714.

Stanisław Rostkowski cześnik płocki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

109. Sejmik z limity w Bełzie, 2 października 1714 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 października 1714 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 48, s. 2189 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Linczewski w dniu 3 października 1714 r. [feria 4 pridie festi Sancti Francisci Confessoris a. D. 1714].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 1487-1488 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 887.

My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza na miejsce zwyczajne consultationum, z limitacyi in diem hodiernam, zapatrując się in tam miserabili statu wolności i ojczyzny naszej, na dalsze koniunktury i innych województw cunctata consilia, sejmik ten i dalsze obrady nasze ad diem 20 praesentis prorogujemy.

Bezpieczeństwo sumy i satysfakcją jm. pana Floriana Mireckiego vigore anteriorum laudorum warując in pleno robore. Działo się w Bełzie, u oo. Dominikanów, die 2 octobris a. 1714.

Józef z Lip na Lipsku Lipski skarbnik i marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

110. Sejmik z limity w Bełzie, 20 października 1714 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 20 października 1714 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 1590-1593 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Mikołaj Mytko Wereszczatyński w dniu 31 października 1714 r. [feria 4 in vigilia festi Sanctorum Omnium a. D. 1714].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 889.

[1591] My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne na dzień dzisiejszy, to jest 20 miesiąca octobra, z limitacyi przeszłego sejmiku determinowany, stosując się ad mentem innych województw et summam rei, nie tylko desideriorum województwa naszego, ale też uspokojenia całej R.P. zakładając in clementia J.K.M. p.n.m., poselstwo

z ekspresją powinnej ku Majestatowi submisyi i nienaruszonej we wszelkich rewolucyjach wierności destynujemy i ichm. panów Szymona z Olszyna Olszyńskiego łowczego ziemi wiskiej i Michała Rozwadowskiego cześnika łukowskiego upraszamy, zlecając ichm. n.w.m. panom, aby za odebraniem od jm. pana marszałka koła naszego instrukcyi, funkcją pomienioną odprawowali. Którym to ichm. pro viatico zł 2 tys. z młynowego, albo z jako najprędzych pieniędzy, naznaczamy et omnimode asekurujemy.

Interim cokolwiek ex re boni publici zdać się będzie, stante absentia [1592] j.w. jm. pana wojewody bełskiego³⁹⁶, j.w. jm. panu kasztelanowi bełskiemu³⁹⁷ curam commitimus.

6 tys. zł na Żydach uchwalone, do egzakcyi jm. pana Stanisława Olszyńskiego podwojewódzkiego wiskiego należące, aby quantocius wybrane były.

Wszystkich retentorów vigore triplicis pensionis in casu za niedziel dwie nieodania, obowiązujemy et militarem executionem permittimus, post continuatam zaś executionem uczyniwszy sobie we 2 tys. na potrzebę województwa kredytowanych satysfakcją, pomieniony jm. pan egzaktor restantem summam, to jest zł 4 tys. do rąk j.w. jm. pana kasztelana bełskiego na dalszą województwa dyspozycją oddać powinien będzie.

Jm. pana Marka Zielińskiego desiderium w podjętej po dwa razy poselskiej funkcyi meritam gratitudinem razem z innymi ichm. poborcami wojewódziwa ^a najprędzej satysfakcyi z przyszłego sejmiku referimus.

Dalsze zaś obrady nasze ad diem 19 novembris anni praesentis, pod dyrekcją tegoż jm. pana marszałka naszego cum toto effectu prorogujemy. Działo się w Bełzie, w kościele w. oo. Dominikanów, 20 octobris 1714 a. [1593]

Stanisław Rostkowski c[ześnik] p[łocki], marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^a w rkp. pozostawione puste miejsce na ok. 4 wyrazy

111. Sejmik z limity w Bełzie, 19 listopada 1714 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 19 listopada 1714 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 304, s. 1677 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Nob. Jan Chojnowski w dniu 22 listopada 1714 r. [feria 5 in crastino festi Praesentationis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1714].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 891.

³⁹⁶ Aleksander Michał Łaszcz wojewoda bełski.

³⁹⁷ Adam Antoni Bełżecki kasztelan bełski.

My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza na sejmik z prorogacyi przeszłej pro die 19 novembris 1714 a. determinowany, pod dyrekcją jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, marszałka naszego, tenże cum toto eius effectu z pewnych racyi ad diem ^a27^a praesentis anni eiusdem pod łaską tegoż jm. pana marszałka limitujemy. Działo się w Bełzie, die et anno ut supra, na miejscu zwykłym consultationis.

Stanisław Rostkowski cześnik płocki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^{a-a} w Rp. błędnie wpisano: 17

112. Sejmik z limity w Bełzie, 27 listopada 1714 r.

1. Informacja o sytuacji przed sejmikiem w liście Aleksandra Michała Łaszcza wojewody bełskiego do Adama Mikołaja Sieniawskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego – Ulhówek, 26 listopada 1714 r.

Rp. Bibl. Oss., rkp. 5825, s. 141-142 – oryginał.

[...] następujący jutro sejmik chce mieć bytność moję przez delegacyję braterską, muszę i resztę pozostałą zdrowia sakryfikować usibus publicis. Na którym miejscu czekać będę rozkazów w.m. dobrodzieja. Sądy także fiskalne sądzić się będą. I w tych si quis usus mei chciej mnie w.m. dobrodziej docere voluntatem suam. Nadto przyszedł też ordynans K.J.M. do grodu bełskiego, aby województwo bełskie 90 tys. tyńfów wydało na wojsko J.K.M. i już na przeszłym sejmiku, który był przed tygodniem, jm. pan kasztelan [bełski]³⁹⁸ chciał to koniecznie effectuari. Przecież ichm. bracia zalimitowali do jutrzejszego dnia, nie wchodząc w tę materyją. Teraz tedy na tym sejmiku urgent komisarze sascy rezolucyje i satysfakcyej. Dubius tedy haereo, co z tak delikatną czynić materyją. Bo ex una parte obstant iura cardinalia, cóż zostaje, kiedy nam per impositionem arbitrariam K.J.M. każe się opłacać, ex altero zaś parte, uważając tak ciężką kraju tego dezolacyją, obawiam się egzekucyje, która wielkie zwykła inferre damna. [...]

³⁹⁸ Adam Antoni Bełzecki kasztelan bełski.

2. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 27 listopada 1714 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 2, 48, s. 2365-2368* – oryginał.

Inne rękopisy: Rp. 2 CDIAUL, *Fond 1, Opis 2, 37, s. 1371-1374* – fragment bez początku i końca.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 893-899.

My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, na miejsce obrad naszych zwyczajne, na dzień 27 miesiąca listopada ex mente laudi nostri determinowany.

Ponieważ J.K.M. p.n.m. przez denuncjacją swoją wyciąga po województwie naszym, aby na wojska J.K.M. wydana była suma 89 766 tynfów, zaczynając po wydanych na toż wojsko przez cały rok stante publica różnych przypadków calamitate tak wielu prowiantach, po wypłaconej na porcyje i serwis tak znacznej sumie, przy podjętych surowych egzekucjach i gwałtownych w dobrach szlacheckich furazach, kiedy poczęły się znowu na województwo nasze revolvitur iugum, szukając u Majestatu J.K.M. p.n.m. paternam clementiam, upraszamy przez jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, marszałka koła naszego i jm. pana Antoniego Bzickiego j.w. jm. księdza biskupa chełmskiego³⁹⁹, pasterza naszego, ad normam inszych województw obtestando per amorem tejże ojczyzny naszej i wolności krwią antecessorów naszych Bogu poświęconej et orthodoxae fidei, która wraz z wolnością upadać by musiała, aby w tym naszym tak ciężkim razie, z inszymi infulatami chciał rem agere potrzebnych dobra pospolitego interesów i wraz z uproszonymi z koła naszego do siebie posłami, j.w. ichm. panami kasztelanem⁴⁰⁰ i starostą⁴⁰¹ bełskimi, suplikował Majestatowi J.K.M. aby [2366] nas od założonej, która [tollit ius car]dinalie libertatis paterno amore chciał uwolnić kwoty et circa leges expressas et pacta conventa iuramento comprobata conservare i wojska swoje, które bez krzywd i szkód znacznych przy przechodach i subsystencyjach swoich obejść się nie mogą, więc że przy zawartym z Portą traktacie in spe optima tranquillitatis publicae zostajemy, evacuare raczył, a na ugruntowanie interna pacis sejm exorbitantiarum złożył.

Jeżeli sinistra fata województwo nasze J.K.M. w jaką podały cenzurę, remonstrował, iż jak optime favet, tak vitam et sanguinem przy dostojęństwie J.K.M. gotowe zawsze consecrare, dając facultatem ichm. panom posłom pro commodo województwa wraz z innymi posłami od województw posłanymi concludendi.

A że obozowanie wojska koronnego consistit w województwie naszym, aby przy rozchodzie swoim subsystencyi jakich w województwie naszym pretendować nie chciało, przez co by do ostatniej ruiny przy tak znacznej dezolacji swojej przyjąć musiało, prosiliśmy j.w. jm. pana wojewodę bełskiego⁴⁰², aby jako zwykły in adversis tueri województwo nasze swoją protekcyją, [tak] in hoc passu, ex innato ku województwu amore, przez interpozycją swoją senatorską i konfidencyją u j.o. jm. pana krakowskiego, hetmana

³⁹⁹ Krzysztof Andrzej Szembek biskup chełmski.

⁴⁰⁰ Adam Antoni Bełzecki kasztelan bełski.

⁴⁰¹ Józef Potocki starosta bełski.

⁴⁰² Aleksander Michał Łaszcz wojewoda bełski.

wielkiego koronnego⁴⁰³ wymógł ne laesa vulnera exotico milite immunitatum dóbr ziemskich przez własne wojska nasze recrudescant et leges non opprimant legiones.

Ichm. zaś panów posłów naszych z woli naszej ordynowanych do partyi jm. pana starosty wieluńskiego⁴⁰⁴ przez tegoż jm. do j.o. jm. pana krakowskiego sinistre uda[nych], dawnemu rekomendował respektowi.

Abysmy absque subsidio skarbu nie zostawiali in statu moderno, lubo tot extenuati pressuris, uchwaliliśmy podatek poborów 20, na kwity jm. pana Floriana Mireckiego i poglównego jednego na egzakcją jm. pana Jana Kadłubiskiego, salvis jednak abiu-ratis per haeredes et tenutarios in iudicio fiscali, in quantum by dobra przeładowane były. In casu zaś niesądzenia się sądów fiskalnych ciż ichm. praevis [2367] manifestationibus w grodzie bełskim kwotę podatku wyrażających wypłacić ichm. panom egzaktorom, a na przyszłych sądach fiskalnych juramentem komprobować mają decessa.

Do pierwszej raty 10 poborów, a prima decembris ad ultimam ianuarii currem, jm. pana Stawskiego, do drugich 10 poborów, a prima februarii ultimam martii kończących się, jm. pana Franciszka Teleżyńskiego miecznika dobrzyńskiego i do poglównego jednego, a 1 aprilis ad ultimam maii wypłacić determinowanego, jm. pana Łukasza Lebedowicza pisarza grodzkiego bełskiego, egzaktorów obraliśmy, obligując ichm., aby na żadne asygnacje pomienionych podatków nie wydawali, zatrzymując do dalszej województwa dyspozycyjej, sub solutione de proprio. Od kwitów zaś aby więcej nie wyciągano nad groszy 6.

Że zaś zdałoby się res iniustitiae w podatkowaniu poglównego śmiercią wyniesione z domu opłacać honory, dlatego publico constituimus assensu, ażeby ci ichm., którzy takowymi z łaski J.K.M. per successionem w województwie naszym gaudent honorami, też same według prawa naznaczone wypłacali podatki.

A że różne in hoc calamitoso tempore fluctuant rewolucyje, tedy in quantum by jaka immineret necessitas, nie czekając determinacyi przez laudum naznaczonej obrad naszych, upraszamy j.w. jm. pana wojewody bełskiego⁴⁰⁵, aby przez uniwersały swoje konwokowawszy nobilitatem, tym podatkiem ad mentem województwa dysponować i dalsze fata województwa pro exigentia temporis et rerum regere raczył.

Mając zaś w pamięci fatygi ichm. panów posłów na sejm przeszły warszawski ordynowanych, solita praxi za podjęte koszty i trudy ichm. naznaczamy pensionem po 2 tys. na każdego z ichm. z pierwszej raty 10 poborów. Ichm. zaś teraz uproszonym do K.J.M., ichm. panom kasztelanowi i staroście bełskiemu od jm. pana Olszyńskiego podwojewódziego wiskiego resztę sumy należące od Żydów^a w podjętej zaś fatydze ichm. dalszą obmyślimy rekompensę. [2368]

Jm. pana marszałka naszego ustawiczną pracę i desudationem pro commodo województwa przy włożeniu na osobę jego funkcyi publicy ministerii, jako grata recordatione profitemur, tak wszelką rekompensę obmyśleć jm. deklarujemy na przyszłej obradzie naszej, ea gratitudine zawdzięczając prace podjęte circa integritatem województwa.

⁴⁰³ Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

⁴⁰⁴ Andrzej Olszowski starosta wieluński; stał na czele liczącego 600 koni regimentu dragońskiego.

⁴⁰⁵ Aleksander Michał Łaszc wojewoda bełski.

Ichm. panów komisarzów do wojsk J.K.M. uproszonych i ichm. magnam remunerationem naznaczyć upominamy.

Wielebnych zaś oo. dominikanów konwentu bełskiego desiderio, że in hac egestate województwa subvenire nie możemy, więc quod est possibilitatis nostrae, protunc z wiosek ichm. podatek pomieniony na reparacją kościoła naznaczamy, czyniąc wolne wioski ichm., to jest Witków⁴⁰⁶, Kustoszyn⁴⁰⁷ i Liski⁴⁰⁸ od egzakcy ichm. panów poborców.

Sądy fiskalne iuxta cadentiam innych we wtorek po Trzech Królach w roku da Bóg przyszlým [8 stycznia] 1715 reasumować się mają.

Dalsze zaś obrady nasze limitujemy do dnia 8 marca w roku, da Bóg, przyszlým przypadającego, pod dyрекcją tegoż jm. pana marszałka naszego. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 27 listopada 1714 a.

Stanisław Rostkowski cześnik płocki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^a w rkp. około 3 wyrazy nieczytelne

113. Sejmik z limity w Bełzie, 8 marca 1715 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 8 marca 1715 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 42, s. 671-673 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Nob. Antoni Braszczyński w dniu 15 marca 1715 r. [feria 6 post Dominicam Invocavit Quadragesimalem proxima a. D. 1715]; karta uszkodzona z lewej strony, partie tekstu nieczytelne, brakujące litery i części słów uzupełniono na podstawie oblaty w indukcie bełskiej.

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 305, s. 468-472 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 901-905.

My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego na dzień dzisiejszy, to jest 8 marca w roku 1715, ex limitatione przypadający, na miejsce konsultacyjom zwyczajne do Bełza zgromadzeni, takowe unanimsensu czyniemy postanowienie.

A naprzód, zapatrując się nie tylko ad instantia fortun naszych discrimina, ale też ad praxim innych województw, dla uniknienia większych agrawacyi ubogich ludzi

⁴⁰⁶ Witków, wieś klasztorna w pow. bełskim (ob. część Bełza, Ukraina).

⁴⁰⁷ Kustoszyn, wieś klasztorna w pow. bełskim (ob. Kościaszyn w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁴⁰⁸ Liski, wieś klasztorna w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

ex mora et remora następujących, kontrybucyje 20 poborów na przeszłym sejmiku uchwalone, tanquam pretium redimendae vexae i prędszego cum auxiliariibus uspokojenia, ichm. panom egzaktorom quamtotius wybrać i do rąk jm. pana [Antoniego] Hłowieckiego podczaszego braclawskiego, komisarza komportować zlecamy.

Do którego to podatku że i kapłani rithus graeci per exemplum dawnych taryf, ante accessum do uniej świętej praktykowanych, gravaminose są pociągnięni, tedy czyniąc w tym debitam observantiam sacris et publicis legibus, oraz per aestimationem godnej interpozycyjej przewielebnego jm. księdza Józefa Lewickiego episkopa chełmskiego, laudo nostro cavemus et semel pro semper statuimus, że in posterum do żadnych podatków obligowani być nie powinni, i temuż jm. księdzu episkopowi złp 2 tys. z pomienionych podatków naznaczamy. Inkludując w tę sumę deklarowany od województwa złt tysięcy wielebnym oo. Bazylianom bełskim na nową fundacyją.

Gdy przy tym pro pastorałi officio mianowany jm. ksiądz episkop sollicitas impendit curas, aby cerkwie w województwie naszym ab antiquo do diecezyjej chełmskiej należące, a niedawnemi czasy, stante disunione, per privatam licentiam oderwane, wróciły się do naturalnej iurium władzy, dopomagając ad effectum chwalebne go przedsięwzięcia, też cerkwie ex iure patronatus nobis servienti zgodnie wszyscy oddajemy, chcąc, aby pomieniony abusus nie przeszkadzał do tego w województwie naszym, ut sit unus pastor et unum ovile.

Monaster Derewlański aby ab hinc nie tylko żadnym nie podlegał podatkowi, ale też i z taryf był ekskludowany, speciali laudo praecavemus.

Dobra ichm. panien zakonnych konwentu bełskiego i sokalskiego od terazniejszego podatku poborowego obojga rat uwalniamy. Kosiny zaś, inane nomen (bo tylko kościół na tym miejscu stoi), z taryfy ekskludować praesenti laudo postanawiamy.

Privata na ostatek civium kontentując desideria, jm. pana [Floriana] Mireckiego skarbnika bełskiego pretensyją rekompensy za niedobranie sumy jm. należące, salva deductione, z jakich racyi osycha, do sądów fiskalnych odsyłamy. Tegoż jm. dawna asygnacyja za poselstwo do województwa sandomierskiego i do [672] wojska koronnego aby skutek wzięła, zalecamy.

Tymże sposobem jm. pana [Stanisława] Świeżawskiego wojskiego bełskiego afekcacyją o resztę sumy na retentach zaległej akomodujemy.

Wniesione desiderium jm. pana chorążego horodelskiego⁴⁰⁹ względem pożyczonego in commodum województwa długu rezolwując, ponieważ go sobie z pogłównego dwojga do rąk jm. pana [Łukasza] Lebedowicza pisarza grodzkiego bełskiego wydawanego na dobrach swoich zatrzymał, więc tę kwotę pro persoluto przyjmujemy, a jm. panu pisarzowi satysfakcyją z pogłównego teraz następującego, aby sobie z niego tę kwotę, która się z kalkulacyjjej pokazała, wybrał, naznaczamy.

Ichm. panów Stanisława Rostkowskiego cześnika plockiego, marszałka koła naszego, jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego, jm. pana Antoniego Hłowieckiego podczaszego braclawskiego, komisarzów laborum et meritorum praetia większe w afektach naszych i dalszej reponendo pamięci, pro interim za podjęte fatygi i kosza publiczne za rok przeszły każdemu z ichm. po złt 2 tys. deklarujemy.

⁴⁰⁹ Antoni Radecki chorąży horodelski.

J.w. jm. pana kasztelana bełskiego⁴¹⁰ pro publico podjęte prace, ichm. panów Michała Czarnowskiego skarbnika bełskiego, Kazimierza Polanowskiego starosty salnickiego, [Antoniego] Trembińskiego podczaszego drohickiego przy naznaczonej meritorum rekompensie anterioribus laudis, także ichm. panów [Józefa Antoniego] Stadnickiego podstolego buskiego, [Gabriela] Bielskiego podstolego lubelskiego, [Szymona] Olszyńskiego łowczego wiskiego, [Józefa] Węglińskiego miecznika buskiego, [Kazimierza] Wierzbickiego komornika bełskiego, Antoniego Preka i innych ichm. różne legacje odprawione, aby odebrały suas gratias et gratitudines, sądowi fiskalnemu rekomendujemy.

Skarga jm. pana Olszyńskiego łowczego wiskiego, już na kilku sejmikach proponowana et anteriori laudo do sądów fiskalnych odesłana, o przeładowanie dóbr w posesyjach jm. będących, taryfami na moskiewską i szwedzką kontrybucją formowanymi, że dotychczas sine administratione iustitiae et satisfactionis zostaje, committimus subsellio fiscali, aby adinveniat modum ukontentowania desiderii, a że na przyszły czas ad iustam proportionem redukowana będzie, asekurujemy.

Jm. pan Stanisław Olszyński podwojewodzi wiski, gdy per renitentiam wielu ichm. płacenia podatku do swojej egzakcyjnej należącego, nie tylko w kredycie swoim dotąd zupełnej nie ma satysfakcji, ale też ob legalitates suas dłużej nie mogąc czynić atencencyj, pretenduje abrenunciare officia exactionis, tedy nie mogąc sine sufficienti cognitione rezolwować, do sądów fiskalnych odsyłamy.

Rewizja anteriori laudo naznaczona do dóbr bełskich Potylicza⁴¹¹, Łaszcówki⁴¹², Rachań⁴¹³, Tuczęp⁴¹⁴, ponieważ dotąd skutku nie wzięła, a nagle exigit potrzeba importancencyj podatków, tedy resolvimus laudo praesenti, aby ichm. panowie dziedzicy lub posesorowie tych dóbr [673] oddawali ichm. panom egzaktorom ten podatek poborowy iuxta existentiam status praesentis dóbr, praevia manifestatione, jako więcej nie znajduje się. In quantum by zaś po rewizyjach inaczej się pokazało, salva reservatur vindicatio.

Miasteczko Jarczów⁴¹⁵ jm. pana podczaszego buskiego⁴¹⁶, na gruntach konwickich ufundowane, aby inter novas locationes nie był komputowany, dawne eo nomine sancitum laudi reassumimus.

Sejmik zaś ad 13 maii, pod tąż laską jm. pana marszałka koła naszego limitujemy. Dział się w Bełzie, na miejscu obradom zwykłym, die et anno superius expresso.

Stanisław Rostkowski cześnik płocki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

⁴¹⁰ Adam Antoni Bełzecki kasztelan bełski.

⁴¹¹ Potylicz, miasto w starostwie lubaczowskim, w pow. bełskim (ob. wieś Потелич w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴¹² Łaszcówka, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁴¹³ Rachanie, miasteczko w pow. bełskim (ob. wieś w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁴¹⁴ Tuczępy, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁴¹⁵ Jarczów (Konwica), miasteczko w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁴¹⁶ Józef Adam Jarczewski podczasz buski.

114. Sejmik z limity w Bełzie, 13 maja 1715 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 13 maja 1715 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 48, s. 3016-3017 – oryginał, lekko uszkodzony przez wilgoć, niewielkie ubytki tekstu uzupełnione na podstawie Rp. 2; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Zakrzewski w dniu 14 maja 1715 r. [feria 3 post Dominicam Iubilatae proxima a. D. 1715].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 305, s. 858-859 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 907.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, na miejsce obradom zwykle, na sejmik z przeszłej prorogacyi pod dyрекcją w. jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, pro die 13 maii desygnowany, te niżej wyrażone zjazdu naszego czyniemy postanowienie.

A naprzód, diversorum veneratio et studia augendi cultus, jako powinny być porządkiem i fundamentem wszelkich obrad, tak akomodując się świątobliwej ichm. oo. jezuitów promocyjej, ad sumptus kanonizacyjej błogosławionego Stanisława Kostki, patrona Korony Polskiej, lubo maiori zelo quam liberalitate contribuimus, naznaczając zł 2 tys., których aby indilate i przed wszelkiemi innemi najpierwsza stała się satysfakcja, subsellium sądów fiskalnych obligujemy et specialiter zalecamy.

J.w. jm. pana wojewody bełskiego⁴¹⁷, n.w.m. pana nieustająca nigdy koło interesu województwa tego sollicitudo, ponieważ nam i teraz per multas difficultates evicit recessum o dalszej impetycyjej auksyliarnego wojska, tedy gratam bene et recte factorum reponendo memoriam, omni qua par est reverentia dziękujemy, oraz tysiąc tynfów pro commodo województwa zastąpiony de proprio quantocitius z retent oddać zlecamy.

Rewizyją dezolacyi osoblnej miasteczek Potylicza⁴¹⁸ i Rachań⁴¹⁹ przez ichm. panów [Benedykta Jana] Iwanickiego miecznika żytomierskiego i [Floriana] Mireckiego skarbnika bełskiego, anteriori laudo deputowanych, ekspediowaną, aby iuxta obloquentiam jej poborowy podatek był in posterum wnoszony, przyjąwszy inne desideria, jako tychże miasteczek Potylicza i Rachań o libertacyją in futurum, także Łukawca⁴²⁰ o rewizyją i jm. księdza proboszcza potylickiego, jm. pana [Michała Bogumiła] Czarnewskiego skarbnika buskiego o uwolnienie i libertacyją od kontrybucyjej Michałowa⁴²¹ względem pogorzenia, jm. pana miecznika żytomierskiego⁴²², miasta Buska

⁴¹⁷ Aleksander Michał Łaszcz wojewoda bełski.

⁴¹⁸ Potylicz, miasto w starostwie lubaczowskim, w pow. bełskim (ob. wieś Потелич w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴¹⁹ Rachanie, miasteczko w pow. bełskim (ob. wieś w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁴²⁰ Łukawiec, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

⁴²¹ Michałów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁴²² Benedykt Jan Iwanicki miecznik żytomierski.

o naznaczenie rewizyje, także pogorzałego miasta Tyszowiec⁴²³ do decyzji przyszłego sejmiku odkładamy. [3016]

Niemale przy tym uważając dispendium fortun naszych z ucieczki poddanych, która się zagęściła, zabiegając tej swawoli, o zatrzymowaniu i sekwestrowaniu onych dawne laudum reasumujemy.

Dalsze zaś obrady nasze ad diem 4 iunii anni eiusdem limitujemy pod tąż łaską. Działo się w Bełzie, na miejscu zwykłym consultationum, die 13 maii a. D. 1715.

Stanisław Rostkowski c[ześnik] p[łocki], marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

115. Sejmik z limity w Bełzie, 4 czerwca 1715 r.

‡ 1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 4 czerwca 1715 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 305, s. 975-981 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Suhak w dniu 6 czerwca 1715 r. [feria 5 post Dominicam Exaudi proxima a. D. 1715]. *Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 909-913.*

[976] My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego na dzień dzisiejszy, to jest 4 czerwca w roku 1715, ex limitatione przypadający, na miejsce konsultacyjom zwyczajne do Bełza, pod dyrekcją jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, marszałka koła naszego zgromadzeni, takowe unanymi consensu czynimy postanowienie.

A naprzód, stosując się do dyspozycji przeszłego immediate sejmiku, suspensa do rezolucji terazniejszej kontentując desideria, w najpierwszym respekcie instancją j.o. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego⁴²⁴ za Potyliczem⁴²⁵ wniesioną lokujemy i też dobra od wszelkich podatków do lat 3 uwalniamy.

Do dóbr zaś j.w. jm. księdza biskupa przemyskiego, podkanclerzego koronnego⁴²⁶ Łukawca⁴²⁷, Szczutkowa⁴²⁸ i Bihala⁴²⁹, j.o. ks. jm. [Janusza Antoniego] Wiśniowieckie-

⁴²³ Tyszowiec, miasto w starostwie tyszowieckim, w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁴²⁴ Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

⁴²⁵ Potylicz, miasto w starostwie lubaczowskim, w pow. bełskim (ob. wieś Потелич w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴²⁶ Jan Kazimierz de Alten Bokum biskup przemyski, podkanclerzy koronny.

⁴²⁷ Łukawiec, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

⁴²⁸ Szczutków, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

⁴²⁹ Bihale, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

go wojewody krakowskiego Firlejowskie⁴³⁰, [977] Skwarzawy⁴³¹, Bałuczyna⁴³², Marmuszowice⁴³³ j.w. jm. pana chorążego koronnego⁴³⁴, miasta Buska rewizyją naznaczamy i za rewizorów ichm. panów Michała Czarnowskiego skarbnika buskiego, Antoniego Kamodzińskiego cześnika braclawskiego destynujemy. Którzy ichm. zmiarkowawszy quantitatem łańców w rewizyi podadzą i realitatem jej juramentem stwierdzą sub nullitate actus sui. Według której podatek łańcowy ab hinc in futurum do lat 3 dobra te wnosić będą. Bełza zaś ekspediowaną rewizyją z przeszłemi zarówno aprobuujemy.

J.w. jm. księdza [Józefa] Lewickiego episkopa chełmskiego desiderium akomodując sancitum anterioris laudi tak objaśniamy, że 2 tys. zł samemu jm. księdzu episkopowi cedere powinny, non includendo tysiąca zł przez dawniejsze laudum ichm. oo. bazylianom bełskim naznaczonego.

Ichm. księży dominikanów bełskich pretensyje do województwa chcąc uspokoić, dla [978] kombinacyi porachowania wziętych ad rationem sum, do sądów fiskalnych odsyłamy.

Ad pacificanda zaś interesa województwa z innymi ad praesens podatek szelegznego na kwity jm. pana Jacka Skomorowskiego in quadruplo postanawiamy i do egzakcyi jm. pana Antoniego Mrocza upraszamy, currentiam onego a 1 septembris ad ultimam octobris anni praesentis naznaczając.

Temuż sądowi fiskalnemu uspokojenie zlecamy, słusznej kwerymonii wielbnych oo. franciszkanów konwentu zamojskiego chcąc subvenire, którzy że nie tylko prawom o dobrach ziemskich opisanym, ale specificce contra praescriptum konstytucyi anni 1667⁴³⁵ na dobra dziedziczne Zawalów⁴³⁶ i Zaborce⁴³⁷, prawu ziemskiemu podległe, hibernami i ustawami w pomienionych wsiach, ad sinistram delationem malevolorum od skarbu praeaggravantur, prosimy jm. pana marszałka, aby nomine województwa pisał do j.o. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, upraszając jm., [979] aby autoritate sua zakazał kancelaryi swojej dalszych asygnacyi na hiberny i wszelkie ustawy i konsystencyje, jako prawu przeciwnych, wydawać, tudzież do j.w. jm. księdza biskupa chełmskiego⁴³⁸, upraszając jm., aby jako senator et custos legum eas infringere non permittat. Spondemus przy tym, że na przyszły sejm do instrukcyi tenże interes podamy i serio ichm. panom posłom zalecimy, aby succurrant ius et sequentibus praeiudiciis. Też dobra, że po kilka razy in favillam redacta i teraz

⁴³⁰ Firlejówka, miasteczko w pow. buskim (ob. wieś Андріївка w rej. złoczowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴³¹ Skwarzawa, wieś w pow. buskim (ob. Скварява w rej. złoczowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴³² Bałuczyn, wieś w pow. buskim (ob. Балучин w rej. buskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴³³ Marmuszowice, wieś w pow. buskim (ob. Мармузовичі/ Андріївка w rej. buskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴³⁴ Aleksander Jan Jabłonowski chorąży koronny, starosta buski.

⁴³⁵ Konstytucja sejmu 1667 r. „Uwolnienie wsi Wolice i innych w województwie bełskim leżących, ad pios usus fundowanych dóbr” (*Vol. const.*, t. 4, vol. 2, s. 301 – tam błędnie podana nazwa wsi „Zabote” zamiast „Zaborce”).

⁴³⁶ Zawalów, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁴³⁷ Zaborce, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁴³⁸ Krzysztof Andrzej Szembek biskup chełmski.

od poddanych deserta, adhaerendo konstytucyi o pogorzelnach postanowionej, od podatków wszelkich do lat 4 uwalniamy.

Ichm. wielebnych oo. bonifratrów zamojskich desiderium do przyszłego sejmiku odkładamy.

Jm. pana Franciszka Skomorowskiego dobra od wszelkich podatków do lat 6 libertujemy.

Jm. pana cześnika płockiego, marszałka koła naszego, iustam praetensionem, aby według danej atestacyi od jm. pana na egzakcyą jm. pana [Jana] Kadłubskiego, natenczas skarbnika buskiego, pogłównego podatek z Tuczęp⁴³⁹ całych i Woli Tuczępskiej⁴⁴⁰ [980] in posterum był wypłacany, statuendis akceptujemy.

Ponieważ zaś przechody wojska koronnego hoc tempore calamitoso znaczną były ruiną województwa bełskiego i ujmą fortun szlacheckich, więc upraszamy j.w. jm. pana wojewody bełskiego⁴⁴¹ n.w.m. pana, aby ex solito amore ku województwu temuż z tej, w której z j.o. jm. panem krakowskim zostaje przyjaźni, subveniat województwu publico detrimento.

Respiciendo zaś calamitatem ubogich ludzi, obligujemy jm. pana pisarza bełskiego⁴⁴², aby delat na pogłównie do egzakcyi swojej należącego nie wydawał, chyba urgente necessitate, za wydaniem uniwersału j.w. jm. pana wojewody bełskiego.

Inne przy tym desideria różnych ichm., jako to dobra j.w. jm. pana wojewody bełskiego respektem pogorzenia, jm. pana stolnika bełskiego⁴⁴³ Czartowiec⁴⁴⁴, jm. pana wojskiego bełskiego⁴⁴⁵ Tehłów⁴⁴⁶ i Rzyczki⁴⁴⁷, ichm. panów Głogowskich Magierów⁴⁴⁸, Rudę⁴⁴⁹ i Rawę⁴⁵⁰, Tyszowce⁴⁵¹, Rachanie⁴⁵² i Michalów⁴⁵³, Steniatyn⁴⁵⁴, Tomaszów⁴⁵⁵ [981] o rewizyją, także interes ichm. panów Polanowskich ratione kompensowania

⁴³⁹ Tuczępy, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁴⁴⁰ Wola Tuczępska, wieś w pow. grabowieckim (ob. Wólka Tuczępska w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁴⁴¹ Aleksander Michał Łaszczy wojewoda bełski.

⁴⁴² Łukasz Lebedowicz pisarz grodzki bełski.

⁴⁴³ Antoni Franciszek Dramiński stolnik bełski.

⁴⁴⁴ Czartowiec, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁴⁴⁵ Stanisław Świeżawski wojski bełski.

⁴⁴⁶ Tehłów, wieś w pow. bełskim (ob. Тялів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴⁴⁷ Rzyczki, wieś w pow. bełskim (ob. Річки w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴⁴⁸ Magierów, miasto w pow. bełskim (ob. Мареїв w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴⁴⁹ Ruda Magierowska, wieś w pow. bełskim (ob. wieś nie istnieje, jej obszar znajduje się na Ukrainie, opodal Magierowa).

⁴⁵⁰ Rawa, miasto w pow. bełskim (ob. Рава-Руська w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴⁵¹ Tyszowce, miasto w starostwie tyszowieckim, w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁴⁵² Rachanie, miasteczko w pow. bełskim (ob. wieś w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁴⁵³ Michalów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁴⁵⁴ Steniatyn, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁴⁵⁵ Tomaszów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

w przyszłych podatkach o wydanie dymowego nad innych jm. panu Krygierowi do decyzji dalszego sejmiku odkładamy.

Jm. pana Floriana Mireckiego skarbnika bełskiego podany na skarbnikostwo przywilej zgodnie et cum debita Maiestatis reverentia przeczytawszy, drugie desideria, tak ratione niewoli od szwedzkiego wojska poniesionej, jako asygnacyi za poselstwo do województwa sandomierskiego i ichm. panów hetmanów oschłej, po rekompensę do sądów fiskalnych odsyłamy.

Dalsze zaś obrady nasze ad diem ultimam iulii anni praesentis, pod łaską tegoż jm. pana marszałka naszego limitujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die et anno superius expresso.

Stanisław Rostkowski cześnik płocki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

116. Sejmik z limity w Bełzie, 31 lipca 1715 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 31 lipca 1715 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 49, s. 2461-2462 – oryginał.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 915-917.

My rada, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego zjechawszy się na sejmik z prorogacyjnej przeszłej pod łaską jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, marszałka naszego, pro die ultima iulii anni praesentis desygnowany, do Bełza, na miejsce konsultacyjom zwykłe, takowe ex consensu nostri uczyniliśmy postanowienie.

Iż idąc exemplum innych województw (kiedy po wypłaconych ad assem założonych kontrybucyjach zimowych, nowe coraz od Komisariatu Saskiego do województwa naszego occurunt pretensyje, którym nec pares solvendo, nec ullo iure exequi tenemur), uprosiliśmy e medio nostri posłów do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m., ichm. panów^a Jana Świeżawskiego, cum hac expostulatione, aby nas J.K.M. (którym vovit iureiurando) w ojczystych prawach i wolnościach konserwował, i od wszelkich ex paterna clementia uwolnił kontrybucyi, et quod summum est, wojska swoje ex visceribus Regni ewakuował i sejm ex lege następujący złożył.

Dlaczego i list do j.w. jm. pana wojewody bełskiego⁴⁵⁶ (denunciando novam impositionem kontrybucyi od jakiegoś jm. pana Christiana de Kiessen przez uniwersał do województwa przysłany, aby po 5 tynfów z dymu na taryfę 1661mi contribuat) jm. panu marszałkowi naszemu pisać zleciliśmy, upraszając jm. pana wojewody n.m. pana, aby jako zawsze zwykły tutari bonum publicum województwa, tak i teraz u Majestatu

⁴⁵⁶ Aleksander Michał Łaszczyński wojewoda bełski.

J.K.M. instare za nami i z Komisariatem exigente necessitate pro meliori województwa sorte constituere raczył.

Ichm. panom posłom nieuchybną pracy i kosztów podjętych dla dobra pospolitego rekompensę obmyślić na przyszłym sejmiku przyrzekamy.

Mając przy tym w refleksyi terażniejsze koniunktury, żebyśmy in omni eventu sine subsidio skarbu nie zostawiali i uchwalony podatek pogłównego przywołując ad effectum, currentiam onego a 10 augusti ad 10 septembris anni nunc currentis determinujemy.

Jm. zaś pisarz bełski⁴⁵⁷ instantanee uniwersałem swoim obwieścić województwo i podatku tego na żadne asygnacyje (aż do dalszej woli i rezolucyi województwa lub denuncjacyjej j.w. jm. pana wojewody bełskiego in casu urgenti przed sejmikiem) nie wydawać, praesenti obstringitur laudo.

J.o. ks. jm. [Janusza Antoniego] Wiśniowieckiego wojewody krakowskiego Olszanica⁴⁵⁸ do rewizyj naznaczona, ponieważ w przeszłym laudum nie specyfikowana, aby równo z innemi dobrami w przeszłej uchwale specyfikowanemi do rewizyj [2462] należała, pozwalamy.

Interes jm. pana Floriana Mireckiego skarbnika bełskiego niewypłaconej funkcyej poselstwa anteriori laudo namieniony, aby przed innemi był ufacylitowany, sądowi fiskalnemu rekomendujemy. Któż, jeżeliby z retent nie mógł być uspokojony, to z podatku szelężnego asygnowany ma być.

^bIchm. panom Antoniemu Damińskiemu cześnikowi, Mikołajowi Kocowi sędziemu ziemskiemu bełskim za poselstwo, ponieważ inszym ichm. za tęż funkcją stała się satysfakcja, aby od sądu fiskalnego obmyślona była rekompensa z podatków następujących, singularissime zalecamy^b.

Ad iustam querelam jm. pana Antoniego Kamodzińskiego cześnika braclawskiego, egzaktora kołowego, zatrzymanego super renitentes podatku, aby sub triplici pensione ab hinc był płacony, pozwalamy.

Desideria iterato wniesione jm. pana skarbnika buskiego⁴⁵⁹, wielbnych oo. bonifratrów zamojskich, miasta Tyszowiec⁴⁶⁰, jako i innych ichm. anteriori laudo wyrażone, do przyszłego sejmiku odkładamy.

Dalsze zaś obrady nasze do uczynienia ichm. panom posłom, nazajutrz po sejmiku deputackim, pod tąż łaską jm. pana marszałka koła naszego, odkładamy. Datum w Bełzie, die ultima iulii a. 1715.

Stanisław Rostkowski cześnik płocki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^a w Rp. pozostawiono puste miejsce ^{b-b} słowa podkreślone

⁴⁵⁷ Adam Kazimierz Jemiłowski pisarz grodzki bełski.

⁴⁵⁸ Olszanica, wieś w pow. buskim (ob. Вільшанка w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴⁵⁹ Michał Bogumił Czarnowski skarbnik buski.

⁴⁶⁰ Tyszowce, miasto w starostwie tyszowieckim, w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

2. Informacje o sejmiku w liście Franciszka Dramińskiego stolnika bełskiego do Józefa Potockiego starosty bełskiego, marszałka konfederacji województwa bełskiego – Czartowiec, 9 sierpnia 1715 r.

Rp. CDIAUK, Fond 49, Opis 2, 1882, k. 1-2 – oryginał.

J.w., m. dobrodzieju.

Do tak nieszczęśliwej województwo nasze już przyszło pory, że gdyby kto tysięcy diogenesowych zapaliwszy pochodni, szukał człowieka przy publicznej szczerze interesującego się potrzebie, musiałby spracowany zalec się, non inveni hominem. Toż samo i mnie na przeszłym trafiło się sejmiku, na którym komis od w. dobrodzieja przez jm. pana starostę rzeczyckiego⁴⁶¹ i publiczną elekcyję ichm. panów posłów do K.J.M., listu w. dobrodzieja rekomendacją, chcąc do aktualnego [1v] przyprowadzić skutku, podałem był ja posłów, jm. pana sędziego grodzkiego [bełskiego]⁴⁶² i jm. pana [Floriana] Mireckiego skarbnika bełskiego, którzy żadną miarą tej podjąć się nie chcieli funkcyje, w czym i inszych ichm. dość żywą perswazyją tentowałem. Chcąc tedy z publicznej profitować oziębłości, intymowałem (bo mi tak imieniem w. dobrodzieja iniunctum było), aby publiczny instrument instrukcyje na ręce w. dobrodzieja, w ustawicznej nieustającego protekcyje odesłany był i to displicuit niektórym ichm., a osobliwie ichm. panom Czarnowskiemu i Mireckiemu skarbnikowi ex scrupulo absentium. Przecież jednak po półtoradniowej kontrowersyje constitutum, ażeby jeden ex gremio nostri electus, z publicznym jechał instrumentem, drugi od woli w.m. dobrodzieja [2] pendere powinien. Obrany tedy jm. pan [Jan] Świeżawski, który jedzie ad amplexum nóg w. dobrodzieja z tą jednak nadzieją, że w. dobrodziej przydasz primo loco takiego kolegę, który by godnie wywiódł afflictam województwa naszego sortem, et deplo-ratum per tot legum oppressiones Reipublicae statum, w czym największa nadzieja w łasce i protekcyje w. dobrodzieja, una restat spes afflictis publicam privatumque od ręki w.m.m. pana sperare salutem, ile przy uniżonej prośbie, abyś in omni fortuna z pańskiej nas nie wypuszczał protekcyje. Za co fundimus vota, aby w. dobrodziej in omni circa publicam integritatem cura, wszechmocność wspierała Boska, currant tibi dies horaeque serенаe. To pro publico. Pro privato zaś suplikuję m. dobrodzieju, cum veneris in domum Domini, nie zapominaj sługi swojego, ile tego, który przyjął wieczną obligacją być na zawsze j.w. w.m.m. pana i dobrodzieja niskim sługą.

F[ranciszek] Dramiński s[tolnik] b[ełski]

PS. Podatek szelężnego reasumowany in eum casum, inquantum by inevitabilis na R.P. nastąpiła necessitas. W. dobrodziej dyskretniej, za gotowe kapitulować możesz pieniądze.

⁴⁶¹ Jerzy Rzeczycki starosta rzeczycki.

⁴⁶² Adam Kazimierz Jemiłowski podstarości i pisarz grodzki bełski.

117. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1715 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1715 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 48, s. 3327 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Zalchocki w dniu 11 września 1715 r. [feria 4 post festum Natalis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1715].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 305, s. 1462-1463 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 919.

My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się in fundamento legis publicae na dzień dzisiejszy, eadem lege electionis ichm. panów deputatów na Trybunał Koronny ordynowany, najpierwej za dyrektora koła naszego obraliśmy w. jm. pana Antoniego Trembińskiego podczaszego drohickiego, pod którego dyрекcyją, za szczęśliwą inauguracyją j.w. jm. pana wojewody⁴⁶³ naszego i podaniem kandydatów na tę funkcję probatissimos viros, i nie tylko w naszym województwie, ale in tota Republica meritos, zgodnie, ^aprzez kompendyjowane in unum afekta braterskie^a, sine quavis contradictione, ale unanimi consensu uprosiliśmy z województwa naszego za deputatów na przyszły Trybunał Koronny w. ichm. panów Stanisława Rzeczyckiego chorążego łomżyńskiego i jm. pana Józefa ze Żmigrodu Stadnickiego podstolego buskiego ^b i te laudum zgodnie umówione, ręką swą autoryzowawszy, ad acta podań, upraszamy. Działo się w Bełzie, na miejscu obradom naszym zwykłym, die 9 septembris a. D. 1715.

Antoni Trembiński podczaszcy drohicki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką, we właściwym miejscu znak # ^b w tym miejscu przekreślone słowa: Którym aby jm. pan marszałek nomine województw naszego propter possidendum hunc charakteru dał atestacyją

118. Sejmik z limity w Bełzie, 10 września 1715 r.

Laudum tego sejmiku nie odnaleziono – zapewne zakończony sukcesem i limitowany do 1 października 1715 r.

⁴⁶³ Aleksander Michał Łaszcz wojewoda bełski.

1. Notka aktykacyjna *laudum sejmiku województwa bełskiego z limity – Bełz, 10 września 1715 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 305, s. 1472* – tylko nagłówek, *laudum nie przepisano, w księdze pozostawiono puste miejsce; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 12 września 1715 r. [feria 5 post festum Natalis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1715].*

119. Sejmik z limity w Bełzie, 1 października 1715 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 1 października 1715 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 2, 48, s. 3481-3482* – oryginał; w grodzie bełskim oblatował *Nob. Antoni Braszczyński w dniu 3 października 1715 r. [feria 5 pridie festi Sancti Francisci Confessoris a. D. 1715].*

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 921.

My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo województwa bełskiego, na dzień dzisiejszy *ex limitatione* przypadający zgromadzeni, [zacho]wując in omni observantia et rigore sancitum nasze przeszłego sejmiku, uchwałę podatku dymowego według taryfy na kontrybucyją generałowi [Ernstowi Detloffowi] Krassauowi płaconą podanej, po zł 100 z dymu pro omni securitate et commodo województwa, do egzekucyi przywodzimy. I lubo *ex mente laudi* do korektury i pomiarkowania tej taryfy nie przyszło, jednak praescindendo trudności et querelas o przeładowaniu do dalszego odkładając czasu, tę samą taryfę bez żadnej odmiany zgodnie pro hac sola vice przyjmujemy i komportować ten podatek na przyszły sejmik obligujemy się.

Uważając przy tym potrzebną w terażniejszych okolicznościach z innemi województwy korespondencyją, jako przyjęliśmy grato animo legacyją województwa ruskiego, tak wzajemnie dla dalszej consiliorum komunikacyjej jm. pana [Kazimierza] Polanowskiego starostę salnickiego do ichm. panów w sąsiedztwie ordynujemy.

Wielebnych ichm. oo. dominikanów bełskich desiderium reponimus między własny interes województwa naszego, kiedy dobra ziemskie, w województwie naszym leżące, *ex natura* żadnym ciężarom nie podlegające pociągają ad ferenda onera hibern, przeto instamus do j.w. jm. księdza biskupa chełmskiego⁴⁶⁴, n.m.p., aby pomienione dobra Kustoszyn⁴⁶⁵ i Witków⁴⁶⁶, tudzież wszystkie plebanie w dobrach ziemskich za-

⁴⁶⁴ Krzysztof Andrzej Szembek biskup chełmski.

⁴⁶⁵ Kustoszyn, wieś klasztorna w pow. bełskim (ob. Kościaszyn w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁴⁶⁶ Witków, wieś w pow. bełskim (ob. część miasteczka Bełz w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina) – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

chować raczył circa immunitatem lege publica cautam, w czym nomine publico jm. panu marszałkowi [3482] napisać zlecamy.

In reliquo sejmik cum toto effectu ad diem 23 ^aoctobris anni praesentis^a, pod dyrekcją jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego limitujemy. Działo się w Bełzie, na miejscu zwykłym consultationum, die 1 octobris a. D. 1715.

Stanisław Rostkowski c[ześnik] p[łocki], marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

120. Sejmik skonfederowany z limity w Bełzie, 23 października 1715 r.

1. *Laudum skonfederowanego sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 23 października 1715 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 48, s. 3401-3403 – oryginał; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 26 października 1715 r. [Sabbatho in vigilia festi Sanctorum Simonis et Judae Apostolorum a. D. 1715].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 923-927.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się do Bełża, na miejsce obradom zwykle, dnia dzisiejszego ex limitatione anterioris laudi, die 1 octobris anni praesentis przypadającego, obrady nasze pod dyrekcją jm. pana Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego reasumowaliśmy.

Na której konsultacyjnej lubo sentientes tot pressuras od wojsk exoticae militiae, którym fas nefasque in tot effrenatis licentias depczącym immunitates ecclesiasticas, nobilitares et ordinum Regni despoticas tractationes dotąd (rozumiemy przez to bonum publicum, całość ojczyzny, integritas legum sancitorum, securitas szlachecką, wolność et quod primum ac maximum fides et religio fulcietur) przez tak wiele sejmów, zjazdów i konfederacją sandomierską dosyć o tym obszernie et sacrosancte quo ad evacuationem wojsk auksyliarnych obwarowani, kiedykolwiek tanquam redivivum Phoenicem repraesentando naszą nadzieję dysymulowało i lubo poniekąd resentyment z niektórymi województwy chciało zabezpieczyć inconvenientiis in eo sinistra interpretatione intentionis bonae et fidorum [affecto]rum ku Majestatowi najjaśniejszego K.J.M. Augusta II p.n.m., na szczególnych pracach et desistentia huius oppressionis remonstracyjne omnimodi Reipublicae i przy uniwersałach od Komisariatu Saskiego

przy danej kawalerskiej sponysi, że to tylko miało być pro una et sola vice resiligerat od żywej woli zatamowania praedicti suprascripti.

Kiedy zaś [dalsze] serpit malum już nec a Maestate, nec a Republica kon[trybucyje] privata autoritate Komisariat Saski tak despotice dy[ktuje], wymyślne coraz wyciskając egzakcje (których przykładów super concivibus nostris in libera gente tot praemissa wyniknęły exempla) i coraz gorsze pretenderunt exitia, że nulla securitas świątyni pańskich, domów szlacheckich, dopieroż imienia i fortun, co zewsząd exhausti populi gemitus, przykładem starodawnych Polaków, nie zapominając województwa naszego, pobłogosławionego od Boga, purum zelum tyszowieckiej konfederacyjej, teraz zaś ad resistendum gotowych, górniejszych województw gratoque animo prosequi [...] ^a wojska koronnego, ossium de ossibus nostris nie być pośledni tej miłej ojczyzny synowie, za spólną radą Dei, supremi numinis invocato nomine i [Maryi Panny] [3402] najświętszej assumpta protectione, do jednostajnej i nierozzerwanej zabraliśmy się konfederacyi circa Deum, religionem, libertatem iuraque cardinalia Regni, tuitionem Maestatis najjaśniejszego K.J.M. Augusta II p.n.m., salvo vinculo pactorum conventorum circa immunitates bonorum, praecipue zaś świątyni Boskich (circa ius vetandi in sancitis statuendis) to sobie spondendo fide, honore et conscientia, sine privatione vocis liberae, nemine excepto ac sub confiscatione bonorum, że nie wprzód rozwiązaliśmy się z tej konfederacyjej, dokąd congregata Respublica ab intra et ab extra uspokojona nie będzie et in congressu generali województwa non dispensabitur.

Oraz konfederacyi sandomierskiej, jako dobru popolitemu przeciwniej, już od sejmiku warszawskiego ustać powinnej, renuntiando, do teraźniejszego marszałka j.w. jm. pana Józefa z Potoka Potockiego bełskiego, ropczyckiego etc. starosty lubo invitum [się obligowa]liśmy et iuramento zobopólnie sobie na teraźniejszym sejmiku, tak przez jm. nam, jako i przez nas jm. w kole teraźniejszym praestito, w tę rotę, iż przy wierze świętej katolickiej rzymskiej, prawach i swobodach ojczystych, dostojęństwie J.K.M. p.n.m., salvo vinculo pactorum conventorum, w tej konfederacyjej trwać będziemy et ab invicem się nie odstąpiemy, póki ab intra et ab extra cała R.P. non pacificabitur.

Zaś j.w. jm. pan marszałek konfederacyi teraźniejszej w żadne korespondencyje bez ichm. panów konsyliarzów wchodzić nie będzie, a cokolwiek by nocivi wiedział, realiter nam demonstrabit, ^{ba} ichm. panowie konsyliarze sekretów konfederackich non revelabunt^b.

Ten akt konfederacyjej [3403] obwarowawszy, za konsyliarzów e gremio nostri w jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego, Wojciecha Olęckiego starostę szmeltynskiego, Mikołaja Koca sędziego ziemskiego, Antoniego Dramińskiego cześnika, Franciszka Dramińskiego stolnika, Mikołaja Głogowskiego łowczego, Marcjana Grzymałę miecznika bełskich, Józefa Radeckiego, Stanisława Rostkowskiego cześnika płockiego, Michała Polanowskiego stolnika dobrzyńskiego, Antoniego Trębińskiego podczaszego drohickiego, Andrzeja Cichowskiego wojskiego podolskiego, sędziego grodzkiego krasnostawskiego, Aleksandra Żulińskiego i Tomasza Radeckiego upraszając, congressum generalem pro die 6 novembris anni praesentis pod Uhnowem naznaczamy i wszystkich, nemine excepto, praeter ichm. [w potrze]bie wojennej zostających, którzy actualiter commorabuntur, co attestacione jm. pana marszałka

związkowego probebant, sub rigore suprascripto stanąć zobowiązujemy się i stamtąd bez konsensu jm. pana marszałka i ichm. panów konsyliarzów sub eodem vinculo confoederationis przez tychże ichm. irrogando nie rozjeżdżać się przyrzekamy.

Na którym zjechaniu się z inszemi województwy złączenie się i wyprawne copias militares quam celerrime ordynować będziemy, sancita anteriorum laudorum hacce inviolabiliter et immutabiliter ad executionem przywodząc et contrarios confoederationi modernae ac non comparentes ad eam tanquam contra hostes consurgendo, tę konfederacją ręką jm. pana marszałka podpisaną, do akt podać zlecamy. Datum w Bełzie, die 23 octobris 1715 a.

Stanisław Rostkowski c[ześnik] p[łocki], marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^a jedno słowo nieczytelne ^{b-b} słowa dopisane na dole strony, we właściwym miejscu znak #

121. Sejmik skonfederowany z limity w obozach pospolitego ruszenia między Uhnovem i Szczebrzeszynem, 6 listopada – 23 grudnia 1715 r.

1. *Lauda sejmiku skonfederowanego województwa bełskiego z limity w obozach pospolitego ruszenia między Uhnovem i Szczebrzeszynem, 6 listopada – 23 grudnia 1715 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 48, s. 3485-3487 – oryginał, prawa strona karty uszkodzona przez wilgoć, końcówki niektórych wyrazów nieczytelne, uzupełniono na podstawie Rp. 2; w grodzie bełskim oblatował Gen. Felicjan Łuszczewski w dniu 22 marca 1717 r. [feria 2 post Dominicam Ramis Palmarum Quadragesimalem proxima a. D. 1717].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 306, s. 1130-1137 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej⁴⁶⁷.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 929-935.

My rady, dygnitarze i urzędnicy, i całe rycerstwo województwa bełskiego, in fundamento laudi die 23 octobris anno praesenti [1715] w Bełzie formati, zjechawszy się na

⁴⁶⁷ Rzecz charakterystyczna, że laudum to zostało oblatowane w aktach grodu bełskiego dopiero w roku 1717, około Wielkiej Nocy, a więc już po Sejmie Niemym 1 lutego 1717 r., który oficjalnie zakończył konfederację tarnogrodzką.

miejsce tutejsze w pole pod Uhnowem⁴⁶⁸, tąż uchwałą przeszlą naznaczone, pro die praesenti, videlicet 6 novembris anno 1715, ku publicznej obronie wiary świętej, praw i swobód naszych.

Której początek że najlepszy a communicatione sensuum et unione animorum et armorum z sąsiedzkimi województwy być powinien, więc in eum finem do prześwietnych województw krakowskiego i sandomierskiego jm. pana Józefa Radeckiego chorążego grabowieckiego i jm. pana Michała Polanowskiego stolnika dobrzyńskiego, do ziemie halickiej jm. pana Floriana Mireckiego wojskiego horodelskiego, do ziemie chełmskiej jm. pana Aleksandra Matuszewicza skarbnika mińskiego, a do województwa wołyńskiego jm. pana Michała Komorowskiego i jm. pana Teodora Czaślawskiego za posłów uprosiliśmy. Którym ichm. instrukcje j.w. jm. pan marszałek quam sufficientissime wypisane poda.

Ażeby wojsko R.P. skonfederowane w chwalebnym przedsięwzięciu swoim nie ustawało, ciż ichm. panowie Radecki i Polanowski legacją do w. jm. pana marszałka związkowego⁴⁶⁹ i całego wojska expedient, i tak o zapłacie zasług ichm. utwierdzą, jako też declarabunt, że województwo in supplementum sił wyprawy swoje jak najprędzej ordynować, a potem i samo zgromadziwszy się, z innemi województwy ku obronie publicznej śpieszyć będzie.

A interim żebyśmy mieć mogli komunikacją z wojskiem, upraszać będą ichm. panowie posłowie jm. pana Kazimierza Polanowskiego starosty salnickiego, aby jm. pan będąc tam od województwa lubelskiego za rezydenta, chciał jako terrigena nasz z nami korespondować.

Przy tym kiedy widzimy wielką ciężkość w ichm. braciach naszych, którzy nec amore boni publici ducuntur, ani na rygor opisany dbając, równo z nami tu w pole non comparuerunt, na tych ichm. ^arigorem legis, to jest confiscationem bonorum et carentiam activitatis^a reasumujemy et irremissibiliter wkładamy, non excludendo ab eodem rigore ordinem intermedium.

Także w. ichm. panowie starostowie grodowi, którzy powiatów swoich nie prowadzą, jeżeli pro 15 praesentis nie przybędą do nas, więc unanimi consensu postanawiamy, aby każdy z ichm. jm. panu pułkownikowi, który powiat jego będzie prowadził, po 6 tys. zł in recompensam pracy i kosztów dał, sub militari executione od j.w. jm. pana marszałka naszego extendenda.

A że dóbr tak wiele mając po pół dymu, po ćwierci, trudność mają w wyprawie pachołków, więc naznaczamy, aby tacy ichm. jeden z drugim skomportowawszy się, na wyprawę jednego pachołka z koniem po zł dwóchset na cały rok, połowę in instanti, a połowę po wyjściu pół roku do rąk jm. pana rotmistrza, do którego które dobra [3486] przez dyspartyment należeć będą, oddawali, a to in instanti.

Którzy to ichm. panowie rotmistrze i jm. pan pułkownik za ordynansami jm. pana marszałka naszego chodzić i jemu parierować tenebitur, sub poenis lege publica eo nomine descriptis.

⁴⁶⁸ Uhnow, miasto w pow. bełskim (ob. Угнів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁴⁶⁹ Władysław Gorzeński marszałek konfederacji wojska koronnego, związanej pod Gorzycami w dniu 1 października 1715 r.

Oprócz której wyprawy, wdowy osobne poczty za osoby swoje do powiatów stawić tenebuntur.

Mając zaś legacją od dywizyje j.m. pana Dąbskiego, któren przechodząc z wojskiem, aby województwa naszego nie agramował, in vim ukontentowania pomienionemu j.m. panu regimentarzowi zł 3 tys., a ichm. panom posłom po tysiąc zł, także regimentowi j.w. j.m. pana hetmana polnego koronnego⁴⁷⁰ na lenungi, a posłom od niego po 30 talerów bitych za asygnacją j.w. j.m. pana marszałka naszego, aby były wypłacone, naznaczamy.

Oraz legacyje ichm. panów Radeckiego i Polanowskiego do dwóch województw i do trzeciego wojska, że oprócz pracy niemałe za sobą pociągają expensa, więc in recompensam tych po 2 tys. zł ichm. deklarujemy i aby j.m. pan marszałek wydał na nie asygnacje, dokąd będzie rozumiał, upraszamy.

Drugim zaś ichm. panom posłom w przyszłym kole gratitudinem obmyśleć submitujemy się. Dalsze zaś obrady nasze i ruszenie się pod Sitaniec⁴⁷¹ za Zamość, pro die 15 praesentis odkładamy. Datum w polu pod Uhnówem, die 6 novembris 1715 anno.

Potem ruszywszy się spod Sitańca, pod Chyżą⁴⁷² die 21 novembris w kole rycerskim województwa naszego, kiedy widziemy supinam ichm. w wyprawach negligentiam, upraszamy j.w. j.m. pana marszałka, aby ad renitentes pro executione j.m. pana rotmistrza z chorągwią ordynował. Któren j.m. pan rotmistrz vigore uchwały dzisiejszej seriam extendet executionem w dobrach tych, z których dotąd wypraw ani pieniędzy na nie niema, tak, aby zaraz albo pachołków, albo pieniądze na wyprawę iuxta praescriptum anterioris laudi z sobą do obozu przyprowadzał lub przywoził.

Na j.m. pana Antoniego Dramińskiego cześnika bełskiego respektując słabość, ab expeditione praesenti uwalniamy i powrotu do domu dla salwowania zdrowia pozwalamy. Dalsze zaś progressus nostros pod Tarnogród⁴⁷³ (gdzie i inne województwa zjazd uniwersalny naznaczyły) dirigemus, cum conservatione ulteriorum consiliorum.

Tandem stanąwszy pod Chmielkiem⁴⁷⁴ die 4 decembris, ponieważ województwa małopolskie wszystkie obrali j.w. j.m. pana marszałka generalnej konfederacyjej⁴⁷⁵, którego charakter requirit mieć z każdego województwa konsyliarzów, więc e gremio nostri upraszamy j.w. j.m. pana Michała na Sędziszowie i Cześlenicy Potockiego pisarza polnego koronnego, j.m. pana Franciszka Dramińskiego stolnika bełskiego, j.m. pana Jerzego Rzeczyckiego starostę rzeczyckiego, j.m. pana Józefa Radeckiego chorążego grabowieckiego, do traktowania zaś z wojskiem j.m. pana Antoniego Jełowieckiego podczaszego braclawskiego i j.m. pana Szymona Olszyńskiego łowczego [3487] wiskiego.

Pracę zaś j.w. j.m. pana marszałka naszego desudantes z uszczerbkiem zdrowia circa bonum publicum, kiedy adaequatam nie mogąc mieć satisfactionem, przynajmniej

⁴⁷⁰ Stanisław Mateusz Rzewuski wojewoda podlaski, hetman polny koronny.

⁴⁷¹ Sitaniec, wieś w ziemi chełmskiej (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁴⁷² Chyża, wieś w ziemi chełmskiej (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁴⁷³ Tarnogród, miasto w ziemi przemyskiej (ob. w pow. biłgorajskim, woj. lubelskim).

⁴⁷⁴ Chmielik, wieś w ziemi przemyskiej (ob. w pow. biłgorajskim, woj. lubelskim).

⁴⁷⁵ Stanisław Ledóchowski podkomorzy krzemieniecki, marszałek generalnej konfederacji zawiązanej pod Tarnogrodem w dniu 26 listopada 1715 r.

koszta jm. pana rekompensując, deklarujemy jm. jak z najprędzych podatków, etiam już uchwalonych, 20 tys. złp i na proch, także lenungi regimentowi nam asystującemu przez jm. pana marszałka erogowane sumy, jakie się z regestrów pokażą, insimul z pomienionymi 20 tys. naznaczamy, przy wszelkim podziękowaniu i należytej wdzięczności za heroiczne jm. actus, w których aby i dalej non desistat upraszamy.

Z którym do złączenia się z innemi województwy zabierając dalsze koła i obrady nasze, w dyspozycyją temuż jm. panu marszałkowi oddajemy, bez którego pozwolenia nie rozjeżdżać się ex hoc opere sub poenis contra desertores castrorum sancitis przyrzekamy.

Ad extremum die 23 decembris pod Szczebrzeszynem⁴⁷⁶ w kole województwa naszego obrady nasze reasumując, upraszamy jm. pana marszałka, aby registra powiatowe podpisywał dla lepszej inwestygacyjej non comparentium, którzy ponieważ non attendunt suprascriptos rigores, więc teraz unanimiter postanawiamy, aby każdy non comparens in praesenti expeditione i w regestrach podpisanych nie znajdujący się, po 100 talerów bitych z każdego dymu zapłacić sub militari executione od jm. pana marszałka extendenda tenebitur.

Także ci ichm., którzy sumy na prowizyjach mają, a z nami tu się nie znajdowali ani znajdują, aby od każdego tysiąca po 100 zł sub rigore suprascripto, a to wszystko ad assignationem jm. pana marszałka płacili. Z których to pieniędzy jm. panu strażnikowi i jm. panu obożnemu po zł 500 naznaczamy i te wszystkie uchwały ręką jm. pana marszałka podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zlecamy. Datum w kole generalnym województwa bełskiego pod Szczebrzeszynem, die 23 decembris 1715 a.

J[ózef] Potocki strażnik wielki koronny, marszałek skonfederowanego województwa bełskiego

^{a-a} dla podkreślenia słowa napisane w oryginale wielkimi literami

2. Instrukcja dana posłom ze skonfederowanego sejmiku bełskiego do hetmanów koronnych w obozie pod Uhnowem, 8 listopada 1715 r.

Rp. Bibl. PAN Gdańsk, Ms. Uph. f. 224, k. 261-264 – kopia.

Instrukcja do j.o. jm. pana kasztelana krakowskiego⁴⁷⁷, j.w. jm. pana wojewody podlaskiego⁴⁷⁸, hetmanów koronnych, w. jm. panu Antoniemu Trembińskiemu podczaszemu drohickiemu i Antoniemu Kamodzińskiemu cześnikowi braclawskiemu, posłom od województwa bełskiego uproszonym w obozie pod Uhnowem⁴⁷⁹, die 8 novembris 1715.

⁴⁷⁶ Szczebrzeszyn, miasto w ziemi chełmskiej (ob. w pow. zamojskim, w woj. lubelskim).

⁴⁷⁷ Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

⁴⁷⁸ Stanisław Mateusz Rzewuski wojewoda podlaski, hetman polny koronny.

⁴⁷⁹ Uhnów, miasto w pow. bełskim (ob. Угнів в rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

W tak nieszczęśliwym, a prawie ostatnim praw i swobód ojczystych zostając R.P. terminie, nie mogła dotąd adaequatum wynaleźć medium salwowania [262] *pupillae libertatis*. Kiedy tylko pod pozorem wolności bardziej niż in absoluto dominabatur nad nią niewola przez te wojska, które obroną i zaszczytem zawsze onejże miały być. Czynili w tym rekurs województwa do najjaśniejszego Majestatu J.K.M. p.n.m., udawały się ad primatiale dignitatem, szukały ratunku w odważnych sercach j.o. jm. panów hetmanów, cokolwiek mogło się znaleźć inwencji, wszystkie środki do utrzymania reszty fortun zrujnowanych per extremas potentias sposobiły i przyszło by im desperować, kiedy nulla salutis publicae od tych, których R.P. constituit primos na obronę swoją. Jednak Najwyższy Stwórca podawszy instynkta godniejszym województwom salwowania się i nasze województwo concitavit ad tuitionem Maiestatis et libertatis przez konfederację, ad normam inszych województw.

A jako województwo nasze cum omni submissione j.o. jm. panu kasztelanowi krakowskiemu i j.w. jm. panu wojewodzie podlaskiemu consilia swoje zawsze komunikowało, tak i teraz przez ichm. panów posłów naszych idzie in venerationem primorum j.o. ichm. panów hetmanów nominum. Kiedy zaś wszystkie województwa prowincyi małopolskiej ad generalem zabierają się confoederationem et terminum proponunt generalnego [263] zjazdu, więc ichm. panowie posłowie nasi upraszać będą submisie j.o. jm. pana kasztelana krakowskiego i j.w. jm. pana wojewodę podlaskiego, aby huic actui ad pacificandam w terażniejszych koniunkturach patriam adesse z miłości ku niej raczyli, ac consumatissima prudentia et activitate dopomogli ad sananda vulnera R.P. Upewniając, że za przybyciem ad Rempublicam j.o. jm. pana kasztelana krakowskiego i j.w. jm. pana wojewodę podlaskiego perswazyją swoją dopomogą do jako najprędszego wojska powrócenia ad oboedientiam uprzywilejowanej od R.P. władzy hetmańskiej. Uważając zaś dalsze szkodliwe R.P. konsekwencje województwo nasze remonstruje przez ichm. panów posłów swoich j.w. jm. panu kasztelanowi krakowskiemu i j.w. jm. panu wojewodzie podlaskiemu, iż kiedy teraz R.P. przy tej rewolucyi spodziewa się cum bono principio optimum finem.

Aliści ex principalioribus braci pokazują się teraz evidenter w tej R.P. resolutionem, a prywatny tylko swój zażywali interes, awantażę, a nie in commune bonum, kiedy teraz intendunt tamować gloriosissimum zelum synów ojczyzny, pokazują prawie dum Roma arsit, Nero cithara lusit, i owszem, przez adresowane listy do ichm. panów senatorów przez ks. jm. [Grigorija] Dołgorukiego pełnomocnego posła cara jm.⁴⁸⁰ intentiones saluberrimas R.P., praktykę szwedzką całemu światu denuntiant. Dlaczego województwo nasze manifestowawszy się tu wprzód w kole naszym, toż komunikuje przez ichm. panów [264] posłów swoich j.o. jm. panu kasztelanowi krakowskiemu i j.w. jm. panu wojewodzie podolskiemu, że jako raz na zawsze, tak na sejmie lubelskim, konfederacyi sandomierskiej, radzie warszawskiej i innych publicznych radach wyrzekło się i wyprzysięgło nigdy nie trzymać szwedzkiej ani żadnej innej fakcyi, tedy nil plus praetendunt, tylko ne sint tributarii oraz uprasza j.o. jm. pana kasztelana krakowskiego i j.w. jm. pana wojewodę podlaskiego, aby tę intencyją rezolucyi R.P. raczyli utwierdzić u najjaśniejszego cara jm. w zawartym raz na zawsze sojuszu z R.P.

⁴⁸⁰ Piotr I car Rosji.

Kiedy zaś w województwie naszym non postrema, ale prima prawie portus dóbr j.o. jm. pana kasztelana krakowskiego, a ichm. administratorowie dóbr tych ani uchwał województwa, tak na zapłatę wojsku, ani wyprawom non satisfaciunt, więc upraszać będą ichm. panowie posłowie j.o. jm. pana krakowskiego, aby rozkazem swoim zagrzać kazał do jako najprędszej województwu naszemu satysfakcji, osobliwie w takim czasie, w którym omnino salwować ojczyznę potrzeba. Caetera etc.

Józef Potocki marszałek konfederacji województwa bełskiego

3. *Odpowiedź hetmanów koronnych na instrukcję daną posłom sejmiku województwa bełskiego – Lwów, 22 listopada 1715 r.*

Rp. *Bibl. PAN Gdańsk, Ms. Uph. f. 224, k. 264-266 – kopia.*

Respons na instrukcję prześwietnemu województwu bełskiemu od ichm. panów hetmanów koronnych we Lwowie, die 22 novembris 1715. [265]

Poufała prześwietnego województwa bełskiego generosorum o zabawie powszechnej intentionum komunikacja i szczerych oświadczenie afektów przeciwko j.o. jm. panu kasztelanowi krakowskiemu i j.w. jm. panu wojewodzie podlaskiemu, hetmanom koronnym, nie tylko do należytego pociąga ichm. podziękowania, które niosą cum omnino prześwietnemu województwu cultu, ale do usilniejszych pro eadem salute aplikacyi.

Jakoż enituit dobrze cura ducum przez ten wszytek czas fatalnych w R.P. rewolucyjach, jaką usilnością malorum umbare phalangę propulsare starali się od ojczyzny, w tym samym ciężkim na wolny naród razie impozycyi Komisariatu Saskiego, którego nie ruszyli kamienia ab onere. Świadkiem zagęszczone ad Maiestatem legacyje, cóż dopiero ustawiczne listy, gorące prośby, na ostatek odprawiona podróż warszawska. Cel tego wszytkiego nie inszy był, tylko ut felix ac libera legum sit patria iurisque sui. I teraz po tak siła studiorum zawodach nie opuszczają rąk do wspierania labentis patriae i wspólnej powszechnego dobra promocyi, i chociaż nie znajdują się in communi z prześwietnym województwem, jednak etiam vectis habitante canisto Roma fuit i z tego placu communes z przytomnymi ichm. zelatores causae implent et bonorum civium et consulendo modum. [265]

Ponowione od ichm. promensura utriusque senatorii et ducalis gradus pełne wigoru reprezentacyje do J.K.M. i prezentowane ichm. panom posłom, aby fortunam belli tot cladibus adversam opportuno erga populum merito chciał mutare. Nadzieja w Bogu, że skłoni się Maiestas do pożądanego tak słusznej prośby skutku. Aby zaś dobierania rozkazów prześwietnego województwa et merendi gloriam perfecturi obsequium przez reprezentacją votorum ichm. J.K.M. większą sposobność mieli, pierwej jeszcze niżeli vocati zbliżyć ku prześwietnemu województwu postanowili. Upewniają zatem, iż in passu konserwowanej publico usługi i pracy nie ustaną poty, póki vota populorum in meta swobody ojczyźnie i powszechna szczęśliwość w dawnej nie staną

posturze. Upraszają tylko o nieodmienną w dalszej komunikacji poufałość i zupełny wypróbowany tot adversis fidelitatis ichm. erga patriam amor, erga libertatem kredyt.

4. Informacja o obradach w obozie pospolitego ruszenia w liście Franciszka Damińskiego stolnika bełskiego do Józefa Potockiego starosty bełskiego – pod Chyżą, 22 listopada 1715 r.

Rp. CDIAUK, Fond 49, Opis 2, 1882, k. 8-9 – oryginał.

J.w., m. dobrodzieju.

Nie przestając dziękować w. dobrodziejowi, żeś mię i w odległości rozkazał być godnym korespondencyi swojej, a dlaczego lubo spóźnioną (bo bez ten czas nihil digni occurrebat) czynię w.m.m. panu consiliorum relacją, i lubo była powszechna województw zgoda, et praefixus do zgromadzenia się pod Tarnogórę⁴⁸¹ consiliorum locus, przecież jednak ius datum quirilibus i niby od górniejszych województw rozkazano per subdelegatos zjeżdżać się pod Tarnogród⁴⁸², gdzie viritim zelantibus visum stanąć. Przecież jednak nim się nam z dzisiejszego spod Chyży⁴⁸³ ruszyć przyszło obozowania, zdało się jm. panu marszałkowi⁴⁸⁴, ażeby subdelegatos, nim sami na miejsce consiliorum naciągniemy, instantanee ekspediować z tą instrukcją, żeby ichm. [8v] panowie w żadną nie wdawając się maksymę, de loco tylko et tempore consiliorum dysputowali.

Najpierwszy tedy do tej negocjacyjej podjął się jm. pan pisarz koronny⁴⁸⁵, któremu in assistantiam przydano z góry ichm. 12, do której i mnie przypisano kolei. Zrozumiawszy tedy, że cudzy pod tym podszywał się interes, wymawiałem jm. pana pisarza koronnego, że z tak letką nie powinien by jachać instrukcją i sam zaraz publice takowej recusavit legacyjej. Na co zaraz exarset jm. pan marszałek i to publicznie z niechcenia pokazał, że pod tą jakąś prywatniejszą swoją podciągają racyją. Tandem teźże godziny jm. pan pisarz koronny w pomienioną cum asseclis ruszył drogę, za któremi citissimos usiłują z całym województwem movere gressus, ile kiedy i województwo wołyńskie spod Surhowa⁴⁸⁶ na toż nas przez list swój vocavit miejsce.

Remonstracyja moja, iustissimi w. dobrodzieja doloris, mały uczyniła skutek, oprócz znacznego zrazu zatrwożenia się. Jm. pan marszałek z cudzoziemskich ludzi rajtaryjej, [9] których jest z pięćdziesiąt, piechoty łanowej pięćdziesiąt, regimentu pieszego półtorasta, hetmańską sobie dysponował powagę, jakoż wszytka się rzecz more militari dzieje, oprócz że jeszcze nasze chorągwie bardzo kuse. Ichm. panowie

⁴⁸¹ Tarnogóra, miasto w ziemi chełmskiej (ob. wieś w pow. krasnostawskim, woj. lubelskim).

⁴⁸² Tarnogród, miasto w ziemi przemyskiej (ob. w pow. biłgorajskim, woj. lubelskim), w dniu 26 listopada 1715 r. zawiano tam konfederację generalną koronną.

⁴⁸³ Chyża, wieś w ziemi chełmskiej (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁴⁸⁴ Józef Potocki starosta bełski, marszałek konfederacji województwa bełskiego.

⁴⁸⁵ Michał Potocki pisarz polny koronny.

⁴⁸⁶ Surhów, wieś w ziemi chełmskiej (ob. w pow. krasnostawskim, woj. lubelskim).

rotmistrze dla krótkiego komputu dotąd są bez zdobyczy. Jm. pan ordynat⁴⁸⁷ z nabożeństwa dzisiejszego z Zamościa wyprowadzał jm. pana marszałka do Janowic⁴⁸⁸, to jest do dworku jm. pana starosty bolemowskiego⁴⁸⁹ i o kilkoro strzelenia z łuku wiedząc u nas o kole, od naszego wrócił się obozu, podobno dając liberum do zażycia dóbr swoich passum. Stanowniczy jm. pana wojewody podlaskiego⁴⁹⁰ już od kilku dni w Zamościu stanął. Siana i owsy jm. pana krakowskiego⁴⁹¹ dnia wczorajszego do Zamościa poprzychodziły, tam zaś w zamku stać będzie, gdzie i jm. ksiądz biskup chełmski⁴⁹² ad praesens znajduje się. Jest i więcej, ale niepewnych w wojsku naszym wiadomości, to tylko najpewniejsza, że ja być pragnę, jakoż i jestem, wieczną obligacją powinienym j.w. w.m.m. dobrodzieja życzliwym i najniższym sługą.

F[ranciszek] Dramiński s[tolnik] b[ełski]

Datum spod Chyżej, die 22 novembris 1715 a.

PS. Dziś hasło do ruszenia pod Szczebrzeszyn⁴⁹³.

5. *Manifestacja Mikołaja Koca sędziego ziemskiego bełskiego przeciw traktatowi rawskiemu – Bełż, 27 stycznia 1716 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 26, s. 459-460 – oblata; w grodzie buskim wniesiono w dniu 27 stycznia 1716 r. [feria 2 post festum Conversionis Sancti Pauli Apostoli proxima a. D. 1716].

Mag. Koc iudicis terrstris Belzensis de nullitate tractatus Ravensis manifestatio.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Buscensia personaliter veniens Mag. Nicolaus Koc iudex terrestris Belzensis, praecavendo integritati legum Regni ac cuiuslibet liberae gentis Polonae nullis subiectae tributis, prospiciendo eiusdem libertatis integritati, suaeque fortunae ac honoris obviando indemnitati, quam primum de non acceptatio tractatu in oppido Rawa per se protestantem aliosque commissarios suorum, excellentissimo domino Flemming feldmarschalco exercitus Saxonici, totoque eodem exercitu Saxonico, nuperrime confecto et conscripto manibus, tam sui protestantis, quam aliorum commissariorum ad eandem tractatum a Republica delegatorum subscripto, per Ill. vero et Mag. marschalcos tam Reipublicae, quam exercitus Regni cum Republica confederati, totamque Rempublicam non acceptato, uti nimis legibus Regni libertatique Polonae praeiudicioso resciverit, actaque praesentia adire

⁴⁸⁷ Tomasz Józef Zamoyski V ordynat zamojski.

⁴⁸⁸ Janowice, wieś ordynacka pod Zamościem (ob. część miasta Zamość).

⁴⁸⁹ Marcin Zamoyski starosta bolemowski.

⁴⁹⁰ Stanisław Mateusz Rzewuski wojewoda podlaski, hetman polny koronny.

⁴⁹¹ Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

⁴⁹² Krzysztof Andrzej Szembek biskup chełmski.

⁴⁹³ Szczebrzeszyn, miasto w ziemi chełmskiej (ob. w pow. zamojskim, w woj. lubelskim).

voluerit, illico personaliter eidem officio protestatus est idque ideo quia cum tractatus inter partes belligerentes a puri fieri debeant, praetensionesque partium mutuae pariter moderari ac decidi debeant, excellentissimus vero feldmarschalcus exercitus Saxonici in contrarium iustitiae usitataque informando tractatu praxi, tum et punctis armistitii immediente [460] ceptum tractatus opus cum Ill. et Mag. marschalcis confecti procedendo, nulla habita super iustas praetensiones ac rationes per se protestantem aliosque Mag. concommisarios suos datas reflexione, unicata prae oculis habens rationem quod victor leges (quem deesse nuncupabat) dare debeat, solusmet pro velle et libitu sui puncta eiusdem tractatus conscripsit et ut omnino a se protestante aliisque Mag. concommisariis suis omni ope et auxilio protunc destitutis, in sola discretione excellentissimi feldmarschalci existentibus, nulla securitate uti functione commissoriatus munus ab eodem fretis subscribantur omnino requisivit, et quod si subscribere renuerint se protestantem aliosque commissarios non dimiddendos Rempublicam vero et palatinatus eos in quibus protunc cum exercitu reperiebatur hostiliter ferro et igne devastare et depopulare, incolas palatinatum ut hostes persequi minabatur. Dum vero Mag. protestans una cum aliis concommisariis requireret, quatenus subscriptionem tractatus eiusdem a se protestante aliisque Mag. concommisariis suis ad resolutionem Mag. marschalcorum non urgeat, ille licet quidem se exspectaturum ad eandem resolutionem declaravit securitatem vero literarum emissariis vero ab Ill. et Mag. marschalcus non praecustodivit et ne literae eadem ab Ill. et Mag. marschalcis ad Ill. commissarios seque protestantem (ut fertur) scriptae, deveniant curavit se, vero protestantem et alios Mag. concommisarios ad subscribendum eundem tractatum non permisso ulteriori tempore, quo resolutio ab Ill. et Mag. marschalcos supervenire potuisset, adegit.

Quare de nullitate et invaliditate actus eiusdem per impositionem ut praemissum est subscripti, bono publico nocivi, confoederationi generali cuius primum et principale motivum tributa ac summae pro exercitu Saxonico indebite extorsae et ne amplius extorqueantur ratio per omnia contrarii, cum per Ill. Mag. marschalcos reclamati, postquam meliori personae suae securitate fretus extitit iterum atque iterum manifestatur et protestatur.

122. Sejmik za uniwersałem marszałka konfederacji generalnej w Bełzie, 20 maja 1716 r.

1. *Uniwersał Stanisława Ledóchowskiego podkomorzego krzemienieckiego, marszałka konfederacji generalnej zwołujący sejmik w Bełzie na dzień 20 maja 1716 r. – Luboml, 28 kwietnia 1716 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 306, s. 176-179 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Jan Zakrzewski w dniu 3 czerwca 1716 r. [feria 4 post festa Solennia Sacri Penetcosten proxima a. D. 1716].

[177] Stanisław na Ledóchowie Ledóchowski podkomorzy krzemieniecki, marszałek generalny skonfederowanej R.P.

Wszem wobec i każdemu z osobna, mianowicie j.w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom prześwieznego województwa bełskiego, m.w.m. panom i braci, przy zaleceniu usług moich do wiadomości donoszę.

Ponieważ od tak dawnego czasu insistendo deklaracyjej prześwietnych województw w konfederacyjej tarnogrodzkiej wyrażonej, uniwersały na komisyją zasługową ogłaszające wydałem, która in termino praefixo zaczęła się, ale żadnego skutku nie mogła sortiri, kiedy na nią nie tylko ichm. panowie marszałkowie z niektórych województw, ani ichm. panowie komisarze non comparuerunt. Zdało się nam tedy, aby też komisyją zalimitować do dnia 4 miesiąca czerwca. Na który czas upraszam jm. pana marszałka i ichm. panów komisarzów, aby do ułożenia tak repartycyjej, jako do wysłuchania likwidacyjej i zapłacenia wojsku zasłużonemu zjachać raczyli.

Ponieważ zaś bez erekcyjej piechot, które są robur militiae [178] obejść się R.P. nie może i już jest koło 3 tys. erygowanej, tylko bez moderunku i lenungów, więc dla uczynienia in praemissis porządku, aby prześwietnie województwa o nim pomyśleć i determinować raczyli, sejmiiki na dzień 20 miesiąca maja złożyć zdało mi się.

Na których upraszam w.m.m. panowie, abyście wzięli series animadversiones upadłej R.P. i onej nie tylko radą, ale siłą fulcire chcieli, upraszam. Donoszę i to wiadomości w.m.m. panowie, że po ustąpieniu Sasów do Lwowa jm. pan krakowski⁴⁹⁴ zamknąwszy się w nim z ludźmi R.P., na przechodzącego jm. pana pisarza koronnego⁴⁹⁵ sumpsit arma circa iura libertatis stojące wojsko R.P. cruento exemplo, kiedy tak wielu ichm. panów braci i inszych kondycyjej ludzi wojskowych, praesidiariis miasta Lwowa pobitych i postrzelonych zostało, ale sprawiedliwa ręka Boska fecit virtutem, kiedy dodawszy rady i siły tak j.w. jm. panu pisarzowi, jako i odważnemu rycerstwu, i miasto Lwów, i w nim jm. pan krakowski wzięty i tu od jm. pana pisarza R.P. do Lubomla przyprowadzony.

⁴⁹⁴ Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

⁴⁹⁵ Michał Potocki pisarz polny koronny.

Ogłaszam i to w.m. panom, abyście byli na przyszłych sejmikach informowani o tej akcyjey saeculi memorandae oraz upraszam, aby tak j.m. pan marszałek, jako ichm. panowie komisarze byli od w.m.m. panów sufficienter instructi i na miejsce komisyyej [179], gdzie natenczas koniunktura czasu osadzi, zjachać.

Na co, aby tym prędzej wszystkim w.m. panom do wiadomości doszło, ten uniwersał do grodu podać i po miastach, miasteczkach publikować zleciłem. Datum w Lubomlu, die 28 aprilis 1716.

Stanisław Ledóchowski m[arszałek] g[eneralny] R.P.

Locus sigilli

2. *Laudum sejmiku województwa bełskiego za uniwersałem marszałka konfederacji generalnej w Bełzie, 20 maja 1716 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 306, s. 152-159 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Aleksander Łuszczewski w dniu 22 maja 1716 r. [feria 6 post Dominicam Rogationum proxima a. D. 1716].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 937-943.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się za uniwersałem j.w. j.m. pana marszałka generalnego skonfederowanej R.P. do Bełza, na miejsce obradom zwykłe (gdzie zastawszy kościoły [153] w interdykcie ob cruentem scelus dla zabicia księdza plebaniej mostowskiej przez wojska saskie), zaczym przed kościołem na cmentarzu uczyniwszy sobie koło, taką prosequimur obradę.

Pro primo mając obiecto zaleconą tymże uniwersałem zapłatę wojsku koronnemu dwóch ćwierci, konfederacją generalną tarnogrodzką uchwalonych, na uspokojenie tego interesu podymne do egzakcyi j.m. pana [Sebastiana] Lesieckiego sędziego [grodzkiego] grabowieckiego należące reasumując, także retenta z inszych dawniejszych podatków, których j.w. j.m. pan komisarz województwa naszego z ichm. panami poborcami seriam uczyni investigationem, ordynowanemi. Które jeżeliby non sufficerent, więc dalsze obmyślenie tejże zapłaty na przyszłym, da Pan Bóg, sejmiku przyrzekamy.

Tyło upraszamy j.w. j.m. pana strażnika⁴⁹⁶, jako dawnego komisarza województwa naszego, ażeby na przyszłej komisyyej województwa przeładowywać nie dał et sufficienter dojrzał krzywdy, które teraz niektóre chorągwie, nie mając asygnacyi j.w. j.m. pana marszałka naszego et imo ipso contradicente, [154] w województwie naszym ustawy pieniężne wybierali. Które aby in calculo pro persoluto przyjęte były i województwu kompensowane, dojrzeć tenebitur.

Także iż województwo nasze w wyprawach nad inne województwa satisfecit, więc na przyszłej komisyyej j.m. pan komisarz circa erectionem piechot o kompensowanie domówi się. Na suplement której erekcyjey uchwalamy teraz po wszytkich miastach

⁴⁹⁶ Stefan Potocki strażnik koronny.

w województwie naszym znajdujących się, od każdego dymu żydowskiego szynkowego, a we wsiach z każdej karczmy po czerwonym złotemu, ad exactionem jm. pana Preka. Od Żydów zaś drugich, kramy mających i handle inne prowadzących, z ich kahałami postawy sukna iuxta proportionem każdego miasta do rąk jm. pana Jacka Mokrskiego. Których domów connotationem realem magistratom sub iuramento zlecamy.

Tudzież młynowe od każdego młynu po talerowi bitemu do egzakcyi jm. pana Jędrzeja Gąseckiego ordynujemy oraz aby dawną taryfę młynowego podatku do akt grodzkich bełskich per oblatam podali, sukcesorów jm. pana Józefa [155] Siekierzyńskiego skarbnika braclawskiego obligujemy.

Kurencja zaś wzwyż pomienionych podatków zaczynać się będzie a prima iunii, a kończyć się die ultima iulii.

Mając przy tym in pectoribus sollicitudines circa Rempublicam j.w. ichm. panów marszałków in dulci recordatione, upraszamy za posłów ichm. panów Michała Orzęckiego łowczego buskiego i Aleksandra Żulińskiego rotmagistra łanowego, aby nomine województwa należyte ichm. uczynili podziękowanie cum sponsione omnis gratitudinis, byle nie ustawali in tuitione patriae et libertatis, a de sortibus jej bez zniesienia się z województwy nie konkludowali, ale wszystko dependenter peragere chcieli.

Dlaczego do następującego traktatu aby z każdego województw ex consiliariis, kogo ichm. panowie marszałkowie województw podadzą, byli delegati. Ci zaś ichm. delegowani primo et principaliter evacuationem wojsk saskich ex visceribus ojczyzny ni do czego innego nie przystępując, etiam cum discrimine traktatu upomnią się.

Że zaś contra praescriptum diplomatistae najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. do grodów podanego i publikowanego ichm. panowie generali wojsk saskich miasto wyprowadzenia tychże wojsk [156] z ojczyzny naszej, nie tylko dwory szlacheckie i wszystkie dobra aggreduuntur, też niszczą, rabują i na ostatek palą, ale też samemu Panu Bogu nie przepuszczając, kościoły w nich, nie tylko ozdoby kościelne gwałtownie zabierają, ale też dolendo exemplo Boga samego, w Najświętszym Sakramencie obecnego, z ołtarza na ziemię wyrzucając, pixides zabierają, księży, nefandum hoc scelus tamujących, zabijają. Na takich egzorbitantów o sąd i o surową a nieodwłoczną sprawiedliwość, o szkód nagrodzenie, kontrybucyi gwałtownie wyciśniętych oddanie, upominać się będą.

Także i to causa et origo wprowadzenia Sasów i tak nieznośnych kilkuletnich kontrybucyi o wydanie upraszać będą, o czym wszystkim instrukcyja ichm. panom posłom dana fusius enarrat.

Przy tym dla proponowanego tymże uniwersałem sądu do j.w. jm. pana marszałka ichm. panów konsyliarzów naszych przydajemy, j.w. jm. pana komisarza naszego, w. jm. pana chorążego horodelskiego⁴⁹⁷, jm. pana Michała Polanowskiego stolnika dobrzyńskiego. Którzy ichm. seriam uczyniwszy animadversionem super occurrentem malevolentiam, na przyszłej komisyyej pro qualitate facti adinvenient et extendent rigorem.

Że zaś ichm. panowie [157] konsyliarze ad latus j.w. jm. pana marszałka generalnego uproszeni, jedni dla słabości zdrowia swego, drudzy dla zabaw swoich continuo tam

⁴⁹⁷ Antoni Radecki chorąży horodelski.

morari nie mogą, zaczym in supplementum pomienionym ichm. dodajemy jm. pana Kazimierza Polanowskiego starostę salnickiego, jako concivem nostrum et continuo tam morentem, aby nomine województwa integritatem ojczyzny wraz z innemi ichm. panami konsyliarzami prowidował.

Przy tym iż siła takich znajduje się, którzy wypraw nie dawali, więc adimplendo iustitiis obligujemy ichm. panów rotmistrzów, aby registra tak wypraw, jako wybranych na nie pieniędzy, realiter spisali, i kto był renitens, remonstrowali. Z wybranych pieniędzy kalkulacją sub iuramento na przyszłym sejmiku uczynili. Z której kalkulacji i remonstracji ktokolwiek się pokaże non satisfaciens dyspozycji województwa, to jest szlachcic, którego nie stawiał pacholka na wyprawę, albo pieniędzy na niego nie dał, a jm. pan rotmistrz, który by pieniądze wzięwszy, wyprawy nie stawiał, co żeby na przyszłym sejmiku iuxta verificationem instantanee cum triplici pensione, sub poena peculatus extendenda, do rąk jm. pana marszałka naszego to wracali, a jm. pan [158] marszałek te pieniądze in erectionem piechot obrócić tenebitur.

W podatkach zaś dymowych, że się siła ichm. praeaggravatos sentiunt, więc w tym czyniąc desiderio ichm. zadosyć, rewizyją post subsecutam evacuationem wojsk saskich naznaczamy i do niej rewizorów zaraz ordynujemy, to jest jm. pana Michała Orzęckiego łowczego buskiego, jm. pana Antoniego Ilowieckiego podczaszego brackławskiego, jm. pana Franciszka Polanowskiego miecznika podolskiego, jm. pana Stanisława Ubysza i jm. pana Jerzego Łęskiego podczaszego latyczowskiego. Którzy ichm. relicta tej rewizji iuramento comprobabunt.

Oraz że miasto Bełz nie tylko dawno zrujnowane, ale świeżo teraz po kilka razy przez inkursyję saską splętowany i zdarty, nad tym zażywając kompasji, tudzież klasztorowi oo. Dominikanów circa compassionem tak zrabowania, jako księży zabrania i więzienia, jakkolwiek czyniąc gratitudinem, wioski ich Kustoszyn⁴⁹⁸, Liski⁴⁹⁹, Witków⁵⁰⁰ od wszelkich podatków następujących na lat trzy libertujemy.

Rekompensując przy tym prace jm. pana [Jędrzeja] Gąseckiego strażnika i jm. pana [Walentego] Dąbskiego oboźnego województwa naszego, tym po 100 talerów bitych, a jm. pana Rusiana rotmistrza województwa naszego compatiendo porażce, którą poniósł w okazyi niedawnej [159] zł 500 z retentów naznaczamy.

Że zaś województwo w koniunkturach terażniejszych bez dalszych obrad subsistere nie może, a prorogacją terażniejszego sejmiku, do którego by miała subsequi czasu jest difficilis, więc złożenie sejmiku dajemy w moc ichm. panom marszałkom lub generalnemu R.P., lub naszemu, za któregokolwiek wydanym uniwersałem na miejsce i czas naznaczone stawać, a jeżeli tego okoliczność wymagać będzie, etiam na koń wsiadać przyrzekamy.

⁴⁹⁸ Kustoszyn, wieś w pow. bełskim (ob. Kościaszyn w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁴⁹⁹ Liski, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁵⁰⁰ Witków, wieś w pow. bełskim (ob. część miasteczka Bełz w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

Teraźniejsze zaś laudum ręką j.w. jm. pana marszałka naszego, przy pieczęci jego własnej podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na cmentarzu przed kościołem oo. Dominikanów zamkniętym, die 20 mai a. D. 1716.

Józef Potocki marszałek koła województwa bełskiego, starosta ropczycki, bełski m.p.

Locus sigilli

3. Instrukcja dana posłom sejmiku do Stanisławu Ledóchowskiego podkomorzego krzemienieckiego, marszałka konfederacji generalnej w Bełzie, 20 maja 1716 r.

Rp. *Hauptstaatsarchiv Dresden, 10026 Geheimes Kabinet, Loc. 3494/1, k. 369-370 – oryginał*⁵⁰¹.

Instrukcja od województwa bełskiego dana ichm. panom posłom, jm. panu Michałowi Stanisławowi Orzęckiemu łowczemu ziemi buskiej, porucznikowi chorągwi pancernej j.w. jm. pana strażnika wielkiego W.Ks.L.⁵⁰² i jm. panu Aleksandrowi Żulińskiemu rotmistrzowi piechoty łanowej województwa bełskiego do j.w. jm. pana Stanisława na Ledóchowie Ledóchowskiego podkomorzego krzemienieckiego, marszałka generalnego całej R.P. skonfederowanej na sejmiku w Bełzie die 20 mai a. 1716.

Już by podobno ojczyzna nasza i jej wszystkie praw, wolności, swobód upadły decora, które dotychczas glorioso saeculorum tractu, z podziwieniem, a bardziej cum invidia postronnych narodów nullis concussa vigeant casibus, gdyby nam nie jedyna Boska Opatrzność pod tę machinę et tantis sufferendo oneri zdolnego nie dała Atlanta. Widzi świat polski cały i nasze per annixum województwo, że pod tym ciężarem publicznych interesów, chociaż i usilne desudant barki, a zatym onera portant, sed non onerantur dla miłej ojczyzny, dla słodkości wspomnienia w wolnym narodzie regnatricis libertatis, szkód, prac i inne incommoda, a najbardziej hostiles impetus wytrzymując, tym wszystkim dając repressalia morum prudentia custos consilii librata fides, któżby mógł wyliczyć j.w. jm. pana marszałka konfederackiego, za które jako należyte podziękowanie ichm. panowie posłowie nasi deferent nomine całego województwa naszego, tak oraz o tej upewnią wdzięczności, że una conservatrix immortalitatis a fatali necessitate vindicabit posteritas niewygasłą dzieł heroicznych pamięcią.

A jako nas chciała mieć konfederacja nasza in una compage skombinowanych i zjednoczonych individuum corpus esse, tak ad sananda vulnera eiusdem chętnie stosuje się ad mentem przezornej cyrkumspekcyjnej j.w. jm. pana marszałka województwo nasze, konformując się do innych województw, gdy na zapłatę wojsku i na erekcyją piechoty podatki uchwaliło. [369v] Obserwuje województwo nasze wyraźny punkt i roztropną mądrość j.w. jm. pana marszałka w ekspresyi transakcyi lwowskiej,

⁵⁰¹ Fakt, iż ten oryginał znalazł się w archiwum drezdeńskim, może świadczyć o przejęciu instrukcji przez wojska saskie.

⁵⁰² Stanisław Władysław Potocki strażnik wielki litewski.

že filii propriae matris rumpunt viscera eius et assumunt supra ipsam manus. Więc stosując się ad mentem tak potrzebnego punktu, upraszamy j.w. jm. pana starostę bełskiego, marszałka województwa naszego z ichm. pany konsyliarzami dawno desygnowanemi, cum suplemento uproszonego j.w. jm. pana komisarza województwa naszego z innymi ichm. ut adsit his omnibus consiliis et iudiciis. Upraszając j.w. jm. pana marszałka R.P., w.n.m. pana, aby, jako oddaliśmy raz z całą R.P. hanc potestatem, raczył non transmittere quid quid est nocivum patriae et fiat iustitia per quam Regna regnant et dominia dominantur.

Spodziewało się województwo nasze, w czym non sine scrupulo zostaje, supponendo albo erroris cancellariae, albo oblivionis województwa naszego, że województwo nasze miało być przez innotescencyje uwiadomione o komisji, także o przyszłym traktacie, o czym nas teraz nisi fama loqvax informuje, o czym sub tempus consiliorum nostrorum mówić et eligere godziło się nam, kto na tym traktacie de fatiis nostris konkludować będzie i kto naszego osobiście województwa deferet żale, a najbardziej et quid principale laesam Maiestatem Supremi Regis Regum, Pana i Boga naszego, wolencje świątnic Jego, rabunki kościołów, wyrzucania i zdeptania sakramentów świętych, pozabijanie księży tak wielu, czego i pogańska nie czyniła ferocia, a potem tak ciężkie wydarte kontrybucyje, rabunki, a na ostatek palenia wsi i miasteczek, et nil distinctiori relictum własnego Pana swego, a nieprzyjaciela.

Życzyłoby sobie było województwo nasze jako i cała R.P., abyśmy byli vocati przez uniwersały od j.w. jm. pana marszałka n.w.m. pana i stanęli z całą R.P., i z wojskami naszymi in arena Martis, tam dopiero fortis res będąc et audaciores traktowaliśmy de statu libertatis et legum nostrarum, o co teraz uprasza województwo nasze i gotowe deklaruje się.

A gdyby już abscissis his circumstantiis et solennitatibus miałoby przyść do traktatu, więc przystępując ad principalia et cardinalia tractatus, deputowani ichm. od nas w. jm. pana marszałka, w.n.m. pana [370] tenebuntur ante omnia ni do czego nie przystępując, evacuationem wojsk wszystkich ubique locorum w Polsce są, titulo saskich K.J.M., a potem, przed wszystkimi opresyjami i ciężkimi krzywdami naszymi, krzywda namieniona Boga i kościołów Jego, od czego ichm. deputowani recedere nie mają, aż to sufficienter restitutum et compensatum będzie.

Upomnią się serio ichm. panowie komisarze do traktatu należący o postpozycyją ordynansów i woli J.K.M. p.n.m., że stante diplomacie, w którym K.J.M. asekuruje się i rozkazuje cessare ab omnibus contributionibus et violentiis, a to wszystko perpetratum, Lwów wzięty, forteca, kontrybucje, rabunki, palenia, także aperti omne hostilitatem expresserunt.

Domówić się mają serio ichm. panowie komisarze na tymże traktacie nec obolum pozwalając, ale immo restitutione rabunków, popalenia tak siła dóbr i innych wolencyi, i aby ci exorbitantes et violatores, jako byli renitentes woli K.J.M., ichm. panowie komendanci wojsk saskich byli adaequate sądzeni i karani, albo żeby ci byli wydani, którzy byli tego consilio, a potem o sejm konny sine quo nihil.

Wszytek zaś cursus traktatu tego aby nie był conclusive przez ichm. samych panów komisarzów inscia Republica, jako przedtym factum cum impositione servitutis na nas, ale quam maxime upraszamy, aby z bracią swoją i województwami znosić się

i zawsze dependentes mieć się od województw, abyśmy mogli in hoc ultimo gradu libertatis nostrae wszyscy wiedzieć et consulere de fatis nostris.

Czyni sobie prekaucyją województwo nasze w kancelaryi j.w. jm. pana marszałka n.w.m. pana (co się już stało), aby non derogando dyspozycji j.w. pana marszałka województwa naszego i jm. pana komisarza naszego generalnego żadne asygnacje do województwa naszego mimo wiadomość onychże nie wychodziły.

Caetera activitati et dexteritati ichm. panów posłów naszych committimus i upraszamy. Datum ut supra.

J[ózef] Potocki m[arszałek] k[onfederacji] w[ojewództwa] b[ełskiego], s[tarosta] b[ełski] m.p.

Locus sigilli

4. *Uniwersał Stanisława Ledóchowskiego podkomorzego krzemienieckiego, marszałka konfederacji generalnej w sprawie gotowości do pospolitego ruszenia – Luboml, 23 maja 1716 r.*

Rp. *AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 216, s. 99 – oryginał drukowany; w grodzie grabowieckim oblatował Nob. Franciszek Pięknowski w dniu 3 lipca 1716 r. [feria 6 in crastino festi Visitationis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1716]; w grodzie bełskim dokumentu nie przepisano do indukty, w księdze pozostawiono puste miejsce, datowane na 30 czerwca 1716 r. [feria 3 in crastino festi Sanctorum Petri et Pauli Apostolorum a. D. 1716].*

Stanisław na Ledóchowie Ledóchowski podkomorzy krzemieniecki, marszałek generalny skonfederowanej R.P.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie jednak j.w., w., ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i całemu rycerstwu Korony Polskiej i W.Ks.L., m.w.m. panom i braci, przy doniesieniu usług moich braterskich do wiadomości donoszę.

Należałoby na fundamencie deklaracji J.K.M. p.n.m., według uczynionej nam relacji przez w. ichm. panów posłów naszych certam erigere spem dostąpienia pomyślnego promulgowanym traktatem całej ojczyzny uspokojenia, ile kiedy sama najjaśniejszego cara jm.⁵⁰³, postronnego monarchy powaga i mediacja, wszelkie amovit scrupulos obawiania się podobnego przeszłym przykładom zawodu. Ale kiedy uporczywa w swojej zawziętości przeciwko narodowi naszemu saksońska milicja, upatrzawszy czas i okazję przez dysponowane wojska i consilia nasze ad ordinem pożądanego traktatu spe pacis elusos inani, maiori hostilitate opprimere poczęła, ferro saeviens et igne, i nowemi uniwersałami wielkopolskiej grożąc excidio prowincji, jawnie całemu pokazała światu, że nigdy z nami szczerzej mieć nie chciała kombinacji, tak

⁵⁰³ Piotr I car Rosji.

wiele wsi i miejsc niepohamowanej złości obrazem obróciwszy in cineres. Słusznie tedy rebus consulere nostris powinniśmy, succurrendo tempestativo medio, abyśmy przez ogłos przysłego, da Bóg, traktatu do pożądanego przyszli traktamentu. A zatym obliguję w.m.m. panów wszystkich, nie tylko amore patriae, fidei i ostatnich fortun swoich, ale pro conservatione własnego zdrowia, na które tak chytra inhiat potencja, abyście w.m.m. panowie wszelką mieli gotowość pro expeditione bellica, tak żeby in casum niedojścia traktatu, za powtórnią denuncjacyją optimo comitatu et apparatu bellico instructi, tam w polu stawali, gdzie tego będzie opportuna potrzebować necessitas. Wziąwszy to przed się, że liberae genti non decet plus ultra servire timori i że lepiej certa occumbere morte quam semper timere.

Który to uniwersał po grodach i parafiach aby był publikowany, pilno zalecam, a dla lepszej wiary i wagi ręką własną podpisawszy, pieczęcią stwierdzić kazałem. Datum w Lubomlu, 23 maii 1716.

Stanisław Ledóchowski p[odkomorzy] k[rzemieniecki], m[arszałek] k[onfederacji] g[eneralnej]

Locus sigilli

5. Manifestacja grupy szlachty przeciwko bezprawnym uchwałom sejmiku, wniesiona w grodzie grabowieckim – Grabowiec, 26 maja 1716 r.

Rp. AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 149, s. 57-58 – oryginał; w grodzie grabowieckim wniesiono w dniu 26 maja 1716 r. [feria 3 post Dominicam Exaudi proxima a. D. 1716].

Videatur hoc loco sollennis manifestatio per Mag. Antonium Dramiński pincernam Belzensem, nomine suo et Mag. Francisci Dramiński dapiferi Belzensi fratris sui germani, tum Gen. Franciscum Skomorowski, Adamum Jarząbkowski, terrigenos et incolae palatinatus Belzensis, idque providendo libertati suae nobilitaris legibusque et iuribus de libertate sancitis, per conventum seu comitia nuperrime, videlicet die 20 mai, Belzae celebrata, laudumque in ibidem formatum laesae et laesis, vel maxime in eo, ut extra practicatum tempus de mane antemeridiano, ulla cogente necessitate, non expectata aliorum nobilium incolarum ad eadem comitia tendentium adesse, que volentia numerosiori frequentia praefata comitia incoepta et nulla limitatione postmeridiali praecedente finita, statim sunt. Tum quoque quod extra contenta universalium praenominatis comitiis a Ill. et Mag. mareschalco generali emanatarum, quibus tantum modo nonnulla puncta et conditiones, hoc est stipendia militaria tum quoque et apparatus amictus que et victus bellicos pedestri militi commendata ut aligenum effectum sortiri possint, fuerant per laudum suum revisio fumorum adinvento est et Gen. et Nob. incolis in eadem conventu et comitiis etiam non existentibus comissa, nonnullorum civitatum et villarum libertationes ab exactionibus instituta, aliaque functiones in varias alias personas, itidem nonnullas absentes, impositae, nec non largitiones variis concessae, aliaeque per multa statui nobilitari et incolis ad praemissa

comitia adesse ob vagantem exoticum militem tamen non valentibus, iniuriose, non attentare contradictione nobilium incolarum publice in [58] promulgata formatae materiae facta. Prout latior ratione praemissorum, tum de invaliditate nonnullorum praemissi laudi praeiudiciosorum legi et incolis punctorum. Dabitur copia.

An[tonius] Dramiński pincerna B[elzensis], F[ranciscus] A. Golian Skomorowski, Adam Jarząbkowski

123. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1716 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

124. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16-17 września 1716 r.

1. *Uniwersał Stanisława Ledóchowskiego podkomorzego krzemienieckiego, marszałka konfederacji generalnej wzywający do gromadzenia się na pospolite ruszenie oraz do wypłacenia dwóch ćwierci żołdu dla wojska – Krasnystaw, 19 sierpnia 1716 r.*

Rp. AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 216, s. 286 – oryginał; na dokumencie nie odnotowano daty oblaty w grodzie grabowieckim; w grodzie bełskim dokumentu nie przepisano do indukty, w księdze wpisano nagłówek i pozostawiono puste miejsce, datowane na 1 września 1716 r. [feria 3 in ipso die festi Sancti Aegidii Abbatis a. D. 1716].

Stanisław na Ledóchowie Ledóchowski podkomorzy krzemieniecki, marszałek generalny skonfederowanej R.P.

Czynię wiadomo komu o tym wiedzieć należy, osobliwie jednak j.o., j.w., ichm. panom dygnitarzom, urzędnikom ziemskim i grodzkim, i całemu rycerstwu R.P. koronnej, m.w.m. panom i braci do wiadomości donoszę.

Iż po wyrażeniu w.m.m. panom i braci w przeszłym uniwersale intymacyi do wszelkiej w gotowości na pospolite ruszenie more militari in casu niedojścia traktatu, dotąd bardziej protractive niżeli successive odprawującego się, którego podobno coraz ex novis difficultatibus wątpliwy skutek, in omnem tedy eventum ex stallo meo donoszę w.m.m. panom, abyście raczyli nazajutrz zaraz po sejmikach deputackich i gospodarskich viritim, in armis w polu, po województwach i ziemiach swoich stawać, i tam

do dalszego mego i swoich województw, ziem ichm. panów marszałków obwieszczenia, et in casu niedojścia zbawiennego dzieła traktatu lubelskiego dyspozycyi czekali. Superaddo i to, abyście w.m.m. panowie na ukontentowanie rycerstwa dobrze zasłużonego modo quo placet contribuendi na zapłacenie dwóch ćwierci februariuszowej i majowej w tym roku gotowe mieli pieniądze, i tam one zawieszone były przez ichm. panów komisarzów, kędy ex re videbitur naznaczą. Po które ichm. panowie deputaci po skończonej repartycyi do tych tylko samych ćwierci do województw, ziem i powiatów będą ekspediowani. W czym chcąc w.m.m. panom i braci dogodzić praecustodio, abyście citando wojskowych egzekucyi, całemi repartycyjami do złożenia przychodzących na województwa, ziemie i powiaty sum, wszelkie przyłożyli starania jako najpędzej, ponieważ sic visum Komisji Skarbowej tu się odprawującej, aby na cały komput sine liquidatione swoją wojsko odebrało za przerzeczone ćwierci satysfakcją. Dalszemi przy tym nie omieszkam w.m.m. panów i braci uwiadomić okurencyjami, czyli de successu odprawującego się utinam prospere et finaliter traktatu, tak pro tutione Maiestatis K.J.M. Augusta II p.n.m., jako etiam pro conservatione praw i wolności naszych et evacuatione perfecta wojsk saskich, czyli niedoszłej (strzeż Boże) terażniejszej do uspokojenia publicznego negocjacyi. In quem finem wszelka zaleciła się w.m.m. panom i braci i zaleca się gotowość.

Który to uniwersał dla większej wiary i wagi ręką własną podpisawszy i pieczęcią moją stwierdzony, po parafiach i grodach ma być publikowany. Działo się w Krasnymstawie, die 19 augusti a. 1716.

S[tanisław] Ledóchowski p[odkomorzy] k[rzemieniecki], m[arszałek] g[eneralny] k[onfederacji]

Locus sigilli

2. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 16-17 września 1716 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 49, s. 225-227 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Monielecki w dniu 17 września 1716 r. [feria 5 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1716].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 306, s. 386-391 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 945-949.

My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełża, na miejsce obradom naszym zwykłe, sejmik dzisiejszy boni ordinis, lege publica nazajutrz deputackiego po województwach destynowany, lubo in absentia ordynaryjnego w terażniejszym ojczyzny stanie gospodarza, j.w. jm. pana

marszałka województwa naszego skonfederowanego⁵⁰⁴, jako publica, nie tylko województwa naszego, ale i całej ojczyzny legalitate distenti, jednak pod dyrekcją w. jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego, jako pierwszego konsyliarza ad gubernandum na teraz laski uproszonego, takowy stanowimy.

Naprzód, tak insistendo legi publicae, jako też satisfaciendo uniwersałowi j.w. jm. pana marszałka skonfederowanej całej R.P.⁵⁰⁵, teraz do nas wydanemu, którym załeconą zapłatę krwawie zasłużonych dwóch ćwierci rycerstwu przez repartycją do województwa naszego ordynowanemu, prae oculis mając, dla porozumienia domowego porządku, do porachowania się z ichm. panami poborcami wszystkimi przystąpiliśmy et propter eundem finem sądy fiskalne reasumując, obligujemy wszystkich ichm. panów poborców, aby likwidacje omnium perceptarum et expensarum instantanee uczynili i dlatego sejmik dzisiejszy in crastinum limitujemy.

^aTandem in crastino reasumpto consiliorum nostrorum termino^a, ponieważ a iudicio fiscali remonstratum województwu, że z retentów pomienionych dwóch ćwierci zupełna może adimpleri satisfactio, byle by ichm. retentores przeszłym uchwałąm satisfacerent, więc praesenti laudo wszystkich ichm. panów renitentów omnis generis quotquot sunt podatków obligujemy, aby pomienione retenta quam totius do rąk ichm. panów poborców swoich sub poena banitionis perpetua et triplicis pensionis cuiusvis contributionis (która jakby in iudicio competenti już była otrzymana i publikowana, praesenti laudo statuimus) indilate płacili, pozwalając ichm. panom poborcom, aby pomienione podatki iuxta praescriptum moderni rigoris per executiones militares wybierali.

^aTakże ponieważ ichm. panowie rotmistrze wyprawni anteriori laudo contraveniendo, z rejestrami wypraw i zabranych pieniędzy non comparuerunt, za co lubo instantanee merentur rigorem appositum, jednak województwo ex clementia^a [226] do tego nie skwapiając, daje interstitium do przyszłego sejmiku, na którym aby ichm. rejestra tak ludzi wyprawnych, jako pieniędzy za wyprawę przez się zabranych, fideliter spisane komportowali, juramentem komprobowali i wszystkie decessa retentów i renitentów tak przed j.w. ichm. panami komisarzami do popisu swoich chorągwi pod Tarnogrodem⁵⁰⁶, ^bto jest w. ichm. pany, chorążym horodelskim⁵⁰⁷ i sędzią ziemskim bełskim^{508b}, jako też przed w. ichm. pany [Franciszkiem] Głogowskim starostą grabowieckim, [Franciszkiem] Dramińskim stolnikiem bełskim, [Antonim] Trembińskim podczaszym drohickim i [Antonim] Iłowieckim podczaszym braćławskim, teraz uproszonymi, przy w. jm. panu pułkowniku swoim remonstrowali, obligujemy.

Na któren czas wszyscy ichm. panowie obywatele kwity sobie od ichm. panów rotmistrzów za te wyprawy dane comportare każą. Żeby zaś ignorantia aliqua ichm.

⁵⁰⁴ Józef Potocki starosta bełski, marszałek konfederacji województwa bełskiego, był wówczas komisarzem stanów skonfederowanych biorącym udział w negocjacjach z przedstawicielami Augusta II toczonych w Kazimierzu.

⁵⁰⁵ Stanisław Ledóchowski podkomorzy krzemieniecki, marszałek konfederacji generalnej.

⁵⁰⁶ Tarnogród, miasto w ziemi przemyskiej (ob. w pow. biłgorajskim, woj. lubelskim).

⁵⁰⁷ Antoni Radecki chorąży horodelski.

⁵⁰⁸ Mikołaj Józef Koc sędzia ziemski bełski.

panowie rotmistrze o przeszłej i terażniejszej uchwale eo in puncto nie elaborowali, upraszamy j.w. jm. pana marszałka, aby ich o tym uniwersałami swojemi, po grodach wydanemi, innotescat.

Po tym studendo braci naszych desiderii, habita compassione nad spalaniem funditus jm. pana Stefana Lesieckiego wojskiego grabowieckiego w Kotlicach⁵⁰⁹, in recompensam zł tysiąc z egzakcyj jm. pana sędziego grodzkiego grabowieckiego⁵¹⁰ naznaczamy, atque insistendo legi publicae o konflagratych też części od wszelkich następujących podatków do lat czterech uwalniamy.

Ad eandem clementiam jm. pana Ostrowskiego przypuszczając, wieś Czartowczyk⁵¹¹ similiter do lat czterech libertujemy.

Także i jm. pana [Michała Bogumiła] Czarnowskiego skarbnika buskiego Michałów⁵¹² do tylu lat podobnie uwalniamy.

Jejm. pani Wierzbickiej compatiedo ruinie in consolationem zł 500, tudzież jm. panu Skaryszewskiemu oberszterlejtantowi regimentu pieszego j.o. ks. jm. Radziwiłła, in recompensam prac jego in obsequium województwa naszego świadczonych, talarów bitych 50, z egzakcyj tegoż jm. pana [Sebastiana] Lesieckiego sędziego [grodzkiego] grabowieckiego, a jm. panu Medynie towarzyszowi jm. pana Siennickiego pro dexteritate, [227] którą na miejscu tym przeciwko Sasom pokazał, in vim gratitudinis talarów bitych 30 z podatku młynowego, egzakcyi jm. pana [Antoniego] Kamodzińskiego cześnika braclawskiego naznaczamy.

A że w. jm. pan [Mikołaj] Głogowski łowczy bełski nad to z egzakcyi swojej wypłacił in commodum województwa zł 1994 i gr 16, które circa calculationem in iudicio fiscali remonstravit, a dotąd satysfakcyj nie ma, więc je z najpierwszych retentów ordynujemy.

Oraz że rewizya dóbr j.o. ks. jm. [Janusza Antoniego] Wiśniowieckiego wojewody krakowskiego przedtem naznaczona, dotąd non effectuat, zaczym ichm. panów rewizorów in antecessum uproszonych obstringimus, aby muneri suo quam totius satisfacient, praevia revisionis iuratoria comprobatione.

A tak desideria ichm. skonkludowawszy, ponieważ j.w. jm. pan marszałek skonfederowany omnimodae Reipublicae praeviendo securitati uniwersałem swoim obwieszcza nas, abyśmy się na pospolite ruszenie preparowali, więc satisfaciendo temuż uniwersałowi obstringimus jm. pana oboźnego [Walentego Dąbskiego], ażeby kopią pod Uhnówem⁵¹³ zatknął, cum obligatione wszystkich nas samych, że za obwieszczeniem nas od j.w. ichm. panów marszałków lub generalnego, lub naszego, ostatnim także pro die 5 octobris anno praesenti stawimy się.

A sejmik terażniejszy ad diem 2 eiusdem mensis octobris, na miejsce, gdzie oportunitas exposcet limitujemy, a terażniejsze laudum ręką w. jm. pana marszałka teraż-

⁵⁰⁹ Kotlice, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁵¹⁰ Sebastian Lesiecki sędzia grodzki grabowiecki.

⁵¹¹ Czartowczyk, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁵¹² Michałów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁵¹³ Uhnów, miasto w pow. bełskim (ob. Угнів в rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina).

niejszego podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Datum w Bełzie, die 16 septembris 1716 a.

Antoni Radecki chorąży horodelski, marszałek prześwieznego województwa bełskiego m.p.

^{a-a} słowa podkreślone ^{b-b} słowa dopisane na dole strony tą samą ręką, we właściwym miejscu znak #

125. Sejmik z limity w Bełzie, 2 października 1716 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 października 1716 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 49, s. 169 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Andrzej Kostecki w dniu 5 października 1716 r. [feria 2 post festum Sancti Francisci Confessoris proxima a. D. 1716].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 306, s. 438-440 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 951.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza na miejsce konsultacyjom zwykłe, vigore przeszłego laudum, dnia 16 septembra anno praesenti formowanego, takową czyniemy obradę.

Insistendo przeszłej uchwale, terazniejszy sejmik pod laską w. jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego agitujący się, cum omnibus punctis et clausulis za zgodą wszystkich ichm. teraz zgromadzonych ad diem 6 novembris limitujemy, cum hoc adiecto, aby wszyscy ichm. panowie rotmistrze wyprawni, tudzież i w. jm. pan pułkownik, iuxta praescriptum anterioris laudi registra wypraw pacholków komportowali i one juramentem komprobowali.

Jm. pana [Walentego] Dąbskiego obożnego województwa naszego interes pro munere obożeństwa do przyszłego odkładamy sejmiku.

Exigente zaś necessitate dajemy moc j.w. jm. panu marszałkowi konfederackiemu, lub teraz regimen mającemu, uniwersałem swoim tam, dokąd będzie potrzeba nobilitatem convocandi. Które to laudum ręką w. jm. pana marszałka podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Datum w Bełzie, die 2 octobris a. 1716.

Antoni Radecki ch[orąży] h[orodelski], marszałek prześwieznego województwa bełskiego m.p.

126. Sejmik z limity w Bełzie, 6 listopada 1716 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku, zapewne został zerwany.

127. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem marszałka konfederacji wojewódzkiej w Bełzie, 15 grudnia 1716 r.

1. *Uniwersał Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego, marszałka konfederacji województwa bełskiego zwołujący sejmik na dzień 15 grudnia 1716 r. – Łubów, 9 grudnia 1716 r.*

Rp. 1 *AP* Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 216, s. 285 – oryginał; na dokumencie nie odnotowano daty oblaty w księgach grodzkich grabowieckich.

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 306, s. 513-515 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Chmielecki w dniu 12 grudnia 1716 r. [Sabbatho post festum Immaculatae Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae proximo a. D. 1716]; tekst oblaty w Bełzie jest nieco inny stylistycznie, ale identyczny w treści, co pokazuje luźny sposób podejścia do sporządzania kilku rękopiśmiennych kopii tego uniwersału marszałka sejmiku.

Antoni z Radcza i Krukowa Radecki chorąży horodelski, marszałek natenczas skonfederowanego województwa bełskiego.

Wszem wobec, każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie jednak j.w., w. ichm. panom obywatelom prześwietnego województwa bełskiego, m.w.m. panom i braci, przy zaleceniu życzliwych usług moich.

Ponieważ na sejmiku niedawno przeszłym za zgodą wszystkich m.w.m. panów exigente aliqua necessitate dana mi jest moc convocandi nobilitatem, więc studendo obligationi w.m.m. panów per laudum descriptae, wydaję ten uniwersał, abyście w. m.w.m. panowie na dzień 15 praesentis do Bełża ad locum consiliorum solitum, pro capescendo consilio zjechać raczyli i mnie, jako i samych w.m.m. panów, ad proposita naonczas in futuris sequendis secures mieć chcieli. Do wiadomości podawszy ten uniwersał przy pieczęci zwykłej, ręką moją podpisawszy, po grodach i parafiach publikować zleciłem. Dan się w Łubowie⁵¹⁴, die 9 decembris 1716 r.

⁵¹⁴ Łubów, wieś w pow. bełskim (ob. Лубнівка в rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

Antoni Radecki cho[rąży] ho[rodelski], marszałek natenczas województwa bełskiego

Locus sigilli

‡ 2. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego w Bełzie, 15 grudnia 1716 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 49, s. 259-260 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Chmielecki w dniu 15 grudnia 1716 r. [feria 3 post festum Sanctae Luciae Virginis et Martyris proxima a. D. 1716].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 306, s. 529-432 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 953-955.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, na dzień dzisiejszy, vigore uniwersału od w. jm. pana niżej podpisanego marszałka województwa naszego, in fundamento laudi exigente necessitate wydać od nas pozwolonego, na terazniejszy sejmik dnia 9 grudnia wydanego, takową czynimy obrad naszych dyspozycją.

Ponieważ przez uproszonych do w. jm. pana Rena generała⁵¹⁵ wojsk najjaśniejszego cara jm.⁵¹⁶ ichm. panów posłów, to jest jm. pana Józefa Lipskiego skarbnika bełskiego i Antoniego Grzymałę Kamodzińskiego cześnika braclawskiego reskryptem na instrukcją podaną alleviando województwu naszemu w wydaniu pretendowanych na wojsko cara jm. prowiantów, tenże jm. pan generał, albo ad praesentiam ichm. panów komisarzów u siebie, albo słusznej do ekstorsyi prowiantów i kolokacyi wojsk nie odbierze dyspozycyjei, od aktu reskryptu swego do niedziel dwóch sistit executionem. Więc citando onejże samej, uprosiliśmy jeszcze za posłów pomienionego jm. pana Antoniego Kamodzińskiego cześnika braclawskiego i in absentia jm. Lipskiego skarbnika bełskiego, jm. pana Antoniego Preka chorążego znaku pancernego j.w. jm. pana Józefa Potockiego bełskiego, ropczyckiego etc. starosty.

Którzy ichm., exposita ruina województwa, ad 4 ianuarii [1717 r.] w wybieraniu prowiantów i lokacyi wojsk clementiam w. jm. pana generała upraszać będą. Którego na ukontentowanie uprosiliśmy w. jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego, marszałka natenczas województwa naszego, aby z afektu swego i miłości ku województwu 100 czerwonych zł i 50 talerów bitych wygodzić raczył. Za którą świadczoną w. jm. pana łatwość, nie tylko w sercach naszych zapisujemy oraz za wszelkie fatygi pro bono publico gratitudinis, ale praesenti laudo obligujemy jm. pana Sebastiana Lesieckiego sędziego grodzkiego grabowieckiego, egzaktora podymnego, aby pomienione 100 czerwonych zł i 50 talerów bitych za asygnacją tegoż samego w. jm. pana marszałka instantanee oddać [260] raczył i tak jm. pan sędzia, jako i inni ichm.

⁵¹⁵ Carl Ewald baron von Rönne generał rosyjski.

⁵¹⁶ Piotr I car Rosji.

panowie egzaktorowie bez dyspozycyjej województwa aby żadnych asygnacyi nie przyjmowali, praesenti laudo obligantur.

A że jm. pan [Józef Antoni] Lipski skarbnik bełski funkcyi swojej poselstwa terazniejszego nie kontynuuje, więc deklarowaną na się kwotę z jm. panem Prekiem dissestere powinien i tę portionem jm. pan cześnik braclawski, jako już odebrał asygnacją do egzakcyi swojej, oddać będzie powinien.

Dla czego wszytkiego terażniejszy sejmik ad diem 4 ianuarii limitujemy. Terażniejsze zaś laudum, ręką w. jm. pana marszałka naszego podpisane, do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, die 15 decembris r. P. 1716.

Antoni Radecki ch[oraży] horo[delski], marszałek województwa bełskiego m.p.

128. Sejmik z limity w Bełzie, 4 stycznia 1717 r.

Sejmik limitowano do dnia 16 lutego 1717 r. (zob. laudum następnego sejmiku).

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 4 stycznia 1717 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 306, s. 569 – tylko nagłówek, laudum nie przepisano, w księdze pozostawiono puste miejsce pod datą 7 stycznia 1717 r. [feria 5 in crastino festi Sanctorum Trium Regum a. D. 1717].

129. Sejmik z limity w Bełzie, 16 lutego 1717 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 16 lutego 1717 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 306, s. 820-822 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Micowski w dniu 17 lutego 1717 r. [feria 4 post Dominicam Invocavit Quadragesimalem proxima a. D. 1717].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 959.

[821] My rada, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zebrawszy się do Bełza, na miejsce obradom naszym zwykłe, vigore limitationis z przeszłego sejmiku, die 4 ianuarii anno praesenti formati, do dnia dzisiejszego

uczynionej, ponieważ ichm. panowie komisarze do wojsk najjaśniejszego cara jm.⁵¹⁷ od nas uproszeni, gratitudinem j.w. jm. panu generałowi Weysbachowi⁵¹⁸ i jm. panu pułkownikowi Naszczokinowi od województw deklarowali, [822] więc evincendo ichm. fidei, wypłacenie jej obmyślając, naznaczają u jm. pana Antoniego Żulińskiego poborcy podymnego województwa naszego satysfakcją, obligując jm., aby nieodwłocznie j.w. jm. panu generałowi czerwonych zł 100, a jm. panu pułkownikowi talerów bitych 100 in instanti wypłacił, które przy kalkulacji kolejnej przyjąć submitujemy.

Sejmik relationis die 15 martii anno praesenti imminet, na którym j.w. jm. pan starosta bełski i marszałek województwa naszego⁵¹⁹ z relacją stanąć pollicetur, więc jm. panu [Antoniemu] Radeckiemu chorążemu horodelskiemu za poniesione jego prace przy dyrekcyjej łaski dziękujemy. Datum w Bełzie, in loco consultationum solito, die 16 februarii 1717.

Antoni Radecki chorąży horodelski, marszałek natenczas [823] województwa bełskiego

130. Sejmik relacyjny w Bełzie, 15 marca 1717 r.

Sejmik zerwany.

Sejmik zwołany na mocy konstytucji „Sejmiki relacyjne” uchwalonej przez Sejm Niemy 1 lutego 1717 r.

Druk: Vol. leg., t. 6, s. 148-149.

1. Informacja o zerwaniu sejmiku w Bełzie w dniu 15 marca 1717 r. w liście Jana Szembeka kanclerza wielkiego koronnego do Adama Mikołaja Sieniawskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego – Warszawa, 25 marca 1717 r.

Rp. *Bibl. Czart., rkp. 5961, list nr 41835 – oryginał.*

[...] Sejmiki relationum w województwach wielkopolskich, kujawskich, mazowieckim, podlaskim, rawskim, sieradzkim, łęczyckim, lubelskim i Zatorze, jako nas doszły rzetelne informacje, absquae omni controversiarum zakończone. Malborski, krakowski, sandomierski, bełski lubo zerwane na emulacjach prywatnych. Sancita jednak publica ut exequantur punctualiter, zaszedł na to unanimes consensus. [...]

⁵¹⁷ Piotr I car Rosji.

⁵¹⁸ Johann Bernhardt von Weisbach generał major wojsk rosyjskich.

⁵¹⁹ Józef Potocki starosta bełski.

131. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1717 r.

Sejmik zerwany.

1. Manifestacja Franciszka Dramińskiego stolnika bełskiego zrywająca sejmik deputacki, wniesiona w grodzie grabowieckim – Grabowiec, 27 września 1717 r.

Rp. AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 109, s. 1118-1119 – oblata; w grodzie grabowieckim wniesiono w dniu 27 października 1717 r. [feria 2 ante festum Sancti Michaelis Archangelis proxima a. D. 1717].

Mag. Dramiński ex ratione comitiolorum Belzensium manifestatus.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Grabovecensia personaliter veniens Mag. Franciscus Dramiński dapifer Belzensis et incola eiusdem palatinatus solenniter manifestatus est idque in eo. Quia manifestans videns Ill. et Mag. intimatorem comitiolarum nuperrime Belzae celebratorum cum nonnullis nobilibus incolis palatinatus Belzenses, qui alia munia et officia habuere eiusdem palatinatus velle ad Tribunal Regni constituere deputatos, quod contra praxim, leges et constitutiones Regni factum esset, ideo manifestans praeviendo omnimodae eundemque legum indemnitati, contra actum eum totum iterum iterumque manifestatur.

132. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1717 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

133. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 22 sierpnia 1718 r.

Sejmik zerwany.

1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 22 sierpnia 1718 r. – Rydzyna, 2 czerwca 1718 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 306, s. 820-822 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Sebastian Łuczewski w dniu 1 sierpnia 1718 r. [feria 2 ipso die festi Sancti Petri in Vinculis a. D. 1718].

Druk: AS 1696-1732, s. 869-870.

2. Manifestacja w sprawie ubliżenia godności prymasa Stanisława Szembeka na sejmiku przedsejmowym w Bełzie w dniu 22 sierpnia 1718 r. – Bełz, 23 sierpnia 1718 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 307, s. 1333 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 23 sierpnia 1718 r.; brak początku.

[...] Wróblewski, Nicolaus Siestrzewitowski, Adamus Joannes Sokołowicz, fratres incolae palatinatus praesentis Belzensis, praevidendo cuius indemnitati suae manifestanti sunt idque in eo, quia ipsi omni conatu, cura et sollicitudine hesternae die inchoatis hic in Belz in loco solito comitiolis felicem eventum et coronidem summo desiderio optantes, nec non enixe easdem comitiolas ut pote bono publico incolisque palatinatus proficuas continuare curantes, ubi contra legem, praxim et consuetudinem subreptitis pro sua absoluta potestate et beneplacito independentem a consensu nobilitatis citra mentem nobilium ordinatas ad comitiolas literas ab Ill. et Mag. Sieniawski castellano Cracoviensis, exercitum Magno Regni duce per Mag. marschalcum eorundem comitiolorum dissigillatas, apertas et lectas privatim publiceque legendas propositas in contemptum et postpositionem literarum primatialis ab Ill. et Excellentissimo primate Regni Poloniae ad hasce comitiolas porrectarum (quibus iure merito primus debebatur locus) adverterunt anteponendo legem, statuta et iura nobilitatis nec non honorem laesum eiusdem principis, privatione auctoritatis per abiectionem et inferius detrusum literarum iisdem comitiolis solenniter manifestantes protestantur.

134. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1718 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

135. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1718 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

136. Sejmik powtórny przedsejmowy w Bełzie, 24 września 1718 r.

Sejmik zwołany mocą uniwersału Augusta II na powtórne sejmiki, uniwersału nie odnaleziono w księgach grodzkich województwa bełskiego.

1. *Laudum powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 września 1718 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 42, s. 791-792 – oryginał, karta miejscami wygryziona przez korniki, niektóre litery nieczytelne; w grodzie bełskim oblatował Gen. Krzysztof Gujski w dniu 24 września 1718 r. [Sabbatho post festum Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae proximo a. D. 1718].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 307, s. 1725-1727 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 961.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, na miejsce obrad zwykle, za uniwersałem J.K.M. z czulej ojcowskiej opatrności, na powtórny po niedoszłym fatali casu pierwszym przedsejmowym sejmiku wydanym, na dzień dzisiejszy tymże uniwersałem naznaczony, obraliśmy za dyrektora koła naszego jm. pana Tomasza Skawińskiego.

Po którym obranym przystępując do obrady uprosiliśmy za posłów na sejm przyszły grodzieński, lege immediate naznaczony, j.w. jm. pana Józefa z Potoka na Kijajgrodzie i Krystiampolu Potockiego bełskiego, ropczyckiego etc. starostę, w. ichm. panów Józefa Radeckiego chorążego grabowieckiego, Michała stolnika dobrzyńskiego i Kazimierza starostę salnickiego Polanowskich.

Którzy to ichm. tam zjechawszy, przy najniższym podziękowaniu Majestatowi J.K.M. pro omni paterna cura boni publici sollicitudine, nim przystąpią do obrad, najpierwej upraszać będą J.K.M., aby z ojcowskiej swojej opatrności chciał adinvenire medium do ewakuowania wtargnionych in viscera Regni wojsk moskiewskich, a potem do sejmu i żadnej rady, etiam cum discrimine eius, nie przystąpią, póki Moskwa z granic R.P. nie ustąpi.

Qua subsecuta evacuatione accedendo ad consilia ciż ichm. panowie posłowie promowować będą, aby sancita Reipublicae na przeszłym sejmie postanowione infallibiliter obserwowane, etiam sub discrimine sejmu były, także propozycjom J.K.M. przez instrukcją nam podanym według instrukcyjej sobie od nas danej korespondowali i wszystkie desideria województwa oraz cokolwiek integritas Reipublicae exposset, zniósłszy się z prześwietnych wszystkich województw w. ichm. panami posłami, na przyszłym, [792] da Bóg, sejmie promowowali.

O czym wszystkim obszerniej instrukcją na teraźniejszym kongresie naszym zgodnie ustanowioną i napisaną, ręką jm. pana marszałka koła naszego podpisaną, także

teraźniejsze laudum do akt grodzkich bełskich podać zalecamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 24 septembris a. 1718.

Tomasz Skawiński marszałek koła rycerskiego w[o]jewództwa b[ełskiego] m.p.

2. Instrukcja dana posłom na sejm z powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 września 1718 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 42, s. 2365-2368 – oryginał, mocno podniszczony przez wilgoć, w środku kart ubytek, brakujące słowa uzupełniono na podstawie Rp. 2; w grodzie bełskim oblatował Gen. Krzysztof Gujski w dniu 24 września 1718 r. [Sabbatho post festum Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae proximo a. D. 1718].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 307, s. 1727-1737 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 963-971.

Instrukcja na sejm walny grodzieński j.w. jm. panu Józefowi z Potoka na Kitajgrodzie i Krystianopolu Potockiemu bełskiemu, ropczyckiemu etc. staroście, w. ichm. panom Józefowi Radeckiemu chorążemu grabowieckiemu, Michałowi stolnikowi dobrzyńskiemu i Kazimierzowi staroście salnickiemu Polanowskim od województwa bełskiego na sejmiku die 24 septembris a. D. 1718 odprawionym, uproszonym.

Jest za co Supremo Numini, tudzież Majestatowi J.K.M. p.n.m. podziękować, kiedy z ojcowskiej czulej in bonum patriae przezorności, za szczęśliwym swym panowaniem przeszedłem zakończonym traktatem warszawskim wszystkie uspokoiwszy zamieszania, miłem dotąd pozwala nam cieszyć się pokojem. Za co na następującym sejmie ichm. panowie posłowie od nas uproszeni najniższe oddawszy J.K.M. podziękowanie, instabunt do Majestatu, aby i dalej non desistat nas paterna sua foveri protectione et affectu.

A kiedy J.K.M. p.n.m. do obrady nas na sejm przyszedł ex lege przypadający konwokuje, mamy niepłonną w ojcowskiej dobroczynności nadzieję, że dla tym skuteczniejszej i spokojniejszej rady adinveniet media do ewakuacyi z ojczyzny naszej wojsk moskiewskich, które nie dawszy się z przeszłych wyciśnionych obaczyć egzakcyi, teraz znowu wtargnąwszy in viscera Reipublicae, nieznośnemi ją premunt kontrybucyjami i dotąd do żadnej traktowania materyi, etiam cum discrimine sejmu, ichm. panowie posłowie nie przystąpią, póki z granic naszych Moskwa nie ustąpi.

Imo. Po której ewakuacyi, da Pan Bóg, przystępując do sejmu formowania, audebunt ichm. panowie posłowie, aby sancita Reipublicae na przeszłym sejmie, osobiłwie ratione regularnej płacy wojsku et omnium sancitorum postanowienia inviolabiliter konserwowane były, etiam cum discrimine sejmu.

2do. Domówić się ciż ichm. tenebuntur, ne iura cardinalia Reipublicae quamvis patiantur iacturam.

3tio. Proponowanej przez instrukcją J.K.M. lidze z najjaśniejszym cesarzem jm. chrześcijańskim⁵²⁰ przeciwko Porcie, jako nieprzyjacielowi Krzyża Świętego, non inficiabuntur, i owszem, na nią consentient, his tamen praecedentibus conditionibus, ażeby pierwaj najjaśniejszy cesarz jm. activitate sua praecludat viam opiekunom do nas nie należącym, jako to Szwedowi i moskiewskiej rezydencyi. Tudzież żeby dwór berliński persvasione sua [2366] naprowadził ad persolvendum debitum secundum Reipublicae et ad deponendum regium titulum.

4to. Ozdoba ojczyźnie naszej od śp. monarchów swych zastawiona, jako to korona et territorium Elbingense u najjaśniejszego ks. jm. brandenburskiego⁵²¹, tudzież szpalery alias „Potop” zastawione, aby mogły redire do państwa naszego, ichm. panowie posłowie na tymże przyszłym sejmie medium rekuperowania cum statibus Regni aby wynaleźli, zalecamy.

5to. A że w Trybunałach Koronnych przez zagęszczone registra różne nieukontentowania civium dzieją się, zaczynam zlecamy ichm. panom posłom, aby na sejmie przyszłym korekturę Trybunałów Koronnych promowowali.

6to. Także iż zwierzchność duchowna zwykła incolas Regni w sprawach ad iudicium saeculare należących, do swego sądu prowokować, przez co non modica infertur nobilitati iactura, więc huius subsellii circumscriptionem ichm. panowie posłowie promovebunt.

7mo. A jako R.P. zawsze circa ius patronatus zostawała, tak i teraz utrzymać ichm. panowie posłowie curabunt. Także instalacje ad parochias, które po skasowaniu gratiarum j.w. ichm. księży biskupi postanowili, ponieważ to jest contra iura Maiestatis, promować będą ichm., aby ichm. księży biskupi revocent.

8vo. Ponieważ zaś w ojczyźnie naszej znajdują się kruszce zdające się na robienie pieniędzy, więc na kucie pieniędzy nomine województwa naszego ichm. panowie posłowie zezwolą, byle moneta antiquo pretio chodziła i cursus szelągów nie ustawał.

9vo. J.w. jm. pana [Stanisława] Ledóchowskiego podkomorzego krzemienieckiego, marszałka skonfederowanej R.P. i sejmu przeszłego traktatem zakończonogo, także ichm. panów komisarzów do traktatów, tak ex senatorio, jako equestri ordine illibata fides, jako dość szczerzej i prawdziwej in bonum ojczyzny usługi dała dowody, tak ichm. panów posłów obligujemy, ut instent do J.K.M. i stanów R.P., aby pomienieni ichm. relaxari mogli a nexu praestiti iuramenti i tak wielkie prace ichm. cum dispendio zdrowia i fortun in tuitionem boni publici poniesione, aby dignam miały od J.K.M. p.n.m. [2367] i R.P. compensationem, jako na przyszłym sejmie recesem declaratam promovebunt.

10mo. Do czego adiungent rekomendacją dóbr spalonych j.w. jm. pana [Michała] Potockiego pisarza polnego koronnego, aby tak wielkiej szkody miał nagrodę.

11mo. Brzeskie cło lubo jest per constitutionem zniesione, jednak, że non attenta lege ważą się brać go, zaczynam upomniąć się ichm. panowie posłowie, aby in perpetuum skasowane było et amplius żeby go brać nie ważono się.

⁵²⁰ Karol VI cesarz.

⁵²¹ Fryderyk Wilhelm I król pruski, książę elektor brandenburski.

12mo. Dojrzą i tego ichm. panowie posłowie, aby j.w. jm. pana podskarbiego⁵²² i inne ministeria opisano na przyszłym sejmie, ne ignobiles na komorach sustineant.

13tio. Że zaś na komorach wielkie depaktacje są, więc i vindicatio earum nie tylko w Piotrkowskim, ale też w Lubelskim Trybunale aby była pozwolona, promotebunt.

14to. Myta wszystkie, które nie są przywilejami stwierdzone, aby były skasowane, a kto by mimo prawo ważył się depaktować kupca, w grodzie proprii districtus, praevia adcitatione iniuriatis ut respondeat et damna refundat circumscribere curabunt, excepto mostowego i spańskiego.

15to. A że zagęściły się wielkie protekcye, pod którymi woły kupieckie prowadzić in detrimentum skarbu R.P. zwykli, zaczym takie abusus ut prohibeantur, a kto by się tak pędzić ważył woły, za słusznym dowodem takie fisco ut subiaceant.

16to. Wniesione desiderium wielebnych oo. jezuitów krasnostawskich respectu fundacyi i przywłaszczenia od niej dóbr przez niegdy jm. pana Sarbiewskiego, jako jest iustum i recesem na przeszłym sejmie do terazniejszego odesłane, tak ichm. panom posłom zalecamy, aby na przyszłym sejmie tak te desiderium, jako novellae fundationis przez jm. pana chorążego grabowieckiego⁵²³ promowować chcieli.

17mo. Także wielebnych oo. dominikanów lubelskich petitum, którzy mając in distantiori loco od siebie połowę wsi Konotop⁵²⁴ [2367A] w województwie naszym bełskim leżącą i mało co z nich pożytku mając, aby mogli albo pójść z kim per commutationem, albo li też mogli te dobra sprzedać, a za tę sumę w lubelskim województwie, bliżej siebie kupić, instabunt ichm. panowie posłowie, aby im to per constitutionem pozwolone były.

18vo. Nie mniej studendo desiderio j.w. ichm. panów Lubomirskich, których domowi ab antiquo należąca et in haereditate ich znajdująca się szyba solna, że jest zawalona, obligujemy ichm. panów posłów, ut instent do Majestatu J.K.M. p.n.m. i R.P. o pozwolenie restauracyi i restytucyi.

19no. Sól w ruskim województwie tak ad mensam regiam należąca, jako też i szlachecka, jako ab antiquo suum miała cursum i składy, tak i teraz non immutetur, aby przez to szlachta jakiego detrimentum albo praeiudicium nie miała, upraszać będą.

20mo. Doniesiona prowincyjei pruskiej i Gdańska opresya od wojsk jego carskiego wieliczeństwa⁵²⁵, jako przeraża serca nasze, tak instamus do J.K.M. et ad omnes ordines Regni przez ichm. panów posłów, aby wzięli przed się media vindicationis onych.

21mo. Non intermittant ciż ichm. panowie posłowie przypomnieć na sejmie przyszłym i promowować, upomnieć się obiecanych od cara jm. milionów i Rygi z Inflantami przywrócenia.

22do. A że rewizya dóbr po województwach, na sejmie blisko przeszłym namieniona, dotąd nie jest effectuata, a przez to dobra przeładowane, albo per calamitates publicas zniszczone nie mogą sufficere płacenia podatku na dawną taryfę, więc subveniundo iniuriatis promowować będą ichm. panowie posłowie, aby na terazniejszym

⁵²² Jan Jerzy Przebendowski podskarbi wielki koronny.

⁵²³ Józef Radecki chorąży grabowiecki.

⁵²⁴ Konotopy, wieś w pow. bełskim (ob. Конотопи w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁵²⁵ Piotr I car Rosji.

sejmie po jednym komisarzowi do każdego województwa naznaczono, a drugiego sobie województwo na relationum sejmikach żeby obierali.

23tio. Iustus dolor j.w. ichm. panów Potockich pisarza polnego koronnego⁵²⁶ i starosty bełskiego⁵²⁷ ratione [2367B] cyrkumskrypcyi honoris protestacją przez j.w. jm. pana kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego⁵²⁸ contra iuramentum suum et novellam constitutionem w grodzie lwowskim uczynioną, jako meretur compassionem, tak serio ichm. panom posłom zalecamy, aby przez interpozycją do stanu R.P. starali się, ut per imminentem constitutionem protestatio ta cassetur i honor opisany redintegretur.

24to. Niemalą uznaje szkodę województwo nasze przez nierówne miary, nie tylko po wszystkich województwach, ale też i w jednym województwie, upatrując, że co miasto, to insza miara, zaczym obviando przez to szkodzie niemałej quam maxime ubogich ludzi, prosić będą o koekwacyją tych miar.

25to. Fortecy Kamieńca Podolskiego ponieważ in instructione od J.K.M. jest insinuata fortyfikacyja województwu naszemu, mentem hac in parte J.K.M. panowie posłowie sequi powinni, suplikując Majestatowi pańskiemu, aby providendo fortificationi tej fortocy, tanquam antemurali województw naszych, przez naznaczenie certi quanti in reparationem provideat et securitati nostri. W której fortocy że staw ormiański, Dubrormian nazwany, oo. jezuitów kamienieckich rozkopany sponsione Reipublicae nadgrody tymże ojcom, a dotąd nulla subsecuta, zalecą ichm. panowie posłowie affectum pomienionym ojcom.

26to Ponieważ ritus graecus accessit ad unionem, więc wdzięczność pokazując huic religioni instabunt ichm. panowie posłowie ad S.R.M. etiam ordines Reipublicae, aby supremus metropolita ritus [2368] eius in Regno nostro existens po j.w. ichm. księżach biskupach mógł stallo gaudere.

27mo. Zasługi stare j.w. ichm. panów Potockich i Jabłonowskich, deklaracjami Komisji Skarbowej stwierdzone, jako po innych województwach są zalecone ichm. panom posłom promovendi, tak ichm. panowie posłowie województwa naszego serio promovebunt przed Majestatem i R.P., ut adinveniant media jak najprędszej satysfakcyi.

Cokolwiek zaś więcej integritati legum et totius Reipublicae incumbit, to probatae dexteritati w. ichm. panom posłom committimus, aby omnem securitatem ojczyzny prospiciant. Datum w Bełzie die, mense, anno ut supra.

Tomasz Skawiński marszałek koła rycerskiego w[ojewództwa] b[ełskiego] m.p.

⁵²⁶ Michał Potocki pisarz polny koronny.

⁵²⁷ Józef Potocki starosta bełski.

⁵²⁸ Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

137. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1719 r.

1. Informacja o wyborze deputatów na sejmiku.

Sejmik zakończony pomyślnie, deputatami byli: Józef Antoni Stadnicki kasztelan lubaczowski i Antoni Jan Humnicki starosta rzeczycki (Deputaci, cz. 4, s. 155; zob. też AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 53, s. 274 oraz AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 150, s. 140 – dotyczy Humnickiego).

138. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1719 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

139. Sejmik relacyjny w Bełzie, 29 kwietnia 1720 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku – zapewne zerwany.

Sejmik zwołany na mocy uniwersału Augusta II wystawionego w Warszawie, 21 marca 1720 r. Egzemplarza adresowanego do województwa bełskiego nie odnaleziono. Treść zapewne identyczna z uniwersałami do innych województw (zob. np. druk: AS 1696-1732, s. 889-890).

1. Uniwersał Augusta II informujący o wznowieniu obrad załimitowanego sejmu 1718 r., w Warszawie, 30 grudnia 1719 r. – Wschowa, 4 listopada 1719 r.

Rp. *AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 110, s. 1500-1503 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Nob. Wojciech Sufczyński w dniu 21 listopada 1719 r. [feria 3 ipso die festi Praesentationis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1719].*

Druk: AS 1696-1732, s. 886-887.

140. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 19 sierpnia 1720 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 19 sierpnia 1720 r. – Warszawa, 8 lipca 1720 r.*

Rp. *AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 53, s. 313 – w księdze tylko notka aktykacyjna, tekstu nie przepisano; w grodzie horodelskim oblatował Nob. Józef Zaleski w dniu 23 lipca 1720 r. [feria 3 in crastino festi Sanctae Mariae Magdalenae a. D. 1720].*

Druk: AS 1696-1732, s. 900-901.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1720 r.*

Rp. *CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 177-179 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Progulbicki w dniu 3 września 1720 r. [feria 3 post festum Sancti Aegidii Abbatis proxima a. D. 1720].*

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 973-975.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się ad locum consiliorum nostrorum solitum, uprosiliśmy za dyrektora koła naszego rycerskiego w. jm. pana Michała Bogumiła na Czarnowie Czarnowskiego skarbnika ziemie buskiej, za uniwersałem J.K.M. p.n.m. dnia 19 miesiąca augusta roku 1720 na sejm przyszyły, da Bóg, obraliśmy w. ichm. panów posłów e medio nas braci iuxta vota et nemine contradicente. W. ichm. panów tłumackiego⁵²⁹, jasielskiego⁵³⁰, olszańskiego⁵³¹ i ropczyckiego⁵³² starostów za zgodą jednostajną.

Którzy ichm. panowie posłowie według instrukcyi podanej sprawować się efficere wszystko mają, praesenti obligantur laudo, etiam cum discrimine sejmu. I lubo byli pretendenci et stringentes ichm. do przysięgi, jednak województwo dufając wrodzonej z wielkich antenatów rzetelności i samych w. ichm. panów posłów miłości ku ojczyźnie obligujemy, aby fide, honore et conscientia, iuxta sponsonem publicam interesa województwa utrzymali jako instrukcja opiewa.

Desiderium jm. pana Antoniego Lipskiego towarzysza i deputata chorągwi pancernej j.w. jm. pana kasztelana przemyskiego [178] in post bełskiego⁵³³ o zasług zapłacenie według likwidacyi chorągwi w repartyey województwa naszego zostającej, jako inne

⁵²⁹ Jerzy Potocki starosta tłumacki.

⁵³⁰ Józef Łaszcz starosta jasielski.

⁵³¹ Józef Sierakowski starosta olszański.

⁵³² Józef Felicjan Potocki starosta ropczycki – za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

⁵³³ Piotr Potocki kasztelan bełski.

chorągwie partycypują zasługi mające repartycją w naszym województwie, tak i też chorągiew płacę mieć powinna post subsecutam liquidationem komisarza województwa naszego, tudzież i inne chorągwie.

Także desiderium w. jm. pana [Michała Bogumiła] Czarnowskiego skarbnika buskiego, marszałka koła naszego, jako dawnymi uchwałami województwa tegoż asekurowane, do sejmiku boni ordinis odkładamy.

Także interes jm. pana Gabriela Dąbskiego towarzysza chorągwi pancernej j.w. jm. pana strażnika W.Ks.L.⁵³⁴ do w. jm. pana Marcjana Grzymały miecznika bełskiego, egzaktora mający, do sejmiku tegoż odkładamy.

A że w. ichm. panowie [Antoni] Trębiński podczaszy drohicki i [Józef] Aksak stolnik braclawski pogłównym ad praesens płaconym na zapłatę wojska według postanowienia R.P. aggravati, więc województwo nasze widząc krzywdę ichm. ten interes do sejmiku boni ordinis odkłada, hac assecuratione deklarując de bonis novae locationis ichm. rekompensę.

[179] Wniesione desiderium ichm. oo. dominikanów bełskich o sumy uchwałami województwa naszego deklarowane, aby ichm. panowie egzaktorowie wypłacili, praesenti obligujemy laudo. Przy tym widząc potrzebę kościoła konwentu ichm. oo. Dominikanów bełskich, w którym locum consultationum iuxta praxim województwa naszego mieszkamy, więc na reparacją kościoła sumę 3 tys. deklarujemy, której zapłacenie na sejmiku boni ordinis obmyślemy.

Które to laudum jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać zlecamy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszym zwyczajnym, die 19 augusti a. D. 1720.

Michał Bogumił na Czarnowie Czarnowski skarbnik buski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Locus sigilli

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1720 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 3, s. 1101-1115 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Progulbicki w dniu 3 września 1720 r. [feria 3 post festum Sancti Aegidii Abbatis proxima a. D. 1720].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 977-987.

Instrukcja na sejm walny warszawski w. ichm. panom, Jerzemu Potockiemu staroście tłumackiemu, Józefowi Łaszczeni staroście jasielskiemu, Józefowi Sierakowskiemu staroście olszańskiemu, Józefowi Felicjanowi Potockiemu ropczyckiemu staroście, od województwa bełskiego die 19 augusti na sejmiku odprawionym anno 1720 uproszonym, dana.

⁵³⁴ Stanisław Władysław Potocki strażnik litewski.

Jest za co Supremo Numini, tudzież Majestatowi J.K.M. p.n.m. podziękować, kiedy z ojcowskiej i czulej in bonum patriae przezorności, za szczęśliwym panowaniem miłym dotąd pozwala cieszyć się spokojem, za co ichm. panowie posłowie najniższe Majestatowi J.K.M. oddawszy podziękowanie, instabunt ut pater ku naszej ojczyźnie sit memor eius et non desistat paterna favere gratia et affectu. A kiedy J.K.M. p.n.m. na sejm przyszedł ex lege przypadający konwokuje, mamy niepłonną ojcowskiej dobroczynności nadzieję, że z miłości ku ojczyźnie naszej omnes successus quam felicissimos mieć będziemy ex providentia Divina.

1. Ponieważ sejm przeszedł na manutencyi władzy hetmańskiej, lege publica uprzywilejowanej, rozszedł się, tedy zachowując bonum ordinem, a promotione tegoż interesu zaczynać terazniejszy należy. W czym w. ichm. panów posłów lubośmy chcieli juramentem obstringere, jednak dufając wrodzonej z wielkich antenatów rzetelności i samych w. ichm. panów posłów miłości ku ojczyźnie, obligujemy fide, honore et conscientia w. ichm. panów, aby iuxta sponsionem publicam [1108] województwu, etiam cum discrimine sejmu, władzę hetmańską uti tangentem materiam status Reipublicae omnino utrzymali, do niczego nie przystępując.

2. A że traktat wiedeński extra mentem R.P. stanął, który pro irritum mamy i w. jm. pan [Jakub Henryk] Flemming że się wdał, declarationem, de cuius consensu wchodził w traktat inscia Republica, serio instabunt w. ichm. panowie posłowie.

3. Jako są ziemskie dobra Kunegunda⁵³⁵ domu j.w. ichm. panów Lubomirskich, tak aby przywrócone były sine ulla disquisitione i ichm. panowie komisarze dent rationem na terazniejszym sejmie, dla czego uczynili, ponieważ to in praeiudicium bonorum terrestrium stało się i aby rekompensa asekurowana była, byle non ex bonis Reipublicae, aut cum diminutione aerarii publici, ludzie zaś komputowi violando legem, ponieważ audebant ad has violentias, aby sądzeni byli.

4. Urzędy ziemskie et panis bene meritorum aby w tymże województwie dobrze zasłużonym od antenatów oddawane były, sub carentia activitatis et possessionis amissione, sin secus evenerit.

5. Miesiące żołnierskie aby przy rekomendacyi j.w. ichm. panów hetmanów in suo esse w łasce J.K.M. zostawały.

6. Wojsko, ponieważ na lokacyi według prawa zostaje, tak stosując się ad mentem onegoż, popis wojska przed ichm. panami komisarzami aby zostawał i ad effectum ichm. aby przywozili.

7. Starych zasług wojska całego z godnymi wodzami j.o. ichm. panami, [Stanisławem Janem] Jabłonowskim, [Feliksem Kazimierzem] Potockim, [Hieronimem Augustynem] Lubomirskim i [Adamem Mikołajem] Sieniawskim deservitas mercedes i ekspensa [1109] na regimenty podczas wojny tureckiej ad tractatum Porty rekomendować zalecamy.

8. Ponieważ recesem sejmu warszawskiego anni 1716 ichm. panom komisarzom do traktatu warszawskiego R.P. rekompensę deklarowała, a dla niedoszedłego sejmu wszystkie desideria oschły, zaczynamy aby też rekompensa w zapomnienie nie poszła, ichm. pa-

⁵³⁵ Najpewniej chodzi o szczyt solny „Kunegunda”.

nowie posłowie curabunt, aby ad effectum deklaracją sejmu warszawskiego przywiedli, z należytą za życzliwość i usługę R.P. cum dispendio zdrowia i fortuny rekompensą.

9. A że krzywda R.P. w tym dzieje się, że ichm. duchowni ritus graeci żadnego do skarbu non contribuunt podatku, co ad decisionem R.P. remittimus, ile przy potrzebie onej na zapłatę wojska starych zasług.

10. Korektura Trybunału i wszelkich jurysdykcji, ziemstw, grodów i kancelaryi aby jak najprzezorniej i najdoskonalej obwarowana i opisana była, dla depaktacyi, że się szlachta opłacić nie może. I to ichm. panowie posłowie inferre mają, aby ziemstwo przy sądzeniu się województw iuxta praxim lege circumscripam z koźdych województw dla pisania dekretów zasiadało, omnem et hanc mając potestatem jako ziemstwo lubelskie, tudzież aby processus post trinam convictionem iuxta legem ad effectum przychodziły, vigore trinae convictionis, dobra oddawane per officia były, w czym officiis pomoc aby obmyślona była.

11. Titulo regio książę pruskie⁵³⁶ non utatur, serio instabunt ichm. panowie posłowie do K.J.M. i R.P., by tę materyją do przyszłego sejmu odłożyli, aż będzie R.P. informowana co za emolumentum stąd będzie mogła mieć.

12. Ius patronatus in suo esse żeby zostawało.

13. Poglówne ichm. księży, ponieważ ani przez konstytucyją jest naznaczone, tylko j.w. ichm. biskupi sua propria authoritate wkładają, więc instabunt ichm. panowie posłowie, [1110] aby te pogłówne albo na potrzebę R.P. aplikowane było, albo zniesione, dobra zaś dziedziczne lubo należą i są zapisane niektórym klasztorom, żeby nie podlegały żadnym ciężarom, ale pro bonis terrestribus zawsze censeri mają się.

14. Że zaś o dziesięciny albo raczej wytyczne instare w. ichm. panowie posłowie mają, żeby pieniężną kontentowali się.

15. Cursus monetae ad dispositionem R.P. odkłada się.

16. Sól jak ab antiquo województwo nasze i cała Mała Polska miewała de sua cura, tak i teraz instabunt o to ichm. panowie posłowie i według prawa skład w mieście Bełzie żeby był.

17. A że jm. pan Stefan Lesiecki wojski grabowiecki o wieś Kotlice⁵³⁷, jako i ichm. panowie Świeżawscy o wieś Rzyczki⁵³⁸ zrujnowane są od wojsk J.K.M. saskich et funditus spalone, więc instabunt ichm. panowie posłowie, żeby nie tylko ex pane bene merentium miały rekompensę, ale też od podatków wszelkich były libertowane, jako i miasteczko Rachanie⁵³⁹, wieś Michalów⁵⁴⁰ hac felicitate aby się szczyciło, ponieważ ob hanc circumscriptionem jest spalone i zrujnowane.

18. Obviando integritati R.P. w konserwacyi iurium vicinitatis z Portą Otomańską, securitas omnis ab utrinque aby praevisa była.

⁵³⁶ Fryderyk I (III) król pruski; Fryderyk Wilhelm I król w Prusach.

⁵³⁷ Kotlice, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁵³⁸ Rzyczki, wieś w pow. bełskim (ob. Річки w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁵³⁹ Rachanie, miasteczko w pow. bełskim (ob. wieś w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁵⁴⁰ Michalów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

19. Godne w tej ojczyźnie j.w. jm. pana wojewody łęczyckiego⁵⁴¹ zasługi i znaczne in publicis functionibus, osobliwie tribunalitiis dispendia fortune, distributivae iustitiae J.K.M. p.n.m. ichm. panowie posłowie zalecą, tudzież pretensyje do dóbr leszczyńskich, aby między innemi do tejże fortune kompetytorami był pomieszczony i kompensowany, upraszać ichm. panowie posłowie będą. [1111]

20. Sprawa j.w. jm. pana marszałka wielkiego koronnego⁵⁴² do sądów sejmowych o dobra słuckie w Księstwie Litewskim leżące, successione naturali na jm. spadłe, intentowana, aby summario processu sądzona i skończona była et ad possessionem tychże dóbr jak najprędzej przyjść mógł, instabunt ichm. panowie posłowie.

21. Wniesiony interes sukcesorów niegdy j.w. jm. pana [Michała] Liniewskiego kasztelana wołyńskiego respektem sumy dwóchkroć sto tysięcy na dobrach j.w. jm. pana [Rafała] Leszczyńskiego generała Wielkopolskiego mianej i procesem ewinkowanej, zalecamy ichm. panom posłom ut instent, aby oddana była.

22. Conabuntur ichm. panowie posłowie, ażeby reces j.w. jm. panu Atanazemu Miączyńskiemu wojewodzie wołyńskiemu, R.P. zasłużonemu respektem Krzepic⁵⁴³ kilku recesami sejmowymi i deklaracyjami aprobowany, swój skutek otrzymał.

23. A że sławetni Hermanowie kupcy i obywatele miasta Lublina winni długi tak j.w. jm. panu strażnikowi wielkiemu koronnemu⁵⁴⁴ i szlachcie innej, których długów i sum na kontrakt żup solnych mazowieckich z J.K.M. zaciągali, z których że expulsi, a kredytorom swym satysfakcyi czynić skąd nie mogą, komisya zaś J.K.M. miała sumę sławetnym Hermanom przyznała, której hucusque ze skarbu nie odebrali, o co instabunt ichm. panowie posłowie, aby kredytorowie na swych sumach nie szkodowali.

24. Desiderium w. jm. pana [Dominika] Bystrzanowskiego stolnika różańskiego respektem długu u R.P. zatrzymanego sumy sześciukroć sta tysięcy od w. śp. jm. pana [Tytusa Liwiusza] Boratiniego starosty osieckiego na zapłatę wojsku wyliczonego, aby satysfakcja obmyślona była, instabunt ichm. panowie posłowie.

25. Desiderium ichm. oo. dominikanów lubelskich o dobra wieś Trześniówkę⁵⁴⁵ w województwie lubelskim leżące, że są dobra ziemskie, aby od hiberny wolne były, instabunt ichm. panowie posłowie.

26. Aby w Brześciu Litewskim na komorach, tak J.K.M., jako i całej R.P. takowe inkonweniencyje w pobieraniu od przechodzących skut i komięg jakie są, nie działały się, [1112] ale secundum legem cła w Koronie postanowione były. A że województwo nasze przez rzekę Bug ma defluitacyją i constitutionibus Regni paramenta naznaczone, aby w grodzie horodelskim statków proprietatis bywały, toż aby reasumowano było, o co serio instabunt ichm. panowie posłowie.

27. Podatek pogłównego żydowskiego, ponieważ Żydzi starsi miasteczka obciążają tym podatkiem, przez które preagrawacyje krzywda uboższym miasteczkom dzieje się, więc instabunt ichm. panowie posłowie, aby jm. pan komisarz województwa podług

⁵⁴¹ Jerzy Warszycki wojewoda łęczycki.

⁵⁴² Józef Mniszech marszałek wielki koronny.

⁵⁴³ Krzepice, miasto w pow. lelowskim (ob. w pow. kłobuckim, woj. śląskim).

⁵⁴⁴ Józef Potocki strażnik koronny, starosta bełski.

⁵⁴⁵ Trześniówka, wieś w pow. lubelskim (ob. Trześniów, jedna z dzielnic Lublina).

taryfy generalnej dyspozycją na ten podatek czynił. Sejmiki i sejmy żydowskie aby abrogowane były.

28. Desiderium jm. pana [Pawła Mikołaja] Chamca podstolego kijowskiego⁵⁴⁶, dobrze zasłużonego w R.P., respektem wójtostwa trembowelskiego, za niesłuszną impetycją jm. pana Turzańskiego, aby według przywileju jm. panu Chamcowi służącego, aprobowano.^a

29. Kamienica na Dominikańskiej ulicy w mieście Lublinie będąca, nazwana Kramarczukowska, z dawna szlachecka, przedtem jm. pana Kościńskiego, potem jm. pana [Wojciecha Kazimierza] Niemyskiego podsędka lubelskiego i sukcesorów jego, aby była libertowana in fundamento przeszłej konstytucji, która generalnie wszystkie kamienice libertowała od wszelakich agramacyi i stancyi.

30. A ponieważ wiadomo dobrze województwu naszemu, że śp. w. jm. pan Mikołaj Radecki chorąży horodelski, zasłużony w wojsku kawaler et concivis noster, [1113] aere proprio przez czas niemały regiment trzymał i żadnych, chociaż likwidowanych i juramentem ewinkowanych, ani sam, ani ichm. sukcesorowie odebrali zasług (lubo się upominali według repartycji w województwie podlaskim, ziemi drohickiej), o co i dekreta na Komisjach postawali, instabunt ichm. panowie posłowie serio, aby ubi de iure venerit, należyta w. ichm. panowie Radeccy odebrali czy na Komisji Radomskiej, czyli ex mente et declaratione skarbu R.P. satysfakcją.

31. Ponieważ ichm. haeredes et possessores bonorum nie chcą obedire legi publicae i chłopów zbiegłych oddawać, więc instabunt ichm. panowie posłowie, aby za pierwszą konwikcją officium castrense condescendat i poddanych tych zbiegłym una cum poenis ac carentia usus fructus żeby oddało.

32. A że iniuria szlachcie w tym się dzieje, że sądy vacant, o co instare ichm. panowie posłowie mają, aby sądy grodzkie ad minimum cztery razy sądzone były w rok, tudzież ichm. officiales grodzcy aby szlachta et terrigenae województwa byli tegoż i w sprawach promocyi w sądach trybunalskich żeby nie stawali i officium swego pilnowali.

33. Ichm. panowie senatorowie i wszystkiej kondycyi plus habentes etiam j.w. jm. pan podskarbi wielki koronny⁵⁴⁷ od protekcji danej kupcom arceantur, tudzież i przy swych wołach rajtarów Wołochów żeby nie posyłali, a to dlatego, że się stąd praeiudicium et summae invasiones dworów, wsiów dziać zwykły i jeżeli ichm. od tego non resistant, pro invasoribus censeantur.

34. Każdy zaś szlachcic, jeżeliby contra legem wykroczył, wolnego, szlacheckiej kondycyi ludziom wołów przegnania, in foro officii proprii districtus odpowiedzieć, jako par mając substancyją respondere powinien.

35. Mostowe, myta et quovis titulo praeagrawacyje szlachcie, iuxta legem aby obwarowane były, tudzież po targach, [1114] jarmarkach wolny przejazd i przedanie aby pozwolone było, serio zalecamy ichm. panom posłom.

⁵⁴⁶ W spisach urzędników nie występuje. Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

⁵⁴⁷ Jan Jerzy Przebendowski podskarbi wielki koronny.

36. Wójtostwo bydgoskie pro vacanti podać, że go trzyma jm. pan generał Baudiss⁵⁴⁸.

37. Wakanse żeby na początku sejmu rozdawane były.

38. Ad famam publicam, jakoby za dziedziczne dobra królewskiej dekladowane były, przez co by hiberny, konsystencje upadły wojsku, zaczym ichm. panowie posłowie instabunt, żeby królewskiej sine scitu omnium ordinum et prae euntibus solennitatibus na żadną nie szły transmutacją.

39. Po odebranych Kamieńcu z rąk nieprzyjacielskich komisarze R.P. oo. Karmelitantom bosym, gdzie przedtem kościół i klasztor mieli, nie pozwalali się fundować ad commodum forticy i zamku, lecz gdzie indziej pokazali miejsce szlacheckiego gruntu jm. pana [Michała Bogumiła] Czarnowskiego skarbnika buskiego, gdzie sklep murywany i dolny wynajdował się, więc instabunt ichm. panowie posłowie na R.P. o nagrodę.

40. Starostwo salnickie w województwie podolskim, powiecie latyczowskim leżące, ponieważ jest tak funditus spustoszące, że w nim hucusque żadnej osady nie masz, instabunt ichm. panowie posłowie, aby per constitutionem było libertowane od wszelkich podatków tak R.P. jako i województwa do lat 20, aby pomienione starostwo w przyszły czas mogło reforescere.

41. Zasługi w ichm. panów Radeckich bełskiego i horodelskiego chorążych⁵⁴⁹ ichm. panowie posłowie rekomendować mają, aby pane benemerentium gaudere mogli.

O co wszystko według instrukcyi podanej ichm. panowie posłowie [1115] serio instare powinni, etiam cum discrimine sejmu. Cokolwiek zaś więcej integritati legum et totius Republicae incumbit, to probatae dexteritati w. posłom committimus, aby omnem securitatem ojczyzny prospiciant. Datum w Bełzie, die 19 augusti a. D. 1720.

Michał Bogumił na Czarnowie Czarnowski skarbnik buski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Locus sigilli

^a dalej następuje jeden całkowicie wykreślony, nieczytelny punkt

141. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1720 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

⁵⁴⁸ Wolf Heinrich von Baudissin generał saski.

⁵⁴⁹ Jan Stanisław Radecki chorąży bełski i Antoni Radecki chorąży horodelski.

142. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1720 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

143. Sejmik relacyjny w Bełzie, 24 marca 1721 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku – zapewne zerwany.

Sejmik zwołany na mocy uniwersału Augusta II wystawionego w Warszawie, 26 grudnia 1720 r. Egzemplarza adresowanego do województwa bełskiego nie odnaleziono. Treść zapewne identyczna z uniwersałami do innych województw (zob. np. druk: AS 1696-1732, s. 932-933).

144. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1721 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

145. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1721 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

146. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 24 sierpnia 1722 r.

1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 24 sierpnia 1722 r. – Warszawa, 18 lipca 1722 r.

Rp. 1 AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 43, s. 1338-1341 – oblata; w grodzie horodelskim oblatował Fam. Łukasz Stawurski mieszczanin i rajca horodelski w dniu 3 sierpnia 1722 r. [feria 2 pridie festi Sancti Dominici Confessoris a. D. 1722].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 53, s. 435 – tylko formułka aktykacyjna, tekstu uniwersału nie przepisano; w grodzie horodelskim oblatowano w dniu 3 sierpnia 1722 r. [feria 2 pridie festi Sancti Dominici Confessoris a. D. 1722]; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 27, s. 152 – tylko formułka aktykacyjna, tekstu uniwersału nie przepisano; w grodzie buskim oblatował Gen. Antoni Więckowski w dniu 3 sierpnia 1722 r. [feria 2 post festum Sancti Petri in Vinculis proxima a. D. 1722].

Druk: AS 1696-1732, s. 940-942.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 sierpnia 1722 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 5, s. 1037 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jerzy Dołżycki w dniu 26 sierpnia 1722 r. [feria 4 post festum Sancti Bartholomaei proxima a. D. 1722].
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 989.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i rycerstwo całego województwa bełskiego, za uniwersałem najjaśniejszego Króla Augusta II, p.n.m., na dzień dzisiejszy na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne zjachawszy się, takowe z powszechnej zgody naszej uczyniliśmy postanowienie.

A naprzód, de unanimi consensu w. jm. pana Józefa Radeckiego chorążego grabowieckiego za dyrektora obrad naszych uprosiwszy, z powszechnej zgody naszej za posłów na sejm blisko następujący j.w. jm. pana Józefa z Potoka na Kitajgrodzie i Krystynopolu Potockiego strażnika wielkiego koronnego, bełskiego etc. starostę, w. jm. pana Józefa Radeckiego chorążego grabowieckiego, Józefa z Lipego na Lipsku Lipskiego skarbnika [beł]skiego^a i w. jm. pana Jerzego Rzeczyckiego starostę [rzeczy]ckiego^a jako viros in Republica probatae activitatis u[prosiliśmy]^a. Którym ichm. panom posłom według instrukcyi od nas napisanej omnem dajemy facultatem bonum publicum promovere, cokolwiek, tak in emolumentum R.P., jako województwa naszego może constituendi.

Desideria ichm. oo. bernardynów sokalskich, tudzież jm. księdza dziekana bełskiego do przy[szłego], da Bóg, kongresu naszego gospodarskiego odkładamy, [a te]raz^a tę naszą niniejszą obradę ręką jm. pana dyrektora koła naszego podpisać zlecamy. Działo się w Bełzie, [na miej]scu^a konsultacyi naszej zwyczajnym, die 24 augusti a. 1722.

Józef z Radcza i Krukowa Radecki chorąży grabowiecki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^a brzeg strony uszkodzony

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 sierpnia 1722 r.

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 181, Opis 2, 2569, k. 1-5 – kopia.*

Inne rękopisy: Rp. 2 Bibl. Oss., *rkp. 15964, s. 991-1001 – brak końca.*

Instrukcja na sejm walny warszawski j.w. ichm. panom posłom Józefowi z Złotego Potoku na Krystyampolu i Kitajgrodzie Potockiemu strażnikowi wielkiemu koronnemu, staroście bełskiemu etc., Józefowi z Radecha i Krukowa Radeckiemu chorążemu grabowieckiemu, Józefowi z Liwego na Lipsku Lipskiemu skarbnikowi bełskiemu, Jerzemu Rzeczyckiemu staroście rzeczyckiemu, rotmistrzowi J.K.M. od województwa bełskiego uproszonym 24 augusti a. 1722, na sejmiku w Bełzie ekspediowanym dana.

[1] Uteśknione diuturno regalis absentiae taedio województwo bełskie lubo i własną całego narodu ekspektatywę cieszyło nie próżnującą pro bono patriae etiam extra limites Regni J.K.M. providencyją, przecież reduci do ojczyzny Maiestati jako primario et vitali praw, swobód i wolności swoich mobili, teneriorem generalnego ukontentowania sensum przez ichm. panów posłów swoich prezentuje i przy najniższej rekognicy wierności swojej Majestatowi pańskiemu długoletniego i szczęśliwego życzy panowania, et pro constitutivo publicae et privatae tranquillitatis ac securitatis następujące proponit media.

[2] Sejmy przeszłe ponieważ na przywróceniu władzy hetmańskiej, lege publica opisanej i obserwowanej, a privatim derogowanej, rozeszły się, tedy zachowując bonum ordinem a promotione et redintegratione tejże władzy sejm następujący zaczynać należy, w czym lubośmy ichm. panów posłów juramentem obstringere chcieli, ufając jednak wrodzonej z wielkich antenatów ichm. rzetelności, obligujemy fide, honore et conscientia, aby do żadnej nie przystępując materyi, przy władzy hetmańskiej oponowali się i restitutionem onej sub discrimine sejmu utrzymali.

[3] A że traktat wiedeński inscia et non consentiente Republica, który pro irritato, bo przeciwko i prawu, i traktatowi warszawskiemu postanowiony mamy, więc tenże traktat reprobamus.

[4] Ponieważ zaś J.K.M. o poselstwie najjaśniejszego cesarza jm. chrześcijańskiego⁵⁵⁰ do R.P. przez instrukcją swoją do województw notyfikuje, a propositiones nondum notae, przeto aby ichm. panowie posłowie pomienionych propozycji sub discrimine sejmu konkludować nie pozwolili, ale do drugiego sejmu ad referendum [1v] do braci wzięli.

[5] Pretensionem cara jm.⁵⁵¹ tribuendi tituli imperatoris od R.P. naszej (póki insi monarchowie, osobiwie cesarz jm. chrześcijański non attribuet), ichm. panowie posłowie suspendent etiam circa concessionem tituli imperatorii praecindendo, aby R.P. praeiudicium w tym nie miała, i do ruskich województw car jm. aby żadnej nie miał pretensyi interesu.

⁵⁵⁰ Karol VI cesarz.

⁵⁵¹ Piotr I cesarz Rosji.

[6] Dworowi berlińskiemu titulum regium ichm. panowie posłowie zatrzymają, biorąc i to ad referendum do braci, póki im non patebit, co za emolumentum stąd może być R.P.

[7] Mediacyją od cara jm. R.P. naszej z Koroną Szwedzką deklarowaną ad trutinam et decisionem ichm. panowie posłowie całej R.P. podadzą.

[8] Senatus consilia ponieważ inscia Republica in materia status konkludują i posłów do postronnych monarchów wyprawują, przeto aby na potem nigdy in materias similes nie wdawały się i wota swoje ichm. panowie senatorowie aby in scriptis, z podpisami swemi ad archivum podawali, ichm. panowie posłowie efficient.

[9] Korektura Trybunału, wszelkich jurysdykcji ziemstw, grodów i kancelaryi, aby jak najprzezorniej i najdoskonalej opisana i obwarowana była, dla depaktacyi, że się szlachta sprawy doczekać i opłacić nie może. I to ichm. panowie posłowie inferre mają, aby ziemstwo każde przy sądzeniu się województw dla pisania dekretów zasiadało, hanc omnem mając potestatem, jako ziemstwo lubelskie. Tudzież aby processus post trinam convictionem iuxta legem ad effectum przychodziły i vigore trinae convictionis dobra oddawane były per officia, w czym officiis pomoc żeby obmyślona była.

[10] Ordynacyi ostrogskiej ponieważ R.P. per constitutionem anni 1677 (oddając ją księżnej jejm. Lubomirskiej marszałkowej koronnej) w dalszą dyspozycyją sobie zostawiła, przeto decidat teraz R.P., komu ma to cedere i żeby nie była oddana, póki nie będzie opisana utilitatibus R.P.

[11] Wojsku koronnemu na lokacyi zostającemu lubo per legem opisany popis chorągwi i regimentów wszystkich przed komisarzami ziem i województw, dla lepszej przecie lustracyi i egzercytacyi wojennej, za ordynansem j.w. jm. pana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego⁵⁵² aby całe wojsko utriusque authoramenti, z generałami i oficyjerami swemi in pleno numero na miejsce i czas per formandam constitutionem mające się naznaczyć, aby in praesentia j.w. ichm. panów hetmanów [2] ściągało się, ichm. panowie posłowie instabunt. Gdzie zaś securitas granic requireret excubias, samym ichm. panom hetmanom wojsko lubo in toto, lubo in parte samym tylko ruszyć i ordynować wolno będzie.

[12] Zasługi wojska całego z godnemi wodzami, j.w. ichm. panami Jabłonowskim, Potockim, Lubomirskim, Sieniawskim deservitam mercedem ichm. i expensa na regimenty podczas wojny tureckiej aby swoją satysfakcyją miały, rekomendować zalecamy. Tudzież na miasto Gdańsk rygor extendatur, aby j.w. ichm. panom Jabłonowskim satysfakcyją uczyniło.

[13] O tenże respekt na sukcesorów jm. pana Mikołaja Radeckiego chorążego horodelskiego, który aere proprio przez czas nie miały regiment trzymał, a żadnych, chociaż likwidowanych i juramentem ewinkowanych, ani sam, ani sukcesorowie nie odbierali zasług, lubo się upominali według repartyi w województwie podlaskim, ziemi drohickej, o co i dekreta na komisyi postawały. Ichm. panowie posłowie jako optime gnari zasłużonego kawalera w wojsku et concivis ichm. panowie posłowie instabunt, aby uti de iure venerit, ichm. panowie Radeccy czyli na Komisyi Radomskiej, czyli ex mente et declaratione skarbu R.P. satysfakcyją odebrali.

⁵⁵² Adam Mikołaj Sieniawski kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

[14] Szarża inspektorska, cum evidenti damno et diminutione wojska autoramentu cudzoziemskiego, aby kasowana była, a z tej pensyi inspektorskiej numerus żołnierza augeatur, serio ichm. panowie posłowie agent et concludent.

[15] Generał artyleryi aby na sejmie każdym coram delegatis z izby poselskiej calculum sumy na artyleryją naznaczonej dawał i konserwacją jej, i aukcją jej remonstrował. Większej aukcyi exigentia ad mentem R.P. daje się.

[16] Podobną Kamieńca i innych pogranicznych fortec, osobiłwie Okopu Św. Trójcy i Białocerkwi R.P. ichm. panowie posłowie recommendabunt, a do kalkulacyi sum na reparacją Kamieńca erogowanych aby R.P. komisarzów naznaczyła, ichm. panowie posłowie urgebunt.

[17] Lwów, partykularny krajów ruskich zaszczyt i obrona ku wielkiej nachylony ruinie, zelosissime ichm. panowie posłowie stanom R.P. remonstrowali i rekomendowali, aby przez publikę jaką był salwowany, osobiłwie jednego roku Trybunał Główny Koronny, drugiego roku skarbowy alternatą [2v] z Lublinem i Radomiem we Lwowie był sądzony i Żydom (którzy są największą tamecznych obywatelów przeszkodą i ruiną), aby facultates w handlach ich constitutione diminuantur.

[18] Komisją do rozgraniczenia województwa bełskiego z województwem ruskim i wołyńskim ichm. panowie posłowie impetrabunt.

[19] Urzędy ziemskie et panis bene merentium aby w tymże województwie dobrze zasłużonym indigenis oddawane były, które zaś non possessionatis oddane są, aby pro vacanti podane były, ichm. panowie posłowie upomnieć się mają według prawa i statutu titulo: „Terra Belzensis, Regno adscribitur”.

[20] Miesiące żołnierskie aby przy rekomendacyi j.w. ichm. panów hetmanów in suo esse w łasce i dystrybucywie J.K.M. zostawały.

[21] Urzędy koronne, strażnikostwo i obzieństwo, także wojskowe strażnikostwo i sęstwo, aby ad normam W.Ks.L., tudzież oficerstwa wojskowe i muzyka wojskowa aby od R.P. fundum obmyślone miały.

[22] Munus pisarstwa skarbowego koronnego duchownego aby circa privilegia sua conservetur.

[23] Urzędy powiatu grabowieckiego i horodelskiego ut constituentur, ichm. panowie posłowie impetrabunt.

[24] Niektóre zaś urzędy w województwie bełskim, to jest chorąstwo grabowieckie, podczastwo, cześnikostwo i miecznikostwo buskie, ponieważ w taryfie dwa razy położone są i od nich cum aggravatione concives nostri płacić muszą, przeto aby skąd inąd obmyślona była rekompensa żołnierzowi, a ci ichm. raz tylko płacili. Owszem, [aby] R.P. wszystkie urzędy od płacy uwolniła, a natychmiast skąd inąd rekompensę obmyśliła, ^aichm. panowie posłowie instabunt^a.

[25] Superata trzydziestu kilku tysięcy nad proveniencyją wojskową, expirowane konflagrat libertacje aby na fundum urzędów wyżej wspomnianych i rekompensę urzędów libertowanych dysponowana była.

[26] O rewizyją województw dla pomiarkowania u siebie dóbr jednych przeładowanych, drugich nic nie importujących, ichm. panowie posłowie domówią się.

[27] Zborowska jurysdykcja we Lwowie na szpital żołnierski ordynowana, aby od wszelkich agrawacy *exactionum vigore anteriorum constitutionum* konserwowana była.

[28] Sufragania chełmska ponieważ [3] nie ma *competentem ullam foundationem*, przeto respektując na wielkie *merita j.w. jm.* księdza Walentego Czulskiego sufragana terazniejszego, łasce J.K.M. ichm. panowie posłowie zalecą, aby *et in praesenti ex distributiva iustitia opactwem* jakim był ukontentowany, *et in posterum* do tej sufraganii *annexum* było *beneficium*.

[29] Kunegunda⁵⁵³ domu ichm. panów Lubomirskich dóbr dziedziczne, aby *sine ulla disquisitione* przywrócona była i szkody rekompensowane, ale *non ex bonis Republicae aut aerario publico*. Tudzież ichm. panowie komisarze *dent rationem*, dlaczego to *in praedictum bonorum terrestrium* uczynili ludzie *itidem* komputowi, *violando legem*, którzy *hanc violentiam exequabantur*, aby sądzeni byli, ichm. panowie posłowie *instabunt*.

[30] O defluity przez rzekę Bug i *iuramentis constitutionibus* Regni naznaczonych w Horodle prawo teraz żeby *reasumowane* było, tudzież *depactatio* pod Brześciem statków, aby *abrogowana* była, ichm. panowie posłowie starać się będą.

[31] J.w. ichm. panowie senatorowie i wszelkiej kondycji *plus habentes, etiam jm.* pan podskarbi koronny od dawania protekcji kupcom *arceantur*, tudzież i przy swoich wołach rajtarów i Wołochów żeby nie posyłali, a to dlatego, że się stąd *praedictum et summae invasiones* dworów, wsiów i miasteczek *dziać* zwykły. A jeśli ichm. od tego nie *resilient*, *pro inuasoribus censeantur*. Kto by zaś własne swoje woły lub kupne posyłał na sprzedaż, tedy każdy, *nemine excepto*, spaśne dać powinien.

[32] Ichm. panom komisarzom do traktatu warszawskiego *anno 1716*, ponieważ R.P. *recesem* sejmu *anni eiusdem* rekompensę deklarowała, aby na terazniejszym sejmie z należytą nagrodą *dispendiorum* zdrowia i fortun ichm. *subsequebatur*, usilnie ichm. panowie posłowie *expostulabunt*.

[33] A że *ius patronatus* częstą przynosi dyferencyją, przeto żeby R.P. o tym wyraźne prawo napisała, ichm. panowie posłowie *conabuntur*.

[34] Duchowne jurysdykcje aby *in rationibus fundi*, długów, *sum* zapisanych lub testamentowych, *dziesięcin*, do sądów swoich szlachty nie pociągały, ale *ad iurisdictiones saeculares* odsyłały.

[35] Dobra dziedziczne klasztorom zapisane, aby *ultra onera* dóbr dziedzicznych, tak i kościołom od j.w. ichm. księży biskupów *żadnemi ciężarami* agrawowane nie były, [3v] jako wieś Trześniówka⁵⁵⁴ w. o.o. dominikanów, tak i dobra o.o. franciszkanów w województwie bełskim i za dziedziczne *zawsze reputentur*, i *generaliter* wszystkie dobra kościelne w majątnościach dziedzicznych.

[36] Synowie *popowscy* oprócz jednego, który by był *capax* do kapłaństwa, *drudzy sive capaces, sive incapaces*, dziedzictwu panów swoich *adiudicentur et pro subditis perpetuis habeantur*.

[37] *Cursus monetae ad dispositionem* R.P. odkłada się.

⁵⁵³ Szyb solny „Kunegunda”.

⁵⁵⁴ Trześniówka (Trześniów), wieś w pow. lubelskim (ob. Trześniów, jedna z dzielnic Lublina).

[38] Sól ab antiquo jako województwo nasze i cała Mała Polska miewała de sua cura, tak i teraz o to instabunt ichm. panowie posłowie, i według prawa skład w mieście Bełzie żeby był.

[39] A że jm. pan [Stefan] Lesiecki wojski grabowiecki o wieś Kotlice⁵⁵⁵ funditus zrujnowaną i spaloną od wojsk saskich, także miasteczko Łaszcówka⁵⁵⁶ od szwedzkich in favillam reducta, similiter ichm. panowie Świeżawscy o b⁵⁵⁷wieś około Rawy Ruskiej^b Rzycki⁵⁵⁷ zniszczoną quaerulantur, więc ichm. panowie posłowie instabunt, aby pomienionym ichm. de pane meritorum była rekompensa i pomienione dobra od wszelakich podatków były libertowane. Tudzież Rachanie⁵⁵⁸ miasteczko i wieś Michalów⁵⁵⁹ eundem respectum exposcunt.

[40] Obviando integritati R.P., konserwacyi iurium vicinitatis z Portą Otomańską securitas ab utrinque aby praevisa była.

[41] Sprawa j.w. jm. pana marszałka wielkiego koronnego⁵⁶⁰ do sądów sejmowych intentowana o dobra słuckie, successionem naturali na niego spadłe, aby summario processu sądzona i skończona była, et ad possessionem tychże dóbr aby jak najprędzej przyjść mógł, ichm. panowie posłowie instabunt.

[42] Desiderium jm. pana [Pawła Mikołaja] Chamca podstolego kijowskiego respektem wójtostwa trembowelskiego, aby od niesłusznej impetycyi jm. pana Turzańskiego był wolny i przy przywileju konserwowany.

[43] Kwerela jm. pana Mikołaja Koca sędziego ziemskiego bełskiego respektem szkód na gruncie jm. [4] do Wiszniowa⁵⁶¹ należącym od przechodzących kupców czynionych aby od J.K.M. i R.P. pozwoleniem myta ukontentowana była.

[44] Starostwo tarnogrodzkie funditus przez obozowanie i przechody wojsk zrujnowane, od kwarty na lat 10 [aby] libertowane było.

[45] Jm. pana Dąbrowskiego towarzysza usarskiego J.K.M. pretensya nieodebranych ćwierci w repartycyi województwa lubelskiego dla zabranych rejestrów likwidowanych w niewolą tatarską podczas okazji lwowskiej, aby teraz jm. panu Tomaszowi Dąbrowskiemu satysfakcyjowana była.

[46] Sukcesorom jm. pana Tomkiewicza, który na potrzebę artyleryi koronnej dał saletry, a nie odebrał jeszcze zupełnej satysfakcyi, provideatur.

[47] Poddanych zbiegłych ponieważ niektórzy haeredes et possessores bonorum proprietariis oddawać nie chcą, przeto aby po pierwszej kondemnacie officium executorialie onych oddawało, una cum poenis iuxta antiquam constitutionem.

⁵⁵⁵ Kotlice, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁵⁵⁶ Łaszcówka, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁵⁵⁷ Rzycki, wieś w pow. bełskim (ob. Річки w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁵⁵⁸ Rachanie, miasto w pow. bełskim (ob. wieś w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁵⁵⁹ Michalów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁵⁶⁰ Józef Mniszech marszałek wielki koronny.

⁵⁶¹ Wiszniów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim) – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

[48] Sądy grodzkie aby iuxta anteriores constitutiones sądzone były, a officia od ichm. panów starostów szlachcie terrigenis tego województwa conferantur, i aby officialistae w Trybunałach nie patronowali, sub amissione officii caveatur.

[49] Po odebranych Kamieńcu komisarze R.P. o.o. karmelitom bosym, gdzie przedtem kościół i klasztor mieli, fundować się ob incommodum fortocy nie pozwolili, lecz gdzie indziej w miejsce gruntu jm. pana [Michała Bogumiła] Czarnowskiego skarbnika buskiego, gdzie sklep dolny i górny znajdował się, więc o nagrodę instabunt.

[50] O sługach dawne prawo reasumować i o nowego rigorosissime instabunt opisanie, żeby bez atestacyi przyjmowani nie byli.

[51] Lex sumptuaria itidem reassumetur, aby dla dystynkcyi szlachcica plebei armis non utantur, oprócz pocztowych i żołnierzy cudzoziemskiego zaciągu.

[52] Kamienica na Dominikańskiej ulicy w mieście [4v] Lublinie, nazwana Kramarczykowska, jejm. pani [Jadwigi] Niemyskiej podsędkowej lubelskiej⁵⁶² aby była libertowana od stacyi według dawnej konstytucyi o kamienicach szlacheckich, taką libertacyją exposcent ichm. panowie posłowie kamienicy jm. pana Peplowskiego.

[53] Między Wohyniem⁵⁶³ ekonomią J.K.M. a Zbulitowem⁵⁶⁴ wsią jejm. pani Niemyskiej o komisję do rozgraniczenia upraszać będą.

[54] Przeciw konstytucyi anni 1685 o nowej szlachcie⁵⁶⁵ ponieważ pozachodziły protestacyje, przeto punkt ten do rezolucyi decyzyi ichm. panowie posłowie podadzą.

[55] Sołtysów lustracyja aby naznaczona była ratione krzywd od ichm. panów starostów mają, oraz aby R.P. lepszą dyspozycją wyprawy onych uczyniła i na żołnierza cudzoziemskiego moderunku infanteryi odmieniła.

[56] Querimonium jm. pana starosty tłumackiego [Potockiego] o pozabieranie soli jego i pozabijanie chłopów pod Łęczną od ludzi ichm. panów podskarbich koronnych, ichm. panowie posłowie donosą et satisfactionem urgebunt.

[57] Ażeby Pan Bóg pobłogosławił actus i consilia R.P., i do szczęśliwego przyprowadził końca, pro conclusionem instrukcyi swojej ichm. panowie posłowie mieć będą curam et promotionem do stanów R.P., świętych synów ojczyzny swojej exportandi canonisationem, to jest błogosławionych Stanisława Kostki, Jana z Dukli, Jana Kantego i Józafata biskupa Męczennika.

In reliquo do przeszłej instrukcyi in omnibus punctis referować się będą, cokolwiek zaś więcej ad integritatem legum należeć będzie, to probatae dexteritati ichm. panów posłów committimus. Datum w Bełzie, die 24 augusti a. 1722.

Józef Radecki chorąży grabowiecki^a

^{a-a} słów brak w Rp. 2 ^{b-b} słów brak w Rp. 1

⁵⁶² Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

⁵⁶³ Wohyń, wieś królewska w woj. brzesko-litewskim (ob. w pow. radzyńskim, woj. lubelskim).

⁵⁶⁴ Zbulitów wieś w ziemi łukowskiej, woj. lubelskiego (ob. w pow. radzyńskim, woj. lubelskim) – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

⁵⁶⁵ Konstytucja sejmu 1685 r. „Subsidium usarskiej milicyi z nowej szlachty” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 348).

147. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1722 r.

Nie odnaleziono laudum tego sejmiku, został jednak zakończony pomyślnie.

1. Informacja o deputatach wybranych na sejmiku.

Deputatami zostali: Stanisław Władysław Potocki strażnik litewski i Sebastian Lesiecki podstarości grabowiecki (Deputaci, cz. 4, s. 173).

148. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1722 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

149. Sejmik relacyjny w Bełzie, 22 lutego 1723 r.

Sejmik zerwany.

1. Informacja o zerwaniu sejmiku w liście A. Cichockiego do Franciszka Ponińskiego stolnika poznańskiego, starosty kopanickiego – Warszawa, 6 marca 1723 r.

Rp. LNNBU, Fond 1, Opis 1, 1319, s. 162 – oryginał.

[...] *Sejmiki ruski i bełski zerwane.* [...]

150. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1723 r.

1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1723 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 6, s. 975 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Kozyrski w dniu 16 września 1723 r. [feria 5 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1723].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1003.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, stanąwszy na miejscu w mieście i terminie sejmikowania, i obrania ichm. panów deputatów na Trybunał Główny Koronny podług prawa zawitym, wezwaliśmy na pomoc Pana Zastępów, przez którego królowie panują i za którego objaśnieniem namiestnicza królów władza sprawiedliwie sędzi.

A naprzód, za marszałka koła naszego jednostajnym zezwoleniem uprosiliśmy w. jm. pana Antoniego na Choszowicach Sulimirskiego chorążego województwa braclawskiego, sędziego generalnego wojsk koronnych i do elekcyjnej j.w. ichm. panów deputatów na pomieniony Trybunał przystąpiwszy, powszechnymi a bez żadnej sprzeczki zgodzonymi głosami j.w. jm. pana Józefa na Tuczapach i Łaszczowie Łaszcza grabowieckiego, dymidowskiego etc. starostę, Antoniego z Krukowa Radeckiego chorążego horodelskiego, pułkowników J.K.M. wybraliśmy. Dla czego niniejsze świadectwo, że są mianowani w. ichm. panowie deputaci prawnie, bez żadnej kontradycyjej postanowieni, słowem pocziwem szlacheckim dajemy i aby je w. jm. pan marszałek koła naszego podpisał, obowiązujemy. Datum w Bełzie, die ^a14^a septembris 1723 a.

Antoni Sulimirski chor[ąży] w[o]jewództw[a] bra[cławskiego], sędzia ge[neralny] wojsk kor[onnych], marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

^{a-a} w Rp. wpisano datę 14 września, choć sejmik zgodnie z prawem odbywał się 13 września

151. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1723 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

152. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 21 sierpnia 1724 r.

Sejmik zerwany.

1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 21 sierpnia 1724 r. – Warszawa, 3 lipca 1724 r.

Rp. AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie, 44, s. 696-699 – oblatą; w grodzie horodelskim oblatował woźny Prov. Tomasz Adamowicz w dniu 12 sierpnia 1724 r. [Sabbatho post festum Sancti Laurentii Levitae et Martyris proximo a. D. 1724].

Druk: AS 1696-1732, s. 973-974).

2. *Manifestacja Antoniego Wasilewskiego miecznika lwowskiego w sprawie poranienia na sejmiku i unieważnienia obrad, wniesiona w grodzie horodelskim – Horodło, 26 sierpnia 1724 r.*

Rp. *AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 44, s. 708-710 – oblata; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 26 sierpnia 1724 r. [Sabbatho post festum Sancti Bartholomaei Apostoli proximo a. D. 1724].*

Wasilewski contra totum actum sejmikowania palatinatus Belzensis manifestatur.

Przed urzędem i aktami niniejszemi grodzkiemi starościńskimi horodelskimi comparens personaliter w. jm. pan Antoni Wasilewski miecznik lwowski quam primum acta adere mógł, będąc ciężko zraniony, zbity, skaleczony, utrzymując honor i fortunę swoją, tak zaraz solennie magno cum dolore świadczy, manifestuje się i protestuje contra totum actum sejmikowania sejmiku województwa bełskiego, który przy słusznych pretensjach swoich, gdzie idzie o honor i fortunę, aby in posterum aliquod na fortunie swojej non patiaturs detrimentum et damnum widząc tych ichm. usilne staranie o poselstwo, z którymi ma akcyję tak w prześwietnym Trybunale Koronnym Lubelskim, jako też i w innych grodach mając, zaś de lege concessum przy wolności szlacheckiej, liberum veto upomnienia się każdemu szlachcicowi krzywdy swojej, gdy jako jest praxis na podanie marszałka nie pozwalał, tudzież i contra totum actum wychodząc z kościoła z kontradycyją niniejszą manifestans gdy już wyszedł we drzwi, tak ciężki poniósł dyshonor, kiedy [709] za włosy od pana Przygodzkiego sługi w. jm. pana starosty bełskiego⁵⁶⁶ będąc wzięty, mając tenże pan Przygodzki więcej ludzi, którzy haec formalia mówili, „że ty gdy nie przywrócisz activitatem w momencie rozsiekany będziesz”. Gdzie manifesta wziąwszy do kościoła, do formy zasadzili, gdzie jako manifesta activitatem nie przywracał i niniejszą manifestacyją contra totum actum nie pozwala, ichm. zaś tego nie aprendujący w kontempt wziąwszy wolność szlachecką, obrawszy marszałka, kościół zamknąwszy, obrali się, gdzie manifesta po skończonej niesłusznej elekcyi aliquo modo przecie wyszedłszy z kościoła, poszedł do kancelaryi i z drugimi ichm. bracią szlachtą, gdy prosił o przyjęcie manifestacyi de nullitate sejmiku, urząd grodzki bełski manifestacyi przyjąć negavit, propter favorem ex quo, że w. jm. pan starosta bełski w tejsze poselstwa był pretensyi, gdzie niesłusznie z drugimi ichm. obrał się, manifesta zaś, gdy z kancelaryi wyszedłszy, że mu nie przyjęto manifestacyi, idąc do swojej stancyi, nic nikomu nie będąc winny, tak ciężkie poniósł z porąbania od jm. pana Józefa Wojskiego rany, że nulla spes dalszego życia, jako świadczą manifestacyje cum visione et obductione [710] vulnerum tak ciężkiego porąbania. Co wszystko doniósłszy officio praesenti salvam zostawiwszy, meliorationem, jeżeli Bóg pozwoli życia, hanc actis connotari prosił, co i otrzymał.

⁵⁶⁶ Franciszek Salezy Potocki starosta bełski

3. *Manifestacja Antoniego Wasilewskiego miecznika lwowskiego przeciwko Józefowi Wojskiemu o poranienie podczas sejmiku – Horodło, 26 sierpnia 1724 r.*

Rp. *AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 44, s. 710-712 – oblata; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 26 sierpnia 1724 r. [Sabbatho post festum Sancti Bartholomaei Apostoli proximo a. D. 1724].*

Idem contra Wojski protestatur.

Przed urzędem i aktami niniejszemi grodzkiemi starościńskimi horodelskimi comparens personaliter w. jm. pan Antoni Wasilewski miecznik lwowski quam primum acta praesentia adire mógł, będąc laethaliter chory z tak ciężkiego porąbania, tak zaraz solennie oświadczył, manifestował i protestował przeciwko jm. panu Józefowi Wojskiemu w ten niżej opisany sposób i o to, iż tenże jm. obwiniony nulla habita praetensione do jm. protestanta, ani żadnego poznania i konfidencyi nie mając, temere praesumpsit czasu niedawno przeszłego w Bełzie, podczas aktu sejmiku bełskiego wprzód honor tak w kościele, jako i u różnych ichm., gdziekolwiek tylko mógł widzieć jm. protestanta, honor niesłusznie i nienależycie brać, imposesjonatem nazywać. Gdy jm. protestans pokazał posesyją i intromisyją całemu województwu bełskiemu, onę z rąk wyrwał. Tym się nie kontentując, zastąpiwszy manifestantowi idącemu do gospody, jakoż jm. protestanta wszędzie szukał, gdzie [711] by go mógł znaleźć, tak dopiero spotkawszy, wprzód nieuczciwemi słowy lżył i beształ, a potym dobywszy szabli, tak ciężko porąbał, rany ciężkie pozadawał, że podobno nulla spes salutis et vitae jm. protestantowi, także nieznośny ból cierpiącemu. O co wszystko jm. protestans, tak o niewinne honoru wzięcie, jako i ciężkie pokaleczenie przez zwyż mianowanego obwinionego, salvam sobie zachowując auctionem et meliorationem iterum atque iterum manifestuje się i protestuje.

Et in continenti tenże jm. protestans in verificationem praemissorum prezentował urzędowi niniejszemu in praesentia ichm. szlachty protunc przytomnej, Felicjana Wieluńskiego, Stefana Zaklikowskiego i innych, tudzież woźnego generała opatrznego Tomasza Adamowicza, officii praesenti apparitora, rany cięte na ciele swoim. Nasamprzód po lewej stronie na skroni pod same oko z niebezpieczeństwa życia ciętą ranę, w którą flejtuchów⁵⁶⁷ 15 włoży, drugą ranę po tejże stronie w szyję pod same gardło, dużą, trzecią ranę cum periculo życia na rękę lewym pod łokieć długą, szeroką i głęboką, w którą ranę flejtuchów 30 wchodzi, czwartą ranę w palcu wielkim lewej ręki, który z kością odcięty, który tylko na jednej skórcie wisiał. Cztery razy trafowany, piąty raz na rękę prawym [712] przez palec wielki, także bardzo cięty, w który flejtuchów 6 włoży. Deinde tenże jm. protestans pokazywał suknie swoje pocięte i porąbane, jako to kontusz różowego koloru i żupan szabłą po różnych miejscach dużo i gęsto poprzecinane, asserendo et protestando tak zwyż opisane rany i okaleczenia, jako i sukien porąbania przez wyż wyrażonego jm. pana Wojskiego szabłą niewinnie sobie zadane. Które rany i cięcia officium praesens debite widziawszy i oglądawszy, onęz actis suis connotavit.

⁵⁶⁷ Flejtuch – tampon do zabezpieczania rany.

4. *Remanifestacja Józefa Wojskiego przeciwko Antoniemu Wasilewskiemu w sprawie zejść podczas sejmiku – Horodło, 1 września 1724 r.*

Rp. AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 44, s. 713-714 – oblata; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 1 września 1724 r. [feria 6 ipso die festi Aegidii Abbatis a. D. 1724].

Acticanda hoc loco et inserenda erat manifestatio una cum remanifestatione contra manifestationem Gen. Antonii Wasilewski contra actum comitiolorum palatinatus Belzensis factam per meum Josephum de Wojska Wojski pocillatorem Buscensem sui et Ill. ac Mag. incolarum palatinatus Belzensis totius nomine ratione eiusdem manifestationis per suprascriptum Gen. Wasilewski indebita ad acta praesentia [714] illationis facta pro ut latius dabitur copia.

5. *Remanifestacja Michała Orzęckiego łowczego buskiego w sprawie anulowania manifestacji Antoniego Wasilewskiego – Horodło, 1 września 1724 r.*

Rp. AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 44, s. 713-714 – oblata; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 1 września 1724 r. [feria 6 ipso die festi Aegidii Abbatis a. D. 1724].

Mag. Orzęcki de nullitate manifestatur et protestatur.

Acticanda hoc loco et inserenda erat certa remanifestatio per Mag. Michaellem Stanislaum Orzęcki venatorem terrae Buscensis, palatinatus Belzensis terrigenam suo et aliis eiusdem palatinatus Ill. et Mag. terrigenarum nomine de nullitate itidem certae manifestationis per Gen. Antonium Wasilewski ensiferum Leopoliensem facta, prout dabitur si opus fuerit copia.

6. *Pozew przed sąd grodzki grabowiecki dla braci Wojciecha Szornela stolnika mozyrskiego, Jana Szornela oraz Stanisława Gruszeckiego w sprawie zbrojnej napaści i poranienia Stanisława Mireckiego cześnika czernihowskiego podczas sejmiku przedsejmowego w Bełzie – Grabowiec, 3 listopada 1724 r.*

Rp. AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 218, s. 75 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatowano w dniu 16 grudnia 1724 r. [Sabbatho post festum Sanctae Luciae Virginis et Martyris proxima a. D. 1724].

Józef in Tuczapy, Waręż et Łaszczów Łaszcz Grabovecensis etc. capitaneus vobis Gen. Alberto dapifero Mozyriensi, Joanni Szornelom fratribus inter vos germanis, et Stanisłao Gruszecki infrascriptarum violentiarum motoribus et causatoribus de personis causae infrascriptae bonisque vestris generaliter omnibus, vigore Regio et nostra, qua hac in parte fungimus, capitaneali autoritate mandamus ut coram nobis seu officio nostro castrense capitaneale Grabovecense in termino quaerularum seu iudiciiis causerum officii feria 6 prius et proximius a data et positione praesentis citationis in

castro Grabovecensi celebrandis vel his deficientibus in aliis tandem subsequentibus personaliter, legitime peremptorieque compareatis. Ad instantiam instigatoris officii nostri eiusdem delatoris Gen. Stanislai Mirecki pincernae Czerniehoziensis actoris. Qui actor inhaerendo protestationi suae respectu infrascriptarum violentiarum peractae citat vos idque pro eo.

Quia vos in convulsionem legum Regni procedendo minimeque poenas earundem respectu causatarum violentiarum tempore celebratarum commitiolarum iuxta consuetudinem in palatinatibus ubi omnis praecauta est securitas sat rigorosissime descriptas, venendo nulla habita occasione ad se actorem formato vobis quodam odio sub tempus comitiolarum eligendorum Mag. nuntiorum ad comitia generalia Varsaviensia in Belz celebratarum, in foro publico civitatis Belzensis ad hospitium Ill. et Mag. [Stanislai Wladislai] Potocki supremi excubiarum M.D.L. praefecti ausi estis et temere praesumpentis praecipue vos Gen. Szornele, Gen. actorem pacifice et honeste se gerentem, nullius culpaе conscium superinvadere, verbis scommaticis laedere, ad frameas pronisere, in duellum lege publica vetitum provocare, frameas evaginare, evaginatis eisdem frameis enormiter, sine ulla defensione per nimium acceptionem pro humeris per Gen. Joannem Szornel, protunc ad terram prolapsus per unumque ex vobis detentum ad faciem se actorem convulnerare et vulnus cruentum ac magnum, prout obductio in se alloquitur, infligere et consanguinulare obversaue framea tu Gen. Joannes Szornel per brachium prout inquisitione deducetur, concutere et signa in veste superiori imprimere, ac eandem vestem consecrare tum ad manus dextram itidem convulnerare, tumultumque nimium in congressu totius palatinatus Belzensis excitare, securitatemque publicam violare, se actorem ad invaliditatem et sumptus non modicos exinde inducere.

Respectu quorum praemissorum omnium, videlicet modo quo supra causatarum violentiarum, poenas condignas succubui estis ac in vos traxistis pro quibus super vobis (iuxta qualitatem facti seorsive decernendis et extendendis), citam ni sitis parituri et terminum attentaturi ad praemissa et alia fusius vobis oretenus proponenda iudicialiter responsuri. Datum in castro Grabovecensi, feria 6 post festum Sanctorum Omnium proxima a. D. 1724.

7. *Odpowiedź Wojciecha Szornela stolnika mozyrskiego na manifestację Stanisława Mireckiego cześnika czernihowskiego w sprawie zajść podczas sejmiku przedsejmowego w Bełzie – Grabowiec, 3 listopada 1724 r.*

Rp. *AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 218, s. 53 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatowano w dniu 16 grudnia 1724 r. [Sabbatho post festum Sanctae Luciae Virginis et Martyris proximo a. D. 1724].*

Personaliter veniens Mag. Albertus Szornel dapifer Mosiriensis, solenniter et contra Mag. Stanislaum Mirecki pocillatorem ad acta praesentia intulit protestationem et reprotestationem idque in eo, quia idem Mag. protestans per totum vitae suae tractum custoditam et intaminatam honoris nominisque sui integritatem conservando, alio-

rumque in paritate sui aequae ac debita in observatione pariter colendo, nominis honorisque aestimationem nullam ad praesentem diem subiit querellam, aut ad praesens factorum ne invidia seu inquieta alicuius relatione praefatus Mag. Stanislaus Mirecki tempore in termino termini specificando in civitate Belzensi sub tempus comitiolarum ab Ill. et Mag. exercitum M.D.L. supremo praefecto se protestantem transeuntem ad eum hospitium primo verbis his formalibus: „Mości panie stolniku mówię ci to, że mentiris, mentiris” se protestantem admiratione tactum qua ex occasione talia sibi verba impropere et querentem autalia in loco tali ubi multitudo nobilitatis nulliusque conscio obiicit et iterum ingeminatis vicibus praeferendo: „Otóż ci to mówię panie stolniku mentiris”. Eademque Polonice explicando, framea cum evaginata irruit ac irruendo laedere conabatur nisi protestans prospiciendo salutis suae illius impetitioni defensivas ponendo obices salutis suae prospiceret. Qua in occasione inter defendentes ac corruentes dirimentes pro et contra accumulatos variae conditionis homines idem Mag. Mirecki vulneratus, protestatione circumscribens se protestantem et reprotestantem coram actis authenticis Regni curavit irrealisque obiicere fiat. Quapropter idem protestans prospiciendo omnimodae indemnitati, fortunae et honoris ac ratione diffidationum in vitam et salutem sui protestantis iterum iterumque contra eundem protestatur et reprotestatur. Salva omnimoda, si necessitas postulavit, praesentis protestationis et reprotestationis correctione reservata.

Et in continenti idem protestans praesentavit officio praesenti frameam w blachmal oprawną, ze złocistemi szpiglami per eundem Mag. Stanislaum Mirecki in defensione sui remanifestantis consecram eiusmodi et quosdam consecutiones tres non parvas, a manubris ad medietatem unam et a fine duas minores septimum itidem non procul a fine manu[...] ^a taliter praesens rursus ad se recepit et de recepto officium praesens quietavit.

^a brak fragmentu tekstu

153. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1724 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

154. Sejmik gospodarski w Bełzie, 12 września 1724 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

155. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1725 r.

1. Informacja o pozytywnym zakończeniu sejmiku w laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego – Bełż, 11 września 1725 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 310, s. 445 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jerzy Habierowski w dniu 11 września 1725 r. [feria 3 ante festum Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1725].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1005.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy na miejsce obrad publicznych do Bełża, podług prawa na dzień pierwszy poniedziałek po święcie narodzenia Najświętszej Panny Maryjej, Matki Boskiej zgodnymi głosami obrawszy j.w. ichm. panów deputatów na Trybunał Koronny usitata praxi [...]

2. Informacja o deputatach wybranych na sejmiku.

Deputatami zostali: Piotr Antoni Sulimirski chorąży bractawski i sędzia generalny wojskowy oraz Antoni Trembiński podczaszy drohicki (*Deputaci*, cz. 4, s. 194).

156. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1725 r.

1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1725 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 51, s. 4079-4081 – oryginał, karta mocno uszkodzona na lewym marginesie, ubytki liter i słów uzupełniono na podstawie *Rp. 2*; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jerzy Stamirowski w dniu 12 września 1725 r. [feria 4 ante festum Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1725].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 310, s. 445-450 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1005-1009.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy na miejsce obrad publicznych do Bełża, podług prawa na dzień pierwszy poniedziałek po święcie Narodzenia Najświętszej Panny Maryjej, Matki Boskiej, zgodnemi głosami obrawszy j.w. ichm. panów deputatów na Trybunał Koronny, usitata praxi, nazajutrz za zagajeniem sejmiku boni ordinis przez j.w. jm. pana Józefa na Niemirowie Stadni-

ckiego kasztelana lubaczowskiego i po obranym jm. panu marszałku niżej wyrażone *conformibus votis* postanowiliśmy *sancita*.

A naprzód do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. uprosiliśmy w. ichm. panów Tomasz Radeckiego chorążycy horodelskiego i jm. pana Antoniego Lipskiego, posłów z instrukcją ichm. n.m. panom *nomine publico* przez jm. pana marszałka koła naszego daną, *instando* za j.w. jm. panem kasztelanem lubaczowskim, *qua in sago qua in toga* nie tylko w województwie naszym, ale w całej R.P. *emeritissimum*, aby post *ascensum* terazniejszego j.w. jm. pana kasztelana bełskiego⁵⁶⁸ nie komu inszemu, lecz j.w. jm. panu kasztelanowi lubaczowskiemu kasztelania bełska z łaski najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. oddana była.

Stając *in subsequenti* obiektu obrad naszych, *depositoria fortun*, akta antecesorów naszych tak podkomorskie, ziemskie jako i grodzkie w województwie naszym będących, do których *lustrowania*, jakowe i gdzie najdują się, i jako dla najskuteczniejszego sposobu w dalsze czasy konserwacyi ich do wynalezienia, uprosiliśmy za komisarzy do akt bełskich w. ichm. panów Antoniego Świeżawskiego wojskiego bełskiego i jm. pana Stanisława Ubysza, do akt buskich w. ichm. panów [Michała Józefa] Komorowskiego łowczego buskiego i jm. pana Jana Dąbskiego chorążego chorągwi pancernej j.w. jm. pana strażnika W.Ks.L.⁵⁶⁹, do ksiąg grabowieckich w. jm. pana Karola Udryckiego wojskiego lubaczowskiego i jm. pana Antoniego Iłowieckiego podczaszego braclawskiego, do ksiąg horodelskich jm. pana Antoniego Preka chorążego chorągwi pancernej j.w. jm. pana starosty bełskiego⁵⁷⁰, Jerzego Łęskiego miecznika żytomierskiego, upraszając *amore boni publici* ichm. panów, aby postulata nasze *in praemissis* jako najprędzej do skutku przyprowadzić raczyli.

Niepoślednią podają refleksyją województwu naszemu wybranych przez ichm. panów poborców *retenta* podatków przy ichm. zaległych, osobliwie tych, którzy *dekretów libertatis* z Trybunałów Komisji Radomskiej nie mają, ani kwitów od j.w. jm. pana komisarza województwa naszego, przeto przy prerogatywie komisarstwa województwa naszego zachowując w. jm. pana Józefa Sierakowskiego starostę żytomierskiego, *praesenti* [4080] *laudo obstringimus*, aby w. jm. pan komisarz n.w.m. pan uniwersałem swoim ichm. panów poborców obwieścić raczył o czasie i miejscu wysłuchania *rachunków* ichm. panów poborców, *wespół* z ichm. *anteriori laudo* od nas delegowanymi i z grodem choćby jednym województwa naszego, *duorum triumque ex Mag. delegatis, unius ex Mag. officialibus castrensibus absentia non obstante*, ad *instantiam* jm. pana Rusjana jako od nas instygatora ad *actum excipiendae calculationis* ichm. panów poborców ad *promovendas causas* obranego. Od których na przyszłym jako i najpierwszym sejmiku *rei gestae* relacją uczynienia mieć chcemy.

Querulatur powiat grabowiecki, iż wielką ponosi niewygodę podczas sądów przez odległość zamku grabowieckiego od miasta, przeto dla wygody ichm. panów braci tegoż powiatu w samym mieście Grabowcu sądy grodzkie urzędowi grodzkiemu grabowieckiemu *laudo praesenti* sądzić *praecommitimus*.

⁵⁶⁸ Piotr Potocki kasztelan bełski awansował w 1724 r. na wojewodę czernihowskiego.

⁵⁶⁹ Stanisław Władysław Potocki strażnik litewski.

⁵⁷⁰ Franciszek Salezy Potocki starosta bełski.

Lubo j.w. ichm. panom posłom na sejm blisko następujący obranym dołożonym jest w instrukcyi, aby się na sejmie domówili, za co dzieją się egzorbitancje w dobrach naszych przez ludzi pędzących stada wołów i różne krzywdy, szkody, wiolencyje, a na ostatek i zabójstwa popełnione ut in futurum provideant immunitati bonorum, lecz in casum (strzeż Boże) niedojścia sejmu, iż takowych violatores securitatis et tranquillitatis publicae pro hostibus mieć będziemy et in similibus attentandis, że ad danda repressalia iunctim sobie dopomagać będziemy, przyrzekamy.

Querulantur i o to ichm. panowie bracia nasi, iż egzorbitują miasta w województwie naszym, że jednostajnej miary sprawiedliwej, tak dla mierzenia zbóż, jako i dla trunków na szynkach nie mają, lecz każdy według upodobania swego, jaka się komu podoba miara, takową mierzy. Przeto ex communi assensu obstringimus jm. pana podwojewódzkiego województwa naszego, aby ad normam bełskiej miary i w innych miejscach miarę postanowił.

^aUspokajając przy tym querelam i pretensję jm. pana Antoniego Prusząka Bieniewskiego do j.w. jm. pana [Ksawerego] Potockiego starosty sokalskiego, iż solutio-nem sumy u Żydów sokalskich zostającej impedit, teraz zaś, ponieważ w tym publicz-ną uczynił deklaracją, że za najpierwszą jm. pana Bieniewskiego rekwizycją uspokoić spondent, przeto instamus do jm. pana, aby deklaracji swojej satisfacere raczył w pre-tensyjce jm. pana Prusząka Bieniewskiego.^a

Na list j.o. jm. ks. jm. [Augusta Aleksandra] Czartoryskiego, pisany do nas re-spektem ordynacji ostrogskiej, że ta materia do całej R.P. należy, j.w. ichm. panowie posłowie nasi modum na sejmie z całą R.P. adinvenient.

Na ostatek, żeby Pan Bóg w dalsze wieki pobłogosławił szczęśliwym sukcesom wo-jewództwa naszego, zalecamy i upraszamy jm. pana starostę żytomierskiego⁵⁷¹, [4081] komisarza województwa naszego, po zakończonych rachunkach z retentów podatków przy ichm. panach poborcach znajdujących się, aby wielebnym ichm. księżom piarum scholarum collegium waręskiego zł tysięcy zapłacił, a to na votum do Serca Pana Jezusa w kościele pomienionych oo. Pijarów będącego.

Którą to uchwałę naszą concordibus votis et nemine contradicente jm. panu mar-szałkowi koła naszego podpisać i do akt grodzkich, aby każdemu innotescat ta uchwała nasza, podać zlecamy. Działo się Bełzie, in loco consiliorum solito, dnia 11 września r. P. 1725.

Stanisław Piotr Telefus stolnik województwa podolskiego, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^{a-a} akapit dopisany na dole strony, we właściwym miejscu znak #

⁵⁷¹ Józef Sierakowski starosta żytomierski.

157. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 24 czerwca 1726 r.

Sejmik zakończony pomyślnie – laudum i instrukcji nie udało się jednak odnaleźć.

1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 24 czerwca 1726 r. – Warszawa, 16 lutego 1726 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 311, s. 634-638 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jerzy Petrymański w dniu 16 kwietnia 1726 r. [feria 3 post Dominicam Ramis Palmarum Quadragesimalem proxima a. D. 1726].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 28, s. 183-185 – oblata; w grodzie buskim oblatował Maksymilian Kawiecki, brak daty oblasy; **Rp. 3** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 44, s. 1287 – tylko notka aktykacyjna, uniwersału nie przepisano do księgi; w grodzie horodelskim oblatowano w dniu 26 kwietnia 1726 r. [feria 6 post festa Solennia Sacri Paschatis proxima a. D. 1726].

Druk: AS 1696-1732, s. 993-995.

2. Uniwersał Augusta II informujący o terminie limity sejmu – Warszawa, 26 czerwca 1726 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 312, s. 1120-1123 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Zakrzewski w dniu 23 lipca 1726 r. [feria 3 in crastino festi Sanctae Mariae Magdalenae a. D. 1726]. Do sejmików, których posłowie nie byli obecni na pierwszej części sejmu, wysłano ten sam uniwersał, z dodanym na końcu zdaniem wyznaczającym datę powtórnych sejmików przedsejmowych (zob. druk w AS 1696-1732, s. 997-998).

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 28, s. 169-172 – oblata; w grodzie buskim oblatowano w dniu 3 sierpnia 1726 r. [Sabbatho post festum Sancti Petri in Vinculis proximo a. D. 1726].

August II z Bożej łaski Król Polski, wielkie książe litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski, czernihowski, a dziedziczny książe saski i elektor.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, mianowicie jednak najprzewielebniejszemu w Bogu jm. księdzu prymasowi, przewielebnym, wielebnym w Bogu, w., ur. senatorom, dygnitarzom, marszałkowi poselskiemu i wszystkim posłom in activitate na blisko przeszłą kadencją sejmu warszawskiego będącym, uprzejmie i wiernie nam miłym, przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej do wiadomości podajemy.

Po odłożonym za zgodą i jednostajnym zezwoleniem stanów R.P. ex re et necessitate publica przeszłym sejmie, ta nasza była intencja i votum, abyśmy adimpletis causis et motivis odłożenia tego w konstytucjach excessis zostawiony w ręku naszych czas reasumowania i kontynuowania onegoż, jako najprędzej maturare mogli dla zwykłego naszego ukontentowania ex conspectu ozdobnego i nam zawsze miłego stanów

R.P. zgromadzenia i dla dalszej wspólnej obrady ut bene sit patriae. Kiedy jednak post executionem dekretu asesorskiego w sprawie ekscesu toruńskiego nastąpiły [1122] od potencji dysydenckich intuitu communis primi religionis per sinistras relationes concitatae pro ulla prudentia et circumspectio, suadebat nam i przytomnej przy boku naszym radzie dandum spatium, aby za odebranymi w responsach naszych prawdziwymi de iustitia lati decreti informacjami, też dwory ad placidum et pacifica przystąpiły media. Były i takie validissimae rationes status et considerationes utilitatis publicae temporyzowania i takowego czasu pro opportunitate circumstantiarum et rerum tej reasumpcyi determinowania, żebyśmy securo passu na tejże kontynuacyjej sejmu w radach i rezolucyjach publicznych postępować mogli. Nie rozwodzimy się z eksplikacyją tych racyi, które przytomnej przy boku naszym radzie były wiadome i które zgromadzonym, da Pan Bóg, stanom R.P. patebunt. Dość nam namienić, że jako custodia pacis największą do tego temporyzowania była przyczyną, tak każdy tego szczęśliwie kwitującego pokoju ojczyzny naszej zażywając prosperitatem przyznać musi ex eventu et fractu huius commoda magna morae.

Teraz zaś, gdy ratio pomyślniejszych koniunktur wszelkie exproperantia oddaliła pericula, chętnie i my taedium nostrum ex mora kontynuujemy i czas przyszły reasumpcyjej i kontynuacyjej sejmu na dzień 28 miesiąca września roku terażniejszego w Grodnie, pod tymże marszałkiem i temiż posłami ad mentem konstytucyi naznaczamy. Który to uniwersał aby tym prędzej do wiadomości wszystkich przyszedł, po grodach, parafiach i miejscach zwyczajnych publikować go zlecieliśmy, a dla lepszej wiary ręką [123] własną podpisany, pieczęcią koronną stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia 26 miesiąca czerwca r. P. 1726, panowania naszego 29 r.

Augustus Rex

Locus sigilli

158. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1726 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1726 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 51, s. 2321 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Gąsecki regent grodzki grabowiecki w dniu 9 września 1726 r. [feria 2 in crastino festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1726].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 312, s. 1367-1368 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1011.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, na miejsce consultationum zwyczajne, secundum sancita legum w poniedziałek najpierwszy po Narodzeniu Najświętszej Panny Maryi roku terażniejszego 1726, do Bełza zjechawszy i tam w kościele wielebnych oo. Dominikanów, iuxta usum antiquum invocato Supremo Rectore cordium zasiadłszy, naprzód j.w. jm. pana Stanisława na Złotym Potoku i Tartakowie Potockiego strażnika W.Ks.L., hrubieszowskiego, opalińskiego etc. starostę, marszałka Trybunału Koronnego Lubelskiego za marszałka koła naszego rycerskiego unanimi voto civium uprosiliśmy.

Tandem usitata praxi, tanquam de tribulus populi selectos za sędziów deputatów z województwa naszego na Trybunał Koronny concordi voce et animo inclinatis civium votis j.w. jm. pana Franciszka Salezjusza na Krystiampolu i Kitajgrodzie Potockiego bełskiego etc. starostę, tudzież i w. jm. pana Józefa z Krukowa i Radcza Radeckiego chorążego powiatu i sędziego grodzkiego grabowieckiego, nemine contradicente obraliśmy i za prawdziwych sędziów deputowanych z [2322] województwa naszego na następującą kadencyją Trybunału Koronnego uprosiliśmy. Po którym zgodnym obraniu te laudum j.w. jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać zleciliśmy obrad naszych vigore.

S[tanisław] Potocki m[arszałek] w[ojewództwa] b[ełskiego] m.p.

159. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1726 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

160. Sejmik relacyjny w Bełzie, 4 lutego 1727 r.

Sejmik zerwany.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 4 lutego 1727 r. – Białystok, 16 grudnia 1726 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 313, s. 14-16 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Kłębowski w dniu 3 stycznia 1727 r. [feria 6 post festum Circumcisionis Christi Domini proxima a. D. 1727].

Druk: AS 1696-1732, s. 1010-1011.

161. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1727 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

162. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1727 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

163. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 23 sierpnia 1728 r.

Sejmik zwołany uniwersałem Augusta II wystawionym we Wschowie, 18 czerwca 1728 r. Egzemplarzy adresowanych do województwa bełskiego nie odnaleziono. Tekst zapewne identyczny i z innymi uniwersałami do sejmików koronnych (zob. np. druk: AS 1696-1732, s. 1034-1035).

1. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1728 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond. 1, Opis 2, 52, s. 1087 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Pawlicki w dniu 25 sierpnia 1728 r. [feria 4 in crastino festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1728].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 411, s. 237 – tylko nagłówek, nie oblatowano laudum, pozostawiono puste miejsce pod datą jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1013.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, za uniwersałem J.K.M. p.n.m. dnia 23 augusti roku terażniejszego 1728 ad locum consultationibus solitum do Bełza zjechawszy się, naprzód za dyrektora koła naszego zgodnymi głosami obraliśmy j.w. jm. pana Józefa z Lipiego Lipskiego skarbnika województwa naszego bełskiego, sędziego deputata na Trybunał Koronny z województwa ruskiego, a ziemi przemyskiej. Pod którego dyrekcją na sejm walny blisko następujący grodzieński liberis votis et suffragiis j.w. jm. pana Józefa Sierakowskiego żytomierskiego, Józefa Gozdzkiego grabowieckiego starostów, Jana Radeckiego chorążego bełskiego, Kazimierza Polanowskiego podstolego buskiego za posłów województwa naszego uprosiliśmy i instrukcją ex consensu unanimi uformowaną tymże ichm. panom posłom podaliśmy.

A że w. ichm. panowie, [Józef] Olszewski instygatorowicz koronny⁵⁷², [Antoni] Cetner starosta korytnicki, [Aleksander] Świeżawski starosta cudnowski, [Szymon] Olszyński cześnik bełski, [Bazyli] Szeptycki starosta tyszowiecki, [Józef] Radecki chorąży grabowiecki do poselstwa candidati teraz pomieścić się nie mogli, na przyszłą, da Bóg, elekcją prima spondemus suffragia.

Na list j.w. jm. pana [Stanisława Mateusza] Rzewuskiego wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego, temuż j.w. jm. panu dyrektorowi koła naszego nomine odpisać zleciliśmy.

Ichm. panowie rewizorowie do powiatów rewizyi województwa naszego uproszeni, aby rewizją pomienioną przed zaczęciem sejmku blisko przypadającego ekspediowali i ekspediowaną ad acta territoriarum podawszy, ekstrakty j.w. ichm. panom posłom na sejm oddali, obligujemy. Które to laudum jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać zleciliśmy. Datum ut supra.

Józef z Lipiego Lipski skarbnik bełski, deputat na Trybunał Główny Koronny z województwa ruskiego ziemi przemyskiej, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

Locus sigilli

2. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1728 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 42, s. 767-775 – oryginał, brak pierwszej karty; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Pawlicki w dniu 25 sierpnia 1728 r. [feria 4 in crastino festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1728].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 412, s. 237 – tylko nagłówek, nie oblatowano instrukcji, pozostawiono puste miejsce pod datą jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1015-1029.

^a p.n.m. terrigenis województwa naszego wydać raczył, instabunt.

Aequalitatem inter concives zachowując, aby podług dawniejszych konstytucyi titulos extraneos nikt nie uzurpował i nie zażywał, et ne potentior debiliori vim inferat, seriam cautionem per constitutionem providebunt.

Opactw według dawniejszych konstytucyi aby J.K.M. p.n.m. prócz ruskich województw biskupstwom, które tenuriores mają proventus, nie raczył konferować.

Sufraganią chełmską, aby do niej beneficium sufficiens z kolacyi J.K.M. in perpetuum przyłączone było, stanom R.P. zalecą.

O eksdecymacyi ex bonis terrestribus aby breve apostolicum Urbani VIII sine interpraetatione i konstytucya anni 1635 o dziesięcinach⁵⁷³ in suo robore zostawały,

⁵⁷² Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

⁵⁷³ Konstytucja sejmku 1635 r. „Kompozycja o dziesięcinach” (Vol. const., t. 3, vol. 2, s. 260).

tudzież ad forum spirituale contra praescriptum tejże konstytucyi ichm. duchowni nie pociągali, lege novella reassumatur.

Akademia Zamojska ad normam Akademii Krakowskiej aby suis gaudeat privilegiis i szkół więcej nowych nad te, które są (w województwie naszym i ziemiach poblizszych) nie erygowano, zalecą.

O traktacie z Koroną Szwedzką iuxta oportunitatem czasu i koniunktury ichm. panowie posłowie cum statibus Regni conferent.

Komisya od Śląska i rozgraniczenie aby sine quovis detrimento R.P. et avulsione finium zakończona była, consulent.

A że milicyja, praesidium et decus Reipublicae nieoszacowanego sanguinis praetium nie odbiera et in satisfactione dawniejszych zasług retardatur, instabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby delegati a Republica do j.w. ichm. panów hetmanów i ichm. panów posłów wojskowych ad conferendum et constituendum certum quantum za dawne zasługi (pensadno damna przechodami i obozowaniem R.P. causata) postanowili. Ćwierci podhajeckiej, distincto merito wysłużonej, in parte wypłaconej, dopłacenie in toto naznaczywszy, tudzież zasługi chorągwi usarskiej najjaśniejszego K.J.M. anni 1693 nowembrowe, anni 1694 februaryjuszowe, anni 1695 [678] augustowe, dla zabrania w niewolą tatarską z regestrami likwidowanemi jm. pana Dąbrowskiego towarzysza i deputata znaku tegoż, przez województwo lubelskie nie wypłacone dotąd, ad indubitatum satisfactionem przez toż województwo praestandam promowowali.

Osobliwszej jednak dulci praetensorum recordatione wielkiego in armis wodza, nieporównanego in consiliis senatora, śp. j.w. jm. pana Jabłonowskiego⁵⁷⁴ prodigi fortuna et sanguinis dla tej ojczyzny (którą ita dilexit ut exinaniret semel ipsum) aby godni i nieodrodni a magno linea synowie a wnukowie, non muneris loco sed praetio zasług i zostawionych pro patrimonio milionowych ciężarów sprawiedliwą, nie tylko in reali exsolutione, ale też ex distributiva iustitia J.K.M. odebrali rekompensę, ichm. panowie posłowie urgentissime instabunt.

Żeby zaś w regulaminie terażniejszego wojska postanowionym R.P. zawodu nie miała, constitutione iteret, aby każdego towarzysza w komplecie zostającego sine ulla diminutione vel na donatywy i deputacje, tudzież nadkompletową kompanią, zupełna dochodziła płaca, sub severissimo rigore na ichm. panów poruczników secus admittentes ad cuiusvis iniuriati instantiam na Trybunałach lub w sądzie wojskowym extendendo. Chorągwie według lokacyi R.P. na swoich leżach zostawały, a które z leż swoich wyszły, aby za ordynansami ichm. panów hetmanów powróciły się.

Promować będą i to ichm. panowie posłowie, aby przez stany R.P. czas i miejsce corocznie naznaczone były do prezentowania się całego wojska utriusque authoramenti, ze wszystkimi oficyjerami, rotmistrzami i generałami przed j.w. hetmanami i popisywania przez jm. pana pisarza polnego i egzercytowania in re militari. Disciplinam militarem w marsie integerime obserwować.

A że w wojsku cudzoziemskiego autoramentu nad precedencyją i liczbę żołnierzy pluralitas generałów i inszych oficyjerów [769] znajduje się, przez co dyminucja mi-

⁵⁷⁴ Zapewne chodzi o Stanisława Jana Jabłonowskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, zm. 1702 r.

licyi, na niepotrzebne gaże ekspensując, dzieje się, aby haec pluralitas excludatur et numerus proportionatus generałów i inszych oficyjerów constituatur, seriam ichm. panowie posłowie uczynią considerationem.

Żeby oraz in omnem casum belli et considerationem vicinarum potentiarum R.P. obronę miała i pograniczne fortece liczniejszym żołnierzem obwarowała, o aukcyi wojska przez przyczynienie kompletów pod chorągwiami i regimentami, tudzież o augmentacyi cekauzów i artyleryi, aby in statu perfecto zostawały, z stanami R.P. ichm. panowie posłowie modum adinvenient. I tak od sukcesorów przeszłych ichm. panów generałów artyleryi, jako i od terażniejszego, rigorosam perceptae et expensae exigent rationem.

Łanowej piechoty przez sejm blisko przeszły dyspozycja, ponieważ na Komisyi Radomskiej exactam et plenariam satisfactionem nie odebrała, przeto ichm. panowie posłowie utrzymać będą powinni, aby do finalnego tej dyspozycji przez rezolucyją na sejmie następującym zakończona i non obstante particulari dispositione et erectione regimentu jednego przez Trybunał Radomski nikt się do pomienionej piechoty nie interesował, ale według dawnych praw, pod dyspozycją województw i hetmańską zostawała. Osobliwie piechota województwa bełskiego i lubelskiego, za dyspozycją j.w. jm. pana hetmana, pod komendą jm. pana [Antoniego] Iłowieckiego^b podczaszego braclawskiego^b in actuali opere et obsequio będąca, aby od pretendowanego do Lublina komportowania pieniężnej solucyi wolna była. Których to łanów, że się na Trybunale Radomskim przytrudna inwestygacja pokazała, curabunt ichm. panowie posłowie modum quanti pomienionych łanów na województwa i ziemie w dobrach królewskich ułożenia i do komputu 16 tys. łanów przyprowadzenia, i regimentów ichm. panom senatorom aby J.K.M. ad mentem constitutionis anni 1717 nie raczył konferować. [770]

Że zaś od sołtysów wielkie kwerymonie na ichm. panów starostów o pozabierane im łany i inne agramacje zachodzą, committimus ichm. panom posłom, aby według dawnych praw pomienieni sołtysi konserwowani byli i ichm. panowie starostowie łanów sołtyskich non possideant.

Niemąla R.P. per inaequata importantiam kwarty województwo nasze ex agnitione et teneritudine samychże obywatelów swoich, dóbr J.K.M. tenutariuszów widząc krzywdę, zaleca ichm. panom posłom, aby ichm. panowie starostowie tenutarii et advocati dóbr królewskich, nemine excepto, prowentów swoich rocznych realem perceptam annum coram pleno officio in terminis iudicialibus eiusdem districtus, gdzie starostwa lub dzierżawy i wójtostwa consistunt, praevis sami przez się iuramento praestando podawali. A officia ad acta przyjąwszy, do skarbu koronnego na ułożenie taryfy generalnej przez j.w. jm. pana podskarbiego wielkiego koronnego⁵⁷⁵, una cum delegatis a Republica, authentice odsyłać mają. Co ichm. panowie starostowie et tenutarii sub amissione starostw i dzierżaw et approvisione onych przez województwa a officia grodzkie attendentiam realem iuramenti sub privatione officiorum et incapacitate muniurum Reipublicae per legem obligentur.

Do hiberny także pomiarkowania aby rewizya naznaczona była.

⁵⁷⁵ Jan Jerzy Przebendowski podskarbi koronny.

Miesięców żołnierskich observantiam według dawniejszych praw ichm. panowie posłowie J.K.M. singularissime rekomendować będą i j.w. ministrów status o manu-tencyją prawa tego lege publica obligować, aby samym tylko in actuali obsequio ofi-cerom i towarzystwu panis benemeritorum w miesiącach pomienionych wakujący był rozdawany.

Providendo bezpieczeństwu ojczyzny naszej per gubernium milicyi obviandoque fatorum casui ichm. panowie posłowie per constitutionem cavere usiłować będą, aby po zmarłym jednym hetmanie buława wakująca zaraz po powitaniu od izby poselskiej J.K.M. na sejmie bene merito civi patriotae spectato Marte sub omni za instancją R.P. [771] konferowana była. Jeżeliby zaś, avertant superi, obydwu hetmani daleko przed sejmem fatis cedere mieli, tedy buławę jedną J.K.M. p.n.m. aby in spacio sześciu niedziel takowemu, ut praemissum, konferować raczył, drugą zaś do sejmu zatrzymał. Non postremum medium ad augendum numerum militiae ichm. panowie posłowie remonstrować będą, aby na ordynacyje w R.P. będące certum quantum wystawienia żołnierzy pod komendę j.w. ichm. panów hetmanów postanowione było.

W interesie ordynacyi ostrogskiej ponieważ województwo nasze tak wiele a compe-titoriubus na kilku sejmikach przedsejmowych odbierało remonstracyi, łatwo inferre, że ta materyja na kilku sejmach vivide agitowana i następującym eodem fervore per partes promowowana będzie. A zatem ichm. panowie posłowie urgentissime instabunt, aby tandem interes ten, dotąd non sine iniuria domini iurium suorum R.P. wytrzyma-ny, cum emolumento publico przez stany R.P. był zakończony.

Mając też j.o. książęta ichm. marszałkowie nadworni W.Ks.L.⁵⁷⁶ plus quam a re-troacto saeculo dobra dziedziczne w Królestwie Węgierskim od antecesorów swoich longa serie pacifice trzymane, że teraz od niektórych alienorum chciwych, in tranquilla suorum iurium et bonorum possessione molestantur, instabunt ichm. panowie posło-wie, aby ten interes przy konferencyi z ablegatem cesarza jm. chrześcijańskiego⁵⁷⁷ jako najskuteczniej był uspokojony.

Ministerium i administracyja skarbu R.P. aby circumscribatur et modus auxesis, czyli przez plus oferencyją, czyli inszym sposobem, sine depactione jednak kupców, seriam meditationem z stanami R.P. ichm. panowie posłowie nasi et accomodationem uczynią.

Superintendenci, pisarze na komorach i przykomórkach ad faciliorem et fidiorem dandam rationem villicationis, aby jako dawne sancita mieć chcą, exclusis Iudaeis et extraneis, szlachta tych województw, w których komory consistunt postanawiani byli i quotannis coram officio castrensi eiusdem territorii in terminis iudicialibus prius et proximius post Trium Regum celebrandis registra percept produkowali i one poprzy-sięgali, poprzysiężonych egzemplarze in actis iisdem zostawiali, secus zaś agentes aby [772] ipso facto infames declarentur. Żydzi zaś i cudzoziemcy non indigenati, podej-mujący się superintendencyi i pisarstw a quovis nobili captivati et ad iudicium officii territorii illius in quo komora lub przykomórek consistit, statuti, poenis criminalibus karani być mają.

⁵⁷⁶ Marszałkiem nadwornym litewskim był Paweł Karol Sanguszko.

⁵⁷⁷ Karol VI cesarz.

Protekcji cuiuscunque status et praeeminentiae concives na przepędzanie wołów i insze wszelkie commercia, i sam j.w. podskarbi, aby nie dawali, i owszem, etiam od szlacheckich wołów spaśne, nemine excepto, aby possessoribus na traktach commentibus było płacone, także libertacyje na woły, wina, aby ze skarbu wydawane nie były cum diminutione publici aerarii, ale in aequali Republica aequaliter wszyscy continue do skarbu według praw importowali. Singulariter ze wsi Wiszniowa⁵⁷⁸ w. jm. pana [Mikołaja] Koca sędziego ziemskiego bełskiego, przez którego grunta z znaczną szkodą w łąkach, zbożach i lasach solarze i kupcy przechodzą, aby more et quantitate in legibus expressa od wołów i koni quantum pendendum constitutur.

Cło brzeskie, że cum summa depactatione navigantes aggravantur, aby totaliter zniesione było, wraz z tamą tam będącą, ichm. panowie posłowie serio się przy tym, etiam cum discrimine sejmu, opponent.

Defluitacyja ze zbożem i innych towarów za granicę R.P. evecia, ^btudzież wołów i koni wyprowadzania^b, aby według dawnych praw zatamowane być mogły, żeby raczej sami kupcy do nas zajeżdżali, ichm. panowie posłowie seriam reflexionem z stanami R.P. uczynią et lege cavebunt.

Tamy wszelkie na rzekach navigationi podległych, osobiwie na Bugu (prócz młynów sine praepeditione przejścia statków), aby podług dawnych konstytucyi od Sokala⁵⁷⁹ począwszy, zniesione były, a kto by był refragarius, etiam viritim znieść je wolno było.

Przyłożona kwota na wieś Michalów⁵⁸⁰ jm. pana [Michała Bogumiła] Czarnowskiego skarbnika buskiego w województwie bełskim leżącą, nad pierwszą od skarbu podaną taryfę, aby była dempta i według pierwszej taryfy wieś pomieniona pogłównie wypłacała.

Ponieważ zaś w województwie naszym gravaminose et improportionate wsie jedne nad drugie pogłównie płacą, inne novae locationis nic nie dają, przeto ichm. panowie posłowie revisionem województwu swemu dóbr wszystkich i pomiarkowanie [773] płacenia praecustodient.

Podatek szelężnego i czopowego aby w całej Koronie na zawsze ad usus województw i wypłacanie dawnych ciężarów był pozwolony, ichm. panowie posłowie promovebunt.

Komutacyja części we wsi Szeptyczach⁵⁸¹ w województwie ruskim, ziemi przemyskiej leżących, dispositioni J.K.M. podpadającej, aby za insze dobra in aequivalenti w. jm. panu Bazylemu Szeptyckiemu staroście tyszowieckiemu pozwolona była, ichm. panowie posłowie instabunt.

Interes w. jm. pana [Jerzego] Potockiego starosty tłumackiego respectu avulsorum od starostwa tłumackiego i rozgraniczenia tamże ichm. panom posłom rekomendujemy.

⁵⁷⁸ Wiszniów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim) – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

⁵⁷⁹ Sokal, miasteczko w pow. bełskim (ob. Сокаль w rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina).

⁵⁸⁰ Michalów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁵⁸¹ Szeptycze, wieś w woj. ruskim (ob. w rej. samborskim, obw. lwowski, Ukraina).

Przywileje aby na przywileje wydawane z kancelaryi koronnych nie były, ichm. panowie posłowie j.w. ichm. panom pieczętarzom zalecą i jeżeli quo casu takowe wyszły, ad repositionem sądy asesorskie stringant.

Dworki szlacheckie w miastach J.K.M., osobliwie w Sokalu, aby przez ichm. panów starostów do podatków zamkowych i innych powinności (*salvis oneribus Reipublicae*) nie były pociągane, praecustodient.

Poddanych zbiegłych, tak z dóbr szlacheckich, jako królewskich i duchownych, aby każdy ad primam requisitionem proprietarii wydawał, prawo dawne reassumetur. A jeżeliby kto ad primam requisitionem proprietarii (*praevia super proprietatem et primam notitiam in terminis iudicialibus castrensibus illius territorii ubi bona consistunt, z których poddany uciekł, comprobatione*) nie oddał, tedy conventus iure do grodu lub do Trybunału, ex registro quovis etiam simplici, odpowiedzieć et cum taxa mille marcarum każdego chłopca ac cum omni supellectili, liberis, pecoribus, pecudibus wydać teneatur.

Popowiczowie, wyjąwszy jednego (i to jeżeli będzie capax) ad spiritualia, caeteri subsint subditatui et dispositioni panów swoich, exceptis genere nobili natis.

Dogadzając sprawiedliwości et expectationi iniuriatorum, którzy dla zagęszczonych spraw na Trybunałach disiudicationem doczekać się nie mogą, biorąc normam z konstytucyi anni 1611 o przyczynienie czasu Trybunałom Piotrkowskiemu i Lubelskiemu⁵⁸² ichm. panowie posłowie domówią się tym sposobem, aby jedna elekcyja deputatów była w poniedziałek pierwszy po święcie Narodzenia Najświętszej Panny po wszystkich [774] województwach, ziemiach i powiatach more solito, którzy by electi w poniedziałek pierwszy po św. Franciszku w Piotrkowie zaczawszy Trybunał według konstytucyi anni 1726⁵⁸³, do Niedzieli Kwietnej kontynuowali, a w Lublinie feria 2 post Dominicam Conductus Paschae proxima reasumowany Trybunał, aż do wili Św. Tomasza sądzili i funkcją swoją kończyli. Druga zaś elekcyja ichm. panów deputatów aby w poniedziałek pierwszy po święcie Najświętszej Panny Gromnicznej bywała. Którzy ichm. deputaci zaczawszy Trybunał w Piotrkowie (*observata alternata laski*) feria 2 post Dominicam Conductus Paschae, tenże i tamże do wigilii św. Franciszka kontynuowali, a ustąpiwszy nowym deputatom z Piotrkowa, w Lublinie nazajutrz po nowym roku Trybunał reasumowali i on do soboty przed Kwietną Niedzielą sądzili, morem hunc et cursum Trybunałów rok po roku obserwując^{bi} funkcją swoją kończyli^b. Hoc adiecto, aby w każdym roku każde województwo do sądzienia czas naznaczony miało, podczas zaś incydencyi województwa pisarze każdego województwa ziemscy, a pod niebytność ich grodzcy, dekreta trybunalskie pisali, sine ulla praepeditione od Trybunału i od ziemstwa lubelskiego. Także i regenci z województwa ziemscy, a in absentia grodzcy, aby registra trzymali^{bi} w nie wpisywali^b servata lege na pisarzów i regentów circumscripita.

Registra militarium i paritatis votorum aby distincto cursu sądziły się, a w registre militarium etiam causae iuris osób żołnierskich ex actoratu et reatu rozsądzone

⁵⁸² Konstytucja sejmu 1611 r. „Przyczynienie czasu do sądów trybunalskich” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 1, s. 16).

⁵⁸³ Konstytucja sejmu 1726 r. „Trybunał Główny Koronny” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 215-228).

były. W rejestrze także violatae securitatis aby sprawy recentis criminis aut gravis excessus ubicunque locorum non intra muros tantum miast i przedmieść trybunalskich popełnione, sądzone były, non involendo jednak ullo praetextu et libitu causas iuris, sub nullitate decretorum et condemnationum. Do rejestrów itidem duchownych, aby świeckich spraw jakim kolorem nie pociągano i zgoła to tylko sprawy w registra duchownych, które są specyfikowane in legibus, sądzone były, serio praecavendum.

Jako zaś tot constitutionibus cautum, że w rejestrach świeckich (oprócz duchownych i taktowych) deputaci duchowni active wotować nie mają, tak, jeżeli j.w. prezydenci i ich vices obeuntes pod toż prawo podpadać mieli, aby R.P. rezolwowała ichm., panowie posłowie expostulabunt. [775]

W. biskupi aby ex capitulis suis personas scientia legum et conscientia praeditas suspicioni praktyki nie podległe na funkcją deputacką podawali.

Przysięgi ichm. deputaci utriusque collegii sine immutatione, jako są od R.P. postanowione w korekturze Trybunału, aby wykonywali.

Novella lex 1726ti, de noviter repertis documentis⁵⁸⁴, aby tylko do tych województw i powiatów, gdzie akta zupełne i nienaruszone są per hosticum tum per alios casus ściągala się.

A że w R.P. za szczęśliwym panowaniem J.K.M. p.n.m. pax alta refulcit i praw abusus przez korekturę zniesione, więc aby et inter concives sprawy per praescriptiones (iuxta statuta et constitutiones Regni) upadłe nie wznicały trudności i niepokoju, constitutione caveatur.

In reliquis instrukcyje przeszłe in toto reasumujemy i w nich desideria non effectuta per Rempublicam constitutionem Regni determinandum, jako i inne zachodzące na sejmie materie consumatae prudentiae et probatae activitati j.w. ichm. panów posłów naszych zlecamy. Którą to instrukcyję j.w. jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać zleciliśmy.

Józef z Lipiego na Lipsku Lipski deputat województwa ruskiego, ziemi przemyskiej na Trybunał Główny Koronny, skarbnik i marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^a brak pierwszej karty instrukcji

^{b-b} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

3. List sejmiku województwa bełskiego do Stanisława Mateusza Rzewuskiego wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego – Bełż, 24 sierpnia 1728 r.

Rp. Bibl. Oss., rkp. 210, s. 135-137 – kopia: Copia listu od prześwietnego województwa bełskiego pisanego do j.w. jm. pana Rzewuskiego wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego z Bełża, die 24 augusti 1728 a.

⁵⁸⁴ Konstytucja sejmu 1726 r. „Trybunał Główny Koronny” (Vol. leg., t. 6, s. 215-228).

Nie zawiodła expectationem publicam wiadoma nam dawno j.w. jm. pana primae curulis województwa tego w.m.m. panu deklaracja, kiedy post trista fata wielkich w ojczyźnie senatorów przeszłych [136] non interiturae memoriae i nas wojewodów iam veri vestigia reddit honoris, dawnym szczęściem tegoż województwu naszemu co i wojsku całemu wodza dawszy, Caesaris et famae vestigia iuncta tenemus. Nie zawiedzie i dalej powszechnej nadziei, augur prosperitatis ales insigne województwa: scit bene quid fausti provida cantet avis, że przy tej szczęśliwej krzesła jego z buławą in solea koniunkcyi: iam nulli flebile damnum, sed cursus solennis erit, gdy w.m.m. pan nie tylko poważną radą, ale i potężną władzą omne noxium od województwa swego oddalać będziesz raczył: Romanique Camillus servando posuit. Nie zawiedziesz się wzajem w.m. pan na powinnej od nas do usług swoich i z sobą ad usus et commoda R.P. akomodacyi. Któremu jako indistans universali plausu tej godności i sobie godnego senatora i wodza: ante omnes bello numerandus Amilcar winszujemy i propozycyje w.m. pana na sejm następujący pro lege w instrukcyi naszej ichm. panom posłom podaliśmy [137] tak praesto służyć w.m. panu w województwie naszym i jego in prosperis et adversis przytomną zawsze radą i powagą regi et protegi flagrantissime desideramus, upraszając w.m. pana, abyśmy eundem zelum praw i całości ziemian i ziemi naszej uznawali. Którzy o zacne rycerstwo i zasługi jego uznajemy clypeus nos protegat idem, et tua pro gemino desudet carmine virtus.

Najprędszą oraz pożądanego powitania w.m. pana, a dobrze zasłużonym długo oczekiwaną wakujących w województwie naszym elekcyjnalnych urzędów, podkomorzego, podsędka, pisarza bełskich i sędziego buskiego elekcyjną o uniwersał na nią upraszamy, omnem auxesim szczęścia i honoru naszego in augmentum długoletniego w.m.m. pana życia i wiekopomnej sławy z prawdziwą wszytkich nas i każdego distinctim do usług w.m. pana ochotą konsekrując.

4. *Uniwersał Augusta II odwołujący sejm grodzieński w 1728 r. – Drezno, 13 września 1728 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 28, s. 989 – oryginal drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 20 października 1728 r. [feria 4 post festum Sancti Lucae Evangelistae proxima a. D. 1728].

Druk: AS 1696-1732, s. 1048-1049.

164. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1728 r.

1. *Protestacja przeciwko elekcji deputatów z województwa bełskiego na Trybunał – Bełz, 13 września 1728 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 412, s. 243-244 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 13 września 1728 r. [feria 2 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1728].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1031.

Gen. Antonius Pruszek Bieniewski, Albertus Młozewski, Stanislaus Zaleski, Ignatius Grobczyński, Albertus Pruszek Bieniewski, Georgius Rosochacki ensifer Lomzensis, Ignatius Tymowski manifestati sunt idque de nullitate ac invaliditate comitiorum electionis Ill. et Mag. deputatorum ad Tribunal Regni ex palatinatu praesenti Belzensi, ratione quorum iterum iterumque manifestantur, prout talior dabitur copia.

Antonius Pruszek Bieniewski, Wojciech Młozewski, Ignacy Gropczyński, Stanisław Zaleski, Wojciech Pruszek Bieniewski, Jerzy Rosochacki miecznik łomżyński, [Ignacy] Tymowski

165. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1728 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

166. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1729 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

167. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1729 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1729 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 53, s. 1117-1122 – oryginał; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 13 września 1729 r. [feria 3 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis 1729].

Inne rękopisy: **Rp. 2** Bibl. Nar., rkp. BOZ 1809, t. 2, k. 993-996 – kopia.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1033-1039.

My rady, dygnitarze i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, in loco consiliorum, na sejmik boni ordinis, nazajutrz po sejmiku deputackim, ad mentem legis publicae przypadający, unanimi consensu i za zgodnemi głosami obraliśmy sobie i uprosili za dyrektora koła naszego rycerskiego w. jm. pana Maurycego Radeckiego i takową obrad naszych in commune bonum umówili i postanowili uchwałę.

A naprzód, ponieważ dawniejszym laudum postanowiliśmy byli komisją sub directione w. jm. pana Józefa Sierakowskiego starosty żytomierskiego, komisarza naszego na Trybunał Skarbowy Radomski, z przydanemi ichm. e gremio nostri uproszonymi do wysłuchania kalkulacyi ichm. panów poborców różnego podatku, którzy dotąd nie dali rationem vilificationis suae, a to dla niestawienia się niektórych ichm. panów poborców, nie wzięła zupełnego skutku swego, przeto upraszamy tegoż jm. pana komisarza, aby współ z ichm. anteriori laudo naznaczonymi asesorami, absentia unius vel plurium non obstante, praevia innotescentia naznaczenia terminu do ichm. panów asesorów i poborców praemittenda, zjechawszy tu, do Bełza, wysłuchał ichm. panów poborców tych, którzy jeszcze kalkulacyi nie uczynili. Hac adiecta declaratione, aby disparentes na ogłoszonym per innotescentiam terminie in poena peculatus wzdawani byli, cum publicatione poenae coram officio castrensi Belzensi et remissione pro executione ad officia competentia. W czym officium grodu naszego bełskiego obligujemy, aby etiam extra cadentiam quorumvis terminorum [1118] przerzeczona publikata przyjęta była.

A że ad multas quaerimonias od niemałego czasu ichm. concivium braci, szlachty, obywatelów województwa naszego, ratione praeagrawacyi podatkiem pogłównego niektórych ichm., a tak wiele znajduje się miasteczek i wsi, sub titulo novarum coloniarum, których i w taryfie anni 1676 nie znajduje się, nie masz konotowanych i nic nie komportują cum praeiudicio innych, obraliśmy byli anteriori laudo do rewizyjei novarum coloniarum ichm. panów Tomasza Radeckiego i Michała Komorowskiego łowczego buskiego, Antoniego Hłowieckiego podczaszego braclawskiego, Michała Leszczyńskiego wojskiego horodelskiego. Którzy ichm., że propter certas legalitates et impedimenta dotąd rewizyi tej do skutku nie przyprowadzili, obligujemy ichm. praesenti laudo et amore boni publici, aby rewizyję nie tylko novarum coloniarum, wsi i miasteczek, ale też i całego województwa osiadłości bona fide zrewidowali, a to propter notitiam praeaggravatorum i to na przyszły, da Bóg, sejmik boni ordinis przynieśli.

Aby zaś tym skuteczniejsza i doskonalsza ta rewizycja przez ichm. była, obligujemy ichm., aby praevio iuramento coram actis praesentibus castrensibus Belzensibus

praestando, tę rewizyją zaczynali, super rotham hanc: „Jan N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętej jedynemu na to, jako uproszony, naznaczony e gremio województwa naszego do rewizyi tak *dóbr novae locationis*, których w taryfie pogłównego nie masz, jako i całego województwa wsi i miasteczek, nikomu nie folgując, ani przyjaźnią lub respektem się uwodząc, wiernie i prawdziwie każdego rewidować i włożone na siebie munus egzekwować będę, tak mi Panie Boże dopomóż i Niewinna Męka [1119] Syna”.

Uważając ante omnia inevitabilem necessitatem zapłacenia długu regimentowi sukcesorów niegdyś j.w. jm. pana chorążego koronnego, przez dekreta trybunałskie radomskie do zapłacenia naznaczonego, unikając oraz rigorem ostatniego dekretu i satysfakcją prawną obmyślając, ustanawiamy laudo praesenti kurencją roczną podatku szelężnego i czopowego iuxta tariffam jm. pana [Jacka] Skomorowskiego triple, która reprezentuje jm. pana [Antoniego] Mrocza symplę, tudzież od parobków, winiarzów, dziewczek i Żydów po miasteczkach i wsiach ad praesens znajdujących się, po złotemu jednemu od głowy. Do którego podatku wybierania obraliśmy i uprosili za poborcę w. jm. pana [Jana] Świeżawskiego miecznika żytomierskiego, obligując jm., aby przerzeczony podatek quam fidelissime et exactissime wybierał. A dla tym łatwiejszego wybrania każdy burmistrz po miasteczkach, we wsiach administrator podał regestr parobków, dziewczek i winiarzów znajdujących się u Żydów et super realitatem regestru przed tymże jm. panem poborcą jurament wykonał, jako prawdziwie skontował dziewczki i parobków, i winiarzów znajdujących się u Żydów i żadnego nie zataił, tak z namowy, pogroźki, jako i bojaźni jakiej. Gdzie zaś ichm. panowie posesorowie sami bez administratorów zostają, sub conscientia zeznać powinni będą. „Ten zaś podatek oddawać każdy powinien będzie sub poena triplicis pensionis in casu renitentiae”.

Ażeby zaś non sterilecat labor amicus pro bono województwa, pro consolatione przerzeczonemu jm. panu poborcy naznaczamy gr 6 i groszowe zwyczajne po gr jednemu od złotego.

Z której to sumy ante omnia jm. pan poborca dług ten regimentowi sukcesorów j.w. jm. pana [1120] chorążego koronnego⁵⁸⁵ ad mentem dekretu radomskiego zapłaci i kwit na województwo nasze de exoluta summa i z całego procesu officiose otrzyma, resztę zaś sumy do dalszej dyspozycji województwa przy sobie zatrzyma. Kurencja zaś tego podatku zaczynać się ma a die 1 novembris anni praesentis, w tym zaś upraszamy jm. pana poborcy, aby kontentując się provisa consolatione w wybieraniu tego podatku nie był ciężkim obywatelom województwa naszego za zjechaniem na wybieranie onego, ale nie czyniąc żadnych wymysłów, kontentował się proporcjonalną żywnością, na ludzi i konie.

Nie mniejsza przy tym wniesiona illacyja respektem partykularnej w województwie necessitatis przez wakancję urzędów, tak ziemskich, jako i grodzkich zatrzymanych sprawiedliwości, skąd et farrago causarum w Trybunale Koronnym mnoży się et sitientibus iustitiis nierychła i trudna sprawiedliwości świętej administracyja. Przeto dogadzając w tym desiderio całego województwa naszego obligujemy, aby jm. pan marszałek koła naszego rycerskiego listownym adresem imieniem całego koła naszego

⁵⁸⁵ Aleksander Jan Jabłonowski chorąży koronny, starosta buski.

upraszał j.w. jm. pana wojewody bełskiego⁵⁸⁶ n.w.m. pana, tudzież j.w. jm. pana starosty bełskiego⁵⁸⁷, aby pro innata teneritudine et haereditario amore wielkiego imienia swego ku województwu naszemu raczyli nam sejmiki złożyć na elekcyję ziemskich urzędów, jako i podkomorskiego, tudzież ustanowienia sędziego grodzkiego, którego tak długa absentia niemałe województwu naszemu przynosi incommoda. W kancelaryi przy tym porządek aby raczył uczynić, to jest aby salaria kancelaryjej [1121] ad mentem positivae legis, to jest konstytucyi anni 1613⁵⁸⁸, a nie większe ad libitum regentis et ad acta assidentis ex liberis subiectis obywatelów województwa naszego brane były et tabula solucyi aby zawieszona była w kancelaryi, ut innotescat każdemu z obywatelów, co ma dać, od czego, fideliter jednak spisana. Przy suscepcie zaś dla wielu inkonweniencji aby wiele susceptantów nie znajdowało się, ale jm. pan regent jako vices pisarza agens osiadły et in absentia jego susceptant bonae fidei zawsze zostawał et requirentibus ad acta zawsze znajdował się praesens circa acta. Żeby zaś porządek lepszy actorum niż dotąd był, inducta i oprawa ksiąg była, soluta per legem publicam od suscepty naznaczona per medium jm. panu regentowi z jm. panem pisarzem grodzkim. Do czego jm. pan sędzia należeć nie powinien, kontentując się adiudicatis per medium z jm. panem pisarzem grodzkim. W czym wszystkim upraszamy w. jm. pana starosty bełskiego, aby pro bono całego województwa praesenti laudo et votis publicis we wszystkich tych punktach respektem porządku kancelaryi et plenitudinis officii raczył annuere, gratam w tem afektu województwo nasze mieć będzie reminiscenciam.

Inne desideria ichm. braci, tak supliki księży bernardynów sokalskich, oo. dominikanów i ichm. panien dominikanek bełskich, oo. trynitarzów w Tomaszowie⁵⁸⁹, jako też et gratam fatygi ichm. panów rewizorów pro commodo województwa naszego podjętej recompensam, do przyszłego sejmiku boni ordinis odkładamy.

Którą to uchwałę nemine contradicente ustanowiwszy [1122] i uchwaliwszy, aby ad notitiam wszystkich przyjść mogła, zlecamy jm. panu dyrektorowi koła naszego rycerskiego, aby do akt per oblatam podał. Działo się w Bełzie, die 13 septembris a. D. 1729.

Maurycy Radecki marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

^{a-a} tekst dopisany na lewym marginesie inną ręką i atramentem

⁵⁸⁶ Stanisław Potocki wojewoda bełski.

⁵⁸⁷ Franciszek Salezy Potocki starosta bełski.

⁵⁸⁸ Konstytucja sejmu 1613 r. „Salaria urzędnikom ziemskim i grodzkim” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 1, s. 128).

⁵⁸⁹ Tomaszów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

2. Manifestacja w sprawie protestacji wniesionej przeciwko sejmikowi – Bełz,
13 września 1729 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 53, s. 1115 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 13 września 1729 r. [feria 3 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis, a. D. 1729].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1041.

Personaliter veniens Mag. et Gen. dominus Mauricius Radecki, conventus particularis palatinatus praesentis Belzensis boni ordinis mareschalcus, quam primum de quadam acsi manifestatione de nullitate actus conventus moderni per Gen. Łęski ac alios actui huic quiete et iuxta formam ac praescripta legis perfecto innotuit, illico nomine totius conventus manifestatus, remanifestatus est ex eo, quod cum sui conventus desiderabili voto in commune bonum consensum omnium accedente et nemine contradicente peractus esset, in nullius praeiudicium, et itidem Gen. Georgius Łęski ensifer Żyto-miriensis post absoluta comitiola, nescitur quo odio aut malevolentia praeconceptu contra hunc actum subveniendo integritati suae totiusque actus, quiete et sine ulla contradictione subsequuti, iterum atque iterum manifestatus, remanifestatusque est.

Maurycy Radecki m.p.

168. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 21 sierpnia 1730 r.

Sejmik zerwany.

1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień
21 sierpnia 1730 r. – Wschowa, 18 kwietnia 1730 r.

Rp. CDIAUL, Fond. 1, Opis 1, 317, s. 765-767 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Wincenty Mietelski, data oblaty nieczytelna z powodu uszkodzenia górnej części karty.

Druk: AS 1696-1732, s. 1055-1056.

169. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1730 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1730 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 11, s. 1026 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Konstanty Trębicki w dniu 11 września 1730 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1730].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1047.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, także powiatów do niego należących, zjechawszy się na dzień dzisiejszy, jako termin electionis ichm. panów sędziów na Trybunał Koronny, według prawa obierać postanowionych, na miejsce konsultacyjom naszym zwykłe, do Bełza, takową obrad naszych czynimy ordynacją.

Naprzód za dyrektora i marszałka koła naszego braterskiego uprosiliśmy jm. pana Antoniego na Leszczkowie Trembińskiego podczaszego drohickiego. Potem przystąpiwszy do nominacyjej ichm. panów deputatów na pomieniony Trybunał, za zgodnym nas wszystkich konsensem i głosami, ac nemine contradicente obraliśmy za sędziów na rzeczony Trybunał od nas obranych i deputowanych ichm. panów, w. jm. pana Antoniego na Dylewie Świeżawskiego wojskiego bełskiego i w. jm. pana Michała na Susznie Komorowskiego łowczego buskiego.

Którą to uchwałę naszą zgodnymi całego województwa umówiwszy i postanowiwszy głosami, dla znamienitszej powagi temuż jm. panu dyrektorowi koła naszego, przy należytych za podjętą fatygę circa actum praesentem podziękowaniu, wraz z ichm. panami asesorami podług konstytucyi anni 1726, dnia 28 września w Grodnie postanowionej⁵⁹⁰, podpisać i do akt podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszym zwykłym, dnia 11 miesiąca września r. 1730.

Antoni Trębiński podczaszy drohicki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

Stanisław Białobocki asesor

Antoni Pruszek Bieniewski asesor województwa i koła rycerskiego, oprócz rekompensy jm. panu marszałkowi i deputatom obranym na ten Trybunał, bo nulla mentio w konstytucyi anni 1726.

Marcin Gąsecki r[egent] g[rodzki] g[rabowiecki], asesor m.p.

Jan Orchowski podczaszy nowogródzki, asesor m.p.

⁵⁹⁰ Konstytucja sejmku 1726 r. „Trybunał Główny Koronny” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 215-228).

170. Sejmik gospodarski w Bełzie, 12 września 1730 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

171. Sejmik powtórny przedsejmowy w Bełzie, 20 września 1730 r.

Sejmik zerwany.

Sejmik zwołany zapewne uniwersałem Augusta II na powtórne sejniki przedsejmowe, wystawionym w Warszawie, 25 sierpnia 1730 r. Egzemplarzy adresowanych do województwa bełskiego nie udało się odnaleźć. Treść zapewne identyczna z podobnymi uniwersałami do innych województw (zob. np. druk: AS 1696-1732, s. 1069).

1. *Protestacja przeciwko powtórnemu sejmikowi przedsejmowemu województwa bełskiego – Bełz, 20 września 1730 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 317, s. 902-903 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 20 września 1730 r. [feria 4 in vigilia festi S. Mathaei a. D. 1730].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1049.

Incolae palatinatus Belzensis de nullitate comitiolarum electinis nunciorum manifestantur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. Laurentius Niezabitowski, Stanislaus Zaleski, Mathias Borowski, Michael Czechowski, incolae palatinatus Belzensis, praevидendo [903] integritati publicae manifestati sunt idque in eo, quia ipsi postquam innotuerint de subalterno universali palatinatui Belzensi a S.R.M. benigniter pro die hodierna dato, licet non in tempore ut moris est ad acta per oblatam porrecta, pro eligendis Mag. nunciis terrestribus ad comitia generalia proxime Grodnae celebranda, publico innixi bono quibus innotuit ad locum solitum Belzensem convenerunt. Verum quoniam dissoni sensus nonnullorum incolarum non affectibus fraternis, ut mos est eligendi, verum praetensive omnino confirmationem et declarationem ante inchoationem actus et electionem mareschalci ad praeterita comitia Grodnae disrupta electorum urgebant, alii vero solito cursu prius electionem mareschalci per vota civium fieri, electionem exoptabant obstanteque protestatione de non porrigendo mareschalco nisi prius subsequatur declaratio nuntiorum antiquorum quae postquam non successerit plurimis praemissam usurpationem negantibus, actus evanuit. Itaque prout in publico congressu respectu non coadunatorum sensuum, ac ne quid utilitati publicae prospiciendo praeiudiciosi inde conatur, de nullitate actus protestati sunt comitiolarum, ita et ad praesens protestantur.

172. Sejmik relacyjny w Bełzie, 22 stycznia 1731 r.

Sejmik zerwany.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 22 stycznia 1731 r. – Warszawa, 14 grudnia 1730 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 29, s. 729 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 11 stycznia 1731 r. [feria 5 post festum Sanctorum Trium Regum proxima a. D. 1731].
Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond. 1, Opis 1, 318, s. 2-4 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Zderkiewicz.

Druk: AS 1696-1732, s. 1080-1081.

173. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1731 r.

Sejmik zerwany.

1. *Informacja o zerwaniu sejmiku w wiadomościach z Zamościa z 14 września 1731 r.*

Druk: Kurier Polski nr 91 z 1731 r.

Sejmiki ruskie w Wiszni obadwa zerwane. W Bełzie deputacki jest zerwany, gospodarski zaś stanął [...].

174. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1731 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1731 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber Laudorum*), s. 1-3 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Wincenty Mielicki w dniu 12 września 1731 r. [feria 4 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1731].

Inne rękopisy: Rp. 2 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 319, s. 737-740 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1051-1053.

My rady, dygnitarze i całe rycerstwo województwa bełskiego zjachawszy się tu, do Bełza, in locum solitum consiliorum, na sejmik boni ordinis, nazajutrz po sejmiku deputackim ad mentem legis publicae przypadający, unanimi consensu i za zgodnymi głosami obraliśmy sobie i uprosili za dyrektora koła naszego rycerskiego j.w. jm. pana Franciszka Stadnickiego kasztelanica lubaczowskiego i takową obrad naszych in commune bonum umówili i postanowili uchwałę.

A naprzód, kontentując fatygi i prace j.w. jm. pana Józefa Sierakowskiego strażnika wielkiego koronnego podjęte za funkcji jego komisarzkiej, które nie chcąc mieć bez należytej wdzięczności i rekompensy, stosując się do prawa pospolitego z najpierwszego naznaczamy podatku po 2 tys. za każdy rok ab actu obrania ad actum podziękowania i wypłacić deklarujemy.

A że desiderium publiczne województwa naszego exposcit succedaneum, więc zgodnymi głosami w. jm. pana Józefa Radeckiego chorążego grabowieckiego uprosiliśmy i obrali za komisarza na rok jeden, a jeżeliby in subsequens infelici sorte następujący nie doszedł sejmik, tedy pomieniona funkcja komisarzka dłużej extendi nie powinna.

Ponieważ zaś podatek czopowego i szelężnego in anno 1729 uchwalony, na taryfę j.w. pana [Jacka] Skomorowskiego tryplę, która reprezentuje jm. pana [Antoniego] Mrocza symplę, nie jest przez w. jm. pana Jana Świeżawskiego miecznika żytomierskiego, poborcę województwa naszego ekspediowany, tedy pomienioną taryfę, która że się w grodzie et ubivis in actis autentyczna nie znajduje, tylko raptularz, tedy obligowaliśmy wzwyż wyrażonego w. jm. pana marszałka koła naszego rycerskiego, aby z ichm. panami asesorami podpisawszy rękami własnymi, do rąk w. jm. pana poborcy oddał pomieniony raptularz, co ex nunc in loco loci effectuatum. A według tej taryfy obligujemy w. jm. pana poborcę, aby jak najprędszą zacząwszy egzakcją, ante omnia uspokoił interes regimentu sukcesorów j.w. jm. pana chorążego koronnego⁵⁹¹, ad mentem dekretu [2] radomskiego et de exsoluta summa i z całego procesu kwit otrzymał.

Renitentes zaś w. jm. pan poborca ad proprium territorium et officium seu vacante proprio officio, albo jakimkolwiek sposobem niedochodzących sądów in proprio territorio, etiam do innego grodu województwa naszego pozwać powinien, officia zaś irremissibiliter cum poenis contraventionis solutionem nakażą et iuxta formam iuris rigorem extendent.

A że rewizycja dóbr anteriori laudo iniuncta, przez w. ichm. panów rewizorów ob legalitates ipsorum non est effectuada, przeto in locum tamtych w. ichm. rewizorów uprosiliśmy w. ichm. panów Antoniego Wydżgę chorążego znaku pancernego j.w. pana wojewody bełskiego⁵⁹², Maurycego Radeckiego łowczyca buskiego, Stanisława Kurdwanowskiego podczaszego latyczowskiego, Tomasza Babińskiego podczaszego smoleńskiego. Którzy to ichm. in spatio niedziel 12 do dóbr dawniejszymi uchwa-

⁵⁹¹ Aleksander Jan Jabłonowski chorąży koronny, starosta buski.

⁵⁹² Stanisław Potocki wojewoda bełski.

łami wyrażonych, tudzież i innych przeładowanych, jako też novae locationis, które w taryfie anni 1661 non extant, ad requisitionem ichm. panów dziedziców dóbr przeładowanych teraz uskarżających się wszytkich, a osobliwie Beresteczka⁵⁹³ części trzeciej w. jm. pana Mikołaja Koca sędziego ziemskiego bełskiego, któren dowiódłszy dowodnymi dokumentami, iż część trzecią wsi Beresteczka trzyma, od dwóch trzecich części dystynkcyą uczynili et proportionate solutionem naznaczyli. Super bona zaś preagravata Leszczków⁵⁹⁴, Czartowiec⁵⁹⁵, Czumów⁵⁹⁶, Iłowiec⁵⁹⁷ i inne ex aequo et iusto wejrzeli i rewizyją ekspedycyjowali.

Inne zaś desideria, jako to i w. ichm. panów konflagratów, jm. pana [Andrzeja] Preka podczaszego bielskiego, jm. pana Wiśniewskiego, jm. pana [Stanisława] Lipskiego podstolego nowogródzkiego, jm. pana Dąbrowskiego, w. jm. pana [Dominika] Bystrzanowskiego stolnika różańskiego, jm. pana [Kazimierza] Wierzbickiego komornika bełskiego, ^ajm. pana Światopełka Zawadzkiego skarbnika liwskiego^a i innych ichm. do przyszłego boni ordinis sejmiku odkładamy.

J.w. ichm. panom deputatom, teraz in actuali functione zostającym, in usum publicum [3] ekspensującym się, po 2 tys. złp in personam każdegoznaczamy.

Kiedy zaś wniesiona tak wielka depaktacyja po miastach i miasteczkach, jako też i wsiach ubogich ludzi przez miary podniesione, obligujemy w. jm. pana podwojewodzkiego bełskiego, aby cum adminiculo officii sui zjechawszy, w miastach J.K.M. miarę adaequare chciał, postanowiwszy in loco principali w Bełzie. W której mierze być powinno garcy sprawiedliwych 90 w korcu, ad normam takowej wszędzie równo postanowił. W. ichm. panowie dziedzice, posesorowie dóbr miast ziemskich, praesenti laudo podobnąż miarę konserwować deklarują.

Którą to uchwałę nemine contradicente ustanowiwszy i uchwaliwszy, aby ad notitiam wszytkich przyść mogła, zlecamy j.w. jm. panu dyrektorowi koła naszego rycerskiego, aby do akt per oblatam podał. Działo się w Bełzie, in loco consiliorum solito, dnia 11 września a. 1731.

Franciszek Stadnicki m[arszałek] w[ojewództwa] b[ełskiego]
Maurycy Radecki asesor
S[tanisław] Kurdwanowski m.p.

^{a-a} w tekście znak E, na dole strony dopisane tą samą ręką

⁵⁹³ Beresteczko, wieś w pow. grabowieckim (ob. nie istnieje, jej grunty leżą obok wsi Bereść w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁵⁹⁴ Leszczków, wieś w pow. bełskim (ob. Лешків w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁵⁹⁵ Czartowiec, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁵⁹⁶ Czumów, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁵⁹⁷ Iłowiec, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

2. Informacja o dojściu sejmiku w wiadomościach z Zamościa z 14 września 1731 r.

Druk: Kurier Polski nr 91 z 1731 r.

Sejmiki ruskie w Wiszni obadwa zerwane. W Bełzie deputacki jest zerwany, gospodarski zaś stanął, na którym jm. pana [Józefa] Radeckiego chorążego i sędziego grabowieckiego komisarzem na Trybunał Skarbowy. [...]

3. Uniwersał komisarzy sejmikowych zawiadamiający o planowanej rewizji we wsi Beresteczko – Łykoszyn, 24 kwietnia 1732 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 13 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Bielski w dniu 28 kwietnia 1732 r. [feria 2 post Dominicam Misericordiae proxima a. D. 1732].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 321, s. 44-45 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

My niżej podpisami wyrażeni, vigore laudi prześwieznego województwa bełskiego na sejmiku gospodarskim a. 1731 do weryfikacyjej taryfy tegoż prześwieznego województwa obrani i destynowani komisarze.

Wiadomo czyniemy, komu o tym wiedzieć należy, a mianowicie j.o., j.w. ichm. panom, dziedzicom, posesorom, starostom i tenutariuszom wszystkim, iż za rekwizycją w. jm. pana Mikołaja na Wiszniowie i Beresteczku Koca sędziego ziemskiego bełskiego, do dóbr Beresteczka w województwie bełskim, powiecie grabowieckim sitorum et iacentium zjachać na dzień 5 maja anni praesentis 1732 przyrzekliśmy i tam podług wyżej wyrażonego laudum komisję naszą, zgadzając się ad mentem prześwieznego województwa, ekspediować zechcemy⁵⁹⁸. O którym terminie w. ichm. panom dziedzicom beresteckim wiadomo czynimy i niniejszym listem innotescencyjalnym oznajmujemy. Datum w Łykoszynie⁵⁹⁹, die 24 aprilis a. 1732.

Antoni Wydźga m.p.

Maurycy Radecki m.p.

Stanisław Kurdwanowski m.p.

Tomasz Babiński m.p.

⁵⁹⁸ Akta rewizji wsi Beresteczko zob. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 17-19.

⁵⁹⁹ Łykoszyn, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

175. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 7 sierpnia 1732 r.

Sejmik zerwany.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 7 sierpnia 1732 r. – Warszawa, 18 czerwca 1732 r.*

Rp. CDIAUL, Fond. 1, Opis 1, 321, s. 590-595 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Stawiński w dniu 23 lipca 1732 r. [feria 4 in crastino festi Sanctae Mariae Magdalenae a. D. 1732].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 54, s. 391 – oblata, tylko notka aktykacyjna w księdze protokołów; w grodzie horodelskim oblatowano w dniu 19 lipca 1732 r. [Sabbatho post festum Divisionis Sanctorum Apostolorum proximo a. D. 1732].

Druk: AS 1696-1732, s. 1084-1085.

176. Sejmik powtórny przedsejmowy w Bełzie, 28 sierpnia 1732 r.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący powtórny sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 28 sierpnia 1732 r. – Warszawa, 18 sierpnia 1732 r.*

Rp. CDIAUL, Fond. 1, Opis 1, 321, s. 800 – tylko nagłówek, uniwersału nie oblatowano, pozostawiono puste miejsce; w grodzie bełskim w dniu 21 sierpnia 1732 r. [feria 5 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1732].

Druk: AS 1696-1732, s. 1095-1096.

2. *Laudum powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 28 sierpnia 1732 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 321, s. 854-855 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 28 sierpnia 1732 r. [feria 5 post festum Sancti Bartholomaei Apostoli proxima a. D. 1732].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1055.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, za powtórny J.K.M. p.n.m. na sejmik przedsejmowy uniwersałem, na dzień 28 miesiąca sierpnia do Bełza zgromadzeni, obrawszy zgodnemi głosami za dyrektora koła naszego w. jm. pana Szymona Olszyńskiego cześnika bełskiego, liberis concordantibus votis et suffragiis uprosiliśmy za posłów j.w. ichm. panów Józefa Jabłonowskiego buskiego, Feliksa Wielhorskiego braclawskiego, Aleksandra Świeżawskiego cudnowskiego, Józefa Olszewskiego szmeltynskiego starostów i tymże ichm. pro fundamento punkta w instrukcyi anni 1728 wyrażone do promocyjej zaleciwszy, a niektóre teraz przydawszy, podaliśmy.

A że w. ichm. panowie chorąży grabowiecki⁶⁰⁰ i [855] cześnik bełski⁶⁰¹ kandydacyjej swojej praemisso laudo deklarowanej ustąpili, tedy facilitatem hanc rekompensować primis suffragiis spondemus.

Które to laudum w. jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać i do akt grodzkich bełskich podać zleciliśmy. Datum ut supra.

Szymon Olszyński cześnik bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Locus sigilli

3. Instrukcja dana posłom na sejm z powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 28 sierpnia 1732 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 5-9 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 28 sierpnia 1732 r. [feria 5 post festum Sancti Bartholomaei Apostoli proxima a. D. 1732].

Inne rękopisy: **Rp.** 2 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 321, s. 855-861 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1057-1061.

Instrukcja na sejm ekstraordynaryjny dwuniedzielny warszawski, j.w. ichm. panom posłom Józefowi Jabłonowskiemu buskiemu, Feliksowi Wielhorskiemu braclawskiemu, Aleksandrowi Świeżawskiemu cudnowskiemu, Józefowi Olszewskiemu szmeltynskiemu starostom od województwa bełskiego uproszonym, die 28 augusti a. D. 1732 na sejmiku w Bełzie ekspediowanym dana.

1. Cokolwiek w ojczyźnie naszej tranquillitatis et prosperitatis liczyć się teraz może, Regi Regum nieskończona niech będzie chwała, której variis przed tym calamitatibus castigavit, ut emendet państwo to w pokoju i najjaśniejszego pana Augusta II w pożądanym konserwuje zdrowiu. Któremu ichm. panowie posłowie nasi najniższą imieniem naszym oddawszy adoracyją, oświadczą teneritudinem wiernej i życzliwej aprekacyjej, jako i najczerstwszego i jako najdłuższego wieku. A oraz upraszać będą

⁶⁰⁰ Józef Radecki chorąży grabowiecki.

⁶⁰¹ Szymon Olszyński cześnik bełski.

J.K.M. p.n.m. non remittat manus, quibus Rempublicam defendit, non avertat oculos, quibus bono publico prospexit.

2. A ponieważ przeszła instrukcja na sejm in anno 1728 ichm. panom posłom dana, ob casum zerwanego sejmu żadnego skutku nie wzięła, tedy onę in omnibus punctis reassummendo i do niej się referendo, pro basi et fundamento ichm. panom posłom zalecamy, antiquam przy tym praxim sejmowania zachować zlecamy.

3. Że zaś tak dostojęństwo J.K.M. p.n.m., jako też i constitutio securitatis publicae zawisła najbardziej in armato legum ministerio, tedy instabunt ichm. panowie posłowie do [6] J.K.M. p.n.m., aby w oddaniu buław nie raczył diutius morari expectationem publicam i chciał accelerare distributivam iustitiarum (choćby też, broń Boże, adversus casus zerwania sejmu miał nastąpić). Do których urzędów emeritam domum j.w. ichm. panów Potockich, tudzież j.w. jm. pana wojewody mazowieckiego, regimentarza wojsk koronnych⁶⁰² rekomendować będą.

4. W pretensyjej o zasługi dawniejszego komputu wojska per constitutionem przy zakończeniu konfederacyjej tarnogrodzkiej ad mutuam compensationem in sui penso zostawionej, że na przeszłym sejmie non subsecuta resolutio, urgebunt ichm. panowie posłowie, aby ten interes finaliter odebrał decyzją, specialiter cavendo, aby ćwierć podhajecka augustowa anni 1698, distincto merito zasłużona i przez województwa maiori in parte zapłacona, w niektórych tylko resztująca, odebrała in residuitate competentem satisfactionem.

5. Przy tychże zasługach pretensyje sukcesorów śp. jm. pana [Stanisława Jana] Jabłonowskiego hetmana wielkiego koronnego, który na usługę R.P. fortunę swoją invadiavit, aby iustum w respektie R.P. znalazły vindicium, promowować będą; także j.w. ichm. panów Potockich.

6. Coaequatio także w podatkach przez ustanowienie taryfy equaliter wszystkie dobra oneratis, auctio wojska in tuitionem granic, restitutionem piechoty łanowej ad antiquum usum, provisionem artyleryi i fortet, particulariter promowować [7] będą ichm. panowie posłowie, także aby cudzoziemskie wojsko, jeżeli się jakie znajduje, removeatur.

7. Konferencyje z jm. ks. nuncyjuszem⁶⁰³ serio promovebunt ichm. panowie posłowie, aby swój skutek wzięły in Regno, a to dla umniejszenia expens R.P. do Rzymu, cokolwiek zaś na tę legacyją skarb koronny wydał, non secuto effectu, restitutionem tego i na insze potrzeby accomodationem domówią się.

8. Pluralitas starostw w jednej osobie że jest expectantibus et bene meritis praeiudiciosa, domówią się observantiam legum et pactorum ichm. panowie posłowie.

9. Będą także mieli animadwersyją, aby indygenaty i nobilitacyje sine consensu województw i ich rekomendacyi nie były pozwolone, na przeszłym zaś sejmie neo admissis do tej prerogatywy aby iuxta statutum tempus honory i starostwa non conferantur, tudzież ichm. impossessionati w naszym województwie aby pro vacanti podane były.

10. Fortyfikacyja Lwowa widoma i wiadoma, pociąga iustum respectum, więc przy innych tego miasta desideriach recommendabunt ichm. panowie posłowie, aby alter-

⁶⁰² Stanisław Poniatowski wojewoda mazowiecki, regimentarz generalny wojska koronnego.

⁶⁰³ Camillo Paolucci arcybiskup tytularny Ikonium, nuncjusz apostolski w Rzeczypospolitej.

nata Trybunału Koronnego raz we Lwowie, drugi raz w Radomiu [8] bywać mogła, w Lubelskim zaś Trybunale ażeby sprawy zaległe prędzej ekspediować się mogły, *conferent de modo accelerationis*.

11. J.w. jm. księdza biskupa kijowskiego⁶⁰⁴ godne zasługi *recommendabunt* J.K.M., także jm. księdza [Felicjana Filipa] Wołodkiewicza episkopa ritus graeci [chełmskiego], ażeby *iure antecessora* swego przy archimandrii żydyczyńskiej był konserwowany.

12. Żydzi starsi ziemscy województwa naszego aby dyspartymentami swymi pro libitu na miasteczka pogłównego nie wkładali, mianowicie szlacheckie, a pod tym pretekstem na własne swoje pożytki nie obracali, *cavebunt* ichm. panowie posłowie, żeby ciż Żydzi, każdy w swoim województwie, czynili rachunek swojej dyspozycji.

13. Starostwa cudnowskiego dóbr *immunitatem* przez niesłuszną uzurpacją gruntów a *collateralibus haeredibus* przez uproszenie komisji et *comissariorum* ab *utrinque aequaliter designandorum* *prospicient* ichm. panowie posłowie.

14. *Desiderium* także sukcesorów śp. jm. pana Jana Olszańskiego porucznika *promotioni* oddajemu ichm. panów posłów.

15. In *fundamento* instrukcji przez w. jm. pana posła J.K.M. p.n.m. in *ordine exemptionis* ekonomii szawelskiej *recommendabunt* ichm. panowie posłowie, aby wykupienia sposób był wynaleziony, *non praeiudicando quidquam iuribus et summis obligatoriis* najjaśniejszego jm. Królewicza Jakuba, *praevia reali* [9] et *prompta satisfactione* tak in *summa capitali*, jako też in *proventibus*, przez kogo się pokaże *interceptis*, *per eundem restituendis*.

16. Rewizja *laudis particularibus* naznaczona, aby *lege publica* *firmetur*, starać się będą.

17. Aprobacja fundacji oo. bernardynów sokalskich, *domicilii* Matki Najświętszej, aby *per constitutionem* była warowana, *cum omnimoda iurium et privilegiorum confirmatione*, z nadaniem Babińca⁶⁰⁵ i przewozu, *sine quavis praepeditione et usurpatione* ichm. panów starostów, starać się będą etiam *cum discrimine* sejmu, tudzież o aprobacją oo. bazylianów Woli Derewlańskiej⁶⁰⁶.

18. Kamienice i dworki szlacheckie po miastach J.K.M. aby *oneribus et dispositionibus* *non subiaceant*, ale tylko ad *forum terrestre* i Trybunału Koronnego a nie skarbowego należały, usilnie starać się będą.

19. *Desiderium anteriori laudo recommendatum* w. jm. pana Mikołaja Koca sędziego ziemskiego bełskiego, respektom dóbr Wiszniowa⁶⁰⁷ *dziedzicznych*, tudzież w. jm. pana Antoniego Wydzgi *effective promotioni* rekomendujemy.

Caetera activitati ichm. panów posłów *committimus* i tę instrukcją w. jm. panu marszałkowi zleciliśmy podpisać.

⁶⁰⁴ Jan Samuel Ożga biskup kijowski.

⁶⁰⁵ Babiniec, wieś w pow. bełskim (ob. część miasta Sokal w rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina).

⁶⁰⁶ Wola Derewlańska, wieś w pow. buskim (ob. Волиця-Деревлянська w rej. buskim, obw. lwowski, Ukraina).

⁶⁰⁷ Wiszniów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. krasnostawskim, woj. lubelskim).

Szymon Olszyński cześnik bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Locus sigilli

Josephus a Poradów Rulikowski p[odczaszy] b[ełski]

Franciszek Stadnicki m.p.

Andrzej Prek m.p.

177. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1732 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

178. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1732 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 16 września 1732 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 21-26 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Andrzej Onyszkiewicz w dniu 17 września 1732 r. [feria 4 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1732].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 321, s. 988-997 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1063-1073.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodźcy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, in locum consiliorum na sejmik boni ordinis, nazajutrz po sejmiku deputackim ad mentem legis publicae przypadający, unanimes consensu i za zgodnymi głosami obraliśmy sobie i uprosili za dyrektora koła naszego rycerskiego w. jm. pana Antoniego Wydźgę, pomorskiego i znaku pancernego j.w. jm. pana wojewody bełskiego⁶⁰⁸ chorążego i takową obrad naszych in commune bonum umówili i postanowili uchwałę.

A naprzód, ponieważ rewizycja dóbr anterioribus laudis uchwalona i przez ichm. panów rewizorów w dobrach beresteckich zaczęta, in aliis bonis oppidis et villis w województwie naszym bełskich iacentibus ob legalitates ichm. panów, to jest w. ichm. panów Antoniego Wydźgę pomorskiego i znaku pancernego j.w. jm. pana wojewody

⁶⁰⁸ Stanisław Potocki wojewoda bełski.

bełskiego chorążego, Maurycego Radeckiego łowczyca buskiego, Stanisława Kurdwanowskiego łatyczowskiego, Tomasza Babińskiego smoleńskiego podczaszych in antecessum nie tylko uprosiwszy, ale i teraz upraszamy, aby ad normam zaczętej w pomienionych dobrach Beresteczku rewizyi i tam już ekspedycyjowanej, w innych wszystkich dobrach, miastach, miasteczkach i wsiach tak dawnych, jako też i novae locationis generaliter wszystkich królewskich, ziemskich i duchownych, w województwie naszym bełskim leżących i będących, kontynuowali.

Którzy ichm. panowie rewizorowie uproszeni, absentia unius non obstante, dummodo tres adsint, jeśliby actum suum iuxta anteriora lauda in spacio 12 niedziel ekspediować nie mogli, tedy obligujemy, ażeby in decursu unius anni irremissibiliter functionem suam exerceant i rewizje tak pogłównego, jako i podymnego quam exactissime, etiam in casu quorumvis bonorum haeredum et possessorum terrestrium, regalium et spiritualium renitentiae et cuiusvis contradictionis seu oppositionis wójta lub przysięgłych albo gromady, ad utrumque inferius specificatum opus skonwokowawszy et quidem co do pogłównego in circuitu antiquarum województwa naszego bełskiego granitierum inwestygować i spisać. Co zaś do podymnego, osiadłe grunta półłańcze, ćwiartnickie, zagrodnickie, tudzież i puste, nie tykając łańów, obszarów i gruntów dworskich, skonotować i one wójtowi lub przysiężnemu, albo ex communitate dwom ludziom starym w każdych dobrach, nullis penitus exceptis realitatem praemissorum poprzysiąc nakażą i te swoje, tak pogłównego, [22] jako i podymnego rewizyje spisane na przyszły, da Bóg, sejmik gospodarski przywieźć, komportować i one na tymże samym sejmiku gospodarskim, jako in diminutionem jednych et praeaggravationem drugich dóbr fideliterque est peracta, poprzysiąc mają.

In casu zaś niedojścia sejmiku gospodarskiego toż samo coram dignitariis et officialibus terrestribus województwa naszego explere obligantur.

A według pomienionej rewizyi województwo nasze bełskie, non commutando quidquam płacy regularnej wojsku na województwo według R.P. postanowienia włożonej, quinimmo constitutioni anni 1717 studendo, tak aby cała suma wojsku z województwa naszego contingens wynosiła, taryfę sine aggravatione jednych, diminutione drugich ułożyć.

Ne sterilecat zaś ichm. panów rewizorów labor, każdemu z ichm. praemissam revisionem expediendi po 200 talerów bitych z najpierwej uchwalić się mających podatków deklarujemy.

Desiderium jm. pana Kazimierza Wierzbickiego komornika granicznego bełskiego w pretensyi długu nie zapłaconego, in laudis anterioribus wyrażonego, za funkcją poselstwa do niegdy j.w. jm. pana wojewody podlaskiego, hetmana natenczas polnego koronnego⁶⁰⁹, dotąd jeszcze nie uspokojonego, kontentując tegoż jm. pana Wierzbickiego na pomienioną funkcją koszta i fatygi, też sumę in laudis anterioribus specyfikowaną, to jest 2 tys. złp, jako też w. jm. pana Antoniego Ilowieckiego podsędką bełskiego za funkcją komisarstwa podczas wojsk egzotycznych w Polsce będących ekspedycyjowaną sumę, anterioribus laudis postanowioną. Jm. pana Dominika Bystrzanowskiego stolnika różańskiego za funkcją komisarstwa i poselstwa podczas inkur-

⁶⁰⁹ Stanisław Mateusz Rzewuski wojewoda podlaski, hetman polny koronny.

syi wojsk różnych auksyliarnych odprawioną, sumę in anterioribus laudis wyrażoną. Nie mniej desiderium ichm. panów Preków, braci między sobą rodzonych, resztującej sumy półtora tys. złp ad complementum 3 tys. złp laudo anni 1709 za ruinę dóbr Przemysłowa⁶¹⁰ przez wojsko szwedzkie za województwo bełskie poniesioną, uchwalonych i dotąd pomienionej resztującej sumy półtora tys. złp nie zapłaconej i nie odebranej, osobiłwie zaś jm. pana Andrzeja Preka podczaszego bielskiego za konflagracją dworu przemysłowskiego złp 500 anterioribus laudis pozwołoną, similiter ichm. panów Mikołaja [23] Dąbrowskiego żytomierskiego, [Antoniego] Trembińskiego drohickiego podczaszych, wiszniowskiego, pohujskiego, tudzież ichm. oo. dominikanów bełskich pro conflagrata ecclesia, ichm. oo. trynitarzów tomaszowskich in extructionem aedis, oo. bernardynów konwentu sokalskiego pro coronatione iconis Thaumaturgae in toto orbe miraculis clarae et ad eandem iconem devotis premissorum patrum orationibus, tymże oo. bernardynom sumę 2 tys. złp, oo. Scholarum Piarum kolegium waręskiego sumę in anterioribus laudis na votum do Serca Pana Jezusowego wyrażoną.

Singulariter w. ichm. panów komisarzów na Trybunał Skarbowy Radomski, jako to j.w. jm. pana Józefa Sierakowskiego strażnika wielkiego koronnego po 2 tys. złp za każdy rok, poczynszy ab actu obrania ad actum podziękowania, iuxta anterius laudum anni 1731. A w. jm. pana Józefa z Krukowa Radeckiego chorążego grabowieckiego za funkcją przeszłą, niedawno w roku terażniejszym skończoną, 2 tys. złp inhaerendo legi naznaczamy.

Inne desideria ichm. panów konflagrantów, jako to jm. pana Kucharskiego, jm. pana Białobockiego i innych wszystkich ichm. in anterioribus laudis expressa et specificata, te wszystkie wyżej wyrażone sumy, tak specificie konotowane, jako też in anterioribus laudis dołożone, do podatków przyszłych, najpierwej uchwalić się mających, referujemy, odkładamy i regulujemy, oraz z tychże, da Bóg, przyszłych uchwalić mających podatków satysfakcją każdemu ichm. naznaczamy.

Uchwaloną zaś przeszłym sejmikiem anni 1731 w. ichm. panom [Antoniemu Janowi] Świeżawskiemu wojskiemu bełskiemu i [Michałowi Józefowi] Komorowskiemu łowczemu buskiemu na Trybunał prope skończony deputatom rekompensę, to jest każdemu z ichm. po 2 tys. złp pozwolone, te in ordine wypłacenia do egzakcyi w. jm. pana [Jana] Świeżawskiego miecznika żytomierskiego podatku czopowego i szelężnego naznaczamy i odsyłamy, ea adiecta conditione, że jeżeli z pomienionej egzakcyi czopowego i szelężnego in parte seu in toto nie odbiorą lub non sufficiet satisfactio, tedy simili modo jako i drugich ichm., wyżej wyrażonych, do przyszłych podatków uchwalić mających, dla odebrania swojej należytości remittimus.

Mając zaś wzgląd na znaczną konflagratę miasta Uhnowa⁶¹¹, a przez to niemalą ruinę Żydów tamecznych, tedy z podatku czopowego i szelężnego anterioribus laudis uchwalonego, praecipue ultimario anni 1731 aprobowanego et ad executionem et exactionem, [24] nemine contradicente postanowionego, złp 300 z pomienionego miasta tylko, exceptis villis, defalkujemy i wytrącamy, obligując w. jm. pana miecznika żyto-

⁶¹⁰ Przemysłów, wieś w pow. bełskim (ob. Перемисловичі w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶¹¹ Uhnów, miasto w pow. bełskim (ob. Угнів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

mierskiego⁶¹², egzaktora pomienionego podatku czopowego i szelężnego, aby z wyżej rzeczzonego miasta Uhnowa specyfikowanych zł 300 nie egzekwował i nie odbierał.

A że ad illationem ichm. braci według taryfy ichm. panów [Antoniego] Mrocza i [Jacka] Skomorowskiego miasteczka i wsie niektóre są in unum, natenczas sub uno dominio haereditate et possessione zostające i będące, połączone i z kilku wsiów takich wraz złączonych w pomienionych taryfach podatek czopowego i szelężnego naznaczony i specyfikowany, teraz zaś per varias dispositiones et transactiones rozdzielone reperiuntur et distinctim in varias possessiones deveniunt. Z których contingens quantitatis, po czemu z której wsi powinno się importować, non apparet i jedne dobra do drugich dóbr onus solutionis odkładają i referują. Tedy obviando praemissis obligujemy w. jm. pana [Jana] Świeżawskiego miecznika żytomierskiego, egzaktora czopowego i szelężnego, aby takowe miasta, wsie i dobra anteriori tempore in unum computata, iuxta delicatam conscientiam et rectitudinem suam, sine quavis iniuria alleviatione et praeaggravatione bonorum, solum Deum prae oculis habendo, dystyngwował i proporcjonalne contingens quantitatis iuxta exigentiam bonorum, tak aby cała suma z całych złączonych dóbr przychodząca wyniknęła, distinctim na każdą wieś naznaczył i według rozdzielenia swego podatek czopowego i szelężnego egzekwował. A gdzieby w których dobrach distinctim kwity z podatku czopowego i szelężnego znajdować się miały, tedy według tych kwitów solutionem jm. pan egzaktor repetere ma. Rigor zaś super renitentibus in anterioribus laudis expressus in toto extenditur et reassumitur.

A ponieważ iuxta antierius ultimarium laudum taryfy ichm. panów Skomorowskiego i Mrocza, rękoma w. ichm. panów marszałka i asesorów natenczas podpisane, ad acta per oblatam nie są podane, więc obstringimus w. jm. pana Świeżawskiego miecznika żytomierskiego, aby pomienione taryfy in spatio quatuor septimanarum ad acta castrensia Belzensia seu Horodlensia irremissibiliter [25] podał⁶¹³.

Uważając zaś securitatem fortunę, honorów obywatelów województwa naszego bełskiego, które in sola praerogativa dispositionibusque ac transactionibus terrestribus et castrensibus nec non actis publicis consistunt, a te ob vetustatem temporis et revolutionem antiquarum incursionum, niektóre zaś ob indispositionem ichm. panów regentów et acta assistentium są dispersa et dissoluta, i do kwerendy transakcyi trudne, a przez inkonweniencyje za sobą pociągające detrimentumque fortunę niektórym ichm. panom obywatelom causantes, tedy i temu zabiegając, i ponieważ anteriora lauda in puncto revisionis actorum sancita, tak ob legalitates ichm. naznaczonych i uproszonych rewizorów, jako też ob subsecuta fata śp. jm. pana [Jerzego] Łęskiego miecznika żytomierskiego, ad executionem nie przyszły, tedy quo ad acta terrestria uprosiliśmy jm. pana Stanisława Białobockiego et omnem dispositionem eorundem terrestrium actorum una cum sigillo terrestri totaliter dajemy i zlecamy, obligując jm. amore publici et totius conventus nostri, aby pomienione księgi ziemskie in suam dispositionem odebrawszy, quam diligentissime zrewidował i dla zupełnej, tudzież łatwiejszej re-

⁶¹² Jan Świeżawski miecznik żytomierski.

⁶¹³ W grodzie bełskim taryfę tę oblatował Gen. Antoni Progulbicki subdelegat grodzki bełski w dniu 28 listopada 1732 r. [feria 6 ante festum Sancti Andreae Apostoli a. D. 1732] (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 31-45 – oryginał; CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 321, s. 1484-1506 – oblata).

quirentium kwerendy, tak protokoły, jako indukty i kopie secundum annos et actus qua posse ułożył i do najlepszego porządku przyprowadził, transakcye rekwirującym salvis iuribus cancellariae solitis, z pieczęcią ziemską i swoją korektą wydawał. Zawdzięczając zaś fatygę i pracę jm., na przyszłym, da Bóg, sejmiku omnem gratitudinem z pierwszych, da Pan Bóg, uchwalić mających podatków deklarujemy. Quo vero ad acta castrensia i te żeby in sua quam sufficientissima zostawały dispositione et perfectum miały ordinem, upraszamy i obligujemy.

J.w. jm. pana [Franciszka] Potockiego starostę bełskiego, ażeby, da Bóg, za szczęśliwym ex oris extraneis powrotem, którego jak najprędzej życzymy, jm. pana regenta grodzkiego, terrigenam et possessionatum województwa naszego et ad munus premisum capacem instalował.

Ad extremum desiderium j.w. jm. księdza Krasowskiego kanonika [26] chełmskiego, dziekana i proboszcza bełskiego intuitu ex divina permissione fulminis ictu w Machnówku⁶¹⁴ pogorzenia do przyszłego, da Bóg, sejmiku pro assignanda consolatione odkładamy i odsyłamy.

Przywilej super tribunatum Grabovecensem jm. panu Markowi Lesieckiemu z łaski najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. konferowany, jako in conventu nostro praesenti przez tegoż jm. pana Lesieckiego był prezentowany i w kole naszym rycerskim czytany, tak i laudo praesenti konotujemy, oraz po postanowionej in praesenti boni ordinis conventu uchwałę i po uczynionym przez w. jm. pana Józefa Radeckiego chorążego grabowieckiego za funkcją komisarzką podziękowaniu, ponieważ desiderium publiczne województwa naszego exposcit succedaneum, więc zgodnemi głosami j.w. jm. pana Tomasza na Zamościu ordynata zamojskiego, starostę płoskirowskiego na Trybunał przysły Skarbowy Radomski uprosiliśmy i na rok jeden za komisarza obrali. Hac adiecta conditione, że choćby sequenti temporis infelici sorte następujący nie doszedł sejmik, tedy pomieniona komisarzka funkcja dłużej extendi nie powinna.

Którą to uchwałę nemine contradicente ustanowiwszy, aby ad notitiam wszytkich przyść mogła, zlecamy w. jm. dyrektorowi koła naszego rycerskiego, aby z w. ichm. panami asesorami podpisawszy, do akt per oblatam podał. Działo się w Bełzie, iam in loco consiliorum usitato, to jest ob conflagrationem ecclesiae oo. Dominikanów, soliti loci consiliorum, w kościele farnym, die 16 septembris a. D. 1732.

Antoni Wydźga chorąży pomorski, marszałek koła rycerskiego prześwieznego województwa bełskiego

Chrystophor Kazimierz z Wahanowa Micuta pisarz grodzki horodelski, koła rycerskiego prześwieznego województwa bełskiego asesor m.p.

Dominik Bystrzanowski stolnik różański, województwa bełskiego asesor m.p.

Tomasz Skawiński skarbnik żytomierski, koła rycerskiego prześwieznego województwa bełskiego asesor m.p.

⁶¹⁴ Machnówek, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

179. Sejmik relacyjny w Bełzie, 17 listopada 1732 r.

Sejmik zerwany.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 17 listopada 1732 r. – Warszawa, 16 października 1732 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 30, s. 252 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatował Lab. Iwan Steciow poddany ze wsi Kamionka w dniu 10 listopada 1732 r. [feria 2 pridie festi Sancti Martini Pontificis et Confessoris proxima a. D. 1732].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 321, s. 1224 – tylko nagłówek, tekstu uniwersału nie przepisano; wpis pod datą 31 października 1732 r. [feria 6 in vigilia festi Sanctorum Omnium a. D. 1732].

Druk: AS 1696-1732, s. 1096-1099.

180. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 15 grudnia 1732 r.

Sejmik zerwany.

1. *Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 15 grudnia 1732 r. – Warszawa, 18 października 1732 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 30, s. 244a – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 10 listopada 1732 r. [feria 2 pridie festi Sancti Martini Pontificis et Confessoris proxima a. D. 1732].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 321, s. 1521-1524 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Andrzej Nowosielski w dniu 3 grudnia 1732 r. [feria 4 post festum Sancti Andree Apostoli proxima a. D. 1732].

Druk: AS 1696-1732, s. 1099-1101.

181. Sejmik przedkonwokacyjny w Bełzie, 18 marca 1733 r.

1. *Uniwersał prymasa Andrzeja Teodora Potockiego ogłaszający bezkrólewie i zwołujący sejmik przedkonwokacyjny w Bełzie na dzień 18 marca 1733 r. – Warszawa, 7 lutego 1733 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 30, s. 350 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 28 lutego 1733 r. [Sabbatho post Dominicam Invocavit Quadragesimalem proximo a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 343-348 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Józef Śmidziński w dniu 3 marca 1733 r. [feria 3 post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem proxima a. D. 1733]; **Rp. 3** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 54, s. 410 – oblata, tylko notka aktykacyjna w księdze protokołów; w grodzie horodelskim oblatowano w dniu 25 lutego 1733 r. [feria 4 post Dominicam Invocavit Quadragesimalem proximo a. D. 1733].

Druk: AS 1733-1763, s. 1-5.

2. *Laudum sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 18 marca 1733 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 49-55 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Mierkowski w dniu 24 marca 1733 r. [feria 3 post Dominicam Iudica Quadragesimalem proxima a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 371-380 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1089-1097.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, obywatele et generaliter całe rycerstwo województwa, bełskiego ziem i powiatów do niego należących, za uniwersalem i denuncjacyją j.o. ks. jm. Teodora Potockiego jako prymasa et primi principis Regni Poloniae et M.D.L. na sejmik antekomicyjalny i miejsce consultationum nostrarum zwyczajne, do Bełza, pro die 18 martii r. 1733 zgromadzeni.

Po uczynionej sami sobie kondolencji śmierci zeszłego nam śp. Pana, najjaśniejszego K.J.M. Augusta II, in hac Reipublicae orbitate et periculis sine consilio et armis nie chcąc zostawać, et perfectionem status ojczyzny naszej, która ex tribus constat ordinibus, chcąc perducere do pory jej, naprzód unanimi votorum consensu uprosiwszy za dyrektora koła naszego j.w. jm. pana Jerzego Potockiego grabowieckiego, tłumackiego, dubieńskiego, rostowskiego starostę, na utrzymanie wiary świętej rzymskiej katolickiej, honoru Najświętszej Panny Niepokalanego Poczęcia i świątnic Bożych, praw,

swobód i wolności naszych atque liberae vocis, a wolnej in libera Republica elekcyi przyszej Pana nowego, poprzysiężoną między sobą dla różnych interwencji zachodzących conformi et unanimi consensu uczyniwszy konfederacją, tegoż jm. pana marszałka koła naszego rycerskiego póty odstąpić sub fide, honore et consensu nie powinniśmy, póki pomienionej konfederacyi ekswinkulacja nie nastąpi.

Województwa zaś naszego bełskiego, ziemi, powiatów do niego należących takową formujemy [50] uchwałę.

Naprzód, widząc osierociałą R.P. naszą oraz bezpieczeństwo jej tak wewnętrznej, jako i postronnej przewidując, naprzód zgodnie uprosiliśmy e medio nostri na czas naznaczonej konwokacji generalnej warszawskiej w. ichm. panów posłów Franciszka Potockiego bełskiego, hrubieszowskiego etc. starostę, Józefa z Krukowa Radeckiego chorążego grabowieckiego, Mikołaja Koca sędziego ziemskiego bełskiego, Jerzego Rzeczyckiego starostę rzeczyckiego, którym ichm. instrukcją konformującą się do konfederacyi dajemy i tąż instrukcją ichm. panowie posłowie in omnibus punctis aby utrzymywali, iuramento ad praesens w kole naszym in praesentia totius congressus de tenore sequenti: „Przysięgamy Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Św. Jedy-nemu, iż będąc obrani posłami z województwa bełskiego na konwokację przy wierze świętej rzymskiej, katolickiej, prawie i wolności obstawać i instrukcją województwa per omnia we wszystkich punktach utrzymywać i promować, nic nad opisanie tej instrukcyi sobie nie postępując, pro posse będziemy in materiam elekcyi albo przyznania przyszelego Króla wdawać się żadnym sposobem na przyszej konwokacyi nie mamy, ale też sama elekcyja ażeby totaliter ad campum electoralem et congressum wszystkich województw viritim zatrzymana była, referendo se w tym do województw utrzymywać, nie uwodząc się żadnymi korupcyami, obietnicami i obligacyami powinni będziemy, tak nam Panie Boże dopomóż i Niewinna Męka Chrystusa Pana” praestito obligantur.

Jako zaś j.o. ks. jm. prymasa in hac orbitate patriae paternum [51] erga Rempubli-cam widzimy amorem et indefessam praw i wolności vigilantiam, tak do należytej zna-jąc się wdzięczności, obligujemy w. ichm. panów posłów, aby condigne podziękowaw-szy, o dalszą manutencyją upraszali i na przyszłym convocationis sejmie oświadczyli się, że post dolenda fata najjaśniejszego K.J.M. Augusta II do korony non extraneum, ale tylko Polaka, in visceribus Regni et M.D.L. urodzonego, os de ossibus nostris po-chodzącego, województwo bełskie na przyszej, da Bóg, przez stany R.P. naznaczonej wolnej elekcyi przez spisana i poprzysiężoną konfederacją, nie przez posłów, ale viri-tim utrzymywać deklarowało się. In materiam zaś elekcyi albo przyznania przyszelego Króla ciż ichm. panowie posłowie na konwokacyi przyszej wdawać się nie mają.

^aKtórzy to ichm. panowie posłowie ad praesens na konwokację, czyli też i na przy-szłą, da Bóg, koronacją już munus funkcyci swojej wysuwać się nie powinni^a.

Stosując się zaś do generalnych konfederacyi sub interregnis następujących et praciepie annorum 1586, 1587, 1632, 1648, 1674 dla przyjmowania tylko rezygnacyi, donacyi, kwitów i wszelkich zapisów na wieczność, i innych transakcyi potocznych, jako to czynienia manifestacyi, zeznania na sądy kapturowe relacyi, wydawania ekstraktów, akta tak ziemskie, jako i grodzkie województwa naszego bełskiego, które zawarte były, j.w. ichm. panowie starostwie grodowi i ich urzędy grodzkie, pisarze, regenci, susceptanci, jako też i jm. pan regent ziemski bełski a publicatione praesentis laudi

otworzyć mają. A które grody województwa naszego in fundamento wyżej specyfikowanych konfederacyi nie zawierali akt, te in iisdem transactionibus, recognitionibus, donationibus, inscriptionibus, manifestationibus, [52] relationibus na kapturowe sądy exportandis otworzenie ksiąg i susceptę swoją kontynuować powinni.

Ubezpieczając zaś domy i fortuny nasze, tudzież providując securitatem dróg, gościńców i nas wszystkich, jako też kupców nimi przejeżdżających, obligujemy i upraszamy j.w. ichm. panów starostów grodowych województwa naszego, aby insistendo uniwersałowi j.o. książecia jm. prymasa propter securitatem et integritatem, każdy z ichm. w mieście swoim grodowym ludzi tamże ze wszelkim orężem i moderunkiem mieli, którzy, jeżeliby się gdzie i na którym miejscu kupy swywolne, ludzie bez służby będący, znajdowały się, znosić, onych łapać, brać i do sądu kapturowego odsyłać mają, a sądy kapturowe takowe sprawy indilate, iuxta exigentiam negotii ante omnes causas, ad normam legis criminaliter sądzić powinny.

Także aby żaden z nas, tudzież administratorów i poddanych naszych, takowych ludzi nie przywoził i z nimi kointeligencyi nie miał, sub rigore criminaliter takowe osoby sądenia, ale jeżeliby się u kogo któren z swywolnej kupy znajdował, albo o nim wiedzieć mógł, takowego do dworu, a dwór do ludzi w. ichm. panów starostów grodowych, a ichm. panowie starostowie do sądów kapturowych nieodwłocznie odsyłać obstringuntur.

A że zagaściło się, iż Żydzi posadowiwszy, albo też zapomogłszy się, po miastach tak ziemskich, jako i królewskich, tudzież duchownych, [53] do innych miast pod protekcją panów uciekać zwykli, aby ad requisitionem cuiusvis iniuriati more dziedzicznych poddanych wydawani byli, a in casu denegatae extraditionis forum ad recuperandum secundum praescriptum legis, jako o poddanego naznaczamy, excepto tych Żydów i arendarzów, którzy by od dziedziców i panów swoich lub posesorów krzywdy wielkie poczynione mieli, a w niczym nie zawiedli, tedy takowi temu postanowieniu podlegać nie mają.

Wielka krzywda nam wszystkim przez to się dzieje, że poddani na wsie postronne i województwa inne uciekać zwykli. Zabiegając tedy tym inkonwieniencom unanimi consensu postanawiamy i sobie przyrzekamy, że, czyli to z sąsiedztwa, czyli z postronnych województw albo powiatów, będzie chłop uciekać, to go dziedzic posesor lub administrator tych dóbr, przez które by przejeżdżał albo przechodził z żoną, dziećmi i ze wszystkim sprzętem jego, do tego, czyj by był, oddać i odesłać jeden drugiemu powinniśmy. Co ichm. panowie dziedzice i posesorowie ichm. panom komisarzom, ekonomom, administratorom zlecić tenentur, sub responsione in quocunque foro.

Dla lepszej zaś in praemissis wiadomości, ażeby każdego z ichm. panów dziedziców, posesorów notyfikacja doszła, upraszamy j.w. jm. pana marszałka koła naszego rycerskiego, ażeby uniwersał wydał et hoc in passu postanowienie nasze insimul z ichm. panami asesorami w uniwersale wyraziwszy, tenże uniwersał po miastach, miasteczkach, jako też parafiach aby [54] był publikowany i przybity, obligujemy.

Stosując się zaś do konfederacyjej warszawskiej generalnej 1674-ti, którą sprawy wszelkie fisci z poborcami i retentorami wszystkich podatków na sądach kapturowych sądzić i decydować pozwolono, tedy postanawiamy, aby ichm. panowie egzaktorowie województwa naszego z podatków cuiuscunque generis wybranych na sądach przy-

szyłych kapturowych sine omni dilatione, sub poenis legibus Regni descriptis kalkulacją czynili.

Jm. pan podwojewodzi województwa bełskiego, aby satisfaciendo muneri suo et providendo iustitiae wszelkie miary zbóż po miastach i miasteczkach wszystkich królewskich i dziedzicznych przyprowadził ad formam, tak jak w samym mieście Bełzie zachowuje się miara starodawna, tudzież insze miary szynkarskie win, miodów, wódek, piw i wszelkich trunków, jako też miary łokciowe wszystkie sprawiedliwie postanowił, obowiązujemy i żeby to do egzekucyi indilate przyprowadził, jm. insynuujemy. Czemu wszystkiemu nikt a nikt przeczyć i w dobrach swoich zabraniać nie powinien.

Desiderium jm. pana Kazimierza Wierzbickiego komornika granicznego bełskiego ratione długu za funkcją poselską do j.w. jm. pana wojewody podlaskiego, hetmana polnego koronnego⁶¹⁵, anterioribus laudis, a osobliwie ultimario laudo boni ordinis anno proxime praeterito formato, uchwalonego i naznaczonego, aby wzięło effectum u ichm. panów egzaktorów różnych [55] podatków województwa naszego, którzy dotąd nie uczynili kalkulacyjej, satysfakcją naznaczamy.

A ci ichm. panowie egzaktorowie wszyscy, dotąd nie kalkulowani, według postanowienia naszego przed sądem kapturowym kalkulacją uczynić powinni i co się pokaże z retentów u ichm. panów egzaktorów, z tychże retentów naznaczoną per lauda jm. panu [Kazimierzowi] Wierzbickiemu komornikowi bełskiemu pensją wypłacić determinujemy. Jeżeliby zaś pokazało się z kalkulacyi, że ichm. panowie egzaktorowie na retentach nic nie mają i zupełną województwu uczynili satysfakcją, tedy z najpierwszych podatków, które, czyli in publicum, czyli in privatum województwa commodum uchwalone będą, temuż jm. panu Wierzbickiemu, adhaerendo iustitiae et aequitati, wypłacić deklarujemy.

Desiderium jm. pana Franciszka Przyłuskiego cześnika zakroczymskiego, któren jm. będący egzaktorem kontrybucyi łanowej województwa naszego, ponieważ nad taryfę województwa wydał de proprio peculio 300 zł, jako in anterioribus laudis jest wyrażono i to desiderium jm. konotowane, więc adhaerendo iustitiae temuż jm. pomienione 300 zł z najpierwszych podatków oddać deklarujemy.

Które to laudum jm. pan marszałek ichm. panom asesorom podpisać, a podpisawszy do akt grodzkich bełskich per oblatam podać zleciliśmy. Datum w Bełzie ut supra.

Jerzy Potocki starosta grabowiecki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.
Mikołaj J. Koc sędzia ziemski bełski, asesor
Józef Olszewski asesor województwa bełskiego
Jan Świeżawski województwa bełskiego asesor
Krzysztof Micuta podkomorzyc grodzieński, grodzki horodelski pisarz i z tegoż powiatu koła rycerskiego województwa bełskiego asesor m.p.

^{a-a} słowa dopisane na dole strony, inną ręką i atramentem, we właściwym miejscu znak #

⁶¹⁵ Stanisław Mateusz Rzewuski wojewoda podlaski, hetman polny koronny.

3. *Konfederacja zawiązana na sejmiku przedkonwokacyjnym województwa bełskiego w Bełzie, 18 marca 1733 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 2, 56, s. 425-434* – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Mierkowski w dniu 24 marca 1733 r. [feria 3 post Dominicam Iudica Quadragesimalem proxima a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 322, s. 383-391* – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1075-1087.

Konfederacja przez nas niżej wyrażonych na sejmiku antekonwokacyjnym województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, za uniwersałem i denuncjacyją j.o. księdza jm. Teodora Potockiego primi principis et primatis Regni ac M.D.L. zgromadzonych, r. P. 1733, die 18 martii w Bełzie zgodnie namówiona, spisana i rotą juramentu niżej specyfikowanego poprzysiężona.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy, tudzież całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zapatrując się na osierociałą R.P. Polską, w złotej wolności zostającą, post dolenda fata najjaśniejszego śp. K.J.M. Augusta II, przez lat trzydzieści i pół szosta nam panującego, którego śmierci z wyroku Najwyższego Królów Króla nastąpionej między sobą uczyniwszy kondolencyją, a nie chcąc sine consilio et armis zostawać, lubo jesteśmy ugruntowani postronnych sąsiedzkich przyjaźni paktami, jednak propter avertenda in casu (chowaj Boże) pericula et evitando omnes ex invidia wolnemu narodowi inimicitias, oraz chcąc perfectionem status R.P. naszej (która ex tribus ordinibus constat), do swojej reducere pory, na obronę naprzód wiary świętej rzymskiej katolickiej, a potem wolności, praw i swobód, tudzież wolnej elekcyi liberaeque vocis, przy czym wszystkim fortissime et potentissime obstarując i oponując się, jako najdoskonalsze obmyślamy bezpieczeństwo i z zachodzących między nami różnych interweniencyj takową między sobą zgodną i poprzysiężoną czyniemy konfederacją.

Jeżeli by kto to bezbożny i zapamiętały miał się znajdować i znajdował w tej R.P., któżkolwiek et cuiuscunque praeeminentiae, status et dignitatis, który by mimo prawo wolnej elekcyjey miał i ważył się skrytymi lub otwartymi praktykami, fakcjami, korupcyjami et quaecunque arte aut molimine, privato vel exoticorum nociva persvasione et instructione promowować kogo ex extraneis, których terażniejszą poprzysiężoną excludimus konfederacją, tylko samego w R.P. zupełnej urodzonego et os ex ossibus nostris pochodzącego Polaka, nie wspominając jednak nominacyi osoby, na przyszłym convocationis kongresie, aż do zupełnej z całą R.P. viritim złączoną na elekcyją kointeligencyjey, da Bóg, na determinowany przez doszły convocationis sejm na miejscu pod Warszawą elekcyjey z dawna w R.P. prawem naznaczonym, wolnemi a nierozdzielniemi głosami obrać, lub też sprowadzając in viscera Regni et patriae postronne principum auxilia wzruszać, psować, konfundować prawa o wolnej elekcyjey i pokazał się być clandestine adherentem któregokolwiek obcego monarchy, jako i samego siebie, tedy takowego i takową osobę, cuiuscunque status, conditionis vel praeeminentiae, pro hoste patriae deklarujemy i wszyscy in eversionem jego, jako na

nieprzyjaciela ojczystego, iż powstajemy, sub fide, honore et conscientia obowiązujemy się, aby takowa ambicyja et ausus nad równość praw R.P. i swobód nie tylko scripta lege, ale i własnymi siłami były poskromione et omnimode bezpieczeństwu wolnej elekcyi prospectum, tedy niniejszą konfederacją et nexu jej iuramenti postanawiamy i obligujemy, tak ichm. panów senatorów i samych siebie generaliter wszystkich, jako też ichm. panów posłów na terazniejszą konwokacją obranych.

Którzy ichm. panowie posłowie po wykonanej już przysiędze in medio et gremio nostri, sub nexu iuramenti sui będą traktować munus usługi tak całej R.P., jako i województwa bełskiego, aby na początku convocationis to primum ante omnia promowali i fortiter przy tym obstawali, cokolwiek od województwa naszego w kole rycerskim przez instrukcją na pomienioną publiczną obradę mają sobie zleconego, nie postępując nic nad instrukcją sobie podaną. To tylko prae oculis habendo, że w determinacyej czasu elekcyjej, jako najprędszą przez województwa pospolitym ruszeniem zgromadzone, nie przez posłów mającej się ekspedycyować, starać się będą.

Która elekcyja in loco solito, lege determinato pod Warszawą, nie gdzie indziej, aby była, domawiać się powinni. A jeżeliby jakowe przeciwko temu podczas konwokacyjej, uchowaj Boże, mieli nastąpić interwencyje, [426] tedy obligujemy tak ichm. panów senatorów, jako i ichm. panów posłów, aby nam indilate oznajmili. My zaś odebrawszy od ichm. wiadomość, nie chcemy deesse miłej ojczyźnie naszej, ale idąc przykładem przodków naszych, toż rezolucyją i odwagą prawa jej o wolną elekcyją zaszczycać będziemy.

Dlatego respektem okazywania i ichm. panów rotmistrzów obrania czas do sejmiku relationis i determinacją praemissorum cum toto effectu odłożywszy, interim jeżeliby congruens necessitas urgeret i koniecznie tego potrzeba kazała, tudzież i insze województwa okazywały się, tedy obligujemy jm. pana marszałka koła naszego rycerskiego, ażeby uniwersał in ordine okazowania się cum determinatione czasu i miejsca pod królewską do województwa naszego, ziemi i powiatów do niego należących, cum publicatione etiam po parafiach powydawał, a my za wyszłym takowym uniwersałem na czas i miejsce przez jm. pana marszałka determinowane, intervenienti congruenti necessitate porządnie, sub poenis de expeditione bellica iniunctis, comparere powinniśmy.

Ażeby zaś województwo nasze nie zostawało sine iustitia na pohamowanie wszelkiej swywoli et ad conservationem publicae securitatis, iuxta normam et praxim przez antecesorów naszych observatam, sądy kapturowe w województwie naszym, ziemi i powiatach do niego należących sobie naznaczamy w Bełzie. Do których communi nostro accedente consensu, według praw i konfederacyi generalnych dawniejszych, ad libitum numeri in ordine electionis sędziów pozwolonych uprosiliśmy i obraliśmy e gremio nostro praesenti niżej wyrażonych ichm. panów, j.w. jm. pana Józefa Stadnickiego kasztelana bełskiego, którego oraz i marszałkiem tychże sądów obieramy, j.w. jm. pana Jerzego Potockiego starostę grabowieckiego, w. ichm. panów Antonich Radeckich bełskiego i horodelskiego chorążych, [Stefana] Komorowskiego stolnika, [Józefa] Rulikowskiego podczaszego bełskich, [Michała] Stanisława Orzęckiego stolnika, Michała Komorowskiego łowczego buskich, Wacława Humnickiego lwowskiego, Jana Świeżawskiego żytomierskiego mieczników, Aleksandra Świeżawskiego cudnow-

skiego, Józefa Olszewskiego szmeltyńskiego starostów, [Piotra] Brodowskiego cześnika, [Franciszka] Polanowskiego miecznika buskich, Stanisława Kurdwanowskiego podczaszego latyczowskiego, Antoniego Wydźgę pomorskiego i j.w. jm. pana wojewody bełskiego⁶¹⁶, Tomasza Radeckiego j.w. starosty łukowskiego⁶¹⁷ znaków pancernych chorążych, [Gabriela] Dąbskiego skarbnika [buskiego], Karola Udryckiego wojskiego lubaczowskiego, Jerzego Tarnawskiego bełskiego, Chrystophora Micutę horodelskiego grodzkich pisarzów, Maurycego Radeckiego łowczyca buskiego, [Jana] Ołtarzewskiego starostę niechorowskiego, Kazimierza Głogowskiego chorążego inflanckiego, [Kazimierza] Wierzbickiego komornika granicznego bełskiego, [Marcina] Gąseckiego regenta grodzkiego grabowieckiego, [Wojciecha] Szornela stolnika mozyrskiego, Antoniego Debolego pisarza grodzkiego czernihowskiego, [Stanisława] Ubysza stolnika kijowskiego, Samuela stolnika płockiego, Józefa miecznika mściławskiego, Łukasza kapitana wojsk R.P. Głogowskich, [Dominika] Bystrzanowskiego stolnika różańskiego, [Józefa] Węza cześnika drohickiego, [Jana] Orchowskiego podczaszego nowogródzkiego, [Marcina] Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego, Andrzeja Preka bielskiego, [Józefa] Łęskiego latyczowskiego podczaszych, Franciszka Prusaka Bieniewskiego cześnika inflanckiego, Stanisława Białobockiego regenta ziemskiego bełskiego, Waleriana Kadłubiskiego.

Którzy to ichm. panowie sędziowie sądy swoje in termino lege descripto, to jest w środę po święcie Zmartwychwstania Pańskiego roku terażniejszego, blisko przypadającego [8 kwietnia 1733] w mieście Bełzie zacząć i tam expletis ad mentem legis iuramentis, sprawy ex praescripto legis sądowi kapturowemu należące iuxta confederationes generales Varsavienses annorum 1572, 1575, 1587, 1632, 1648, 1668, 1674 sprawy opisane oraz i te, w których by forum kapturowe było specifice praecautum, jako też sprawy ur. Waleriana i Stanisława Kadłubiskich, tudzież Jana Wyhowskiego z aktoratu ich przypadające sądzić będą powinni. Termin zaś na te sądy według prawa dwoma niedzielami na membranach ziemskim lub grodzkim mają być wydawane.

Którą to konfederacją naszą rotą niżej wyrażoną wszyscy poprzysięgliśmy i podpisaliśmy, a tej przysięgi series jest takowa: „My przysięgamy [427] Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętej Jedynek, iż postanowiwszy między sobą województwa bełskiego naszego z ziemią i powiatami do niego należącemi generalną na sejmiku antekonwokacyjnym konfederacją, ante omnia przy wierze świętej rzymskiej katolickiej, prawie i wolności oponować się fortiter obligujemy i też samą konfederacją per omnia utrzymywać będziemy i do Korony Polskiej, post fata divae memoriae najjaśniejszego K.J.M. Augusta II wakującej, cudzoziemca żadnego promować nie mamy, ale tylko patriotę in visceribus Regni seu M.D.L. urodzonego, os de ossibus nostris pochodzącego utrzymywać powinni będziemy. Praktyk, kointeligency i fakcyi (korupcyi żadnych nie biorąc ni od kogo), ku szkodzie wiary świętej, praw, wolności i głosów, tudzież wolnej elekcyej z nikim czynić i żadnymi obietnicami, datkami i korupcjami (samego Boga i dobro R.P. przed oczyma mając) uwodzić się nie będziemy, tak nam Panie Boże dopomóż i Niewinna Męka Chrystusowa”.

⁶¹⁶ Antoni Michał Potocki wojewoda bełski.

⁶¹⁷ Jan Franciszek Nowosielski starosta łukowski.

[1] Jerzy Potocki starosta grabowiecki, marszałek ad praesens konfederacyjnej generalnej województwa bełskiego, [2] Mikołaj J. Koc sędzia ziemski bełski, asesor województwa bełskiego, [3] Jan Świeżawski asesor województwa bełskiego, [4] Józef Olszewski asesor województwa bełskiego, [5] Chystophor Micuta grodzki horodelski pisarz, asesor województwa bełskiego, [6] Józef z Żmigrodu Stadnicki kasztelan bełski m.p., [7] Franciszek Potocki starosta bełski, [8] Antoni Jerzy Radecki ch[orąży] w[ojewództwa] b[ełskiego], [9] Józef Radecki ch[orąży] grabowiecki, [10] Antoni Radecki ch[orąży] hor[odelski] m.p., [11] Tomasz na Zamościu Zamoyski ordynat m.p., [12] Stefan Komorowski stolnik bełski m.p., [13] Józef Rulikowski podczaszy bełski m.p., [14] Antoni Świeżawski wojski bełski m.p., [15] Aleksander Świeżawski starosta cudnowski, [428] [16] J[erzy] Rzeczycki s[tarosta] rz[eczycki], [17] Antoni Lipski skarbnik bełski, [18] Michał Orzęcki stol[nik] b[uski] m.p., [19] Piotr Stanisław Brodowski cześnik buski, [20] Michał Komorowski łowczy ziemi buskiej, [21] Franciszek Polanowski miecznik ziemi buskiej, [22] Gabriel Dąbski sk[arbnik] b[uski], [23] Karol Udrycki wojski lubaczowski, [24] Jerzy M[arek] Lesiecki w[ojski] g[rabowiecki] m.p., [25] Wacław z Humnisk Humnicki sędzia grodzki horodelski, [26] Antoni Wydźga chorąży wojsk R.P., [27] Jerzy Radecki, [28] Stanisław Kurdwanowski p[odczaszy] l[atyczowski] m.p.⁶¹⁸, [29] Maurycy Radecki m.p., [30] Jan Antoni z Lewiczyna Lewicki sędzia grodzki bełski, [31] Jerzy Tarnawski pisarz grodzki bełski, [32] Antoni Sobieszczański pisarz, [33] Łukasz Michał Głogowski l[owczy] c[zernihowski] m.p., [34] Józef z Łęgów Łęski podcz[aszy] l[atyczowski] m.p., [35] Marcin Nehrebecki chorąży łomżyński, [36] Andrzej Prek m.p., [37] Franciszek Stadnicki m.p., [38] Wacław Pohojski, [39] Tomasz Gąsecki skarbnik sanocki, [40] Józef Marcin Gąsecki regent grodzki grabowiecki m.p., [41] Stanisław Kadłubiski pisarz grodzki buski m.p., [42] Jacek Bystrzanowski ch[orąży] n[owogródzki] m.p., [43] Samuel Głogowski m.p., [44] Kazimierz Wykowski l[owczy] b[ydgoski], [45] Kazimierz Głogowski chorąży inflancki, [46] Antoni Oźga stolnik lwowski, [47] Józef Wydźga, [48] Franciszek Józef Romanowski, [429] [49] Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski m.p., [50] Józef Radecki m.p., [51] Franciszek Świeżawski m.p., [52] Teodor Głogowski m.p., [53] Dominik Bystrzanowski s[tolnik] r[óżański], [54] Michał Wydźga m.p., [55] Stanisław Bazyli Lityński s[karbnik] m[ściśławski], [56] Antoni Pruszek Bieniewski, [57] Józef z Obór Łaźniewski m.p., [58] Antoni Stanisław Deboli m.p., [59] Stanisław Marek Zieliński m.p., [60] Stanisław Ubysz m.p., [61] Kazimierz Wierzbicki komornik graniczny bełski salvo per omnia iure vetandi podpisuję się m.p., [62] Antoni Żuliński m.p., [63] Jan Petrykowski, [64] Stanisław Józef Białobocki r[egent] z[iemski] b[ełski] m.p., [65] Antoni Wojciech Borawski m.p., [66] Mikołaj Dąbrowski m.p., [67] Józef z Lipego Lipski, [68] Józef Bohusz, [69] Tomasz Lipski cho[rąży] b[uski], [70] Tomasz Józef Głogowski miecznik mściśławski, [71] Jan Paweł z Załego Zaleski, [72] Mikołaj Bełżecki stolnik chełmiński, [73] Jan Orchowski p[odczaszy] n[owogródzki], [74] Jerzy Rosochacki miecznik łomżyński, [75] Stanisław Dzbański, [76] Franciszek Ostrowski, [77] Hieronim Grabowski, [78] Stanisław Komorowski, [79] Adam Świeżawski, [430] [80] Maciej

⁶¹⁸ Zapewne syn jednego z rzekomych podczaszych latyczowskich (rzeczywistym urzędnikiem był w tym czasie Aleksander Stadnicki).

Wierzbicki m.p., [81] Jan z Udrycz Udrycki s[tarosta] k[amienobrodzki] cum paragrapho contra dissidentes religionis, [82] Antoni Franciszek Ciesielski m.p., [83] Franciszek Bystrzanowski, [84] Antoni Progulbicki m.p., [85] Adrian Stanisław Ciesielski, [86] Kazimierz Murzynowski s[tolnik] b[raclawski], [87] Tomasz Polanowski m.p., [88] Tomasz Babiński m.p., [89] Tomasz Skawiński m.p., [90] Józef Morelowski, [91] Cyriak Michał Radecki m.p., [92] Józef na Wężach Wąż c[ześnik] z[iemi] p[odlaskiej]⁶¹⁹, [93] Kazimierz Jabłoński, [94] Antoni Józef Zembocki, [95] Wojciech Antoni Wiśniewski, [96] Stanisław Łuba Gurski m.p., [97] Aleksander Orzęcki m.p., [98] Szczęśny Radecki, [99] Jędrzej Kucharski, [100] Wincenty Mietelski m.p., [101] Maciej Orchowski, [102] Feliks Tuszyński, [103] Jakub Radecki m.p., [104] Ł[ukasz] Derengowski, [105] Wojciech Węgleński m.p., [106] Jan Olszewski, [107] Franciszek Zbykowski, [108] Jan Joteyko Iwaszkiewicz, [431] [109] Antoni Chmielecki m.p., [110] Stefan Gąsecki łowczy ciechanowski, [111] Piotr Chaszczewski Byk m.p., [112] Mikołaj Nartowski, [113] Mikołaj Ratajski, [114] Sebastian Rusiecki, [115] Jan Zderkiewicz, [116] Jan Sierakowski, [117] Łukasz Barycki jako nieumiejący pisać, [118] Mikołaj Chamiec m.p., [119] Stanisław Mierkowski m.p., [120] Aleksander Rakusz Wojucki, [121] Stanisław Progulbicki jako nieumiejący pisać, [122] Mikołaj Tomaszewski jako nieumiejący pisać znak krzyża składa, [123] Kazimierz Siekierzyński, [124] Jakub Rostkowski, [125] Adam Czernihowski, [126] Jakub Sieprawski, [127] Józef Ołtarzewski, [128] Antoni Jemiłowski, [129] Jędrzej Onyszkiewicz, [130] Józef Skotnicki, [131] Michał Olszewski, [132] K. Nowacki, [133] Piotr Jankowski cześnik trembowelski, [134] Tomasz Ochocki, [135] Adam Orłowski, [136] Dymitr Szeliga Lebedowicz w[iceregent] g[rodzki] b[ełski] m.p., [137] Ignacy Komorowski miecznik braclawski, [138] Michał Ciesielski, [139] Benedykt Swosz, [140] Tomasz Gujski, [141] Maciej Antoni Puchalski s.d., [142] Samuel Piasecki, [143] Felicjan Staniszewski, [144] Franciszek Przyłuski, [145] Antoni Kryski Lachowski m.p., [146] Paweł Cybulski, [147] Andrzej Bobecki m.p., [148] Jan Żuliński, [149] Antoni Skorupski m.p., [150] Aleksander Wierzbowski m.p., [151] Antoni Pakosz Czechowski, [152] Antoni Orłowski, [153] Józef Nartowski, [154] Zygmunt Wierusz Kowalski m.p., [155] Józef Bielski m.p., [156] Marcin Żurawski, [157] Józef Wiszniowski, [432] [158] Jan Lenczowski, [159] Ignacy Wydźga, [160] Antoni Zarzecki, [161] Antoni Batowski m.p., [162] Adam Ołtarzewski m.p., [163] Aleksander Szornel, [164] Sebastian Józef Popławski, [165] Andrzej Wierzbowski, [166] Stefan Białogłowski, [167] Antoni Buszkowski, [168] Józef Tworkiewicz, [169] Stanisław Śmidziński m.p., [170] Walerian z Juncza Bukar, [171] Krzysztof Łącki, [172] Antoni Okniński m.p., [173] Wojciech Koc, [174] Józef Biegański m.p., [175] Antoni Jundziłł Jankowski, [176] Stanisław Franciszek Zagurski, [177] Dominik Dybowski, [178] Franciszek Zarzecki, [179] Józef Zarzycki, [180] Adam I. Jarząbkowski, [181] Antoni Zimowski, [182] Ludwik Orlicki m.p., [183] Franciszek Piotruszewski, [184] Wojciech Skórzewski, [185] Wojciech Pilachowski m.p., [433] [186] Walerian Kadłubiski, [187] Michał Czaślowski m.p., [188] Wojciech Młożewski, [189] Wawrzyniec Niezabitowski, [190] Marcin Kulesza stolnik latyczowski, [191] Marek Borkowski

⁶¹⁹ Właściwie cześnik drohicki – za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

m.p., [192] Stanisław Siła Pawłowski, [193] Józef Kozerski, [194] Adam Jatyński, [195] Józef Sierakowski str[ażnik] kor[onny], [196] Michał Kozyrski, [197] Andrzej Olszewski m.p., [198] Jan Hilary Szornel podstoli latyczowski, [199] Kazimierz Polanowski podstoli buski m.p., [200] Franciszek Micowski, [201] Antoni Olszyński cześnik bełski m.p., [202] Roch Antoni Kłembowski pisarz grodzki grabowiecki m.p., [203] Jakub Tarnawiecki m.p., [204] Józef Przyłuski m.p., [205] Ludwik Kobyliński, [206] Wiktoryn Żeromski, [207] Antoni G[rzymała] Kamodziński c[ześnik] b[raclawski], [208] Antoni Prek chorąży [pancerny], [209] Adam Józef Grzymała p[odczaszy] s[moleński]⁶²⁰, [210] Antoni Rzeszotarski m.p., [211] Łukasz Nowicki m.p., [212] Michał Komorowski m.p., [213] Michał Rzeczycki, [214] Adam Józef Witanowski, [215] Aleksander Szystowski, [216] Antoni Biestrzykowski, [217] Stanisław Ochocki, [218] Paweł Czernicki m.p., [219] Jan Radziwiński cześnik czernihowski m.p., [220] Stanisław Lipski ręką swą, [221] Wojciech Wężyk Widawski m.p., [222] Tomasz Podhorecki, [223] Józef Młocki m.p., [224] Jan Józef Bogacki m.p., [225] Wojciech Pruszek Bieniewski, [226] Tomasz Brzozowski m.p., [227] Maciej Śmidziński m.p., [228] Jan Sobański, [229] Franciszek Skalmirowski m.p., [230] Michał Czarnecki, [231] Franciszek Rzymowski, [232] Andrzej Nowosielski m.p.

4. Instrukcja dana posłom na sejm konwokacyjny z sejmiku województwa bełskiego w Bełzie, 18 marca 1733 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 57-68 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Mierkowski w dniu 24 marca 1733 r. [feria 3 post Dominicam Iudica Quadragesimalem proxima a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 392-408 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1099-1127.

Instrukcja ichm. panom posłom na sejm konwokacyjny warszawski od koła rycerskiego województwa bełskiego, na sejmiku antekonwokacyjnym dana, die 18 martii a. D. 1733.

My rady, ^asenatorowie^a, dygnitarze, urzędnicy i całe generaliter rycerstwo województwa bełskiego, na sejmik antekonwokacyjny zgromadzeni, za uniwersałem j.o. ks. jm. Teodora Potockiego prymasa primique principis Regni Poloniae et M.D.L., pro die 18 mensis martii do Bełza, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, roku terażniejszego 1733 zjechawszy się, po spisanej przez nas wszystkich zgodnie i poprzyśiężonej konfederacyjej naszej, w. ichm. panów posłów niżej wyrażonych na przyszłą, da Bóg, konwokacyją e medio nostri uprosiliśmy. To jest w. ichm. panów Franciszka Potockiego bełskiego, hrubieszowskiego etc. starostę, Józefa z Krukowa Radeckiego chorążego grabowieckiego, Mikołaja Koca sędziego ziemskiego bełskiego, Jerzego Rzezyckiego starostę rzeczzyckiego.

⁶²⁰ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

[1] Którzy ichm. panowie posłowie wykonawszy in praesentia totius congressus nostri rotha in laudo specificata przysięgę, konserwując prawa wolnej elekcyjej i stosując się do konfederacyjej, tudzież instrukcyjej naszej, tak całej R.P., jako i województwu naszemu sub nexu iuramenti praestiti też samą instrukcyją pro posse fortiter in toto utrzymywać obligantur. A przybywszy na miejsce i czas konwokacyjej naznaczony, śmierci zesłego najjaśniejszego śp. K.J.M. aby imieniem naszym i całej R.P. uczynili kondolencyją, upraszamy.

[2] J.o. ks. jm. prymasa primique principis Regni Poloniae et M.D.L., że orbatam Reipublicae zdrowemi wspierać raczy radami, tedy pro ea sedulitate j.o. ks. jm. podziękują i upraszać będą, aby jako legatus natus, primusque princeps, rady ojczyzny naszej alto consilio et paterna benedictione i dalej fulcire raczył. A jeżeliby widział cokolwiek nocivum R.P., ut non differat status uwiadomić, ciż ichm. panowie posłowie upraszać będą.

[3] Rekomendujemy osobliwie ichm. panom posłom, aby na przyszłej, da Bóg, konwokacyjej o aprobację konfederacyjej naszej, unanimi consensu spisanej i o samym tylko czasie jako najprędszej, da Bóg, elekcyjej coniunctim cum ordinibus Regni et M.D.L. starali się. A in materias electionis futuri regnantis secundum expletum iuramentum na konwokacyjej przyszłej nie wdawali się oraz mentem województwa naszego w ekskluzyjej extranei, a tylko szczególnie Polaka, w ojczyźnie os de ossibus nostris urodzonego i pochodzącego, in tempore futurae electionis prawem popolitym opisanej, non nominando personae, donieśli. [58]

[4] Na którą to elekcyją, da Bóg, sejmem convocationis naznaczoną, viritim, nie przez posłów, aby województwa concurrant, serio dopomną się i ni do czego nie przystąpią, póki na to nie będzie omnium consensus.

[5] Że zaś sine viribus adaequatis każda R.P. debilis zostaje, aby nie wtenczas nam sił nabywać, kiedy ingruencyja jakowa, uchowaj Boże, nastąpi, więc nie obmyślając wsparcia virium, aukcyją wojska ichm. panowie posłowie proponent, która że sine nervo subsistere nie może, kwarta aby była podwyższona wszystkich starostw i królew-szczyzn, nemine excepto i sprawiedliwie przez ichm. panów starostów i posesorów do skarbu wypłacona, to jest czwarta część zupełnej intraty ^aparatae pecuniae^a, praevisio przez samych ichm. panów starostów i posesorów corporali super realitatem iuramento. Także z dóbr duchownych wszelkich instabunt ichm. panowie posłowie do ichm. księży biskupów, aby z dóbr swoich równie jako i ichm. panowie starostowie i posesorowie królew-szczyzn, in sustentationem wojska, ducti zelo fidei ac patriae, czwartą część intrat swoich importowali do skarbu koronnego. Co ichm. panowie starostowie i dzierżawcy dóbr R.P. sub amissione possessionis nie tylko jm. pana instygatora koronnego, ale też ad cuiusvis instantiam et delationem, ichm. zaś duchowni sub libero reditu trzydniówek, lokacyjej, konsystencyjej.

[6] Legacyje do Moskwy i Turek nieboszczyka jm. pana [Jakuba Zygmunta] Rybińskiego wojewody chełmińskiego, tudzież pośledniejsza do Rzymu, j.w. jm. pana wojewody lubelskiego⁶²¹, ponieważ sine effectu zostały, te od sukcesorów j.w. wojewody chełmińskiego aby były wrócone, a j.w. wojewoda lubelski, jeżeliby ingruentia interesa

⁶²¹ Jan Tarło wojewoda lubelski.

R.P. wymagały, albo poselstwo ekspediował, albo też in casu niepotrzeby ekspedycyjej do Rzymu, wziętą kwotę do skarbu R.P. komportował.

[7] Łanowa piechota aby iuxta antiquam praxim przywrócona do swoich rotmistrzów była, ponieważ R.P. żadnego z niej nie ma emolumentum, tylko jej in privatum usum obracają. Tudzież aby ichm. panowie ^amajorowie^a uczynili kalkulacyją z branych na cały regiment pieniędzy za przeszłe lata, ponieważ się nigdy nie znajdował i hucusque nie znajduje komplet ludzi w pomienionym regimencie, iuxta mentem R.P. ichm. panowie posłowie proponent.

[8] A że zaś in facie całej R.P. et Maiestatis na sejmach przeszłych terażniejszy jm. pan wojewoda krakowski⁶²², jako verus zelator patriae, czynił plus oferencyją skarbu koronnego do miliona dwóch kroć sto tysięcy, zaczym obligujemy ichm. panów posłów, aby proponent R.P., jaką by jm. pan podskarbi uczynił kalkulacyją ex proventibus aerarii publici i tę kwotę proponowaną wniósł za lata przeszłe i wnosił in futurum, albo przysiągł super realem importationem proventuum. Na wina zaś i woły aby nikomu nie dawał libertacyjej.

[9] Przywodząc ad executionem dawne prawa o miesiącach żołnierskich, które tylko napisane, a in executione nie zostają, dla zachęcenia wojennych czynów i akcji, któremi Respublica tutatur, aby i te do skutku były przywiedzione, ciż ichm. panowie posłowie domówią się. [59]

[10] Ablegaci postronnych monarchów aby wszyscy od convocationis sejmu ablegowani byli, o to serio ante omnia instent ichm. panowie posłowie, aby nie byli na tymże et in futurum sejmie praesentes z gwardyją swoją.

[11] Najświętszej Panny Sokalskiej fundacyja oo. bernardynów cum omnibus attentis et pertinentiis podług najjaśniejszego monarchy nadania i ichm. księży biskupów zezwolenia ad continuum, aby pomienieni oo. konserwowani i fundacyja aprobowana, serio ichm. panowie posłowie instabunt.

[12] Singulariter zaś ciż ichm. panowie posłowie ks. jm. prymasa⁶²³ na konwokacyi sejmie upraszać będą, ażeby na przyszelej, da Bóg, elekcyjej z prawa naznaczonej nie nominował przyszelego regnanta, aż cała R.P. veteri usu et praxi przodków na niego zgodzi się. Insuper przy prośbie swojej do j.o. ks. jm. prymasa czynionej firmiter to sobie praecavebunt, aby się ichm. księża biskupi drudzy, in primo ordine zostający, nie wazyli podawać inszego, uchowaj Boże, ad coronam kandydata.

[13] Zabiegając zaś nader szkodliwie uciemiężających zasłużone po województwach domy, przez oddanie i rozdawanie najjaśniejszych Królów tak senatorskich godności, jako i urzędów ziemskich, starostw, królewskich dzierżaw, a na ostatek i wójtostw, przez co w każdym czasie jakowa w tym imionom dobrze zasłużonym krzywda przeciwko prawu i paktom konwentom dzieje się, instabunt firmissime ichm. panowie posłowie i na przyszłym convocationis sejmie praecavebunt, aby przyszły, da Bóg, regnant obrany, tak senatorskiej godności, jako urzędów ziemskich, starostw, dzierżaw, wójtostw nie dawał komu innemu, tylko zasłużonym w tymże województwie ziemianom. Oraz dla przypomnienia ^atego wszystkiego^a J.K.M., da Bóg, futuro regnanti, tak

⁶²² Teodor Lubomirski wojewoda krakowski.

⁶²³ Teodor Andrzej Potocki arcybiskup gnieźnieński, prymas.

in senatus consilio, jako też od sejmu do sejmu deputacja każdego województwa po dwóch ad latus regium rezydentów z ichm. panów posłów, cum libera activa voce in senatus consilio mówienia i dopomnienia się. Singulariter zaś jako nie wiemy, qualis accessus do skarbu koronnego i jego expensa, że senatus consilium inscio statu nostro equestri wydaje i determinuje sumy znaczne na ekspensa, aby i naszemu stanowi było wiadomo, ciż ichm. panowie będący delegowani ad latus regium oponowali się takowym ekspensom.

[14] Że zaś panis bene merentium non iuxta qualitate zasług personarum, ale bardziej przez promocyją nie tylko w jeden dom i imię, ale też i jednej osobie po kilka, z znacznymi i wielkimi prowentami, starostwa conferebatur, więc mocno mają się upomnieć ichm. panowie posłowie, aby jednej osobie nie więcej nad dwoje starostw lub królewskiej były rozdawane, wójtostwa zaś ażeby do starostów nie należeli i owym rozdawane nie były, ale szlachcie prostej i dobrze zasłużonej cedant. Którzy ichm. wójtowie nie tylko ad praestandum iustitiam, ale też dla opozycyjej panom starostom w krzywdzie starostwa facultatem mieć powinni.

[15] I w tym niemając stan rycerski cierpi krzywdę, iż damy in viduitatus [60] zostające, iure communicativo kilku starostw i królewskiej zaszczycają się, a bene meriti, którzy krwią i piersiami ojczyznę zastawiają, w swoich frustrantur zasługach. Ichm. panowie posłowie serio o to domawiać się mają, aby żadna dama nie mogła mieć ius communicativum, tylko na jedną królewską albo starostwo, ^asalvis modernis possessoribus^a, czego wszystkiego ichm. panowie delegati z województwa attentare et futuro regnanti przypomnieć, aby facultatem mieli, ciż ichm. panowie posłowie efficient.

[16] Ponieważ zaś z ohydą generosae gentis i urzędów wojskowych, ziemskich et ministeriorum niejaki jarmarki dzieją się, kiedy tak częste przedaże honorów widzimy, przez co non bene meritis sed bene habens bliższy do urzędu, więc desudabunt ichm. panowie posłowie nad tym et constitutione cavebunt, aby, tak na sprzedających, jako na kupujących amissionis tego urzędu et incapacitatis omnium muniurum extensus sit rigor.

[17] Jako za największy sarmackiego narodu poczytamy zaszczyt, że na łonie każdego szlachcica bezpiecznie coronata spoczywać mogą capita, tak nie tylko superstitibus regnantibus cum immota constantique elector populus świadczyć się zwykł fidelitate, amore et reverentia, ale też post inevitabilia fata pozostałym sukcesorom perennem gratitudinis iure naturali et scripto concessae dotrzymując realitatem et punctualitatem w też perseverantissime ordines Regni zwykły zostawać adhezyi et teneritudinis manutencyi. Przeto w świeższej mając pamięci nieśmiertelne najjaśniejszego K.J.M. śp. Jana III dzieła, dulceque regimen omni praetiosius auro, oraz z partykularnej rekognicyjej i kompasyi super afflictum stantibus impromptis revolutionibus nie tylko osoby najjaśniejszego Królewicza jm. Jakuba, ale i dóbr statum, które pactis conventis, tractatibus et conditionibus lubo sat abunde et sufficienter w swoim obwarowane były bezpieczeństwie, jednak per vicissitudinem temporum et publicam nieszczęśliwych rewolucyi calamitatem różnym, prawie nie skomputowanym podlegały ciężarom, opresyjom i agrawacyjom, tak dalece, że mówić się o nich mogło, ubi Pergama stetera nunc fluctuant aristae, owszem, z tych opresyi i dotąd ex ruinis et

rudibus suis reflorescere nie mogą. Zaczynam ad testificandam omnitudinalem najjaśniejszego Królewicza jm. Jakuba gratae recordationis thesseram inter primas curarum sollicitudines zalecamy ichm. panom posłom naszym, aby tak osobę najjaśniejszego Królewicza jm. Jakuba zgromadzonym stanom R.P. do partykularnego rekomendowali respektu i zupełnej gratitudinis rekognicyjej, tak dispositive per statuta następującej konwokacyi wszystkie pretensyje tegoż Królewicza jm. ad Rempubicam ściągające się, jako też immunitatem, indemnitem et securitatem dóbr dziedzicznych wszystkich i ekonomii szawelskiej ubezpieczyli i asekurowali.

[18] Dobra duchowne jeśliby kwarty płacić nie miały, jako wyżej jest wyrażono, tedy iuxta antiquum praxim od lokacyi repartycyi wojska ekscypowane być nie mają. Także aby deputaci duchowni more Trybunału W.Ks.L. dni swoje osobliwie i miejsce mieli naznaczone oraz do świeckich regestrów nie interesowali się, ani do taktów implikowali się [61] i w te dni na ratuszu nie zasiadali, w które się świeckie sprawy agitować będą. Negotia zaś, które sądzić mają (żeby sobie spraw świeckich do swoich regestrów nie podciągali) żeby opisane były, ichm. panowie posłowie procurabunt. A że dla zagęszczonych regestrów w Trybunale Koronnym sitientibus iustitiis spraw doczekać się niepodobna, więc non derogando quidquam korekturze, owszem, dispensante eadem lege, że wolno korekturę uczynić, ichm. panowie posłowie domówią się o przywrócenie dawnych regestrów prawem naznaczonych.

[19] Wiadoma każdemu clades zamku krakowskiego przez zniszczenie szwedzkie oraz i zabranie miedzi przez jm. pana [Jakuba Henryka] Flemminga za konsensem J.K.M., która że za wyprowadzenie zagraniczne uczyniła dwakroć sto tysięcy talerów szkody, więc inferent ichm. panowie posłowie do R.P. i ks. jm. prymasa, aby do ks. elektora saskiego teraźniejszego⁶²⁴ emissarium wyprawił, który aby się o restytucyję tak wielkiej szkody R.P. upomniał.

[20] Order divae memoriae od J.K.M. postanowiony Orła Białego, który praesefert sobie inaequalitate z drugimi bracią szlachtą, a in aequali Republica aequales wszyscy być powinni, aby tenże, tudzież i cudzoziemski, ad mentem legum był zniesiony ^aet in futurum nie dawany^a, i żaden szlachcic urodzony in patria, exoticos nie powinien brać i uzurpować, tudzież sobie apropiować titulos ad praesens et in posterum.

[21] Nobilitacje i indygenaty te, które na sejmie in anno 1726 w Grodnie sine consensu omnium ordinum całej R.P. per promotionem nonnullorum nastąpiły (na które właśnie imiona specificie pozachodziły od posłów protestacyjne), ut cassentur (i tych którzy genus suum non deduxerunt albo też conditionem et obligationem in eadem constitutione specificatam non adimplerunt) ut annihilentur ichm. panowie posłowie insinuabunt. ^bExcepto jm. pana Glovera jako dobrze w ojczyźnie zasłużonego^b. Dobra zaś, które tylko bene meritis dystrybuowane być powinny, tymże osobom w nobilitacyi wyrażonym per favorem J.K.M. konferowane przez przywileje były, aby ad dispositionem R.P. deveniant et bene meritis, rodowitej szlachcie distribuantur, a interim żeby skarb koronny do dalszej R.P. dyspozycyjej odebrał.

[22] Dzieje się passim, że jedni zostawszy posłami prywatne swoje lub przyjacielskie promowują interesa, drudzy zapomniawszy instrukcyi, przeciwko niej cale czy-

⁶²⁴ Fryderyk August II elektor saski, przyszły król Polski jako August III.

nią, więc zabiegając in futurum takowym inkonweniencyjom, którzy by in praemissis redarguti znajdowali się, w swoim województwie sądzeni być mają exemplariter, ad delationem vere possessionati.

[23] Ichm. panowie regimenterze na partyjach zostający, na opresyją [62] szlachty i na zajazdy dóbr zażywają ludzi w komendach swoich będących, więc nie tylko tego czynić nie powinni, ale exemplariter w sądach etiam grodzkich najbliższych sądzeni być powinni.

[24] Ci wszyscy, co po cudzoziemsku chodzą ultra necessitatem et antiquam praxim w Polsce, ażeby ex nunc tak ichm. panowie senatorowie, jako też ex equestri ordine, aby strojów cudzoziemskich nie zażywali i zaraz zrzucali, prócz tych, którzy w aktualnej służbie cudzoziemskiej wojska koronnego zostają.

[25] J.w. jm. księdza Samuela z Ossy Ożgi biskupa kijowskiego, nie tylko in patriam a protavis merita, ale też własnych jego aplikacyi et ex zelo erga patriam et fidem mając stałą i zupełną rekognicyją, obligujemy ichm. panów posłów naszych amore boni publici, aby prześwietnym stanom R.P. jego fatygi, egzynancyją fortuny własnej i zdrowia zelum prawdziwie apostolicum in propaganda fide, exigendis w Ukrainie proprio sumptu de nova radice ecclesiis, konserwacyją cleri, komparacyją aparatów kościelnych w tamten kraj, nie bez znacznych kosztów fatygi, a tot annis neglecto przez innych exemplo aktualną płacą i przez to zdrowia pozbycie, nulla dotąd subsequenti recognitione remonstrowali, ażeby grata Respublica przynajmniej confectas serio vires i wyniszczoną fortunę biskupstwem łuckim, teraz wakującym, sua w to interpositione ukontentowała.

[26] A że wielkie stąd ponoszą województwa praeiudicium, że ziemskich ksiąg in visceribus województwa swego nie mają, ex ratione, że w Wielkiej Polsce sieradzkie, a w Małej Polsce niektórym województwom piszą i trzymają dekreta, aby naprzód te księgi były transportowane in corpus województwa, a na przyszłych Trybunałach ziemstwa, stante cursu województwa sądzenia się własnego zasiadali i regenci ziemscy własnego województwa causas in registra inscribant, o to serio dopomnieć się ichm. panowie posłowie na przyszłym convocationis sejmie będą powinni.

[27] A jako na przeszłej konwokacyi nastąpiła koekwacyja praw W.Ks.L. z Koroną i tak jednym sądzi się prawem, jako jedną cieszy się wolnością, więc aby zniesione nader szkodliwe wolności naszej brzeskie myto totaliter było, ile kiedy i W.Ks.L. statki żadnej do skarbu naszego koronnego nie czynią importancyi, na tymże sejmie domówić się ichm. panowie posłowie powinni.

[28] Akta województwa kijowskiego aby oddane były, tudzież i sojusz pograniczny aby był do skutku przyprowadzony, starać się mają ichm. panowie posłowie.

[29] Ponieważ zaś nie tylko nasze województwo, ale i inne, wielkie mają praeiudicium od województw kijowskiego, podolskiego, wołyńskiego, bractawskiego, że nam chłopów naszych zbiegłych ad requisitiones nostras oddawać nie chcą, i owszem, per diffugia iuris hanc retardant [63] iustitiam, więc instabunt ichm. panowie posłowie, aby ktokolwiek z województwa naszego miał poddanego swego zbiegłego w pomienionych województwach, jeżeliby go ad primam requisitionem nie miał wydać (która w grodzie proprii tritorii per manifestationem innotesceret) cum liberis etiam in fundo

nativis ac tota supplectili, tedy carentiam laborum tegoż zbiegłego chłopca in duplo numerandam z wydaniem jegoż samego kompensować powinien będzie. A in quantum by requirenti jakowa miała się stać wiolencyja lub a possessiore, lub też a subordinatis personis, tedy ciż wszyscy poenis contra violatores securitatis publicae descriptis podpadać mają.

[30] Aukcyja zaś wojska, gdyby nastąpić miała, aby nie była formaliter, ale materialiter, instabunt ichm. panowie posłowie, tudzież w cudzoziemskich, aby do 6 tys. tak pieszych, jako i konnych ludzi jeden był generał, jeden brygadyjer, dwóch pułkowników, sześciu majorów, do stu ludzi kapitan, porucznik, chorąży jeden, unteroficyjerowie podług potrzeby. Wszyscy zaś generałowie i oficyjerowie prawdziwie byli katolicy, żaden zaś nie mieszał dissident, chociaż też i cudzoziemcy, byle katolicy inter terrigenas. Ordynanse, listy po polsku pisane, tudzież i musztra, aby polskim językiem odtąd postanowiona była.

[31] A ponieważ do tejsz aukcyi wojska omnino potrzebnej zapłata nieodwłocznie być powinna obmyślona, a województwo nasze i na te terażniejsze płace jest przeładowane, więc succurendo i tej terażniejszej płacy, et in posterum abyśmy adaequate płacili, zaczęta w województwie naszym rewizyja, aby do skutku przywiedziona była i przez ten sejm convocationis pozwolona, domówią się ichm. panowie posłowie.

[32] Dystrybucyja buław, tak koronnych, jako i W.Ks.L. in manibus futuri, da Bóg, regnantis aby według dawnych praw była, instabunt ichm. panowie posłowie.

[33] Ichm. panowie regimentarze od R.P. postanowieni, aby przysięgli in forma omne nocivum R.P. amovendi, a, da Bóg, na przyszłej secundum solennitatem opisanej elekcyi, aby nie byli praesentes, etiam sub praetextu senatoriae dignitatis, ponieważ exercebunt officium generalnej komendy.

[34] Kiedy zaś wielka dzieje się krzywda sitientibus iustitiis, którzy mają sumy swoje na prowizyjach i membranach, a od dłużników swoich odebrać nie mogą, więc adhaerendo iustitiae tymże ichm. panom posłom domówić się zlecamy, aby w sądzie kapturowym forum competens naznaczone było. Także causae incarcerationis privatae et affusionis fundi ac spelunae uti sunt privilegiatae, tedy instabunt ichm. panowie posłowie, ut tales causae etiam ante interregnum agitatae maereantur forum w sądach kapturowych i tam continuationem suam wziąć mogły, ac secundum legem one privatis incarcerationibus sancitae indilate indicentur.

[35] Zamki i wszelkie jurysdykcye starostwa grodowego, aby w należytem pobudowaniu [64] były, tak do sądenia, jako i konserwacyi actorum, aby dawne prawa o tym napisane reasumowane były.

[36] Liberum veto, tak na sejmikach, jako i sejmach dużo jest nadwyrężone, które jest pupilla libertatis, więc żeby go per constitutionem renovare cum interposito rigore na tego, kto by się go ważył gwałcić, ichm. panowie posłowie inferent.

[37] Za sakry od biskupstw wielkie sumy z Polski za granicę wychodzą, czemu obviare, także biskupi niepotrzebnych intrat niemało mają, zaczym ichm. panowie posłowie upraszać będą, ażeby z połowę tych intrat swoich subsidio charitativo ustąpili.

[38] A że duchowieństwo na fundamencie testamentów przeciwko prawu nastąpiących legata lucrantur i do sądów swych duchownych tam in praemissis quam respectu censuum et decimarum pociągać zwykli, więc urgebunt ichm. panowie posłowie, ażeby

duchowieństwa do sądów swoich in praeallegatis attrahere nie wazyli się, aprobationem testamentorum tamże nie czynili, ac in cognitionem eorundem nie wdawali się, sub nullitate attentatorum.

[39] Archimandria jm. księdzu episkopowi chełmskiemu i bełskiemu⁶²⁵ żydyczyńska, ponieważ przy tejże zawsze była episkopii et diuturno wieków tempore wraz chodzywała, więc i teraz aby restytuowana et annexa była, ile pobliska episkopii chełmskiej i bełskiej ta archimandria zostaje, praevia recompensa praesentis possessoris. Która perpetuis temporibus ad meliorem sufficientiam episkopii chełmskiej aby była adiuncta.

[40] Fundacja oo. trynitarzów w Tomaszowie⁶²⁶ aby sejmem convocationis aprobowana była, ichm. panowie posłowie promotebunt.

[41] Ichm. oo. jezuitów, jako też i ichm. ks. pijarów in contiguitate zostających, ażeby w województwie naszym nowych sobie nie prokurowali fundacyi, tudzież i ichm. panowie dziedzice, aby dóbr swoich in fundationes tales nie alienowali. Summam w tem województwo nasze bełskie, ile in circumferentia et numero haereditarium bonorum non tam amplo extensum chce mieć cautelam, obligując ichm. panów posłów, aby w tym raz na zawsze na sejmie convocationis uczynili obwarowanie.

[42] Zabiegając zaś wszelkim zdzierstwom i preagrawacyjom żydowskiem, które się dzieją przez niesłuszne dyspartymenta po dobrach ziemskich przez starszych tychże Żydów, domówią się ichm. panowie posłowie, ażeby Żydzi starsi, ułożywszy dyspartyment pogłównego po miastach, wsiach, tudzież i innych jakichkolwiek podatków in spatio dwóch miesięcy, tę sumę na sejmik boni ordinis lub inny, jaki będzie najpierwszy, propter informationem komportowali, a potem aby też same dyspartymenta od województwa aprobowane, ad mentem konstytucyi anni 1717⁶²⁷ ażeby ad archivum skarbu koronnego podane były. Także zagęszczone dziedziczne Żydów ezoki, szkodzące szlacheckim dobrom, aby zniesione były, a który by się utrzymywać chciał przy pomienionej ezoce, criminaliter ma być sądzony.

[43] Także księży i Żydom szlachta dóbr na dzierżawę aby nie puszczali i komisarstwa na komory, tudzież żadnych urzędów i dyspozycyi etiam najprywatniejszych tymże księży i Żydom nie dawali, ichm. panowie posłowie cavebunt. Handle, które non competunt Żydom, jako to winami, solami i innymi, abrogentur.

[44] A że dawne prawa i konstytucyje są nastąpione, aby skład soli ruskiej w Bełzie zostawał, więc ichm. panowie posłowie o reasumpcyą tegoż prawa i żeby ad executionem przyszło, aby skład solny aktualnie był w Bełzie, domówią się, non praeiudicando quidquam haeredibus. [65]

[45] Że zaś de avulsis a regalibus bonis, praecipue capitaneatibus castrensibus dawne prawa mamy, więc in virtute expressae legis ichm. panowie posłowie serio applicationem addent, ażeby wieś Miączyn⁶²⁸ z dawna do starostwa grabowieckiego

⁶²⁵ Felicjan Filip Wołodkowicz greckokatolicki biskup chełmski.

⁶²⁶ Tomaszów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁶²⁷ Konstytucja sejmu 1717 r. „Pogłówne żydowskie” (Vol. leg., t. 6, s. 142-143).

⁶²⁸ Miączyn, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

należąca i już dekretem asesorskim et commissione rezolwowana, do starostwa tegoż grabowieckiego przywrócona była. Tudzież i insze zasługi stare, tak ichm. panów Potockich, jako i Jabłonowskich, przez przyznanie sum actu na starostwach w posesyi tegoż imienia będących, exceptis castrensibus capitaneatibus, aby obmyślane były, more antiquo ad libitum R.P. Także aby suma na wójtostwie spikołoskim⁶²⁹ in privilegiis et consensibus wyrażona i specyfikowana, possessori praesenti, ur. [Krzysztofiowi] Micucie pisarzowi grodzkiemu horodelskiemu et eius successoribus aprobowana i przyznana była, ichm. panowie posłowie domówią się i promowować usilnie będą.

[46] Dekreta w Piotrkowie, którekolwiek in contumaciam post fata regia wprzód nieagitującego się Trybunału przez niedziel kilka ante fata regia aż dopiero in oppressionem przy reklamowaniu, czwartego dnia ad promotionem magnatum in causis personalitatem exigentibus, jako to objectae fabricationis comportationis protocolli grodu warszawskiego ferowane, aby były skasowane ichm. panowie posłowie inferent.

[47] Dekreta itidem trybunalskie, które vim legis sapiunt, ażeby według dawnych praw na przyszłym Trybunale znoszone były, także securitas wszelka actorum, jako depositorii fortun szlacheckich, provideatur. Super fabricatores rigor constitutione anni 1726 praescriptus extendatur, oraz kto by się in hoc objecto non suo ordine wywiódł, ażeby legem adimplere per omnia stringatur.

[48] Dekreta trybunalskie aby in executione były i podczas interregnum do ogłoszenia interregni przez j.o. ks. prymasa zaszłe, aby in robore zostawały, ichm. panowie posłowie upomną się o to.

[49] Sędziowie i pisarze ziemscy i grodzcy aby w wojsku nie służyli, ale muneri suo satisfaciunt pilnując sądów swoich.

[50] Łowiectwo bełskie aby terrigenis et possessionatis województwa bełskiego ergo benemeritis non vero accedentibus^a conferatur^a, sin secus pokazałoby się tedy aby restytuowane było.

[51] Gościńce z dawna torowane, aby zabronieniem wolnego przejazdu nie przekopywali possessores i nie tamowali przejechania, ściągając trakt do swoich dóbr inconvenienter. Myta pod pretekstem mostowego aby nie brano od szlacheckich podwód. Od zgonów idących po gr 3 aby płacono było, żadną protekcją nie zaszczycając się, ponieważ szkody w groblach, w mostach i zbożach czynią.

[52] A że w dobrach j.w. jm. pana [Mikołaja] Koca sędziego ziemskiego bełskiego w Wiszniowie⁶³⁰, Michała Komorowskiego łowczego buskiego w Susznie⁶³¹, Józefa Olszewskiego w Iłowcu⁶³², Antoniego Wydźgi w Łykoszynie⁶³³ i innych ichm. kupiec i furman wszelki wielką w gruntach, spaszach przechodząc czynią szkody, aby myto zwyczajne po gr 2 od wozu dawali, rekomendujemy ichm. panom posłom do konstytucyi przyszłego sejmu.

⁶²⁹ Spikołosy, wieś w pow. horodelskim (ob. Szpikołosy w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁶³⁰ Wiszniów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁶³¹ Suszno, wieś w pow. buskim (ob. Сущно w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶³² Iłowiec, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁶³³ Łykoszyn, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

[53] Długi czy to u katolików, czyli to u Żydów będące, aby haeredes et possessorebus oddawać kazali, a in quantum by nie kazali wydawać, tedy wolno sekwestrować osoby, [66] domy, ruchomości et qualiacumque mobilia, do czego panowie swych posesyj dlužników adigere powinni, albo pro violentia non censebitur, gdyby po rekwirowaniu kredytor sposobami swymi satysfakcją swą obmyślił.

[54] Pisarze grodzcy ażeby mieli facultatem secundum legem antiquam et usitatam praxim nie tylko ex seriis controversiis wszelkie dekreta exequi, ale też etiam et in contumaciam ferowane, to jest vigore processus lege circumscripti traditiones peragere, ichm. panowie regenci ziemscy i grodzcy circa acta continuo resideant i dobry porządek in actis prowadzili, i żeby byli possessionati. Tudzież aktom ziemskim i grodzkim województwa bełskiego subvenire, ponieważ wielka znajduje się dezolacja.

[55] Dekreta, od których gdy nie będzie założona apelacja, reassumendo legem antiquam, eo ipso transire mają in rem iudicatam i aby nikt nie założywszy mocy, grawaminu nie zapisywał, cavere sub nullitate eiusdem gravaminis et processus. Jeśliby zaś motio była interposita a minori subsellio ad maius et vigore interpositae et non admissae motionis gravamen był zapisany et intuitu eiusdem gravaminis iniuste officium pozywał sententiaque approbata była, tedy evocator poenis pro evocatione officiorum tam personalibus, quam criminalibus być powinien penowany. Jako zaś dawne w sobie sonat prawo, że retroactata sententia non infamat iudicem, tak też w Trybunałach personalibus poenis officia karane być nie powinny, panowie posłowie na przyszłym convocationis sejmie efficient.

[56] Ponieważ poselstwo jm. pana [Andrzeja] Gurowskiego do chana jm.⁶³⁴ nie efektuowane ratione egzorbitancyi Kozaków Siczowych, aby znowu posłać do chana jm., żeby tę swawolę uskromił, albo też Sicz zniósł, która tylko jest spelunca latronum, że takich ludzi fovet i daje onym protekcyję, przez których po całej Ukrainie wszelkie rozbójstwa i zabójstwa ustawicznie dzieją się, a co większa, do buntów i rebeliów ustawicznie pobudzają i przywodzą Ukrainę i poddanych naszych, w czym jest periculum magnum zawsze. Nihilominus o restytucyją szkód prosić przez tych Kozaków Sických uczynionych i żeby przechowywania u naszych poddanych nie mieli i nasi poddani u nich, ichm. panowie posłowie insinuabunt.

[57] A że takowe laudum terażniejsze, że unanimi consensu nie inszego, tylko Króla Polaka obierać mamy, więc zabiegając aliquo periculo et discrimini wolności naszej domówią się ichm. panowie posłowie, ażeby dwa ministeria w jednym domu razem nie były.

[58] Konstytucyje i prawa dawniejsze, jako de consensu omnium ordinum sine ulla contradictione stanęły, tak retractari nie powinny, i owszem, executionem earum ichm. panowie posłowie praecustodient.

[59] Upraszamy i obligujemy ichm. panów posłów, aby się domówili o to, że ichm. panowie starostowie, gdzie szlachta mają swoje dworki po starostwach, osobiłwie w Sokalu⁶³⁵, tylko dla jednej chwały Boskiej, necesytują do różnych prywatnych podatków,

⁶³⁴ Kaplan I Girej chan krymski.

⁶³⁵ Sokal, miasteczko w pow. bełskim (ob. Сокаль w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

jako to płacenia dachowego, żęcia kop gospodarzów szlacheckich, posługi do zamku, aby od tych nienależtych agrawacyi wolni byli oprócz publicznych podatków. [67]

[60] Aby wszystkich heretyków ab omnibus quibuscunque obsequiis Reipublicae rugować, jeżeli jeszcze którzy mają jakie urzędy, tudzież pocztmagistrowie kalwini albo lutrzy, lub też cudzoziemcy, żeby byli remoti od tej funkcji, dlatego żeby korespondencyjami R.P. nie mieszały, a na ich miejsce katolicy et non suspecti in quopiam instituantur.

[61] Wakanse i wszystkie dygnitarstwa terrigenis et benemerentibus oddane być powinny w każdym województwie, dla czego i urzędy powiatowe ad normam inszych powiatów w grabowieckim i horodelskim aby były pozwolone, ichm. panowie posłowie more inszych województw, ziem i powiatów in constitutione anni 1726 i innych dawniejszych konstytucji wyrażonych elaborabunt.

[62] Zasługi regimentowe jm. pana Radeckiego już likwidowane z ziemi drohickiej, żeby wypłacone były i asygnacyjami hetmańskimi utwierdzone, i laudami naznaczone, ad manus sukcesorów do wyliczenia należące, ichm. panowie posłowie usilnie starać się będą.

[63] A że zagaściły się wiołencyje, najazdy prawem zakazane, a osobliwie od możniejszych et per potentiam z dawna należące grunta cudze przywłaszczając noviter do swoich dóbr cum omni violentia, iura vicinitatis dirumpunt, jako to świeżo w dobrach Pełczynie⁶³⁶ i Szpiczyńcach⁶³⁷ jm. pana Jana Świeżawskiego miecznika żytomierskiego, pułkownika wojsk koronnych, ullo praetextu vi et violenter z dawna do pomienionych dóbr Pełczyna i Szpiczyniec należący wdzierają się grunt, ultra decentiam stanu duchownego jm. ksiądz Damiński komisarz j.w. jm. pana [Maksymiliana] Ossolińskiego podskarbiego wielkiego koronnego et eius militia spółnym intruzorem jm. panem Walickim, dzierzawcą starostwa chmielnickiego tumultuatim napadłszy na pomienione grunta, różne perpetrarunt excessa. Przeto obligantur ichm. panowie posłowie, ut omni instent activitate, aby nie tylko pomienionemu jm. panu Świeżawskiemu zupełna in praemissis od jm. pana podskarbiego wielkiego koronnego satysfakcja, ale też in futurum aby singularis inhibitio wdzierania się w grunta z dawna do Pełczyna i Szpiczyniec należące nastąpiła. A że tymże sposobem do dóbr ksiąząt ichm. wojewodów ruskich⁶³⁸, Sieniawy Starej⁶³⁹ i Sieniawki⁶⁴⁰, niedawnymi czasy per potentiam grunt należący do pomienionych dóbr jm. pana Świeżawskiego miecznika żytomierskiego od tegoż jm. jest oderwany i do dóbr pomienionych Sieniawy Starej i Sieniawki jest przywłaszczony, przyłączony, tudzież inne krzywdy i wiołencyje przez różnych ludzi j.o. ksiąząt ichm. wojewodów ruskich są poczynione, tedy ichm. panowie posłowie procurabunt a praemissis vicinis pacificationem et fundi restitutionem.

⁶³⁶ Pełczyn, wieś w pow. lityńskim.

⁶³⁷ Szpiczyńce, wieś w pow. lityńskim (ob. Шпичинці w rej. rzyńskim, obw. żytomierskim, Ukraina).

⁶³⁸ August Aleksander Czartoryski wojewoda ruski i jego żona Maria Zofia z Sieniawskich.

⁶³⁹ Sieniawa Stara, miasto w woj. podolskim (ob. Стара Синява w rej. starosyniawskim, obw. chmielnickim, Ukraina).

⁶⁴⁰ Sieniawka, wieś w woj. podolskim (ob. Нова Синявка w rej. starosyniawskim, obw. chmielnickim, Ukraina).

[64] Że zaś ichm. panowie Komorowscy, bracia nasi, są tak ciężko przeciwko prawu i wolności szlacheckiej od j.o. ks. jm. [Michała Serwacego] Wiśniowieckiego kanclerza W.Ks.L. i regimentarza wojsk in honore laesi przez poczynione [68] onym wiołencyje, więc hanc privatam oppressionem szlachty pro communi biorąc i zabiegając in posterum podobnym praktykom, prosimy i obligujemy ichm. panów posłów, ażeby omni activitate u tegoż j.o. ks. jm. kanclerza plenariam satisfactionem tymże ichm. panom Komorowskim efficient.

[65] Zaslugi jm. pana Łukasza Głogowskiego łowczego czernihowskiego, który przez wojnę szwedzką aż do konfederacyi w wojsku cudzoziemskim polskim dosłużywał się gradum od żołnierza prostego aż do kapitańskiej szarży, a potem per extraneos rugowany z regimentu, więc recommendetur przez ichm. panów posłów, aby zasługi jego były w pamięci et restituatur do szarży swojej, jeżeli subsequetur aukcyja wojska, albo extranei ob dissidentiam fidei removebuntur.

[66] Ponieważ rotmistrzostwo łanowe województwa bełskiego bez żadnej racyi nigdy śp. w. jm. panu Aleksandrowi Żulińskiemu rotmistrzowi piechoty łanowej, ichm. panów Żulińskich, braci naszych, ojcu, stante vita jego, bez żadnej rekompensy odebrano, więc upraszamy ichm. panów posłów, aby sukcesorom śp. jm. pana Aleksandra Żulińskiego rekompensa obmyślona była, czyli tymże rotmistrzostwem, czyli też królewszczyną jaką ut instent^c.

[67] Ponieważ nigdy śp. w. jm. ksiądz Prek kanonik warmiński, chcąc gratam imieniowi swemu zostawić memoriam, fundacją pewną w Rzymie, alias seminarium na konserwację sześciu osób ad spiritualem statum aplikujących się, którzy tak victum, jak amictum mieć powinni, a kolacyja dispositionis hocce seminario perpetuis temporibus przez tegoż w. jm. księdza Preka kanonika warmińskiego postanowienia. Której że sobie a femellus sexus praetermissis masculis uzurpują, więc jako w województwie naszym floret godnego imię fundatora, tak instabunt ichm. panowie posłowie, aby od imienia tego w województwie naszym znajdującego się, a nie a femellis iuxta praescriptum fundatoris dependeat collatio i we wszystkich punktach, aby fundatoris praescriptum executum było. Co j.w. jm. pan poseł, jeżeli do Rzymu ordynowany będzie, in praecommissis mieć powinien, aby fundacyja in suis była conservata conditionibus.

Którą instrukcją w kole naszym czytana, ichm. panom posłom na sejm convocatio-nis dana, j.w. jm. panu marszałkowi koła naszego rycerskiego i ichm. panom asesorom podpisać zleciliśmy.

Jerzy Potocki s[tarosta] g[rabowiecki], marszałek konfederacyi województwa bełskiego
Jan Świeżawski miecznik żytomierski, starosta pełczyński, asesor koła rycerskiego województwa bełskiego

Michał Komorowski łowczy ziemi buskiej i z tejże ziemi koła rycerskiego województwa bełskiego asesor do instrukcyi

Józef Olszewski z powiatu grabowieckiego asesor koła rycerskiego województwa bełskiego

Chrystofor Micuta grodzki horodelski pisarz i z tegoż powiatu koła rycerskiego województwa bełskiego asesor m.p.

^{a-a} słowa napisane nad wierszem ^{b-b} słowa dopisane na dole strony ^{c-c} tekst dopisany na lewym marginesie
tą samą ręką

182. Sejmik relacyjny w Bełzie, 14 lipca 1733 r.

1. *Laudum sejmiku relacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 14 lipca 1733 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 56, s. 1055-1057 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Piotr Chaszczeński w dniu 15 lipca 1733 r. [feria 4 ipso die Divisionis Sanctorum Apostolorum a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 71-75 – ekstrakt; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 828-834 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; **Rp. 4** CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 30, s. 442-447 – oblata; w grodzie buskim oblatował Gen. Kasper Żaboklicki dworzanin marszałka sejmiku w dniu 20 lipca 1733 r. [feria 2 ante festum Sanctae Mariae Magdalenae proxima a. D. 1733].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1129-1135.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy, obywatele et generaliter całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, na fundamencie konfederacji generalnej roku terażniejszego 1733 w Warszawie nastąpionej, na sejmik relationis i miejsce consultationum nostrorum zwyczajne, do Bełza, pro die 14 iulii roku wyżej specyfikowanego 1733 zgromadzeni, według konfederacji województwa naszego bełskiego na sejmiku antekonwokacyjalnym spisanej i poprzysiężonej, i od całej R.P., uti iuri communi et legibus non repugnantis przyjętej, w której usque ad exvinculationem konsultacje nasze i inne dyspozycje województwa naszego perficere et peragere obowiązaliśmy się. Tedy pod dyрекcją j.w. jm. pana Jerzego Potockiego grabowieckiego, tłumackiego, dubieńskiego, rostowski starosty na sejmiku antekonwokacyjalnym konfederacji naszej obranego marszałka, takową uchwałę i dyspozycję województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących uczynili i postanowili.

A naprzód j.o. ks. jm. Korony Polskiej i W.Ks.L. prymasowi⁶⁴¹ pro universa cura et sollicitudine in hac orbitate R.P. in bonum publicum świadczone i ustawicznie praktykujące, jako najpokorniejsze niesiemy podziękowanie omnemque gratitudinem zapisujemy upraszając, aby et in subsequens paternam suam erga Rempublicam continuet curam.

⁶⁴¹ Teodor Andrzej Potocki arcybiskup gnieźnieński, prymas.

A potem do relacji w. ichm. panów posłów, na sejm przeszły konwokacyjny obranych, przystąpiliśmy ^ai za nią podziękowawszy^a, z której uczynionej ponieważ patuit, że przez generalną konfederacją całej R.P. na konwokacji przeszłej dzień elekcyi futuri regnantis 25 mensis augusti in anno praesenti jest naznaczony i determinowany, przeto dla uczynienia dalszej w województwie naszym bełskim dyspozycyi i dobrego porządku, anticipando elekcyi, ten sam dzień naznaczony, ażeby wszyscy ichm. panowie obywatele województwa naszego iuxta praescriptum konfederacyi generalnej R.P. et nexum onej, exceptis iure victis, wcześniej, to jest na dzień 22 miesiąca augusta roku terażniejszego, na miejsce województwu naszemu naznaczone compareant, terażniejszą uchwałą naszą unanimi consensu accedente obowiązujemy się i tamże zjechawszy, per interstitium temporis ante diem 25 imminentis wszelki porządek województwa naszego uczynić postanawiamy.

Eodemque spectro temporis do terażniejszych ichm. panów asesorów i konsyliarzów j.w. jm. panu marszałkowi konfederacyi naszej przydawszy jeszcze ośmiu, tak, aby z terażniejszymi 12 konsyliarzów wynosiło, temuż j.w. jm. panu marszałkowi konfederacyi województwa naszego bełskiego przybrać i naznaczyć pozwalamy.

Insistendo zaś praxi usitatae et continuo usui w. ichm. [1056] panów starostów grodowych ziemi i powiatów województwa bełskiego obligujemy, aby każdy z ichm. swój powiat i ziemię z miejsca naznaczonego prowadził, salva auctoritate w. ichm. panów chorążych. Obożnym zaś dla odebrania miejsca i wszelkiego pomiarkowania na województwo nasze w. jm. pana Adama Świeżawskiego obieramy. Któremu rekompensując fatywę, pracę i koszta, teraz tysiąc złp z kalkulacyi ichm. panów egzaktorów przeszłych na sądach kapturowych nastąpić mającej, jeżeli z retentów jakie wynikną sumy, naznaczamy. Jeżeliby zaś z tejże kalkulacyi nie pokazali się żadne sumy, tedy inszy sposób satysfakcyi tegoż tysiąca złp obmyślić deklarujemy, w dalszy zaś czas, dalszą naszą jm. obligacyją przyrzekamy.

Obmyślając zaś securitatem et integritatem domów naszych i zabiegając egzorbitancyjom i niebezpieczeństwu, przychylając się w tym do prawa pospolitego, obligujemy w. ichm. panów wojskich powiatów i ziem województwa naszego, aby każdy z ichm. w swoim powiecie i ziemi województwa naszego w miastach grodowych rezydował i ad normam legis causas recentium criminum et violentiarum quarumvis novarum sądził i ekspediował.

Żeby zaś maior securitas województwa naszego i fortun była, ponieważ przez dyspozycją R.P. piechota łanowa jest oddalona, przeto wyprawę z starostw wszelkich (oprócz grodowych, które od tego ciężaru wolne być mają), tudzież z dóbr dziedzicznych, tak w posesyi osób duchownych, jako i wdów będących, którzy według prawa pospolitego ad expeditionem tenentur, uchwalamy i postanawiamy. Aby każdy z posesyi wzwyż rzeczonych, z każdej wsi jednego pachółka, miasta zaś proportionate, porządnie z koniem i moderunkiem żołnierskim wszelkim do swego powiatu i miasta grodowego pod jurysdykcyją w. wojskiego tegoż powiatu, w którym wieś która leży, na dzień 20 miesiąca augusta roku terażniejszego stanął. In casu zaś niestawienia, za każdego pachółka po zł półtorasta ad manus ichm. panów wojskich posesor wypłacać tenetur. O co super renitente stante interregno forum capturale ad respondendum

ichm. panom wojskim, in post zaś castrense cuiuslibet territorii, sub quo bona consistunt, naznacza się.

Którzy to wyprawni pacholcy póty w. ichm. panom wojskim assistere mają, póki województwo po zakończonej, da Bóg, elekcyi in propriis nie stanie. Jurament generalny rotha in confoederatione generali expressa, ponieważ województwo nasze bełskie uczyniwszy konfederacją in similem rotham iuramentum explevit, przeto mając in consideratione, żeby multiplicatio iuramentorum nie była, [1057] ile kiedy etiam iusta iuramenta sunt evitanda, ten iurament rotha in confoederatione expressa ad campum electoralem et resolutionem odkładamy.

A jakośmy tak wielu uchwałami cum sensibiliore sensu pro vacanti podawali te urzędy, które nie mający w województwie naszym różni ichm. posesyi, intrusive wdzierali się, et ad importunam instantiam sui przywileje na osoby swoje legibus contemptis brali i niemi się zaszczykali, tak jakośmy ich nigdy pro legitimis officialibus nie uznawali i przeto zawsześmy to ichm. panom posłom naszym na sejmie zalecali, aby się serio pro tollendo praemisso abusu domawiali, osobliwie o łowiectwo bełskie, non terrigenae nostro posesyi nie mającemu u nas oddane, teraz że i administracja tego łowiectwa similiter jm. panu [Janowi] Duninowi konferowana, przeto przychylając się do listu j.w. jm. pana podskarbiego koronnego⁶⁴², n.w.m. pana (któremu za utrzymanie praw i naszego postanowienia laudorum stała i zupełną zapisujemy rekognicyją), obligujemy jm. pana marszałka, ażeby o ustąpienie z administracyi tegoż łowiectwa rekwirował, sin secus żeby tego otrzymać nie mógł, tedy tenże j.w. jm. pan marszałek nasz adminiculum przydawszy, toż łowiectwo ad administrationem w. jm. pana sędziego ziemskiego bełskiego⁶⁴³ odebrać i one temuż w. jm. panu sędziemu usque ad dispositionem futuri, da Bóg, regnantis oddać ma. Podobnym sposobem i inne urzędy województwa naszego terrigenis ab antiquo possessionatis atque bene meritis rozdawane, tudzież aby urzędy powiatowi grabowieckiemu i horodelskiemu ad normam inszych powiatów in constitutionem anni 1726 wyrażonych pozwolone były. Przy tym unanimi consensu nostro obstawać et in loco loci proponować deklarujemy się.

Tamże i desideria do koła naszego wniesione, jako j.w. jm. księdza biskupa chełmskiego rithus graeco uniti⁶⁴⁴, respectu avulsionis opactwa żydyczyńskiego tudzież powiatu lubaczowskiego od episkopii chełmskiej do bełskiej, jako też umknienia prawa opactwa dermańskiego i dubieńskiego. Tudzież desiderium Akademii Zamoyskiej intuitu conservationis circa iura et privilegia tejże Akademii. Deinde supliki oo. trynitarzów konwentu tomaszowskiego promowować deklarujemy i w instrukcyą przysłanym ichm. panom posłom włożyć cum omni [1057] recommendatione praemissorum desideriorum appromittimus. Projekt zaś przez w. jm. pana [Jana] Radziwińskiego cześnika czernihowskiego promowowany, ad sufficientiorem dilationem przyszłego zjazdu naszego in campo electorali rezerwujemy.

⁶⁴² Franciszek Maksymilian Ossoliński podskarbi wielki koronny.

⁶⁴³ Mikołaj Józef Koc sędzia ziemski bełski.

⁶⁴⁴ Felicjan Filip Wołodkowicz biskup greckokatolicki chełmski.

Interes w. jm. pana Łukasza Głogowskiego łowczego czernihowskiego, w liście do j.w. jm. pana wojewody mazowieckiego, generalnego wojsk koronnych regimentarza⁶⁴⁵ pisanym, ze wszelką rekomendacją i instancją in desiderio eius j.w. jm. panu marszałkowi koła naszego exprimere zleciliśmy.

A jako in actis tam terrestribus, quam castrensibus omnis securitas honorum et fortunarum nostrarum consistit, tak żeby integritas eorundem actorum była, ichm. panowie assidentes cancellariis ab expeditione praesenti uwalniamy.

Indivisi zaś fratres, in una villa manentes, iuxta constitutionem anni 1621⁶⁴⁶ in hac expeditione postąpić mają. Te zaś postanowienie nasze j.w. jm. panu marszałkowi z ichm. panami asesorami koła naszego podpisać zleciliśmy. Datum w Bełzie, in loco consultationum usitato, die 14 iulii 1733 a.

Jerzy Potocki marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

Mikołaj Józef Koc sędzia ziemski bełski, asesor

Michał Komorowski l[owczy] z[iemi] b[uskiej], asesor m.p.

Josephus Olszewski capitaneus Szmeltinensis m.p.

Christofor Kazimierz z Wahanowa Micuta h[orodelski] g[rodzki] pisarz, asesor powiatu horodelskiego m.p.

Jan na Dylewie Świeżawski miecznik żytomierski, starosta pełczyński, asesor m.p.

^{a-a} słowa dopisane nad wierszem tą samą ręką

2. Manifestacja Stanisława Wydzgi wojskiego buskiego przeciw obywatelom powiatu buskiego w sprawie nieprzystania pachołków dla utrzymania bezpieczeństwa po wyjściu polspolitego ruszenia na elekcję – Busk, 25 sierpnia 1733 r.

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 30, s. 478-479 – oblata; w grodzie buskim wniesiono w dniu 25 sierpnia 1733 r. [feria 3 in crastino festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1733].

Idem contra terrigenas terrae praesentis Buscensis manifestatur.

Ad officium actaque praesentia castrensia capitanealia Buscensia veniens personaliter Mag. Stanislaus Wydzga tribunus terrae Buscensis, in et contra Ill. et Mag. tam Mag., Gen. nec non Perillustres et Rev. terrae praesentis terrigenas et incolas, bonorum expeditioni infrascriptae obnoxiorum possessores et tenutarios, ratione per ipsos legi publicae et laudo palatinatus Belzensis publico contraveniendo, hominum militarium satellitum vulgo pachołków pro die 20 praesentis ad mentem praedicti laudi proportionate ex oppidas, iam vero per unum ex quavis villa per viduas tam personas spirituales, nec non bonorum [479] regalium tenutarios cum omni apparatu bellico et ordine ad providendam terrestrem publicam securitatem eandemque manutenendam ad dispositionem sui manifestantis statuendorum non statuitione et

⁶⁴⁵ Stanisław Poniatowski wojewoda mazowiecki, regimentarz generalny wojska koronnego.

⁶⁴⁶ Konstytucja sejmu z 1621 r. „Sposób polspolitego ruszenia” (Vol. const., t. 3, vol. 1, s. 297-304).

non substitutionis, exindeque rigoris in eodem laudo appositum, videlicet per quemvis contravenientem pro uno quoque ad expeditionem statuendo mulcta 150 fl. Polonicae luendae et solvendae succubitionis. Prospiciendo praemissis ac securitati terrestri publicae providendo, respectu praemissorum omnium contra omnes exceptis nonnullis quam sollemnissime manifestatus est.

183. Sejmik podczas pospolitego ruszenia na elekcję na polu elekcyjnym pod Służewem, 25 sierpnia 1733 r.

1. *Laudum sejmiku podczas pospolitego ruszenia na elekcję na polu elekcyjnym pod Służewem, 25 sierpnia 1733 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 56, s. 1375-1377 – oryginał, egzemplarz uszkodzony, prawy margines karty wystrzępiony, ubytki w słowach i literach uzupełniono na podstawie Rp. 2; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Józef Śmidziński w dniu 21 października 1733 r. [feria 4 post festum Sancti Lucae Evangelistae proxima a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 79-81 – ekstrakt; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 1069-1071 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1137-1139.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, pod dyrekcją j.w. jm. pana Jerzego z Potoka na Podhajcach, Nadwornej, Orłowie etc. Potockiego, grabowieckiego, tłumackiego, dubieńskiego starosty, marszałka skonfederowanego województwa naszego, zjechawszy się na czas elekcji determinowany i miejsce województwu naszemu naznaczone, pod Służew⁶⁴⁷, takową w kole naszym unanimitate consensu omnium accedente obrad naszych uchwałę i dalszego porządku w województwie uczyniliśmy dyspozycją.

A najprzód stosując się do postanowienia i laudum województwa naszego na sejmiku blisko przeszłym anteelekcyjnym spisane, do popisu generalnego ziem i powiatów województwa naszego przystąpiliśmy. Który to popis solita praxi odprawiliśmy, co należy do dalszego porządku w województwie naszym, a naprzód za sędziego województwa naszego w. jm. pana [Józefa] Rulikowskiego podczaszego bełskiego obraliśmy i uprosili, dając plenariam potestatem wszelkich ekscesów i egzorbitancji, które by się pod ten czas elekcji w województwie naszym trafić miały, finalnego rozstrzygnięcia decydowania.

⁶⁴⁷ Służew, wieś pod Warszawą (ob. część Warszawy, w dzielnicach Mokotów i Ursynów).

A zaś za koniuszego uprosiliśmy jm. pana Józefa Przyłuskiego. Za podjęte prace i fatygi temuż jm. debitam gratitudinem w obmyśleniu rekompensy na przyszłym, da Bóg, sejmiku naszym deklarując.

In ulteriori zaś progressu sejmu electionis, co się tycze tak elekcyi jm. pana marszałka tegoż sejmu, jako i dalszych obrad R.P., tedy województwo nasze ad locum sejmowi electionis lege praefixum, do szopy viritim comparere deklarują się, obowiązując ichm. obywatelów województwa tego, aby według rejestru eo nomine spisane go i ręką j.w. jm. pana marszałka skonfederowanego województwa naszego popisanego, codziennie po dziesięciu ex turno w szopie adesse raczyli.

Po obranym zaś szczęśliwie, przez kreski viritim dawane, sejmu electionis marszałku j.w. jm. panu [Franciszku] Radzewskim podkomorzym poznańskim, ad ultiores gradus sejmowania przystępując, województwo nasze propter communicationem consiliorum i porozumienia się w dalszych obradach naszych do innych prześwieatnych województw i ziem w. ichm. panów posłów e medio nostri uprosiliśmy.

Po których przez ichm. panów posłów naszych odprawionych legacyjach i uczynionej w kole naszym relacyi, jako też [1376] po danej vicissim w. ichm. panom posłom innych prześwieatnych województw do województwa naszego delegowanym audiencyi, do spisania pactorum conventorum uprosiliśmy za delegatów z województwa naszego j.w. jm. pana Józefa Sierakowskiego strażnika koronnego, j.w. jm. pana Jerzego z Potoka na Podhajcach Potockiego grabowieckiego, tłumackiego etc. starostę, marszałka województwa naszego, j.w. jm. pana Franciszka Potockiego starostę bełskiego, j.w. jm. pana Aleksandra Jabłonowskiego starostę buskiego, w. jm. pana Antoniego [Jerzego] Radeckiego chorążego bełskiego, w. jm. pana Mikołaja Koca sędziego ziemskiego bełskiego, w. jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego, w. jm. pana Łukasza Głogowskiego ^ałowczego czernihowskiego^a.

A zaś in termino następującej elekcyi ruszywszy się z chorągwiami viritim na miejsce elekcyi między Warszawą a Wolą, ponieważ w ciągnieniu się ziem i powiatów województwa naszego zaszła dyskwizycja ex contextu legis pozwolonej prawem alternaty między ziemią buską a powiatem grabowieckim, tedy sapiendo też same kontrowersyje praesenti consensu nostro in futurum cavemus, iż ponieważ na terażniejszym pospolitym ruszeniu województwa naszego ziemia buska praecedebat na ciągnieniu powiat grabowiecki, tedy in futurum, według alternaty prawem pozwolonej, na pospolitym ruszeniu już powiat grabowiecki precedencyją przed ziemią buską mieć będzie.

Po której, między pomienionemi powiatami ufacylitowaniu dysceptacyi, stanąwszy szczęśliwie in campo electionis, po zakończonej unaniami consensu ordinum Regni szczęśliwej elekcyi, za posłów do najjaśniejszego K.J.M. Stanisława I uprosiliśmy z województwa naszego w. ichm. panów Marcina Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego, w. jm. pana [Józefa] Węża cześnika drohickiego, a zaś za rezydentów ad latūs regium j.w. jm. pana [Józefa Aleksandra] Jabłonowskiego starostę buskiego, w. jm. pana Aleksandra Świeżawskiego starostę cudnowskiego, w. jm. pana [Wacława] Humnickiego miecznika lwowskiego, j.w. jm. pana Łukasza Głogowskiego ^ałowczego czernihowskiego^a, w. jm. pana [Stanisława] Rzeczyckiego chorążycza łomżyńskiego, w. jm. pana Aleksandra Ołtarzewskiego starostę czulczyckiego, w. jm. pana Dominika Bystrzanowskiego stolnika różańskiego, w. jm. pana Stanisława Lipskiego podstolego nowogródzkiego.

Które to contenta uchwały i obrad naszych aby [1377] j.w. jm. pan marszałek konfederacyi województwa naszego podpisał, uprosiliśmy. Działo się w polu pod Służewem, die 25 augusti 1733 a.

Jerzy Potocki starosta grabowiecki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego
Michał Komorowski łowczy ziemi buskiej, asesor województwa bełskiego

^{a-a} słowa nadpisane nad przekreślonym tekstem: miecznika przemyskiego

184. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem wojewody bełskiego w Bełzie, 21 października 1733 r.

1. *Uniwersał Antoniego Michała Potockiego wojewody bełskiego zwołujący sejmik ekstraordynaryjny do Bełza na dzień 21 października 1733 r. – b.m. [zapewne koniec sierpnia lub początek września] 1733 r.*

Rp. AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 54, s. 474 – oblata, tylko notka aktykacyjna w księdze protokółów; w grodzie horodelskim oblatował Fam. [Roman] Wojciechowski rajca horodelski w dniu 7 września 1733 r. [feria 2 ante festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1733].

2. *Informacja o zgromadzeniu senatorów i szlachty województwa bełskiego w Bełzie w dniu 21 października 1733 r. i decyzji o szybkim zwołaniu kolejnego zjazdu w uniwersale Antoniego Michała Potockiego wojewody bełskiego – Bełz, 21 października 1733 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 56, s. 1369 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Józef Śmidziński w dniu 21 października 1733 r. [feria 4 post festum Sancti Lucae Evangelistae proxima a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 1066-1067 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1141.

[...] Iż zapatrując się na terażniejsze nieszczęśliwego czasu okoliczności i zważając zewsząd następujące niebezpieczeństwa, zaprosiłem na dzień 21 currentis j.w. ichm. panów senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich i grodzkich, i całego rycerstwa prześwietnego województwa bełskiego dla porozumienia się i obmyślenia sposobu ratowania upadającej ojczyzny. Gdzie tedy zjechawszy na przerzeczony dzień dość w znacznej liczbie, zgodzili się wszyscy ichm., abym ex munere officii mei palatinalis

wydał uniwersał na sejmik providendae securitatis i sposobu ratowania nie tylko prześwieznego województwa, ale całej ojczyzny. [...]

185. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem wojewody bełskiego w Bełzie, 30-31 października 1733 r.

1. *Uniwersał Antoniego Michała Potockiego wojewody bełskiego zwołujący sejmik ekstraordynaryjny do Bełza na dzień 30 października 1733 r. – Bełz, 21 października 1733 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond. 1, Opis 2, 56, s. 1369 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 21 października 1733 r. [feria 4 post festum Sancti Lucae Evangelistae proxima a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 1066-1067 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1141.

Antoni Michał Potocki wojewoda bełski, guzowski etc. starosta.

J.o., j.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim i grodzkim, i całemu rycerstwu prześwieznego województwa bełskiego, m.w.m. panom i braci do wiadomości podaję.

Iż zapatrując się na terażniejsze nieszczęśliwego czasu okoliczności i zważając ze-
wsząd następujące niebezpieczeństwa, zaprosiłem na dzień 21 currentis j.w. ichm.
panów senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich i grodzkich, i całego rycerstwa
prześwieznego województwa bełskiego dla porozumienia się i obmyślenia sposobu
ratowania upadającej ojczyzny. Gdzie tedy zjechawszy na przerzeczony dzień dość
w znacznej liczbie, zgodzili się wszyscy ichm., abym ex munere officii mei palatinalis
wydał uniwersał na sejmik providendae securitatis i sposobu ratowania nie tylko prze-
świeznego województwa, ale całej ojczyzny. Stosując się tedy do woli wyraźnej prze-
świeznego województwa, ex unanimi wszystkich przytomnych ichm. assensu składam
sejmik na dzień 30 miesiąca października, na który wszystkich j.o., j.w., w. m.m. panów
i braci zapraszam, abyśmy mogli nostris consulere rebus i obmyśleć sposób succurrendi
labenti patriae, zapatrując się na innych województw w tej mierze proceder.

Który to uniwersał mój, aby wszystkim mógł innotescere, po grodach prześwieznego
województwa rozesłać go rozkazałem oraz go dla tym lepszej wiary i wagi ręką własną,
przy zwykłej pieczęci podpisuję. Datum w Bełzie, die 21 mensis octobris 1733 a.

A[ntoni] M[ichał] Potocki wojewoda bełski

Locus sigilli

2. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersalem wojewody bełskiego w Bełzie, 30-31 października 1733 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 56, s. 1409-1411 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Gojżewski w dniu 31 października 1733 r. [Sabbatho in vigilia festi Sanctorum Omnium a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 83-87 – ekstrakt; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 1099-1105 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1143-1149.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego in virtute uniwersału od j.w. jm. pana Michała Antoniego na Horyhorkach Potockiego wojewody bełskiego, dnia 21 miesiąca oktobra roku terażniejszego 1733 w Bełzie de unanimi consensu nostro in praementi necessitate Reipublicae na dzień dzisiejszy wydanego, do Bełza, ad locum consultationum solitum zjachawszy się, naprzód za dyrektora koła naszego j.w. jm. pana Kazimierza na Iwanicach Iwanickiego chorążego nowogródzkiego zgodnemi głosami obraliśmy i uprosili. A potem widząc ingruentia mala R.P., które serpunt in dies et hostili wojsk cudzoziemskich invasione, które nam recipiunt foedera pacis et tranquillitatis publicae, wolność od przodków naszych krwią wyrobioną, na której utrzymanie vile u nas sanguinis pretium być rozumiemy et infesta malum tela metiri quam timere e cardine rerum wzruszyć liberrimam electionem, ad mentem powszechnego juramentu e medio nostri Pana niedawno pod Warszawą przez całą R.P. zgromadzoną, szczęśliwie zakończoną, quodam illicito praetextu zatłumić, per que nefanda media cieniem jednym omylnego koloru przyćmić usiłują. Umyśliliśmy in tam arduo R.P. statu na wspólny jej ratunek pomogłe ferre suffragia.

Jakoż na zaszczyt i obronę publicznego dobra certum quantum copiarum militarium do wsparcia sił wojennych przeciwko wszelkim opresorom, inwazorom i gwałtownikom państw wspólnej ojczyźnie naszej wystawić zgodziliśmy się i jednomyślnie zezwolili.

A że dla taryf, których adaequate ułożonych i opisanych ad modernum statum nie mieliśmy, modum contribuendi facilem pro nervo belli znaleźć rzecz była trudna, zaczynamy uprosiliśmy concordi voto j.w. jm. pana wojewody naszego, aby ex proprio zelo ku dobru pospolitemu jako wielki assertor praw i wolności rursus, wydać raczył uniwersał na sejmik do rzetelnego już ułożenia taryf i postanowienia podatku na zapłatę wyprawy naszej pro die 23 novembris w roku terażniejszym 1733.

Aby zaś interea temporis statum miast i miasteczek tudzież wsi, młynów w ziemi i powiatach województwa naszego tak ziemskich, królewskich, jako i duchownych cuiuscunque status, praeminentiae et conditionis osób posesyi podległych certum et pateticum mieć mogliśmy, obraliśmy i uprosili ichm. panów lustratorów e gremio nostri. To jest z powiatu bełskiego w. ichm. panów Kazimierza Siekierzyńskiego podstolego kijowskiego, Marcina Gąseckiego regenta grodzkiego grabowieckiego, Jacka Bystrzanowskiego chorążego latyczowskiego, Franciszka Antoniego Prusaka Bieniewskiego cześnika inflanckiego, Antoniego Debolego pisarza grodzkiego czernihowskiego, ^aMarcina Radziwińskiego starostę tarnawackiego^a, z ziemi buskiej w.

ichm. panów Michała Komorowskiego łowczego buskiego, Stanisława Kadłubiskiego wiceregenta grodzkiego buskiego, Jana Łaskiego cześnika nowogródzkiego, Antoniego Kadłubiskiego łowczego żytomierskiego, z powiatu grabowieckiego w. ichm. panów Łukasza Głogowskiego łowczego czernihowskiego, Jana Orchowskiego podczaszego nowogródzkiego, [Karola] Udryckiego wojskiego lubaczowskiego, Jana Sobańskiego, z powiatu horodelskiego w. ichm. panów Krzysztofa Micutę grodzkiego horodelskiego sędziego i sądów kapturowych wojewódzkich bełskich pisarza, Komorowskiego stolnika dobrzyńskiego, Franciszka Zbykalskiego, Jana Siestrzewitowskiego. Dając ichm. m. panom zupełną moc i władzę miasta, miasteczka, wsie, folwarki, uroczyska osiadłe i nieosiadłe, [1410] młyny, karczmy tak dawne, jako i novae locationis w dobrach naszych ziemskich i królewszczynach, tudzież i duchownych adeundi, lustrowania chałup, inwentowania poddanych ciągłych, zagrodników i chałupników. A w miastach, miasteczkach Żydów, rzemieślników i wszelkich mieszkańców, tudzież karczem, w nich młynów na rzekach, stawach i stawkach, które miały i nie miały, kół w nich i foluszów, jako też kwitów czopowego i szelężnego, i kołowego na egzakcyję w. jm. [Michała Stanisława] Orzęckiego stolnika buskiego annorum 1719 et 1720 i jm. pana Antoniego Preka chorążego znaku pancernego j.w. jm. pana starosty bełskiego z podatku czerwono złotowego od karczmy, kotła, czyli szynku we wszystkich dobrach, miastach, miasteczkach i wsiach dziedzicznych królewskich i duchownych, ^aabsentia quatuor vel trium, dummodo bina z ichm. panów lustratorów na czas i miejsce między sobą umówione rewizyją zaczynając, non obstante, adsint^b, spisania i konotowania.

Po których miastach i miasteczkach burmistrze, po wsiach zaś wójtowie lub przysiężni, a gdzie by nie było wójta lub przysiężnego, człek stary, gromadny, aby super realem existentiam spisawszy dostateczny registr osiadłości ludzi, chałup w miastach i miasteczkach, wsiach, winnic albo browarów, młynów, kół foluszów przez ichm. panów dziedziców lub cuiuscunque iuris posesorów albo ich ekonomów, komisarzy lub administratorów, przed tymiż ichm. panami lustratorami in rotham hanc: „Ja N. N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trójcy Św. Jedynemu, iż ten registr, który podpisaliśmy teraz w mieście domów wjezdnych, szynkowych, rynkowych, rzemieślniczych, miejskich winnic, browarów, kotłów, w nich nic nie utajonych jest in numero N., a nie więcej, gospodarzów N., rzeźników, rzemieślników różnych, winników po miastach numero N. Po wsiach zaś ludzi poddanych ciągłych, zagrodników, chałupników i wszystkich rzemieślników numero N. Karczem, winnic, kotłów N. Młynów, kół, foluszów, stemp numero N., cum distinctione mielących i niemielących jest rzetelnie spisany. Ludzi żadnych czynszowników, rzemieślników, mieszczan, kramarzów, rzeźników i nic na szkodę i uszczerbek skarbu województwa, a ku ochronie miasta albo wsi i pana nie zataiłem, a do tej przysięgi nie przymuszony, nie przenajęty, ani karą żadną zagrożony, ani też jakimkolwiek sposobem od prawdy odwieziony ani skorumpowany, tak mi Panie Boże dopomóż i niewinna Męka Chrystusa Pana”.

Żydów zaś w miastach i miasteczkach trzech na rodale w szkole in rotham superius expressam przysięć będą powinni. Do czego ichm. panowie dziedzice, posesorowie, dzierżawcy lub ich komisarze, gubernatorowie i administratorowie adigere powinni i inwentarze rzetelne podać. Także ludzi stawić do weryfikowania i przysięgi incunctanter mają. A kto by kolwiek tej uchwały, dla dobra publicznego za zgodą całego

województwa teraz ustanowionej, w najmniejszym punkcie miał się sprzeciwić i jakimkolwiek sposobem ichm. panom lustratorom delegowanym, którym wszelkie bezpieczeństwo et authoritas cavetur, miał być sprzecznym lub ich rewizyi dopuścić nie chciał, rejestru nie podał i oponował się, lub interturbare chciał, z takowemi pro luentis poenis tanquam convulsoribus legum et violatoribus sancitorum publicorum ichm. panowie lustratorowie w sądach kapturowych bełskich lub his deficientibus, w grodzie bełskim agere praevia ad citationem mają. A iudicium vel officium super renitentibus indispensabiliter, ad primum terminum tanquam peremptorium, amputatis omnibus exceptionibus, praevia jednak deductione, poenas irrogare i damna [1411] ichm. panom lustratorom refundere nakaże i egzekwować tanquam in re plenarie iudicata będzie.

Insuper, jako renitens omni activitate na każdym miejscu carere ma, po uczynionej takowej w mieście lub we wsi lustracyi, tamże z podpisem ręki swojej ciż ichm. panowie lustratorowie delegowani jeden egzemplarz in fundo zostawią, a drugi takowy immutabiliter registr ad remonstrandum województwu na przyszły, da Bóg, sejmik wpiszą. Super vero realem suam lustrationem et conscriptionem rzetelnego rejestru ciż ichm. panowie lustratorowie wszyscy na tymże przyszłym sejmiku in rotham tali modo descriptam: „Ja N.N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Św. Jedyńemu na tym, iż rewizyją we wsiach i miasteczkach na mnie włożoną sprawiedliwie, ani ujmując, ani przyczyniając, secundum posse ekspedycja być i korupcją żadną ani favorem uwodzić się nie mam, ale rzetelnie konotować i spisywać mam, tak mi Panie Boże dopomóż i niewinna Męka Chrystusa Pana”, przysięg in praesentia totius congressus będą powinni.

Za fatygi zaś i kosza ichm. panom lustratorom delegowanym podjęte gratitudinem województwo nasze na przyszłym, da Bóg, sejmiku obmyśleć spondet. ^c

Ad extremum chcąc pokazać gratitudinem w. jm. panu Adamowi Świeżawskiemu obożnemu województwa naszego bełskiego podczas elekcyi, za fatygi i kosza vigore laudi anterioris w. jm. pan Orzęcki stolnik buski tysiąc zł z retent zapłacić tenetur, a drugi tysiąc do szczęśliwszych czasów i podatków odkłada się. Tudzież jm. panu Józefowi Przyłuskiemu koniuszemu natenczas tysiąc złp naznaczamy z podatków w przyszłym czasie w województwie naszym uchwalonych wypłacić deklarujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 31 octobris a. D. 1733.

Kazimierz na Iwanicach Iwanicki chorąży nowogródzki, marszałek natenczas koła ryckiego województwa bełskiego

Jan Antoni z Lewiczyna Lewicki podstarości i sędzia grodzki bełski, asesor województwa bełskiego i powiatu tegoż m.p.

Chrystofor Kazimierz z Wahanowa Micuta podkomorzyc grodzieński, grodzki horodelski i sądów kapturowych województwa bełskiego pisarz, asesor tegoż województwa m.p.

Dominik Bystrzanowski stolnik różański, asesor województwa bełskiego

Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski cześnik inflancki, asesor województwa bełskiego

^{a-a} słowa nadpisane tą samą ręką nad dokładnie przekreślonym i zamazanym tekstem ^{b-b} słowa dopisane tą samą ręką na lewym marginesie, we właściwym miejscu znak # ^c w tym miejscu około 5 wierszy dokładnie zakreślonych i nieczytelnych

186. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem wojewody bełskiego w Bełzie, 23-24 listopada 1733 r.

1. *Uniwersał Stanisława I do delegatów wyznaczonych przez sejm elekcyjny do rady przybocznej – Gdańsk, 15 października 1733 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 1203-1205 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 14 listopada 1733 r. [Sabbatho post festum Sancti Martini Pontificis proximo a. D. 1733].

Druk: AS 1733-1763, s. 79-80.

2. *Uniwersał Stanisława I wici jedne za dwoje na pospolite ruszenie – Gdańsk, 17 października 1733 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 1189-1194 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Józef Śmidziński w dniu 14 listopada 1733 r. [Sabbatho post festum Sancti Martini Pontificis proximo a. D. 1733].

Druk: AS 1733-1763, s. 80-83.

3. *Uniwersał Antoniego Michała Potockiego wojewody bełskiego zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 23 listopada 1733 r. – Lwów, 6 listopada 1733 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 30, s. 550-551 – oblata; w grodzie buskim oblatował Mag. Jan Łaski cześnik nowogródzki w dniu 7 listopada 1733 r. [Sabbatho post festum Sanctorum Omnium proximo a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 1152 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Józef Śmidziński w dniu 10 listopada 1733 r. [feria 3 pridie festi Sancti Martini Pontificis a. D. 1733].

Antoni Michał z Złotego Potoka Potocki wojewoda bełski, guzowski starosta.

J.o., j.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim i grodzkim, i całemu rycerstwu prześwietnego województwa bełskiego, m.w.m. panom i braci, przy zaleceniu usług moich, do wiadomości podaję.

Iż mając sobie zalecone per laudum prześwietnego województwa złożenie sejmiku pro 23 novembris dla obmyślenia securitatis publicae, składam go tym uniwersałem moim na rzeczony dzień 23 listopada anni currentis, zapraszając wszystkich j.o., j.w., w. m.w.m. panów i braci abyście nań do Bełza zjechać raczyli. Co żeby wszystkim inno-

tescere mogło, kazałem ten uniwersał po grodach [551] prześwietnego województwa rozesłać oraz go dla tym lepszej wiary i wagi ręką własną przy zwykłej pieczęci podpisałem. Datum we Lwowie, die 6 novembris 1733.

Antoni Michał Potocki wojewoda bełski

Locus sigilli

4. *Konfederacja województwa bełskiego uchwalona na sejmiku w Bełzie, 23-24 listopada 1733 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 101-110 – oryginał; egzemplarz uszkodzony miejscami przez wilgoć; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 28 listopada 1733 r. [Sabbatho in vigilia festi Sancti Andreae Apostoli a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 1238-1252 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1151-1169.

Konfederacja całego prześwietnego województwa bełskiego sacrosancto vinculo iuramenti stwierdzona, przeciwko wszelkim inwazorom i opresorom R.P., przy wierze św. katolickiej, dostojenstwie najjaśniejszego Stanisława I Króla p.n.m., wolnie przez nas i całą R.P., zgodnie i jednostajnie obranego, na obronę dobra pospolitego, praw i wolności ustanowiona i spisana r. P. 1733 die 24 novembris w Bełzie.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy i grodcy, i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziemi i powiatów do niego należących, za uniwersałami j.w. jm. pana Antoniego Michała z Potoka Potockiego wojewody naszego bełskiego, ex mente et consensu unanimi całego województwa na dzień 23 novembris roku teraźniejszego 1733 do Bełza ad locum consultationum solitum wydanemi zjachawszy się. Naprzód supremo, quo cuncta reguntur arbitri z jak najgłębszym uczyniwszy podziękowaniem i adoracją, że datur vivere, bonis gaudere et voce libera quae fata relinquunt frui. Jegoż invocata do obrad naszych ope, za dyrektora koła naszego w. jm. pana [Jana] Świeżawskiego starostę pelczyńskiego obraliśmy i uprosili.

A potem attenti super corruptae libertatis rudera, widząc ingruentia mala, które nam nie tak adversa fata, jako bardziej tumens postronnych narodów potencja, zazdrosem na wolność naszą patrzących okiem, zgubę accelerare usiłują, a co największa, z nieznośnym naszym, intima serca przenikającym żalem, że niektórzy bracia nasi impiae sequaces turbae, po szczęśliwej, wolnej, rzetelnej i prawom konformującej się, cum plausu populi universi elekcyi najjaśniejszego Stanisława I i jego na tron polski inauguracyi, wzruszywszy wszystkie e cardine prawa, swobody i wolności, potargawszy, tak święte i zbawienne więzy i obowiązki iuratae fidei, którymi się mocno spoila i zjednoczyła, aby się tym to turbidis nie dała agitari procellis cała R.P. temere onej i podeptawszy sancita et rigidissimas contra secus agentes penalitates, zapomniawszy miłości ojczyzny, która ich tanquam bonae spei pullos in proprio nido et sinu pieszczono, bo

w wolności wychowała przez prerogatywy, dignitates et curules in apricum wystawiła nie na to, aby alto tumentes sanguine i praeminencyjami magnifice jaśniejąc, najjaśniejszej R.P., wspólnej matki naszej ćmiły albo ujmowały splendoru, ale heroicznymi czynami, męstwem i odwagą, któremi pollent jej a saeculis niezmazaną sławę [102] i całość zaszczycali na tęż własną matkę podniósłszy rękę, jej już prawie corpora diripiunt coites et viscera nudant, kiedy złączywszy się z nieprzyjacielskimi wojskami najjaśniejszej carowej moskiewskiej⁶⁴⁸, które dawniejsze i świeższe sojusze pessundantes, legibus potius quam legionibus unitam Rempublicam na paktach wiecznych przez nas niezłamanych, undique utwierdzoną, invaserunt, wszedłszy in innocuas civium aedes okropne hasło: „miscete cuncta, rapite in exitium omnia”⁶⁴⁹ intonarunt.

Przeraziło to fatale classicum tak i toto regno undique aceditur murmur moestoque canes implent ululantibus domos feralesque populus effundit quaerellas. I kogoż takowe i tak laethalia wzruszyć nie mają vulnera i czyliż tego czekać mamy w domach naszych, ut nostro spergatur sanguine telus. Trafia się to, że servat multos fortuna nocentes et tantum miserius irasci numina possunt, ale my prawdziwemu Bogu ufając, którego zna i widzi niewinność naszą, spe meliore elati, nitimur ich attum, że jako inserites vexamur hostili ferro, tak non vitiis famulantia gerimus arma, bo iurae naturae indictum swojej bronić własności i Bóg pobłogosławi sprawiedliwym i czystym intencjom naszym.

A kiedy przychodzą czasy z tekstem świętym zgadzające się, vende tunicum et eme tibi gladium, semota omni passione miłych fortun, zdrowia i życia accingimus sese gladio i przykładem zbawiennym prześwietnego województwa wołyńskiego, przy wierze świętej katolickiej i dostojeństwie najjaśniejszego K.J.M. Stanisława I, wolnie i wspólnie w całej R.P. obranego, w prawach i wolnościach circa tuitionem integritatis publicae, przeciwko wszelkim opresorom i gwałtownikom exoticae militiae i tym to braci naszym, którzy wojskom cudzoziemskim adhaerent, elekcyją wolną, wspomnianą, od postronnych monarchów nie dependującą, zatłumić intendunt, prawa i wolności od przodków naszych generoso sanguine wyrobione nikczemnie evertere conatur, cum solenni protestatione contra quosvis abusivos, illicitos et excessivos actus eorum spisujemy się et indissolubili vinculo amoris patriae wiążujemy i konfederujemy, fortunami, krwią i życiem naszym aż do finalnego R.P. uspokojenia zaszczycać ją deklarujemy.

I do tej konfederacji naszej za marszałka probatae virtutis emeretissimum civem z tego imienia, o którym bez pochlebnego [103] excessu mówić możemy tui nomen quo Sparta superbit j.w. jm. pana Franciszka Salezjusza Potockiego starosty bełskiego zapraszamy i obieramy. A jako j.w. jm. pan marszałek konfederacji naszej in eam iuramenti rotham: „Jako będąc obranym wolnymi braterskimi głosami na dyrekcyją prześwietnego województwa bełskiego, życiem i fortuną moją circa tuitionem wiary świętej katolickiej, wolnej elekcyjii najjaśniejszego elekta Stanisława I, tudzież przy prawach, swobodach i wolnościach stawać będę i przeciw wszelkim nieprzyjaciołom ojczyzny i ich fautorom powstanę et omnem fidelitatem temuż prześwietnemu województwu poprzysięgam i póty odstąpić nie będę powinien, póki intra et extra cała

⁶⁴⁸ Anna Iwanowna cesarzowa Rosji.

⁶⁴⁹ Fragment z tragedii autorstwa Seneki Młodszego, *Phoenissae*.

R.P. uspokojona nie będzie i nic czynić sine consensu całego województwa, czyli naczynionych konsyliarzów nie będę”.

Ichm. zaś consiliarii, jako cooperarii laborum et consiliorum obrani i uproszeni, jako to j.w. jm. pan Józef Sierakowski strażnik wielki koronny, w. jm. pan Antoni z Krukowa i Radcza Radecki chorąży horodelski, jm. pan Jerzy Rzeczycki starosta rzeczycki, jm. pan Jan Stadnicki podstoli bełski, jm. pan [Józef] Lipski regent koronny, jm. pan [Józef] Rulikowski podczaszy bełski, jm. pan [Szymon] Olszyński podkomorzy wiśki, jm. pan Stadnicki kasztelan bełski, jm. pan Kuropatnicki kasztelan bielecki, jm. pan [Michał Stanisław] Orzęcki stolnik buski, jm. pan Franciszek Polanowski miecznik buski, jm. pan Michał Komorowski łowczy buski, jm. pan Jan Świeżawski starosta pelczyński, jm. pan Aleksander Świeżawski starosta cudnowski, jm. pan [Józef] Olszewski starosta szmelyński, jm. pan Kazimierz Iwanicki chorąży nowogródzki, jm. pan [Andrzej] Czermiński stolnik latyczowski, jm. pan [Samuel] Głogowski stolnik plocki, jm. pan Michał Rzeczycki starosta poturzyński, jm. pan [Wacław] Humnicki miecznik lwowski, jm. pan [Stanisław] Kurdwanowski podczaszy latyczowski, jm. pan [Jan Antoni] Lewicki sędzia grodzki bełski, jm. pan [Franciszek] Micowski podczaszy chełmiński⁶⁵⁰, jm. pan [Marcin] Nehrebecki chorąży łomżyński, jm. pan [Antoni] Ożga stolnik lwowski, ^ajm. pan Józef Głogowski miecznik mścisławski^a, jm. pan [Wojciech] Szornel stolnik mozyrski, jm. pan Józef Wydzga skarbnik chełmiński, jm. pan Jerzy Tarnawski pisarz grodzki bełski, jm. pan [Marcin] Radziwiński starosta tarnawacki, jm. pan [Marcin] Gąsecki regent grodzki grabowiecki, jm. pan Aleksander Siekierzyński starosta rzeczycki, jm. pan Jan Łaski cześnik nowogródzki, jm. pan Antoni Deboli pisarz grodzki czernihowski, jm. pan [Jan] Radziwiński cześnik czernihowski in eam iuramenti rotham: „Iż w zachodzących wszytych, które się tylko trafią w terażniejszej konfederacyi materyjach prawdziwie, nie czyniąc nic na ujmę wolności i praw ojczytych, radzić będę, korespondencyi żadnej z przeciwną stroną mieć i praktyk dobru pospolitemu czynić nie będę i cokolwiek in consilio między nami uradzono będzie, w sekrecie zachowam, cokolwiek bym słyszał, widział albo wiedział publico bono nocivum, jm. panu marszałkowi in consilio fideliter doniosę, najjaśniejszego Stanisława I, Króla od nas szczęśliwie i zgodnie obranego, żadnym sposobem nie odstąpię, tuitionem wiary świętej i wolności, praw, dostojęństwa J.K.M., fortuną i życiem pro posse bronić będę”.

Tak i my wszyscy in eam rotham: [104] „Iż w zachodzących wszytych, które się tylko trafią w terażniejszej konfederacyi materyjach, prawdziwie nie czyniąc nic na ujmę wolności i praw ojczytych sprawować się będę, korespondencyi żadnych z przeciwną stroną mieć i praktyk dobru pospolitemu przeciwnych i szkodliwych czynić nie będę, i cokolwiek bym wiedział lub widział, albo słyszał publico bono nocivum, jm. panu marszałkowi konfederacyi naszej teraz obranemu fideliter doniosę i wiary świętej, wolności, praw i swobód ojczytych i dostojęństwa najjaśniejszego Stanisława I, Króla od nas szczęśliwie i zgodnie obranego, żadnym sposobem nie odstąpię, fortuną i życiem wszytykiego tego bronić będę, jm. pana marszałka konfederacyi naszej, jeden

⁶⁵⁰ Rzekomy podczaszy chełmiński. Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

drugiego, aż do ekswinkulacyi nie odstąpię, sacrosancto foedere sese obstringimus i jm. panu marszałkowi obstringimur, że tak nostrarum legum, jm. pana marszałka dictaturae submittimus fasces, non praeiudicando nihilominus quidquam dignitati senatoriae j.w. ichm. panów senatorów województwa naszego, których circa auctoritatem, dignitatem et iurata[m] fide[m] senatoriam mieć chcemy. Tak, aby i ichm. panowie, ilekroć do województwa naszego skonfederowanego jako i sami unum z nami immutabiliter sentientes przybędą, zawsze omnem facultatem consulendi sine omni quavis diminutione auctoritatis suae senatoriae mieli. A jako in hoc naufragio Reipublicae statu ster w ręceśmy jm. pana marszałka oddali, aby nim kierując faventibus nostris, nas, da Bóg, ad promontorium bonae spei szczęśliwie doprowadził, tak dajemy zupełną moc i władzę, ile tego będzie potrzeba ukazowała, przez uniwersał swój nas convocandi, a my na czas i miejsce zwyczajne naznaczone stawać deklarujemy i za wyszłymi trzecimi wiciami na koń wsiadać, iuxta praescriptum legum o popolitym ruszeniu obowiązujemy się i ordynansom paryjerować tegoż j.w. jm. pana marszałka, ani go in prosperis et adversis odstępować, usque ad exvinculationem przyrzekamy”.

A gdzieby czas ad commune consilium convolendi, obstante aliquo impedimento, nie wystarczał, tedy w takowym razie j.w. jm. pan marszałek z ichm. panami konsyliarzami, absenti nonnullorum non obstante, byle by 6 było, bono publico providere ma, a ichm. panowie konsyliarze za obwieszczeniem, toties quoties opus fuerit, adesse i onym assistere tenebuntur. Który by zaś, obstante aliquo legali impedimento, adesse nie mógł, ad propositiones listem swoim zdanie donieść ma.

Ktobykolwiek zaś tę konfederacyją naszą ex concivibus nostris jakimkolwiek sposobem zepsować lub przeciwko niej molimina attentare et struere chciał, takowego pro hoste patriae mieć chcemy.

W tej jednak konfederacyi naszej liberum veto non excludimus i przy nim obstajemy, a jeżeliby [105] konfederacyja generalna omnes propositiones per pluralitatem konkludować chciała, tedy i my toż przyjmujemy.

A jako dla lepszej między nami konfidencyi tę konfederacyją juramentem stwierdzamy i na nią podpisujemy się, tak ktokolwiek by ad praesens nie przysiągł, na przyszłym, da Bóg, popisie przysiąc i podpisać się ma, a gdyby kto z ichm. obywatelów naszych poprzysiąc i podpisać nie chciał, activitate carere ma, a to podpis każdego elucidabit.

Chcąc zaś omni titulo prodesse bono publico i w terażniejszym stanie R.P. pomocne ferre suffragia na zmocnienie sił ku utrzymaniu jej i tego przy czymesmy się vinculo skonfederowali, nim popolitym ruszeniem ad unum confluxum na wspólny ratunek ojczyzny ruere intrepidus przyjdzie ad reprimendos hostiles incursus, cztery chorągwie po 50 koni mające, w dobrym i porządnym moderunku żołnierskim, wyprawujemy i ichm. panów rotmistrzów postanowionych, to jest do pierwszego znaku w. jm. pana Kazimierza na Iwanicach Iwanickiego chorążego nowogródzkiego, do drugiego w. jm. pana Michała Rzeczyckiego starostę poturzyńskiego, do trzeciego w. jm. pana Łukasza Głogowskiego łowczego czernihowskiego, do czwartego w. jm. pana Marcina Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego naznaczamy.

A że aggravat ille labor quem premia nulla sequuntur, prócz tejże na zaszczyt R.P. heroica niosą pectora chwalebnej i wiekopomnej pamięci, w sercach nas civium

za każdą odwagę niewyrugowaną zostawia, in vim kapitulacji po 3 tys., ichm. panom chorążym po 1200 zł, na koń zaś po zł 300 zapłaty za rok deklarujemy i w komendę j.w. jm. pana marszałka konfederacji naszej oddajemy. Za którego ordynansami chodzić i jego we wszystkim słuchać sub rigore in disciplina militari będą powinni i zaraz po odebranej i oddanej sobie półrocznej płacy, ad reprimendum communem hostem za wydaniem ordynansu od j.w. jm. pana marszałka tam, gdzie i wojska kwarciane iść będą powinni.

Obligantur ciż ichm. panowie rotmistrze, aby po odebranych listach przypowiednich od j.w. jm. pana marszałka zaraz nieodwłocznie o komput kompanii z należyтым moderunkiem i pocztami na koniach dobrych i pewnych starali się, ludzi pewnych i ad artem militare sposobnych przyjmowali i zaciągali.

Na którą to wyprawę i zapłatę półrocznej płacy podatek szelężnego i czopowego na taryfę w. jm. pana [Michała Stanisława] Orzęckiego stolnika ad praesens buskiego uchwalamy i stanowimy, aby każdy z dóbr swoich tego podatku na pomienioną taryfę lub kwity, gdzie się znajdują, nemine excepto, nie zaszczycając się tym, że przedtem nic nie importował, połowę tego co przedtem jm. pan Orzęcki brał, indispensabiliter, sub rigore infrascripto et termino wypłacał.

A z tej taryfy płacenie tylko pro hac sola et unica [106] vice naznacza się, ex quo ta taryfa niedostateczna. Perceptam tego podatku ex nunc w. jm. pan stolnik buski do podpisu j.w. jm. pana marszałka podać ma, według którego podpisanego każdy mediatem importabit.

A że ten podatek na zapłatę półrocznej płacy tym naszym wyprawnym chorągwiom nie wystarcza, tedy ex bonis regalibus w województwie naszym situm habentibus, aby każdy j.w. jm. pan starosta lub tenutarius bonorum regalium z prowentów swoich, nemine excepto w tak prędkiej potrzebie, wypłacił, amore boni publici obtestamur.

Którego podatku takową taryfę formujemy: starostwo buskie cum attinentiis 3500 zł, starostwo szczurowickie⁶⁵¹ cum attinentiis 1500 zł, Uwin⁶⁵², Romanówka^{653b}, wójtostwo mikołajewskie⁶⁵⁴ 250 zł, Zawidcze⁶⁵⁵, Kustyn⁶⁵⁶ i część Rudenka⁶⁵⁷ 150 zł,

⁶⁵¹ Szczurowice, miasteczko w pow. buskim (ob. wieś Шчуровичі w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁵² Uwin, wieś w pow. buskim (ob. Увин w rej. radziechowskim, obw. lwowskim Ukraina).

⁶⁵³ Romanówka, wieś w pow. buskim (ob. Романівка w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁵⁴ Mikołajów, wieś w pow. buskim (ob. Миколаїв w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁵⁵ Zawidcze, wieś w pow. buskim (ob. Завидче w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁵⁶ Kustyn, wieś w pow. buskim (ob. Кустин w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁵⁷ Rudenko, wieś w pow. buskim (ob. Руденко w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

Jastrzębica⁶⁵⁸, Wołswін⁶⁵⁹ i Tyszyca⁶⁶⁰ 400 zł, Dmitrów⁶⁶¹ 250 zł, starostwo sokalskie⁶⁶² z Stojanowem⁶⁶³ 5 tys. zł, Ulwówek⁶⁶⁴, Horbków⁶⁶⁵, Baranie Peretoki⁶⁶⁶ 250 zł, Ślipcze⁶⁶⁷, Kosmów⁶⁶⁸, Cucniów⁶⁶⁹ 300 zł, Kopyłów⁶⁷⁰ 200 zł, Diakonów⁶⁷¹, Szpikołosy⁶⁷² 200 zł, Stężarzyce⁶⁷³ 150 zł, wójtostwo szpikołoskie 50 zł, starostwo horodelskie cum attinentiis 600 zł, wójtostwo horodelskie 40 zł, Korytnica⁶⁷⁴ zł 100, Dubienka⁶⁷⁵ ze Strzelcami⁶⁷⁶ 400 zł, Miączyn⁶⁷⁷ 300 zł, Tarnawatka⁶⁷⁸ cum attinentiis 200 zł, starostwo tyszowieckie⁶⁷⁹ 1500 zł, Krupiec⁶⁸⁰ 50 zł, Krzywe⁶⁸¹ 30 zł, Nowa Grobla⁶⁸² 200 zł, starostwo lubaczowskie⁶⁸³ 7 tys. zł, Drohomysł⁶⁸⁴ 150 zł, Poturzyn⁶⁸⁵, Żabcze⁶⁸⁶ i Witków⁶⁸⁷ 400 zł,

⁶⁵⁸ Jastrzębica, wieś w pow. buskim (ob. Яструбичі w rejonie radziechowskim, obwodzie lwowskim, Ukraina).

⁶⁵⁹ Wołswін, wieś w pow. buskim (ob. Волсвин w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁶⁰ Tyszyca, wieś w pow. buskim (ob. Тишиця w rej. kamioneckim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁶¹ Dmitrów, wieś w pow. buskim (ob. Дмитрів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁶² Sokal, miasteczko w pow. bełskim (ob. Сокаль w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁶³ Stojanów, miasteczko w pow. bełskim (ob. wieś Стоянів w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁶⁴ Ulwówek (Ulhówek), wieś w pow. bełskim (ob. Ульвівок w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁶⁵ Horbków, wieś w pow. bełskim (ob. Горбків w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁶⁶ Baranie Peretoki, wieś w pow. bełskim (ob. Перетоки w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁶⁷ Ślipcze, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁶⁶⁸ Kosmów, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁶⁶⁹ Cucniów, wieś w pow. horodelskim (ob. Петрове w rej. iwanickim, obw. wołyńskim, Ukraina).

⁶⁷⁰ Kopyłów, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁶⁷¹ Diakonów (Dziekanów), wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁶⁷² Szpikołosy, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁶⁷³ Stężarzyce, wieś w pow. horodelskim (ob. Стенжаричі w rej. włodziemskim, obw. wołyńskim, Ukraina).

⁶⁷⁴ Korytnica, miasteczko nad Bugiem w pow. horodelskim (ob. Коритниця, rej. włodziemski, obw. wołyński, Ukraina).

⁶⁷⁵ Dubienka (Dubna), miasto w pow. horodelskim (ob. w pow. chełmskim, woj. lubelskim).

⁶⁷⁶ Strzelce, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. chełmskim, woj. lubelskim).

⁶⁷⁷ Miączyn, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁶⁷⁸ Tarnawatka, wieś królewska w pow. bełskim (ob. wieś, stolica gminy w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁶⁷⁹ Tyszowce, miasto w starostwie tyszowieckim w pow. bełskim (ob. pow. tomaszowski, woj. lubelskie).

⁶⁸⁰ Krupiec, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. krasnostawskim, woj. lubelskim).

⁶⁸¹ Krzywe, wieś w pow. buskim (ob. w pow. krasnostawskim, woj. lubelskie).

⁶⁸² Nowa Grobla, wieś w pow. bełskim.

⁶⁸³ Lubaczów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

⁶⁸⁴ Drohomysł, wieś w pow. bełskim (ob. Дрогомишль w rej. jaworowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁸⁵ Poturzyn, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁶⁸⁶ Żabcze, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁶⁸⁷ Witków, wieś klasztorna w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

starostwo bełskie tysiąc zł, starostwo mostowskie⁶⁸⁸ cum attinentiis 3 tys. zł, starostwo rzeczyckie⁶⁸⁹ 2500 zł, Dobrotwór⁶⁹⁰ 400 zł, Rekliniec⁶⁹¹ 50 zł, Kniaże⁶⁹² 200 zł, Smolin⁶⁹³ 150 zł, Brusno⁶⁹⁴ 200 zł, wójtostwo potylickie⁶⁹⁵ 50 zł, wójtostwo w Baszni⁶⁹⁶ 100 zł, dobra krzesłowe 1150 zł, Sielce Bieńkowe⁶⁹⁷ 250 zł, Klusów⁶⁹⁸ 50 zł, Przystanie⁶⁹⁹ 50 zł, starostwo grabowieckie 300 zł, wójtostwo Laszki⁷⁰⁰ w starostwie szczurowickim 20 zł, wójtostwo Sterkowiec⁷⁰¹ 20 zł.

A te oba podatki przez nas uchwalone i postanowione, cuiuscunque status et prae-eminentiae, wypłacać tenebitur do rąk i za kwitem tego, kogo do wybierania j.w. jm. pan marszałek konfederacyi naszej naznaczy, bez wszelkiego jednak groszowego i kwitowego. [107] A lubo się zaraz solucyja tych podatków poczyną, jednak vel maxime na popis blisko przypadający 10 decembris non ultra protellando komportować mają do Bełza, a to sub duplici pensione per renitentes exsolvenda et executione militari. Ktokolwiek by wypłacić nie miał albo nie chciał, tedy j.w. jm. pan marszałek wyda ordynans nieodwłoczny, ut per executionem exigatur militare. A in quantum by się kto miał ^bopponere, eo ipso hostis patriae nuncupabitur.

Które to podatki na zapłatę wyprawie naszej uchwalone ad dispositionem jm. pana marszałka należeć mają. Na drugie zaś pół roka alio genere podatkovania po skończonej lustracyi, którą ichm. panowie na przeszłym sejmiku delegati continuabunt i którzy skończyli, lub prędzej dokończą, drugim ichm. do prędszego zlustrowania pomogą obmyślić i^b postanowić deklarujemy, i jeżeliby do uspokojenia, uchowaj Boże, nie przyszło, drugą półroczną punktualną płacę oddamy.

A tego podatku po ułożonej nowej taryfie, która na przyszłym popisie ma swój wziąć skutek, postanowienie będzie. Aby zaś ciż ichm. wyprawni, tak w naszym województwie, jako i innych, żadnych agrawacyi obywatelom nie czynili, serio inhibemus

⁶⁸⁸ Mosty (Mosty Wielkie, Augustów), miasto w pow. bełskim (ob. Великі Мо́сти, miasto w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁸⁹ Rzeczyca, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁶⁹⁰ Dobrotwór, miasto w ziemi buskiej, w starostwie kamionackim (ob. Добротвір osiedle miejskie w rej. kamionackim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁹¹ Rekliniec, wieś w pow. bełskim (ob. Реклинець w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁹² Kniaże, wieś w pow. buskim (ob. Княже w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁹³ Smolin, wieś w pow. bełskim (ob. Смолин w rej. jaworowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁹⁴ Brusno, wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, tylko uroczysko w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

⁶⁹⁵ Potalicz, miasto w starostwie lubaczowskim, w pow. bełskim (ob. wieś Потелич w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁹⁶ Basznia, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

⁶⁹⁷ Sielce Bieńkowe, wieś w pow. bełskim (ob. Сілець w rej. kamionackim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁹⁸ Klusów (Kłusów), wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, jej grunty w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁶⁹⁹ Przystanie, wieś w pow. bełskim (ob. Пристань w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷⁰⁰ Laszki (wł. Laszków), wieś w pow. buskim (ob. Березівка w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷⁰¹ Sterkowiec, wieś w pow. buskim (ob. Стирківці w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

i disciplinam militarem w ciągnięciu zachować mają, de proprio żyjąc, we wszystkim suberunt iudicio j.w. jm. pana marszałka. Ichm. panowie rotmistrzowie zupełne komplety mieć będą powinni, sub seria animadversione j.w. jm. pana marszałka, a in quantum by na wytchnienie powrócić miały też chorągwie nasze, tedy j.w. jm. pan marszałek miejsca naznaczy, bez wszelkiej agramacyi obywateli. Cenę victualium płacić będą powinni per medium jak w targu będzie.

Stosując się zaś do wydanych wici od najjaśniejszego K.J.M. Stanisława I, szczęśliwie obranego, na pospolite ruszenie, dla lepszego porządku et in re militari gotowości in omnes casus dzień okazowania albo popisu 10 decembris roku teraźniejszego 1733 blisko przypadający naznaczamy pod Bełzem. Na którego wszyscy in unum, nemine excepto, ichm. bracia nasi porządnie, armatim, tak jakoby na pospolite ruszenie wybrać się przystało, stawać i pokazać mają i mamy, more antiquo constitutionibus circumscripto. Na którego czas i ichm. lustratorowie z gotową już lustracją zakończoną stawać mają i z tej nowej lustracji nową taryfę uformować deklarujemy i natenczas ichm. panów komisarzów dobrze osiadłych, haereditariam possessionem w województwie naszym mających, do wojsk przechodzących generaliter wszystkich in omnem casum za podaniem j.w. jm. pana marszałka konfederacyi naszej postanawiamy. [108]

Ażeby sacra Themis distributivae iustitiae nie upadła, nim trzecie wici na pospolite ruszenie wynijdą, sądy kapturowe województwa naszego in vigore et robore zostawać mają i w czasie zaś pospolitego ruszenia, gdy marszałkowskie in executione durabunt, a gdyby koronacyja najjaśniejszego K.J.M. Stanisława jeszcze się przedłużyła, tedy i po pospolitym ruszeniu we trzy niedziele rursus sądy kapturowe reasumi mają. W których to sądach, inhaerendo legi publicae o exemptach in opere belli zostającym pozwolonych, exempty, osobom na usłudze R.P. i województwa naszego będącym, od j.w. jm. pana regimientarza tudzież od j.w. jm. pana marszałka naszego wydane, iść i robur mieć mają.

Ichm. delegowanych ad latus regium in campo electorali naznaczonych obligujemy, aby munus suum adimpleant i tam, gdzie rezydencyja J.K.M. będzie, aby nieodwłocznie pospieszili. Do których w. jm. pana Maurycego Radeckiego przydajemy.

Chcąc o statecznym przedsięwzięciu i żarliwości przy dostojęństwie J.K.M. naszej upewnić i oświadczyć, obraliśmy posłów do najjaśniejszego K.J.M. Stanisława I, zgodnie i szczęśliwie obranego, w. jm. pana Jerzego Rzeczyckiego starostę rzeczyckiego, Józefa Olszewskiego starostę szmeltynskiego, Aleksandra Świeżawskiego starostę cudnowskiego, Maurycego Radeckiego. Którzy to ichm. panowie posłowie oświadczą się cum homagio debito Maiestati et exponent J.K.M. p.n.m., że my non pretio aliquo pretii pro inhonesto go mając questu, ale ex dotibus et virtutibus J.K.M. prawu a natura inditis jako simpatico ku niemu amore inhaesimus i obraliśmy go za Pana z upodobania, tak per tela per ignes z żarliwością naszą przedzierać się intrepidi gotowiśmy i przy dostojęństwie J.K.M. skonfederowawszy, życie i serce nasze nieprzełamane, wolne, nulla adversitate, da Bóg, odmienne J.K.M. infamulare et consecrare chcemy. I gdyby do przedsięwzięcia tak czystego i gruntownego tyle Bóg sił udzielić raczył, żebyśmy jedni tylko hostili sese offerre mogli ad Styges eremus jako Theseus alior byle byśmy pokazali, że na każdym miejscu chcemy być proficui. Upraszać też będą J.K.M.,

aby domy nasze et quod carum est dla dostojęństwa jego w domach naszych relictum a telis invidiae ojcowskiej scuto przezorności ochraniać raczył.

Do prześwietnego też województwa wołyńskiego naznaczamy posłów j.w. ichm. panów, [Szymona] Olszyńskiego podkomorzego wiskiego, Marka Zielińskiego podstolego drohickiego, z podziękowaniem pro opere salutari, którym nas nie tylko praei-vit exemplo zbawiennej konfederacyi, ale insuper przez godnych posłów swoich do wspólnego ratunku ojczyzny commovere raczy i znosi z nami, prosząc, aby i dalej in illa charitate nie ustawało.

My także chcąc się ćwiczyć unione animorum et cordium z całą R.P., do prześwietnego województwa ruskiego w. ichm. panów [Wacława] Humnickiego miecznika lwowskiego, Samuela Głogowskiego stolnika [109] plockiego, do prześwietniej ziemi chełmskiej w. ichm. panów Stanisława Kurdwanowskiego podczaszego latyczowskiego, Józefa Skotnickiego, do prześwietnego województwa podolskiego w. ichm. panów Jana Stadnickiego podstolego bełskiego, [Andrzeja] Czermińskiego stolnika latyczowskiego uproszonych wysyłamy, obligując ichm., aby te prześwieczne województwa i ziemie do wspólnego ratunku ^bojczyzny jednomyślniej zgody i podobnej animowali konfederacyi i z nami rozumienia.

Meretur godność i czulego wodza j.w. jm. pana wojewody kijowskiego, regimentarza generalnego wojsk koronnych⁷⁰² na wszelkie ingruencyje oculatio ergo vigilancyi należytą wdzięczność i podziękowanie pro indefessa cura około całości ojczyzny naszej, a przeto w. jm. pana Antoniego Preka chorążego znaku pancernego j.w. jm. pana starosty bełskiego i marszałka^b naszego, Józefa Przyłuskiego, posłów od nas ordynowanych obligujemy, aby nomine województwa naszego należytą ekspresyją i podziękowanie za nieustanne prace około dobra pospolitego uczynili i wyrazili, że i my pro posse na wsparcie sił cztery chorągwie ad reprimendos hostium wyprawiliśmy. Oraz upraszać będą, aby j.w. jm. pan regimentarz wojsk koronnych zalecił ichm. panom wojskowym, aby przechodami województwa naszego nie wciągali. In quantum partyja która województwa naszego zasiągnie, aby się wprzód z ichm. naszymi komisarzami gwoli temu postanowionemu znosili, a my, mając wdzięczność i rekognicyją wojennych czynów i odwag, tak victualium po połowie, jak w targu przyjąć deklarowali.

Mając na ostatek wzgląd nie tylko na solenne publiczne, od całej R.P. asekurowane, wdzięczności ku najjaśniejszemu śp. K.J.M. Janowi III, które są różnemi traktatami i konfederacyjami obwarowane, in personam najjaśniejszego Królewicza jm. Jakuba etiam konstytucyją traktatową anni 1717 potwierdzone⁷⁰³ i konstytucyją sejmu ostatniego convocationis uznane, ponowione, tak respektem securitatis samejże osoby i subsystemencyi tegoż najjaśniejszego Królewicza jm. Jakuba, jako też intuitu sprawiedliwych i rzetelnych pretensyi jego do najjaśniejszego śp. K.J.M. Augusta II, tak ex fundis occupatis et possessis przez tegoż, quam aliis dotychczas per renitentiam ministrów saskich nie uspokojonych, a nadto mając wzgląd osobliwszy, że tenże Królewicz jm. Jakub lubo invitatus et intentatus [110] do terażniejszego R.P. zamieszania, glorioso et memorabili amoris ku tej ojczyźnie exemplo suggestionibus do siebie zanieśonego

⁷⁰² Józef Potocki wojewoda kijowski, regimentarz generalny wojska koronnego.

⁷⁰³ Artykuł 6 traktatu warszawskiego, zatwierdzonego przez Sejm Niemy 1 lutego 1717 r.

restitit i one reiecit. My tedy ex his motivis et considerationibus wszystkie wspomniane wyżej konfederacyje i prawa reassumendo, nie tylko te pretensyje Królewicza jm. za rzetelne być sądzimy i o satysfakcyą plena Republica domówimy się, i aby posesyjów iterum cedat Królewiczowi jm., przy tym staniemy, ale też że non aequivalent fundi, tedy najjaśniejszego K.J.M., elekta naszego, upraszać będziemy, aby w promocyą i protekcyą swoją skuteczną ten interes ad plenam et integram satisfactionem przyjąć raczył. Nad to eorundem bonorum et onerum ac praetensionum integrum ius et capacitatem succedendi do nich temu, którego sobie z wnuków swoich sam tenże najjaśniejszy Królewicz jm. Jakub ad successionem suam wezwać zechce, salvis iuribus et praerogativis Reipublicae przyjąć deklarujemy i ten interes przez generalną konfederacyą poprzeć przyrzekamy. Datum ut supra.

Franciszek Salezy Potocki starosta bełski, marszałek prześwietnego województwa bełskiego skonfederowanego m.p.

Locus sigilli

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^{b-b} w Rp. 1 tekst nieczytelny pod przyklejonym podczas nieudolnej konserwacji kawałkiem papieru, rekonstrukcja na podstawie Rp. 2 ^{c-c} słowa dopisane na lewym marginesie tą samą ręką, we właściwym miejscu znak *

187. Sejmik ekstraordynaryjny po popisie pospolitego ruszenia w Bełzie, 10 grudnia 1733 r.

1. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersałem Stanisława I w Bełzie, 10 grudnia 1733 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 113-115 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 16 grudnia 1733 r. [feria 4 post festum Sanctae Luciae Virginis et Martyris proxima a. D. 1733].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 322, s. 1351-1355 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1171-1177.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, in virtute wydanych od najjaśniejszego K.J.M. Stanisława I na dzień 10 decembris anno praesenti 1733, na przeszłym sejmiku naznaczony pod Bełz dla okazowania się i popisania zgromadzeni, naprzód w polu pod Bełzem według dawnych zwyczajów okazowania postanowionych pokazaliśmy się i popisali, a potem dla dalszych obrad

naszych do Bełza in locum consultationum solitum przenieśliśmy się, gdzie pod dyktando j.w. jm. pana Franciszka Salezyjusza Potockiego starosty bełskiego, marszałka konfederacji naszej zasiadłszy, o dalszym porządku i potrzebach województwa naszego bełskiego rozmówiliśmy się i takowe unanimiter postanowienie uczyniliśmy.

Naprzód certam questionem z taryfy j.w. jm. pana [Michała Stanisława] Orzęckiego stolnika buskiego, na którąśmy podatek na przeszłym kongresie naszym szelężnego i czopowego na zapłatę wyprawie naszej constituimus, respektem niektórych dóbr połączonych wraz, które in distincta ad praesens possessione et dominio zostają i objaśniając, aby to do prędkiego wypłacenia nie tamowało, rezolwujemy, aby każdy po połowie ex possessione sua wypłacił tego podatku na dobra złączone przypadającego. A in quantum by sensisset se esse laetum, na sądach kapturowych de praeaggravantia jednego nad drugiego ex qualitate dóbr intervenienti, jeżeliby secum non composissent, rozprawić się mają.

A gdzieby zaś perplexitas tej taryfy lub non concordantia kwitów z nią pokazała się, tedy w tym w. jm. pan [Jerzy] Tarnawski pisarz grodzki bełski ad primitivam tariffam jm. pana Skomorowskiego referować się będzie i według niej concernens odbierze.

A że za egzakcyi jm. pana Orzęckiego, jako i dawniej, niektóre dobra nic nie importowały, tedy chcąc w tym porównać wszystkich, aby ad praesens, nemine excepto, ten podatek każdy wypłacił, każdym dóbr administrator in spatium jednego tygodnia ma przysiąc, jak wiele w której wsi rocznej arendy i dziesiąty grosz importabit. A zaś z tych wsi, osobliwie w ziemi buskiej, według niniejszej lustracyi, gdzie są wyrażone arendy, decimam partem ze wsiów tych, które nic nie dawały ichm. panowie possessores importabunt. Toż się i o tych dobrach rozumieć ma, których w taryfie specyfikowanych nie było, a to sub libera impositione na te dobra arbitraria na takich, kto by był renitens.

Chcąc zaś tej wyprawie naszej wczesną drugą półroczną obmyśleć płacę, podatek pierwszy kotłowego, od każdego kotła do arendy należącego, lub szynku w miastach, miasteczkach i wsiach według lustracyi teraźniejszej, etiam od tych, które powyżmowane ichm. panowie lustratorowie zastali, po taleru bitemu, excepto piwnych i gdzie prócz co do arendy dwór na swoją tylko zgodę miałby osobny. A zaś od każdego koła młyńskiego na rzekach i wodach donośnych także po taleru bitemu, a od tych co nie zawsze miałą po cztery złote postanawiamy.

A że te dwa podatki nie wystarczą, tedy 20 tys. ogółem na wszystkich Żydów w województwie naszym, ziemi i powiatach mieszkających [114] pogłównego wkładamy. Którego to podatku starsi Żydzi województwa naszego bełskiego, przybrawszy po jednemu z miast i miasteczek do siebie według proporcji każdego miasta, nie uważając na to, choćby do ziemi chełmskiej lub lwowskiej, lub przemyskiej, według swoich podziałów należeli, dosyć że w województwie naszym znajdują się i situm mają, dyspartymet uczynią i porządnie spiszą, hac adiecta praecustoditione, że na arendarzów wiejskich więcej nad taler bity, a na szynkarzów nad 4 zł, już ich nie pociągając nadto nic do kahałów lub tam skąd są rodem, lub tam gdzie święta odprawują jakimkolwiek pretekstem do większej impozycyi wkładać nie będą powinni. A tak ten dyspartymet spisany, 20 tys. wynoszący, do rąk j.w. jm. pana marszałka konfederacji naszej oddadzą, a j.w. jm. pan marszałek nasz do wybierania tych to podatków pro libitu suo, kogo zechce, naznaczy.

Którym to podatkom czas i termin w roku da Bóg blisko przyszłym 1734 a die 15 martii ad ultimam trwać będzie eiusdem mensis, to jest przez niedziel dwie, miejsce odbierania w Belzie.

Wszyscy tedy pomienione podatki ad manus et quietationem naznaczonego egzaktora comportare tenebuntur, a kto by był renitens, tedy sub duplici pensione per executionem militarem przez j.w. jm. pana marszałka ordinatam exidgenda wypłacić omnino tenebitur, nemine excepto i póty executio militaris ustąpić nie będzie powinna, quoadusque zupełna się nie stanie satysfakcja.

Służba zaś wojenna wyprawy naszej zaczyna się a die 10 decembris. Które to chorągwie wyprawne j.w. jm. marszałek konfederacyi naszej jako i chorągiew j.w. jm. pana wojewody naszego bełskiego⁷⁰⁴, którą swoim własnym kosztem zaciągnął na zaszczyt i obronę dobra pospolitego, i auxesim wyprawy naszej, pod komendę j.w. jm. pana marszałka oddaje, in bonis regalibus w województwie naszym lokować będzie nim się ruszą. A to nie ma censeri pro ulla iniuria. Victualia zaś ad mentem anterioris laudi per medium pretii płacić będą.

A że j.w. jm. pan wojewoda nasz bełski pro honore województwa naszego, cum dispendio fortune własnej, jako i j.w. jm. pan marszałek bez żadnej rekompensy, nie tylko na każdym publicznym miejscu dają zaszczyt, lecz i teraz iuvant siły nasze swojemi własnymi ludźmi, tedy niewyrugowaną pamięć i obligacją za ich prace, fatygi, kosztą i starania się w sercach naszych zapisujemy

A że dotąd formalnej taryfy mieć nie mogliśmy, gwoli czemu postanowiliśmy ichm. panów lustratorów, którzy czy już niektórzy zakończyli lustracją swoją i przed nami, jako to w. jm. pan Łukasz Głogowski łowczy czernihowski, Jan Orchowski podczaszy nowogródzki, Franciszek Zbykalski cześnik owrucki i Jan Siestrzewitowski według roty w laudum wyrażonej przysięgli, drudzy jeszcze kończą, więc też lustracją swoją do rąk ichm. panów komisarzów niżej wyrażonych, z podpisaniem rąk swych, wprzód wykonawszy podobny jurament przed sądami kapturowymi, oddadzą.

Z których to lustracyi chcąc mieć jak najzupełniejszą i rzetelną taryfę, do ułożenia jej w. jm. panów Józefa Rulikowskiego podczaszego bełskiego, Antoniego Jełowickiego podsędką ziemskiego bełskiego [115], Jana Świeżawskiego starostę pełczyńskiego, Stadnickiego kasztelanica bełskiego, [Szymona] Olszyńskiego podkomorzego wiskiego, Antoniego Sobieszczańskiego pisarza ziemskiego bełskiego, Tomasza Radeckiego chorążego znaku pancernego j.w. jm. pana [starosty] łukowskiego⁷⁰⁵, Samuela Głogowskiego stolnika plockiego, Wacława Humnickiego miecznika lwowskiego, sędziego grodzkiego horodelskiego, Franciszka Świeżawskiego chorążego znaku pancernego, w. jm. pana starosty rzeczyckiego, [Franciszka] Micowskiego podczaszego chełmińskiego⁷⁰⁶, Wojciecha Szornela stolnika mozyrskiego, [Stanisława] Kurdwanowskiego podczaszego latyczowskiego, Stanisława Białobockiego regenta ziemskiego

⁷⁰⁴ Antoni Michał Potocki wojewoda bełski.

⁷⁰⁵ Jan Franciszek Nowosielski starosta łukowski.

⁷⁰⁶ W ziemi chełmińskiej nie funkcjonował urząd podczaszego. Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

bełskiego, Wacława Pohojskiego, Józefa Konarzewskiego cześnika latyczowskiego za komisarzów obraliśmy i uprosili.

Którzy to ichm. panowie komisarze nasi we dwie niedzieli po Św. Trzech Królów w roku blisko przyszył 1734 do Bełza zjechawszy i tamże przed sądami kapturowymi na tę rotę: „Iż w układaniu tej taryfy, do której od województwa prześwietnego jestem naznaczony, samego Boga przed oczyma mając, nie folgując nic ani sobie, ani przyjacielowi lub krewnemu, ani się żadnym uwodząc respektem lub korupcją, ani szkodząc żadnemu z nienawiści, sprawiedliwie się według Boga i sumienia mojego obejdę i tę taryfę formować będę”. Juraament wykonawszy, absentia nonnullorum non obstante, taryfę z terażniejszej lustracyi na sto dymów, żadnych dóbr nie wyjmując ani ekscypując, redukować będą⁷⁰⁷. Przy teźże taryfie kotły z lustracyi etiam i te, które powyjmowane były dla lustracyi konotować, tudzież koła młyńskie na rzekach, stawach i stawkach spisać mają. Na który czas ichm. panowie lustratorowie przybędą, lustracyją swoją przeczytają i informacyją tymże ichm. panom komisarzom zupełną dadzą.

A że niektórzy ichm. sentientes se praeaggravatos taryfą pogłównego, jako i dawnymi laudami są specyfikowani, tudzież i teraz quaerulantur, więc ichm. panowie komisarze czyniąc ichm. w tym alewiacyją, na te dobra, których w taryfie pogłównego nie było lub novae locationis, iuxta proportionem certum quantum tego podatku do płacenia in futurum zniosą i cum specificatione z których dóbr na które transportować będą, napiszą. Do której alewiacyi wioska Bojanice⁷⁰⁸ jm. pana sędziego grodzkiego bełskiego⁷⁰⁹ recommendatur.

Franciszek Salezy Potocki starosta bełski, marszałek konfederacyi prześwietnego województwa bełskiego

2. Uniwersał Józefa Rulikowskiego podczaszego bełskiego, marszałka sądów kapturowych województwa bełskiego – Bełż, 20 lutego 1734 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 165-166 – ekstrakt; w grodzie bełskim oblatował Gen. Franciszek Sobieszczański w dniu 27 lutego 1734 r. [Sabbatho post Dominicam Quadragesimalem proximo a. D. 1734].

Józef z Poradowa Rulikowski podczaszy bełski, marszałek pod ten czas sądów kapturowych generalnych województwa bełskiego i prezydujący eodem actu komisyyj ex mente laudum palatinatus do ułożenia taryfy i akceleracyjej preagrawowanych naznaczony.

Wiadomo czynię j.w. w. ichm. panom i braci, dóbr w prześwietnym województwie bełskim leżących ad ferenda onera Reipublicae praesentim w taryfą pogłównego anni

⁷⁰⁷ Komisarze wykonali swoje zadanie; zob. Taryfa województwa bełskiego ex mente laudi z terażniejszej rewizyyj w. ichm. panów lustratorów, przez nas komisarzów ułożona i ekspediowana in anno 1734, mansis martii (oblatowano w grodzie bełskim – CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 323, s. 561-592).

⁷⁰⁸ Bojanice, wieś w pow. bełskim (ob. Бояничі w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷⁰⁹ Jan Antoni Lewicki sędzia grodzki bełski.

1676 nie inkludowanych i dotąd nie płaconych dziedzicom et quovis iuris titulo posesorom.

Iż po zakończonej, noviter ułożonej z lustracyjnej taryfie i ekspediowanej eodem actu komisji płaceniem pogłównego praeaggravatorum moderacyjnej laudo palatinatus Belzensis praeomissam, na instancją requirentis przeładowanego taryfą pogłównego punkt ad alleviationem onego należącej ex originali de tenore sequenti, do alewicyjnej praeaggravatorum przystępujemy. Łasków⁷¹⁰ płać zł 95 i gr 2, demet z niego zł 35, które zł 35 transportantur na Hutę Różaniecką⁷¹¹, extradere mandavi. Które to dobra wyżej wyrażone in alleviationem naznaczone, zaraz pro die 15 [166] martii anni praesentis mutationi quantitatis, to jest półrocznią płacą chorągwi pancernej j.w. jm. pana wojewody wołyńskiego⁷¹² in alleviationem wyżej wyrażonych dóbr Łaskowa comportabunt, tak teraz jako in subsequens dopóki płaca wojskowa in Republica durabit. A to sub rigore in constitutione anni 1717 super renitentes interposito zalecam commissionis praesentis vigore. Datum w Bełzie, sub tempus ekspedyjowanej komisji, die 20 februarii a. 1734.

Józef z Poradowa Rulikowski podczaszy bełski, marszałek natenczas sądów kapturowych jako prezydujący tej komisji prześwieznego województwa bełskiego m.p.

3. *Uniwersał Franciszka Salezego Potockiego starosty bełskiego, marszałka sejmiku i konfederacji województwa bełskiego – pod Kurowicami, 29 kwietnia 1734 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 323, s. 524-526 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Tomasz Micowski w dniu 16 czerwca 1734 r. [feria 4 post festa solennia Sacri Pentecosten proxima a. D. 1734].

Franciszek Salezyjusz z Potoka na Kitajgrodzie, Krystiampolu, księstwie koreckim, Humaniu, Strusowie, Mohylowie, Brahiłowie, Tulczyńie Potocki bełski, hrubieszowski, opaliński etc. starosta, marszałek konfederacji prześwieznego województwa bełskiego.

Wszem, wobec i każdemu z osobna, komu by o tym wiedzieć należało, osobiłwie j.w., w. ichm. panom dóbr wszelkich w prześwietnym województwie bełskim zostających dziedzicom i posesorom, przy zwykłej mojej każdego z ichm. [525] obserwancy do wiadomości podaję.

Iż lubo w przeszłym roku 1733 na sejmiku prześwieznego województwa bełskiego die 10 decembris, laudo publico na zapłatę chorągwiom wyprawnym drugiej półrocznej służby podatki pogłównego żydowskiego, tudzież kotłowego i kołowego są uchwalone, i do wypłacenia onych od dnia 15 marca roku terażniejszego czas dwuniedzielny naznaczony, jednak ponieważ tych pomienionych podatków dotąd ichm. importare renuunt, więc z urzędu mego marszałkowskiego każdego z ichm. panów dziedziców i posesorów

⁷¹⁰ Łasków, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁷¹¹ Huta Różaniecka, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

⁷¹² Michał Potocki wojewoda wołyński.

dóbr zwykłą moją prosequendo estymacją proszę i obliguję, aby pomienione podatki pogłównego żydowskiego, kotłowego i kołowego jako najprędzej na zapłatę wojsku województwa prześwieznego, aktualnie teraz w obozie in obsequio militari zostającemu, i krew pro bono publico lejącemu, naznaczone, tu, do Bełza, znosić i do rąk jm. pana egzaktora mego kazali oddawać, nie życząc sobie ichm. renitentów dobra praetio aestymacyi na delaty podawać. O co ex munere officii mei upraszając, teraz te obwieszczenie ręką moją [526] przy zwykłej pieczęci podpisuję i po grodach dla prędszej wiadomości rozesłać i publikować zleciłem. Działo się w Bełzie, die 29 aprilis 1734.

Franciszek Salezjusz Potocki starosta bełski, hrubieszowski, marszałek konfederacyi prześwieznego województwa bełskiego m.p.

Locus sigilli

4. *Uniwersał Franciszka Salezego Potockiego starosty bełskiego, marszałka sejmiku i konfederacyi województwa bełskiego – pod Kurowicami, 15 maja 1734 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 323, s. 526-528 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 16 czerwca 1734 r. [feria 4 post festa solennia Sacri Pentecosten proxima a. D. 1734].

Inne rękopisy: **Rp.** 2 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 56, s. 2847.

Franciszek Salezyjusz z Potoka na Kitajgrodzie, Krystiampolu, Strusowie, Humaniu, Mohylowie, Brahiłowie, Tulczynie i księstwie koreckim Potocki bełski, [527] hrubieszowski, opaliński etc. starosta, marszałek konfederacyi prześwieznego województwa bełskiego.

Z władzy mojej marszałkowskiej, danej od prześwieznego województwa bełskiego, daję ten uniwersał do wiadomości prześwietnemu województwu bełskiemu, reprezentując perimentem rationem dla obrony ojczyzny, ponieważ rozszerzający się nieprzyjacieli na wolność naszą wszędzie rozpościera siły swoje.

A że temu zabiegające chorągwie prześwieznego województwa bełskiego, mojej komendzie oddane marszałkowskiej, jako zacząwszy prace, nieustannie zdrowiem i życiem w obronę ojczyzny idąc, początki pokazało zasług swoich i teraz fructum belli biorąc przez siebie pragnienie azardować życie w obronie ojczyźnie, matce swojej, ja zapatrzysz się marszałkowską dyspozycją vigore laudi województwa bełskiego, abym jakąw censuram nie uczynił, i owszem, surowo zalecam wypłacenie powtórnego podatku, mając w tym przezorność, gdy wojenne czasy zachodzą, i kto by renitens był temu uniwersałowi według opisanania województwa bełskiego rigora egzekwować dobra o niezapłacenie, co władzą marszałkowską zalecam i ten uniwersał do przyjęcia grodom województwa bełskiego do podania do ksiąg i ogłoszenia [528] przypominam, ręką moją przy pieczęci zwykłej twierdząc. Działo się w obozie pod Kurowicami, 1734 anno, die 15 mai.

F[ranciszek] S[alezy] Potocki starosta hrubieszowski, marszałek konfederacyi prześwieznego województwa bełskiego m.p.

5. *Uniwersał Stanisława I do województw i ziem po opuszczeniu Gdańska – [zapewne w Piszku], 15 lipca 1734 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 323, s. 642-647 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 16 sierpnia 1734 r. [feria 2 in crastino festi Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae a. D. 1734].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 117, s. 787-788 – oblata, tekst przepisany jedynie w połowie, brak dalszego ciągu (być może zginęła jedna karta); w grodzie grabowieckim oblatował Mag. Franciszek Ksawery Miłostawski podstarości i sędzia grodzki grabowiecki w dniu 14 sierpnia 1734 r. [Sabbatho in vigilia festi Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae a. D. 1734].

Druk: AS 1733-1763, s. 129-131.

6. *List Franciszka Salezego Potockiego starosty bełskiego, marszałka sejmiku i konfederacji województwa bełskiego do Józefa Potockiego wojewody kijowskiego, regimentarza generalnego – obóz pod Rozdołem, 16 sierpnia 1734 r.*

Rp. MN Kraków, rkp. 95, s. 348-349 – kopia: Kopia listu jm. pana starosty bełskiego, marszałka prześwietnego województwa bełskiego do j.w. jm. pana wojewody kijowskiego, regimentarza wojsk koronnych generalnego, dnia 16 augusta r. 1734 pisanego.

Rozkaz czyniąc w.m.w.m. pana dobrodzieja dywizji mojej zbliżyć się kazałem ku generalnemu pod komendą j.w. w.m. pana dobrodzieja wojsku, sam zaś in momento evolaram, jeno mnie zatrzymuje w tej cyrkumstancyi [349] dyspozycja domu, a najbardziej ulokowanie bezpiecznie przyjaciela, ażebym utrankwilizowaną myślą a przywiązaniem do rozkazów j.w. w.m. pana dobrodzieja jachał, tudzież abym nie był upośledzony w łaskawym w.m. pana dobrodzieja sercu, mógł służyć mu. W czym suplikuję o stryjowską j.w. w.m. pana dobrodzieja deklaracją, o którą i teraz uniżenie przypominam.

Tu we Lwowie różne nowiny są, o których spodziewam się, że już są wiadome i w.m. panu dobrodziejowi. Dziś zaś srodze za bardzo pewne mam z miejsca pewnego, że Francuzi położyli, sam książę Eugeniusz zginął i na 600 stabs i oberoficyjerów najznacniejszych zginęło, oprócz rannych. To z Oławy pisano, ja dalszych we wszystkich j.w. w.m. pana dobrodzieja rozkazach słucham jego się pamięci i protekcji oddaję etc.

7. *Uniwersał Franciszka Salezego Potockiego starosty bełskiego, marszałka sejmiku i konfederacji województwa bełskiego – obóz pod Rozdołem, 18 sierpnia 1734 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 323, s. 648-652 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Przerąński w dniu 23 sierpnia 1734 r. [feria 2 in vigilia festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1734].

Inne rękopisy: Rp. 2 AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 46, s. 355-357 – oblata; w grodzie horodelskim oblatował Fam. Roman Wojciechowski rajca horodelski w dniu 6 września 1734 r. [feria 2 ante festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1734].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1179-1184.

[649] Franciszek Salezjusz z Potoka na Krystynopolu, Kitajgrodzie, księstwie koreckim, Humaniu, Brahiłowie, Mohylowie, Strusowie, Tulczynie Potocki bełski, hrubieszowski, opaliński, ropczycki etc. starosta, konfederacyi prześwieznego województwa bełskiego marszałek.

J.w., w., ur. senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim i grodzkim, i całemu rycerstwu prześwieznego województwa bełskiego, ziemi i powiatów do niego należących, m.w.m. panom i braci, przy zaleceniu chęci mojej do usług i każdemu należytej obserwancyi pro munere marszałkostwa na mnie z afektów i rozkazów w. panów włożonego oznajmuję. [650]

Iż przychylając się do uniwersału najjaśniejszego K.J.M. Stanisława I, wolnie przez nas obranego p.n.m., takowe przed siebie biorę curae publicae mensuras. Rozumiem, że heroicznych serc animositas, która już nam w prześwietnych województwach wielkopolskich i małopolskich praeivit exemplo sparsa per orbem Polonum fama czyni, doszła i samychże w. panów jako nie mogąc ultra tolerare iugum, które absolutne potencye nam nieprzyjazne na wolne karki wkładają, a widząc, że też potencją łamie prawa i swobody nasze, łamie wolną elekcyją od siebie nigdy nie dependującą, gwałci prerogatywy electoris populi, wymusza poniewolnie przyznania principis na braci naszych, gwałci przysięgi totius Reipublicae i ad periurium cum laesione Divina Maiestatis ukazami swemi niewoli, w domach i fortunach naszych abominabilis licentiae deforme już absolutną władzą panuje spectaculum, a tak pod pretekstem jakowejś niby przyjaźni nieproszonej, confundet ius omni manu sceleri que nefando erit nomen virtus, na wspólny ratunek ojczyzny more antiquo maiorum vocant nomina cerum, aby ich wszyscy przykładem dalej a securibus et tributis innumerata coniugum et liberorum corpora retinere mogli, decora libertati [651] ad pristinum statum reducere mogli, viritim et armatim wsiadłszy na koń, martiale canunt classicum.

A zatym i my arripiamus tritas semitas braci naszych, ile kiedy desuper przezorna i wielowładna opatrność K.J.M. incolumem konserwowała i dla zaszczytu narodu naszego de medio leonum eripuit, też Ręka Boska wyrwie nas z tak niebezpiecznej toni, byle byśmy ad unionem animorum et armorum zebrali się, quoties concordēs agimus spernitur ta fastuosa Parthus.

Wejrzyście w. ichm. panowie na podeptane prawa i swobody nasze generoso sanguine wyrobione, niech to praetium sanguinis ta cna R.P., która immeritis fatis et sorte gemit, nie idzie in sacrificium alienae libidinis dominandi. Niech ten przymus nie odraża wolnych serc w.m. panów, którym bracia nasi przyciśnieni. Póki wolne ręce, potargajmy te więzy, abyśmy wolnemi zostali i niezmazaną a saeculis narodu naszego sławę virtute restauremus.

Wzywam tedy wszystkich w. panów et imploro magna nomina obtestorque amore patriae, na wspólny jej concurratis ratunek. Agit jeszcze pro patria Camillus, agit Scipio et caetera praevalida aequitum nomina, dźwigniemy libertatem patriam [652] radą

i heroiczną odwagą. Zbliża się Miłosierdzie Boskie, bo non vitiis famulantia gerimus arma uszczęśliwi i ubłogosławi pias intentiones nostras, bo swojej broniemy wolności. A zatym, pro munere meo, jako sam fortuną, zdrowiem i życiem publicam salutem curare nie przestaję insomnes noctes diesque ago, tak i w. ichm. panów upraszam, abyście wszyscy, nemine excepto, haeredes, possessores ac quocunque iuris titulo tenentarii, jakośmy przyrzekli sobie per confoederationem nostram iurata, na dzień 10 septembris w roku terażniejszym, in apparatu bellico iuxta praescriptum legum de expeditione bellica, pospolitym ruszeniem, z pocztami porządnymi pod Bełzem stawali, dokąd i ja ad capessanda consilia i do zniesienia się z inszemi prześwietnymi województwami przybędę.

Interea zaś prześwietne kapturowe sądy województwa naszego od podania tego uniwersału i publikacji jego cessare mają, aby zaś sacrae Themidis distributiva iustitia nie upadała, sądy marszałkowskie sądzić deklaruję. Ten zaś uniwersał ut innotescat omnibus, do grodu podać zleciłem i publikować ad notitiam omnium rozkazałem. Datum w obozie pod Rozdołem, die 18 augusti 1734 a.

Franciszek Salezjusz Potocki s[tarosta] b[ełski] [i] [h]r[ubieszowski], m[arszałek] k[oła] r[ycerskiego] w[ojewództwa] b[ełskiego]

Locus sigilli

188. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1734 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

189. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1734 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

190. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta III w Bełzie, 24 stycznia 1735 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 24 stycznia 1735 r. – Warszawa, 16 grudnia 1734 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 26-30 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 19 stycznia 1735 r. [feria 4 pridie festi Sanctorum Fabiani et Sebastiani Martyrum a. D. 1735].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 54, s. 484 – oblata, tylko notka aktykacyjna w księdze protokołów; w grodzie horodelskim oblatował Fam. Grzegorz Sajkowicz w dniu 24 stycznia 1735 r. [feria 2 pridie festi Conversionis Sancti Pauli Apostoli a. D. 1735].

Druk: AS 1733-1763, s. 160-162.

2. *Uniwersał Augusta III w sprawie wycofania wojsk saskich z Rzeczypospolitej – Warszawa, 8 stycznia 1735 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 42-45 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 25 stycznia 1735 r. [feria 3 ipso die festi Conversionis Sancti Pauli Apostoli a. D. 1735].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 54, s. 484 – oblata, tylko notka aktykacyjna w księdze protokołów; w grodzie horodelskim oblatował Gen. [Michał] Stanisław Orzęcki stolnik buski w dniu 31 stycznia 1735 r. [feria 2 ante festum Purificationis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1735].

Druk: AS 1733-1763, s. 162-163.

3. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersałem Augusta III w Bełzie, 24 stycznia 1735 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 117-120 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Konstanty Siedlecki w dniu 25 stycznia 1735 r. [feria 3 ipso die Conversionis Sancti Pauli a. D. 1735].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 52-57 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; **Rp. 3** Bibl. Oss., rkp. 3578, k. 172-173v – kopia.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1185-1191.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo prześwietnego województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, na kongres rady publicznej in

virtute uniwersału najjaśniejszego K.J.M. Augusta III, szczęśliwie nam panującego, wydanego oraz po grodach oblatowanego i publikowanego, na pomieniony kongres in numero comitatu do Bełza na dzień 24 miesiąca stycznia roku teraźniejszego 1735 zebrawszy się ad locum consiliorum solitum, obraliśmy za dyrektora koła naszego rycerskiego w. jm. pana Antoniego Lipskiego skarbnika bełskiego.

Po obraniu którego do obrad publicznych przystąpiwszy, naprzód Regi Regum solenne oddawszy dzięki, że nam providencyja jego ad sedandas fluctuantis Reipublicae tempestates anchoram bonae spei, najjaśniejszego K.J.M. Augusta III (któremu to ultro se purpura supplex obtulit et solus meruit regnare rogatus) szczęśliwie na tron polski utworowaną przez wielkich antecesorów drogą wprowadziwszy i na nim ulokowawszy, haereditarias virtutes z przyzwoitą klemencyją et ad afflictam patriam skłonnością dała. Który przykładem wielkiego ojca swego idąc i jako pater patriae nad strapioną ojczyzną ubolewając, nec quidquam credit esse suum quod publicum non sit, podaje nam media et remedia do uspokojenia się interne et externe, obligując uniwersałem swoim na kongres teraźniejszy wydanym, ażeby województwo nasze w posłach lub rezydentach ad latus J.K.M. p.n.m. do Warszawy compareat.

Jako tedy amor patriae ratione valentior omni, tak i to mature zważywszy, że nullus collabente Respublica status potest esse diuturnus, dlatego publicam salutem non perfunctorie, ale jako najprędzej curare pragnąc, obraliśmy e medio nostri posłami do najjaśniejszego K.J.M. Augusta III do Warszawy w. ichm. panów Józefa Antoniego Świeżawskiego wojskiego bełskiego i Józefa Olszewskiego starostę szmelyńskiego [118] ad recognitionem Maiestatis najjaśniejszego K.J.M. Augusta III p.n.m., którego sit longum imperium nobis.^a

Za rezydentów zaś konsyliarzów ad latus tegoż najjaśniejszego K.J.M. w. ichm. panów [Michała] Stanisława Orzęckiego stolnika buskiego, Wacława Humnickiego miecznika lwowskiego, Maurycego Radeckiego łowczego sieradzkiego i Kazimierza Siekierzyńskiego podstolego kijowskiego, obligując ichm. amore patriae, ażeby tak w. ichm. panowie posłowie cum instructione, jako i rezydenci ad latus regium cum praesenti laudo zebrawszy się, jak najprędzej do Warszawy, do najjaśniejszego K.J.M., non referendo se unus ad alterum jechali. Kędy remonstrawwszy fidelitatem województwa naszego ad recognitionem Maiestatis najjaśniejszego K.J.M. Augusta III p.n.m., szczęśliwie nam panującego accedent.

Potem oraz pro indefesso studio za ojcowskie circa bonum et tranquillitatem publicam J.K.M. p.n.m. pieczołowanie i deklaracją królewską ewakuacji wojsk auksyliarnych wszystkich, któremu stabit servatus pro elogio mundus, gdy ojczyzna od ciężarów, pod którymi jęczy, uwolniona zostanie, instabunt o eliberacją j.o. ks. jm. prymasa⁷¹³ spod aresztu.

Upomnią się o deklaracją J.K.M. p.n.m. respektem ewakuacji wojsk auksyliarnych i we wszystkim według danej sobie instrukcji sprawią się.

Znając także województwo nasze partykularny j.o. ks. jm. Ludwika landgraфа heskiego, generała lejtnanta⁷¹⁴ nad korpusem wojsk najjaśniejszej imperatorowej rosyj-

⁷¹³ Teodor Andrzej Potocki arcybiskup gnieźnieński, prymas.

⁷¹⁴ Ludvig von Hessen Homburg generał porucznik i komendant wojsk rosyjskich w Polsce.

skiej jejm.⁷¹⁵ w Polsce będących, komendę mającego respekt, że w domach naszych sine metu dotąd siedzieliśmy, tudzież widząc, że tenże j.o. ks. jm. circa praesentem congressum subsequendum, jako też w przesłaniu nam uniwersału najjaśniejszego K.J.M. Augusta III p.n.m. siłą alaborował, więc znamy za rzecz słuszną [119] podziękować za ten respekt księciu jm. i o dalsze upraszać łaski i bezpieczeństwo tak osób, jako i fortun naszych. Jakoż e gremio nostri uprosiliśmy za posłów do tego j.o. ks. jm. Hessen-Homburga (i do innego, jeżeliby kto miał mieć potem przechodząc przez nasze województwo komendę a necessitas exigeret) w. ichm. panów Józefa Rulikowskiego podczaszego bełskiego i Jana Świeżawskiego starostę pełczyńskiego, upraszając ichm., ażeby absentia unius non obstante, jako najprędzej do Lwowa, do ks. jm. pospieszyli i tam nomine województwa całego za wszystkie łaski j.o. ks. jm. et pro conatu propter bonum publicum ac cooperatione circa praesentem congressum nostrum podziękowali.

Że zaś w niektórych województwa naszego, tudzież i osób znacznych ciężarach extorquent pondera, vocem ażeby domówili się w. ichm. panowie posłowie i proponowali desideria województwa w instrukcyi obszernie specyfikowane i we wszystkim według tejże instrukcyi sprawili się, obligujemy.

Uważając też curam et sollicitudinem propter bonum publicum województwa w. ichm. panów Jerzego Radeckiego chorążego bełskiego i Kazimierza Zbrożka wojskiego krzemienieckiego, komisarzów anteriore conventu nostro obranych, którym za wszystkie ichm. starania gratam reminiscenciam deklarujemy i na dalszy czas upraszamy tychże ichm., ażeby integritati województwa naszego activitate sua prodesse raczyli. Których staraniu tak całego województwa substancyje, jako też specjaliter w. ichm. panów posłów i rezydentów tych, którzy actu w Warszawie będą, rekomendujemy.

Desiderium jm. pana Kazimierza Wierzbickiego komornika granicznego bełskiego, respektem sumy 2 tys. złp za legacyją od województwa do niegdy j.w. jm. pana [Stanisława Mateusza] Rzewuskiego wojewody bełskiego naznaczonej, et per lauda anteriora aprobowanej, do egzakcyi j.w. jm. pana Orzęckiego stolnika buskiego (z którym jm. ea in causa kapturowy dekret intercessit) pro satisfactione odsyłamy, obligując w. jm. pana stolnika buskiego, ażeby z niedobrych retentów, które w kalkulacyi remonstravit, delatę in vim sumy wyżej wyrażonej, co może wystarczyć, do rąk pomienionego jm. pana Wierzbickiego oddał.

Desiderium mieszczan [120] bełskich respektem położenia onych przez w. ichm. panów lustratorów wraz z jurysdykcjami duchownemi i szlacheckimi, którzy contribuere podatków do miasta nie chcą, ale mieszczanie sami wszystkie onera sufferre muszą, przeto obligujemy praesenti congressu w. ichm. panów lustratorów, ażeby captato tempore do Bełza zjechawszy, uczynili dystynkcyją mieszczan od jurysdyczan, jak mają być wypłacone podatki, dyspozycyją uczynili.

⁷¹⁵ Anna Iwanowna cesarzowa Rosji.

Które to laudum kongresu naszego unanimi assensu uformowane, uprosiliśmy w. jm. pana marszałka koła naszego rycerskiego podpisać. Działo się w Bełzie, dnia 24 stycznia r. P. 1735.

Antoni z Lipego Lipski skarbnik bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

^a w tym miejscu jedno zdanie całkowicie przekreślone i nieczytelne

191. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta III w Bełzie, 14 lutego 1735 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 14 lutego 1735 r. – Warszawa, 17 stycznia 1735 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 69-70 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 7 lutego 1735 r. [feria 2 post Dominicam Septuagesimae proxima a. D. 1735].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 54, s. 484 – oblata, tylko notka aktykacyjna wpisana do księgi protokołów; w grodzie horodelskim oblatował Prov. Tomasz Adamowicz w dniu 7 lutego 1735 r. [feria 2 ante festum Sancti Valentini Praesbyteri et Martyris proxima a. D. 1735].

August III z Bożej łaski król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski, czernihowski a dziedziczny książę saski i elektor.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie jednak w. i ur. senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim i grodzkim, całemu oraz rycerstwu województwa bełskiego, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. W., ur., uprzejmie i wiernie nam mili.

Nie chcemy obszernie wywodzić cursus et motiva, które stan szczęśliwy R.P. pokój miły i bezpieczeństwo gruntowne optimum in civilibus militaribusque regimen w jednym prawie momencie poalterowały et Rempublicam bene ordinatam w niepojęty chaos przemieniły, ponieważ nie tajne są uprzejmościom i wiernościom waszym, żal tylko nasz niezmierny i zadumienie wyrażamy, że jakaś vis oculta factorum synów tej ojczyzny światłem rozumu, eksperyencyją w rzeczach i żarliwością dobra pospolitego od Pana Boga ozdobionych w terażniejsze praecipitowawszy zamieszanie, [66] nie da im przejrzeć i uważać quo trahuntur, nie pozwoli przypomnieć sobie przez co przed tym szwankowała R.P. i przez co się salwowała, i lubo wiedzą wszyscy, że concordia

res parvae crescunt, discordio maximae dissoluntur i mówią to, a przecie nie czynią. Nie tracąc jednak nadzieje ad patrem luminum serdecznie wzdychamy, aby każdego płonnemi nadziejami i opaczniemi impresyjami uwiedzionego i zawiedzionego na drogę salutis publicae praw ojczystych i starożytnych zwyczajów wprowadzić raczył.

Nie przestajemy oraz z strony naszej dawać w tej mierze przykładu, czekamy każdego cum aperto sinu ojcowskiej miłości i łaskowości naszej, jakośmy się z tym in conclusio Olivensi oświadczyli. Nie chciejcież uprzejmości i wierności wasze dłużej morare tak naszego gorącego desiderium, jako i powszechnej nader pożądanej szczęśliwości. Dlatego sejmik na dzień 14 miesiąca lutego roku niniejszego uprzejmościom i wiernościom waszym w Bełzie składamy i naznaczamy, na którym abyście naprzód fomites et incitamenta malorum z serc swoich wyrugowali, a potem przy pomocy Boskiej i naszym ciężkim staraniom ratunek ojczyzny przedsięwzięli, przez reparowanie staropolskiej konfidencyi, zgody i jedności, przez otworzenie grodów, administrowanie świętej sprawiedliwości, uczynienie należytego w województwie porządku i zabezpieczenie wszelkiej swywoli, pokój domowy turbującej, a przez to nasze wołające conatus do uszczęśliwienia ex omni parte R.P. szczerze sekundowali, usilnie żądamy.

Który to uniwersał aby do wiadomości wszystkich przyszedł, on po grodach, parafiach i miejscach zwyczajnych publikować zlecamy. Dan w Warszawie, dnia 17 miesiąca stycznia, [67] r. P. 1735, panowania naszego 2 r.

Augustus Rex

Locus sigilli

Książd Józef Franciszek Klonowski kielecki scholastyk, warszawski kanonik, J.K.M. sekretarz m.p.

2. *Odpowiedź księcia Ludwika von Hessen Homburg generała porucznika i komendanta wojsk rosyjskich na poselstwo z sejmiku województwa bełskiego – Łwów, 12 lutego [1 lutego starego stylu] 1735 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 129-130 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Mikołaj Rakowski w dniu 14 marca 1735 r. [feria 2 post Dominicam Oculi Quadragesimalem proxima a. D. 1735].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 152-154 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1193-1195.

Respons na instrukcją w. ichm. panom Józefowi Rulikowskiemu podczaszemu bełskiemu, Janowi Świeżawskiemu staroście pełczyńskiemu, posłom prześwietnego województwa bełskiego od j.o. ks. jm. Ludwika landgraфа Hesseńskiego i dziedzicznego prynca Hessen-Homburskiego, nad wojskami jej najprześwietniejszego imperatorskiego wieliczeństwa komendującego generała lejtnanta, orderu Św. Apostoła Jędrzeja ka-

walera, od lejbgwardii preobrażeńskie pułku majora, datum we Lwowie, februarii 1, stilo veteri, 1735 a.

Chwalebne prześwietnego województwa bełskiego około dobra pospolitego sollicitudines jako wszędzie partykularniejszą znajdują dystynkcyą, tak i j.o. ks. jm. mając sobie doniesioną przez w. ichm. panów posłów tegoż województwa de successu et de expeditis delegatum cum recognitione najjaśniejszego K.J.M. Augusta III oraz i deputowaniu consiliarios ad latus regium, nie tylko wszelkie za staranie circa bonum publicum wyraża podziękowanie, ale też życzliwe do siebie odezwanie się gratissimo przyjmuje pectore et ad puncta instrukcyje daje rezolucyją.

A naprzód quo ad securitatem kościołów, klasztorów i dworów szlacheckich, ta od j.o. ks. jm. już jest provisa, instancją za dobrami j.w. jm. pana starosty bełskiego⁷¹⁶ przyjmuje j.o. ks. jm. i lubo dalekie od spokojności publicznej tegoż jm. pana starosty sentymenta, wie dobrze j.o. ks. jm., przecież mając nadzieję prędzej recypiscency, gotów wszelką pokazać facilitatem. Ichm. panowie kredytorowie tegoż pana starosty ażeby possessionem secure adire mogli i vigore primitivorum contractuum do nich przychodzili, [130] j.o. ks. jm. ten punkt nie zna być do siebie regulowany, bo in cognitionem iurium ichm. panów kredytorów nie wchodził, ani inquirere o nie ma racyje, dlatego na ten punkt żadnej nie daje rezolucyi.

Że zaś wojska rosyjskie komendy j.o. ks. jm. żadnej nie będą nikomu czynić prepedycyi, o tym upewnia w interesie zamojskiej ordynacyi, jako też i prześwietniej ziemi buskiej wszelką j.o. ks. jm. ad instantiam prześwietnego województwa bełskiego gotów praestare facilitatem in caeteris punctis według podanych od w. ichm. panów posłów konotacyi i j.o. ks. jm. ekspedycyją z kancelaryi swojej wydać rozkazał.

Respektem Żydów hrubieszowskich, za którymi prześwietnie województwo bełskie i prześwietna ziemia chełmska o naznaczenie komisyi j.o. ks. jm. postuluje, że j.o. ks. jm. nie chce bynajmniej involare in iura Regni, tak wysadzenia ad decisionem sprawy Żydów hrubieszowskich z ramienia swego komisarzów recusavit, i owszem, aby w. ichm. panowie posłowie, zniósłszy się między sobą, wynaleźli sposoby, przez które sprawiedliwość mogłaby administrari, upraszał. Że tedy conclusum przez w. panów posłów, ażeby in fundamento praw koronnych, ponieważ nie masz ad praesens jm. pana podwojewodziego chełmskiego, jm. pan podwojewodzi lwowski, jako primus in ordine prześwietnego generału ruskiego podwojewodzi, pośpieszywszy tu do Lwowa, gdzie utraque pars sitiens iustitiam znajduje się, tę sprawę osądził i finaliter decydował. Więc j.o. ks. jm. żeby pokazał, że we wszystkim ma się conformiter do praw koronnych, tę rezolucyją przez w. ichm. panów posłów in manus suas oddaną i rękami ich podpisaną libentissime akceptuje et invitorias eo fine do jm. pana podwojewodziego napisać deklaruje.

We wszystkim oraz swoją ad desideria prześwietnego województwa bełskiego świadczyc gotów uczynność, dlaczego pro maiori documento ten instrument własną, przy zwykłej pieczęci, j.o. ks. jm. podpisuje ręką.

Ludovicus landgravius Haessiae m.p.

Locus sigilli

⁷¹⁶ Franciszek Salezy Potocki starosta bełski.

3. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersałem Augusta III w Bełzie, 14 lutego 1735 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 121-122 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Konstanty Siedlecki w dniu 14 lutego 1735 r. [feria 2 post Dominicam Sexagesimae proxima a. D. 1735].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 88-90 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1197-1198.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego in fundamento uniwersału najjaśniejszego K.J.M. Augusta III szczęśliwie nam panującego, w Warszawie die 17 ianuarii anno praesenti wydanego i po grodach województwa naszego oblatowanego i publikowanego, na dzień dzisiejszy przez tenże uniwersał obradom naszym determinowany, ad locum consiliorum solitum zjechawszy się, primordia obrad naszych od elekcji w. jm. pana marszałka koła naszego zaczęliśmy oraz unanimi sensu et concordibus votis w. jm. pana Antoniego z Lipego Lipskiego skarbnika bełskiego obraliśmy i uprosili.

Ac ad ulteriorem tractum obrad publicznych accedendo, prae primis najniższą winnego podziękowania J.K.M. p.n.m. niesiemy rekognicyją, że jako pater patriae ojcowskim około dobra publicznego pieczołowaniem wszystkie ad restaurandam antiquam Reipublicae formam proponit media oraz przez uniwersał swój wydany daje motivum do administrowania świętej sprawiedliwości, która principale est fulcimentum regnorum, przez otwarcie jurysdykcji sądowych. Przeto konformując się ad contenta uniwersału najjaśniejszego Pana obligujemy ichm. panów sędziów grodzkich województwa naszego, ażeby sądy swoje in cadentiis lege praefixis reasumowali i one per tempus lege determinatum kontynuowali.

A że na dawniejszym kongresie naszym uprosiliśmy w. ichm. panów posłów do J.K.M. p.n.m., przeto et praesenti laudo tychże w. ichm. panów posłów obligujemy, ażeby non movando funkcję swoją kontynuując, in venerationem Maiestatis pośpieszyli. Którym ichm. za podjęte fatygi debitam gratitudinem na przyszłym, da Bóg, sejmiku obmyślić deklarujemy.

Desiderium powiatu horodelskiego facilitando, uprosiliśmy w. ichm. panów Michała Orzęckiego stolnika buskiego i Józefa Komorowskiego stolnika nowogródzkiego ut instent imieniem województwa naszego do j.w. jm. pana [122] barona von Wedel pułkownika wojsk najjaśniejszej imperatorowej jejm.⁷¹⁷ pułku trojeckiego, ażeby prowianty podczas przechodu wojsk rosyjskich przez tenże powiat horodelski wydane, in computum należącego prowiantu przyjęte były⁷¹⁸. Których to ichm. panów od nas do j.w. jm. pana pułkownika delegowanych posłów dobra tychże ichm. exhausta przechodem singulariter respektowi tegoż j.w. pana pułkownika rekomendujemy. Które

⁷¹⁷ Anna Iwanowna cesarzowa Rosji.

⁷¹⁸ Zob. m.in. uniwersał pułkownika von Wedel z dnia 25 lutego 1735 r. w sprawie prowiantów (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 105-106).

sancita nasze w. jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, dnia 14 lutego a. 1735.

Antoni z Lipego Lipski skarbnik bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

192. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta III w Bełzie, 14 marca 1735 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 14 marca 1735 r. – Warszawa, 7 lutego 1735 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 103-104 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Śmidziński w dniu 3 marca 1735 r. [feria 5 post Dominicam Invocavit Quadragesimalem proxima 1735].

August III z Bożej łaski król Polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski, czernihowski a dziedziczny książę saski i elektor.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie jednak w. i ur. senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim i grodzkim, całemu oraz rycerstwu województwa bełskiego, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. W., ur., uprzejmie i wiernie nam mili.

Nie chcemy obszernie wywodzić causas et motiva, które stan szczęśliwy R.P., pokój miły, bezpieczeństwo gruntowne optimum in civilibus militaribus regimen w jednym prawie momencie poalterowały et Rempublicam bene ordinatam w niepojęty chaos przemieniły, ponieważ nie tajne są uprzejmościom i wiernościom waszym. Żal tylko nasz niezmierny i zadumienie wyrażamy, że jakaś vis oculta factorum synów tej ojczyzny światłem rozumu, eksperiencją w rzeczach i żarliwością dobra pospolitego od Pana Boga ozdobionych, w terażniejsze praecipitowawszy zamieszanie, nie da im przejrzeć i uważać quo trahuntur, nie pozwala przypomnieć sobie przez co przed tym szwankowała R.P. i przez co się salwowała, i lubo wiedzą wszyscy, że concordia res parvae crescunt, discordia maximae dissoluntur i mówią to, a przecie nie czynią. Nie tracąc jednak nadzieje ad Patrem Luminum serdecznie wzdychamy, aby każdego płonnemi nadziejami i opacznemi impresyjami uwiedzionego i zawiedzionego [104] na drogę salutis publicae praw ojczystych i starożytnych zwyczajów wprowadzić raczył.

Nie przestajemy oraz z strony naszej dawać w tej mierze przykładu, czekamy każdego cum aperto sinu ojcowskiej miłości i łaskowości naszej, jakośmy się z tym in conclusio Olivensi oświadczyli. Nie chcecież uprzejmości i wierności wasze dłużej

morare tak naszego gorącego desiderium, jako i powszechnej nader pożądaney szczęśliwości. Dłaczego sejmik na dzień 14 miesiąca marca roku niniejszego uprzejmościom i wiernościom waszym w Bełzie składamy i naznaczamy, na którym abyście naprzód fomites et incitamenta malorum z serc swoich wyrugowali, a potem przy pomocy Boskiej i naszym usilnym staraniu ratunek ojczyzny przedsięwzięli przez reparowanie staropolskiej konfidencyi, zgody i jedności, przez otworzenie grodów, administrowanie świętej sprawiedliwości, uczynienie należytego w województwie porządku i zabezpieczenie wszelkiej swawoli, pokój domowy turbującej, a przez to nasze nieustające conatus do uszczęśliwienia ex omni parte R.P. szczerze sekundowali, usilnie żądamy.

Który to uniwersał aby do wszystkich wiadomości przyszedł, on po grodach, parafiach i miejscach zwyczajnych publikować zlecamy. Dan w Warszawie, dnia 7 miesiąca lutego r. P. 1735, panowania naszego 2 r.

Augustus Rex

Locus sigilli

Ksiądz Józef Franciszek Klonowski kielecki scholastyk, warszawski kanonik, J.K.M. sekretarz m.p.

2. *Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersałem Augusta III w Bełzie, 14 marca 1735 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 125-128 – oryginał z uwagą zapisaną tą samą ręką: Ob non subscriptionem magnifici mareschalci hoc laudum non est inductum; w księdze CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 149 nie ma też tego laudum, jest tylko nagłówek: „Laudi palatinatus Belzensis oblata” i puste miejsce.
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1199-1203.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo prześwietnego województwa bełskiego in fundamento uniwersału najjaśniejszego K.J.M. Augusta III szczęśliwie nam panującego, w Warszawie die ^a5^a februarii anno praesenti wydanego i po grodach województwa naszego oblatowanego i publikowanego, na dzień dzisiejszy przez tenże uniwersał obradom naszym determinowany, ad locum consiliorum solitum zjechawszy się, konsultacje nasze od elekcyi w. jm. pana marszałka koła naszego zaczęliśmy unanimique consensu ac concordibus votis w. jm. pana Jana Świeżawskiego starostę pełczyńskiego, miecznika żytomierskiego, porucznika znaku pancernego j.w. jm. pana starosty łukowskiego⁷¹⁹ obraliśmy i uprosili.

Ad ulterioremque tractum consiliorum przystąpiwszy, prae primis najgłębszą J.K.M. p.n.m. niesiemy adoracją, że jako pater patriae ojcowskim około dobra polspolitego pieczołowaniem saluberrima ad restaurandam tranquillitatem proponit

⁷¹⁹ Jan Franciszek Nowosielski starosta łukowski.

media. A jako województwo nasze przez delegowanych na przeszłym sejmiku posłów do J.K.M. p.n.m. intaminatam sponondit fidelitatem, tak ad agendum uniwersalem J.K.M. p.n.m. praecommissa województwo nasze executive wypełniło i w dalszym czasie, cokolwiek J.K.M. p.n.m. circa iura et libertates pro bono ojczyzny intimabit, exequi przyrzeka.

A że przyszyłych prowiantów i furażów dla wojsk rosyjskich dwumiesięczna następuje egzakcja, gdy województwo nasze wojsk tak R.P. przechodami, jako też i dla wojsk rosyjskich prowiantami w przeszłych trzech miesiącach wyniszczone, aby levamen w prowiantach od j.o. ks. jm. landgraфа de Hessen Homburskiego generała lejtnanta wojsk rosyjskich, orderu św. Jędrzeja kawalera, pozyskać mogło, uprosiliśmy w. jm. pana Szymona Olszyńskiego podkomorzego wiskiego, Józefa Radeckiego chorążycy [126] horodelskiego w legacji. Którzy to ichm. panowie posłowie oświadczywszy całego województwa imieniem j.o. ks. jm. podziękowanie za wszelkie województwu świadczone respekta, suplikować będą, aby j.o. ks. jm. z wrodzonej klemencyi nad zrujnowanym województwem compati raczył w prowiantach założonych województwu naszemu wielce uciemiężonemu, alewiacy z dobroci swojej praestare nie odmawiał.

Do czego aby j.w. jm. pana Kiejta generała lejtnanta wojsk rosyjskich⁷²⁰ valida interpositione województwo nasze wsparte być mogło, obligowaliśmy w. ichm. panów Samuela Głogowskiego stolnika płockiego, Andrzeja Preka podczaszego bielskiego, aby ciż ichm. posłowie nasi j.w. jm. panu Kiejtowi generałowi lejtnantowi wojsk rosyjskich podziękowawszy pro praestitis województwu naszemu beneficiis, o dalszą respektu kontynuacją, tudzież aby autoritate sua do j.o. ks. jm. landgraфа de Hessen Homburskiego o alewiacyją w prowiantach interponere raczył, upraszać będą.

Ponieważ w taryfie nonnulli znajdują się defectus, zaczym obligujemy w. jm. pana Kazimierza Siekierzyńskiego podstolego kijowskiego, aby zlustrowawszy dobra non revisa, pro informatione na przyszły, da Pan Bóg, sejmik statum eorundem bonorum non revisorum comportare raczył. Którego defektu melioracja w. jm. panu podczaszemu bełskiemu z innymi w. ichm. panami komisarzami in antecessum przez nas uproszonymi, dum modo quatuor adsint, jako też dóbr praegradowanych niektórych w dyspartymencie dymów alewiacyja praecommittitur, tudzież aby jurysdykcyje w mieście Bełzie zostające, w taryfie insimul z miastem połączone et a ferendis oneribus excypujące się, dystyngwowane były, aby każda jurysdykcyja wiedzieć mogła, jakowe ma portare onera.

W. [127] ichm. panom komisarzom in antecessum uproszonym, w. jm. panu Antoniemu Radeckiemu chorążemu bełskiemu i w. jm. panu Kazimierzowi Zbrożkowi wojskiemu krzemienieckiemu podziękowawszy za podjęte pro bono województwa prace i usługi, i w sercach naszych gratam oświadczywszy memoriam, aby w dalszym czasie tę raczyli continuare usługę, upraszamy i afektami naszemi, które spondemus, obligujemy.

Aby zaś w tej potrzebie ustawicznej województwa naszego usługi aliquot in antecessum uproszeni w. ichm. panowie komisarze mieli levamen, invitavimus na pomoc tej pracy w. jm. pana Antoniego Wydźgę chorążego pomorskiego, porucznika znaku

⁷²⁰ James Francis Edward Keith generał porucznik armii rosyjskiej szkockiego pochodzenia.

pancernego j.w. jm. pana wojewody bełskiego i w. jm. pana Michała Wydżgę skarbnika podolskiego, którym similiter w afektach naszych wszelką spondemus wdzięczność.

W. ichm. panowie rezydenci ad latus regium in antecessum designati, lub wszyscy, lub seorsive mają swoją nieodwłocznie odprawić funkcję. W. jm. pan Michał Orzęcki stolnik buski ponieważ od tej funkcji wymówił się legalitatibus suis, na miejscu jego uprosiliśmy w. jm. pana Antoniego Olszyńskiego cześnika bełskiego. Którym to w. ichm. panom rezydentom inter cetera desideria in antecessum praecommissa zalecamy, aby o rewokacją asygnacji aggravatorie Żydom województwa bełskiego i ziemi chełmskiej wydanej, exposita maxima tychże ruina, starali się, gdyżby nie byli habiles ad ferenda onera communia wraz z województwem, gdyby asygnacjami, których ferre nie mogą, gravati byli. Którym to Żydom, osobliwie w mieście Bełzie zostającym, aby vi propria od nich żaden z ichm. kredytorów extorquere nie ważył się, ale via iuris każdy suum repetat contingens, [128] cavemus.

Susceptant jm. grodzki bełski multas ma requisitiones o taryfę województwa naszego cum nominibus et cognominibus possessorum od komendy rosyjskiej, a taka w województwie naszym nie znajduje się i na to nowej by potrzeba rewizji, a jm. pan susceptant jako inscius wszystkich posesorów, innej formare nie może, przeto non aliam wydać obligatur, tylko takową, jaka in actis znajduje się.

Jako zaś desideria J.K.M. p.n.m. zawsze wypełnić przyrzekliśmy, nie mając od ichm. panów posłów do najjaśniejszego K.J.M. Augusta III p.n.m. od nas delegowanych żadnej dotąd relacji, eo fine do powrotu tychże ichm. panów posłów obrady nasze limitujemy i odkładamy, dając plenariam potestatem w. jm. panu marszałkowi koła naszego in tempore exigenti per innotescentias suas czas sejmiku determinare. Które sancitum nasze w. jm. panu marszałkowi podpisać zleciliśmy. Datum w Bełzie, die 14 martii 1735.

^{a-a} tak w podstawie, tymczasem w obłacie uniwersału wyraźnie zapisano datę wystawienia na 7 lutego

193. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 16 sierpnia 1735 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 16 sierpnia 1735 r. – Warszawa, 28 czerwca 1735 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 449-456 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Tomasz Micowski w dniu 29 lipca 1735 r. [feria 6 post festum Sanctae Annae Deiparae Matris proxima a. D. 1735].

Druk: AS 1733-1763, s. 176-179.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 16 sierpnia 1735 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 57, s. 527 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Tomasz Micowski w dniu 26 sierpnia 1735 r. [feria 5 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1735].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 133-134 – ekstrakt; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 525-526 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1205.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego i powiatów do niego należących, zjechawszy się do Bełza, na miejsce konsultacyi naszych zwyczajne, to jest na dzień 16 miesiąca sierpnia anno currenti 1735.

Naprzód Supremo Numini najniższe oddawszy dzięki, że w terażniejszych R.P. cyrumstancyjach fluctuantem non tamen eversam widziemy navem, kiedy J.K.M. August III p.n.m. rozróżnione civium serca pragnąc przywieść ad unionem, sejm pacificationis ordynaryjny sześci niedzielny naznaczyć raczył przez uniwersały i instrukcje swoje, do których stosując się uprosiliśmy zgodnemi głosami jm. pana Jana Świeżawskiego starostę pełczyńskiego za dyrektora koła naszego, posłów e medio nostri, to jest w. ichm. panów Stefana Komorowskiego stolnika bełskiego, Jana Świeżawskiego starostę pełczyńskiego, Szymona Olszyńskiego podkomorzego wiskiego, Antoniego Ciesielskiego podczaszego mielnickiego concordibus votis ac vocibus obraliśmy, z instrukcją publicorum desideriorum umówiwszy, curae et promotioni ichm. zalecamy. Co wszystko ta sama instrukcja fusius w sobie complectitur regratificationem bene merentibus w województwie, a oraz satisfactionem tak będącym przeszłym, jako i terażniejszym uproszonym na sejm walny pacificationis deklarujemy. Działo się w Bełzie, die et anno ut supra.

Jan Świeżawski marszałek w[ojewództwa] beł[skiego]

3. *Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 16 sierpnia 1735 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 137-142 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Tomasz Micowski w dniu 25 sierpnia 1735 r. [feria 5 in crastino festi Sancti Bartholomaei a. D. 1735].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 537-544 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1207-1213.

Jeżeli kiedy osobiłej ojczyzna nasza doznawała nad sobą Opatrzności Boskiej, to teraz najbardziej, kiedy nam daje praementa Saturno nosse Iovem i gdy publiczne przeciw-

ko Bogu i prawu występki do słusznego pobudzają rygoru jedną i to ojcowską do kary podnosi rękę, a drugą z upadku dźwiga. Stękaliśmy żalosnym sercem i stękamy, że Manus Domini tetigit nos, ale zaraz też sama Dexter a Domini fecit virtutem, kiedy stroskanej ojczyźnie ojca, osieroconym i opuszczonym stanom opiekuna, wiernemu narodowi takiego dała Pana, który w nieszczęściu ratować, in aerumnis pocieszyć, w upadku podźwignąć usiłuje. Jawne widzimy in hoc turbido R.P. statu J.K.M. p.n.m. starania, kiedy widząc dismembrata, a bardziej ojczyznę dismembrantia niektórych civium serca et non amantes amat et cum excessu łaskawości swojej ojcowskim allicit sercem, i dlatego widząc R.P. in angusto statu, miłościwie nam sprawił lato, cum fructu in augusto sejmiki przedsejmowe złożywszy, aby sub Augusto III w Polsce, in orbe zaś virtutibus primo pax, nutrix legum swój otrzymała skutek. Czego żeby wdzięczna in cordibus civium innotescat rekognicyja, zlecamy ichm. panom posłom, ażeby za ojcowskie podziękowawszy pieczołowanie i zbawienne conatus J.K.M. p.n.m., stosując się do instrukcyi od nas sobie danej sekundowali et de fidelitate nostra, qua ferimur, do utrzymania spokojnego panowania upewnili.

Imo. A naprzód dopomnieć się mają ichm. panowie posłowie, aby pacta [138] conventa protunc in scissa Republica formowane, ante omnia w izbie poselskiej nie tylko czytane były, ale też w przyszłą konstytucyją ingrosowane et iuramento ac solenni diplomate przez osobę samego J.K.M. potwierdzone, a jeżeli co contrarium legi sapiunt, ad normam antiquorum pactorum redukowane i meliorowane.

2do. Że in libera Republica libera consilia et ab omni soluta metu być powinni, starać się będą ichm. panowie posłowie, etiam cum discrimine sejmu, zniósłszy się z innemi województwami, o ewakuacyją wojsk cudzoziemskich, nie tylko propter securitatem et libertatem sejmowania, ale też propter integritatem kraju R.P. przez subsystemacyją dotychczas onych tak dalece zrujnowanego, że dalszemu ciężarowi sufficere nie może. Że zaś od tychże wojsk ultra commune onus zakładanych przez dyspozycyją ichm. panów generałów prowiantów lub kontrybucyi niektóre dobra w województwie naszym partykularną ruinę i szkody niektóre przez swawolne kozackie najazdy gwałtowne poniosły wolencye i rabunki, tak świątnic Boskich, jako i domów szlacheckich, starać się omnimode będą o sposób satysfakcyi, inito consilio et auxilio z innemi województwami. Specialiter zaś promowować będą ichm. quaerulantium na terażniejszym kongresie naszym, to jest ichm. panów [Antoniego] Ciesielskiego podczaszego mielnickiego, Przyłuskiego, [Stanisława] Dzbańskiego, [Marcina] Nehrebeckiego, Żulińskich, Batowskiego, [Dominika] Bystrzanowskiego stolnika różańskiego, [Kazimierza] Wierzbickiego komornika bełskiego, Borowskiego, zrabowanych. Także dobra na trakcie będące przez ustawiczne wojsk rosyjskich przechody zdezolowane, jako to jm. pana kasztelana lubaczowskiego⁷²¹, w ichm. panów Głogowskich, Świeżawskich, Komorowskich, w jm. pana [Szymona] Olszyńskiego podkomorzego, [Wawrzyńca] Świderskiego podczaszego wiskich, tudzież j.w. ichm. panów Potockich, osobliwie

⁷²¹ Antoni Radecki kasztelan lubaczowski.

wojewody wołyńskiego⁷²², wojewody⁷²³ i starosty bełskiego⁷²⁴, ex quo te ruiny nie tylko possessoribus prywatną, ale też całemu województwu publiczną w podatkowaniu przynoszą [139] iacturam i innych ichm., którzykolwiek do promocyi ichm. panów posłów recurrent, deferendo suas laesiones, dopomagać będą. Dobra także a.j.w. jm. księdza [Józefa Antoniego] Łaszcza kanclerza gnieźnieńskiego, Radziechów^{725a}, w. jm. pana [Jerzego] Rzeczyckiego starosty rzeczyckiego zdezolowane, jako też i w. jm. pana [Antoniego Jerzego] Radeckiego chorążego bełskiego w województwie sandomierskim pod pretekstem dóbr jm. pana [Franciszka] Radzewskiego marszałka electionis, aby z łaski J.K.M. mieć mogły rekompensę, ponieważ wojska auksyliarne na 6 tys. szkody uczynili, przebywając Wisłę we wsi Pachnowoli⁷²⁶ i Klikawie⁷²⁷ pod Kazimierzem.

3tio. A jako J.K.M. sejm ten pacificationis łaskawie determinowawszy przez uniwersały, instrukcją pańską swoją wszystkim civibus oświadcza klemencyją i bardziej liberis suffragiis, aniżeli vi et armis fundować pragnie panowanie, a z nim oraz internam et externam securitatem, tak i województwo nasze suppliciter instat, aby wszystkich cives, którzy jeszcze ad recognitionem Maiestatis nie przystąpili, powolnością i łaskawością do swego pociągnął posłuszeństwa, scrupulus zaś ex conscientiis iuramento ligatis, jako sufferri inibunt consilium z innymi województwy.

4to. Sejm ordynaryjny ponieważ jest złożony, aby był cum plena activitate i nie pod konfederacją, ale pod nowego marszałka łaską, firmiter ichm. panowie posłowie utrzymywać będą.

5to. Iura cardinalia tak coronationis, jak i electionis, ażeby in solito loco absolvantur i do nominacyi nikt nie ważył się in posterum przystępować prócz samego ks. jm. prymasa.

6to. Ministeria status, a mianowicie belli, tam longo tempore vacantia, jak wielką R.P. przyniosły iacturam, mało nostro edocti sumus, a przeto o rozdanie ministeriorum bellicorum, etiam, broń Boże, zerwania sejmu, instabunt ichm. panowie posłowie. Do których województwo nasze j.w. jm. pana wojewodę kijowskiego⁷²⁸ z antenatów [140] i osoby swojej bene meritum do buławy wielkiej, ichm. zaś panów, j.w. pana wojewodę sandomierskiego⁷²⁹ i chorążego koronnego⁷³⁰ do polnej rekomendujemy. Także za jm. panem [Kazimierzem] Rudzińskim kasztelanem czerskim instamus, aby circa possessionem szarzy swojej, od śp. najjaśniejszego K.J.M. konferowanej, był konserwowany. Ministeria zaś status, ażeby na sejmie tylko doszłym rozdawane były, serio praecave-

⁷²² Michał Potocki wojewoda wołyński.

⁷²³ Antoni Michał Potocki wojewoda bełski.

⁷²⁴ Franciszek Salezy Potocki krajczy koronny, starosta bełski.

⁷²⁵ Radziechów, miasto w pow. bełskim (ob. Радехів в rej. радзичовским, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷²⁶ Pachnowola, wieś w woj. sandomierskim (ob. w pow. puławskim, woj. lubelskim).

⁷²⁷ Klikawa, wieś w woj. sandomierskim (ob. w pow. puławskim, woj. lubelskim).

⁷²⁸ Józef Potocki wojewoda kijowski.

⁷²⁹ Jerzy Aleksander Lubomirski wojewoda sandomierski.

⁷³⁰ Jan Klemens Branicki chorąży wielki koronny.

mus, do których pariter ichm. panów stolnika⁷³¹ i referendarza⁷³² koronnych, także dom ichm. panów Załuskich zalecamy.

7mo. Aukcyją wojska in quantum by się zdało R.P. in praesenti statu czynić praecavemus, aby ta była z dóbr królewskich i duchownych, i to bardziej piechot niż konnego wojska, tudzież z podniesieniem komputów wojska polskiego i cudzoziemskiego a umniejszeniem oficerów w autoramencie wojska cudzoziemskiego, cum regulamine circumscribendo disciplinae militaris całego wojska et cum renovatione articulorum militarium dawniejszymi konstytucyjami postanowionych et pro circumstantia temporis praesentis meliorandorum. Excessa także wojska koronnego punktualną płacą odbierającego, także wiołencyje et damna ażeby sine beneficio amnestiae sądzone były, promovebunt.

8vo. Wielką i w tym animadvertimus szkodę R.P., że wariacja pro libitu miast i miasteczek, mianowicie przez Żydów, dzieje się, przeto aby koekwacyja miary jednostajnej po wszystkich województwach postanowiona była i sprawiedliwości w tym ichm. panowie wojewodowie, kasztelani, starostowie, urzędy ziemskie i grodzkie ex munere officiorum przestrzegali, lege cavendum.

9. Mając dulcem recordationem meritorum et beneficiorum nieśmiertelnej pamięci najjaśniejszego K.J.M. Jana III, mamy oraz obligationem dignissimo successori, najjaśniejszemu Królewiczowi jm. Jakubowi, którego interesa wszelkie do J.K.M. [141] i do R.P. rekomendujemy.

10mo. Aprobacyją fundacyi wielebnych oo. bernardynów sokalskich, trynitarzów tomaszowskich, jezuitów łaszczowskich i Akademii Zamojskiej pietati Reipublicae et curae ichm. panów posłów commendamus.

11mo. A że j.w. jm. pan Tomasz Zamoyski starosta płoskirowski nie tylko contra manifestam mentem ordinationis, non expectato tempore posesyją dóbr w rządy swoje odebrał, ale też insuper posesorów arendownych de possessione movere usiłuje, więc instabunt ichm. panowie posłowie, attenta tenuitate substancyi dziedzicznej, aby każdy z posesorów swoją ad mentem contractus wytrzymał sumę. Jeżeliby zaś ante resolutionem punktu tego przez R.P. dekret w Trybunale de occupationis bonorum subsequi miał, aby de proprio residuum non extenuatae summae, praevia z regestru ordinationis prosecutione każdemu z posesorów wypłacił, nie referując ea onera uti extenualia do dóbr dziedzicznych.

12do. Jm. pana Stanisława Ustrzyckiego, obywatela ziemi przemyskiej, w areszt do wojska rosyjskiego wziętego permovet nas casus, w czym praeiudicium libertati illatum, manifestować będą et ne similia attentaretur providebunt i o eliberacyją jego cum restitutione honoris nobilitaris domówią się.

13tio. Artyleryja koronna, militiae robur i fortet R.P. praesidium, aby proportionato sumptu et necessario provideatur, ichm. panowie posłowie promowować będą.

14to. A że piechota łanowa, robur militiae in antecessum była, więc aby in suo flore według dawnych praw zostawała, ichm. panowie posłowie instabunt.

15to. Wojsk kwarcianych zaległe zasługi i hiberny aby wypłacone były, dopomnią się ichm. panowie posłowie.

⁷³¹ Jan Małachowski stolnik koronny.

⁷³² Antoni Sebastian Dembowski referendarz koronny.

16to. Ichm. panowie posłowie inter alia puncta nie zaniedbają przypomnieć [142] interes imienia w. ichm. panów Komorowskich, emeritorum w województwie naszym civium, anteriori instructione wspomniony, aby laesi honoris sui od j.o. ks. jm. kanclerza⁷³³ zupełną pozyskać mogli satysfakcją.

17mo. Chcąc na ostatek dla ukontentowania benemeritorum ampliare favores, urzędy powiatów grabowieckiego i horodelskiego, tudzież wojskiego lubaczowskiego auctoritatem lege cavendam ichm. panowie posłowie procurabunt. Wakansów zaś żadnych w województwie naszym ad praesens jm. panu staroście horodelskiemu indulgendo, in posterum aby impossessionatis nie konferowano i nie pieczętowano, tak J.K.M. jako i ichm. panów ministrów upraszać będą.

Caetera activitati et dexteritati ichm. panów posłów quid quid proficui vel nocivi viderint committimus. Działo się w Bełzie, die 16 augusti 1735 a.

Jan Świeżawski marszałek województwa bełskiego sejmiku, starosta pelczyński

Locus sigilli

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

4. Manifestacja obywateli województwa bełskiego przeciwko punktowi dotyczącemu ordynacji zamojskiej w instrukcji danej posłom na sejm z sejmiku województwa bełskiego – Bełż, 18 sierpnia 1735 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 324, s. 519 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 18 sierpnia 1735 r. [feria 5 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1735].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL Fond 1, Opis 2, 57, s. 535 – oryginał; w grodzie bełskim wniesiono jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1215.

Ad officium actaque praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Mag. Thomas Radecki vexillifer cohortis loricatae Ill. et Mag. Nowosielski capitanei Lucoviensis, nec non Gen. Antonius Pruszek Bieniewski, Andreas Załuski, incolae palatinatus Belzensis, manifestati sunt ratione puncti certi contra publicam legem ordinationis Zamosciana illati, vetantibus tam se manifestantibus, quam et aliis nobilibus ex instructione magnificiis nuntiis ad comitia generalia Varsaviensia data non exclusionis exindeque liberi iuris vetandi laesionis, ratione quorum iterum iterumque manifestantur et protestantur.

Thomas Radecki, Antonius Pruszek Bieniewski, Andrzej Józef Załuski

⁷³³ Andrzej Stanisław Załuski biskup łucki, kanclerz wielki koronny.

194. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1735 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

195. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1735 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

196. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 14 maja 1736 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 14 maja 1736 r. – Warszawa, 4 kwietnia 1736 r.*

Rp. *AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 54, s. 512 – oblata, tylko notka aktykacyjna w księdze protokołów; w grodzie horodelskim oblatował Nob. Jakub Gradowski w dniu 2 maja 1736 r. [feria 4 post Dominicam Cantate Proxima a. D. 1736].*

Druk: AS 1733-1763, s. 202-204.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 14 maja 1736 r.*

Rp. 1 *CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 145 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Kazimierz Pruszek Bieniewski w dniu 16 maja 1736 r. [feria 4 post Dominicam Exaudi proxima a. D. 1736].*

Inne rękopisy: Rp. 2 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 325, s. 1031-1033 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1217.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego i powiatów do niego należących, zjechawszy się do Bełza, na miejsce konsultacji naszych zwyczajne, to jest na dzień 14 miesiąca maja anno currenti 1736, za uniwersałem J.K.M. na sejmik przedsejmowy wydany.

Naprzód Supremo Numini najniższe oddawszy dzięki, że w teraźniejszych R.P. cyrumstancyjach fluctuantem non tamen eversam Reipublicae navem ad exoptatum przyprowadza portum, per unionem rozróżnionych dotąd civium sentymentów oraz

vicariae potestati J.K.M. p.n.m. za ojcowską circa bonum publicum kooperacją w złożeniu sejmu terażniejszego pacificationis, jako najuniżeniej podziękowawszy, oraz stosując się do uniwersału wydanego, naprzód za dyrektora koła naszego unanimi assensu obraliśmy i uprosili w. jm. pana Michała Komorowskiego łowczego buskiego.

Pod którego dyrekcją concordibus votis ac vocibus za posłów na sejm przyszyły ekstraordynaryjny pacificationis obraliśmy w. ichm. panów Jerzego Antoniego Radeckiego chorążego bełskiego, Kazimierza Polanowskiego podstolego buskiego, Michała Rzeczyckiego starostę poturzyńskiego, Antoniego Wydżgę chorążego pomorskiego. Którym to ichm. panom posłom naszym instrukcją publicorum desideriorum spisawszy, punkta w tejże instrukcyi wyrażone curae et promotioni ac innato circa bonum publicum tych ichm. panów posłów zelo rekomendujemy. Oraz za podjęte fatygi w sercach naszych gratam memoriam et gratitudinem omnem deklarując, terażniejsze sancitum nasze j.w. jm. panu marszałkowi naszemu podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, dnia 14 maja 1736 a.

Michał Komorowski łowczy ziemi buskiej, marszałek województwa bełskiego m.p.

Józef Marcin Gąsecki pisarz grodzki grabowiecki, asesor

Antoni Olszyński cześnik bełski, sędzia horodelski m.p.

Antoni Pruszek Bieniewski asesor

Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski pisarz grodzki horodelski, asesor m.p.

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 14 maja 1736 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 149-154 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Kazimierz Pruszek Bieniewski w dniu 16 maja 1736 r. [feria 4 post Dominicam Exaudi proxima a. D. 1736].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 325, s. 1033-1041 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1219-1226.

Instrukcja od województwa bełskiego w. ichm. panom Jerzemu Antoniemu Radeckiemu chorążemu bełskiemu, Kazimierzowi Polanowskiemu podstolemu buskiemu, Michałowi Rzeczyckiemu staroście poturzyńskiemu, Antoniemu Wydźdze chorążemu pomorskiemu, posłom tegoż województwa na sejm ekstraordynaryjny warszawski obranym, na sejmiku przedsejmowym w Bełzie die 14 mai anno 1736 dana.

Jawne in hoc turbido R.P. statu nieustającego około dobra pospolitego pieczołowania J.K.M. p.n.m. widzimy dowody, kiedy ab initiis szczęśliwego panowania swego wszelkie ad pacanda Rempublicam imponendo conatus nie tylko rozróżnione tristi całej R.P. experimento civium serca ad unam animorum harmoniam ojcowskim staraniem swoim przyprowadzić raczył, ale też chcąc R.P. ad antiquam reducere formam do zupełnego jej uspokojenia nil intentatum reliquit, gdy po rozeszłym infructoso eventu przeszłym ordynaryjnym sejmie, ażeby taż R.P. in statu dubio fluctuare przestała,

prowadzi ją do pożądanego portu redintegracji praw, swobód i wolności, złożywszy salutare medium salvandae Reipublicae sejm terazniejszy ekstraordynaryjny dwuniedzielny. Za którą J.K.M. p.n.m. około uspokojenia ab intra et extra tej R.P. kooperacją, jako wdzięczna in cordibus civium permanet rekognicyja, tak prae primis ichm. panom posłom naszym zalecamy, ażeby pro paterna J.K.M. p.n.m. około dobra pospolitego [150] sollicitudine, imieniem województwa naszego jako najniższe złożywszy podziękowanie, według instrukcyje sobie od nas danej, do zupełnego R.P. uspokojenia infrascripta proponant media.

1mo. Zaczynając initia consiliorum od propozycyi na przeszłym sejmie proponowanych, a dotąd nie determinowanych, ante omnia ichm. panowie posłowie o ewakuacją wojsk cudzoziemskich auksyliarnych starać się będą, które póki indilate z granic R.P. nie ustąpią, póty ichm. panowie posłowie nasi do żadnej materyi sejmowania non accedent, etiam sub discrimine sejmu.

2do. Pacta conventa protunc in scissa Republica formowane, ażeby nie tylko w izbie poselskiej czytane i w konstytucyją ingrosowane były, ale też iuramento ac solenni diplomate przez osobę J.K.M. p.n.m. firmentur, a jeżeliby co in contrarium legis w nich znajdować się miało, tedy ad normam antiquorum pactorum conventorum ażeby redukowane i meliorowane były, ichm. panowie posłowie instabunt.

3tio. Jako zaś R.P. ze wszystkimi postronnemi monarchiami zaszłe traktaty inviolabiliter obserwować et manutenere raczy, tak ażeby w nowe z któremiżkolwiek potencyjami alianse i ligi, które by za sobą discrimen wojny sąsiedzkiej sprowadzić mogły, też R.P. nie wchodziła, ichm. panowie posłowie providebunt et in casu wyniknienia jakowej propozycyi implikowania R.P. w takowe alianse, temu etiam cum discrimine sejmu ichm. panowie posłowie obstabunt.

4to. Władza hetmańska tyle konstytucyjami obwarowana i niedawnym czasem cum iactura tak wielu sejmów ewinkowana, ażeby in pleno robore według dawnych praw zostawała, bez najmniejszej powagi hetmańskiej i władzy super [151] utroque authoramento ujmy ichm. panowie posłowie serio animadvertent et in casum jakowej tejsze władzy hetmańskiej derogacyi, o redintegracją onej, etiam sub discrimine sejmu starać się będą.

5to. Ponieważ zaś constat województwu naszemu o zaczętej z ministrem najjaśniejszej imperatorowej jejm.⁷³⁴ konferencyi, przeto ażeby pomienione tak wielkie krzywdy i egzorbitancyje od wojska rosyjskiego, osobliwie w województwie naszym, przy tejsze konferencyi exponantur ichm. panowie posłowie, curabunt specialiter zaś desideria ichm. na terazniejszym kongresie o zrujnowanie dóbr i zrabowanie przez wojska kozackie quaerulantium, jako to w. ichm. panów [Michała Józefa] Komorowskiego łowczego buskiego o zrabowanie i detencyją pod aresztem samegoż osoby, także ichm. panów [Antoniego] Ciesielskiego podczaszego mielnickiego, [Stefana] Przyłuskiego stolnika horodelskiego, [Stanisława] Dzbańskiego łowczego pińskiego, [Marcina] Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego, [Józefa Marcina] Gąseckiego pisarza grabowieckiego, Murzynowskiego, Dąbskiej miecznikowej buskiej, Żulińskich, [Dominika] Bystrzanowskiego stolnika różańskiego, Mukańskiego, zrabowanych. Tudzież dobra

⁷³⁴ Anna Iwanowna cesarzowa Rosji.

na trakcie będące, przez ustawiczne wojsk rosyjskich przechody zdezolwane, jako to j.w. jm. pana kasztelana lubaczowskiego⁷³⁵, ichm. panów Głogowskich, Świeżawskich, jm. pana [Szymona] Olszyńskiego podkomorzego wiskiego, ^atakże Nedeżów⁷³⁶ jm. pana Wierzbickiego^a, dobra j.w. ichm. panów Potockich bełskiego⁷³⁷ i wołyńskiego wojewodów⁷³⁸, bełskiego starosty⁷³⁹, rzeczyckiego starosty⁷⁴⁰, także dobra Pachnowolę⁷⁴¹ i Klikawę⁷⁴² w województwie sandomierskim leżące, w. jm. pana [Antoniego Jerzego] Radeckiego chorążego bełskiego, tudzież dobra Radziechów⁷⁴³ j.w. jm. księdza [Józefa Antoniego] Łaszczka kanclerza gnieźnieńskiego, przy rekomendacji tegoż samegoż jm. księdza kanclerza gnieźnieńskiego osoby respektowi J.K.M. ichm. panowie posłowie do satysfakcji iniuriatis promowować będą [152].

6to. Aukcja wojska jeżeliby się R.P. potrzebna być zdała, ichm. panowie posłowie inito consilio z innemi województwy de medio adinveniendo teŹe aukcyi consulent. Które ażeby ex proventibus dóbr królewskich, bez żadnej dóbr ziemskich agrawacyi postanowione były, oraz województwo nasze dosyć punktualną płacę wojsku koronemu miarkując, ad proportionem innych województw przeładowane non agravetur, ichm. panowie posłowie animadvertent oraz ażeby dyspozycja wojska auksyliarnego przy województwach zostawała, curabunt.

7mo. Dla zabezpieczenia bliskim okazyjom do zamieszania wewnętrznego pokoju edykta, statuta, konstytucyje i konfederacyje generalne, osobliwie annorum 1534, 1550, 1696 contra dissidentes in religione od gorliwych pro avis ac sociis Królów tej R.P. stanowione, ut reassumentur oraz ażeby dysydenci do żadnych funkcyi, jurysdykcyi, szarzy i komendy w wojsku koronnym obojga zaciągów cum praeiudicio katolików i praw o tym stanowionych nie byli admissibiles, ichm. panowie posłowie urgebunt.

8vo. Iura cardinalia, tak coronationis, jako i electionis ażeby in solito loco absolvent i do nominacyi według dawniejszych praw ażeby nikt nie ważył się przystępować, oprócz samego ks. jm. prymasa, ichm. panowie posłowie ut praemissa lege circumscribuntur, efficient.

9no. Actus wszelkie interregni, osobliwie dekreta kapturowe, ażeby iuxta praescriptum constitutionum Regni in suo robore zostawały, ichm. panowie posłowie starać się będą. [153]

10mo. Do konferencyi cum Curia Romana ichm. delegatis wielką krzywdę, którą województwo nasze od ichm. ks. biskupów ritus uniti graeci ponosi, ichm. panowie posłowie exponent. Którzy to ichm. ks. biskupi ritus graeci posesorów dóbr ziemskich i królewskich ad augendas fundationes dawnych cerkwi variis modis przez zabronie-

⁷³⁵ Antoni Radecki kasztelan lubaczowski.

⁷³⁶ Nedeżów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁷³⁷ Antoni Michał Potocki wojewoda bełski.

⁷³⁸ Michał Potocki wojewoda wołyński.

⁷³⁹ Franciszek Salezy Potocki starosta bełski.

⁷⁴⁰ Jerzy Rzeczycki starosta rzeczycki.

⁷⁴¹ Pachnowola, wieś w woj. sandomierskim (ob. w pow. puławskim, woj. lubelskim).

⁷⁴² Klikawa, wieś w woj. sandomierskim (ob. w pow. puławskim, woj. lubelskim).

⁷⁴³ Radziechów, miasto w pow. bełskim (ob. Радехів в rej. радзичовским, обw. lwowskim, Ukraina).

nie odprawowania nabożeństwa w parafiach i nieświęcenie duchownych przymuszają, oraz aby też cerkwie przy dawnych swoich fundacjach permeanant i popowiczowie, wyjąwszy jednego, do kapłaństwa zgodnego reliqui subditatui et haereditati panów swoich subiaceant, ichm. panowie posłowie constitutione cavendum curabunt.

11mo. Processa w Trybunale przeszłym anni 1735 in contumaciam na tych, którzy za granicą natenczas zostawali otrzymane, ut nullitati subiaceant, salvis tamen decretis ex seriis partium controversiis prolatis ichm. panowie posłowie promowować będą.

12do. Mając wzgląd na wielkie zasługi j.w. jm. pana [Franciszka Salezego] Potockiego starosty bełskiego, singulariter ichm. panów posłów naszych upraszamy, ażeby respektowi J.K.M. p.n.m. tegoż j.w. jm. pana starostę bełskiego ad praemium bene meritorum rekomendować raczyli. Temuż respektowi J.K.M. p.n.m. j.w. jm. księdza [Jana Samuela] Ożgę biskupa kijowskiego, jm. księdza [Józefa] Głogowskiego scholastyka przemyskiego, jm. pana [Michała] Rzeczyckiego starostę poturzyńskiego, także znaczne a pamiętne zasługi domu j.w. panów Miączyńskich, osobliwie w przyobieczanym przez tak wiele recesów na starostwie krzepickim⁷⁴⁴ przyznaniu sumy rekomendujemy.

13tio. Ażeby zaś R.P. plenius interne uspokojona być mogła, przechody i noclegi w dobrach ziemskich, królewskich, duchownych podczas rewolucyi przeszłych, ichm. komendę mający do jurysdykcji i sądów żadnych aby prowokowani nie byli, i owszem, to wszystko pod amnestyją generalną podpadało, wyjąwszy excessa i wiołencyje popełnione, ichm. panowie posłowie na sejmie przyszłym starać się będą.

14to. O aprobacją fundacyi wielebnych oo. bernardynów sokalskich, [154] trynitarzów tomaszowskich, jezuitów łaszczowskich, collegii scholarum piarum warężskiego, curae ichm. panów posłów recommendamus.

15to. Przywileje, tak na urzędy, jako i tenuty erronee et bifarie z kancelaryi koronnej aby wydawane nie były, które zaś in contrarium wyszły, ut nullitati subiaceant, ichm. panowie posłowie promovebunt.

16to. Urzędy powiatów grabowieckiego, horodelskiego i lubaczowskiego ażeby ad normam inszych powiatów terrigenis województwa naszego rozdane byli, ichm. panowie posłowie nasi promotionem interesu tego nie zaniechają, owszem instabunt.

17mo. Nie tylko krzywdę jm. pana [Tomasza] Gąseckiego skarbnika sanockiego, którą od dóbr starostwa lubaczowskiego ponosi, ichm. panowie posłowie remonstrować będą i żeby mandaty in contrarium intentowanych do Trybunału Koronnego aktoratów z kancelaryjej in praeiudicium sądów trybunalskich wydawane nie były, według dawnych praw ichm. panowie posłowie promovebunt.

18vo. Desiderium jm. pana Skrzetuskiego respektem eliberacyi syna jego i innych szlachty w Prusiech zabranych, ichm. panowie posłowie exponent i o eliberacją tychże ichm. domówią się.

In reliquis referując się do dawniejszej, na sejm przeszły instrukcyi naszej activitati et dexteritati ichm. panów posłów naszych rekomendujemy. Działo się w Bełzie, 14 mai a. D. 1736.

Michał Komorowski łowczy ziemi buskiej, marszałek województwa bełskiego m.p.

⁷⁴⁴ Krzepice, miasto w pow. lelowskim (ob. w pow. kłobuckim, woj. śląskim).

Józef Marcin Gąsecki pisarz grodzki grabowiecki, asesor
Antoni Olszyński cześnik bełski, sędzia horodelski, asesor m.p.
Antoni Pruszek Bieniewski asesor m.p.
Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski cześnik inflancki, pisarz grodzki horodelski,
asesor m.p.

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

197. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1736 r.

Sejmik zerwany.

1. Informacja o zerwaniu sejmiku – w wykazie deputatów brak deputatów z województwa bełskiego.

Rp. CDIAUK, Fond 49, Opis 2, 1547, k. 19-19v.

198. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1736 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku.

199. Sejmik relacyjny w Bełzie, 24 września 1736 r.

Sejmik zerwany.

1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 24 września 1736 r. – Warszawa, 30 lipca 1736 r.

Rp. 1 AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 46, s. 541 – tylko notka aktykacyjna i informacja o obłacie wraz z konstytucjami sejmu, tekstu uniwersału ani konstytucji nie przepisano; w grodzie horodelskim oblatował Gen. Franciszek Hołówka dworzanin wojewody bractawskiego w dniu 25 sierpnia 1736 r. [Sabbatho in crastino festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1736].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 54, s. 527 – obłata, tylko notka aktykacyjna w księdze protokołów; w grodzie horodelskim oblatowano jak wyżej.

Druk: AS 1733-1763, s. 235-236.

2. *Protestacja zrywająca sejmik relacyjny województwa bełskiego – Bełz, 24 września 1736 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 325, s. 2004-2005 – obłata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 24 września 1736 r. [feria 2 post festum Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae proxima a. D. 1736].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1227.

Gen. Borowski ac alii de nullitate comitiolorum manifestantur.

Ad officium et acta [2005] praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. Antonius et Franciscus Bystrzykowscy, Mathias Borowski, manifestati sunt idque de nullitate comitiolorum ex certis rationibus subsecutorum praevidendo indemnitati iterum iterumque manifestantur.

3. *Manifestacja grupy szlachty przeciw zerwaniu sejmiku relacyjnego województwa bełskiego – Bełz, 24 września 1736 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 157-158 – oryginał; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 24 września 1736 r. [feria 2 post festum Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae proxima a. D. 1736].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 325, s. 2006-2008 – obłata; w grodzie bełskim wniesiono jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1229.

My rady, senatorowie, urzędnicy ziemscy i wszyscy in universum obywatele ziem i powiatów prześwietnego województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, ad locum consultationum proprium, vigore uniwersału na sejmiki relationis od najjaśniejszego Augusta III szczęśliwie nam panującego, w Warszawie 30 iulii annno 1736 datowany, gdzie invocato nomine atque numine Dei j.w. pana Antoniego Jerzego Radeckiego chorążego bełskiego uprosiliśmy. Który insistero afektom braterskim, gdy j.w. jm. pana Dominika Bystrzanowskiego podczaszego horodelskiego ad directionem laski podał, w tym punkcie ur. jm. pan Bystrzykowski wraz z jm. panem Nartowskim, nulla data occasione, po tak wielu braterskich ekspresyjach, in oppressionem w obraniu ad mentem legis komisarza do ułożenia aukcyjnej wojska z manifestem wyszedł. A zatym my comparentes, providendo securitati nas samych i całego prześwietnego województwa,

zelo duplici fonte ducti, że dragon ^{a745} j.w. jm. pana krajczego koronnego^{a745} in facie nas wszystkich tymże ichm. assistebat, druga, jeżeliby ex hac inpracticata occasione miało prześwietne województwo przez nieobranie komisarza w przeładowaniu kontrybucyi podatków na ułożenie aukcyjnej detrimentum ponosić miało, vindicationem saepedictorum damnorum super inculpatis sobie rezerwuje. A teraz ad meliorem roborem rękami własnymi podpisujemy się.

Antoni Jerzy Radecki ch[oraży] w[ojewództwa] b[ełskiego], Antoni Wydzga m.p., Jacek Bystrzanowski, Józef z Poradowa Rulikowski m.p., F[ranciszek] Bystrzanowski, Maurycy Radecki r[egent grodzki] b[ełski], Józef Radecki, R. Trembiński m.p., Józef Młocki m.p., Dominik Bystrzanowski p[odczaszy] h[orodelski] m.p., S. Radecki, A[ntoni] F. Ciesielski c[ześnik] g[rabowiecki], [158] Walerian Kadłubiski, Stanisław Kadłubiski grodzki buski wiceregent, Dominik Dybowski, Wojciech Szornel, Antoni Kadłubiski ł[owczy] ż[ytomierski] m.p., Jakub Rostkowski m.p., Adrian Stanisław Ciesielski, Paweł Myszkowski m.p., Jan Hilary Szornel p[odstoli] latyczowski, Michał Popiel, Tomasz Gurski, J[ózef] Wiszniowski, nie umiejący pisać Mikołaj Tomaszewski znak Świętego Krzyża kładzie, Wojciech Wiśniewski

4. Manifestacja Antoniego Jerzego Radeckiego chorążego bełskiego i Antoniego Wydzgi stolnika grabowieckiego, posłów województwa bełskiego na sejm, przeciwko konstytucjom – Bełż, 24 września 1736 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 161-162 – oryginał; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 24 września 1736 r. [feria 2 post festum Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae proxima a. D. 1736].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 325, s. 1982-1988 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1231-1234.

My posłowie województwa bełskiego, zjechawszy za uniwersałem najjaśniejszego K.J.M. Augusta III p.n.m. na sejm pacificationis ekstraordynaryjny dwuniedzielny na dzień 20 czerwca, według instrukcyi nam danej upomnieliśmy się (nie chcąc psowania obrady) o limitę, przed którą aby nastąpić mogła ewakuacja wojsk saskich i rosyjskich z granic R.P. aktualna. Gdy tej ullatenus pozwolić nie chciano, in ulteriori tractu jednak projekta, nie trawiając czasu w izbie koncertowane byli, które należą do sejmu pacificationis, z którymi inne partykularne odłożywszy, ile z upewnieniem od j.w. jm. pana marszałka z asensem wszystkich, iż się nie mieli mieścić w ostatni dzień sejmu, przy późnym czasie łączyliśmy się z izbą senatorską. Za której złączeniem przy czytaniu projektów, gdy wiele innych wynikało, które nie były w izbie poselskiej promulgowane, ani traktowane, upraszailiśmy, gdy noc nastąpiła, o protrakcyją czasu, choć nie długiego, dla skoncertowania projektów nowych, jako i tych w izbie poselskiej

⁷⁴⁵ Franciszek Salezy Potocki krajczy koronny, starosta bełski.

ułożonych, aby w wolniejszym czasie, z większą animadwersją, coram tribus ordinibus byli czytane i decydowane. Gdy i tego otrzymać nie mogliśmy, nie zachodząc przez noc szczęśliwie przy dostojenstwie najjaśniejszego Majestatu sejm w czasie swoim złożonym wziął determinium.

Po którym czekając niedziel dwie oddania konstytucyi ułożonych do grodu, za których podaniem przeczytawszy, zważając punkta na które assensus nie był, jako to w punkcie oprawy najjaśniejszej Królowej jejm.⁷⁴⁶, której referując się do dawnych konstytucyi, jako to Królowej jejm. Ludwika Maryi 1646, Królowej jejm. Eleonory 1676, Królowej jejm. Maryi 1678, równie po 100 tys. wiana, a drugie 100 tys. przywianka pozwoliliśmy, *asscurando* na dwóch starostwach, jako i *donum nuptiale* corocznie z żup bocheńskich i wielickich naznaczone po 2 tys. czerwonych zł, referując się do tychże konstytucyi teraz przydano, napisawszy wiana 100 tys., przywianku 100 tys., a na wierzchu między wierszami dołożono rocznej intraty, o czym żadne konstytucyje nie wyrażają.

Punkt skarbu jm. pan podskarbiego na podany projekt dopiero w izbie senatorskiej, któremu pozwolona pensya 120 tysięcy, nie wspomniano przy tym płacy ichm. panom oficyjalistom, którą teraz dołożono, *excepto*. My in *suspecto* będąc, że i ci w tę samą pensyją inkludowani będą, na tak znaczną pozwoliliśmy sumę, będąc tej nadziei, że sam jm. pan podskarbi przy tej rekompensie podane rachunki na sejmach przy kwiecie *evincet*. A w tej konstytucyi dołożono, iż tylko *per administratores* podane powinny być rachunki w Radomiu corocznie z poprzysiężeniem.

Jako przy tymże samym projekcie czytany był punkt *abrogacyi* myt, mostowego, grobelnego, na co odezwaliśmy się z *kontradycyją*, cytując konstytucyją 1726, którą *cautum* dla ziemian, iż *non modico sumptu* mosty i groble *reparantur*, aby przejeżdżający kupcy tak od wołu, jako i konia przechodzącego dawali po 3 gr. Którą konstytucyją nanotował jm. pan oświęcimski⁷⁴⁷ na tymże projekcie, aby się do niej ze wszystkim referować. A w podanej terazniejszej konstytucyi nie wspomina, tylko po gr jednym z wielką krzywdą ziemian.

W tejże konstytucyi dołożony in *appendice* drugi jm. pan poseł z oświęcimskiego⁷⁴⁸, dla których i pensya obwarowana ze skarbu, wspominając konstytucyją 1563⁷⁴⁹, która wprawdzie namienia dla jednego, że skarb powinien *providere* z racyi odległości miejsca, już by i tu bez krzywdy skarbu R.P. nie było, a potem i innych odleglejszych województw *pretensyi* kwestyja nastąpiłaby.

Jako i o dobra Nowa Grobla⁷⁵⁰ bona *regalia* w województwie bełskim, którą trzyma jm. pan [Józef] Lipski regent koronny, *obrócone* temuż in *terrestria*. O czym ani mencyi w izbie poselskiej nie było, pod projektem czytany rozgraniczenia w izbie senatorskiej i ta cum *praeiudicio* w konstytucyje weszła.

⁷⁴⁶ Maria Józefa Habsburg królowa Polski.

⁷⁴⁷ Piotr Wojciech Szembek kasztelan oświęcimski.

⁷⁴⁸ Posłem z sejmiku zatorskiego był Adam Małachowski starosta oświęcimski.

⁷⁴⁹ Konstytucja sejmiku 1563 r. „O księstwie oświęcimskim i zatorskim” (*Vol. const.*, t. 2, vol. 1, s. 134-144).

⁷⁵⁰ Nowa Grobla, wieś w woj. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

Jako i kamienica w Warszawie jm. pana [Waleriana Michała] Kicińskiego pisarza skarbowego i sekretarza do konstytucyi ab omnibus oneribus na zawsze civitatensibus [162] uwolniona, obrócona in terrestria, w czym także assensu nie było, bo tylko pensya pozwolona za fatygę taką, jaką przedtem na sejmach ekstraordynaryjnych ichm. panowie sekretarze brali.

Kurlandy projekt był podany w izbie poselskiej i miał pójść w reces do przyszłego sejmku. Potem visum odłożyć go do izby senatorskiej pro resolutione. W której gdy był czytany, przy wszczętej kontrydykcyi wielkie remonstracye nastąpiły, że to cum maiori emolumento Reipublicae będzie, a zatem i ten wszedł w konstytucyje. O której ani w uniwersałach J.K.M. p.n.m. na sejmiki po województwach, ani w instrukcyjach należytej informacyi od braci nie mieliśmy. A zatem jeżeliby ten miał przynieść detrimentum in post, nie subsidium, o czym nas upewniali, praecustoditum cum salva animadversioni zostawujemy.

Zważając tedy posteritati iudicium i dobrze zasłużonym w R.P., jako i terrigenis znaczną przynoszącą krzywdę exonerando przy funkcyi naszej conscientiam, nie mogąc wymóc tak u j.w. jm. pana marszałka, jako i u j.w. ichm. panów deputatów, tudzież i u ichm. panów ministrów, jednych meliorowania, drugich wyrzucenia punktów, więc przyszedłszy ad acta castrensia Belzensia, per via manifestatione contra officium castrense Varsaviense de non suscepta eadem manifestujemy się sollemnissime de nullitate onych, salva eiusdem manifestationi augendi, minuendi, meliorandi pleno in robore reservata et praecustodita.

Antoni Jerzy Radecki ch[oraży] w[ojewództwa] bełskiego
Antoni Wydzga stol[nik] grab[owiecki] m.p.

200. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1737 r.

| 1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września*
| *1737 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 169-170 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Chyliński w dniu 9 września 1737 r. [feria 2 in crastino festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1737].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 327, s. 1877-1879 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1235.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, także powiatów do niego należących, zjechawszy się na dzień dzisiejszy, jako termin electionis ichm. panów sędziów na Trybunał Koronny według prawa obierać pozwolonych, na

miejsce konsultacyjom naszym zwykłe do Bełza, wezwawszy Majestatu Boskiego do naszych obrad skutecznej pomocy, naprzód za intymacją j.w. jm. pana Franciszka na Potoku, Humaniu, Brahiłowie etc. Potockiego krajczego koronnego, bełskiego, hrubieszowskiego etc. starosty, za dyrektora i marszałka koła naszego braterskiego uprosiliśmy w. jm. pana Antoniego na Sulimowie Świeżawskiego wojskiego ziemi, podstarościę i sędziego grodzkiego bełskiego.

Potem przystąpiwszy do nominacyi ichm. panów deputatów, insistero dawniejszym przy obradach naszych uczynionym e medio wszystkich w. ichm. panom Lipskim i Głogowskim deklaracyjom, obraliśmy za zgodnem nas wszystkich zezwoleniem i jednostajnym, bez żadnej kontradykcji, zdaniem, w. ichm. panów Antoniego z Lipego Lipskiego skarbnika bełskiego i Kazimierza Głogowskiego podstolego lubaczowskiego za sędziów i deputatów na wyrzeczony Trybunał i uprosili.

Tę zaś uchwałę zgodnie postanowioną dla zupełnego fundamentu i dosyć uczynienia prawu anni 1726, [170] w. jm. panu marszałkowi przy należytych przez nas za fatygę circa actum praesentem podziękowaniu, z ichm. panami asesorami podpisać i do ksiąg podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu konsultacyjom naszym przyzwoitym, dnia 9 miesiąca września r. 1737.

Antoni Świeżawski wojski województwa bełskiego, podstarości i sędzia grodzki bełski, marszałek koła braterskiego województwa bełskiego

Michał Rzeczycki starosta poturzyński, asesor do tej obrady uproszony m.p.

Antoni Olszyński cześnik bełski, sędzia grodzki horodelski, asesor j.w. jm. pana marszałka koła rycerskiego m.p. podpisuję się

Stanisław z Lipego na Lipsku Lipski skarbnik buski, asesor j.w. jm. pana marszałka uproszony koła tego w[o]jewództwa b[ełskiego]

Michał Czaśławski p[odczaszy] l[omżyński], asesor j.w. jm. pana marszałka koła braterskiego w[o]jewództwa b[ełskiego]

201. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1737 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 10 września 1737 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 173-175 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Wincenty Mietelski w dniu 10 września 1737 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1737].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 327, s. 1907-1911 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1237-1239.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego i powiatów do niego należących, zszedłszy się w Bełzie, ad locum consultationum solitum, na dzień dzisiejszy, obradom boni ordinis prawemznaczony, takową po szczęśliwie, sine contradictione doszłym dnia wczorajszego deputackim sejmiku, w interesach dobrego porządku potrzebujących invocato Nomine Domini czynimy dyspozycją.

A naprzód w. jm. pana Marcina Radziwińskiego starostę tarnawackiego z prześwietnego województwa braclawskiego Trybunału Koronnego deputata za marszałka i dyrektora koła naszego obraliśmy et concordibus votis unanimique voce uprosiliśmy.

Pod którego łaską ponieważ j.w. jm. pan Tomasz na Zamościu ordynat Zamoyski starosta ploskirowski, na Trybunał Radomski z województwa naszego komisarz, funkcją swoją komisarzką dotychczas pro honore całego województwa kontynuowaną deposuit, więc za fatygi podjęte utrzymaną illo in subsellio z własnej fortuny azardem województwa naszego całość podziękowawszy, oraz w sercach naszych ad ulteriores gradus zapisując obligacją, na przyszły, da Bóg, Trybunał Radomski w. jm. pana Maurycego Radeckiego podczaszego grabowieckiego, w województwie naszym bene meritum za komisarza uprosiliśmy. Oraz propter curam adhibendam in negotiis województwa jm. pana Jana Żulińskiego za plenipotentą [174] na też Komisją constituimus, recompen-sam laborum na przyszłym, da Bóg, boni ordinis sejmiku obmyśleć deklarując.

Uspokajając wniesione, niżej wyrażone, supliki oraz Majestat Najwyższego Boga, który wszystkie obrady nasze w roku terażniejszym szczęśliwie maturare pozwoił, placando z wybranego na wojsko rosyjskie podatku in parte u w. ichm. panów [Antoniego Jerzego] Radeckiego chorążego bełskiego i [Antoniego] Wydzgi stolnika grabowieckiego do ułożenia prowiantów w przeszłej rewolucyi komisarzów pozostałego, wielbny m oo. bernardynom sokalskim zł 500, oo. pijarom waręskim zł 500, oo. trynitarzom to-maszowskim zł 100, jm. księdzu proboszczowi tutejszemu, w którego kościele obrady nasze peragi zwykły, zł 200 naznaczyliśmy i do odebrania od wyżej rzeczonych w. ichm. panów komisarzów praecomisimus. A resztę pomienionego podatku do dalszej województwa naszego woli odłożyliśmy.

Korespondencyją j.w. jm. pana [Józefa Antoniego] Lipskiego kasztelana bełskiego grato pectore przyjęliśmy i pro memoria concivium sui obiecując wdzięczność, w. jm. panu marszałkowi koła naszego odpisać nomine całego województwa pozwoliliśmy.

Suffragando interesowi jm. pana Dzierżanowskiego uprosiliśmy w. jm. pana marszałka, żeby nomine nostri listownie instet do j.w. jm. pana [Józefa] Mniszcha [175] marszałka wielkiego koronnego, upraszając, ażeby tenże jm. pan Dzierżanowski mógł swoją cieszyć się własnością.

His tedy statutis, insze wszystkie negotia et tam publica, quam privata województwa naszego desideria do przyszłego, da Bóg, boni ordinis sejmiku distulimus, a tę uchwałę zgodnie postanowioną, dla zupełnego waloru w. jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać i do ksiąg per oblatam podać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, na miejscu obrad naszych zwykłym, dnia 10 miesiąca septembra r. P. 1737.

Marcin Radziwiński deputat Trybunału Koronnego, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

Locus sigilli

202. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 25 sierpnia 1738 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 25 sierpnia 1738 r. – Wschowa, 30 maja 1738 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 30, s. 394 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 26 czerwca 1738 r. [feria 5 post festum Nativitatis Sancti Joannis Baptistae proxima a. D. 1738].

Druk: AS 1733-1763, s. 248-250.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 25 sierpnia 1738 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 181-184 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Chamiec w dniu 27 sierpnia 1738 r. [feria 4 post festum Sancti Bartholomaei Apostoli proxima a. D. 1738].

Inne rękopisy: Rp. 2 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 329, s. 1949-1951 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1241-1243.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego i powiatów do niego należących, zjechawszy się do Bełza, na miejsce konsultacyjom naszym zwyczajne, to jest na dzień 25 miesiąca sierpnia anno currenti 1738.

Naprzód Bogu Zastępów powinno składając dzięki, że nie tylko ojczyznę naszą w wszelkich dźwiga okurencyjach providencyją swoją, ale też cor principis inspirat et ratificat circa curam et sollicitudinem dobra pospolitego, podziękowawszy oraz J.K.M. p.n.m., że gerens patrem patriae co do całości ojczyzny należy zachowuje, co do dobra pospolitego ściągają się, salubriter statuere nie omieszkują, dla ugruntowania toti gentium dominae najjaśniejszej R.P. dostojności, prerogatyw wiecznej konserwacji praw wolnych narodów, universali cognitione daje dowody, składając nam sejm ordynaryjny ad mentem legis positivae, według uniwersału J.K.M. eo nomine wydanych.

Do których conformiter stosując się, ex gremio nostri uprosiwszy za dyrektora [182] koła naszego rycerskiego w. jm. pana Mikołaja na Rzepniowie i Wiszniowie Koca chorążego bełskiego, obraliśmy concordibus votis ichm. panów posłów, to jest j.w. jm. pana Franciszka Salezjusza Potockiego krajczego koronnego, starostę bełskiego, j.w. jm. pana Joachima na Czortkowie i Połonnem Potockiego starostę lwowskiego, j.w. jm. pana ordynata [Tomasza] Zamoyskiego i w. jm. pana Jerzego Rzeczyckiego starostę rzeczyckiego z instrukcją publicorum desideriorum in annexis napisaną. Których ichm. curae et promotioni oddawszy to wszystko, co w sobie instrukcja complectitur, ad executionem przywieść obligujemy, etiam sub discrimine sejmu, praesentis laudi vigore.

A ponieważ województwo nasze ma sobie doniesione od j.w. jm. pana hetmana koronnego⁷⁵¹ inkursyje wojsk pogranicznych w granice nasze, [183] więc na tymże kongresie naszym obraliśmy ichm. panów posłów do J.K.M. p.n.m., to jest w. jm. pana Aleksandra Świeżawskiego starostę cudnowskiego i w. jm. pana Marcina Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego. Których ichm. instabunt do J.K.M. p.n.m. instantaneam evacuationem tychże wojsk pogranicznych, actualiter już znajdujących się w granicach naszych. Żeby zaś j.w. jm. pan hetman wielki koronny nie tylko o zachodzących okurencyjach z pogranicznymi wojskami providere chciał integritati całej ojczyzny, ale też ulteriorem utrzymywał neutralitatem, do tegoż j.w. jm. pana hetmana uprosiliśmy ichm. panów posłów, w. jm. pana [Michała Stanisława] Orzęckiego stolnika buskiego i w. jm. pana [Józefa] Węża cześnika drohickiego. Którzy ichm. podziękowawszy pro indefessa cura i utrzymanie dobra pospolitego j.w. jm. panu hetmanowi, o dalszą manutencyją upraszać będą, że nequid detrimenti Respublica [184] patiatur.

Kiedy zaś w tak nagłej potrzebie R.P. naznaczona sejmem przeszłym komisya do ułożenia aukcyi wojska, teraz zaś circa innotescentiales j.o. ks. jm. prymasa⁷⁵² jest reasumowana, więc do tejże komisyi uprosiliśmy za komisarzów w. jm. pana [Antoniego] Jełowickiego starostę szczurowickiego, który jm. pan komisarz podany od j.w. jm. pana hetmana w. koronnego punkt i sposób do aukcyi wojska chciał promovere ^asine praeagravatione województwa quavis^a, ad trutinam całej R.P. Działo się w Bełzie, dnia 25 augusti r. P. 1738.

Mikołaj Józef z Koców Koc chorąży i dyrektor koła rycerskiego województwa bełskiego
Antoni Świeżawski wojski i sędzia grodzki bełski, asesor
Józef Olszewski miecznik bełski, asesor m.p.
Świętosław Wincenty Russianowski.

^{a-a} słowa dopisane tą samą ręką na lewym marginesie, we właściwym miejscu znak #

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 26 sierpnia 1738 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 189-197 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Chamiec w dniu 15 września 1738 r. [feria 2 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1738].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 329, s. 2007-2018 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1245-1261.

Instrukcja prześwietnego województwa bełskiego na sejm sześćniedzielnny w Warszawie przypadający, j.w. ichm. panom posłom, to jest j.w. jm. panu Franciszkowi

⁷⁵¹ Józef Potocki wojewoda kijowski, hetman wielki koronny.

⁷⁵² Teodor Andrzej Potocki arcybiskup gnieźnieński, prymas.

na Krystynopolu Potockiemu krajczemu koronnemu, j.w. jm. panu Joachimowi na Czortkowie i Połonnej Potockiemu lwowskiemu staroście, j.w. jm. panu Tomaszowi na Zamościu ordynatowi Zamoyskiemu, j.w. jm. panu Jerzemu Rzeczyckiemu staroście rzeczyckiemu.

[1] Którzy ichm. panowie posłowie stanąwszy na miejscu sejmowi i obradom przyzwoitym, podziękowawszy naprzód najjaśniejszemu K.J.M. p.n.m., patri patriae za ojcowskie circa bonum publicum staranie, że futura tangens praesentibus intentus, co do całości ojczyzny należy nie opuszcza, co do dobra pospolitego ściąga się salubriter statuere nie omieszkuje i co nas salwować może praevidenter cavet et mature providere raczy, wyrażą omnium civium gratitudinem cum hoc voto: „sit longum regis imperium probi”. Oraz upraszać będą, aby J.K.M. p.n.m. jako dał dowód, że był zawsze pius, iustus, semper augustus, tak i dalej trita via antecesorów swoich orthodoxam fidem utrzymować et intaminate konserwować raczył. Ojczyste zaś zachowując prawa, w nie-naruszonej swobodzie i wolnej elekcyi chciał to pokazać, że jest libertatis cultor, rigidi servator, honesti in commune bonum.

[2] A ponieważ J.K.M. p.n.m. przez instrukcją swoją saluberrima daje media consulendi nobis prospiciendi patriae, więc j.w. ichm. panowie posłowie zniósłszy się i porozumiawszy cum delegatis z innych województw, tak desideria J.K.M. adimplere, jako całość dobra pospolitego providere usiłują. A że praesentia principium tutamen et solatium civium, terror hostium, więc dla gruntowniejszej nadziei ab intus et extra pożądanego pokoju i oddalenia następujących w ojczyźnie insultów, upraszać będą ichm. panowie posłowie, aby moenia patriae pożądaną raczył tegere rezydencyją.

[3] A kiedy nas imminetia premunt pericula przez gwałtowne wojsk pogranicznych intra limites Regni wtargnienie, które to staje pro obice wyraźnemu prawu, pactis conventis anni 1736 pro obstaculo, przynosi znaczną kraju dezolacją, niepomysłne prezentuje konsekwencje. Więc ex vi legis scriptae ichm. panowie posłowie domówią się, aby przez interpozycją J.K.M. jak najprędza tychże wojsk nastąpiła ewakuacja i do niczego nie przystąpią, póki powaga, wielowładność J.K.M. punctum evacuationis nie ułatwi i szkody recenter przez pograniczne wojska poczynione indilate kompensowane nie będą.

[4] Po którym uspokojeniu, aby in confiniis Regni z pogranicznymi potencjami neutralitas zachowana była, ichm. panowie posłowie instabunt et serio j.w. ichm. panom hetmanom utriusque gentis o rekomendacją domówią się, oraz na żadną wojnę, [190] sub discrimine sejmu, pozwolić nie mają. W czym obowiązujemy ichm. panów posłów fidem, honorem et conscientiam. A dla prędszego koniektur zachodzących ułatwienia i upomnienia się niedotrzymanej sąsiedzkiej przyjaźni, zgwałconych sojuszków i o dotrzymanie statecznego pokoju, aby ichm. panowie posłowie od R.P. byli do postronnych monarchów destynowani na tymże sejmie, ichm. panowie posłowie domówić się mają.

[5] Jako zaś j.o. ks. jm. prymasa⁷⁵³ indefessa curis ingentibus sollicitudo wspiera całość ojczyzny i łaskawą pamięcią succurere bono publico nie omieszkuje, tak ichm.

⁷⁵³ Teodor Andrzej Potocki arcybiskup gnieźnieński, prymas.

panowie posłowie oświadczywszy się z wszelką wdzięcznością i podziękowaniem, upraszać będą o nieodmienny respekt, sit nobis splendor pontificum nostrique cordis amor.

[6] Kiedy zaś żadne bezpieczeństwo państwa sine armis et viribus być nie może, więc ichm. panowie zaraz in primordiis następującego sejmu aukcją wojska usilnie i skutecznie zachowawszy, ad mentem konstytucyi annorum 1660⁷⁵⁴ et 1736⁷⁵⁵ intaminate sejmowania porządek promowować mają. Mając to sobie pro basi et fundamento innych zachodzących materyi i zniósłszy się z innymi ichm. panami posłami, do erygowania wojsk arripient media i projekt j.w. jm. pana wojewody kijowskiego, hetmana wielkiego koronnego⁷⁵⁶ in publicum promować mają, z tą prekaucją, aby bona terrestria agrawowane nie były, w których tak znaczną dezolacją bona regalia, spiritualia, aukcja kwarty i inne suppeditare mogą media.

[7] W tej zaś, da Bóg, przyszłej erygowanej milicyi acatholici w służbie mieścić się nie powinni i szarż konferowanych akceptować contra leges Regni nie mają. I jeżeli moderno statu, etiam w dawniejszej milicyi takowi się znaleźć by mieli, tedy ex vi legis muniis et officiis oblati privari powinni, w czym ichm. panowie posłowie przyłożą starania, aby J.K.M. etiam recenter oddane generalstwo artyleryi wojsk W.Ks.L. acatholico in sinum administrandae gratiae reassumat et emeritis, za rekomendacją hetmańską, conferre raczył. Gaże ichm. panów oficerów proportionate mają być naznaczone, tudzież i numerus onych ma być zmniejszony, musztra polska w autoramencie cudzoziemskim zachowana być ma et militaris recommendetur disciplina.

[8] Łanowa piechota, ponieważ nullo usui Reipublicae applicatur, więc władzy hetmańskiej ad obsequium militare incorporetur lub też more et praxi antiqua do dyspozycji województwa restituatur. A ichm. panowie łanowego regimentu oficyjerowie wziętych corocznie pieniędzy kalkulacją uczynić będą powinni i ludzi na prywatne usługi zażywać nie będą et oppressionem [191] concivium.

[9] A że nie tylko konstytucyjami sejmowymi, ale i pactis conventis najjaśniejszych Regnantów polskich, całość fortun i bezpieczeństwo osób serenissimae prolis regiae najjaśniejszego, niegdy divae memoriae Jana III, Króla i Pana naszego, jest dość doskonale asekurowane i utwierdzone, więc jako cała Polska i prześwietnie województwo bełskie dulcem ma panowania jego recordationem, tak na terażniejszy sejm instet przez ichm. panów posłów, aby w sumach na ekonomii nowogródzkiej i szawelskiej importowanych, tak wielą konstytucyjami asekurowanych i utwierdzonych, successores niegdy najjaśniejszego Królewicza jm. Jakuba, tudzież od niego possessores, omnimodam mieli securitatem i żeby żadnym sposobem przez ur. podskarbich, ani przez kogo innego in possessionem tychże ekonomii nie byli inkwietowani. Owszem, ciż sukcesorowie i posesorowie aby in possessione pacifica byli konserwowani póty, póki R.P. ad mentem anteriorum contentorum do wykupna sobie rezerwowanego nie przyjdzie. O co serio ichm. panowie posłowie instabunt, ażeby posesyja eisdem possessoribus, to jest najjaśniejszej ks. jejm. [Marii Karolinie z Sobieskich] de Bouillon, jako najprędzej una cum proventibus restituatur.

⁷⁵⁴ W 1660 r. nie było sejmu.

⁷⁵⁵ Konstytucja sejmu 1736 r. „O porządku sejmowania” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 323).

⁷⁵⁶ Józef Potocki wojewoda kijowski, hetman wielki koronny.

[10] Zasługi in patria dystyngwowane j.w. ichm. panów Potockich i Jabłonowskich przez przyznanie sum na starostwach w posesyi tegoż jm. będących, exceptis castrensisibus, mają być ukontentowane, partykularnie zaś dawno przyobiecana gratitudo et merces laboris j.w. jm. panu Józefowi Potockiemu strażnikowi koronnemu i w. jm. panu Mikołajowi Olszańskiemu chorążemu wołyńskiemu, komisarzom do traktatu z wojskami J.K.M. od prowincyje małopolskiej naznaczonym i sejmami annorum 1717 et 1718 asekurowana, dotychczas in volumine legum tylko in escam tineae zostają zaległe sine fructu, aby tandem merces labori nie była erepta, instabunt ichm. panowie posłowie do J.K.M. i całej R.P. o aktualną ze skarbu, czyli też de pane bene merentium gratis successoribus satysfakcją.

[11] Tamże i legacja j.w. jm. pana Józefa Sierakowskiego strażnika koronnego cum honore et decore gentis za granicą do Porty, non parvo sumptu, ekspediowana, jako i zasługi j.w. jm. pana Józefa Stadnickiego kasztelanica bełskiego od J.K.M. i R.P. do prześwietnej Porty Otomańskiej ordynowanego i tam przez lat 6 usługą publiczną dystyngwowanego ichm. [192] panowie posłowie J.K.M. i całej R.P. rekomendować będą et urgentissime dopomnią, aby nie tylko zaległą pensyję w skarbie R.P., ale i rekompensę sprawiedliwą pro dispendiis zdrowia i fortun ex mente distributivae odebrali iustitiae.

[12] Jawną krzywdę w. ichm. panów Głogowskich, braci naszych w osobach i substancyi poniesioną ex vicinitate bonorum regalium a modernis starostwa gródeckiego⁷⁵⁷ possessoribus prezentować in facie Reipublicae ichm. panowie posłowie mają et deferent uberrime na terażniejszym sejmie j.w. jejm. pani ordynatowej Zamoyskiej wdowy⁷⁵⁸, starostwa gródeckiego posesorki, violentos actus, abusum panis bene merentium przez niegodziwą tegoż starostwa administracją, która post patratas violentias in termino illegitime commissionis, po zabiciu jednego z ichm. panów Głogowskich effuso sanguine, sprowadziwszy ichm. panów komisarzów, subiecta sibi faventia, contra omnem iustitiam immo vi et violenter in contumaciam ichm. panów Głogowskich dukt prowadziła i wsie, które antiquitus do województwa naszego bełskiego były inkorporowane, non attentis deductionibus antiquae foundationis, nową nazwała lokacją. Non attenta erectione ecclesiae parochialis Magieroviensis⁷⁵⁹, od lat stu kilkudziesiąt a post avis constituta, wsie Kleparów⁷⁶⁰, Biała⁷⁶¹, od województwa naszego bełskiego restrinxit, a do województwa ruskiego impertinenter poprzyłączała. O co ichm. panowie posłowie domówią się, aby tantus ausus był skrócony i tym prędsza nastąpiła dla ichm. panów Głogowskich i województwa naszego satysfakcja, o komisyją J.K.M. p.n.m. upraszać będą, eo adiecto, aby nie tylko ex parte ichm. panów Głogowskich, dóbr

⁷⁵⁷ Gródek, miasto w woj. ruskim (ob. Городок w rej. gródeckim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷⁵⁸ Starostwo gródeckie było w posesji Anny z Zahorowskich Zamoyskiej, wdowy po Józefie Tomaszu Zamoyskim.

⁷⁵⁹ Magierów, miasto w pow. bełskim (ob. Мареїв w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷⁶⁰ Kleparów, wieś w woj. ruskim, część dawnej wsi Trościaniec (ob. nie istnieje, jej grunty znajdują się na terenie poligonu w rej. jaworowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷⁶¹ Biała, wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, jej grunty znajdują się na terenie poligonu w rej. żółkiewskim i jaworowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

magierowskich dziedziców, ale też pro parte województwa naszego manutenere mogli i dukt należyty, jeżeli nie będzie dokumentów oczywistych, jawnych, ut iuris et praxis est, od granic wsi Trościańca⁷⁶² i Szczerca⁷⁶³, jako angularium recta linea do granic kunińskiej i krakowskiej między dobrami Magierowem itidem angularium, recta linea, a quo ad quem wyprowadzili i dobra ziemskie Magierowa cum attinentis między starostwem gródeckim a Wiszenką⁷⁶⁴ tam leżącą, sine minimo discrimine dóbr ziemskich determinowali.

[13] Godne rekognicyi zasługi w. jm. pana Michała Rzeczyckiego starosty poturzyńskiego i całego domu jego, które ichm. panowie posłowie Maiestati et Reipublicae [193] rekomendować mają i upraszać będą, aby in vim premii wieś Poturzyn⁷⁶⁵, królew-szczyzną przez niegdy w. jm. pana Stanisława Rzeczyckiego, ojca moderni possessoris, proprio partu et peculio kupione, a przez tegoż w. jm. pana Michała Rzeczyckiego po eksportowanym in alienas manus przywileju powtórnie zapłacona i odkupiona, iure lennosi moderno possessori sumę importowaną przyznano i aby possessione dóbr pomienionych póty zaszczytał się, póki masculeus sexus imienia presentanei possessoris exstabit, salvis oneribus Reipublicae, ichm. panowie posłowie efficient.

[14] Rotmistrzostwo śp. jm. panu Aleksandrowi Żulińskiemu wiernie zasłużone odebrane, aby za ułożeniem dyspozycyi łanowej piechoty jm. panu Antoniemu Żulińskiemu grato successori było przywrócone lub też condigne, ex pane bene merentium nadgrodzone, instabunt o to ichm. panowie posłowie.

[15] Urzędy województwa naszego bełskiego aby nie były impossessionatis oddawane ad mentem konstytucyi 1726⁷⁶⁶, ichm. panowie posłowie dopomną się.

[16] In causis censualibus prosekucya od duchowieństwa ad mentem legis inpropiis territoriis o zatrzymane dziesięciny, wyderkafy być powinna, w czym vetera lex approbabitur et ne audeant duchowieństwo do sądów swoich in praemissis evocare, ichm. panowie posłowie domówią się. Tudzież instabunt, aby ichm. księża episkopi rithus graeci in stallo powierzonej władzy i rządów swoich a Sede Apostolica nie egzorbitowali, prawa koronne illese zachowali et cum concivibus Regni civiliter obchodzili się, fide tueantur et promoveant. Prezentatów do funduszów szlacheckich aby za rekomendacją haeredum et possessorum akceptowali, ani propria autoritate kreatur swych nie instalowali, fundacje nowe wdzięcznie przyjmowali, ani stąd intrat i dochodów sobie nie czynili i do obszerniejszych funduszów, nad możność i zwyczaj, fundatorów nie obligowali.

[17] A że zagęścili się cum offensione aequalitatis egzotyczne tytuły, któremi distinguuntur domos, uzurpując sobie prerogatyw, jako to księstwa, imperii, hrabstw

⁷⁶² Trościaniec, wieś w woj. ruskim (ob. nie istnieje, jej grunty znajdują się na terenie poligonu w rej. jaworowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷⁶³ Szczercz, wieś w woj. ruskim (ob. nie istnieje, jej grunty znajdują się na terenie poligonu w rej. jaworowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷⁶⁴ Wiszenka Wielka, wieś w woj. ruskim (ob. nie istnieje, jej grunty znajdują się na terenie poligonu w rej. jaworowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷⁶⁵ Poturzyn, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁷⁶⁶ Konstytucja sejmu 1726 r. „Urzędy ziemskie” (Vol. leg., t. 6, s. 230).

i innych w ojczyźnie naszej nie praktykowanych tytułów, skąd oritur fastus et ambitio, [194] więc instabunt ichm. panowie posłowie, aby ab hinc illicitus tollatur titulus i o tym pamiętać mają, aby pensyje od pogranicznych monarchów niektórym ex concivibus ichm. patriae notis konferowane, które disrumpunt unitam fidem, deturpant illaesa concivium foedera, zakazane były. I kto by ad primam instantiam cuiusvis delatoris, o jaką niegodziwą był convictus akcją, in quovis foro ad mentem legis, titulo vir bonae famae respondere powinien et exemplariter karany być ma, ani in post activitate et aequalitate zaszczycać się powinien.

[18] Podobna i na takowych ściągac się powinna animadwersyja, którzy rodunt viscera patriae, wychowani Lechico sanguine i na miłą ojczyznę, zostając w służbach przeciwnych potencji, arma ferunt, czynią kolizyje, Reipublicae referunt arcana, skracają siły, werbunki prawem zakazane praktykują, z bliźnich commertia czynią i za granice rekruty odsyłają, innych licentiose na opresyję wolnego narodu ad latus konserwują i niepraktykowane exhibent wiołencyje. Jako recenter dolendo fato et vix practicabili w. jm. pana Piotra Sokolnickiego łowczego podolskiego, emeritum in patria civem i syna jego w własnym domu i dobrach dziedzicznych Teratynie⁷⁶⁷ irruiat potentia zebranego ludu j.w. jm. pana [Antoniego Benedykta] Lubomirskiego starosty kazimierskiego i z okazji upomnienia się od kilkuset przechodzących podwód pod protekcyją j.w. jm. pana Lubomirskiego prawem pozwolonego spaśnego, uczyniony tumult, wypełniony z rajtaryją, kozakami, chłopstwem, hajdukami najazd, immunitas szlacheckiego zgwałcona dworu, wzięty honor i do zbicia i zabicia wykonana intencyja. Która jako perstringit serca nasze, tak iustum zelum ichm. panom posłom rekomendujemy, aby grande patratum scelus in facie Reipublicae reprezentowali. I jeżeliby miał skąd zostać posłem j.w. jm. pan starosta kazimierski, aby mu inter concives zasiadać et activam vocem mieć nie dopuścili, uti legum violatori et servo poenae. Tudzież aby takowych tumultów, wiołencyi fautores et motores podług dawnych praw admota nobilitate była skrócona licencyja i przez prawo [195] administrowana, dopomną się i wszelkim jursydycyjom seriam zalecą executionem.

[19] Żalсны odgłos jm. pana Rogowskiego perstringit concivium corda, który aby był ex praetextuosa detentione potencji rosyjskiej uwolniony, z wielkomocnym posłem najjaśniejszej imperatorowej ichm. panowie posłowie traktować będą et instantaneam efficient eliberationem ciż ichm. panowie posłowie.

[20] O jawną krzywdę skarbu koronnego, jako et concessi thelonei domówią się, aby pańskie nie praktykowali się protekcyje, na woły, wina ze skarbu nie wychodziły libertacyje, ani pod pretekstem protekcyi pańskiej żadne nie działały się commercia. Czego jeżeliby ad cuiusvis instantiam delatoris dowiedziono, zaszczycający się protekcyją towar tracić powinien et delatori przysądzony być ma. Tudzież aby skarb koronny dawny in exigendis redditibus od ziemstw i kahałów synagogi żydowskiej w województwie naszym zachował zwyczaj et propria autoritate podatkovania nie mieszał porządku, nie czynił w ziemstwach dysmembracyi ani ważył się wydawać do wybierania pogłównego z dóbr ziemskich na egzekucyją uniwersałów. Którén to podatek ze wsiów ziemskich proportionate arendarze i szynkarze, sine ulla extorsione kahałowi

⁷⁶⁷ Teratyn, wieś w ziemi chełmskiej (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

sine discrimine iuris terrestris komportować będą powinni. Pretendowane od Żydów na arendach zasiedziały dziedzictwa, chaubozukami nazwane, ut tollantur ichm. panowie posłowie domówią się i w tym ichm. panom starostom z zawodnych Żydów et cui incumbit administrandam iustitiām według opisanja kart membranów zalecą.

[21] Cło brzeskie nulliter od j.w. jm. pana podskarbiego W.Ks.L. na rzece Bugu od statków koronnych uzurpowane, za remonstracją ichm. panów posłów tollatur i o kalkulacją jako i restytucją exacti illiciti proventus jm. panu podskarbiemu upomną się ichm. panowie posłowie.

[22] W których to zaleconych punktach aby Dexterā Dei pobłogosławiła [196] i za interpozycją Bogarodzicy Najświętszej Maryjej Reginae Regni Poloniae rekomendowane ad consolationem concivium wzięły skutek desideria, serio instabunt ichm. panowie posłowie, aby konwent sokalski oo. bernardynów z fundacją cum omnibus attinentiis et pertinentiis Przewozami i Babińcem⁷⁶⁸, podług najjaśniejszego monarchy Zygmunta III nadania i j.w. ichm. księży biskupów praw zezwolenia aprobowanej, et intaminate circa iura privilegiata, jako zaszczycający się Matki naszej w obrazie sokalskim protekcyją, którą świat cały ut Reginam adorāt Regni, ut praesidium Sarmaticum w tym veneratur funduszu, intaminate był zachowany.

[23] Że zaś konwent sokalski wielebnych panien brygidek od niegdy ur. Marka Fełińskiego za przywilejami od najjaśniejszych Królów polskich Zygmunta III roku 1607 w Warszawie nadanymi, jest teraz przez mieszczan sokalskich niesłusznie do podatków miejskich z gruntów do fundacyi należących pociągniony, więc stosując się do wyrażonego prawa ichm. panowie posłowie o uwolnienie Babińca cum fundis fundacyjom dawnym annexis, starać się będą na tymże sejmie ad mentem recesów dawniejszych.

[24] Fundacje ichm. księży scholarum piarum, tak w Polsce, jako i Litwie erygowane, drukarnie exacte wystawione, aby były aprobowane, instabunt ichm. panowie posłowie ad mentem recesów sejmu przeszłego. Toż dla fundacyi w. oo. trynitarzów tomaszowskich, aby była od stanów R.P. aprobowana. Akademia Zamoyska circa iura et privilegia konserwowana efficient ichm. panowie posłowie.

[25] Residuum desideriorum z instrukcyi antekonwokacyjalnej prześwietnego województwa naszego anno 1733 napisanej, ichm. panowie posłowie excipient et omissis punctis convocationi protunc servientibus, pro commodo Reipublicae et usu [197] województwa promowować mają i do pomienionej instrukcyi accedente assensu koła naszego rycerskiego referować się et exequi obligantur.

[26] Tudzież o wyrażone w tamtejże instrukcyi et ad praesens powtórzone legacyje niedoszłe, jako to do Moskwy i Turek, śp. j.w. jm. pana [Jakuba Zygmunta] Rybińskiego wojewody chełmińskiego, tudzież pośledniejsza do Rzymu j.w. jm. pana ante hac lubelskiego, teraz adpraesens sandomierskiego wojewody⁷⁶⁹, ponieważ sine effectu zostały, pierwsza przez sukcesorów j.w. jm. pana wojewody chełmińskiego, druga od samego j.w. jm. pana wojewody sandomierskiego wzięte 100 tys. talarów do skarbu R.P. ut restituantur, domówią się ichm. panowie posłowie. Które to sumy tak znaczne

⁷⁶⁸ Babiniec, wieś w pow. bełskim (ob. część miasta Sokal w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷⁶⁹ Jan Tarło wojewoda sandomierski, wcześniej piastował urząd wojewody lubelskiego.

przydać się znacznie mogą na opatrzenie i przymnożenie amunicji, czyli in alias necessitates R.P., jako to i terazniejsze do postronnych narodów i monarchów legacyje.

[27] Dworki szlacheckie, które się w królewszczynach znajdować mogą, aby żadnym starościńskim podatkom nie podlegały, tudzież i robociznom żadnym starościńskim, samym tylko ciężarom R.P. podległe być mają.

Którą to instrukcją unaniami assensu nostro in loco consultationum solito spisawszy et palam przeczytawszy, j.w. jm. panu marszałkowi koła naszego rycerskiego do stwierdzenia i podpisania ręką jego własną podajemy. Działo się w Bełzie, dnia 26 miesiąca sierpnia r. 1738.

Mikołaj Józef z Koców Koc chorąży i marszałek natenczas koła rycerskiego prześwie-
tnego województwa bełskiego

Antoni Świeżawski wojski i sędzia grodzki bełski, asesor

Stanisław Kurdwanowski stolnik lubaczowski, asesor

Wacław z Humnisk Humnicki podstoli bełski, asesor prześwie-tnego koła rycerskiego

Józef Olszewski miecznik bełski, asesor prześwie-tnego koła rycerskiego

Michał Wydźga s[karbnik] g[rabowiecki], asesor prześwie-tnego koła rycerskiego

4. Instrukcja dana posłom do Augusta III z sejmi-ku przedsejmowego województwa
bełskiego w Bełzie, 26 sierpnia 1738 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 201-202 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Chamiec w dniu 15 września 1738 r. [feria 2 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1738].

Instrukcja prześwie-tnego województwa bełskiego do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. w. ichm. panom posłom, to jest jm. panu Aleksandrowi Świeżawskiemu staroście cudnowskiemu, jm. panu Marcinowi Nehrebeckiemu chorążemu łomżyńskiemu.

Którzy ichm. panowie posłowie przyszedłszy ad aram Maiestatis powinszują szczęśliwego przybycia J.K.M. p.n.m., którego prezencja jako nam spei publicae wszelkich pomyślnych reprezentuje auspicia, tak upraszać będą ichm. panowie posłowie, aby nas zawsze J.K.M. p.n.m. visione sua maiestatica w państwie naszym kontentować raczył i nie oddalał a cordibus civium bytności swojej.

Jako zaś ex sacro foedere et nexu sanguinis J.K.M. z najjaśniejszym K.J.M. sycylijskim⁷⁷⁰ publicos plausus et omnem metimur prosperitatem. Tak zupełniejsza by to była dla ojczyzny naszej konsolacja et sors exoptata Polsce królowny polskiej intra limites suas exarare successus. A zatym upraszać będą ichm. panowie posłowie, aby J.K.M. p.n.m. ad vota populi et gentis Poloni honorem ulterioris serenissimae familiae elocationem, ab uberibus suae matris nie oddalał.

⁷⁷⁰ Karol VII król Neapolu (od 1759 r. król Hiszpanii), w 1738 r. poślubił córkę Augusta III, Marię Amalię.

Kiedy zaś securitas Maiestatis największy sobie zawsze zakładały fundament in perfecta populorum tranquillitate, więc gdy postronnych państw wojska calcato pignore pacis, bity sobie gościniec czynią w państwie naszym per iugulos fratrum prostrataque moenia Spartae, nie inna następuje konsekwencja, tylko że arma ferens fert bella simul. A zatym nie tylko upraszać będą ichm. panowie posłowie usilnie i skutecznie J.K.M. p.n.m., aby wojska postronne cudzoziemskie w granicach naszych nie zakładali sobie belli theatrum, ale też remonstrując prawo i konstytucyjną anni 1736⁷⁷¹, że wojska zagraniczne ullo praetextu wkraczać nie powinny do państw naszych, o nieodwłoczną przed sejmem [202] ewakuacją tychże wojsk instabunt.

Co wszystko ichm. panom posłom zaleciwszy, też instrukcją jm. panu marszałkowi koła naszego ręką własną podpisać rekomendujemy. Działo się w Bełzie, dnia 26 augusti anni 1738.

Mikołaj J[ózef] Koc chorąży i dyrektor koła natenczas rycerskiego województwa bełskiego

203. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1738 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1738 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 59, s. 3287 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Ignacy Boczajkowski w dniu 16 września 1738 r. [feria 3 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1738].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 185-186 – ekstrakt; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 329, s. 2032-2034 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1263.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, szlachta i obywatele województwa bełskiego, zjechawszy się in locum consultationum solitum do Bełza, na dzień sejmikowania prawem popositum naznaczony, to jest pro feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae, na dzień 15 septembris, communi omnium consensu et nemine contradicente uprosiliśmy za marszałka koła naszego j.w. jm. pana Jana z Dylewa Świeżawskiego stolnika horodelskiego, starostę pelczyńskiego, a za asesorów w. ichm. panów Antoniego Wydźgę stolnika grabowieckiego, Stanisława Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego, Józefa Olszewskiego miecznika bełskiego, starostę szmelyńskiego, Michała Wydźgę pisarza grodzkiego horodelskiego.

⁷⁷¹ Konstytucja 1736 r. „Warunek stanów Rzptey” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 318).

Pod którego jm. pana marszałka dyrekcyją, adimplendo deklaracyją naszą roku przeszłego obiecaną, z afektów braterskich obraliśmy concordibus votis na Trybunał Główny Koronny za sędziów i deputatów w. ichm. panów Józefa z Poradowa Rulikowskiego podczaszego bełskiego i Antoniego Debolego pisarza ziemskiego [s] czernihowskiego. Którzy aby in illo subsellio mieli indubitata iudicium deputatorum praerogativam (pro munere imposito in sercach naszych tymże ichm. spondendo obligacyją), w. jm. pana marszałka koła naszego, aby swoją ręką hanc electionem iudicium podpisać i do grodu bełskiego per oblatam podać raczył, obligujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 15 septembris 1738.

Jan Świeżawski marszałek
Stanisław Kurdwanowski asesor
Józef Olszewski asesor m.p.

2. *Protestacja Antoniego Prusaka Bieniewskiego miecznika lubaczowskiego, Antoniego Rzeszotarskiego i Józefa Tymowskiego przeciw sejmikowi deputackiemu województwa bełskiego – Bełż, 15 września 1738 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 329, s. 1994 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 15 września 1738 r. [feria 3 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1738].
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1265.

Gen. Bieniewski, Rzeszotarski, Tymowski de nullitate consiliorum.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. Antonius Prusak Bieniewski ensifer Lubaczoviensis, Antonius Rzeszotarski, Josephus Tymowski idque praevidendo indemnitati manifestati sunt in eo, quia ipsi licet quidem super electionem Mag. mareschalci concesserint, nihilominus Ill. Mag. deputatorum sistebant, ita et praesenti manifestatione de nullitate electionis eorundem Ill. Mag. deputatorum subsecutae iteratis manifestantur vicibus.

3. *Odstąpienie Antoniego Prusaka Bieniewskiego miecznika lubaczowskiego, Antoniego Rzeszotarskiego i Józefa Tymowskiego od manifestacji przeciw sejmikowi deputackiemu województwa bełskiego – Bełż, 15 września 1738 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 329, s. 2035 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 15 września 1738 r. [feria 3 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1738].
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1267.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. Antonius Prusak Bieniewski ensifer Lubaczoviensis, Antonius Rzeszotarski et Josephus Tymowski manifestati sunt, quia ipsi a manifestationibus sub actu hodierno factis, nihil quidquam electioni Mag. mareschalci ac Ill. Mag. iudicium deputatorum

ad Tribunal Regni die hodierna electorum derogando, recedunt quinimo manifestationes per se factas tollunt, cassant et annihilant, nullumque robur easdem manifestationis habere volunt et declarant hisce suis personalibus recognitionibus ad praemissa mediantibus.

204. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1738 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 16 września 1738 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 205-206 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Budziński w dniu 20 września 1738 r. [Sabbatho in vigilia festi Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae proximo a. D. 1738].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 329, s. 2046-2050 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1269-1271.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, szlachta i obywatele województwa bełskiego, po zakończonym szczęśliwie dnia wczorajszego sejmiku deputackim, chcąc in bono ordine mieć statum województwa naszego, do sejmiku boni ordinis przystąpiliśmy, na którym unanimitate consensu za marszałka koła naszego w. jm. pana Kazimierza Zbrożka wojskiego krzemienieckiego wraz z ichm. panami Antonim Wydźgą stolnikiem grabowieckim, Józefem Olszewskim miecznikiem bełskim, starostą szmeltęńskim, Franciszkiem Pruszką Bieniewskim sędzią grodzkim horodelskim, Cyriakiem Radeckim podstolcem horodelskim, asesorami, ^a uprosiliśmy.

Po którym obraniu in ulteriori tractu sejmiku naszego gospodarskiego, post depositionem w. jm. pana Maurycego Radeckiego podczaszego grabowieckiego, komisarza na przeszlą Komisję radomską od województwa naszego obranego i jego podziękowaniu de munere imposito funkcji komisarskiej, unanimitate consensu et nemine contradicente uprosiliśmy w. jm. pana Ambrożego Antoniego na Strutynie Strutyńskiego horodelskiego, lubańskiego starostę, porucznika chorągwi pancernej j.w. jm. pana wojewody rawskiego⁷⁷², pisarza generalnego wojsk koronnych, za komisarza do Radomia na rok tylko przyszlą 1739 z województwa naszego bełskiego.

Któremu wszelkie interesa województwa naszego praecomittimus, upraszając, aby je activitate sua in illo subsellio zaszczycił i utrzymał, za co my wdzięczność naszą in futurum similiter jako i innym ichm. spondemus.

A ponieważ wniesiona illacyja od ichm. braci ratione remanentów u ichm. panów komisarzów województwa naszego do wojsk rosyjskich obranych znajdujących się,

⁷⁷² Stanisław Wincenty Jabłonowski wojewoda rawski.

dotąd nie była finalnie od województwa naszego rezolwowana, tedy teraz zważając ichm. dla województwa naszego, z niemalą fatygą zdrowia, fortuny i ekspensą, usługi, unaniami omnium assensu jest conclusum, aby tenże sam remanent praecluso omni calculo in regratificationem tak superstitis w. jm. pana Antoniego Wydźgi stolnika grabowieckiego, jako [206] i sukcesorom śp. w. jm. pana Antoniego Radeckiego chorążego bełskiego cedat in rem pomienionym ichm. panom, salvis non nisi legatis przez dawniejsze laudum kościołom z tej sumy designatis.

A kiedy per incuriam temporum nie możemy być in eo statu, abyśmy innym ichm. na różnych funkcjach i usługach województwa będącym obmyśleć rekompensę mieli, więc w dalszym czasie przysługę naszą deklarujemy.

A ponieważ anterioribus laudis ichm. panowie komisarze do ułożenia taryfy, tudzież ad alleviationem praeaggravatorum bonorum naznaczeni, jako też ichm. panowie rewizorowie dotąd opus suum nie skończyli, więc obligujemy tychże ichm. panów komisarzy i rewizorów sub fide, honore et conscientia, aby indilatum chcieli uczynić moderamen i finalnie zakończywszy, do grodu podać.

A że wsi Iłowiec⁷⁷³ jm. pana Józefa Olszewskiego, Czartowiec⁷⁷⁴ jm. pana Damińskiego, Nedeżów⁷⁷⁵, Krzywe⁷⁷⁶, Zaniż⁷⁷⁷, Rusin⁷⁷⁸, Mukanie⁷⁷⁹ i inne dobra znajdujące się nimis agrawowane podatkiem pogłównego, zaczem obligujemy tychże ichm. panów komisarzy, aby na te dobra chcieli mieć animadwersyją i uczynili alewiacyją. Po której to skończonej dyspozycji, in quantum by nie chcieli te dobra, które dotąd nie płaciły, położone in alleviationem bonis praeaggravatis suffragari et contribuere in unum, tedy jm. pan deputat, mający tu repartycją, prosequi o to powinien in officio castrensi Belzensi z rejestru osobliwszego spraw żołnierskich.

In desiderio w. jm. pana [Kazimierza] Wierzbickiego komornika granicznego bełskiego, ^bcum retentoribus podatku czopowego i szelężnego z delaty^b viam agendi sub poena triplicis pensionis designamus.

Inne zaś desideria do przyszłych sejmików rezerwując, te laudum w. jm. panu marszałkowi koła naszego do podpisu podaliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito dnia 16 września r. P. 1738.

Kazimierz Zbrożek wojski krzemieniecki, marszałek

Antoni Wydźga stolnik grabowiecki, asesor m.p.

Józef Olszewski miecznik bełski, asesor

⁷⁷³ Iłowiec, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁷⁷⁴ Czartowiec, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁷⁷⁵ Nedeżów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁷⁷⁶ Krzywe, wieś w pow. buskim (ob. w pow. krasnostawskim, woj. lubelskim).

⁷⁷⁷ Zaniż, wieś w pow. horodelskim (ob. Zaniże, część wsi Raciborowice, w pow. chełmskim, woj. lubelskim).

⁷⁷⁸ Rusin, wieś w pow. bełskim (ob. Русин w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁷⁷⁹ Mukanie, wieś w pow. buskim (ob. Мукані w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski cześnik inflancki, sędzia grodzki horodelski, asesor m.p.

Cyriak Michał Radecki asesor m.p.

^{a-a} w tym miejscu nad wierszem około trzech słów dokładnie przekreślonych i nieczytelnych ^{b-b} słowa nadpisane nad wiersze tą samą ręką

2. *Protestacja Michała Ochockiego i Michała Pakosza Czechowskiego przeciw sejmikowi i wyborowi komisarza na Trybunał Skarbowy Radomski – Bełz, 15 września 1738 r.*⁷⁸⁰

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 329, s. 1994 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 15 września 1738 r. [feria 3 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1738].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1265.

Gen. Ochocki ac alii de nullitate Mag. commissarii manifestantur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. Michael Ochocki et eiusdem nominis Pakosz Czechowski manifestati sunt, idque de nullitate et invaliditate electionis Mag. commissarii ad Tribunal Regni Radomiense ex palatinatu praesenti Belzensi ac si electi et deputati, tum quoque de nullitate comitiorum ut praemissum est iterum iterumque manifestantur.

205. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1739 r.

Sejmik zakończony pomyślnie, ale z powodu protestacji złożonej przez kilku szlachciców w grodzie włodzimierskim (CDIAUK, Fond 28, Opis 1, 160, k. 640-640v), ważności wyboru nie uznano, brak obu deputatów z województwa bełskiego w spisach z tego roku (zob. Deputaci, cz. 4, s. 281).

1. *Informacja o deputatach z województwa bełskiego w wiadomościach z Zamościa 25 września 1739 r.*

Druk: Kurier Polski nr 142 z 1739 r.; zob. też Deputaci, cz. 4, s. 281.

⁷⁸⁰ Manifestacja przeciwko temu sejmikowi i wyborowi komisarza wpisana jest w księdze grodzkiej bełskiej pod datą 15 września, gdy tymczasem sejmik gospodarski, na którym wybrano komisarza, odbył się w Bełzie dopiero 16 września. Być może jest to pomyłka urzędnika grodzkiego.

Z Zamościa, die 25 septembris. W Bełzie stanęli deputatami na Trybunał jm. pan Wydźga⁷⁸¹ i jm. pan Gąsiecki⁷⁸², komisarzem do Radomia jm. pan [Tomasz] Radecki chorąży horodelski. Posłami do K.J.M. jm. pan [Józef] Wydźga [podstoli] i jm. pan [Michał Stanisław] Orzęcki stolnik buscy.

206. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1739 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1739 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 209-211 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Budziński w dniu 16 września 1739 r. [feria 4 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1739].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 331, s. 858-864 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1273-1275.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo prześwietnego województwa bełskiego, zjechawszy się na miejsce obrad publicznych ex veteri usu consiliorum do Bełza naznaczone, po szczęśliwie doszłym dnia wczorajszego sejmiku deputackim, chcąc in meliori ordine mieć województwo nasze, do sejmikowania boni ordinis przystąpiliśmy.

A naprzód uprosiliśmy za marszałka j.w. jm. pana Antoniego Debolego podczasze-go horodelskiego, deputata z województwa bełskiego na Trybunał Koronny, teraz się agitujący i do takowej przystąpiliśmy dyspozycyi.

Obraliśmy conformibus votis za komisarza na Trybunał Skarbowy Radomski w. jm. pana Tomasza Radeckiego chorążego horodelskiego, pułkownika J.K.M. i R.P., któremu wszelkie interesa województwa naszego na tamtym miejscu przypadające oddajemy i jego czulej przeczności zalecamy.

Cum recognitione zaś winnego Majestatowi J.K.M. homagium i expositione w instrukcyi wyrażonego interesu obraliśmy za posłów do J.K.M. p.n.m. w. ichm. panów Michała Orzęckiego stolnika i Józefa Wydźgę podstolego ziemie buskiej, których obligujemy, aby nieomieszkanie stanąwszy ante conspectum Domini, zalecili ojcowskiemu jego sercu wierność i desideria nasze. Ażeby zaś niedaremna była fatyga i expensa ichm., naznaczamy communi omnium assensu ze wszystkich starostw, królewsczych i dóbr do ordynacyi zamojskiej, w województwie naszym bełskim leżących młynowe, rachując od każdego koła po taleru bitemu. Który to podatek ciż sami ichm. panowie

⁷⁸¹ Zapewne Antoni Wydźga stolnik grabowiecki lub Michał Tomasz Wydźga pisarz grodzki horodelski.

⁷⁸² Zapewne Józef Marcin Gąsecki pisarz grodzki grabowiecki.

posłowie za swemi i plenipotencyjariuszów swoich asygnacyjami i kwitami bez [210] żadnej depaktacyi odbierać mają.

Po rozporządzonym publicznym interesie ubolewamy chrześcijańską kompasją super vulnus ichm. panom Dymitrowi wiceregentowi grodzkiemu bełskiemu, stryjowi, i Franciszkowi, synowcowi jego, Lebedowiczom ex mera malitia niewinnie zadane, którą custode innocentia nie tylko, że nic honorowi pomienionych ichm. panów Lebedowiczów szkodzić nie ma i nie powinno, ale i owszem, iustissimam super obiciente wyciąga poenam. A zatem upraszamy w. jm. pana starosty buskiego⁷⁸³, aby jm. pana [Stanisława] Kadłubiskiego, honor ichm. panów Lebedowiczów skrybującego, a munere viceregentoriatus Buscensis relegował.

Należy na funkcjach publicznych będącym, interesa województwa naszego utrzymującym fatygi, wdzięczność kosztów i ekspensy rekompensa. Ale że po ciężkich dla wojsk egzotycznych i swoich auksyliarnych egzakcyjach teraz in statu rekompensy być nie możemy, więc pomienionych ichm. w. Aleksandra Świeżawskiego starostę cudnowskiego, Józefa Olszewskiego miecznika bełskiego, [Marcina] Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego na funkcji poselskiej, w. jm. pana Maurycego Radeckiego podczaszego grabowieckiego na funkcji komisarzkiej Trybunału Radomskiego będących, ur. jm. pana Jana Żulińskiego plenipotentą województwa naszego na Komisji Radomskiej upraszamy, aby communi ducti bono szczęśliwego cierpliwie zaczękali czasu. My zaś eam dajemy na siebie sponsionem, iż z pierwszych podatków winną ichm. naznaczymy rekompensę.

Tudzież zaległe pretensyje w. ichm. panów Antoniego chorążego znaku pancernego j.w. jm. pana krajczego koronnego⁷⁸⁴ i jm. pana Andrzeja podczaszego bielskiego Preków, braci rodzonych, in recompensam [211] szkód przez wojska szwedzkie w dobrach pomienionych ichm. Przemysławie⁷⁸⁵ z interesu województwa poniesionych, jako też i za konflagratę per laudum boni ordinis in anno 1732 sumę 2 tys. złp naznaczoną aprobowujemy i statysfakcją onej, jako też i pretensyi jm. pana Dąbrowskiego i [Kazimierza] Wierzbickiego komornika granicznego bełskiego z pierwszych podatków naznaczymy.

Godzi się mieć kompasją i dać ucho słusznej starszych ziemskich bełskich kwerymonii, iż od starszych ziemskich chełmskich w importancyi podatków są przeagrowowani. Więc jeżeliby levamen ciż Żydzi chełmscy bełskim nie uczynili, tedy circa aggravationem, którą od Żydów chełmskich ponoszą, wolno będzie Żydom województwa bełskiego osobiłszą sobie w podatkach, iuxta proportionem, czynić dyspozycją i dyspartymen.

Które to laudum i wszystkie w nim punkta uprosiliśmy, aby j.w. jm. pan marszałek ręką swą podpisał. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 15 września r. 1739.

Antoni Stanisław Deboli podczaszy horodelski, deputat Trybunału Koronnego, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

⁷⁸³ Józef Aleksander Jabłonowski starosta buski.

⁷⁸⁴ Franciszek Salezy Potocki krajczy koronny, starosta bełski.

⁷⁸⁵ Przemysłów, wieś w pow. bełskim (ob. Перемисловичі, wieś w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

207. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 22 sierpnia 1740 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 22 sierpnia 1740 r. – Wschowa, 12 czerwca 1740 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 31, s. 1101 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatował Gen. Antoni Budziński w dniu 16 lipca 1740 r. [Sabbatho post festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proximo a. D. 1740].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 333, s. 261-269 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Budziński w dniu 11 lipca 1740 r. [feria 2 ante festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proxima a. D. 1740]; **Rp. 3** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 47, s. 331-336 – oblata; w grodzie horodelskim oblatował Nob. Wawrzyniec Podgurski w dniu 11 lipca 1740 r. [feria 2 ante festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proxima a. D. 1740].

Druk: AS 1733-1763, s. 271-273.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 22 sierpnia 1740 r.*

Rp. 1 Fond 1, Opis 2, 60, s. 2909 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Budziński w dniu 12 września 1740 r. [feria 2 ante festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1740].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 333, s. 583-585 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1277.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i obywatele prześwietnego województwa bełskiego, za wydanym przez J.K.M. p.n.m. na sejmiki przedsejmowe uniwersałem, in locum consultationi solitum tu, do Bełza, na dzień niżej wspomniany, tymże uniwersałem naznaczony, zjachawszy się, obraliśmy za marszałka koła naszego w. jm. pana Jana Świeżawskiego stolnika horodelskiego. Pod którego wraz z ichm. panami asesorami zasiadającego łaską przyjęliśmy filiali affectu paternarum curarum J.K.M. p.n.m. nuntium i od niego consultandorum instrukcją.

Na podziękowanie tedy za ojcowskie około dobra pospolitego J.K.M. p.n.m. staranie, et pro bono publico certaturow obraliśmy unanimi omnium consensu, nemine contradicente, za posłów od województwa naszego w. ichm. panów [Jana] Stadnickiego chorążego grabowieckiego, [Aleksandra] Świeżawskiego starostę cudnowskiego, [Michała] Rzeczyckiego starostę poturzyńskiego i [Antoniego] Ożgę starostę byszewskiego⁷⁸⁶, których innatae commissimus virtuti w instrukcyi wyrażone publicz-

⁷⁸⁶ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

ne i prywatne każdego desideria nasze, obligując, aby je Majestatowi J.K.M. p.n.m. i R.P. exponere raczyli. Działo się w Bełzie, die 22 augusti 1740 a.

Jan Świeżawski marszałek koła braterskiego prześwietnego województwa bełskiego

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 22 sierpnia 1740 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 60, s. 2901-2906 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Kazimierz Rzeszotarski w dniu 12 września 1740 r. [feria 2 ante festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1740].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 333, s. 584-596 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1279-1290.

Instrukcja w. ichm. panom [Janowi] Stadnickiemu chorążemu grabowieckiemu, [Aleksandrowi] Świeżawskiemu staroście cudnowskiemu, [Michałowi] Rzeczyckiemu staroście poturzyńskiemu, [Jerzemu] Oździe staroście byszewskiemu z województwa bełskiego na sejm posłom, w Bełzie dnia 22 augusti obranym podana.

Tak Wszechmocna Boga destynowała Opatrzność, aby vicarios dyspozycji swojej zostawiła perfectissimos i dlatego habent quoque numina terrae quid superum, aby nie sama monarchów dystyngowała korona, ale ukoronowana głowa jedna wszystkich dobro pospolite upatrująca. A jako wolnej woli ludzkiej rozumu wędzidło, tak wolnemu narodowi łaskawego i opatrzniego naznaczyła Pana. Za co najpierwsze Najwyższemu Bogu oddawszy dzięki, idziemy z powinnym za ojcowskie J.K.M. p.n.m. staranie podziękowaniem i w osobach ichm. panów posłów naszych złączywszy wszyscy vota i serca nasze, z wyznaniem należytej wierności oddajemy.

Któż by nie widział, jako J.K.M. p.n.m. nie folgując zdrowiu swemu przykładą starania, aby quam in optimo statu zostawała ojczyzna i dlatego seriam observationem praw o porządku sejmowania zaleca. Który ichm. panowie posłowie iuxta constitutiones annorum 1690⁷⁸⁷, 1699⁷⁸⁸ i 1736⁷⁸⁹ observare curabunt, nihil quidquam tym konstytucyjom derogando.

Bolało ojcowskie serce super vulnera braci naszych i dlatego applicat defensivum, a zatem ichm. panowie posłowie nasi, zniósłszy się z inszemi województwy, jako najskuteczniejszy sposób do aukcyi wojska obmyślą, to dając z siebie samych motivum, aby quantitas wojska, tak konnego, jako i pieszego, primario pro defensione ojczyzny et securitate Majestatis in numero non modico i oparcia się in casu ingruencyi wojskom nieprzyjacielskim constitutur. Tego zaś wojska aby po województwach i zie-

⁷⁸⁷ Konstytucja sejmku 1690 r. „Objaśnienie konstytucyi dawniejszych o porządku sejmowania” (Vol. leg., t. 5, s. 371).

⁷⁸⁸ Konstytucja sejmku 1699 r. „Alternata laski” (Vol. leg., t. 6, s. 33).

⁷⁸⁹ Konstytucja sejmku 1736 r. „O porządku sejmowania” (Vol. leg., t. 6, s. 323).

miach *proportionalis quantitas distribuatur*. Województwa zaś i ziemie aby obligentur certo in tempore novam erigere militiam i im punktualną obmyślić płacę, i to pro principali materia sejmowania ichm. panowie posłowie mieć będą, do żadnych innych póty nie postępując obrad, póki R.P. dla utrzymania praw i wolności sił własnych nie wymyśli. Movere bowiem każdego powinny praeteritorum casuum recordationes, kiedy nie tylko dworów szlacheckich depredacje, krwi niewinnej przelanie, ale i świątyni Boskich zgwałcenie mocną w sercach zostawiły pamięć.

Aby zaś modum faciliorem i przy innym dobrej dyspozycji po sobie województwa i ziemie punktualnej płacy mieć mogły, ichm. panowie posłowie instabunt o sprawiedliwą kwartę ze starostw, dzierżaw, wójtostw i wszystkich in genere królewskich, tudzież i dóbr duchownych, exceptis [2902] fundis plebanalibus. Które to kwarty praevia revisione per commissarios iuratos od województw i ziem designandos ad certum quantum redukowane pro informatione do skarbu koronnego oddane być powinny.

Z sąsiedzkimi potencjami dawna przyjaźń i traktaty ut conserventur, ichm. panowie posłowie utrzymywać będą, w nowe żadne wdawać się non permittent, etiam sub discrimine sejmu.

O konferencyjach ad mentem constitutionis anni 1726⁷⁹⁰, aby kancelaryja, tak większej, jako i mniejszej pieczęci et delegati do konferencji informant, a osobliwie co za traktat z Koroną Szwedzką anno 1732 zawarty, ichm. panowie posłowie serio upomnią się.

Komisya kurlandzka per constitutionem 1736⁷⁹¹ prorogowana, ponieważ jeszcze non innotuit R.P., aby na teraźniejszym sejmie aprobowana nie była, ichm. panowie posłowie omnino, etiam sub discrimine sejmu, instabunt, póki na sejmikach relationis województwa i ziemie de emolumento R.P. et securitate dominii nad tą prowincyją non docebuntur.

Otwarcie mennicy, jako rzecz bono publico pożyteczną, ichm. panowie posłowie promovere nie zaniebają.

A że bez metalów i mennica mniej by R.P. była pożyteczna, więc Góry Olkuskie aby fructum przynieść mogły, de modo R.P. proficuo z innemi conferent województwy.

Widząc upadające, in manibus tenutariuszów zostające, przez depaktacyją i agrawacyją mieszczań miasta, przez co i commertia upadają, a stąd niemałe R.P. staje się damnum, więc idem panowie posłowie praecustodient, aby mieszczań suis gaudeant privilegiis, starostowie zaś i tenutarii eadem violare non audeant ani do żadnych wymyślnych podatków, robocizn i czynszów, przez które miasta i miasteczka w ostatnią idą ruinę, nie pociągali.

Fortece pograniczne aby mogli być jako najlepiej fortyfikowane, modos procurabunt.

Territorium elbląskie i klejnoty R.P. aby mogły restitui, o sposobach niezawodnych, sine protractione ichm. panowie posłowie z innemi województwy conferent. I pretensyi o sumy neapolitańskie, jako słusznej, zapomnieć się nie godzi.

Należy się uzalić na wielką depaktacyją na komorze brzeskiej, więc aby była alewiacyja tego cła ichm. panowie posłowie serio instabunt.

⁷⁹⁰ Konstytucja sejmu 1726 r. „Komisya z Koroną Szwedzką” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 214).

⁷⁹¹ Konstytucja sejmu 1736 r. „Kurlandya” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 322).

Widząc zaś nie taką importancją do skarbu, jaka sit per depactationem, więc gdy dla jednego jm. pana [Jana Kantego] Moszyńskiego podskarbiego koronnego naznaczona z znacznym decessem skarbu pensya, aby sequellam praesens i następujący ichm. podskarbiowie non inferunt, ichm. panowie posłowie animadvertent. Wszak stąd niemały mają ichm. panowie podskarbiowie pożytek, gdy z sum R.P. ad tempus calculationis usum mają, a odtąd podskarbstwo koronne plus importanti conferatur, ichm. panowie posłowie instabunt.

A że prawem praecautum, aby podskarbiowie instruktarze w każdym województwie do grodów podawali, wiele od którego towaru ma być płacono, aby conditae leges in executione byli, ichm. panowie posłowie domówią się. Od towarów szlacheckich, które się intra Regnum rodzą i intra Regnum kupowane bywają, żeby do skarbu niesłusznych myt quasi ad Regnum wchodzących nie brano, praecustodient. Od Żydów za instalacją starszyny brane pieniądze, najmniej 3 tys. czerwonych zł [2903] wynoszące, jm. pan podskarbi do skarbu koronnego importet i ad calculum pociągniony być ma. Na komorach aby skarbowe ludzie karty dawali z wyrażeniem quantitatis, co wzięli do skarbu i co dla siebie, a któremu by irrealitas dowiedziona była, aby cum triplici pensione oddał et in perpetuum od skarbu był oddalony. Na cłach zaś i komorach iuxta legem antiquam szlachta urodzona, a nie ignobiles, aby się mieścili, ichm. panowie posłowie domówią się, tudzież aby komór i cel na miejscach nienależtych nie wznawiali.

Senatus consilia in materiam status wdawać się nie powinny, i owszem, vota sui in senatus consilio miane, aby ad acta publica propter notitiam equestris ordinis podane były, et ad affectationem cuiusvis wydane, ichm. panowie posłowie domówią się.

Konferencyje z posłami wojskowymi secundum antiquam praxim aby były naznaczone, upraszać będą ichm. panowie posłowie.

Prawa władzy hetmańskiej szesnastu konstytucyjami obwarowane, aby sine interpretatione circa sui autoritatem zachowane były, ichm. panowie posłowie serio animadvertent.

Jm. pan generał artylerii aby się co sejm kalkulował, a in casu niedojścia sejmu, przed hetmanem czynił rachunki, jako żołnierz do władzy hetmańskiej należący, sub animadversione artykułów wojskowych in casu renitentiae serio instabunt.

Regiment łanowy aby similiter od władzy wojskowej dependeat hetmańskiej, meliorique commodo R.P. aplicetur, ichm. panowie posłowie należycie dopomnią się.

Movet nas krzywda i opresya concivis nostri jm. pana starosty rzeczyckiego⁷⁹², którego dziad non gratis, lecz magno dispendio nabywszy tego starostwa, a zwłaszcza ojciec wielkim sumptem, cum discrimine fortunae swojej dziedzicznej reparował i do intraty reduxit, i potem rite et legitime, za konsensem J.K.M. synowi swemu w grodzie uczynił cesyją. Z którego starostwa etiam numerosa proles foeminei sexus in orphanitate et lachrimis praestolatur subsidium, teraz iniqua usurpatione jm. pana Skrzetuskiego per promotionem patentum niesłusznie vexatur. Instabunt tedy ichm. panowie posłowie do Majestatu J.K.M. p.n.m., aby de iustitia et innata clementia principis był circa iura sua konserwowany oraz in recompensam znacznej straty fortunae cum iniuria pupillari przez weksę poniesioną, jako zasłużonego in Republica domu

⁷⁹² Jerzy Rzeczycki starosta rzeczycki.

potomek i sam abusus ojczyzny zabierający się ex distributiva iustitia J.K.M. pane benemerentium był opatrzony.

Lenność imieniowi ichm. panów Sitnickich na starostwie buczniowskim⁷⁹³ za zasługi jego asekurowana, aby successoribus jego ubliżona nie była, inhaerendo eo nomine wyraźnej konstytucji, ichm. panowie posłowie serio dopomną się.

Classicum przeciwko wyrażonym in ante prawom, aby mocniejszy słabszemu nie był ciężki, że tyle dominatur potencja panów, ile pozwala licentia, więc aby ta powściągniona była, i owszem, quam rigorosissimas [2904] odebrała circumscriptiones, aby intra spheram moc i potencja utrzymała się. Osobliwie aby dobra z pańskimi graniczące żadnej nie mieli agrawacy i gruntów przywłaszczenia, quam maxime o to ichm. panowie posłowie instabunt. A że w tej cyrkumstancyi są iniuriati w. jm. pan [Jan] Świeżawski stolnik horodelski od ks. jm. wojewody ruskiego⁷⁹⁴, w. jm. pan starosta cudnowski⁷⁹⁵ od jm. pana chorążego nadwornego koronnego⁷⁹⁶, ichm. panowie Głogowscy od starosty gródeckiego⁷⁹⁷, więc ich krzywdy ichm. panowie posłowie nie zaniedbają.

Grunta oderwane od dóbr Skryhołów⁷⁹⁸ dziedzicznych, tak przez jm. pana [Stefana Ignacego] Czackiego łowczego wołyńskiego, jako i jm. pana [Antoniego] Jełowickiego starostę szczurowickiego przywłaszczone ^aut restituantur^a, ichm. panowie posłowie instabunt. Albowiem panis benemerentium gratis dany, nie powinien mieć tantam gravitatem, aby zapracowaną substancji porcją miał praeponderare.

Także sprawiedliwe użalenie się jm. pana [Szymona] Olszyńskiego podkomorze-go wiskiego, concivis nostri, który post perductum tak w grodzie, jako i w Trybunale processum, ob renitentiam partis do swojej przyjąć nie może własności, tej po ichm. panach posłach wyciąga reminiscencyi, aby tanta remora sprawiedliwości, iusta in praetensione jako najprędszą odebrać mogła satysfakcją. Processu zaś iuris innodati aby póty omni careant activitate, póki iniuriatus uspokojony nie będzie.

Akta bełskie propter securitatem stante et grassante w województwie tymże hostilitate quondam do Krakowa przeniesione i dotąd tamże znajdują się, aby ad proprium przeniesione były, tudzież akta grodu horodelskiego in deposito zamku grabowieckiego będące, aby restituantur. Jm. pan starosta horodelski securitatem oblokowania ksiąg providere adstringatur.

Recenter pro securitate patientium w Trybunale Koronnym sat rigoroze na jm. pana regenta rejestrowego wyraziła konstytucja korektury o fabrykacyi wpisów, więc kiedy rigor non imprimit metum, że temi czasy cum iniuria sitientium sprawiedliwo-

⁷⁹³ Buczniów, miasteczko w ziemi halickiej, centrum starostwa niegrodowego (ob. wieś Буцнів, rej. tarnopolski, obw. tarnopolski, Ukraina).

⁷⁹⁴ August Aleksander Czartoryski wojewoda ruski.

⁷⁹⁵ Aleksander Świeżawski starosta cudnowski.

⁷⁹⁶ Józef Ossoliński chorąży nadworny koronny.

⁷⁹⁷ Starostwo gródeckie było w posesji Anny z Zahorowskich Zamoyskiej, wdowy po Józefie Tomaszu Zamoyskim.

⁷⁹⁸ Skryhołów – wieś w woj. wołyńskim, na pograniczu z woj. bełskim (ob. Скригове w rej. horochowskim, obw. wołyńskim, Ukraina).

ści na kapcyją i agramacyją fortun ludzkich procurantium wpisy, ichm. panowie posłowie instabunt, aby ad cuiusvis instantiam, gdy to jm. panu regentowi dowiedziono będzie, functione regencyi privetur et in post ani grodzkich, ani ziemskich funkcyi był capax et poenis contra fabricatores actorum sancitis irremisibiliter był karany, similiter procurans takowym subiacere ma winom.

A że registr województwa bełskiego zawsze przy kadencyi sejmu ordynaryjnego przypadać zwykł, a pod ten czas utuntur beneficio suspensionis tak senatorowie, jako i posłowie, więc ichm. panowie posłowie instabunt, aby w każdych registrach sprawy cum senatoribus et nunciis obywatelów województwa bełskiego sądzić się mogli.

Pisarstwo ziemskie lubelskie mające w sobie perpetuum dictaturam, videtur być nie tylko cum gravitate innych województw, ale cum derogatione, że po innych województwach personae capaces nie znajdują się ani się znajdować mogą, [2905] więc i w tym z innemi województwami ichm. panowie posłowie conferent, aby ad normam województw kijowskiego, wołyńskiego, braławskiego i czernihowskiego każde województwo swoim zaszczycało się piórem i pro tunc, gdy województwo bełskie sądzić się będzie, aby pisarz ziemski, a in defectu jego podsędek lub sędzia bełski in manutentione pióra zostawał. A gdyby ziemstwo nie znajdowało się, tedy pisarze grodzcy iuxta turnum in executione pióra być powinni.

Desiderium jm. pana wojewody wołyńskiego⁷⁹⁹ w recesie o Stężycę⁸⁰⁰ circa constitutionem ani 1726⁸⁰¹ zostające i to non postremam meretur przy wielkich zasługach jego recognitionem, aby ichm. panowie posłowie instent, ut voti sui fiat compos.

A jako distributiva circa meritorios actus J.K.M. p.n.m. z dobrotliwej nikomu nie zwykła ubliżyć ręki, tak merita non postrema patriotarum nostrorum jm. księdza biskupa kijowskiego⁸⁰², jm. księdza [Józefa Antoniego] Łaszcza sufragana chełmskiego, godnej pamięci wojewody bełskiego⁸⁰³ qua toga, qua sago syna, że w ojcowskim J.K.M. non sterilescet sercu, utrosque ichm. panowie posłowie J.K.M. p.n.m. łaskawej rekomendować będą pamięci.

Non postremum i jm. pana krajczego koronnego⁸⁰⁴ krzywdą w dewastacyi i szkodzie dóbr jego ukraińskich i podolskich przez wojska rosyjskie excitant dolore, tudzież vox sanguinis innocui brata naszego jm. pana Dąbskiego vindictam clamare każe. I tych praetermittere nie godzi się, jako to jm. pana Marcina Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego, Antoniego Ciesielskiego cześnika grabowieckiego, Franciszka Mukańskiego skarbnika buskiego, ichm. panów Wierzbickich wielce iniuriatos podczas przechodów wojsk rosyjskich, więc aby ichm. panowie posłowie ich iniuriis promovere nie zaniedbali, pamięci i manutencyi ich polecamy.

⁷⁹⁹ Michał Potocki wojewoda wołyński.

⁸⁰⁰ Stężyca, wieś w woj. ruskim, należąca do starostwa krasnostawskiego (ob. Stężyca Łęczyńska w pow. krasnostawskim, woj. lubelskim).

⁸⁰¹ Konstytucja sejmu 1726 r. „Recess do przyszłego Seymu” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 233-234).

⁸⁰² Jan Samuel Ożga biskup kijowski.

⁸⁰³ Aleksander Michał Łaszczy wojewoda bełski.

⁸⁰⁴ Franciszek Salezy Potocki krajczy koronny, starosta bełski.

A że incumbit ojczyźnie naszej circa integritatem świątń zelare Boskich, więc ichm. panowie posłowie zelo Divini cultus permoti i krzywdę kościoła i opactwa paradyskiego, tudzież sekty farmazońskiej, która gniew Boski zaciągnąć może eradykacją, serio dopomną się, ne tanta scaelera super violatoribus i w tej sekcie perseverantibus fiant impunita.

A że clerus ritus graeci officia nad zwyczaj sobie usurpują, że się oficjałami, dziekanami tytułują, więc praxim antiquam observando, aby simpliciter in stallo popostwa zostawali et maiores titulos nie usurpowali, ani żadnego praeiudicium dziedzicowi i posesorowi z jurysdykcją jakową, która by intracie praepedire mogła, non inferant, ichm. panowie posłowie curabunt.

Nie przepomną i tego, że in ritu Romano officia, dignitates i prelatury w osobach imparium znajdują się, i owszem, serio o to domówią się, [2906] inhaerendo dawnym konstytucyjom, aby oficjalstwa, kanonie i wszystkie prelatury Ecclesiae Romanae genere et probitate paribus viris conferantur.

Podjęte prace i fatygi z niemalą ekspensą pro decore gentis przy kongresie niemirowskim jm. pana generała Miera⁸⁰⁵ bez wdzięczności R.P. zostawać nie powinny, więc ichm. panowie posłowie distributivae iustitiae J.K.M. p.n.m. rekomendować będą, aby nie tylko ekspensa jego ze skarbu koronnego rekompensowana była, ale też actus benemeritoricis ex primis vacantibus pane benemerentium gaudeat.

Cultum Divinum jako każdemu ampliari należy, tak też aby fundacją kościołów oo. Trynitarzów w Tomaszowie⁸⁰⁶, oo. Jezuitów w Łaszczowie, swoje mieli aprobaty, ichm. panowie posłowie christiano moti zelo promowować będą.

Caetera activitati ichm. panów posłów zalecamy, aby tak terażniejszą, jako i przeszłą anni 1738 instrukcją exequendam curent.

Jan Świeżawski marszałek koła braterskiego prześwietnego województwa bełskiego

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

208. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1740 r.

Sejmik zerwany.

⁸⁰⁵ Wilhelm Mier generał wojska koronnego, komendant gwardii koronnej.

⁸⁰⁶ Tomaszów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

1. Manifestacja Michała Wydźgi skarbnika grabowieckiego, pisarza grodzkiego horodelskiego i innych, zrywająca sejmik deputacki województwa bełskiego – Bełż, 12 września 1740 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 333, s. 569 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 12 września 1740 r. [feria 2 ante festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1740].

Mag. Wydźga ac alii de nullitate comitiorum manifestantur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Mag. Michael Wydźga thesaurarius Grabovecensis, notarius castrensis Horodlensis, tum Nob. Gen. Antonius Racicki, eiusdem nominis Bukar, Paulus Cybulski, Martinus Jakubowski, Nicolaus Wojucki, Jacobus Janiszewski, Michael Czyżewski, manifestati sunt idque de nullitate intimationis comitiorum electionis Ill. Mag. deputatorum, nec non de nullitate circa intimationem porrectionis Mag. marschalci ne exinde fiat cum praeiudicio nobilium aliqua inconvenientia, de nullitate praemissorum iterum iterumque manifestatur.

209. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1740 r.

1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1740 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 213-215 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Mikołaj Chmielecki w dniu 13 września 1740 r. [feria 3 ante festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1740].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 333, s. 596-601 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1291-1295.

My rada, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego zjechawszy się do Bełża, in locum consultationum solitum, po niedoszłym dnia wczorajszego sejmiku electionis deputatów w czasie naznaczonym dnia dzisiejszego boni ordinis, przy intymacyi j.w. jm. pana [Józefa Antoniego] Lipskiego kasztelana bełskiego, omnium consensu obraliśmy za marszałka koła naszego rycerskiego w. jm. pana Szymona Olżyńskiego podkomorzego wiskiego wraz z ichm. pany asesorami.

Peractis tedy solennitatibus sejmikowania consuetis, uprosiliśmy nemine contradicente za komisarza na Trybunał Skarbowy Radomski w roku, da Bóg, przysłym 1741 przypadającym w. jm. pana Stefana Komorowskiego stolnika bełskiego, oberszterlejtanta artyleryi koronnej, którego obligowaliśmy i obligujemy, aby pro bono publico województwa naszego interesom w Trybunale Skarbowym prodesse raczył.

Wielu ichm. województwa naszego obywatelów kwerele wносиło, że akta województwa naszego, tak tu, w Bełzie, jako w Busku, Grabowcu i Horodle, ziemskie, podkomorskie, grodzkie deteriorationi subiacent i że nec vestigia w dalszym czasie magnorum nominum natalium obywatelów tego województwa bonorum et honorum ichm. znaleźć się będą mogli, jedno przez niereperowanie archivorum et repositorium onych, druga przez zaniedbanie indukowania multis ab annis actorum we wszystkich grodach, przeto obligujemy j.w. ichm. panów starostów grodowych województwa naszego circa legem positivam, aby tak depositoria archivorum reparować, lub gdzie by nowych potrzeba było, de novo postawić, oraz loca condigna do sądzenia sądów grodzkich current, nie indukowane akta i protokoły accurate poindukować ichm. panom regentom swoim committent. Osobliwie zaniedbane indukta inscriptionum w grodzie bełskim, stante regentoriatu niegdy jm. pana Łukasza Lebedowicza, post hac pisarza grodzkiego bełskiego i brata jego, jm. pana Dymitra Lebedowicza i innych, którzykolwiek neglexerunt stante functione sui wyindukować akt, aby protokoły te były wyindukowane, tak tegoż jm. pana Lebedowicza, przeszłego regenta, a terażniejszego wiceregenta grodzkiego bełskiego, sukcesorów niegdy jm. pana pisarza grodzkiego bełskiego et subalternos regentes grodu tego obstringimus, aby to perficere raczyli.

A jeżeli huic sancito renitentes będą, obligujemy jm. pana Stanisława Białobockiego regenta ziemskiego bełskiego i Jana Żulińskiego, concivis nostros, [214] aby z nimi o to iure agere in omni foro competenti, etiam w prześwietnym Trybunale Koronnym chcieli. Do czego praesenti sancito zupełną moc i plenipotencyją ichm. dajemy, za comnem gratitudinem et refusionem expensarum ichm. spondemus.

Wielka się w tym nam samym i poddanym naszym dzieje krzywda, że po miastach województwa tutejszego Żydzi pro libitu suo miary na zboża i likwory, w kramach łockie et aliorum utensiliorum wagi stanowią. Przeto obligujemy w. jm. pana [Michała Stanisława] Orzęckiego stolnika buskiego, a podwojewodziego bełskiego, aby ad obloquentiam prawa cum iurisdictione capitaneali castrensi utatur iure suo i miary na zboża i likwory, wagi, łockie w miastach do jurysdykcji swojej należących sprawiedliwie postanowił, a cum impredientibus et regnantibus tego porządku ubi venerit o to się upomniął. Co się obserwować ma i w ziemskich miastach, jakie będzie constitutum w miastach królewskich.

Wniesiona nieraz tak in antecessum, jako i ad praesens illacyja o niepodanie do akt taryfy dymowej anni 1734 ułożonej, a in anno 1735 dokończonej egzemplarzów od ichm. panów lustratorów in ordine do układania dymów z nich aliorumque sancitorum do tego pertinentium, z której iniuriatis levamen być by powinien, ex publica relatione incolarum województwa naszego mając to, że tak też taryfa, jako i inne sancita, egzemplarze, rewizyje, iuramentis solidata in manibus w. ichm. panów [Józefa] Rulikowskiego podczaszego bełskiego i [Stanisława] Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego, natenczas komisarzów do ułożenia taryfy teje z innymi w. ichm. panami komisarzami et incolis naszego województwa destinatis haeserunt, obligamus ichm. n.w.m. panów i braci, aby też taryfę i inne sancita, egzemplarze, rewizyje i dyspozycyje ad acta metropolitana województwa bełskiego in spatio dwunastu niedziel podać raczyli.

Po której nastąpionej ad satisfactionem et adimpletionem muneris eorum w. ichm. panowie komisarze obligowani iniuriatis et praecaggravatis, osobliwie taryfą pogłównie-

go 1676, z *dóbr novae locationis, iuxta praescripta anteriorum laudorum i samychże ichm. panów komisarzów dyspozycji obligantur, et praesertim dobrom Nedeżów*⁸⁰⁷, *Zaniż*⁸⁰⁸, *Dutrów*⁸⁰⁹, *Czartowiec*⁸¹⁰, *Mukanie*⁸¹¹ i innym, które by się niemi praeaggravata widziały, [215] in anterioribus laudis expressis.

Desideria w. ichm. panów, [Andrzeja] Preka podczaszego ziemi bielskiej i [Marcina] Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego, w dawniejszych obradach i przeszłego roku konfirmowane, tudzież interes pretendującej solucyi ichm. panów Bystrzykowskiego, Wierzbowskiego i Rajeckiego do w. jm. pana Kazimierza Wierzbickiego komornika granicznego bełskiego regulujący się, ad resolutionem do przyszłego, da Bóg, sejmiku boni ordinis województwa naszego rezerwujemy.

Seorsivum desiderium w. jm. pana [Michała Stanisława] Orzęckiego stolnika ziemi buskiej za fatygi, ekspensa do Saksonii erogowane, ad complementum zupełnej satysfakcyi obmyśleć iurabimus.

Chcąc przy tym ukontentować et desideria votorum afektami naszemi w. ichm. panów Jana Świeżawskiego stolnika i Michała Wydźgi pisarza grodzkiego horodelskiego, najpierwszą, da Bóg, w roku przyszłym funkcją imponere na ichm. uniformiter deklarujemy.

Po skończonym tedy tym szczęśliwie sejmiku boni ordinis i skonotowanych desideriach incolarum województwa naszego, ad satisfactionem et executionem praesentis sanciti, tak j.w. ichm. panów starostów grodowych, jako i komisarzów, tudzież i podwojewodzkiego bełskiego powtórnie obligujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 13 miesiąca września r. 1740.

Szymon Antoni Olszyński podkomorzy ziemi wiskiej, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski c[ześnik] i[nflancki], p[odstarości] i s[ędzia] g[rodzki] horodelski, asesor m.p.

Stanisław Ubysz asesor m.p.

Michał Józef Wydźga skarbnik grabowiecki, pisarz grodzki horodelski, asesor m.p.

⁸⁰⁷ Nedeżów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁸⁰⁸ Zaniż, wieś w pow. horodelskim (ob. Zaniże, część wsi Raciborowice, w pow. chełmskim, woj. lubelskim).

⁸⁰⁹ Dutrów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁸¹⁰ Czartowiec, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁸¹¹ Mukanie, wieś w pow. buskim (ob. Мукани w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

210. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1741 r.

Sejmik zerwany.

1. *Manifestacja Stanisława Lipskiego skarbnika buskiego zrywająca sejmik deputacki województwa bełskiego – Lublin, 23 września 1741 r.*

Rp. *AP Lublin, Ks. gr. lubelskie 280, k. 832 – oblata; w grodzie lubelskim wniesiono w dniu 23 września 1741 r. [Sabbatho post festum Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae proximo a. D. 1741].*

Mag. Lipski de nullitate comitiolorum palatinatus Belzensis manifestatur.

Ad officium et acta praesentia castrensia Lublinensia personaliter veniens Mag. Stanislaus de Lipe Lipski thesaurarius Buscensis, succurrendo integritati liberi veto adhaerendoque legibus Regni de praemissis sancitarum, tum variis manifestationibus per varios Gen. concives inclytii palatinatus Belzensis de nullitate electionis comitiolorum ichm. deputatorum, etiam non admittendo nominationis et electionis Mag. marschalci factis, ideo manifestatur et licet ex volento fama notum sit, quod bini Mag. praetendentes concives hic Belzam in relicto quodam spatio per laudo quodam sub actu feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae anno nunc currenti functione deputati colaudent per varias dementiones crescendam famam, de functione acsi sua deputatitia adaugent. Verum quoniam nulla electio Ill. Mag. iudicum in loco solito in Bełz, in ecclesia consueta, neque nominatio Ill., neque etiam electio quadam Mag. marschalci per ratione disruptionis comitiolorum subsecuta, quinimo ocllusis foribus ecclesiae multorum circa publicum bonum seu liberum veto persistentium, nullae activitate per ruptores restituentium, etiam et modernum manifestantem denegantem nec concedentem omnis activitas est denegata, nullaque electio subsecuta. Proinde, procedendo futuris tam de nullitati comitiolorum electionis iudicum, quam de diligentia prosecutionis si quis contra libertatem auderet manifestatur.

211. Sejmik gospodarski w Bełzie, 12 września 1741 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1741 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 217-222 – oryginał, prawy brzeg tekstu zaklejony podczas nieudolnej konserwacji pierwszej karty; w grodzie bełskim oblatował Gen. Augustyn Niemiera w dniu 15 września 1741 r. [feria 6 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1741].

Inne rękopisy: **Rp. 2 CDIAUL**, *Fond 1, Opis 1, 334, s. 1567-1575 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.*

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1297-1303.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego zjechawszy się do Bełza, ad locum consultationum solitum, na dniu dzisiejszym sejmikowi boni ordinis przez prawo pospolite naznaczonym, za zgodnym wszystkich pozwoleniem obraliśmy za marszałka koła naszego rycerskiego w. jm. pana Stanisława Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego, pod którego dyрекcją przy ichm. panach uproszonych asesorach sprawowaną, takowe consultavimus puncta.

Naprzód nemine contradicente obraliśmy za komisarza na Trybunał Radomski j.w. jm. pana Franciszka na Krystynopolu i Humanu Potockiego krajczego koronnego, bełskiego, hrubieszowskiego, ropczycki etc. starostę, który z dystyngwowanej swojej przezorności interesom województwa naszego prodesse zechce i w tymże Trybunale Skarbowym Radomskim tueri będzie raczył.

Do tegoż Trybunału Radomskiego za plenipotentą województwa naszego w. jm. pana Józefa Przyłuskiego miecznika horodelskiego constituimus do roku jednego, obligując jm., ażeby sprawy województwa naszego tak o podatki ze wsiów novae locationis według taryfy terażniejszej ułożone, albo per alleviationem przeładowanych dóbr ułożyć się mające, gdyby in exolutione onych renitentia zachodziła, jako też inne wszystkie województwa krzywdy promowować raczył i wszystkie, tak z actoratu, jako też et reatu zachodzące, utrzymywać nie zaniedbywał.

Taryfa pogłównego z ekspediowanych pierwszej rewizyi in anno 1734 zaczęta, a in anno 1735 [218] dokończona i aktualnie in actis grodu bełskiego znajdująca się, ażeby in originali w. jm. panu [Józefowi] Rulikowskiemu podczaszemu bełskiemu do pomienionej taryfy komisarzowi et eiusdem operis auctori wydana była, też samą kancelaryją bełską obligujemy.

Który to jm. pan podczaszcy bełski cum aliis destinatis za obdestynacją czasu i miejsca, absentia reliquorum non obstante, byle ichm. było trzech komisarzów, też samą taryfę skonfrontują i na wsie novae locationis, w dawniejsze taryfy nie wchodząc, albo quo casu opuszczone, albo w teźże taryfie suspendowane, intra limites województwa naszego znajdujące się, podatek pogłównego proporcjonalnie włożą. A inne wsie i dobra, o których przeładowanie ichm. possessores skarżą się, w płaceniu tychże podatków umniejszą, jako to dobra Nedeżów⁸¹² ichm. panów Wierzbickich, Iłowiec⁸¹³ w. jm. pana [Józefa] Olszewskiego miecznika bełskiego, Czartowiec⁸¹⁴ jm. pana Dramińskiego, Hutka⁸¹⁵ jm. pana Bobeckiego, Honiatyn⁸¹⁶ i Pawłowice⁸¹⁷ jm. pana [An-

⁸¹² Nedeżów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁸¹³ Iłowiec, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁸¹⁴ Czartowiec, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

⁸¹⁵ Hutka, miejscowości nie ustalono, ob. kilka osad na Ukrainie nosi podobną nazwę.

⁸¹⁶ Honiatyn, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁸¹⁷ Pawłowice, wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, jej grunta leżą w rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina).

toniego] Ożgi starosty byszewskiego, Baryłów⁸¹⁸ jm. pana starosty poturzyńskiego⁸¹⁹, Rusin⁸²⁰ jm. pana Józefa Lipskiego, Dańczypol⁸²¹ jm. pana Rusjana, Smitków⁸²² jm. pana [Tomasza] Polanowskiego łowczego bełskiego, Beresteczko⁸²³ jm. pana [Mikołaja Józefa] Koca chorążego bełskiego, Krzywe⁸²⁴ jm. pana Gąseckiego, Podymszczyzna⁸²⁵ jm. pana Bełżeckiego, wieś jm. pana [Antoniego] Olszyńskiego cześnika bełskiego i inne wsie in anterioribus laudis wyrażone, którym jest allewiacyja obiecana. Którą to allewiacyją w. jm. pan podczaszy bełski [219] cum sociis sui laboris disponet proporcjonalnie i do taryfy pomienionej in adiuncto przyłoży, a rzecz gotową na przyszły gospodarski sejmik województwa ad approbationem poda⁸²⁶.

Taryfa kotłowego i lustracje, rewizyje i inne wszystkie sancita ad acta metropolitana grodu bełskiego intra spatium niedziel 12 przez tych ichm., u kogo się znajdują, podane być mają.

Jm. panu Janowi Żulińskiemu za fatywę w utrzymywaniu interesów województwa naszego poniesione wdzięczności zapisujemy, a rekompensę za lata plenipotencyi przez jm. trzymanej, do przyszłego sejmiku odkładamy.

Wdzięczność i rekompensę ichm. panom rewizorom in ordine do ułożenia ostatniej taryfy pracującym, do przyszłego sejmiku odkładamy.

Satysfakcją w długach jm. pana [Tomasza Józefa] Głogowskiego wojskiego buskiego, ichm. panów Aleksandra starosty cudnowskiego i Adama podstolego grabowieckiego Świeżawskich, [Józefa] Przyłuskiego miecznika horodelskiego należących, tudzież pretensyją ichm. panów Wojciecha Wężyka miecznika inflanckiego, Józefa Rusjana, [Kazimierza] Wierzbickiego komornika bełskiego, Wiszniewskiego, Dąbrowskiego pro conflagratis zachodzące, jako też desideria wszystkie ex anterioribus laudis wynikające, do przyszłego sejmiku w reces puszczaemy.

Ichm. exactores dawniejsi, którzy kwitów de suis exactionibus jeszcze nie mają, kalkulacją coram officio castrensi Belzensi et commissariis z przyszłego sejmiku delegandis uczynić powinni będą.

Rewizyją actorum terrestrium et castrensiu ichm. panowie Białobocki i Żuliński Jan ad mentem anterioris laudi ekspedycyować mają. Ekspensę zaś, tak na reparacyją archivorum, jako też ksiąg starych na przyszłym sejmiku obmyślić obiecujemy.

⁸¹⁸ Baryłów, wieś w pow. buskim (ob. Барилів w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁸¹⁹ Michał Rzeczycki starosta poturzyński.

⁸²⁰ Rusin, wieś w pow. bełskim (ob. Русин w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁸²¹ Dańczypol, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁸²² Snitków (Smitków), wieś w pow. bełskim (ob. przysiółek wsi Huta w rej. sokalskim, obw. lwowskim na Ukrainie).

⁸²³ Beresteczko, wieś w pow. grabowieckim (ob. nie istnieje, jej grunty leżą obok wsi Bereść w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁸²⁴ Krzywe, wieś w pow. buskim (ob. w pow. krasnostawskim, woj. lubelskim).

⁸²⁵ Podymszczyzna (Podemszczyzna), wieś w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

⁸²⁶ Zob. rewizję podatku poglównego (wg taryfy z 1676 r.) wykonaną przez Józefa Rulikowskiego podczaszego bełskiego na mocy postanowienia sejmiku i dyspozycji Komisji Skarbowej Radomskiej – Bełż, 6 października 1744 r. (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 239-245 – oryginał).

OO. bernardynom [220] sokalskim, augustianom witkowskim, bonifratrom zamojskim, trynitarzom tomaszowskim, dominikanom bełskim, hrubieszowskim, kościołowi bełskiemu Św. Trójcy, ^amonasterowi oo. bazylianów chełmskich^a przy podatkowaniu przyszłym prowizyją jako i suplement *contribuere* nie omieszkamy.

Deklaracje dawne dla jm. księdza Krasnowskiego kanonika chełmskiego, dziekana bełskiego zaszłe, do przyszłego sejmiku *suspendimus*.

Dla uczynienia J.K.M. p.n.m. szczęśliwie nam panującemu adoracy i *desideriorum* województwa naszego ekspozycy uprosiliśmy w. ichm. panów Jana Świeżawskiego stolnika horodelskiego i Józefa Olszewskiego miecznika bełskiego, obliując ichm., żeby J.K.M. p.n.m. gdziekolwiek, czyli to *intra*, czyli *extra limites Regni praevenire* mogą, *accedere* raczyli i co w osobliwszej instrukcy mieć będą *appositum*, *exponere* nie omieszkali.

Tak zaś w wybraniu się i w drodze pośpieszyć ichm. panowie posłowie mają, ażeby jeżeli nie prędzej, przynajmniej pro die 11 decembris *determinate* wrócili się i zaraz województwu naszemu *legationis suae* uczynili relacją.

Że zaś daleka, bo *extra limites*, podróż, znaczniejszej potrzebuje *expensy*, więc in *recompensam* onej tymże w. ichm. panom posłom 8 tys. zł, to jest każdemu po 4 tys. zł naznaczamy i zaraz podatek młynowego ze wszystkich *generaliter* dóbr w województwie naszym będących uchwalamy.

Którego podatku egzakcją w. jm. panu Marcinowi Nehrebeckiemu chorążemu łomżyńskiemu *praecommittimus*. Który to w. jm. pan chorąży łomżyński, jako *promittit*, w. ichm. panom posłom in *instanti* 8 tys. zł wypłacić, tysiąc zł za fatygę w wybieraniu i wygodzenie [221] w czasie pieniędzy *convertet*, a reszty, jeżeli co się zostanie, in *satisfactionem* w. ichm. panom Prekom, braci obiecaney per *anteriora lauda* za poczynione przez Szwedów krzywdy *rekompensy*, po uczynionej przez siebie *coram officio castrensi Belzensi et commissarios delegandis* kalkulacy obróci. Jeżeliby zaś czego ad *complementum* 9 tys. z pomienionego podatku nie dobrał, to u województwa naszego *sprawiedliwie repetere valebit* i my wrócić obiecujemy.

Pomieniony zaś podatek od każdego koła młynarskiego, dębnego, rudnego, hamernianego, foluszowego, stępnego, rzeczno po 2 talery bite, od wieśnianego po taleru bitym jednym *currere* powinien i według taryfy in anno 1734 ułożonej, która *intra spatium unius septimanae* do grodu podana być ma, *solito more* tu, do Bełza, zwożony i zacząwszy a die 18 *praesentis* aż ad diem 1 *octobris* in anno *praesentis inclusive* do rąk w. jm. pana chorążego łomżyńskiego lub jego *substytuta*, za kwitami ręcznymi oddawany być powinien. Z których by zaś dóbr, czyli to *dziedzicznych*, czyli *królewskich* lub *duchownych* *intra praemissum tempus* pomieniony podatek oddany nie był, tedy w. jm. pan chorąży łomżyński, czyli sam, czyli per *substitutos suos* *sum adhibito numero* do egzekucy *necessario*, tak od kół w taryfie *specyfikowanych* *cum poena triplicis pensionis*, jako też od kół w taryfie *opuszczonych*, a teraz aktualnie będących, od dóbr do dóbr z egzekucją jeżdżąc, za kwitami swymi wybierać wolen będzie.

Z podatku kołowego za poselstwo do najjaśniejszego [222] Króla odprawione dla jm. pana [Michała Stanisława] Orzęckiego stolnika buskiego i terazniejszego jm. księdza [Józefa] Wydźgi natenczas *destynowanego*, co ichm. wybrali, to in *calculo coram officio castrensi Belzensi et commissariis delegandis* pokazać mają. Do czego reszty ad

complementum dla każdego sumy po 4 tys. zł satysfakcją i dopłacenie na przyszłym, da Bóg, sejmiku obmyśleć obiecujemy.

Także do j.w. jm. pana [Józefa] Potockiego wojewody kijowskiego, hetmana wielkiego koronnego za posłów w. ichm. panów Józefa Węza cześnika drohickiego, Antoniego Olszyńskiego cześnika bełskiego obraliśmy, którzy ichm. panowie posłowie cokolwiek w osobliwszej instrukcyi mieć będą commissum exponerit. Tymże ichm. panom posłom do j.w. jm. pana hetmana uproszonym po zł 500 z przyszłych jakich podatków naznaczamy.^b

Dla uspokojenia zaś inszych interesów do sejmiku boni ordinis należących, dla wysłuchania relacyi w. ichm. panów posłów do najjaśniejszego p.n.m. i j.w. jm. pana hetmana delegowanych, sejmik nasz terażniejszy gospodarski cum plena ipsius prerogativa do dnia 11 decembra anni praesentis limitujemy. Na którym terminie pod tymże w. jm. panem marszałkiem koła naszego i asesorami tymiż tak relacyi w. ichm. panów posłów wysłuchamy, jako też inne desideria, które by mogły być, pilne rezolwować deklarujemy. Działo się w Bełzie, die 12 septembris 1741.

Stanisław Kurdwanowski marszałek sejmiku województwa bełskiego boni ordinis m.p.
Samuel z Głogowca Głogowski stolnik żydaczowski, asesor m.p.

Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski cz[ęśnik] in[flancki], podstarości i sędzia grodzki horodelski, asesor m.p.

Antoni Stanisław Deboli pisarz grodzki grabowiecki, asesor m.p.

Adam Myszka Chołoniewski podstoli winnicki, regent grodzki bełski, asesor m.p.

^{a-a} słowa dopisane na dole strony tą samą ręką, we właściwym miejscu znak # ^b w tym miejscu jedno zdanie dokładnie przekreślone, nieczytelne

2. Instrukcja dana posłom do Augusta III z sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1741 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 225-226 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Wojciech Strzeмиński w dniu 6 października 1741 r. [feria 6 post festum Sancti Francisci Confessoris proxima a. D. 1741].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 334, s. 1661-1664 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1305-1306.

Instrukcja w. ichm. panom Janowi Świeżawskiemu stolnikowi horodelskiemu i Józefowi Olszewskiemu miecznikowi bełskiemu, posłom od województwa bełskiego do najjaśniejszego K.J.M. Augusta III p.n.m. z sejmiku boni ordinis, communi assensu uproszonym dana i ex votis omnium na tymże sejmiku ułożona i napisana, dnia 12 septembra r. 1741.

[1] Podziękują naprzód ichm. panowie posłowie J.K.M. p.n.m. za ojcowską swoją protekcyją, skuteczną przezornością i niewypowiedzianym o dobro R.P. staraniem

wtenczas, kiedy się ludzkie potencyje in armis siłą, nas w błogosławionym konserwuje pokoju i przy swoim słodkim panowaniu w złotej wolności manere fecit.

[2] Wiadome J.K.M. p.n.m. conatus wyrażone i przez uniwersały, i przez propozycje chęci kierowane ad eum finem consulentium sensus, żeby R.P. vires przez przyczynienie wojska augeri mogły. Kiedy na sejmach ordynaryjnych o tym dysputujących skutku nie wzięły, upraszać będą ichm. panowie posłowie, ażeby J.K.M. p.n.m. dla tak zbawiennej votorum suorurn satysfakcyi i dla ubezpieczenia Regni sui wewnętrznego, sejm ekstraordynaryjny jako najprędzej, nie czekając ordynaryjnego, dla samej tylko aukcyi wojska naznaczyć et ad eum finem uniwersały na sejmiki przedsejmowe wydać raczył.

[3] Remonstrować będą J.K.M. p.n.m. necessitates zmocnienia sił R.P. nie dla tego, żebyśmy niemi irytować kogo chcieli, bo przyzwyczajonym do pokoju paterna J.K.M. cura trwającego quietis żyć suave, ale bardziej żebyśmy od zachodzących a vicinis postrachów byli bezpieczniejsi i honor ojczyzny [226] ad illusionem gentium puszczony, restaurować i powagę J.K.M. p.n.m. utrzymać doskonalej potrafili. Doświadczone wojsk cudzych przechody, lokacje, neutralitatis wzruszenie i w granicach uczynione krzywdy dość jawnie demonstrant, in quo R.P. jest statu et apprehensione, tak że in debilitate sui sił własnych nie czując, już in suo potrosze minuitur corpore. Czemu jeżeli J.K.M. p.n.m. iustas non adhibebit medellas, a któż curare valebit.

[4] Z zupełną J.K.M. adoracją upraszać będą ichm. panowie posłowie, ażeby J.K.M. p.n.m. intra limites Regni zbliżyć się raczył, gdzie i wiernych poddanych swoich querelas usłyszeć et ingruentibus malis zabezpieczyć, i o zupełnej Królestwa swego całości pomyśleć większą i sposobniejszą będzie miał łatwość.

Stanisław Kurdwanowski stolnik lubaczowski, marszałek sejmiku województwa bełskiego boni ordinis m.p.

Samuel Głogowski stolnik żydaczowski, asesor m.p.

Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski cześnik inflancki, podstarości i sędzia grodzki horodelski, asesor m.p.

Antoni Stanisław Deboli pisarz grodzki grabowiecki, asesor m.p.

Adam Myszka Chołoniewski podstoli winnicki, regent grodzki bełski, asesor m.p.

| 3. Instrukcja dana posłom do Józefa Potockiego wojewody kijowskiego, hetmana
| wielkiego koronnego z sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie,
| 12 września 1741 r.

Rp. *Bibl. Jag., rkp. 115, k. 509 – kopia: Copia instrukcyi.*

Instrukcja w. ichm. panom posłom województwa bełskiego, to jest Józefowi Wężowi cześnikowi drohickiemu i Antoniemu Olszyńskiemu cześnikowi bełskiemu do j.w. jm. pana Józefa na Stanisławowie, Brodach i Niemirowie Potockiego wojewody kijowskiego, hetmana wielkiego koronnego, uproszonym z sejmiku boni ordinis 1741, die 12 septembris dana.

Nie można narzekać na szczęśliwe p.n.m. panowanie, pod którym miłego zażywając pokoju, suavem libertatis spiramus auram i choć około sąsiedzkie słysząc oręż, my pod ojcowską najjaśniejszego Majestatu protekcją manemus securi.

Ale też i to wyznać należy, że j.w. jm. pan hetman wielki koronny z doskonałej swojej przezorności et malis praevidet et ad conservandam tranquillitatem publicam nie tylko rady, sposoby i skuteczne subministrat środki, ale też z przykładnej swojej władzy pracy, starania i własną in dispendium puszczać substancją, strzeże limites tak, żeby R.P., o której zawsze dbał dobro, sine periculo była i sławę swoją antenatów męstwem nabytą conservare mogła, oraz żeby w granicach swoich, krwią polską okryślonych, immobilis et individua zostawała. Za te tedy nieporównane amore boni publici troski ichm. panowie posłowie imieniem całego województwa podziękują j.w. jm. panu hetmanowi wielkiemu koronnemu, annectendo partykularną pro memoria województwa obligacją.

Przy tym upraszać będą ichm. panowie j.w. jm. pana hetmana wielkiego koronnego, ażeby wojskiem koronnym utriusque authoramenti, które całe władzy hetmańskiej ex nexu praw i artykułów obedire zwykło, raczył custodire granic, które, czyli praktykowanych swywoľnych kup ekskursyją, czyli postrachem jakowym, czyli też motu aliquo mogą być terribiles et metuendae.

Rekomendować będą ichm. panowie posłowie w. ichm. panów Głogowskich, ażeby zasług śp. jm. pana stolnika bełskiego⁸²⁷, ojca swego, i strat podczas rewolucyi ponieśionych, całemu województwu wiadomych, w łaskawym pańskim sercu gratam znaleźć mogły memoriam.

4. *Uniwersał Marcina Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego, poborcy sejmikowego podatku kołowego województwa bełskiego – Bełz, 14 września 1741 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 3, Opis 1, 31, s. 1558-1560* – oblata; w grodzie buskim oblatował Gen. Stanisław Daniszewski w dniu 19 września 1741 r. [feria 3 ante festum Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae proxima a. D. 1741].

Marcin na Nehrebce Nehrebecki chorąży łomżyński, egzaktor.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie j.w., w., ur. ichm. m.w.m. panom dziedzicom et quovis iuris titulo posesorom, ekonomom, gubernatorom, podstarościm dóbr królewskich, duchownych, dziedzicznych generaliter wszystkich do przeświećnego województwa bełskiego należących, w powiatach i ziemi będących, do wiadomości donoszę.

Ponieważ przeświećne województwo bełskie laudo boni ordinis w roku terażniejszym 1741 postanowionym podatek kołowego z młynów, foluszów, hamerni, dębni, stęp et quocunque titulo kół [1559] na rzekach i stawach będących, po 2 talery bite, od wieśnianych zaś kół po taleru bitemu in necessitate województwa, a osobliwie propter expensam j.w. ichm. panom posłom do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. uchwaliło, i mnie

⁸²⁷ Antoni Głogowski stolnik bełski (zm. w 1711 r.).

do wybierania pomienionego podatku uprosiło, tudzież odebranie jego zleciło, który to podatek zaczynać się ad mentem laudi ma i oddanie jego a 18 praesentis ad 1 octobris trwający, et intra hoc spatium temporis do Bełza komportować się mający. Więc z obligacyi prześwietnego województwa naszego będąc destitutus do tej fatygi, upraszam j.w., w., ur. dziedziców i posesorów dóbr prześwietnego województwa tego, oraz ichm. panów ekonomów, gubernatorów, podstarościów w dobrach województwa tego zostających, aby pomieniony podatek in spatio praemisso z dóbr swoich, gdziekolwiek koła jakie się wynajdować mogą, etiam z młynów novae locationis ad mentem laudi do rąk moich, lub do rąk ode mnie destynowanego, sub rigore in laudo specificato, komportowali et realiter oddawali. Które zaś dobra być by mieli renitentes, tedy po wyjściu czasu egzekucya iuxta obloquentiam laudi tam pro solutione contingentis, quam pro poenis in laudo specificatis, to jest poenae triplicis pensionis wyjść musi. Co przy usługach moich j.w., w. panom in genere wszystkim zaleciwszy, ten uniwersał ręką moją podpisawszy i pieczęcią własną stwierdziwszy, dla prędszej wiadomości do grodów cuiusvis territorii odsyłam, który in quovis districtu publikowany być ma. Datum w Bełzie, die 14 septembris a. D. 1741. [1560]

Marcin Stanisław Nehrebecki chorąży łomżyński

5. Informacja o planach unieważnienia limity sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w liście biskupa krakowskiego Jana Aleksandra Lipskiego do Józefa Mniszcha marszałka wielkiego koronnego – Borzęcin, 6 października 1741 r.

Rp. Bibl. PAU i PAN, rkp. 377, s. 335-336 – kopia: Kopia listu ks. jm. Lipskiego kardynała, biskupa krakowskiego do jm. pana marszałka w. koronnego Mniszcha die 6 octobris 1741 z Borzęcina.

[...] Piszę przy tym do jm. pana [Krzysztofa] Romanowskiego podstolego chełmskiego, do którego ja odezwałem się listem moim, perswadując, aby quam citius wyzuł się ex hoc vinculo, w który go intempestivus et inconsultus wprowadził zelus. Przyobiegał insuper starać się efficaciter, [336] aby limita sejmiku bełskiego, jako prawu przeciwna, evanescit. Na ostatek, gdy mu namieniłem, że w.m. pan masz intencyją zjechać do Krakowa na zimową rezydencyją, oświadczył się tam zbliżyć i być z nami w kompanii, co bardzo dobrze stanie się, aby był dalszym ab his consiliis, które mogą non recta suadere et proponere. Tę zatem skłonność jako najwięcej paterane w.m.m. pana dobrodzieja sprawiły remonstrationes, tak to wszystko pro consolatione cordis jego donosząc, jestem z nieustającą weneracyją [...].

212. Sejmik z limity w Bełzie, 11 grudnia 1741 r.

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 11 grudnia 1741 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum)*, s. 229 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Augustyn Niemiera w dniu 11 grudnia 1741 r. [feria 2 post festum Immaculatae Conceptionis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1741].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 334, s. 1916-1918* – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1307.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo prześwieznego województwa bełskiego, zjechawszy się na dzień dzisiejszy, to jest na dzień 11 miesiąca decembra, laudo publico boni ordinis tegoż prześwieznego województwa j.w. ichm. panom posłom tak do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. cum desiderio publicis uproszonym, jako też do j.w. jm. pana [Józefa] Potockiego wojewody kijowskiego, hetmana wielkiego koronnego cum distinctis votis delegowanym, do uczynienia relacyi z funkcyi poselskiej naznaczonej posłowie od najjaśniejszego K.J.M. nec dum comparuerunt, więc intercedente consensu całego kongresu pomienionych funkcyi relacją do najpierwszego sejmiku w województwie naszym przypadającego, cum omni praerogativa pomienionych w. ichm. panów posłów differimus.

Inne zaś gospodarskiego sejmiku negocjacje, dyspozycje, a osobliwie w. ichm. panów egzaktorów kalkulacją do przyszłego, da Bóg, sejmiku gospodarskiego odkładamy i rezerwujemy. Działo się w Bełzie, ^ain loco consultationum solito^a, die 11 decembris a. 1741.

Stanisław Kurdwanowski stolnik lubaczowski, sejmiku boni ordinis marszałek m.p.

Samuel Głogowski stolnik żydaczowski, asesor m.p.

Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski cz[eśnik] in[flancki], podstarości i sędzia grodzki horodelski, asesor m.p.

^{a-a} słowa dopisane na końcu laudum tą samą ręką, we właściwym miejscu znak #

213. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, b.d. sierpnia 1742 r.

Sejmik ostatecznie nie został zwołany.

1. *Uniwersał Augusta III informujący o przyczynach niezwołania sejmiku i sejmików przedsejmowych w 1742 r. – Wschowa, 21 maja 1742 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 32, s. 859 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 18 sierpnia 1742 r. [Sabbatho post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proximo a. D. 1742].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 335, s. 1362 – tylko nagłówek, tekstu uniwersału nie przepisano; w grodzie bełskim pod datą jak wyżej.

Druk: AS 1733-1763, s. 310-312.

214. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1742 r.

Sejmik zakończony pomyślnie, deputatami wybrano Józefa Olszewskiego chorążego lubaczowskiego i starostę szmelyńskiego oraz Adama Michała Myszkę Choloniewskiego podstolego winnickiego i regenta grodzkiego bełskiego (Deputaci, cz. 4, s. 302 – tam błędna informacja, jakoby na początku laudum sejmiku gospodarskiego w Bełzie w dniu 11 września 1742 r. informowano o zerwaniu tego sejmiku).

1. *Informacja o deputatach z województwa bełskiego w drukowanym kalendarzu politycznym na 1742 r.*

Druk: Kalendarz polityczny na rok Pański 1742, Kalisz 1742.

2. *Informacje o tym, że jednym z deputatów województwa bełskiego na Trybunał był Józef Olszewski chorąży lubaczowski, starosta szmelyński.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 336, s. 1232, 1520 – informacja zapisana w tekstach pozwów.

215. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1742 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1742 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 233-234 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Ignacy Bystrzanowski w dniu 12 września 1742 r. [feria 4 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1742].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 335, s. 1519-1521 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1309-1311.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego przybywszy do Bełza, ad locum consultationum solitum, na dzień dzisiejszy, sejmikowi boni ordinis prawem naznaczony, to jest pro crastino deputackiego sejmiku, na dzień 11 września po szczęśliwie doszłym dnia wczorajszego sejmiku i obraniu bez kontradycyji ichm. panów deputatów, do uczynienia potrzebnego w województwie porządku i satysfakcyi in desideriiis przystąpiliśmy.

A naprzód j.w. jm. pana Franciszka Potockiego krajczego koronnego, bełskiego, hrubieszowskiego etc. starostę, obranego w roku przeszłym na Trybunał Radomski komisarza, który cum decore województwa naszego funkcją swoją na tegorocznej Komisji obire nie omieszkiał, consensu omnium unanimi upraszamy i obligujemy, ażeby też samą funkcją komisarzką kontynuować raczył i na Komisji munus suum zwyczajnym województwa zaszczytem exercere nie zaniechał.

Dziękujemy w. ichm. panom [Janowi] Świeżawskiemu stolnikowi horodelskiemu, [Józefowi] Olszewskiemu terażniejszemu chorążemu lubaczowskiemu i deputatowi obranemu na Trybunał Koronny, którzy odbywszy przydalszą ex onere funkcji swojej przeszlorocznym boni ordinis laudum na siebie włożonej, do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. podróż, pożądaną uczynili nam relacją. Których ażeby in toto obmyślona eodem laudo rekompensa doszła, w. jm. pana [Marcina] Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego obligujemy, a zaś w. jm. panu chorążemu uchwalony podatek kołowego, w których dobrach jeszcze nie wybrał, cum poena duplicis pensionis wybierać pozwalamy. Cum retentoribus zaś in forum w grodzie bełskim, apellatione non obstante, zachowujemy. Jeżeliby jednak tenże w. jm. pan chorąży 8 tys. dla w. ichm. panów posłów naznaczonych i tysiąca zł in recompensam fatyg swoich pozwolonych nie wybrał, tedy onemu z najpierwszych podatków bonifikacją promittimus.

Podobnie adiungimus podziękowanie ichm. panom [Józefowi] Wężowi cześnikowi drohickiemu i [Antoniemu] Olszyńskiemu cześnikowi bełskiemu, [237] którzy do j.w. jm. pana hetmana wielkiego koronnego⁸²⁸ obrani w roku przeszłym posłowie, funkcją swoją proprio sumptu odbywszy, uczynili nam relacją. Obiecaną zaś po zł 500 każdemu rekompensę z pierwszych podatków obiecujemy.

⁸²⁸ Józef Potocki wojewoda kijowski, hetman wielki koronny.

Wiele intervenit skarg, że popowicze po swoich ojcach pozostali wyłamują się ex proprietate panów swoich, zaczyn laudo praesenti sobie postanawiamy, ażeby jeden tylko z popowiczów miał wolność, gdyby chciał aspirare ad statum spiritualem, reliqui zaś aby w tych dobrach byli haereditarii, w których relinquentur. I gdyby który uszedł, liberam każdemu dziedzicowi vindicationem praecavemus.

Na reparacyją kancelaryi i sklepów na chowanie ksiąg, tak ziemskich, jako i grodzkich potrzebną ekspensę z pierwszych podatków obmyśleć przyrzekamy.

In desiderio jm. pana [Kazimierza] Wierzbickiego komornika granicznego bełskiego tegoż jm. circa anteriora lauda conservamus.

Desideria także godnych w województwie obywatelów, jako w. jm. pana [Karola] Preka bełskiego i Dąbrowskiego smoleńskiego⁸²⁹ podczaszych, Wierzbowskiego, Rajeckiego, Danileckiego, Bystrzanowskiego i innych w dawniejszych laudach wyrażone, które teraz uspokojone być nie mogą, do przyszłego, da Bóg, sejmiku odkładamy.

Illacyją jm. pana Józefa Mireckiego przeciwko jm. panu chorążemu łomżyńskiemu o przebranie podatków zaszła ad forum competens dla rozsądzenia odsyłamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 11 września r. 1742.

Szymon Antoni Olszyński podkomorzy wiski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Tadeusz Antoni Olszyński asesor m.p.

Józef Koc asesor m.p.

Jakub Rafał Rostkowski ł[owczy] g[rabowiecki], asesor m.p.

Antoni Pruszek Bieniewski asesor

216. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1743 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1743 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 237 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Łukasz Trembiński w dniu 10 września 1743 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1743].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 336, s. 1777-1778 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1313.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo prześwietnego województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, na dzień 9 miesiąca września, ad solitum consultationis

⁸²⁹ Być może Trojan Dąbrowski podczaszy smoleński.

locum, favente numine, za jednostajną zgromadzonych braci na sejmik deputacki umową i zgodą obraliśmy za marszałka koła naszego rycerskiego w. jm. pana Antoniego na Łykoszynie i Dutrowie Wydźgę stolnika grabowieckiego, porucznika znaku pancernego j.w. jm. pana wojewody bełskiego⁸³⁰.

Pod którego szczęśliwą dyrekcją unanimi assensu concordibusque votis uprosiliśmy na funkcję deputacką do prześwieczonego Trybunału Piotrkowskiego i Lubelskiego ad prosequenda świętej sprawiedliwości iudicia nostro ex ordine braci, w. ichm. panów Jana na Korczowie Świeżawskiego starostę pelczyńskiego, stolnika horodelskiego, porucznika znaku pancernego j.w. jm. pana starosty łukowskiego⁸³¹ i w. jm. pana Michała Wydźgę skarbnika grabowieckiego, pisarza grodzkiego horodelskiego, emeritos quiritibus virtutibusque claros. Których ichm. solito ordine, nemine contradicente obrawszy, ten liberae electionis instrument ad mentem legis pro maiori fide et securitate rękami własnymi podpisujemy. Datum w Bełzie, die 9 septembris 1743 a.

Antoni Wydźga stolnik grabowiecki, marszałek województwa bełskiego m.p.

W.R. Zieliński

Jerzy Tarnawski pisarz grodzki bełski, asesor

Wojciech Rosochacki miecznik buski [s], asesor m.p.

Stanisław Dzbański łowczy grabowiecki, asesor m.p.

217. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1743 r.

Nie odnaleziono informacji o tym sejmiku, najprawdopodobniej został zerwany.

218. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 24 sierpnia 1744 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 24 sierpnia 1744 r. – Warszawa, 13 lipca 1744 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 337, s. 794-800 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Augustyn Niemiera w dniu 20 lipca 1744 r. [feria 2 ante festum Sanctae Mariae Magdalenae proxima a. D. 1744].

⁸³⁰ Antoni Michał Potocki wojewoda bełski.

⁸³¹ Jan Nowosielski starosta łukowski.

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 32, s. 733 – tylko notka aktykacyjna, uniwersał nie przepisano do księgi; w grodzie buskim oblatował Gen. Stanisław Iwański w dniu 18 lipca 1744 r. [Sabbatho post festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proximo a. D. 1744]; **Rp. 3** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 55, s. 229 – oblata, tylko formułka aktykacyjna w księdze protokołów; w grodzie horodelskim oblatował Nob. Wawrzyniec Podgurski w dniu 27 lipca 1744 r. [feria 2 in crastino festi Sanctae Annae Matris Mariae a. D. 1744].

Druk: AS 1733-1763, s. 338-341.

2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 sierpnia 1744 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 247-249 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Karol Prek stolnik bielski w dniu 5 września 1744 r. [Sabbatho ante festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proximo a. D. 1744].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis, 1, 337, s. 958-961 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1315.

My rady, dygnitarze, senatorowie, urzędnicy i całe rycerstwo prześwietnego województwa bełskiego, ziemi i powiatów do niego należących, zjechawszy się na miejsce obrad publicznych ex veteri usu consiliorum do Bełża naznaczone, dla rady publicznej in virtute uniwersału najjaśniejszego K.J.M. Augusta III szczęśliwie nam panującego wydanego oraz po grodach oblatowanego i publikowanego, i na pomienionym kongresie in numero comitatu na dniu 24 miesiąca sierpnia roku teraźniejszego 1744 zebrawszy się, in locum consiliorum solitum obraliśmy za dyrektora koła naszego rycerskiego w. jm. pana Józefa Olszewskiego chorążego lubaczowskiego.

Po obraniu którego do obrad publicznych przystąpiliśmy. A naprzód podziękowawszy J.K.M. p.n.m., że jako pater patriae pokazuje nam ojcowskie pieczołowanie, przykładu de salute universi starania swego ut bene sit patriae, nie omieszkując wszystkiego, cokolwiek należy do sukcesów ojczystych i dla powszechnego dobra, i potrzeby całej ojczyzny naszej, jako przezorny Pan futura tangens praesentibus intentus składa nam sejm, na którym abyśmy mogli [248] consulere nobis prospicere patriae, animuje nas przez wydany uniwersał swój do obrania na tenże sejm ichm. panów posłów.

Więc przystąpiwszy do elekcyi, zgodnemi głosami obraliśmy ichm. panów posłów e medio nostri na sejm przysły grodzieński, w. jm. pana Józefa Olszewskiego chorążego lubaczowskiego, marszałka koła naszego, w. jm. pana [Józefa] Komorowskiego podczaszego buskiego, w. jm. pana Marcina Gąseckiego sędziego grabowieckiego, w. jm. pana Józefa Koca chorążycy bełskiego.

Po którym to obraniu ichm. panów posłów przystąpiliśmy do ułożenia instrukcyi, w której ad contenta instrukcyi J.K.M. p.n.m. wyraziwszy nasze rezolucyje oraz własne desideria skonotowawszy, tak teraźniejsze laudum, jako i instrukcyję unaniami con-

sensu uformowaną prosiliśmy w. jm. pana marszałka koła [249] naszego rycerskiego podpisać. Działo się dnia 24 sierpnia roku 1744.

Józef Olszewski chorąży ^alubaczowski^a, marszałek natenczas koła rycerskiego

M[ichał] S[tanisław] Orzęcki s[tolnik] b[uski], asesor

Józef Koc asesor

Jerzy Marek Lesiecki m.p.

A[ntoni] S[tanisław] Deboli pisarz grodzki grabowiecki

^{a-a} w Rp. 2 mylnie latyczowski

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 sierpnia 1744 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 251-259 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Karol Prek stolnik bielski w dniu 5 września 1744 r. [Sabbatho ante festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proximo a. D. 1744].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 337, s. 961-977 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1317-1333.

[1] Co Słońce na ziemi ad invidiam astrorum prezentuje, to w najjaśniejszym J.K.M. p.n.m. nostro coronato sole widzimy, kiedy radiis łask i dobroczynności swoich przenika vota populi i gdy vultu sereno recreat populoque placide serenat. A któż nie widzi, że J.K.M. inter astra regnorum sol czyli w odległości nie omieszkuję dividi effusum lumen utriusque polo tak, aby ojczyzna in plenilunio wszelkich zostawała po-myślności, czyli w przytomności stara się wszelkich przeciwności dissipare umbras, pokazując nam zawsze pożądanego szczęścia mitte serenum. A zatem przyznać to J.K.M., że plus est nobis quam Phoebus Olympo, kiedy wystawia na widok skutki istotne exoptatae lucis i nie omieszkuję bonis clarescere factis, kooperując ojczyźnie universale bonum et in meridie pożądanego stawając sukcesu. Także przy ojcowskim panującego najjaśniejszego, daj Boże najdłużej, Majestatu staraniu doskonale bezpieczeństwa i szczęścia nasze jaśnieć będą. Clarius hoc sidere fulgebit mundus, niech tedy za te wszelkie J.K.M. p.n.m. dobroczynności bierze pierwsze miejsce inter prima luminaria nieskończona chwała, idziemy z powinnym za ojcowskie J.K.M. p.n.m. pieczołowanie podziękowaniem i w osobach ichm. panów posłów naszych złączwszy vota i serca nasze z wyznaniem należytej wierności oddajemy i życzymy J.K.M. p.n.m. sta sol per longos ne moveare annos.

[2] A któż nie przyzna, że J.K.M. p.n.m. ojcowskiej czujności wielkiej in curarum molimine przezorności około dobra pospolitego dając dowody, przykładu starania, aby in perfecto ojczyzna nasza zostawała statu, i dlatego seriam observationem praw i porządku sejmowania zaleca, że życzy sobie sam integritatem legum jak najdosko-

nalej utrzymywać. Więc ichm. panowie posłowie iuxta constitutiones 1690⁸³², 1699⁸³³ et 1736⁸³⁴ observare curabunt in toto, nil quidquam tym konstytucyjom derogando.

[3] A jako securitas interna et externa zawisła na własnych siłach, bo do utrzymania dostojęństwa, prerogatyw i całości ojczyzny nic gruntowniejszego nie może być, jako messis clipeata virorum, więc ichm. panowie posłowie, zniósłszy się z inszemi województwy, jako najskuteczniejszy sposób do aukcyi wojska obmyślą cum hac seria praecustoditione, aby bona terrestria agrawowane nie były i to pro principali materia in primordiis następującego sejmu ichm. panowie posłowie mieć będą, do żadnych innych nie przystępując obrad, póki R.P. dla utrzymania sił własnych nie obmyśli.

[4] Przyszła zaś aukcyja wojska do dyspozycji, ordynansów i władzy hetmańskiej należeć będzie powinna, to sobie principaliter praecustodient ichm. panowie posłowie. [252] Jako zaś władza hetmańska dawnemi kilkunastu konstytucyjami obwarowana, tak i na tym sejmie aby in toto utwierdzona była, domówią się ichm. panowie posłowie.

[5] Dla doskonałego zmocnienia się, tudzież dla obrony ojczyzny i całości Majestatu numerus non modicus wojska dla oparcia się in casu ingruencyi wojskom nieprzyjacielskim ma być obmyślony i postanowiony, tego zaś wojska aby po województwach i ziemiach, proportionatis quantitas distribuatur. Które to województwa i ziemie mają być obligowane certo in tempore novam erigere militiam i im punktualną obmyśleć płacę i leżą w województwach i ziemiach swoich własnych, to ichm. panowie posłowie ad approbationem R.P. promowować nie omieszkają i osobliwie od nas podane projekta do erygowania nowej milicyi czytać i promowować publicznie mają. W tej zaś, da Bóg, przyszłej erygowanej milicyi akatolicy w służbie mieścić się nie powinni i szarż konferowanych akceptować contra leges Regni nie mają.

[6] Dla dystynkcyi zaś status nobilitaris promocyi i egzercytacyi większej, żeby pod każdym pieszym i konnym regimentem z samych szlachty chorągiew jedna erygowana była, instare o to ichm. panowie posłowie nie omieszkają.

[7] Aby też przy innym sposobie modum faciliorem województwa i ziemie punktualnej płacy mieć mogły, instabunt ichm. panowie posłowie o lustracyą sprawiedliwą kwarty z starostw, dzierżaw, wójtostw i wszystkich in genere królewszczyzn, tudzież dóbr duchownych, exceptis fundis plebanalibus. Które to kwarty praevia revisione per commissarios od województw i ziem iuratos et designandos ad certum quantum redukowane, do skarbu koronnego oddane być powinny, lubo też żeby każdy starosta in facie swojego województwa na sejmiku sprawiedliwą kwartę poprzysiągł.

[8] Dobra duchowne że pewnie przewyższają w intracie dobra królewskie, więc promovent to ichm. panowie posłowie, aby uprosiwszy na to pozwolenie od Świętej Stolicy Apostolskiej obligować ichm. księży biskupów, którzy by przez synody po diecezjach wprzód miane znieśli się z duchowieństwem tak świeckim, jako i zakonnym, i postanowili quotannis subsidium charitativum R.P. na zapłatę wojsku. A jako kondycja ichm. duchownych wyciąga i świątobliwe postanowienie, że obracać powinni prowenta swoje

⁸³² Konstytucja sejmu 1690 r. „Objaśnienie konstytucyi dawniejszych o porządku sejmowania” (Vol. leg., t. 5, s. 371).

⁸³³ Konstytucja sejmu 1699 r. „Alternata laski” (Vol. leg., t. 6, s. 33).

⁸³⁴ Konstytucja sejmu 1736 r. „O porządku sejmowania” (Vol. leg., t. 6, s. 323).

na trzy części, jedną na reparację kościołów, drugą na własną sustentację, trzecią na ubogich, niechże przynajmniej piątą część procentów obróć na ubogą R.P. [253]

[9] Poglówne żydowskie jest tak małe, a tak wiele płacą i składają, że większa część na nich się obraca, zaczyn inferent to ichm. panowie posłowie, aby Żydzi osiedli, nemine excepto, od głowy, czy to starej, czy młodej, pogłówne ad minimum po tynfowi płacili, a znaczna na zapłatę wojsku znajdzie się kwota. Byle tylko starszyzna ich nie miała mocy układania innych żadnych podatków, chętnie w powszechności pospółstwo ten podatek przyjmie.

[10] Inne sposoby dla zapłaty wojsku, jako to postanowienie cła generalnego bez ekscypcyi, tudzież i poczty generalnej, tak jak w cudzych krajach, żeby wszyscy bez ekscypcyi od listów płacili, jako też i dla wygody przejeżdżających, starać się będą ichm. panowie posłowie.

[11] Z sąsiedzkimi potencjami dawna przyjaźń i traktaty aby konserwowane były, ichm. panowie posłowie utrzymywać będą, w nowe żadne wdawać się non permittent, jako też na żadną inwolucyjną wojny etiam sub discrimine sejmu pozwolić nie mają.

[12] Otwarcie mennicy jako rzecz bono publico potrzebną, ichm. panowie posłowie promovere nie zaniedbają. Które mennice, że bez metalów obyć się nie mogą, więc aby fructum Góry Olkuskie przynieść mogli, o reparacji tychże z innemi conferent województwy.

[13] Gdy zaś nie taka importancja w skarbie znajduje się, jaka sit per depacationem, więc jako dla jednego tylko j.w. jm. pana [Jana Kantego] Moszyńskiego podskarbiego koronnego naznaczona pensja z znacznym decessem skarbu, aby ta in subsequens zniesiona była i następujący ichm. panowie podskarbiowie nie uzurpowali jej sobie, instabunt serio ichm. panowie posłowie. Wszak stąd niemały mają ichm. panowie podskarbiowie pożytek, gdy z sum R.P. ad tempus calculationis usum mają, a odtąd podskarbstwo koronne plus importanti conferatur, promowować to mają ichm. panowie posłowie. A że prawem praecautum, aby podskarbiowie instruktarze w każdym województwie do grodów podawali, wiele od którego towaru ma być płacono, aby to ad executionem przychodziło, ichm. panowie posłowie domówią się. Od towarów szlacheckich, które się intra Regnum rodzą, et intra Regnum kupowane bywają, żeby do skarbu niesłusznych myt, quasi ad Regnum wchodzących, nie brano, praecustodient.

[14] Od Żydów za instalacją starszych znaczną braną kwotę pieniężną jm. pan podskarbi do skarbu koronnego importet et ad calculum pociągniony być ma.

[15] Na komorach aby skarbowi ludzie, według prawa szlachta mająca posesyją, byli i kwity [254] kupującym dawali z wyrażeniem quantitatis co wzięli do skarbu i co sobie, a któremu by irrealitas dowiedziona była, aby cum triplici pensione oddał et in perpetuum od skarbu był oddalony. Ichm. panowie posłowie domówią się, aby komór i cel na miejscach nienależtych nie wyznaczano. Należy się uzalić na wielką depaktacją na komorze brzeskiej, więc aby te cło zniesione było, serio instabunt ichm. panowie posłowie.

[16] Jm. pan generał artylerii aby się co sejm kalkulował, et in casu niedojścia sejmu aby przed hetmanem czynił rachunki, jako żołnierz do władzy hetmańskiej należący, sub animadversione artykułów wojskowych in casu renitentiae, serio instabunt.

[17] Regiment łanowy aby similiter do władzy hetmańskiej dependeat meliorique commodo R.P. aplicetur. Że zaś przedtym maior numerus piechoty łanowej bywał, a teraz ledwie kilkaset ludzi znajduje się, więc inwestygacją jako najściślejszą łanów sołtyskich promovent ichm. panowie posłowie et in quantum znajdzie się, że posesorowie dóbr królewskich trzymają, tedy niech z nich tak płacą, jako sołtysi do skarbu.

[18] Za odebranie rotmistrzostwa śp. jm. panu Aleksandrowi Żulińskiemu żeby była rekompensa sukcesorom jego ex pane bene merentium, lubo też same rotmistrzostwo aby przywrócone było jm. panu Antoniemu Żulińskiemu, instabunt ichm. panowie posłowie.

[19] Żeby zaś conditae leges in executione były i niektóre praeiudicia tollantur, więc serio domówią się ichm. panowie posłowie, aby według dawnych praw królew-szczyzny posesjonatom tylko w województwie własnym oddawane były i upraszać będą, aby starostwo wakujące szczurowickie⁸³⁵ mogło cedere bene merito et possessionato. A jako całemu światu polskiemu jawna jest godność j.w. jm. pana wojewody bełskiego⁸³⁶ et merita ipsa loquuntur, więc instabunt do J.K.M. ichm. panowie posłowie, aby qua sago qua toga dignissimus senator mógł z respektu J.K.M. tymże starostwem szczurowickim gaudere.

[20] Kiedy zaś distributiva gratia J.K.M. p.n.m. z dobrotliwej nikogo nie zwykła ubliżać ręki, tak merita patriotarum nostrorum j.w. jm. księdza [Józefa Antoniego] Łaszcza koadiutora kijowskiego, j.w. jm. pana krajczego koronnego⁸³⁷, j.w. jm. pana ordynata [Tomasza Antoniego] Zamojskiego ichm. panowie posłowie do pierwszych wakansów J.K.M. p.n.m. łaskawej rekomendować będą pamięci, „jako też i j.w. jm. pana podskarbiego nadwornego^{838a}.

[21] Interes jm. pana Józefa Sariusza Zaleskiego za rezydencyją u prześwietnej Porty Otomańskiej, jako też u najjaśniejszego chana tatarskiego⁸³⁹ [255] przez dwie lecie ekspedycyjną, tudzież i jm. pana Komorowskiego, także in publica functione będącego, ichm. panowie posłowie zalecą distributivae gratiae J.K.M. p.n.m.

[22] Recognoscendo zaś tot merita imienia w. ichm. panów Głogowskich z dawnych czasów w województwie naszym praktykowane, za interpozycyją w. jm. księdza Józefa Głogowskiego kanonika katedralnego lwowskiego, scholastyka przemyskiego, instabunt w. ichm. panowie posłowie na następującym sejmie, ponieważ przez tyle królów, osobiście Jana III plebanie gródecka i jaworowska jako poblizsze Lwowa były przywilejami przyłączone i inkorporowane do kapituły lwowskiej i kościoła katedralnego lwowskiego, tak zważając szczupłe prowenta tejże kapituły, których jednak funkcje

⁸³⁵ Szczurowice, miasteczko w pow. buskim (ob. wieś Шчуровичі w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁸³⁶ Antoni Michał Potocki wojewoda bełski.

⁸³⁷ Franciszek Salezy Potocki krajczy koronny i starosta bełski.

⁸³⁸ Maciej Grabowski podskarbi nadworny koronny.

⁸³⁹ Mengli II Girej chan krymski w latach 1737-1740.

deputackie podejmować z niemłym depensem muszą i inne officia obire, więc aby tak inkorporacja plebanii jaworowskiej do kapituły lwowskiej inserowana była w konstytucje koronne, *salvis modernis possessoribus plebanii gródeckiej i jaworowskiej*.

[23] Ponieważ zaś w interesie w. ichm. panów Głogowskich respektem awulsyi dóbr dziedzicznych od Magierowa⁸⁴⁰ do starostwa gródeckiego⁸⁴¹ bez żadnych dokumentów granic, gdzie zachodzą granice między przeświecnym województwem bełskim a przeświecnym województwem ruskim dla niedochodzących sejmów *non subsecuta resolutio*, więc *procurabunt* ichm. panowie posłowie, aby z sejmu terażniejszego *destinati* byli *commissarii ad dislimitandum et distinguendum* tak starostwa gródeckiego między dobrami dziedzicznymi Magierowem w. ichm. Głogowskich, jako też przeświecnego województwa bełskiego z przeświecnym województwem ruskim.

[24] Archidiakonia chełmska, że jest dawno fundowana od jm. księdza Rostkowskiego kustosa katedry chełmskiej własnym *sumptem*, więc aby od najbliższych tegoż jm. księdza Rostkowskiego⁸⁴² imienia jego *dependeat* kolacja prezenty, *promovebunt* ichm. panowie posłowie do konstytucyi na sejm.

[25] Fundacja dawna w Rzymie od godnych niegdyś *antecesorów* w. jm. pana Andrzeja Preka z Warmii postanowiona, aby *renowowana* była *et per Rempublicam* aprobowana, *instabunt* ichm. panowie posłowie.

[26] Komisya do rozgraniczenia województwa kijowskiego i bractawskiego z państwem moskiewskim naznaczona, że dotąd *sui* nie wzięła *effectum*, a coraz więcej gruntów przez przywłaszczenie ich sobie przez Moskwę *avellit* od R.P., *instabunt* ichm. panowie posłowie, aby też komisya [256] *nieodwłocznie ad effectum* przywieziona była i cokolwiek *avulsum* od R.P. pokaże się, aby *integre* przez pomienioną komisją do granic R.P. *restituatur*.

[27] A że *registr* województwa bełskiego zawsze przy kadencji sejmu ordynaryjnego przypadać zwykł, a pod ten czas *utuntur beneficio suspensyjej*, tak senatorowie, jako i posłowie, więc *instabunt* ichm. panowie posłowie, aby w każdych *registrach* sprawy *cum senatoribus et nunciis* obywatele województwa bełskiego sądzić się mogli.

[28] Pisarstwo ziemskie lubelskie, że ma w sobie *perpetuam dictaturam cum derogatione* innych województw *et praeiudicio*, więc *conferent* ichm. panowie posłowie z innymi województwami *ad normam* województwa kijowskiego, wołyńskiego, bractawskiego i czernihowskiego, każde województwo swoim *zaszczycalo* się piórem i gdy województwo bełskie sądzić się będzie, aby pisarz ziemski, a *in defectu* jego *podśudek* lub sędzia bełski *in manutentione* pióra *zostawali*. A gdyby *ziemstwo* nie *znajdowało* się, tedy *grodczy* pisarz lub sędzia *powinni suplere* i trzymać pióro podczas sądenia się swego województwa.

[29] *Acta* bełskie *propter securitatem stante et grassante* w tymże województwie *hostilitate quondam* do Krakowa przeniesione były, *tudzież* *akta* grodu horodelskiego

⁸⁴⁰ Magierów, miasto w pow. bełskim (ob. Marepis w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁸⁴¹ Gródek, miasto w woj. ruskim (ob. Городок w rej. gródeckim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁸⁴² Zapewne Antonii Rostkowski kanonik chełmski.

in deposito zamku grabowieckiego będące, aby restituantur. Jm. pan starosta horodelski⁸⁴³ securitatem oblokowania ksiąg providere adstringatur.

[30] ^bA że województwo bełskie ma privilegia na urzędy powiatu lubaczowskiego, więc żeby z tego powiatu piąty poseł mógł bywać, domówią się ichm. panowie posłowie.^b

[31] Coroczna praktyka nauczyła tego, jako czasem benemeriti ob invidiam starszych i mocniejszych będąc obrani deputatami, niewinne mają obstacula w Piotrkowie, drudzy zaś nie będąc obrani i czasem na sejmiku nie znajdujący się, prezentują się w Piotrkowie i przysięgają. Więc aby takowy abusus, zniósłszy się ichm. panowie posłowie z innemi, promovebunt, aby odtąd na sejmikach elekcyjonalnych przysięgali iuxta constitutionis rotham deputaci obrani in facie marszałka i oficjalistów ziemskich, grodzkich i całego województwa. Powtórna zaś przysięga przy skończonej funkcji aby zniesiona była, cum hoc puncto in rotha expresso: „jakom się nie starał”, ponieważ każdemu honestus ambitus powinien być pozwolony.

[32] Że zaś kamienice po miastach upadają i stancje się dla deputatów rujnują, więc aby kwota pewna była naznaczona od województwa każdego od stancyi i które by województwo reparaowało kamienicę, tedy też sama kamienica temu województwu a nie innemu służyć ma.

[33] A ponieważ z regestrów ordynaryjnych palatinatuum nie mogą sprawy przyjść prędko do rozporządzenia, zczym ichm. panowie posłowie z innemi ichm. panami posłami [257] zniosą się i medium curabunt do prędszej akceleracyi, czyli przez postanowienie regestrów, czyli si videbitur, aby Trybunał Lubelski zalimitowawszy się przed Świętym Tomaszem, reasumował sąd swój we Lwowie przed Trzema Królami i tam aby się sądził do Świąt Wielkanocnych, czyli dalej. Żeby zaś umniejszyło się spraw w Trybunale, tedy, dla prędszej akceleracyi sprawiedliwości, aby ziemstwa byli po wszystkich województwach, dlatego domówią się ichm. panowie posłowie nasi, z drugimi się porozumiewawszy, aby insisterendo dawnym prawom co rok wydawali uniwersały ichm. panowie wojewodowie i kasztelanowie. Któren poda pierwszej uniwersał, za tym zjechawszy się, obierać powinni kandydatów. A że cisną się drudzy propter turpe lucrum na funkcje deputackie, więc aby super corruptos, a bardziej jeszcze corruptentes rigor prawa był ekstendowany od honorów i wszelkich prerogatyw ipso facto oddaleni byli. Bo jeżeli sprawiedliwość incorrupta nie ustanowi się, żadnego dobra w ojczyźnie spodziewać się nie można, reasumować w tym prawo, curabunt ichm. panowie posłowie. Jako też, aby damy deputatki, panienki w Trybunałach nie bywały, krom wdów, które się same pilnować muszą.

[34] Gdy zaś po kancelaryjach niektórych grodzkich zageściły się depaktacyje, więc aby też płacą, która jest wyrażona w konstytucyi, kontentowali się, domówią się o to ichm. panowie posłowie.

[35] Tytuły księstwa noviter prokurowane od cudzoziemskich monarchów, jako według dawnych praw zakazane, tak in aequali Republica aby zniesione były, instabunt ichm. panowie posłowie.

⁸⁴³ Ambroży Strutyński starosta horodelski.

[36] Dzieje się przeciwko wyraźnemu Boskiemu i ziemskiemu prawu, że możniejszy słabszemu jest ciężki, gdy wiele potencja panów pozwala sobie, więc aby ta powściągnięta była, curabunt ichm. panowie posłowie rigorosissimas do konstytucji circumscriptiones, aby intra sphaeram moc i potencja utrzymała się, osobliwie aby dobra z pańskimi graniczące nonnullorum concivium nostrorum żadnej nie mieli agrawacy i gruntów przywłaszczenia, quam maxime o to ichm. panowie posłowie instabunt.

[37] Promowowany interes jm. pana ^aAntoniego Prusaka^a Bieniewskiego miecznika lubaczowskiego, ^auti sukcesora niegdy j.w. jm. pana [Michała Bogumiła] Czarnowskiego^a do j.w. jm. pana starosty kaniowskiego⁸⁴⁴ deferre ichm. panowie posłowie nie omieszkają, owszem, zechcą instare o jak najprędszą satysfakcją temuż jm. panu miecznikowi.

[38] ^bKonstytucją anni 1683⁸⁴⁵, ichm. panom Kęsickim służącą, aby się nikt zaszczycać nie ważył, praecaveant na terażniejszym sejmie ichm. panowie posłowie.^b

[39] Pociągają ultra legem positivam ichm. duchowni niektóre sprawy do sądów swoich, więc aby summae censuales et decimae forum saeculare ad mentem constitutionum castrensiarum lub terrestrium mieli, domówią się ichm. panowie posłowie.

[40] Nowe fundacje kościołów, aby non erigantur absque consensu totius Reipublicae insistendo constitutioni 1719⁸⁴⁶. A że pium opus pragnie wystawić j.w. jm. pan starosta winnicki⁸⁴⁷ przez fundację wielebnych oo. kapucynów [258] w Winnicy, więc o pozwolenie tejże fundacji i gruntu, jaki opatrzą sobie pro exigentia kościoła klasztoru i grodu, instabunt ichm. panowie posłowie.

[41] Gdy zaś znaczna następuje dezolacja świątynicy Boskiej, klasztoru i kościoła wielebnych oo. Bernardynów sokalskich, więc instent ichm. panowie posłowie do R.P., aby dla erygowania i transportowania cegły grunt, czyli jurysdykcja nazwana w Sokalu⁸⁴⁸ Babiniec⁸⁴⁹, z przewozem et cum omnibus attinentiis et pertinentiis, podług najjaśniejszego monarchy Zygmunta III nadania i j.w. biskupów praw zezwolenia, w posesyi dawnej od lat kilkudziesiąt tychże oo. bernardynów będąca, przywrócona była ^aobstante quovis decreto et complanatione^a.

[42] A że clerus rithus graeci uzurpują sobie i wzniecają officia tytułując się dziekanami, więc praxim antiquam obserwując, aby in stallo popostwa simpliciter zostawali et maiores titulos nie uzurpowali ani żadnego praeiudicium dziedzicom i posesorom jurysdykcją jakową, która by intracie praepedire mogła, non inferant, ichm. panowie posłowie curabunt. Tudzież domówią się, aby presbyteri ritus graeci non praetendant decimas, gdzie per erectiones decimae applicatae kościołów rithus Romani, jako też

⁸⁴⁴ Mikołaj Bazyli Potocki starosta kaniowski.

⁸⁴⁵ Konstytucja sejmu 1683 r. „Nobilitacja osob od Wielm. Hetmanow y od woyska zaleconych” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 328). Konstytucja przewidywała nobilitację dla Andrzeja Kęsickiego oraz jego rodzono-go brata, porucznika i towarzysza chorągwi Atanazego Międzyńskiego starosty łuckiego.

⁸⁴⁶ Sejm z limity w 1719/1720 r. został zerwany i nie uchwalił konstytucji.

⁸⁴⁷ Ludwik Kalinowski starosta winnicki.

⁸⁴⁸ Sokal, miasteczko w pow. bełskim (ob. Сокаль w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁸⁴⁹ Babiniec, wieś w pow. bełskim (ob. część miasta Sokal w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

non obstante constitutione convocationis, ażeby popowicze a subditatu uwolnieni nie byli prócz jednego, któren by był capax ad presbiteriatum.

[43] Że przez miary nierówne po miastach i miasteczkach różne się dzieją defraudacje, więc aby generaliter wszędzie po województwach w starostwach, królewskich i dziedzicznych miastach jednakowa być mogła miara, ichm. panowie posłowie nasi zniósłszy się z innymi ichm. panami posłami domówią się, hoc adiecto, aby po królewskich podwojewodziowie postanawiali i naznaczali miarę, w dziedzicznych zaś dziedzice regulowali do miary województwa, a in quantum by w którym dziedzicznym mieście znajdowała się większa miara, tedy tę ad instantiam tak podwojewodzkiego, jak cuiusvis nobilis skasować i porównać miarę będzie powinien każdy dziedzic i za to in foro castrensi odpowiedzieć ma.

[44] Wielką cierpi krzywdę województwo nasze i inne, że poddaństwa część prawie z każdej wsi uchodzi na Wołyń, Podole i Ukrainę, i gdy przyjdzie się któremu ex concivibus upominać o chłopą, ad primam requisitionem nie wydają, a potem też same chłopstwo gdzie indziej dalej uchodzi, przez co dziedzicom nieznośna dzieje się krzywda. Żeby tedy każdy prędzej mógł swoją pozyskać własność, domówią ichm. panowie posłowie, aby nie tylko ad primam requisitionem, gdy nie wyda kto chłopą, tyśiąc grzywien za niego zapłacił, ale też aby wolno było łapać po gościńcach i miastach zbiegłych swoich chłopów, owszem, gdzie by kolwiek [259] poznany lub przytrzymany, czyli też przyaresztowany był chłop, tedy tegoż miasta, czyli wsi, pan lub posesor, czyli administrator powinien wydać.

[45] Że zaś sensibiliter, nie bez partykularnego sarknienia, obija się o uszy nasze sprawiedliwa wojska koronnego kwerela z żywym uzaleniem się na zaległe w skarbie koronnym, a za kilka lat sub immediata revolutivi status ojczyzny naszej memoria, niewypłacone traktamenta, więc jako żołnierz każdy azardem tej krwi, którą służąc ojczyźnie, w krzywdach swoich zlewa i woła zemsty, nie powinien być in sudorifera chleba swego portione oszukany, tak intercedent ichm. panowie posłowie, aby też zaległe traktamenta punktualnie de aerario Regni wojsku koronnemu oddane i zapłacone były.

[46] Że zaś Żydzi proprio ausu do wszelkich się rzucili handlów, które tylko przedtem szlachcie przyzwoite były, więc aby mogli być powściągnięni winami, statkami, zbożami i końmi więcej handlów nie prowadzić, tudzież aby dóbr szlacheckich nie trzymali i ekonomicznych funkcji nie podejmowali się, domówią się o to ichm. panowie posłowie.

[47] A ponieważ zagaściła się depaktacja w grodzie lwowskim, że szlachta i ludzie kupując sól, muszą się opłacać jm. panu burgrabiemu i zamkowi oraz do przysięgi jm. pan burgrabia szlachtę propria autoritate pociąga i inne ekstorsje czyni, więc ichm. panowie posłowie serio domówią się, żeby ichm. panowie starostowie lwowscy zakazali takowych depaktacji, ile gdy Żydzi żupy trzymając, do Lwowa sól wożą, a nic nie płacą, a należałoby, żeby od sprzedających a nie kupujących te depaktacje wyciągali.

Którą to instrukcją unanimi assensu nostro, in loco consultationum solito spisawszy, et palam przeczytawszy, w. jm. panu marszałkowi koła naszego rycerskiego do stwierdzenia i podpisania ręką jego własną obligowaliśmy, committingo i zaleciwszy caetera activitati ichm. panów posłów, aby, tak terażniejszą, jako i przeszłe anni 1738 et 1740 instrukcją exequendam curent. Działo się w Bełzie, dnia 24 sierpnia roku 1744.

Józef Olszewski chorąży lubaczowski, marszałek natenczas województwa bełskiego
Michał Stanisław Orzęcki stolnik buski, asesor m.p.
Józef Koc chorążyc bełski, asesor m.p.
Jerzy M[arek] Lesiecki wojski grabowiecki, asesor
A[ntoni] S[tanisław] Deboli p[isarz] g[rodzki] gra[bowiecki], asesor

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką, we właściwym miejscu znak # ^{b-b} słowa dopisane na dole
strony tą samą ręką, we właściwym miejscu znak #

219. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1744 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1744 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 263 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Augustyn Niemiera w dniu 15 września 1744 r. [feria 3 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1744].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 337, s. 1005-1006 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1335.

My rady dygnitarze urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, in locum consultationum, na dzień prawem opisany, to jest pierwszy poniedziałek po święcie Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, a według kalendarza dzień 14 września, obraliśmy unaniami omnium consensu za marszałka i dyrektora obrad naszych w. jm. pana Józefa z Poradowa Rulikowskiego podczaszego bełskiego.

Pod którego dyrekcją, nemine contradicente, na przyszły Trybunał Piotrkowski i Lubelski obraliśmy w. ichm. panów Maurycego Radeckiego podczaszego grabowieckiego i Samuela Głogowskiego stolnika żydaczowskiego za deputatów.

Która to obrada nasza, aby wszelką moc miała, uprosiliśmy jm. pana marszałka, aby te laudum ręką swą podpisał. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 14 września 1744 a.

Józef z Poradowa Rulikowski podczaszy bełski, marszałek koła rycerskiego m.p.
Józef Gintowt Dziewiałtowski asesor
Kazimierz Głogowski p[odstoli] l[ubaczowski], asesor m.p.
Feli ks Tuszyński m.p.
Jerzy Tarnawski pisarz grodzki bełski, asesor m.p.

220. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1744 r.

1. List Franciszka Potockiego krajczego koronnego do sejmiku województwa bełskiego – b.m. i d. [1. poł. września 1744 r.]

Rp. *Bibl. Oss., rkp. 2101, k. 1v – kopia, brak końca listu:* Kopia listu j.w. jm. pana krajczego koronnego na sejmik bełski.

Nie mogę dostatecznie wyrazić sensus et amaritudines osobliwszego umartwienia mego, że ta słabość, która mnie tu z nieprzyjaznej afficit aeryi, nie pozwala mi na terażniejszy województwa naszego bełskiego zwyczajny domowym obradom i porządkom pospieszyć kongres, i na tamtym placu, jako in arena consilii zgromadzonych j.w. ichm. panów braci i dobrodziejów, każdego distinctim należytą prosequi weneracją. Tak wielkiej krzywdy i sensibilitatem mojej ulżyć i ukoić w sobie nie znajduję inaczej sposobu, tak że dotąd ozdób zasięgnąć nie mogę, tam przywiązane serce i umysł (który jest omni intensi ex conatu) na partykularną dla każdego ex celsissimo congressu j.w. ichm. panów wysyłam rekognicyją.

Jako zaś z dawniejszych lat moich, bo prawie a teneris mam wyszaną z przodków moich słodycz ochotnej zawsze i dozgonnej mojej dla tego prześwietnego województwa przysługi, pragnę wszystkie siły moje, którym deesse indefessum studium nigdy nie może na jedyną publicznych usług sakryfikować egzekucyją, jak jeżeli mnie wola i łaska j.w. ichm. panów braci i dobrodziejów do dalszego funkcyi komisarskiej determinować będzie kontynuowania, od tego ciężaru jako wyłamywać się nie chcę, tak go za okazją tym zupełniejszego w sercach braterskich zasłużenia się akceptować nie odmawiam.

A że terażniejsza j.w. jm. pana wojewody bełskiego, marszałka Trybunału Koronnego⁸⁵⁰ przez objęcie administracyjej świętej sprawiedliwości, twierdzy królestw i namiestniczej funkcyjej władzy Monarchów polskich, funkcyja nie może być nigdy bez partykularnego etiam dla prześwietnego województwa naszego zaszczytu i rosnącej w potomne czasy ex iudice iuxto, przez zupełną, nie intentowaną wszystkim sitientibus iustitiae satysfakcyją, sławą, tak usilną i podufałą do łaskawych serc w.m. panów appello prośbę moją, abyście tak wielkie, z wielkim azardem prawdziwie amore publici usus podejmowane jego ekspensa obmyśleniem jakowego podatku podsycić i suplementować raczyli.

⁸⁵⁰ Antoni Michał Potocki wojewoda bełski został marszałkiem Trybunału Koronnego w 1744 r.

2. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1744 r.*

Rp. 1 CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum)*, s. 267-269 – oryginał, w którym pod koniec wydarto 10 wierszy; w grodzie bełskim oblatował Gen. Gąsecki w dniu 19 września 1744 r. [Sabbatho in vigilia festi Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae a. D. 1744].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 337, s. 1019* – tylko nagłówek, tekstu nie przepisano; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1337-1340.

My dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się ad locum consultationum solitum, po zakończonym dnia wczorajszego szczęśliwie sejmiku electionis w. ichm. panów deputatów z województwa naszego, ad mentem prawa na dniu dzisiejszym chcąc mieć w jako najlepszym rządzie i dyspozycji województwo nasze, naprzód do elekcyi marszałka przystąpiliśmy i unanimi corde et voto jm. pana Jana Żulińskiego, dawno w sercach naszych i afektach zostającego, ex meritis zasłużonego imienia obraliśmy.

Po którym to obraniu jm. pana marszałka merita j.w. jm. pana Franciszka na Krystianopolu, Tartakowie i Humanu Potockiego krajczego koronnego w afektach naszych mając w konserwacyi i pamięci, uprosiliśmy, aby dalszą pro bono województwa raczył kontynuować komisarską usługę i tegoż samego j.w. jm. pana krajczego, pierwszym laudum województwa naszego obranego komisarza, obligujemy, aby negotia województwa naszego w prześwietnym Trybunale Radomskim circa legem et iustitiam tutari raczył, spondendo w sercach naszych za prace i fatygi circa bonum województwa temuż j.w. jm. panu krajczemu koronnemu wdzięczną rekognicję.

A że na przeszłym sejmiku uproszeni ichm. panowie posłowie na sejm następujący grodzieński bez znacznej ekspensy być nie mogą, obserwując przykłady po innych województwach porządek, umyśliliśmy omnium assensu postanowić podatek czopowego i szelężnego, podług egzakcyi w. jm. pana [Michała Stanisława] Orzęckiego stolnika buskiego i taryfę egzakcyi jego observandam mieć chcemy tak, aby in duplo tenże czopowego i szelężnego currat podatek. Do którego podatku wybrania i egzakcyi uprosiliśmy w. jm. pana Stanisława Lipskiego skarbnika buskiego, obligując, aby też czopowe i szelężne ze wszystkich dóbr królewskich, duchownych i szlacheckich in spatio niedziel czterech każdy z obywateli województwa naszego i wszyscy posesorowie tegoż województwa do Bełza, do rąk jm. pana egzaktora lub jego subkolektora komportowali i contingentem z dóbr swoich zapłacili portionem, a to sub triplici pensione et executione [268] militari⁸⁵¹.

Z których to podatków tenże jm. pan egzaktor naprzód w. ichm. panom posłom na teraźniejszy sejm grodzieński z województwa naszego obranym po 4 tys. złp, każdemu z osobna wypłacić ma, ex residuo zaś, póki województwa nie nastąpi dyspozycja,

⁸⁵¹ Zob. rachunek uczyniony przed komisją sejmikową przez poborcę tego podatku, Stanisława Lipskiego skarbnika buskiego w Bełzie, 28 marca 1746 r. (w niniejszej edycji w materiałach sejmiku gospodarskiego 1745 r.).

pragnąc, aby całe województwo nasze pomyślnemi było uszczęśliwione sukcesami za intercesyją Matki Najświętszej Sokalskiej, na ubłaganie Jej nad naszym województwem protekcyi tysięcy złp z tego podatku oo. bernardynom sokalskim naznaczamy. Także oo. pijarom waręskim regratyfikując daną młodzi województwa naszego instrukcyą tysięcy zł, oo. trynitarzom konwentu tomaszowskiego zł tysięcy, oo. bazylianom do konwentu chełmskiego zł tysięcy, zalecając jm. panu egzaktorowi, aby z tegoż podatku *suprascriptis assignatariis contingens* wypłacone było.

A że tak wiele w województwie, za prace swoje zasłużonych, pretendują rekompensy, ten podatek *praesenti laudo* uchwalony etiam in *sequentibus annis* aby currat, mieć chcemy. Tak jednak, żeby post *exactionis calculum*, inni corocznie *exactores* do wybierania tegoż podatku szelężnego i czopowego obrani byli. Tego zaś podatku na sejmiku *boni ordinis iuxta placitum* województwa dyspozycyja nastąpić powinna.

Gdy zaś niemałe zasługi w. jm. pana Aleksandra Świeżawskiego starosty cudnowskiego w województwie naszym doświadczone znamy, aby prace i fatygi jego bez rekompensy nie były, którą każdemu z osobna zasłużonemu *ex merito competit*, *ex residuitate* tegoż ad *praesens* uchwalonego podatku temuż w. jm. panu staroście cudnowskiemu sumę 4 tys. złp, lub jeżeliby ten nie wystarczył, z następujących podatków naznaczamy.

Także jm. panu Antoniemu Olszyńskiemu cześnikowi bełskiemu za funkcją podelską naznaczono złp 500, jm. panu Bystrzykowskiemu złp 316, jm. panu Grabowskiemu zł 400, jm. panu Dąbrowskiemu, jm. panu [Andrzejowi] Prekowi podczaszemu bielskiemu, jm. panu [269] Rosochackiemu, jm. panu [Michałowi Stanisławowi] Orzęckiemu stolnikowi buskiemu *iuxta anteriora lauda*, tak z tego podatku, jeżeliby się co *ultra suprascriptos assignatarios* zostać miało, lub też in *casu* nic nie zostania *ex subsequentibus contributionibus*, które in *post current*, satysfakcyą *spondemus*.

Że zaś z przeszłych egzakcyi niektórzy ichm. panowie egzaktorowie nie uczynili kalkulacyi, przeto który by ab anno 1720 na funkcyi poborstwa znajdował się, aby każdy *calculum exactionis suum reddat*, mieć chcemy. Ad quem *peragendam* w. ichm. panów Antoniego Wydźgę stolnika grabowieckiego, Józefa Radeckiego miecznika buskiego, Stanisława Białobockiego regenta ziemskiego bełskiego, Andrzeja Preka podczaszego bielskiego, Jana Udryckiego starostę kamienobrodzkiego naznaczamy, obligując tychże ichm., aby *captato tempore facta avisatione*, w którym czasie ta kalkulacyja *peragi* ma, *absentia unius non obstante*, zjechawszy się do Bełża, *calculum* od ichm. panów egzaktorów wszelkiego podatku *excipiant* i czyli to *de residuo*, czyli *de superantia* nad *perceptę* wypłacono ^a

Jan Franciszek [Żuliński marszałek koła] rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Józef Radecki m[iecnik] z[iemi] b[uskiej], asesor

Aleksander Świeżawski asesor m.p.

A[ntoni] S[tanisław] Deboli

Jerzy Oźga s[tarosta] b[yszewski], asesor

^a w tym miejscu brak około 10 wierszy, karta uszkodzona

221. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1745 r.

Sejmik zapewne zerwany, choć według niektórych informacji zakończony pomyślnie. Jako deputaci podawani są Józef Przyłuski miecznik horodelski oraz Józef Gintowt Dziewałtowski starościc terleżyński (Deputaci, cz. 4, s. 326). Informację o zerwaniu tego sejmiku zob. również na początku laudum odbywającego się dzień później sejmiku gospodarskiego.

1. Deputaci z województwa bełskiego w wiadomościach z Warszawy z 22 października 1745 r.

Druk: Kurier Polski nr 463 z 1745 r.

Ordo ichm deputatów Trybunału Koronnego. [...]

Z bełskiego jm. pan Przyłuski, jm pan Gintowt. [...]

2. Manifestacja Stefana Przyłuskiego cześnika latyczowskiego zrywająca sejmik deputacki województwa bełskiego – Bełz, 13 września 1745 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 338, s. 1185 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 13 września 1745 r. [feria 2 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1745].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1343.

Mag. Przyłuski de nullitate comitiolarum manifestatur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Mag. Stephan Przyłuski pincerna Latyczoviensis idque de nullitate comitiolarum electionis Ill. Mag. iudicum ad iudicia Tribunalitia, quoniam sub actu hodierno nulla electio subsecuta est manifestatur.

222. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1745 r.

1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1745 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 275-281 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Budzyński w dniu 15 września 1745 r. [feria 4 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1745].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 338, s. 1192 – tylko nagłówek, tekstu laudum nie przepisano; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej; **Rp. 3** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 48,

s. 1479-1484 – oblata, ekstrakt z grodu bełskiego; w grodzie horodelskim oblatował Nob. Wawrzyniec Podgurski w dniu 12 listopada 1745 r. [feria 6 in crastino festi Sancti Martini Pontificis a. D. 1745].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1345-1353.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe prześwieatnego województwa bełskiego rycerstwo, zjechawszy się do Bełza, pro die 14 septembris, ad locum consultationis solitum, po niedoszłym na dniu wczorajszym deputackim sejmiku, w następującym boni ordinis przez prawo pospolite naznaczonym czasie, za zgodnym wszystkich pozwoleniem, spirantibus astris obraliśmy za marszałka koła naszego rycerskiego j.w. jm. pana Szczęsnego Józefa na Porycku Czackiego kasztelanica wołyńskiego, brudzkiego etc. starostę, rotmistrza wojsk J.K.M. i R.P. virtute meritis ingenioque clarum.

Pod którego uszczęśliwioną dyrekcją, przy zasiadających ichm. panach uproszonych asesorach, takowe consultavimus punkta. A naprzód, nemine contradicente laudo anni 1741 j.w. jm. pana Franciszka na Krystynopolu i Humaniu Potockiego krajczego koronnego, bełskiego, hrubieszowskiego etc. starostę na Trybunał Radomski obranego komisarza, na następujący rok utwierdziliśmy, ea adiecta obligatione, aby na przyszłej, da Bóg, Komisyi, in anno Deo dante venturo 1746 w Radomiu przypadającej, personallitate et innata dexteritate sesją zaszczycił radomską et pro gloria obsequi interesom tak województwa naszego, jako całej R.P. illo in subsellio mieszczącym się succurere raczył, a po ekspedyjowanej szczęśliwie takowej funkcyi, uchwałam dawniejszym in ordine do rezygnacyi dla ukontentowania innych braci satisfaciat.

Na któren to, da Bóg, przyszły boni ordinis sejmik, jeżeliby j.w. jm. pan krajczy koronny sam comparere nie mógł, tedy prześwieatne województwo bełskie liberam optionem in casu recessus obrania inszego komisarza sobie rezerwuje. [276]

W którym to prześwieatnym Trybunale Radomskim ne sterilescent wojewódzkie interesa, i owszem, aby żywsze miały poparcie, za plenipotentą województwa naszego w. jm. pana Józefa Przyłuskiego miecznika horodelskiego ordinamus et constituimus, constitutumque in antierius i na ten rok confirmamus et ratificamus, obligując pomienionego jm. pana plenipotentą, ażeby sprawy województwa naszego generaliter wszystkie, a respective interes rozgraniczenia między województwem naszym a prześwieatnym województwem ruskim, a ziemią chełmską ex decreto tribunalitio Radomiense anno praesenti emanato regulari et iusto cursu agitowały się. W którym to rozgraniczenia interesie terminu naznaczonego quam acuratissime dopilnować powinien będzie et pro securitate ac integritate całości województwa officium succamerariale una cum officio castrense wczęśnie anticipando dislimitationis terminum uprosić i sprowadzić ma, documenta rem evincentia z grodów poblížszych i dalszych et ubivis reperibilia powyjmować, ad defensionem negotii konserwować i niemi tueri et sufficientissime defendere tenebitur. In vim której fatygi, pracy i ekspens prześwieatne województwo distinctim za przeszłe i następujące curam plenipotencyi naznacza po tysiąc złp.

Na utrzymanie zaś interesu i sprowadzenie j.w. ichm. panów podkomorzych, oficyalistów 2 tys. ordynuje. Których jeżeliby nie wystarczyło, za pokazaniem realnej ekspensy restituere deklaruje et irremissibiliter z niżej wyrażonego podatku i specy-

fikowanych ichm. panów egzaktorów, specifico od jm. pana Antoniego Żulińskiego prześwietnego województwa bełskiego egzaktora odebrać praecommittitur.

Tak ten solide asekurowawszy rozgraniczenia interes, fundum uczynionej i następującej ekspensy obmyśliłmy et de [277] unanimi consensu dispensante lege podatek czopowego i szelężnego ea formalitate uchwaliliśmy. Ponieważ żadnej taryfy enucleanter ułożonej, qua doceri possimus wiele importancyi rocznej uczynićby mogła nie masz, przeto łatwiejszym sposobem doskonalszy obmyślając porządek, z każdego arendownego, szynkowego prowentu po zł 3 od sta na ten rok szczególnie jeden postanawiamy i do wybrania pomienionego podatku ichm. panów egzaktorów eligimus. To jest z prześwietnego województwa bełskiego w. jm. pana Antoniego Żulińskiego, z ziemi buskiej jm. pana Józefa Dąbskiego, z powiatu grabowieckiego jm. pana Łukasza Głogowskiego chorążego inflanckiego, a z horodelskiego jm. pana Adama Suhaka⁸⁵². Którzy to ichm. panowie egzaktorowie semota omni extorsione, samym szczególnie groszowym kontentować się mają, ani żadnego kwitowego extorquere nie powinni.

Po skończonej, da Bóg, egzakcyi i kalkulacyi ekspedyjowanej praemium laboris prześwietne województwo obmyśli, a tantisper aby się żaden z ichm. panów egzaktorów nad tą niżej dysponowaną ekspensę na więcej nie rezolwował, obliguje. Te zaś podatki aby ichm. panowie egzaktorowie wcześniej odbierali i do oddania wsie i miasteczka awizowali, tym convenient sposobem, aby każdego miasta lub wsie arendarz na sądach blisko następujących roczkach grodzkich kontrakty oryginalne komportował, cum specificatione wiele który daje et distinctione za co, aby w. ichm. panowie dziedzice, królewsczyzn i dóbr dziedzicznych posesorowie non patiantur iniuriarum w przykładach zbożnych, solnych i skopnych. Które to prowenta jak dystyngwować się mają i do intraty arendowej regulować się nie mają, i gdzie by zaś arendarza nie było w którym miasteczku albo dobrach, tam wójt z dwoma ludźmi gromadzkimi importancyją intraty arendownej [278] praevio praestando iuramento et super non existentiam arendarza evincere powinien.

Z którego tak ustanowionego i asekurowanego podatku czopowego i szelężnego, oprócz wyżej dysponowanych 3 tys. złp na poparcie interesu rozgraniczenia, respektując dystyngwowane w ojczyźnie zasługi j.w. jm. pana Antoniego na Ujściu, Horyhorach Potockiego wojewody bełskiego, marszałka prześwietnego Trybunału Koronnego Lubelskiego, publicznym zabawom ojczyzny in defesso studio nieustającym usługom bez respektu na siebie eksponowanym dla województwa naszego, nie raz i prawie zawsze słodką zawdzięczając pamięć, a tak częstym succurendo expensom z afektów naszych braterskich et mutuo ac reciproco cultu czerwonych zł tysięcy, a złp 18 tys. wynoszącą sumę naznaczamy i tąż samą uchwałą, za kwitem j.w. jm. pana wojewody bełskiego, a marszałka terażniejszego prześwietnego Trybunału, która aby była wypłacona, j.w. ichm. panów egzaktorów quam strictissime obligujemy.

⁸⁵² Zob. Taryfa czopowego i szelężnego województwa bełskiego in anno 1745 per officium castrense Belzense ułożona (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 352, s. 409-413 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Antoni Żuliński miecznik owrucki w dniu 18 marca 1756 r. [feria 5 post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem proxima a. D. 1756]).

Residuitatem zaś podatku in quantitate, wiele z importancyi pokaże, na przyszlým, da Bóg, sejmiku boni ordinis do dyspozycyi prześwieznego województwa et ad repartitionem jako na ukontentowanie zasłużonych, ciż ichm. panowie egzaktorowie komportować. I jeżeliby miała się w. ichm. panów posesorów lub dziedziców, arendarzów lub ich substytutów in exolvenda solidis pensione praemissa znaleźć renitencyja, po wyszlým czasie ogłoszonego podatku takowych iure convenire będą mieć moc et officium poenas solito iure assignatas et consuetas ekstendować powinno. A ten rygor nie tylko na renitentach następującego podatku assignatur, ale też na dawniejszych iure publico refragarios ściągac się będzie. Któremu to rygorowi [279] ichm. panowie egzaktorowie dawniejszych podatków et respective przeszłorocznego subesse powinni, jeżeli według opisanja przeszłorocznej i dawniejszych uchwał, coram officio castrense Belzense, in praesentia commissariorum destinatorum realnej kalkulacyi et non recedendo od niej należacej nie uczynią satysfakcyi, praevia in eodem termino comportatione kwitów sum tegoż podatku wypłacanych.

Z których to kwitów i dostatecznej kalkulacyi jeżeliby interes w. jm. pana [Aleksandra] Świeżawskiego starosty cudnowskiego nie był uspokojony, tedy cum residuitate summae inter primos concurrentes do podatku tegorocznego i dystrybuty na sejmiku, da Bóg, następującym boni ordinis pomieszczony być ma.

Do tegoż podatku i dystrybuty wielkie zasługi i pretensyje rekompensy w. jm. pana [Józefa] Olszewskiego chorążego lubaczowskiego z jego kolegami, ^aj.w. ichm. panów deputatów terazniejszych, jako też^a jm. pana [Andrzeja] Preka podczaszego bielskiego czterema uchwałami prześwieznego województwa przyznana za dług rzetelny, pretensyją w. jm. pana podkomorzego wiskiego⁸⁵³, w. jm. pana Michała Komorowskiego łowczego buskiego, w. jm. pana [Józefa] Przyłuskiego miecznika horodelskiego za koniuszostwo, poselstwa i inne zasługi jako o tem dawniejsze obloquuntur lauda, w. jm. pana Rosochackiego, [Michała Stanisława] Orzęckiego stolnika buskiego, Żulińskiego, Dąbrowskiego, Węża, Grabowskiego, Głogowskiego, [Antoniego Tomasza] Lipskiego stolnika horodelskiego, Bystrzykowskich dla satysfakcyi i pomiarkowania jako też ex distributiva iustitia i dla zupełnego odsyłamy uspokojenia.

A że tak różnych konwentów supliki et determinata desideria, jako też i miejsce obradom naszym zwyczajne kościoła oo. Dominikanów bełskich recentem exiget wdzięczności memoriam, więc referując się do uchwał dawniejszych, pretensyją tegoż konwentu bełskiego oo. dominikanów, nową fundacyją oo. dominikanów hrubieszowskich, przewielebnych ojców pijarów waręskich, przewielebnych oo. bernardynów sokalskich, [280] trynitarzów tomaszowskich, bonifratrów zamojskich, bazylianów chełmskich, każdego distinctim według uchwały i terazniejszych suplik, tak do przyszłego, jeżeli wystarczy podatku, jako i następujących odsyłamy.

W niemniejszej mając konsyderacyi i animadwersyi dotąd do skutku dóbr województwa bełskiego nie przyprowadzoną alewiacyją, jako i taryfę, ut celeriore sortiantur effectum vim et robur habeantque, obligujemy w. jm. pana marszałka z ichm. panami komisarzami, authores operis, aby ad mentem dekretu radoskiego taryfę pomienioną cum alleviatione do podpisu urzędu grodzkiego bełskiego komportowali

⁸⁵³ Szymon Olszyński podkomorzy wiski.

et autoritate manus officii solidowali i do grodu pro securitate województwa sine remora podali. A jm. pan plenipotent na przyszłej, da Bóg, Komisyi tak tę rzecz autoryzowaną skarbowi podać non reminiscatur.

Niemalą i stąd krzywdę prześwietne województwo bełskie, uważając ubogich podanych ekstorsyją, z nieustawionej dotąd rzetelnej miary, którą po tak wielu obligacjach w. jm. pan podwojewodzi bełski adaequare neglexit, przeto obligujemy w. ichm. panów sędziów województwa i powiatów, aby w miastach grodowych postanowić nie zaniedbali i krobkę na 10 garcy lwowskich, a ćwierć na 20, na korzec 4 ćwierci zrobione nakazali komportować i one pieczęcią grodzką popieczętować pamiętni byli. Według to której miary dobra poblizsze wszystkie tak miasta, jako i wsie województwa bełskiego królewskie i ziemskie ex mutuo concivium assensu, a dla ubliżającej się sprawiedliwości konserwować będą powinni. Jeżeliby miał być tej kto uchwale contrarius et refragarius, takowy zapozwany ad [281] territorium seu districtum, poena per officium exemplari assignanda in virtute praesentis laudi karany być ma et irremissibiliter terażniejszą uchwałę dla dobra pospolitego ustanowioną exequi conabitur. I żeby ta terażniejsza uchwała innotescat concivibus, każdy z w. ichm. panów sędziów favore boni publici w grodzie swoim oblatować et ad notitiam deducere usiłuje.

Które to laudum pro maiori securitate aby j.w. jm. pan marszałek obrad naszych podpisał iunctim z w. ichm. panami asesorami, obligujemy. Działo się w Bełzie, in loco solito, dnia 14 septembra 1745 r.

Szczęśny Czacki kasztelanik wołyński, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego mancipium Mariae m.p.

Stanisław Kurdwanowski stolnik lubaczowski

Tomasz Polanowski łowczy bełski, asesor m.p.

^{a-a} słowa dopisane tą samą ręką częściowo nad wierszem, częściowo na lewym marginesie, we właściwym miejscu znak E

2. Rachunek Stanisława Lipskiego skarbnika buskiego i poborcy podatku czopowego i szelężnego uczyniony przed komisarzami sejmikowymi podczas sądów grodzkich – Bełż, 28 marca 1746 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 287-288 – kopia; w grodzie bełskim oblatował Mag. Stanisław Lipski skarbnik buski w dniu 1 kwietnia 1746 r. [feria 6 post Dominicam Iudica Quadragesimalem proxima a. D. 1746].

Zweryfikowawszy latera taryfy czopowego i szelężnego kwadrupli jm. pana Antoniego Mrocza, a teraz na dupłę vigore laudi palatinatus Belzensis anno 1744 spisana i przeformowaną, et ad exigendum w. jm. panu [Stanisławowi] Lipskiemu skarbnikowi buskiemu, egzaktorowi tego podatku podane, a hocce laudo przez tegoż jm. pana skarbnika ad calculum nam niżej wyrażonym sub celebratione sądów grodzkich bełskich

zleconą, z których w. jm. pan skarbnik pokazuje percepty die 28 martii a. 1746 złp 20 205 i gr 24.

Z tej percepty takowy ekspens podług laudum j.w. ichm. panom posłom, klasztorom i innym ichm.

J.w. jm. panu Józefowi Olszewskiemu chorążemu lubaczowskiemu jako membran miast kwitu prezentuje, w. jm. pan skarbnik buski de data die 9 decembris 1744 a. w Lipsku spisany na złp. 3000.

J.w. jm. panu Józefowi Komorowskiemu podczaszemu buskiemu jako skrypt jego w sobie opiewa, die 9 decembris 1744 a. w Lipsku złp 2036 gr 8, delatę zaś wydał na złp temuż jm. złp 963 gr 22.

J.w. jm. panu Marcinowi Gąseckiemu skarbnikowi i sędziemu grodzkiemu bełskiemu jako kwit wyraża, die 5 decembris 1744 a. w Lipsku złp 4000.

J.w. jm. panu Józefowi Kocowi łowczemu horodelskiemu raz vigore kwitu od jm. pana Franciszka Mycielskiego die 26 octobris 1744 a. w Bełzie danego na zł 2000.

Item od tegoż jm. pana łowczego za listem die 20 ianuarii 1745 od jm. pana skarbnika pisanym na zł 1000.

Wielebnym oo. trynitarzom tomaszowskim vigore eiusdem laudi, a podług kwitu wielkiego Franciszka a SS. Sacramenti die 21 ianuarii 1745 a. w Jędrzejowie spisanego zł 306.

Wielebnym oo. bernardynom konwentu sokalskiego za kwitem [288] w. jm. księdza Kapistrana Kwolka gwardiana de data eius w Sokalu⁸⁵⁴ die 8 novembris 1744 a. na delatę do dóbr krzesłowych wydaną na zł 110.

W. jm. panu Antoniemu Olszyńskiemu cześnikowi bełskiemu vigore etiam laudi za poselstwo do j.w. jm. pana hetmana wielkiego koronnego za kwitem w Bełzie 25 septembris a. 1745 na zł 500.

Jm. panu Antoniemu Bystrzykowskiemu ex laudo naznaczonych, a według mego kwitu odebranych die 28 ianuarii 1745 a. w Lipsku zł 316.

In unum zebranych sum wszystkich percepty efficit 20 205 zł 24 gr.

Expens z kwitów produkowanych 14 556.

Remanentu przy jm. panu egzaktorze 5649 zł gr 24.

Antoni Wydźga stolnik grabowiecki, komisarz do tej kalkulacyi

Józef Radecki m[iecnik] z[iemi] buskiej, komisarz do tej kalkulacyi

Andrzej Prek skarbnik grabowiecki, komisarz do tej kalkulacyjej m.p.

⁸⁵⁴ Sokal, miasteczko w pow. bełskim (ob. Сокаль w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

223. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 22 sierpnia 1746 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 22 sierpnia 1746 r. – Wschowa, 3 czerwca 1746 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 33, s. 9 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatował woźny Prov. Maciej Dziemanowski w dniu 16 lipca 1746 r. [Sabbatho post festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris proximo a. D. 1746].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 339, s. 1139-1140 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Wojciech Strzemiński w dniu 23 lipca 1746 r. [Sabbatho in crastino festi Sanctae Mariae Magdalenae a. D. 1746]; **Rp. 3** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 55, s. 332 – oblata, tylko formułka aktykacyjna w księdze protokołów; w grodzie horodelskim oblatował Nob. Wawrzyniec Podgurski w dniu 18 lipca 1746 r. [feria 2 ante festum Sanctae Mariae Magdalenae proxima a. D. 1746].

Druk: AS 1733-1763, s. 381-384.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 22 sierpnia 1746 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 291-293 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Wojciech Strzemiński w dniu 2 września 1746 r. [feria 6 in crastino festi Sancti Aegidii Abbatis a. D. 1746].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 339, s. 1314-1317 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1355-1357.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe prześwietnego województwa bełskiego rycerstwo, zjechawszy się do Bełza, ad locum consultationis solitum, vigore uniwersału J.K.M. na przedsejmowe sześciu niedzielami sejm ordynaryjny poprzedzające sejmiki, to jest na dzień 22 miesiąca augusta, przez prawo pospolite czas oznaczony, zgodnym wszystkich ichm. zgromadzonych pozwoleniem, spirantibus astris, obraliśmy sobie za marszałka koła naszego rycerskiego in ordine do sejmikowania w. jm. pana Mateusza Dramińskiego stolnikowicza bełskiego, przez zasługi w ojczyźnie i województwie naszym antecesorów swoich, także i z osoby swojej virtute insigni clarum.

Pod którego dyrekcyją, przy zasiadających uproszonych ichm. panach ad latus jego asesorach, in congreonio obrad naszych uprosiliśmy e medio sui unanimi omnium assensu do funkcji poselskiej viros consiliorum et prudentiae j.w. jm. pana Joachima z Potoka Potockiego lwowskiego etc. starostę, wojsk J.K.M. i R.P. pułkownika, który exustos longis sudoribus ortus impendit patriae, w. jm. pana Józefa z Poradowa Rutkowskiego podczaszego bełskiego, in rebus agendis summae dexteritatis wielkiego statystę, w. jm. pana Franciszka z Dylewa na Świeżawach Świeżawskiego podczaszego

lubaczowskiego, [292] wojsk J.K.M. i R.P. oficera, który przez wielkie zasługi swoje w ojczyźnie ardua nulla timens animum cum viribus aequat, w. jm. pana Tomasza Polanowskiego łowczego bełskiego z doskonałych cnót swoich w prześwietnym województwie virum emeritum.

Którzy to ichm. panowie posłowie zjechawszy na termin przypadający sejmu walnego do Warszawy, obrady publiczne całej ojczyzny, znosząc się z ichm. panami z innych województw posłami, tak dobro popolite utrzymywać będą, ażeby całej ojczyzny saluberrimis eorum consiliis revigeat salus. Upraszamy przy tym i zalecamy ichm. panom posłom naszym, perennem dla nich w sercach naszych zapisując memoriam, aby we wszystkim według podanej sobie instrukcyi, seorsive ręką marszałkowską podpisanej, a przez nas uchwalonej sprawić się raczyli et quod melius ac utilius R.P. proficuumque bono publico zważą, concordibus votis et animis provideant.

Które [293] to laudum, jako też i osobno instrukcją w. jm. panu marszałkowi koła naszego rycerskiego wraz z w. ichm. panami asesorami przy nim zasiadającymi podpisać zleciliśmy i żeby do ksiąg grodzkich bełskich per oblatam terażniejszą obrad naszych uchwałą, concordibus omnium votis postanowioną, podana była, prosiliśmy. Datum w Bełzie, die 22 augusti 1746 a.

Mateusz Damiński stolnikowicz bełski, marszałek koła rycerskiego
Antoni Stanisław Deboli podczaszy horodelski, podstarości i sędzia grodzki grabowiecki, asesor m.p.

Antoni Joachim Żuliński wiceregent grodzki grabowiecki, asesor m.p.

Antoni Pruszek Bieniewski miecznik lubaczowski, asesor

Jan Koc regent grodzki bełski, asesor m.p.

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 22 sierpnia 1746 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 295, 297-309 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Wojciech Strzemiński w dniu 2 września 1746 r. [feria 6 in crastino festi Sancti Aegidii Abbatis a. D. 1746].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond. 1, Opis 1, 339, s. 1317-1320 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1359-1369.

Instrukcja ichm. panom posłom na sejm walny warszawski sześcioniedzielnny w Bełzie laudo publico palatinatus Belzensis, in loco consultationum solito obranym dana, die 22 augusti a. D. 1746. [297]

[1] Któż nie przyzna, że J.K.M. p.n.m. ojcowskiej czujności, wielkiej in curarum molimine przezorności dając około dobra popolitego dowody, przykładu starania, aby in perfecto ojczyzna nasza zostawała statu, kiedy oddalając większy ascens korony cesarskiej, ex iure successivo na siebie spadającej, miłością ojczyzny zdjęty, jako dobrotliwy i łaskawy Pan nas osierocić nie chciał, ale utrzymując integritatem praw

i wolności naszej, pierwszy umysł ku dobru pospolitemu, abiiciendo większe korzyści, przez wspaniałość serca swego ku ojczyźnie nakłonić raczył, że plus est nobis quam Phaebus Olympo, kiedy wystawia na widok skutki istotne exoptatae lucis i nie omieszkując bonis clarescere factis. Za które dobroczynności J.K.M. p.n.m. niech bierze pierwsze miejsce inter prima luminaria nigdy nie ustająca chwała. Spieszymy z najgłębszym J.K.M. p.n.m. za pieczętowanie podziękowaniem i w osobach ichm. panów posłów województwa naszego przyłączywszy wota i serca nasze, z wyznaniem należytej wierności oddajemy i życzymy J.K.M. p.n.m. długoletniego i szczęśliwego panowania (bo nie może gratius et tutius stare Regnum, quam sub Rege pio).

[2] Początek sejmowania ichm. panowie posłowie na fundamencie konstytucji 1690⁸⁵⁵, 1699⁸⁵⁶ et 1736⁸⁵⁷ annorum i porządek konsultacji obserwowac curabunt, a marszałka izby swojej absque remora, etiam pluralitate votorum, in hac szczególnie elekcyjnej marszałka sejmowego currenda, zniósłszy się z innymi województwami, nie zaniedbają. [298] In aliis vero materiis liberum veto, etiam jednego posła, w animadwersyjnej być powinno.

[3] A jako securitas interna et externa zawisła na własnych siłach, bo do utrzymania dostojęństwa, prerogatyw i całości ojczyzny nic gruntowniejszego być nie może, jako messis clipeata virorum, więc ichm. panowie posłowie, zniósłszy się itidem z innymi województwami, jako najskuteczniejszy sposób do aukcji wojska obmyślą, cum hac seria praecustoditione, aby też sama aukcja nie była formowana sub confederatione, etiam cum discrimine sejmu nie pozwolą i jeżeli aukcja wojska nastąpi, aby militia po województwach rekrutowana była i tamże konsystencyje swoje przez komisarzów od województwa wyznaczone miała, a do władzy hetmańskiej według konstytucji dawnych należała. Jako zaś władza hetmańska dawnymi konstytucjami kilkunastu obwarowana, tak i na tym sejmie aby in toto zmocniona była, domówią się ichm. panowie posłowie.

[4] Województwa zaś i ziemie mają być obligowane certo in tempore hanc novam erigere militiam i dla nich punktualną obmyślić płacą i leżą w województwach i ziemiach swoich własnych, to ichm. panowie posłowie ad approbationem R.P. promowować nie omieszkają.

[5] W tej zaś, da Bóg, przyszłej nowo erygowanej milicyi akatolicy mieścić się nie mają i szarżą etiam carebunt. Aby zaś młodzież szlachecka sine exercitio in rebus militaribus nie zostawała i owszem, każdy pro bono publico, integritate jej i wolności utrzymania mógł być większą [299] pomocą, przeto in hac militia de novo erigenda w każdym województwie jedna chorągiew, czyli to piesza, czyli konna ex sola nobilitate constituti powinna, inne zaś chorągwie secundum arbitrium województwa erigi mają.

[6] Sposób zaś płacy regularnej dla nowo erygowanej milicyi ichm. panowie posłowie zniósłszy się projektować będą takowy. Kwarty sprawiedliwe przez lustracją po województwach poleconą, z tej zaś kwarty cokolwiek accrementi z lustracyi pokazać się może, to na płacą nowo erygowanej milicyi cedere powinno. Insuper ichm. panowie posłowie

⁸⁵⁵ Konstytucja sejmu 1690 r. „Objaśnienie konstytucji dawniejszych o porządku sejmowania” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 371).

⁸⁵⁶ Konstytucja sejmu 1699 r. „Alternata łaski” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 33).

⁸⁵⁷ Konstytucja sejmu 1736 r. „O porządku sejmowania” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 323).

z innymi ad trutinam wezmą województwy, jeżeli czopowe i szelężne pro reali et indubitata nowęj milicyi może być satisfactione.

[7] Conferent i w tym, aby do dóbr królewskich i duchownych tudzież ziemskich nowe subsequant lustracje, ponieważ z dawniejszych jedni sub pondere podatku zostają, którzy w zaszczyt posesyje samemi cieszą się pustyniami, drudzy, którzy w dawnych lustracjach nie znajdują się, in flore novae locationis mają dobra, a wcale z nich nie importują.

[8] Także pogłówne żydowskie, ponieważ małe czyni R.P. emolumentum, a znaczne contribuunt z osób swoich podatki do starszych swoich, przeto starsi aby adigantur, co też który kahał importować może, aby R.P. wiedzieć mogła, co importują i gdzie się ta składka obraca. Medium zaś exactionis od Żydów, zniósłszy się z sobą, ichm. panowie posłowie projektować mogą, aby każdy z osoby swojej po złotemu płacił, tak młody, jako i stary.

[9] Cło generalne, i to z niemałym profitem dla płacy wojsku być może, byle tylko zgęszczone prywatne po szlakach od handlujących przez różnych ekstorsyje zniesione były. [300]

[10] Z dóbr duchownych niemała by accederet quantitas, gdyby ichm. księża communi succurendo patriae, dla obrony jej chcieli contribuere, o co ichm. panowie posłowie upraszać będą collegium episcoporum, aby non recusent z pomiarkowania między sobą quantitatis certae wypłacania quotannis na wojsko.

[11] Ponieważ anno 1620 chętnie wszyscy ritus graeci pozwolili, od j.w. metropolity zacząwszy, po zł 8 z każdej włoki, a popi, którzy pół nie mają, po zł 4 od obejścia swego, zaczym spodziewać się trzeba, że in conservationem tego kraju, który nos omnes alit i teraz na ten podatek pozwolą i nie czekając determinacyi sejmu ichm. duchowni mogą między sobą componere.

[12] Inne media tyżące się aukcyi wojska przezorności ichm. panów posłów rekomendujemy.

[13] Zważając zaś terazniejsze pomnożone w Trybunałach abusus, którego dekreta są wątpliwe, zawodne, że na nich żaden się fundować nie może i swojej substancyjy być pewien, ichm. panowie posłowie z drugimi ichm. pany posłami zniósłszy się, wynajdą sposób, aby tym inkonweniencyjom skuteczniej, aniżeli przez konstytucyją anni 1726⁸⁵⁸ zabezpieczyć się mogło i środki obmyśla, przez które by uskromiona była wszelka rozwiążłość.

[14] A że przed tym z łanów R.P. niemała miała podpórę, teraz zaś nie są zupełnie zlustrowane i nad kilkaset ludzi ad auxesim wojska z nich nie wychodzi, więc ichm. panowie posłowie serio upomną się, ażeby propter maiorem utilitatem R.P. też same łany zlustrowane były i militia z nich aby niezawodnie swój miała regulamen.

[15] Z postronnemi sąsiedzkimi potencyjami dawna przyjaźń aby konserwowana była. Nihilominus instabunt ichm. panowie posłowie, ażeby pakta hadziackie, [301] jako in toto R.P. szkodliwe, zniesione były i od rozgraniczenia między państwem rosyjskim a województwy braclawskim i kijowskim komisya naznaczona była.

[16] Dogadzając prawu popolitemu de incompatibilitate pieczęci z biskupstwem krakowskim ichm. panowie posłowie instabunt, aby ks. jm. biskup krakowski⁸⁵⁹ munus cancellariatus in manus J.K.M. deponat, suplikować zaś Majestatu J.K.M. będą, aby jm.

⁸⁵⁸ Konstytucja sejmu 1726 r. „Trybunał Główny Koronny” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 215-228).

⁸⁵⁹ Jan Aleksander Lipski biskup krakowski, kanclerz wielki koronny.

panu podkanclerzemu koronnemu⁸⁶⁰ cum plena iurisdictione conferatur id munus, sine implicatione alterius in ministerium.

[17] Stwierdzone przysięgą pacta conventa, ichm. panom ministrom insynuowane, ichm. panowie posłowie obserwować domówią się, aby na dekreta wszelkiej jurysdykcji a pryncypalnie trybunalskie, marszałkowskie, które są ultimae instantiae, żadne nie wychodziły reskrypta, a które by wypaść miały, pro nihilo ważyć powinny, ne unus nec alterius iurisdictionem involvet, serio praecustodient.

[18] Mając w animadwersyje całemu światu jawne z wielkimi w ojczyźnie dowodami praetiosiora gemmis merita j.w. jm. księdza [Józefa Antoniego] Łaszcza koadiutora kijowskiego, aby w dobrotliwym pańskim sercu reprezentując zasługi predecesorów swoich, tyle lucrari mógł, kontentować go z dobroci pańskiej charakterowi jego przyzwoitym krzesłem raczył, suplikować będą.

[19] Non postrema w ojczyźnie merita j.w. jm. księdza [Wacława Hieronima] Sierakowskiego biskupa przemyskiego, jm. księdza [Józefa Andrzeja] Załuskiego referendarza koronnego, jm. księdza [Władysława] Łubieńskiego pisarza koronnego, jm. księdza [Adama Ignacego] Komorowskiego proboszcza krakowskiego, jm. księdza [302] [Józefa Tadeusza] Kierskiego przez ichm. panów posłów najjaśniejszemu Majestatowi J.K.M. do pieczęci rekomendujemy. I o to upraszać będą ichm. panowie posłowie J.K.M. p.n.m., ażeby unikając practicas w senacie z okazji spiritalis praerogativae diffidentias, jeżeli kapelusze kardynalskie wyjednać a Sede Apostolica zechce, żeby nie na inszego ex ordine senatorio biskupa, tylko na prymasa wyjednać, a tak et authoritas Maiestatis et decus Reipublicae apparebit i doznana przez niebywanie do rady z okazji tej prerogatywy diffidentia tolletur.

[20] Ponieważ j.w. jm. pan [Franciszek Salezy] Potocki krajczy koronny wioskę partykularną Klusów⁸⁶¹, między dobrami swemi dziedzicznymi leżącą, iure regio, protunc pustą i nieosiadłą, objawszy, teraz pro possibilitate gruntu z kosztem zreparował, a sam i z dawniejszych recesów i z ustawnych dla R.P. zasług recompensam meretur, przeto upraszać będą ichm. panowie posłowie, ażeby wioska pomieniona Klusów iuri terrestri haereditario tegoż j.w. jm. pana krajczego koronnego i sukcesorów jego adscribatur, a kwarta i hiberna na starostwo bełskie grodowe, jego posesyi podległe, transferatur i stamtąd zawsze za kwitami skarbu koronnego (które ab hinc na starostwo bełskie) z tym przydatkiem wydawane być mają, repetatur.

[21] Ponieważ dekret radomski w sprawie kupców tureckich z skarbem koronnym nie tak ex nexu należytości, jako bardziej dla utrzymania z Portą Otomańską spokojnego sąsiedztwa, sumę 20 tys. złp tureckim [303] kupcom za zrabowanie przez Kozaków pod Chocim przechodzących nastąpiony, salva od ur. Rzyszczewskiego komisarza i Hulewicza superintendenta prowincyi ruskiej ukraińskiej repetitione zapłacić nakazał i tenże skarb koronny, uwalniając R.P. od sąsiedzkich pretensyi, zapłacił, przeto instabunt ichm. panowie posłowie, ażeby tę wypłaconą przez skarb kwotę R.P. j.w. podskarbiemu koronnemu in calculo przyjęła, a j.w. podskarbi koronny ur. Rzyszczewskiego i Hulewicza,

⁸⁶⁰ Jan Małachowski podkanclerzy koronny.

⁸⁶¹ Klusów (Kłusów), wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, jej grunty w rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina).

braci naszych, jako niewinnych in hoc casu i za pisarzów celnych ex nexu iuramenti na instruktarz praestiti, do egzakcyi obligowanych, odpowiadać nie powinny, ażeby ullo titulo, ani sam, ani przez subordynowanych w sądzie żadnym nie inkwietował i z tej salwy plenarie uwolnił.

[22] Fundacja dawna w Rzymie od godnych niegdy antecesorów w. jm. pana [Andrzeja] Preka skarbnika grabowieckiego z Warmii postanowiona, aby renowowana była et per Rempublicam aprobowana, instabunt ichm. panowie posłowie.

[23] Nie tylko per aliquam considerationem godnych w tej ojczyźnie imion zasłużonego niegdy omni pala de domo singulariter niegdy wielkich dwóch in publicum pry-masów Mikołaja Prażmowskiego i Michała Stefana Junoszy Radziejowskiego kardynała, obydwóch utroque sanguine rodzonych dziadów jm. pana Michała Prażmowskiego starosty mszczonowskiego unci eorundem superstitis, ale mając sprawiedliwy wzgląd i chrześcijańską kompasję nad tą, która z woli i dyspozycyjei Boskiej tegoż jm. pana starostę angit ułomnością subveniendoque elinguitati tegoż jm. pana starosty ichm. panowie posłowie instabunt [304] do J.K.M. i całej R.P., aby tenże jm. pan starosta in iuribus suis feudalibus co do starostwa mszczonowskiego należy, non obstantibus quibusvis decretis assessorialibus był konserwowany i do nich restitutus iuxta obloquentiam et tenorem diplomatis śp. Jana III, ad acta metricis Regni per oblatam porrecti. Tak aby też dobra, jako i inne, to jest Łopiennik⁸⁶² z Dobryniowem⁸⁶³ w chełmskiej ziemi, konstytucją anni 1667⁸⁶⁴ wspomniane, dekretem zaś J.K.M. anni 1695 usolidowane, tanquam bona feudalia ab omnibus oneribus wolne były i oddane temuż panu staroście. A że cogente quadam rerum vicissitudine dobra dziedziczne tegoż jm. pana starosty mszczonowskiego cum iurisdictionibus po różnych miastach, osobliwie kamienicy w Gdańsku, variis variantibus odpadły modis, w kilku województwach znajdujące się stante minorennitate, pupillatu et elinguitate tegoż jm. pana Prażmowskiego w ręku różnych ichm. posesorów plus aequo et iusto conductiis inter se decretis przeładowane i zawikłane existunt, którym interesom jm. pan starosta tanquam destitutus ze wszystkiego przy swojej ułomności po Trybunałach w każdej prowincyi rady by dać nie mógł, suplikować Majestatu J.K.M. i całej R.P. mają ciż ichm. panowie posłowie nasi, aby ad exemplum konstytucyi anni 1676 titulo exemptio Żywca⁸⁶⁵ i niedawnej 1736, titulo dobra Leszno⁸⁶⁶ i inne, taż cała fortuna ex clementia J.K.M. et charitate całej R.P. per aliquam także breviori via specialem commissarium cognosci, salvari et resolvi mogła. A ponieważ zagraniczne interesa jm. pana starosty względem tak znacznej na banku paryskim [305] sumy po niegdy śp. ks. jm. kardynale Radziejowskim, dziadu tegoż, sobie legitime służącej, a przez pewne osoby variis studiis przez podejrzane dotąd cum cessionibus de lege et iure invalidissimis, tak testamentowe, jako i trybunalskie transakcye uzurpowanej, iustum u nas movet zelum, więc ichm. panowie posłowie suplikować J.K.M. nie omieszkają o promocyją i pomoc u dworu francuskiego,

⁸⁶² Łopiennik, wieś w ziemi chełmskiej (ob. Łopiennik Górny w pow. krasnostawskim, woj. lubelskim).

⁸⁶³ Dobryniów, wieś w ziemi chełmskiej (ob. w pow. krasnostawskim, woj. lubelskim).

⁸⁶⁴ Konstytucja sejmku 1667 r. „Wsi Łopienniki” (*Vol. const.*, t. 4, vol. 2, s. 293).

⁸⁶⁵ Konstytucja sejmku 1676 r. „Exemptio Żywca” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 178-179).

⁸⁶⁶ Konstytucja sejmku 1736 r. „Dobra Leszno i inne” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 322).

aby też suma kapitalna z należącą prowizją temuż jm. panu starości mogła być oddana. Toż same desiderium przez ichm. panów ministrów naszych polskich jm. panu posłowi francuskiemu ichm. panowie posłowie deferre mają.

[24] O poczynionych szkodach od przechodzących komendy jm. pana pułkownika Massaniego nowo zaciężnych ludzi, a nieznosnej jm. pana [Jakuba] Dunina referendarza koronnego, a terazniejszego starosty chęcińskiego i na fortunie, i na salwowanym ledwie życiu, krzywdzie, lubo o pańskiej nie trzeba wątpić wspaniałości, instabunt jednak ichm. panowie posłowie do dobrotliwej łaski J.K.M. pro congrua straty tak wielkiej satisfactione.

[25] Traktament konstytucją 1726⁸⁶⁷ et 1728⁸⁶⁸ corocznie do wypłacenia wojsku koronnemu naznaczony, że w skarbie koronnym za lat 4 stante revolutione jest zaległy, aby pomienionemu wojsku pro retroactis annis był wypłacony, ultronee instabunt ichm. panowie posłowie.

[26] Probata tyle dowodami ku ojczyźnie virtus jm. pana Stefana Komorowskiego chorążego pancernego j.w. jm. pana starosty kaniowskiego⁸⁶⁹ quam in dulci u wszystkich zostaje recordatione, in obsequio publico nie tylko cum discrimine azardowanego życia na rezydencji u chana krymskiego⁸⁷⁰, ale przy zniesieniu wojska otomańskiego od rosyjskich wojsk poniósłszy wielką w apartamentach wojennych szkodę, że de integro despoliatus, co przez się ex amore ku ojczyźnie tak wielką poniósł krzywdę, ichm. panowie posłowie munificencji pańskiej J.K.M. i stanom R.P. rekomendować mają, aby za tak wielkie straty de pane benemerentium ukontentowany był.

[27] Komisya do Kunegundy, dóbr dziedzicznych książąt ichm. Lubomirskich, aby in usu proventu być mogli, ichm. panowie posłowie instabunt, ^aaby była naznaczona^a.

[28] Dopomnią się ichm. panowie posłowie, aby [306] konstytucja 1649⁸⁷¹ o posłach ziemskich reasumatur, żeby poseł de quocunque crimine w izbie poselskiej oskarżony, nie w inszym sądzie, tylko w kole poselskim odpowiadał. Którego marszałek z kołem poselskim sądzić ma, a deputat do konstytucji z tejże prowincji, z której poseł iudicabitur, dekret pisać ma i promulgowany do metryki koronnej oddać ma.

[29] Otwarcie mennicy, jako publico bono potrzebnej, ichm. panowie posłowie promoverie nie zaniedbają. Które mennice że bez metalu obejść się nie mogą, więc aby fructum Góry Olkuskie przynieść mogły, o reparacyi tychże z innemi conferent województwy.

[30] Jm. pan generał artylerji koronnej aby się co sejm kalkulował et in casu niedojścia sejmu aby przed hetmanem czynił rachunki, jako żołnierz do władzy hetmańskiej należący, sub animadversione artykułów wojskowych in casu renitentiae, serio instabunt.

[31] Za odebranie rotmistrzostwa jm. panu [Aleksandrowi] Żulińskiemu żeby była recompensa sukcesorom jego ex pane bene merentium, lub też same rotmistrzostwo aby przywrócone było jm. panu [Antoniemu] Żulińskiemu.

⁸⁶⁷ Konstytucja sejmu 1726 r. „Trybunał skarbowy” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 211-212).

⁸⁶⁸ Konstytucja sejmu 1736 r. „Trybunał skarbowy” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 320-321).

⁸⁶⁹ Mikołaj Bazyli Potocki starosta kaniowski.

⁸⁷⁰ Mengli II Girej chan krymski.

⁸⁷¹ Konstytucja sejmu 1649-1650 r. „O sądach posłów ziemskich na sejmie będących” (*Vol. const.*, t. 4, vol. 1, s. 191).

[32] Ponieważ województwo bełskie z ziemią lwowską zupełnych granic nie ma, z której okoliczności więcej jak na dwie mile gruntów od dóbr magierowszczyzny⁸⁷² w. panów Głogowskich dziedzicznych do starostwa gródeckiego⁸⁷³ przez j.w. komisarzy przyznano i trzy wsie demoliowano, erekcją kościoła magierowskiego skasowano i dawną fundacją od lat sta kilkadziesiąt tegoż kościoła zniesiono, zaczym j.w. komisarzy do rozgraniczenia i o alewiacyją włożonych przez dawne taryfy na dobrach demoliowanych podatków upraszać będą ichm. panowie posłowie.

[33] Pisarstwo ziemskie lubelskie, że ma w sobie perpetuam dictaturam cum derogatione innych województw, przez co się dzieje niemała w opłacaniu się kancelaryi obywatelom innych województw krzywda, więc conferent ichm. panowie posłowie z innymi województwy, ażeby ad normam kijowskiego, braclawskiego, czernihowskiego każde województwo swoim zaszczycało się piórem i gdy województwo bełskie sędzić się będzie, aby pisarz ziemski, a in defectu jego podśudek lub sędzia ^bziemski bełski in manutentione pióra zostawali, a gdyby ziemstwo nie znajdowało się, tedy grodzki pisarz lub sędzia ^bsupplere mają i pióro podczas sądzenia się swego województwa trzymać.

[34] A ponieważ akceleracyja ^bspraw dla zagęszczenia^b w pisaniu regestrów być nie może, więc ichm. panowie posłowie zniósłszy się similiter z innemi województwy, dla prędszego pozyskania sprawiedliwości medium takowe projektować będą, aby Trybunał Piotrkowski solito more zaczawszy się, kontynuował cursum suum ad Dominicam Palmarum, Trybunał zaś Lubelski reassumpta iurisdictione more solito post Conductus ad festum Sancti Thomae kontynuował się, a potem jurysdykcyję swoją post festum Trium Regum feria secunda do Lwowa przeniósł się tak, aby poblizsze województwa w Trybunale Lubelskim, a odległe we Lwowie corocznie sądzone być mogły ad Dominicam Palmarum kontynuował się.

[35] Uważając i to, że per multitudinem spraw retardatur [307] iustitia sitientibus, pamiętać będą raczyli ichm. panowie posłowie de modo jak najsposobniejszej elekcyi ziemstw dla prędszej spraw akceleracyi modumque administrandae iustitiae wynaleźć.

[36] Coroczna praktyka nauczyła tego, jako czasem benemeriti ob invidiam starszych i mocniejszych będąc obrani deputatami, niewinne mają obstacula w Piotrkowie, przeto zabiegając temu, zniósłszy się ichm. panowie posłowie z innymi promovebunt, aby otdąd na sejmikach elekcyjonalnych przysięgali iuxta constitutionis rotham, in facie marszałka i oficyjalistów ziemskich, powtórna zaś przysięga przy skończonej funkcyjej aby zniesiona, cum hoc puncto in rotha expresso, „jakom się nie starał”, ponieważ każdemu honestus ambitus powinien być dozwolony.

[37] Że zaś kamienice po miastach upadają i stancyje dla deputatów rujnują, więc aby kwota pewna była naznaczona od województwa każdego od stancyjej i które by województwo reperowało kamienicę, tedy też sama kamienica temu województwu, a nie innemu, służyć ma.

[38] Dzieje się przeciwko wyraźnemu Boskiemu i ziemskiemu prawu, że mocniejszy słabszemu jest ciężki, gdy wiele potencya panów pozwala sobie, więc aby ta powściągnięta była, curabunt ichm. panowie posłowie rigorosissimas do konstytucyjej circumscrip-

⁸⁷² Magierów, miasto w pow. bełskim (ob. Marepiv w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁸⁷³ Gródek, miasto w woj. ruskim (ob. Городок w rej. gródeckim, obw. lwowskim, Ukraina).

tiones, aby intra sferam moc i potencja utrzymała się, osobliwie, aby dobra z pańskimi graniczące nonnullorum concivium nostrorum żadnej nie mieli agrawacyjej i gruntu przywłaszczenia, quam maxime o to ichm. panowie posłowie instabunt, aby in agrava-tionem fortun szlacheckich potentiores ludzi nadwornych, a mianowicie chorągwi lip-kańskich nie konserwowali. Którzy to Lipkowie w protekcyjej zostający, ex notis nam excessibus wielkie czynią agrawacyje, nie tylko sąsiadom, ale etiam toti Reipublicae, gdy za granice ludzie z Polski wyprowadzają i w niewolą zaprzędają.

[39] Pociągają ultra legem positivam ichm. duchowni niektóre sprawy do sądów swo-ich, więc aby sumy censuales et decimae forum saeculare ad mentem constitutionum castrense lub terrestre mieli, domówią się ichm. panowie posłowie, ad iudicium spirituale ullo modo pociągani nie byli, serio o to domówią się.

[40] Practicatur i to w Trybunałach, a cale inconvenienter, że po dekretach ferowa-nych i akceptowanych lectis inquisitionibus powtórne na drugim Trybunale wypadają inkwizycyje, przeto i w tym, gdy do adjunkcyjej w poprawie Trybunału przyjdzie, mieć będą pamięć, aby takie in posterum abusus nie działy się, ale raz lectis inquisitionibus ferowany dekret in suo zostawał robore, in dubium non vocando iuramenta testium et fidei iudicum.

[41] Nowe fundacyje kościołów aby non erigantur absque consensu Reipublicae, in-sistendo constitutioni 1719⁸⁷⁴. Te jednak, które pozachodziły, aby aprobowane były, upra-szać będą. Jako to konwent wielebnych panien wizytek lubelskich, wielebnych oo. kapucy-nów w Winnicy, wielebnych oo. augustianów witkowskich, wielebnych oo. trzynitarzów tak w Koronie, jako i W.Ks.L. przez najjaśniejszego K.J.M. Jana III wprowadzonych, ichm. panowie posłowie instabunt, aby pomienione fundacyje aprobowane były, a wielebnych panien wizytek lubelskich aby suma 60 tys. od j.w. [Stanisława] Chomentowskiego wo-jewody mazowieckiego legowana, a przez skarb W.Ks.L. winna, wypłacona była, inter-ponent.

[42] Fundusze, prawa i wolności Akademii Zamojskiej i osobom jej od najjaśniejszego Króla i najjaśniejszej R.P. nadane, także wszelkie zapisy w cale we wszystkich punktach i klauzulach równie z Akademią Krakowską wiecznymi czasy zachowane i potwierdzone, jako i przedtem w konstytucyjach annorum 1674⁸⁷⁵, 1677⁸⁷⁶, 1685⁸⁷⁷, 1699⁸⁷⁸, 1736⁸⁷⁹ we wszystkim o aprobowanie starać się będą ichm. panowie posłowie.

⁸⁷⁴ Sejm z limity 1719-1720 r. został zerwany i nie uchwalił konstytucji.

⁸⁷⁵ W 1674 r. odbyły się sejmy konwokacyjny oraz elekcyjny, nie uchwaliły takiej konstytucji. Być może chodzi o decyzje w sprawie ordynacji zamojskiej, zob. „Konfederacja generalna” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 115).

⁸⁷⁶ Sejm w 1677 r. nie uchwalił konstytucji dotyczącej bezpośrednio Akademii Zamojskiej. Być może chodzi o konstytucję „Approbacya decyzji w sprawie Ordynacji Zamojskiej” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 228).

⁸⁷⁷ Sejm 1685 r. nie uchwalił konstytucji dotyczącej Akademii Zamojskiej. Być może chodzi o kon-stitucję „Konsens Akademii Krakowskiej na kupno dobr ziemskich” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 353).

⁸⁷⁸ Sejm 1699 r. nie uchwalił konstytucji dotyczącej Akademii Zamojskiej.

⁸⁷⁹ Sejm 1736 r. nie uchwalił konstytucji dotyczącej Akademii Zamojskiej. Być może chodzi o kon-stitucję „Akademia Krakowska” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 326).

[43] Gdy zaś znaczna następuje dezolacja świątynicy Boskiej klasztoru i kościoła [308] w. oo. Bernardynów sokalskich, więc instent ichm. panowie posłowie do R.P., aby dla erygowania i transportowania cegły grunt, czyli jurysdykcja w Sokalu⁸⁸⁰, Babiniec⁸⁸¹ nazwana, z przewozem et cum omnibus attinentiis et pertinentiis podług najjaśniejszego monarchy Zygmunta III nadania i j.w. biskupów praw zezwolenia w posesyje dawnej od lat kilkadziesiąt tychże oo. bernardynów będąca, non obstante quovis decreto et complanatione przywrócona była.

[44] A że clerus ritus graeci uzurpuje sobie officia, tytułując się dziekanami, oficjami etc., więc praxim antiquam obserwując, aby in stallo popostwa simpliciter zostawali et maiores titulos nie uzurpowali, ani żadnego praeiudicium dziedzicom i posesorom jurysdykcyją jakową, która by intracie praepedire mogła non inferant, ichm. panowie posłowie curabunt. Tudzież domówią się, aby praesbiteri rithus Graeci non praetendant decimas, gdzie per erectiones decimae applicatae do kościołów rithus Romani, jako też non obstante constitutione convocationis, ażeby popowiczowie a subditatu uwolnieni nie byli prócz jednego, który by był capax ad praesbiteriatum.

[45] Wielką cierpi krzywdę województwo nasze i inne, że poddaństwa część prawie z każdej wsi uchodzi na Wołyn, Ukrainę i Podole, a gdy przyjdzie któremu ex concivibus upomnieć się o chłopą, ad primam requisitionem nie wydają, a potem toż samo chłopstwo gdzie indziej, dalej uchodzi, przez co nieznośna dzieje się krzywda i za zbiegłych poddanych pozostali podatkami gravantur. Żeby tedy każdy prędzej mógł swoją pozyskać własność, domówią się ichm. panowie posłowie, aby nie tylko ad primam requisitionem, gdy kto nie wyda chłopą, tysiąc grzywien zapłacił za niego, ale też aby wolno było łapać po gościńcach i miastach zbiegłych swoich chłopów, i owszem, gdzie by był poznany, przytrzymany i aresztowany zbiegły, tedy ten pan tej wsi lub posesor pozwem conventus, ex quo districtu uszedł in eo districtu na sądach grodzkich respondere peremptorie, ad instantiam actoris powinien, nie ekscypując sobie forum ex vi possessionis suae.

[46] Duchowieństwo swoich dóbr dziedzicznych nie mające, equestri ordini nie ubliżając sposobności trzymania dóbr, aby arendami nie obawiali się, ale curet sua templa sacerdos beneficiis et praestimoniis sibi collatis sine contenti.

[47] Wójtostwa w ekonomii samborskiej inkorporowane żeby znowu szlachcie w ojczyźnie benemerentibus rozdawane były.

[48] Na fundamencie deklaracyjej j.w. jm. pana podskarbiego wielkiego koronnego⁸⁸² jm. panu Leonowi Czapskiemu danej i w interesie rekomendacyjej upraszać będą ichm. panowie posłowie J.K.M. p.n.m., aby tenże jm. pan Czapski ex clementia najjaśniejszego Pana pane benemerentium był posilony.

[50] Dzieje się inter multos quaerimonia, że prowizyje per decem a cento nie przynoszą prowentu z racyi, że anni nastąpili calamitosi, zaczym obstabunt ichm. panowie posłowie, aby solita praxi dochodziły.

⁸⁸⁰ Sokal, miasteczko w pow. bełskim (ob. Сокаль w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁸⁸¹ Babiniec, wieś w pow. bełskim (ob. część miasta Sokal w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁸⁸² Karol Odrowąż Sedlnicki podskarbi wielki koronny.

[51] Instabunt ichm. panowie posłowie, notas mając qualitates meritorum w. jm. pana [Aleksandra] Świeżawskiego starosty cudnowskiego, aby per ascensum na podkomorstwo [bełskie] z chorągwa [bełskiego] w. jm. pana [Mikołaja Józefa] Koca, nie tylko w województwie naszym, ale in tota Republica emeriti civis, temuż jm. panu starości cudnowskiemu pomienione chorągwo bełskie, terrigenae nostro, konferowane było.

[52] Dług kilku milionowy śp. j.o. [Stanisława Jana] Jabłonowskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego sukcesorów, na publiczną R.P. i tak na głą podczas ciężkiej wojny na płacę wojsku polskiemu po garnizonach od ściany, od impetów tatarskich i innych utrzymującemu, erygowanych sum, na dobrach swoich własnych różnym kredytorom asekurowanych, a dotąd po tylu instrukcjach na sejmy ichm. panom posłom danych i przez recesa sejmowe, osobiwie lubelskiego anni 1703⁸⁸³ in satisfactione prolongowany i nie zapłacony, stanom R.P. [309] całej proponant ichm. panowie posłowie, aby na starostwach w ich teraz posesyjach będących, per modum feudi lub iuris emphiteutici tak rzetelne sumy z krzywdą wielką zaległe asekurować, lub inszy sposób indilatae satisfactionis, aby per constitutionem obmyślony mógł być.

Caetera activitati ichm. panów posłów, konformując się ad anteactas instructiones, committimus. Którą instrukcją unaniami assensu nostro in loco consultationum solito jm. panu marszałkowi koła naszego rycerskiego podpisać poleciliśmy. Działo się w Bełzie, dnia 22 miesiąca augusta r. P. 1746.

Mateusz z Wielkiego Dramina Dramiński stolnikowicz bełski, koła rycerskiego marszałek

Antoni Stanisław Deboli podczaszy horodelski, podstarości i sędzia grodzki grabowiecki, asesor m.p.

Antoni Joachim Żuliński miecznik owrucki, wiceregent grodzki grabowiecki, asesor m.p.

Antoni Pruszek Bieniewski miecznik lubaczowski, asesor

Jan Koc regent grodzki bełski, asesor m.p.

^{a-a} słowa dopisane na dole strony tą samą ręką ^{b-b} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

⁸⁸³ Konstytucja sejmu 1703 r. „Securitas sukcesorów j.w. Stanisława Jabłonowskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego” (Vol. leg., t. 6, s. 54).

224. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1746 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1746 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 311 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Wojciech Strzemiński w dniu 12 września 1746 r. [feria 2 ante festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1746].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond. 1, Opis 1, 339, s. 1379-1380 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1379.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i wszyscy obywatele województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, in locum consultationum solitum, na dzień i czas prawem postanowiony, to jest 12 mensis septembris, na poniedziałek pierwszy po święcie Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, unaniami wszystkich obywatelów assensu obraliśmy za marszałka i dyrektora obrad naszych w. jm. pana Michała Józefa Wydźgę podstolego bełskiego, pisarza grodzkiego horodelskiego. Pod którego dyрекcją absque ulla contradictione na przyszły Trybunał Koronny, tak Piotrkowski, jak Lubelski, obraliśmy i uprosili na funkcję deputacką w. ichm. panów Mateusza Dramińskiego stolnikowicza bełskiego, jm. pana Michała Zbrożka chorążego zwinogrodzkiego. W czym unanitem obrad naszych consensum tym lepiej chcąc stwierdzić, uprosiliśmy w. jm. pana marszałka koła naszego rycerskiego, aby toż same laudum nasze obrania w. ichm. panów deputatów wyżej wyrażonych wraz z w. ichm. panami ad latus jego od nas uproszonymi asesorami, ręką swoją stwierdził i ad acta grodu bełskiego per oblatam podać zlecił. Datum w Bełzie, die 12 decembris, na miejscu zwyczajnym obrad naszych, a. 1746.

Michał Józef Wydźga p[odstoli] b[ełski], p[isarz] g[rodzki] h[orodelski], marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego, sejmiku electionis iudicis deputatis marszałek m.p.

Jan Żuliński podstoli horodelski, asesor m.p.

Wojciech Rosochacki sędzic bełski, asesor m.p.

J[an] Paweł Czerniecki p. w., asesor m.p.

Kazimierz Głogowski łowczy czernihowski, asesor

225. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1746 r.

Sejmik zerwany.

1. *Manifestacja zrywająca sejmik gospodarski województwa bełskiego – Bełz, 13 września 1746 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 339, s. 1380-1381 – obłata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 13 września 1746 r. [feria 3 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1746].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1381.

Nobiles ac incolae palatinatus [1381] Belzensis manifestantur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes nobiles ac incolae palatinatus praesentis Belzensis Stephanus Bzowski, Antonius Bystrzykowski, Antonius Dunin Rajewski, Josephus Mirecki, Michael Bystrzykowski, Sebastianus Gliński, Christophorus Czechowski, Michael Czyżewski ac alii, providendo cuivis indemnitati, quoniam comitiola boni ordinis die hodierna in actu contenta in Belz nullum effectum assequi ullo modo possunt, idcirco de nullitate earundem comitiolarum ac invaliditate earundem ante intimationem earundem iterum iterumque manifestantur. Salva melioratione si necessitas expostulaverit.

2. *Informacja o zerwaniu sejmiku w Kurierze Polskim, w wiadomościach z Za-
mościa z dnia 16 września 1746 r.*

Druk: Kurier Polski nr 511 z 1746 r.

[...] Z województwa bełskiego obrani są deputatami na Trybunał Koronny ichm. panowie Dramiński stolnik bełski, [Michał] Zbrożek chorąży zwinogrodzki. Sejmik gospodarski się rozszedł. [...]

226. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1747 r.

Sejmik zerwany.

1. Manifestacja grupy szlachty zrywająca sejmik deputacki województwa bełskiego – Bełż, 11 września 1747 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 340, s. 1386 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 11 września 1747 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1747].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1383.

Mag. ac Gen. incolae palatinatus Belzensis de nullitate comitiolarum manifestantur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Mag. Stanislaus Jarczewski pocillatorida Buscensis et Gen. Michael Czaslawski, Franciscus Zarzecki, Joannes Pisarzewski, Franciscus Zeliński, Josephus patruus et Josephus filiaster Nartowscy, Jacobus Taranawiecki, Josephus Mirecki, Antonius Biestrzykowski, Casimirus Modryński, Petrus Chaszczewski, Josephus Mirecki et Casimirus Kostecki, idque quoniam nec candidati in comitiolis electorialibus Ill. Mag. iudicum deputationum pro iudiciis Tribunalitiis Regni pro functione mareschalci sunt porrecti eoque comitiolae suum effectum non sunt sortitae, idcirco obviando quibusdam inconvenientiis de nullitate earundem comitiolarum manifestant. [1387]

2. Manifestacja grupy urzędników i szlachty zrywająca sejmik deputacki województwa bełskiego – Bełż, 11 września 1747 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 340, s. 1387-1388 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 11 września 1747 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1747].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1384.

Ex parte Ill., Mag. incolarum incliti palatinatus Belzensis de nullitate comitiolarum manifestatio. [1388]

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Mag. Nicolaus Koc succamerarius Belzensis, Marianus Potocki capitaneus Grabovecensis, Joannes de Żmigród Stadnicki vexillifer Grabovecensis, Alexander Świeżawski vexillifer Lubaczoviensis, Antonius Wydźga dapifer Grabovecensis, Michael Komorowski venator Buscensis, Josephus Rulikowski pocillator Belzensis, Thomas Polanowski venator Belzensis, Josephus Koc venator Horodlensis, Michael Komorowski venator Lubaczoviensis, Antonius Głogowski, eiusque nominis Terlecki, Casimirus Głogowski dapifer Żydaczoviensis, Antonius Pruszek Bieniewski ensifer Lubaczoviensis, Josephus Ołtarzewski dapifer Różanensis, Lucas Trembiński pocillator Drohicensis, Nicolaus Sokół, Adalbertus Strzemiński, Stanislaus Białobocki terrestris, Johannes Koc castrensis regentes Belzenses, Mathias Wierzbicki pincerna Plocensis, patriotas et dignitarios indicti palatinatus Belzensis manifestati sunt, idque praevidendo cuivis indemnitati eiusdem palatinatus, siquidem comitiolae palatinatus eiusdem Belzensis ad mentem legis positivae hic in Belż sub die hodierna in actu con-

tenta celebrari solitae, ob varias contradictiones nonnullorum incolarum supra exarati palatinatus ante electionem et promulgationem Mag. mareschalci electionis Ill. Mag. iudicum deputatorum ad Tribunal Regni non sunt effectuatæ, nil quidquam derogando libero veto, ne in posterum aliquod ex eodem palatinatu intuitu acsi electionis Ill. Mag. deputatorum oriatur laudum, obviando illicitis praxibus iterum iterumque manifestantur.

3. Informacja o zerwaniu sejmiku w *Kurierze Polskim*, w wiadomościach z Zamościa z dnia 15 września 1747 r.

Druk: Kurier Polski nr 563 z 1747 r.

[...] Sejmiki deputackie łucki, bełski, włodzimierski i czernihowski zerwane. [...]

227. Sejmik gospodarski w Bełzie, 12 września 1747 r.

Sejmik zerwany.

1. Manifestacja zrywająca sejmik gospodarski województwa bełskiego – Bełz, 12 września 1747 r.

Rp. CDIAUL, Fond I, Opis I, 340, s. 1394 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 12 września 1747 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimæ Virginis Mariæ proxima a. D. 1747].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1385.

Incolae palatinatus Belzensis de nullitate comitiolarum manifestantur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. Josephus Magiera Mirecki, Thomas Niemiera, Simon Jaworski, Antonius Biestrzykowski, Leo Bohusz, Josephus Budzyński, Michael Ochocki, idque praeviendo integritati palatinatus Belzensis, quoniam comitiolae boni ordinis sub actu hodierno, ad mentem legis agitari solitae etiam ante promulgationem Mag. mareschalci nullum sortitae sunt effectum, idcirco de nullitate earundem comitiolarum boni ordinis iterum iterumque manifestantur.

228. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 19 sierpnia 1748 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 19 sierpnia 1748 r. – Warszawa, 10 czerwca 1748 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 33, s. 373 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatował Gen. Bazyli Kamiński w dniu 12 sierpnia 1748 r. [feria 2 post festum Sancti Laurentii Levitae et Martyris proxima a. D. 1748].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 230, s. 328 – oryginał drukowany; w grodzie grabowieckim oblatował Nob. Antoni Łukomski w dniu 12 sierpnia 1748 r. [feria 2 post festum Sancti Laurentii Levitae et Martyris proxima a. D. 1748]; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 341, s. 1286-1291 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Piasecki w dniu 9 sierpnia 1748 r. [feria 6 in vigilia festi Sancti Laurentii Levitae et Martyris a. D. 1748].

Druk: AS 1733-1763, s. 431-433.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1748 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 325-327 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Ignacy Rudnicki w dniu 9 września 1748 r. [feria 2 in crastino festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1748].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 341, s. 1404-1407 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1387-1389.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe prześwieatnego województwa bełskiego rycerstwo, zjechawszy się do Bełza, ad locum solitum consilii, na fundamencie uniwersału J.K.M. na przedsejmowe, sześcią niedzielami sejm ordynaryjny poprzedzające, sejmi-ki, to jest na dzień 19 miesiąca augusta, prawem koronnym czas determinowany, za jednostajnym wszystkich ichm. zgromadzonych assensem, inflante Spiritu obraliśmy sobie za marszałka koła naszego rycerskiego in ordine do sejmikowania w. jm. pana Antoniego z Głogowca Głogowskiego skarbnika grabowieckiego, probatum patriae vi-
rum, wszystkich antecesorów jego omnium virtutum successorem, nam zaś z własnych cnót jego placentium w ojczyźnie i województwie naszym bełskim omni gratitudine meritissimum.

Pod którego dyrekcyją, przy zasiadających uproszonych ichm. panach ad latus jego asesorach, in congreonio obrad naszych uprosiliśmy e medio sui unanimi omnium assensu do funkcyi poselskiej solius prudentiae et consilii viros, j.w. jm. pana Marcjana z Potoka Potockiego grabowieckiego etc. starostę, cuius gloriam non tantum insigne nomen verum etiam ipsa probat virtus, j.w. jm. pana [Szczęsnego] Czackiego nowogródzkiego etc. starostę, utilem omni consilio virum, j.w. jm. pana Aleksandra

z Dylewa na Świeżawach Świeżawskiego cudnowskiego etc. starostę, qui quot proceres [326] regum tot consiliorum autor, j.w. jm. pana Stefana Komorowskiego stolnika bełskiego, omni gloria dignitateque ornatissimum.

Którzy to ichm. panowie posłowie zjechawszy na termin przypadający sejmu walnego do Warszawy, obrady publiczne całej ojczyzny, znosząc się z ichm. panami z innych województw posłami, ażeby ojczyzny naszej desideria przy najchwalebniejszych ich radach skuteczny wzięty koniec, tak, aby ich consiliis circa bonum publicum suppleatur patria. Upraszamy przy tym i zalecamy ichm. panom posłom naszym, niewygasła im za to w pamięciach naszych zapisując obligacją, aby we wszystkim według podanej sobie instrukcyi, seorsim ręką marszałkowską podpisanej, a przez nas uchwalonej, sprawić się raczyli, a co najskuteczniejszego, najpomyślniejszego ojczyźnie zważą, to saluberrimis suppleant consiliis.

Które to laudum, jako też i osobną instrukcją w. jm. panu marszałkowi koła naszego rycerskiego wraz z w. ichm. panami asesorami przy nim zasiadającymi podpisać zleciliśmy i żeby do ksiąg grodzkich bełskich per oblatam terażniejsza obrad naszych uchwała concordibus omnium votis postanowiona, podana była, prosiliśmy. Datum w Bełzie, die 19 [327] augusti 1748 a.

Antoni z Głogowca Głogowski skarbnik grabowiecki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Antoni Gintowt Dziewiałtowski miecznik bełski, asesor

Felicjan Rostkowski asesor

Jan Kazimierz Wydźga obserszter, asesor m.p.

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1748 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 317-321 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Ignacy Rudnicki w dniu 9 września 1748 r. [feria 2 in crastino festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1748].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 341, s. 1399-1404 – oryginał; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1391-1395.

[1] Wielowładność Najwyższego Pana nic uszczęśliwieńszego ojczyźnie naszej z osobliwszego względu swego dać nam nie mogła, kiedy najjaśniejszego p.n.m. Augusta III augustissimum et perfectissimum, bo trzeciego na Majestacie ulokowała, którego Majestat i władza już od lat kilkudziesiąt szczęśliwie nam panująca, solas dulcedines infert, bo nie tylko z ojcowskiego względu swego bono prospicit patriae wszystkich ojczyzny synów hojną obdarza szczodroblivością, ale też cóżkolwiek ku ojczyźnie naszej z zagranicznych potencyi niepomyślnego upatruje, to jako kochający ojczyzny Pan własnymi swemi siłami alter Atlas daje repressalia, gdzie i teraz prospiciendo bono publico, ażeby usłabić potentiarum impetus wszystkie chęci i usilność starania w uni-

wersale terażniejszym do najprędszej, najpotrzebniejszej i najsposobniejszej aukcyi wojska wszystkich concives obowiązując, wyraża. Zaczynam za tak wielkie pieczętowanie ojczyzny naszej tenże Pan, per quem reges regnant, najdłuższego panowania przy wszelkiej swobodzie przedłuża wieki i nigdy niezwykniętego nam konserwuje Króla, do którego my z najgłębszym Majestatowi jego za wzgląd i pieczętowanie spieszymy podziękowaniem i w osobach ichm. panów posłów województwa naszego jednym sercem i usty należytą wierność wyznajemy, te eksponując votum, że póki wieku stanie, póty panowania W.K.M. p.n.m. tak nam słodzącego staje.

[2] Zwykle zachowanie początku sejmowania ichm. panowie posłowie ad normam praw ojczyzny annorum 1690⁸⁸⁴, 1699⁸⁸⁵ et 1736⁸⁸⁶ z porządkiem konsultacyi obserwowac [318] curabunt i marszałka izby swojej absque remora, etiam pluralitate votorum in hac szczególnie elekcyi marszałka sejmowego currenda, zniósłszy się z innemi województwami, nie zaniedbają, in aliis vero materiis liberum veto etiam jednego posła w animadwersyi być powinno.

[3] Co zaś idzie de securitate interna et externa, która przy aukcyi wojsk najbezpieczniejsza, o której przeszła instrukcja dość plenissima verborum copia okryśliła, zaczynam nie tylko ten punkt, ale i inne w tejże instrukcyi dość lucidissime wyrażone, ciż ichm. panowie posłowie wraz z innemi ichm. panami posłami pro integritate patriae godnemi swemi radami uprojektują.

[4] Że zaś w przeszłej instrukcyi wielu ichm. swoje wyrazili desideria, które już illorum cura wzięły skutek, zaczynam żeby potrzebniejszym materyjom nie czyniły trudności, te z przeszłej instrukcyi excluduntur. Jako to punkt o j.o. jm. księdzu biskupie krakowskim⁸⁸⁷ ratione pieczęci, która już oddana i godnością subselii uspokojony. Punkt w ichm. Komorowskich, prymacyjalną godnością nam pożądaną determinowany. Desideria ichm. panów, jm. pana [Leona] Czapskiego, jm. pana starosty cudnowskiego⁸⁸⁸, jm. pana Jabłonowskiego⁸⁸⁹ już są uspokojone. Inne zaś punkta wszystkie, którekolwiek tylko w przeszłej znajdują się instrukcyi, te wszystkie, aby swój koniecznie wzięły skutek, mocno ichm. panowie posłowie instabunt. In supplementum zaś przeszłej instrukcyi te jeszcze desideria [319] w terażniejszej adduntur.

[5] Zagęściły się częste od duchowieństwa o dziesięcinę do jurysdykcyi swoich przeciwko prawom ojczystym pociągania, zaczynam ażeby te abusus zagrodzone były, ażeby ad saeculare forum o też dziesięciny i cokolwiek tylko tangit bona terrestria ich, były instytuowane aktoraty, ichm. panowie posłowie etiam cum discrimine sejmu instabunt.

⁸⁸⁴ Konstytucja sejmu 1690 r. „Objaśnienie konstytucyi dawniejszych o porządku sejmowania” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 371).

⁸⁸⁵ Konstytucja sejmu 1699 r. „Alternata laski” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 33).

⁸⁸⁶ Konstytucja sejmu 1736 r. „O porządku sejmowania” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 323).

⁸⁸⁷ Jan Lipski kardynał i biskup krakowski, wcześniej również kanclerz wielki koronny.

⁸⁸⁸ Aleksander Świeżawski starosta cudnowski.

⁸⁸⁹ Stanisław Wincenty Jabłonowski wojewoda rawski – chodziło o długi należne mu po dziadku, Stanisławie Janie Jabłonowskim kasztelanie krakowskim i hetmanie wielkim koronnym.

[6] ^aPopowiczów zaś ichm. księża biskupi rithus graeci bez prezenty dziedziców święcić nie powinni i o to instabunt ichm. panowie posłowie^a.

[7] Dość wielu konstytucyjami cła wszystkie zniesione są, jednakże his non attentis po wielu miejscach cum aggravatione status nobilitaris wydzierają, gdzie i na komorze brzeskiej, która tylko dla kupców na oddanie cła jest instalowana, tak gdy teraz statki szlacheckie ze zbożem do Gdańska idące pod też cło są pociągane, więc żeby ad normam województwa brzeskiego od cła były wolne.

[8] Tudzież defluitacja alias commercia bogacące państwa, jako wszystkim są potrzebne krajom, tak gdy teraz nie tylko przeciwko prawom koronnym zabraniającym wszystkich tamów i młynów na rzekach portowych mocno się zagaściły młyny i tamy, aby starostowie etiam admota nobilitate contra refragarios legis powstawszy, takowe tamy i młyny de plano demoliowali i wolne przejścia navigantibus uczynili. O co serio ichm. panowie posłowie instabunt.

[9] Pakta hadziackie, jako będąca ojczyzna naówczas w wielkiej klęsce, prementi admisit necessitate, a żadnym dotąd sejmem nie są utwierdzone, i owszem, na przeszłych sejmach z różnych województw ichm. panowie posłowie one sufferre conabantur, przeto i ichm. [320] panom posłom naszym zalecamy, aby nie tylko pakta hadziackie, jako R.P. szkodliwe, zniesione były curent, ale też i na fundamencie tychże paktów wysłała komisya, skrypta i transakcje jako przedtym, tak i teraz penitus zniesione były, fortiter instabunt.

[10] A że Kurlandyja, dawno do R.P. należąca, dotąd nie jest in suo statu, aby od R.P. nie odpadła i żadnej agrawacyi od postronnych monarchów nie podlegała, zniósłszy się z innemi województwami utriusque gentis, aby in corpore R.P. dawnych swoich praw i ciężarach R.P. zostawała, ichm. panowie posłowie serio instabunt.

[11] Jm. pan podskarbi koronny aby kalkulacją czynił, etiam po niedoszłym sejmie, czego uchowaj Boże, oraz aby plebeis personis pisarstw na komorach nie konfrował, ani komór nie arendował, ani też extraneis wypuszczał.

[12] Żydzi aby winami nie handlowali i do komór się nie interesowali, ale od nich oddaleni byli, serio ichm. panowie posłowie cum congreonio wszystkich województw posłami curabunt.

[13] ^aJako jest przyznana suma przez konstytucyje na starostwie buczniowskim⁸⁹⁰ 24 tys. złp niegdy Gabrielowi Silnickiemu za zasługi jego, którego tymże starostą buczniowskim był, tak concernit sukcesorów jego, o to obligujemy ichm. panów posłów, aby successoribus Silniecianis z tegoż starostwa suma omnino po nim była wypłacona, dopomnią się ciż ichm. panowie posłowie według dawnych instrukcyi^a.

[14] Ponieważ wiele fundacyi wcale niepotrzebnych de nova radice przeciwko prawu ojczystemu, z oczywistą alienacją successorum directorum, przez co z ubliżeniem znacznym służby wojennej zagaściło się, przeto takowej fundacyi aprobaty ichm. panowie posłowie dozwolić nie mają, i owszem, [321] o skasowanie in foro competenti

⁸⁹⁰ Bucznów, miasteczko w ziemi halickiej, centrum starostwa niegordowego (ob. wieś Буцнів, w rej. tarnopolskim, obw. tarnopolskim, Ukraina).

wszelkich transakcyi eo nomine nastąpiionych upraszać powinni podług konstytucyi anni 1699⁸⁹¹.

[15] A że j.w. bełskiego⁸⁹² i podolskiego⁸⁹³ wojewodów publica dla R.P. czułość, praca, utrzymywanie dla publicznej całości przychylności pilna Majestatowi dotąd żąda klemencyjonalnej łaski J.K.M. i R.P., obligujemy ichm. panów posłów, aby powagą swoją zjednoczywszy dawne z tego imienia zasługi carpant poma nepotes.

Caetera activitati ichm. panów posłów, konformując się ad anteactas instructiones, committimus. Którą to instrukcją unaniami assensu nostro in loco consultationum solito w. jm. panu marszałkowi koła naszego rycerskiego podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, dnia 19 miesiąca sierpnia r. P. 1748.

Antoni z Głogowca Głogowski skarbnik grabowiecki, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Antoni Gintowt Dziewiałtowski miecznik bełski, asesor

Felicjan Kostka Rostkowski asesor

Jan Kazimierz Wydzga oberszter m.p.

^{a-a} tekst dopisany na marginesie inną ręką, we właściwym miejscu znak #

229. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1748 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1748 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 313-314 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Tomasz Ochocki w dniu 9 września 1748 r. [feria 2 in crastino festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1748].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 341, s. 1407-1408 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1397.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego zjachawszy ad locum consultationum solitum tu, do Bełza, na dzień i czas prawem postanowiony, to jest 9 miesiąca września, a poniedziałek pierwszy po święcie Narodzenia Najświętszej Panny Maryi, unaniami wszystkich obywateli assensu obraliśmy za dyrektora obrad

⁸⁹¹ Być może chodzi o konstytucję sejmu 1699 r. „Zapłata woysku y Trybunał Skarbowy” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 30-31).

⁸⁹² Antoni Michał Potocki wojewoda bełski.

⁸⁹³ Wacław Rzewuski wojewoda podolski.

naszych i marszałka w. jm. pana Antoniego Gintowta Dziewiałtowskiego miecznika bełskiego. Pod którego dyrekcją na przyszły Trybunał Koronny Piotrkowski i Lubelski e medio nostri, absque ulla contradictione, na funkcją deputacką obraliśmy i uprosili w. ichm. panów Antoniego Głogowskiego skarbnika grabowieckiego i Kazimierza Wydźgę cześnika buskiego.

W czym unanimem obrad naszych consensum chcąc utwierdzić, obligowaliśmy w. jm. pana marszałka koła naszego rycerskiego, aby też same laudum electionis j.w. panów deputatów wyż wyrażonych wraz z w. ichm. panami asesorami ręką swoją [314] utwierdził i ad acta grodu bełskiego per oblatam podać zlecił. Datum w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 9 września r. 1748.

Antoni Gintowt Dziewiałtowski miecznik bełski, marszałek koła rycerskiego m.p.
Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski c[ześnik] l[ubaczowski], asesor m.p.
M[arcin] Dydyński asesor, skarbnik grabowiecki m.p.
F[raniszek] Świeżawski asesor, starosta pełczyński m.p.
Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, asesor m.p.

230. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1748 r.

Sejmik zerwany.

1. *Manifestacja zrywająca sejmik gospodarski województwa bełskiego – Bełz, 10 września 1748 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 341, s. 1413-1414 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 10 września 1748 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1748].

Ex parte Mag. Jordan ac aliorum contra comitiola manifestatio.

Gen. Adamus Jordan pocillator Smolensciensis, Franciscus et Josephus Wróblewscy fratres inter se germani, Josephus Chyliński, Thomas Cichocki, Michael Czyżewski et Josephus filius Czyżewski, Adamus Witanowski, Joannes Witkowski idque praevidendo omnimodae indemnitati suae de nullitate comitiolarum boni ordinis palatinatus praesentis Belzensis quoniam nec electio [1414] Mag. mareschalci earundem comitiolarum est subsecuta.

2. Manifestacja poborców województwa z powodu niemożności złożenia rachunków na zerwanym sejmiku gospodarskim województwa bełskiego – Bełż, 10 września 1748 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 341, s. 1414 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 10 września 1748 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1748].

Ex parte Mag. Antoni Żuliński et Josephi Dąbski de nullitate comitiolarum manifestatio.

Mag. Antonius Żuliński ensifer Ovrucensis, districtus Belzensis et Josephus Dąbski pocillator Buscensis, terrae Buscensis palatinatus eiusdem exactores, praevidendo indemnitati suae quoniam comitiola boni ordinis palatinatus Belzensis ab actu electionis praefatorum Mag. exactorum suum non sunt quolibet assertitae anno effectum nec ad finem perfectum deveniunt, exindeque calculum exactionis suae praestari manifestantes moderni ob non subsecutos praemissos comitiolas boni ordinis non valet. Id circo praevidendo iteratae indemnitati suae quoniam calculum praefatum electionis suae praestare parati erant, manifestantur.

3. Manifestacja Cyriaka Radeckiego podstolego horodelskiego w sprawie uzurpcji urzędu podstolego przez Józefa Benedykta Leszczyńskiego oraz informująca o prezentowaniu przywileju podczas zerwanego sejmiku gospodarskiego – Bełż, 10 września 1748 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 341, s. 1414-1415 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 10 września 1748 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1748].

Ex parte Mag. Radecki ratione certarum rerum et praetensionum factarum manifestatio.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia [1415] Belzensia personaliter veniens Mag. Cyprianus Radecki subdapifer Horodlensis, praefectus cohortis loricatae J.K.M., succamerarii Lublinensis⁸⁹⁴ siquidem comitiola boni ordinis in solia eventu disruptae, in quibus privilegium super subdapiferatum Horodliensis Mag. manifestans Ill. et Mag. incolis palatinatus licet privatim reproduxerit, publice tamen uti moris est reproduceturus erat, nec inde alieni succumberet in suprafato subdapiferatu dubietati alicuius aut ex Mag. Ill. incolis ignorantiae, tam de nullitate superscriptionis Mag. Leszczyński praeteritarum comitiolarum die hesterna sollicitè expletarum assessoris et eiusdem tituli indebite usurpatoris iterum iterumque manifestatur.

⁸⁹⁴ Jan Franciszek Nowosielski podkomorzy lubelski.

231. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1749 r.

Sejmik próbowano zerwać – ostatecznie uchwalono laudum, wybrano deputatów, których uznano za legalnych (zob. Deputaci, cz. 4, s. 355).

1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1749 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 329-330 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jakub Ciołkowski w dniu 16 września 1749 r. [feria 2 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1749].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 342, s. 1489-1690 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1481-1491.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego na sejmik deputacki, na miejsce obradom naszym zwyczajne tu, do Bełza, zjechawszy, najprzód Supremo Numini, który Divina sui benedictione consilia publica adimplere nam pozwala, powinno uczyniwszy dzięki, przy zagajeniu terażniejszego sejmiku przez j.w. jm. pana Józefa Lipskiego kasztelana bełskiego, unaniami voto uprosiliśmy za marszałka koła naszego w. jm. pana Antoniego Głogowskiego skarbnika grabowieckiego, deputata Trybunału Koronnego Lubelskiego z województwa naszego, tudzież czyniąc zadosyć prawu koronnemu ad electionem j.w. ichm. panów deputatów na przyszły Trybunał przystępując, e medio nostri emeritos toga et sago in Republica viros, a obywatelów województwa naszego, j.w. panów Eustachego Potockiego starostę tłumackiego i Antoniego Granowskiego starostę tarnogórskiego za sędziów i deputatów na przyszły Trybunał Koronny obraliśmy i laudum niniejsze j.w. jm. panu marszałkowi wraz z ichm. pany asesorami podpisać zleciliśmy, i ad acta authentica województwa naszego per oblatam podać. Działo się w Bełzie, in loco [330] consultationum solito, dnia 15 miesiąca września r. 1749.

Antoni Głogowski skarbnik grabowiecki, marszałek województwa bełskiego m.p.

Stanisław Dzierżek asesor m.p.

Antoni Koc p[odkomorzyc] b[ełski], asesor m.p.

Franciszek Świeżawski asesor m.p.

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, asesor m.p.

2. *List Mariana Potockiego starosty grabowieckiego do Antoniego Stanisława Debolego sędziego grodzkiego grabowieckiego z informacją o sporze na sejmiku w sprawie nominacji nieposesjonata na urząd regenta grodzkiego grabowieckiego – Bełż, 15 września 1749 r.*

Rp. *AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 232, k. 90 – kopia:* W. jm. panu Debolemu sędziemu grabowieckiemu, m.w.m. i kochającemu bratu.

W., m. panie sędzio grabowiecki m.w.m. panie i bracie.

Deklarowałem jm. panu Kazimierzowi Głogowskiemu stolnikowi żydaczowskiemu regencyją grabowiecką, na którą lubo jm. pan Badowski przysiągł, gdy jednak podczas sejmiku terażniejszego de impossessione jego wszczęła się kwestyja i per plures concives województwa bełskiego o to conventus byłem, że impossessionatus hac gaudet functione, przeto umyśliłem temuż jm. panu Głogowskiemu i ex ratione posesyi i jako do tej funkcyej zdolnemu konferować regencyją. W.m. pana obliguję, abyś circa primam incydecyji sądu kadencyi, tegoż jm. pana Głogowskiego juramentu wysłuchać raczył. Co wyraziwszy piszę się w.m.m. pana.

Marian Potocki s[tarosta] g[rabowiecki] mancipium Mariae

Locus sigilli

Przytomnym będąc tej ekspedycyi najniższą moję w.m.m. panu wyrażam submisyją, o też łaskę suplikując.

C. Potocki

3. *List Józefa Antoniego Lipskiego kasztelana bełskiego do księdza Michała Woźdżickiego podkanclerzego koronnego – b.m., 16 września 1749 r.*

Rp. *Bibl. Jag., rkp. Przyb. 10/52, k. 103 – kopia:* Kopia listu j.w. jm. pana Lipskiego kasztelana bełskiego do j.w. jm. księdza podkanclerzego, die 16 septembris 1749.

Doświadczywszy nie raz w niebytności na sejmiku deputackim bełskim przeciw prawu deputatów elekcyi, dla atencencyi sprawiedliwszego blisko przeszłego sejmiku sam zjechałem, ale łaska Boska, że z tego sejmiku żywo wyjechałem. Gdy bowiem szlachta zacna przeciwko nominacyi mojej marszałka z kontradykcyją odezwiała się, przyjaciele ichm. panów Potockich okrutnym tumultem na nich się porwali, a gdy jeden z kontradycentów ad stallum meum uciekł i za mnie się schronił, ledwie się przy nim i mnie nie dostało. Gdyby częścią uważniejsi concives, częścią kapłan z Najświętszym Sakramentem wyszedłszy, tumultu tego nie uskromił. Którego więcej nie czekając, z liczną szlachtą cum protestatione wyjść musiałem do kancelaryi, ale nie zastawszy i nie doczekawszy się tam regenta ani susceptanta, doczekałem się znowu na siebie inwazyi i ekspulsiyi z kancelaryi. O czym moje i innych concivum w postronnych

grodach świadczą protestacje. Z takiego tedy sejmiku mieli się uradzić deputatami ichm. panowie starostowie tłumacki⁸⁹⁵ i tarnogórski⁸⁹⁶. Co że jest z wielkim zgwałceniem iurium libertatis, senatoriae dignitatis, praerogativae nobilitatis et securitatis publicae, jakom się o to coram actis authenticis Regni manifestował, tak j.w. w.m. panu godnemu ministrowi i przez j.w. w.m. pana samemu Majestatowi pańskiemu hanc laesionem iurium libertatis donoszę, abyś temu ex alto consulere i mnie ad resistendum łaską pańską wesprzeć i umocnić raczył. Z niewzruszoną wiarą ku najjaśniejszemu Panu i osobiłszą weneracją.

4. *Odpowiedź księdza Michała Wodzickiego podkanclerzego koronnego na list Józefa Antoniego Lipskiego kasztelana bełskiego – Drezno, 1 października 1749 r.*

Rp. *Bibl. Jag., rkp. Przyb. 10/52, k. 103 – kopia:* Respons na ten list jm. ks. podkanclerzego de data w Dreźnie, die 1 octobris 1749.

Pracowita j.w. w.m. pana a prawdziwie senatorska na blisko przeszłym sejmiku bełskim atendencyja im chwalebniej godna jest, ile in exemplum do innych nawet województw, tym żałośniej słyszę o tym, że mu sejmik ten ubliżył nieco expectatos fructus jednostajnej zgody i zupełnej wszystkich satysfakcyi. Diversitatem sensuum et animorum niepodobna u nas pochwalić, że jednak ta non necessario quidem contingenter tamen wypływa ex praerogativa libertatis, lekarstwa innego na to nie mamy, praeter moram et tempus, azali przyszłe czasy naprawią defectus praesentium. J.w. w.m.m. panu tenerrime dziękuję, że mię de transactis informować racyzysz, abym wiedział, jak mam j.w. w.m. pana prudentiam, zelum et fidem depraedicare przed Majestatem pańskim i przeciwnym (jeżeli by się jakie znalazły) relacyjom i impresyjom, obviare. Jestem partykularnie z obowiązana do służenia ochotą.

5. *Odpowiedź Józefa Antoniego Lipskiego kasztelana bełskiego na respons księdza Michała Wodzickiego podkanclerzego koronnego – b.m., 26 października 1749 r.*

Rp. *Bibl. Jag., rkp. Przyb. 10/52, k. 103v – kopia:* Respons j.w. jm. pana kasztelana bełskiego na respons jm. księdza podkanclerzego, die 26 octobris 1749.

Respons j.w. w.m. pana de data 1 octobris z Drezna, szukając mię na Rusi, tu dopiero znalazł. Który pro magno solatio in praesenti tribulatione przyjąwszy, z powinnym j.w. w.m. panu dziękuję respektem. Miarkując zaś contenta listu j.w. w.m. pana cum progressu et eventu sejmiku bełskiego deputackiego, muszę sobie opóźnić, żem niedostateczną o nim uczynił relacją, kiedy mi wyrażasz jakoby miał obwiniać di-

⁸⁹⁵ Eustachy Potocki starosta tłumacki.

⁸⁹⁶ Antoni Granowski starosta tarnogórski.

versitatem sensuum et animorum ex praerogativa libertatis provenientium, tudzież deklarujesz z dobroci swojej obviare przeciwnym o mnie przed Majestatem relacyjom.

Nie to systema powinno było być listu mojego i prawdziwej o sejmiku bełskim relacyi, nie miałem narzekać na diversitatem sensuum ex libertate sentiendi provenientium, do których plus quam sexagenarius na sejmikach i sejmach przywykłem i które z zupełnym zachowaniem libertatis et civilitatis z starzałą z ziomkami i bracią mojami przyjaźnią i konfidencyją mógłbym być ad uniformitatem przyprowadzić, ale excessum niektórych braci, którzy damnanda licentia et violentia na szlachtę kontradukującą z wielkim tumultem, in oppressionem liberi veto bić porwali się i gdy jeden ex contradicentibus ad stallum meum uciekł i za mnie się schronił, na mnie samego tę furię wywarli i podobno bić chcieli, gdyby też przy mnie obrony od uważniejszych braci i od Boga z zakrystyi wyniesionego nie widzieli.

Ten mój żal nie na diversitatem sensuum, ale o opresyją szlacheckiej wolności i senatorskiej godności, i przez to samo nie na lada zerwanie, ale o zgwałcenie sejmiku powinienem był donieść j.w. w.m. panu, którego jeżeli przedtem dokładnie nie wyeksplikował, praesentibus elucido. Nie miałem prosić o justyfikację sprawiedliwego w tym razie procederu mojego, że jako in loco sacro consultationum z bracią, szlachtą, pospołu ze mną oprymowaną, contra insolitam in libertate et aequalitate potentiam protestowałem się, tak i ad acta publica Regni zanieść musiałem protestacją, ale o protekcją oppressae libertatis et senatoriae dignitatis do Majestatu pańskiego przez j.w. w.m.m. pana rekurs czyniłem, o którą i teraz tym bardziej i wyraźniej Majestatowi pańskiemu suplikuję, im więcej gwałtu iurium libertatis et Maiestatis per usurpationem deputacy z województwa bełskiego i przez zniesienie Trybunału per aversitatem potentiam dwóch regimentarzów wojskowych w Piotrkowie widziałem i pogróżek nie tylko przeciwko osobie mojej, ale et contra tranquillitatem publicam nasłuchałem się, i tej protekcji pańskiej przez łaskawą rękę j.w. w.m.m. pana oczekiwać będę, z nieustającą obligacją i weneracją.

6. *List Józefa Antoniego Lipskiego kasztelana bełskiego do księdza Michała Wodzickiego podkanclerzego koronnego ze szczegółowym opisem wydarzeń na sejmiku deputackim w Bełzie – Warszawa, [zapewne po 8] listopada 1749 r.*⁸⁹⁷

Rp. 1 *Bibl. Jag., rkp. Przyb. 10/52, k. 110-113 – kopia:* Kopia listu j.w. jm. pana kasztelana bełskiego do j.w. jm. księdza podkanclerzego koronnego z Warszawy, die novembris pisanego. *Inne rękopisy:* **Rp. 2** *AGAD, Zbiór Przyjemskiego 4, s. 819-825 – kopia:* Kopia listu j.w. jm. pana kasztelana bełskiego, do jm. księdza podkanclerzego koronnego pisanego a. 1749.

⁸⁹⁷ Relacja ta pisana musiała być na pewno po 6 października, kiedy to zainaugurowano pracę Trybunału w Piotrkowie, ponieważ zawiera opis dalszych czynności kasztelana bełskiego na Trybunale. W samej relacji wspomniana jest również data „8”, zapewne listopada, jako datacja kolejnego, nie odnalezionego niestety, listu podkanclerzego do kasztelana.

Nie godzi mi się zamilczeć winnego podziękowania za powtórny j.w. jm. pana dobrodzieja de die 8 currentis⁸⁹⁸ respons, a co miałem pro superfluo beneficio j.w. w.m. pana, deklarowaną łaskę przeciwnym o mnie, jeżeliby się jakie znalazły, przed Majestatem pańskim relacyjom i impresyjom, obviare. Teraz słysząc z wielką niesprawiedliwością in vulgum rozsiane, osobliwie jedne, jakobym ja, senator, zerwał sejmik, drugie, jakobym przeciwko sprawiedliwej elekcyi deputatów bełskich malitiose miał się opowiadać w Piotrkowie, nie tylko dobrotliwą dla siebie j.w. w.m. pana justyfikacją, ale i dostateczną dla J.K.M. p.m.m., żeby wiedział co się stało i osądził kto winien, kto nie winien, kto nagany, kto nagrody godzien, relacją potrzebną być rozumiem, którą od początku tego niepomyślnego i niepraktykowanego w ojczyźnie przypadku, oczywisty świadek i pacyjent opisuje.

Naprzód tedy, gdy rano w dzień sejmiку deputackiego zeszli się do mojej stancyi ichm. panowie urzędnicy województwa bełskiego natenczas przytomni i liczna nobilitas, po braterskim i poufałym powitaniu poszliśmy ad locum consultationum solitum, do kościoła oo. Dominikanów. Tam peractis sacris, wyprowadziwszy z dewocyją i rewerencyją Sanctissimum do zakrystyi, powróciliśmy do kościoła i miejsce swoje zasiadłszy, explorato sensu et consensu concivium zagailem sejmik i do łaski marszałkowskiej nominowałem jm. pana [Józefa] Olszewskiego chorążego bełskiego. [110v]

Po której nominacyi zaraz kilku ichm. szlachty odezwali się z kontradycyją i protestacyją contra actum sejmiку i do grodu protestować się poszli. Ja w tym razie pro more solito uprosiłem kilku ichm. e gremio, aby pomienionych ichm. kontradycjentów o powrót ad locum consultationum i o przywrócenie activitatis sejmiку upraszali. Którą delegacyją po kilka razy powtarzając, stało się, że niektórzy ichm. szlachta powrócili activitatem, jeden tylko jm. pan Chyliński nie chciał powrócić z kancelaryi grodzkiej, pretendując koniecznie przyjęcia protestacyi, której gród przyjąć nie chciał, co jest przeciwko prawu.

His stantibus numerosa nobilitas alegując i upewniając, że jm. pan Chyliński nie jest possessionatus, nalegała na mnie, żebym albo jm. pana chorążego bełskiego⁸⁹⁹ do łaski uprosił, albo innego nominował. W czym dogadzając popularitati, upraszałem jm. pana chorążego bełskiego, aby do stolika marszałkowskiego condescendere raczył, ale jm. pan chorąży per reverentiam nobilitaris veto wymówiwszy się z tej funkcyi, ja natychmiast nominowałem jm. pana [Stefana] Komorowskiego stolnika bełskiego, który simili motivo wymówił się. Po nim drugi jm. pan [Józef] Komorowski stolnik horodelski i jm. pan [Antoni] Granowski starosta tarnogórski i książę jm. Czetwertyński, jeden po drugim ode mnie nominowani wymówili się.

Jm. pan [Antoni] Głogowski deputat Trybunału Lubelskiego na ostatek ode mnie nominowany, gdy się zabrał do stolika marszałkowskiego, jm. pan Prek o to zaraz cum solenni protestatione odezwał się, o co na pomienionego jm. pana Preka wielu ichm. szlachty, przyjaciół ichm. panów Potockich, podobno i dworzan, z wielkim impetem rzucili się. Który evitando furorem, uciekł ad stallum meum i za mnie się schronił. Nie

⁸⁹⁸ Zapewne 8 listopada 1749 r., wcześniejszy list Lipskiego do podkanclerza datowany był na 26 października; zatem odpowiedź nań mogła zostać napisana 8 listopada.

⁸⁹⁹ Józef Olszewski chorąży bełski.

tylko w ogłoszonej contra progressum jm. pana Głogowskiego et contra actum sejmiku preferując protestacyi, ale większą jeszcze contra oppressionem et oppressores liberi veto ac nobilitaris status oświadczając.

A tak jm. pan Prek mną się zasłoniwszy, pomieniony impet na mnie z wielką krzywdą osoby i honoru oparł się. O co ja z ichm. pany oficjalistami w jednej formie ze mną siedzącymi zdumiały na tak wielką opresyją wolnego głosu szlacheckiego i osoby mojej, z samego niebezpieczeństwa więcej odwagi biorąc, medio in fremitu et tumultu protestowałem się i nie wiem, jak by się był ten impet skończył, gdyby był kapłan na uskromienie jego cum Sanctissimo z zakrystyi do kościoła nie wyszedł. Ale i ten pobożny kapłana na uskromienie tumultu proceder nie podobał się tumultuariis, gdy jeden z nich kapłana za komżą, czyli za suknią wzięwszy, od ołtarza do zakrystii powrócił.

A w tym jm. pan Głogowski, nie uważając na to, że od jm. pana Chylińskiego w grodzie na uczynienie protestacyi siedzącego, zabrana activitas sejmiku i jm. pana Preka przytomną protestacyją zatamowana, a przez opresyją osoby jego i mojej zupełnie zgwałcona, ważył się mimo [111] nominacyją mnie (jako natenczas primo in ordine) przyzwoitą wprzód tego tumultu (tak że znowu kapłan cum Sanctissimo wyjść musiał) wykrzyknąć „vivat deputaci”, nie wiedząc którzy. Które samo „vivat deputaci” w pośrodku tumultu ja usłyszawszy, z wielu ichm. pany urzędnikami i szlachtą protestowałem się solennie o zgwałcenie liberi veto nobilitaris et senatoriae dignitatis, i z tymiż ichm. mijając tumult wielki, drzwiami pobocznymi kościoła przy stallum moim zaraz będącemi, przez klasztor poszedłem i do kancelaryi udałem się.

Tam przyszedłszy, a nie zastawszy jm. pana regenta ani susceptanta, i nie mogąc go znaleźć i doczekać się, umyśliłem z ichm. pany urzędnikami i szlachtą przytomnemi napisać protestacyją i podpisaną od wszystkich zostawić na stole w kancelaryi. Którą dyktując już prawie ku końcowi, w tym jm. pan Głogowski, mniemany marszałek z bracią swojemi rodzonym i stryjecznym, i z innymi wielu, z wielką furią naszedł mnie, grożąc i protestacyją deklarowaną chcąc wydrzeć mi, a na ostatek koniecznie się napierając żebym tę protestacyją zdał. Co ja na przyczynienie przez to większego gwałtu i winy jm. pana Głogowskiego i adherentów jego uczyniłem. A gdy wołali na mnie, że tak ze mnie płatki miały lecieć, jako z tej zdartej protestacyi, unikając maiorem furorem z ichm. przyjaciółmi swemi wyszedłem z kancelaryi, manifestując się jednak, tak o tę inwazyją w kancelaryi, jako i o pierwsze gwałty w kościele, in loco consultationum solito, osobie mojej i jm. panu Prekowi, tudzież całemu aktowi sejmikowemu et iuris libertatis ac senatoriae dignitatis uczynione.

Tym się ichm. invasores nie kontentując, za idącym mną z ichm. przyjaciółmi swojemi do stancyi pogonili, i na rynku jedni, osobliwie ichm. panowie Głogowscy mnie samego, drudzy syna mego, inni jm. pana podczaszego buskiego⁹⁰⁰ i jm. pana podwojewodzkiego chełmskiego, osobliwie jm. pan Radecki, z wielką furią atakowali, gwałtem wymuszając parolu ode mnie, że nie uczynię protestacyi. Tak że gdyby byli szczęściem na ten tumult nie nadeszli ichm. panowie [Jerzy] Oźga starosta byszewski i Koc podkomorzyc bełski, Bóg wie do jakiej by byli przystąpili rezolucyi.

⁹⁰⁰ Stanisław Lipski podczaszy buski.

Przyprowadzony tedy od pomienionych ichm. z przyjaciółami mojemu do stancyi, tam znowu wiele leży od ichm. poniosłem, osobliwie od jm. pana Józefa Radeckiego.

Na ostatek ku wieczorowi, gdy ichm. panowie Potoccy starostowie tłumacki⁹⁰¹ i grabowiecki⁹⁰² przyszli do mnie z wielką frekwencyją przepaszając, żebym odstąpił swojej protestacyi, jedni ichm. prosili, drudzy grozili, trzeci lżyli, słyhać było i to: „Rozsiekać tego dziada”. Jm. pan Głogowski, osobliwie mniemany marszałek, raz mnie prosił, drugi raz lżył i na kogoś się furyjował, mówiąc że: „Chcieli mnie odepchnąć od deputacyi, ale nie dokazali tego, pokażę co mogę, że sam uczynię konfederacyą”. [111v] Ja zaś z wszelkim respektem dla ichm. panów tłumackiego i grabowieckiego starostów, przekładając ichm. wielki gwałt wolności i senatorskiej godności, tudzież aktowi sejmikowemu na osobie mojej i jm. pana Preka uczyniony, jakom dla siebie wielkie nefas zakładał, cierpieć i dysymulować tych gwałtów tak ichm. panom tłumackiemu i tarnogórskiemu starostom perswadował, aby przez respekt godnych imion swoich, per calcatas leges, a ledwo nie przez rozlanie krwi szlacheckiej i senatorskiej nie pretendowali funkcyi deputackiej, oświadczając się oraz, że in tuitionem legum et oppositionem illegitime praetensae deputationis, etiam na inchoakcyą Trybunału jechać gotowem.

Jakoż gdy noc głęboka uspokoiła tumult, ja insomnis evitando periculum i zabiegając gwałtownie pretendowanej deputacyi, nie spodziewając się oraz żeby w którymkolwiek grodzie województwa bełskiego przyjęta była protestacyja, do sąsiedzkiego województwu bełskiemu, grodu włodzimierskiego po północy wyjechałem i przyjechałem we wtorek na noc, a we śródę rano uczyniłem protestacyą⁹⁰³, co i inni ichm. bełżanie uczynili.

Utrzymując tedy constanter tuitionem legum, lubom się nie spodziewałem, żeby per contemptum earundem ichm. panowie tłumacki i tarnogórski starostowie nie tylko z zerwanego i zgwałconego sejmiku mieli iść do deputacyi, przecież in omnem eventum na inchoakcyą Trybunału Piotrkowskiego pojechałem, a o dwie mile od Piotrkowa od przyjaciół moich de magnis diffidationibus przeciwko mnie odebrawszy przestrożę, propter securitatem stanąłem w kolegium oo. Jezuitów. [...]

⁹⁰¹ Eustachy Potocki starosta tłumacki.

⁹⁰² Marian Potocki starosta grabowiecki.

⁹⁰³ Zob. CDIAUK, Fond 28, Opis 1, 168, k. 167.

232. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1749 r.

Sejmik zerwany.

1. *Manifestacja Wojciecha Młozewskiego, Macieja Tormuza i Józefa Czyżewskiego zrywająca sejmik gospodarski województwa bełskiego – Bełz, 16 września 1749 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 342, s. 1503 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 16 września 1749 r. [feria 3 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1749].

Ex parte Gen. Młozewski ac aliorum de nullitate comitiolarum manifestatio.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. Adalbertus Młozewski, Mathias Tormuz, Josephus Czyżewski patriotae palatinatus Belzensis manifestati sunt in eo quoniam comitiolae boni ordinis die hodierna obstanti libero veto multorum eiusdem palatinatus patriotarum sunt disruptae, nec electio mareschalci subsecuta, idcirco succurrendo voci liberae circaque anteriora lauda et praecipue anni 1745 persistendo de nullitate anni praesentis comitiolarum manifestantur.

233. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 23 czerwca 1750 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 23 czerwca 1750 r. – Warszawa, 11 maja 1750 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 33, s. 771 – oryginał drukowany; w grodzie buskim oblatowano w dniu 9 czerwca 1750 r. [feria 3 ante festum Sanctorum Viti et Modesti Martyrum proxima a. D. 1750].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 344, s. 17-19 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Mag. Sebastian Tatarowicz podstoli smoleński w dniu 2 czerwca 1750 r. [feria 3 intra octavas festi Sacratissimi Corporis Christi Domini a. D. 1750]; **Rp. 3** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 55, s. 479 – oblata, tylko formułka aktykacyjna w księdze protokołów; w grodzie horodelskim oblatowano w dniu 13 czerwca 1750 r. [Sabbatho ante festum Sanctorum Viti et Modesti Martyrum proximo a. D. 1750]; **Rp. 4** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 232, k. 164 – oryginał drukowany; w grodzie grabowieckim oblatował Mag. Sebastian Tatarowicz podstoli smoleński w dniu 8 czerwca 1750 r. [feria 2 ante festum Sanctorum Viti et Modesti Martyrum a. D. 1750].

Druk: AS 1733-1763, s. 471-472.

2. *Instrukcja Augusta III dana posłowi na sejmik przedsejmowy w Bełzie 23 czerwca 1750 r. – Warszawa, 11 maja 1750 r.*

Rp. *Bibl. Oss., rkp. 3829, k. 35-35v – oryginał.*

Druk: AS 1733-1763, s. 471-472.

Instrukcja od J.K.M. p.n.m. na sejmik przedsejmowy województwa ^abełskiego^a dnia 23 miesiąca czerwca r. P. 1750, przed sejmem ekstraordynaryjnym dwuniedzielnym w Warszawie przypadającym, ur. ^aIgnacemu Konarzewskiemu^a, posłowi od J.K.M. z kancelaryi wielkiej koronnej dnia ^a11^a miesiąca ^amaja^a roku tegoż dana. [...]

^{a-a} tekst wpisany w puste miejsce innym atramentem

3. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 czerwca 1750 r.*

Rp. 1 *CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 68, s. 1225-1226 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Piasecki subdelegat grodzki bełski w dniu 25 czerwca 1750 r. [feria 5 in crastino festi Nativitatis Sancti Joannis Baptistae a. D. 1750].*

Inne rękopisy: Rp. 2 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 344, s. 154-156 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1405-1427.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego ad locum consultationum solitum tu, do Bełza, na dzień dzisiejszy, uniwersałem od J.K.M. p.n.m. sejmikowi przedsejmowemu wydanym naznaczony, zjechawszy się.

Najprzód, uznając przychylnie J.K.M. dla dobra pospolitego staranie et iustam pańskiego serca super hocce dolendum fatum ojczyzny względem zagęszczonych w sądach niesprawiedliwości displicentiam, dlaczego oddalenia J.K.M. p.n.m. sejm ekstraordynaryjny, convocando status ojczyzny złożyć nam raczył, debiti amoris et homagii ku najjaśniejszemu Panu curam et sollicitudinem paternam nam prezentującemu wyrażamy reverentiam, życzący sobie aby sub augusto Augusti nomine in diebus augusti, w czasie sejmowania naznaczonym optatam sprawiedliwości świętej mogliśmy colligere messem. Ad consortium tedy senatus i delegowanych posłów z województw na czas sejmowania naznaczony e medio nostri, po nastąpionej pluralitate votorum, nemine contradicente elekcyi, uprosiliśmy za posłów w. ichm. panów Jana Stadnickiego chorążego, Antoniego Wydźgę stolnika grabowieckich, Maurycego Kurdwanowskiego starostę baranowskiego, Adama Świeżawskiego podstolego grabowieckiego. Którzy assumptam na siebie provinciam funkcyi poselskiej, że in hac sola materia korektury Trybunałów i zabezpieczenia we wszelkich sądach zachodzącym inkonweniencyjom promowować będą, non immiscendo alias materias jako fideliter wypełnią, juramentem korroborowali i tymże w. ichm. panom posłom instrukcją per concives województwa

naszego ułożoną zaleciliśmy do utrzymania. Obligując onychże, aby ad succurendum zasmuconej ojczyźnie serca i głosy swoje łączyli i niniejsze laudum ręką w. jm. pana Waleriana Trembińskiego podsędką ziemskiego lubelskiego, na sejmik terażniejszy marszałka obranego, [1226] wraz z w. ichm. panami asesorami, aby było podpisane, zleciliśmy. Datum w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 23 czerwca roku 1750.

Walerian z Trembina Trembiński podsędek ziemski lubelski, marszałek sejmiku poselskiego prześwietnego województwa bełskiego m.p.

M[ichał] T[omasz] Wydzga podstoli bełski, podstarości i sędzia grodzki horodelski, asesor m.p.

Jako asesor podpisuję Stanisław Dzierżek miecznik buski

Franciszek Świeżawski asesor, m.p.

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski jako asesor m.p.

Antoni Żuliński asesor m.p.

4. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 czerwca 1750 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 68, s. 1259-1282 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Piasecki subdelegat grodzki bełski w dniu 25 czerwca 1750 r. [feria 5 in crastino festi Nativitatis Sancti Joannis Baptistae a. D. 1750].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 344, s. 156-173 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1405-1427.

Instrukcja na sejm ekstraordynaryjny warszawski, die 4 augusti w roku niniejszym 1750 agitować się mający, ichm. panom Janowi Stadnickiemu chorążemu grabowieckiemu, Antoniemu Wydzdze stolnikowi grabowieckiemu, Maurycemu Kurdwanowskiemu staroście baranowskiemu, Adamowi Świeżawskiemu podstolemu grabowieckiemu, posłom od prześwietnego województwa bełskiego obranym, w Bełzie die 23 iunii a. 1750 in loco consultationum solito dana.

Jako przez administrowaną sprawiedliwość państwa gruntują się i w dobrym bywają zachowane porządku, tak przeciwnie, gdy per sinistras praw koronnych interpretationes depravatur taż sama święta sprawiedliwość, niszczyć i upadać muszą. A że w R.P. naszej w Trybunałach i innych sądach zagaściły się niesprawiedliwości et inconvenientiarum abusus, krzywoprzysięstwa nie raz popełnione, także [1260] iniquitas praevaluit iustitiis, skąd na całą ojczyznę obawiać się kary Bożej, aby owe (uchowaj Boże) Pisma Świętego nie sprawdziły się słowa „Regnum non modo a gente ad gentem, verum a familia ad familiam transferentur propter iniustitiam”, jeżeli ojczyzna nasza wcześniej temu by nie zabiegła. A widząc J.K.M. p.n.m. curam et sollicitudinem paternam, który najjaśniejszy Pan omnes status R.P. dla ugruntowania sprawiedliwości w państwie naszej ojczyzny convocavit, sejm ekstraordynaryjny wyż wyrażony złożywszy, przetoż i województwo nasze bełskie z należytej dla dobra pospo-

litego przychylności przez ichm. panów posłów obranych zdanie swoje wyraża w niżej wyrażonych propozycjach.

Imo. Że z wielką dla całej ojczyzny krzywdą Trybunał Koronny w Piotrkowie, w roku przeszłym na samej reasumpcyi, niepraktykowanym jeszcze w ojczyźnie naszej rozszedł się sposobem, czemu zabiegając, aby takowe in post non eveniant casus przy reasumpcyjach Trybunałów i przez takowe abusus servilia subiecta, plenam electionem na sejmikach nie mając, ani podług prawa zasiedziałej [1261] posesyi ad hocce sacrum iustitiae przez same tylko instalując się promocyje, wstępu nie miały, sprawiedliwie zaś obrani deputaci, że tylko promocyi nie zażywający i subiekcyi nie czyniący, nieraz cum rubore od tej funkcyi odstrychnieni, liberum aditum do instalacyi na tęż funkcją deputacką mieć mogły, instabunt ichm. panowie posłowie, aby elekcyja na Trybunał deputatów i reasumpcyja Trybunału w Piotrkowie takowym terminari mogły sposobem, ażeby osoby zgodne i funkcyi deputackiej capaces et terrigenae w czasie sejmikom deputackim naznaczonym na funkcją deputacką wybierane były. I ciż deputaci na Trybunał Koronny obrani, już nie w Piotrkowie, ale in loco consultationum solito każdemu województwu i ziemiom, in facie obywatelów województwa i ziemi jurament, rotha w konstytucyi 1726⁹⁰⁴ expressa, wykonali. I taż przysięga wykonana in actis proprii districtus non recedendo przy podpisach w protokole wojewody lub kasztelana, bądź podkomorzego, albo urzędnika sejmik deputacki intymującego i innych urzędników tegoż województwa lub ziemi i powiatów oraz marszałka deputackiego i asesorów, aby była zanotowana i każdy deputat takową mający wyjętą przysięgę, pri-die reasumpcyi Trybunału Piotrkowskiego ad acta terrestria Siradiensia per oblatam podać ma. Równie i duchowni deputaci in capitulo jurament [1262] wykonawszy, ad acta suprascripta per oblatam instrument elekcyi swojej cum juramento authentice wydany podawać mają.

I ciż deputaci, tak duchowni, jako i świeccy takowe rzetelne lauda cum juramentis expletis mające, w czasie reasumpcyi Trybunału Piotrkowskiego marszałka sposobem w konstytucyi 1726 opisanym obrawszy, do sądzenia spraw przystąpią. A jeżeliby który deputat ob infirmitatem lub quem casum na samą reasumpcyją nie zjachał, byle tylko choć praepostere zjachawszy, reale laudum cum juramento, modo quo supra ad acta zapisane, pokazał, tedy do instalacyi deputackiej funkcyi to mu wcale obstaro nie powinno. A gdyby deputat który irreale laudum sobie zmyśliwszy, miał tej funkcyi appetere, tedy post legitimam deductionem ma być poenis de compillatoribus actuum officiosorum karany i od funkcyi odsądzony. Oraz tej karze podlegać będzie ten, kto by irreale laudum cum juramento deputatowi niebędącemu legitime obranemu podpisać ważył się. I takowe sprawy zaraz po reasumpcyi Trybunału Piotrkowskiego sądzone być mają. A jeżeliby obiciens illegitimitatem elekcyi deputackiej zadając, przez jakikolwiek sposób był retrusus przy reasumpcyi, libera actio obicienci każdego czasu, czy to do Piotrkowa, czyli Lublina zjachawszy, reservatur i post plenariam [1263] na deputacie funkcją niesłusznie, sine reali laudo et juramento prezentującym deductionem, takowy ma być od funkcyi odsądzony i poena suprascripta karany. Przy której reasumpcyi Trybunału Piotrkowskiego żeby ichm. deputaci bez żadnej asystencyi ludzi

⁹⁰⁴ Konstytucja sejmku 1726 r. „Trybunał Główny Koronny” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 215-228).

zbrojnych przyjeżdżali oraz do konstytucji 1726 przychylając się, ministri status et belli na reasumpcjach Trybunałów nie znajdowali się. Oraz i żołnierze kwarciani i nadworni podczas reasumpcyi nie bywali quocunque praetextu, prócz tych ludzi, którzy ad assistentiam Trybunałowi pro praesidio komenderowani będą.

2do. A ponieważ novi casus novus formant leges w cyrkumstancji niedojścia Trybunału dla zerwanych sejmików, więc in tali casu, utinam non practicando, aby J.K.M. uniwersały na sejmiki deputackie wydawał. A że czas krótki przed reasumpcją Trybunału Piotrkowskiego non capit drugich sejmików agitować, więc czas sejmikom deputackim aby był naznaczony w pierwszy poniedziałek po Wniebowzięciu Najświętszej Panny. A jeżeliby sejmik poselski w tym czasie przypadł, tedy po skończonym sejmiku poselskim deputacki zaczynał się.

3tio. Nic bardziej nie może trapić synów ojczyzny, jako gdy w swoich krzywdach żałujący się słusznej sprawiedliwości dla siebie nie odbierają, która w Trybunałach i sądach [1264] niegodziwemi depravatur sposoby. Czemu lubo zabiegając, osobliwie zagęszczonym korupcyjom i praktykom po Trybunałach czynionym, konstytucja 1726 dwojaką przysięgą, tak przy zaczęciu, jako i zakończeniu funkcji deputatom naznaczyła, rozumiejąc, że jeżeli non ipsa honestatis ratio, przynajmniej tak ściśle przysięgi obowiązek ab hocce nefando ausu to strzymać może i do wypełnienia sprawiedliwości pociągnie. Że jednak znajdują się takowe na Trybunałach osoby deputackie, którzy pominąwszy prawo koronne, zagęszczonemi korupcjami i oczywistym czynieniem praktyk, sumienia swoje obciążają, inni nie będący funkcji deputackiej capaces, przez różne promocyje dla utrzymania prywatnych pryncypałów swoich interesów na Trybunale zachodzących i gdyby cum depressione oczywistej sprawiedliwości vota swoje ad placitum tych, którzy na tę funkcją onychże instalują, dających, tej funkcji appetunt, przeto luboli rzecz ciężka alienis dominari velle consciuntis, przynajmniej ob solum metum rigoris lege extendendi, aby takowe osoby wstręt mieli w takowe niegodziwe wdawać się sposoby, ichm. panowie posłowie w tej okoliczności takowe podają refleksyje, „aby w każdym pocziwość kochającym i independenter się mającym sędziu deputacie plena et iusta^a pokazała się capacitas. Ciz deputaci indukty sprawy [1265] każdej accurate z obu stron wysłuchawszy, stronom i wszystkim przytomnym wynijść za kratki kazawszy, vota swe każdy ex stallo sui^a aperta stuba dawali, lub też, gdyby na pierwszych kryskach deputaci nie zgodzili^a się, po dwóch wotach aperta stuba danych, gdy do trzecich krysek przychodziłoby, na ustęp strony i przytomni wychodzić mają i na trzecich kryskach sentencyje podczas ustępu aby ferowali. Nikt jednak ad votum dającego deputata quovis praetextu wrywać się et impedire nie ma, sub poenis de violatione securitatis iudiciariae irremissibiliter extendendis. I na którą sprawę pluralitas krysek zajdzie, takowa sentencyja ma być nieodstępnie przez deputatów sentencyjarz i registr trzymających, wpisana. I żeby w regestrze fusius sentencyja mogła być wyrażona pod wpisem, registra in quarto mają być opraviane. I takowe wpisane sentencyje w sentencyjarzu marszałek i dwóch deputatów podpisywać mają. A gdyby deputat sentencyjarz i registr trzymający po wypadłych sentencyjach instantanee sentencyją ferowanego dekretu wpisać renuisset, takowy jako suspectus de corruptione et practica, poena de corruptentibus karany być ma. Co i o marszałkach trybunalskich rozumieć się ma, jeżeliby sentencyi wpisanej w sentencyjarz podpisać renuisset instantanee.

4to. A że i ten invaluit w Trybunałach abusus, że [1266] po ferowanych sentencyjach i przeczytany dekrecie przez illacyje tenże sam Trybunał dekreta znosi, przeto aby constitutur, iż illacyje ad omnia w dekrecie mogą być wnoszone, a które by illacyje saperent eversionem dekretu ferowanego, takowe admitti nie powinny i przez pisarza ziemskiego, lub pióro trzymającego, etiam gdyby iudicii declaratio wypadła na tę illacyją, sentencyją ferowanego dekretu znosząca, promulgowana ani skonnotowana być nie ma, sub nullitate takowych deklaracyi i sub poena 1000 marcarum super parte takową deklaracyją procurante extendenda.

5to. A lubo konstytucya 1726 aggravatis przez niesprawiedliwie ferowane dekreta chcąc uczynić levamen, liberum passum relewowania się a decretis vim legis sapientibus przez termina eo nomine wydane pozwoliła i dekreta trybunalskie vim legis sapientia, aby na drugim Trybunale kasowane były, obostrzyła, że jednak litigantes personae virtute huiusce beneficii legis choć w sprawiedliwych sprawach na kilkunastu nie chcą poprzestać dekretach, in exviscerationem drugiej strony temerariam promowując vexam, przeto tej inkonweniencyi zabiegając, obstabunt ichm. panowie posłowie [1267] reasumując konstytucyje 1578⁹⁰⁵, 1607⁹⁰⁶, 1633⁹⁰⁷ i inne o ważności dekretów, aby skrócenie prawnych procesów takowym subsequi mogło sposobem. Iż gdyby ex primo termino noviter zaczęta była sprawa promowowana i w onejże wypadłby dekret, na którym strona którakolwiek sentiens se laesum poprzestaćby nie chciała, tedy stronie, która by się mieniła być ukrzywdzoną, przeciwko temu dekretowi per terminum ex vi legis chcącej, beneficio lege concessio uti non abuti, raz tylko promowować sprawę było pozwolono i post resolutionem tego terminu ex vi legis, która by strona lucraretur dla siebie iudicatum, zaraz po przeczytany dekrecie in facie sądu et adstantium ma przysiąc, nie przez żadnych substytutów, ale osobą swoją na tę rotę: „Jako do otrzymania tego dekretu ani daniem deputatom korupcyi, ni też czynieniem praktyk, ani przez żadne instancyje lub obietnice, ani sam przez się, ani przez żadne subordynowane osoby deputatów nie ujmował, ani nikogo do tego namawiał, ani wie, jeżeli kto do utrzymania tej sprawy miał to czynić, ale na samą zdawszy się sprawiedliwość, ten dekret ^b ferowany otrzymałem etc.”. Po której wykonanej modo quo supra przysiędze dekret takowy żadnym sposobem, ^czachowując beneficium tylko^c ex vi noviter repertorum ^diuxta praescriptum legis concessum^d, wzruszany być nie ma przez żadną stronę. A który by litigiosus [1268] takowy znalazł się, chcący akcyją przeciwko takowemu dekretowi promowować, takowy sessione turrica pół roku więzy i 4 tys. grzywien et refusione damnorum ma być karany. Która by zaś strona zyskawszy dla siebie dekret, przysiąc nie chciała, eo ipso ma in causa succumbere, excepta vera infirmitate, w której ad mentem legis dylacyja ma być pozwolona i po przyjsciu do zdrowia iuramentem evincenda.

6to. A że znajdują się takowe osoby, którzy spraw żadnych w Trybunale nie mając, ani ad exercitia palestry należąc, dla samych rozdawania korupcyi i czynienia praktyk

⁹⁰⁵ Konstytucja sejmku 1578 r. „Utwierdzenie dekretów” (*Vol. const.*, t. 2, vol. 1, s. 410).

⁹⁰⁶ Konstytucja sejmku 1607 r. „O dekretach trybunalskich” (*Vol. const.*, t. 2, vol. 2, s. 346).

⁹⁰⁷ Konstytucja sejmku 1633 r. „O niewynoszeniu mandatów za dworem, na zniesienie dekretów trybunalskich” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 2, s. 211).

w Trybunałach bawią się, ad quos nefandos ausus duchowne osoby immiscentur, przeto reasumując statut 1368, titulo „Procurator” i konstytucyją 1726, znosząc temu stanowi nieprzystojny zwyczaj, domówią się ichm. panowie posłowie, aby osoby duchowne nie tylko praktyk czynić, ale i spraw żadnych promowować nie ważyli się. I gdyby której osobie duchownej etiam przez inkwizycję dowiedziono było, takowa osoba duchowna post convictionem in praemissis ma być pro poenis personalibus ad officium spirituale odesłana, a zaś poenas cruminales w Trybunale [1269] extendendas, jako corrumpens luere ma. Osoby zaś świeckie, którzy żadnych interesów nie mając w Trybunałach, „długą rezydencją” bawiąc się, praktyki czynią, takowi salva deductione poena sessionis turris przez pół roku et crumenalibus extendendis karani być mają, ac pro incapacibus uznawani być mają. Żeby zaś in numerum palestry takowe osoby, które exercitia iuris w palestrze nie odprawują, nie cisnęły się, dla samych tylko czynienia praktyk, przeto ad solas tylko causarum promotiones publicznie na Ratuszu palestra aby miała swoje exercitium, nie wdając się w żadne praktyki i namowy z deputaty. Instabunt ichm. panowie posłowie aby circa reasumptionem Trybunałów registr palestra, to jest patronów i onychże agentów, był spisany co Trybunał, i ręką j.w. marszałka podpisany, circa iudicium terrestre konserwowany. Który by zaś znajdował się nie będący in numero palestry, a w Trybunale rezydencją swą założywszy, bawił się i praktyki czynił, jako suspectus de corruptione termino tacto conventus, ma być poena de corruptentibus sancita karany.

7mo. Referując się do konstytucji 1726, patronowie i agenci [1270] w Trybunałach, aby była szlachta i przysięgli iuxta rotham w konstytucji 1726 expressam. Ten punkt do juramentu dokładając, że „deputatów w żadnej sprawie quovis modo et praetextu, ani sam przez się, ani przez subordynowane osoby korumpować będzie, ani z onemi praktyk czynić, ani pryncypałowi do dania korupcyi i czynienia praktyk rady i sposobów dodawać będzie etc.” A tę przysięgę tak zostający ad praesens w palestrze, jako i wstępujący do palestry tak w Piotrkowie, jako i w Lublinie coram iudiciis terrestribus, in facie Trybunałów przy reasumpcyi onych wykonywać będą. A kto by przeciwko wyraźnej przysiędze czyniąc, in hoc nefando ausu był redargutus etiam per inquisitionem, takowy ad instantiam cuiusvis termino tacto conventus, nie tylko a palestra remotus, ale incapax cuiusvis honoris et officii uznany być ma. Którzy ichm. palestra, circa explendum juramentum genealogiae procedencyi swojej exacte spisawszy et documentis realibus et pateticis publice wypróbawwszy, ad acta iudicii terrestres ingrosować podadzą. [1271]

8vo. A lubo konstytucja anni 1726 praescripsit tabellam, siła ma być od jakich dekrétów pisarzowi ziemskiemu płacono oraz w kancelaryjach trybunałskich od wyjęcia, że jednak ultra praescriptam tabellam tak u pióra, jako i w kancelaryjach trybunałskich depaktacyje, non observata lege expressa, dzieją się, przeto najprzód domówią się ichm. panowie posłowie, aby ad normam województwa kijowskiego, wołyńskiego, braclawskiego i czernihowskiego pisarze ziemscy każdego województwa i ziemi podczas kadencyi rejestru swego województwa dekreta w Trybunale pisali i kancelaryje swoją ziemską constituent. In casu zaś fatorum podśudek ac post sędzia, a gdyby i tych nie było, deputat swego województwa na miejscu pisarza pisać mają. Oraz reasumując też samą konstytucję 1726, rigor aby imponatur, iż jeżeliby pisarz ziemski, tudzież

podśudek lub sędzia, lub też deputat trybunalski pióro trzymający, plus ultro nad kwotę in tabella wyrażoną od strony, której wyciągnął, tedy ad illationem partis iniuriatae kwotę extorsive wziętą ma wrócić, una cum poena mille marcarum, o co forum z rejestru poenalium Trybunału Lubelskiego do windykacji każdego czasu conceditur. Co i o kancelaryjach trybunalskich, [1272] gdyby ultra tabellam od wyjęcia transakcyi wyciągać mieli, rozumieć się ma. ^aCiż pisarze według prawa w protokół wpisane dekreta^a instantanee czytać mają et in triduo stronom wydawać.

9no. Chcący subvenire quam celeriori spraw in iuriatorum disiudicationi, czemu aby farrago rejestrów non impediatur, ile że przez wnoszone excepcyje z rejestru i wpisów czasu niemało ubywa, oraz zabiegając kapcyjom, które spod cudzych wpisów przez czynione i uznawane koneksyje practicantur, instabunt ichm. panowie posłowie, aby do dobrego porządku sądenie spraw w Trybunale Koronnym przyprowadzone było, registra militarium, officii, cassandarum, conservatarum i inne quovis titulo vocitata registra, aby zniesione były, ale tylko same registra wojewódzkie, complectentes w sobie omnia genera causarum, sądzone były. Oraz że sprawy expulsionum et tactorum jako najprędzszego potrzebują rozsądenia, te dwa registra aby conserventur. W który rejestr taktowy sprawy deductionis nobilitatis, arianismi, aby się mieścić mogły. Rejestr zaś fisci et omnia genera causarum fisci do Trybunału Radomskiego aby były odesłane. Trybunałowi zaś Lubelskiemu czasu sądenia [1273] a Dominica Conductus Paschae po limicie Piotrkowskiego, usque ad feriam 2 post Dominicam Ramis Palmarum przeciągnąć, quo in tempore limity deputaci powtórna przysięgę, rotha w konstytucyi 1726 expressa, aby wypełniali. Registra expulsionum et tactorum po odsądzonych dwóch województwach interrupte przez dni ośm continuo cursu aby były sądzone, tak gdy zacznie się sądzić kadencyja rejestrów wojewódzkich, aby tylko same sprawy województwa przez kadencyi naznaczonej były sądzone. Jako też podczas kadencyi rejestrom expulsionum i taktowemu naznaczonym, wojewódzkie aby registra nie były brane, tylko same expulsionum et tactorum continuo cursu, też registra tempore circumscripto brane być mają. W czym jednego deputata oppositio aby animadversibilis była. Rejestr directi mandati dla samych spraw j.w. deputatów et excessuum intra moenia i ten rejestr każdego czasu ma być brany. Sprawy zaś cum incarcerationis i inne facti, do rejestru taktowego aby były odesłane i kto by w takowych sprawach do rejestru directi mandati pociągał, poenam evocationis 2000 marcarum luat i processa, i dekreta jako ex incompetenti registro eo ipso nullitatis mają być rozumiane. Rejestr [1274] poenalium iuxta praescriptum konstytucyi 1726 aby był brany i sądzony, a gdyby podczas swojej kadencyi rejestr którego województwa odsądził się, tedy registra expulsionum i taktowy przez czas kadencyi tegoż województwa sądzone być mają. A gdyby i te registra expulsionum i taktowy były odsądzone, dopiero natenczas następującego województwa rejestr ma być brany. Regenci ziemscy rejestrów instantanee w rejestr wpisy iuxta nexum konstytucyi 1726 aby wpisywali, a to który wpisu pierwiej requirer. A gdyby regent na pierwszą rek wizycyją wpis czynić chcącego do rejestru wpisać renuisset, termino tacto conventus, poena 500 marcarum ma być karany. Koneksyje zaś wszelkie i indykcyje, jako kapcye przynoszące amplius w Trybunałach, aby non admittantur, ale tylko czyj wpis wyraźnie, każdy z swego sądził się wpisu, sub nullitate decretorum et condemnationum, które by in contrarium

z cudzych wpisów otrzymane były. I strona z cudzego wpisu *nulla attentae connexion*, a że tylko *deducetur*, że nie z własnego wpisu otrzymała dekret lub kondemnatę, poena 2000 *marcarum* karany być ma i takowy dekret lub kondemnata *nulli executioni subiacere* ma. [1275]

10mo. A że *in causis facti et violentiarum* inkwizycyje *in fundo delicti*, aby były wprowadzone prawo obostrzyło, że jednak ważyły się Trybunały nakazywać w takich sprawach *suo coram iudicio coram delegatis* inkwizycyi wyprowadzenie, co przeciwko wyraźnemu działa się prawu, przeto domówią się ichm. panowie posłowie, aby inkwizycyje *in causis facti, violentiarum et excessuum ad fundum* na kondescensyją bywały odsyłane, Trybunał zaś do słuchania żadnych inkwizycyi delegować deputatów nie ma, *sub nullitate educendarum* przed deputatami *inquisitionum et poenaltate* 2000 *marcarum* super parte dekret takowy *procurante extendenda*. Deputat zaś, słuchania inkwizycyi takowych podejmujący się, *pro suspecto de corruptione et practica* aby był uznany. *Exceptis causis violatae securitatis intra moenia* Trybunałów, w których e *gremio iudicii delegati* inkwizycyi słuchać mogą oraz i *confessat* z inkarceratów ad *carceres suppraetorianos* przyprowadzonych.

11mo. Starostowie oficyjalistów grodzkich *capaces terrigenas et possessionatos* na też officia instalować będą oraz i regent grodzki aby był *terrigena et possessionatus* i depaktacyi nie czynił, i ad acta zawsze rezydował, i sam transakcye ręką swą suscypował, *sub privatione officii et poena sessionis turris* 12 *septimanarum* et 1000 *marcarum*, [1276] a to żeby swemu województwu był *in responsione*. In *casu alicuius inconvenientiae* może mieć swego substytuta, jednak przysięgłego, który *in casu verae infirmitatis* lub *alicuius impedimenti legalis*, i to na czas krótki, na miejscu regenta suscypować może. Który regent ma być szlachcic i jego substytut, oraz i kancelarystowie grodczy, aby *non vacillet securitas actorum*, mają być szlachta et *terrigenae*. Co się ma rozumieć i o regentach, i o kancelaryjach ziemskich.

12mo. Ziemstwa po województwach i ziemiach ob *disunionem animorum* obywateli, że od lat kilkudziesiąt wakują, skąd *terrigenis* dzieje się krzywda, gdy w sprawach swoich *cognitionis iurium*, grodom sądzić nie pozwolonych, ad *subsellium* Trybunałów udawać się muszą, skąd dla wakujących ziemstw oporem *promoventur* w Trybunałach sprawy zagęszczone, przeto aby *iustitia iniuriatis* była *celerior*, upraszać będą ichm. panowie posłowie, aby ziemstwa nie wakowały i sposób obierania ziemstw *constituatur* takim sposobem, aby wojewoda każdego województwa, a *in casu* w roku przez wojewodę niewydania uniwersałów, na miejscu jego kasztelan uniwersały na sejmiki ziemskie wydawali, a jeżeliby na pierwszych sejmikach elekcyja [1277] ziemstwa zerwana była, tedy po wydanych powtórnych uniwersałach *pluralitate votorum* tegoż ziemstwa, etiam i na marszałku stawać mają. A jeżeliby wojewoda lub kasztelan uniwersałów ziemskich wydać *renuisset*, tedy urzędnicy województwa lub ziemi po wyjściu roku mają manifest ad acta de *renitentia* w wydaniu uniwersałów przez wojewodę i kasztelana zanieść, i po uczynionym takowym manifestie pierwszy urzędnik województwa lub ziemi ma moc uniwersał na sejmiki ziemskie wydać, które sposobem wyż wyrażonym obierane być mają.

13tio. Iż transakcye *perpetuitatum* nieraz *in dubium vocantur*, hoc *in passu* reasumując prawa koronne aby *constituatur*, iż gdy kto donacyją lub inną transakcyją

sponte et benevole zeznał, przeto takowa donacyja i wszelkie transakcyje vim perpetuitatis w sobie mające, wzruszone aby nie bywały (non nisi ex his circumstantiis, gdyby recognoscens nie był sanus mente et aetatis competentis, tudzież gdyby super rem alienam uczynił transakcyją, lub też personae plebeiae czyniącą się być szlachetną służyłaby transakcyja, oraz gdy żona sub [1278] potestate męża, sine assistentia proximiorum, et inscripta vel locata pretii recompensa zezna transakcyję, kasowane być mogły takowe actus). Z innych zaś żadnych wymyślonych racyi transakcyje authenticæ in actis proprii districtus zeznane lub przed rokiem i sześciu niedziel per oblatam ad acta proprii districtus podane, kasowane być nie mogły, ale pro irrevocabilibus et perpetuae duraturis uznawane były i takowy, który by actus suos przez reklamacyje variasset, siedzeniem wieży niedziel 12 na dnie i 2000 grzywien ma być karany, cum refusione damnorum.

14to. Ażeby zaś satysfakcyja decretorum et processuum prędzej subsequi mogła, która per rebelles et hostiles partium rebellium oppositiones częstokroć irritatur, przeto reasumując statut koronny 1523, titulo processus iudiciarius⁹⁰⁸ oraz i konstytucyją 1726 titulo egzekucyje dekretów⁹⁰⁹, aby sancitum było, aby bona convicta in re et summa liquida po trzech kondemnatach a in re iudicata za pierwszą kondemnata iuxta praescriptum konstytucyi 1726 parti iurevincenti były [1279] tradowane. Która, gdyby tradycyja lub executio dekretów fortiter et armatim irritata była, in termino ex remissione po otrzymanej kondemnacie, capitaneus loci et vicinioreś mają być per partem iurevincentem ad faciendam fortem tradicionem pozwani i dekret ma nakazać starostom, aby forti manu, adhibitis copiis militaribus partem iurevincentem in bona iurevicti, non obstante etiam forti oppositione, per se seu officium suum tradować. Przy której tradycyi, gdyby strona iurevicta et eius defensores, non admittendo tradycyi, occubuissent, capita eorum pro invindicabilibus aby censeantur, jako contumaciter se gerentium. Gdyby zaś starosta requisitus fortiter subsequendam tradicionem czynić i ludzi zbrojnych dać nie chciał, tedy pozwany do Trybunału poenam 4000 marcarum luere ma i wszystkie expensa, cokolwiek strona starając się ad subsequendam tradicionem poniosłaby, praevisio iuramento evincenda stronie rekwirującej wrócić powinien będzie. Gdy strona zaś iurevicta post factas rebelles traditionum irritationes, chciała się uspokoić, tedy nie tylko in negotio principali et processu, ale in damnis causatis parti iurevincenti ma uczynić satysfakcyją. [1280]

15to. Literae salvi conductus lubo są pozwolone infami obiecto ad emundandum, a to do roku i sześciu niedziel mają mieć sui robur, przeto aby też samo prawo de salvo conductu confirmetur, alias, gdyby infamis post expletum tempus roku i sześciu niedziel nie emundował się, takowemu literae salvi conductus suffragari nie mają.

Desideria intuitu successionum et aliarum circumstantiarum względem korektury Trybunałów et aliorum w sądach inconvenientiarum activitati et promotioni ichm. panów posłów recommendatur.

Którzy ichm. panowie posłowie w żadne materyje wdawać się nie mają, tylko in sola^c circumstantia "korektury Trybunałów i zabieżenia w sądach inconvenientiarum^c.

⁹⁰⁸ „Formula processus iudicarii” przyjęta na sejmie 1523 r. (*Vol. const.*, t. 1, vol. 1, s. 392 i nn.).

⁹⁰⁹ Konstytucyja „Ekzekucyje” z sejmu 1726 r. (*Vol. leg.*, t. 6, s. 239-240).

Quem nexum na siebie assumptum juramentem in facie obywatelów całego województwa bełskiego wypełnionym confirmarunt na tę rotę: „Jako na terażniejszym sejmie ekstraordinaryjnym instrukcją wyż wyrażoną, per concives województwa naszego ustanowioną, oraz przez inne słuszne propozycyje materiam solam korektury Trybunałów i zabezpieczenia w sądach wszelakich inconvenientiarum, żadną prywatą i obietnicą nie uwodząc się, promowować [1281] będę i jeżeliby inne propozycyje, in alia materia proponowane były, onych ullo praetextu admittere nie mam, tak mi Panie Boże dopomóż”. I tę instrukcją ichm. panom posłom ad promotionem insynuuując, dla lepszej wagi w. jm. panu marszałkowi i asesorom podpisać zleciliśmy. Datum w Belzie, in loco consultationum solito, dnia 23 czerwca 1750 r.

Walerian Trembiński podsedek ziemski lubelski, marszałek koła rycerskiego prześwietnego województwa bełskiego m.p.

Michał Józef Wydźga podstoli bełski, podstarości i sędzia grodzki horodelski, asesor m.p.

Stanisław Dzierżek asesor m.p.

Franciszek Świeżawski asesor

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, asesor m.p.

Antoni J. Żuliński asesor

^{a-a} słowa podkreślone ^b w tym miejscu kilka słów dokładnie przekreślonych, zamazanych i nieczytelnych
^{c-c} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^{d-d} słowa dopisane na dole strony tą samą ręką, we właściwym miejscu znak # ^e słowo nadpisane nad zamazanym innym słowem

5. Manifestacja Antoniego Wydźgi stolnika grabowieckiego, posła województwa bełskiego zrywająca sejm – Warszawa, 7 sierpnia 1750 r.

Rp. 1 LNNBU, *Fond 145, Opis 1, 24, k. 88-88v* – kopia: Copia manifestationis per Mag. Wydźga nuntium palatinatus Belzensis.

Inne rękopisy: **Rp. 2** *Bibl. Oss., rkp. 2034, k. 131* – kopia: Manifest jm. pana Wydźgi stolnika grabowieckiego, posła województwa bełskiego, sejm zrywający ekstraordinaryjny roku 1750.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1429-1431.

Actum in curia Regia Varsaviensia feria 6 in crastino festi Transfigurationis Christi Domini [7 sierpnia] a. eiusdem 1750.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Varsaviensia personaliter veniens Ill. Magn. Antonius Wydźga dapifer Graboviecensis ex palatinatu Belzensis ad comitia extraordinaria hic Varsaviae celebrata electus nuntius, satisfaciendo muneri et functioni suae ab eodem palatinatu Belzensi comitiolis die 23 iulii anno praesenti Belzae celebratis, per instructionem in se impositae atque evincendo conscientiam suam iuramento (quod praeter puncta in eadem instructione expressa nulla alia promovere, imo quasvis novitates non admittere debeat) praestito obligata, prospiciendoque integritati iurium et praerogativae ordini equestri servienti, manifestatus est in eo.

Quod in comitiis suprascriptis Varsaviensibus die 4 augusti anno praesenti inchoatis, eorum vota nuntiorum stubae suae, in quibus praeiudicia ordinis equestris possint enucleari praeoccupata contra liberae vocis nuntii activitatem praepediebantur aliquorum vero nuntiorum, ut ex turno per palatinatus vota emanare possint, extorquebuntur, non resoluta prima illatione imo stita activitate praemissaque voce vetandi et vota in mareschalcum eligendi activitas, cum plane non ex alia ratione opposita intercessit, verum ex eo quod unus ex ordine senatorio, Ill. Mag. palatinus Podoliae⁹¹⁰, post expeditas per palatinatus et terras electionis nuntiorum comitiolas, atque disruptas in terra Chelmensi in termino per litteras universales praefixo comitiolas, ordine legum et status non practicato exemplo imo nec in Republica unquam audito, senatoria dignitatem brevi ante imminuentia interstitio temporis [88v] ex terra Chelmensi nuntii functionem in se assumpsit, et in stuba nuntiorum se sistens ultro mareschalcatum in ordine equestri efflagitabat et omnino curabat. Cum vero manifestans et alii plurimi nuntii ex tanta rerum novitate stubae comitali equestris ordinis tantas inconvenientias ac praerogativae eius evenientia documenta praenoscerent ex eo motivo vota sua super talem abusum efferi postulaverint, nec praemissis votis potiri sunt, taliterque prima die totaliter stita, ubi una die electio mareschalci subsequi deberet. In crastinum et in subsequens sessio soluta est.

Tandem in tertia die nulla vox nuntiis admittebatur, imo denegabatur, ideo manifestans providendo ut supra indemnitati praerogativae et iurium stubae equestris ordinis ne per commixtionem ordinis senatorii, aut ex eadem in stubam equestrem aditum, sive in eadem alicuius regiminis praetensionis aliquod detrimentum et iacturam patiatur, prout in eadem stuba de nullitate actus comitiorum in discrimine suprascripto et non obstante libero veto sese agitantium, tum de nullitate limitationis eorundem in circulo nuntiorum solenniter manifestabatur et valedictionem nuntiorum exposcebat, ita et ad praesens solennissime manifestatur contra totum actum.

234. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1750 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1750 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 337 – oryginal; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Piasecki subdelegat grodzki bełski w dniu 15 września 1750 r. [feria 3 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1750].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 344, s. 558-560 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1433.

⁹¹⁰ Wacław Rzewuski aby zostać posłem z ziemi chełmskiej złożył urząd wojewody podolskiego. Uzyskał go ponownie w 1756 r.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się ad locum consultationum solitum tu, do Bełza, a zważając tam dolendum ojczyzny statum przez rozerwanie Trybunału Koronnego Piotrkowskiego w roku przeszłym, że sitientibus świętej sprawiedliwości żadne solamen być nie mogło, super quod fatum utinam w ojczyźnie naszej non practicandum, użaliwszy się na tych, którzy są okazyją niedopuszczenia świętej sprawiedliwości, per quam stabiliuntur regna, życzący ex voto bene sentiendi szczerze i poddziwiwie ojczyźnie swojej, podziękowawszy Supraemo Rerum Dispositori, że nam pozwala pod najjaśniejszym K.J.M. p.n.m. szczęśliwie nam, bo in dulcedine pacis panującym, na miejsce obrad prezentować się i w dobrym porządku usługą naszą pro integritate boni publici sposobić się na przyszłą kadencją Trybunału Piotrkowskiego i reasumpcją prawem opisaną in ordine electionis j.w. ichm. deputatów.

Za marszałka koła naszego uprosiliśmy w. jm. pana [Józefa] Olszewskiego chorążego bełskiego, pod którego laską e gremio nostri na przyszły Trybunał qua meritis et capacitate probatissimos, uno labio et voce obraliśmy za deputatów w. ichm. panów Antoniego Debolego podczaszego horodelskiego, podstarościego i sędziego grodzkiego grabowieckiego i Franciszka Antoniego ^aPrusaka^a Bieniewskiego cześnika lubaczowskiego i ten instrument laudi dla większej wagi w. jm. panu marszałkowi koła naszego wraz z w. ichm. panami asesorami podpisać zleciliśmy. Datum w Bełzie, in loco consultationum solito, die 14 septembris 1750 a.

Józef Olszewski chorąży bełski, marszałek koła rycerskiego

Michał Józef Wydźga podstoli bełski, podstarości grodzki horodelski, asesor

Marcin Dydyński skarbnik grabowiecki, asesor

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, asesor

Michał Pierzchała Chybiński wiceregent grodzki bełski, asesor

^{a-a} słowa dopisane nad wierszem tą samą ręką

235. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1750 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1750 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 333-334 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Grabowski w dniu 15 września 1750 r. [feria 3 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1750].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 344, s. 564-668 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1435-1437.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego po szczęśliwej, zgodnie, unanimis votis civium na dniu wczorajszym doszłym sejmiku deputackim, zjachawszy się ad locum consultationum solitum dnia dzisiejszego, na sejmik boni ordinis do Bełza. Gdzie, ponieważ j.w. jm. pan Franciszek Salezjusz Potocki krajczy koronny, komisarz województwa naszego, nie tylko pro decore województwa przez lat kilka funkcją swoją komisarzką, ale też z zaszczytem całej ojczyzny na tymże Trybunale Radomskim condigne piastujący scipionem, powierzoną sobie od województwa też samą funkcją komisarzką libere in manus et dispositionem województwa resignat, więc my przerzeczonemu j.w. jm. panu krajczemu koronnemu, przeszłemu komisarzowi naszemu za podjęte dla województwa naszego prace i fatygi, w sercach naszych wiekami niezmazaną podziękowawszy wdzięcznością, obraliśmy i uprosiliśmy ex medio nostri na tenże Trybunał Skarbowy Radomski za komisarza w. jm. pana Aleksandra z Dylewa na Tehlowie Świeżawskiego chorążego lubaczowskiego, starostę cudnowskiego, na lat dwie po sobie idących, a nie więcej. Z tą oraz prekustodycją, że po skończonym, da Bóg, biennium dalej pretendować nie ma, etiam in absentia jm. komu inszemu konferować pomienioną funkcją będziemy.

Za plenipotentą zaś spraw województwa naszego w Trybunale Radomskim, a osobliwie rozgraniczenia z prześwietną ziemią chełmską, uprosiliśmy w. jm. pana Kazimierza Głogowskiego regenta grodzkiego grabowieckiego, któremu in recompensam prac i fatyg naznaczamy ex aerario województwa złp tysiąc i te w. ichm. panowie egzaktorem z najpierwszych egzakcyi wypłacić mają.

A że z dekretu prześwietnego Trybunału Radomskiego sprawa rozgraniczenia województwa naszego z prześwietną ziemią chełmską instantanee potrzebuje ekspensy, województwo zaś ad praesens nie jest in statu, więc unanimi consensu pozwalamy temuż jm. panu plenipotentowi, tak na wyż wspomnioną kapitulacją tysiąca zł (jeżeli by w. ichm. panowie egzaktorem nie byli capaces), jako też i na ekspensa zaciągnięcia sumy 3000. Która to suma z najpierwszej egzakcyi una cum provisione oddana i wypłacona indilate być ma. Żeby zaś interesa województwa [334] naszego, a osobliwie graniczny, nie miały jakowego zawodu, upraszamy przeszłego w. jm. pana plenipotentę naszego, ażeby papiery wojewódzkie in manus praesentanei plenipotentis wydał, z tym serc naszych obowiązkiem, że z najpierwszych egzakcyi praca i ekspensa w. jm. pana plenipotentę przeszłego recompensare będą.

Lauda w. ichm. panów Rosochackiego, [Aleksandra] Żulińskiego rotmistrza, sukcesorów niegdy w. jm. pana Andrzeja Preka skarbnika grabowieckiego, Dąbrowskiego 2 tys. deklarowane, Węża, Grabowskiego 4419 zł przysądzone, Głogowskiego, Bystrzykowskich, Lipskiego i inszych ichm., dawniejszemi laudami wspomnionych, dla satysfakcyi i pomiarkowania, jako też ex distributiva iustitia dla zupełnego in suo robore zostawujemy uspokojenia.

A że w. jm. pan plenipotent dawny prezentuje w kole naszym dekreta dwa radomskie, z których jeden przysądził, aby dobra, które po skończonej kondescensyi do województwa naszego bełskiego należeć będą, etiam pro retroactis annis należące i zaległe pogłówne wypłacić powinny, tedy tę concernens do przyszłego sejmiku dyspozycyi odkładamy, ad normam laudi anni 1745.

Ichm. panowie egzaktorowie w tymże roku obrani, in proximis querellarum w grodzie bełskim kalkulacją z egzakcyi swojej praevio iuramento explere będą powinni, po której uczynionej prześwietne województwo ad recompensam pracy ich tenebitur.

Datum w Bełzie, die 15 septembris 1750 a.

Tomasz Polanowski łowczy bełski, marszałek koła rycerskiego

Mateusz Damiński wojski bełski, asesor

Maciej Wierzbicki cześnik płocki, asesor

Karol Olszewski pisarz grodzki grabowiecki, asesor

Andrzej Olszewski komornik graniczny województwa bełskiego, asesor

2. *Dwie manifestacje przeciwko uchwałom podatkowym sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego, z jednoczesnym zastrzeżeniem legalności wyboru komisarza na Trybunał Skarbowy Radomski – Bełz, 15 września 1750 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 344, s. 563-564 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 15 września 1750 r. [feria 3 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1750].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1439.

Gen. Mirecki praeviendo indemnitati palatinatus Belzensis de diligentia manifestatur.

Ad officium et act praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Gen. Franciscus Mirecki patriota palatinatus Belzensis, ne ex contributione quadam ducillari aut alio quovis modo vocitatum sancienda patiatur iacturam, contra solam contributionem ne in comitiis boni ordinis die hodierna agitatis sentiat de invaliditateque et nullitate istius sanctionis manifestatur, salvis integraliter observatis comitiolis Ill. Magn. comissarii rite et legitime electi subsecutis.

Ex parte Jaworski et Skorupski de diligentia manifestantur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. [564] Simon Jaworski et Aleksander Skorupski, succurendo libero veto tum animadvertendo damnum palatinatus Belzensis, ne in comitiolis boni ordinis palatinatus Belzensis contributio quaevis sive solidaria aut alia quaevis non nisi sentiat, de invaliditate et nullitate eiusdem sanctionis manifestatur, salvis tantummodo integraliter comitiolis Ill. Magn. comissarii rite et legitime electi conservatis, manifestatur.

236. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1751 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1751 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 341 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Maciej Lipski w dniu 13 września 1751 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1751].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 345, s. 2013-2014 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1441.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce obradom wojewódzkim przyzwoite, miarkując, jak potrzebny jest świętej sprawiedliwości cursus, bez którego nie tylko wewnętrzny pokój nie jest bezpieczny, ale państwa i monarchie upadają, zaczem chcąc nasze prześwietne województwo mieć tak w pokoju, zgodzie i miłości, jako też i w utrzymaniu świętej sprawiedliwości, tudzież aby pragnący sprawiedliwości w swoich zamysłach mieli dla siebie nasycenie, za sprzyjającą łaską Najwyższego Boga, pod szczęśliwym panowaniem najjaśniejszego Augusta III p.n.m., na tronie polskim panującego, idąc torem dobrego porządku dla utrzymania świętej sprawiedliwości, więc na przyszłą kadencją Trybunału Koronnego Piotrkowskiego i reasumpcją prawem pozwołą, uprosiliśmy in ordine obrania j.w. ichm. panów sędziów i deputatów na przyszły Trybunał Koronny za marszałka koła naszego w. jm. pana [Ewarysta Jędrzeja] Kuropatnickiego starostę żurowskiego. Pod którego łaską z pośrodku nas wszystkich na przyszły Trybunał tak zasługami doskonałych, zacnością imienia znakomitych, jako też cnót wszelkich przymiotami ozdobionych, jednostajnymi głosy, sercem i usty obraliśmy za sędziów i deputatów w. ichm. panów Michała Wydzę podstolego bełskiego, podstarościego grodzkiego horodelskiego i jm. pana Marcina Dydyńskiego łowczego chełmskiego i ten instrument laudi województwa naszego dla większej wagi w. jm. panu marszałkowi koła naszego wraz z w. ichm. pany asesorami podpisać zleciliśmy. Datum w Bełzie, in loco consultationum solito, die 13 septembris a. 1751.

Ewaryst Jędrzej Kuropatnicki starosta żurowski, koła rycerskiego marszałek
Franciszek Świeżawski s[tarosta] p[ęłczyński], asesor
Antoni Pruszek Bieniewski asesor województwa bełskiego
Antoni Węgleński pisarz grodzki horodelski, asesor województwa bełskiego
Feliks Świeżawski skarbnik bełski, asesor województwa bełskiego
Józef Mier k[asztelanic] s[łoiński], asesor

237. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1751 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1751 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 345-349 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Ignacy Rudnicki w dniu 15 września 1751 r. [feria 4 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1751].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 345, s. 2027-2033 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1443-1449.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, po zakończonym szczęśliwie na dniu wczorajszym sejmiku i obranych unaniami omnium voto et consensu j.w. ichm. panach deputatach na Trybunał Koronny, do sejmiku boni ordinis przystąpiliśmy i obrawszy za dyrektora i marszałka koła naszego j.w. jm. pana Michała Wydźgę podstolego bełskiego, podstarościę grodzkiego horodelskiego, na dniu wczorajszym od nas obranego deputata, wraz z ichm. panami asesorami niżej wyrażonemi, chcąc in bono ordine, któremu dziś jest dzień prawem naznaczony, mieć województwo nasze, ile widząc i procesa, i inne przez tak wiele laud i prawem naznaczone, a skutku nie odbierające deklaracje nasze, chcąc się im uiszczyć, sposób najpewniejszy, najsprawiedliwszy, a po innych województwach ustawicznie praktykowany płacenia i podatkiowania czopowego i szelężnego wynaleźliśmy. Którego pro semper currentiam unaniami omnium consensu et nemine contradicente przez niniejsze laudum ustanawiamy. Której to egzakcyi sposób niżej wyrażony będzie, a teraz do dystrybucji jej przystąpiliśmy.

Pretensję w. jm. pana [Szymona Antoniego] Olszyńskiego podkomorzego wiskiego, dekretem Trybunału Radomskiego feria 4 post Dominicam Rogationum [19 maja] anno praesenti 1751 do zapłacenia na sejmik boni ordinis odesłaną, cum assensum samegoż w. jm. pana podkomorzego wiskiego uspokajając 6 tys. Jm. panu Grabowskiemu, także za dekretem Trybunału Radomskiego feria 6 post Dominicam Rogationum [21 maja] itidem anno praesenti ferowanym, cztery tysiące pięćset dziewiętnaście złp, dico 4519 do zapłacenia una cum poena lucta 14 marcarum Polonicalium z terażniejszej egzakcyi naznacza się. J.w. jm. panu krajczemu koronnemu⁹¹¹ dobrodziejowi za funkcją komisarską przez lat kilka ekspedjowaną, według prawa corocznie po 2 tys. W. jm. panu [Aleksandrowi] Świeżawskiemu chorążemu lubaczowskiemu za podobną funkcją komisarską oraz i za funkcją poselską ad mentem laudi w roku przeszłym subsecuti 8 tys. złp. W. jm. panu [Józefowi] Olszewskiemu chorążemu bełskiemu za funkcję deputacką i poselską 4 tys. złp naznaczamy. A że tenże w. jm. pan chorąży bełski [346] cum successoribus śp. jm. pana [Marcina] Nehrebeckiego egzaktora kołowego za funkcją poselską do Drezna ekspedjowaną miał sobie 4 tys. złp naznaczone,

⁹¹¹ Franciszek Salezy Potocki krajczy koronny.

które hucusque nie są zapłacone i o to instituit actionem, przeto temuż jm. panu chorążemu bełskiemu liberam continuationem iure agendi cum iisdem successoribus Nehrebecianis ubi de iure venerit pozwala się i od tychże sukcesorów jm. panu plenipotentowi na lat dwie obranemu województwa bełskiego excipiendi calculum praecommittimus. Z których kalkulacyi jeśli się jaka niedobrana pokazała kwota, przeto ciż sukcesorowie liberam będą mieli viam agendi cum retentoribus w grodzie bełskim lub w Trybunale Radomskim.

W. jm. panu [Józefowi] Rulikowskiemu podczasemu bełskiemu za funkcją, tak deputacką, jako i poselską 4 tys. złp. W. jm. panu [Antoniemu] Wydzdze stolnikowi grabowieckiemu za funkcję dwie poselskie złp 4 tys. W. jm. panu [Michałowi Józefowi] Wydzdze podstolemu bełskiemu za funkcją przeszłą i teraz nastąpiącą złp 4 tys. Godnemu synowi i sukcesorowi śp. w. jm. pana Jana Świeżawskiego stolnika horodelskiego za ekspedycyowaną funkcją poselską złp 2 tys., jako też mając wzgląd na w. jejm. panią Annę Węgleńską miecznikową buską, która podczas inkursyi moskiewskich wielką poniosła klęskę i dezolacją dóbr swoich przez najazd i egzekucję moskiewską, nadgradzając stratę jej 2 tys. złp. W. ichm. panom Świeżawskim podczasemu lubaczowskiemu, [Tomaszowi] Polanowskiemu łowczemu bełskiemu, Adamowi Świeżawskiemu podstolemu grabowieckiemu za funkcją poselską ekspedycyowaną po 2 tys. złp każdemu. W. ichm. panom [Kazimierzowi] Wydzdze cześnikowi buskiemu, jm. panu [Antoniemu] Głogowskiemu skarbnikowi grabowieckiemu za funkcją deputacką po 2 tys. złp każdemu. W. ichm. panom [Antoniemu Stanisławowi] Deboleu podczasemu horodelskiemu, jm. panu [Franciszkowi Antoniemu Pruszk] Bieniewskiemu cześnikowi inflanckiemu, actualiter na funkcyi deputackiej zostającym, każdemu po 2 tys. złp. Jm. panu [Marcinowi] Dydyńskiemu łowczemu chełmskiemu, deputatowi teraźniejszemu za funkcją 2 tys. złp. W. ichm. panom [Mateuszowi] Damińskiemu wojskiemu bełskiemu, jm. panu [Michałowi] Zbrożkowi chorążemu winnickiemu za funkcją deputacką, każdemu po [347] 2tys. złp.

Pamiętając funkcją tak komisarską, jako i deputacką śp. jm. pana Maurycego ^aRadeckiego^a podczaszego grabowieckiego, które że za życia jego rekompensowane nie były z racyi niedoszłych boni ordinis sejmików, więc 2 tys. złp do rąk w. jm. pana Cyriaka Radeckiego podstolego horodelskiego, które ma in pia legata za duszę tegoż śp. jm. pana podczaszego grabowieckiego legować.

W. jm. panu [Kazimierzowi] Głogowskiemu regentowi grabowieckiemu za plenipotencyją ad normam dawnych zwyczajów przez lat ^adwie^a, na które obrany, tys. złp corocznie mają niżej wyrażeni ichm. panowie egzaktorowie wypłacić. A że tenże jm. pan Głogowski plenipotent na dwa roki obrany, roku przeszłego 1750 miał sobie per laudum pozwolone zaciągnięcie 3 tys. złp na interesów województwa w Radomiu popieranie, więc też same 3 tys. przez jm. pana plenipotentą zaciągnięte, ^aprzez^a ichm. panów egzaktorów oddać przyrzekamy. Z których 3 tys. przez jm. pana plenipotentą zaciągniętych mają ichm. panowie egzaktorowie przed zapłaceniem onemuż pensyi rocznej i wyżej naznaczonej kwoty 3 tys. excipere calculum.

A że wiele incumbit na aktach ziemskich województwa bełskiego, które dotychczas są w konserwie przez staranie i koszta w. jm. pana [Stanisława] Białobockiego stolnika ciechanowskiego, regenta ziemskiego bełskiego, więc temuż jm. panu regentowi ziem-

skiemu in conservationem ulteriozem akt pomienionych, które ab actu inhoationis regentoriatu, ad actum praesentem miał w swojej manutencji, inkludując konflagrację 2 tys. złp. In quantum by miał więcej na potem ekspensować na też samą konserwację akt ziemskich, tedy debitam spondemus recompensam.

Deklaracją laudami śp. w. jm. panu Andrzejowi Prekowi za spalenie wsi Przemysła⁹¹² na 2 tys. złp nastąpioną, terażniejszym laudum approbamus i do eksolucyi ichm. panów egzaktorów, sukcesorom tegoż śp. Preka praecommittitur.

Jm. pana Antoniego Bystrzykowskiego similiter złp 316 wypłacenia w. ichm. panom egzaktorom. Konflagrację ichm. panów Macieja Wierzbickiego i Andrzeja Olszewskiego mając w żywej pamięci, które compensando, od podatkovania terażniejszego czopowego i szelężnego płacenia na lat 3 obydwóch ichm. uwalniamy.

Wielebnych oo. dominikanów, odwiedzając dobry afekt konwentu bełskiego na miejscu consultationum rezydującego, cum obligatione et memento pro bono successu województwa 2 tys. [348] złp, z których tysiąc złp terażniejsi ichm. panowie egzaktorowie zapłacić mają, drugi zaś tysiąc przyszedł ichm. panowie egzaktorowie, w przyszłym czasie wypłacić powinni będą, naznaczamy.

Do tej tedy egzakcyi obraliśmy na rok ten jeden za egzaktorów w. ichm. panów Cyriaka Radeckiego podstolego horodelskiego i Andrzeja Olszewskiego komornika granicznego bełskiego. Którym to za pracę ich po tysiącu złp na osobę ich naznacza się, cum hoc adiecto, aby kwitowego sobie ichm. nie uzurpowali oprócz groszowego, to jest od każdego złotego po groszu jednym.

A że taryfa egzakcyi niegdy śp. jm. pana [Michała Stanisława] Orzęckiego, na której wybieranie teraz unaniami consensu pozwoliliśmy, w aktach tu bełskich nie znajduje się, tylko w. jm. pan [Józef] Rulikowski podczaszy bełski, że jej egzemplarz ma mieć u siebie allegat, więc upraszamy w. ichm. panów [Józefa] Olszewskiego chorążego bełskiego i [Antoniego] Wydźgę stolnika grabowieckiego, aby zjechawszy się do pomienionego jm. pana podczaszego bełskiego, jako najprędzej onę zweryfikowawszy i rękami swemi podpisawszy, ichm. panom egzaktorom do wbiwania według niej podali⁹¹³.

Ten zaś podatek raz na zawsze uchwalony, aby nullo excepto, sub poena peculatus od wszystkich był wypłacony, czas i miejsce tu w Bełzie, nazajutrz po święcie Św. Marcina, w roku terażniejszym przypadający [12 listopada 1751 r.] i potem przez niedziel 3 trwający, za kwitami tychże ichm. panów egzaktorów lub ich subkolektorów według taryfy wyżej wspomnianej płacony być ma. In casu w czasie naznaczonym niewypłacenia tegoż podatku, tedy ciż ichm. panowie egzaktorowie lub ich subkolektorowie egzekwować powinni będą i jeżeliby za egzekucją renitens do zapłacenia kto był, tedy niniejszej uchwale sprzeciwiającego się, jeżeli do grodu ci ichm. panowie egzaktorowie, jeżeli do Trybunału Radomskiego lub Lubelskiego jm. pan plenipotent województwa naszego przypoznać i procesować powinni będą.

⁹¹² Przemysłów, wieś w pow. bełskim (ob. Перемисловичі, wieś w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁹¹³ Zob. oryginał tej taryfy oblatowany w grodzie bełskim przez Gen. Damazego Lipskiego w dniu 18 grudnia 1751 r. (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 353-363) – wykazano tam łączną sumę 23 469 zł 8 gr.

Przez ichm. panów egzaktorów płacenie pomienionych sum wyżej wspomnionych tym ichm. i tak, jak są pretensyje ich lokowane, ile sumy wystarczy z terażniejszej egzakcyi, currere powinno, a którym teraz nie wystarczy, tedy z dalszej egzakcyi, non immutando ordinem, tylko tak, jak teraz są położeni, uspokajac powinni będą.

Po wybranych zaś zupełnie lub niezupełnie wyżej wyrażonego podatku pieniądzech ichm. panowie egzaktorowie teraz i na potem obrani, na pierwszych po egzekucyi swojej, jako się wyżej wspomniało, zupełnie lub in parte niezupełnie wybranej przypadających w grodzie bełskim lub, uchowaj Boże, vacante eo officio, w którymkolwiek województwa tego grodzie ^asądach^a, jeżeliby sami kalkulacyi podczas agitujących się sądów, ^ain assistentia ichm. panów^a przytomnych natenczas urzędników uczynić zaniedbali, tedy ad cuiusvis nobilis instantiam przypozywani, uczynić ją powinni będą i na następującym [349] sejmiku sub privatione vocis activae kwit produkować powinni będą.

Którą to uchwałę naszą unanimi omnium assensu aprobowaną, uprosiliśmy j.w. jm. pana marszałka wraz z ichm. panami asesorami, aby rękami własnymi podpisali. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 14 miesiąca września r. 1751.

Michał Józef Wydźga podstoli bełski, podstarości grodzki horodelski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

[Wojciech Józef] Węgleński podstoli buski, asesor województwa bełskiego m.p.

Cyriak Radecki podstoli horodelski, asesor województwa bełskiego

Antoni Pruszk Bieniewski m[iecznik] l[ubaczowski], przy powadze j.w. Michała Wydźgi asesor

Antoni Węgleński pisarz grodzki horodelski, asesor województwa bełskiego m.p.

Kazimierz z Głogowca Głogowski stolnik żydaczowski, regent grodzki grabowiecki, asesor m.p.

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

238. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 21 sierpnia 1752 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 21 sierpnia 1752 r. – Wschowa, 6 czerwca 1752 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 34, s. 579 – oryginał drukowany.

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 346, s. 1156-1160 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Chodakowski w dniu 15 lipca 1752 r. [Sabbatho ipso die festi Divisionis Sanctorum Apostolorum a. D. 1752]; **Rp. 3** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 56, s. 23 – oblata, tylko formułka aktykacyjna w księdze protokołów; w grodzie horodelskim oblatował Prov. Wawrzyniec Adamowicz w dniu 21 lipca 1752 r. [feria 6 pridie festi Sanctae Marie Magdalene a. D. 1752] – na końcu zapiski dopisano inną ręką: Sic inductum quoniam deest rescriptum;

Rp. 4 AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 234, k. 365 – oryginał drukowany; w grodzie grabowieckim oblatowano w dniu 19 czerwca 1752 r. [feria 2 post festum Sanctorum Viti et Modesti Martyrum proxima a. D. 1752].

Druk: AS 1733-1763, s. 489-491.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego – Bełż, 21 sierpnia 1752 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 369-370 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Felicjan Lachowski w dniu 22 sierpnia 1752 r. [feria 3 ante festum Sancti Bartholomaei Apostoli proxima a. D. 1752].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 346, s. 1306-1307 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1451.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się ad locum consultationum solitum tu, do Bełża, idziemy z powinnym za ojcowskie J.K.M. p.n.m. pieczołowanie i staranie podziękowaniem, i złączywszy wota i serca nasze z wyznaniem należytej wierności pia ad superos pro incolumitate zdrawia Najjaśniejszego Pana i jego familii zanosząc suspiria submissae gratitudinis, jako Panu łaskawemu debiti amoris, jako ojcu ojczyznę kochającemu wyrażamy tesseract, a jako wyczytaliśmy z uniwersału i instrukcyi J.K.M., że konwokuje nas wszystkie stany ad locum consiliorum sejmowania do Grodna, więc i województwo nasze z przychylnej dla dobra pospolitego życzliwości do obrania w. ichm. panów posłów przystąpiliśmy.

Do której funkcyi poselskiej, luboć in hac sphaera koła naszego rycerskiego wszystkich zarówno godna w urodzeniu równość ad aequalitatem elevavit, jednak zapatrzwszy się super distinctissima merita w. ichm. panów Aleksandra Świeżawskiego starostę cudnowskiego, chorążego lubaczowskiego, w. jm. pana Adama Myszkę Chołoniewskiego chorążego zwinogrodzkiego, podstarościego i sędziego grodzkiego bełskiego, Ksawerego Branickiego kasztelanica braclawskiego, [Michała] Zbrożka chorążego winnickiego, onychże za posłów na sejm walny grodzieński obraliśmy i instrukcyją przez nas ułożoną activitati onychże zalecamy.

Laudum elekcyi tychże ichm. panów posłów w. jm. panu Szymonowi Olszyńskiemu podkomorzemu wiskiemu, na teraźniejszym sejmiku electionis ichm. panów posłów marszałkowi [370] obranemu, wraz z ichm. panami asesorami podpisać zaleciliśmy. Działo się w Bełżu, in loco consultationum solito, die 21 augusti 1752 a.

Szymon Antoni Olszyński podkomorzy wiski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Antoni Gintowt Dziewiałtowski miecznik województwa bełskiego m.p.

Józef Benedykt Leszczyński podstoli powiatu i sędzieja grodzki horodelski, asesor

Andrzej Olszewski komornik graniczny województwa bełskiego, asesor m.p.

Wincenty Mietelski s[ędzia] g[rodzki] b[ełski], asesor m.p.

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 21 sierpnia 1752 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 373-391 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Felician Lachowski w dniu 22 sierpnia 1752 r. [feria 3 ante festum Sancti Bartholomaei Apostoli proxima a. D. 1752].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 346, s. 1292-1306 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1453-1477.

Instrukcja na sejm ordynaryjny grodzieński w roku terażniejszym 1752 agitować się mający, w. ichm. panom Aleksandrowi Świeżawskiemu chorążemu lubaczowskiemu, staroście cudnowskiemu, Adamowi Myszkowi Chołoniewskiemu chorążemu zwinogrodzkiemu, podstaroście i sędziemu grodzkiemu bełskiemu, Ksaweremu Branickiemu kasztelanowi braclawskiemu, [Michałowi] Zbrożkowi chorążemu winnickiemu, posłom od prześwieznego województwa bełskiego, obranym w Bełzie die 21 augusti w roku 1752, in loco consultationum solito dana.

Konformując się do instrukcyi anni 1750 na sejm ekstraordynaryjny warszawski podanej, ponieważ dolendo wszystkich fato tenże sejm nie doszedł, więc o dojście sejmowi następującego pia ad superos zanosząc suspiria, obligujemy ichm. panów posłów, aby in materia korektury Trybunału dexteritate sua punkta tejsze korektury utrzymować raczyli w niniejszy sposób.

1. Jako przez administrowaną sprawiedliwość państwa gruntuja się i w dobrym bywają zachowane porządku, tak przeciwnie, gdy per sinistras praw koronnych interpraetationes depravatur taż sama święta sprawiedliwość, niszczyć i upadać muszą. A że w R.P. [374] naszej w Trybunałach i innych sądach zagęściły się niesprawiedliwości et inconvenientiarum abusus, krzywoprzysięstwa nieraz popełnione, tak że iniquitas praevaluit iustitiis. Skąd na całą ojczyznę obawiać się kary Bożej, aby owe (uchowaj Boże) Pisma Świętego nie sprawdziły się słowa: „Regnum non modo a gente ad gentem verum, a familia ad familiam transferetur propter iniustitiam”, jeżeliby ojczyzna nasza wcześniej temu nie zabiegła. A widząc J.K.M. p.n.m. curam et sollicitudinem paternam, przeto i województwo nasze bełskie z należytej dla dobra pospolitego przychylności zdanie swoje wyraża, że z wielką dla całej ojczyzny krzywdą rok temu trzeci Trybunał Koronny Piotrkowski na samej reasumpcyi Trybunału, niepraktykowanym w ojczyźnie naszej rozszedł się sposobem. Czemu zabiegając, aby takowe in post non eveniant casus, przy reasumpcyjach Trybunałów i servilia subiecta plenam electionem nie mając na sejmikach, ad hocce sacrarium iustitiae przez same tylko instalując się promocyje, wstępu nie miały, sprawiedliwie zaś obrani deputaci, że tylko promocyi nie zażywający i subiekcyi nie czyniący, nieraz cum rubore od tej funkcyi odstrychnieni, liberum aditum do instalacyi na tęż funkcją deputacką mieć mogły. Instabunt ichm. panowie posłowie, aby elekcyja na Trybunał deputatów i reasumpcyja Trybunału Piotrkowskiego takowym terminetur sposobem, ażeby osoby zgodne i funkcyi deputackiej capaces, ter-rigenae, w czasie sejmikom deputackim naznaczonym na funkcją deputacką obierane były i ciż deputaci, na Trybunał Koronny obrani, już nie w Piotrkowie, ale in loco con-

sultationum solito każdemu województwu i ziemiom, zaraz po elekcyi, u stolika, przed marszałkiem sejmiku i asesorami [375] jurament rotą konstytucyi anni 1726⁹¹⁴ wykonali i każdy deputat mający instrument elekcyi od marszałka sejmikowego i asesorów podpisany, pridie reasumpcyi Trybunału Piotrkowskiego ad terrestria Siradiensia acta per oblatam podać ma. Równie i deputaci duchowni, in capitulo jurament wykonawszy, ad acta suprascripta per oblatam instrumenta cum juramentis podawać mają. I ciż deputaci, methodo w konstytucyi anni 1726 circumscripta, elekcyją marszałka odprawić mają. A gdyby deputat który irreale laudum sobie zmyśliwszy, miałby tej funkcyi appetere, tedy post legitimam deductionem, jako compillator actuum officiosorum ma być karany i od funkcyi odsądzony, oraz tej każe podlegać ma ten, który by deputatowi nie będącemu obranemu, irreale laudum podpisać ważył się. I takowe sprawy po reasumpcyi Trybunału Koronnego Piotrkowskiego ex termino tacto sądzone być mają. A jeżeliby obiciens illegitimitatem elekcyi deputackiej żądając, przez jakowykolwiek sposób był retrusus, przy reasumpcyi libera actio obicienci każdego czasu, czy to do Piotrkowa, czy do Lublina zjechawszy, reservatur. Przy której reasumpcyi Trybunału Piotrkowskiego żeby ichm. deputaci bez żadnej asystencyi ludzi zbrojnych przyjeżdżali oraz aby ministri status et belli na reasumpcyjach Trybunałów nie znajdowali się, nie mniej i żołnierze kwarciani i nadworni quovis praetextu na reasumpcyjach nie bywali, prócz tych ludzi, którzy in assistentiam Trybunałowi pro praesidio komenderowani będą.

2. A ponieważ novi casus novas formant leges, więc in casu na reasumpcyi niedojścia Trybunału w Piotrkowie, utinam non practicando, aby J.K.M. uniwersały na sejmiki deputackie in spacio w niedziel czterech in casu niedojścia Trybunału [376] wydawać moc miał i Trybunał solito et interrupto cursu sądził się.

3. Nic bardziej nie może trapić synów ojczyzny, jako gdy w swoich krzywdach żalący się słusznej sprawiedliwości nie odbierają, która w Trybunałach i sądach niegodziwymi depravatur sposoby. Czemu lubo zabiegając, osobliwie zagęszczonym korupcyjom i praktykom konstytucyi anni 1726 dwojaką przysięgę tak przy zaczęciu, jako i przy skończeniu funkcyi zaleciła i naznaczyła, rozumiejąc, że ^ajeżeli^a non ipsa honestatis ratio, przynajmniej tak ścisłej przysięgi obowiązek ab hocce nefando ausu strzymać może i do wypełnienia sprawiedliwości pociągnie. Że jednak znajdują się na Trybunałach takowe osoby deputackie, którzy pominąwszy prawo koronne, zagęszczonymi korupcyjami i oczywistym czynieniem praktyk sumnienie swoje obciążają, inni nie będąc funkcyi deputackiej capaces, przez różne promocyje dla utrzymania prywatnych pryncypałów swoich interesów, na Trybunale zachodzących, a gdyby cum depressione oczywistej sprawiedliwości vota swoje ad placitum tych, którzy na tę funkcyją onychże instalują, dających, tej funkcyi appetunt, przeto luboli rzecz ciężka alienis dominari velle conscientiis, przynajmniej ob solum metum rigoris legi extendendi, aby takowe osoby wstręt mieli w takowe wdawać się niegodziwe sposoby, ichm. panowie posłowie takowe ad status Reipublicae podadzą refleksyje. Aby w każdym podciwość kochającym et independentem się mającym sędziu deputacie plena et iusta pokazała się capacitas, ciż deputaci indukty sprawy accurate z obu stron wysłuchawszy, stronom i wszystkim przytomnym wyniść za kraty kazawszy, vota swoje ex stallo aperta stuba dawali. Nikt jednak ad votum dającego

⁹¹⁴ Konstytucja sejmku 1726 r. „Trybunał Główny Koronny” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 215-228).

deputata quovis praetextu wrywać się nie ma, et imputare nie ma sub poenis [377] de violatione securitatis iudicariae extendendis i na którą sprawę pluralitas krysek zajdzie, takowa sentencyja ma być nieodstępnie przez deputatów sentencyjarz i registr trzymających wpisana, i żeby w rejestrze fusius sentencyja mogła być wyrażona pod wpisem, registra in quarto mają być oprawione i takowe wpisane sentencyje w sentencyjonarzu. Marszałek i dwóch deputatów spisywać mają, a gdyby deputat sentencyjarz i registr trzymający po wypadłych sentencyjach instantanee sentencyją ferowanego dekretu wpisać renuisset, takowy suspectus de corruptione et practica ma być rozumiany.

4. A że invaluit w Trybunałach abusus, że po ferowanych sentencyjach w przeczytany dekrecie przez illacyje tenże sam Trybunał swe dekreta znosi, przeto aby constitutur, iż illacyje ad omnia w dekrecie mogą być znoszone, a które by illacyje saperent eversionem dekretu ferowanego, takowe admitti nie powinny i przez pisarza ziemskiego lub pióro trzymającego, etiam gdyby iudicii declaratio wypadła na tęż illacyją, sentencyja ferowanego dekretu znosząca konotowana być nie ma, sub nullitate takowej deklaracyi i sub poena duorum millium marcarum super parte takową deklaracyją procurante na drugim Trybunale extendenda.

5. A lubo konstytucya 1726 aggravatis przez niesprawiedliwie ferowane dekreta chcąc uczynić levamen, liberum passum relewowania się a decretis vim legis sapientibus pozwoiliła, gdy jednak litigantes personae virtute huiusce beneficii legis, choć w sprawiedliwych sprawach na kilkunastu nie chcą poprzestać dekretach in exviscerationem drugiej strony, przeto zabiegając tej inkonweniencyi, [378] reasumując konstytucyje o ważności dekretów ferowane, aby skrócenie prawnych procesów takowym terminetur sposobem. Iż gdyby ex primo termino zaczęta była sprawa promowowana i w onejże wypadłby dekret, na którym strona którakolwiek sentiens se laesam, poprzestałby nie chciała, tedy stronie, która by się mieniła być ukrzywdzoną, przeciwko temu dekretowi per terminum ex vi legis chcący beneficio lege concessio uti, non abuti, raz tylko promowować sprawę było pozwolono i post resolutionem tego terminu ex vi legis, która by strona lucraretur dla siebie iudicatum, zaraz po przeczytany dekrecie in facie sądu et ad instantiam, nie przez żadnych substytutów, ale osobą swoją, na tę rotę: „jako do otrzymania tego dekretu ani daniem deputatom korupcyi ni też czynieniem praktyk, ani przez żadne instancyje lub obietnice, ani sam przez się, ani przez żadne subordynowane osoby deputatów nie ujmował, ani nikogo do tego nie namawiał, ani wie, jeżeli kto do utrzymania tej sprawy miał to uczynić, ale na samą zdawszy się sprawiedliwość, ten dekret ferowany otrzymałem, etc. etc.” Po której wykonanej modo quo supra przysiędze dekret takowy żadnym sposobem, zachowując beneficium tylko ex vi noviter repertorum iuxta praescriptum legis concessum, wzruszany być nie ma przez żadną stronę. A który by litigiosus takowy znalazł się, chcący akcyją przeciwko takowemu dekretowi promowować, takowy sessione turrice pół roku więzy i 4000 grzywien, et refussione damnorum ma być karany. Która by zaś strona zyskawszy na sobie dekret, przysiędź nie chciała, eo ipso in causa ma succumbere, excepta vera infirmitate, w której ad mentem legis dylacyja ma być pozwolona i po przyściu [379] do zdrowia iuramentem evincenda.

6. Referując się do konstytucyi 1726, patronowie i agenci aby byli szlachta przysięgli, jako żadnym pretekstem ani przez się, ani przez kogo inszego praktyk z deputatami czynić nie będą, tym bardziej nie korumpując, żadnych sposobów do niespra-

wiedliwości dodawać nie mają, a tę przysięgę wszyscy ichm. in gremio palestry będący wykonywać mają. A kto by przeciwko wyraźnej przysiędze czyniąc, in hoc ausu był redargutus, etiam per inquisitionem, takowy ad instantiam cuiusvis, termino tacto conventus, nie tylko a palestra remotus, ale cuiusvis honoris et officii incapax uznany być ma. Którzy ichm. palestra circa explendum iuramentum genealogie procedencyi swojej exacte spisawszy et documentis realibus publice wypróbawwszy, ad acta iudicii terrestres ingrosować podadzą.

7. Pisarze ziemscy każdego województwa, a in defectu onych sędziowie grodzcy lub pisarze podczas kadencyi rejestru swego województwa ad normam generału województwa wołyńskiego pisali i kancelaryją swoją ziemską constituent, względem zaś depaktacyi, gdyby czy to pisarz, lub kto inny pióro trybunalskie trzymający, nad kwotę in tabella wyrażoną od strony której wyciągnął, tedy ad illationem partis iniuriatae kwotę extorsive wziętą cum poena mille marcarum ma wrócić. O co forum z rejestru poenalium do windykacyi conceditur każdemu, co i o kancelaryjach trybunalskich, ziemskich i grodzkich rozumieć się ma.

8. Chcący subvenire quam celeriori spraw disiudicationi, czemu [380] aby farrago rejestrów non impediat, ile przez wnoszone ekscypcje z rejestru i wpisów czasu nie mało ubywa, oraz zabiegając kapcyjom, które spod cudzych wpisów przez czynione i uznawane koneksyje practicipantur, ichm. panowie posłowie instabunt, aby do dobrego porządku w Trybunale Koronnym przyprowadzone było, registra militarium, officii, cassandarum, conservatarum i inne quovis titulo vocita, aby zniesione były, ale tylko same wojewódzkie registra complectentes w sobie omnia genera causarum sądzone były. A że sprawy expulsionum et tactorum jako najprędzszego potrzebują rozsądzienia, te dwa registra aby conserventur, w którym rejestrze taktowym sprawy wszelkie uczynkowe, deductionis nobilitatis i arianismi aby się mieścić mogli. Rejestr zaś fisci et omnia genera causarum fisci do Trybunału Radomskiego aby były odesłane. Trybunałowi zaś Lubelskiemu czasu sądenia a Dominica Conductus Paschae usque ad feriam secundam post Dominicam Ramis Palmarum przeciągnąć. Registra expulsionum et tactorum po odsądzonych dwóch wojewódzkich rejestrach interruptae przez dni ósm continuo cursu aby były sądzone. Tak, gdy zacznie się sądzić kadencyja rejestrów wojewódzkich, aby tylko same sprawy wojewódzkie przez czas kadencyi naznaczony były sądzone, jako też podczas kadencyi rejestrum expulsionum i taktowemu naznaczony, wojewódzkie aby registra nie byli brane, tylko same ekspulsy i takty. Rejestr directi mandati dla samych spraw deputackich excessuum intra moenia commissorum ma być tylko naznaczony, w który [381] rejestr i sprawy violationis publicae securitatis officiorum na kondescensyjach mieścić się mogą, a gdyby podczas swojej kadencyi i rejestr którego województwa odsądził się, tedy registra expulsionum i taktowy sądzone być mają, a gdyby te registra expulsionum i taktowy były odsądzone, dopiero natenczas następującego województwa rejestr ma być brany. Koneksyje zaś wszelkie i indykcyje, jako kapcyje przynoszące amplius w Trybunałach non admittantur, ale tylko czyj wpis wyraźnie każdy z swego sądził się wpisu, sub nullitate decretorum et processum. I gdyby strona która, choćby per quam connexionem, dekret lub kondemnata otrzymała, a że tylko deduceretur, że nie z własnego wpisu takowy dekret i kondemnata, praeiis poenis nulli executioni subiacere ma.

9. Trybunały aby do wysłuchania inkwizycyi suo coram iudicio vel delegatis nie słuchali, sub nullitate educendarum inquisitionum et poenaltate duorum millium marcarum Poloniarum deputat takowy do słuchania inkwizycyi podejmujący się, pro suspecto de corruptione et practica aby był uznany. Exceptis causis violatae securitatis in persona iudicum vel eorum familiae curialis, lub intra moenia Trybunałów. W których sprawach delegati deputati inkwizycyi słuchać mogą oraz i konfesat z inkarceratów ad carceres przyprowadzonych.

10. Starostowie oficyalistów grodzkich capaces terrigenos et possessionatos na też urzędy instalować będą, oraz i regent grodzki aby był terrigena et possessionatus, może mieć swego substytuta, jednak przysięgłego.

11. Ziemstwa po województwach i ziemiach, że od lat kilkudziesiąt wakują, oraz i urzędy podkomorskie, skąd terrigenis [382] dzieje się krzywda, gdy w sprawach swoich cognitionis iurium, grodom sądzić nie pozwolonych, ad subsellium Trybunałów udawać się muszą. Skąd dla wakujących ziemstw oporem promoventur w Trybunałach sprawy zagęszczone. Więc aby iustitia iniuriatis była celerior, upraszać będą ichm. panowie posłowie, aby sposób obierania ziemstwa constitutur takowym sposobem. Aby wojewoda każdego województwa, a in casu w roku przez wojewodę niewydania uniwersałów, na miejscu jego kasztelan uniwersały na sejmiki ziemskie wydawał. Jeżeliby na pierwszych sejmikach ziemstwa elekcyja zerwana była, tedy po wydanych powtórnych uniwersałach pluralitate votorum też ziemstwa, etiam i na marszałku stawać mają. A jeżeliby wojewoda lub kasztelan uniwersałów ziemskich wydać renuisset, tedy urzędnicy województwa lub ziemi po wyjściu roku mają manifest ad acta de renitentia w wydaniu uniwersałów przez wojewodę i kasztelana zanieść, po którym uczynionym manifestie pierwszy urzędnik województwa lub ziemi ma moc uniwersał na sejmiki ziemskie wydać, które sposobem wyżej wyrażonym obierane być mają. Co i o elekcyjach podkomorskich simili methodo aby było rozumiane.

12. Iż transakcye perpetuitatum nieraz in dubium vocantur, hoc in passu reasumując prawa koronne aby constitutur, iż gdyby kto donacyją lub inną transakcyją sponte et benevole zeznał, przeto takowa donacyja i wszelkie transakcye vim perpetuitatis w sobie mające (non nisi ex his circumstantiis, gdyby recognoscens nie był sanus mente et aetatis competentis, gdyby super rem alienam uczynił transakcyją, lub też personae plebeiae czyniącej się szlachetną służyłaby transakcyja, oraz gdy [383] żona sub potestate męża sine assistentia proximiorum et inscripta vel locata pretii recompensa zezna transakcyją, kasowane mogą być takowe actus). Z innych zaś żadnych wymyślonych racyi, transakcye autentyczne aby kasowane nie były, ale pro irrevocabilibus et perpetuo duraturis uznawane. Który by actus suos variasset siedzeniem wieży niedziel 12 i 2 tys. grzywien, cum refussione damnorum ma być karany.

13. Ażeby zaś satisfakcyja decretorum et processuum prędzej subsequi mogła, która per rebelles et hostiles partium rebellium oppositiones częstokroć irritatur, przeto reasumując statut koronny 1523⁹¹⁵ i inne prawa titulo egzekucyi dekretów, aby sancitum było, aby bona convicta in re et summa liquida po trzech kondemnatach, a in re iudicata za pierwszą kondemnata iuxta praescriptum konstytucyi 1726 były tradowane. Która by

⁹¹⁵ Konstytucja sejmku 1523 r. „Formula processus” (*Vol. const.*, t. 1, vol. 1, s. 392 i nn.).

tradycja lub egzekucja dekretów fortiter et armatim irritata była, in termino et ex remissione po otrzymanej kondemnacie capitaenus loci et vicinioris mają być per partem iure vincentem ad faciendam fortem traditionem pozwani i dekret ma nakazać starostom, aby forti manu, adhibitis copiis militaribus, partem iure vincentem in bona iure victi, non obstante quovis oppositione, per se officium tradować ma. Przy której tradycji gdyby strona iure victa et eius defensores, non admittendo tradyci occubuissent, capita eorum pro invindicabilibus aby censeantur, jako contumaciter se gerentium. Gdyby zaś starosta requisitus [384] fortiter subsequendam traditionem czynić i ludzi zbrojnych dać nie chciał, tedy pozwany do Trybunału, poenam 4000 marcarum luere ma, i wszystkie ekspensa, cokolwiek strona starając się ad subsequendam traditionem poniosłaby, prae-vio iuramento evincenda stronie rekwirującej wrócić powinien będzie. Gdyby strona zaś iure victa post factas rebelles traditionum irrationes chciała się uspokoić, tedy nie tylko in negotio principali ex processu, ale et in damnis causatis parti iure vincenti ma uczynić satysfakcją. Desideria intuitu successionum et aliarum circumstantialium względem korektury Trybunału dexteritati w. ichm. panom posłom recommendatur.

14. Securitas interna et externa zawisła na siłach R.P. do utrzymania dostojęstwa J.K.M. i całej ojczyzny, więc w. ichm. panowie posłowie, zniósłszy się z inszemi województwy, sposób do aukcyi wojska obmyślą, cum hac cautella, aby dobra ziemskie agrowowane nie były, ale fundum onych z duchownych dóbr, kwart sprawiedliwych z królewszczyn, pogłównego żydowskiego wynajdą. Która milicyja aukcyi wojska jeżeliby przez R.P. postanowiona była, większą częścią autoramentu polskiego aby praesuperaret nad autorament cudzoziemski. A jako R.P. nasza z początków swoich żarliwością wiary świętej certowała, tak instabunt serio w. ichm. panowie posłowie, aby w autoramentach cudzoziemskich na oficyjerstwach i wszelkich szarżach nie mieścili się lutrzy i inni quovis vocabulo acatholici, ale tylko wiary świętej prawowierni katolicy, a przy tym szlachta te miejsca szarży occupare [385] mogła. A jako wolnemu narodowi abominabile nomen „podatek pogłównego”, tak jeżeli nie alewicyją dóbr ziemskich, przynajmniej nomenklaturę odmienić starać się będą w. ichm. panowie posłowie.

15. Otwarcie mennicy Gór Olkuskich jako rzecz bono publico potrzebna, które mynnice, że bez metalów obejść się nie mogą, więc aby fructum Góry Olkuskie przynieść mogły, o reparacyją z innemi conferant województwy.

16. Aby zaś fundus skarbu koronnego ad assem lucide dla R.P. mógł być importowany, więc aby ichm. panowie podskarbiowie ex quavis importantia kalkulacyją czynili lub też prowent skarbu koronnego plus importanti conferatur, a dla w. jm. pana podskarbiego, pensyja aby była naznaczona i obmyślona.

17. Cła, myta, aby non aggravent stan szlachecki, więc aby też wszystkie myta abrogentur, excepto komory koronnej i królewskiej. Należy się uzalić na wielką depakacyją na komorze brzeskiej, więc aby te cło zniesione było, serio instabunt w. ichm. panowie posłowie.

18. A lubo prawa wyraźne tamy na rzece Bugu portowej zniosły, gdy jednak cum dispendio fortun szlacheckich w Sławatyczach⁹¹⁶ tamy na teźże rzece zostają i defluita-

⁹¹⁶ Sławatycze, miasto w woj. brzeskim litewskim (ob. wieś, stolica gminy w pow. bialskim, woj. lubelskim).

cyją statków do Gdańska praepeditur, więc aby taż tama w Sławatyczach była zniesiona i in subsequens, kto by ważył się na teże rzece portowej tamy jakie czynić i tychże tam uczynionych zrucenie zabraniać, więc pozwany na Trybunał Radomski, iniuriatis aby damna refundat, który by to czynić ważył się. A jeżeliby vi armorum zrucenia teże tamy na rzece portowej zabraniał, tedy dla zniesienia teże potencyi etiam ruszeniem wojska, jako na kupę swawolną, aby concedatur [386] i kto by quovis modo et praetextu teże tamy na rzece Bugowej lub sam przez się, lub subordynowanych na to ludzi rozrzućenie defendat, takowy eo ipso facto infamis et proscriptus ma być rozumiany i ad instantiam cuiusvis pozwany, więżą, grzywnami et refusione damnorum ma być karany.

19. Jest wielka krzywda stanowi rycerskiemu, gdy w wojsku et ex alio titulo zasłużeńi, czyli to z siebie, czyli z antecesorów swoich non praemiantur pane bene merentium, co nie inną jest okazyją, tylko w jednych ręku nadto chleba królewskiego, a drugi i życie dla ojczyzny stracił, a sukcesorowie jego ledwie nie e numero mendicantium rachują się, ile że przedtem wójtostwa, sołtystwa nie komu innemu, tylko zasłużonym w wojsku et alio titulo dawane były, a teraz ichm. panowie starostowie i dzierżawcowie też wójtostwa i sołtystwa pod starostwa pociągnęli, przeciwko wyraźnemu prawu, że starosta w swem starostwie wójtostwa trzymać nie może. Dopomną się ichm. panowie posłowie, aby taż konstytucja reassumatur i wydane przywileje starostom na wójtostwa cassentur, salvis modernis possessoribus i aby starostowie etiam per cessiones ac salvis consensibus regiis wójtostw w starostwie swym nabywać nie ważyli się, bo przez to confunduntur jurysdykcye sub amissione etiam starostwa.

20. Głos wolny i swobód wolności naszej in libero vetandi każdemu szlachcicowi consistit, tak serio ichm. panowie posłowie etiam sub discrimine sejmu obstabunt, aby na sejmie non pluralitate votorum, ale unitis votis interesa boni publici concludantur i oppositio jednego posła aby valeat, salvis usibus et lege względem elekcyi marszałka.

21. Jako wiele na tym należy R.P., ne bona terrestria diminuantur, więc fundacje wszelkie, które iuxta praescriptum konstytucyi 1635⁹¹⁷ nie nastąpią, cassentur. A że ichm. duchowni przeciwko wyraźnemu prawu konstytucyi 1678⁹¹⁸ w sprawch censuum, decimarum, fundationum^a, fundorum ecclesiasticorum do konsystorzów i nuncjatury osoby świeckie evocant i censuris [387] ecclesiasticis agrawują, przeto domówią się ichm. panowie posłowie, aby reassumendo dawne konstytucyje intuitu fundationum^a, censuum, decimarum fundorumque ecclesiasticorum nie gdzie indziej forum, tylko w grodzie, na kwerelach lub w ziemstwie, a per appellationem na Trybunale aby było praefixum. A który by duchowny evocare do sądu duchownego ważył się, eo ipso ma negotium amittere et poenam evocationis luere, censury zaś duchowne, evocatoriae otrzymane, pro nullis aby reputentur.

22. A że ciż ichm. duchowni nie mając ani fundacyjami, ani zapisami dziesięcin, virtute tylko wizyt biskupich o dziesięciny świeckich weksują, więc które dziesięciny funduszem lub jakim zapisem nie są Kościołowi aplikowane, aby od duchownych non

⁹¹⁷ Zapewne chodzi o szereg uchwalonych na tym sejmie konstytucji w sprawie różnych fundacji kościelnych (*Vol. const.*, t. 3, vol. 2, s. 253 i nn.).

⁹¹⁸ Konstytucja sejmu grodzieńskiego 1678-1679 „O Trybunale Koronnym” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 271-272).

praetendantur sub poenis de indebita vexa. Gdy zaś konstytucją 1635⁹¹⁹ titulo o dziesięcinach duchownych z świeckimi componere o też dziesięciny na sumy pieniężne pozwolono, więc non detur ulterior lucta względem dziesięcin, wolno było dziedzicowi lub posesorowi zapozwać plebana i per delegatos z duchownych i świeckich osób aby też dziesięcina w pieniężną taxetur.

23. A jako prelatury i kanonie w diecezyjach prawem obwarowano, aby szlachta na nie installentur, że jednak znajdują się takowe osoby w diecezyjach, że pretextu doctoratus occupant stalla tychże prelatur, więc ażeby non practicentur te abusus i szlachcie tylko samej aby prelatury były konferowane, dopomnią się ichm. panowie posłowie.

24. Milicyja saska na sejm grodzieński przechodząca aggravat dobra szlacheckie, jako w województwie naszym w dobrach Tehłowie⁹²⁰ w. [Aleksandra] Świeżawskiego chorążego lubaczowskiego stanowiskiem i ekstorsyją, i innym ichm., krzywdy uczyniła, więc dopominać się w. ichm. panowie posłowie będą, aby iniuriatis krzywdy nadgrozdzone były, a w dalsze czasy in casu huiusce ausus w Trybunale Radomskim z j.w. podskar bim nadwornym koronnym, forum aby praefigatur i in casu krzywdy przez przechody Sasów uczynionej dobrom szlacheckim, tedy jm. pan podskarbi nadworny in damnis causatis aby respondeat. [388]

25. A jako prawa koronne obostrzyły, że urzędnik województwa każdy ma być ter-rigena possessionatus composque consiliorum, aby dobra publicznego obrady miały swoje wsparcie, tym bardziej senator tegoż województwa. A że kasztelania lubaczowska j.w. [Antoniemu] Tarłowi od niemałego czasu konferowana, który lubo magnae stirpis et domus pollet zaszczytem, jednak obowiązku senatorskiego nie wykonywając i w tutejszym województwie nie tylko że ultra praescriptum prawa, iż senatorowie i urzędnicy województwa powinni być possessionati, posesyi nie mający, ale ad commune obrad naszych nie stawiający się i jeszcze województwu nie znajomy, bene meritis w województwie naszym stallum tejże kasztelanii lubaczowskiej zabierający, przeto conformando się do prawa koronnego, kasztelanią pomienioną lubaczowską unanimi omnium concivium assensu pro vacanti podajemy. Do którego stallum kasztelanii pomienionej lubaczowskiej w. jm. pana Aleksandra Świeżawskiego chorążego lubaczowskiego, tot meritis ojczyźnie i województwu naszemu przez odprawione przykładne funkcje zasłużonemu, cuius gestorum fama perennis praecelsos spondet honores, łasce i respektowi J.K.M. p.n.m. placabilibus votis rekomendujemy. Także wakujące urzędy podczastwa⁹²¹, cześnikostwa⁹²² i miecznikostwa⁹²³ grabowieckich, jako impossessionatis et non terrigenis konferowane, pro vacantibus podajemy, ad dispositionem J.K.M. też urzędy oddając, cum praecario voto, aby terrigenis województwa konferowane były.

⁹¹⁹ Konstytucja sejmu 1635 r. „Kompozycja o dziesięciny” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 2, s. 260).

⁹²⁰ Tehłów, wieś w pow. bełskim (ob. Тялів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁹²¹ Urząd podczaszostwa grabowieckiego należał do Świętosława Russanowskiego, choć przywileje na urząd wystawiono również dla Józefa Koca oraz (Antoniogo?) Deboli.

⁹²² Antoni Ciesielski cześnik grabowiecki.

⁹²³ Wacław Polanowski miecznik grabowiecki.

26. Nobilitacje i indygenaty aby żadne nie były *admissibiles*, zalecamy ichm. panom posłom.

27. A jako J.K.M. *prospiciendo bono publico* buławy koronne *probatissimis in Republica* viris konferować raczył, tak i województwo nasze za sprawiedliwą tychże buław dystrybutę najgłębszą podziękowania Majestatowi J.K.M. uczyniwszy rekognicyją, do wakującej ad *praesens* pieczęci wielkiej W.Ks.L. post *fata j.w. jm.* pana [Jana Fryderyka] Sapiehy kanclerza W.Ks.L. ad *eandem distributivam* J.K.M. *dispositionem* te jako wątpić nie należy, że J.K.M. *p.n.m. per gradum iustitiae et distinctissima circa summam prudentiam merita* j.o. ks. [Michała Fryderyka] Czartoryskiego podkanclerzego [389] W.Ks.L. konferować mu będzie raczył. Jednak ichm. panowie posłowie *instare non praetermittent*, tak, ażeby po nim pieczęć mniejsza W.Ks.L. *j.w.* [Michałowi Antoniemu] Sapieżę wojewodzie podlaskiemu, *pleno meritis et capacitate*, *cedere* mogła, za tymże jm. panem wojewodą podlaskim ichm. panowie posłowie *suplikować* będą. Tejże łasce i pamięci J.K.M. *p.n.m. ciż* ichm. panowie posłowie *j.w.* [Franciszka Salezego] Potockiego krajczego koronnego, j.o. ks. [Stanisława] Lubomirskiego podstolego koronnego *insynuować* będą, których *magna merita* rekomendują ut *cedat honor honoratis in praemium*.

28. Wielka dzieje się depaktacja od miasta J.K.M. Gdańska szyprom naszym, gdy ledwo nie przez *cogodzinne* czasy targi *immutantur*, więc aby R.P. w tym miała *levamen et commertiorum usum*, upraszać będą ichm. panowie posłowie, aby ciż gdańszczanie corocznie przed przychodzącemi statkami targ jeden *immutabiliter* postanawiali, miary rzetelne aby poddawali, oraz aby wolne było po nadrzeczu Wisły wedle Gdańska spiklerzów *propter incolas* ojczyzny naszej stawienie i zbóż zsypywanie, i z zamorskimi kupcami wolne *handle* i przedawanie im zbóż przez obywatelów ojczyzny naszej.

29. Lubo li chorągiew znaku lekkiego przez śp. Antoniego Olszyńskiego cześnika bełskiego na osobę w. Marcina Olszyńskiego podkomorzycza wiskiego *ustąpiona*, że jednak *per mutationem rerum* dostała się, więc *instabunt* ichm. panowie posłowie, aby temuż jm. panu Olszyńskiemu podkomorzyczowi wiskiemu *ex pane bene merentium* satysfakcja obmyślona była, lub *ex primis vacantibus* szarzy wojskowych aby mógł być kontentowany. Równie i *desiderium* ichm. panów [Aleksandra i Antoniego] Żulińskich za odebrane ojcu ich rotmistrzostwo, aby *ex pane bene merentium* rekompensa być mogła.

30. Komisye graniczne między dobrami szlacheckimi i królewskimi, aby według prawa *pro re* dóbr szlacheckich z kancelaryi koronnych wydawane były i komisya graniczna, gdyby ob *renitentiam* [390] starosty lub dzierżawcy dóbr królewskich *irritata* była, starosta lub dzierżawca *talem actum irritans poena duorum millium marcarum et refusione damnorum* ma być karany. *Quorum actum cognitio* na Trybunale być ma. *Desiderium* w. ichm. panów Głogowskich przy odebranych gruncie od dziedzicznych dóbr klucza magierowskiego⁹²⁴ do starostwa gródeckiego⁹²⁵ przyłączonych, jako w dawnych instrukcjach są zaniezione, które dobra magierowszczyzna ichm. panów Głogowskich są *in visceribus* województwa bełskiego, a zaś starostwo gródeckie w ziemi lwowskiej, konstytucyjami zaś dawnymi komisye graniczne naznaczone między

⁹²⁴ Magierów, miasto w pow. bełskim (ob. Marepiv w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁹²⁵ Gródek, miasto w woj. ruskim (ob. Городок w rej. gródeckim, obw. lwowskim, Ukraina).

województwem bełskim a województwem ruskim, skutku nie wzięły, więc aby też sama komisya concedatur, ichm. panowie posłowie instabunt.

31. Reasumując konstytucyje titulo o zbiegłych chłopach i skracając proces intuitu extraditionis onychże, ichm. panowie posłowie domówią się, aby w takowej cyrkumstancyi ad primam requisitionem aresztu poddany zbiegły był wydawany, a kto by refragarius był w wydaniu, tedy dierum compensatio et restituito ab actu aresztu była nakazywana i po nastąpiej dedukcyi proprietatis poddanego irremissibiliter ekstradycya aby iniungatur. A że popowicze a subditatu wyjmują się, przeto aby jako na gruncie mają swoją sytuacją, tak aby ad subditatus należeli. ^cO ekstradycją forum aby było naznaczone, skąd chłop uciekł, praevia relatione coram actis proprii districtus recognoscente^c.

32. Akta bełskie propter securitatem, stante et grassante w tymże województwie hostilitate quondam do Krakowa przeniesione, aby libera onych transportatio ad archivum do województwa bełskiego concedatur.

33. A że województwo bełskie ma piąty powiat lubaczowski i urzędników tego powiatu, instabunt ichm. panowie posłowie, aby piąty poseł mógł być pozwolony.

^c34. A że Żydzi dobra dziedziczne i królewskie arendą trzymać ważą się, przeto aby abrogetur, aby nikt tak dóbr ziemskich, jako i królewskich, tak zastawą, jako i arendą puszczać nie ważył się, sub amissione et confiscatione summarum na dobra przez Żydów importatarum. Którym Żydom quovis praetextu in casu jakowego przez nich zawodu, aby protekcyi nie dawał, dopomnią się ichm. panowie posłowie. Co się ma rozumieć i o tych Żydach, którzy by arend nie dotrzymywali.^c

Caetera activitati ichm. panom posłom zalecamy i tę instrukcyą unanimi assensu in loco [391] consultationum solito spisawszy, w. jm. pan marszałek koła rycerskiego ichm. panów asesorów do podpisu tejże instrukcyi obligujemy. Datum w Bełzie, in loco consultationum solito, die 21 augusti 1752 a.

Szymon Antoni Olszyński podkomorzy wiski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Antoni Gintowt Dziewiałtowski miecznik województwa bełskiego m.p.

Józef Benedykt Leszczyński podstoli powiatu i sędzia grodzki horodelski, asesor

Andrzej Olszewski komornik graniczny województwa bełskiego, asesor m.p.

Wincenty Mietelski s[ędzia] g[rodzki] b[ełski], asesor m.p.

^{a-a} słowo nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^{b-b} słowa dopisane pod akapitem tą samą ręką, ale innym atramentem ^{c-c} punkt dopisany na końcu instrukcji tą samą ręką, we właściwym miejscu wstawiony znak #

239. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1752 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1752 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 393 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Piasecki subdelegat grodzki bełski w dniu 11 września 1752 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1752].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 346, s. 1350-1351 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1479.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się ad locum consultationum solitum tu, do Bełza, w czasie elekcyjom j.w. ichm. panów deputatów prawem naznaczonym, najprzód solita sejmikowania deputackiego praxi po obraniu de unanimi omnium consensu za w. jm. pana marszałka koła naszego rycerskiego w. jm. pana Feliksa Świeżawskiego skarbnika bełskiego, do elekcyi tychże w. ichm. panów deputatów na przyszły Trybunał Koronny Piotrkowski i Lubelski przystąpiliśmy, et coniunctis votis za deputatów na tenże Trybunał j.w. jm. pana Józefa Benedykta Leszczyńskiego podstolego i sędziego grodzkiego horodelskiego i j.w. jm. pana [Józefa Kajetana] Dunina Karwickiego regenta koronnego obraliśmy. Którym instrument elekcyi podpisami rąk j.w. jm. pana marszałka i w. asesorów stwierdzamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 11 septembris a. D. 1752.

Feliks Świeżawski skarbnik bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Wojciech Rosochacki miecznik grabowiecki, asesor m.p.

Antoni Pruszek Bieniewski miecz[nik] lubaczowski, asesor

Piotr Polanowski podczaszyc horodelski, asesor

Ignacy Rulikowski podczaszyc bełski, asesor

240. Sejmik gospodarski w Bełzie, 12 września 1752 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1752 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 397-402 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Tomasz Bieniewski w dniu 13 września 1752 r. [feria 4 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1752].

Inne rękopisy: **Rp. 2 CDIAUL**, *Fond 1, Opis 1, 346, s. 1365-1371 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.*

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1481-1491.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego z ziemią buską i powiatami grabowieckim, horodelskim^a i lubaczowskim^a, zjechawszy się ad locum consultationum solitum, po szczęśliwie doszłym unaniami voto et assensu sejmiku deputackim i na Trybunał Koronny obraniu ichm. panów deputatów na dniu dzisiejszym, to jest nazajutrz po sejmiku deputackim, przystępując do obrad boni ordinis obraliśmy za marszałka i dyrektora koła naszego w. jm. pana Józefa Olszewskiego chorążego bełskiego.

Pod dyрекcją którego wraz z ichm. panami asesorami niżej wyrażonemi, naprzód przystąpiliśmy do obrania w. jm. pana komisarza na Trybunał Skarbowy Radomski. Do której funkcji uprosiliśmy w. jm. pana Stanisława Wydżę porucznika znaku pancernego j.o. ks. jm. podstolego W.Ks.L.⁹²⁶ na rok tylko przyszyły 1753. Że zaś w. jm. pan Ewaryst Kuropatnicki kasztelaniec biecki z braterskich afektów był do tejsze funkcji niejedną ufundowany deklaracją, więc tegoż w. jm. pana Kuropatnickiego za powszechną zgodą na rok, da Bóg, 1754, etiam, uchowaj Boże, niedojścia sejmiku boni ordinis, mieć chcemy irrevocabiler za komisarza województwa naszego.

Po złożeniu zaś funkcji plenipotenckiej jm. pana Kazimierza Głogowskiego regenta grodzkiego grabowieckiego, obraliśmy za plenipotentą generalnego województwa naszego jm. pana Felicjana Żulińskiego towarzysza znaku pancernego j.w. jm. pana podkomorzego lubelskiego⁹²⁷ na rok tylko jeden przyszyły 1753. A zaś na rok drugi następujący in subsequens 1754 jm. pana Karola Preka skarbnikowicza grabowieckiego za uniwersalną zgodą do podobnejże funkcji plenipotenckiej naznaczamy. Którym ichm. dajem moc zupełną ex munere officii w czasie wyrażonym in omni foro attentionowania spraw i interesów wszelkich promowowania województwa naszego. Którym ichm. panom plenipotentom wyżej wyrażonym według dawnego zwyczaju, każdemu z osobna rekompensa ma być przez przyszyły kongres obmyślona.

A ponieważ województwo nasze przez laudum taki rocznie podatek czopowego i szelężnego na zapłacenie tak długów dawnych, dekretami Trybunału Radomskiego przysądzonych, jako też na satysfakcją za różne funkcyje i pretensyje ichm. concivibus województwa naszego w tejsze uchwale takrocnej wyrażonym postanowiło, a tenże sam podatek czopowego i szelężnego dekret radomski roku terażniejszego restrinxit, uwalniając villas nobilem i nie kazał, tylko z samych miast i miasteczek, currentiam tegoż samego podatku, który semel pro semper i terażniejszą uchwałą naszą potwierdzamy. Więc lubo przerzeczony podatek ad mentem laudi anteacti, to jest anni 1751 i ułożonej przez ichm. panów komisarzów taryfy [398] kontynuowany być powinien przez tychże ichm. panów egzaktorów, którzy tenże podatek wybierać zaczęli i w czasie trzech niedziel po św. Marcinie w roku terażniejszym przypadającym skończyć powinni.

⁹²⁶ Józef Lubomirski podstoli litewski.

⁹²⁷ Jan Franciszek Nowosielski podkomorzy lubelski.

Jednakże maiori securitati tegoż podatku czopowego i szelężnego na czas dalszy succurendo, tudzież dogadzając afektacyi wielu ichm. concivium pretendujących doskonałej lustracyi miast i miasteczek, oraz dla weryfikacyi niezawodnego czopowego i szelężnego podatku, in ordine do ułożenia i melioracyi taryfy, też samą lustracyą miast samych i miasteczek królewskich dziedzicznych i duchownych, nemine excepto, potrzebną być uznajemy i postanawiamy. Do której to wyżej wyrażonej lustracyi uprosiliśmy w. jm. pana Stanisława Dunina Dzierżka chorążego buskiego i w. jm. pana Franciszka Antoniego Prusaka Bieniewskiego cześnika lubaczowskiego, aby ciż ichm. przez ichm. panów dziedziców lub posesorów, czyli dyspozycyją mających albo wójtów, burmistrzów, ławników i Żydów arendy i szynki trzymających, praevis juramento super realitatem przed temiż ichm. panami lustratorami in fundo expediendo, tychże miast i miasteczek propinacyą z arend i szynków, tudzież kotły i domy szynkowe fideliter skonotowali i zlustrowali, kontrakty arendowne widzieli i one odnotowali.

A jeżeliby niektórzy ichm. renitentes znajdowali się niniejszej naszej uchwale w remonstrowaniu prawdziwej propinacyi i w stawieniu variae conditionis ludzi i arendarzów ad comprobationem et verificationem onej, tedy aby ichm. panowie lustratorowie etiam possibilem uczynili investigationem i na przyszłym kongresie deferent. A tenże kongres będzie miał plenarium potestatem włożenia arbitrariae quantitatis, którą wszystkie miasta omnino wypłacić tenebuntur w czasie przez tenże kongres naznaczonym, sub poena dupliscis pensionis. O co forum w grodzie bełskim sine appellatione naznaczamy.

A ichm. panowie lustratorowie też samą lustracyę in ordine do ułożenia taryfy mają oddać na przyszłym kongresie i oneż przed tymże kongresem zaprzysiąc super realem et fidelem lustrationem tenentur. Którym to ichm. panom lustratorom securitatem omnem według prawa i zwyczaju cavemus.

A że na sejmikach boni ordinis dla krótkości czasu nie mogliśmy przyjść do uławnienia desideriorum i uspokojenia zachodzących interesów, tudzież wysłuchania dawniejszych i pośledniejszych ichm. panów egzaktorów kalkulacyi, nie mniej od ichm. panów plenipotentów województwa naszego, że dotąd doskonałej w interesach nie mamy informacyi, przeto postanawiamy tą niniejszą naszą uchwałą ad normam innych województw [399] kongres z ichm. panów urzędników i obywateli województwa naszego ad minimum sześciu, którzy by się ichm. mogli zjechać na pierwszy kongres, którego termin w roku teraźniejszym nazajutrz po św. Mikołaju naznaczamy, to jest pro 7 decembris.

Tenże kongres chcąc mieć raz na zawsze uchwalony, ma mieć potestatem et plenarium facultatem wszelkie województwa interesa cognoscendi, decidendi et constituendi et securitas jego taka ma być, jaka dla sejmików i innych zjazdów prawem jest opisana. Na tymże kongresie pierwszy in ordine urzędnik prezydować ma, et e medio kongresu capaciorem do pióra upraszać będzie należało. Wszelkie zaś desideria, interesa pluralitate votorum konkludowane być powinny.

Na którym to wyraźnym kongresie znajdujący się ichm. panowie urzędnicy i obywatele ichm. panów egzaktorów, tak dawniejszych, jako i pośledniejszych in genere wszystkich kalkulacyi praevis iuramento wysłuchać obligantur. Po wysłuchanej zaś

kalkulacyi kwity ichm. panom egzaktorom z podpisem prezydującego na kongresie jm. pana urzędnika i innych ichm. znajdujących się na tymże kongresie subsequi mają.

A którzy by renitentes byli w uczynieniu kalkulacyi, mają subesse rigori przez tenże kongres extendendo a pro satisfactione mają [s] remitti do grodu bełskiego i tam odpowiedzieć sine ulla appellatione. Także też ichm. panowie plenipotenci województwa naszego przeszli, terazniejsi et in futurum obrani, ad reddendam rationem, co też pro bono publico województwa uczynili i co na interesa województwa ekspensowali, praevia na to comprobatione calculationem uczynić tenentur. A in casu renitentiae tegoż kongresu rigori et decisioni, jako i ichm. panowie egzaktorowie subesse, ac pro satisfactione remitti do grodu bełskiego mają i tam itidem odpowiedzieć sine ulla apellatione.

Tenże kongres wyżej wyrażony postawnowienia innych ichm. panów egzaktorów tudzież i plenipotentów (jeżeli by jakowa okoliczność tego wyciągała), ma mieć plenariam potestatem, oraz tymże ichm. panom egzaktorom i plenipotentom za funkcyje ich należącej koncernencyi obmyśleć satysfakcyą.

Po ułożonej zaś taryfie na przyszłym kongresie czopowego i szelężnego ichm. panowie urzędnicy na tymże kongresie znajdujący się, e medio sui jednego jm. pana urzędnika za kasjera tegoż podatku absque quavis praetensione et solario postanowić mają. A tenże jm. pan urzędnik kasjer ma mieć swego subkolektora, któremu za fatygę przez tenże kongres rekompensa ma być obmyślona i tak corocznie lub tegoż konfirmować jm. pana kasjera, lub innego obierać będzie powinien pomieniony kongres. [400] Tenże jm. pan kasjer żadnej nikomu nie powinien wydać i wypłacać kwoty bez konsensu i decyzji całego kongresu. Jeżeli by się miał proprio ausu domyślić, tedy to invalidum być powinno i pod sąd całego kongresu podpadać ma, oraz jeżeli by jaki był zawód przez jm. pana subkolektora, tedy zaś ten jm. pan kasjer respondere ma i wszelką uczynić satysfakcyą.

Tegoż kongresu zjechania się w przyszłym, da Bóg, roku i czasie dwa termina nazywamy, jeden we dwie niedzieli po świętych Trzech Królach [20 stycznia], drugi zaś po sejmiku boni ordinis we dwie niedzieli i te termina zjechania się in posterum nieodmiennie postanawiamy, raz na zawsze.

Na rekompensę i podróż ichm. panom posłom terazniejszym, na sejm grodzieński obranym, podatek kołowego województwa bełskiego na ten tylko jeden rok ad mentem dawniejszej taryfy kołowego, bez żadnej ekstorsyi kwitowego, groszowe tylko pozwalając, uchwalamy. I ten tylko podatek na trzech ichm. panów posłów cedere ma, ponieważ czwarty jm. pan [Ksawery] Branicki kasztelan braclawski żadnej nie pretenduje rekompensy i od wszelkich libere desistit pretensyi.

A że młyn w Mniejszych Skomorochach⁹²⁸ jm. pana Macieja Skomorowskiego jest zdezelowany, tedy ten młyn od płacenia wyżej rzeczzonego podatku uwalniamy, jako też i w Mirczu⁹²⁹ młyn jm. pana [Józefa] Olszewskiego chorążego bełskiego i jm. pana Tarnawieckiego.

⁹²⁸ Zapewne Skomorochy Małe, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁹²⁹ Mircze, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

Czas zaś oddania tegoż podatku w grodzie bełskim po św. Marcinie do dwóch niedziel naznaczamy. A po wyjściu dwóch niedziel będzie wolno exequi jm. panu subkolektorowi, czyli kontrahentowi ^apostanowionemu od ichm. panów posłów^a, in casu zaś renitentiae wypłacenia tegoż podatku forum grodu bełskiego ad respondendum constituimus.

Unikając zaś rigorem dekretu radomskiego w sprawie jm. pana [Józefa] Grabowskiego wojskiego braclawskiego o sumę oryginalną 4 519 złp, powtórny dekret una cum provisione przysądzoną sumę oryginalną ad mentem anteacti województwa naszego laudi ichm. panom egzaktorom, ordine jednak anteriori laudo circumscripito wypłaci salvis quietationibus praeomittimus. Prowizyjonalnej zaś [sumy] w dalszym czasie satysfakcją spondemus, obligując tegoż jm. pana Grabowskiego jako concivem nostrum, aby ab ulteriori prosecutione w Trybunale Radomskim chciał desistere.

Ponieważ zaś in anteriori laudo, to jest 1751, za funkcje jm. panu [Jerzemu] Ożdże staroście byszewskiemu, jm. panu [Kazimierzowi] Głogowskiemu podstolemu lubaczowskiemu, sukcesorom śp. jm. pana [Antoniego Tomasza] Lipskiego stolnika horodelskiego, jm. panu [Michałowi] Rzeczyckiemu staroście poturzyńskiemu, jm. panu [Adamowi Myszcze] Chołoniewskiemu sędziemu grodzkiemu bełskiemu, jm. panu Gintowtowi cześnikowi podolskiemu⁹³⁰ rekompensa nie jest naznaczona, [401] więc przez terazniejszą uchwałę naszą też samą, jako i innym, deklarujemy. Cavemus przy tym, aby wszelkie rekompensy za funkcje in anteriori laudo 1751 wyrażone, non imutando ordinem ichm. concivibus, tak przez terazniejszych ichm. panów egzaktorów, jako in futurum, tenże podatek czopowego i szelężnego trzymających wypłacone były.

Miasto Uhnów⁹³¹ za podjętą funkcją lustracyi w. jm. pana [Stanisława] Dzierżka chorążego buskiego od płacenia czopowego i szelężnego na rok tylko jeden uwalniamy. Drugiemu zaś jm. panu lustratorowi, to jest w. jm. panu Franciszkowi Pruszkowi Bieniewskiemu cześnikowi lubaczowskiemu iuxta antiquam praxim na kongresie przy ułożeniu taryfy rekompensę obmyślić deklarujemy.

Za funkcję plenipotentką dwuletnią jm. panu Kazimierzowi Głogowskiemu regentowi grodzkiemu grabowieckiemu po uczynionej przez jm. kalkulacyi na przyszłym kongresie ad mentem laudi anni 1751 należące concernens ichm. panowie egzaktorowie, ordine in eodem laudo circumscripito, wypłaci tenebuntur. A jm. pan Głogowski plenipotent wszelkie dokumenta i dekreta, którekolwiek do interesów województwa należą, terazniejszemu jm. panu plenipotentowi oddać informacją wszelką do spraw uczynić obstringitur.

Sukcesorom jm. pana [Józefa] Przyłuskiego miecznika horodelskiego circa calculationem et comprobationem expensarum na przyszłym kongresie należącą obmyślić satysfakcją tenże kongres ma.

Pretensyje w. jm. pana Adama Świeżawskiego podstolego grabowieckiego i jm. pana Mireckiego, jm. pana Bystrzykowskiego, jm. pana [Wojciecha] Młożewskiego, jm. pana Tomaszewskiego jaką dla siebie powinny satysfakcją, taką na przyszłym kongresie obmyślić deklarujemy.

⁹³⁰ Zapewne Józef Gintowt Dziewiałtowski cześnik podolski.

⁹³¹ Uhnów, miasto w pow. bełskim (ob. miasto Угнів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

Konflagraty jm. pana [Franciszka Antoniego Pruszk] Bieniewskiego miecznika lubaczowskiego, jm. pana Czyżewskiego kompensować województwo nasze teraźniejszą uchwałą deklaruje.

Decessa od urzędów różnych województwa naszego chorągwi pancernej j.w. jm. pana podkomorzego lubelskiego⁹³² dekretem radomskim przysądzone, skąd kompensowane mają być, przyszły kongres postanowić ma.

Że zaś przez niejednostajne miary w miastach i miasteczkach tak na zboża, jako i na trunki, wielka się przez to różnym dzieje krzywda, więc teraźniejszą uchwałą naszą postanawiamy, aby jedna miara po wszystkich miastach i miasteczkach [402] była, o którą jm. pana podwojewódzkiego województwa naszego bełskiego obligujemy, aby chciał ustanowić.

Chcąc zaś integritati et securitati internae województwa naszego succurrere, postanawiamy naprzód tą naszą uchwałą, aby zawudźców in genere wszelkich nie ważył się nikt tueri oraz złoczyńce i złodzieje nigdzie przechowywani nie byli, i owszem, captivandi ubivis i ad sequestrum miast i fortec oddawani byli.

Zbiegłych ludzi aby przejmować kazać po wsiach i gościńcach, i o tychże donosić komu będzie należało, zgodnie wszyscy tą uchwałą naszą obowiązujemy się.

Inne zaś desideria do dalszych sejmików odkładamy, a teraźniejsze laudum województwa naszego dla lepszej wiary i wagi jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 12 września r. 1752.

Józef Olszewski chorąży bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

Franciszek Antoni Pruszk Bieniewski c[ześnik] l[ubaczowski], asesor m.p.

Karol Prek asesor m.p.

Kazimierz Wydźga c[ześnik] beł[ski] asesor

Józef Tchórzewski asesor m.p.

^{a-a} *dopisane nad wierszem tą samą ręką*

⁹³² Jan Franciszek Nowosielski podkomorzy lubelski.

241. Zjazd gospodarski na mocy uchwały sejmiku gospodarskiego w Bełzie, 7-9 grudnia 1752 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 7-9 grudnia 1752 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 405-407 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Chodakowski w dniu 30 grudnia 1752 r. [Sabbatho post festum Sanctorum Innocentium Martyrum proximo a. D. 1752].

Inne rękopis: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 346, s. 1861-1864 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1493-1497.

My dygnitarze, urzędnicy, ziemianie i obywatele województwa bełskiego in virtute laudi sejmiku boni ordinis in loco consultationum solito dnia 12 września roku terażniejszego 1752 subsecuti, zjachawszy się, przy prezydencji w. jm. pana Józefa Olaszewskiego chorążego bełskiego jurysdykcją naszą kongresową tymże laudum wyżej specyfikowanym ad perficienda in eo contenta na dzień dzisiejszy, to jest 7 grudnia naznaczoną, ufundowaliśmy i do pióra w. jm. pana Antoniego Gintowta Dziewiałtowskiego miecznika bełskiego uprosili.

A że postanowienie taryfy podatku czopowego i szelężnego z miast i miasteczek w województwie naszym znajdujących się, przez tyle laudów uchwalonego, bez reprodukowanej przez w. ichm. panów Stanisława Dzierżka chorążego buskiego i Franciszka Bieniewskiego cześnika lubaczowskiego laudo suprascripto boni ordinis do rewizyi obranych lustratorów uczynione być nie może, więc obligujemy tychże w. lustratorów, aby rewizyją tychże miast i miasteczek przed nami reponowali, którą reponowaną ad comprobationem iuratorium, insistendo laudo praemisso, in eam iuramenti rotham, jako z miast i miasteczek w województwie tutejszym bełskim tudzież ziemi i powiatach do tego województwa należących lustracyją kurencyi podatków czopowego i szelężnego rzetelnie, nie uwodząc się ani faworem, ani żadną korupcyją spisali i pro posse skontowali, Deo ipsos adiuvante, admissimus.

Po którym wykonanym przez wyżej wyrażonych ichm. panów lustratorów juramencie, za tak znaczne ichm. fatygi uniżone niosąc podziękowanie, na przyszłym, da Pan Bóg, kongresie, w czasie laudo toties expresso naznaczonym, rekompensę obmyśleć deklarujemy.

A jako podatek czopowego, szelężnego perpetue trwać ma, in ordine którego egzakcyi reprodukowanej i zaprzysiężonej przez w. lustratorów rewizyi taryfa in tam arcto tempore ułożona być nie może, przeto też ułożenie do przyszłego, da Bóg, kongresu zachowujemy, referując się in toto ad obloquentiam laudi sejmikowania naszego roku terażniejszego boni ordinis.

Że zaś w. ichm. panowie Cyriak Radecki podstoli horodelski⁹³³, Andrzej Olszewski komornik graniczny bełski, na rok przeszły do wybierania podatku czopowego i szelężnego obrani egzaktorowie, tudzież w. jm. pan Antoni Żuliński tegoż podatku dawniejszy poborca, jako też ichm. panowie [406] Dąbski, Su[h]ak sukcesorowie śp. jm. pana Łukasza Głogowskiego kalkulacyi dotychczas nie uczynili, obligujemy ichm., aby coram delegatis e medio nostri calculum peractae exactionis reddere raczyli i lubo w. ichm. panowie Radecki, Olszewski, Żuliński⁹³⁴ też samą kalkulacją uczynili et super realitatem onej iuramentum offerunt, że jednak ichm. panowie Dąbski, Su[h]ak i sukcesorowie śp. jm. pana Łukasza Głogowskiego kalkulacyi na terminie terażniejszym ob absentiam sui nie podali, więc na przyszłym, da Bóg, kongresie podać mogą. Do którego czasu wysłuchanie juramentu z uczynionych wyżej wyrażonych ichm. supersedujemy kalkulacją.

Rekompensę za funkcją egzakcyi w. jm. panu Antoniemu Żulińskiemu, tudzież pretensyje ichm. panów [Aleksandra i Antoniego] Żulińskich dawniejszemi laudami wyrażoną, do przyszłego w uczynieniu satysfakcyi odkładamy kongresu.

A że przez tak długi czas pretensya w. jm. pana Szymona Olszyńskiego podkomorzego wiskiego, tudzież jm. pana Grabowskiego in restanti quantitate nie są uspokojeni, więc z najpierwszych prowentów województwa naszego satysfakcją obmyśleć deklarujemy.

Lubo zaś w. ichm. panom posłom na sejm przeszły grodzieński obranym za podjęte fatygi i tak znaczną odprawioną podróż rekompensa z podatku kołowego laudo toties dicto boni ordinis naznaczona, że jednak o nieoddanie z różnych wsiów i miast tegoż podatku w. posłowie uskarżają się, więc liberam exactionem tegoż podatku kołowego pozwalamy i cum renitentibus zaś oddania salvam viam agendi w grodzie bełskim jm. panu subkolektorowi przez tychże ichm. panów posłów postanowionemu ostrzegamy.

Że zaś przez uchwałę laudi boni ordinis 1751 anni za funkcje w. jm. panu Janowi Stadnickiemu chorążemu grabowieckiemu dwie poselskie, tudzież w. jm. panu Kazimierzowi Głogowskiemu podstolemu lubaczowskiemu, w. jm. panu [Adamowi Mysze] Chołoniewskiemu sędziemu grodzkiemu bełskiemu, sukcesorom śp. w. jm. pana Antoniego Lipskiego stolnika horodelskiego, za deputacką funkcją nie jest recompensa naznaczona, laudo zaś boni ordinis roku terażniejszego na termin niniejszy odesłana, więc tymże ichm. ad normam drugich, jako to w. jm. panu chorążemu grabowieckiemu 4 tys. [407] złp, w. jm. panu Głogowskiemu 2 tys., w. jm. panu Chołoniewskiemu 2 tys., sukcesorom śp. w. Antoniego Lipskiego za funkcją deputacką przez ojca ichm. ekspediowaną 2 tys. złp. naznaczamy i satysfakcją w. jm. panu chorążemu grabo-

⁹³³ Cyriak Radecki podstoli horodelski uczynił stosowną kalkulację przed deputatami do rachunków, zob. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 417-419 – ekstrakt; w grodzie bełskim oblatował Tomasz Bieniewski w dniu 23 stycznia 1753 r. [feria 3 post festum Sanctae Agnethis Virginis et Martyris proxima a. D. 1753].

⁹³⁴ Antoni Żuliński uczynił kalkulację przed komisarzami sejmikowymi w Belzie, w dniu 8 grudnia 1752 r., zob. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 352, s. 406-408 – oblata; w grodzie bełskim oblatował A. Żuliński miecznik owrucki w dniu 18 marca 1756 r. [feria 5 post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem proxima a. d. 1756].

wiekiemu⁹³⁵ wraz z ichm. kolegującemi jemu, tudzież i wyżej wspomnionym ichm. z podatku czopowego i szelężnego obmyślamy.

Pretensja j.m. pana Bystrzykowskiego jeżeli w niej uspokojony lub nie, na przyszłym kongresie rozeznamy.

Zachodzący interes w. oo. trynitarzów tomaszowskich, dominikanów bełskich do przyszłego kongresu odkładamy.

A że in virtute laudi anno 1751 subsecuti niektórzy ichm. z wiosek podatku czopowego i szelężnego do rąk ichm. panów egzaktorów uczynili satysfakcją, ten zaś podatek exceptis villis, z miast samych i miasteczek tylko dekretem Trybunału Radomskiego currere naznaczony, więc restytucją tym ichm., którzy z wiosek swoich wypłacili, na przyszłym, da Bóg, kongresie deklarujemy.

Inne zaś desideria w. ichm. panów urzędników i obywateli województwa naszego do przyszłego kongresu odłożywszy, tę naszą konsultacją propter firmitus robur rękami własnymi podpisujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 9 decembris 1752 a.

[1] Jan ze Żmigrodu Stadnicki chorąży grabowiecki, [2] Antoni Władysław stolnik grabowiecki m.p., [3] Szymon Olszyński p[odkomorzy] wiski, [4] Józef z Poradowa Rulikowski p[odczaszy] b[ełski], [5] Stanisław na Lipsku Lipski podczaszy buski m.p., [6] Kazimierz z Głogowca Głogowski podstoli lubaczowski m.p., [7] Antoni Gintowt Działyński miecznik bełski m.p., [8] Marcin Lipski miecznik buski, pisarz grodzki żydaczowski m.p., [9] J[ózef] T[omasz] Głogowski w[ojski] b[uski] m.p., [10] Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski c[ześnik] l[ubaczowski], [11] Tomasz [Józef] Grabowski s[karbnik] l[ubaczowski], [12] Antoni J[oaachim] Żuliński m.p.

2. *Laudum zjazdu województwa bełskiego w sprawie wybierania podatku kołowego w Bełzie, 8 grudnia 1752 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 525 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Ignacy Piasecki w dniu 25 lutego 1758 r. [Sabbatho post festum Dominicam Reminiscere Quadragesimalem proximo a. D. 1758].

My niżej na podpisach wyrażeni, mając sobie przez laudum boni ordinis roku teraźniejszego w Bełzie nastąpione, naznaczony podatek kołowego z kół wszelakich wodnych w województwie bełskim będących, za funkcją poselską do Grodna ekspedytowaną uchwalony i destynowany, więc z woli i pozwolenia prześwietnego województwa bełskiego na kongresie teraz niedawno ekspedytowanym zaszłego, za subkolektora do wybierania tegoż podatku ur. Antoniego Piaseckiego subdelegata grodzkiego bełskiego naznaczamy, obligując tegoż j.m. pana subkolektora, aby pomieniony podatek, z których dóbr jeszcze stante interstitio laudo assignato nie jest wypłacony, per executionem etiam z dóbr renitentium ad mentem tak tegorocznego laudum gospodarskiego, jako

⁹³⁵ Jan Stadnicki chorąży grabowiecki.

też ad normam dawniejszego anni 1741 laudum od koła rzecznoego i stawowego donosnego po zł 16, od wieśniaka zaś po złotych 8, wraz z groszowym od każdego złotego po groszu jednym wybrał⁹³⁶, a in casu na którym miejscu niepodobnego praesertim oppositionem wybrania prawnie dochodził, z tego co wybierze kalkulacją ^ana przyszłym, da Bóg, kongresie^a etiam juratorie uczynił i co wybierze równo nam wszystkim trzem wypłacił. My zaś pro eius labore nie tylko groszowego ustępujemy, ale też każdy z osoby naszej z tegoż podatku po zł 100 wypłacić spondemus. Tak jednak, żeby tenże jm. pan subkolektor jako najprędzej tę egzakcją in toto ekspediował, a renitentibus swoją pracą i staraniem niewypłaconych dochodził quantitates i też koła wszelakie wszędzie obaczywszy, porządnie spisał. Na co dla lepszej wagi i pewności ten instrument rękami naszymi ex mente całego województwa dany podpisujemy. Datum w Bełzie, die 8 decembris 1752.

Aleksander Świeżawski ch[oraży] l[ubaczowski], s[tarosta] c[udnowski] m.p., Adam Myszka Chołoniewski ch[oraży] dźwinogrodzki, pisarz grodzki bełski m.p., Michał Zbrożek chorąży winnicki m.p.

Locus sigilli

^{a-a} tekst zapisany na marginesie, we właściwym miejscu znak #

⁹³⁶ Zob. Percepta podatku kołowego województwa bełskiego uchwalonego od koła rzychnego po zł 16 od wieśnianego po zł 8, w roku 1752, a w roku 1753 wybranego (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 529-534; nie podano łącznej zebranej kwoty, wymieniono tylko wszystkie miejscowości wraz z wpłaconymi kwotami). Zob. też: Retenta podatku kołowego przez registr województwa bełskiego uchwalonego od koła rzychnego po tal. 2 od wieśnianego po talerowi 1 z powiatu bełskiego (tamże, s. 537-540); Retenta [...] w ziemi buskiej (tamże, s. 540-541); Retenta kołowego powiatu grabowieckiego (tamże, s. 541-541); Retenta kołowego podatku powiatu horodelskiego (tamże, s. 542); Konotacja zdezelowanych młynów [...] (tamże, s. 543-544); Konotacja kół danych przez delatę w jm. panu Świeżawskiemu [storo]ście cudnowskiemu (tamże, s. 545); Delata niewypłaconego podatku kołowego uchwalonego przez prześwietne województwo bełskie w roku 1752, jm. panu Aleksandrowi Świeżawskiemu chorążemu bełskiemu, cudnowskiemu staroście do odebrania spisana in anno 1754, die 1ma februarii (tamże, s. 549).

242. Zjazd gospodarski na mocy uchwały wcześniejszego zjazdu w Bełzie, 20 stycznia 1753 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20-22 stycznia 1753 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 409-412 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Chodakowski w dniu 23 stycznia 1753 r. [feria 3 post festum Sanctae Agnetis Virginis et Martyris proxima a. D. 1753].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 347, s. 115-120 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1501-1505.

My dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, tak in virtute laudi sejmiku boni ordinis in loco consultationum solito, dnia 12 września roku przeszłego 1752 subsecuti, jako et in virtute przeszłego kongresu tu, w Bełzie, in loco consultationum, dnia 9 decembris tegoż roku przeszłego ekspedjowanego, zjachawszy się, przy prezydencji natenczas w. jm. pana Jana z Żmigrodu Stadnickiego chorążego grabowieckiego, jurysdykcją naszą kongresową ufundowaliśmy i do poniedziałku ob spem adventus aliorum concivium limitowaliśmy.

Tandem na terminie z limity przypadającym, to jest dnia 22 stycznia, przy prezydencji j.w. jm. pana krajczego koronnego, starosty bełskiego⁹³⁷ przystąpiliśmy do tego województwa naszego porządku.

I najprzód taryfę czopowego i szelężnego, ręką tak j.w. jm. pana krajczego koronnego natenczas prezydującego, jako i innych urzędników i obywatelów tegoż województwa podpisaną^a dyskretną, z włożeniem mniejszej niżeli by według prawa i zwyczaju należała kwoty^a ułożyliśmy. Której taryfy oryginał osobliwie jest spisany i ma być podany ad acta⁹³⁸.

A za kasjera w. jm. pana Józefa Olszewskiego chorążego bełskiego na ten rok cum libera successive wszystkich ichm. urzędników do tejsze funkcyi na insze lata electione uprosiliśmy, sine ulla recompensa, tylko szczególnie gratitudinis. A ichm., tak praesentaneus kasjer, jako i inni po nim następujący, ex brachio sui subkolektora sobie obrać mają, któremu za fatygę od złotego po groszu i z każdego miasta po zł 2 kwitowego niniejszym kongresem [410] naznacza się, cum hac jednak praecustoditione, iż jm. pan subkolektor jm. panu kasjerowi, a jm. pan kasjer województwu, non referendo sese do subkolektora odpowiedzieć ma. Jednakże jm. pan subkolektor na kongresie

⁹³⁷ Franciszek Salezy Potocki krajczy koronny, starosta bełski.

⁹³⁸ Oryginał taryfy oblatowano w grodzie bełskim: CDIAUL, Fond. 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 413-414 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Chodakowski w dniu 23 stycznia 1753 r. [feria 3 post festum Sanctae Agnetis Virginis et Martyris proxima a. D. 1753].

przyszłym, jeżeli tego będzie potrzeba, iuratorie, a jm. pan kasjer ex documentis kalkulacją uczynić mają.

Ichm. zaś retentores ex civitatibus podatku w roku tak dwuletnim 1751 uchwalonego mają go według terazniejszej taryfy za niedziel ab actu praesentis congressus cztery, tu, w Bełzie, sub rigore in laudo eodem expresse ichm. dawniejszym egzaktorem, którzy na terminie satysfakcyi znajdować się w Bełzie mają, wypłacić tenentur.

Na terazniejszy zaś rok przypadający podatek jm. pan subkolektor od w. jm. pana kasjera obrany na środoposć w roku terazniejszym przypadające zjachać tu, do Bełza, ma i przez tydzień czekać egzakcyi podatku powinien, a na tymże terminie środoposć, w roku terazniejszym przypadającym, sub rigore et executione in laudo expressis tenże podatek z miast i miasteczek wypłacać mają, a in casu renitentiae po wyjściu czasu viam executionis ma sobie od jm. pana kasjera mieć zleconą.

Tych jednak wybranych pieniędzy, tak z retentów dawniejszych, jako i terazniejszego podatku, jm. pan kasjer terazniejszy, jako in post succedaneus, a dopiero jm. pan subkolektor, bez woli całego województwa i uchwały kongresowej nikomu dać nie ma, ani sobie potrącać, gdyż na satysfakcją długów dekretami przysądzonych, które ante omnia jm. pan kasjer uspokoić tenetur. A potem na uspokojenie obietnic per lauda anteriora converti mają. Jednak ichm. panom lustratorom czopowego i szelężnego na przyszłym [411] kongresie, skutek pracy swojej pokazującym, po zł 500 każdemu z osobna jm. pan kasjer wypłacić ma, cum ea jednak praecustoditione, aby libertas medietatis Uhnowa⁹³⁹ od tego podatku przez w. jm. pana Stanisława Dzierżka laudo declarata non praetendatur. Magierów⁹⁴⁰ miasto ze wszystkimi trzema częściami, które są w taryfie dystyngwowane, na rok terazniejszy od tego podatku czopowego ex ratione konflagraty uwalnia się.

Ta zaś taryfa (lubo kurencyja podatku czopowego i szelężnego semel pro semper trwać powinna) na tym kongresie ułożona do trzech lat tylko currere ma, a po skończonych trzech leciech, jeżeliby tego potrzeba wyciągała, albo favente Deo miasta meliorari, albo praemente deteriorari miały, przez co inna lustracyja subsequi by musiała, województwo by też czyli większej potrzebowało ekspensy, czyli mniejszą kontentować się musiało, do zdania dalszych kongresów continuanter, według laudum opisanego czasu być mających, zostawujemy.

Pretensyja sukcesora niegdy jm. pana [Józefa] Przyłuskiego miecznika horodelskiego, plenipotentą województwa naszego na Trybunał Radomski, na przyszłym kongresie ma być decydowana, to jest ma jm. pokazać co i z jakim skutkiem wyekspensował na interes województwa, a województwo na przyszłym, jak się wspomniało, kongresie rekompensę obmyśleć non immutando ordinem laudi 1751mi deklaruje.

A lubo jm. pan [Józef] Dąbski obtulit promptitudinem uczynienia kalkulacji egzakcyjej swojej, że jednak do tej dla ułożenia taryfy ad praesens nie przyszło, więc na przyszły kongres tak jm. pana Dąbskiego, jako i jm. pana Suhaka i Kazimierza Głogowskiego regenta grabowieckiego, teraz nieprzytomnych, czas słuchania kalku-

⁹³⁹ Uhnów, miasto w pow. bełskim (ob. Угнів в rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁹⁴⁰ Magierów, miasto w pow. bełskim (ob. Мареїв в rej. зólkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

lacyi naznaczamy, [412] a to sub rigore in laudo apposito et in futura officii castrensis Belzensis quaerellarum cadentia super iisdem extendenda.

Ci zaś ichm. egzaktorowie, którzy już uczynili kalkulacyją na przyszłym kongresie, po wypełnionym jednak juramencie kwity in personam sui prokurować od województwa powinni będą.

Jm. panu Felicjanowi Żulińskiemu, jako na ten rok per lauda województwa naszego do atendencyi spraw wojewódzkich plenipotentowi, za fatygę i na ekspensa jm. pan kasjer złp tysiąc wyliczyć ma, a jm. pan plenipotent wszelkich interesów i papierów województwa atentować powinien będzie.

Że zaś hucusque papiery województwa w ręku jm. pana Kazimierza Głogowskiego, przeszłego plenipotentu haerent, których w oddaniu jest renitens, przeto windykowanie onychże w grodzie grabowieckim terażniejszemu jm. panu plenipotentowi facultas praecommittitur.

Wybrane i wypłacone ze wsiów podatki czopowego i szelężnego, inhaerendo decreto Radomiensi, którym są villae nobilium uwolnione, w. jm. pan kasjer ichm. panom dziedzicom i posesorom restituere tenebitur.

Insze zaś desideria, tak obywatelów, województwa, jako też chorągwi pancernej j.w. jm. pana podkomorzego lubelskiego⁹⁴¹ do przyszłego kongresu rezerwujemy, których iuxta et in omni robore zachowujemy, na co się rękami własnymi podpisujemy. Datum w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 22 stycznia r. 1753.

Z paragrafem jednym podpisuje F[ranciszek] S[alezy] Potocki kr[ajczy] ko[ronny], bełski starosta

Józef Olszewski chorąży bełski

Michał z Grodkowa Łoś m.p.

Antoni Wydźga stolnik grabowiecki m.p.

Michał Wydźga podstoli bełski

Jan Kazimierz Wydźga cześnik bełski m.p.

Antoni Gintowt Dziewiałtowski miecznik bełski

T[omasz] Wydźga s[karbnik] h[orodelski]

W[ojcich] Rosochacki m[iecznik] g[rabowiecki]

Adam Świeżawski p.w. m.p.

^{a-a} słowa dopisane na lewym marginesie inną ręką i atramentem

⁹⁴¹ Jan Franciszek Nowosielski podkomorzy lubelski.

243. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1753 r.

Sejmik zerwany.

1. Manifestacja Antoniego Biestrzykowskiego, Sebastiana Glińskiego i Adama Boguckiego przeciwko elekcji deputatów na Trybunał – Bełż, 10 września 1753 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 348, s. 555-556 – oblata; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 10 września 1753 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1753].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1507.

Ex parte Gen. Biestrzykowski ac aliorum contra incolas inclyti palatinatus Belzensis manifestatio.

[556] Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. Antonius Biestrzykowski, Sebastianus Gliński, tum Adamus Bogucki, incolae patriotae inclyti palatinatus Belzensis, idque adhaerendo legi publicae de comitiolis electionis Ill. Mag. ad Tribunal Regni deputatorum sancitae ac libero veto, quoniam ante promulgationem Mag. mareschalci obstantibus eandem libertatem rationibus, contradictiones per manifestantes contra easdem comitiolas electionis Ill. Mag. iudicium deputatorum subsecutae, idcirco de nullitate et invaliditate earundem iterum iterumque manifestantur.

244. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1753 r.

Sejmik zerwany.

1. Dwie manifestacje przeciw ważności sejmiku gospodarskiego – Bełż, 11 września 1753 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 348, s. 562-563 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 11 września 1753 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1753].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1509.

Ex parte Gen. Wiszniowski, Wojucki et aliorum incolarum palatinatus Belzensis in diligentia manifestatio.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. Josephus Wiszniowski, Joannes Wojucki, Joannes Tomaszewski, Casi-

mirus Skomorowski, Adalbertus Szystowski incolae et patriotae palatinatus inclyti Belzensis manifestati sunt in eo, quia manifestantes et totus palatinatus Belzensis in anno elapso in boni ordinis comitiolis comissarium ad Tribunal Regni Radomiense etiam pro anno 1754 electum habentes dispositionibusque eodem laudo constitutis et praescriptis ac per optime formatis gaudentes, quoniam nunc malo ordine coeptae boni ordinis comitiolae nihil praeter aliquod damnum palatinatus indicant, proinde de nullitate earundem anni praesentis intimatorum boni ordinis comitiolarum manifestantur, laudo suprascripto anni 1752 boni ordinis in toto acceptato.

Mag. Bieniewski ensifer Lubaczoviensis ac alii in diligentia manifestatur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Mag. Antonius Pruszek Bieniewski ensifer Lubaczoviensis atque Gen. Felix Horoch, Josephus Wróblewski, Joannes Mogielnicki, Stanislaus de Czulowańskie Szościński, Casimirus Nietycza, Franciscus Magiera Mirecki, Sebastianus Burycki, Mathias Korybut Rozwadowski, Ignatius de Tuck Andrzejowski, Adalbertus Młóżewski, Antonius Dunin Rajecki, patriotae palatinatus Belzensis, idque providendo integritati palatinatus Belzensis et libero veto, quoniam in anno praeterito 1752, laudum in comitiolis boni ordinis cum praeiudicio incolarum palatinatus Belzensis est subsecutum, in virtute cuius congressus vocitati huic eiusdem palatinatus cum praeiudicio de nullitate et invaliditate praemissi laudi et congressum ut supra expressorum manifestatur.

245. Zjazd gospodarski na mocy uchwały sejmiku gospodarskiego z 1752 r. w Bełzie, 20 stycznia 1754 r.

1. *Protestacja z informacją o unieważnieniu limity zjazdu do dnia 5 marca 1754 r. – Horodło, 9 lutego 1754 r.*

Rp. 1 AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 67, s. 674 – oryginał; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 9 lutego 1754 r. [Sabbatho post festum Purificationis Beatissimae ac Gloriosissimae Virginis Mariae proximo a. D. 1754].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 50, s. 56 – oblata; **Rp. 3** CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 71, s. 351-352 – ekstrakt z grodu horodelskiego; w grodzie bełskim oblatował Gen. Gabriel Stocki w dniu 1 marca 1754 r. [feria 6 post diem Cinerum proxima a. D. 1754];

Rp. 4 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 349, s. 395-396 – oblata z ekstraktu z grodu horodelskiego, oblatowanego tam w dniu 9 lutego 1754 r. [Sabbatho post festum Purificationis Beatissimae ac Gloriosissimae Virginis Mariae proximo a. D. 1754]; w grodzie bełskim oblatował Gen. Gabriel Stocki w dniu 1 marca 1754 r. [feria 6 post diem Cinerum proxima a. D. 1754].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1511.

^aAd officium et acta praesentia castrensia capitanealia Horodlensia venientes personaliter^a Mag. Michael Josephus Wydźga subdapifer palatinatus Belzensis, vicecapitaneus castrensis Horodlensis, Thomas Wydźga thesaurarius Horodlensis, Adamus Suhak dapifer Staroduboviensis, Franciscus Sawicki, Antonius Babecki, Gabriel Stocki, incolae palatinatus Belzensis, quam primum resciverint de quadam limitatione congressus eiusdem palatinatus die 20 ianuarii anno praesenti ad diem 5 martii eiusdem anni ultra mentem laudi palatinatus eiusdem anni 1752 confecti subsecuta, illico de nullitate et invaliditate eiusdem limitationis uti laudo praenominato boni ordinis dissona ac in nullo fundamento subsecuta est manifestatur.

Michał Wydźga s[ubdapifer] B[elzensi] manifestuje się
Tomasz Wydźga t[h]esaurarius] H[orodlensis]
Adam Suhak m.p.
F[ranciscus] Sawicki
A[ntonius] Babecki
G[abriel] Stocki

^{a-a} tekstu brak w Rp. 1, jest w Rp. 2 i Rp. 3

246. Zjazd gospodarski z postanowienia poprzedniego zjazdu w Bełzie, 5 marca 1754 r.

Zjazd nie doszedł do skutku z powodu manifestacji z 9 lutego 1754 r. (zob. wcześniejszy zjazd gospodarski z dnia 20 stycznia 1754 r.)

247. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 19 sierpnia 1754 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 19 sierpnia 1754 r. – Wschowa, 6 czerwca 1754 r.*

Rp. 1 AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 50, s. 235 – tylko notka aktykacyjna, tekstu uniwersału nie przepisano; w grodzie horodelskim oblatował Prov. Wawrzyniec Adamowicz w dniu 24 lipca 1754 r. [feria 4 in vigilia festi Sancti Jacobi Apostoli a. D. 1754].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 3, Opis 1, 59, s. 512 – tylko notka aktykacyjna, tekstu uniwersału nie przepisano.

Druk: AS 1733-1763, s. 489-491.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1754 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 421-422 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Popławski w dniu 19 sierpnia 1754 r. [feria 2 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1754].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 350, s. 1451-1452 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1513-1514.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego zjechawszy się ad locum consiliorum województwa naszego tu, do Bełza, na dzień dzisiejszy, uniwersałem J.K.M. przedsejmowym determinowany, widząc przychylne J.K.M. p.n.m. dla dobra R.P. starania, za którego panowania pożądanym kilkunastoletnim ciesząc się pokojem, idziemy z powinnym Maiestati pro cura et solitudine o dobro ojczyzny podziękowaniem i w osobach j.w. ichm. panów posłów niżej wyrażonych złączwszy vota i serca nasze z wyznaniem należytej wierności, oddajemy rekognicyją i życzymy Najjaśniejszemu Panu świątobliwie i łagodnie, in dulcedine pacis panującemu, vivat prospere Augustus et cum non sit aeternus, sit salutem diuturnus.

Na sejm zaś przyszły w Warszawie agitujący się, po obraniu unaniami voto za marszałka koła naszego w. jm. pana Michała Wydźgi podstolego bełskiego, podstarościego grodzkiego horodelskiego e medio nostri posłów pluralitate votorum podług zwyczaju województwa bełskiego, w. jm. pana Aleksandra Świeżawskiego chorążego lubaczowskiego, starostę cudnowskiego, Józefa Radeckiego buskiego, Makarego Kurdwanowskiego lubaczowskiego stolników i Antoniego Gintowta Dziemiałowskiego miecznika bełskiego, ac nemine contradicente obraliśmy i tymże w. ichm. panom posłom instrukcyją fusius opisaną ad status Reipublicae na przyszłym sejmie oraz i interesa w niej wyrażone promowować obligujemy.

A że in laudo boni ordinis anni 1752 punkt [422] dołożony, iż kongres województwa eodem laudo postanowiony pluralitate votorum wszystkie interesa województwa miały być decydowane, więc puncto eodem, jako liberi veto contrario rescisso interesa województwa na kongresach agitujących się, de pleno consensu concivium ac unanims votis decydowane być mają.

Które laudum dla większej wagi podpisami w. jm. pana marszałka koła naszego i w. ichm. panów asesorów stwierdzamy. Działo się w Bełzie, in loco consiliorum solito, dnia 19 sierpnia r. 1754.

Michał Józef Wydźga podstoli bełski, podstarości grodzki horodelski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Franciszek Świeżawski s[tarosta] p[ełczyński] jako asesor

A[ntoni] S[tanisław] Deboli pis[arz] g[rodzki] g[rabowiecki] jako asesor

Józef Benedykt Leszczyński podstoli powiatu i sędzia grodzki horodelski jako asesor

Karol Prek jako asesor

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1754 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 425-428 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jerzy Widawski w dniu 19 sierpnia 1754 r. [feria 2 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1754].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 350, s. 1453-1455 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1515-1518.

Instrukcja w. ichm. panom posłom Aleksandrowi Świeżawskiemu staroście cudnowskiemu, chorążemu lubaczowskiemu, Józefowi Radeckiemu buskiemu, Makaremu Kurdwanowskiemu lubaczowskiemu stolnikom i Antoniemu Gintowtowi Dziewiałtowskiemu miecznikowi bełskiemu, posłom na sejm walny warszawski obranym die 19 augusti 1754 a.

1. Konformując się do dwóch instrukcyi annorum 1750 et 1752, któremi desideria na sejmy w. ichm. panom posłom zalecone były, ponieważ sejmy dolendo całej ojczyzny fato nie doszły, więc o dojście następującego sejmku superum auxilia invocando obligujemy w. ichm. panów posłów na tenże sejm obranych, aby desideria dawniejszemi instrukcyjami wyżej wyrażonemi opisane, ad status Reipublicae promowowali.

2. Mosty, tamy i młyny w Sławatyczach⁹⁴² na Bugu inferunt wielką krzywdę fryorującym tą rzeką do Gdańska, instabunt w. ichm. panowie posłowie, ażeby też same demolowane były, oraz, tak względem komory brzeskiej, jako i miary gdańskiej, jako i targów gdańskich według wyrażonych instrukcyi domówić się w. ichm. panowie posłowie. A że moneta w złocie w Gdańsku równej kurencyi z koronną monetą nie ma, więc aby kurencyja złota iuxta usum antiquum observetur, a jeżeliby takowe dalsze gdańszczanów inferantur abusus, aby in foro competenti poenas peculatus luant.

3. W krzywdzie w. ichm. państwa Kuczyńskich podstolich [426] drohickich, która tangit integritatem granic województwa lubelskiego respektem nieuczynienia zupełnej satysfakcyi in differentiis dóbr dziedzicznych granicy Zbulitowa⁹⁴³, Suchej Woli⁹⁴⁴ i Kopiny⁹⁴⁵ dobrami stołowemi J.K.M. ekonomii brzeskiej, Wohyniem⁹⁴⁶ przez rozgraniczenie anni elapsi 1753 znacznym uszczerbkiem dóbr dziedzicznych nastąpione, instabunt w. ichm. panowie posłowie do J.K.M. p.n.m., ażeby in desideriiis w. ichm. państwa Kuczyńskich dostateczna succedat rekompensa i ukrzywdzonych z dobroczynnej ręki J.K.M. pożądana nastąpiła satysfakcja.

4. Referując się do dawniejszych, wyżej wyrażonych instrukcyi o Żydach i to adiungitur, aby ciż Żydzi zbożem, fryorem, skórami nie handlowali i wszelkie komercyja stanowi szlacheckiemu congrua aby onymże praecludantur sub confiscatione i wolnym

⁹⁴² Sławatycze, miasto w pow. brzesko-litewskim (ob. wieś w pow. białskim, woj. lubelskim).

⁹⁴³ Zbulitów, wieś w woj. lubelskim (ob. Zbulitów Duży i Mały w pow. radzyńskim, woj. lubelskim).

⁹⁴⁴ Sucha Wola, wieś w woj. lubelskim (ob. Suchowola, kolonia w pow. radzyńskim, woj. lubelskim).

⁹⁴⁵ Kopina, wieś w woj. lubelskim (ob. w pow. parczewskim, woj. lubelskim).

⁹⁴⁶ Wohyń, miasto w pow. brzesko-litewskim (ob. wieś w pow. radzyńskim, woj. lubelskim).

zabranie tychże towarów, ac praecauti in foro competenti z onemż ad instantiam cuiusvis vindicatione, ac poenis arbitrariis extendendis i w tym domówią się w. ichm. panowie posłowie.

5. Reasumując konstytucje dawniejsze o zbiegłych ludziach, ażeby żaden bez atestacji rzetelnej przechodzącego nie ważył się przyjmować człeka i który by takowy człek bez służby znajdował się, tedy takowy, jako persona vagabunda, sub sequestro miasta poblizszego ma być lokowany.

6. Akademia Zamojska z pobożnej fundacyi ordynatów, dziedziców zamojskich fundowana, że dla młodzi szlacheckiej nauk szkolnych daje scientias, mając wzgląd na onychże zobowiązanej [427] przychylności fatygi, instabunt w. ichm. panowie posłowie, aby taż sama Akademia Zamojska nie tylko konfirmacją fundacyi swojej otrzymać mogła, ale ad normam Akademii Krakowskiej iuribus et privilegiis tejsze akademii servientibus gaudeat, instabunt w. ichm. panowie posłowie. A zaś względem nowych fundacyi, które praesenti saeculo, a bardziej erekcją nowych abusivo vocabulo wymyślonych zakonów i zakonnic, aby abrogetur, jeżeli jakowe nastąpione casentur, domówią się ichm. panowie posłowie.

7. Do dalszych materyi sejmowania wynika kwestyja pod decyzją całej R.P. względem ordynacyi i dóbr ostrogskich, kto do onejsze ma succedere. Która materyja, że recesem sejmowym anni 1677⁹⁴⁷ do dalszych sejmów odłożona i dotychczas nie rezolwowana, więc in hac circumstantia ordynacyi ostrogskiej z j.w. ichm. panami posłami innych województw konferując się to utrzymywać będą w. ichm. panowie posłowie, co ojczyźnie całej i dobru pospolitemu congruum zdawać się będzie. Oraz militia na obronę ojczyzny aby conservetur i prawa dożywotnich służebnych posesorów et quocunque titulo privilegiorum nadane onymże aby confirmentur.

^a8. Interes i osobę w. jm. pana Iwanowskiego starosty sądowego mińskiego⁹⁴⁸ w. ichm. panowie posłowie protekcyi J.K.M. rekomendować będą.^a

9. Te wszystkie desideria, tak instrukcjami wyż wyrażonemi annorum 1750 et 1752 specyfikowane, terazniejszą instrukcją przyłączone ad proponendum i do utrzymania activitati w. ichm. panów posłów oddajemy i tę instrukcją podpisem rąk w. jm. pana marszałka koła naszego i w. ichm. panów asesorów [428] stwierdzamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 19 sierpnia r. 1754.

Michał Józef Wydźga p[odstoli] b[ełski], p[odstarości] g[rodzki] h[orodelski], marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Antoni Deboli pis[arz] g[rodzki] g[rabowiecki], asesor m.p.

Józef Benedykt Leszczyński podstoli powiatu i sędzia grodzki horodelski, asesor

^{a-a} punkt dopisany tą samą ręką na końcu instrukcji, przed podpisami, we właściwym miejscu znak #

⁹⁴⁷ Konstytucja sejmu 1677 r. „Reces ordynacyi Ostrogskiej” (Vol. leg., t. 5, s. 226).

⁹⁴⁸ Zapewne Józefa Michała Iwanowskiego starosty sądowego mińskiego.

4. Manifestacja przeciw *laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego* – Bełż, 19 sierpnia 1754 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 350, s. 1455-1458 – *oblata*; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 19 sierpnia 1754 r. [feria 2 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1754].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1519-1521.

Ex parte Ill. Mag. incolarum et patriotarum inclyti palatinatus Belzensis de diligentia manifestatio.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Mag. Antonius Wydźga dapifer Grabovecensis, Thomas Grabowski thesaurarius Lubaczoviensis, Franciscus Ciesielski vicepalatinus [1456] Belzensis, Franciscus Zbykalski pincerna Podoliae, Stanislaus Dzbański venator Grabovecensis, Antonius Chamiec cohortis loricatae Ill. Mag. Potocki palatini Belzensis commilito, Gen. Franciscus Lebedowicz, Josephus Chyliński, Josephus Siestrzewitowski, Casimirus Kostecki, Michael Czyżewski, Michael Bystrzykowski, Josephus Wróblewski, Thomas Niemiera, Joannes Daszyński, Joannes Wojucki, Casimirus Nietycza, Joannes Pisarzewski, Adamus Witanowski, Franciscus Mirecki, Casimirus Skomorowski, Josephus Rudkowski, Simon Wierzbowski, Martinus Witkowski, Andreas Brodzki, Antonius Biestrzykowski, Joannes Tomaszewski, Antonius et Joannes Cebrowscy fratres, Casparus Antonius Dunin Rajecki, Josephus Wiszniowski, Antonius Kostecki, Xaverius Pisarzewski, Joannes Ossowski, Petrus Chaszczewski, Andreas Orlik Bobecki tribunus Nurensis, Casimirus Górnicki et Antonius Progulbicki, Sebastianus Głiński, Bonaventura et Josephus Kucharskie incolae et patriotae inclyti palatinatus Belzensis, quoniam Mag. Wydźga subdapifer Belzensis promulgatus in mareschalcum comitiolarum, non attentis contradictionibus Gen. concivium, locum marechalcale occupando, ad connotanda vota obstantibus oppositionibus et illatis per Gen. concives contra denominatos in functionem nuntialem octo candidatos accessit, non connotatisque punctis ad instructionem porrectis nec perlectis in facie totius palatinatus instructionibus, ultra consensum concivium easdem comitiolas inverso ordine determinavit exindeque [1457] contra leges Regni de libero veto sancitis ac praerogativas nobilitares processit.

Ex rationibus itaque praemissis, insistendo libero veto eadem comitiolae electionis Ill. Mag. nunciorum et ob non subsecutam connotationem et ingrossationem punctorum et praecipuae intuitu ordinationis Ostrogianae ac aliorum per se manifestantes ad instructionem formandam porrectorum nullum sortiri possunt effectum.

Idcirco praevidendo cuivis integritati Reipublicae nec per id aliquod exoriatur praeiudicium et damnum eadem Reipublicae adherendoque legibus Regni de libero veto sancitis, de nullitate et invaliditate earundem comitiolarum ac totum actum earundem manifestantur. Et in continenti iidem manifestantes porrexerunt, ad acticandum puncta infrascripta quorum affectationi officium praesens annuendo, eadem in acta praesentia ingrossari mandavit, quorum punctorum tenor eiusmodi.

Ponieważ zaś ordynacja ostrogska ex vove et pane wielkiego w Polsce człowieka fine obrony potrzeb i posiłków ojczyzny fundowana, a od trzech stanów R.P. lege per-

petua et nunquam abroganda pozwolona, i tylu konstytucyjami mocno wsparta, dotąd nienaruszenie od lat przeszło 140 zachowana, a teraz niedawno per privatam et arbitrarium dispositionem j.o. ks. jm. marszałka nadwornego W.Ks.L.⁹⁴⁹ z publiczną [1458] krzywdą et praeiudicium powagi Najjaśniejszego Pana, usurpata prawie absolutności potestate, przez kolbuszowski podział i sandomierską transakcją nadwyreżona zirytowana została. Przez co prawa ojczyste na szacunku i zachowaniu swoim szwankują, subsidium bellicum upada i niszczy się, prerogatywa stanu szlacheckiego laeditur. Zaczym województwo nasze bełskie, uważając in diviso gemitum z innemi prześwietnemi województwami przez odmianę stanu ordynacyi zgwałcone prawa, a łącząc z drugimi unum sentire et velle, zapobiegając oraz, aby przez to seditiones i wewnętrzne niepokojności cum ituris in peius malis nie szerzyły się, uprasza j.w. ichm. panów posłów swoich bełskich, u których lex paedagogus est, aby immunitatem prawa naturam ordynacyi ostrogskiej ewinkującego inviolabiliter promowowali i utrzymywali, oraz do nieporównanych wielkiego nad wojskiem wodza i gorliwego o publiczne krzywdy i gwałt praw senatora stosowali się żarliwości sentymentów.

Agrawacja na rzece wolnej Bugu i wysypanie grobel, tylu konstytucyjami zakazane pod miastem Sławatycze wielkie defluitacyi województwom ruskim czyni uciemnienie i krzywdy.

Post cuius ingrossationem punctorum originale circa acta derelictum est.

5. Dwie manifestacje z powodu zejść na sejmiku przedsejmowym – Bełz, 20 sierpnia 1754 r.

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 350, s. 1458-1462* – oblatą; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 20 sierpnia 1754 r. [feria 3 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1754].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1523-1527.

Ill. Mag. nuntii pro comitiis Regni mareschalcus et alii assessores de diligentia sui manifestantur. [1458]

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Mag. Michael Wydźga subdapifer Belzensis, vicecapitaneus castrensis Horodlensis, comitiolorum pro comitiis Regni electionis Ill. Mag. nuntiorum ex palatinatu Belzensi mareschalcus, tum Josephus Benedictus Leszczyński sudapifer districtus et iudex castrensis Horodlensis, Carolus Prek thesaurarius Grabovecensis, assessores comitiolarum nuntialium suo et Mag. reliquorum assessorum post comitia nuntialia legitime subsecutum abscessorum nomine atque Mag. Casimirus Wydźga pincerna palatinatus Belzensis, vicepalatinus et vicecapitaneus castrensis Czerniehowiensis, Adamus Suhak dapifer Staroduboviensis, Casimirus Skomorowski ac reliqui concives palatinatus Belzensis inferius in subscriptionibus subscripti, suo et reliquorum

⁹⁴⁹ Janusz Aleksander Sanguszko marszałek nadworny litewski.

dignitariorum et concivium ex camitiis abscessorum nomine, hanc publicam ad acta praesentia deferunt quaerimoniam in eo.

Quoniam virtute universalis Sacrae Maiestatis pro comitiolis exportatae electionis Ill. Mag. nuntiorum praevis solennitatibus liberique veto observantiis, iuxta praescriptum legis et communem usum praecedente unanimi assensu mareschalci electionis et cum assessoribus vocis activae a concivibus acceptatione praeviaque candidatorum ad functionem nuntialem per Ill. Mag. Komorowski castrensem Belzensem intimatorem comitiolarum porrectione, ac super eligendos nuntios per vota publica subsecuta, nemine contradicente sub actu diei comitiolarum nimirum haesterno assensu est subsecuta laudumque cum instructione manu eiusdem [1460] Mag. mareschalci cum assessoribus subscripta statim post cessata comitiola, ad acta praesentia sub actu hesterno sunt correcta, nec per quemvis in facie congressus comitiolarum modo quovis reclamata quinimo pleno cum plausu congregatorum concivium, uti bono publico Reipublicae congrua acceptatum, modo primum sub actu hodierno Mag. dignitarius cum nonnullis concivibus in actu eodem comitiolarum dato voto et electione nuntiorum publica in facie cum reliquis sui protestantis non reclamante ex motivis punctorum favore ordinationis Ostrogianae in instructione acsi non adnotatorum manifestationem, nullitatem comitiolarum infringentium, adnotare curavit.

Quo circa commodo publico prospiciendo ac electioni nuntiorum pro comitiis nulla contradictione die hesterna actum hunc proxime praecedenti subsecutae ne manifestatio per Mag. dignitarium cum nonnullis concivibus ad id petitis aliquod disruptionis comitiolarum legitime, sine ulla contradictione subsecutarum inferatur detrimentum, hanc ad acta praesentia deferunt diligentiam, offerendo se ac abessos dignitarios et concives actui electionis assistentes, actis quibusvis ac in facie Reipublicae totius praesentiam omnia legitime attestaturos et agnituros.

[1461] Ex parte Mag. incolarum et terrigenarum palatinatus Belzensis manifestatio.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Gen. Josephus Siestrzewitowski, Sebastianus Gliński, Josephus Wróblewski, Xaverius Pisarzewski, Josephus Gulwa Siemiątkowski, Joannes et Antonius Cebrowscy fratres, Casimirus Górnicki, Josephus Paszyński, Andreas Barzykowski, Antonius Kostecki, Thomas Barzykowski, Joannes Teleśnicki, ^aincolae et patriotae palatinatus Belzensis suo et totius^a nobilitatis Gen. concivium post disrupta comitiola nuntialia abscessorum et Ill. Mag. dignitariorum eiusdem palatinatus Belzensis ad acta officii praesentis idque adhaerendo anterioribus manifestationibus inferunt protestationem in eo.

Quoniam in comitiolis nuntialibus die hesterna celebrantibus a se manifestantibus et ab omnibus concivibus limitatio earundem comitiolarum in diem hodiernam affectata et per Ill. Mag. mareschalcum cum omnium assensu [1462] concivium propter porrigendam puncta ad ingrossandum ad instructionem Ill. nuntiis dandam subsecuta, in post vero motivo cuiusdam ad affectationem et requisitionem tam suorum manifestantium, quam aliorum concivium eadem limitatio prius declarata denegata et non efectuada nec connotatio punctorum intuitu ordinationis Ostrogianae per se publice in facie palatinatus promulgata porrectorum subsecuta, nec acceptata.

Quapropter prospiciendo integritati eiusdem ordinationis Ostrogianae uti propter integritatem patriae et commodum publicum conditae insistendoque libero veto ac legibus Regni hoc in passum sancitis tum de invaliditate comitiolarum praefatarum nuntialium totiusque eiusdem actus quam Ill. Mag. mareschalcum praefatarum assessores ratione coram actis officii praesentis nulliter manifestationis subscriptionumque eiusdem manifestationis suae concivium petitionis et adductionis iterum iterumque manifestatur.

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

6. Odstąpienie od manifestacji przeciwko sejmikowi przedsejmowemu województwa bełskiego – Bełz, 10 września 1754 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 350, s. 1525-1527 – oblata; powtórna oblata 1542-1543; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 10 września 1754 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1754].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1539.

Mag. Wydźga dapifer Grabovecensis ac alios contra easdem comitiolas manifestantur.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Mag. Antonius Wydźga dapifer Grabovecensis, Stanislaus Dzbański venator Grabovecensis, Franciscus Zbykalski pincerna Podoliae, Antonius Chamiec tum Gen. Franciscus Lebedowicz, Andresa Bobecki pocillator Nurensis, Josephus Siestrzewitowski, Casimirus Kostecki, Michael Czyżewski, Michael et Antonius Biestrzykowscy fratres, Josephus Wróblewski, Thomas Niemiera, Joannes Wojucki, Casimirus Nietycza, Joannes Pisarzewski, Adamus Witanowski, Franciscus [1526] Mirecki, Casimirus Skomorowski, Joannes Tomaszewski, Antonius Dunin Rajecki, Josephus Wiszniowski, Antonius Kostecki, Xaverius Pisarzewski, Petrus Chaszczewski patriotae inclyti palatinatus Belzensis suo et aliorum reliquorum Gen. concivium in manifestationibus infrascriptis de actu specificatis expressorum nomine manifestati sunt, in eo quoniam sui manifestantes in turbidine comitiolarum nuntialium de connotatione puncti intuitu ordinationis Ostrogianae ad instructiones porrecti notitiam protunc capere non valentes manifestationes eo motivo eosdem comitiolas de nullitate electionis Ill. Mag. nuntiorum ad acta officii praesentis intulerunt. Verum pro comitiis boni ordinis ad praesens adveniando, quam primum ex instructionibus per oblatam ad acta officii praesentis porrectis, de eodem puncto eiusdem ordinationis Ostrogianae resolutioni Reipublicae praemissa instructione plene commissae informationem caeperunt, idcirco [1527] de manifestationibus suis et quidem prima feria 2 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae [19 sierpnia], demum altera feria 3 post idem festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae [20 sierpnia], anno praesenti 1754 per se manifestantes coram actis officii praesentis contra comitiolas nunciales factis, recedunt.

248. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1754 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1754 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 429-430 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Tomasz Lesicki w dniu 9 września 1754 r. [feria 2 in crastino festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1754].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 350, s. 1540-1542 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1529.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, ziemianie i całe rycerstwo województwa bełskiego z ziemią buską i powiatami do niej [s] należącymi grabowieckim, horodelskim i lubaczowskim zjechawszy się do Bełza ad locum consultationum solitum na dzień dzisiejszy prawem opisany, przy intymowaniu sejmiku naszego, szczęśliwie zaczynającego się, przez j.w. jm. pana Franciszka Salezjusza z Potoka na Krystynopolu, Kitajgrodzie, Brahiłowie, Humaniu, Tartakowie, Strusowie Potockiego krajczego koronnego, bełskiego, ropczyckiego, hrubieszowskiego, jabłonowskiego etc. starosty, obraliśmy najprzód na dyrektora koła naszego w. jm. pana Antoniego Prusaka Bieniewskiego wojskiego grabowieckiego. A po obraniu marszałka, adiunctis do niego w. asesorami z ziemi buskiej i powiatów do niej [s] należącymi, onemu asystującymi, do funkcji deputackiej zgodnych na Trybunał przysły Piotrkowski, Lubelski roku terażniejszego 1754 według prawa opisanego przypadającej uprosiliśmy i zezwolili, universo omnium consensu ore et voce, nemine contradicente, przy powszechnej zgodzie z województwa naszego bełskiego pro administranda iustitia w. ichm. panów Cyriaka Radeckiego podstolego horodelskiego, porucznika znaku pancernego j.w. jm. pana podkomorzego lubelskiego⁹⁵⁰ i Marcina Lipskiego [430] miecznika buskiego, pisarza grodzkiego żydaczowskiego, concives nostros i pełnych kredytu w województwie naszym.

A dla doskonalszego utwierdzenia te koło nasze braterskie województwa bełskiego, rękami naszymi wraz z w. asesorami podpisujemy się. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 9 septembris a. 1754.

Antoni Prusak Bieniewski w[ojski] g[rabowiecki], marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

Józef z Lipiego Lipski asesor, koła rycerskiego w[ojewództwa] b[ełskiego] m.p.

Stanisław Białobocki asesor koła rycerskiego w[ojewództwa] b[ełskiego] m.p.

Piotr Polanowski asesor koła rycerskiego w[ojewództwa] b[ełskiego] m.p.

Szymon M[ikołaj] Głogowski chorąży chełmiński, asesor koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

⁹⁵⁰ Jan Franciszek Nowosielski podkomorzy lubelski.

249. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1754 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 10 września 1754 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 433-434 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Piotr Chaszczewski w dniu 10 września 1754 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1754].

Inne rękopisy: **Rp. 2** DIAUL, Fond 1, Opis 1, 350, s. 1578-1581 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1531-1533.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się ad locum consultationum solitum, po doszłym szczęśliwie na dniu wczorajszym sejmiku deputackim, na dniu dzisiejszym przystępując do obrad boni ordinis obraliśmy za marszałka i dyrektora koła naszego w. jm. pana Józefa Lipskiego chorążycą nowogródzki, pod dyрекcją którego wraz z ichm. panami asesorami niżej wyrażonemi naprzód przystąpiliśmy do obrania w. jm. pana komisarza na Trybunał Skarbowy Radomski. Do której fynkcyi uprosiliśmy w. jm. pana Kazimierza Głogowskiego podstolego lubaczowskiego na rok tylko przyszedłszy 1755. Na rok zaś drugi, to jest 1756, etiam, uchowaj Boże, niedojścia sejmiku boni ordinis, mieć chcemy za komisarza województwa naszego i upraszamy w. jm. pana Sebastiana Sierakowskiego starostę olszewskiego, strażnikowicza koronnego.

Po złożeniu zaś funkcyi plenipotenckiej ichm. panów Felicjana Żulińskiego i jm. pana Karola Preka obraliśmy za plenipotentą województwa naszego jm. pana Józefa Mireckiego łowczego latyczowskiego na rok tylko jeden przyszedłszy 1755, a zaś na rok drugi następujący in subsequens 1756 jm. pana Tomasza Bieniewskiego wojszczyca grabowieckiego do podobnejże funkcyi plenipotenckiej similiter na rok tylko jeden naznaczamy. Którym ichm. dajemy moc zupełną ex munere officii w czasie wyrażonym in omni foro atentowania spraw i interesów wszelkich promowowania województwa naszego. In super obligujemy jm. pana Mireckiego plenipotentą województwa naszego, aby wydał pozew de vim legis sapientia decreti Tribunalitii Regni Radomiensis.

Że zaś województwo nasze ob incuriam jm. pana plenipotentą ponieśło upadek w interesach swoich, więc upraszamy w. ichm. panów komisarzów, ażeby swoją powagą i usiłowaniem starali się a praeiudiciosis relevare województwo nasze decretis. Które jako prześwietne województwo nasze do wielkich przyprowadzają ekspens, tak ichm. panów pretendentów, to jest w. oo. dominikanów bełskich i cieszanowskich, w. oo. bernardynów sokalskich i jm. pana Biestrzykowskiego, jm. pana [Antoniego] Żulińskiego miecznika owruckiego, jm. pana Józefa Mireckiego, tudzież za wakujące urzędy, jako też illacyją jm. pana Sebastiana Glińskiego i jejm. pani Olszewskiej wiceregentowej grabowieckiej, przez ichm. panów Skomorowskich o 1200 zł wniesioną, do kongresu przyszedłego odsyłamy.

Że zaś z niniejszego sejmiku naszego obraliśmy za posłów do najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. jm. pana Karola Olszewskiego pisarza grodzkiego grabowieckiego i jm. pana Ignacego Konarzewskiego podstolego smoleńskiego cum recognitione K.J.M. za ojcowską miłość i starania, i z pokorną prośbą favore ordynacyi ostrogskiej, et in casum niedojścia sejmu wydania administracyi, więc jm. pana marszałka koła naszego obligujemy, aby instrukcją conformiter do zdania niniejszego kongresu tymże ichm. panom posłom napisać i podać raczył. Lauda wszystkie comitorum boni ordinis anteriora [434] aprobowujemy et in suo robore mieć chcemy. Działo się in loco consultationum solito, dnia 10 września r. 1754.

Józef z Lipego Lipski marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.
Józef Gintowt Dziewiałtowski asesor koła rycerskiego województwa bełskiego
Asesor koła rycerskiego prześwietnego województwa bełskiego Paweł Kajetan Jarczewski
Ignacy Konarzewski asesor koła rycerskiego województwa bełskiego
Wojciech Strzemieński c[ześnik] g[rabowiecki], asesor koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.
Sebastian Tatarowicz p[odstoli] s[moleński], asesor koła rycerskiego w[o]jewództwa b[ełskiego]

2. Instrukcja dana posłom do Augusta III z sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 10 września 1754 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 437-438 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Piotr Chaszczewski w dniu 10 września 1754 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1754].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 350, s. 1575-1578 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1535-1537.

Instrukcja ichm. panom [Karolowi] Olszewskiemu pisarzowi grodzkiemu grabowieckiemu i jm. panu [Ignacemu] Konarzewskiemu podstolemu smoleńskiemu, posłom z sejmiku boni ordinis do najjaśniejszego K.J.M. Augusta III p.n.m. od województwa bełskiego obranym i delegowanym, dana w Bełzie die 10 septembris 1754 a.

1. Doskonała szczęśliwość, ulubiony pokój, łaskawe panowanie, pilna czułość około dobra pospolitego i zachowanie w całości praw ojczystych są dowodem, że tych przymiotów najjaśniejszy K.J.M. p.n.m. tak głęboką powszechnie znajduje rekognicyją, jaka by też w najobfitszych i najdoskonalszych wyznaniach wyrażona być nie mogła. Województwo bełskie przez delegowanych posłów swoich w pokornej weneracyi u tronu pańskiego składa podziękowanie, że dziedzicznym państwu swoim ubliżając miłej przytomności, zjechać raczył do Królestwa swego, ażeby gorliwym upragnieniom publicznym dogodził i pokój słodki dalszym utrzymaniem zaszczycił, ani prawom dopuścić cóżkolwiek przeciwnego odnieść.

2. Do tych wspaniałych, zbawiennych umysłów pańskich j.w. jm. pan [Jan Klemens] Branicki wojewoda krakowski, hetman wielki koronny, konformując wierne żądze i usiłowania swoje, zachowując straż około tych praw, jak prędko z przezorności i czułości postrzegł, iż ordynacja ostrogska i dubińska podkopy ku upadkowi odbierać poczęła, wsparł ją mocą powagi i władzy swojej, i nie dopuścił, aby munita legibus miała ad inanitionem przychodzić. Daje o tym, tak jak inne województwa, świadectwo województwo bełskie, a w submisji najuniżeńszej suplikuje najjaśniejszemu K.J.M. panu swemu miłościwemu, ażeby tantos conatus tego województwa łaskawą wdzięcznością recognoscere chciał, utwierdzając w nim tantum amore et zelum. [438]

3. Pewne jest województwo bełskie, że ordynacja ostrogska i dubińska, na mocnych prawach ojczystych dla usługi publicznej ufundowana, za twierdzą i protekcją najjaśniejszego Pana firmiori jeszcze robore contra quosvis insultus od najjaśniejszej R.P. będzie zmocniona, jednakże jeżeliby dla niedojścia, czego nie daj Boże, sejmu attenta przeciwko niej lub same przez się upadające nie były lege publica zniesione, uprasza jak najuniżeniej województwo bełskie, aby najjaśniejszy K.J.M. p.n.m. administracją do rządzenia i emolumentum ojczyzny wspomnianej ordynacyi viro emerito oddać raczył, praescindendo tem samym infractiones legum. Wszakże ta ordynacja już miała po tyle razy postanowionych administratorów i w niniejszych okolicznościach, które obszerniej wywiodą ichm. panowie posłowie, toż się sprawiedliwie stać powinno.

Józef z Lipego Lipski marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Józef Gintowt Dziewiałtowski asesor koła rycerskiego województwa bełskiego

Jako asesor prześwietnego koła rycerskiego województwa bełskiego Paweł Kajetan Jarczewski

Wojciech Strzemieński c[ześnik] g[rabowiecki], asesor m.p.

Sebastian Tatarowicz p[odstoli] s[moleński], asesor koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

250. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1755 r.

Zjazd prawdopodobnie nie doszedł.

1. Manifestacja w sprawie nieoblatowania laudum zjazdu gospodarskiego – Bełż, 20 stycznia 1755 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 351, s. 115-116 – oblata; w grodzie bełskim oblatował Gen. Piotr Chaszczewski w dniu 20 stycznia 1755 r. [feria 2 pridie festi Sanctae Agnetis Virginis et Martyris a. D. 1755].

Mag. Josephi Magiera Mirecki venatori Laticzoviensis ac Gen. Antonii Zglinicki, Josephi Bogusławski, Stephani Bzowski Ill. Mag. incolarum palatinatus Belzensis actus congressus inclyti palatinatus Belzensis una cum manifestatione.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter venientes Mag. Josephus Magiera Mirecki venator Laticzoviensis, ac Gen. Antonius Zegliniecki, Josephus Bogusławski, Stephanus Bzowski, patriotae inclyti palatinatus Belzensis suo et Ill. Mag. incolarum et terrigenarum palatinatus eiusdem Belzensis nomine, requisiverunt ab officium praesens actorum congressus [116] per Ill. patriotas nonnullas palatinatus Belzensis die hodierna in actu contenta acsi expediti et ad acta officii praesentis sub actu hodierno in actu contento acsi porrectum per quoniam suprafatus actus congressus in acta officii praesentis non reperitur nec est die hodierna per oblata porrectum, idcirco de non existentia eiusdem hanc ad acta officii praesentis connotavit requisitionem et de diligentia sui ac aliorum concivium manifestatur.

2. *Sumariusz dokumentów należących do województwa bełskiego oddanych przez Karola Preka skarbnikowicza grabowieckiego, byłego plenipotentą województwa bełskiego, nowemu plenipotentowi Józefowi Mireckiemu łowczemu latyczowskiemu – Bełż, 20 stycznia 1755 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 441-442 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Mag. Józef Mirecki łowczy latyczowski w dniu 20 stycznia 1755 r. [feria 2 pridie festi Sanctae Agnetis Virginis et Martyris a. D. 1755].

Inne rękopisy: **Rp.** 2 CDIAUL Fond 1, Opis 1, 351, s. 153-156 – oblata; w grodzie bełskim oblatowano jak wyżej.

Sumariusz dokumentów do p[rześwieczonego] w[ojewództwa] bełskiego należących, przez w. jm. pana Karola Preka skarbnikowicza grabowieckiego, województwa bełskiego plenipotentą przeszłego, w. jm. panu Józefowi Mireckiemu łowczemu latyczowskiemu, plenipotentowi województwa bełskiego na ten rok 1755 laudo boni ordinis obranemu oddane, 1754 r. spisany.

1717, feria 2 post Dominica Iudica in castro Belzensi puncti ex tariffa palatinatus Belzensis per Ill. comissarios formata excerptum in originali.

1730, ekscerpt taryfy podatku czopowego i szelężnego powiatu krasnostawskiego, kopia.

1733, in castro Belzensi sub interregno Sabbatho in vigilia festi Sancti Andreae laudi confoederationisque palatinatus Belzensis oblata in originali.

Eodem anno, sabbatho in vigilia Sanctorum Omnium in castro Belzensi laudi palatinatus Belzensis oblata in originali.

1734, die 7 iunii delata na odebranie podatków przez w. jm. pana [Jerzego] Tarnawskiego pisarza grodzkiego bełskiego, egzaktora spisana in originali.

1744, feria 5 pridie festi Circumcisionis in castro Belzensi puncti ex tariffa alleviationis excerptis in originali.

1745, in castro Belzensi feria 4 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis laudi palatinatus Belzensis oblata.

Eodem anno, feria 2 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis in castro Belzensi tariffa fumalia districtus Grabovecensis in originali.

1750, feria 2 post festum Sanctae et Individuae Trinitatis, Kopia dekretu ziemi chełmskiej i województwa bełskiego in iudiciis Tribunalis Regni Radomiensis nastąpionego.

Eodem anno, feria 4 post octava Sacratissimi Corporis Christi inter Ill. Czartoryskie palatinos Russie⁹⁵¹ et Mag. Rulikowski ac aliorum condescensionis decretum in iudiciis Tribunalis Regni in originali.

Eodem anno, feria 2 post festum Sanctae Trinitatis decretum in iudiciis Tribunalis inter palatinatum Belzensem et terram Chelmensem in originali.

1751, feria 6 in crastino festi Sancti Martini in castro Belzensi Mag. Olszewski contributionis exactor de diligentia in levando contingenti contributionis manifestatur.

Eodem anno, in castro Grabovecense feria 3 in crastino festi Sanctae Annae ex instantia palatinatus Belzensis contra Ill. Zamoyski palatino Lublinense relatio copia.

1752, in iudiciis Tribunalis Sabbatho intra octavas Sacratissimi Corporis Christi copia decreti inter palatinatum Belzensem et retentores eiusdem palatinatus.

Eodem anno, feria 2 post Dominica Conductus Mag. Olszewski de diligentia manifestatur.

Eodem anno, die 7 decembris calculatio w. Cyriaka Radeckiego podstolego horodelskiego z czopowego i szelężnego in originali.

Eodem anno, feria 2 post festum Sancti Bartholomaei inter Ill. incolas palatinatus Belzensis et terrae Chelmensis in bonis oppidi Józefów decretum condescensionis in originali.

Eodem anno, in iudiciis Tribunalis Radomiensis feria 4 post festum Sanctorum Viti et Modesti copia decreti inter Mag. [Josephum] Olszewski capitaneum Szmeltynensem et Mag. [Thomam Antonium] Zamoyski palatinum Lublinensem.

Eodem anno, in iudiciis Tribunalis Radomiensis feria 4 post festa Solennia Sacri Pentecosten decretum inter Ill. dignitarios palatinatus Belzensis et terra Chelmensia sine correctis.

Eodem anno, sabbatho post Dominicam Misericordiae in castro Belzensi quietationis de persoluta contributione ex bonis Ill. incisoris Regni⁹⁵² oblata in originali.

Eodem anno, in iudiciis Tribunalis Radomiensis Sabbatho intra Octavas Sacratissimi Corporis Christi copia dekretu między j.o. [Augustem Aleksandrem] Czartoryskim wojewodą ruskim a prześwietnym województwem bełskim nastąpionego.

Eodem anno, feria 2 post festum Sancti Michaelis Gen. Alexander Czamber majoris regiminis Clavae wachmaister suo et praefati regiminis manifestatio.

Mag. Josephus Olszewski vexillifer Belzensis de contributione subsidii charitativi in castro Belzensi quietat in originali.

⁹⁵¹ August Aleksander Czartoryski wojewoda ruski i Maria Zofia z Sieniawskich.

⁹⁵² Franciszek Salezy Potocki krakowski wielki koronny.

1753, feria 3 post festum Sanctae Agnetis tariffa contributionis ducillaris et solidariae palatinatus Belzensis in originali oblata.

Eodem anno, feria 6 intra octava festi Sacratissimi Corporis Christi inter Ill. dignitarios palatinatus Belzensis et retentores contributionis decreti copia.

Eodem anno, feria 2 post festum Sancti Jacobi Apostoli, Mag. [Josephus] Olszewski vexillifer Belzensis contra retentores contributionum cum publicatione manifestatur in originali. [442]

Eodem anno, feria 3 post Dominicam Ramis Palmarum in castro Belzensi ex parte Ill. Mag. dignitariorum palatinatus Belzensis contra Mag. Rulikowski relatio in originali.

1754, feria 2 post Dominica Conductus Paschae in castro Belzensi ex parte Mag. [Josephi] Olszewski vexilliferi Belzensis contra Ill. Mag. [Aniela Teresa z Michowskich] Zamoyska palatinissa Lublinensi relatio in originali.

Eodem anno et actu ex parte Mag. [Caroli] plenipotentis palatinatus Belzensis contra retentores eiusdem palatinatus Belzensis relatio in originali.

In castro Belzensi eodem anno et actu ex parte Ill. Mag. Potockich palatinos Belzen⁹⁵³ ac aliorum contra incolas palatinatus Belzensis relatio in originali.

In castro Belzensi eodem anno feria 2 post Dominica Cantate Mag. [Josephus] Olszewski vexillifer Belzensis ad causas suas generaliter omnes in castro Belzensis plenipotentia inscribit in originali.

Eodem anno, feria 6 post festa solennia Sacri Pentecosten inter cohorte levioris armaturae Mag. Dzierżanowski et Ill. capitaneum Chelmemsem⁹⁵⁴ ac aliorum decretum in originali in iudiciis Tribunalis Regni Radomiensis prolatum.

List bez daty od jm. pana Przyłuskiego i bez podpisu.

3. *Pozew dla Kazimierza Głogowskiego stolnika żydaczowskiego, byłego plenipotentą województwa bełskiego, na Trybunał Skarbowy Radomski w sprawie wniesionej przeciw niemu przez szlachtę bełską – Radom, 25 lutego 1755 r.*

Rp. AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 237, s. nlb. (luźna karta nr 69, signum Mille) – oblata; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 14 marca 1755 r. [feria 6 post Dominicam Laetare Quadragesimalem proxima a. D. 1755].

Augustus III Dei gratia Rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae, Kijoviae, Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Smolensciae, Severiae, Czernihoviaeque nec non haereditarius dux Saxoniae, princeps et elector.

Tibi Mag. Casimiro de Głogowiec Głogowski dapifero Żydaczowiensi anteacto inclity palatinatus Belzensis plenipotentem de persona bonisque tuis generaliter omnibus mandamus ut coram nostro ordinario generali Tribunalis Regni Causarum Fisci Rado-

⁹⁵³ Antoni Michał Potocki wojewoda bełski i jego żona Ludwika Maria z Sapiehów.

⁹⁵⁴ Wacław Rzewuski starosta chełmski.

miensi iudicio tunc dum et quando causa praesens ex registro sibi competenti causae praesenti connexo ad iudicandum vocata et legitime acclamata inciderit, personaliter peremptorieque comparens. Ad instantiam instigatoris iudicii nostro, eiusque delatori Ill. Mag. senatorum, dignitariorum, officialium ac aliorum Gen. terrigenarum inclytu palatinatus Belzensis actorum.

Qui insistendo legi et iustitiae ^{a-a}tum manifestationi suae eo nomine factae^a, citant te ad videndum et audiendum relevatis se actoribus a nexu et rigore decreti tribunali regni causarum fisci Radomiensi, feria 6 post festa Solennia Sacri Pentecosten proxima anno immediate elapso 1754 [7 czerwca 1754] in puncto adiudicatae tibi summae 5 millium florenorum Polonicalium per se actores praetermisso calculo de levatis per te stante munere plenipotentiali summis inclytum palatinatum Belzensem concernentibus et in usum tui conversis, praestari debito uti legis in se praeseferentis causam hanc in integrum restitui, ad faciendum calculum de levatis summis praemissis stringi, solutionem summarum quae et quanta ad restituendum a te provenerint in rem inclyti palatinatus Belzensis iniungi, a praetensa solutione summae praefatae 5 millium florenorum Polonicalium te abiudicari et inclytum palatinatum Belzensem ab onera eiusdem solutionis liberum pronuntiari, caeteraque pro causa praesentis exigentia statui, decerni et sententiari citavis itaque his pariturus, terminum attentaturus et ad praemissa fusius tibi oretenus iudicialiter proponenda responsurus. Datum in Radom, feria 3 post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem proxima a. D. 1755.

^{a-a} słowa dopisane na dole strony tą samą ręką

251. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1755 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1755 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 443-444 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jerzy Widański w dniu 15 września 1755 r. [feria 2 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1755].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1541.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, ziemianie i całe rycerstwo województwa bełskiego z ziemią buską i powiatami do niej należącymi, grabowieckim, horodelskim i lubaczowskim, zjechawszy się do Bełza ad locum consultationum solitum, na dzień dzisiejszy prawem opisany, przy intymowaniu sejmiku naszego, szczęśliwie zaczynającego się, przez w. jm. pana Józefa Olszewskiego chorążego bełskiego, starostę szmelyńskiego, obraliśmy naprzód za dyrektora koła naszego w. jm. pana Antoniego Wydźkę stolnika grabowieckiego, porucznika znaku pancernego j.w. wojewody bełskiego.

A po obraniu marszałka adiunctis do niego w. asesorami z ziemi buskiej i powiatów do województwa naszego należącemi, temuż jm. panu marszałkowi asystującemi, do funkcji deputackiej zgodnych w województwie tutejszym meritis zaszczyconych na Trybunał przyszedł Koronny Piotrkowski, Lubelski roku teraźniejszego 1755 według prawa opisanego w Piotrkowie zaczynać się mający, uprosiliśmy et universo omnium consensu, ore et voce nemine contradicente przy powszechnej zgodzie, z województwa naszego bełskiego pro administranda iustitia obraliśmy za deputatów w. ichm. panów Tomasza z Polanowic Polanowskiego łowczego bełskiego i w. jm. pana Antoniego Węgleńskiego [444] miecznika lubaczowskiego, sędziego grodzkiego horodelskiego, concives nostros i pewnych w województwie naszym kredytu, a dla doskonalszego naszego utwierdzenia te laudum nasze braterskie rękami własnymi w. panu marszałkowi wraz z asesorami ad latus jego uproszonymi podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 15 mensis septembris a. D. 1755.

Antoni Wydźga stolnik grabowiecki, porucznik znaku pancernego j.w. jm. pana wojewody bełskiego⁹⁵⁵, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego
Franciszek Świeżawski starosta pelczyński, chorąży znaku pancernego j.w. jm. pana podkomorzego lubelskiego⁹⁵⁶, asesor koła rycerskiego województwa bełskiego
Bonawentura Przyłuski cześnik horodelski, asesor podpisuję się m.p.
Gaspar Świeżawski sędzic grodzki bełski, asesor koła rycerskiego województwa bełskiego
Andrzej Olszewski stolnik czerski, asesor koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

252. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1755 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 16 września 1755 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 447-453 – ekstrakt z grodu bełskiego; w grodzie bełskim oblatował Gen. Tomasz Lesiecki wojski grabowiecki w dniu 16 września 1755 r. [feria 3 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1755].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1543-1549.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, ziemianie i całe rycerstwo województwa bełskiego z ziemią buską i powiatami grabowieckim, horodelskim i lubaczowskim, do niego należącemi, zjechawszy się ad locum consultationum solitum, do Bełza, po szczęśliwie doszłym unanimitate et assensu sejmiku deputackim i na Trybunał Koronny przyszedł

⁹⁵⁵ Antoni Michał Potocki wojewoda bełski.

⁹⁵⁶ Jan Franciszek Nowosielski podkomorzy lubelski.

ichm. panów deputatów na dniu wczorajszym, na dniu zaś dzisiejszym, to jest naza-jutrz po sejmiku deputackim, lege praescripta przystępując do obrad boni ordinis, obraliśmy najpierwej za marszałka i dyrektora koła naszego w. jm. pana Franciszka Świeżawskiego podczaszego lubaczowskiego, chorążego znaku pancernego j.o. ks. jm. podstolego koronnego⁹⁵⁷.

Pod dyrekcją którego, wraz z ichm. asesorami ad hunc actum delegowanemi, niżej wyrażonemi, jako zaś roku przeszłego 1754 [448] obraliśmy za komisarza w. jm. pana [Sebastiana] Sierakowskiego starostę olszańskiego, tak et praesenti laudo aprobujemy i mieć chcemy za komisarza na rok jeden, to jest 1756. Którego obligujemy, aby interesom i sprawom w Trybunale Radomskim wszelką dał promocyją województwa naszego.

A plenipotentą na tenże Trybunał, jm. pana Tomasza Prusaka Bieniewskiego podstolego chełmińskiego delegujemy, dając zupełną moc temuż jm. panu plenipotentowi spraw wszelkich obywatelów województwa naszego, którekolwiek podczas tego Trybunału Radomskiego przypadającego atentowania, promowowania i rozsądzenia się. Któremu według dawnych laud naznacza się od w. jm. pana kasjera pensya pro hac sola vice, in futurum ma być insza obmyślona.

A ponieważ w. jm. pan chorąży bełski⁹⁵⁸ munus podatku od województwa sobie powierzonego z oferencyją kalkulacyi uczynienia in rem województwa składa i depoukuje, i w. jm. panu [Stanisławowi] Dzierżkowi chorążemu buskiemu też samą funkcją egzakcyi przez województwo uchwalonej ustępuje, przeto w. jm. pan chorąży buski obligatur, aby tenże sam podatek ad mentem laudorum uchwalony, in satisfactionem wielu od województwa satysfakcyi pretendujących exacte wybrać raczył.

A ponieważ dawniejszy ad mentem laudorum dawny podatek uchwalony in satisfactionem pretendentów nie wystarcza, przez co województwo nasze procesami oneratur, więc chcąc województwo nasze od impedymentów mieć uwolnione prawnych, za zgodą województwa naszego wszystkich obywatelów podatek in supplementum czopowego i szelężnego, przeszłemi uchwałami postanowionego i dekretami radomskiemu Trybunału Skarbowego ad mentem legis aprobowanego, to jest kołowego i kotłowego, uchwaliliśmy takowym sposobem, aby miasta i miasteczka czopowe i szelężne importując od podatku teraz uchwalonego kołowego i kotłowego wolne były, salva czopowego i szelężnego ad mentem laudorum importantia, wsie zaś in ante do podatku czopowego i szelężnego [449] nie należące i prawem ekscypowane, jako a libero województwa dependują arbitrio, tak województwo nasze dla prędszej pretendentów satysfakcyi i ekswinkulacyi od procesów dawnych prawnych mieć chce, aby każda wieś od kotła, nemine excepto, sine iniuria posesora i dziedzica, arendarz browar trzymający po zł 4 od kotła, a od koła na rzece nie ustającego 8 zł, od wieśnianego i jesiennego po zł 4, arendarze od kotłów, a młynarze od kół, zapłacili. Do czego każdy dziedzic i posesor tak arendarza, jako i mielnika adigere ma.

A ponieważ quantitas podatku tego, tak kołowego i kotłowego, constitui nie może, przeto obligujemy w. jm. pana kasjera, aby tak kotłów, jako i kół we wsiach znajdujących się przez w. jm. pana subkolektora swego exacte in ordine do postanowienia

⁹⁵⁷ Stanisław Lubomirski podstoli koronny.

⁹⁵⁸ Józef Olszewski chorąży bełski.

taryfy tego obojga kołowego i kotłowego podatku spisać i odbierać tenebitur, któremu recompensato prace groszowe declaratur.

Podatek zaś ten kołowego i kotłowego, i kurencyja jego zaczynać się ma od święta św. Marcina [11 listopada] w roku terażniejszym 1755 i trwać ma przez lat 3 inclusive.

Kto zaś in exactionem podatku tego od w. jm. pana kasjera desygnowany będzie, aby żadnego jm. panu kasjerowi nie uczynił zawodu, powinien będzie jurament wypełnić egzakcyi swojej każdego roku na kongresie w Bełzie, we dwie niedziele post Trium Regum [20 stycznia] agitującym się.

Kontentując zaś we wszystkich desideriach j.w., w. urzędników, dygnitarzów i obywatelów, taką dla nich obmyślamy satysfakcją, non transcendendo jednak dawnych dyspozycyi per lauda ułożonych.

⁹⁵⁹A najpierwej, z przyszłych podatków czopowego i szelężnego, kołowego i kotłowego uspokojenie tak primum in ordine w. jm. pana starostę cudnowskiego⁹⁵⁹, jako też i [450] innych per consequens ichm., w. jm. pan kasjer praevis officiosis quietationibus z wypłaconych sum uspokajać powinien^a.

Retenta zaległe na miastach wszelkich, których w. jm. pan chorąży bełski⁹⁶⁰ nie dobrał, te registra jm. panu kasjerowi przysłemu do odbierania poleca tak, aby uchwałę województwa de consensu generalis pozwolonej dekret radomski non praeiudicet. A że jm. pan chorąży bełski, kasjer województwa naszego coram delegatis, z w. jm. panem [Stanisławem] Dzierżkiem chorążym buskim i Antonim Wydźgą stolnikiem grabowieckim z funkcji swojej podczas sejmiku terażniejszego boni ordinis kalkulacją dostateczną uczynił⁹⁶¹, a reliqua egzakcyi swojej zł 1500 u jm. pana kasjera znajduje się, te dysponujemy in necessitate kondescencyi następującej z dekretu trybunalskiego radomskiego.

W. jm. pan chorąży bełski, przeszłego podatku kasjer, jako dostateczną uczynił kalkulację, tak praesenti quietatur laudo.

Jm. pan [Kazimierz] Głogowski stolnik żydaczowski po uczynionej kalkulacji przed w. jm. panem chorążym bełskim in residuitate swojej koncernencyi mieć będzie satysfakcją od jm. pana kasjera terażniejszego, o czym w. jm. pan chorąży bełski swoim skryptem de contingentii jm. pana kasjera uwiadomić ma.

Jm. panu Bystrzykowskiemu prae primis praetendentibus jm. panu kasjerowi prae-committimus et obligamus, aby medietatem sumy 316 zł zapłacił, druga połowa suo ordine zapłacona być ma.

Ichm. konflagratów i innych pretendentów ad mentem anteriorum laudorum uspokoić deklarujemy.

Pretensya jm. pana [Antoniego] Żulińskiego praevia calculatione egzakcyi jego in anno 1746 [451] na kongresie uspokojona i zakwitowana być ma.

⁹⁵⁹ Aleksander Świeżawski starosta cudnowski.

⁹⁶⁰ Józef Olszewski chorąży bełski.

⁹⁶¹ Zob. Percepta do kasy mojej podatku czopowego i szelężnego, tak z retentów pro anno 1751 zaległych, przez w. jm. pana Andrzeja Olszewskiego egzaktora tego podatku wybranych, jako też in subsequens ad mentem powtórnej dyspozycyi województwa z miast wypłaconego (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 597-605 – oryginał, w grodzie bełskim oblatowany w 1758 r.).

Pretensja chorągwi pancernej w. jm. pana [Stanisława] Łubkowskiego starosty taborowskiego do jm. pana kasjera remittitur, aby z plenipotentem chorągwi pro bono województwa chciał componere, salva remonstratione quietationum, o które jm. pan kasjer sukcesorów śp. w. jm. pana podkomorzego bełskiego⁹⁶² convenire ma i innych. Podobną pretensją chorągwi w. jm. pana Dzierżanowskiego podczaszego bielskiego⁹⁶³ [s] do w. jm. pana kasjera praeviis remonstrandis quietationibus, ad satisfactio-nem odsyłamy.

Interes jm. pana [Józefa] Grabowskiego wojskiego braclawskiego do przyszłego kongresu propter resolutionem remittitur.

Interes także jm. pana [Sebastiana] Glińskiego, pro remonstratione pretensyi swojej, tudzież jm. pana [Antoniego] Dunina Rajeckiego do tegoż kongresu remittitur.

Młyn w Teptiuchowie⁹⁶⁴, novae erectionis ichm. panów Preków, od płacenia podatku kołowego uwalnia się na lat 3.

Deklaracją przez dawne lauda ichm. bernardynom sokalskim, tudzież oo. dominikanom bełskim i horodelskim na fundacyją w dalszym czasie uspokoić przyrzekamy.

Plenipotencyja na Trybunał Radomski po skończonej tej samej funkcji przez jm. pana Tomasza Bieniewskiego jm. panu Jakubowi Wierzbickiemu declaratur.

Buska kancelaryja incusatur depaktacją przeciwko prawu, jako województwo extra orbitam prawa mieć nic nie chce, porządek dobry zachowując, obligujemy j.w. jm. pana starosty buskiego⁹⁶⁵ aby inhibeat depaktacyi praesertim dla województwa.

Omieszkania windykacja ksiąg bełskich i buskich, które sub hostico lokowane znajdować się mają u wielebnych oo. franciszkanów lwowskich, aby notitia certa o tychże księgach być mogła, obligujemy jm. pana plenipotentą na Trybunał [452] Radomski przysłać naznaczonego, aby wielebnych oo. franciszkanów conveniat, jeżeli księgi województwa bełskiego znajdują się nec ne, o czym na kongresie przyszłym deferet.

Miasto Sokołówka⁹⁶⁶ w ziemi buskiej nie zlustrowana i praetermissa w taryfach, więc ad revisionem et lustrationem onej upraszamy w. jm. pana Franciszka Prusaka Bieniewskiego cześnika lubaczowskiego, qua peracta tenże jm. pan cześnik na przyszłym kongresie remonstrować statum miasteczka tego, jaki by z niego miał currere podatek czopowego i szelężnego, powinien będzie.

^aZważając zaś archivum bełskie zdezelowane, w którym akta województwa naszego konserwują się, a w tym widząc na reparacyje potrzebę ekspensy tegoż archiwum, więc inhaerendo laudo anteriori zł 800 naznaczamy. Którą to kwotę jm. pan kasjer servato ordine laudorum^a nie mniej deklaracją wypłacenia 2 tys. złp w. jm. panu Stanisławowi Białobockiemu stolnikowi ciechanowskiemu, a regentowi ziemskiemu bełskiemu za

⁹⁶² Mikołaj Józef Koc podkomorzy bełski.

⁹⁶³ Żaden Dzierżanowski nie piastował urzędu podczaszego bełskiego ani podczaszego bielskiego.

⁹⁶⁴ Teptiuchów (Teptiuków), wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁹⁶⁵ Antoni Barnaba Jabłonowski wojewoda poznański, starosta buski.

⁹⁶⁶ Sokołówka, miasto w ziemi buskiej (ob. Cokołivka wieś w rej. buskim, obw. lwowskim, Ukraina).

znaczną konserwacją akt ziemskich i reparacją do wypłacenia i satysfakcyi approbamus pro cursu.

Te zaś podatki kołowego i kotłowego, czopowego i szeleżnego in casu renitentiae nieoddania ad instantiam plenipotentia województwa przeciwko retentorom sprawa prosequi powinna, a to sub duplici pensione per officium super quolibet renitente decernenda.

Które to laudum za zgodą całego województwa naszego uchwalone, w. jm. panu marszałkowi koła naszego podpisać zleciliśmy. Datum w Bełzie, dnia 16 septembris 1755 a.

Franciszek Świeżawski podczaszy lubaczowski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego mancipium Mariae

Locus sigilli

A[ntoni] S[tanisław] Deboli podczaszy i sędzia grodzki grabowiecki, asesor m.p.

Franciszek Antoni [453] Pruszek Bieniewski cześnik lubaczowski, asesor m.p.

Maciej Wierzbicki cześnik województwa płockiego, asesor

Martinus Olszyński succamerarida Visnensis, asesor m.p.

^{a-a} w podstawie ten tekst podkreślono

253. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 23 sierpnia 1756 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 23 sierpnia 1756 r. – Kargowa, 10 czerwca 1756 r.*

Rp. *AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 237, k. nlb. – oryginał drukowany; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Ignacy Ożga w dniu 16 sierpnia 1756 r. [feria 2 in crastino festi Assumptionis in Coelum Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1756].*

Druk: AS 1733-1763, s. 560-563.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1756 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum)*, s. 479-480 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Teodor Chodakowski burgrabia bełski w dniu 23 sierpnia 1756 r. [feria 2 in vigilia festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1756].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1551-1553.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się ad locum consiliorum województwa naszego tu, do Bełza, na dzień dzisiejszy uniwersałem J.K.M. przedsejmowym determinowany, wezwyczajone mając przed oczyma naszymi Pana naszego miłościwego naszej R.P. pieczołowanie, słodkim chlubiąc się dotąd pokojem, zgromadzone serca składamy in adorationem mile panującemu Panu cum voto, aby Pan Zastępów pozwolonego nam szczęśliwie panującego i kochającego ojczyznę, zachowującego, a bardziej utrzymującego prawa, wolności i swobody nasze Króla póty regere et gubernare w państwie naszym, póki saeculorum terminus swego mieć nie będzie terminu. I te pragnienia nasze aby j.w. ichm. panowie posłowie e gremio nostri electi ore, corde et voto oświadczyli, że prześwieatne województwo bełskie z tą nieustanną zostaje Panu naszemu miłościwemu rekognicyją, że póki wieki pozwolą, póty nie tylko iunctim, ale każdego z osoby divisim z osób naszych życząc przy szczęśliwym panowaniu najdłuższych królowania wieków zostaje.

Na sejm zaś przyszły w Warszawie agitujący się, po obraniu unaniami voto za marszałka koła naszego j.w. jm. pana Felicjana Rostkowskiego wojskiego lubaczowskiego, starostę kopajgrodzkiego, e medio nostri posłów unaniami voto, nemine contradicente j.w. jm. pana [Antoniego] Wydźgę stolnika grabowieckiego, j.w. [Antoniego] Oźgę starostę romanowskiego, j.w. [Wojciecha Józefa] Węgleńskiego podstolego buskiego, j.w. [Michała] Rzeczyckiego starostę poturzyńskiego obraliśmy i tymże instrukcją, a w niej wyrażone desideria, nil quidquam praetermittendo, promowować zalecamy i obligujemy.

Że zaś desideria na terażniejszym sejmiku podane zachodzą ichm. braci, że nie są uspokojeni według dawnych laudów, aby terażniejsi j.w. posłowie i w ich deklaracjach nie były prepedycyje, zaczym ciż j.w. panowie posłowie skarbiąc sobie serca braterskie usum pensyi posłom po uspokojeniu w. braci rezerwują, o co ciż ichm. bracia na sejmiku boni ordinis domówić się mają, lub na kongresie dawniejszemi laudami objaśnionym [480] i tamże o kalkulacyją, od kogo będzie należeć, domówić się mają.

Zawdzięczając zaś publiczną usługę j.w. jm. pana Felicjana Rostkowskiego starosty kopajgrodzkiego, marszałka koła naszego funkcją komisarską na przypadającym sejmiku boni ordinis ukontentować przyrzekamy, aby na przyszłym Trybunale Radomskim interesa nasze activitate sua utrzymował.

Które to laudum dla większego waloru podpisujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 23 augusta r. 1756.

Felicjan Rostkowski starosta kopajgrodzki, wojski lubaczowski, marszałek województwa bełskiego, koła rycerskiego

Franciszek Świeżawski podczaszy lubaczowski asesor
Michał Wydźga podstoli bełski, sędzia grodzki grabowiecki, asesor m.p.
Jakub Tarnawiecki stolnik owrucki, asesor m.p.
Jan Koc regent grodzki bełski, asesor m.p.
Kazimierz z Głogowca Głogowski s[tolnik] ż[ydaczowski], asesor m.p.

3. *Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1756 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum)*, s. 483-488 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Teodor Chodakowski burgrabia bełski w dniu 23 sierpnia 1756 r. [feria 2 in vigilia festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1756].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1555-1561.

Instrukcja na sejm ordynaryjny, w roku terażniejszym 1756 w Warszawie agitować się mający, j.w., w. ichm. panom [Antoniemu] Wydźdze stolnikowi grabowieckiemu, [Antoniemu] Oździe staroście romanowskiemu, [Wojciechowi Józefowi] Węgleńskiemu podstolemu buskiemu, [Michałowi] Rzeczyckiemu staroście poturzyńskiemu, posłom od prześwieznego województwa bełskiego obranym w Bełzie die 23 augusti 1756.

1. Nic fundamentalniejszego, nic pewniejszego, nic bezpieczniejszego w utrzymaniu państwa naszego, jako aukcja wojska, bez której corpus absque anima, titulus sine defensa ojczyzny. Bo czymże sąsiedzkim potencyjom na ich regularne w wojskach swoich mamy mieć defensy, czym całości substancyi, praw, swobód i publicam tranquillitatem utrzymywać mamy, jeżeli nie certamine armorum, na którą jako ojcowska pieczołowitość p.n.m. chęcią, wołą i życzliwą ku ojczyźnie naszej przychylnością ma wzgląd. Zaczmy i my obligujemy j.w. ichm. panów posłów, aby tak dla utrzymania całości praw, jako też aby regnorum była przy potencji zupełniejsza securitas, jako najliczniejszą aukcją wojska z innemi województwy przy zupełnej płacy obmyśleć chcieli i fundum certum wynaleźli.

2. Jako zaś nie tylko zewnętrzne i wewnętrzne p.n.m. curat ojcowską łaską utrzymywać całość, tak i w zachodzących kontrowersyjach ordynacyi ostrogskiej, o którą wielu ichm. dla nierozwołwanego recesu do przeszłych sejmów wnieśli, w państwie naszym kwestyją, którą p.n.m. swoją nieograniczoną łaską uspokoić pragnie, aby zadosyć całości prawa w afektach nierozłączonych ojczyzny synom stało się. Zaczmy tychże w. posłów obligujemy, aby ten punkt ordynacyi ostrogskiej jako najpożyteczniej ojczyźnie naszej być może, z innemi znosząc się województwami, sua activitate utrzymowali i na reces finalną dali rezolucyją. Terażniejszy i przyszły prowent, importowany do w. administratorów, aby praevio calculo pro commodo Reipublicae był obrócony i aprobatę Komisyi dubieńskiej ut efficiant.

3. Jako zaś w dawniejszych instrukcjach jest wiele przedtem w. ichm. panom posłom zaleconych punktów, tak i w terażniejszą naszą [484] instrukcyją zalecamy, aby tak dawniejsze, jako i nova emergentia desideria przez terażniejszych j.w. posłów były pro posse circa ich activitatem zachowane, tudzież miasta stołeczne Kraków, Lwów,

Piotrków i inne podupadłe recommendantur ichm. panom posłom, aby circa leges sui konserwowane były, na upadek ich względ R.P. miała. Jako też poselstwa do dworów cudzoziemskich wyprawowane lub rezydentów do sąsiedzkich potencji, tak dla utrzymania powagi R.P. i równego ze wszystkimi monarchami udzielnoci zaszczycać recommendatur ichm. panom posłom. Takowe zaś poselstwa ichm. księża opaci odprawować według prawa powinni z dochodów swoich, na publiczny dobra pospolitego expens składając corocznie sumę.

4. R.P. nasza raz na zawsze każdą materyją spraw opisała prawem, aby każda jurysdykcja swoje miała competens forum^a w odpowiadaniu, tak aby żadne forum^a ultra mentem legis w niepozwolone sobie sądenia spraw nie wdawało się. A przecież forum duchowne tyle wynajduje sposobów w wielu materyjach sądom świeckim podległych, że ad forum sądów duchownych usurpative pociąga, zaczyn j.w. ichm. panowie posłowie hunc abusum tollendo, aby według dawniejszych praw usum zachować domówili się.

5. Niemale w tym duchowieństwa świeckiego użalenia, że za granicę polską na sakry i inne expensa do Rzymu wywozić muszą pieniądze, które życzą sobie bardziej na aukcyję wojska lub na inne potrzeby ojczyzny naszej obrócić, zaczyn upraszamy j.w. posłów, aby i tę intratę ad decissionem R.P. wnieśli.

6. Fundusze Akademii Zamojskiej, wielu konstytucyjami utwierdzone, aby przy terażniejszym, szczęśliwie nam doszłym, sejmie były zachowane, ultra valorem dóbr, a bardziej przez zapisy sum takowych. Wiele funduszów nowych nie wedle prawa in enervationem praw świeckich, znajduje się [485] absque consensu Reipublicae, te, aby były zniesione.

7. Szpitale fundowane przez R.P. i różnych na wielu potrzebnych w dawnych funduszach clarius opisane, aby te miały swój w całości zachowany fundusz, przez rewizyją naznaczonych umyślnie do tego komisarzów ex spirituali et equestri ordine.

8. Niemalą krzywdą R.P. Gdańsk podwyższył monety na czerwonych zł, zaczyn upraszamy w. posłów, aby zniósłszy się z innemi województwami chcieli zapobiec hunc abusum i etiam in casu (avertat Superi) niedojścia sejmu, aby p.n.m. i j.w. senatorów o zapobieżenie w tej krzywdzie upraszali.

9. Znajduje się też wiele bardzo oberżniętych czerwonych zł, zaczyn i w tym obligujemy j.w. posłów, aby u kogokolwiek takowe znajdowało się złoto, ten przy wydaniu takowego złota ad pondus adaequatum dopłacał za assy według zwyczaju. W tym aby zalecili jm. panu instygatorowi koronnemu lub podskarbiemu koronnemu, aby ciż byli zapozwani do Trybunału Radomskiego, którzy by takowe złoto in falsificationem monetae konserwowali in exolutionem.

10. Tyle praw i konstytucyi, aby w całej R.P. jednakowe miary, wagi i łokcie były, zaczyn aby i w tym ichm. panowie posłowie domówili się, aby te prawa były in executione.

11. Wiele agrawacyi przez chorągwie, regimenta po dobrach szlacheckich znajduje się, zaczyn upraszamy ichm. panów posłów, aby też, jako są tylu konstytucyjami zabronione, aby i taż konstytucya była in executione. [486]

12. Zalecamy ichm. panom posłom, aby nieustannym kołataniem, tak do p.n.m., jako też do całej R.P., niemale prace, fatygi pro gloria gentis ojczyzny naszej w utrzy-

manii ordynacyi ostrogskiej zalecili w zasługach wdzięczności j.w. jm. pana wojewody krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego⁹⁶⁷, wojewody wołyńskiego⁹⁶⁸, wojewody bełskiego⁹⁶⁹, która viget w sercach naszych, aby ta in ore j.w. posłów objaśniona była.

13. Klusów⁹⁷⁰ pod Krystynopolem⁹⁷¹ w powiecie województwa bełskiego, inter haereditaria bona j.w. jm. pana wojewody wołyńskiego leżący, aby według dawnych laudów i instrukcyi circa activitatem j.w. posłów wziął sui effectum i na sejmie determinatio-nem.

14. Niemalży abusus znajduje się, że w. starostowie w województwie naszym, to jest w Busku, Horodle, posesyi nie mającym, alienis konferują contra mentem legis officia podstarostwa, sęstwa, regencyje, zaczym instabunt ichm. panowie posłowie, aby starostowie grodowi w tychże województwach byli possessionati et terrigenae, officia possessionatis terrigenis non alienis extra palatinatum mającym posesyją, rozdawane były, mocno zalecamy.

b

15. Wielu zasługom przez ustawiczne funkcye publiczne zasłużył sobie w. jm. pan [Aleksander] Świeżawski starosta cudnowski, aby był przez tychże posłów [487] w otrzymaniu czyli kasztelanii lubaczowskiej, czyli też chełmskiej, p.n.m. zalecony.

16. Jako wszystkie województwa chcą mieć swoje determinacyje granic, tak upraszamy w. posłów, aby impetrent do rozgraniczenia naszego województwa bełskiego z województwem ruskim, ziemią chełmską i województwem wołyńskim komisarzów, etiam in casu niedojścia sejmu, aby nastąpiła do rozgraniczenia komisya.

17. Instabunt ichm. panowie posłowie, aby j.w. ichm. panowie wodzowie byli łaskawymi i in praemium zasłużoným oficerstwa konferowali, aby in post serca pracujących mieli rekognicyją swoich lat spędzonych.

18. Jako też od najjaśniejszego p.n.m. listy przypowiednie na chorągwie post sera fata rotmistrzów nie zaprzędającym ani handlującym, ale vere in praemium zasłużoným dawane były.

19. Zagęścili się tu diffugia in extraditione subditorum, że przez dylacyje nie bywają wydane zbiegi, zaczem in casu nieoddania tychże samych zbiegów dziedzicznych, casu carentia laboris nadgrodzić powinni. O co w. posłowie domówić się powinni.

20. Tak wielu popowiczów w dobrach ziemskich, królewszczynach znajduje się, którzy nulli subiacent iurisdictioni, zaczym instabunt ichm. panowie posłowie, jeżeli by był jeden capax do poświęcenia, święcił się, inni popowicze in subditatum iść mają i iurisdictioni terrestri podlegać, jako i inni poddani nie powinni w tym protekcyi episcopi dawać. [488]

⁹⁶⁷ Jan Klemens Branicki wojewoda krakowski, hetman wielki koronny.

⁹⁶⁸ Franciszek Salezy Potocki wojewoda wołyński.

⁹⁶⁹ Antoni Michał Potocki wojewoda bełski.

⁹⁷⁰ Klusów (Kłusów), wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, jej grunty w rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina).

⁹⁷¹ Krystynopol, miasto w pow. bełskim (ob. Червоноград w rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina) – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleskijowi Winnyczenec.

21. Z niemałym azardem fortuny, zdrowia i życia przy komendzie partyi ukraińskiej j.w. jm. pana [Antoniego] Ożgi starosty romanowskiego na publiczne usługi są nadwerężone, zaczym upraszamy w. ichm. panów posłów, aby, tak do p.n.m., jako do j.w. hetmana publico ore donieśli i recompensam zasług w pamięci ich zostawili.

22. Inne zaś desideria jako clarius w dawniejszych instrukcjach sui nie wzięły effectum wyrażone, tak upraszamy w. ichm. panów posłów, ażeby nil quidquam praetermittendo, wszystkich punktów w przeszłych instrukcjach opisanych circa activitatem sui domówili się i pro posse utrzymowali. Które to punkta i wszystkie desideria tak w teraźniejszej instrukcji, jako i w dawniejszych opisane, activitati w. ichm. panów posłów zaleciwszy, dla lepszej wiary i waloru rękami własnymi podpisujemy. Działo się w Bełzie, die 23 augusti a. D. 1756.

Felicjan Rostkowski starosta kopajgrodzki, wojski lubaczowski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Michał Wydźga podstoli bełski, sędzia grodzki grabowiecki, asesor m.p.

Jakub Tarnawiecki stolnik owrucki, asesor m.p.

Jan Koc regent grodzki bełski, asesor m.p.

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^b w tym miejscu w podstawie następuje przekreślony punkt:
Kasztelania lubaczowska jako w dawniejszych instrukcjach jest zalecana w. posłom, tak i w teraźniejszej non praetermittitur.

4. Manifestacja przeciwko jednemu z punktów instrukcji sejmiku przedsejmowego danej posłom na sejm – Bełż, 7 września 1756 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 15, s. 1845 – oryginał; w grodzie bełskim wniesiono w dniu 7 września 1756 r. [feria 3 in vigilia festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1756]; ekstrakt tej manifestacji oblatowano też w grodzie grabowieckim, skąd z kolei ekstrakt wniesiono w grodzie horodelskim w dniu 7 września 1756 r., w księdze protokołów zachowała się tylko notka aktykacyjna (AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 56, s. 261).

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1563-1564.

Personaliter venientes Ill. Mag. ac Gen. Adamus a Dylewo Świeżawski subdapifer Grabovecensis, vicecapitaneus castrensis Horodliensis, Ignatius Radziejowski castellanida Ripinensis, Michael Matczyński dapifer Trembowliensis, Franciscus et Iosephus Wróblewscy fratres, Ignatius Matczyński regens castrensis Horodliensis, Antonius Pisarzewski, Antonius Kostecki, patriotae et terrigenae incliti palatinatus Belzensis, suo ac aliorum Ill. Mag. terrigenarum eiusdem palatinatus Belzensis nomine contra punctum in instructione Ill. Mag. nuntiis formata ^asub numero 14to appositum^a, contra omnem evidentiam rei, quinimo cum iniuria ac praeiudicio Ill. Mag. capitaneorum Buscensis, Horodliensis et illorum officialium et vel maxime Horodliensis ab avis proavisque possessionatorum et terrigenarum bene ^ameritorum^a in Republica et palatinatu praesenti iuxtaque mentem legis in omnibus se gerentium adnotatum,

cuius tenor sequitur eiusmodi: „Niemały abusus znajduje się, że w starostwie w województwie naszym, to jest w Busku, Horodle posesyi nie mającym alienis konferują contra mentem legis officia, podstarostwa, sęstwa, regencyje, zaczym instabunt ichm. panowie posłowie, aby starostowie grodowi w tychże województwach byli possessionati et terrigenae, officia possessionatis terrigenis non alienis extra palatinatum mającym posesyją rozdawane były, mocno zalecamy”. Itaque de nullitate eiusdem puncti, uti sine consensu Ill. Mag. terrigenarum palatinatus Belzensis in eadem instructione connotatum manifestantur. Salvis comitiolis Ill. Mag. nuntiorum ad comitia generalia Varsaviae celebranda, rite et legitime electorum conservatis, salvisque punctis aliis in instructione praemissa adnotatis in toto conservatis.

Adamus Świeżawski s[ubdapifer] G[rabovecensis], vicecapitaneus castrensis Horodliensis, Ignatius Radziejowski castellanida Rypinensis, M[ichał] Matczyński stolnik trembowelski m.p., F[ranciszek] Wróblewski m.p., J[ózef] Wróblewski m.p., Ignatius Matczyński regens Horodliensis m.p., Antoni Pisarzewski m.p., Antoni Kostecki

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką, we właściwym miejscu znak #

5. Manifestacja Stanisława Aleksandra Siekierzyńskiego starosty horodelskiego i rzeczyckiego, przeciwko jednemu z punktów instrukcji sejmiku przedsejmowego danej posłom na sejm – Bełż, 7 września 1756 r.

Rp. AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 56, s. 260 – oryginał; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 7 września 1756 r. [feria 3 in vigilia festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1756].

Coram subdelegato Mag. Michaelae Matczyński dapifero Trembovliensis onusque subdelegationis ^aad hunc solum actum^a in se benevole assummente, Mag. Stanislaus Alexander Siekierzyński loci praesentis Rzeczycensisque etc. capitaneus, bonorum Zuzel⁹⁷², Siebieczów⁹⁷³, Żabcze⁹⁷⁴ in palatinatus Belzensis, Peresławicze⁹⁷⁵, Gdeszyn⁹⁷⁶ in Grabovecensis, Moroczyn⁹⁷⁷ in Horodliensis distribus, Dobromirzyce⁹⁷⁸ in terra Chelmensi, Dąbrówka Zabłotnia in palatinatu Sandomiriensis districtuque Sandomi-

⁹⁷² Żużel, wieś w pow. bełskim (ob. Жужеляни, 2 rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁹⁷³ Siebieczów, wieś pow. bełskim (ob. Себечів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

⁹⁷⁴ Żabcze, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁹⁷⁵ Peresławicze (Peresołowice, Peresułowicze, Przesułowice), wieś w pow. grabowieckim (ob. Peresołowice, w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁹⁷⁶ Gdeszyn, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

⁹⁷⁷ Moroczyn, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

⁹⁷⁸ Dobromirzyce, wieś w ziemi chełmskiej (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

riensis⁹⁷⁹, haereditariorum nec non modo obligatorio in possessione extantium, nullis oneribus et suspitioni obnoxiorum actualis possessor, quam primum de instructione die 13 augusti anno praesenti 1756 in comitiolis Belzensis seu potius puncto in instructione contra se manifestantem praetextis cuiusdem praeconcepti odii partuque alicuius personae quo adesse capitaneatus Horodliensis a Serenissimo Poloniarum Rege Augusto feliciter dominante benigniter moderno ab avis proavisque capitanei possessiones meritaque in palatinatibus ac terres habenti contra Mag. Felicem Rostkowski capitaneo Kopajgrodensem mareschalcum tum Gen. Jacobum Howiecki, Joannem Koc regentem castrensem Belzenssem ac alios sub tempus earundem suprascriptorum comitiolorum in ordine eligendorum ad comitia generalia Regni Warsaviensia Ill. Mag. nuntiorum assessores cum obiectione in sessionis descripto et sine consensu aliorum incolarum (testante id authentica intuitu praemissorum manifestatione) ingrossato. Idcirco promisso integritate honoris et fortunae attentataque, etiam suorum Mag. officialium Horodliensium habita ampla competentique possessione, hanc ad acta praesentia contra suprascriptos et praecipue studio punctum 14 instructioni est appositum. Idem manifestans solennem infert, quoniam offerendo se respectu praemissorum iure acturum fore.

St[anisław] Al[eksander] Siekierzyński s[tarosta] h[orodelski] m.p.

M[ichael] Matczyński dapifer Trembovliensis ad hunc actum deputatus subdelegatus m.p.

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką, we właściwym miejscu znak #

254. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1756 r.

Sejmik uznano za doszły pomimo szeregu protestacji – zob. niżej (Deputaci, cz. 5, s. 95).

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1756 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 491-492 – *oryginał*; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Teodor Chodakowski w dniu 13 września 1756 r. [feria 2 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1756].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1565.

⁹⁷⁹ Dąbrówka Zabłotnia, wieś w pow. radomskim (ob. w pow. radomskim, woj. mazowieckim) – w źródle błędnie podano położenie na terenie powiatu sandomierskiego – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, ziemianie i całe rycerstwo województwa bełskiego z ziemią buską i z powiatami do niej należącemi grabowieckim, horodelskim i lubaczowskim, zjachawszy się do Bełza ad locum consultationum solitum na dzień dzisiejszy prawem opisany, przy intymacyi sejmiku naszego szczęśliwie zaczynającego się przez w. jm. pana Józefa Olszewskiego chorążego bełskiego, starostę szmeltńskiego.

Obraliśmy najprzód za marszałka koła naszego w. jm. pana Kazimierza Głogowskiego stolnika żydaczowskiego, a po obraniu marszałka z adiunctis do niego w. asesorami z ziemi buskiej i powiatów województwa naszego należącemi, temuż w. jm. panu marszałkowi asystującemi, jako to w. ichm. pany Jakubem Trembińskim podczaszym drohickim, Ignacym Bystrzanowskim chorążym latyczowskim, Tomaszem Lipskim podstolim latyczowskim i Tomaszem Bieniewskim wojszczycem grabowieckim do funkcji deputackiej zgodnych w województwie tutejszym meritis zaszczyconych na Trybunał przyszły Koronny Piotrkowski, Lubelski roku terażniejszego 1756, według prawa opisanego w Piotrkowie zaczynać się mający, uprosiliśmy et universo omnium consensu, ore et voce, nemine contradicente, przy powszechnej zgodzie województwa naszego bełskiego pro administranda iustitia obraliśmy za deputatów w. ichm. panów Franciszka Świeżawskiego starostę pełczyńskiego, chorążego znaku pancernego j.w. jm. pana [Franciszka Salezego] Potockiego wojewody wołyńskiego i w. jm. pana Antoniego [492] Debolego podczaszego horodelskiego, podstarościego grodzkiego grabowieckiego, concives nostros i pewnych w województwie naszym kredytu.

A dla doskonalszego naszego utwierdzenia, te koło nasze braterskie rękami własnymi w. marszałkowi wraz z ichm. ad latus jego uproszonymi podpisać zleciliśmy. Datum w Bełzie, die 13 mensis septembris, 1756 a.

Kazimierz z Głogowca Głogowski stolnik żydaczowski, marszałek koła rycerskiego m.p.
Jakub Trembiński podczaszy drohicki, asesor koła rycerskiego m.p.

Ignacy Bystrzonowski koła rycerskiego asesor m.p.

Tomasz Lipski tegoż rycerskiego koła asesor

Tomasz Bieniewski podstoli chełmiński, tegoż rycerstwa asesor

2. *Manifestacja przeciwko sejmikowi deputackiemu w Bełzie – Horodło, 15 września 1756 r.*

Rp. AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 56, s. 261 – oryginał; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 15 września 1756 r. [feria 4 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1756].

Inducatur hoc loco copia manifestationis ex personali comparitione Gen. Josephi et Francisci Wróblewskich, Michaelis Bystrzykowski ac aliorum incolarum palatinatus Belzensis de nullitate comitiolum palatinatus Belzensis et invaliditate electionis quasi Mag. iudicum deputatorum ad Iudicia Trubunalitia Regni Lublinensia. Cuius copia extat sub signo „Nie pozwalam”.

Franciszek Wróblewski m.p., Józef Wróblewski m.p., Michał Bystrzykowski m.p.

3. Manifestacja przeciwko sejmikowi deputackiemu w Bełzie – Horodło, 15 września 1756 r.

Rp. AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 67, s. 950 – oryginal; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 15 września 1756 r. [feria 4 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1756]; na odwrocie dopisek: Signum veto.

Comparens personaliter Mag. Franciscus Terlecki vexillifer Livoniae suo et Mag. ^aAlexandri et ^aAdalberti Terleckich fratrum ^bpatruium^b, tum aliorum palatinatus ^cBelzensis^c incolarum nomine, adhaerendo manifestationibus per multos Mag. incolas palatinatus eiusdem de nullitate totius actus comitiorum coram actis authenticis Regni factis, contra actum comitiorum palatinatus Belzensis non effectuatam electionis Mag. iudicum ad Tribunal Regni Lublinensis eligendorum ex vi legis libere vetandi totique nobilitati praescriptae de nullitateque tam comitiolorum palatinatus Belzensis pro nullo censendo, uti per vota libera non concessi idque praevia manifestatione contra susceptante castrense Belzense de non suscepta seorsive per se manifestantem porrecta praesentanea quaerela iterum atque iterum manifestatur, offerendo se si qui ex parte incognita essent praetendentes functionis deputatae non electi, non admittendos esse, salva tamen per fratres suos manifestantis praesentis manente melioratione manifestatur.

Franciszek Terlecki m.p.

^{a-a} słowa nadpisane nad przekreślonym: Andreae Petri ^{b-b} słowa nadpisane nad wierszem ^{c-c} słowo podkreślone

4. Manifestacja przeciwko sejmikowi deputackiemu w Bełzie – Horodło, 15 września 1756 r.

Rp. AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 67, s. 951 – oryginal; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 15 września 1756 r. [feria 4 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1756]; na odwrocie dokumentu dopisek: Inductum ad acta. Signum nie pozwalam.

Venientes personaliter Gen. Franciscus et Iosephus Wróblewscy, Michael Bystrzykowski, incolae palatinatus Belzensis, suo et aliorum incolarum palatinatus Belzensis nomine praevia contra Gen. actorum tam Belzensium, quam Vlodimiriensium susceptantes (ob non susceptam manifestationem praesentem) manifestatione, adhaerendo libero veto statui nobilitari licito prospiciendoque in electione Ill. Mag. ad iudicia Tribunalitia Regni Lublinensia iudicum deputatorum securitati ob certas sui rationes ac iustas praetensiones ad nonnullas personas functionem praemissam deputatiam praetendentes habitas vel maximeque labenti per absolutam nonnullorum Mag. ex incolis palatinati Belzensi expositam potestatem nec non per adhibitas aequalitati violentissimas comminationes succurrendo libertati de nullitate totius actus comitiorum electionis Ill. ad iudicia Tribunalitia Regni Lublinensia iudicum deputatorum die 13 septembris soliti

uti per liberum veto denegati et ullo modo in robore stare non valentis iterum iterum-que tam de nullitate quorumvis Ill. iudicum deputatum et de diligentiaque sui ob incidentiam festi Exaltationis Sanctae Crucis die hesternum actum praesentem immediate praecedenti, praesenti in tempore manifestantur et protestantur.

Franciszek Wróblewski m.p.

5. *Manifestacja przeciwko sejmikowi deputackiemu w Bełzie – Horodło, 25 września 1756 r.*

Rp. *AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 67, s. 954 – oryginał; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 25 września 1756 r. [feria 4 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1756]; na odwołanie dokumentu dopisek: Inductum ad acta. Signum Drugi raz.*

Venientes personaliter Mag. Adalbertus et Alexander Terleccy fratres, incolae palatinatus Belzensis, suo et aliorum incolarum palatinatus eiusdem nomine, inhaerendo manifestationibus per alios Mag. incolas tum per Mag. Franciscum Terlecki vexilliferum Livoniae, fratrem suum circa acta praesentia eo nomine factis praevia manifestatione contra Gen. [Joannem] Chodakowski actorum castrensium Belzensium susceptantem ratione non susceptae praesentis manifestationis, adhaerendoque libero veto statui nobilitari licito prospiciendoque in electione Ill. Mag. ad iudicia Tribunalitia Regni Lublinensia iudicum deputatorum securitati ob certas sui rationes ac iustas praetensiones ad nonnullas personas functionem praemissam deputatiam praetendentes habitas vel maximeque labenti per absolutam nonnullorum Mag. ex incolis palatinatus Belzensis expositam potestatem nec non per adhibitas aequalitati violentissimas comminationes succurrendo libertati de nullitate totius actus comitiorum electionis Ill. Mag. ad iudicia Tribunalitia Regni Lublinensia iudicum deputatorum die 13 septembris soliti uti per liberum veto denegati et ullo modo in robore stare non valentis, ob incidentiam festi Exaltationis Sanctae Crucis praesenti in tempore manifestantur et protestantur.

Wojciech Terlecki m.p., Aleksander Terlecki m.p.

6. *Pozew na Trybunał Koronny dla regenta grodzkiego bełskiego za odmowę przyjęcia protestacji przeciwko sejmikowi deputackiemu w Bełzie – Lublin, 28 września 1756 r.*

Rp. *AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 67, s. 948 – kopia; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 2 października 1756 r. [Sabbatho ante festum Sancti Francisci Confessoris proximo a. D. 1756]; na odwołanie karty adnotacja: Ministerialis Regni generalis Michael Moskalczuk die hodierna in actu contenta in cancellaria Belzensia praevia manifestatione ratione non susceptae praesentis copiae posuit exportavit et recognovit. Signum Bełz, inductum ad acta.*

Augustus III Dei gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae, Samogitiae, Kijoviae, Wolhyniae, Podoliae, Podlachiae, Smolensciae, Severiae Czerniehoviaeque, nec non haereditarius dux Saxoniae, princeps et elector.

Vobis Mag. cuiusvis nominis [Joannis] Koc regenti, tum Gen. [Joannis] Chodakowski susceptanti castrensi Belzensi de personis causa infrascripta bonisque vestris generaliter omnibus mandamus ut coram iudicio nostro ordinario generali Tribunalis Regni Lublinensis tunc dum et quando causa praesens ex registro sibi competenti ad iudicandum vocata et acclamata inciderit personaliter peremptorieque compareatis ad instantiam instigatoris iudicii nostri eiusdem delato Mag. Francisci vexilliferi Livoniae et Adalberti pocillatori Sochaczewiensis Terleckich fratrum, incolarum palatinatus Belzensis actorum. Qui actores citat vos respectu non tantum manifestationis contradictoriae et invalidantis comitiola electionis Ill. Mag. ad iudicis Tribunalis Lublinensis iudicum deputationum actis nolle adnotationis verum etiam eiusdem per oblatam porrexendae non susceptionis, poenis legibus Regni de talibus sancitis laniri citamini sitis parito terminum attentaturi et ad praemissa iudicialiter responsuri. Datum Lublini, feria 3 ante festi Sancti Michaelis Archangelis proxima a. D. 1756.

255. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1756 r.

Sejmik zerwany, ale załimitowany do 28 września 1756 r.

256. Zjazd gospodarski z limity w Bełzie, 28 września 1756 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego z limity w Bełzie, 28 września 1756 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 495-498 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Stanisław Kadłubski w dniu 28 września 1756 r. [feria 3 pridie festi Sancti Michaelis Archangeli a. D. 1756].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1567-1573.

My dygnitarze, urzędnicy, obywatele województwa bełskiego in virtute laudorum sejmiku boni ordinis z determinowaniem dla lepszego porządku województwa naszego kongresów subsecutorum, po niedoszłym boni ordinis sejmiku, zważając różnych ichm., tak w prześwietnym Trybunale Radomskim, jako też per remissas causas do

grodów różne procesami agramacyje, na dzień dzisiejszy, to jest 28 septembris, zjechawszy się, przy prezydencyi w. jm. pana Józefa Olszewskiego chorążego bełskiego, szmeltuńskiego etc. starosty, jurysdykcją naszą kongresową w Bełzie in loco consulationum solito ufundowaliśmy.

A najprzód, ponieważ tak niegdy w. jm. pan Józef Dąbski, jako też i sukcesorowie jego laudami sejmiku boni ordinis, tudzież kongresów naszych w uczynieniu kalkulacyi z egzpekucyi podatku czopowego i szelężnego na fundamencie dawniejszych taryf wybierać mianego, nie mniej jm. pan Suhak do teź egzpekcyi postanowiony poborca, ordynowani są ad hucusque renitentes, więc zlecamy jm. panu Jakubowi Wierzbickiemu praesenti congressu in virtute deklaracyi per laudum sejmiku boni ordinis w roku przeszłym 1755 nastąpionej obranemu, żeby relictam et successores tegoż w. jm. pana Dąbskiego do grodu bełskiego w. jm. pana Suhaka, zaś in quantum by się żadna w województwie nie znalazła posesyja, do prześwietnego Trybunału Radomskiego o uczynienie tej kalkulacyi raczył convenire.

Ponieważ zaś w. jm. pan komornik graniczny bełski⁹⁸⁰ na dawniejszym kongresie coram delegatis in anno 1752 uczynił z egzpekcyi podatku czopowego i szelężnego kalkulacyą, in suplementum której w. Olszewski z dóbr remanentem natenczas podanych, gdy subalterno laudo ad exactionem z miast remanentów przedtem specyfikowanych obligowany, zwyczajną ad praesens podał remonstracyą, zaczym ab impetitione ulteriori kalkulacyi z wybierania tych podatków pomienionych ichm. uwalniamy i kwitujemy.

W. jm. pan Antoni Żuliński miecznik [496] owrucki, luboli podczas kongresu anno 1752 die 8 decembris przed ichm. delegowanemi z podatku czopowego i szelężnego, anno 1745 wybranego, uczynił kalkulacyą, że jednak niemało dóbr w oddaniu tego podatku sprzecznymi być osądził, a praecipue jednak kalkulacyi specificationem miast i wsi de cognominibus nie dotknął, więc upraszamy tegoż jm. pana miecznika owruckiego, tudzież i subkolektorów śp. w. jm. pana Łukasza Głogowskiego, do wspomnionego podatku wespół egzaktora na przyszłym, da Bóg, kongresie o zupełniejszą w kalkulacyi informacyą.

Gdy zaś w. jm. pan Stanisław Dzierżek chorąży ziemi buskiej po zdanej sobie od w. jm. pana Józefa Olszewskiego chorążego bełskiego kasie za rok jeden, w 1755 o środopociu rzymskim zaczętej, a o tymże czasie w roku terażniejszym 1756 przy oddaniu skończonej, w dyspozycyją w. jm. panu Janowi Stadnickiemu chorążemu grabowieckiemu podatków czopowego i szelężnego z miast, kołowego i kotłowego ze wsiów na terażniejszym kongresie z reprodukowanych dokumentów dostateczną uczynił kalkulacyą⁹⁸¹, więc a quavis impetitione z trzymanej kasy praesenti kwitujemy kongresu.

⁹⁸⁰ Andrzej Olszewski komornik graniczny bełski.

⁹⁸¹ Zob. Percepta pieniędzy wybranych podatków czopowego i szelężnego z miast, kołowego i kotłowego z wsiów, tak z retentów w. jm. pana Olszewskiego, w. jm. pana Dzierżka chorążych, jako i za kasy w. jm. pana chorążego grabowieckiego die 28 septembris 1756 anno podany (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 511-514 – oryginał z podpisami komisarzy sejmikowych; łącznie wykazano wpływów z obu podatków 10 992 zł). Ekspens pieniędzy z wybranych podatków czopowego i szelężnego z miast, kołowego i kotłowego z wsiów w województwie bełskim per laudum ozna-

Stosując się zaś do dawniejszych lauduów jm. pan subkolektor od w. chorążego buskiego constitutus, super realitatem exactionis ad iuramentum admittitur. Którą przysięgę ponieważ jm. pan Jędrzej Jordan in praesentia nostri wypełnił, więc tegoż jm. od impetycy z tej egzakcy pochodzącej uwalniamy i kwitujemy.

Że jednak niektóre miasta i wsie w oddaniu podatków zadosyć nie czyniąc, laudum i dekretem prześwieznego Trybunału Radomskiego w tej mierze wypadłym sprzeciwiają się, a przeto retenta znaczne z każdej egzakcy podane bywają, więc upraszamy w. jm. pana chorążego grabowieckiego⁹⁸², terażniejszego kasjera, aby tak ze swojej tenuty kasy, jako i retenta przez w. bełskiego i buskiego chorążych te podatki osobliwym rejestrem ad praesens podpisanym specyfikowane, jako najusilniej wybierać raczył. Z których to wybranych prowentów, czyli to sumami głównymi, lub też wydaniem delat, sumy wyrażone do uspokojenia praecommittuntur.

A najprzód w. jm. panu Józefowi Olszewskiemu chorążemu bełskiemu za funkcyje z województwa naszego, tak to poselską, jako też i deputacką, odprawione, 4 tys. złp. W. jm. panu Kazimierzowi Głogowskiemu podstolemu żydaczowskiemu za trzymanie plenipotencyi województwa naszego, [497] tudzież in recompensam erogowanych na interesa województwa ekspens dekretem prześwieznego Trybunału Radomskiego, do zapłacenia nakazanych resztującej sumy 3 tys. złp praescindendo iuramentum ad complementum 6092 zł należące. Chorągwi w. jm. pana [Stanisława] Łubkowskiego starosty taborowskiego in vim satisfactionis pretensyi podobnymiż dekretemi prześwieznego Trybunału Radomskiego do zapłacenia iniunctae. W. jm. panu Janowi Stadnickiemu chorążemu grabowieckiemu summam 4000 złp, w. jm. panu Kazimierzowi Głogowskiemu podstolemu żydaczowskiemu ad complementum sumy 2000 złp za funkcją deputacką niedobranej zł 400, sukcesorom niegdy w. Antoniego Lipskiego stolnika horodelskiego 2000 złp, w. jm. panu Michałowi Komorowskiemu stolnikowi horodelskiemu 2000 złp, jm. panu Bystrzykowskiemu ad complementum 300 złp laudo 1755 oznaczonej reszty 150 zł, jm. panu Michałowi Czyżewskiemu zważając ognia calamitatem złp 150, oo. bernardynom konwentu sokalskiego in vim satisfactionis dawniejszemi laudami designatae złp 500, oo. dominikanom konwentu bełskiego in fundamento anterioris laudi złp 300, w. jm. panu Tomaszowi Pruszkowi Bieniewskiemu podstolemu chełmińskiemu za trzymanie plenipotencyi w roku przeszłym do naznaczonej sobie pretensyi zł 140, jm. panu Jakubowi Wierzbickiemu za plenipotencyją na prześwietny Trybunał Radomski do atentowania spraw w tymże Trybunale i po grodach województwa naszego przypadających obranemu, za podjęte fatygi, tudzież in litis expensas złp 1000.

I te sumy w. jm. pan chorąży grabowiecki, czyli to parato aere, czyli też delatami wypłacając, kwity od ichm. otrzymywać ma, aby też same pretensyje do województwa uspokojenia nie zachodziły.

Że zaś za funkcyje tak poselskie, jako też i deputackie niektórym ichm. nie jest naznaczona pensya, więc aby ad proportionem drugich ichm. byli particeps, jm. panu

czonym w. ichm. zapłacone za kasy w. jm. pana Stadnickiego chorążego grabowieckiego roku 1756 (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 515-516 – oryginał z podpisami komisarzy sejmikowych; wydano 10 660 zł, pozostało w kasie 332 zł).

⁹⁸² Jan Stadnicki chorąży grabowiecki.

Michałowi Rzeczyckiemu staroście poturzyńskiemu za funkcją poselską 2000 złp, za podobną funkcją w. [Antoniemu] Oźdze staroście romanowskiemu 2000 złp, jm. panu Kazimierzowi Głogowskiemu podstolemu lubaczowskiemu za funkcją komisarską 2000 złp, w. jm. panu [Antoniemu Stanisławowi] Debolemu podczaszemu grabowieckiemu za funkcją deputacką 2000 złp, w. jm. panu Franciszkowi Pruszkowi Bieniewskiemu cześnikowi lubaczowskiemu 2000 złp, w. jm. panu Cyriakowi Radeckiemu łowczemu buskiemu 2000 złp, w. jm. panu Marcinowi Lipskiemu miecznikowi buskiemu 2000 złp, jm. panu [Sebastianowi] Glińskiemu deklaracyi dawniejszej według laud dotrzymując zł 100, nie mniej jm. panu Jędrzejowi Jordanowi, destynowanemu w. jm. pana chorążego buskiego subkolektorowi, zważając jego w podróżach dla wybierania podatków podjętych przy karystyi roku przeszłego ekspensa, zł 200 do odebrania w przyszłym czasie z rąk ichm. panów kasjerów będących [498] naznaczamy.

Miasto Tyszowce⁹⁸³, że ob conflagrationem ad complementum summae taryfą specificatae podatku czopowego i szelężnego stante cassieratu w. chorążego bełskiego ze 240 zł nie dopłaciły, więc attenta eadem calamitate też sumę 240 złp wyrażonemu miastu Tyszowcom kondonujemy.

Upraszamy oraz ichm. officiales dekret prześwietnego Trybunału Radomskiego w lustracyi dóbr województwa naszego tak to per tariffam 1676 opuszczonych, jak też i post subsecutam praefatam tariffam lokowanych, jako najprędzej opus swoje ad effectum przyprowadzić raczył.

Insze zaś desideria do przyszłego rezerwujemy kongresu, któren in toto cum omni robore zachowujemy, na co się rękami własnymi podpisujemy. Datum w Bełzie in loco consultationum solito, die 28 septembris a. 1756.

Stosując się do laudum boni ordinis anno 1755 die 16 septembris nastąpionego, którem pro reparatione archivi jm. panu regentowi grodzkiemu bełskiemu suma 800 złp naznaczona, zalecamy tedy ichm. panom kasjerom, aby servato ordine laudorum sumę pomienioną do rąk w. jm. Jana Koca regenta grodzkiego bełskiego wypłacić raczyli.

Józef Olszewski chorąży bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego
[Jan] Stadnicki chorąży grabowiecki m.p.

Kazimierz Głogowski m.p.

Cyriak Radecki łowczy buski m.p.

Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski m.p.

Józef Grzymała ł[owczy] h[orodelski]

Marcin Lipski miecznik buski

Jakub Tarnawiecki m.p.

I. Olszyński

Kazimierz Głogowski

Jacobus Wierzbicki

⁹⁸³ Tyszowce, miasto w starostwie tyszowieckim w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

257. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1757 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1757 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 499 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Teodor Chodakowski burgrabia grodzki bełski w dniu 12 września 1757 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1757].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1575.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, na dzień dzisiejszy, ex praescripto prawa obradom sejmikowania niniejszego przypadający do elekcyi j.w. deputatów na przyszły Trybunał Piotrkowski i Lubelski Koronny, przystąpiliśmy et de unanimo consensu omnium za marszałka sejmiku teraźniejszego j.w. jm. pana Franciszka Świeżawskiego starostę pełczyńskiego, deputata Trybunału Koronnego Lubelskiego, chorążego znaku pancernego j.w. [Franciszka Salezego] Potockiego wojewody kijowskiego obraliśmy.

A po obraniu marszałka do funkcyi deputackiej jednostajnym głosem zgodnych do tej funkcyi, quos ipsa merita vocant w. ichm. panów Antoniego Głogowskiego skarbnika grabowieckiego i Józefa Gintowta Dziewiałtowskiego łowczego lubaczowskiego uprosiliśmy, ac nemine contradicente za deputatów obraliśmy i te laudum electionis j.w. deputatów podpisami j.w. marszałka koła rycerskiego i w. asesorów stwierdziliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 12 września 1757.

Franciszek Świeżawski starosta pełczyński, deputat Trybunału Koronnego i marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

M[arcin] Lipski miecznik buski, pisarz grodzki bełski, asesor

J[ózef Benedykt] Leszczyński p[odstoli] h[orodelski], asesor

M[ichał] Zbrożek chorąży winnicki

J[an] P[aweł] Czerniecki asesor

258. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1757 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1757 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 503-505 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Sierakowski w dniu 13 września 1757 r. [feria 3 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1757].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1577-1581.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, ziemianie i całe rycerstwo województwa bełskiego z ziemią buską i powiatami grabowieckim, horodelskim i lubaczowskim do niego należącymi, zjechawszy się ad locum solitum consultationum, do Bełza, po szczęśliwie doszłym unanimi voto et assensu sejmiku deputackim i na Trybunał Koronny przyszły ichm. panów deputatów na dniu wczorajszym, na dniu zaś dzisiejszym, to jest nazajutrz po sejmiku deputackim lege praescripta przystępując do obrad boni ordinis, obraliśmy najpierwej za marszałka i dyrektora koła naszego j.w. jm. pana Ignacego Radziejowskiego kasztelanica rypińskiego, pod którego dyрекcją wraz z w. ichm. asesorami ad hunc actum delegowanemi niżej wyrażonemi.

Jako zaś deklaracja nasza tkwiła w sercach naszych funkcji komisarskiej j.w. jm. panu Felicjanowi Rostkowskiemu staroście kopajgrodzkiemu, też same vota nasze na dniu dzisiejszym ponawiając, uprosiliśmy do tejsze tak zdolnego i zgodnego funkcji komisarskiej, obligując, ażeby wszystkie interesa w Trybunale Skarbowym Radomskim zachodzące jego activitate utrzymane były.

A za plenipotentą zaś na tenże Trybunał Radomski jm. pana Macieja Lipskiego wiceregenta buskiego delegujemy, dając mu zupełną moc wszelkich spraw wojewódzkich z wszelką pilnością popierania i utrzymania tak, ażeby najskuteczniejszym sukcesem swój odbierały skutek interesa wojewódzkie. Które że w jednym roku suam possibilitatem zakończenia i zupełnego wyprowadzenia dojść nie mogą, zaczym na lat trzy temuż dajemy omnimodam plenipotentiarum potestatem. Któremu in vim fatyg wraz z ekspensami prawnymi corocznie po zł 500 tylkoznaczamy z tym obowiązkiem, ażeby tenże jm. pan plenipotent tą tylko kontentował się satysfakcją za fatygi swoje i żadnej do województwa nie rościł pretensyi.

A ponieważ usus per lauda, żeby według urzędów szły kasy una cum calculo jeden drugiemu zdając, zaczym upraszamy w. jm. pana chorążego grabowieckiego⁹⁸⁴, ażeby simili usu et w. jm. panu Aleksandrowi Świeżawskiemu chorążemu lubaczowskiemu, staroście cudnowskiemu, też samą kasę reponował. Który podatek złożony, jako już in perpetuum dawnemi laudami uchwalony, tak i niniejszym potwierdzamy, upraszając, aby quanto [504] meliori cursu według zwyczaju województwa bełskiego wybierał.

Który podatek lubo praementia powinien uspokoić onera, ale że ichm. konflagracje podlegają znacznej, jako to jm. pan Maciej Wierzbicki, jm. pan Tomasz Lipski,

⁹⁸⁴ Jan Stadnicki chorąży grabowiecki.

jm. pan Franciszek Bystrzanowski i jm. pan Antoni Bystrykowski, którym to w. ichm. kongres przyszedł obmyśleć ma sposoby wynagrodzenia.

Tyłu laudami zakony różne, jako to w. oo. pijarowie warężcy, w. oo. bernardyni sokalscy, w. oo. dominikanie bełscy i horodelscy dotąd jeszcze żadnej dla siebie nie odebrali satysfakcyi, zaczym tenże w. jm. pan kasjer tymże satysfakcją uczynić ma.

Inni zaś ichm. pretendentes, jako są w dawniejszych laudach podani, tak według tychże laud do zupełnej rekompensy w. jm. pan kasjer obligowany jest. A ponieważ województwo bełskie przy dochodzących wszystkich funkcjach ex oneribus wyjść nie może, zaczym ichm. pretendentes funkcji ^adotąd żadnej rekompensy uzurpować nie mają^a, poko województwo nasze z długów nie wyjdzie.

Jako tak wielu prawami obwarowano, aby się Cyganie nigdzie nie znajdowali i dla siebie konserwacy i protekcyi nie mieli, więc i praesenti laudo obligujemy, aby w. ichm. obywatele temuż prawu dosyć uczynili.

^bCo się tycze pretensyi w. jm. pana Antoniego Żulińskiego miecznika owruckiego względem egzakcyi podług laudum województwa naszego anni 1745, ponieważ z egzakcyi tejże ad mentem taryfy w roku tymże przez sąd grodzki bełski spisanej i rękami własnymi podpisanej, kalkulacją coram delegatis e gremio naszego województwa, w. jm. panem Stanisławem Lipskim podczaszym buskim i Kazimierzem Głogowskim podstolim lubaczowskim w Bełzie die 8 decembris 1752 uczynioną i do grodu bełskiego feria 5 post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem [18 marca] roku przeszłego 1756 per oblatam podaną pokłada, którą unanimitate assensu za sprawiedliwą uznawszy, z racji nie dokończonych egzakcyi tegoż podatku przez tegoż w. jm. pana Żulińskiego, jako przed województwem naszym pokłada taryfę retentorum ze wsiów i miast niektórych województwa naszego, rekompensy w tym czasie od województwa naszego póty, póki nie dokończy egzakcyi swojej retentorum podług taryfy położonej, pretendować nie ma, ale kontynuować egzakcją swoją powinien. Z wybranej resztującej egzakcyi i podatku retentorum za fatygę swoją podług zwyczaju, jako inni egzaktorowie po 1000 zł biorą, kompensować sobie powinien. Jeżeliby adaequate nie wystarczyło, więc skąd inąd województwo nasze satysfakcją in instanti obmyśleć powinno.^b

^cW. jm. pan Antoni Żuliński nie będąc przez niedoszłość kongresów w swojej pretensyi uspokojony, zaczym przyrzekamy temuż jm. panu Żulińskiemu, że na przyszłym kongresie w swoim interesie zakończenie mieć będzie^c.

Że zaś jm. pan Michał Zbrożek chorąży winnicki wielu przysługami w województwie naszym dał dowody, zaczym temuż wdzięczność wszelką w przyszłym czasie zachowujemy, ^daby 2 tys. tenże w. jm. pan kasjer ante omnia zapłacił^d.

^eJm. pan Jakub Wierzbicki, plenipotent przeszły, ponieważ residuitatem zł 500 nie odebrał, więc w. jm. pan kasjer powinien dopłacić.^e

Które to laudum i w nim opisane desideria całego województwa naszego uchwalone w. jm. panu marszałkowi koła naszego wraz z w. asesorami podpisać zleciliśmy. Datum w Bełzie, dnia 13 septembris 1757.

Ignacy Radziejowski kasztelan rypiński, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

Franciszek Matczyński asesor

Maciej Wierzbicki asesor

Kazimierz z Głogowca Głogowski s[tolnik] ż[ydaczowski], w[iceregent grodzki] g[rabowiecki] m.p.

Gaspar Świeżawski asesor m.p.

^{a-a} słowa nadpisane nad przekreślonym tekstem: jako w teraźniejszych zostający nic od województwa preten-
dować nie mają teraz et in posterum ^{b-b} tekst dopisano na dodatkowej karcie, we właściwym miejscu znak #
^{c-c} słowa podkreślone ^{d-d} słowa nadpisane nad wierszem, we właściwym miejscu znak # ^{e-e} słowa dopisane
na końcu laudum, przed podpisami, we właściwym miejscu znak #

259. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1758 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20 stycznia 1758 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 507-509 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Michał Wierzbicki w dniu 20 stycznia 1758 r. [feria 6 ipso die festi Sanctorum Fabiani et Sebastiani Martyrum a. D. 1758].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1583-1587.

My dygnitarze, urzędnicy, obywatele województwa bełskiego, in virtute laudorum sejmiku boni ordinis z determinowaniem dla lepszego porządku województwa naszego kongresów subsecutorum na dzień dzisiejszy, to jest 20 miesiąca ianuarii roku teraźniejszego 1758 tu, do Bełza, zjechawszy się, przy prezydencji w. jm. pana Józefa Olszewskiego chorążego bełskiego, szmelyńskiego etc. starosty, jurysdykcją naszą kongresową in loco consultationum solito ufundowaliśmy.

A naprzód, ponieważ w. jm. pan Jan Stadnicki chorąży grabowiecki per laudum kongresowe a. D. 1756 die 28 septembris prowentów czopowego i szelężnego z miast, kołowego i kotłowego z wsiów constitutus, kasjer przy oddaniu tejże kasy w. jm. panu Aleksandrowi Świeżawskiemu chorążemu lubaczowskiemu, cudnowskiemu etc. staroście z prowentów tychże, podczas trzymania kasy przez ichm. subkolektorów z reprodukowaniem na wypłacenie kwitów, dostateczną uczynił kalkulacją, więc pomienionego w. jm. pana Jana Stadnickiego chorążego grabowieckiego z trzymania tejże kasy praesenti laudo kwitujemy⁹⁸⁵.

⁹⁸⁵ Zob. Percepta pieniędzy czopowego i szelężnego z miast za rok 1757 o środopociu rzymskim zaczętej, a o tymże czasie w roku 1758 skończyć się mającej, należących za kasy w. jm. pana chorążego grabowieckiego wybranych (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 517-522 – oryginał z podpisami komisarzy sejmikowych; łączne wpływy z tych podatków wyniosły 6690 zł 12 gr). Ekspens pieniędzy z wybranych podatków czopowego i szelężnego z miast, kołowego i kotłowego z wsiów w wo-

Ichm. zaś subkolektorów, stosując się do dawniejszych laudów, ad praestandum iuramentum super realitatem registratorum, tak perceptorum proventuum, jako też i z nich ekspens, dopuszczamy.

Którą to przysięgę, gdy ichm. panowie Jan Turzański i Daniel Wyszpolski in praesentia nostri wykonali, więc i tych ichm. subkolektorów od wszelkich impetycyi uwalniamy.

A że podatek kołowego i kotłowego z wsiów anno 1755 na sejmiku boni ordinis na 3 lata kurencyi postanowiony, w roku przeszłym 1757 o święcie św. Marcina [11 listopada] zakończony, że jednak ichm. niektórzy od należytej satysfakcyi tak mielników, jako i arendarzów swoich nie chcieli adigere, więc upraszamy terażniejszego w. jm. pana kasjera, ażeby według podanego i podpisanego remanentu, tak z pomienionych wsiów kołowe i kotłowe, jako też z miast czopowe i szelężne ichm. panu subkolektorowi od siebie postanowionemu, jako najusilniej do wybierania zalecić raczył.

A z tych wybranych prowentów, a najprzód tenże w. jm. pan chorąży lubaczowski praesentaneus kasjer ad complementum 8 tys. złp laudami dawniejszemi za odprawioną z zaszczytem województwa naszego funkcją oznaczone resztujące [508] 2537 złp 10 gr i szelągów 2 sobie kompensować i odebrać ma, tudzież chorągwi pancерnej w. jm. pana [Stanisława] Łubkowskiego starosty taborowskiego złp 1500, w. jm. panu [Michałow] Zbrożkowi chorążemu winnickiemu, przychylając się do deklaracyi przez lauda sejmikowania boni ordinis annorum 1751 et 1757 nastąpionej, za funkcją deputacką 2 tys. złp, w. jm. panu Józefowi Radeckiemu stolnikowi buskiemu za funkcją poselską odprawioną złp 2 tys., w. jm. panu Józefowi Rulikowskiemu podczaszemu bełskiemu 4 tys. złp, w. jm. panu Maciejowi Wierzbickiemu cześnikowi plockiemu, znaczną przez pożar choć in minima parte kompensując szkodę, złp 500, w. jm. panu Tomaszowi Lipskiemu podstolemu latyczowskiemu złp 500, jm. panu Janowi Fedorowi Chodakowskiemu susceptantowi grodzkiemu bełskiemu, securitatem actorum województwa naszego pilnie atentującemu, kompensując znaczną konflagratę in anno 1753 nastąpioną, zł 500, sukcesorom w. jm. pana Andrzeja Preka skarbnika grabowieckiego per laudum 1751 deklarowane 2 tys. złp, w. jm. panu [Adamowi Mysze] Chołoniewskiemu chorążemu zwinogrodzkiemu za funkcją deputacką złp 2 tys., wielbnyim oo. dominikanom konwentu bełskiego in satisfactionem sumy 1500 złp deklarowanych tantisper złp 500, wielbnyim oo. pijarom collegii Warężensis ad complementum tys. złp resztującą kwotę 479 zł i 18 gr, w. jm. panu Maciejowi Lipskiemu wiceregentowi grodzkiemu buskiemu, plenipotentowi województwa naszego, oznaczone złp 500 przed innymi ichm. do rąk i za kwitami wspomnianych ichm. lub komis specyjalny mających z wybranych prowentów stante sui cassieratu, a najpierwej jm. panu plenipotentowi województwa naszego w. jm. pan kasjer oddać i wyliczyć ma.

jewództwie bełskim laudo congressu a. 1756 die 28 septembris w Bełzie różnym w. ichm. do zapłacenja naznaczonych, za kasy j.w. jm. pana chorążego grabowieckiego a. 1757 wypłaconych (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 523 – oryginał z podpisami komisarzy sejmikowych; łącznie wypłacono 6148 zł, pozostało 542 zł 12 gr, a po odrzuceniu 22 zł opłaty dla kancelarii bełskiej za oblatę kwitów, zostało ostatecznie 520 zł 12 gr).

Ponieważ zaś jm. pan plenipotent województwa naszego, nie ad proportionem przeszłych, per laudum sejmiku boni ordinis roku przeszłego 1757 nastąpionego, ma naznaczoną za fatygi i pro litis expensis rekompensę, więc deklarujemy temuż jm. panu plenipotentowi [509] na przyszłym, da Pan Bóg, sejmikowaniu dostateczną obmyśleć satysfakcją.

A że w. ichm. panowie Aleksander Świeżawski chorąży lubaczowski, Adam Myszka Chołoniewski chorąży zwinogrodzki i Michał Zbrożek chorąży winnicki dotąd zwyczajnej swojej, jako i inni ichm. panowie posłowie do Grodna będący, od jm. pana [Antoniego] Piaseckiego subkolektora do podatku kołowego natenczas obranego nie są in toto uspokojeni, więc obligujemy jm. pana plenipotentą, aby pomienionemu jm. panu Piaseckiemu o uczynienie kalkulacyjnej do grodu bełskiego akcją intentować raczył. Po której uczynionej, co by jeszcze in satisfactionem residuitatis wynikać miało, tę residuitatem w. jm. pan chorąży lubaczowski sobie i w. kolegom swoim, natenczas razem posługującym, z kasy terażniejszej wypłacić obligatur.

Resztę zaś interesów województwa naszego do przyszłego sejmikowania boni ordinis lub kongresu odkładamy, a pro firmiori robore to laudum kongresu terażniejszego rękami własnymi podpisujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 20 stycznia r. P. 1758.

Józef Olszewski chor[ąży] bełski m.p., Jan Stadnicki ch[orąży] grab[owiecki] m.p., Aleksander Świeżawski chorąży lubacz[owski], J[ózef] Radecki stolnik buski, Marcin Lipski miecznik buski, pisarz gr[odzki] beł[ski], Wojciech Strzemiński cześnik grabowiecki m.p., Michał Zbrożek chorąży winnicki m.p., Andrzej Olszewski m.p., Tomasz Lipski, Józef Zbrożek m.p., Felicjan Żuliński m.p.

260. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 21 sierpnia 1758 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 21 sierpnia 1758 r. – Warszawa, 15 czerwca 1758 r.*

Rp. *AP* Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 122, s. 1215-1218 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Jakub Marchocki w dniu 7 sierpnia 1758 r. [feria 2 ante festum Sancti Laurentii Levitae et Martyris proxima a. D. 1758].

Druk: AS 1733-1763, s. 583-585.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 21 sierpnia 1758 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum)*, s. 553-554 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Teodor Chodakowski burgrabia grodzki bełski w dniu 21 sierpnia 1758 r. [feria 2 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1758].
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1589-1590.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjachawszy się ad locum consiliorum tu, do Bełza, na dzień dzisiejszy, uniwersałem J.K.M. przedsejmowym determinowany, słodkim tucząc się p.n.m. dotąd pieczołowaniem, mieliśmy ukontentowani zostając pokojem, ojcowskim wsparci będąc we wszelkich potrzebach R.P. opatrzeniem, skombinowane unius corporis Reipublicae serca składamy, in adorationem niosąc vota, aby Ten, per quem reges regnant, najszcześniejsze przez wiekopomne czasy p.n.m. udzielał panowania i te pragnienia nasze w ichm. panowie posłowie z koła naszego obrani usty i sercem to oświadczyli, że prześwieatne województwo bełskie z tą zawsze zostaje rekognicyją, aby p.n.m. przy szczęśliwym panowaniu złote pędził wieki.

Na sejm zaś przyszedł w Warszawie agitujący się, po obraniu unaniami voto za marszałka koła naszego j.w. jm. pana Feliksa Świeżawskiego skarbnika bełskiego, e medio nostri posłów unaniami voto, nemine contradicente, j.w. jm. pana [Antoniego] Wydzgę stolnika grabowieckiego, j.w. [Antoniego] Ożgę starostę romanowskiego, j.w. [Wojciecha Józefa] Węgleńskiego podstolego buskiego, j.w. [Michała] Rzeczyckiego starostę poturzyńskiego obraliśmy i tymże instrukcją, i w niej wyrażone desideria, nil quidquam praetermittendo activitate sua zlecamy i obligujemy.

Że zaś widziemy być potrzebnych posłów przedsejmowych do najjaśniejszego p.n.m., uprosiliśmy w. jm. pana Miera kasztelanica słońskiego⁹⁸⁶ i w. jm. pana Radeckiego stolnikowicza buskiego. Których obligujemy, ażeby według instrukcyi evacuationem wojsk zagranicznych, jako też i uproszenie komisji do poczynionych szkód w państwach R.P. naszej, aby były rekompensowane, najjaśniejszego w tym p.n.m. dopraszali ułatwienia.

Tudzież obligowaliśmy za posłów do j.o. ks. jm. prymasa⁹⁸⁷ w. jm. pana [Franciszka] Ciesielskiego podwojewodzkiego bełskiego, Bartłomieja Wydzgę stolnikowicza grabowieckiego, upraszając tychże ichm., ażeby według instrukcyi sobie danej we wszystkim sprawili się.

Także delegujemy do j.w. hetmana wielkiego koronnego⁹⁸⁸ posłów naszych, Cyriaka Radeckiego łowczego buskiego, jako też i w. jm. pana Antoniego Głogowskiego skarbnika grabowieckiego, wzajemnie obligując, ażeby według instrukcyi sobie od nas danej we wszystkim sprawili się.

⁹⁸⁶ Był to Józef lub Jan, jeden z synów Wilhelma Miera kasztelana słońskiego.

⁹⁸⁷ Adam Ignacy Komorowski arcybiskup gnieźnieński, prymas.

⁹⁸⁸ Jan Klemens Branicki wojewoda krakowski, hetman wielki koronny.

Mając zaś wdzięczność j.w. jm. pana [Feliksa] Czackiego podczaszego koronnego za jego ku województwu naszemu aplikacją, w dalszym czasie którąkolwiek funkcją obowiązać deklarujemy. [554]

Które to laudum dla większego waloru podpisujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 21 augusti 1758.

Feliks Świeżawski skarbnik bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

M[ikołaj] Polanowski łowczy bełski, asesor

M[arcin] Dydyński łowczy ziemi chełmskiej, starosta wszemborski, asesor

Kazimierz z Głogowca Głogowski stolnik żydaczowski, wiceregent grodzki grabowiecki m.p.

Józef Grzymała łowczy horodelski, asesor

3. *Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiuku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 21 sierpnia 1758 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 557-561 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Chodakowski burgrabia grodzki bełski w dniu 21 sierpnia 1758 r. [feria 2 post festum Assumptionis in Coelum Gloriosissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1758].
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1591-1598.

Instrukcja na sejm ordynaryjny w roku terażniejszym 1758 w Warszawie agitować się mającym, j.w. jm. panu [Antoniemu] Wyddze stolnikowi grabowieckiemu, [Antoniemu] Ożdze staroście romanowskiemu, [Wojciechowi Józefowi] Węgleńskiemu podstolemu buskiemu, [Michałowi] Rzeczyckiemu staroście poturzyńskiemu, posłom od prześwietnego województwa bełskiego obranym w Bełzie in loco consultationum, die 21 augusti a. 1758.

Jako ojcowskiego starania pańskiej J.K.M. dobroci dowody w ustawicznych, pożądanach doznajemy skutkach, azaliż zasłonięcie nas chwalebnymi swymi usilnościami od wojennego (którym sąsiedzkie goreją kraje) upału szczęśliwą nas nie ubłogosławią spokojnością, tak ichm. panowie posłowie ore publico przy powinnej Majestatowi pańskiemu rekognicyi najgłębsze złożą dziękczynienie. Przyłączą oraz ichm. panowie posłowie prośby swoje, ażeby J.K.M. p.n.m. interponat ^aojcowskie pieczołowanie swoje^a, ażeby z Polski i W.Ks.L. ewakuowane były zagraniczne wojska, a osobliwie z miast, które garnizony R.P. osadzone były, aby się nazad powróciły do swoich miejsc garnizony. Tudzież aby przez komisją naznaczoną sprawiedliwa ukrzywdzonym przez marsze wojska zagranicznego^b stała się satysfakcja.

Jako głos wolny jest żrenicą wolności, największym jej fundamentem i wsparciem, tak przestrzegać tego będą ichm. panowie posłowie, aby w żadnej okazyi na następującym sejmie nie był naruszony, i dawniejsze konstytucje ubezpieczały, nowym prawem aby reasumowane były.

Aukcja wojska jest bardzo potrzebna i od wielu lat pożądana, tylko że na sposobach żołdu wypłacenia wojsku wszystkie sejmy rozchodziły się niepożytecznie, więc o sposobach jakoby należało pomyśleć, aby pewny i niezawodny żołd wojsko miało, dlatego w tej mierze województwo nasze z innemi, z innych województw posłami, znosić się będą.

Żeby zaś tym łatwiej i pomyślniej aukcja wojska mogła stanąć, reparacja miast, wprowadzenie handlów i rzemieślników jest bardzo potrzebna, oprócz ozdoby i wygody z konsumpcji wielkich z miast, oprócz tego gdyby były handle i rzemiosła w kraju rozszerzone, pieniądze wychodzące na granice zostałyby się w kraju, więcej by na wojsko wypłacali, dlatego i w tej mierze z stanami R.P. [558] znosić się będą ichm. panowie posłowie, jako w otwarciu miennicy Gór Olkuskich.

Do aukcji wojska najłatwiejsze zdają się być podatki, kwarty sprawiedliwe z dóbr królewskich, z intrat wszelkich, hiberny sprawiedliwe, cło generalne extra Regnum et infra Regnum, zniósłszy wszystkie partykularne, prócz mostowego i grobelnego i to według konstytucji dawniejszych, aby więcej nie wymagano, donativum kupieckie, pogłównie żydowskie.

Korektura Trybunału jest bardzo pożyteczna, aby Bóg za zagęszczone niesprawiedliwości nie wykorzenił kraju naszego, a najwięcej dla zabezpieczenia koniekturom niesłusznym, wielkim upadkiem grożącym, dla akceleracji spraw, dla oznaczenia pewnego, czyli wiele razy można jest *ex vi legis*, aby przecież kiedykolwiek mieć zakończenie sprawy. Będą się dopraszały ichm. panowie posłowie stanów R.P., aby, gdy się na św. Tomasz kończy w Lublinie Trybunał, mógł być jeszcze przeciągnięty i przeniesiony do Lwowa na poniedziałek pierwszy po święcie św. Trzech Królów, *per ianuarium*, *februarium*, *martium* sądził się i tam aby tylko sprawy generału kijowskiego były sądzone. Sprawy *ex cruda citatione* aby w Trybunałach nie mieściły się, ale w grodach i ziemstwach wprzód eksperymentowali i tam, aby zwyczajem W.Ks.L., mogła być komunikacja *documentorum* wzajemnie od strony stronie, po której komunikacji finalna między stronami następowała dysjudykacja.

Elekcye ziemstwa *pluralitate votorum* aby stawały, *salva unius* do osoby tylko *oppositione*. Te funkcye przez 5 lat, nie więcej, sprawowane być mają, po 5 skończonych leciech elekcye inszych następować mają, *salva* jednak przy urzędzie ziemskim *conservatione officii palatinalis*. Uniwersały zaś na sejmiki *electionis* ziemstw aby wojewodowie lub kasztelanowie jako najprędzej wydawali, grody zaś aby *secundum legem* sprawowały się.

Jako rzecz najpotrzebniejsza, aby zawsze przy traktatach zagranicznych swoich mieliśmy posłów, tak i teraz ciż ichm. panowie posłowie instabunt, aby byli posłowie delegowani do zagranicznych traktatów, którzy będą przestrzegać, aby praw ojczystych i swobód wszelkich R.P. była zachowana całość.

Przy czytaniu *pactorum conventorum* aby ichm. panowie posłowie mieli atencyją, jeśliby co postrzegli *contrarium*, aby się do tych przymówili.

O ordynacyi ostrogskiej dopraszać się ichm. panowie posłowie będą, „aby natura et status onej przez rezolucyją plenorum” *ordinum* „*immutabiliter*” spółnie decydowana była, *subsidium militare* dla R.P. dysponowane, aby *in suo robore* zostało. [559]

Benemerita synów ojczyzny przez zagraniczną instancją niemałe ponoszą krzywdy, w tym mocno instabunt ichm. panowie posłowie, aby tylko ichm. senatorowie i ministerium pacis et belli za zasłużonemi instancjowali.

Horret animus z odbierania tak częstej o nieskończonym rozlaniu braci naszych i zguby życia i fortun w województwach braclawskim, kijowskim i podolskim wiadomości, na co trudno humanitatus nie zajęć i nie sarknąć, żywo tedy i gorąco ichm. panowie posłowie instabunt do J.K.M. p.n.m. aby jako jest communis universorum pater, raczył obmyśleć sposoby do asekurowania pewnym bezpieczeństwem tych województw i nie dopuszczał dalej in praedam puszczać kraju i powierzonego sobie ludu.

Jako dobra pure ziemskie są w pocie czoła zapracowane i z tych najwięcej na R.P. obrony, tako onych całości przestrzegać będą ichm. panowie posłowie, ażeby wszelkie ubezpieczające securitatem onych konstytucyje we wszystkich punktach reasumowane były.

Cło brzeskie jako jest uciemiężliwe, nieznośne i przeciwko prawom, tak instabunt ichm. panowie posłowie, aby było zniesione, inne zaś cła i myta bezprawnie wynalezione, tudzież grobelne i mostowe, aby ad usum dawniejszych praw były wybierane, a nowo wymyślone, aby były zniesione.

Statuta ^{ao} komisijach^a 1505, 1532, 1543 aby były terazniejszą konstytucją reasumowane, urgebunt ichm. panowie posłowie.

Popowiczowie aby byli annexi glebae, mocno w tym instabunt ichm. panowie posłowie.

Pogłównie żydowskie, ponieważ znaczną importuje sumę, a najmniejszą pro usu R.P. do skarbu wypłacają, w tym instabunt ichm. panowie posłowie, aby ten podatek tak znaczny pro usu et commodo R.P. był obrócony i aby nie sami Żydzi, ale delegati z sejmiku boni ordinis ten podatek wybierali i pro commodo R.P. obracali. A in casu niedojścia sejmiku boni ordinis, aby ichm. urzędnicy e medio sui do wybierania tegoż podatku destynowali.

Tamy, młyny na Bugu, jako i na innych rzekach portowych, jako dawnemi prawami zabronione, tak instabunt ichm. panowie posłowie, aby też prawa ad executionem przeprowadzić.

^aTrybunały żadne^a aby w niczym laud wojewódzkich dekretami swemi nie nadwyreżały i w dyspozycyje wojewódzkie aby się nie wdawały, [560] o to mocno instabunt ichm. panowie posłowie.

Dekrety trybunalskie executionis otrzymane, aby starostowie grodowi pro executione tychże ludzi dawali, sub amissione starostw, o to urgebunt ichm. panowie posłowie.

Ustawiczne o dobro publiczne starania j.w. [Jana] Małachowskiego kanclerza wielkiego koronnego powinnej od nas wyciągają wdzięczności, azaliż tak przezornego w przeszłym roku ubezpieczenia miasta Gdańska z całością publiczną, którego pomysłyne pokazują się skutki, nie przydają wiele szacunku do ustawicznych jego zasług. Dlatego obligujemy ichm. panów posłów, aby je J.K.M. zalecili, ile że już za nimi konstytucja 1736⁹⁸⁹ suffragatur. I publiczne nasze temuż j.w. kanclerzowi samemu

⁹⁸⁹ Konstytucja sejmu 1736 r. „Opatrzanie Przewielebnego w Bogu y Wielmożnych Pieczentarzów Koron. y W. X. Lit.” (Vol. leg., t. 6, s. 323).

oświadczać podziękowanie, tudzież będą prosili, aby powagą swoją korczyki wymyślone skasować raczył, tudzież zabronił onym podniesienia ceny złota i monety do ceny R.P. państw bieg mającej redukować.

Nobilitacyi żadnych podczas dochodzącego sejmu aby ichm. panowie posłowie nie dopuszczali, tylko tych, których j.w. hetmani rekomendować mogli, tych, których ichm. panowie posłowie w instrukcjach zaleconych mieć będą.

Fundusze, prawa, przywileje i wolności Akademii i kolegiacie zamojskiej i osobom ich od najjaśniejszych Królów i najjaśniejszej R.P. nadane, także wszelkie zapisy cale we wszystkich punktach i klauzulach równie z Akademią Krakowską wiecznymi czasy zachowane i potwierdzone, jako i przedtem w konstytucjach annorum 1674⁹⁹⁰, 1677⁹⁹¹, 1685⁹⁹², 1699⁹⁹³, 1736⁹⁹⁴ mieć chcemy.

Merita j.w. [Feliksa] Czackiego podczaszego koronnego jako całej ojczyźnie są wiadome, tak i nasze województwo bełskie zaleca ichm. panom posłom, aby panu naszemu miłościwemu rekomendowali.

“Z niemałym azardem fortuny, zdrowia i życia przy komendzie partyi ukraińskiej j.w. jm. pana starosty romanowskiego na publiczne usługi są nadwerężone, zaczym upraszamy ichm. panów posłów, aby tak do p.n.m. jako i do j.w. hetmana publico ore donieśli i recompensam zasług w pamięci ich zostawili.

Że zaś sukcesorowie prześwietnego imienia Ledóchowskich w swoich sumach nie wzięli effectum, które dependują od rezolucyi sejmowej, zaczym ichm. panowie posłowie in desideriiis tychże swoją rekomendacją succurent.”

Inne zaś desideria, jako clarius w dawniejszych instrukcjach, sui nie wzięły effectum, wyrażone, tak upraszamy ichm. panów posłów, ażeby nil quidquam praetermittendo, wszystkich punktów w przeszłych instrukcjach opisanych, circa activitatem sui domówili się.

Caetera activitati ichm. panów posłów zaleca się. Które to punkta i wszystkie desideria tak w terażniejszej instrukcji, jako i w dawniejszych opisane, activitati ichm. panom posłom zaleciwszy, dla lepszej wiary i waloru rękami własnymi podpisujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 21 augusti 1758. [561]

Feliks Świeżawski skarbnik bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.
M[ikołaj] Polanowski łowczy bełski, asesor

⁹⁹⁰ W 1674 r. odbyły się sejmy konwokacyjny oraz elekcyjny, nie uchwaliły takiej konstytucji. Być może chodzi o decyzję w sprawie ordynacji zamojskiej, zob. „Konfederacya generalna” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 115).

⁹⁹¹ Sejm w 1677 r. nie uchwalił konstytucji dotyczącej bezpośrednio Akademii Zamojskiej. Być może chodzi o konstytucję „Approbacya decyzji w sprawie Ordynacyi Zamoyskiej” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 228).

⁹⁹² Sejm 1685 r. nie uchwalił konstytucji dotyczącej Akademii Zamojskiej. Być może chodzi o konstytucję „Konsens Akademii Krakowskiej na kupno dóbr ziemskich” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 353).

⁹⁹³ Sejm 1699 r. nie uchwalił konstytucji dotyczącej Akademii Zamojskiej.

⁹⁹⁴ Sejm 1736 r. nie uchwalił konstytucji dotyczącej Akademii Zamojskiej. Być może chodzi o konstytucję „Akademia Krakowska” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 326).

M[arcin] Dydyński łowczy ziemi chełmskiej, starosta wszemborski, asesor m.p.
Kazimierz z Głogowca Głogowski stolnik żydaczowski, wiceregent grodzki grabowiecki
m.p.

Józef Grzymała łowczy horodelski, asesor

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^b słowo nadpisane nad przekreślonym: rosyjskiego ^{c-c} punkty dopisane tą samą ręką na końcu instrukcji, przed podpisem marszałka, we właściwym miejscu znak E

261. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1758 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1758 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 565-566 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Teodor Chodakowski burgrabia grodzki bełski w dniu 11 września 1758 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1758].

Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 122, s. 1290-1292 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Tomasz Skomorowski w dniu 16 września 1758 r. [Sabbatho post festum Exaltationis Sanctae Crucis proximo a. D. 1758].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1599.

My rady, dygnitarze, urzędnicy, ziemianie i całe rycerstwo województwa bełskiego i z ziemią buską, tudzież powiatami do niego należącymi, grabowieckim, horodelskim i lubaczowskim, zjachawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, na dzień dzisiejszy prawem opisany, przy intymowaniu sejmiku naszego szczęśliwie zaczynającego się przez w. jm. pana Józefa Olszewskiego chorążego bełskiego, obraliśmy najprzód za dyrektora koła naszego w. jm. pana Szymona Głogowskiego wojszczyca ziemie buskiej, a po obraniu marszałka unaniami consensu omnium adiunctis do niego w. asesorów z ziemi buskiej i powiatów do województwa należących temuż j.w. marszałkowi przydanemi, do elekcyi j.w. deputatów przystąpiliśmy i jednostajnym głosem, quos ipsa merita vocant, uprosiliśmy j.w. jm. pana Michała Wydźgę podstolego i sędziego grodzkiego powiatu grabowieckiego i Mikołaja Polanowskiego łowczego bełskiego, ac nemine contradicente, na Trybunał przyszły Piotrkowski i Lubelski Koronny, według prawa w roku terażniejszym 1758 w Piotrkowie zaczynać się mający, universo omnium [566] consensu, ore et voce do tejże funkcyi pro administranda iustitia obraliśmy pełnomocnych. I te laudum electionis j.w. deputatów podpisami j.w. marszałka koła rycerskiego i w. asesorów stwierdziliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 11 miesiąca września r. P. 1758.

S[zymon] Mikołaj Głogowski wojszczyc buski, koła rycerskiego województwa bełskiego marszałek m.p.

Leon Wydźga skarbnik horodelski, r[egent] g[rodzki] g[rabowiecki], asesor tegoż koła m.p.

Stanisław Prek cześnik buski, asesor koła tegoż województwa bełskiego

Józef Magiera Mirecki asesor tegoż koła

Barłomiej Brodowski skarbnikowicz nurski, asesor tegoż koła m.p.

Maciej Aleksander z Lipego Lipski w[iceregent] g[rodzki] b[ełski], koła rycerskiego asesor m.p.

K[azimierz] Zdzenicki w. n., asesor koła tegoż

2. Manifestacja w sprawie sejmiku deputackiego – Horodło, 13 września 1758 r.

Rp. *AP Lublin, 11 Ks. gr. horodelskie 56, s. 385 – oblata; w grodzie horodelskim wniesiono w dniu 13 września 1758 r. [feria 4 pridie festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1758].*

Gen. Josephus Kwiatkowski requisivit sibi ab officio utrum, extat aliqua manifestatio ab aliquopiam contra comitiola palatinatus Belzensis electionis Ill. iudicum deputatorum ad iudicia Tribunalitia Regni Lublinensia in anno nunc currenti et quoniam ulla manifestatio reperitur idcirco providendo omnimodae Mag. iudicum laudo palatinatus Belzensis sponte, libere et benevole electorum in diligentia manifestatur.

Manifestans ignarus scribendi crucem seposuit +

262. Sejmik gospodarski w Bełzie, 12 września 1758 r.

1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1758 r.

Rp. *CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 569-575 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Teodor Chodakowski burgrabia grodzki bełski w dniu 12 września 1758 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1758].*

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1601-1609.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, po zakończonym szczęśliwie na dniu wczorajszym sejmiku i obranych unanimi voto et assensu j.w. w. panach deputatach na Trybunał Koronny, do sejmiku boni ordinis przystąpiliśmy i obrawszy za dyrektora i marszałka koła naszego, za zgodnym wszystkich pozwoleniem, spirantibus astris w. jm. pana Ignacego Bystrzanowskiego chorążycza latyczowskiego, virtute et meritis insignem.

Pod którego uszczęśliwioną dyrekcją, przy zasiadających w. ichm. panach uproszonych asesorach, uprosiliśmy za komisarzy, a najprzód na rok przyszedłszy 1759 j.w. [Józefa] Olszewskiego chorążego bełskiego, na rok zaś potem następujący 1760 j.w. jm. pana [Jana] Polanowskiego podczaszego horodelskiego, nemine contradicente, unanimes ore et voce obraliśmy. Którzy to ichm. j.w. komisarze personalitate et innata dexteritate sesją na Trybunale Radomskim zaszczycić zechcą et pro gloria obsequii interesom tak województwa naszego, jako i całej R.P., illo in subsellio mieszczącym się succurere raczą.

Chcąc zaś in bono ordine mieć województwo nasze, przychylając się ad laudum 1753 anno nastąpienemu, lustracją względem czopowego i szelężnego miast, miasteczek królewskich, dziedzicznych, duchownych, tak z racji miast niektórych detergowanych, innych meliorowanych, niektórych de novo erygowanych potrzebną uznajemy i postanawiamy.

Do której to wyrażonej lustracji, jako się tej pracy podejmujących, obraliśmy za lustratorów w. ichm. panów Macieja Skomorowskiego łowczego ciechanowskiego i Tomasza Lipskiego podstolego łyczowskiego, aby ciż [570] ichm. panowie lustratorowie przez ichm. panów dziedziców lub posesorów, czyli dyspozycją mających, albo wójtów, burmistrzów, ławników i Żydów, arendy i szynki trzymających, praevio iuramento super realitatem przed tymiż ichm. panami lustratorami in fundo, bez wszelkich ekstorsji lustracją ekspediowali, tychże miast, miasteczek propinacją, z arendy szynków tudzież kotły, domy szynkowe, winnice w tychże domach i winnicach, wywary piwa, miodów i innych trunków i kurzenie gorzałek, wódek, na spusty redukując i beczki, wyszynkowanie tychże trunków, jako też i win ad mentem legis skonotowali i zlustrowali, kontrakty arendowne widzieli i też adnotowali. ^aO wyprzedawaniu, do innych miast wydawaniu^a indagacją uczynili. A jeżeliby ichm. niektórzy renitentes znajdowali się niniejszej naszej uchwale w remonstrowaniu prawdziwej propinacji i wyprzedawaniu do innych miast gorzałek, stawieniu variae conditionis (etiam nobilitaris in casu nieznaidowania się na którym miejscu katolików, wójtów, burmistrzów, ławników) ludzi i arendarzów ad comportationem et verificationem onej, tedy aby ichm. panowie lustratorowie etiam possibilem uczynili investigationem i na przyszłym kongresie deferent.

A tenże kongres by miał plenariam potestatem włożenia arbitrarie quantitatis, którą miasta wszystkie wypłacać tenebuntur w czasie naznaczonym, sub poena dupliscis pensionis. O co forum w grodzie bełskim sine appellatione naznaczamy.

Ichm. panowie lustratorowie też samą lustracją skonotowaną wypełniwszy, przysięgę super realem et fidelem lustrationem pro resolutione ad cognitionem in ordine do ułożenia taryfy podczas kongresu oddać mają. Którym to w. ichm. panom lustratorom za pracę i fatygę po pokazanej pracy [571] swojej skutku, po zł 500 ad proportionem drugich wypłacić deklarujemy.

Nim zaś taryfa ułożona będzie, podatek czopowego i szelężnego wszystkie miasta i miasteczka ad mentem tariffae anni 1753 o czasie śródomstnym przez laudum anno 1753 naznaczonym sub rigore et executione in laudis expressis, ac poena dupliscis pensionis wypłacać i oddawać tenebuntur.

A że podatek czopowego i szelężnego uchwalony in satisfactionem tak za funkcje poselskie, jako też i innych pretendentów nie wystarcza, przez co województwo nasze od impedymentów prawnych, za zgodą województwa naszego i wszystkich obywatelów podatek kołowego i kotłowego we wszystkich wsiach, miastach i miasteczkach na trzy lata uchwalamy, to jest, aby od każdego koła młynarskiego dębnego, rudniego, amernianego, foluszowego, stępnego, tartakowego, rzeczniego po zł 6, a od koła wieśnianego i jesiennego po zł 3, od kotła po zł 6, arendarze i mielnicy od kotłów i kół zapłacili. Do czego każdy dziedzic i posesor sub poena duplisis pensionis adigere ma i powinien będzie. Podatek zaś ten kołowego i kotłowego i kurencyja jego zaczynać się ma od środopósia w roku przyszłym 1759 i trwać ma przez lat trzy.

Do którego to podatku wybierania jm. pan subkolektor possessionatus od jm. pana kasjera postanowiony, na środopósie rzymskie tu, do Bełza, corocznie zjechawszy, przez tydzień exsolucyi tak czopowego i szelężnego, jako też kołowego i kotłowego czekać ma i powinien będzie, kwitowym i groszowym ad mentem anteriorum laudorum kontentując się. Po wyjściu zaś czasu tygodnia viam executionis do odbierania od jm. pana kasjera ma mieć zlecone. [572]

A za kasjera post fata w. jm. pana [Aleksandra] Świeżawskiego chorążego lubaczowskiego, cudnowskiego etc. starosty, obraliśmy w. jm. pana [Józefa] Rulikowskiego podczaszego bełskiego, ac nemine contradicente uprosiliśmy. Którym to w. jm. pan kasjer ex brachio sui obrawszy subkolektora, obywatela województwa tego, podatek czopowego i szelężnego, kołowego i kotłowego, tak za rok przyszły 1759, o czasie środopostnym wypłacić się należący, tudzież z retentów pozostały, nie mniej kotłowego i kołowego od wszystkich kół młynarskich, foluszowych, rudnianych, stępnych i innych, na przyszłym kongresie remanentem podany, panu subkolektorowi swemu jako najpilniej do wybierania zalecić raczy.

Z których to wybranych prowentów, uspakajając in parte pretendowaną pozostałą u sukcesorów w. Kamińskiego sumę dekretem Trybunału Radomskiego ewinkowaną ad interim 3 tys. złp wyliczyć w. jm. panu [Tymoteuszowi] Zbrożkowi stolnikowi mielnickiemu ante omnia exnunc uprosiliśmy⁹⁹⁵, resztującej zaś sumy satisfactionem na przyszłym sejmiku obmyśleć deklarujemy.

J.w. Olszewskiemu, terażniejszemu na Trybunał Radomski komisarzowi, 3 tys. złp, po 2 tys. za funkcją komisarzką pro hac sola vice temu tylko j.w. komisarzowi naczynamy, trzeci zaś tysiąc ex affectibus za znaczne w województwie naszym merita, tudzież in recompensam prac w utrzymowaniu zawsze interesów województwa naszego do zapłacenia przed wyjazdem do Radomia na Komisję obligujemy i upraszamy.

Po wypłaconych tychże sumach w. jm. pan [Józef] Rulikowski podczaszy bełski, praesentaneus kasjer za odprawione z zaszczytem województwa naszego funkcje 4 tys. kompensować i odebrać ma.

A że sukcesorowie niegdy w. [Józefa] Przyłuskiego miecznika horodelskiego za fatygę w utrzymowaniu interesów prześwietnego województwa w Radomiu i innych sądach, adhaerendo dawniejszym laudom o rekompensę zapozwali i w grodzie horodelskim ex vi remissionis z Trybunału Radomskiego dekret solutionis sum tak za

⁹⁹⁵ Informacje o rozliczeniu tej sumy (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 625).

plenipotencją 4 tys., jako i za expens prawny 2 tys. przez w. Przyłuską miecznikową horodelską matkę, satisfaciendo wyżej wspomnianemu dekrétowi zaprzysiężonych [573] otrzymali i na terminie solutionis województwo spublikowali, przeto upraszamy w. jm. pana kasjera, aby za najpierwszą sposobnością, to jest odebrawszy in pleno podatek do kasy anno praesenti, uspokoił i de pleno wypłacił.

Stosując się ad lauda tak boni ordinis annorum 1741 et 1751, jako też i kongresu anni 1758, ażeby ^apretensja śp. w. jm. pana Andrzeja Preka skarbnika^a grabowieckiego za poniesioną krzywdę przez spalenie wsi Przemysłowa⁹⁹⁶ i zabranie bydła od Szwedów była uspokojona w oddaniu 2 tys. złp za tak znaczną klęskę i terażniejszym laudum naszym obligujemy w. jm. pana kasjera, aby 2 tys. złp wypłacić raczył.

W. śp. [Janowi] Kocowi regentowi bełskiemu sumę 800 złp za reparacją archivi oznaczoną i przez tegoż niegdyś w. Koca pro piis operibus za duszę swoją konwentowi krystynopolskiemu oo. bernardynów legowaną et per officiosas transactiones dysponowaną, w. jm. panu kasjerowi do zapłacenia praecommittimus tymże wypłacić oo. bernardynom.

W. jm. panu Wierzbickiemu złp 500 znaczną przez pożar szkodę ponoszącemu do zapłacenia naznaczamy, jako kongresem anno praesenti oznaczoną, kompensując konflagrację.

Jm. panu Janowi Chodakowskiemu bezpieczeństwo actorum województwa naszego ostrzegającemu i od spalenia też akta defendującemu, dla którychże sam przez tenże ogień znaczną poniósł szkodę w spaleniu dworku swego ze wszystkim, zł 500 przez laudum kongresowe 1758 anno deklarowane naznaczamy.

Annuendo desiderio jm. pana Bystrzanowskiego, któremu ad mentem laudi anni praeteriti 1757 znaczną przez pożar ognia szkodę ponoszącemu, na następującym kongresie miała być obmyślona rekompensa, równie z jm. panem Lipskim i Wierzbickim, przeto temuż jm. panu Bystrzanowskiemu złp 500 do wypłacenia z kasy terażniejszej naznaczamy, obligując jm. pana kasjera, aby tegoż w. Bystrzanowskiego [574] uspokoić raczył.

Uważając znaczne prace i starania w. [Macieja] Lipskiego wiceregenta grodzkiego buskiego, plenipotentą w interesach i sprawach województwa naszego pilność, temuż tylko w. plenipotentowi po tysiącu corocznie złp naznaczamy i jm. panu kasjerowi do zapłacenia praecommittimus. Co by zaś na interesa wojewódzkie expensował, to praevia porrectione registri expensarum wrócić deklarujemy.

Uspokajając ^apretensje ichm. panów Siestrzewitowskich, Zawadzkiego, Krzywickiego, Rajckiego, Żylińskiego, Bzowskiego, Tomaszewskiego, Kazimierza Stachnika Skomorowskiego, Jana Wojuckiego, Wojciecha Szystowskiego,^a jako dla siebie mieć powinna satysfakcją, tak ^atymże ichm. po zł 100 naznaczamy^a z podatku kołowego i kotłowego. Którym to ichm. per medium tantisper w. jm. pan kasjer wypłacić ma.

A ponieważ mamy doskonałą informacją od jm. pana plenipotentą, że wypadł dekrét w Radomiu z jejm. panią pozostałą i sukcesorami w. [Marcina] Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego i tymże ichm. sukcesorom decydował dekrét radomski wypła-

⁹⁹⁶ Przemysłów, wieś w pow. bełskim (ob. Перемисловичі, wieś w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

cić 2 tys., to jest za egzakcją tysiąc zł, drugi zaś za funkcją poselską, więc jako egzakcyi, której się dobrowolnie et cum magno ambitu podjął śp. jm. pan Nehrebecki, tej nie dokończył i kalkulacji nie uczynił, owszem, zawód niemały uczynił województwu naszemu, że naznaczone concernens w. ichm. panom posłom za granicę delegowanym nie wypłacił i przywiódł tychże ichm. panów posłów do niemałych kosztów i utraty, wprowadziwszy w niewinne prawne procesa i prosekucyje, tak też prywatnym będąc uproszony posłem i sam tej funkcji ambiens, nie był in executione, jako mieliśmy od starszego kolegi śp. jm. starosty cudnowskiego⁹⁹⁷ doskonałą informacją, że w Lublinie przestrzeżeni o niebytności w Warszawie J.K.M. ad propria [575] powrócili, więc jako że tej funkcji bez wszelkiej pretensyi się podjęli, in executione jej nie byli i nic za taką funkcją jm. pan starosta cudnowski, kolega w. Nehrebeckiego, nie pretendował, tak obligujemy jm. pana plenipotentą, aby praevia manifestatione, ex vi legis wydał pozwy sukcesorom jm. pana Nehrebeckiego, tak pro faciendo calculo et continuatione exactionis, jako też pro cassatione tysiąca zł za funkcję pretendowanego.

Które to laudum i w nim opisane punkta i desideria w. jm. panu marszałkowi wraz z ichm. panami asesorami podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 12 miesiąca września r. P. 1758.

Ignacy Bystrzanowski koła rycerskiego marszałek

Paweł Tełżyński miecznik dobrzyński, koła rycerskiego asesor m.p.

Aleksander Terlecki tegoż koła asesor m.p.

Maciej Aleksander z Liwego Lipski wiceregent grodzki buski, koła rycerskiego asesor m.p.

Bartłomiej Brodowski tegoż koła rycerskiego asesor

^{a-a} słowa podkreślone

263. Zjazd gospodarski w Bełzie, 26 września 1758 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 26 września 1758 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 593-596 – oryginał; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 26 września 1758 r. [feria 3 ante festum Sancti Michaelis Archangeli proxima a. D. 1758].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1613-1617.

My dygnitarze, urzędnicy, obywatele województwa bełskiego, in virtute laudorum boni ordinis z determinowaniem dla lepszego porządku województwa naszego kongresów,

⁹⁹⁷ Aleksander Świeżawski chorąży lubaczowski, starosta cudnowski.

subsecutorum na dzień 26 miesiąca września roku teraźniejszego 1758 tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, zjachawszy się, przy prezydencji w. jm. pana Józefa Radeckiego stolnika ziemi buskiej, jurysdykcją naszą kongresową ufundowaliśmy.

A najprzód, co się tyczy kasy prowentów województwa naszego przez niegdy w. jm. pana Aleksandra Świeżawskiego chorążego lubaczowskiego trzymanej, tę pamiętając na nieustanne województwa naszego funkcje i prace, z wolnym jednak w. ichm. panów stolnikostwem województwa naszego zaszczycającym się ustąpieniem (^asalvo jednak po skończonej tegoż w. podczaszego bełskiego funkcji kasjerskiej do urzędu stolnikostwa ile benevole przez nich ustąpionej, regresu^a) w. jm. panu Józefowi Rulikowskiemu podczaszemu bełskiemu na rok zaczynający się 1758, kończący się zaś 1759 trzymania teje kasy wszystkich naszych prowentów oddajemy.

A że tenże w. podcaszy bełski, zastępując województwo nasze, proprio peculio sukcesorom w. jm. pana Polikarpa Kamińskiego stolnika dobrzyńskiego do rąk w. pana Tymoteusza Zbrożka, tychże sukcesorów opiekuna, za kwitem ręcznym w Honiatyczach⁹⁹⁸ dnia 21 septembris roku teraźniejszego 1758 in rem prześwietnego województwa naszego bełskiego danym, a do akt grodzkich bełskich feria 3 ante festum Sancti Michaelis Archangeli anno praesenti [26 września 1758] per oblatam podanym, sumę 3 tys. złp ex nunc wypłacił, więc tę wyliczoną z prowentów kasy swojej najpierwej, nie mniej 4 tys. złp, per lauda województwa naszego dawniejsze, za funkcje przez tegoż odprawione oznaczone, do rąk swoich odebrać ma z tychże prowentów województwa naszego.

W. jm. panu Franciszkowi Świeżawskiemu staroście pełczyńskiemu za funkcję przez godnej pamięci ojca swego deputacką, obradami naszemi dawniej naznaczoną, 2 tys. złp. W. jm. panu Franciszkowi Świeżawskiemu podczaszemu lubaczowskiemu za funkcją poselską 2 tys. złp, w. jm. panu Tomaszowi Polanowskiemu łowczemu bełskiemu za funkcją poselską 2 tys. złp, w. jm. panu Józefowi Radeckiemu stolnikowi buskiemu za funkcją poselską ^b2 tys. złp^b, w. jm. panu [Makaremu] Kurdwanowskiemu stolnikowi lubaczowskiemu podobną sumę 2 tys. złp, nie mniej w. jm. panu Antoniemu Gintowtowi Dziewiałtowskiemu miecznikowi bełskiemu za funkcją wraz z w. jm. panem stolnikiem buskim poselską odprawioną ^c2 tys. złp^c, w. jm. pan kasjer wypłacić obligatur. [594]

Tudzież w. jm. panu Józefowi Gintowtowi Dziewiałtowskiemu łowczemu lubaczowskiemu za funkcję deputacką 2 tys. złp, w. jm. panu [Michałowi] Zbrożkowi chorążemu winnickiemu za podobną funkcją deputacką 2 tys. złp, w. jm. panu Stanisławowi Białobockiemu stolnikowi ciechanowskiemu resztującą sumę 1300 złp ad complementum 2 tys. złp laudami dawniejszemi oznaczone. Sukcesorom w. jm. pana Andrzeja Preka skarbnika grabowieckiego 2 tys. złp, w. jm. panu [Maciejowi] Wierzbickiemu cześnikowi płockiemu 500 złp, sukcesorom niegdy w. Adama Świeżawskiego podstolego grabowieckiego 2 tys. złp, jm. panu Janowi Teodorowi Chodakowskiemu susceptantowi grodzkiemu bełskiemu złp 500 za konflagratę ^ein anno 1753^e nastąpioną, z kasy w. jm. pana podczaszego bełskiego lub tego kasjerstwa następcy, wyliczyć zalecamy.

⁹⁹⁸ Honiatycze, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

Obligujemy oraz pozostałych sukcesorów niegdy w. jm. pana Aleksandra Świeżawskiego chorążego lubaczowskiego z kasy przez tegoż w. chorążego lubaczowskiego trzymanej o uczynienie kalkulacji na formę innych ichm. panów kasjerów, tak to z dokumentów, jako też i z rejestrów przez ichm. panów subkolektorów do wybierania tychże podatków od w. niegdy kasjera destynowanych.

A ponieważ w. jejm. pani Marianna Świeżawska chorążyna lubaczowska, niegdy w. kasjera pozostała małżonka na terazniejszych obradach naszych odebranie i wypłacenie prowentów województwa naszego dostatecznie demonstruje, niemniej jm. pan Modrzejewski subkolektor wybierania z miast i wsiów rejestrów nie pokazuje, więc praecommittimus w. jm. panu plenipotentowi województwa naszego, aby tak z w. jejm. panią chorążyną lubaczowską, jako też z jm. panem Modrzejewskim w grodzie bełskim o kalkulacją promovere actionem raczył.

Że zaś w. jm. pan Maciej Lipski wiceregent grodzki buski od w. niegdy jm. pana Świeżawskiego chorążego lubaczowskiego kasjera wraz z jm. panem Modrzejewskim constitutus subkolektor, per registra wybrane prowenta tak czopowego, jak szelężnego z miast, jako też kołowego i kotłowego [595] ze wsiów nam podał⁹⁹⁹, z których wybranych suma 4836 złp pokazała się, z tej zaś do rąk niegdy w. kasjera za kwitem jego ręcznym 1500 złp wypłacił, 1000 oraz zł sobie za trzymanie plenipotencyi, nie mniej na ekspensa podróży do Strzemilcza¹⁰⁰⁰, tudzież grodów buskiego i horodelskiego 152 zł z wiadomością i konsensem terazniejszej obrady naszej detrunkował, tudzież jm. panu Tomaszowi Lipskiemu złp 300, ut allegat, kwitu jednak ad praesens nie pokazując, o którego podanie in originali ad acta castrensia Belzensia obligujemy, oddał. Na ostattek 200 złp do rąk jm. pana Misewicza, chorągwi pancernej w. jm. pana [Stanisława] Łubkowskiego starosty taborowskiego, towarzysza, w Radomiu, ad manualementem in vim 1500 złp przez województwa naszego dyspozycją emundando partem oneris oznaczoną wylczył. Prócz tedy wypłaconych sum, że 1684 złp przy tymże jm. panu subkolektorze zostać pokazuje się, więc ad realitatem wybranych i ekspensowanych prowentów comprobendam tenże jm. pan subkolektor i plenipotent województwa naszego admittitur. Którą przysięgę gdy in praesentia nostri wykonał, więc pomienionego subkolektora z uczynienia oraz nam zupełnej kalkulacji zwyż wyrażonego w. jm. pana Lipskiego subkolektora kwitujemy.

⁹⁹⁹ Zob. Percepta pieniędzy z podatku czopowego i szelężnego z miast o środopociu rzymskim wypłacać się należącego, tak za rok 1758, jako i dawniejsze lata retentem podanego za kasy w. jm. pana Świeżawskiego chorążego lubaczowskiego w roku 1758 wybranego spisana, a post fata tegoż w. chorążego na kongresie boni ordinis przez w. jm. pana Lipskiego wiceregenta grodzkiego bełskiego, subkolektora i województwa bełskiego plenipotentą podana (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 609 – oryginał); zob. dalej Percepta pieniędzy z podatku kołowego i kotłowego [...] (tamże, s. 610-614); Ekspens pieniędzy z wybranych podatków [...] (tamże, s. 614); Percepta pieniędzy czopowego i szelężnego z miast tak przez śp. w. chorążego lubaczowskiego, jako też i przez jm. pana Świeżawskiego in anno 1758 wybranych na kongresie roku tegoż 1758 podana (tamże, s. 615).

¹⁰⁰⁰ Strzemilcze, wieś w woj. bełskim (ob. Стремільче w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

Tę zaś sumę 1684 złp pozostałą tak dysponujemy. A najprzód, chorągwi pancernej w. jm. pana [Stanisława] Łubkowskiego starosty taborowskiego, ad complementum sumy 1500 złp, 1300 ad ulteriozem tejże chorągwi plenipotenta quietationem przeszły jm. pan Lipski kasjer z pozostałych u siebie pieniędzy ex nunc wypłacić ma. Resztującą zaś kwotę przy tymże w. jm. panu Macieju Lipskim plenipotence województwa naszego na expensa kondescencyi w Tomaszowie¹⁰⁰¹ z dekretu Trybunału Koronnego Radomskiego blisko przypadające, praevia tejże kwoty na obradach naszych reddenda calculatione zostawujemy.

Innych ichm. deklaracyje z województwa naszego miane, jako też reliqua desideria do przyszłego kongresu lub sejmiku boni ordinis zachowujemy. [596] Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 26 miesiąca września 1758 r.

J[ózef] Radecki s[tolnik] z[iemie] b[uskiej], kongresu terażniejszego praesidens, cum paragrapho ad titulum stolnikostwa podpisuję się

Makary Kurdwanowski stolnik lubaczowski m.p.

Józef z Poradowa Rulikowski p[odczaszy] b[ełski]

Tomasz Świeżawski p[odczaszy] l[ubaczowski] m.p.

Stanisław Prek cześnik buski

Antoni Gintowt Dziewiałtowski m[iecznik] w[ojewództwa] b[ełskiego] m.p.

Marcin Lipski m[iecznik] b[uski], p[isarz] g[rodzki] b[ełski]

Józef Gintowt Dziewiałtowski l[owczy] l[ubaczowski]

^{a-a} słowa dopisane na dole strony tą samą ręką, we właściwym miejscu znak # ^{b-b} słowa nadpisane nad przekreślonymi, nieczytelnymi około 10 wyrazami tą samą ręką ^{c-c} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

264. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1759 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20 stycznia 1759 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 627-629 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Wyczółkowski w dniu 20 stycznia 1759 r. [Sabbatho ipso die festi Sanctorum Fabiani et Sebastiani Martyrum a. D. 1759].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1619-1621.

My dygnitarze, urzędnicy, obywatele województwa bełskiego, in virtute laudorum sejmików boni ordinis z determinowaniem dla lepszego porządku województwa naszego kongresów subsecutorum, na dzień dzisiejszy, to jest 20 miesiąca stycznia roku teraż-

¹⁰⁰¹ Tomaszów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

niejszego 1759 tu, do Bełza, zjechawszy się, przy prezydencji j.w. jm. pana Adama Myszkę Chołoniewskiego podkomorzego województwa naszego, jurysdykcją naszą kongresową in loco consultationum solito ufundowaliśmy.

A w dalszym wykonaniu porządków, ponieważ w najpierwszych tyczących się okucenicyj w ichm. panowie Tomasz Lipski podstoli latyczowski i Maciej Skomorowski łowczy ciechanowski, laudo sejmiku boni ordinis roku przeszłego 1758 do lustracyi prowentów czopowego i szelężnego z miast i miasteczek tak królewskich, duchownych, jako też i dziedzicznych, tak z racyi niektórych deteryjowanych, jako też i de novo erygowanych, obrani lustratorowie, pomienionych miast i miasteczek spisana lustracją, nie jednak z zupełnym wyrażeniem i opisaniem wykonujących na rzetelną całość i istotę poprzysiężenia imion i osób na raptularzu produkowali, przeto praesenti in post ciż sami w. lustratorowie obligantur laudo, aby spisawszy dostateczniej, z zupełnym porządkiem i opisaniem, ad mentem laudi boni ordinis, tum et praesentis peracta lustrationis registro oraz z wyrażeniem każdego [628] miasta i miasteczka zaprzysięgających osób imion i przezwisk, też same na następujące sejmiki boni ordinis ^alub, in casu niedojścia sejmiku tegoż, na następującym kongresie^a in ordine ułożenia taryfy gotowe i spisane podali.

A że tak dekretem prześwietnego Trybunału Skarbowego eo nomine wypadłym, jako też i laudami congressuum z wynalazkiem rekompensy nastąpionemi ichm. officiales castrenses względem lustracyi do alewiacyi praeaggravatorum, tudzież indagacyi de situ bonorum novae locationis post tariffam anni 1676 erectorum ^aet eadem tariffa emissorum^a obligowani, dotychczas skutku dzieła swego nie wykonali, przeto praesenti singularissime stringuntur et obligantur laudo, aby za poprzedzającym ich listownym przez j.w. podkomorzego województwa naszego ogłoszeniem, pomienionych dóbr rewizyją jako najprędzej, przed następującym Świąt Wielkanocnych festem, w roku terażniejszym konkludowali, a zakończoną ad acta castrensia Belzensia per oblatam podali, secus in renitentia eorum windykacją praemissorum jm. panu plenipotentowi województwa naszego praecommittimus.

Które to laudum i w nim opisane punkta podpisem naszym stwierdzamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 20 ianuarii r. P. 1759.

Adam Myszka Chołoniewski podkomorzy województwa bełskiego z paragrafami dwiema, Antoni Wydźga s[tołnik] g[rabowiecki], M[ichał] J[ózef] Wydźga p[odstoli] b[ełski] m.p., Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski s[ubdapifer] G[raboviensis] m.p., Józef Benedykt Leszczyński p[odstoli] h[orodelski], Kajetan Hryniewiecki miecznik i pisarz podolski m.p., Marcin Lipski miecznik buski m.p., Wojciech Strzemieński cześnik grabowiecki m.p., L[eon] K[azimierz] Wydźga skarbnik horodelski m.p., J[ózef] A[ntoni] Lityński s[karbnik] m[ściśławski] m.p., Mathias Lipski b[urgravius] c[astrensis] B[elzensis] m.p., Casimirus de Głogowiec Głogowski viceregens cast[rensis] Grab[ovecensis], [629] Tomasz Stanisław Lipski lustrator wo[jewództwa] bełskiego, Jan Olbrycht regent gro[dzki] bełski.

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką, we właściwym miejscu znak #

265. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1759 r.

Sejmik, pomimo zgłaszanych protestów uznany za zakończony skutecznie, deputaci zostali dopuszczeni do pracy w Trybunale (Deputaci, cz. 5, s. 114).

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 10 września 1759 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 631 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Krzysztof Tarnawiecki wiceregent grodzki grabowiecki w dniu 10 września 1759 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1759].
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1631.

My rady, dygnitarze i urzędnicy, i całe rycerstwo prześwietnego województwa bełskiego i ziem, tudzież powiatów do niego należących, zjechawszy się na dzień dzisiejszy, prawem oznaczony tu, do Bełza, in loco consultationum solito, pod intymacją i zagajeniem sejmiku tego przez j.w. jm. pana Adama Myszkę Chołoniewskiego podkomorzego województwa naszego, po obraniu za dyrektora koła całego unaniami voce et consensu omnium j.w. jm. pana Michała Wydźgę podstolego i deputata województwa naszego, a sędziego grodzkiego grabowieckiego, za przydaniem temuż w. asesorów z koła naszego oznaczonych, obraliśmy i do podjęcia się urzędu tego, quos ipsa virtus dignos et ineritu vocant, do funkcji deputackiej na niniejszy i przyszły rok tak w prześwietnym Trybunale Piotrkowskim, jako i Lubelskim przypadający, j.w. ichm. panów Kazimierza Wydźgę cześnika województwa bełskiego i Jakuba Tarnawieckiego wojskiego lubaczowskiego uprosiliśmy. Co aby wszystkim w zupełnej zostało wiadomości, in fide promissorum podpisem ręki marszałkowskiej i w. asesorów stwierdzić pozwoliliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 12 [s] septembra r. P. 1759.

M[ichał] J[ózef] Wydźga p[odstoli] b[ełski] m.p.
W. Rosochacki asesor m.p.¹⁰⁰²

2. *Informacja o okazaniu nieoblatowanej manifestacji Adama Białobockiego stolnikowicza ciechanowskiego i innych przeciwko Janowi Teodorowi Chodakowskiemu suszeptantowi grodzkiemu bełskiemu z powodu braku oblat w grodzie bełskim manifestacji przeciw sejmikowi deputackiemu w Bełzie – Grabowiec, 28 września 1759 r.*

Rp. AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 123, s. 560-561 – oblata; w grodzie grabowieckim wniesiono w dniu 28 września 1759 r. [feria 6 pridie festi Sancti Michaelis Archangeli a. D. 1759].

¹⁰⁰² Brak pozostałych podpisów asesorów, laudum ma dziwną, o 2 dni późniejszą datę.

Ex parte incolarum palatinatus Belzensis de nullitate comitiolarum manifestationis videnda.

Inserenda et acticanda erat hoc loco copia manifestationis ex personali comparitioni Mag. Adami Białobocki dapiferide Ciechanoviensis, Thomae Skomorowski, [561] Andrea Strzelecki, Stanislai Borowski, Josephi Lipski, Marci Skomorowski, incolae inclitis palatinatus Belzensis, providendo indemnitati et immunitati legibus et constitutionibus Regni in et contra Gen. Joannem Theodorum bini nominis Chodakowski subdelegatum et susceptantem actorum castrensiu Belzensiu manifestati sunt, ratione per ipsum non tantum in tempore comitiolarum electionis Ill. Mag. ad iudicia Tribunalitia Regni Lublinsia iudicum deputatorum, tempore non pridem praeterito ob contradictiones multas in anno praesenti 1759 non solum manifestationum de nullitate eorundem comitiolarum ante electionem marschalci disruptarum, verum etiam requisitionis laudi nolle susceptionis, offerendo itaque laudum irreperibile in actis castrensis Belzensis nec electos Ill. Mag. ad iudicia Tribunalitia Regni Lublinsia iudices deputatos ne aliquot ex inde fiat praeiudicium quam solennissime manifestantur. Cuius quidem manifestationis copiam licet iidem manifestantes se porrecturos obtulerunt, verum quoniam intra triduum ut moris et iuris est non porrexerunt, proinde ex parte Mag. notarii loci praesentis manifestatum est.

3. Informacja o okazaniu nieoblatowanej manifestacji Adama Białobockiego stolnikowicza ciechanowskiego przeciwko Janowi Teodorowi Chodakowskiemu susceptantowi grodzkiemu bełskiemu z powodu nieprzyjęcia do oblaty w Bełzie ekstraktu manifestu uczynionego we Włodzimierzu przeciwko sejmikowi deputackiemu w Bełzie – Grabowiec, 1 października 1759 r.

Rp. AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 123, s. 561-562 – oblata; w grodzie grabowieckim wniesiono w dniu 1 października 1759 r. [feria 2 post festum Sancti Michaelis Archangeli proxima a. D. 1759].

Ex parte Mag. Białobocki contra Gen. Chodakowski manifestationis videnda.

Inserenda [562] et acticanda erat hoc loco copia manifestationis ex personali comparitione Mag. Adami Białobocki dapiferide Ciechanoviensis in et contra Gen. Joannem Theodorum Chodakowski subdelegatum et susceptantem castrensem Belzensem, ratione per ipsum manifestationis de nullitate et invaliditate electionis Ill. Mag. ad Tribunal Regni Lublinsis iudicum ex palatinatu Belzensis deputatorum coram actis castrensis Włodzimiriensis factae et ex eiusdem depromptae non susceptionis, ex indeque contra leges et constitutiones Regni processione factae. Cuius quidem manifestationis copiam licet idem manifestans se porrecturum obtulerat rerum intra triduum ut moris et iuris est non porrexit, proinde ex parte Mag. notarii loci praesentis manifestatum est.

266. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1759 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1759 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 633-638 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Wyczółkowski w dniu 11 września 1759 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1759].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1623-1629.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, zjachawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, przy intymacyi j.w. jm. pana Adama Myszkę Chołoniewskiego podkomorzego bełskiego, meritis et virtutibus w województwie naszym i całej ojczyźnie zaszczyconego, do obrad sejmiku boni ordinis na dniu dzisiejszym prawem pozwołonym przystąpiliśmy i za marszałka koła naszego za zgodnym wszystkich pozwoleniem w. jm. pana Antoniego Węgleńskiego miecznika lubaczowskiego, sędziego grodzkiego horodelskiego obraliśmy.

Pod którego dyrekcyją przy zasiadających i uproszonych w. ichm. panach asesorach, co się tyczy j.w. jm. pana komisarza na prześwietny Trybunał Radomski, ponieważ na sejmikowaniu w roku przeszłym 1758 na rok terażniejszy w. jm. pana [Józefa] Olszewskiego chorążego bełskiego, na przyszły zaś rok 1760 w. jm. pana Jana Polanowskiego podczaszego horodelskiego za komisarzy województwa naszego uprosiliśmy i obrali. A lubo w. jm. pan chorąży bełski dla słabości swojej tej funkcyi w roku terażniejszym odbyć nie mógł, więc obligujemy w. jm. pana Jana Polanowskiego podczaszego horodelskiego, od nas na rok przyszły obranego komisarza (którego niniejszym laudum potwierdzamy), aby na przypadającą w roku przyszłym Komisją radomską zjachać i w interesach województwa naszego activitate sua succurere raczył.

Chcąc zaś województwo nasze mieć w jako najlepszym porządku, takowe czyniemy dyspozycyje. ^aA naprzód, ułożenie taryfy czopowego i szelężnego, lubo było przez kongres nasz odłożone do sejmiku terażniejszego, a że w tym czasie dla następującego blisko rejestru województwa naszego w prześwietnym Trybunale Lubelskim in ordine ułożenia^a [634] taryfy tego podatku, zrewidowania lustracyi miast i miasteczek przez w. ichm. panów [Tomasza] Lipskiego i [Macieja] Skomorowskiego lustratorów uczynionej, subsequi nie może, więc do ułożenia tejże taryfy w. ichm. panów urzędników wszystkich województwa naszego, nie mniej z obywatelów w. ichm. panów [Felicjana] Rostkowskiego starostę kopajgrodzkiego, Józefa Lityńskiego skarbnika mściławskiego, Piotra Polanowskiego, Macieja Lipskiego, Jakuba Wierzbickiego komorników granicznych bełskich, Stanisława Mireckiego, Karola Preka, Kazimierza Głogowskiego, Kazimierza Radziejowskiego, Dominika Dąbskiego, Józefa Grabowskiego, Tomasza Skomorowskiego za komisarzy upraszamy i obieramy.

Którzy to w. ichm. panowie komisarze, lub z nich sześciu byłoby osób, z w. jm. panem podkomorzym województwa naszego¹⁰⁰³ tu, do Bełza, w niedziel dwie po święcie Świętych Trzech Króli Rzymskich [20 stycznia], w roku, da Bóg, przysłym 1760 przypadającym zjachawszy, lustracją zwyż wspomnioną przez w. ichm. panów lustratorów podać i zaprzysiąc mającą zrewidowawszy taryfę czopowego i szelężnego ustanowią i jeżeliby się w. komisarzom przez puszczenie arendownym kontraktem podatku tego czopowego i szelężnego z miast których dla województwa naszego znaczniejszy zdał się być emolument, więc upraszamy w. ichm. panów komisarzów, aby urzędnikowi lub obywatelowi województwa naszego pretendującemu trzymanie tego podatku całego, lub też miast pryncypalniejszych [635] plus offerenti arendować raczył. Kontrahent zaś według opisania prawa o tymże podatku wybierać powinien będzie i ciż w. ichm. panowie komisarze desideria quaeque województwa naszego, tak z dawniejszych laudów wynikające, jako też nowo do uspokojenia zachodzące, praevia si opus fuerit tej komisji do czasu kongresom przez dawniejsze lauda oznaczonego limitatione decydować i ułatwiać będą.

Interim zaś niżeli ułożenie taryfy nowej nastąpi, obligujemy i upraszamy j.w. w. ichm. panów dziedziców i posesorów miast i miasteczek, aby podatki zatrzymane czopowego i szelężnego podług dawnej taryfy w. jm. panu kasjerowi wypłacali. In casu zaś w wypłaceniu którego z ichm. panów dziedziców lub posesorów renitentiae pomienionego podatku, tedy w. jm. panu kasjerowi viam prosecutionis do grodów bełskiego lub grabowieckiego, czyli horodelskiego o oddanie tego podatku ostrzegamy et poenam triplicis pensionis super non exsolventibus wkładamy.

A że w. jm. panu [Józefowi] Rulikowskiemu podczasemu bełskiemu kasę województwa naszego trzymającemu, toż kasjerstwo w przysłym kończy się roku, więc na rok przysły 1760 do kasjerstwa w. jm. pana [Józefa] Radeckiego stolnika buskiego upraszamy. Który to w. jm. pan kasjer według taryfy ułożonej podatek czopowego i szelężnego przez delegowanego od siebie jm. pana subkolektora wybierać będzie, a wybrawszy, ante omnia sumę 3 tys. złp w. jm. panu Kazimierzowi Wydźdze cześnikowi bełskiemu in satisfactionem długu w. jm. pana Tymoteusza Zbrożka stolnika mielnickiego i sukcesorów śp. Polikarpa Kamińskiego, dekretem radomskim do zapłacenia przysądanego, [636] a przez tegoż w. jm. pana Kazimierza Wydźgę cześnika bełskiego intercedendo województwo nasze temuż jm. panu Kazimierzowi Zbrożkowi zapłacić mającą wraz z prowizją ab actu święta Świętych Trzech Królów Rzymskich roku da Bóg 1760 przypadających, rachować się mającą, zapłacić obligujemy. Z której sumy 3 tys. złp w. jm. pan Zbrożek, tudzież i z procesu na województwie naszym otrzymanego, kwitować powinien, oraz tejsze sumy i dawniej z kasy w. jm. pana Rulikowskiego podczaszego bełskiego wziętej, securitatem na dobrach swoich pro re et interesse śp. niegdy Polikarpa Kamińskiego zapisać obligatur. A zaś w. jm. pan Wydźga cześnik bełski przy odebraniu sumy 3 tys. złp od w. jm. pana kasjera kwity z pomienionej sumy i procesu do rąk w. jm. pana kasjera oddać powinien będzie.

Resztującą zaś sumę 3 tys. złp, successoribus Polikarpa Kamińskiego należącą, w następującym czasie oddać i wyliczyć deklarujemy. Dług w. jm. panu [Szymonowi]

¹⁰⁰³ Adam Myszka Chołoniewski podkomorzy bełski.

Przyłuskiemu staroście hadziackiemu dekretami przysądzony, w. jm. pan kasjer z importancyi województwa naszego uspokoić ma, obligujemy.

A że wiele interesów województwa naszego jest nie uspokojonych, przeto obligujemy ichm. panów plenipotentów, tak terażniejszego w. jm. pana Macieja Lipskiego komornika granicznego województwa naszego, jako też i na potem od nas obrać się mających, aby się w interesach różnych województwa naszego referowali do j.w. jm. pana podkomorzego bełskiego i według jego rady we wszystkim sprawiali się, o co i j.w. pana podkomorzego upraszamy.

Ponieważ fata nastąpili [637] śp. j.w. jm. pana [Stanisława] Białobockiego regenta ziemskiego bełskiego, pod którego atendencyją akta ziemskie bełskie zostawali, a uważając bezpieczeństwo fortun naszych, do rewizyi tych akt ziemskich upraszamy w. jm. pana Marcina Lipskiego miecznika buskiego, pisarza grodzkiego bełskiego i Józefa Lityńskiego skarbnika mściśławskiego, cnotą i zasługami znakomitych. Którzy to w. rewizorowie in spatio niedziel 6, czyli to captato tempore zjachawszy się do Bełza, registr ksiąg ziemskich spiszą i tenże registr ad acta castrensia Belzensia per oblatam podadzą. Oraz ciż ichm. rewizorowie attendentiam tychże akt ziemskich komu będą wiedzieli, oddadzą.

Mając zaś wzgląd na zasługi śp. jm. pana [Stanisława] Białobockiego regenta ziemskiego bełskiego circa acta terrestria curam mającego, więc sukcesorom śp. jm. pana Białobockiego rekompensę obmyślić deklarujemy.

Tudzież uważając zasługi w. jm. pana [Franciszka Antoniego Pruszek] Bieniewskiego podstolego grabowieckiego, Macieja Wierzbickiego cześnika płockiego, Stanisława Grzymały cześnika halickiego o znaczną szkodę przez ogień i pogorzenie mających, jako też mając baczność na ichm. panów Bobeckiego, Jana Tomaszewskiego, Antoniego Bystrzykowskiego, Józefa i Stefana Siestrzewitowskich, Józefa Lipskiego, Jana Chodakowskiego, Józefa Chylińskiego, Jankowskiego i innych, dawniejszemi laudami asekurowanych, tedy z podatków następujących rekompensę obmyśleć obiecujemy, tudzież wszystkich, którzy są wyrażeni in laudo anni 1751 za różne swoje funkcyje i pretensyje (oprócz tych, którzy są satisfacti), suo ordine aby należytość swoją odebrali, przyrzekamy.

OO. dominikanów bełskich i księży pijarów waręskich mając w pamięci dawniejsze nasze deklaracyje, do skutku przyprowadzić [638] przyobiecujemy.

A że podatek czopowego i szelężnego z miast i miasteczek należący na uspokojenie długów województwa naszego nie wystarcza, przez co województwo nasze procesami oneratur, przeto podatek kołowego i kotłowego we wszystkich wsiach, miastach i miasteczkach przez laudum roku przeszłego 1758 na lat 3 uchwalone, potwierdzamy, tak jednak, aby podatek kołowego ze wszystkich miast, miasteczek i wsiów, a zaś podatek kotłowego z samych tylko wsiów wybierany być powinien.

Które to laudum i w nim opisane punkta i desideria w. jm. panu marszałkowi koła naszego wraz z w. ichm. panami asesorami podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 11 miesiąca września r. P. 1759.

Antoni Węgleński miecznik lubaczowski, sędzia grodzki horodelski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Józef Antoni Lityński skarbnik mściśławski, asesor m.p.

Adam Dominik Dąbski asesor m.p.

Jakub Wierzbicki komornik województwa bełskiego, asesor m.p.

Józef Tomaszewski komornik graniczny bełski, asesor m.p.

^{a-a} słowa podkreślone

2. *Manifestacja Adama Białobockiego stolnikowicza ciechanowskiego przeciwko niektórym punktom w laudum sejmiku gospodarskiego w Bełzie – Grabowiec, 1 października 1759 r.*

Rp. *AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 123, s. 569-570 – oryginał; w grodzie grabowieckim wniesiono w dniu 1 października 1759 r. [feria 2 post festum Sancti Michaelis Archangeli proxima a. D. 1759].*

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1623-1629.

Ex parte Mag. Białobocki de nullitate punctorum laudi manifestatio.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Belzensia personaliter veniens Mag. Adamus Białobocki dapiferidae Ciechanoviensis praevia manifestatione contra officium castrense Belzense de non suscepta in et contra Mag. marschalcum et assessores pro comitiolis boni ordinis ab incolis incliti palatinatus Belzensis electos manifestatus est, ratione per ipsos punctorum nonnullorum cum summa sui manifestantis iniuria in laudo boni ordinis adnotationis et eorundem transformationis, per vero Gen. Joannem Chodakowski a se manifestante feria 2 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima requisitionis, eiusdem laudi nolle susceptionis qua propter manifestants obviando integritati fortunae suae sentiendo se summopere laesum et iniuriatum, ne aliquod exinde patiat in fortuna detrimentum [570] de nullitate eorundem punctorum coram actis officii praesentis quam solennissime manifestatur, offerendo se praemissam iniuriam ubi opus fuerit vindicaturum votis, salva eiusdem manifestationis autione, melioratione pleno in robore reservata et praecustodita facultate.

267. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1760 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20 stycznia 1760 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 641-653 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Teodor Chodakowski subdelegat grodzki bełski w dniu 22 stycznia 1760 r. [feria 3 in crastino festi Sanctae Agnetis Virginis et Martyris a. D. 1760].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1633-1645.

My urzędnicy, dygnitarze i obywatele województwa bełskiego, przez laudum boni ordinis w roku przeszłym 1759 do ułożenia taryfy czopowego i szelężnego, nie mniej ułatwienia desideriorum województwa naszego z dawniejszych uchwał wynikających delegowani komisarze na akt dzisiejszy, to jest dzień 20 miesiąca stycznia w roku terazniejszym 1760, przez wyż wspomniane laudum tu oznaczony, do Bełza ad locum consultationum solitum zjachawszy, przy prezydowaniu i powadze j.w. Adama Myszkii Chołoniewskiego podkomorzego województwa naszego, do ułatwienia punktów laudo suprascripto boni ordinis anni 1759, tudzież i dawniejszemi opisanymi, przystąpiliśmy.

^aA najprzód, co się tycze ułożenia taryfy czopowego i szelężnego^a z miast i miasteczek województwa naszego, a prawem pozwolonego, lustracją tychże miast i miasteczek przez w. ichm. panów Lipskiego¹⁰⁰⁴ i Skomorowskiego¹⁰⁰⁵ lustratorów ekspediowaną, reponować nakazaliśmy. Po której reponowanej do zrewidowania tychże lustracy przystąpiliśmy.

Która to rewizycja lubo stante caristioso anno jest ekspediowana, a przeto iuxta vulgarim et propriam każdego z nas notitią dostateczną być nie zdaje się, przecież wszelako wdzięczność dla ichm. panów lustratorów za pracę i podjętą fatywę ich oświadczywszy, nie mniej od przysięgi super realem revisionem onych uwolniwszy, nim województwo nasze na sejmiku boni ordinis inszą naznaczy rewizycją i doskonałą, bez krzywdy województwa, ułoży taryfę, czyli też przez arendowny podatku tego ad mentem prawa i zwyczaju inszych województw wynajdzie i obmyśli sposób, dogadzając interesom województwa naszego taryfę podatku tegoż czopowego i szelężnego wyż rzeczonej rewizyi znając i widząc, [642] doskonale miast i miasteczek dum i proporcycją dość dyskretną układamy, de tenore tali¹⁰⁰⁶. Miasto Bełz zł 300, Mosty¹⁰⁰⁷ regales zł 180,

¹⁰⁰⁴ Tomasz Lipski podstoli latyczowski.

¹⁰⁰⁵ Maciej Skomorowski łowczy ciechanowski.

¹⁰⁰⁶ Wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze za pomoc w identyfikacji wielu z poniższych miejscowości.

¹⁰⁰⁷ Mosty (Mosty Wielkie, Augustów), miasto w pow. bełskim (ob. Великі Мости, w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

Magierów¹⁰⁰⁸ zł 160, Niemirów¹⁰⁰⁹ zł 240, Wielkie Oczy¹⁰¹⁰ zł 150, Oleszyce¹⁰¹¹ zł 300, Lubaczów¹⁰¹² zł 400, Czeszanów¹⁰¹³ zł 300, Lubela¹⁰¹⁴ zł 70, Narol¹⁰¹⁵ zł 200, Lipsko¹⁰¹⁶ zł 100, Józefów¹⁰¹⁷ zł 100, Tomaszów¹⁰¹⁸ na zł 500, Lubicza¹⁰¹⁹ zł 180, Mosty¹⁰²⁰ terrestria zł 20, Potylicz¹⁰²¹ zł 100, Rawa¹⁰²² zł 340, Uhnów¹⁰²³ zł 500, Łaszców¹⁰²⁴ zł 230, Rachanie¹⁰²⁵ zł 80, Komorów¹⁰²⁶ zł 400, Tyszowce¹⁰²⁷ zł 500, Grabowiec zł 200, Dubienko¹⁰²⁸ zł 350, Korytnica¹⁰²⁹ terrestria zł 60, Horodło zł 200, Waręż¹⁰³⁰ zł 200, Krystynopol¹⁰³¹

¹⁰⁰⁸ Magierów, miasto w pow. bełskim (ob. Marepiv w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁰⁹ Niemirów, miasto w pow. bełskim (ob. osiedle miejskie Немирів w rej. jaworowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰¹⁰ Wielkie Oczy, wieś w woj. bełskim (ob. stolica gminy w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

¹⁰¹¹ Oleszyce, miasto w woj. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

¹⁰¹² Lubaczów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

¹⁰¹³ Wł. Cieszanów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

¹⁰¹⁴ Lubela (Lubella), wieś w woj. bełskim (ob. Любеля, rej. żółkiewski, obw. lwowski, Ukraina).

¹⁰¹⁵ Narol, miasto w woj. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

¹⁰¹⁶ Lipsko, miasteczko w woj. bełskim (ob. wieś w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

¹⁰¹⁷ Józefów, miasto w woj. bełskim (ob. w pow. biłgorajskim, woj. lubelskim).

¹⁰¹⁸ Tomaszów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰¹⁹ Wł. Lubycza Królewska, miasto w woj. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰²⁰ Mosty (Mosty Wielkie, Augustów), miasto w powiecie bełskim (ob. Великі Мости, miasto w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰²¹ Potylicz, miasto w starostwie lubaczowskim, w pow. bełskim (ob. wieś Потелич w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰²² Rawa, miasto w pow. bełskim (ob. Рава-Руська w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰²³ Uhnów, miasto w pow. bełskim (ob. Угнів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰²⁴ Łaszców, miasto w woj. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰²⁵ Rachanie, miasteczko szlacheckie w pow. bełskim (ob. wieś, stolica gminy, w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰²⁶ Komorów, miasto w pow. bełskim (ob. wieś Комарів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰²⁷ Tyszowce, miasto w starostwie tyszowieckim w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰²⁸ Wł. Dubienka (Dubna), miasto w pow. horodelskim (ob. w pow. chełmskim, woj. lubelskim).

¹⁰²⁹ Korytnica, miasteczko nad Bugiem w pow. horodelskim (ob. Коритниця w rej. włodzimierskim, obw. wołyńskim, Ukraina).

¹⁰³⁰ Waręż, miasteczko w woj. bełskim (ob. wieś Варяж w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰³¹ Krystynopol, miasto w pow. bełskim (ob. Червоноград w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina) – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnycence.

zł 200, Witków¹⁰³² zł 150, Radziechów¹⁰³³ zł 250, Chołojów¹⁰³⁴ zł 200, Dobrotwór¹⁰³⁵ zł 80, Busk zł 350, Szczurowice¹⁰³⁶ zł 250, Strzemilcze¹⁰³⁷ zł 50, Stojanów¹⁰³⁸ zł 100, Tartaków¹⁰³⁹ zł 300, Sokal¹⁰⁴⁰ zł 1000, Jarczów zł 100, Potok Nowy¹⁰⁴¹ zł 20. In summa simul iuncta 9330 złp.

A że niektóre miasta przez konflagratę są zdezolowane, przeto habita ratione tej konflagraty Tyszowcom¹⁰⁴² pro anno praesenti zł 500, Grabowcowi itidem pro anno praesenti zł 200, Łaszczowowi także za rok terażniejszy zł 230 defalcatur, pro retroactis zaś annis ad mentem dawnej taryfy zapłacić mają. Dubience pro annis praeteritis z racyjej dwojakiej konflagraty defalcatur pro annis zaś praesentis ad mentem terażniejszej uchwały płacić ma. Jarczów¹⁰⁴³ i Nowy Potok od podatku do dwóch lat. Którą to taryfę [643] ad praesens ułożoną i na tym miejscu rękami naszymi podpisaną do grodu bełskiego podajemy¹⁰⁴⁴.

Co zaś przynależy kasy prowentu województwa naszego, przez w. jm. pana [Józefa] Rulikowskiego podczaszego bełskiego trzymanej, ponieważ tenże w. jm. pan podczaszy bełski, za rok przeszły 1759 w roku terażniejszym skończonej, kasjerstwa swego rejestra wybranych prowentów województwa naszego, tudzież i remanentów przez jm. pana Krzysztofa Tarnawieckiego subkolektora swego reponuje, z których to rejestrów pokazuje się że z miast i miasteczek czopowego i szelężnego et quidem z Sokala za rok 1759 złp 1000, z Grabowca za tenże rok zł 200, z Komorowa zł 200, z Tyszowiec

¹⁰³² Witków (Wacławów), miasto w pow. buskim (ob. wieś w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰³³ Radziechów, miasto w pow. bełskim (ob. Радехів w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰³⁴ Chołojów, miasto w pow. buskim (ob. wieś Вузлове w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰³⁵ Dobrotwór, miasto w ziemi buskiej, w starostwie kamionackim (ob. Добротвір osiedle miejskie w rej. kamionackim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰³⁶ Szczurowice, miasteczko w pow. buskim (ob. wieś Шчуровичі w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰³⁷ Strzemilcze, wieś w woj. bełskim (ob. Стремільче w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰³⁸ Stojanów, miasteczko w pow. bełskim (ob. wieś Стоянів w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰³⁹ Tartaków, miasto w woj. bełskim (ob. wieś Тартаків w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁴⁰ Sokal, miasteczko w pow. bełskim (ob. Сокаль w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁴¹ Potoki, miasteczko w pow. bełskim (ob. wieś w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁴² Tyszowce, miasto w starostwie tyszowieckim w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁴³ Jarczów, miasteczko w pow. bełskim (ob. wieś w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁴⁴ Zob. Taryfa podatku czopowego i szelężnego podczas komisji ex mente laudi województwa bełskiego anni 1759 przez w. urzędników i delegowanych ziemian województwa bełskiego ekspedjowana, dnia 20 stycznia 1760 roku postanowiona i spisana (CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 657-658).

zł 350, z Magierowa¹⁰⁴⁵ zł 150, z Lubeli zł 55, z Cieszanowa zł 260, z Oleszyc zł 300, z Stojanowa zł 100, z Chołojowa zł 150, z Szczurowic zł 200, z Lubaczowa zł 200, z Naroła zł 130, z Lipska zł 100, z Buska zł 300, z Mostów regalis zł 180, z Horodła zł 220, z Radziechowa zł 200, z Korytnicy zł 72, in summa 4167.

Nie mniej z podatku kotłowego, laudo boni ordinis anni 1758 uchwalonego, ze wsiów Wożuczyna¹⁰⁴⁶, Zwiartówka¹⁰⁴⁷, Siemierza¹⁰⁴⁸ i Czartowczyka¹⁰⁴⁹ od kotłów 6 za lat 2 zł 8, z Konotop¹⁰⁵⁰ od kotła 1 za lat 2 zł 8, z Wolicy¹⁰⁵¹ od kotła 1 za lat 2 zł 8, z Opulsko¹⁰⁵² od kotła 1 za lat 2 zł 8, z Świtarzowa¹⁰⁵³ i Horkowa¹⁰⁵⁴ od kotłów 4 za lat 2 zł 34, [644] z Skomoroch¹⁰⁵⁵ od dwóch kotłów za lat 2 zł 14, z Cielęża¹⁰⁵⁶ od kotła 1 za lat 2 zł 8, z Poturzyca¹⁰⁵⁷ za rok 1757 od dwóch kotłów, za drugi od jednego zł 12, z Podziemierza¹⁰⁵⁸ od 2 kotłów za lat 2 zł 16, z Radwaniec¹⁰⁵⁹ od 2 kotłów za lat 2 zł 16, z Zawisznia¹⁰⁶⁰ od 1 kotła za lat 2 zł 8, z Wiszniowa¹⁰⁶¹ za rok 1 od 1 kotła zł 4, z Cześniki¹⁰⁶² za lat 3 od 2 kotłów zł 24, z Czermino¹⁰⁶³, Wakijów¹⁰⁶⁴, Wronowice¹⁰⁶⁵ i Honiatyczki¹⁰⁶⁶ od kotłów 4 za lat 3 zł 48, z Zimno¹⁰⁶⁷ od 1 kotła za lat 2 zł 8, z Żer-

¹⁰⁴⁵ Magierów, miasto w pow. bełskim (ob. Мареїв в реј. зóлкiewskim, обв. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁴⁶ Wożuczyn, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁴⁷ Zwiartówek, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁴⁸ Siemierz, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁴⁹ Czartowczyk, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁵⁰ Konotop, wieś w pow. bełskim (ob. Конотопи в реј. sokalskim, обв. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁵¹ Wolica, zapewne Wola Derewlańska, wieś w pow. buskim (ob. Волиця-Деревлянська в реј. buskim, обв. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁵² Opulsko, wieś w pow. bełskim (ob. Опільсько в реј. sokalskim, обв. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁵³ Świtarzów, wieś w pow. bełskim (ob. Свитазів в реј. sokalskim, обв. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁵⁴ Horków, wieś w pow. bełskim (ob. Горбків в реј. sokalskim, обв. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁵⁵ Skomorochy, wieś w pow. bełskim (ob. Скоморохи в реј. sokalskim, обв. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁵⁶ Cielęż, wieś w starostwie sokalskim, woj. bełskim (ob. Теляж в реј. sokalskim, обв. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁵⁷ Wł. Poturzyca, wieś w starostwie sokalskim, woj. bełskim (ob. Поториця в реј. sokalskim, обв. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁵⁸ Wł. Poździej, wieś w starostwie sokalskim, pow. bełski (ob. Поздимир, в реј. czerwonoградzkim, обв. lwowskim, Ukraina); za pomoc w lokalizacji miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnyczenko.

¹⁰⁵⁹ Radwaniec, wieś w pow. bełskim (ob. Радванці в реј. radziechowskim, обв. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁶⁰ Zawisznia, wieś w pow. bełskim (ob. Завишень в реј. sokalskim, обв. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁶¹ Wiszniów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁶² Cześniki, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁶³ Czermino, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁶⁴ Wakijów, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁶⁵ Wronowice, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁶⁶ Honiatyczki, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁶⁷ Zimno, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

nik¹⁰⁶⁸ od 1 kotła za rok 1 zł 4, z Rzeczy¹⁰⁶⁹ od kotła 1 za rok 1 zł 4, z Dłużniowa¹⁰⁷⁰ od kotła 1 za lat 3 zł 12, z Pieniewa¹⁰⁷¹ od kotła jednego za lat 2 zł 8, z Firlejówki¹⁰⁷² od kotłów 2 za lat 2 zł 16, z [...]owa od 1 kotła za lat 2 zł 8, z Rekliniec¹⁰⁷³ od 1 kotła za rok 1 zł 4, z Bortkowa¹⁰⁷⁴ od 1 kotła za lat 2 zł 8, z Bałuczyna¹⁰⁷⁵ od 1 kotła za lat 3 zł 12, z Skwarzowej¹⁰⁷⁶ od kotłów 2 za lat 2 zł 16, z Tuczap¹⁰⁷⁷ od kotła 1 za lat 3 zł 12, z Wasylowa¹⁰⁷⁸ za lat 2 od 1 kotła zł 8, z Hulcza¹⁰⁷⁹ od 2 kotłów za lat 3 to jest za rok 1757, 1758 i 1759 zł 28, z Starej Wsi¹⁰⁸⁰ od 2 kotłów za też lata zł 28, z Kmiczyna¹⁰⁸¹ od 2 kotłów za też lata zł 28, z Pukarzowa¹⁰⁸² od 2 kotłów za też lata zł 28, z Michala¹⁰⁸³ od kotła 1 za lat 2 zł 8, z Łężnicy¹⁰⁸⁴ od kotłów 2 za lat 3 zł [645] 24, z Mrozowicy¹⁰⁸⁵ od kotła 1 za lat 3 zł 12, z Gródka¹⁰⁸⁶ część w. ichm. panów Preków od 1 kotła za rok 1 zł 4, z Moroczyna¹⁰⁸⁷ za rok 1 od 1 kotła zł 4, z Hrebenego¹⁰⁸⁸ za rok 1 od 1 kotła zł 4, z Luskowa¹⁰⁸⁹ od 1 kotła za rok 1 zł 4, z Bereźnicy¹⁰⁹⁰ od 1 kotła za rok 1 zł 4, z Kła-

¹⁰⁶⁸ Żerniki, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁶⁹ Rzeczyca, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁷⁰ Dłużniów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁷¹ Wł. Pieniany, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁷² Firlejówka, miasto w pow. buskim (ob. wieś Андріївка w rej. złoczowskim, obw. lwowskim, Ukraina); za pomoc w ustaleniu nazwy miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnycence.

¹⁰⁷³ Rekliniec, wieś w pow. bełskim (ob. Реклинець w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁷⁴ Bortków, wieś w pow. buskiem (ob. Бортків w rej. złoczowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁷⁵ Bałuczyn, wieś w pow. buskim (ob. Балучин w rej. buskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁷⁶ Wł. Skwarzawa, wieś w pow. buskim (ob. Скварява w rej. złoczowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁷⁷ Wł. Tuczępy, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁷⁸ Wasylów, w woj. bełskim istniały dwie miejscowości o tej nazwie, Wasylów Pokropiwny i Wasylów Wielki.

¹⁰⁷⁹ Hulcze, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁸⁰ Stara Wieś (Szypice), wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁸¹ Kmiczyn, wieś w woj. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁸² Pukarzew, wieś w woj. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁸³ Michale, wieś w pow. bełskim, parafii Uhrynów we włościach kryłowskich (ob. Михале w rej. włodzimierskim, obw. wołyńskim, Ukraina).

¹⁰⁸⁴ Łężnica, wieś na prawym brzegu Bugu w pow. bełskim (ob. Лежниця w rej. włodzimierskim, obw. wołyńskim, Ukraina); za pomoc w lokalizacji miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnycence.

¹⁰⁸⁵ Mrozowice, wieś w pow. bełskim (ob. Морозовичі w rej. włodzimierskim, obw. wołyńskim, Ukraina); za pomoc w lokalizacji miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnycence.

¹⁰⁸⁶ Gródek, wieś w woj. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁸⁷ Moroczyn, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁸⁸ Hrebenne, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁸⁹ Lusków (wł. Łuszków), wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁹⁰ Bereźnica, wieś w woj. bełskim (ob. Bereźnica w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

dniowa¹⁰⁹¹ za rok 1 od kotła 1 zł 4, z Uchańki¹⁰⁹² za rok 1 od kotła 1 zł 4, z Strzelca¹⁰⁹³ od dwóch kotłów za rok 1 zł 8, z Tuczap¹⁰⁹⁴ od 2 kotłów za lat 3 zł 24, z Sahrynia¹⁰⁹⁵ od kotła 1 za lat 3 zł 12, z Wojsławic¹⁰⁹⁶ od kotła 1 za lat 3 zł 12, z Chorobowa¹⁰⁹⁷ od kotła 1 za lat 2 zł 8, z Baranich Peretok¹⁰⁹⁸ od 1 kotła za lat 3 zł 12, z Ulówka¹⁰⁹⁹ od 1 kotła za lat 3 zł 12, z Mianowic¹¹⁰⁰ od 1 kotła za lat 3 zł 12, z Dołhobyczowa¹¹⁰¹ od 1 kotła za rok 1 zł 4, z Korkowa¹¹⁰² od 1 kotła za rok 1 zł 4, z Pieczykur¹¹⁰³ od 1 kotła za rok 1 zł 4, z Lubów¹¹⁰⁴ od 1 kotła za rok 1 zł 4, z Bojanic¹¹⁰⁵ od 1 kotła za rok 1 zł 4, z Sawczyzna¹¹⁰⁶ od kotła 1 za lat 2 zł 8, z Moszkowa¹¹⁰⁷, Hatowic¹¹⁰⁸ i Smitkowa¹¹⁰⁹ za lat 2 od 3 kotłów zł 24, z Żabcza Murowanego¹¹¹⁰ od kotła 1 za lat 2 zł 8, z Żużela¹¹¹¹ od kotła 1 za lat 3 zł 12, z Bezyjowa¹¹¹² od kotła 1 za lat 3 zł 12, z Miękiego¹¹¹³ od kotłów 2 za lat 3 zł 24, [646] z Krasnego¹¹¹⁴ od 1 kotła za rok 1 zł 4, z Nowego Sioła¹¹¹⁵ od dwóch kotłów za rok 1759

¹⁰⁹¹ Kładniów, wieś w pow. horodelskim (ob. Кладнів w rej. włodzimierskim, obw. wołyńskim).

¹⁰⁹² Uchanka, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. chełmskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁹³ Strzelce, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. chełmskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁹⁴ Tuczapy, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁹⁵ Sahryń, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹⁰⁹⁶ Wojsławice, wieś w pow. bełskim (ob. Войславичі w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁹⁷ Chorobów, zapewne Chorobów, wieś w pow. bełskim (ob. Хоробів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁹⁸ Baranie Peretoki, wieś w pow. bełskim (ob. Перетоки w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹⁰⁹⁹ Ulówek (Ułówek), wieś w pow. bełskim (ob. Ульвівок w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁰⁰ Mianowice, wieś w pow. bełskim (ob. Ниновичі w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁰¹ Dołobyczów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹¹⁰² Korków (Korchów), wieś w pow. bełskim (ob. jest to grupa zabudowań między Warężem a Uhrynowem, Ukraina).

¹¹⁰³ Pieczykury, wieś w pow. bełskim, parafia Uhrynów, część dóbr wojsławickich.

¹¹⁰⁴ Łubów (Ułbów), wieś w pow. bełskim (ob. Лубнівка w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁰⁵ Bojanice, wieś w pow. bełskim (ob. Бояничі w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁰⁶ Sawczyn, wieś w pow. bełskim (ob. Савчин w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁰⁷ Moszków, wieś w pow. bełskim (ob. Гута w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁰⁸ Hatowice, wieś w pow. bełskim (ob. Гатківка w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁰⁹ Smitków (Snitków, Szmitków), wieś w pow. bełskim (ob. część wsi Гута w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹¹⁰ Żabcze Murowane, wieś w pow. bełskim (ob. Муроване w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹¹¹ Żużel, wieś w pow. bełskim (ob. Жужеляни w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹¹² Bezyjów (Bezejów), wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, jej tereny leżą między Żabczem Murowanym, Żużlem i Cebłowem, Ukraina).

¹¹¹³ Mięki, wł. Miętkie, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹¹¹⁴ Krasne, wieś w starostwie buskim (ob. Красне, osiedle w rej. buskim, obw. lwowski, Ukraina).

¹¹¹⁵ Nowe Sioło, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).

zł 12, z Łopatyna¹¹¹⁶ od 1 kotła za tenże rok zł 6, z Łaskowa¹¹¹⁷ za tenże rok od 1 kotła zł 6, z Sobieskiej Karczmy¹¹¹⁸ od 1 kotła za tenże rok zł 6, z Niemiłowa¹¹¹⁹ od 1 kotła za tenże rok zł 6, z Chmielna¹¹²⁰ za tenże rok od 1 kotła zł 6, z Rudenka Lackiego¹¹²¹ od 1 kotła za tenże rok zł 6, z Byszowa¹¹²² od 2 kotłów za tenże rok zł 12, in summa zł 844.

Tudzież z podatku kołowego, tymże laudum boni ordinis wyżej wspomnianym ustanowionego, et quidem z Wożuczyna od kół 3 za lat 2 zł 48, item od wieśnianego koła 1 za lat 2 zł 8, z Zwiartówka za lat 2 od koła 1 zł 16, z Żulic¹¹²³ od kół 2 za lat 2 zł 32, z Oszczowa¹¹²⁴ za lat 2 od koła 1 wieśnianego zł 8, z Opulska¹¹²⁵ za lat 2 od koła 1 zł 8, z Konotop¹¹²⁶ od koła 1 za lat 2 zł 16, z Woli Baryłowskiej¹¹²⁷ od kół 2 za lat 2 zł 32, z Świtarzowa od kół 2 rzecznych a 3 wieśnianych za lat 2 zł 40, z Skomoroch od 2 kół za lat 2 zł 32, z Cieląża od 1 koła za lat 2 zł 16, z Potorzycy pro solo 1757 anno zł 12, z Zawisznia za rok 1 od 1 koła zł 8, z Wiszniowa od 1 koła za rok 1 zł 4, z Cześnik [647] za lat 2 od 1 koła zł 8, z Zimna od kół 2 za lat 2 zł 32, z Rzeczycy od kół 2 za rok 1 zł 8, z Micowa¹¹²⁸ od koła 1 za lat 3 zł 12, z Wyżłowa¹¹²⁹ od kół 2 za lat 3 zł 24, z Przewał¹¹³⁰ od kół 2 za lat 2 zł 32, z Stronibab¹¹³¹ od kół 2 za rok 1 zł 16, z Firlejówki od kół 2 za lat 2 zł 16, z Skołego¹¹³² od 1 koła za lat 2 zł 8, z Rekliniec od koła 1 za rok 1 zł 4, z Skwarzawy od kół 5 za lat 2 zł 40, z Poczap¹¹³³ od kół 2 za lat 3 zł 48, z Wakijowa i Wronowic od kół 4 za lat 3 zł 96, z Hulcza za lat 3 od kół 2, to jest pro anno 1757, 1758 i 1759 zł 28, z Starej Wsi za też lata od koła 1 zł 11, z Kmiczyna za też lata od koła 1 zł 11, z Pukarzewa za też lata od kół 4 zł 88, z Michała od koła 1 za lat 3 zł 12, z Moroczyna od koła

¹¹¹⁶ Łopatyn, wieś w pow. buskim (ob. miasteczko Лопатин w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹¹⁷ Łasków, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹¹¹⁸ Sobieska Karczma, zapewne chodzi o samodzielną karczmę, lokalizacja nieznana.

¹¹¹⁹ Niemiłów (Niemołów), wieś w pow. buskim (ob. Немилів w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹²⁰ Chmielno (Chmielnów), wieś w pow. buskim (ob. Хмільно w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹²¹ Zapewne Rudenko, wieś w pow. buskim (ob. Руденко w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹²² Byszów, wieś w pow. bełskim (ob. Бишів w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹²³ Żulice, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹¹²⁴ Oszczów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹¹²⁵ Opulsko, wieś w pow. bełskim (ob. Опільсько w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹²⁶ Konotop, wieś w pow. bełskim (ob. Конотопи w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹²⁷ Wł. Wolica Baryłowa, wieś w pow. buskim (ob. Волиця-Барилова w rej. czerwonogrodzki, obw. lwowski, Ukraina); za pomoc w lokalizacji miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnyczence.

¹¹²⁸ Miców (wł. Myców), wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹¹²⁹ Wyżłów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹¹³⁰ Przewale (Przewały), wieś w starostwie tyszowieckim, pow. bełskim (ob. Przewale w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹¹³¹ Stronibaby, wieś w pow. buskim (ob. Стронібаби w rej. buskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹³² Być może Skoła Wola, wieś w starostwie buskim.

¹¹³³ Poczapy, wieś w pow. buskim (ob. Почапи w rej. złoczowski, obw. lwowski, Ukraina).

1 za rok 1 zł 4, z Hrebennego za rok 1 od koła 1 zł 4, z Łuszkowa za rok 1 od koła 1 zł 4, z Tuczap za lat 3 od koła 1 zł 12, z Korkowa od 3 kół za rok 1 zł 12, z Dołhobyczowa za rok 1 od koła 1 zł 4, z Łubowa od koła 1 za rok 1 zł 4, z Sawczyzna od koła 1 za lat 2 zł 16, z Moszkowa¹¹³⁴ od kół 2, 1 [648] rzecznego, drugiego wieśnianego zł 24, z Bezyjowa od 2 kół za lat 3 zł 24, z Głuchowa¹¹³⁵ za lat 3 od kół 4 zł 96, z Miękkiego od koła 1 za lat 3 zł 12, z Nowych Siołek od 2 kół za lat 3 zł 24, z Kłątew¹¹³⁶ od kół 3 za lat 3 zł 72, z Buska od mielników od kół 5 za rok 1759 zł 30, od mielnika ostąpkowskiego od kół 2 za tenże rok zł 12, item od mielnika ostępkowskiego od pół 3 rudnych za tenże rok zł 18, Nowe Sioło od kół 4 za tenże rok zł 24. In summa 1170 do kasy przez siebie trzymanej z rąk pomienionego jm. pana Tarnawieckiego subkolektora z prowentów pomienionych czopowego i szelężnego, tudzież kotłowego i kołowego sumę wraz skomputowaną 6181 złp wybraną być remonstruje.

Resztę z niedobranego prowentu czopowego i szelężnego et quidem z Mostów królewskich za rok przeszły 1759 zł 180, z Mostów ziemskich za lat 4 zł 80, z Narola za rok 1759 zł 130, z Lipska za rok 1759 zł 100, z Tomaszowa za lat 3 zł 2400, z Korytnicy zł 228, z Chołojowa za rok 1757 zł 75, z Dobrotwora za lat 3 zł 250, z Buska za rok 1759 zł 300, z Strzemlicza za lat 8 zł 800, z Lubaczowa zł 600, [649] z Józefowa za lat 5 po zł 200, zł 1000. Z Horodła za rok 1759 zł 220, z Tyszowiec zł 350, z Lubeli zł 25, z Rachañ za rok 1759 zł 100, z Rawy za rok 1759 zł 300, z Uhnowa za rok 1759 zł 500, z Potylicza za rok 1759 zł 150, z Lubyczy za rok 1759 zł 80, z Niemirowa za rok 1759 zł 200. In summa 7063, tudzież kotłowego i kołowego ze wsiów i miast, miasteczek województwa naszego remanentem pokazuje się. Na rzetelność których regestrów jm. pan Krzysztof Tarnawiecki subkolektor podatków pomienionych do przysięgi zabiera się.

Przeto my, komisarze województwa naszego bełskiego, do wykonania juramentu tegoż jm. pana subkolektora przypuszczamy na tę rotę: „Jakoż z podatków czopowego i szelężnego, tudzież kołowego i kotłowego, tak remanentów przez jm. pana Macieja Lipskiego subkolektora za kasy przez niego w Aleksandra Świeżawskiego starosty cudnowskiego trzymanej będącego podanych, jako też i z proveniencyi roku przeszłego, przez czas subkolektorstwa swego od w. jm. pana [Józefa] Rulikowskiego podczaszego bełskiego, kasjera na rok przeszły obranego, sobie danego co wybrał i co na remanencie zostało, to wszystko rzetelnie spisał i przez rejestra teraz podał, tak mi Panie Boże dopomóż i Niewinna Męka Chrystusa Pana”, praestitit.

Po którym wykonanym juramencie, ponieważ pokazuje oczywiście, że w. jm. pan Rulikowski podczaszy bełski z prowentów województwa naszego przez ręce subkolektora swego więcej nad 6181 zł [650] nie wybrał, z których 6181 zł panom sukcesorom nigdy jm. pana Polikarpa Kamińskiego, in vim sumy od województwa naszego należącej, sumę 3000 złp do rąk w. jm. pana Tymoteusza Zbrożka, sukcesorów tychże opiekuna, i za kwitem tegoż w Honiatyczach¹¹³⁷, dnia 21 septembris roku 1758 danym i do akt grodu bełskiego feria 3 ante festum Sancti Michaelis Archangeli anno eo-

¹¹³⁴ Moszków, wieś w pow. bełskim (ob. Gyta w rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina).

¹¹³⁵ Głuchów, wieś w pow. bełskim (ob. Гл҃хив в rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina).

¹¹³⁶ Kłątwy, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹¹³⁷ Honiatycze, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

dem [25 września 1758] per oblatam podanym, nie mniej drugą sumę złp 320, in vim sumy 500 złp przez laudum województwa naszego, za konflagratę jm. panu [Janowi Teodorowi] Chodakowskiemu susceptantowi i subdelegatowi grodzkiemu bełskiemu naznaczonej i temuż za kwitem ręcznym dnia 6 maja roku przeszłego 1759 danym, wraz złączoną sumę 3320 złp wypłacił, resztę zaś wybranego podatku 2861 złp in vim sumy 4000 złp za dwie funkcyje, jedną w roku 1739 deputacką, drugą w roku 1746 poselską chwalebnie i z zaszczytem województwa naszego odprawionych, kongresem anni 1758 do wybrania sobie proweniencyi anni elapsi ostrzeżonych potrąca i jeszcze 1139 zł ad complementum integralnej sumy 4000 zł należeć sobie dowodzi. Przeto tegoż w. jm. pana Rulikowskiego podczaszego bełskiego, kasjera przeszłego, nie mniej i subkolektora, jm. pana Krzysztofa Tarnawieckiego od dalszej czynienia [651] kalkulacyi wolnemi czynimy, samę tylko wdzięczność dla w. jm. pana podczaszego bełskiego za podjętą pracę w trzymaniu kasy i fatygi jego, a całość interesów województwa naszego zostawujemy.

A teraz po zakończonym kasjerstwie w. jm. pana podczaszego bełskiego i uspokojonej kalkulacyi, kasę też prowentów wszystkich województwa naszego na rok terażniejszy 1760 kończącą się w roku przyszłym 1761 virtute laudi boni ordinis w. jm. panu Józefowi Radeckiemu stolnikowi buskiemu oddajemy. Który to w. jm. pan kasjer przez jm. pana subkolektora, którego sobie do tej pracy zdolnego obierze, wszystkie prowenta województwa naszego za rok terażniejszy według taryfy teraz ułożonej, retenta zaś z dawniejszych lat wyżej specyfikowane i rejestrami sobie podane, według dawniejszej taryfy wybierać ma i z tych remanentów sobie podanych do wybierania, najpierwej sumę 1139 złp ad complementum 4000 złp nieodebranej w. jm. panu Rulikowskiemu podczaszemu bełskiemu, tudzież w. jm. panu Maciejowi Skomorowskiemu i Tomaszowi Lipskiemu lustratorom, za prace ich około lustracyi podjęte, ad mentem laudi anni 1758 po 500 złp każdemu. W. jm. panu Maciejowi Wierzbickiemu cześnikowi płockiemu za konflagratę ad mentem laudi anni eiusdem złp 500. A zaś z podatków kotłowego i kołowego ad mentem laudi anni eiusdem ichm. panom Bystrzykowskiemu, Józefowi Chylińskiemu, Antoniemu Duninowi Rajeckiemu, Stefanowi Bzowskiemu, [652] Antoniemu Żulińskiemu, Janowi Wojuckiemu, Janowi Tomaszewskiemu i ^bKazimierzowi Jachnikowi Skomorowskiemu^b, każdemu po zł 100.

Co zaś z prowentu czopowego i szelężnego na rok terażniejszy należącego i taryfą ad praesens włożonego, do wybierania demonstrowanego w. jm. panu Kazimierzowi Wydźdze cześnikowi bełskiemu i na Trybunał Koronny deputatowi sumę 3000 złp przez tegoż jm. panu Zbrożkowi opiekunowi sukcesorów Polikarpa Kamińskiego in vim sumy od województwa naszego należącej, sub tempus sejmiku boni ordinis w przeszłym roku 1759 wypłaconą, ad mentem laudi anni eiusdem, ^ctudzież jm. panu [Maciejowi] Lipskiemu plenipotentowi województwa naszego za lat dwie 2000 złp przeszły nie może i następujący^c wypłacić obligatur.

Ponieważ zaś chorągiew pancerna j.w. jm. pana [Stanisława] Łubkowskiego i wielu innych ichm. z pretensyjami swojemi, z dawnych laud wynikającemi, concurrunt, a teraz tychże laud i dokumentów swoich nie demonstrują, więc na przyszłej, da Bóg, Komisyi z limity niżej determinowanej przypadającej, wszystkie lauda i pretensyje

swoje demonstrować documentaliter mają i te iuxta prioritatem funkcji i pretensyi, non immutando ordinationem, decydowane i uspokojone być mają.

A że taryfa ducillaris et solidariae alleviationis bonorum praeaggravatorum dla nieuczynionej dotychczas rewizyi per officia Buscense, Grabowiecense et Horodliense bonorum novae locationis et in tariffa anni 1766 omissorum et non specificatorum, iuxta mentem dekretów Trybunału Radomskiego ułożona być ad praesens nie może, [653] przeto obligujemy jm. pana plenipotentą województwa naszego, aby na następujący Trybunał Radomski renitentes officiales w nieuczynieniu dotychczas rewizyi przypozwał i actionem z nimi promował.

Po zakończonej zaś lustracyi conformando se ad decretum ultimarium Trybunału Radomskiego anni 1757, też taryfę alleviationis bonorum praeaggravatorum na przyszłej komisji naszej uformować obowiązujemy.

Ponieważ zaś na terażniejszej komisji wszystkie desideria województwa naszego, w laudach dawniejszych ad decidendum nam praecommissa, uspokojone być nie mogą, przeto virtute datae potestatis per laudum boni ordinis anni elapsi i dawniejsze, też komisją naszą do roku jednego, to jest dnia 20 stycznia w roku przyszłym 1761 przypadającego limitujemy i odkładamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 20 miesiąca stycznia roku 1760.

A[dam] M[yszka] Chołoniewski podkomorzy bełski m.p., J[ózef Stanisław] Radecki st[olnik] b[uski], A[ntoni] Wydźga s[tolnik] g[rabowiecki], Józef z Poradowa Rulikowski p[odczaszy] b[ełski], Józef Bednedykt Leszczyński podstoli horodelski, Stanisław Prek c[ześnik] b[uski], Feliks Świeżawski skar[bnik] beł[ski] m.p., Felicjan Rostkowski starosta kopajgrodzki, J[ózef] A[ntoni] Lityński notarius castrensis Belzensis m.p., Józef Grabowski m.p., Maciej Lipski komornik graniczny bełski, komisarz delegowany województwa bełskiego

^{a-a} słowa podkreślone ^{b-b} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^{c-c} słowa dopisane na dole strony tą samą ręką, we właściwym miejscu znak E

268. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 25 sierpnia 1760 r.

1. *Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 25 sierpnia 1760 r. – Warszawa, 12 czerwca 1760 r.*

Druk: AS 1733-1763, s. 489-491.

2. *Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 25 sierpnia 1760 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum)*, s. 661-662 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Wyczółkowski w dniu 25 sierpnia 1760 r. [feria 2 in crastino festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1760].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1647.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjachawszy się ad locum consultationum województwa naszego tu, do Bełza, na dzień dzisiejszy uniwersałem J.K.M. p.n.m. przedsejmowym determinowany, widząc przychylne J.K.M. dla dobra R.P. starania, za którego panowania pożądanym dotąd cieszymy się pokojem, idziemy z powinnym Maiestati pro cura et solitudine o dobro ojczyzny podziękowaniem i w osobach j.w. ichm. panów posłów naszych, niżej wyrażonych, złączwszy vota i serca nasze, z wyznaniem należytej wierności oddajemy rekognicyją i życzymy Najjaśniejszemu Panu świątobliwie i łagodnie, in dulcedine pacis panującemu, vivat prospere Augustus et cum non sit aeternus sit saltem diuturnus.

Na sejm zaś przyszły, w Warszawie agitować się mający, po obraniu unaniami voto za marszałka koła naszego w. jm. pana Felicjana Żulińskiego podczaszego owruckiego, e medio nostri posłów nemine contradicente, j.w. ichm. panów Makarego Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego, Antoniego Granowskiego starostę tarnogórskiego, Franciszka Świeżawskiego starostę pełczyńskiego, Michała Głogowskiego chorążego znaku pancernego j.o. ks. jm. [Michała Kazimierza] Radziwiłła hetmana wielkiego W.Ks.L. obraliśmy i tymże j.w. ichm. panom posłom naszym instrukcją fusius opisaną ad status Reipublicae podajemy. W której wyrażone desideria, nil quidquam praetermittendo na następującym, da Bóg, sejmie ciż j.w. ichm. panowie posłowie naszego województwa promowować obligantur.

Do j.o. ks. zaś jm. prymasa¹¹³⁸ i j.w. jm. pana hetmana wielkiego koronnego¹¹³⁹ e medio nostri delegujemy w. ichm. panów Felicjana Rostkowskiego starostę kopaj-grodzkiego, skarbnika horodelskiego i Antoniego Komorowskiego stolnikowicza buskiego. Którzy ichm. delegati za straż około praw i wolności, tudzież dobro publiczne, wdzięczność naszą oświadczyć i desideria niektóre instrukcją sobie [662] od nas daną wyrażoną proponować mają.

Które to laudum dla większego waloru podpisami rąk w. jm. pana marszałka koła naszego i w. asesorów stwierdzamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 25 sierpnia r. P. 1760.

Felicjan Żuliński podczaszy owrucki, marszałek m.p.

Maciej Lipski komornik graniczny województwa bełskiego, asesor m.p.

Józef Antoni z Litynia Lityński pisarz grodzki bełski, asesor m.p.

Wojciech z Litynia Lityński podstoli lubaczowski, asesor m.p.

Ignacy Bystrzanowski asesor m.p.

¹¹³⁸ Władysław Aleksander Łubieński arcybiskup gnieźnieński, prymas.

¹¹³⁹ Jan Klemens Branicki wojewoda krakowski, hetman wielki koronny.

3. *Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 25 sierpnia 1760 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum)*, s. 665-673 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Wyczółkowski w dniu 25 sierpnia 1760 r. [feria 2 in crastino festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1760].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1649-1659.

Instrukcja na sejm ordynaryjny w roku terażniejszym 1760, w Warszawie agitować się mający, j.w. jm. panu Makaremu Kurdwanowskiemu stolnikowi lubaczowskiemu, Antoniemu Granowskiemu staroście tarnogórskiemu, Franciszkowi Świeżawskiemu staroście pełczyńskiemu, Michałowi z Głogowca Głogowskiemu chorążemu znaku pancernego j.o. ks. jm. [Michała Kazimierza] Radziwiłła hetmana wielkiego litewskiego, posłom od prześwietnego województwa bełskiego obranym, spisana w Bełzie, dnia 25 miesiąca sierpnia roku 1760.

1. Jako ojcowskie, ustawiczne J.K.M. p.n.m. pieczołowanie w pożądanym doznawamy skutkach, tak j.w. posłowie przy powinnej Majestatowi pańskiemu rekognicy najgłębsze, imieniem całego województwa naszego, złożą dziękczynienie. Przyłączą oraz głosy swoje do J.K.M. p.n.m. i stanów R.P., aby przed zaczęciem sejmu, ante omnia, ewakuacja wojsk cudzoziemskich z granic polskich nastąpiła, gdyż sub armis sejmy według prawa agitować się nie powinny.

2. Ażeby po zaczęciu lub zagajonym sejmie J.K.M. p.n.m. naznaczył z senatu kilku niepodejrzanych i dobrze życzących senatorów oraz j.w. marszałek poselski lub łaskę trzymający po dwóch z prowincji posłów lub więcej, którzy by należycie wyegzaminowali i roztrząsali, co z kluby prawa wypadło i żeby zaraz sposoby przyzwoite obmyśleli, jakoby to w obręb prawa wprowadzić i na dalszy czas od podobnych bezprawii zagrozić drogę.

3. Głos wolny najpierwszym jest fundamentem i wsparciem wolności naszych, tak przestrzegać będą j.w. posłowie nasi, aby w najmniejszym punkcie na przyszłym sejmie nie był naruszony, i owszem, dopraszać się będą, aby dawniejsze konstytucje ubezpieczające głos wolny reasumowane [666] były.

4. Wiadoma każdemu nieszczęśliwa sytuacja całej Ukrainy i podolskiego województwa, że coraz bardziej hultajskie swywole in summum idą, oraz i cała ojczyzna nasza teraz najbardziej periculis et ictibus jest eksponowana, potrzebuje zatem nieodwłocznego zmocnienia sił i ubezpieczenia swojego, więc instabunt ichm. panowie posłowie, aby aukcja wojska upragniona i kiedy bardziej jak w terażniejszej ojczyźnie naszej niebezpiecznej sytuacji permaxime potrzebna, do skutku była przyprowadzona. Że zaś to zmocnienie sine fundo obejść się nie może, dlatego ciż j.w. posłowie consilio iuncto z w. posłami innych województw o regularnej i punktualnej płacy pomyśleć mają i zdania swoje przyłączą. Ad hunc finem najpotrzebniejsze jest domowej ekonomii wprowadzenie.

5. Głośnie i jawne w całej Europie terażniejszej wojny przez czas nie miały przeciągi, a o granice nasze tykające i przez przechody wojsk cudzych każdemu z nas są w konsyderacyi. Które potencyje między sobą wojujące do traktatu skłaniać się mogą, więc

do konferencji z postronnymi monarchami komisja przeznaczona być powinna. Którzy naznaczeni komisarze, amore boni publici aby tak interesa ojczyzny utrzymywać raczyli, żeby żadne kraju naszego avulsa ani komutacją proponowaną zezwalać ważyli się, sub nullitate attentatorum, oraz aby ciż j.w. komisarze dopomnieli się nagrody poczynionych szkód i krzywd przez przechodzące wojska cudze obywatelom kraju naszego.

6. Konstytucja anni 1726¹¹⁴⁰ uformowała korekturę Trybunału Koronnego, która dosyć ad omnes casus określona, więc nie tak poprawienia tegoż prawa, jako bardziej seriam tej korektury i wszystkich praw executionem, aby stany R.P. ułożyły i aby sposoby wynalezione były, do innych te przydają się. Primo, aby ze wszystkich województw, [667] ziem i powiatów na Trybunał legitime obrani bywali deputaci. Secundo, beneficium ex vi legis skróceniem procesu aby określone być mogło. Tertio, dla prędszej spraw zagęszczonych akceleracyi aby się mogły Trybunały w prowincjach dystyngwować, Małopolska aby swój Trybunał miała w Lublinie i we Lwowie, a zaś Wielka Polska w Piotrkowie i w inszym sposobnym miejscu, prezydentów duchownych Mała Polska lwowskiego, Wielka Polska gnieźnieńskiego mają.

7. Dylacje wszelkie prawem są abrogowane w Trybunałach, aby tylko była naj-sprawiedliwsza more prowincyi litewskiej, aby communicatio documentorum ^apraeivum iuramento^a od strony stronie ab invicem ante definitivam sententiam być mogła pozwolona dla dalszego zapobieżenia zruszania powagi dekretów trybunalskich, co j.w. posłowie in facie ordinum R.P. proponować będą.

8. Ziemstwa że niemal po wszystkich województwach poupadały i przeto zagęszczenie spraw w Trybunałach dzieje się, więc aby te ziemstwa pluralitate votorum (salva jednak do osoby oppositione) obierane być mogły. Którzy jednak sędziowie pluralitate votorum electi in hoc subsellio nie więcej jak przez lat 6 trwać mają i aby przy urządach swoich w województwie stante functione more j.w. deputatów na Trybunał Koronny obranych zostawać mogli. Po wyjściu zaś lat 6, aby inne ziemstwo simili modo obierane było. Czas elekcyi in crastino sejmiku gospodarskiego może być oznaczony, o co j.w. posłowie dopominać się będą.

9. Wiele dóbr iuris terrestris do stanu duchownego umyka się, a przeto servitium Reipublicae diminuitur, więc aby stan duchowny (wyjąwszy księży świeckich, po których stan szlachecki capescit sukcesyją), ani zastawami, aniarendą dóbr szlacheckich nie mógł trzymać, alias wolno każdemu będzie tego dochodzić i za dowiedzeniem sumy na zastaw lub arendę, lub alio praetextu importowane stan duchowny tracić ma, a vindicanti ta suma dostać się powinna. A ten, który by się ważył dobra duchownym inwadiować, poenis arbitrariis ma być karany (salvis jednak modernis possessoribus). Zachowując jednak prawo o fundacyach de nova radice ad mentem konstytucyi [668] anni 1635¹¹⁴¹.

¹¹⁴⁰ Konstytucja sejmu 1726 r. „Trybunał Koronny” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 215-228).

¹¹⁴¹ Na sejmie 1635 r. uchwalono szereg konstytucji dotyczących różnych fundacji klasztornych (zob. *Vol. const.*, t. 3, vol. 2, s. 277 i nn.).

10. Tamy na Bugu i innych portowych rzekach, tyle konstytucyjami zakazane, że wszystkie et per maxime w Sławatyczach¹¹⁴², summum damnum nawigującym przynoszące, aby były zniesione, a kto by był refragarius, aby arbitrarie był karany i szkody iniuriatis ma wracać oraz z posesyi dóbr w Koronie będących dla prędszej akceleracyi w Trybunale Radomskim ma odpowiadać.

11. Cło Brześcia Litewskiego od statków Bugiem idących, że nad instruktarz prawem opisany przez skarb W.Ks.L. extorquetur, instabunt j.w. posłowie, aby abrogowane było.

12. Moneta nowa, w kraj nasz wprowadzona, jako summum damnum ojczyzny naszej przynosi, tak j.w. posłowie domówią się, aby j.w. podskarbiowie koronny i litewski dent rationem za dopuszczenie wprowadzenia onejże i aby stany R.P. wynaleźli sposoby lub do odwrócenia jej, lub do postanowienia jaka by była sprawiedliwa z niej quantitas.

13. Z niemąłą krzywdą R.P. Gdańsk podwyższył walor złota, zaczym upraszamy j.w. posłów, aby hunc abusum mocno remonstrować raczyli i etiam in casum, broń Boże, niedojścia sejmu, aby p.n.m. i j.w. senatorów o zapobieżenie w tej krzywdzie upraszali.

14. Księstwo kurlandzkie, że przez opatrność J.K.M. p.n.m. ubezpieczone i że najjaśniejszy królewic¹¹⁴³ inwestygowany tymże księstwem, jako też i feudum najjaśniejszemu synowi swemu, ze krwi Jagiellońskiej pochodzącemu, oddać raczył, a tym sposobem patrimonium Reipublicae asekurowane zostało i ubezpieczone, dlatego j.w. posłowie powszechną i jak najżywszą najjaśniejszemu Majestatowi wyrażą i oświadczą za to rekognicyją.

15. Instabunt w. ichm. posłowie, aby indygenaty i nobilitacyje wszelkie [669] non admittantur.

16. Konwikty nowo erygowane z wielką przeszkodą do instrukcyi i promocyi uboższym, dlatego aby te abrogowane były i aby wszelkie studia po akademich i szkołach more antiquo traktowane były, dopomnieć się należy j.w. posłom naszym.

17. W sprawach granicznych ex nexu prawa haeres ductum lucrans z 6 świadkami genere sibi similibus przysięgać musi, bona zaś iuris regalis tylko per subditos. Co że się z krzywdą dóbr ziemskich dzieje, że chłopci sami, nie wiedzący z dokumentów granic, tylko ex sola nuda narratione, a przy tym ex natura sui pragnący gruntów, przypuszczeni bywają ad iuramentum, dlatego j.w. posłowie nasi instabunt, aby in talibus causis, gdy lucrabit ductum capitaneus, sam ex persona sui cum duodecem subditis tegoż starostwa, które trzyma, in ultimo scopulo przysięgał.

18. Sprawom granicznym inter bona terrestria et regalia prawo koronne forum Trybunału Koronnego naznaczyło, przecież inne subsellia in discussionem takich spraw wdają się, dlatego j.w. posłowie nasi domówią się, aby te sprawy nie in alio, tylko in foro tribunalitio sądzone były, praevia impetitione per haeredes bonorum ad mentem statuti Regni commissione. A które takim sposobem determinowane będą, aby żaden

¹¹⁴² Sławatycze, miasto w woj. brzeskim litewskim (ob. wieś, stolica gminy w pow. bialskim, woj. lubelskim).

¹¹⁴³ Królewicz Karol Krystian książę kurlandzki, syn Augusta III.

sąd in cognitionem wdawać się illius commissionis nie mógł, et hoc in puncto reasumptionem constitutionum de validitate comissionum upraszać będą.

19. Poselstwa do dworów cudzoziemskich wyprawienie lub rezydentów do sąsiedzkich potencji, tak dla utrzymania powagi R.P. i równego ze wszystkimi monarchiami udzielności zaszczytu, recommendatur pamięci j.w. ichm. panom posłom, aby takowe poselstwa ichm. księża opaci według prawa odprawowali [670] z dochodów swoich, na publiczny dobra pospolitego expens składając corocznie sumę.

20. R.P. w każdej materii sprawom opisała forum do odpowiadania, a przecież forum duchowne causas iuris terrestres do sądów swoich usurpative pociąga i jeszcze censuris ecclesiasticis mocno agrawować zwykło, zaczym hunc abusum tollendo, j.w. posłowie mocno domówią się, aby dawniejsze prawa hoc in puncto reasumowane były i aby forum spirituale solas causas spirituales, a nie iuris terrestres sądziło, sub nullitate decretorum.

21. Tyle praw i konstytucyi, aby w całej R.P. jednakowe miary, wagi i łokcie były, zaczym aby i w tym j.w. posłowie domówili się, żeby te prawa in executione były.

22. Nie mały abusus znajduje się, że j.w. starostowie alienis, contra mentem legis, konferują officia podstarostwa, sęstwa, pisarstwa i regencyjej, zaczym instabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby, jako mieć chce prawo, w. starostowie grodowi w tychże województwach byli possessionati et terrigenae, nie mniej officia terrigenis et non alienis extra palatinatum mającym posesyją, rozdawane były, mocno zalecamy.

23. Ponieważ województwa naszego z ziemią chełmską dotąd nie mamy rozgraniczenia, przeto ichm. panowie posłowie do rozgraniczenia województwa naszego z województwem ruskim i ziemią chełmską i województwem wołyńskim, etiam in casum (avertant Superi) niedojścia sejmu, komisiją wyjednać obligantur.

24. Instabunt ichm. panowie posłowie, aby j.w. wodzowie in praemium zasłużonym oficerstwa konferować raczyli, aby in postea pracujących lat swych spędzonych mieli rekognicyją. [671]

25. Zagęściły się diffugia in extraditione subditorum, zaczym in casum niewydania zbiegów in prima requisitione circa arestum, tedy carentia laboris kompensowana być powinna, oraz aby takim sprawom forum castrense illius districtus, skąd te zbiegi, było dla prędszego sprawiedliwości dojścia naznaczone, o co j.w. jm. panowie posłowie domówić się mocno powinni.

26. Także wiele w dobrach ziemskich, królewskich "popowiczów" znajduje się, którzy nulli subiacent iurisdictionis, zaczym wyjąwszy z nich jednego, który by captior był do poświęcenia, inni popowicze sub dispositionem pana tego, gdzie się rodził, iść powinni i iurisdictioni terrestri podlegać, jako i inni poddani mają.

27. Interes Akademii Krakowskiej i Zamojskiej z oo. jezuitami lwowskimi zachodzący j.w. posłowie nasi ad discussionem stanów R.P. przełożą.

28. Zasługi domu j.w. Ledóchowskich, to jest sukcesorów j.w. Stanisława Ledóchowskiego wojewody wołyńskiego, którzy mają od najjaśniejszej R.P. sumę 300 tys. za fatywę i koszta podczas marszałkostwa generalnego, tudzież za łaskę zdaną w Grodnie sumę 50 tysięcy seorsive deklarowaną, tudzież i brata jego j.w. Franciszka Ledóchowskiego kasztelana wołyńskiego, którzy mając z domem j.w. Jabłonowskich już procesami i dekretemi ewinkowaną, a potem przez dekret Trybunału Radomskiego na sejm

pro finali decisione odesłaną, ciż j.w. ichm. panowie posłowie całej R.P. rekomendować będą i upraszać mają, aby wskutek pomienionych deklaracji sukcesów prześwietnego domu j.w. starosta włodzimierski względem przerzeczonych pretensyi, ponieważ już W.Ks.L. [672] zupełnie zapłaciło (salvis tamen quietationibus, jeżeli ze skarbu koronnego co jest exolutum) odebrał.

29. Klusów¹¹⁴⁴ pod Krystynopolem¹¹⁴⁵ w powiecie województwa bełskiego inter haereditaria bona j.w. jm. pana wojewody kijowskiego¹¹⁴⁶ leżący, aby według dawnych laud i instrukcyi circa activitatem j.w. posłów wziął sui effectum i na przyszłym sejmie determinacją.

30. Otwarcie mennicy jest bardzo potrzebne, reparacja miast, handlów i rzemieślników, wprowadzenie i innych manufaktur ciż ichm. posłowie remonstrować będą.

31. Te wszystkie desideria nasze, wyż wyrażone, upraszamy j.w. posłów naszych, ażeby nil quidquam praetermittendo promowować i utrzymywać na przyszłym, da Bóg, sejmie blisko następującym raczyli, które activitati ich zaleciwszy, dla większej wagi podpisem rąk marszałka koła naszego i asesorów stwierdzamy. Działo się w Bełzie in loco consultationum solito, dnia 25 sierpnia r. 1760 ut supra.

32. Interes w. Rosochackich, niegdy w. [Mikołaja Franciszka] Rosochackiego ciwuna trockiego i pisarza grodzkiego wileńskiego sukcesorów, respektem sukcesyi na kilkakroć sto tysięcy potem na nich spadłej i przez j.w. Sapiehów dotąd trzymanej, który że już i dekretemi Trybunału Koronnego jest ewinkowany, a dotąd swojej determinacyi i satysfakcyi sortiri nie może, dlatego j.w. posłowie nasi in facie R.P. całej hanc retardationem przełożą i upraszać będą, aby ten interes effectum sui jako najprędzej [673] mógł sortiri.

33. Pretensya w. Żulińskich, niegdy w. Aleksandra Żulińskiego rotmistrza J.K.M. respektem bonifikacyi za odebranie rotmistrzostwa tegoż łanowego, krwawym potem czoła zasłużonego, które za dyspozycją R.P. odmienione w regiment, że dotąd według dawniejszych instrukcyi dla niedochodzących sejmów nie jest uspokojona, dlatego j.w. ichm. panowie posłowie o tę rekompensę domówić się mają tak, aby zasługi tegoż niegdy w. Aleksandra Żulińskiego non sterilescent i godni sukcesorowie jego ze skarbu koronnego mieć mogli satysfakcją.

Datum die et anno ut supra.

Felicjan Żuliński podczaszy owrucki, marszałek koła rycerskiego m.p.
Josephus Antonius de Litynia Lityński notarius castrensis Belzensis, qua assessor m.p.
Wojciech Lityński podstoli lubaczowski, asesor mancipium Mariae
Ignacy Bystrzanowski asesor mancipium Mariae

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

¹¹⁴⁴ Klusów (Kłusów), wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, jej grunty leżą w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁴⁵ Krystynopol, miasto w pow. bełskim (ob. Червоноград w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina) – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnyczence.

¹¹⁴⁶ Franciszek Salezy Potocki wojewoda kijowski.

269. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1760 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1760 r.*

Rp. CDIAUL, *Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum)*, s. 677 – oryginał; w grodzie bełskim obla-
tował Gen Michał Wierzbicki w dniu 15 września 1760 r. [feria 2 in crastino festi Exaltationis
Sanctae Crucis a. D. 1760].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1661.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, na dzień dzisiejszy ex praescripto prawa obradom sejmikowania niniejszego przypadającym, pod dyрекcją i prezyden-
cją j.w. jm. pana Franciszka Salezego ze Złotego Potoka na Krystynopolu, Tartako-
wie i Humanu Potockiego wojewody i generała ziem kijowskich, a starosty naszego
bełskiego, do elekcyi j.w. deputatów na przyszyły Trybunał Piotrkowski i Lubelski Ko-
ronny przystąpiliśmy et de unanimi consensu omnium za marszałka sejmiku teraz-
niejszego w. jm. pana Antoniego Prusaka Bieniewskiego podstolego grabowieckiego
obraliśmy.

A po obraniu marszałka do funkcyi deputackiej jednostajnym głosem zgodnych do
tej funkcyi, quos emerita virtus vocat, j.w. ichm. panów Antoniego z Prusów księżęcia
Jabłonowskiego starostę buskiego i Felicjana Żulińskiego podczaszego mściławskiego
uprosiliśmy, ac nemine contradicente za deputatów obraliśmy i te laudum electionis
j.w. deputatów podpisami w. marszałka koła rycerskiego i w. asesorów stwierdziliśmy.
Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 15 września 1760 r.

Antoni Prusak Bieniewski marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego pod-
pisuje się m.p.

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, asesor manci-
pium Mariae

Marcin z Lipiego Lipski miecznik buski, podstarosta grodzki bełski, asesor mancipium
Mariae

Antoni z Głogowca Głogowski skarbnik grabowiecki, asesor m.p.

Leo Wydźga venator terrae Buscensis, regens castrensis Grabovecensis, asesor man-
cipium Mariae

Michael Radecki subdapifer Rzeczyceńsis, asesor m.p.

Jerzy Wężyk Widawski subdelegat grodzki bełski, asesor m.p.

270. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1760 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 16 września 1760 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 681-684 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Ludwik Popielnicki w dniu 16 września 1760 r. [feria 3 post festum Exaltationis Sanctae Crucis proxima a. D. 1760].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1663-1669.

My rady, dygnitarze i urzędnicy wraz z obywatelami województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, przy intymacyi j.o. ks. jm. Antoniego z Prus Jabłonowskiego starosty buskiego, meritis et virtutibus z imienia i osoby swojej w całej R.P. zaszczyconego, do obrad sejmiku boni ordinis na dniu dzisiejszym prawem pozwolonym przystąpiliśmy i za marszałka koła naszego, za zgodnym wszystkich pozwoleniem w. jm. pana Józefa Grzymałę łowczego horodelskiego obraliśmy.

Pod którego dyrekcyją, przy zasiadających i uproszonych w. ichm. panach asesorach, co się tyczy j.w. jm. pana komisarza na prześwietny Trybunał Radomski, j.w. jm. pana Jędrzeja Rzeczyckiego starostę rzeczywistego, na rok przyszły 1761 z województwa naszego za komisarza uprosiliśmy i obrali, którego niniejszym laudum upraszamy, aby na przypadającą w roku przyszłym Komisją radomską zjechać i w interesach województwa naszego activitate sua succurere raczył.

Chcąc zaś województwo nasze mieć w jak najlepszym porządku, takową czyniemy dyspozycyją. Iż ponieważ w. jm. panu Józefowi Radeckiemu stolnikowi buskiemu, kasę województwa naszego trzymającemu, też kasjerstwo w przyszłym kończy się roku, więc na rok przyszły 1761 do kasjerstwa w. jm. pana Antoniego Wydżę stolnika grabowieckiego upraszamy. Który to w. jm. pan kasjer podług taryfy ułożonej podatek czopowego i szelężnego przez delegowanego od siebie jm. pana subkolektora wybierać będzie, a wybrawszy, ante omnia dług i pretensyję w. jm. pana Szymona Przyłuskiego starosty hadziackiego, dekretami grodzkimi i Trybunału Radomskiego do zapłacenia przysądzone, uspokoić i wypłacić obligujemy. Z których wszystkich pretensyi, tudzież i procesu na województwie naszym otrzymanego, tenże w. jm. pan Przyłuski kwitować powinien.

A że z wybranego czopowego i szelężnego przez w. jm. pana Józefa Radeckiego stolnika buskiego podatku czas kalkulacyi na przypadającym czasie kongresu po święcie św. Trzech Królach przypadającego, kalkulacyję z wybranych podatków aby uczynił, upraszamy. Z której kalkulacyi, jeżeli się jakowe sumy zostające pokażą nad ekspensowane pro interesse województwa naszego, takowe in satisfactionem nastąpiących przez dawniejsze lauda deklaracyi, considerando prioritatem concurrentium w swoich pretensyjach według laud cedere powinni, a pro meliori ordine et notitia znajdujących się z pomienionych [682] laud pretensyi wszyscy, mający takowe pretensyje, registr,

in ordine skonotowania aby był spisany, na czasie blisko przypadającego kongresu we dwie niedziele od aktu terażniejszego popisywać się mają.

Plenipotencyja zaś, ponieważ w tym roku jm. panu Maciejowi Lipskiemu komornikowi granicznemu bełskiemu zakończyła się, więc na miejscu jego jm. pana Wita Rosochackiego upraszamy i wyznaczamy. Któremu in vim fatyg i pracy sumę tysiąc złp naznaczamy na rok jeden, na drugi zaś rok jm. pana Jerzego Wężyka Widawskiego subdelegata grodzkiego bełskiego obieramy i wyznaczamy.

Którzy ichm. panowie plenipotenci, w czasie funkcyi swojej wyznaczeni, czułość wszelaką około dobra województwa naszego mieć et quam integerrime starać się mają, odebrawszy naznaczoną sobie in vim fatyg od w. jm. pana kasjera kwotę, na czas przypadający Trybunału Radomskiego Komisyi na początku onegoż jachać i znajdować się powinni, i staranie we wszystkich generalnie interesach tak w Trybunale, jako i na kondescensjach tudzież w grodach przypadających czule mieć mają. Papiery wszelkie, jako to dekreta i insze do interesów powierzone i dodane jm. pan Maciej Lipski komornik graniczny bełski, przeszły plenipotent jm. panu Witowi Rosochackiemu, terażniejszemu województwa naszego plenipotentowi, wraz z informacją wszelkich interesów oddać ma. Procesa zaś wszelkie przez staranie tegoż jm. pana plenipotentą przeszłego ex re województwa na kimkolwiek otrzymane, temuż jm. panu Lipskiemu publikat, kontrowersyi, adjudykatów, dekretów pro processu ad hucusque nastąpione ustępujemy.

A że j.o. ks. jm. [Antoni Barnaba] Jabłonowski starosta buski oświadczając przychylność swą województwu naszemu, ksiąg ziemskich buskich w grodzie lwowskim znajdujących się windykacją swoim kosztem oświadcza, więc do odebrania i windykowania onychże obligujemy i obieramy w. jm. pana Przybyszewskiego podstarościego grodzkiego buskiego i w. jm. pana Macieja Lipskiego komornika granicznego bełskiego. Którzy iunctim lub divisim zniósłszy się z sobą pro extraditione z ziemią lwowską do prześwietnego Trybunału Radomskiego lub Lubelskiego zapozwali i też księgi praevia comprobatione iuratoria per quem intererit od tejże ziemi windykowali.

Ze zaś w. jm. pan [Jan] Olbrycht regent grodzki bełski oświadcza województwu innego postanowić susceptanta, więc praesenti obligujemy laudo, aby we wszelkich generalnie grodach ichm. susceptę trzymający pro meliore securitate byli personae iuratae [683] et bonae fidei.

Ponieważ termin solucyi a vacantibus officiis zapłacenia chorągwi jm. pana [Stanisława] Łubkowskiego przypada feria 2 post Michaelis w roku terażniejszym [6 października 1760], więc upraszamy jm. pana [Jerzego] Widawskiego subdelegata grodzkiego bełskiego, aby tego terminu dopilnował i ab actu vacantiae ad mentem dekretu radomskiego zlikwidować raczył, a co się reszty będzie należało, dopłacił, lub co się przebranego by pokazało, na przyszłym kongresie do rezolucyi podał, za co wdzięczność zapisujemy.

Upraszamy oraz jm. pana Lipskiego komornika granicznego bełskiego, aby na termin kondescensyi post Andreae przypadającej w Józefowie¹¹⁴⁷ wraz z jm. panem Rosochackim, terażniejszym plenipotentem, zjechał i jako wiadomy interesom utrzymować raczył. Któremu za fatygę wdzięczność i rekompensę zapisujemy.

¹¹⁴⁷ Józefów, miasto w woj. bełskim (ob. w pow. biłgorajskim, woj. lubelskim).

Że zaś z dekretów prześwieznego Trybunału Radomskiego wypadłych, respectu alleviationis praeaggravatorum et indagacionis, kondescensyie ob retardationem ichm. oficyjalistów, od województwa naszego salariowanych, swego nie wzięły skutku, więc niniejszym ultranee obligujemy laudum ad seriam executionem praemissorum decretorum jm. pana terazniejszego plenipotentia naszego, że in quantum by ex occasione ichm. oficyjalistów modo quo jakowa była retardacyja, tedy conformando se do dekretów trybunalskich radomskich, o to iure agere raczył.

Ponieważ zaś tak z laud przeszłych na sejmikach boni ordinis i kongresach powypadały asygnacyje do j.w. jm. pana kasjera, więc o to samo i teraz upraszamy, ażeby tymże asygnacyjom zadość chciał uczynić, osobiwie sukcesorów niegdy jm. pana Stanisława Białobockiego stolnika ciechanowskiego i Antoniego Biestrzykowskiego uspokoić.

Kompensując zaś wdzięczność ichm. panów Jana Zakrzewskiego, Jędrzeja Bobeckiego, Aleksandra Zajączkowskiego, Wojciecha Czyżewskiego obywatelów województwa naszego, onymże po 100 zł praesenti laudo obiecujemy i naznaczamy. Że zaś pretensya j.w. jm. pana Franciszka Świeżawskiego starosty pełczyńskiego, tak względem dawnego concernentis za funkcją ojca niegdy w. jm. pana Jana Świeżawskiego stolnika grabowieckiego [s], jako i za terazniejszą przez niegoż chwalebnie odbytą, zachodzą, więc tych wszystkich registr spisany na kongresie przypadającym spisać, podać ma oraz za funkcją swoją jm. pan Jan Polanowski ^apodczaszy horodelski^a za funkcye swoje odbyte, tudzież i w. [Makary] Kurdwanowski stolnik lubaczowski, Michał Wydźga podstoli bełski, Mikołaj Polanowski łowczy bełski z prowentów mających przez siebie trzymać kasę odebrać i skompensować ad mentem laudorum sobie oznaczone powinni.

Że zaś jm. panu Maciejowi Skomorowskiemu oznaczone za fatygę jego 500 zł, dotąd nie jest wypłacone, więc zalecamy odebranie onychże z kasy wojewódzkiej, osobiwie zaś jm. panu Maciejowi Lipskiemu nie są zapłacone [684] 300 złp za fatygę trzymanej plenipotencyi, to jest residuum nie jest wypłacone, więc jako takowy dług non patitur moram, o oddanie onychże w. jm. pana kasjera upraszamy. Inne zaś materyje, na terazniejszym akcie nie rezolwowane, do przyszłego, da Bóg, doczekać odkładamy czasu.

Które to laudum i w nim opisane punkta i desideria przyłączywszy, oraz żądanie konkurujących do funkcyi komisarskiej j.w. jm. pana Ludwika Wilgę starostę grabowieckiego i w. jm. pana [Aleksandra] Stadnickiego chorążego grabowieckiego, których w dalsze czasy kontentować nieodwłocznie deklarujemy i w. jm. panu marszałkowi koła naszego wraz z w. ichm. panami asesorami podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 16 miesiąca września r. P. 1760.

Józef Grzymała ł[owczy] h[orodelski], marszałek koła rycerskiego w[ojewództwa] b[ełskiego]

Leon Wydźga łowczy ziemie buskiej, r[egent] g[rodzki] g[rabowiecki], asesor mancipium Mariae

Jan Nepomucen z Głogowca Głogowski cześnik płocki, asesor mancipium Mariae

Karol Prek asesor mancipium Mariae

Adam Białobocki s[tolnikowicz] c[iechanowski], asesor mancipium Mariae

271. Zjazd gospodarski w Bełzie, 30 września 1760 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 30 września 1760 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 685-686 – oryginał; w grodzie bełskim oblatowano w dniu 30 września 1760 r. [feria 3 in crastino festi Sancti Michaelis Archangelis a. D. 1760].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1671-1673.

My dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, in virtute laudorum sejmików boni ordinis, z determinowaniem dla lepszego porządku województwa kongresów subsecutorum na dzień dzisiejszy, to jest 30 miesiąca września roku terażniejszego 1760, do Bełza zjechawszy się, przy prezencji j.w. jm. pana Adama Myszkii Chołoniewskiego podkomorzego województwa naszego jurysdykcją naszą kongresową in loco solito ufundowaliśmy.

A w dalszym progresie dyspozycji naszych, na dzisiejszym terminie agitować się mających, ponieważ intervenit konkurencja chorągwiów pancernej w. jm. pana [Stanisława] Łubkowskiego o zapłacenie pro vacantia urzędów sęstwa i komornikostwa ziemskich i cześnikostwa bełskich, i letkiej w. jm. pana Dzierżanowskiego pro vacantia komornikostwa granicznego bełskiego z dekretami w roku terażniejszym w Radomiu ferowanemi, z których termin płacenia feria 2 post festum Sancti Michaelis [6 października] w roku terażniejszym 1760 blisko nadchodzi, więc te uspokojenie mając za najpierwsze, obligujemy w. jm. pana kasjera województwa naszego, aby na poniedziałek nadchodzący, czyli sam zjechał, czyli swego subkolektora przysłał i zapłacił pomienionym chorągwiom contingens pro vacantia według dekretów, nie wdając się w płacenie pro successoribus demortui urzędu possessoris albo actualis, ab actu privilegii officialis, o co i list osobny do tegoż w. jm. pana kasjera piszemy.

Co zaś należy do innych konkurentów z pretensyjami, ponieważ nie wszyscy przytomni znajdują się, więc ułożenie prioritatis do przyszłego po Trzech Królach kongresu odłożywszy, przytomnych ichm. konkurentów pretensyje konotujemy, to jest w. Stefana Siestrzewitowskiego, Ignacego Zawadzkiego, Michała Krzywieckiego, Antoniego Dunina Rajeckiego, Antoniego Zglinickiego, Stefana Bzowskiego, Jana Tomaszewskiego, Jana Wojuckiego, 1758 anno, tudzież ichm. panów Jana Tomaszewskiego, Antoniego Biestrzykowskiego, Stefana Siestrzewitowskiego, Józefa Chylińskiego, Antoniego Dunina Rajeckiego, Stefana Bzowskiego, Antoniego Zglinickiego, Jana Wojuckiego, Jana Tomaszewskiego 1760, tudzież ichm. panów Antoniego Biestrzykowskiego, Aleksandra Zajączkowskiego, Wojciecha Czyżewskiego, także terażniejszego roku 1760 laudami boni ordinis i kongresowym po zł 100 onymże deklarowane, nie mniej sukcesorów w. niegdy Stanisława Białobockiego stolnika ciechanowskiego, dawnemi i terażniejszym boni ordinis laudami, jako też w. jm. pana Stanisława Grzymały cześnika halickiego, [686] laudo boni ordinis 1759 anno pretensyje do przyszłego kongresu do uspokojenia odkładamy.

Pokonotowawszy tedy wyż rzeczzone pretensyje, ponieważ i w. jm. pan kasjer nie jest przytomny i inni ichm. z pretensyjami swojemi na terażniejszym terminie nie likwidują się, więc tak connotatio reliquorum praetensionum, jako też i ułożenie prioritatis do przyszłego kongresu po Trzech Królach odkładamy. Interea w. jm. pana kasjera ze swego kasjerstwa wypłacenie ichm. praetendentibus, okrom wyżej wyrażonej ex vi decretorum kwoty zatrzyma i na to się podpisujemy. Działo się w Bełzie, in loco solito, die 30 septembris 1760 a.

A[dam] M[ysza] Chołoniewski podkomorzy bełskiego województwa, A[ntoni] Wydźga stolnik grabowiecki m.p., A[ntoni] z Ossy Oźga, M[ichał] Rzeczycki wł. ręką, Józef Gintowt Dziewiałowski l[owczy] l[ubaczowski], Ignacy M[ysza] Chołoniewski, Andrzej Olszewski k[omornik] g[raniczny] w[o]jewództwa i ziemi beł[skiej] m.p., M[aciej] Aleksander z Lipiego Lipski k[omornik] g[raniczny] w[o]jewództwa b[ełskiego] mancipium Mariae

272. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 16 marca 1761 r.

Sejmik zerwany.

Uniwersał Augusta III zwołującego sejmik przedsejmowy województwa bełskiego w Bełzie na dzień 16 marca 1761 r., wystawionego w Warszawie, 12 czerwca 1760 r., nie odnaleziono w grodach województwa. Tekst zapewne identyczny jak na inne sejmiki (zob. np. druk: AS 1733-1763, s. 662-664).

273. Powtórny sejmik przedsejmowy w Bełzie, 27 marca 1761 r.

Uniwersał Augusta III zwołujący powtórny sejmik przedsejmowy województwa bełskiego w Bełzie na dzień 27 marca 1761 r. – Warszawa, 21 marca 1761 r. Uniwersału nie udało się odnaleźć.

1. *Laudum powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 27 marca 1761 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 689 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Biestrzykowski w dniu 27 marca 1761 r. [feria 6 post festa Solennia Sacri Paschatis proxima a. D. 1761].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1675-1676.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, tudzież ziem i powiatów do niego należących, buskiego, grabowieckiego, horodelskiego i lubaczowskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, z mocy powtórnego uniwersału (po niedoszłych pierwszych sejmikach) najjaśniejszego K.J.M. Augusta III p.n.m. dnia 21 marca roku teraźniejszego 1761 w Warszawie datowanego, a na sejmik przedsejmowy do województwa naszego wydanego, zjechawszy się na dniu dzisiejszym, in loco consultationum solito, pod poważnym zagajeniem słodkimi usty j.w. jm. pana Franciszka Salezjusza na Krystynopolu, Tartakowie etc. Potockiego generała i wojewody ziem kijowskich, a bełskiego starosty, assumpto Dei nomine, którym wszelakie udoskonalają się obrady, za podaniem przez tegoż j.w. intymatora do łaski marszałkowskiej zgodnie ogłosiliśmy marszałkiem i dyrektorem koła naszego rycerskiego w. jm. pana Makarego Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego, a z przydanymi mu i uproszonymi w. ichm. panami asesorami obraliśmy i pożądaną zamysłów naszych chęcią z pośrodku siebie wybraliśmy i uprosili za posłów j.o. ks. jm. Antoniego Lubomirskiego miecznika koronnego, j.w. jm. pana Antoniego Wydźgę stolnika grabowieckiego, j.w. jm. pana Szymona Głogowskiego chorążego chełmińskiego, j.w. jm. pana Joachima Łosia starostę dereżańskiego, współobywatelów naszych. Którym instrukcją na sejm ręką w. jm. pana marszałka koła naszego rycerskiego i w. asesorów podpisaną, bez żadnej sprzeczki, zgodnemi głosy podawszy i tychże j.o., j.w. za aktualnych posłów uznawszy, sercami naszymi braterskimi obowiązaliśmy, aby funkcją swoją pro decore województwa naszego odprawując, w najmniejszym punkcie danej sobie instrukcyi odstąpić nie raczyli, ale onęż do skutku przeprowadzić chcieli.

Te zaś laudum rękami tak w. marszałka, jako ichm. asesorów koła naszego rycerskiego podpisane j.w. posłom wydane mieć chcemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 27 miesiąca marca r. 1761.

Makary Józef z Kurdwanowa Kurdwanowski stolnik lubaczowski, marszałek koła rycerskiego m.p.

Marcin z Lipiego Lipski miecznik buski, podstarości grodzki bełski mancipium Mariae Franciszek Świeżawski starosta pelczyński, asesor m.p.

Leon Wydźga łowczy ziemie buskiej, regent grodzki grabowiecki m.p.

Antoni J[oaachim] Żuliński mancipium Mariae

Kazimierz Skomorowski

2. Instrukcja dana posłom na sejm z powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 27 marca 1761 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 693-702 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Biestrzykowski w dniu 27 marca 1761 r. [feria 6 post Festa Solennia Sacri Paschatis proxima a. D. 1761].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1677-1685.

Instrukcja j.o. i j.w. ichm. panom posłom województwa bełskiego na sejm ekstraordynaryjny w Warszawie przypadający, od prześwietnego tegoż województwa bełskiego do utrzymania podana dnia 27 miesiąca marca roku 1761, in loco consultationum solito w Bełzie spisana.

Jak nieznośnie zmartwiona ojczyzna nasza, Polska, wewnętrznym ustanowionych praw swych, na których królestwa stoją, zapomnieniem, do ostatniego prawie nachylająca się upadku, tak dosyć leczy się uszczęśliwiona, kiedy pod miłym najjaśniejszego Augusta III, Monarchy i p.n.m. rządem, niech najdłużej rozciągać się mającym swobodnie dotąd, nie bez zazdrości postronnych narodów w okropnym zostających zamieszaniu, słodkiego zażywa pokoju. Który ojcowską nad nami chcąc pokazać pieczołowitość, do zagojenia rozszerzającej się coraz więcej pomnożoną fałszywą monetą zarazy podał medellam, dla prędszego w tym ratunku i bez poprzedzającej nawet senatorów rady, przez wydane po województwach i powiatach swoje uniwersały, oznaczwszy czas i miejsce ekstraordynaryjnego sejmu, w stołecznym mieście Warszawie przypadać mającego.

Na którym to sejmie, daj Boże, najskuteczniej dojść mającym, przezornie domówią się j.w. posłowie, aby moneta srebrna wszelaka krom starej, kiedy dla swej wielości z gruntu wyniszczona i wyrzucona być nie może, przynajmniej cenę swoją, szacując tyńf po groszy 18, szóstak bity po groszy 6 umniejszona została i przyprowadzona była, nie wkładając w nią jednak monety we środku żelaznej, [694] z wierzchu pobielanej, czyli tej podobnej z podłego materiału sporządzonej. Ta albowiem, za postrzeżeniem u jakowej osoby wszelkiego stanu i kondycji przez kogokolwiek szlacheckiego stanu odebrana, w grodzie publicznym prezentowana, na pierwszych przypadających roczkach grodu tegoż, ad instantiam instigatoris illius officii cum delatore przez wypadły dekret już nie in fiscum przysądzona być ma, ale wcale zniszczona, rozbita lub spalona być powinna. Ten zaś, u kogo by się takowa znajdowała fałszywa moneta i od niego odebrana była, tymże dekretem więzą niedziel 12 i tysiącem grzywien, osoby stanu szlacheckiego pro parte delatoris et officii per medium, innej zaś kondycji konfiskacją dóbr ruchomych i nieruchomych praecisa quavis do wyższego sądu appellatione, a Żyd poena capitis et simili confiscatione skarany być powinien.

Zapobiegając zaś jeszcze dostateczniej takowej monety fałszywej pomnożeniu, a raczej, żeby już odtąd z zagranicy do polskich krajów nie wchodziła moneta biała, ma wydać uniwersały swoje po skończonym zaraz sejmie podskarbi wielki koronny. Do którego uniwersału według dawnych praw pilność monety przynależy, aby podług konstytucji anni 1620¹¹⁴⁸ bądź cuiuscunque status [695] et conditionis nikt nie ważył się brać za granice za wszelkie towary monety srebrnej i oneż do kraju naszego wprowadzać, sub poenis supra exaratis in quovis iudicio et officio miejsca onegoż nad tym, który z takąż monetą przytrzymany lub onej extra Regnum szafować i wydawać waży się, nieodstępnie extendendas. Czego wszystkiego pilność przez też uniwersały j.w. podskarbiego wielkiego koronnego zalecone i oddane ma być.

Osobom znajdującym się na komorach, przykomórkach królewskich, tak w Koronie, jako i w W.Ks.L., aby wszystkie wozy, bryki, bagaże czyjekolwiek za granicę

¹¹⁴⁸ Konstytucja sejmu 1620 r. „Moneta” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 1, s. 270).

wychodzące, choćby posłów i ministrów zagranicznych, nawet i Najjaśniejszego Pana, jeżeli dla pokazania innym przykładu łaskawie permittit, przez tychże wyżej wyrażonych jako najdoskonalej rewidowane były. Do której pilności i zupełniejszego skarbu i dobra powszechnego ubezpieczenia, chorągiew letka z ordynansu j.w. hetmanów wielkich tak w Koronie, jako i w W.Ks.L. pro assistentia skarbowi koronnemu, a bardziej tymże komorom królewskim przydane być mają. Jeżeliby zaś pilnujące osoby komór królewskich kogo z takową monetą zagraniczną, zyskom swoim bądź jakąkolwiek przyczyną pobłażywszy lub zataiwszy, przepuścić miały, te, czyli jedne z nich simili poenae suprascripta ad instantiam cuiusvis in quovis iudicio et officio Regni subesse powinny.

Jako zaś ta w umniejszonej cenie moneta przez lichą podłość swoją żadnego ojczyźnie i osobom w niej będącym przynosić [696] nie może pożytku, tak dwojakie dla polepszenia onej, a przymnożenia dobrej w kraju naszym polskiej monety anteponent j.w. posłowie na sejmie sposobem.

Pierwszy sposób, ażeby zaciągnąć z zagranicy osoby takie, które by zamożne były w obfitość znacznych kapitałów, aby wszelkie koszta otwarcia mennicy i bicia monety zastąpili, przybrawszy w tę społeczność najznacniejszych miast naszych polskich bankierów. A ci wszyscy, aby podlegli dozorowi j.w. podskarbiego wielkiego koronnego oraz dwóch j.w. senatorów do tego wyznaczonych, uproszonych i wysadzonych, dostateczne pignus tym rządzenia mających. W których to mennicach wzięwszy próbę i wagę umniejszonych cen tynfów, zmiarkowawszy, wiele by potrzeba było franclicbru dla dodania ku porównaniu dobrej cenie dawniejszych starych tynfów i szóstaków, wyłączyć mennicom expens prowent należący, też mennicę otwierającym oznaczyć limitate czas, do którego ta miennica swoją ma mieć robotę, a po zamknięciu tejsze miennicy, jeżeliby się co pozostało z tej monety, w czasie otwartym za postanowioną cenę do tejsze miennicy niewydanej, już też moneta pozostała nie tylko ceny żadnej, ale i kurencyi w kraju naszym mieć nie powinna. Tę uczyniwszy w biciu nowej monety ostrożność, dawszy onej stempel jakowej inwencyi nowej i przezornej, aby w zagranicznych [697] krajach nie mógł być naśladowany, a w najmniejszym postrzeżeniu odmiany tegoż stempla, bądź przez wagę srebra umniejszającą się, bądź przez próbę zwyczajną z dobrym srebrem nie porównającą się, takowej monety stemplem, wagą i próbą nie zgadzającej się, najwcześniejsze zda się być obwarowanie przez uniwersał j.w. podskarbiego koronnego, aby też moneta żadnej ceny i kurencyi intra viscera Regni nie miała. Co gdy nastąpi, i już się pomnoży dobra moneta srebrna w polskim naszym kraju, żaden onej omnis status et conditionis nie ma się ważyć simili ut supra cautela et sub similibus poenis za granicę wywozić, ale w swoim własnym onej używać kraju. A tak pewne może być krajów naszych uszczęśliwienie, a szkodliwej zarazy z gruntu wykurzenie.

Drugi sposób, ale już ostatnie prawie ojczyźnie polskiej odbierający siły, przez otwarcie Gór Olkuskich, które jeżeliby konieczne utworzone być miały, a z nich bicie monety, tedy już mennica i fabryka z Gór Olkuskich żadnej osobie cudzoziemskiej, bądź najbogatszej i największego w poważaniu szacunku, powierzona być nie może, ale tak otwarcie tychże Gór, jako i bicie monety ma być oddane [698] w rękę jednej osoby polskiego i szlacheckiego stanu, takiej, która by dostateczny nie na bankach ani sumach, ale w dobrach dziedzicznych do odpowiedzi grunt mieć mogła. A w tejsze

miennicy bicie monety dobrej ma być podobnie złączone z monetą, której się teraz cena umniejszy, wykupując ją do miennicy za postanowioną cenę, naznaczywszy także limitate czas zamknięcia, a raczej zasypania tychże Gór, bicia monety i liczby do wielkości ma być wykuta, aby z gruntu nie огоłocić tego przynajmniej ostatniego szacunku kraju polskiego, ile teraz przez zgłodniałe postronne narody upragnionego, a w tychże Górach zawierającego się. Osobie zaś tej, która otwarciem Gór i biciem monety rządzić będzie, wyznaczyć z tejże mennicy, *demptis omnibus expensis* nagrodę przyzwoitą. A taż wybita moneta, jako się wyżej w pierwszym sposobie namieniło, za granicę wychodzić nie będzie powinna, *sub rigore in ibidem apposito*.

Tymczasem, niżeli przyjdzie otworzenie mennicy z pierwszego lub powtórnego sposobu, po ustanowionej cenie monety [699] domówią się j.w. posłowie, aby czerwonego złotego ważnego lub nieważnego, przecież wagę przyzwoitą mającego, nie inaczej płacenie i wydawanie być miało obostrzone i obwarowane, tylko *iuxta sonantiam konstitucyi anni 1717*¹¹⁴⁹ po złp 18, od czego wykonania aby miasto Gdańsk, władzy i prawom Królestwa Polskiego podległe, nie było oddalone, dojrzeć usilnie i domówić się nie omieszkają j.w. posłowie. Aby wysadzeni byli komisarze *ex senatorio et equestri ordine* w tymże mieście Gdańsku, aby in forma *decretandi* zupełny rząd ustanowili płacenie za zboże polskie złotem dobrym, nie więcej rachując czerwony zł jako po złp 18, oraz aby znieśli abusum wiele krzywdy inferentem korczyków gdańskich mierzących zboże, branie próbek z wielką szkodą, ale żeby była przez tychże komisarzy miara cechowa w ratuszu zawsze wisząca i mierzenie tegoż zboża sprawiedliwe, bez żadnego utrząsania i przygniatań, lecz w strych, jak należy. Któremu postanowieniu, gdyby się ciż obywatele miasta Gdańska sprzeciwić mieli, forum według praw dawnych w sądach zadwornych J.K.M. asesorskich do [700] onychże *sub poenis contraventionis* oznaczone być ma.

Domówią się jeszcze j.w. posłowie i to usilnie utrzymać mają, aby w zaciągnięciu sum wszyscy kredytorowie, jako dawali na tyńf po zł i groszy 8 *iuxta currentiam lege praescriptam*, tak i po wypadłej i nastąpionej redukcji terażniejszych tyńfów, tyle in specie odbierali złp, ile dawna tyńfami kwota wynosiła złp.

Przez słuszny wzgląd ozdobionego dawnością i zasługami w ojczyźnie imienia j.w. Pocijów, w których rękę hetmańskie wiernie z ucaleniem ojczyzny piastowanie zostawały buławy, instabunt nieodstępnie j.w. posłowie do Najjaśniejszego Pana, aby wakującą mniejszą pieczęć W.Ks.L. w ręce j.w. Ludwika Pocija strażnika W.Ks.L., w nagrodę i jego samego, i przodków jego ku ojczyźnie miłości i prac, z zupełnym uprzywilejowaniem oddać raczył, przez co do wdzięczności dobrotliwy ojciec synów ojczyzny pewnie zachęci.

Nie zapomną przy tym j.w. panowie posłowie oddać pańskiej Najjaśniejszego Pana pamięci oczywiste zasługi j.w. pana Antoniego Wydźgi stolnika grabowieckiego, dziś piąty raz z województwa naszego uproszonego posła, który nie tylko w wojskowej randze od roku 1715 przykładną ku pomocy R.P. czyni służbę, ale i na poselskich funkcjach z zaczynającym [701] się panowaniem Najjaśniejszego Pana, w najdłuższe, daj

¹¹⁴⁹ Konstytucja sejmu 1717 r. „Skarb koronny” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 143).

Boże, wieki, od roku 1736 wiernych swoich dla ojczyzny daje dowody sentymentów, aby sprawiedliwą prac swoich mógł odebrać nagrodę.

Po czym rekomendować także nie zaniedbają j.w. posłowie zasług domu w. Żulińskich, a mianowicie sukcesorów w. Aleksandra Żulińskiego rotmistrza J.K.M., aby za odebraną chorągiew należyta odebrali rekompensę.

Zapobiegając jeszcze wprowadzeniu z zagranicy w państwa nasze internum valorem nie mającej monety, która najwięcej przez zabronione handle Żydom konne i skórne wprowadzona bywa, upraszamy j.w. posłów, aby promowować raczyli, żeby końmi i wołami, i skórami Żydzi handlować się nie ważyli. Tak handlujący i monetę złą wprowadzający, od któregokolwiek osiadłego szlachcica postrzeżeni, i do poblizszego grodu zaprowadzeni, lege antiquius praescripta karani być mają. Którym obwinionym żadna protekcja nie ma być dana.

Przy dokończeniu zaś tej instrukcyi w materyi uniwersałem Najjaśniejszego Pana oznaczonej, znając dexteritatem prolatam j.w. obranych posłów, caetera activitati ichm. dajemy, usilnie obligując, aby ją we wszystkich punktach promowować i utrzymywać nie zaniedbywali. Która rękami w. marszałka koła naszego i asesorów od niego uproszonych podpisaną, authenticie j.w. w. posłom wydaną mieć chcemy. Działo się w Bełzie, [702] in loco consultationum solito, die et anno ut supra.

Makary Józef z Kurdwanowa Kurdwanowski stolnik lubaczowski, marszałek koła rycerskiego m.p.

Marcin z Lipęgo Lipski miecznik buski, podstarości grodzki bełski, asesor mancipium Mariae

Franciszek Świeżawski starosta pełczyński, asesor m.p.

Leon Wydźga łowczy ziemi buskiej, regent grodzki grabowiecki, asesor

Antoni J[oaachim] Żuliński mancipium Mariae

Kazimierz Skomorowski

274. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1761 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1761 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 713 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Marcin Wyczółkowski w dniu 14 września 1761 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1761].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1691.

My dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, tudzież ziemi i powiatów do niego należących, zjechawszy się na dzień dzisiejszy, prawem oznaczony, tu,

do Bełza, in loco consultationum solito, pod słodkim obrad naszych przez j.w. jm. pana Adama Myszkę Chołoniewskiego podkomorzego województwa naszego bełskiego zageniem, najprzód za podaniem zgodnemi głosy obraliśmy za najpierwszego dyrektora koła rycerskiego w. jm. pana Wojciecha Rosochackiego miecznika powiatu naszego grabowieckiego, a tak z przybranemi onemuż w. asesorami e gremio wszystkich obranemi, za zezwalającym wszech ogólnie podaniem obraliśmy i e gremio nostri wybrali j.w. na przyszły Trybunał, w roku terażniejszym zaczynać się mający, deputatów, to jest j.w. Feliksa Świeżawskiego skarbnika bełskiego i Antoniego z Głogowca Głogowskiego skarbnika powiatu naszego grabowieckiego.

Którzy to j.w. obrani deputaci aby ab actu electionis sua ad mentem legis funguntur praerogativa o zgodnym i niewątpliwym onych obraniu fide publica, praesenti testamur laudo. Które to laudum dla tym większego stwierdzenia w. jm. panu marszałkowi koła rycerskiego wraz z przydanemi w. asesorami podpisać i rękami onych stwierdzić dozwoliliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 14 miesiąca września, to jest w pierwszy poniedziałek po święcie Narodzenia Najświętszej Maryi Panny r. P. 1761.

Wojciech Rosochacki miecznik grabowiecki, marszałek koła rycerskiego podpisuje się m.p.

Leon Wydźga łowczy ziemie buskiej, jako asesor niniejsze laudum podpisuję m.p.

Mikołaj Radecki stolnikowicz ziemi buskiej, niniejsze laudum podpisuję m.p.

Józef Żuliński cześnik mściłowski, asesor podpisuję

Ignacy Rudnicki skarbnik żytomierski jako asesor

275. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1761 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1761 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 717-723 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Mateusz Kozerski w dniu 15 września 1761 r. [feria 3 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1761].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1693-1701.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego zjechawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, przy intymacyi j.w. jm. pana Adama Myszkę Chołoniewskiego podkomorzego bełskiego, meritis et virtutibus w województwie naszym i całej ojczyźnie pierwszemi funkcjami zaszczyconego, po zakończonym i doszłym szczęśliwie na dniu wczorajszym sejmiku deputackim i obranych unanimitate et assensu j.w. ichm. panach deputatach na Trybunał Koronny, do sejmiku boni

ordinis na dzień dzisiejszy prawem naznaczonego przystąpiliśmy i za marszałka koła naszego zgodnym wszystkich zezwoleniem spirantibus astris w. jm. pana Ignacego Myszkę Chołoniowskiego podkomorzycy bełskiego, virtute ac innata dexteritate insignem obraliśmy.

Pod którego uszczęśliwioną dyrekcją, przy zasiadających w. ichm. panach i uproszonych asesorach, ponieważ w. jm. pan [Michał Tomasz] Wydźga podstoli bełski podany kandydatem od województwa na sęstwo ziemskie bełskie, przywilej J.K.M. p.n.m. na toż sęstwo pokazał i przysięgę według formy w statucie koronnym wyrażonej na pomienione sęstwo coram dignitariis et nobilitate tota, na sejmik terażniejszy congregata, przez j.w. jm. pana podkomorzego bełskiego dyktowaną, według konstytucji anni 1726¹¹⁵⁰ wykonał, więc onego za aktualnego i należytego sędziego ziemskiego przez nas obranego, przywilejem J.K.M. stwierdzonego, a teraz przysięgłego, uznajemy.

Za komisarza zaś na rok tylko jeden przyszły 1762 j.w. jm. pana Józefa Benedykta Leszczyńskiego podstolego horodelskiego, sędziego grodzkiego łuckiego nemine contradicente, unanimi ore et voce uprosiliśmy i obraliśmy. Który to j.w. komisarz personalitate et innata dexteritate sesyją na Trybunale Radomskim zaszczyścić zechce et pro gloria obsequii interesom tak województwa naszego, jako i całej R.P. illo in subsellio mieszczącym się i sądzącym succurrere raczy.

A że R.P. [718] dla ubezpieczenia commertiis, skąd największe na wszytkie królestwa wypływają bogactwa, nie tylko tam, grobel, jazów na rzekach portowych zabroniła, ale też wszytkie zawady znosić kazała, dla wolnej nawigacyi w Sławatyczach¹¹⁵¹, zaś po zniesionych młynach niektórych jeszcze gorsza przeszkoda pokazała się, bo woda przy obróconym staraniem i usilnością Bugu, rowami umyślnie do holendrów przetrzęniętymi wylewa się, rozlewająca się niemi nie może wystarczyć dla przechodzenia statków, jako tedy znamy wspaniałe j.o. ks. [Michała Kazimierza] Radziwiłła wojewody wileńskiego, hetmana wielkiego W.Ks.L. serca sprawiedliwe sentymenta, dalekie od czynienia krzywdy współobywatelom swoim, wiernie go kochającym, sentymenta, a bardzo łatwe i skłonne do czynienia dobrze, więc upraszamy w. jm. pana Leszczyńskiego, na rok przyszły obranego komisarza, aby do j.o. ks. jm. wojewody wileńskiego, hetmana wielkiego W.Ks.L. dojechał, imieniem województwa naszego upraszał, abyśmy dalszej tej publicznej i każdego z nas własnej nie mieli krzywdy, aby j.o. księżę jm. wojewoda wileński przy tak obfitych swych intratach, dla dobra publicznego tych małych ustąpił pożytków, a z przykładowej swej sprawiedliwości tamy na rowach pozabijać, które potrzebne rowy dobyć kazał. Zgoła abyśmy wolną mieć mogli nawigacją, a nieśmiertelną i j.o. ks. jm. wojewody i jego wielkiej familii zapiszemy wdzięczność. Oraz upraszamy w. jm. pana marszałka koła naszego, aby eo nomine i list do j.o. ks. jm. hetmana wielkiego W.Ks.L. imieniem całego województwa napisać raczył. Jeżeliby zaś ani listowna o to prośba, ani remonstracyje j.w. jm. pana komisarza nie sprawiły w his łatwości, obligujemy w. jm. pana plenipotenta naszego, aby prawnie o to agat.

¹¹⁵⁰ Konstytucja sejmu 1726 r. „Trybunał Koronny” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 215-228).

¹¹⁵¹ Sławatycze, miasto w woj. brzeskim litewskim (ob. wieś, stolica gminy w pow. bialskim, woj. lubelskim).

Do attentowania której sprawy i innych różnych tak w Trybunale [719] Radomskim, jako et in quovis foro et subsellio mieszczących się, za plenipotentą w. jm. pana [Jerzego Wężyka] Widawskiego cześnika czernihowskiego, subdelegata grodzkiego bełskiego unanimitate voce na lat 3 obraliśmy i postanowiliśmy. Który to jm. pan plenipotent spraw wszelkich i interesów województwa naszego atentować contra decreta vim legis sapientia akcją promować ma i powinien będzie, któremu in vim fatyg po 1000 złp corocznie przed wyjazdem do Radomia przez w. jm. pana kasjera wypłacić się mającym naznaczamy, ac pro litis expensis procesów wszelkich cura et studio jego otrzymać się mających ustępujemy, salvis negotiis commodo województwa cedendis et vindicendis.

A że w. jm. pan [Szymon] Przyłuski starosta hadziacki prowizyi i procesu ustępuje, 6 tys. złp wypłaceniem kontentując się, więc upraszamy w. jm. pana [Józefa] Radeckiego stolnika buskiego, aby z kasy terazniejszej 3 tys. złp zapłacił i kwit de persoluto, jako też z prowizyi i procesu grodowy otrzymał. Za którą w. jm. pana starosty hadziackiego łatwość wdzięczność na sercach naszych zapisawszy, resztującą sumę 3 tys. złp z przyszłej kasy zapłacić i uspokoić przyrzekamy.

A ponieważ dekret trybunalski radomski między województwem naszym a w. [Szymonem] Przyłuskim starostą hadziackim comportationis documentorum pro feria 2 post festum Sancti Michaelis Archangeli [5 października 1761 r.] coram actis castrensibus Horodlensibus wypadł, na któren to termin, gdy dla atentowania spraw w Lublinie na województwie naszym zjechać i one komportować niepodobna, ale anticipando terminum tenże jm. pan starosta hadziacki chce papiery pomienione oddać, więc obligujemy jm. pana plenipotentą, aby też papiery, praevio summario, ex nunc odebrał. Z których odebranych tegoż w. jm. pana starostę hadziackiego kwitujemy et a quavis impetitione praemissorum uwalniamy.

Desiderium jm. pana [Wita] Rosochackiego, przeszłego plenipotentą, do przyszłego sejmiku odkładamy. Procesów wszelkich jego staraniem [720] nastąpionych ustępujemy oraz obligujemy, aby papiery wszelkie do spraw województwa naszego należące, tak od w. jm. pana [Macieja] Lipskiego komornika granicznego bełskiego odebrane, jako cura jego przybyłe do rąk j.w. jm. pana Widawskiego terazniejszego plenipotentą, praevio summario oddać raczył.

Uspakając pretensje tak za funkcje deputackie, poselskie i inne, jako to primario sukcesorów śp. w. jm. pana [Andrzeja] Preka skarbnika grabowieckiego, za spustoszenie wsi podczas inkursyi moskiewskiej, 2 tys. złp anterioribus laudis oznaczone, nie mniej w. jm. pana Samuela Głogowskiego stolnika żydaczowskiego, ojca i Antoniego Głogowskiego skarbnika grabowieckiego, obranego ad praesens na Trybunał Koronny deputatą, dawne i terazniejszą funkcją deputacką, tudzież śp. Cyriaka łowczego buskiego, Maurycego podczaszego grabowieckiego, Radeckich, w. jm. pana [Franciszka] Świeżawskiego starosty pełczyńskiego za funkcje ojca swego zatrzymane i przez siebie chwalębnie odbyte, nie mniej w. jejm. pani Węglińskiej miecznikowej horodelskiej za delegacją przez inkursyją wsi uchwałami oznaczone, jm. pana Antoniego Węglińskiego sędziego grodzkiego horodelskiego za funkcją deputacką, jako też i w. jm. pana [Wojciecha Józefa] Węglińskiego podstolego buskiego za funkcją poselską, tym wszystkim ichm. pretendantom za różne funkcje na przyszłej komisji iuxta turnum satysfakcją obmyśleć deklarujemy.

Mając kompasją nad znaczną konflagratą ichm. panów Walkiewicza, Łochowskiego i Poznańskiego, onym po zł 200 do wypłacenia z kasy oznaczamy i sposób wypłacenia na przyszłej wojewódzkiej komisji obmyśleć przyrzekamy.

Mając zaś wzgląd na zasługi śp. w. jm. pana [Stanisława] Białobockiego regenta ziemskiego bełskiego circa acta terrestria curam mającego, więc rekompensę sukcesorom śp. jm. pana Białobockiego dawnymi laudami przyobiecana, [721] na tymże przyszłym kongresie, czyli komisji, obmyśleć deklarujemy.

Uspakajając także pretensyje ichm. panów Siestrzewitowskiego, Bzowskiego, Michała Krzywieckiego, Macieja Rozwadowskiego, Ignacego Zawadzkiego, Aleksandra Zajączkowskiego, Wojciecha Czyżewskiego, Piotra Jankowskiego, sukcesorów Rajackiego, Józefa Wróblewskiego, Antoniego Bystrzykowskiego, Kazimierza Stachnik Skomorowskiego, jako swoją, iuxta lauda, mieć dla siebie powinni satysfakcją, tak tymże ichm. zapłacenie, jednym in toto, drugim in parte, ponieważ niektórzy już participarunt od w. jm. pana stolnika buskiego, salvis quietationibus naznaczamy.

Pretensyje jm. pana Antoniego Żulińskiego względem egzakcyi czopowego do komisji odkładamy, któremu na tejsze wojewódzkiej komisji, jak się będzie należało, satysfakcją obmyśleć deklarujemy.

A że podatek czopowego i szelężnego w naszym województwie znajdujący się, bardzo jest szczupły i in satisfactionem dłużników i pretendentów z dekretów trybunalskich radomskich przychodzących nie wystarcza, przez co województwa nasze procesami oneratur, więc chcąc mieć województwo nasze uwolnione od impedymentów prawnych, za zgodą województwa naszego i wszystkich obywateli mocnym o to domówieniem się podatek kołowego ze wszystkich wsiów i miasteczek na 2 roki uchwalamy, to jest aby od każdego koła młyńskiego, dębnego, rudniego, amernianego, foluszowego, stępnego, tartakowego, rzecznego po zł 6, a od koła wieśnianego po zł 3, mielnicy lub arendarze zapłacili, do czego każdy dziedzic i posesor sub poena duplicis pensionis adigere ma i powinien będzie. Podatek zaś ten kołowego i kurencja jego zaczynać się ma od Środoposcia w roku przyszłym 1762 i trwać ma przez lat dwie.

Do którego to podatku wybierania jm. pan subkolektor possessionatus od jm. pana kasjera postanowiony na Środoposcie Rzymskie tu, do Bełza, [722] corocznie zjechawszy, przez niedziel dwie exsolucyi, tak czopowego i szelężnego, jako też kołowego czekać ma i powinien będzie, kwitowym i groszowym zwyczajnem w dawnych laudach opisanym kontentując się. Po wyjściu zaś czasu dwóch niedziel viam executionis do odbierania od jm. pana kasjera ma mieć zlecone. In casum zaś renitentiae w oddaniu i w Bełzie, i circa executiones przez subkolektora forum grodu bełskiego sine apellatione naznaczamy.

A że w. jm. panu Józefowi z Krukowa i Radcza Radeckiemu stolnikowi ziemi buskiej kasjerstwo w terażniejszym skończy się roku, więc na rok przyszły 1762, już ab actu praesenti zaczynający się, w. jm. pana Antoniego Wydźgę stolnika grabowieckiego za kasjera upraszamy. Który to jm. pan kasjer odebrawszy od w. jm. pana stolnika buskiego podpisany remanent od podatków, do jego kasy należących retentorum i ex brachio sui obrawszy subkolektora, obywatela województwa tego, też retenta wybierać ma, a potem podatek czopowego i szelężnego dawniejszemi uchwałami postanowiony, jako też i kołowego niniejszym laudum uchwalony, w roku przyszłym o czasie środo-

postnym zaczynający się i wypłacać należący, jako najusilniej do wybierania egzekucyi i prosekucyi zalecić raczy.

Od tego zaś płacenia podatku kołowego młyny funditus zdezolowane i spustoszałe ichm. panów Macieja Skomorowskiego łowczego ciechanowskiego i Ignacego Bystrzanowskiego uwalniamy, nihilominus w. jm. pan stolnik buski, przeszły kasjer z kasy swojej na przyszłej wojewódzkiej komisyi, czyli kongresie, we dwie niedzieli po Trzech Królach [20 stycznia 1762 r.] w roku przyszłym przypadającym, kalkulacją uczynić ma.

Uważając znaczne prace, starania i koszta w. jm. pana Macieja Lipskiego komornika granicznego [723] bełskiego, przeszłego plenipotentą w interesach i sprawach województwa naszego, za funkcyi jego mianą pilność, temuż w. jm. panu Maciejowi Lipskiemu kompensując znaczne koszta, tak sumy z kasyjerstwa śp. w. jm. pana [Aleksandra] Świeżawskiego chorążego lubaczowskiego resztującej, dekretem grodzkim bełskim do zapłacenia przez j.w. książąt Sułkowskich naznaczonej, jako też procesu dawniej laudum ustąpionego, tudzież z dóbr Strzemilcza¹¹⁵² podatku czopowego i szelężnego ad hunc actum należącego, wraz z procesem i adjudykatami ustępujemy i do odebrania, i windykowania tak sum, jako i procesów temuż w. Lipskiemu zlecamy.

Nihilominus upraszamy w. ichm. panów urzędników i komisarzów, anterioribus laudis wyznaczonych, aby na przyszłą komisją we dwie niedzieli po Trzech Królach Rzymskich, w roku przyszłym 1762 przypadającą, zjechać raczyli i interesa według dawniejszych i teraźniejszego laudum, nic nowego nie uchwalając, rezolwowali i decydowali.

Które to laudum i w nim opisane punkta i desideria w. jm. panu marszałkowi wraz z ichm. panami asesorami podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 15 miesiąca września r. P. 1761.

Ignacy Myszka Chołoniewski podkomorzyc bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Maciej Aleksander z Lipego Lipski komornik graniczny bełski, koła rycerskiego asesor Mancipium Mariae

Jan Olbrycht regent grodzki bełski, asesor m.p.

B[artłomiej] Wydźga koła rycerskiego asesor m.p.

Wacław Russanowski stolnik inowrocławski¹¹⁵³, asesor

¹¹⁵² Strzemilcze, wieś w woj. bełskim (ob. Стремільче w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁵³ Rzekomy stolnik inowrocławski, urząd ten piastował w latach 1748-1761 Antoni Wolski, później otrzymał go Dyzma Trzebicki (piastował w latach 1761-1764).

276. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1762 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20 stycznia 1762 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 731-737 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Sobolewski w dniu 20 stycznia 1762 r. [feria 4 ipso die festi Sanctorum Fabiani et Sebastiani Martyrum a. D. 1762].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1703-1707.

My urzędnicy, dygnitarze i obywatele województwa bełskiego, na fundamencie laudorum boni ordinis, tak w roku blisko przeszłym 1761, jako i dawniejszych, do ułatwienia desideriorum nostrorum z dawniejszych uchwał województwa wynikających, na dzień dzisiejszy, 20 mensis ianuarii, to jest we dwie niedziele po święcie Świętych Trzech Królów Rzymskich oznaczony, do Bełza w roku teraźniejszym 1762 zjechawszy się i pod powagą prezydującego jw. jm. pana Adama Myszkę Chołoniewskiego podkomorzego województwa naszego, w konwencie wielebnych oo. dominikanów bełskich zasiadłszy, do ułatwienia zachodzących [spraw] wojewódzkich in virtute tam suprascripti laudi 1761, tudzież i dawniej następujących przystąpiliśmy interesów. A najprzód, ponieważ ichm. panowie Jerzy Wężyk Widawski cześnik czernihowski, subdelegat grodzki bełski i Jędrzej Witariski do wybierania podatków od w. jm. pana Józefa Radeckiego stolnika buskiego, województwa naszego kasjera naznaczeni subkolektorowie, rejestra wyborów podatków kołowego i kotłowego, czopowego i szelężnego oraz retentorum apud renitentes spisawszy, też rejestra in manus w. jm. pana stolnika buskiego oddali i na rzetelność onych do przysięgi zabierają się, przeto onych do zaprzysiężenia przypuszczamy na tę rotę: „Jako rejestra wyborów podatków kołowego, kotłowego, czopowego i szelężnego sprawiedliwie spisali i nad podaną w rejestrach kwotę nic więcej z województwa [732] nie wybrali, ani utaili, tak mi Panie Boże dopomóż i Niewinna Męka Chrystusa Pana”.

A ponieważ ciż ichm. pomienieni subkolektorowie jurament rotą wyżej opisaną wykonali, przeto onych od dalszej impetycy w tej mierze wolnych czyniemy. Ponieważ zaś jm. pan Tomasz Lipski destynowany od tegoż w. jm. pana stolnika buskiego do powiatów grabowieckiego i horodelskiego subkolektor, dla swojej, jako wyraża, słabości nie zjechał, tylko rejestra in manus w. jm. pana stolnika buskiego bez swego podpisu przysłał, przeto jurament tegoż jm. pana subkolektora do przyszłej, da Bóg, wojewódzkiej komisji odkładamy.

A zaś do kalkulacyi z rejestrów w. jm. pana Widawskiego i jm. pana Witarskiego przez nich podpisanych, jako też z rejestrem przez jm. pana Tomasza Lipskiego przysłanego, a przez w. jm. pana stolnika buskiego podpisanego przystępujemy.

Z których to wszystkich trzech rejestrów ponieważ pokazuje się przez ichm. panów subkolektorów wyżej wspomnianych z podatków kołowego, kotłowego, czopowego i szelężnego za lat dwie sumy generalnie 13 498 zł i gr 15 polskich, a zaś wydanej przez tegoż w. jm. pana stolnika buskiego za też lat dwie sumy et quidem w. jm. panu Ma-

ciejowi Lipskiemu komornikowi granicznemu bełskiemu i plenipotentowi przeszłemu województwa naszego [733] za lat 2 plenipotencji, krom 700 złp od w. ichm. panów Mierów wziętych, 1300 złp w. jm. panu [Kazimierzowi] Wydźdze cześnikowi bełskiemu pożyczone na spłacenie długu w. jm. panu Tymoteuszowi Zbrożkowi in rem sukcesorów w. jm. pana Polikarpa Kamińskiego windykującemu, wraz z prowizyją 3182 zł gr 15 polskich, sobie tenże w. jm. pan kasjer przeszły województwa naszego za funkcją poselską 1754 anni potrafił złp 2000, na co i kwit województwu naszemu dał, w. jm. panu Maciejowi Wierzbickiemu cześnikowi płockiemu in vim 500 złp laudami za konflagratę naznaczonych złp 200, w. jm. panu Witowi Rosochackiemu plenipotentowi województwa naszego za rok 1761 za dwoma kwitami złp 1000, w. jm. panu Tomaszowi Lipskiemu podstołemu latyczowskiemu za lustracją naznaczone złp 500, jm. panu Józefowi Chylińskiemu in vim 100 złp laudami naznaczonych zł 50, jm. panu [Antoniemu] Biestrzykowskiemu za dwoma kwitami złp 100 laudami naznaczonych, jm. panu Kazimierzowi Skomorowskiemu in vim 100 zł laudami naznaczonych złp 50, jm. panu Janowi Wojuckiemu in vim 100 złp laudami naznaczonych zł 50, jm. panu Stefanowi Bzowskiemu in vim 100 złp laudami naznaczonych złp 50, jm. panu Janowi Tomaszewskiemu in vim 100 złp laudami naznaczonych złp 50, [734] jm. panu Antoniemu Zglinickiemu in vim 100 złp laudami oznaczonych złp 50, jm. panu Maciejowi Skomorowskiemu za lustracją, krom danej na złp 200 delaty na zupełne uspokojenie złp 300, jm. panu [Szymonowi] Przyłuskiemu staroście hadziackiemu złp 3000, jm. panu Józefowi Siestrzewitowskiemu in vim 200 złp laudami oznaczonych złp 100, jm. panu Józefowi Wróblewskiemu złp 100 laudami oznaczonych, sukcesorom jm. pana Antoniego Rajeckiego złp 50 według terażniejszej redukcji, jm. panu Widawskiemu plenipotentowi województwa naszego na interesa wojewódzkie według terażniejszej redukcji złp 1336 i gr 24, jm. panu Aleksandrowi Zajączkowskiemu in vim 100 złp per laudum 1760 anni oznaczonych złp 32 i gr 22 według terażniejszej redukcji wypłacił.

Takowemi tedy ekspensami perceptę w. jm. pana stolnika buskiego z rąk subkolectorów jego odebraną pobonifikowawszy, tegoż w. jm. pana stolnika buskiego od dalszej czynienia kalkulacji uwalniamy. Nihilominus tenże jm. pan stolnik buski jm. pana Tomasza Lipskiego subkolectora swego do zaprzysiężenia rejestru przez niego podanego za przyjściem onego do zdrowia obligować obiecuje.

Na koniec jako przez laudum dawniejsze [735] anni elapsi 1761 województwo nasze na sejmiku boni ordinis kasjerstwo w. jm. panu Antoniemu Wydźdze stolnikowi grabowieckiemu oddało, tak i my tegoż w. jm. pana stolnika grabowieckiego obligujemy, aby przez subkolectora swego w czasie przez lauda opisanym podatki czopowego i szelężnego, tudzież kołowego oraz retenta z lat dawniejszych z podatków kołowego, kotłowego, czopowego i szelężnego, według remanentu przez w. jm. pana stolnika buskiego podpisanego, quam diligentissime odebrał.

Z których to podatków tenże w. jm. pan Wydźga stolnik grabowiecki, kasjer na rok terażniejszy województwa naszego, wielebnym oo. dominikanom konwentu bełskiego in vim kwoty per laudum naznaczonej aby zapłacił złp 200, obligujemy. Także jm. panu Walkiewiczowi in vim złp 200 anteriori laudo naznaczonych złp 100 aby zapłacił, upraszamy.

De reliquo zaś prowentu województwa, aby interesa województwa za dekrétami i procesami wyniknione tenże w. jm. pan kasjer ułatwiał, jeżeli co supererit, aże-

by w. jm. pan kasjer w. braci, szlachcie (którym już in parte w. jm. pan stolnik buski, przeszły województwa naszego kasjer pozadawał), zapłacić raczył, obligujemy.

Papiery wszystkie wojewódzkie i kwity, tudzież rejestra swojej kalkulacyi i remanentów z podpisem ręki swojej za rewersem podpisanym w. jm. pan Radecki stolnik buski w. jm. panu Wydzdze stolnikowi grabowieckiemu, kasjerowi województwa [736] naszego terażniejszemu, oddać raczył, upraszamy.

Innych zaś ichm. pretendentów desideria do przyszłej, da Bóg, wojewódzkiej komisyi odkładamy, deklarując każdemu iuxta prioritatem następujących wojewódzkich prowentów obmyśleć uspokojenie.

Którą to uchwałę dla tym większej wagi i pewności rękoma własnymi podpisaliśmy. Działo się w Bełzie, ut supra, dnia 20 ianuarii 1762 r.

Adam Myszka Chołoniewski podkomorzy bełski m.p.

J[ózef] Radecki s[tolnik] b[uski]

A[ntoni] Wydzga s[tolnik] g[rabowiecki]

Felicjan Żuliński p[odstoli] l[ubaczowski]

Stanisław Prek cz[eśnik] bus[ki] m.p.

Jakub Tarnawiecki wojski l[ubaczowski] m.p.

Józef Gintowt Dziewiałtowski l[owczy] l[ubaczowski] m.p.

Michał Wierzbicki mancipium Mariae

Jędrzej Witarski

Antoni Biestrzykowski

Józef Siestrzewitowski m.p.

277. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 23 sierpnia 1762 r.

Uniwersału Augusta III zwołującego sejmik przedsejmowy województwa bełskiego w Bełzie na dzień 23 sierpnia 1762 r., wystawionego w Warszawie, 15 maja 1762 r., nie odnaleziono w grodach województwa. Tekst zapewne identyczny z uniwersałami na inne sejmiki (zob. np. druk: AS 1733-1763, s. 728-730).

1. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1762 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 757-758 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Franciszek Stroczewski w dniu 23 sierpnia 1762 r. [feria 2 in vigilia festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1762].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1709-1711.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się ad locum consultationum województwa naszego do Bełza, na dzień dzisiejszy, uniwersalem J.K.M. p.n.m. przedsejmowym determinowany, widząc przychylny J.K.M. dla dobra R.P. starania, za którego panowania pożądanym dotąd cieszymy się pokojem, idziemy z powinnym Maiestati pro cura et solitudine o dobro ojczyzny podziękowaniem i w osobach j.w. ichm. panów posłów naszych, „niżej” wyrażonych, złączwszy vota i serca nasze, z wyznaniem należytej wierności oddajemy rekognicyją i życzymy Najjaśniejszemu Panu świątobliwie i łagodnie in dulcedine pacis panującemu: „Vivat prospere Augustus et cum non sit deterius sit saltem diuturnus”.

Na sejm zaś przyszły, w Warszawie agitować się mający, po obraniu unaniami voto za marszałka koła naszego w. jm. pana Leona Wydźgę łowczego buskiego, e medio nostri posłów, nemine contradicente, j.w. ichm. panów Kazimierza Poniatowskiego podkomorzego koronnego, sokalskiego etc. starostę, Adama Myszkę Chołoniewskiego podkomorzego naszego województwa bełskiego, Ludwika Wilgę starostę powiatu grabowieckiego, Ksawerego Branickiego starostę jastrzębickiego obraliśmy i tymże j.w. posłom naszym instrukcyję fusius opisaną ad status Reipublicae podajemy, w której wyrażone desideria nil quidquam praetermittendo na nastąpionym, da Bóg, sejmie ciż j.w. posłowie województwa naszego promowować obligantur.

W partykularności zaś do tym zupełniejszego niniejszej elekcyi naszej ogłoszenia do najjaśniejszego p.n.m., e medio nostri delegujemy w. jm. pana Jana Głogowskiego cześnika plockiego, w. jm. pana Macieja Lipskiego komornika granicznego bełskiego, do j.o. ks. jm. prymasa Korony Polskiej i W.Ks.L.¹¹⁵⁴ w. ichm. panów Antoniego Świeżawskiego podczaszyca lubaczowskiego, Jana Wiszniewskiego starościca rahodowskiego, do j.w. wojewody krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego¹¹⁵⁵, w. jm. pana Bartłomieja Wydźgę stolnikowicza grabowieckiego i Krzysztofa Tarnawieckiego wojaszczyca lubaczowskiego. Którzy ichm. delegati za pieczołowite praw i wolności zachowanie i usilne staranie wdzięczność naszą oświadczyć i desideria niektóre, instrukcyją sobie od nas dane wyrażone, [758] promowować mają.

A że j.w. obrani na sejm ordynaryjni, w laudum terażniejszym wyrażeni posłowie przez ukazaną zwykłego z osób swoich szacunku dla województwa naszego łatwość, należącą za podjęte fatygi swoje ustępują kwoty, za co toż województwo nasze wieczną w sercach swoich zapisawszy pamięć, chęci swoich do zawdzięczenia usiłować nie zaniedba.

Na oczywiste potrzeby, a osobliwie dla reparacyi zrujnowanego kościoła wielbnych oo. dominikanów konwentu beskiego za zezwoleniem wszystkich jednostajnym 2 tys. złp niniejszym laudum naznaczamy. Które od w. jm. pana kasjera w przyszłym czasie odebrane być mają.

Zachowując pamięć żądania znakomitych w województwie naszym z krwi i zasług osób w. ichm. panów Felicjana Rostkowskiego starosty kopajgrodzkiego, Ignacego Wiśniowskiego starosty rahodowskiego, Józefa Miera starosty sieleckiego w przyszłe czasy pretendowanych funkcji dobrymi afektami ukontentować nie zaniedbamy.

¹¹⁵⁴ Władysław Łubieński arcybiskup gnieźnieński, prymas.

¹¹⁵⁵ Jan Klemens Branicki wojewoda krakowski, hetman wielki koronny.

Które to laudum, dla większego waloru, podpisem rąk, tak w. jm. pana marszałka koła naszego rycerskiego, jako i w. asesorów stwierdzić dozwalamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 23 sierpnia r. 1762.

Leon Wydźga łowczy ziemie buskiej, marszałek koła rycerskiego niniejsze laudum podpisuje m.p.

Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski podstoli powiatu grabowieckiego, asesor m.p.
Świętosław Russanowski podczasy grabowiecki, asesor m.p.

Marcin Prek skarbnikowicz grabowiecki, asesor mancipium Mariae

Maciej z Lipego Lipski komornik grodzki bełski, asesor

Jan Wiszniewski starościc rahodowski, asesor m.p.

^{a-a} w Rp: wyżej

2. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1762 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 761-765 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Franciszek Stroczeński w dniu 23 sierpnia 1762 r. [feria 2 in vigilia festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1762].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1713-1721.

Instrukcja na sejm ordynaryjny, w roku terażniejszym 1762 w Warszawie agitować się mający, j.w. ichm. panom Kazimierzowi Poniatowskiemu podkomorzemu koronnemu, sokalskiemu etc. staroście, Adamowi Mysze Chołoniewskiemu podkomorzemu województwa bełskiego, Ludwikowi Wildze grabowieckiego powiatu staroście, Ksaweremu Branickiemu staroście jastrzębickiemu, posłom od prześwieznego województwa bełskiego obranym, spisana w Bełzie, dnia 23 miesiąca sierpnia roku ut supra 1762.

1mo. Ojcowskie i nieustanne w pożądanym skutkach J.K.M. p.n.m. pieczętowanie gdy nam doznawać przychodzi, imieniem całego województwa naszego j.w. ichm. panowie posłowie przy powinnej Majestatowi pańskiemu rekognicyi najgłębsze złożą podziękowanie, domówią się oraz w głosach swoich pro bono publico. ^aNajprzód domówią się o przeczytanie paktów konwentów tudzież^a aby żądania województw wielkopolskich, czyli względem przeszłych, lub terażniejszych krzywd swoich, nie mniej i w innych województwach małopolskich dla przechodu wojsk egzotycznych auksyliarnych potencyjów skuteczne odebrały nagrody i dalszym takowym bezprawiom zagrozenia i niedopuszczenia oraz wdzierających się bezprawnie w granice koronne województw kijowskiego i bractawskiego nowo osiadłych Serbów imprezy, aby były zatamowane.

2do. J.w. ichm. panowie posłowie po przeczytaniu pactorum conventorum każdy osobliwie punkt obserwując domówić się zechcą de avulsis R.P., ażeby ad unum, jako antea zostawały, redeant corpus.

3tio. Po zaczętych lub zagajonym sejmie dopraszać się będą ciż j.w. posłowie, aby J.K.M. p.n.m. naznaczył z senatu kilku dobrze życzących senatorów oraz j.w. jm. pan

marszałek poselski lub łaskę trzymający po dwóch z prowincyi posłów lub więcej, którzy by należycie wyegzaminowali i roztrząsnęli, co z kluby prawa wypadło, aby przyzwoitemi sposobami w obręb tegoż wprowadzić i na dalszy czas podobnym bezprawiom zagrozić drogę.

4to. Głos wolny jest fundamentem złotych wolności naszych, a pluralitas w decydowaniu publicznych na sejmach materyi byłaby pewną ich zgubą, obligujemy nie mniej j.w. posłów, aby sub discrimine sejmu na pluralitatem votorum nie pozwalali, i owszem, aby się starali o reasumpcyją praw ubezpieczających liberum veto opisawszy bezpieczeństwo onegoż et vocis activae. ^bNie dopuszczą oraz aby abusivae nobilitationes osób, bez sprawiedliwych w ojczyźnie zasług, a należytej j.w. hetmanów rekomendacyi nie stawiały.^b

5to. A jako zawakowane ministeria utriusquae gentis, tak Korony Polskiej, jako i W.Ks.L., instabunt j.w. posłowie głosami swojemi, ażeby do pieczęci koronnej j.w. Franciszka Salezego Potockiego wojewodę generała ziem kijowskich, [762] bełskiego etc. starostę, którego widoczne liczyć zasługi, liczyć godziny i momenta dni życia całego ojczyźnie i dobru pospolitemu poświęcone, ^aa do pieczęci litewskiej j.w. [Konstantego Ludwika] Platera wojewodę mścisławskiego^a, przy tym kompucie zalecenia do buławy wielkiej W.Ks.L. j.w. [Michała Józefa] Massalskiego kasztelana wileńskiego, całą jego familią nie tylko wielkimi ojcowskimi, ale swojemi własnymi zaszczyconą usługami, nie mniej do buławy polnej litewskiej, a łask pańskich j.w. [Ludwika] Pocięja strażnika wielkiego W.Ks.L. z zasług antecesorów i swoich własnych publico zalecili. ^bWielkie dla ojczyzny i dobra pospolitego zdrowiem i fortuną przy tylu funkcjach w podjęciu niezliczonych fatyg eksponowane azardy j.w. Antoniego Potockiego wojewody naszego bełskiego przy wyliczeniu j.w. posłowie szcudroblivej łasce najjaśniejszego Pana w uwiadomieniu podać zechcą^b.

6to. Przy głosach swoich dadzą zalecenia do łask pańskich ciż j.w. posłowie przez wzgląd imienia i zasług j.w. Małachowskich, jako nie w dawno zgasyłym imienia urzędzie wielkich czynów śp. j.w. Jana Małachowskiego kanclerza wielkiego koronnego i rekomendować będą j.w. Adama Małachowskiego krajczego koronnego, nie mniej j.w. starostę opoczyńskiego¹¹⁵⁶, starostę piotrkowskiego¹¹⁵⁷, na teraźniejszy Trybunał Koronny Lubelski z prześwietnego województwa sieradzkiego deputata, starostę sądeckiego¹¹⁵⁸ i gródeckiego¹¹⁵⁹, Małachowskich braci, jako wielkiego ministra potomków.

7mo. Przyłączą ciż j.w. posłowie i instabunt w rekomendacyjach do łask pańskich za j.w. Jędrzejem Zamoyskim wojewodą inowrocławskim, marszałkiem Trybunału Koronnego Lubelskiego, jako pro bono publico w tylu dawnych dowodach doświadczonym, oraz j.w. Szczęsnym Czackim podczaszym koronnym, w tylu funkcjach poselskich i innych pro bono publico doznany i dobrze myślącym.

8vo. Aukcyja wojska od dawnych czasów pożądana, aby teraz przynajmniej swój dla ocalenia kraju, szczęścia i honoru R.P. mogła wziąć skutek, instabunt j.w. posłowie

¹¹⁵⁶ Mikołaj Małachowski starosta opoczyński.

¹¹⁵⁷ Jacek Małachowski starosta piotrkowski.

¹¹⁵⁸ Stanisław Małachowski starosta sądecki.

¹¹⁵⁹ Antoni Małachowski starosta gródecki.

i podadzą sposoby, pogłówne generalne zniósłszy, partykularne kwarty z sprawiedliwych, stałych i pewnych intrat, starostw i królewszczyzn, ex donativo kupców, z pogłównego żydowskiego, tudzież z innych podatków bez obciążenia dóbr ziemskich, w pocie czoła wypracowanych.

9no. Oświadczą j.w. posłowie imieniem województwa najjaśniejszemu p.n.m. i zgromadzonemu R.P. stanom powinna wdzięczność za oddanie najjaśniejszemu Królewiczowi Karolowi, krwi Jagiellońskiej potomkowi, księstw kurlandzkiego i semigalskiego, które z dawna są częścią państw R.P. i dopraszać się będą z wszelką usilnością, aby przeciwnych księstw stany byli nieodmiennie utrzymywane w ścisłym zachowaniu pactum subiectionis et incorporationis, która ich we wszystkich interesach poddaje pod właściwą i nikomu niepodległą K.J.M. i R.P. decyzją.

10. W materii korektury Trybunałów znosić się będą j.w. posłowie ze stanami R.P., o to się najusilniej starając, aby prędką i pewną w kraju być mogła [763] sprawiedliwość. Nie mniej zważając krajów ruskich usilne żądania, ażeby tak dla zagęszczonych w Trybunale wpisów, jako i dla licznych zawiłych i zatrudnionych spraw, czasu dłuższego potrzebujących, Trybunał we Lwowie trzecią kadencją ciągnący, ad normam prowincyi W.Ks.L. był ugruntowany, j.w. posłowie activitate sui wesprą i dopomogą.

11mo. Na otwarcie mennicy aż do zupełnego sąsiedzkich narodów uspokojenia i do stałego sił R.P. zmocnienia wojskiem nacyjonalnem j.w. posłowie nie pozwolą, ponieważ ad ligam imperii et vicinorum principum według świadectwa praw u nas bywała bita moneta, a że do pokoju powszechnego w sąsiedzkich narodach nie może być walor monety ustanowiony, a zatem i w Polsce żadnego nie uczyni pożytku, zwłaszcza dla wielkiej szczupłości wojska żadnej obrony ani bezpieczeństwa nie mający.

12do. Upraszać będą j.w. posłowie najjaśniejszego Pana, "senatorium et equestrem ordinem, aby successoribus Matczynscianis j.w. [Marka] Matczyńskiego wojewody ruskiego, to jest w. Jakubowi Wierzbickiemu wojskiemu buskiemu, regratificando R.P. merita tegoż j.w. wojewody ruskiego i expensa znaczne, i sumy in commodum R.P. na reparacyją miast Kamieńca, Lwowa i innych, oraz inne potrzeby temuż jm. panu Wierzbickiemu wojskiemu buskiemu in regratificationem satysfakcyją i recompensę obmyśliła".

13tio. O zniesienie cła brzeskiego, zrucenie młynów i tam na Bugu i innych portowych rzekach, nie mniej z restauracyją zepsutych po niektórych miejscach dla partykularnego zysku mostów, domówią się j.w. posłowie.

14to. A że z wielką krzywdą R.P. Gdańsk podwyższył cenę na czerwonych zł przeciwko wyraźnym prawom szacunek i walor oznaczającym, więc j.w. posłowie zniósłszy się z innymi tollendo hunc abusum zapobiec chcieli i dopraszać się najjaśniejszego p.n.m. przez poważne w wynalezionych sposobach w to wejrzanie.

15to. Domówią się j.w. posłowie, aby, stosując się do dawnych praw i konstytucyi, miary jednakowe, wagi i łokcie sprawiedliwe były po wszystkich województwach z ponowieniem praw urzędu podwojewodzińskiego.

16to. Czyniona kilkakrotnie z tak znaczną narodu krzywdą przez wydane od j.w. jm. pana podskarbiego koronnego¹¹⁶⁰ prywatne uniwersały redukcya monety, któ-

¹¹⁶⁰ Teodor Wessel podskarbi wielki koronny.

ra od wszystkich [764] stanów w rezolwowaniu zawisła, domówią się ciż j.w. posłowie, aby odtąd podobne krzywdy R.P. więcej nie wynikały do obwarowania mocnego granic i niedopuszczenia wprowadzania podobnej złej monety, do czego vel maxime władza podskarbińska względ prawem obwarowany mieć ma.

17mo. Dopraszać się będą ciż j.w. posłowie o obwarowanie tym więcej prawem Trybunału Skarbowego Radomskiego i objaśnienie właściwego gatunku spraw temuż Trybunałowi sądzeniu podlegać mających i aby corocznie inny j.w. prezydent na tenże Trybunał był delegowany, najjaśniejszego Pana upraszać będą.

18vo. O objaśnienie wyraźnym opisaniem prawa sądów J.K.M. asesorskich, jakowe zająć mają rezolucyje, ciż j.w. posłowie domówić się zechcą.

19no. Popisy generalne, tylu prawami obwarowane, że przez czas zaniedbania zdają się iść w niepamięć, aby były tym więcej obwarowaniem prawa ponowione, ciż j.w. posłowie starać się będą.

20mo. A jako w dawnych instrukcjach od województwa naszego uformowanych o popowiczach ta była wzmianka, aby spłodzone na gruncie potomstwo, wyjąwszy jednego ex masculino, drudzy wszyscy in subditatum poszli, tak o toż samo ciż j.w. posłowie starania swego dolożą.

21mo. Klusów¹¹⁶¹ wieś pod miastem Krystynopolem¹¹⁶² w województwie i powiecie bełskim inter haereditaria bona j.w. Potockiego wojewody kijowskiego leżąca, aby według dawnych laud i instrukcyi circa activitatem j.w. posłów wziął sui effectum i na przyszłym sejmie determinacją.

22do. Pretensyje imienia j.w. Ledóchowskich względem sum miane, aby w swojej satysfakcyi mogły wziąć effectum, instabunt ciż j.w. posłowie.

23tio. Nie zapomną przy tym j.w. posłowie oddać pańskiej najjaśniejszego Pana pamięci oczywiste zasługi w. jm. pana Antoniego Władysława stolnika grabowieckiego, po kilkakrotnie województwu naszemu z odprawionych chwalebnie funkcyi poselskich i innych doznanego, który nie tylko w wojskowej randze od roku 1715 przykładną ku R.P. czyni służbę, ale i na poselskich funkcjach z zaczynającym się panowaniem najjaśniejszego Pana, w najdłuższe, daj Boże wieki, od roku 1736 wiernych swoich dla ojczyzny daje dowody sentymentów, aby sprawiedliwą prac swoich i zasług de pane bene merentium odebrał nagrodę. Po czym rekomendować także nie zaniedbają j.w. posłowie zasług domu w. Żulińskich, [765] a mianowicie sukcesorów niegdy w. Aleksandra Żulińskiego rotmistrza J.K.M., aby na odebraną chorągiew należyta odebrali rekompensę.

24to. Domówić się zechcą j.w. posłowie względem ucalenia i ponowienia praw Akademii właściwie z dawna służących, aby przy nich konserwowani illaese zostali circa privilegia antiqua et primitiva.

425to. Starać się będą j.w. posłowie ad normam województwa kijowskiego, wołyńskiego i bractawskiego aby podczas kadencji regestrów województw każde wojewódz-

¹¹⁶¹ Klusów (Kłusów), wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, jej grunty w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁶² Krystynopol, miasto w pow. bełskim (ob. Червоноград w rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina) – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnyczence.

two miało przytomnie w Trybunale zasiadającego pisarza swego województwa, który by przez czas sądzenia rejestru swego zjeżdżał i był przytomny dla pisania dekretów.^d

Inne zaś, w szczególności punkta dawnemi laudami określone, do których referencyą activitati in reliquis tymże j.w. posłom zaleciwszy, znoszenia się wraz z innymi j.w. posłami obranymi upraszamy. Datum die et anno ut supra.

Leon Wydźga łowczy ziemi buskiej, marszałek koła rycerskiego niniejszą instrukcją i punkta onej podpisują mancipium Mariae
Franciszek Pruszek Bieniewski podstoli powiatu grabowieckiego, asesor m.p.
Świętosław Russanowski podczaszy grabowiecki, asesor
Marcin Prek skarbnikowicz grabowiecki, asesor mancipium Mariae
Maciej Lipski k[omornik] gr[aniczny] b[elski], asesor mancipium Mariae
Jan Wiszniewski starościc rahodowski, asesor

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^{b-b} tekst dopisany u dołu strony tą samą ręką ^{c-c} słowa nadpisane nad przekreślonymi zdaniem tą samą ręką ^{d-d} tekst dopisany na marginesie tą samą ręką, we właściwym miejscu znak #

3. Instrukcja dana posłom do prymasa Władysława Łubieńskiego z sejmiku przedsejmowego województwa belskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1762 r.

Rp. BUW, rkp. 115, k. 64v – kopia.

Instrukcja w. ichm. panom Antoniemu Świeżawskiemu podczaszycowi lubaczowskiemu, Janowi Wiszniewskiemu starościcowi rahodowskiemu, na sejmiku przedsejmowym po dojściu onegoż i obraniu j.w. posłów na sejm walny warszawski, takż obranym do j.o. ks. jm. prymasa Korony Polskiej i W.Ks.L. delegowanym posłom dana w Bełzie die 23 miesiąca sierpnia r. 1762.

1mo. Wyteżone publiczne dobru pospolitemu i szczególnie państwu całemu przy ustawicznych a nieustannych j.o. ks. jm. prymasa staraniach chęci, tym więcej doznawać i widzieć dało się województwu naszemu z wyrażonych, a przez nas wyczytanych w wielkości i szacunku nieporównanych sentymentów, za co imieniem województwa naszego złożą winne podziękowanie ciż w. ichm. panowie posłowie j.o. ks. jm. prymasowi, a dalszym łaskom jego nieustannie trwającym polecą województwo nasze.

2do. Upraszać będą ciż w. ichm. panowie posłowie, ażeby ułożone w instrukcjach j.w. ichm. panom posłom na sejm ordynaryjny warszawski województwa naszego zamysły, pożądanym przy mocnej powadze i kooperacyi j.o. ks. jm. odebrały skutek.

Leon Wydźga łowczy ziemi buskiej, marszałek koła rycerskiego niniejszą instrukcję podpisuje.

Franciszek Pruszek Bieniewski podstoli powiatu grabowieckiego, asesor

4. Odpowiedź prymasa Władysława Łubieńskiego dana postom z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego – b.m., 12 października 1762 r.

Rp. BUW, rkp. 115, k. 64v – kopia.

Respons j.o. ks. jm. prymasa prześwietnemu województwu bełskiemu dany 12 octobris 1762.

Godne poselstwo w znacznych osobach ichm. panów Antoniego Świeżawskiego podczaszyca lubaczowskiego i Jana Wiszniewskiego starościca rahodowskiego z czułem o dobru posopolitem sentymentami prześwietnie województwo bełskie przyjął j.o. książę jm. prymas z przyzwoitym uczczeniem. Wyznaje wdzięczne podziękowanie za przyjęcie listu jego i oraz [64v] za łaskawą na dostojność i osobę prymasowską pamięć rzetelnie upewniając, iż natężoną o całość powszechną straż miał przedsięwziętą, zawsze z zbawiennemi prześwietnego województwa bełskiego łączyć będzie zdaniami.

Bez żalu jednak j.o. książę jm. prymas teraźniejszego obrad publicznych wspomnieć nie może upadku, który prawdziwie kochających ojczyznę synów o uszczęśliwieniu jej szczerze myślących, przerwawszy usiłowania, nie dozwolił, ażeby włożone w instrukcją prześwietnego województwa bełskiego zamysły, przy powadze i kooperacji jego pożądaný odebrały skutek. Więć szczerą chęć do onychże wykonania w pomyslniejszych, daj Boże, czasach j.o. książę jm. odkłada, oraz w szczególności każdemu i w generalności wszystkim ichm. panom ziemianom prześwietnego województwa bełskiego przywiązane sercu ofiaruje do podułałych usług i zawołania.

278. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1762 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1762 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 769 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Antoni Strzemiński w dniu 13 września 1762 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1762].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1723.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i obywatele koła rycerskiego prześwietnego województwa bełskiego, tudzież ziemi buskiej i powiatów grabowieckiego, horodelskiego i lubaczowskiego do niego należących, zjechawszy się na dzień dzisiejszy, prawem oznaczony, tu, do Bełza, in locum consultationum solitum, do obrania na Trybunał Piotrkowski i Lubelski j.w. ichm. panów sędziów deputatów, pod słodkim obrad naszych przez j.w. jm. pana Adama Myszkę Chołoniewskiego podkomorzego województwa naszego

bełskiego zagajeniem, najprzód za podaniem zgodnemi głosy obraliśmy za dyrektora koła naszego rycerskiego w. jm. pana Adama Kadłubiskiego stolnikowicza buskiego.

Pod którego dyrekcją wraz z w. ichm. asesorami, niżej na podpisach wyrażonemi, e gremio wszystkich obywatelów województwa naszego podanemi, obraliśmy i uprosili e gremio nostri na przyszyły Trybunał, w roku terażniejszym zaczynać się mający, j.w. deputatów, to jest j.w. Antoniego Debolego chorążego lubaczowskiego, Ewarysta Kuropatnickiego kasztelanica bieckiego. O których to j.w. deputatów ad mentem legis niewątpliwie o zgodnym onych obraniu fide publica praesenti testamur laudo.

Które to laudum dla tym większego waloru i stwierdzenia w. jm. panu marszałkowi koła naszego rycerskiego wraz z przydanymi sobie w. asesorami podpisać i rękami onych stwierdzić zleciliśmy. Działo się w Bełzie in loco consultationum solito dnia 13 miesiąca września, to jest w pierwszy poniedziałek po Święcie Narodzenia Najświętszej Panny Maryi r. P. 1762.

Adam Kadłubiski koła rycerskiego prześwietnego województwa bełskiego marszałek m.p.

Józef Antoni z Litynia Lityński pisarz grodzki bełski, asesor mancipium Mariae Wojciech Strzeмиński cześnik grabowiecki, asesor m.p.

Michał Radecki regent ziemski bełski, asesor m.p.

Ignacy Rudnicki m.p.

Eliasz Łaski łowczy winnicki, asesor m.p.

279. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1762 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1762 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 771-774 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Niebyłowski w dniu 15 września 1762 r. [feria 4 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1762].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1725-1731.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, przy intymacyi j.w. jm. pana Adama Myszkii Chołoniewskiego podkomorzego bełskiego, meritis et virtutibus w województwie naszym i całej ojczyźnie pierwszemi funkcjami zaszczyconego, po zakończonym i doszłym szczęśliwie na dniu wczorajszym sejmiku deputackim i obranych unanimitate et assensu j.w. ichm. panach deputatach na Trybunał Koronny, do sejmiku boni ordinis na dzień dzisiejszy prawem naznaczonego przystąpiliśmy i za marszałka koła naszego, za zgodnym wszystkich zezwoleniem, spirantibus astris w. jm. pana Kazimie-

rza z Głogowca Głogowskiego stolnika żydaczowskiego, *virtute ac innata dexteritate insignem* obraliśmy.

Pod którego uszczęśliwioną dyrekcją, przy zasiadających w. ichm. panach i uproszonych asesorach, ponieważ w. jm. pan Felicjan Żuliński podstoli lubaczowski i w. jm. pan Kasper Świeżawski miecznik grabowiecki na urzędy swoje przywileje od J.K.M. p.n.m. otrzymane pokładają, przeto za aktualnych urzędników według tychże przywilejów uznajemy.

Za komisarza na przyszły Trybunał Radomski na rok 1763 w. Józefa Benedykta Leszczyńskiego podstolego horodelskiego, sędziego grodzkiego łuckiego, roku terażniejszego z województwa naszego funkcją komisarzą *sat condigne* i z zupełnym interesów województwa naszego zachodzących utrzymaniem odpowiadającego, potwierdzamy i do tej funkcji komisarzkiej na rok przyszły 1763 *pleno omnium concivium assensu* tegoż w. Leszczyńskiego podstolego horodelskiego, sędziego grodzkiego łuckiego za komisarza na Trybunał Radomski obieramy. Należyta onemuż za tęż funkcją satysfakcją przyrzekając, za kooperacją interesów województwa naszego w sercach naszych spisujemy wdzięczność.

Po której skończonej funkcji w. Leszczyńskiego w roku 1763 obraliśmy w. jm. pana Michała z Głogowca Głogowskiego łowczego horodelskiego, *nemine contradicente*, unaniami *ore et voce* za komisarza na Trybunał Radomski. Który to j.w. komisarz *personalitate et innata dexteritate* sesyje na Trybunale Radomskim *zaszczycać zechce et pro gloria obsequi* interesom tak województwa naszego, jako całej R.P. *in subselliis* mieszczącym się i sądzącym *succurrere* raczył.

Do atentowania [772] zaś wszelkich interesów w Trybunale Radomskim, jako przeszłym *laudum anni* 1761, na lat 3 obrany za plenipotentą w. jm. pan Jerzy Wężyk Widawski cześnik czernihowski, subdelegat grodzki bełski, tak i terażniejszym *laudum* utwierdzamy. Któremu za pilne starania około interesów województwa naszego wdzięczność i rekompensę deklarujemy, oraz cokolwiek około tychże interesów *ekspensował i in futurum ekspensować będzie*, na sprowadzenie *kondescensyi* i wyjęcie papierów za słusznymi dowodami, jako i przyszli ichm. panowie plenipotenci nasi są *satisfacti*, tak i jm. panu Widawskiemu satysfakcją województwo nasze obmyśli. A że dekreta Trybunału Radomskiego *vim legis* w niektórych punktach *sapiunt*, tenże jm. pan plenipotent starać się będzie na przyszłej komisji od nich relewować.

A że niektóre dobra województwa naszego pogłównym przez taryfę anni 1676 et 1717 przeładowane, inne zaś dobra w tychże taryfach opuszczone, które pogłównego nie płacą, o które *preagrawacje* wypadły dekreta trybunałskie i dekret trybunałski radomski anni *praesentis* 1762, *quo ad bona in tariffis omissa in alleviationem praeaggravatorum liberam constitutionem tariffae praescripsit*, przeto *ad cognoscendam tariffam alleviationis* przez w. [Józefa] Rulikowskiego podstolego bełskiego *formatam*, w. ichm. panów Franciszka Prusaka Bieniewskiego podczaszego grabowieckiego i Jakuba Tarnawieckiego wojskiego lubaczowskiego, rewizorów, *naznaczymy*. Którzy w. rewizorowie *bona in suprascriptis tariffis omissa*, tudzież *praeaggravata* pogłównych *zrewidują*. *Qua peracta revisione ex bonis praeaggravatis in bona tariffis omissa in alleviationem proportionatum contingens* pogłównego *transportować będą i tęż taryfę* zupełnie postanowią, *cum renitenibus bonorum omissorum in foro ziemstwa lub*

grodu bełskiego, bądź Trybunału Radomskiego windyacją jm. panu plenipotentowi praecommittitur. Którą taryfę alleviationis przez w. ichm. panów rewizorów postanowioną, na komisję województwa naszego przypadającą, ciż w. rewizorowie produkować mają.

A że wielu z urzędników i spółobywatelów województwa naszego za odprawione funkcje dawniejsze dotąd nie odebrali naznaczonej przez lauda satysfakcyi, jako to w. jm. pan Michał Wydźga sędzia ziemski bełski za funkcją deputacką anni 1759 i w. Antoni Oźga starosta romanowski, Michał Rzeczycki starosta poturzyński, Józef Gintowt Dziewiałowski łowczy lubaczowski, [Szymon] Przyłuski starosta hadziacki, Antoni Żuliński miecznik owrucki, [773] Adam Białobocki stolnikowicz ciechanowski, sukcesorowie jm. pana Maurycego Radeckiego, sukcesorowie jm. pana Węża, sukcesorowie w. Samuela Głogowskiego stolnika żydaczowskiego i inni, zaczym pretensyje wszystkich ichm. na przyszły kongres, czyli komisję województwa naszego, odsyłamy.

Na którym kongresie, czyli komisyi, ciż ichm. lauda produkować będą, za których laud pokazaniem taż komisja satysfakcją z kasy województwa naszego obmyśli, nie mniej za konserwacją akt ziemskich w. Adamowi Białobockiemu rekompensę naznaczy, jako i w. [Maciejowi] Wierzbickiemu cześnikowi płockiemu za konflagratę dawniejszym laudum naznaczoną kwotę residuum, czego nie dobrał od dawniejszych w. kasjerów województwa naszego do wypłacenia oznaczy oraz ichm. województwa naszego braci, jako to ichm. panom Bzowskiemu, Czyżewskiemu, Czechowskiemu, Janowi Zakaszewskiemu, Puchalskiemu, Mireckiemu, Kiczewskiemu, Łochowskiemu, Poznańskiemu, Walkiewiczowi, Jastrzębskiemu za konflagraty i inne przypadki nieszczęśliwe tenże kongres, czyli komisja województwa naszego, podług laud proporcjonalnie obmyśli satysfakcją, jako i innym ichm., którym przez lauda dawniejsze województwo nasze naznaczyło kwoty.

Ichm. księżom dominikanom bełskim według laudum anni currentis ^ana sejmiku poselskim formowanego^a 1762 i ichm. księżom pijarom waręskim zł 500 przysły w. jm. pan kasjer województwa naszego ante omnes pretendentes z podatków województwa naszego uspokoić obligatur.

Interes sukcesorów w. Kamińskiego względem resztującej sumy 3 tys. złp satysfakcją tej sumy, jeżeli przez w. [Józefa] Radeckiego stolnika buskiego wypłacona być pokaże się, na przyszłej komisyi satysfakcją uczynić przyrzekamy.

A że kasjerstwo w. Antoni Wydźga stolnik grabowiecki kończy, więc taż kasa województwa naszego w. Makaremu Kurdwanowskiemu stolnikowi lubaczowskiemu dostać się ma, po skończonym zaś roku kasjerstwa w. Kurdwanowskiego taż kasa do w. Michała Wydźgi sędziego ziemskiego bełskiego (ponieważ teraz ma sui legalitates) przyjść ma, a po skończonym kasjerstwie w. Wydźgi sędziego ziemskiego bełskiego innym urzędnikom województwa naszego suo ordine, według opisu dawnego laudum taż kasa dostawać się ma.

Ponieważ miasto Komorów¹¹⁶³ znaczną przez ogień klęskę poniosło, zaczem od płacenia podatków czopowego i szelężnego połowy na rok tylko jeden, salva tamen

¹¹⁶³ Komorów, miasto w pow. bełskim (ob. wieś Komapib w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

prosecutione contra puncta decretorum manente uwalniamy. Dobra zaś Chołojów¹¹⁶⁴, Radziechów¹¹⁶⁵, gdy konflagraty ad praesens nie pokazują, [774] do przyszłej komisji naszej odsyłamy.

Gdy zaś niektórzy ichm. współobywatele nasi są renitentes w adakcyi poddanych swoich do płacenia podatków czopowego, szelężnego i kołowego, zaczym jm. pan plenipotent województwa naszego wszystkich retentorów pozwać pro satisfactione ad mentem dawniejszych laud obligatur. W. zaś kasjerowie, którzy kalkulacyi nie czynili, na przyszłej komisji naszej, iuxta obloquentiam dawniejszych laud, do czynienia kalkulacyi obligantur.

Praevidendo zaś securitati współobywatelów naszych ustanawiamy, aby w dobrach województwa naszego poddanych zbiegłych, a przez dobra przechodzących, jako i podejrzanych ludzi, osobiwie Cyganów, za powzięciem wiadomości o przechodzie onych łapać i sekwestrować wolno współobywatelom naszym było.

Mając zaś wzgląd na j.w. Sierakowskich z dawna w województwie naszym będące i szczerze usługi, i chęci województwu naszemu pełniące, w. Kaspra Sierakowskiego starostę zawidzkiego, torem godnych antecesorów swoich idącego i na usługi województwa naszego sakryfikującego się, w afektach naszych braterskich niewygasła w dalszych czasach pamięć temuż w. Sierakowskiemu oświadczamy.

Na ostatek upraszamy w. ichm. urzędników i komisarzyw anterioribus laudis wyznaczonych, aby na przyszłą Komisję we dwie niedzieli po Trzech Królach Rzymskich w roku przyszłym 1763 [20 stycznia 1763 r.] przypadających zjechać raczyli i interesa według dawniejszych i terażniejszego laudum, nic nowego nie uchwalając, rezolwowali i decydowali.

Które to laudum i w nim opisane puncta i desideria w. jm. panu marszałkowi wraz z w. ichm. panami asesorami podpisać zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 14 miesiąca września, r. P. 1762.

Kazimierz z Głogowca Głogowski stolnik żydaczowski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Stanisław Magiera Mirecki asesor m.p.

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

¹¹⁶⁴ Chołojów, miasto w pow. buskim (ob. wieś Вузлове, rej. radziechowski, obw. lwowski, Ukraina).

¹¹⁶⁵ Radziechów, miasto w pow. bełskim (ob. Радехів w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

280. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1763 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20 stycznia 1763 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 779-781 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Popławski w dniu 20 stycznia 1763 r. [feria 5 ipso die festi Sanctorum Fabiani et Sebastiani Martyrum a. D. 1763].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1733-1735.

My urzędnicy, dygnitarze i obywatele województwa bełskiego, na fundamencie laudorum boni ordinis, do ułatwienia desideriorum nostrorum z dawniejszych uchwał wynikających, na dzień dzisiejszy, 20 mensis ianuarii, to jest we dwie niedziele po święcie Św. Trzech Króli Rzymskich oznaczony, do Bełza, w roku terażniejszym 1763 zjachawszy się, pod powagą j.w. Adama Myszkę Chołoniewskiego podkomorzego województwa naszego, w konwencie wielebnych oo. Dominikanów bełskich zasiadłszy, do uspokojenia zachodzących województwa naszego interesów virtute laudorum anteriorum przystąpiliśmy.

A najprzód, ponieważ w. jm. pan Antoni Wydźga stolnik grabowiecki pro anno nuper elapso 1762 obrany kasjer, na terażniejszym terminie do uczynienia kalkulacji z wybranych procentów województwa naszego non compareret, przeto uczynienie tej kalkulacji do przyszłej komisji po sejmikach boni ordinis w roku terażniejszym przypadającej suspendujemy.

A zaś na terażniejszy rok 1763 w. jm. pana Makarego Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego secundum mentem laudi boni ordinis obranego kasjera obligujemy, aby wszystkie podatki czopowego i szelężnego, tudzież kołowego, według uchwały województwa naszego, postanowiwszy ichm. panów subkolektorów w województwie naszym posesyją mających, nie mniej remanenta z dawniejszych lat wybierał.

W. zaś Antoniego Wydźgę stolnika grabowieckiego upraszamy, aby wszystkie remanenta rejestrem ręką swoją podpisanym specyfikowane, w. jm. panu Kurdwanowskiemu stolnikowi lubaczowskiemu przed czasem zaczynać się mającej egzakcji podatku województwa naszego, jako na rok terażniejszy obranemu kasjerowi, oddać raczył.

W. ichm. panowie rewizorowie bonorum in tariffa anni 1676 omissorum et praeaggravatorum, ponieważ zaczętej przez siebie rewizji [780] nie dokończyli, przeto upraszamy tychże w. ichm. rewizorów, aby tę rewizyją przez siebie zaczęta kontynuowali. Jak zaś opus continuatum na przyszłej komisji remonstrować będą, natenczas według laudum boni ordinis rekompensę fatyg obmyśleć deklarujemy.

Pretensyje wszystkie per lauda anteriora et anterius anni immediate elapsi na terażniejszą komisję do uspokojenia odesłane, ponieważ na terażniejszym terminie tak z racji nie produkowania przez wielu ichm. pretendujących et in laudo boni ordinis anni 1762 wyrażonych dokumentów, et ignorantiae quantitatis kasy, determinacji swojej mieć nie mogą, przeto te wszystkie pretensyje ichm. obywatelów i kolegów naszych tak za funkcyje, jako i deklaracje per lauda anteriora oznaczone, proponendo jednak

decreta województwa naszego gratuitis, secundum prioritatem funkcji i deklaracji na przyszłym terminie następującej komisji determinacją swoją, salva demonstratione documentorum et laudorum per pretendentes, mieć mają.

Które to pretensyje wszystkie na przyszłej komisji per regestrum spisane et secundum prioritatem ułożone, in ordine uspokojenia i wypłacenia w. jm. panu kasjerowi, tak terażniejszemu, jako i po nim następującym podać deklarujemy, tak, aby każdy swoją niezawodnie odebrał satysfakcją i województwo nasze od procesów dalszych uspokojone być mogło.

A że per laudum dawniejsze w. jm. panu [Jerzemu] Wężykowi Widawskiemu cześnikowi czernihowskiemu, plenipotentowi województwa naszego, za fatygę około interesów województwa naszego po tysiącu zł jest naznaczonej pensji, przeto obligujemy w. jm. pana kasjera, aby ten tysiąc zł na rok terażniejszy w. jm. panu plenipotentowi naszemu należący, przed wyjazdem na Komisję radomską wypłacił.

Inne wszystkie obywatelów naszych desideria [781] do przyszłego czasu następującej komisji odkładamy. Którą to dyspozycją województwa naszego rękami własnymi podpisujemy. Działo się w Bełzie, in conventu patrum ordinis praedicatorum, dnia 20 mensis ianuarii a. 1763.

[1] Adam Myszka Chołoniewski podkomorzy województwa bełskiego m.p., [2] Antoni Głogowski chorąży horodelski m.p., [3] A[ntoni] Deboli chorąży lubaczowski, podstarości grodzki grabowiecki m.p., [4] Franciszek Antoni Pruszek Bieniewski podstoli powiatu grabowieckiego m.p., [5] Felicjan Żuliński podstoli lubaczowski m.p., [6] Stanisław Prek cześnik ziemi buskiej m.p., [7] Felicjan Rostkowski skarbnik horodelski m.p., [8] Jakub Wierzbicki wojski buski, komornik graniczny bełski m.p., [9] Jakub Tarnawiecki wojski lubaczowski m.p., [10] Wojciech Ubysz podsedek ziemski płocki i ziemianin województwa bełskiego, [11] Maciej Wierzbicki cześnik płocki, [12] Józef z L[ipego] Lipski w[ojski] l[ubaczowski]¹¹⁶⁶ m.p., [13] Michał Ubysz m.p., [14] Ludwik Lipski skarbnik buski m.p., [15] Ignacy Myszka Chołoniewski ziemianin województwa bełskiego, [16] J[ózef] A[ntoni] de Litynia Lityński notarius castrensis capitanealis Belzensis m.p., [17] Jerzy Wężyk Widawski cześnik czernihowski m.p., [18] Adam Karol Białobocki m.p., [19] Stanisław A. J. Motyl mie[cznik] mści[sławski], [20] Piotr Jankowski, [21] Marcin Lityński m.p., [22] Maciej Rozwadowski ziemianin województwa bełskiego, [23] K[azimierz] Jastrzębski.

¹¹⁶⁶ W spisach urzędników województwa bełskiego na urzędzie wojskiego lubaczowskiego widnieje w tym czasie Tadeusz Lipski.

281. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1763 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1763 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 787 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Niebyłowski w dniu 12 września 1763 r. [feria 2 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1763].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1737.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i obywatele koła rycerskiego prześwietnego województwa bełskiego, tudzież ziemi buskiej i powiatów grabowieckiego, horodelskiego i lubaczowskiego do niego należących, zjachawszy się na dzień dzisiejszy prawem oznaczony tu, do Bełza, in locum consultationum solitum, dla obrania na Trybunał Piotrkowski i Lubelski j.w. ichm. panów sędziów deputatów, pod słodkim obrad naszych przez j.w. jm. pana Ignacego z Czertwic na Fusowie, Krakowcu, Podkamienicy Nadwornej Cetnera wojewody naszego bełskiego zagajeniem, najprzód za podaniem zgodnymi głósy obraliśmy za dyrektora koła naszego rycerskiego w. jm. pana Franciszka z Dylewa Świeżawskiego podczaszego lubaczowskiego. Pod którego dyrekcją wraz z w. ichm. asesorami niżej na podpisach wyrażonemi, e gremio wszystkich obywatelów województwa naszego podanemi, obraliśmy i uprosili e gremio nostri na przyszły Trybunał w roku terazniejszym zaczynać się mający, j.w. deputatów, to jest w. Józefa z Krukowa Radeckiego stolnika ziemi buskiej i Marcina z Lipego Lipskiego miecznika ziemi buskiej, podstarostę grodzkiego bełskiego. O których to j.w. deputatów ad mentem legis niewątpliwie o zgodnym onych obraniu fide publica praesenti testamur laudo.

Które to laudum dla tym większego waloru i stwierdzenia w. jm. panu marszałkowi koła naszego rycerskiego wraz z przydanymi sobie w. asesorami podpisać i rękami onych stwierdzić zleciliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 12 miesiąca września, to jest w pierwszy poniedziałek po Święcie Narodzenia Najświętszej Maryi r. P. 1763.

Franciszek z Dylewa Świeżawski podczaszy lubaczowski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego m.p.

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, asesor

Józef Wolański podstarosta grodzki horodelski, asesor m.p.

Michał Radecki regent ziemski bełski, asesor m.p.

Tomasz Łaniewski wiceregent grodzki grabowiecki, asesor Mancipium Mariae.

282. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1763 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1763 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 791-794 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Franciszek Straszewski subdelegat grodzki bełski w dniu 13 września 1763 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1763].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1739-1743.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się ad locum consultationum solitum tu, do Bełza, przy godnej intymacyi j.w. jm. pana Ignacego Cetnera wojewody bełskiego ex distinctissima familia i zasługami w ojczyźnie zaszczyconego, po doszłym unaniami voto et assensu concivium na dniu wczorajszym sejmiku deputackim, do sejmiku boni ordinis, na dzień dzisiejszy prawem oznaczony, przystąpiliśmy i za marszałka koła naszego, za zgodnym wszystkich zezwoleniem, w. jm. pana Michała Wydźgę sędziego ziemskiego bełskiego, distinctis meritis et virtutibus w województwie naszym i całej ojczyźnie zaszczyconego obraliśmy.

Pod którego dyrekcyją wraz z w. panami asesorami uproszonymi, ponieważ w. jm. pan Marcin Olszyński post liberam resignationem w. jm. pana Stanisława Lipskiego przywilej od J.K.M. na podczastwo buskie otrzymany pokłada, przeto za aktualnego podczastego buskiego onegoż według tego przywileju uznajemy.

Za komisarza zaś na przyszły Trybunał Radomski na rok 1764, jako laudum przeszłym w. jm. pana Michała z Głogowca Głogowskiego łowczego horodelskiego obraliśmy, tak onegoż na tenże rok jeden za komisarza na Trybunał Radomski potwierdzamy, utrzymanie interesów wojewódzkich activitati et dexteritati onegoż polecamy.

Do atentowania zaś interesów wojewódzkich na Trybunale Radomskim zachodzących, jako dawniejszemi laudami w. jm. pan Jerzy Widawski cześnik czernihowski na lat 3 plenipotentem obrany, tak i terażniejszym laudum na rok przyszły onegoż potwierdzamy, pilne starania onegoż około interesów województwa w zupełnej wdzięczności i rekompensie kompensować deklarując, nie mniej ekspensa in tuitionem interesów wojewódzkich erogowane i które in post erogować będzie, za słusznymi dowodami, jako i przeszli ichm. plenipotenci są satisfacti, tak równie w. jm. panu Widawskiemu satysfakcyją należytą województwo nasze obmyśleć przyrzeka, a zaś naznaczoną pensyją zł tysięcy w. kasjer przed wyjazdem do Radomia temuż w. jm. panu plenipotentowi wyliczyć obligowany będzie. [792]

Ponieważ zaś w interesie taryfy pogłównego ułożenia ex bonis praeaggravatis in bona taryfą annorum 1676 et 1717 omissa dekreta trybunałskie, a osobliwie ostatni, roku terażniejszego 1763 ferowany, kontynuacyją rewizyi bonorum in tariffa omissorum et aggravatorum ostrzegł, a deputowani laudum przeszłym anni 1762 w. rewizorowie, to jest w. jm. pan Franciszek Pruszek Bieniewski podstoli grabowiecki i Jakub Tarnawiecki wojski lubaczowski już magna in parte też rewizyją ekspedyjowali, przeto do kontynuowania teje rewizyi inducias czasu do przyszłej komisji we dwie niedzieli

po Trzech Królach Rzymskich w roku przysłym 1764, ex vi et praescripto anteriorum laudorum agitować się desygnowanej, naznaczymy.

Którzy ichm. rewizorowie też rewizyją ad praescriptum dekretu trybunalskiego anni 1763 perficient i na przysłą komisiją peractum opus produkować mają, fatygę i pracę tych w. panów rewizorów adaequate zawdzięczać i kompensować deklarując.

A że w. jm. pan [Józef] Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, tak za funkcją deputacką w roku 1753, jako dwie funkcje komisarskie w roku 1762 i w roku 1763 zupełną i przywiązaną dla województwa naszego interesów atenciją ekspedyjowane nie jest uspokojony, przeto przychylną onemuż i należytą w sercach naszych obowiązawszy wdzięczność, satysfakcją za też funkcje, za każdą po 2 tys. zł naznaczywszy, iuxta turnum tychże funkcji ex aerario województwa przyznajemy i uspokoić przyrzekamy.

Desiderium w. jm. pana Antoniego z Ossy Ożgi starosty romanowskiego za funkcją poselską anno 1740 odprawioną, którego dystyngwowane dla ojczyzny merita zupełną wdzięczność w afektach braterskich zapisują, tak in vim należytej za tę funkcją satysfakcji sumę 2 tys. złp onemuż naznaczymy. Której sumy, ponieważ dla chwały Pana Boga na nową fundacją oo. reformatów w Kryłowie¹¹⁶⁷ ustępuje, przeto tej sumy satysfakcją do rąk w. jm. pana Leszczyńskiego podstolego [793] horodelskiego, sędziego grodzkiego łuckiego jako vicesyndyka tychże oo. reformatów wypłacenie przez przysłego w. jm. pana kasjera połowę tej sumy, to jest zł tys., a zaś drugą sumę zł tys. kasjer na rok 1765 naznaczony uspokoić ma.

^aPretensyje i desideria w. ichm. panów^a Preków za spalenie wsi Przemysłowa¹¹⁶⁸ podczas rewolucyi przeszłemi laudami przyznane, j.w. pana [Macieja] Wierzbickiego cześnika płockiego, ichm. panów Krzywieckiego, Antoniego Cebrowskiego, ^bJózefa Czyżewskiego^b, Bzowskiego, Poznańskiego, Walkiewicza, Czechowskiego, Łochowskiego za pokazanemi sprawiedliwemi dowodami na przysłej komisji rozeznanie i satysfakcją obmyśleć przyrzekamy.

Godne w województwie i ojczyźnie naszej zasługi dystyngwowanego imienia w. ichm. panów Głogowskich, jako merentur zupełną w sercach naszych wdzięczność, tak in desideriiis w. ichm. panów Antoniego chorążego horodelskiego, Szymona sędziego grodzkiego buskiego, sukcesorów śp. w. jm. pana Tomasza Józefa bini nominis wojskiego buskiego, sukcesorów śp. w. jm. pana Samuela stolnika żydaczowskiego Głogowskich, satysfakcją za funkcje i pretensyje onychże rozeznac i oznaczyć na przysłej komisji województwo nasze indilate przyrzeka.

Równie i desideria w. ichm. panów Antoniego miecznika owruckiego pretensyje ex vi egzakcyi wynikającej, jako i Felicjana podstolego lubaczowskiego ex vi funkcji deputackiej wynikającej Żulińskich, braci, rozeznanie i satysfakcją na teźże przysłej komisji uczynić przyrzekamy.

¹¹⁶⁷ Kryłów, miasto w ziemi chełmskiej (ob. wieś w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹¹⁶⁸ Przemysłów, wieś w pow. bełskim (ob. Перемисловичі, wieś w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

^aPretensyje ichm. obywatelów, tak ex vi funkcyi, jako ex vi pretensyi wynikające^a na przyszłej komisyi rozeznac i iuxta turnum funkcyi i pretensyi satysfakcją obmyśleć przyrzekamy.

A że kasjerstwo, przez dwie lecie przez w. jm. pana Antoniego Wydźgę stolnika grabowieckiego trzymane, kończy się, więc też kasa województwa naszego w. jm. panu Michałowi Wydźdze sędziemu ziemskiemu bełskiemu na rok przyszły 1764, ^czaraz z taryfą nie czekając komisyi^c, oddaje się, a po skończonym onegoż kasjerstwie ^dw. jm. panu Makaremu Kurdwanowskiemu stolnikowi lubaczowskiemu na rok przyszły 1765, ac in post^d następującym suo ordine urzędnikom według opisu dawniejszych laudów, też kasa dostawać [793] się ma.

Dawniejsi zaś w. ichm. panowie kasjerowie, którzy kalkulacyi nie uczynili iuxta obloquentiam tychże dawniejszych laudów, do uczynienia kalkulacyi na przyszłej komisyi obligantur.

^eDesiderium ichm. księży dominikanów bełskich, aby indilate na teżę przyszłej komisyi satysfakcją odebrało, zlecamy^e.

Miasto Komorów¹¹⁶⁹, że znaczną przez ogień poniosło klęskę, więc miastu temuż połowę płacenia podatku czopowego i szelężnego na dwie lecie defalcatur. Który jednak podatek tak z tego miasta, jako i innych in post iuxta subsequendam palatinatus dispositionem płacone być ma.

Które to laudum dla większej wagi w. marszałkowi z w. asesorami podpisać zlecieliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 13 miesiąca września r. 1763.

Michał Wydźga sędzia ziemski bełski, marszałek koła rycerskiego województwa bełskiego

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, asesor

Felicjan Żuliński podstoli lubaczowski, asesor m.p.

Jan Nepomucen z Głogowca Głogowski cz[ęśnik] p[łocki], asesor mancipium Mariae

Maciej Aleksander z Lipego Lipski komornik graniczny bełski, asesor

^{a-a} słowa podkreślone ^{b-b} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^{c-c} słowa dopisane na lewym marginesie tą samą ręką ^{d-d} słowa dopisane na dolnym marginesie tą samą ręką

¹¹⁶⁹ Komorów, miasto w pow. bełskim (ob. wieś Komapib w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

283. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1764 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20 stycznia 1764 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 795-796 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Niebysłowski w dniu 20 stycznia 1764 r. [idque sub interregno post obitum Divae Memoriae Serenissimi olim Augusti III Regis Poloniarum feria 6 ipso die festi Sanctorum Fabiani et Sebastiani Martyrum a. D. 1764].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1745.

My urzędnicy, obywatele i komisarze województwa bełskiego uchwałami wyznaczeni, zjechawszy się na dzień 20 stycznia roku terażniejszego 1764 tu, do Bełża, dla uczynienia dyspozycji do onych przystąpić chcieliśmy, ale ponieważ ani dawniejszy kasjer, w. jm. pan [Antoni] Wydzga stolnik grabowiecki, dla zdania kalkulacji i remanentów, ani teraz następujący, w. jm. pan sędzia ziemski bełski¹¹⁷⁰, laudo anteriori obrany kasjer, do odebrania kasy i remanentów dla słabości swoich przez listy wyrażonych zjechać nie mogli, przeto tak oddanie i odebranie kasy, jako i inne interesa per lauda anteriora i przez dekreta radomskie w czasie terażniejszym expediri naznaczone, do blisko następującego sejmiku ante convocationis odkładamy i na to się podpisujemy. Działo się w Bełzie, in conventu ordinis praedicatorum, dnia 20 stycznia r. P. 1764.

Adam Myszka Chołoniewski podkomorzy bełski m.p., Antoni Gintowt Dziewiałtowski, Josephus Gintowt Dziewiałtowski łowczy lubaczowski m.p., Jakub Wierzbicki wojski buski, komornik graniczny bełski, J[ózef] Czarnecki wojski lubaczowski m.p., Maciej Lipski komornik graniczny bełski per laudum naznaczony komisarz m.p., Józef z Litynia Lityński pisarz grodzki bełski, mancipium Mariae, [796] F[elician] Rostkowski skarbnik horodelski, Maciej Wierzbicki m.p., Adam Białobocki m.p.

284. Sejmik przedkonwokacyjny w Bełzie, 6 lutego 1764 r.

Sejmik zwołany uniwersałem prymasa Władysława Lubieńskiego, wystawionym w Warszawie 12 listopada 1763 r. Egzemplarzy adresowanych do województwa bełskiego nie odnaleziono. Były zapewne identyczne z uniwersałami do innych ziem i województw (zob. np. druk: AS 1764-1793).

¹¹⁷⁰ Michał Tomasz Wydzga sędzia ziemski bełski.

1. *Laudum sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 6 lutego 1764 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 801-808 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Cyriak Lesiecki w dniu 10 lutego 1764 r. [idque sub interregno post obitum Divae Memoriae Serenissimi olim Augusti III Regis Poloniarum feria 6 post festum Sanctae Dorotheae Virginis et Martyris a. D. 1764].

Inne rękopisy: **Rp. 2** Bibl. Kórń., rkp. 917, s. 7-13 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzezińskiego cześnika grabowieckiego; **Rp. 3** Bibl. Oss., rkp. 2481, s. 94-98 – kopia.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1747-1759.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziemi i powiatów do niego należących, gdy post dolenda fata śp. najjaśniejszego K.J.M. Augusta III, spokojnie i szczęśliwie nam panującego, którego śmierci z wyroków Najwyższego Królów Króla nastąpionej, między sobą uczyniwszy kondolencyją, zapatrując się na osierociałą in dulcedine wolności R.P. naszą zostającą, nie chcąc ojczyźnie naszej deesse, za nastąpiącym uniwersałem od j.o. ks. jm. prymasa Korony Polskiej i W.Ks.L.¹¹⁷¹, najprzód na obronę wiary św. katolickiej, rzymskiej, przy całości wolności, praw i swobód, i wolnej elekcyi obstając, przychylając się do dawniejszych konfederacyi w czasie interregnum nastąpionych, takową między sobą zgodną czyniemy konfederacyją.

Za marszałka konfederacyi e gremio nostri probatissimum meritis et dexteritate w ojczyźnie naszej virum, w. jm. pana Michała Wydźgę sędziego ziemskiego bełskiego obrawszy, po którego obraniu ad normam dawniejszych konfederacyi przystępując, aby w czasie terazniejszym interregni wszelkie bezprawne najazdy i kupy swawolne hamowane były, i dla utrzymania publicae securitatis, oraz aby iniuriatis adaequata vigeat sprawiedliwość, sądy kapturowe naznaczamy tu w Bełzie, gdzie locus consultationum nostri odprowadza się.

Do których sądów kapturowych uprosiliśmy i obraliśmy e gremio nostri za sędziów kapturowych j.w. Ignacego Cetnera wojewodę bełskiego, którego oraz i marszałkiem tychże sądów obieramy, tudzież ex ordine j.w. w. ichm. urzędników et quidem z powiatu bełskiego w. jm. Józefa Olszewskiego chorążego, Michała Wydźgę sędziego ziemskiego i marszałka terazniejszej konfederacyi, Feliksa Świeżawskiego podsędkę ziemskiego, [Tomasza] Polanowskiego podstolego¹¹⁷², ^a[Antoniego] Węgleńskiego pisarza ziemskiego^a bełskich, [Makarego] Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego, Macieja Lipskiego komornika granicznego bełskiego, z ziemi buskiej [Stanisława] Dzierżka chorążego, Józefa Radeckiego stolnika, Stanisława Preka cześnika, Leona Wydźgę łowczego, Marcina Lipskiego miecznika, podstarostę grodzkiego bełskiego, [Szymona Miłkołaja] Głogowskiego sędziego grodzkiego¹¹⁷³ buskich, z powiatu [802] grabowieckiego [Ludwika] Wilgę starostę, Franciszka Antoniego Prusaka Bieniewskiego podstolego,

¹¹⁷¹ Władysław Łubieński arcybiskup gnieźnieński, prymas.

¹¹⁷² Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

¹¹⁷³ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

Kaspra Świeżawskiego miecznika grabowieckich, [Pawła] Gębarzewskiego, Macieja Świeżawskiego komorników ziemskich bełskich, z powiatu horodelskiego [Stanisława] Siekierzyńskiego starostę, [Antoniego] Głogowskiego chorążego, [Jakuba] Komorowskiego stolnika, [Jana] Polanowskiego podczaszego, Józefa Benedykta Leszczyńskiego podstolego, sędziego grodzkiego łuckiego, [Michała] Głogowskiego łowczego horodelskich, z powiatu lubaczowskiego Antoniego Debolego chorążego, podstarostę grodzkiego grabowieckiego, [Felicjana] Żulińskiego podstolego, [Józefa] Gintowta Dziewiałtowskiego łowczego lubaczowskich, [Felicjana] Rostkowskiego skarbnika horodelskiego, starostę kopajgrodzkiego, [Józefa] Lityńskiego pisarza grodzkiego bełskiego, Józefa Wolańskiego podstarostę grodzkiego horodelskiego, a zaś *ex ordine equestri* w. ichm. panów Ewarysta Kuropatnickiego kasztelanica bieckiego, ^a[Michała] Rzeczyckiego starostę poturzyńskiego^a, [Józefa] Miera starostę sieleckiego, [Józefa] Siekierzyńskiego pisarza grodzkiego horodelskiego, [Macieja] Wierzbickiego cześnika płockiego, [Antoniego] Żulińskiego miecznika owruckiego, [Michała] Radeckiego regenta ziemskiego bełskiego, [Jakuba] Tarnawieckiego stolnika owruckiego, [Mikołaja] Sokoła Żółkiewskiego wojskiego buskiego, [Feliksa] Malczewskiego stolnika latyczowskiego, [Adama] Kadłubskiego stolnikowicza buskiego, Stanisława Mireckiego, [Kazimierza] Głogowskiego wiceregenta grabowieckiego, [Jerzego] Wężyka Widawskiego cześnika czernihowskiego, Aleksego Bystrzanowskiego chorążycza latyczowskiego, [Tomasza] Łaniewskiego wiceregenta grabowieckiego, Stanisława Wierzbickiego cześnika zakroczymskiego, [Józefa] Zajączka podczaszego różańskiego.

Którzy to j.w. sędziowie kapturowi sądy swoje *in termino lege descripto*, to jest dnia 27 lutego roku terażniejszego, najprzód przysięgę *ad mentem legis* wykonawszy, ^a*dummodo septem personae adsint^a*, sprawy *liquidae solutionis* dekretyami ziemskimi i grodzkimi bełskimi i grodowemi powiatowemi do zapłacenia *sum* pociągnięte, *per motiones et gravamina contra decreta in dubium* nie wokowane, i którym ob *interveniens interregnum* termina upadły *ex fisci decretis*, tudzież sprawy *ex praescripto legis* sądom kapturowym należące, oraz i te, w których *forum capturale* *specificie praecautum*, oraz sprawę ur. Franciszka Kuczkowskiego *ex actoratu* jego o zapłacenie sumy przypadającej, sądzić [803] mają.

Termina na te sądy na *membranie* ziemskim *praevia relationum* w aktach ziemskich *circa apertionem actorum* lub grodzkich według prawa *recognitione*. Pisarz ziemski, a *in absentia* grodzki bełski, pióro w sądach kapturowych trzymać mają. Kadencję pierwszą odsądziwszy, *consecutive* inne kadencyje tychże sądów, *iuxta praescriptum* prawa, ciż sędziowie kapturowi sądzić *obligantur*, a którzy z *naznaczonych* sędziów kapturowych na pierwszej następującej kadencji *juramentu* ob *legalitates* *sui* nie wykonaliby, na następujących kadencyjach też przysięgę wypełnić mogą.

A zaś na następujący sejm *convocationis* w Warszawie *agitować* się mający, *e gremio nostri quos distinctissima* w ojczyźnie *meritis et virtutibus recte facta* *vocant* za posłów *methodo confoederationis* uprosiliśmy *ex unanimi* nas wszystkich *assensu* j.w. Kazimierza Poniatowskiego podkomorzego wielkiego koronnego, Adama Myszkę Chołoniewskiego podkomorzego bełskiego, Antoniego Wydzgę stolnika grabowieckiego, Franciszka Głogowskiego starostę krzywieckiego.

Instrukcją województwa naszego przez nas ułożoną, rękami w. jm. pana marszałka konfederacji teraźniejszej i asesorów podpisaną, do utrzymania interesów R.P. et desideriorum nostri tymże j.w. obranym posłom zaleciwszy. Którzy j.w. posłowie solita circa actus sejmików konfederackich praxi przysięgę in facie całego województwa wykonali na tę rotę: „Jako w żadne praktyki i kointeligencje z ministrami cudzoziemskimi wchodzić nie będą i od nikogo dependować, szczególnie miłość ojczyzny i dobro publiczne R.P. utrzymywać, instrukcję przez województwo nasze ułożoną promowować i pro posse utrzymywać będą”.

A dla utrzymania publicznego bezpieczeństwa i uskromienia hultajskich swywoli w województwie naszym milicją stukonną formujemy przez dwie chorągwie, aby w każdej chorągwi po 50 koni znajdowało się. Płacę na każdego żołnierza na koń jeden na cały rok po zł 360 [804] naznaczając. Za rotmistrzów do pierwszej chorągwi obieramy w. jm. pana Franciszka Świeżawskiego starostę pełczyńskiego, do drugiej chorągwi w. jm. pana Leona Wydźgę łowczego buskiego, którym osobiłiwą pensją roczną, każdemu z nich po 2 tys. zł naznaczamy. Krom tego, do każdej chorągwi na porucznika roczną pensją zł 1200, dla chorążego każdej chorągwi zł 800 rocznej pensji postanawiamy, na dwóch dobozów do obydwóch chorągwi, po jednemu do każdej, na każdego po zł 400. Na które dwie chorągwie rocznej płacy, tudzież na rotmistrzów, poruczników, chorążych i dobozów wynika 44 850 zł, więc na półroczną płacę tymże chorągwiom, rotmistrzom i oficerom należy regularnej płacy 22 375 zł. Której półrocznej płacy fundus takowy znajduje się.

Ponieważ przeszła konfederacja 1733 z starostw wszystkich i królewszczyn w województwie naszym znajdujących się subsidium contributionis practacatum, więc ad normam tejże konfederacji concernens wyprawnej milicyi z starostw i królewszczyn specyfikując niektórym królewszczynom in meliori flore ad praesens znajdującym proportionatim aukcyjonując, takową ustanawiamy taryfę. Starostwo buskie 1500 zł, starostwo szczurowickie¹¹⁷⁴ 1000 zł, Uwin¹¹⁷⁵ z Romanówką¹¹⁷⁶ 125 zł, Zawidcze¹¹⁷⁷ 37 zł 15 gr, Kustyn¹¹⁷⁸ 37 zł 15 gr, Jastrzębicę¹¹⁷⁹ z Wołswinem¹¹⁸⁰ 300 zł, Dmitrów¹¹⁸¹ 150 zł, starostwo sokalskie¹¹⁸² 2500 zł, Ułhówek¹¹⁸³ z Chorobrowem¹¹⁸⁴ 250 zł, Ślipcze¹¹⁸⁵

¹¹⁷⁴ Szczurowice, miasteczko w pow. buskim (ob. wieś Шчуровичі w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁷⁵ Uwin, wieś w pow. buskim (ob. Увин w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁷⁶ Romanówka, wieś w pow. buskim (ob. Романівка w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁷⁷ Zawidcze, wieś w pow. buskim (ob. Завидче w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁷⁸ Kustyn, wieś w pow. buskim (ob. Кустин w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁷⁹ Jastrzębica, wieś w pow. buskim (ob. Яструбичі w rejonie radziechowskim, obwodzie lwowskim, Ukraina).

¹¹⁸⁰ Wołswin, wieś w pow. buskim (ob. Волсвин w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁸¹ Dmitrów, wieś w pow. buskim (ob. Дмитрів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁸² Sokal, miasteczko w pow. bełskim (ob. Сокаль w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁸³ Ułhówek (Ulwówek), wieś w pow. bełskim (ob. w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁸⁴ Chorobów, wieś w pow. bełskim (ob. Хоробів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹¹⁸⁵ Ślipcze, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

z Kosmowem¹¹⁸⁶ 150 zł, Kopyłów¹¹⁸⁷ zł 100, Diakonów¹¹⁸⁸, Spikołosy¹¹⁸⁹ zł 100, Stężarzyce¹¹⁹⁰ zł 100, wójtostwo spikołoskie 10 zł, starostwo horodelskie zł 300, Miączyn¹¹⁹¹ zł 150, wójtostwo horodelskie 20 zł, Wręby¹¹⁹² zł 25, Dubienka¹¹⁹³ zł 1400, Tarnawatka¹¹⁹⁴ zł 250, starostwo tyszowieckie 750 zł, Krupiec¹¹⁹⁵ zł 25, Krzywe¹¹⁹⁶ 15 zł, starostwo lubaczowskie 4000 zł, [805] Drohomysł¹¹⁹⁷ zł 100, Poturzyn¹¹⁹⁸ z Witkowem¹¹⁹⁹ zł 200, starostwo bełskie 500 zł, starostwo mostowskie¹²⁰⁰ 1500 zł, starostwo rzeczyckie¹²⁰¹ 1250 zł, Dobrotwór¹²⁰² 200 zł, Rekliniec¹²⁰³ 25 zł, Kniaże¹²⁰⁴ wieś za Fusowem¹²⁰⁵ zł 100, Smolin¹²⁰⁶ 100 zł, Brusno¹²⁰⁷ 100 zł, wójtostwo potylickie¹²⁰⁸ 25 zł, wójtostwo Basznia¹²⁰⁹ 50 zł, dobra krzesłowe 600 zł, Sielce Bieńkowe¹²¹⁰ 150 zł, Klusów¹²¹¹ 25 zł, Przy-

-
- ¹¹⁸⁶ Kosmów, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).
- ¹¹⁸⁷ Kopyłów, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowski, woj. lubelskim).
- ¹¹⁸⁸ Diakonów (Dziekanów), wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).
- ¹¹⁸⁹ Szpikołosy (Szpiłosy), wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).
- ¹¹⁹⁰ Stężarzyce, wieś w pow. horodelskim (ob. Стенжаричі w rej. włodzimierskim, obw. wołyńskim, Ukraina).
- ¹¹⁹¹ Miączyn, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).
- ¹¹⁹² Wręby (stara nazwa miasteczka Korytnica) w pow. horodelskim.
- ¹¹⁹³ Dubienka (Dubna), miasto w pow. horodelskim (ob. w pow. chełmskim, woj. lubelskim).
- ¹¹⁹⁴ Tarnawatka, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).
- ¹¹⁹⁵ Krupiec, wieś w pow. bełskim (ob. część miasteczka Narol w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).
- ¹¹⁹⁶ Krzywe, wieś w pow. buskim (ob. w pow. krasnostawskim, woj. lubelskie).
- ¹¹⁹⁷ Drohomysł, wieś w pow. bełskim (ob. Дрогомишль w rej. jaworowskim, obw. lwowskim, Ukraina).
- ¹¹⁹⁸ Poturzyn, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).
- ¹¹⁹⁹ Witków, wieś w pow. bełskim, w tenucie poturzyńskiej (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).
- ¹²⁰⁰ Mosty (Mosty Wielkie, Augustów), miasto w pow. bełskim (ob. Великі Мости, miasto w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).
- ¹²⁰¹ Rzeczyca, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).
- ¹²⁰² Dobrotwór, miasto w pow. buskim, w starostwie kamionackim (ob. Добротвір osiedle miejskie w rej. kamionackim, obw. lwowskim, Ukraina).
- ¹²⁰³ Rekliniec, wieś w pow. bełskim (ob. Реклинець w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).
- ¹²⁰⁴ Kniaże, wieś w pow. buskim (ob. Княже w rej. sokalskim, obwodzie lwowskim, Ukraina).
- ¹²⁰⁵ Fusów, wieś w pow. buskim (ob. Фусів w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).
- ¹²⁰⁶ Smolin, wieś w pow. bełskim (ob. Смолин w rej. jaworowskim, obw. lwowskim, Ukraina).
- ¹²⁰⁷ Brusno, wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, tylko uroczysko w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).
- ¹²⁰⁸ Potalic, miasto w starostwie lubaczowskim, w pow. bełskim (ob. wieś Потелич w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).
- ¹²⁰⁹ Basznia, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. lubaczowskim, woj. podkarpackim).
- ¹²¹⁰ Sielce Bieńkowe, wieś w pow. bełskim (ob. Сілець w rej. kamionackim, obw. lwowskim, Ukraina).
- ¹²¹¹ Klusów (Kłusów), wieś w pow. bełskim (ob. nie istnieje, jej grunty w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

stanie¹²¹² 25 zł, starostwo grabowieckie 300 zł, wójtostwo Laszki¹²¹³ 10 zł, wójtostwo Sterkowiec¹²¹⁴ 10 zł. Wynosi na półroczną regularną płacę dla tej milicyi z pomienionych królewszczyn 18 560, które concernens płacy z królewszczyn per distinctas demonstrationes każdej chorągwi ręką j.w. marszałka podpisane w. rotmistrze przez deputatów od każdej chorągwi wybierać mają, a j.w. starostowie i tenutarii ten podatek do grodu bełskiego et quidem ratę półroczną pro die 1 martii odwozić i deputatom chorągwi milicyi wojewódzkiej oddawać mają, i ciż deputaci ^abez kwitowego wyciągania, tylko po groszu od złotego dla sustentacyi wybierającego^a przez niedziel 2 tu, w Bełzie, odbierać mają. A kto by po skończonych dwóch niedzielach egzakcyi concernens według opisanego terażniejszej demonstracyi nie wypłacił, deputaci chorągwi delatę retentów do grodu podawszy, per executionem militarem retenta odbierać sobie powinni et supra renitentes in casu fortis oppositionis forum kapturowych sądów praefigitur.

A że do zapłaty półrocznej regularnej płacy tymże chorągwiom 3915 zł nie dochodzi, przeto podatek kotłowy ze wsiów tak królewskich, jako duchownych i szlacheckich naznaczamy i od każdego kotła gorzałczanego czyli arendarskiego, czyli dworskiego na cały rok po taleru bitemu postanawiamy, oraz podatek pogłowia żydowskiego we wszystkich generaliter miastach, miasteczkach i wsiach królewskich, duchownych i szlacheckich układamy, aby od głowy każdego Żyda i żony jego po złotemu, a od komorników po pół złotego od takowego Żyda i żony jego płacono [806] było.

A dla nastąpienia rewizyi tegoż pogłównego oraz i egzakcyi tegoż podatku, jako i kotłowego, za rewizorów i egzaktorów et quidem do powiatu bełskiego jm. pana Pawła Wydźgę wiceregenta grodzkiego grabowieckiego, do ziemi buskiej w. jm. pana Adama Kadłubskiego stolnikowicza buskiego, do powiatu grabowieckiego w. jm. pana Sylwestra Bieniewskiego podstolica grabowieckiego, do powiatu horodelskiego w. jm. pana Karola Walkiewicza, do powiatu lubaczowskiego w. jm. pana Józefa Grabowskiego skarbnika lubaczowskiego naznaczamy.

Którzy ichm. rewizorowie i egzaktorowie pogłównie żydowskie methodo suprafato zlikwidują i zrewidują, i zniósłszy się ze zwierzchnością dworską, pogłowia żydowskie per registra skonotują, praevia przez starszych i kahalnych iuramento zredukują oraz kotły gorzałczane skonotują i podatek pomieniony pogłównego żydowskiego i kotłowego wybierać będą. Która rewizyja i egzakcyja ma się zacząć a die 20 februarii anno praesenti.

Qua peracta revisione et exactione wybrane pieniądze na sądach kapturowych do rąk w. jm. pana kasjera województwa naszego oddawać mają, a super realiter peractam revisionem et exactionem na sądach kapturowych poprzysiąc mają.

Z którego wybranego podatku w. jm. pan kasjer chorągwiom milicyi wojewódzkiej do półrocznej płacy sumę 3915 zł ma dopłacić, a super renitentes i na niewypłacających też podatki forum sądów kapturowych praefigitur i retenta per delatam ad acta podane, per executionem militarem wybierane być mają.

¹²¹² Przystanie, wieś w pow. bełskim (ob. Пристань w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹²¹³ Laszki (wł. Laszków), wieś w pow. buskim (ob. Бєпєзівка w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹²¹⁴ Sterkowiec, wieś w pow. buskim (ob. Стерківці w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

Formowanie milicji partim z towarzystwa, partim z pachołków przez w. rotmistrzów i werbunek onej iuxta arbitrium w. rotmistrzów pozwala się. Taż milicyja disciplinam militare ma zachować, konsystencyje chorągwiom et quidem w. starosty pełczyńskiego w starostwie rzeczyskim, buskim, szczurowieckim, Jastrzębicach¹²¹⁵, lubaczowskim i mostowskim, a zaś chorągwi w. [Leona] Wydźgi łowczego buskiego w starostwie tarnawackim, dubieńskim, grabowieckim, horodelskim, ulhowieckim, Miączynie, tyszowieckim, poturzyńskim z Witkowem¹²¹⁶ i [807] dobrach krzesłowych naznaczamy.

Jednak dla praesidium sądów kapturowych komenderowanych po 12 z każdej chorągwi pod następującą każdą kadencyją w. rotmistrze przysyłać mają i przez sądy kapturowe pro praesidio znajdować się powinni.

Popis milicji wojewódzkiej na kapturach przez w. rotmistrzów, przed sędziami kapturowymi aby był czyniony. Taż milicyja przechodami dóbr agrawować nie ma, ani żywności brać, ale z grosza żyć i konie żywić, krom jednej trawy, a w zimie dachu, ognia i słomy. Która milicyja i podatki ad praesens uchwalone trwać tylko mają do szczęśliwej koronacyi futuri regnantis.

Obowiązuje się taż milicyja, że tylko w województwie naszym znajdować się ma, a za granice województwa aby ruszana nie była, oraz podczas elekcyi futuri regnantis in visceribus województwa naszego dla uskromienia hultajstwa znajdować się ma. W. rotmistrze, gdyby na elekcyję jachali, tedy porucznikom swoim takowym aby oddali komendę, którzy by disciplinam militare zachowali, objazdki dla szukania i łapania swywołnych ludzi czynili i podczas elekcyi rezydującym na zamkach wojskim wraz z podstarostami dla praesidium komenderowanych destynowali. A w. wojscy, na zamkach rezydujący, kryminały wszelkie i hultajów sądzić i exemplariter ad mentem prawa powinni karać.

Czopowe i szelężne wojewódzkie w. jm. pan kasjer kontynuować ma i też czopowe z szelężnym iuxta praescriptum laudorum in pacificationem interesów wojewódzkich erogare ma.

W. jm. pan [Antoni] Wydźga stolnik grabowiecki kalkulacją z kasjerstwa swego na sądach kapturowych uczynić obligatur i swoje niedobory ma oddać terażniejszemu kasjerowi w. jm. panu sędziemu ziemskiemu bełskiemu¹²¹⁷.

Interes względem alleviationis ex preaggravatis pogłównym bonis in bona omissa ac novae locationis, których rewizyją w. jm. pan [Franciszek] Bieniewski podstoli grabowiecki i Tarnawiecki perficiunt, też rewizyją na sądach kapturowych demonstrować mają i na tychże kapturowych sądach taryfa ex praeaggravatis in bona omissa ac novae locationis per transportationem [808] aby postanowiona była, zupełnie sądom kapturowym praecommittimus.

A jeżeliby ex importantia podatku kotłowego i pogłównego żydowskiego, krom zapłaty milicji stokonnych, pozostało co by z tej importancyi, chorągiew trzecia

¹²¹⁵ Jastrzębica, wieś w pow. buskim (ob. Яструбичі w rej. radziechowskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹²¹⁶ Witków, wieś królewska w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹²¹⁷ Michał Józef Wydźga sędzia ziemski bełski.

formowana być mogła, przeto jeżeli aerarium tej importancyi na trzecią chorągiew wystarczy, formować trzecią chorągiew mamy i do tej trzeciej chorągwi, jeżeliby formowana była, w. jm. pana Sokoła Żółkiewskiego wojszczyca buskiego za rotmistrza postanawiamy.

A jeżeli jakowe cyrkumstancyje dla zupełnej konserwacyi stokonnej milicyi trzeciej chorągwi, si aerarium tej importancyi wystarczy, stanowienia wynikałyby, przeto plenam potestatem sądom kapturowym resolvendi committimus.

^bZa posłów do j.o. ks. prymasa¹²¹⁸ w. Polanowskiego podstolica bełskiego i Lubowieckiego podczaszycza halickiego, a do j.o. ichm. panów kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego¹²¹⁹, [Franciszka] Ciesielskiego podwojewodzkiego bełskiego i [Mikołaja] Komorowskiego łowczego lubaczowskiego obieramy, cum sola recognitione wdzięczności circa bonum publicum czynionej i należytego oświadczenia^b.

I to laudum sejmiku confoederationis w. jm. panu marszałkowi confoederationis wraz z w. ichm. panami asesorami podpisać obligujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, sub nexu confoederationis dnia 6 lutego 1764 r.

Michał Józef Wydźga sędzia ziemski bełski, marszałek konfederacyi województwa tegoż m.p.

Feliks Świeżawski podsędek ziemski bełski, asesor m.p.

Marcin Lipski miecznik ziemi buskiej, podstarosta grodzki bełski, asesor

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, asesor m.p.

Józef Wolański stolnik inflancki, podstarosta grodzki horodelski, asesor m.p.

Maciej Aleksander z Liwego Lipski komornik graniczny [bełski], asesor mancipium Mariae

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką
właściwym miejscu znak #

^{b-b} słowa dopisane tą samą ręką na lewym marginesie, we

2. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 6 lutego 1764 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 811-823 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Cyriak Lesiecki wojszczyca grabowiecki w dniu 10 lutego 1764 r. [idque sub interregno post obitum Divae Memoriae Serenissimi olim Augusti III Regis Poloniarum feria 6 post festum Sanctae Dorotheae Virginis et Martyris proxima a. D. 1764].

Inne rękopisy: **Rp. 2** Bibl. Kór., rkp. 917, s. 14-24 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzemińskiego cześnika grabowieckiego.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1761-1781.

¹²¹⁸ Władysław Łubieński arcybiskup gnieźnieński, prymas.

¹²¹⁹ Jan Klemens Branicki kasztelan krakowski, hetman wielki koronny.

Instrukcja j.w. ichm. panom Kazimierzowi Poniatowskiemu podkomorzemu koronemu, Adamowi Chołoniewskiemu podkomorzemu bełskiemu, Antoniemu Wydzdze stolnikowi grabowieckiemu, [Franciszkowi] Głogowskiemu staroście krzywieckiemu, posłom na sejm convocationis z województwa bełskiego obranym, na sejmiku pod konfederacją w Bełzie die 6 februarii 1764 agituującym się spisana.

1mo. Reasumując konfederacje annorum 1573, 1576, 1587, 1668 i ostatnią 1733, aby na przyszłej, da Bóg, elekcyi dysmembracyi i rozerwania żadnego między sobą nie czynić, a jedna część bez drugiej króla sobie ku ubliżeniu wolnej elekcyi obierać nie ma, sub poenis iisdem confoederationibus praescriptis.

2do. Ażeby przez gwałtowne sposoby i zażywanie sił zagranicznych cisnący się do Korony, czyli kogo promowujący, surowe przepisane mieli na siebie kary, na przyszłym sejmie convocationis, tudzież ich complices i adherenci deklarując takowych pro hostibus patriae i rygor sądu kapturowego generalnego extendi ma.

3tio. Bezpieczeństwo wszelakie in campo electorali ażeby obwarowane było dla wotujących i wszystkie solennitates elekcyi aby zachowane były, j.w. biskupi uzurpować sobie prerogatywy prymasa w nominowaniu Króla nie ważyli się i elekcyja w miejscu prawem oznaczonym aby się ekspedycyjowała.

4to. Na przyszłym sejmie convocationis żadnej nominacyi ani ekskluzyi przyszłego monarchy, czyli to rodowitego Polaka, czyli quem astra spirabunt czynić nie mają, lecz to do przyszłej elekcyi de concertando futuro regnante odesłano aby było.

5to. Porządek sejmowania i sposób concludendorum consiliorum, aby sejmy i sejmiki interrupte dochodziły i zrywane nie były, aby był na tym sejmie pro lege perpetua ustanowiony, j.w. posłowie ad status Reipublicae wniosą.

6to. Pacta conventa futuro regnanti aby na sejmie convocationis ułożone były, po dług wyciągających R.P. potrzeb.

7mo. Privilegia et immunitates prowincyi pruskiej i innych ad corpus R.P. należących, tudzież prerogatywy wszystkich [812] generaliter jursydycyji, tak w Koronie, jako i W.Ks.L. w swoim zostawały zachowaniu i ucaleniu.

8vo. J.w. posłowie obowiązani fide publica, że w żadne praktyki z postronnemi ministrami wchodzić nie będą, szczególnie tylko amore patriae interesa ojczyzny et desideria województwa naszego utrzymywać oraz iuxta nexum praestiti iuramenti.

9no. Względem zaś sejmu convocationis, czyli kończenia, czyli limitowania, ad arbitrium ojczyzny podajemy.

10mo. Nieodwłocznej wojsk zagranicznych z granic polskich, jeżeli się znajdują, ewakuacyi j.w. posłowie dopomną się.

11mo. Securitas izby poselskiej i reasumpcyi trybunałów aby provideatur.

12do. ^aNa przyszłą^a elekcyją pospolitym ruszeniem obywatela, ^atak urzędnicy, jako i nobilitas^a województw i ziem, viritim wszyscy bracia, nie przez posłów, jechać mają, jednak gdy kto ob legalitates znajdować się nie będzie, rigori prawa podlegać nie ma.

13tio. O aukcyi wojska reasumując konstytucyją 1736¹²²⁰, którą komisya do ułożenia aukcyi wojska naznaczona, że na sejmikach relationis województwa i ziemie sposoby, które się zdadzą podatkovania wynalazłszy, też komisją informować będą,

¹²²⁰ Konstytucja sejmu 1736 r. „Kommissya do ułożenia aukcyi wojska” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 322-323).

co że do skutku nie przyszło, więc *amore patriae*, nie odkładając w reces do innych sejmów pro primo *obstaculo consiliorum* materią aukcyi wojska aby j.w. posłowie ad status R.P. proponowali. Do płacy aukcyjonowanemu wojsku genera podatkovania ułożywszy, które lubo konstytucją 1717 są specyfikowane, tych jednak *methodus* według dawnych taryf opisany, w których to dawnych taryfach wiele dóbr jako natenczas *hostico* i inkursyjami zdezelowanych jest opuszczonych, wyrażone zaś w taryfach dobra, jedne pogłównym przeładowane, inne zaś, choć ad *perfectiorem* przyszły statum, mało, albo nic nie płacą, osobliwie dobra tych województw, które natenczas in *hostico*, a teraz in *flore* zostają, skąd nierówność w płaceniu podatków wynika, przeto aby genera podatkovania takowe mogły nastąpić.

Primum genus podatkovania pogłowne równie płacić się mające. [813] Aby dla ułożenia taryf pogłownego po województwach i ziemiach rewizya była naznaczona i ciż rewizorowie na sejmikach pluralitate *votorum* obrani i przysięgli, dobra szlacheckie, duchowne i królewszczyny, etiam *novas colonias*, zrewidowali, osoby, kmieci, poddanych całym pługiem orzących, rolników, zagrodników, komorników, chałupnych, wójtów, włodarzów, strzelców, mielników i innych ludzi luźnych, gruntu zażywających, *praevia* etiam na gruncie *investigatione iuratoria*, przez inwentarze w każdej wsi *bonitates*, *sterilitates* ac *commoditates* gruntów, pastwisk, lasów, rzek, stawów, jezior, karczm, intrat, arend i propinacyi, tudzież młyny, stępy, rudnie skonotowali, a zaś w miastach i miasteczkach kamienice, domy, jurysdykcyje wszelkie i w nim mieszkających mieszczan, przedmieszczan, rzemieślników i innych wszelakich ludzi w miastach mieszkających adnotując, intraty arend, jarmarków, także per inventaria *praevia investigatione* spisali, a w Ukrainie i Pokuciu, Podolu i tam, gdzie służebne i kozackie grunta znajdują się, także skonotowali. Po której *modo suprafato exacte* uczynionej rewizyi komisya województwa lub ziemi, z senatorów i urzędników wojewódzkich, ziemskich i powiatowych, tudzież i grodzkich w każdym województwie lub ziemi postanowiona, do których z obywatelów in *pari numero*, urzędów nie mających, pluralitate *votorum* na sejmikach dobrawszy, po wykonanej przez tychże senatorów, urzędników i obranych komisarzów *super iuste constituendam tariffam* przysiędże, zmiarkowawszy i rozeznawszy rewizyją przez rewizorów uczynioną, wzięwszy *methodus* taryfy 1676, szczególnie tylko po czemu od głowy i od której osoby ma być płacone pogłowne, konsyderując *bonitates*, *sterilitates* et *commoditates* gruntów i intrat, i jakowy grunt który poddany trzyma, taryfę generalną pogłownego ułoży i regimintom, i chorągwiom lokacyją w województwie lub ziemi mającym i aukcyjonowanemu proportionaliter wojsku regularną i dostateczną płacę przez asygnacyje postanowione demonstrować będzie.

Secundum genus podatkovania pogłowne żydowskie. Abrogando terażniejsze płacenie pogłownego żydowskiego, R.P. krzywdzące, aby w każdym województwie i ziemi pogłowia żydowskie cuiuscunque status bądź Żydzi ubożsi, czyli [814] bogatsi, tak od samych Żydów, jako żon i dzieci, które mają po lat 10, po złotemu od takiej każdej osoby ad mentem jak dawniej pogłowia opłacali, płacili. Którzy Żydzi, na gruncie którym konstytucya ich zajdzie, iure hereditario temuż gruntowi należeć powinni, ciż rewizorowie województw i ziem skonotują i po uczynionej rewizyi komisya województwa *methodo quo supra* postanowiona, taryfę pogłownego żydowskiego każdego

miasta ułoży. Które pogłównie kahały wypłacać wojsku według asygnacyi województwa mają. Do którego pogłównego dyspozycyi ani starsi Żydzi, praetextuose dotychczas się interesujący, ani skarb koronny wdawać nie ma.

Tertium genus podatkowania kwarta i hiberna z królewszczyn. Której rewizya co pięć lat konstytucyją 1562¹²²¹ i innemi ostrzeżona, że więcej jak od lat stu kwarta z królewszczyn likwidowana i weryfikowana nie jest, i rewizyje do kwarty z sejmów naznaczone do skutku nie przychodzą, więc aby tej kwarty rewizya do województw i ziem była odesłana i województwa methodo suprafata jako i pogłównym rewizorów przyszłych naznaczywszy, przez tychże rewizorów prowenta starostw i królewszczyn, które in corpore tegoż województwa lub ziemie znajdować się będą, praevia omni investigatione zlustrują i iuxta usitatam praxim kraju, praevio excipiendo super realiter porrigenda proventuum registra a tenutariis vel eorum commissariis i od włodarzów, wójtów iuramento zredukują i sprawiedliwy prowent postanowią, a komisya województwa ex peracta revisione zważywszy i rozeznawszy, kwartę i hibernę sprawiedliwą postanowi i regimentom i chorągwiom w województwie lokacyją mającym i aukcyjonowanemu proporcjonalnie wojsku z tychże kwart i hiberny oznaczy, i przez asygnacyje demonstrować będzie.

Quartum genus podatkowania łanowe. Że konstytucyje 1638¹²²², 1647¹²²³, 1649¹²²⁴ et 1726¹²²⁵ o łanach wybranieckich opisały, iż dwudziesty łan w królewszczynach ma być wybraniecki i konstytucyją 1726 z każdego takowego łanu sto zł corocznie płacenie na regiment łanowy naznaczyła, a że te łany ad corpus starostw poprzyłączane tego podatku nie importują, przeto aby rewizorowie od województw [815] naznaczeni o łanach sołtyskich, czyli wybranieckich, to jest siła komput 20 łanów w której królewszczynie znajduje się, wyindagowawszy, takowe łany sołtyskie od gruntów starościńskich segregowali. A jeżeli starosta lub tentutariusz też łany wybranieckie, iuxta statum praesentem wynalezione, ad corpus starostwa przyłączyć zechce, importancyją łanową według opisanja konstytucyi 1726 zredukują i regimentowi łanowemu wypłacić oznaczą. A jeżeli starosta lub tenutariusz tych łanów starościńskich wypłacać nie zechce, też łany i sołtystwa szlacheckie uboższym aby konferowane były, a który łany te trzymać będzie, importancyją łanową by wypłacał. Regimenta zaś łanowe w grodzie dwoma ratami ad praescriptum pogłównego też pieniądze łanowe odbierać mają.

Quintum genus podatkowania a mercimoniis intra Regnum. Z tych podatków od wszelkich towarów ac ultima consumentiae iuxta pretia mercimoniorum ac rerum intra Regnum vendibilium od wszystkich generaliter kupców takowa importancyja na wojsko tribui ma R.P. modos et media adinveniat i województwom wybierania committat, a przez województwa aby wojsku wypłacano było.

14. Rygor super denegantes rewizyi pogłównego kwarty etc. A kto by w dobrach ziemskich i duchownych pogłównego, a zaś w królewskich pogłównego, kwarty i ła-

¹²²¹ Konstytucya sejm 1562-1563 r. „O lustracyje” (*Vol. const.*, t. 2, vol. 1, s. 102).

¹²²² Konstytucya sejm 1638 „Wybrańcy” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 2, s. 317).

¹²²³ Konstytucya sejm 1647 „Rewizya łanów wybranieckich” (*Vol. const.*, t. 4, vol. 1, s. 90-91).

¹²²⁴ Konstytucya sejm 1649-1650 „Włoki wybranieckie” (*Vol. const.*, t. 4, vol. 1, s. 189).

¹²²⁵ Konstytucya sejm 1726 „Ordynacya piechoty łanowej” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 212-213).

nowego revisionem perficiendam tamował i temere nie dopuszczał, tedy ex vi dóbr szlacheckich i duchownych jako violator publicae securitatis ma być karany przez wyż wyrażoną komisją wojewódzką i non obstante eius renitentia pogłówne arbitrarie przez tę komisją ułożone, per tariffas wojsku demonstrowane et per executionem militem iuxta rigorem konstytucyi 1717¹²²⁶ wybierane być ma, a na starostów i tennariuszów królewsczyzn similiter impediens rewizyi pogłównego i kwarty, i łanowego poena amissionis królewsczyzny, która przez tę komisją pro vacanti ma być podana. I nim zupełne taryf z regularną płacą przez tę komisją wojewódzką nastąpi ułożenie, też komisja w każdym roku po trzy razy w Bełzie in loco consultationum, absentia nonnullorum non obstante, dummodo duodecem personae adsint, ekspedjować się ma. [816]

Formowanie aukcyjonowanego wojska. Robur militiae i wierność bez zdrady w wojsku na tym zawisła, gdy rodowici patriotae służby w wojsku odprawują. Więc aby w autoramencie polskim do tych chorągwi, co się teraz znajdują, aukcyjonować do każdego towarzysza, jeżeli nie więcej to przynajmniej po 4 pachółków, gemejnow w regimentach konnych in duplo, a w pieszych in quadruplo. W których regimentach szefowie, sztaboficyjerowie szlachta polska i prawowierni katolicy pod utratą szarży znajdować się mają, salvis modernis possessoribus, i te wojsko aby servitium bellicum zachowywało, aby połowa regimentów chorągwi husarskich, pancernych i lekkich na lat dwie do obrony pogranicza po granicach znajdowało się, a połowa na swojej konsystencji et sic alternatim ac consecutive, non derogando auctoritati władzy hetmańskiej.

15. Artylerya koronna, publica belli oeconomia. Przychylając się do konstytucyi 1659¹²²⁷, 1710¹²²⁸ et pacta conventa Augusti III¹²²⁹, któremi na artylerję koronną ex primis królewsczyzn vacantiis starostw dwie 30 tys. zł komportujących, inkorporować R.P. deklarowała. Co że do skutku nie przyszło, więc reasumując też konstytucje i do dobrego porządku artylerję przyprowadzając, i owszem, aukcyjonując, aby dwie królewsczyzny 50 tys. importujące ex vacantiis konferować, a bardziej specificie wyrazić, które królewsczyzny in perpetuum do artylerji mają być przyłączone i aby nigdy odrywane nie były. A generał artylerji za tę intratę porządek i amunicyje cekauzowe ma sporządzać i z tego kalkulacją na Trybunale Radomskim przy j.w. senatorach na to corocznie a Maiestate deputowanych i przed komisarzami equestris ordinis rejestrem aukcyją amunicyi sporządzoną generał artylerji uczynić ma i corocznie ten registr ad acta Trybunału Radomskiego per oblatam podać. A do rewizyi cekauzu in natura, co trzy lata komisja z sejmu aby wyznaczona była. Co czynić ma generał sub amissione szarży.

16. Rex catholicus esto. Dla ugruntowania i trwałości wiary świętej katolickiej i przy niej ubezpieczenia wolności cardo rei ut Rex sit i z małżonką swą oraz [817] consilium gabinetowe i dwór cały królewski z samych katolików i rodowitych Polaków

¹²²⁶ Konstytucja sejmu 1717 r. „Regulamen punktualney płacy wojsku Koronnemu przez Rzeczpospolitą na Woiewodztwa y Ziemie exdywidowany” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 187-189).

¹²²⁷ Konstytucja sejmu 1659 r. „Porządek artylleryi” (*Vol. const.*, t. 4, vol. 2, s. 19-20).

¹²²⁸ Konstytucja sejmu 1710 r. „Artyllerya Koronna” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 95).

¹²²⁹ Articuli pactorum conventorum, 1736 r. (*Vol. leg.*, t. 6, s. 301-310).

przyszły monarcha aby trzymał, w czym marszałkowie obojga narodów *attendentiam* mieć w tym mają, oraz ekonomie królewskie i komory na fundamencie *pactorum conventorum Augusti II et Augusti III exotici* i akatolicy trzymać nie powinni, lecz administracja onych szlachcie polskiej i katolikom konferowana być ma, gdyż *exotici* i akatolicy, którzy by przy boku królewskim oraz administracyje ekonomii i komór gdyby trzymali, pro *infamibus et incapacibus* powinni być deklarowani. Forum cum *iisdem Trybunału Radomskiego* aby *praefigatur*.

17. Reasumując świeżą konfederacją 1733 o dysydentach, aby *dissidentes* w religii, tudzież w czasiech terażniejszych wznowieni *jansenistae, deisate, naturalistae, novatiani et cuiusvis sectae dygnitarstw, senatorskich urzędów koronnych i W.Ks.L., wojewódzkich, ziemskich i grodzkich, ani żadnych funkcji deputackich, komisarskich i poselskich* nie mieli i nie byli onych *capaces*, póki w tych sektach *perseverabunt*, ani też *ex pane bene merentium* żadnych królewsczyzn trzymać nie mają, ani ciż dysydenci protekcyi względem religii u postronnych monarchów aby nie szukali, pod ostrością prawa de *perduellibus* postanowionego.

18. Cło brzeskie W.Ks.L. od statków Bugiem fryorujących *usurpative* brane, jako konstytucyjami więcej jak 14 począwszy od roku 1603 *usque ad annum 1628* *interrupte* przy ułożeniu poborów warowano jest, iż ci, co z Wołynia i państw koronnych ze zbożem Bugiem fryorują, w Brześciu W.Ks.L. cła i poborów od towarów i flisów płacić nie mają, gdyż ci na Wiśle pobór odprawują. Dopiero pro *ingruenti necessitate* R.P. sejmem lubelskim 1703¹²³⁰ cło *generalne auctionis subsidiorum* W.Ks.L. do lat dwu pozwolone, między które i komora brzeska na Bugu inkludowana i to według instruktarza przy tej konstytucyi *ingrosowanego*, że od łasztu zboża po zł 2 gr 10, a skarb W.Ks.L. *usurpative* od skut i komięg prowincyi ruskiej i krajów wołyńskich toż cło nad pomieniony instruktarz przez lat tyle wybiera, przeto przychyłając [818] się do 14 konstytucyi od cła brzeskiego prowincyją ruską i wołyńską uwalniających, aby in post toż cło na Bugu w Brześciu od statków prowincyi ruskiej i wołyńskiej wybierane nie było.

19. Miasta Kraków, Warszawa, Lublin, Lwów. Iż przez niedbałość reparacyi kamienice i mury w miastach ledwo nie w ostatnich zostają obalinach, a *prowenta* miejskie *commodo sui magistraty* obracają, przeto aby od sejmu do sejmu komisarze do każdego miasta stołecznego byli wyznaczeni, rewizyją miasta uczynili, *prowentów kalkulacyi* od magistratów wysłuchali i aby te *prowenta* na samą reparacyją miasta, kamienic, murów, przepraw corocznie byli *ordynacyją* uczynili, kamienic, domów, domków, które ob *rationem potioritatum* w ruinę i *deteryjoracyją* poszli, jeżeli dłużnicy i *possessores* w czasie półroka reparaować *neglexissent*, miasta aby reparaowali *sumptem* swoim, a kamienice *iure retractus* aby do miasta się wrócili. Od stancyi w Lublinie *ex officio j.w. deputatów* aby kamienice wolne były i toż miasto od *pogłównego* było uwolnione. Żydzi *intra moenia* tych miast aby domów i kamienic nie trzymali.

20. *Tollendae controversiae* de duchownemi. Aby dalsze *controversiae* inter *statum spiritualem et saeculare* *amplius* nie wszczynały się, *status saecularis* domaga się,

¹²³⁰ Konstytucja sejmu 1703 r. „*Auctio subsidiorum y prorogatio podatków extraordinarynych W.X.Lit.*” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 59-60).

aby co przez prawa per compositionem inter status jest postanowiono w klubie zachowano było. Iż przeciwko wyraźnym konstytucyjom 1607¹²³¹ et 1635¹²³² za zapisami zastawnymi ledwo nie pretium dóbr przewyższającemi, do stanu duchownego dóbr ziemskich wiele odpadło, przeto reasumując też konstytucyje aby takowemi zapisami zastawnymi et quocunque titulo dobra ziemskie lub miejskie do stanu duchownego amplius non avellantur, alias takowe transakcye pro nullis et irritis declarantur i wszelkie takowe dobra szlacheckie i miejskie, które by in post duchowni quocunque titulo trzymali, ad delationem cuiusvis nobilis confiscationi subesse i szlachcie, to jest [819] delatori oddane być mają, o co forum ziemstwa, grodu lub Trybunału praefigitur, praeclusis omnibus dilationibus. Osoby jednak duchowne prałatów i księży świeckich prawem świeckim według konstytucyi 1616¹²³³ trzymać dobra i kupować mogą, non tamen alienare ab ordine equestri ab hinc aby nie ważyli się. Post decessum onych też dobra, sumy, ruchomości etiam w plebaniach pozostałe, cura onychże nabyte, successoribus onychże ordinis equestris cedere powinny. Do którego spadku po duchownych świeckich j.w. biskupi ac clerus ullo praetextu interesować się i przywłaszczać sobie nie ma, sub responsione in foro saeculari.

21. Evocatio saecularium ad forum spirituale. A że nuncyjatura, konsystorze utriusque ritus, sprawy o dziesięciny, granice duchownych z świeckimi, o grunta duchowne, o fundacyje, o legata testamentowe, o wyderkafy, o zbiegłych poddanych do sądów swych pociągają i stąd stan szlachecki censuris często aggravatur, przez co kontrowersya inter statum spiritualem et saecularem wynika, aby odtąd zupełna inter eosdem status compositio wyniknąć mogła i w takowych sprawach forum świeckie, a w Trybunale compositi iudicii, a testamentowe z mixti aby sądzone były, sub poenis evocationis super parte evocante w sądach świeckich irroganda.

22. Dziesięciny z dóbr szlacheckich, które od aktu konstytucyi 1635¹²³⁴ in usu nie były i hactenus in usu nie są, ani fundacyjami, zapisami, kontraktami nie są zapisane, z takowych dóbr aby dziesięciny sobie non usurpent, a w których dobrach szlacheckich jest in usu dziesięcina snopkowa, aby ad praescriptum konstytucyi 1635 wolno w pieniężną zamienić i loci ordinarius do tej zamiany ad requisitionem haeredum komisarzów ma naznaczyć. A jeżeli loci ordinarii w tem refragarii byliby, tedy na Trybunale z rejestru mixti fori o takową zamianę agere wolno statui saeculari.

23. Ponieważ osoby niektóre zakonne po uczynionej przez profesyją renuncjacyi ad statum equestrem, potem zaś po profesyi pretekstem wyjścia z zakonności do stanu księży świeckich na prelatury extolluntur, lecz przeciwko [820] wyraźnemu prawu już po uczynionej abrenuncjacyi do dóbr dziedzicznych ważą się interesować i one zabierać, przeto reasumując w tej okoliczności statut de monialibus i konstytucyją 1635, aby serio warowano było, iż gdy ex equestri ordine wstąpi ad religiosum statum i przed profesyją

¹²³¹ Konstytucja sejmu 1607 r. „Duchowni w Koronie dobra dziedziczne trzymający” (*Vol. const.*, t. 2, vol. 2, s. 343).

¹²³² Konstytucja sejmu 1635 r. „Ordynacya Rzeczypospolitej dóbr ziemskich dziedzicznych” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 2, s. 258-259).

¹²³³ Sejm 1616 r. nie uchwalił takiej konstytucji.

¹²³⁴ Konstytucja sejmu 1635 r. „Kompozycya o dziesięciny” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 2, s. 260).

ad statum equestrem wyzuje się, aby po uczynionej profesyi, etiam pretekstem dispensationis papalis, ani dóbr dziedzicznych, ani quasvis praelaturas capescere był capax.

24. O prelaturach. Prelatury, kanonie, opactwa ritus latini et graeci i główniejsze probostwa, rodowitym szlachcie polskim aby tribuantur, exotici, civitatenses ac plebei, etiam titulo doctoratus vel praesentae mensae papalis, takowych prelatur, opactw, kanonii, probostw główniejszych aby trzymać nie ważyli, sub poenis de cortesanis, salvis iuribus et praerogativis fundatilibus.

25. Iura et privilegia academiarii Cracoviensis et Zamoysciensis cum omnibus earum immunitatibus tot legibus et privilegiis vallatarum, aby consequenter, a zaś pseudo-academiarii Leopoliensem in praeiudicium Academiae Zamoysciensis, privatim, sine consensu ordinum usurpatam, pro cassabili domówią się ichm. posłowie.

26. Względem ordynacyi ostrogskiej reasumując reces konstytucyi 1677¹²³⁵ ad decisionem R.P. quod videbitur utilius ojczyźnie podajemy.

27. Miasto Gdańsk aby cenę czerwonych złotych i monety nie podwyższało, ale jaka kurencja w całej Polsce czerwonych złotych według prawa, w takowej i u nich zachowano aby było, sub refusione damnorum.

28. Krzywdę j.w. [Franciszka] Wilczewskiego deputata prowincyi pruskiej na Trybunał cum iniuria stanu szlacheckiego et praerogativae osoby onegoż roku przeszłego we Gdańsku uczynioną exponent statibus ojczyzny, aby należyta pomienionej krzywdy onegoż nastąpiła satysfakcja.

29. Jurysdykcje asesorskie i inne aby ne misceantur i asesoryja tylko inter regalia et regalia sądzić ma, in ius terrestre quovis titulo non involvendo. Sprawy inter bona terrestria et regalia zachodzące Trybunał sądzić ma. [821]

30. Komisyje graniczne inter terrestria et regalia bona aby według prawa pro re dóbr szlacheckich z kancelaryi koronnej wydawane były i co ciż komisarze uznają, pro stabili et inviolabili iudicato agnoscat. W której kognicyją ani asesoryja, ani Trybunał wdawać się nie ma.

31. Akceleracyja spraw w trybunałach aby sitientibus non retardatur, aby mógł być formowany Trybunał Lwowski hac methodo. Iż jest świeckich wszystkich deputatów 50, aby na Trybunał Piotrkowski z Lubelskim 25, a na Trybunał Lwowski tyłoż i z każdej prowincyi, tak wielkopolskiej, jako małopolskiej i w którym województwie po dwóch deputatów obierają, aby jeden deputat był obrany na Trybunał Piotrkowski z Lubelskim, a drugi na Trybunał Lwowski, a zaś duchownych jest 14, do Trybunału Lwowskiego 7 przyłączyć i z kapituły lwowskiej ma być prezydent do tegoż Trybunału. Czas sądenia Trybunału Piotrkowskiego z Lubelskim aby stet według konstytucyi 1726¹²³⁶, a Trybunałowi Lwowskiemu a die 1 februarii do Św. Tomasza [3 lipca]. Na tych Trybunałach pióro aby ziemstwa każdego województwa na swego województwa regestrze trzymali, in defectu ziemstwa, grody.

32. O zbiegłych poddanych. Kto zbiegłego poddanego ad primam requisitionem dziedzica nie wyda, aby od aktu aresztu currat carentiae laborum, recompensa cum solutione in vim litis expensarum stu grzywien i poddanego oddać ma cum uxore, liberis

¹²³⁵ Konstytucja sejmu 1677 r. „Reces ordynacyi Ostrogskiej” (Vol. leg., t. 5, s. 226).

¹²³⁶ Konstytucja sejmu 1726 r. „Trybunał Główny Koronny” (Vol. leg., t. 6, s. 215-228).

ac supellectili domestica ac inseminationibus. Popowicza quovis praetextu a subditatu aby non excipiantur, wyjąwszy starszego lub jednego z nich zdolniejszego ad presbyteratum vel diaconatum, i to samą osobę, proles jednak jego subditati podpadać ma.

33. Konwikty, jako prywatne szkoły aby abrogentur, ale forma antiqua usitata szkół, szkoły aby tribuant scientias.

34. Za żupy solne w województwie krakowskim będące, Kunegunda nazwane, przed tym j.o. domu Lubomirskich ^bwłasne i dziedziczne do żup wielickich przyłączone, kilka recesami sejmowemi obwarowane^b, [822] aby R.P. temuż domowi przed elekcją na sejmie convocationis obmyśliła i determinowała rekompensę, dopominać się będą j.w. posłowie.

35. Desideria sukcesorów w. [Szymona] Olszyńskiego podkomorzego wiskiego za odebrane sukcesorom onego rotmistrzostwo, również i ichm. panów [Antoniego i Felicjana] Żulińskich za odebrane ojcu ich [Aleksandrowi Żulińskiemu] rotmistrzostwo, aby, lub szarżą wojskową, lub ex pane bene merentium kontentowani byli.

36. Do rozgraniczenia z województwem ruskim i ziemią chełmską, i województwem wołyńskim województwa bełskiego, komisya aby wypadła i bez żadnego przeciągu też rozgraniczenie aby nastąpić mogło.

37. A że województwo bełskie ma piąty powiat lubaczowski, tudzież kasztelana i urzędników, aby względem tegoż powiatu piątego posła obierać mogło.

38. Skarb koronny. Aby zaś fundus skarbu koronnego lucide ad assem mógł być importowany, aby j.w. podskarbiowie ex quavis importantia aerarii publici kalkulacją na sejmie convocationis czynili, a po uczynionej kalkulacji kwitowany być ma.

39. Wójtostwa wraz z starostwami, etiam per cessiones, aby trzymane nie były, a wdowy nad dwie starostwa partykularne iure communicativo trzymać nie ważyły się, inkludując w to i grodowe. Żadna osoba aby nie trzymała królewsczyny, in mense militari, equestri ordini i zasłużonym żołnierzom za rekomendacją ministrów status et belli dawane być mają. Pieczętarze przeciwnych przywilejów pieczętować nie mają sub nullitate privilegiorum, salvis modernis possessoribus et privilegiis to wszystko rozumiano być ma.

40. Zasługi i pretensyje dawnemi recesami specyfikowane j.w. Potockich, Lubomirskich, Jabłonowskich, Ledóchowskich, Stadnickich, aby mogły suis in desiderii odebrać na terażniejszym sejmie skutek.

41. Sejm convocationis nastąpiony j.w. marszałek izby poselskiej cum deputatis podpisawszy, ad acta Metrices Regni zaraz przy zakończonym sejmie podać ma, a j.w. podskarbiowie wydrukować i na sejmiki ^brelationis na dwie niedzieli przed sejmikami wydrukowane egzemplarze tej konstytucyi porozysłać^b. [823]

42. Fundacye konwentu bełskiego wielebnych oo. dominikanów na fundamencie fundacyi ks. Siemowita [IV], tudzież w. panien dominikanek ex vi foundationis od j.w. Zofii Chodkiewiczowej kasztelanowej wileńskiej a. 1635 służące, aby aprobowane były i od wszelkich podatków, (krom pogłównego) tudzież stanowisk wojsk aby były libertowane, j.w. posłowie upraszać będą.

43. Którzy indygenaty 1726 otrzymali, a na przyszłym sejmie probować mieli a non probarunt, na terażniejszym sejmie probować mają.

Michał Józef Wydźga sędzia ziemski bełski i marszałek konfederacki województwa bełskiego m.p.

Feliks Świeżawski podsędek ziemski bełski, asesor

Marcin Lipski miecznik ziemi buskiej, podstarosta grodzki bełski, asesor

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, asesor m.p.

Józef Wolański stolnik inflancki, podstarosta grodzki horodelski, asesor m.p.

Maciej Aleksander z Lipego Lipski komornik graniczny bełski, asesor mancypium Mariae

^{a-a} słowa nadpisane nad przekreślonym tekstem ^{b-b} w Rp. 1 w tym miejscu dwa wiersze urwane wraz z kawałkiem karty, uzupełniono na podstawie Rp. 2

285. Sejmik relacyjny w Bełzie, 23 lipca 1764 r.

Sejmik zwołany uniwersałem prymasa Władysława Łubieńskiego, wystawionym w Warszawie 12 lipca 1764 r. Egzemplarzy adresowanych do województwa bełskiego nie odnaleziono. Były zapewne identyczne z uniwersałami do innych ziem i województw (zob. np. druk: AS 1764-1793).

1. Relacja z sejmiku konwokacyjnego złożona przez Kazimierza Poniatowskiego podkomorzego koronnego i posła bełskiego na sejmiku relacyjnym województwa bełskiego – Bełż, 23 lipca 1764 r.

Rp. Bibl. Kórń., rkp. 917, s. 213-216 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzezińskiego cześnika grabowieckiego.

Relacja j.w. jm. pana Kazimierza Poniatowskiego podkomorzego koronnego, posła województwa bełskiego po sejmie convocationis o ustawach tegoż sejmiku na sejmiku relationis uczyniona w Bełzie, dnia 23 iulii roku 1764.

Jako żarliwą chęcią dogodzenia rozkazom j.w. m. panów podjąłem się funkcji poselskiej prześwietnego województwa bełskiego, tak rzetelną urzędu tego uczynić sprawę przed j.w. m. pany miłą jest dla mnie powinnością.

Zatrwożyły były nas posłów, równie jako i każdego dobrze myślącego obywatela, z różnych województw dochodzące wieści o rozpostartej nad zamiar prawa, z uciskiem wolności po tylu sejmikach mocy żołnierskiej. Różne przestrogi już nam odgrzały nie mniejszym gwałtem na sejmie konwokacyjnym, gdzie oręż, prawda że polski, ale poddany R.P. miał jednak panować swojej pani, krwią naszą prawa pisać.

Bóg, w którego rękę serca monarchów, użyczył nam pomocy, na którą, gdy się obejrzeć przyszło gwałtownikom praw, opresorom równości, odmienili nie koniec, ale sposób srogiej imprezy. Spróbowałwszy stałości umysłu prawdziwie wielkiego i cnotli-

wego prymasa¹²³⁷, przy którym jeden tylko natenczas przytomny z dobrze myślących, ale odważny senator zastawił się, spróbowawszy mowie nieudolnej w tym razie lubo zawziętej złości, gdy nie mogli przymusić j.o. ks. jm. prymasa do odłożenia raz naznaczonego terminu sejmowania, gdy już tym sejmem władać, tym sejmem nas gubić nie obiecywali sobie, sejm za sejm nie uznawać przedsięwzięli. Manifest jest zaniesiony przez posłów kilku, jako i kolegę mego, inaczej rozumiejącego, jm. pana stolnika grabowieckiego¹²³⁸, miał razem i sejm skazać, i długiego interregnum u nas rozpocząć nieszczęśliwość. Hetmani koronni¹²³⁹ wprowadziwszy w ponad Królestwa te wojsko, którym granic strzec byli przysięgą obowiązani, zabrali artyleriją koronną z Warszawy, mosty pozrzucali na Pilicy, wolną do tego czasu w kraju komunikacją przerwali i w postać wojenną przybrali się zupełnie.

Pasterskim sercem tchnący j.o. ks. jm. prymas dwóch senatorów uprosił, aby w ostatnim momencie jeszcze przełożyli jm. panu hetmanowi wielkiemu koronnemu, co to jest podnosić broń przeciwko własnej ojczyźnie. Lecz nie wzięły te zbawienne perswazyje skutku. Harda odpowiedź hetmańska tandem ściągnęła na niego wyrok R.P. [214], która znając się panią, widząc swe nieszczęście w przedłużonym bezkrólewiu i tego przedłużenia imprezę w nieposłusznych obywatelach, w buntujących wojsko hetmanach przeciwko sejmu powadze, oddała wojskową komendę w ręce sobie wierne i wezwała przyjaznej sąsiedzkiej pomocy, tym prawem, tą mocą, którą każdej R.P., każdemu samowładnemu państwu wolno z kim chcąc traktaty i sojusze zawierać. Sprawiedliwość tego postępu ubłogosławiona szczęśliwym skutkiem, już nam przez męstwo i umiejętność godnych regimentarzów, całe prawie wojsko pod posłuszeństwo R.P. przywróciła.

Gdy tedy ubezpieczyła sobie R.P. czynność tej powagi, którą istotnie każdy obywatel w niej uznawać powinien, obróciła staranie swoje do uleczenia tych ran, które jej były najdolegliwsze, do ugruntowania takowych ustaw, na których niezawodnie wspierać się może odtąd szczęśliwość publiczna.

A najprzód, wiary naszej świętej całość, powagę i rozkrzewienie przeciwko wszelkim, by najwykrętniejszym, zamysłom opatrzywszy przezornie, zważyła R.P., że na sądowej sprawiedliwości, na dobrej ekonomice i na siłach wojskowych najbardziej nam należy.

Doznawaliśmy tego, że przy najpilniejszym sądeniu wystarczyć nie mogły na upędzenie regestrów et languebant sitientes iustitiam. Dlatego zamiast pół roku, rok cały będzie miała każda prowincja Trybunały dla siebie. Sarkaliśmy na to wszyscy, że co rok jak na wojnę wybierać nam się przychodziło do Piotrkowa, gdzie najczęściej ci nie stawali deputatami, których szlachta na sejmikach obierała, i owszem, spychano ich przez gwałt, przez moc albo hetmańskiej, albo królewskiej, albo zbyt możnego pana jakiego fakcyi i tak w trybunałach ubożsi zawsze od możniejszych cierpieć musieli. Teraz zaś, kto w województwie u braci będzie umiał sobie przez cnotę, talenta i ako-

¹²³⁷ Władysław Łubieński arcybiskup gnieźnieński, prymas.

¹²³⁸ Antoni Wydźga stolnik grabowiecki.

¹²³⁹ Jan Klemens Branicki kasztelan krakowski, hetman wielki koronny i Wacław Rzewuski wojewoda krakowski, hetman polny koronny.

modacyją zarobić na afekt i łaskę, ten będzie niezawodnym deputatem, a zapewne i sprawiedliwym sędzią, bo go żadna pańska protekcja już nie potrafi potym wypromować znowu do funkcji, jeżeli się raz przeniewierzy szlachcie. Tu, na sejmiku trzeba przysięgać, nie w Piotrkowie, a tu tego tylko puścimy, którego sami obierzem, a nie obierzem tylko dobrego i nie innym sposobem, tylko według dawnych praw. Dotychczas z najdalszych od Warszawy ziem zjeżdżać się musiała szlachta kosztownie na generał, teraz według na którą ziemię turnus przypadać będzie, do deputacyi tamże i sejmik w domu gotowy. Pacjenci zaś z Mazowsza pewnych już zawsze, jako i my nigdy niechybnych mieć będziemy deputatów. Ziemstwa, które dawno et scandalo publico po kilkadziesiąt lat wakowały, teraz [215] wszędzie, zawsze osadzone sędziami, a przez to samo trybunały już nie tak jak dotychczas obciążone będą. To do sprawiedliwości.

Do ekonomiki. Rządzili dotychczas absolutnie podskarbiowie koronni dochodami R.P. Anioł by był nie człowiek podskarbi koronny, żeby w czym nie pobłądził i wszystkiego dojrzał. Przy tym wątpliwość zachodziła dotychczas, czy *ex asse*, czy ryczałtem ma się rachować podskarbi. Przydała R.P. kilkunastu komisarzów, którzy pomagając pracy i dozoru podskarbiom wielkim, wraz z niemi rachować się będą z każdego grosza przed R.P. i onej przekładać na każdym sejmie wszelkie do z bogacenia kraju, do pomnożenia handlów, poprawy monety i do wszelkiego lepszego porządku ściągające się projekta. Jęczą od tyłu lat województwa pod jarzmem haraczu pogłównego. Na ulgę szlacheckich fortun, *beneficiati ex distributiva Regum gratia* starostowie przyjęli ciężar kwarty sprawiedliwej ze wszystkich królewskich ziem. A że nie jest rzecz pewna, czy wystarczy ta kwarta na zastąpienie pogłównego, podatek na Żydów po 2 zł i cło generalne postanowiła R.P. takie, przez które wszystkie prywatne depaktacje zniesione będą. A że nigdy nasz kraj cudzym równać nie potrafi, póki miasta u nas nie zakwitną, więc tym końcem *ex officio* po miastach zniosła R.P. i księżym uzurpacyjom w onychże założyła tamę. To do ekonomiki.

Ale cóż po sprawiedliwości, co po bogactwach, kiedy nie ma czym tego wszystkiego bronić. Trzeba żołnierza, trzeba płatnego, trzeba posłusznego woli R.P. Żołnierz komputowy jest, ale płaca jego tak mała, że wyżyć prawie nie może wśród pokoju, jak zaś tylko ruszyć go chcemy choć o milę na usługę publiczną, zaraz ciężki się staje krajowi dla zbyt uszczuplonej płacy. Od rady wojennej na sejmie konwokacyi ustanowionej mają być podawane projekta do lepszego uregulowania płacy i wszelkiego potrzebnego rozporządzenia w wojsku. Lecz te wojsko często bardzo, osobiwie od lat 15, co nas miało bronić, dokuczało nam, uciskało nas, prawa i wolności nasze, sejmiaki, trybunały podług swojej woli stanowiło, na koniec chciało i sejmem rządzić, pewnie by się same to wojsko, w którym tylu braci naszych służy, nas nie targało dobrowolnie, gdy nim nie rządzili jednowładnie hetmani, których moc większa od królewskiej, życie odbierała podług upodobania, żadną już przysięgą, żadnym nie dając się okryślać prawem. Poznała to R.P., że w wolnym, w rządym narodzie, jeden człowiek tak mocny być nie powinien. Poznała i to z doświadczenia, że byle Król sobie dobrał hetmanów [216], podskarbiów, kanclerzów do upodobania swego i sobie jedynie wiernych, może pod ich imieniem absolutnie i despotycznie rządzić, gnębić, krzywdzić cały naród polski. Więc podzieliła R.P. moc tych ministeriów między kilkanaście osób. Boć trudniej Królowi kilkanaście niż jednego ująć.

Przy kanclerskim urzędzie jeden tylko superstes minister został¹²⁴⁰ zarabiający od czterdziestu lat na sławę i wdzięczność powszechną, nikt na niego się nie skarżył. Sam z miłości ojczyzny ofiarował R.P. podzielić jednowładność urzędu swego z asesorami. Nie chciało nawet siła posłów przyjąć tej jego ofiary. Przemógł jednak jego ten tak święty upór, sam na siebie podał prawo. Kiedy taki przykład zdoła nasz wiek i nasz naród, cieszymy się nadzieją, że żarliwość ku dobru ojczyzny cnotliwych obywateli potrafi tandem poprawić i znowu wystawić to, co tyle lat ohydneho nierządu u nas zepsuło i zniszczyło.

Oprócz zaś nadziei pochlebnych o przyszłych dzieciach, mamy tę aktualnie korzyść, że najmocniejsi sąsiedzi nasi najsolenniejszymi warunkami obowiązali nas się nie tylko tytułowaniem żadnym nie uszczerbiać posesyi i praw naszych, ale owszem, gwarantują nam one przeciw komukolwiek, kto by je śmiał naruszać. Ta zasłona zewnętrzna, a wewnątrz w konfederacji generalnej, o której j.w. m. panowie rozumiem już jesteście wiadomi. Są to dwie strażce mocne, na których polega bezpieczeństwo nasze. Znając ich potrzebę jednoczmy coraz bardziej serca i umysły nasze, niech się ten pęk strzał naszych mocno związany staje nieprzełamanym, a wnet stanie się szczepem słodkiego pokoju owoców, a za obraniem zgodnym rodowitego Polaka, pracowitego i sumiennego Króla, szczęśliwych, da Bóg, dla ojczyzny czasów osnowę.

‡ 2. *Laudum sejmiku relacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 23 lipca 1764 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 891-893 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Ill. Michał Wydźga sędzia ziemski bełski, marszałek konfederacji województwa bełskiego w dniu 24 lipca 1764 r. [Idque sub interregno post obitum Divae Memoriae olim Augusti III Regis Poloniarum feria 3 in vigilia festi Sancti Jacobi Apostoli a. D. 1764].

Inne rękopisy: **Rp. 2** Bibl. Kórń., rkp. 917, s. 217-219 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzezińskiego cześnika grabowieckiego.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1783-1786.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjachawszy się tu, do Bełza, ad locum consiliorum solitum, na sejmik relationis za uniwersałem j.o. ks. jm. prymasa Korony Polskiej i W.Ks.L.¹²⁴¹ w roku terażniejszym na dzień 23 miesiąca lipca determinowany, pod dyрекcją j.w. Michała Wydźgi sędziego ziemskiego bełskiego, marszałka confoederationis usque ad cessatum interregnum et felicem futuri regnantis coronationem obranego, wraz z w. ichm. panami asesorami, temuż j.w. marszałkowi dawniejszym laudum przydanemi, podziękowawszy Bogu Zastępów, który ojczyznę naszą w prawowiernej wierze św. katolickiej, w utrzymaniu swobód, wolności, praw ojczystych i dobrych obrad porządku zachowywać raczy, najprzód do

¹²⁴⁰ Jedynym, pozostałym przy życiu podczas sejmu konwokacyjnego kanclerzem był Michał Fryderyk Czartoryski kanclerz wielki litewski, jeden z przywódców Familii.

¹²⁴¹ Władysław Łubieński arcybiskup gnieźnieński, prymas.

wysłuchania relacji od j.w. posłów województwa naszego na sejm convocationis obranych, a na terazniejszy sejmik relationis stawiających się, przystąpiliśmy.

Po której relacji sejmu convocationis uczynionej, na elekcyą przyszłego Króla, na dzień elekcyi 27 sierpnia w roku terazniejszym determinowany, na miejsce elekcyi pod Warszawą z dawna prawem oznaczone viritim, sine tamen rigore legis, kto by jechać nie mógł, znajdować się mamy. Duktorów tej elekcyi j.w. wojewodę¹²⁴², kasztelanów¹²⁴³ i podkomorzego bełskich¹²⁴⁴, tudzież starostów grodowych¹²⁴⁵ województwa naszego postanowiamy oraz i w. chorążego bełskiego¹²⁴⁶, aby chorągiew wojewódzką podniósł, obligujemy. A jeżeliby ob quas legalitates w. jm. pan chorąży bełski adesse tej elekcyi nie mógł, tedy następujący chorąży też chorągiew podnieść ma.

Za obożnego na tę elekcyą obieramy w. jm. pana Józefa Głogowskiego stolnikowicza żydaczowskiego, któremu za fatygę zł 2 tys. naznaczamy, którą kwotę z podatku kołowego, od koła rzecznego zł 6, od stawowego zł 3 wybierano było, ten podatek na rok jeden wkładamy, a dla prędszego wybierania tego podatku z powiatu bełskiego i lubaczowskiego, tudzież ziemi buskiej ma wybierać tenże w. Głogowski, a z powiatu grabowieckiego i horodelskiego w. Jastrzębskiego za egzaktora naznaczamy. Który wybrawszy podatek ciż ichm. panowie egzaktorowie, kalkulacją na sądach kapturowych lub cessato interregno na sądach ziemskich bełskich uczynić mają i co się superaty pokaże nad sumę 2 tys. zł, [892] które mają cedere w. Głogowskiemu za te obożństwo, też superatę ad aerarium województwa importować ma.

Na którą elekcyą zjachawszy się, unitis votis do elekcyi Króla przystępując, rodowitego z ojca i matki Polaka, excludendo plene exoticos etiam praetextu affinitatis sanguinis Jagiellonicae pretensyją do tronu sobie usurpantes, za Króla obrać z innemi województwy mamy i przyrzekamy.

Ażeby pod odjazd obywatelów na elekcyą hultajstwo po domach szlacheckich nie grasowało, przeto dla uskromienia wszelakich grassancyi w. wojscy z podstarościami grodzkimi et cum officio castrensi, każdy w swoim powiecie, ad praescriptum prawa na zamkach aby rezydowali, grasancyje wszelakie uskramiali, pro qualitate facti hultajów i ekscesantów karali. Do czego adminiculum milicyi województwa naszego subministramus, aby do wojskich i podstarościń cum officio castrense, bełskiego i buskiego milicyja rotmistrzostwa w. [Franciszka] Świeżawskiego starosty pełczyńskiego, a do wojskich grabowieckiego i horodelskiego i podstarościń cum officio castrense milicyja rotmistrzostwa w. [Leona] Wydźgi łowczego buskiego, praesidia subministrare mają.

Której milicyi popis, ponieważ w. rotmistrze in numero completo według uchwały województwa z dobrym rynsztunkiem i moderunkiem in facie województwa uczynili, przeto krom płacy przez województwo tymże chorągwiom postanowionej i wypłacić się

¹²⁴² Ignacy Cetner wojewoda bełski.

¹²⁴³ Józef Komorowski kasztelan bełski i Marcin Dydyński kasztelan lubaczowski.

¹²⁴⁴ Adam Mysza Chołoniewski podkomorzy bełski.

¹²⁴⁵ Franciszek Salezy Potocki wojewoda kijowski, starosta bełski, Antoni Barnaba Jabłonowski wojewoda poznański, starosta buski, Stanisław Aleksander Siekierzyński starosta horodelski i Ludwik Wilga starosta grabowiecki.

¹²⁴⁶ Józef Olszewski chorąży bełski.

mającej, za rekrutowanie tej milicyi et bono ordine regulaminu utrzymaną, wdzięczność zupełną zabieramy.

A że w. jm. pan marszałek konfederacyi naszej, qua kasjer województwa oo. reformatom kryłskim ex praescripto laudi boni ordinis roku przeszłego subsecuti, z czopowego, jako i w. [Franciszkowi Antoniemu Pruszek] Bieniewskiemu podstolemu grabowieckiemu, lustratorowi bonorum omissorum, in vim pracy za rewizyją uczynioną ex aerario pogłównego żydowskiego wypłacił, przeto in calculo przyjąć mamy, a w. jm. panu [Jakubowi] Tarnawieckiemu wojskiemu lubaczowskiemu na sejmiku boni ordinis za równą pracę lustrationis obmyśleć przyrzekamy, a w. oboźnemu do odebrania miejsca dla województwa i obmyślenia pasz do posługi destynujemy po trzech ludzi spod dwóch chorągwi z milicyi wojewódzkiej, którzy przy w. oboźnym znajdować się mają aż do przybycia w. rotmistrzów na elekcyję. [893]

I te laudum województwa naszego j.w. marszałkowi wraz z w. asesorami podpisać zlecamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 23 lipca 1764.

Michał Józef Wydzga sędzia ziemski bełski, marszałek konfederacki tegoż województwa

Feliks Świeżawski podsądek ziemski bełski, koła rycerskiego asesor i konsyliarz konfederacki

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, asesor i konsyliarz konfederacyi województwa bełskiego

Marcin Lipski miecznik buski, koła rycerskiego asesor mancipium Mariae

Maciej Aleksander z Lipego Lipski komornik graniczny bełski, sędzia kapturowy województwa bełskiego, konsyliarz konfederacki, tegoż województwa asesor mancipium Mariae

‡ 3. *Akces województwa bełskiego do konfederacji generalnej – Bełz, 23 lipca 1764 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 887-890 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Ill. Michał Wydzga sędzia ziemski bełski, marszałek sejmiku w dniu 24 lipca 1764 r. [Idque sub interregno post obitum Divae Memoriae olim Augusti III Regis Poloniarum feria 3 in vigilia festi Sancti Jacobi Apostoli a. D. 1764].

Inne rękopisy: **Rp. 2** Bibl. Kórń., rkp. 917, s. 219-222 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzeмиńskiego cześnika grabowieckiego.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1787-1791.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjachawszy się tu, do Bełza, na sejmik relationis, na dzień 23 miesiąca lipca roku teraźniejszego 1764, na miejsce zwyczajne, zważając w grodzie warszawskim sub actu feriae secundae in crastino festi Nativitatis Sancti Joannis Baptistae roku niniejszego [25 czerwca 1764] oblatowane wszech stanów R.P. w czasie teraźniejszego interregnum, jedynie ku dobru jej ogniwem konfederacyi generalnej zjednoczenie, tę więc konfederacyją generalną pod powagą marszałkowską j.o. ks. jm. Augusta Aleksandra na Klewaniu i Żukowie

Czartoryskiego wojewody i generała ziem ruskich zostającą, rzeczą i istotą samą amplectentes, przy wierze św. katolickiej, prawach i swobodach ojczyzny, ku utrzymaniu ich w nieskazitelnosci statecznie i nierozdzielnie obstawać, pod wiarą i sumnieniem obowiązujemy się i do generalnej też konfederacyi tym celem stworzonej przystępujemy, i za marszałka związku i konfederacyi naszej j.w. jm. pana Michała Wydźgę sędziego ziemskiego bełskiego, a zaś za konsyliarzów z pośrodku nas w. konsyliarzów dawniejszym laudum obranych, to jest w. Feliksa Świeżawskiego podsędziego ziemskiego bełskiego, Józefa Benedykta Leszczyńskiego podstolego horodelskiego, sędziego grodzkiego łuckiego, Macieja Lipskiego komornika granicznego bełskiego, do których ichm. jako dawniejszych konsyliarzów adiungimus w. Jakuba Komorowskiego stolnika horodelskiego, Stanisława Preka cześnika buskiego, Ewarysta Kuropatnickiego kasztelanica bieckiego, Jana Miera starostę wilkowskiego, [Felicjana] Rostkowskiego starostę kopajgrodzkiego, Kazimierza Radziejowskiego kasztelanica rypińskiego, Kazimierza Głogowskiego stolnika żydaczowskiego, ^aLeona Wydźgę łowczego buskiego^a, Antoniego Kobylnickiego chorążego wyszogrodzkiego, Antoniego Gintowta Dziewiałtowskiego miecznika bełskiego, Jana Polanowskiego podczaszego horodelskiego, obraliśmy i onych przysięgą w rotę w też konfederacyi generalnej wyrażoną, in facie województwa naszego wykonaną obowiązaliśmy.

Przyrzekając wzajemnie sobie sub fide, honore et conscientia, że circa tuitionem opisu generalnej konfederacyi jako najesencjonalniejsze punkta wiary, praw i wolności nam asekurującej, życia i fortuny naszełożyć gotowiśmy, a dla pomocy do współczesności rady obranego [888] teraz marszałka konfederackiego, aby po zakończonych obradach naszych jako konsyliarz do generalnego marszałka jachał, lub gdyby sam dla słusznych przyczyn jachać nie mógł, dwóch z przydanych sobie od nas konsyliarzów podług opisu generalnej konfederacyi posłał, obligujemy.

^bA że jm. pan marszałek konfederacyi naszej przy j.o. ks. jm. marszałku generalnym ad praesens znajdować się nie może, przeto e gremio j.w. konsyliarzów na miejsce swoje dwóch konsyliarzów ex nunc leguje, to jest j.w. w. Józefa Benedykta Leszczyńskiego podstolego horodelskiego, sędziego grodzkiego łuckiego i Ewarysta Kuropatnickiego kasztelanica bieckiego, sędziów kapturowych województwa bełskiego. Którzy ichm. konsyliarze etiam in caractere poselstwa do tegoż j.o. ks. jm. marszałka generalnej konfederacyi z zupełną od województwa naszego rekognicyją i podziękowaniem, że dla całości dobra pospolitego te munus marszałkostwa generalnej konfederacyi na siebie przyjąć raczył, z obowiązkiem prośby naszej, aby powzięte onus marszałkostwa, póki R.P. ab intra et ab extra zupełnie uspokojona nie będzie, dźwigać i utrzymywać raczył^b.

Którą to konfederacyję województwa naszego uczynioną rękami własnymi podpisałwszy, do akt grodu tutejszego dla powszechnej wiadomości per oblatam podać obowiązujemy się. Działo się w Bełzie, sub agitatione sejmiku relationis, na miejscu zwyczajnym, dnia 23 miesiąca lipca r. P. 1764.

[1] Józef Komorowski kasztelan bełski mancipium Mariae, [2] Michał Wydźga sędzia ziemski bełski, marszałek konfederacki województwa tegoż, [3] Józef Olszewski chorąży bełski, [4] Jakub Komorowski stolnik horodelski, [5] Antoni S. Deboli chorąży lubaczowski, [6] Jan z Polanowic Polanowski podczaszcy horodelski, [7] Józef Benedykt

Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, [8] Ewaryst Jędrzej Kuropatnicki kasztelan biecki, sędzia kapturowy województwa bełskiego, [9] Antoni Gintowt Dziewiałtowski miecznik w[o]jewództwa bełskiego, [10] Józef Mier starosta sielecki, sędzia kapturowy bełski, [11] Jan Mier starosta wilkowski, generał major wojsk koronnych, [12] Stanisław Dominik Prek cześnik buski, [13] Felicjan Rostkowski starosta kopajgrodzki, sędzia kapturowy województwa bełskiego, [14] Mikołaj Komorowski łowczy lubaczowski, [15] Maciej Lipski komornik graniczny i sędzia kapturowy województwa bełskiego, [16] Antoni z Nieborowa Kobylnicki chorąży ziemie wyszogrodzkiej, [17] Mateusz Dramiński wojski bełski, [18] Wojciech Strzeński cześnik grabowiecki mancipium Mariae, [19] Adam Karol Białobocki m.p., [20] Kazimierz Wysocki starosta ulhowiecki, [21] Feliks Świeżawski podsedek ziemski bełski, [22] T[omasz] Wydzga wojski horodelski, [23] Felicjan Żuliński p[odstoli] lubaczowski, [889] [24] Andrzej Olszewski s[ędzia] k[apturowy] g[enerału] w[o]jewództwa b[ełskiego] m.p., [25] Mikołaj Sokół Żółkiewski s[ędzia] k[apturowy] w[o]jewództwa b[ełskiego] m.p., [26] Fr[anciszek] Matczyński m.p., [27] Ignacy Bystrzonowski mancipium Mariae, [28] Aleksy Bystrzonowski, [29] Adam Benedykt Wąż cześnik drohicki, [30] Czesław Siekierzyński starosta rzeczycki, [31] Ignacy Prus Szumańczewski podstoli podolski m.p., [32] Józef Gintowt Dziewiałtowski łowczy lubaczowski, [33] K[azimierz] z Głogowca Głogowski oboźny wojewódzki, [34] Józef Głogowski łowczy czerski, [35] Kazimierz Głogowski stolnik żydaczowski, sędzia kapturowy, [36] Ignacy Radziejowski kasztelan rypiński m.p., [37] Kazimierz Radziejowski kasztelan rypiński m.p., [38] Marcin Prek skarbnikowicz grabowiecki mancipium Mariae, [39] Kajetan Żurawski ł. c., [40] I. Radecki, [41] Joachim Gintowt Dziewiałtowski, [42] Casimirus Grzymała Słomowski, [43] Stanisław Grzymała, [44] Kazimierz Ostrowski, [45] Feliks Tuszyński m.p., [46] Bonawentura Kucharski, [47] Jakub Kucharski, [48] Kazimierz Jastrzębski m.p., [49] Ignacy Pierzchała Piasecki mancipium Mariae, [50] Felicjan Teleżyński m.p., [51] Piotr Aleksander Głogowski ch[orąży] ch[ęłmiński]¹²⁴⁷, [52] Jan Gintowt Dziewiałtowski m.p., [53] Franciszek z Wysokina Wysokiński, [54] Ignacy Gintowt Dziewiałtowski, [55] Michał z Granowa Granowski, [56] Aleksander Terlecki m.p., [57] Franciszek Lebedowicz m.p., [58] Łukasz Trembiński m.p., [59] Casimirus Wojtanowski m.p., [60] Jan Gintowt Dziewiałtowski, [61] Dominik Jachimowski, [62] Paweł Wydzga skarbnik grabowiecki m.p., [63] Józef Sistrzewitowski m.p., [64] Piotr Prawdzic Micowski m.p., [65] Franciszek Prawdzic Mukański skarbnik buski, [66] Jan Odrowąż Pieniążek podstoli krakowski, [67] Stanisław Mycielski cześnik horodelski, [68] Tomasz Skomorowski podstoli bydgoski, [69] Walenty Ruciński, [70] Antoni Kadłubiski mancipium Mariae, [71] Tadeusz Jarczewski, [72] Stanisław z M[ircza] Magiera Mirecki łowczy s[moleński] m.p.¹²⁴⁸, [73] Karol Jan Walkiewicz m.p., [74] Euzebi Lipski, [75] Michał Ignacy Odrowąż Mieszkowski mancipium Mariae, [76] I. Wydzga, [77] Józef Tchórzewski komornik graniczny bełski, [78] Paweł I. M. Wydzga, [79] Jędrzej Witariski łowczy żydaczowski, [80] Franciszek Michał Gutowski, [81] Jan Antoni Nieciecki, [82] Kazimierz Antoni Szachnikow Skomorowski, [890] [83] Andrzej Strzelecki m.p., [84] F[ranciszek] Wydzga, [85] Maciej Formuz, [86] Ignacy Mogielnicki, [87] Antoni Formuz,

¹²⁴⁷ Urzędnik rzekomy.

¹²⁴⁸ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

[88] Antoni Cebrowski m.p., [89] Józef Formuz, [90] Jan Czyżewski, [91] Jakub Biliński jako nieumiejący pisać znak Krzyża Św. kładzie, [92] Jan Nartowski, [93] Franciszek Kłembowski, [94] Michał Jan Turski, [95] Antoni Czechowski, [96] Maciej Kozerski m.p., [97] Stanisław Drewnowski, [98] Jan Jasieński mancipium Mariae, [99] Joachim Myciel-ski mancipium Mariae, [100] Ignacy Mączyński m.p., [101] Michał Drewnowski, [102] Jakub Skomorowski, [103] Andrzej Łoziński, [104] Maciej Wierzbicki cześnik płocki, [105] Antoni Biestrzykowski, [106] Kazimierz Skomorowski skarbnik lubaczowski, [107] Maciej Ochocki, [108] Casimirus Jemiłowski, [109] Michał Ponarski, [110] Jan Gembarzewski m.p., [111] Jan Wiśniowski.

^{a-a} nadpisany tą samą ręką nad dokładnie przekreślonymi, nieczytelnymi imieniem, nazwiskiem i urzędem
innej osoby ^{b-b} słowa dopisane tą samą ręką poniżej, przed podpisami, we właściwym miejscu znak #

286. Zjazd w obozie pospolitego ruszenia na elekcji w obozie pod Służewem, 7 września 1764 r.

1. *Laudum zjazdu województwa bełskiego w obozie pospolitego ruszenia na elekcji
pod Służewem, 7 września 1764 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 945-946 – kopia; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Niebysłowski w dniu 25 września 1764 r. [sub interregno feria 3 ante festum Sancti Michaelis Archangeli proxima a. D. 1764].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1793-1795.

My rady, dygnitarze i urzędnicy prześwietnego województwa bełskiego oraz i rycerstwo tegoż województwa, na sejm electionis K.J.M. ad campum electoralem zgromadzeni. Po nastąpiej szczęśliwie na dniu dzisiejszym najjaśniejszego K.J.M. Stanisława Augusta faventibus superis elekcji, powziawszy donoszącą wiadomość o przechodzeniu wojsk auksyliarnych rosyjskich przez województwo nasze bełskie, chcąc mieć jak najlepszy porządek, aby przez potrzebę żywności wojska tegoż, tym większe wszystkim obywatelom województwa naszego mogło być ulżenie i porządek w kupowaniu, ustanawiamy i obieramy z pomiędzy nas za komisarzów j.w. ichm. panów [Jakuba] Komorowskiego stolnika horodelskiego, Benedykta Leszczyńskiego podstolego horodelskiego, Stanisława Preka cześnika buskiego, Józefa Iwanickiego łowczego nowogródzkiego.

Którzy to j.w. ichm. panowie komisarze zjechawszy na czas nieodłączny, zniósłszy się z sobą wszyscy, albo bądź dwóch z pomienionych w. ichm. panów komisarzów, do Bełża, podług taryfy dymowej tegoż województwa, potrzebę wojskową uważając, adaequate na wszystkie dymy przystawienie prowiantów do zapłacenia przez przechodzące wojska, jako to wiktuałów, tudzież siana, obroków, zniósłszy się z j.w. jm. panem ge-

nerałem lub komendę tegoż wojska rosyjskiego mającym, a tak po ułożeniu na dymy podług taryfy takse pomienionych wiktuałów, tudzież sian i obroków sprawiedliwą, i miarę także sprawiedliwą postanowi i naznacza.

Które to ułożenie niniejszą mocą ustanawiamy i ten komis podpisem rąk własnych nas tu przytomnych stwierdzamy. Datum w obozie na stanowisku województwa bełskiego pod Służewem, die 7 septembris 1764 a.

[1] Ignacy Cetner wojewoda bełski

Locus sigilli

[2] Adam Mysza Chołoniewski podkomorzy województwa bełskiego, [3] Ludwik Wilga starosta powiatu grabowieckiego m.p., [4] Józef Olszewski chorąży bełski, [5] Stanisław Aleksander Siekierzyński starosta horodelski, [6] Michał Wydźga sędzia ziemski i marszałek konfederacki województwa bełskiego m.p., [7] Antoni Wydźga stolnik grabowiecki m.p., [8] Makary Kurdwanowski stolnik lubaczowski, [9] Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, konsyliarz konfederacji, poseł województwa bełskiego mancipium Mariae, [10] Feliks Świeżawski podsędek ziemski bełski, konsyliarz konfederacji i poseł województwa bełskiego, [11] Stanisław Prek członek ziemi buskiej m.p., [12] Leon Wydźga łowczy ziemi buskiej, rotmistrz województwa bełskiego mancipium Mariae, [13] Antoni Gintowt Dziewiałtowski miecznik bełski, [14] Kajetan Sapieha wojewodzie mścisławski m.p., [15] Kazimierz Radziejowski kasztelan rypiński, konsyliarz konfederacji województwa bełskiego, [16] Konstanty Józef na Iwanicach Iwanicki łowczy nowogródzki, p.w.b. mancipium Mariae, [17] Feliks Polanowski podstoli bełski, [18] Jan Radecki stolnikowicz buski.

2. *Umowa pomiędzy komisarzami sejmiku bełskiego a generałem rosyjskich wojsk auksyliarnych – Bełż, 24 września 1764 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 941-942 – kopia; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Niebyłowski w dniu 25 września 1764 r. [idque sub interregno feria 3 ante festum Sancti Michaelis Archangeli proxima a. D. 1764].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1797-1799.

Stanęła umowa i kapitulacja między j.w. jm. panem von de Sztofeln¹²⁴⁹ generałem lejtnantem wojsk auksyliarnych rosyjskich z jednej, a j.w. ichm. panami komisarzami województwa bełskiego do kapitulowania o prowianty i furazę dla wojska rosyjskiego przez laudum tegoż województwa w obozie pod Warszawą, w Służewie¹²⁵⁰ naznaczonymi z drugiej strony, w takowy sposób.

¹²⁴⁹ Zapewne Johann Christoph von Stoffeln generał porucznik wojsk rosyjskich.

¹²⁵⁰ Służew, wieś pod Warszawą (ob. część Warszawy, w dzielnicach Mokotów i Ursynów).

Imo. Iż ponieważ dobra województwa bełskiego wojsku rosyjskiemu, w kilka tysięcy w tymże województwie znajdującemu się, furażów i prowiantu dość znacznie dodawali, tak że już w dalszy czas wystarczyć tychże prowiantów na sustentacją tegoż wojska nie mogłyby, przeto wojsko rosyjskie, znajdujące się w województwie bełskim, ma w ten piątek wymaszerować z tegoż województwa ku Żółkwi, spokojność wszelaką, bez żadnej agramacyi zachować. Podwody, jeżeli brane będą, te nie dalej jak jedna wieś do drugiej ma podwieźć i jak raz jeden tę podwodę, która wieś odbędzie, drugi raz tą wieś podwodami trudzona nie będzie.

2do. Prowiantu do Żółkwi jeżeli usilnie wyciągać potrzeba będzie wojsku rosyjskiemu w Żółkwi i koło Żółkwi stojącemu, tedy nie więcej jako mąki żytniej miarek bełskich tysięcy, na miarkę pieczęciami j.w. generała i j.w. komisarzy zapieczętowaną, nie w wierzch ani mąkę tłocząc, ale pod rękę mierząc, krup różnych sto miarek tąż samą miarą, owsa tejże miary miarek 3 tysięcy toż województwo nie dalej jak do Mostów¹²⁵¹ miasta, dzierżawy j.w. [Adama] Mniszcha chorążego nadwornego koronnego, przystawić ma i więcej prowiantu nad wyż wyrażony przez cały czas, póki ewakuacja z kraju polskiego wojska rosyjskiego nie nastąpi, pretendować ani sam j.w. generał, ani oficyjerowie komendy tegoż nie mają, to tylko ostrzegając, że jeżeliby okoliczności marszerowania przez namienione województwo wojska tegoż lub na jaki czas lokowania się wynikała, przeto przystawienie prowiantów i furażów według ceny w targu natenczas będącej z j.w. komisarzami postanowionej następować ma i ta lokacja w starostwie buskim i szczurowickim¹²⁵² następować ma.

3tio. Którego prowiantu cena takowa postanawia się. Za miarkę mąki i owsa każdą po złotemu, a za krupy po zł 2, i który z obywatelów województwa bełskiego według dyspartymentu j.w. komisarzy prowiant odwiezie, zaraz po odmierzeniu, [942] według tej taksy rzetelnie wypłacono z kasy mu będzie.

4to. Siana ponieważ znacznie toż województwo wojsku rosyjskiemu na furaż podczas konsystencji w tutejszym województwie wydało, przeto dalszego furażu siana j.w. jm. pan generał pretendować nie powinien. Na prowiant wyż wyrażony podług dyspartymentu j.w. panów komisarzy przy oddawaniu prowiantu dawane być mają kwity.

5to. Awizować o potrzebie usilnej prowiantu niedziel sześciami j.w. komisarzy j.w. pan generał ma, a jeżeli wyciągającej potrzebie tegoż prowiantu dla tegoż wojska nie było, tedy pretio dobrej przyjaźni j.w. obywatelów prześwietnego województwa bełskiego odstąpić deklaruje. Za podwody takse sprawiedliwą płacić z kasy j.w. jm. pan generał przyrzeka i tę kapitulacją fide bona dotrzymać sobie obligujemy się i na to, przy przyciśnieniu pieczęci, rękami własnymi podpisujemy się. Działo się w Bełzie, dnia 24 miesiąca września r. 1764.

¹²⁵¹ Mosty (Mosty Wielkie, Augustów), miasto w pow. bełskim (ob. Великі Мости в реј. сокalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹²⁵² Szczurowice, miasteczko w pow. buskim (ob. wieś Шчуровичі в реј. радзичовским, obw. lwowskim, Ukraina).

De Sztofeln generał wojsk rosyjskich

Locus sigilli

Jakub Komorowski stolnik horodelski, komisarz województwa bełskiego

Locus sigilli

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, komisarz województwa bełskiego

Locus sigilli

Stanisław Prek cześnik buski, komisarz województwa bełskiego m.p.

Locus sigilli

Konstanty Józef na Iwaniczach Iwanicki łowczy nowogródzki, komisarz województwa bełskiego

Locus sigilli

287. Sejmik przed sejmem koronacyjnym w Bełzie, 29 października 1764 r.

Sejmik zwołany uniwersałem prymasa Władysława Łubieńskiego, wystawionym w Warszawie 10 września 1764 r. Egzemplarzy adresowanych do województwa bełskiego nie odnaleziono. Były zapewne identyczne z uniwersałami do innych ziem i województw (zob. np. druk: AS 1764-1793).

1. *Laudum sejmiku województwa bełskiego przed sejmem koronacyjnym w Bełzie, 29 października 1764 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (Liber laudorum), s. 947-948 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Cyriak Lesiecki w dniu 29 października 1764 r. [Idque sub interregno post felicem electionem Stanislai Augusti Regis Poloniae et M.D.L., feria 2 in crastino festi Sanctorum Simonis et Judae Apostolorum a. D. 1764].

Inne rękopisy: Rp. 2 Bibl. Kórn., rkp. 917, s. 258-259 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzemińskiego cześnika grabowieckiego.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1801-1803.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum, na dzień 29 miesiąca października roku terażniejszego, sejmem electionis najjaśniejszego Monarchy determinowany, pod łaską j.w. jm. pana Michała Wydźgi sędziego ziemskiego bełskiego, obranego dawniejszym laudum aż do rozwiązania konfederacyi generalnej wraz z w. ichm. asesorami i konsyliarzami marszałka.

Gdy sprzyjające ojczyźnie naszej Opatrzności Boskiej dzieło z okropnego nas wyprowadzając interregnum, trybem staropolskich zwyczajów, w zupełnej stanów wszystkich jednomyślności na tron polski najjaśniejszego Stanisława Augusta, Króla naszego miłościwego (którego widzimy być dobrych i sprawiedliwie rządzących Królów wzorem) p.n.m., cnót wyborem zaszczyconego, wyniosło i postanowiło, w czym z obrania tego monarchy i na tron wywyższenia gdy przychylne niebios dla ojczyzny sprzyjania, niewymowne wszystkich ukontentowanie, publiczną radość, upragnione całego narodu uszczęśliwienie być widzimy, tak spodziewać się pewnie możemy, że pod tak świątobliwym przykładem i zgodnym panowaniem monarchą ojczyzna nasza, czego dawnymi pragnęła, wieki pomyślności i dobrego porządku skutki pozyskiwać będzie i do staropolskiej cnoty i sławy przywrócona będzie lustru.

Któremu najjaśniejszemu Monarsze obowiązkiem wiernej przychylności chętnie nasze wyrażamy życzenia, niechaj Najjaśniejszy Pan w najdłuższe panuje nam lata, niech kończy sławę swoją z końcem tego świata. A jako Najjaśniejszy Pan początki panowania swego zaczynając, uszczęśliwiającą w dobrym porządku chce mieć ojczyznę, tak do przyszłego coronationis sejmu na propozycyje, które na tymże sejmie traktowane być mają, ułożoną instrukcyję do utrzymywania quod utilius ojczyźnie zdawać się będzie j.w. posłom zaleciwszy i za posłów na tenże sejm coronationis, a najpierwszego j.w. Kazimierza Poniatowskiego podkomorzego koronnego [948] cnotą, charakterem dystyngwowaną godnością zaszczyconego, doskonałością wrodzoną i przywiązaną dla ojczyzny przychylnością i tyłą publicznymi dziełami wypróbowanego męża obieramy. Któremu in socios pracy publicznej j.w. [Makarego] Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego, [Antoniego] Granowskiego starostę tarnogórskiego, [Jana] Miera starostę wilkowskiego, przyłączamy.

A zaś z należytą do najjaśniejszego p.n.m. rekognicyją, powinszowaniem tronu, wyrażeniem wiernych poddaństw i przychylności ku najjaśniejszemu p.n.m. od województwa naszego obowiązków za posłów emeritos w ojczyźnie i województwie naszym cives j.w. Ewarysta Kuropatnickiego kszetlanica bieckiego, sędziego kapturowego i konsyliarza konfederacyi województwa bełskiego i Kazimierza Głogowskiego stolnika żydaczowskiego, sędziego kapturowego województwa bełskiego obieramy i tegoż j.w. jm. pana Kuropatnickiego kszetlanica bieckiego, tyle funkcjami publicznymi sat gloriose zaszczyconego, łaskawym względem J.K.M. p.n.m. rekomendujemy i te laudum podpisami rąk j.w. marszałka i asesorów stwierdzamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 29 miesiąca października r. 1764.

Michał Wydźga sędzia ziemski i marszałek konfederacki województwa bełskiego m.p.
Feliks Świeżawski podsędek ziemski bełski, asesor i konsyliarz konfederacyi
Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki i konfederacyi
konsyliarz
Marcin Lipski miecznik buski, asesor
Maciej Aleksander z Lipego Lipski komornik graniczny bełski, asesor i konfederacyi
konsyliarz

2. Instrukcja dana posłom na sejm koronacyjny z sejmiku województwa bełskiego
w Bełzie, 29 października 1764 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 951-957 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Cyriak Lesiecki w dniu 29 października 1764 r. [Idque sub interregno post felicem electionem Stanislai Augusti Regis Poloniae et M.D.L., feria 2 in crastino festi Sanctorum Simonis et Judae Apostolorum a. D. 1764].

Inne rękopisy: **Rp.** 2 Bibl. Kór., rkp. 917, s. 259-266 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzeмиńskiego cześnika grabowieckiego.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1805-1815.

Instrukcja na sejm coronationis najjaśniejszego K.J.M. Stanisława Augusta j.w. ichm. panom Kazimierzowi Poniatowskiemu podkomorzemu koronnemu, [Makaremu] Kurdwanowskiemu stolnikowi lubaczowskiemu, [Antoniemu] Granowskiemu staroście tarnogórskiemu, [Janowi] Mierowi staroście wilkowskiemu, posłom obranym z województwa bełskiego, ułożona.

1mo. Gdy nam dla uszczęśliwienia ojczyzny w zupełnej jednomyślności wyroki Niebios Najjaśniejszego Króla Stanisława Augusta na tron Polski wynieść pozwoliły, któremu najjaśniejszemu Monarsze obfitego życzenia i uszanowania j.w. posłowie należyte wyrażą obowiązki.

2do. Jako elekcyja tegoż Najjaśniejszego Króla w zachowaniu prawa i wolnego głosu szczęśliwie nastąpiła, tak przy onej obstawać wszelkimi siłami, krwią i życiem oświadcza województwo nasze, dla której ubezpieczenia, węzeł złączonych konfederacyi obojga narodów że jest najgruntowniejszą twierdzą, przeto nie prędzej do ekswinkulacyi tychże konfederacyi przystąpić, aż się R.P. w swoich tak względem zaszczyt panującego Króla elekcyi, jako też w urządzeniu i uradzeniu potrzeb kraju ubezpieczy.

3tio. O nieodstępną actorum interregni, jako to praw na przeszłym sejmie convocationis i electionis ad utilitates R.P. przezornie ustanowionych, tudzież sancitorum oraz koniunkcyi konfederacyi koronnej i litewskiej aprobacją domawiać się mają ichm. panowie posłowie.

4to. Jako przez sejm convocationis naznaczeni są do korektury praw komisarze, tak, żeby projekta przez nich ułożone z nieomylnym na każdym sejmie poprawowania abusus sposobem były jak najdoskonalej uważone i postanowione, tudzież inne sejmu convocationis materyje dobra powszechnego tyżące się, a między niemi mianowicie koekwacyja W.Ks.L. z Koroną względem ustanowienia tamże, jak jest w Koronie, ko-

misyi wojskowej, tudzież opisanie sejmików deputackich i fundacją trybunałów, jak najlepiej udoskonalone, skuteczne staranie j.w. ichm. panom posłom zaleca się.

5to. Projekt do ustanowienia w kraju stemplowanego papieru lubo jest konstytucją sejmu convocationis do ułożenia komisji skarbowej zalecony, instabunt jednak ichm. panowie posłowie, aby [952] jako najprędzej najprzezorniejszym sposobem mógł być uformowanym i aby cedat in lucrum J.K.M. p.n.m.

6to. Gdy dotąd od uwolnienia mennicy a iure regio R.P. nie uczuwszy z niej żadnych zysków i nie mając sposobów do wczesnych na nią nakładów, owszem, doświadczając przez ogłoszenie kraju z dobrych, a wprowadzenie do niego złych monet niezmiernej całego narodu szkody, przywróciła per pacta conventa iuri regio bicia monety. Więc jako pro lucro et commodo publico J.K.M. przyjąć w tym raczył na siebie staranie, tak, żeby to bicie monety pożyteczny w sprawiedliwym onej walorze wzięło swój skutek, upraszać mają ichm. panowie posłowie.

7mo. Szkoła rycerska przez najsposzobniejszą w niej młodzi szlacheckiej edukacją jako jest wielce dla R.P. potrzebna, tak gdy w tym podług obowiązku pactorum conventorum Najjaśniejszy Pan przedsięwzięcie myśli, więc zaleca się ichm. panom posłom, aby na sejmie następującym de modo erectionis radząc, sposób ufundowania i utrzymania onej ułożyli, a najpryncypalnie, z kilku starostw prowent aby na tę szkołę rycerską był przyłączony.

8vo. Dyspozycja wygodnego poczt kursu, tak żeby każdy powiat i województwo mieli z niej suam commoditatem, jako per pacta conventa poruczona jest J.K.M. p.n.m., tak aby do skutku przyprowadzona była, płacąc od listu wszyscy bez ekscepcji, instabunt ichm. panowie posłowie.

9no. W krzywdach obywatelów od wojsk rosyjskich, jako jest komisja deklaracjami najjaśniejszej imperatorowej¹²⁵³ asekurowana, tak o tej reasumpcyj cum plena do satysfakcyi possibilitate czynić będą staranie ichm. panowie posłowie i domówienie się oraz upraszanie włożenia się w to Majestatu.

10mo. Podatku ultimae consumentiae projekt żeby na ulżenie dobrom ziemskim w podatkach był z potrzebną na wszystkie okoliczności uwagą ułożony, cum statibus Reipublicae konformować się będą j.w. panowie posłowie.

11mo. O aprobacyją funduszu jejm. panien kanoniczek warszawskich jako stanowi szlacheckiemu pożytecznego, starać się będą ichm. panowie posłowie.

12do. Zbytńi rygor i rozciągnięcie prawa o bankrutach aby było tak umiarkowane, [953] żeby się do poprawy, a nie do zepsucia obyczajów stało skutecznym.

13tio. Ichm. panów Fryderyka ad praesens generała artylerji i Karola ad praesens cześnika koronnych, grafów Brühlów, przez wzgląd skolidacenia onychże z domem j.w. Potockich, do indygenatu rekomendować będą ichm. panowie posłowie.

14to. Że de foro często wynikają kontrowersyje, gdzie zachodzą kwestyje inter bona terrestria et regalia, lub de legalitate iurium bona terrestria vel regalia w takich okolicznościach, aby nie odsyłając i nie pociągając takowych spraw do asesoryi, trybunały decisive rozsądzały, dopraszać się będą ichm. panowie posłowie.

¹²⁵³ Katarzyna II cesarzowa Rosji.

15to. W sprawach rozgraniczenia inter bona terrestria et regalia, aby ad normam dawnego statutu nobilis impetratarum commissionem, a komisarze do rozgraniczenia naznaczeni, którzy nie mają na sobie iudicia succameraria terrestria et officia castrensia, aby przysięgali super iuste iudicando, a w takowych sprawach i wszelakich rozgraniczeniach, aby praecedat wprzód między stronami comportatio dokumentów granicę ewinkujących.

16to. Defluitacja na rzece Bugu, poczynając od Kryłowa¹²⁵⁴, przez postawiane na tejże rzece młyny i jazy, statkom fryorującym z województw kijowskiego, wołyńskiego, bełskiego, bractawskiego i ziemi chełmskiej jest przeszkodna, więc przychylając się do konstytucji 1633¹²⁵⁵ i innych, o zniesieniu młynów i jazów na Bugu, uchwalonych, aby młyny i jazy na tejże rzece Bugu impedimentum navigii na dół, a osobliwie w górę statkom czyniące, poczynwszy od Brześcia aż do Kryłowa, skąd najpewniejsza defluitacja zaczyna się, zniesione były, sub poena trium millium marcarum et refusione damnorum na komisijsi ekonomicznej cum renitentibus forum aby było wyznaczone.

17mo. A że marszałkowie na sejmikach deputackich corocznie obierani i według ustawy sejmu convocationis przysięgli, i więc aby ad normam W.Ks.L. marszałkowie sejmików wszystkich dożywotni i przysięgli byli i asesorowie in simili, i ciż marszałkowie, jako i asesorowie, in numero urzędników aby pomieszczeni byli [954] i miejsce onymże między urzędnikami iuxta arbitrium statuum aby naznaczone było. Którzy by marszałkowie z asesorami acta laudorum, instrukcyi, tariffarum i wszelkich dyspozycji wojewódzkich konserwowali, instabunt ichm. panowie posłowie.

18vo. Ponieważ województwo bełskie ma powiat piąty lubaczowski i tegoż powiatu lubaczowskiego kasztelana i urzędników, więc aby dla powiatu lubaczowskiego piąty poseł mógł być pozwolony, serio dopraszać się będą ichm. panowie posłowie.

19no. Że w województwie bełskim ziemia buska znajduje się, aby dla tejże ziemi buskiej podkomorzy był naznaczony, oraz z w pisaniu dekretów na Trybunale Lwowskim, na rejestrze bełskim, alternata między pisarzem bełskim i buskim aby zachowana była.

20mo. Ponieważ województwo bełskie ma minutam importantiam czopowego, że na satysfakcją posłom i deputatom nie wystarcza, więc aby podatek kołowego od młynów mógł być pozwolony, upraszać będą ichm. panowie posłowie.

21mo. Ponieważ kapituła lwowska na deputata funduszu żadnego nie ma, aby dla prezydenta prowincyi małopolskiej inkorporowane były trzy beneficja: gródeckie, jaworowskie i trembowelskie, salvis modernis possessoribus, a tymczasem aby pensya z skarbów dla prezydenta była naznaczona, oraz dla arcybiskupów lwowskich, ex ratione tenuitatis prowentów, aby opactwo jedno było inkorporowane, tudzież o aprobacją beneficium szczyrzeckiego dla sufragánów lwowskich od Zygmunta Augusta inkorporowanego, pariter o aprobacją inkorporacyi kanonii lwowskiej regiae collationis i probostwa śniatyńskiego dla biskupów bakowskich dopraszać się będą ichm. panowie posłowie.

¹²⁵⁴ Kryłów, miasto w ziemi chełmskiej (ob. wieś w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹²⁵⁵ Konstytucja sejmu koronacyjnego 1633 r. „Rzeki portowe w województwie wołyńskim” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 2, s. 223).

22do. Stosując się do konstytucji convocationis pod tytułem „O jurysdykcjach”¹²⁵⁶ zaszyłych, zalecamy ichm. panom posłom, aby o reasumpcyą tej konstytucji domawiali się i o zupełniejsze dekretu asesorskiego w roku 1759 przez też konstytucyą abrogowanego, tudzież prawa kardynalnego dla województw ukraiennych służącego, to jest konstytucji 1590¹²⁵⁷ ubezpieczenie, aby dziedzic Rokitna¹²⁵⁸ i Olszanki¹²⁵⁹ więcej dziedzictwem o to inkwietowany nie był.

23tio. Ponieważ wieś Kożuchów¹²⁶⁰ w województwie podolskim leżąca, sejmu convocationis ad male narrata za lenne uznana, które dobra ex natura [955] iuris terrestris, aby też wieś za dziedziczną uznana była, dopraszać się będą ichm. panowie posłowie.

24to. Erekcją klasztorów zakonu św. ojca Bazylego, a mianowicie Wołświński i Horodyski, tudzież drukarnie w Poczaïowie¹²⁶¹ aby aprobowane były, z kondycyą jednak, si perseverabunt in unione cum ritu latino, oraz szkoły nauk dzieci, młodzieży we Włodzimierzu, Szarogrodzie¹²⁶², Lubarze¹²⁶³ i Hojskie¹²⁶⁴ sub cura oo. bazylianów aby były aprobowane i w tych szkołach aby edukowała się młodzież fidei catholicae, a przy nich aby drugie szkoły nie fundowały się i oraz biskupstwo, i opactwa ritus graeci, aby iuxta diploma Władisłai IV Regis i przez Najjaśniejszych Monarchów aprobaty, aby nie komu innemu dawane były, tylko osobom zakonnym ojca św. Bazylego, szlachcie rodowitej et ritus graeci, cum latino uniti i też diploma aby przez konstytucyą aprobowane było.

25to. OO. augustyjanów konwentu witkowskiego¹²⁶⁵ anno 1675 fundacya i erekcya przez j.w. Wacława i Annę z Wielhorskich Lanckorońskich małżonków uczynioną, aby R.P. aprobować raczyła, upraszać będą ichm. panowie posłowie, „tudzież i o aprobatę kolegium tomaszowskiego oo. trynitarzów”^a.

26to. Ponieważ konwent podkamieniecki o.o. dominikanów dotychczas in pleno funduszu nie zostaje, a dziedzic tegoż miasta j.w. [Ignacy] Cetner wojewoda bełski pobożną temuz miejscu Matce Boskiej Ukoronowanej chce uczynić usługę, przeto zalecamy ichm. panom posłom, aby tenże j.w. wojewoda bełski dotem ecclesiae klasztorowi podkamienieckiemu oo. dominikanów z dóbr swoich dziedzicznych mógł uczynić, aby upraszali.

¹²⁵⁶ Konstytucja sejmu konwokacyjnego 1764 r. „O jurysdykcjach” (*Vol. leg.*, t. 7, s. 41).

¹²⁵⁷ Konstytucja sejmu 1590 r. „Porządek z strony Niżowców i ukraiń” (*Vol. const.*, t. 2, vol. 2, s. 145-147).

¹²⁵⁸ Rokitno, miasteczko w woj. kijowskim (ob. Рокитне stolica rejonu w obw. kijowskim, Ukraina).

¹²⁵⁹ Olszanka (Olszanica), wieś koło Rokitna (ob. Ольшаниця w rej. rokitniańskim, obw. kijowskim, Ukraina) – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

¹²⁶⁰ Kożuchów, wieś w pow. latyczowskim (ob. Кожухів w rej. lityńskim, obw. winnickim, Ukraina) – za pomoc w identyfikacji miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnycence.

¹²⁶¹ Poczaïów, miasto w woj. wołyńskim (ob. Почаїв w rej. krzemienieckim, obw. tarnopolskim, Ukraina).

¹²⁶² Szarogród, wieś w woj. wołyńskim (ob. Шаргород miasto w obw. winnickim, Ukraina).

¹²⁶³ Lubar, miasto w woj. wołyńskim (ob. Любар miasto rejonowe w obw. żytomierskim, Ukraina).

¹²⁶⁴ Hojskie (wł. Hoszcza), miasto w woj. wołyńskim (ob. Гоша stolica rejonu w obw. rówieńskim, Ukraina); za pomoc w identyfikacji miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnycence.

¹²⁶⁵ Witków (Wacławów), miasto w pow. buskim (ob. w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

27mo. Aby collegium nobilium warszawskie scholarum piarum pilną edukacją młodzi, na wzgląd R.P. zasługującej i podobnież w Lwowie fundacye i alumnatem ufundowanym na edukacją 22 uboższych szlachty cum victu et amictu dla nich i na profesorów od wielebnego w Bogu Samuela Głowińskiego sufragana lwowskiego, ad mentem legis anni 1635 in commodum województw ruskich chwalebnie uczynionych, stany R.P. aprobować raczyły, instabunt ichm. panowie posłowie.

28vo. Desiderium Akademii Zamojskiej, aby oo. jezuitci lwowscy podług sejmu convocationis o akademiach opisanego¹²⁶⁶, od prepedycyi i używania prerogatyw Akademii strzymali się, rezolucyi stanów j.w. posłowie dopraszać się będą, aby zachodzące kontrowersyje [956] między Akademią Zamojską a oo. jezuitami lwowskimi roztrząszone i zupełnie uspokojone być mogły.

29no. Ichm. panów [Antoniego i Felicjana] Żulińskich za rotmistrzostwo pretenzją, ojcu ich należącą, łaskawym względom J.K.M. i R.P. ichm. panowie posłowie rekomendować będą.

30mo. Do rozgraniczenia województwa bełskiego z województwem ruskim, ziemią chełmską, aby komisya naznaczona była, a jeżeliby ob renitentiam cuius partis rozgraniczenie toż nie doszło, tedy dalsza prosekucya z rejestru, fisci w Trybunale aby praefigat.

31mo. A że w sprawach o wydanie poddanych zbiegłych retardatur ekstradycya, więc aby w takowych sprawach skrócenie procesów nastąpiło takowym sposobem, iż o ekstradycją poddanego forum aby było praescriptum, ubi bona consistunt, skąd poddany uciekł, praevia relatione in proprio districtu recognoscenda i za pierwszą kondemnata in causa extraditionis tradycya następować mogła, ^a jeżeli ex vi gravaminis takowa sprawa do Trybunału pociągana będzie, registr extraditionis subditorum aby był naznaczony we środę i czwartek po południu^a.

32do. Domówią się j.w. posłowie o objaśnienie i ponowienie prawa de scartabellis, że kto nobilitowany będzie, ad quartam progeniem officia et beneficia quaevis mieć nie powinien, sub nullitate nobilitacyi, a to się i na przeszłych ściągać powinno.

33tio. Zachowają j.w. posłowie, ażeby biskupi i prałaci ritus graeci circa iura et privilegia sui iuxta usum praesentem byli zachowani, jednak tym pretekstem do senatu przypuszczani być nie mają.

34to. Że obywatele województw wołyńskiego, kijowskiego i braclawskiego praetextu generału wszystkie do tychże rejestrów tumultuarie cisną się, więc aby każde województwo z rejestru swego sądziło się, szczególnie tylko z województwa czernihowskiego rejestru generalem mieścić się mogli, instabunt j.w. posłowie.

^b35to. Fundusz pobożny niegdy w. jejm. pani Teresy z Komorowskich Bekierskiej starościny ostrowskiej na ubogich lwowskich pod miastem leżących uczyniony, w dozorze sancti monialium regulae Sancti Augustini Canonicorum Sancti Spiritus de Saxea zostający, aby był aprobowany, instabunt j.w. posłowie.

36to. Nagrodę sukcesorom w. [Szymona] Olszyńskiego podkomorzego wiskiego i w. Antoniego Olszyńskiego cześnika bełskiego, tak za odebrane rotmistrzostwo, jako traktament wojskowy za 4 lata w skarbie koronnym zaległy, a przez wojsko koronne

¹²⁶⁶ Konstytucja sejmu konwokacyjnego 1764 r. „Utwierdzenie akademii w Koronie i W.Ks.L.” (Vol. leg., t. 7, s. 45).

w rekompensę ekspens i kosztów na funkcji dyrektorskiej w Radomiu odprawionej, tudzież za podjęte znaczne koszta, tak we Lwowie na kole generalnym, jako i w Warszawie podczas sejmu, z azardem własnej fortuny przez w. Olszyńskiego cześnika bełskiego poniesione, ustąpione, aby przez skarb koronny sukcesorom tegoż w. Olszyńskiego cześnika bełskiego był wypłacony, dopraszać się będą j.w. posłowie.

37mo. Ponieważ z dystyngowaną zasługami w ojczyźnie familii j.w. Poniatowskich z krwią domu Jagiellońskiego złączonej, wyroki Niebios z zupełnym całej ojczyzny ukontentowaniem publiczną narodu radością i uszczęśliwieniem najjaśniejszego Stanisława Augusta Króla postanowiły, więc równym szacunkiem dom najjaśniejszego Króla rekognoskując, o tytuł j.o. książęcy domowi j.w. Poniatowskich i potomków ich, aby konstytucją był przyznany, serio dopraszać się będą j.w. posłowie.^b

M[ichał] Wydzga sędzia ziemski [bełski], marszałek konfederacki województwa bełskiego

Feliks Świeżawski podsędek ziemski bełski, asesor i konsyliarz konfederacyi

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, asesor i konfederacyi konsyliarz

Marcin Lipski miecznik ziemi buskiej, asesor

Maciej Aleksander z Lipego Lipski komornik graniczny bełski, asesor i konsyliarz konfederacyi

^{a-a} dopisane inną ręką ^{b-b} te punktu dopisane tą samą ręką już pod datacją instrukcji i podpisami

288. Sejmik deputacki łącznie z gospodarskim w Bełzie, 30 października 1764 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego i jednocześnie sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 30 października 1764 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 959-961 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Cyriak Lesiecki w dniu 30 października 1764 r. [Idque sub interregno post felicem electionem Stanislai Augusti Regis Poloniae et M.D.L., feria 3 post festum Sanctorum Simonis et Judae Apostolorum a. D. 1764].

Inne rękopisy: **Rp. 2** Bibl. Kórń., rkp. 917, s. 266-268 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzemińskiego cześnika grabowieckiego.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1817-1821.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, po skończonym na dniu wczorajszym sejmiku poselskim, podług opisu sejmu convocationis

i electionis Najjaśniejszego Króla Stanisława Augusta do obrania j.w. ichm. panów deputatów na Trybunał Koronny Lubelski i Lwowski na dniu dzisiejszym przystępując, najprzód pod tymże samym marszałkiem, j.w. jm. panem Michałem Wydźgą sędzią ziemskim bełskim, aż do rozwiązania generalnej konfederacji wraz z j.w. asesorami i konsyliarzami, to jest j.w. Feliksem Świeżawskim podsędkiem ziemskim bełskim, Józefem Benedyktem Leszczyńskim podstolim horodelskim, sędzią grodzkim łuckim, Marcinem Lipskim miecznikiem buskim, podstarostą grodzkim bełskim, Maciejem Lipskim komornikiem granicznym bełskim, dawniejszym laudum województwa naszego obranym, dobrawszy według postanowienia sejmu convocationis, aby po dwóch asesorów z każdego powiatu tej elekcyi j.w. deputatów adsint, do zwyż wyrażonych asesorów w. ichm. panów Mateusza Dramińskiego wojskiego bełskiego, [Felicjana] Rostkowskiego skarbnika horodelskiego, starostę kopajgrodzkiego, Józefa Gintowta Dziewiałtowskiego łowczego lubaczowskiego, Mikołaja Sokoła Żółkiewskiego wojskiego buskiego, Feliksa Malczewskiego cześnika łatyczowskiego, Józefa Głogowskiego obożnego wojewódzkiego.

Ciż j.w., w. marszałek i wszyscy asesorowie przysięgę przed j.w. [Ignacym] Cetnerem wojewodą bełskim, in facie województwa u stolika marszałkowskiego, in loco consultationum solito przysięgę, jako vota dawane na obranie j.w. deputatów fiedliter konotować będą, wykonali.

Po którym wykonanym juramencie, ad connotanda vota na obranie j.w. deputatów przystępując, gdy podanych od j.w. wojewody i podkomorzego bełskich i j.w. podkomorzego koronnego wotach, inni j.w. urzędnicy i całe rycerstwo województwa naszego publico plausu za deputatów na Trybunał przyszły w roku przyszłym 1765 sędzić się mający, j.w. Ignacego Cetnera wojewodę i Michała Wydźgę sędziego ziemskiego i marszałka bełskich et unanimi voce, nemine contradicente ogłosili i obrali, przeto podług ustawy sejmu convocationis¹²⁶⁷ ciż j.w. obrani deputaci przysięgę według roty w korekturze 1726¹²⁶⁸ i w sejmie [960] convocationis wyrażonej wykonali.

A po obraniu methodo praefata j.w. deputatów na Trybunał Koronny, do sejmiku boni ordinis przystąpiliśmy i obrady nasze uczyniliśmy. A najprzód, aby sitientibus iustitiis non retardatur sprawiedliwość, ponieważ jeszcze przed koronacją Najjaśniejszego Pana sądy ziemskie i grodzkie sędzić się nie mogą, aby sądy kapturowe j.w. sędziowie kapturowi kadencyję zaczynać się mającą a die 12 novembris sądzili, ostrzegamy.

Na których sądach kapturowych kalkulacye ichm. panowie egzaktorowie podatków wojewódzkich, tudzież egzaktorowie j.w. kasjera teraźniejszego uczynić mają. Cum retentoribus ciż ichm. exactores w tychże sądach kapturowych agere mają.

Kasę województwa na rok przyszły 1765 j.w. Makary Kurdwanowski stolnik lubaczowski trzymać ma. Z której kasy dla oo. reformatów kryłskich z ustąpionej dla nichże sumy 2 tys. zł za funkcyje j.w. [Antoniemu] Oździe staroście romanowskiemu należącej przeszłorocznem laudum boni ordinis przyznanej, ponieważ ad rationem

¹²⁶⁷ Konstytucja sejmu konwokacyjnego 1764 r. „Rozdzielenie Trybunałów Koronnych” (*Vol. leg.*, t. 7, s. 30-32).

¹²⁶⁸ Konstytucja sejmu 1726 r. „Trybunał Główny Koronny” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 215-228).

tego długu j.w. Wydźga sędzia ziemski bełski, kasjer tegoroczni 500 złp stante quietatione od j.w. pana [Józefa Benedykta] Leszczyńskiego sędziego grodzkiego łuckiego jako wicesyndyka tychże oo. reformatów wypłacił, tenże j.w. Kurdwanowski z kasy przyszlórocznej sumę zł 500 wypłacić ma.

A ponieważ po upadłym Trybunale Radomskim sprawy województw ex vi laudorum wynikające w Trybunale Lubelskim i Lwowskim z rejestru fisci są pomieszczone, przeto interesa wojewódzkie activitati et dexteritati j.w. deputatów polecamy i gdzieby per amicabilem compositionem interes wojewódzki mógł być pogodzony, zupełną moc komplanowania się w tychże interesach tymże j.w. deputatom sive coniunctim, bądź też i jednemu dajemy.

A dla promowowania interesów wojewódzkich, które jeszcze mogą się znaleźć niedokończone, plenipotentem na rok przyszły 1765 w. jm. pana [Jerzego] Wężyka Widawskiego cześnika czernihowskiego utwierdzamy, pensją dawnymi laudami oznaczoną onemuż i na rok przyszły oznaczając.

Milicją województwa naszego po sejmie coronationis zwiniętą mieć chcemy, jednak płaca rocznia aby tej milicji wypłacona była, ostrzegamy cum retentoribus tej płacy per executionem militare sprawić się pozwalamy, a gdzieby fortis była opozycja, [961] tedy vindicatio tak w sądach kapturowych, jako post felicem coronationem w ziemstwie lub grodzie bełskim praecustoditur.

Na ziemstwo buskie ponieważ j.w. [Ignacy] Cetner wojewoda bełski uniwersał wydał, determinujący czas na terażniejsze sejmiki boni ordinis ad mentem sejmu convocationis, a że sejmem electionis ziemstw i podkomorstw elekcyje po szczęśliwej koronacyi ostrzeżone, przeto in virtute wydanego uniwersału j.w. wojewody bełskiego sejmik electionis ziemstwa buskiego na dzień 17 stycznia w roku przyszłym 1765 odkładamy i determinujemy.

Inne desiderium województwa do komisji według dawniejszych laudów opisanej odsyłamy, na której modus do konserwowania w kupie laudorum, taryf, kalkulacyi et aliorum sancitorum województwa obmyślony być ma. I te laudum podpisami j.w. marszałka i assessorum stwierdzamy. Działo się w Bełzie, die 30 octobris 1764.

Michał Wydźga s[ędzia] z[iemski] b[ełski], m[arszałek] k[ola] r[ycerskiego] w[ojewództwa] bełskiego m.p.

Feliks Świeżawski podsędek ziemski bełski, konsyliarz konfederacyi i asesor iuratus mancipium Mariae

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, sędzia grodzki łucki, konsyliarz konfederacyi, asesor iuratus

Maciej z Lipiego Lipski komornik graniczny bełski, asesor i konsyliarz konfederacyi iuratus

Nicolaus Sokół Żółkiewski iuratus asesor

Mateus Dramiński tribunus Belzensis, iuratus asesor

Martinus a Lipie Lipski ensifer terrae Buscensis, asesor iuratus mancipium Mariae

Felix Malczewski pincerna Latyczoviensis, asesor iuratus mancipium Mariae

Józef Gintowt Dziewiałtowski venator Lubaczoviensis, asesor iuratus

289. Sejmik elekcyjny za uniwersałem Ignacego Cetnera wojewody bełskiego dla wyboru nowego marszałka konfederacji wojewódzkiej po śmierci poprzednika, w Bełzie, 5 sierpnia 1765 r.

1. *Uniwersał Ignacego Cetnera wojewody bełskiego zwołujący sejmik elekcyjny w Bełzie dla wyboru nowego marszałka konfederacji województwa bełskiego – Lwów, 12 lipca 1765 r.*

Rp. Bibl. PAU i PAN, rkp. 312, k. 20 – kopia¹²⁶⁹.

Ignacy Aleksander na Podkamieniu Cetner wojewoda bełski, J.K.P. Małopolskiem m. w., Orła B[iałego] k[awaler].

Wiadomo czynię, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie j.w. w.m.m. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i całemu rycerstwu p[rześwietnego] województwa bełskiego, tudzież ziemi buskiej i powiatów grabowieckiego, horodelskiego i lubaczowskiego, do tego p[rześwietnego] województwa należących, m.w.m. panom i braci, przy oświadczeniu usług moich do wiadomości podaję.

A ponieważ do generalnej konfederacji stanów R.P. i województwo nasze przystępując, marszałka tejże konfederacji obrało było sobie, którego ze z wyroków Boskich uniwersalnej śmierci zakończył termin¹²⁷⁰, a z mocy i obowiązku wszystkich stanów, też konfederacji dotąd nie rozwiązanej, ażeby tedy województwo nasze bez marszałka konfederackiego nie było, zadosyć czyniąc z urzędu mego wojewodzińskiego, prawem mi obowiązanego, wydaję ten mój uniwersał na sejmik elekcyjny marszałka konfederackiego, którym czas j.w. w.m.m. panom i braci na dzień 5 miesiąca sierpnia w roku terażniejszym 1765, w mieście Bełzie składam, obligując j.w. w.m.m. panów i braci, abyście nie tylko zjechać na rzeczony termin raczyli, ale też według zwyczaju i mocy konfederacji pluralitate votorum wszelką zacnością i zdatnością zaleconego na marszałka konfederackiego obrali, którego by według prawa in facie województwa wykonawszy jurament, stopnia swego mógł być ozdobą województwa oraz samychże j.w. w.m.m. panów i braci powszechną czyniąc satysfakcją. Tejże elekcyi pomyślnego życząc sukcesu, aby mój uniwersał czym prędzej do wiadomości przyszedł, według przepisu prawa do grodu podawam i ręką własną etc. We Lwowie, 12 lipca 1765 r.

¹²⁶⁹ Za odnalezienie tego uniwersału wydawcy składają podziękowanie dr. Grzegorzowi Glabiszowi.

¹²⁷⁰ Michał Wydzga sędzia ziemski bełski i marszałek konfederacki.

2. *Laudum sejmiku elekcyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 5 sierpnia 1765 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 991-992 – oryginał, w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Wierzbicki w dniu 5 sierpnia 1765 r. [feria 2 pridie festi Transfigurationis a. D. 1765].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1823-1824.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjachawszy się tu, do Bełza, ad locum consiliorum solitum, na dzień 5 sierpnia, uniwersałem od j.w. [Ignacego] Cetnera wojewody bełskiego, in ordine elekcyi marszałka confoederationis post dolenda fata śp. w. [Michała] Wydźgi sędziego ziemskiego i marszałka konfederacyi województwa naszego w roku terazniejszym destynowany, pod intymacyję j.w. Ewarysta Kuropatnickiego kasztelana buskiego, zaszczytem godności i zasług w ojczyźnie i województwie naszym, przez przykładne na wielu publicznych funkcjach dane dowody dystyngwowanego, niniejsze obrady sejmiku odprawiliśmy.

Iż jako województwo nasze przez uczynioną dnia 23 lipca w roku przeszłym konfederacyją z generalną stanów ojczyzny złączyło się konfederacyją, która sejmem coronationis przy dostojęństwie najjaśniejszego Króla p.n.m. łaskawym i sprawiedliwym panowaniem ojczyznę naszą uszczęśliwiającego, tudzież przy prawach i wolnościach ojczystych jest zachowana, więc i województwo nasze węzłem konfederacyi z generalną złączone, przy tejże konfederacyi utrzymując się, do konsyliarzów konfederacyją wyrażoną obranych i poprząsiętych, za marszałka konfederacyi coniunctivo voto ac nemine contradicente w. jm. pana Makarego Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego szacunkiem godnych w ojczyźnie i województwie naszym zasług dystyngwowanego męża obraliśmy, który przysięgę, rotą w konfederacyi generalnej wyrażoną, in facie całego województwa wykonał. Którego w. jm. pana marszałka wraz z w. konsyliarzami w konfederacyi wyrażonej specyfikowanemi, aby następującym sejmikom ex vi tej funkcji adesse raczył i marszałkowską funkcją aż do rozwiązania konfederacyi przez stany ojczyzny utrzymywał, tudzież ligamenta generalnej konfederacyi zachowywał i w okolicznościach tej konfederacyi we wszystkim do generalnej [992] konfederacyi marszałka j.o. książęcia jm. [Augusta Aleksandra] Czartoryskiego wojewody ruskiego referował się wraz z w. konsyliarzami, zalecamy, i te laudum podpisem rąk j.w. marszałka konfederacyi i konsyliarzów stwierdzamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 5 augusti 1765.

Makary Kurdwanowski stolnik lubaczowski, marszałek konfederacyi województwa bełskiego

Feliks Świeżawski podsedek ziemski bełski, konsyliarz konfederacyi

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, podstarosta grodzki łucki, konsyliarz konfederacyi

Jakub Komorowski stolnik horodelski, konsyliarz konfederacyi

Leon K[azimierz] Wydźga podstoli grabowiecki, konsyliarz konfederacyi województwa bełskiego m.p.

Stanisław Dominik Prek cześnik buski, konsyliarz k[onfederacyi] w[ojewództwa] b[ełskiego] m.p.

Jan z Polanowic Polanowski podczaszy horodelski, konsyliarz konfederacyi województwa bełskiego

Antoni Kobylnicki chorąży ziemi wyszogrodzkiej, konsyliarz konfederacyi województwa bełskiego

290. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1765 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1765 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 999-1000 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Józef Popławski w dniu 9 września 1765 r. [feria 2 in crastino festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1765].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1827-1828.

My rady, dygnitarze, senatorowie, urzędnicy i szlachta województwa bełskiego, zjechawszy się do Bełza, na dzień 9 septembris prawem opisany na miejsce obradom zwykłe, gdzie po odebranej od j.o. i j.w. w. posłów naszych o sejmie coronationis relacyi, do elekcyi deputatów, sędziów na Trybunał Koronny małopolski przystąpiliśmy. A tak upatrzywszy probatam virtutem et capacitem in rebus agendis ac teneritudinem conscientiae in administranda iustitia w osobach j.w. ichm. panów Józefa Benedykta Leszczyńskiego podstolego horodelskiego i podstarościę grodzkiego łuckiego i Jana Miera starosty wilkowskiego, nie tylko w województwie naszym, ale i całej R.P. dystyngowanemi czynami zasłużonych, tychże ichm. za sędziów deputatów na Trybunał Koronny uprosiwszy, obraliśmy. Którzy to j.w. deputaci ad praesens obrani ponieważ przysięgę zwyczajną in facie całego sejmiku przed j.w. jm. panem Ignacym z Czertwic Cetnerem wojewodą bełskim w kościele wykonali, przeto in omni praerogativa uniwersalnie sędziom deputatom trybunalskim congruam zostawszy, tak w Lublinie, jako i we Lwowie wraz z innemi z prześwietnych województw i ziem [1000] równie obranemi deputatami sędziami zasiadać i we wszystkim według opisu prawa tak w obieraniu marszałka, jako też i sądzeniu spraw, i w innych iuxta exigentiam legis et necessitatis zachodzących okolicznościach, cum honore sui et decore województwa naszego wykonać i sprawić obligują się i deklarują. Na co te laudum nasze z podpisami niżej wyrażonemi wydaliśmy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, w poniedziałek najpierwszy, to jest nazajutrz po święcie Narodzenia Najświętszej Panny [9 września] r. P. 1765.

Ignacy z Czertwic Cetner wojewoda bełski, Trybunału Koronnego marszałek m.p.

M[akary] Kurdwanowski stolnik lubaczowski, marszałek konfederacji województwa bełskiego

Feliks Świeżawski sędzia ziemski bełski, konsyliarz konfederacji i asesor województwa bełskiego mancipium Mariae

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, podstarości grodzki łucki, konfederacji i województwa bełskiego konsyliarz i asesor

Leon K[azimierz] Wydźga podstoli grabowiecki, konsyliarz konfederacji województwa bełskiego, asesor

Maciej Lipski komornik graniczny bełski, konfederacji województwa bełskiego konsyliarz i asesor

Jan Mier starosta wilkowski, deputat województwa bełskiego i konsyliarz konfederacki, i asesor

Jakub Komorowski stolnik horodelski, asesor i konsyliarz

Jan z Polanowic Polanowski podczaszy horodelski

Kazimierz Radziejowski kasztelan rypiński, konsyliarz i asesor

291. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1765 r.

1. *Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 10 września 1765 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 1003-1006 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Wrzosek w dniu 10 września 1765 r. [feria 3 post festum Nativitatis Beatisimae Virginis Mariae proxima a. D. 1765].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1829-1835.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się ad locum consultationum solitum tu, do Bełza, po doszłym szczęśliwie na dniu wczorajszym sejmiku deputackim i relationis sejmu koronacyjnego, na dniu dzisiejszym sejmik gospodarski odprawując pod tymże j.w. marszałkiem confoederationis j.w. Makarym Kurdwanowskim stolnikiem lubaczowskim wraz z ichm. konsyliarzami i asesorami.

Najprzód, ad normam sejmu convocationis do elekcyi podkomorstwa buskiego sejmem coronationis ustanowionego, tudzież podsędkostwa ziemskiego bełskiego post ascensum w. Feliksa Świeżawskiego na sęstwo ziemskie bełskie. Który w. pan Świeżawski przywilej na też sęstwo ziemskie bełskie od Najjaśniejszego Króla p.n.m. de actu onego w Warszawie dnia 22 augusta roku terażniejszego 1765 sobie konferowany produkował et in facie województwa przysięgę przed j.w. wojewodą bełskim, rotą w statucie wyrażoną, u stolika marszałkowskiego wykonał.

Nie mniej ziemstwa buskiego elekcyi przystępując, najprzód do podkomorstwa buskiego kandydatów w. Józefa Olszewskiego chorążego bełskiego, Antoniego Wydżę stolnika grabowieckiego, Tomasza Polanowskiego podstolego bełskiego, Franciszka Świeżawskiego podczaszego lubaczowskiego. Po której nastąpionej elekcyi, do podsędkostwa ziemskiego bełskiego przystępując elekcyi, za kandydatów w. Józefa Benedykta Leszczyńskiego podstolego horodelskiego, podstarostę grodzkiego łuckiego, deputata na Trybunał Małopolski Koronny, Felicjana Żulińskiego podstolego lubaczowskiego, Kazimierza Wydżę cześnika, Antoniego Gintowta Dziewiałtowskiego miecznika bełskich. A zaś do ziemstwa buskiego kandydatów et quidem do sęstwa ziemskiego buskiego w. Jakuba Komorowskiego stolnika, Jana Polanowskiego podczaszego horodelskich, Feliksa Malczewskiego cześnika łatyczowskiego, [Mikołaja] Sokoła wojskiego buskiego. A zaś do podsędkostwa ziemskiego buskiego w. Stanisława Preka buskiego, Szydłowskiego wyszogrodzkiego cześników, [Jakuba] Tarnawieckiego wojskiego lubaczowskiego, Adama Kadłubiskiego stolnikowicza buskiego. A do pisarstwa ziemskiego buskiego w. Leona Wydżę podstolego grabowieckiego, Michała Radeckiego podstarostę grodzkiego buskiego, Józefa Tchórzewskiego komornika granicznego bełskiego, Jerzego Wężyka Widawskiego cześnika czernihowskiego, kandydatów virtute et capacitate emeritos viros e gremio nostri, za powszechną zgodą i jednomyślnym concivium zezwoleniem obraliśmy i dla otrzymania przywilejów ad ius maiestaticum rekomendujemy.

A po takowym nastąpionym, do wyż wyrażonych urzędów obranych, in desideriiis województwa naszego, aby porządek chcąc w należytą wprowadzić egzekucyją, ponieważ desideria ichm. obywatelów rezolwowane być nie mogą, tylko ex reproductis laudis et documentis, przeto dla uregulowania pożytecznych województwa porządków komisją e gremio w. urzędników i deputowanych ad praescriptum laudi naznaczamy, tej komisji agitowania się termin w każdym roku nazajutrz Najświętszej Panny Gromnicznej naznaczając. [1004]

Na którą komisją w. urzędnicy i deputowani per laudum anni 1752 obywatele województwa naszego zjechawszy się tu, do Bełza, dummodo ad numerum completum 12 personae z urzędników et in pari numero deputowanych obywatelów, lub in absentia onych dobranych przez w. urzędników osób adsint, kalkulacyi od w. ichm. kasjerów dawniejszych i ich egzaktorów czopowego i szeleżnego, tudzież kontrybucyi na chorągwie stante praesenti interregno wybieranych i kołowego wysłuchają, niedobraną kwotę na zapłacenie żołdu chorągwiom wyż wyrażonym zważą i zlikwidują, satysfakcją, jakowa suma na zapłacenie żołdu tymże chorągwiom należec będzie, obmyślą i postanowią, lustracją nową z naznaczeniem lustratorów podatku czopowego i szeleżnego dekretemi trybunalskimi radomskimi annorum 1762 et 1763 sub liberam dispositionem województwu oddaną i na wzór ac ad praescriptum lustracyi czopowego i szeleżnego ziemi chełmskiej, sejmem coronationis pozwolonej, naznaczamy. Po ekspedyjowanej pomienionej lustracyi taryfę nową czopowego i szeleżnego ułożą. Pretensyje, tak za funkcyje odprawione, jako ex vi laudorum et ex vi długów wynikające zlikwidują i iuxta turnum functionum et praetensionum per tabellam skonotowawszy, satysfakcją iuxta turnum regulatim gradatim oznaczą (na którą komisją aby ichm.

praetendentes z laudami pretensyje objaśniającemi, sive per se, sive per plenipotentes suos popisowali się, sub amissione praetensionum ostrzega się).

^aKonserwacją akt ziemskich bełskich i grabowieckich, aby dalszej deteryjoracy nie podpadały i na konserwacją onych, jako bono publico pożyteczną, ostrzegą i sposoby dla konserwowania obmyślą, i wszystkie generalnie interesa województwa rezolucyi wyciągające, decisive skonkludują^a.

A że w. [Makary] Kurdwanowski stolnik lubaczowski, kasjer tegoroczny, dla niepodanych retentów podatków zupełnie egzakcyjej ekspedyjować nie mógł, więc onegoż na rok przyszły 1766 przy tymże kasjerstwie konserwujemy. Który w. kasjer podatek czopowego i szelężnego po uczynionej przez egzaktora swego kalkulacyi według dyspozycyi komisyi szafunek importancyi tegoż podatku czynić ma.

Oraz mając wzgląd na przychylne dla województwa naszego et condigne przez j.w. [Józefa Benedykta] Leszczyńskiego podstolego horodelskiego, podstarostę grodzkiego łuckiego, odprawione funkcyje i teraz podjętą funkcyją deputacką temuż j.w. Leszczyńskiemu za pierwszą funkcyją onegoż w roku 1753 odprawioną, sumę 2 tys. złp aby w. kasjer terazniejszy z importancyi tegorocznych wypłacił, naznaczamy. Za funkcyje zaś dwuletnie komisarские w Trybunale Radomskim anno [1005] 1762 et 1763 z zupełnym interesów województwa naszego utrzymaniem sat gloriose wypełnione i terazniejszą podjętą funkcyją deputacką (krom zupełnej w sercach naszych wdzięczności) temuż j.w. Leszczyńskiemu iuxta turnum functionum, na tejsze komisyi satysfakcyja aby obmyślona i demonstrowana była, jednomyślnem ostrzegamy zezwoleniem.

A ponieważ w. [Jerzy] Wężyk Widawski cześnik czernihowski, plenipotent województwa naszego, trzechletniej tejsze funkcyi swojej przychylne interesom województwa prezentował dowody, więc onegoż dla kontynuacyi pilności tychże interesów województwa na rok przyszły 1766 konfirmujemy. Za fатыgi onegoż i ekspensa komisyya wyżej wyrażona satysfakcyją obmyśleć ma.

A że jm. pan [Jakub] Tarnawiecki lustracją bonorum omissorum et novarum coloniarum wraz z niegdy w. [Franciszkiem] Bieniewskim podstolim grabowieckim ekspedyjował i w. Bieniewski od niegdy w. [Michała] Wydzgi sędziego ziemskiego bełskiego jako kasjera in vim fатыgi pomienionej odebrał zł 500, więc równaż kwotę zł 500 aby w. kasjer z tychże importancyi onemuż wypłacił, naznaczamy, dostateczniejszą zaś satysfakcyją za tęż pracę do umiarkowania komisyi odsyłamy.

W. oo. reformatom kryłowski jako laudum takrocznie za funkcyją w. [Antoniego] Oźgi starosty romanowskiego onymże ustąpionej koncernencyi ad rationaliter zł 500 naznaczoną, tak aby w. kasjer z tychże importancyi j.w. Leszczyńskiemu jako wicesyndykowi tychże oo. reformatów wypłacił, obligujemy.

Desideria w. Antoniego Żulińskiego miecznika owruckiego względem rekompensy za egzakcyją, tudzież względem konflagraty w. Ignacego Radziejowskiego kasztelanica rypińskiego i ur. Walkiewicza, Poznańskiego, Łochowskiego, Kazimierza Jastrzębskiego do rezolucyi komisyi odsełamy.

A mając wzgląd na pogorzenie miasta Magierowa¹²⁷¹ zupełnie ogniem spłoniętego (jako wielu ichm. obywatelów w bliskości miasta Magierowa będących fideliter o te

¹²⁷¹ Magierów, miasto w pow. bełskim (ob. Marepiw w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

konflagracji in facie województwa naszego attestantur), więc toż miasto od czopowego i szeleżnego do lat pięciu libertatur. Ostrzega się oraz iż tam cum renitentibus decyzyi komisji jako cum retentoribus podatku windykacyja ad ulteriorem prosecutionem w ziemstwie bełskim zachowuje się.

Desideria w. Zbrożka o niedobraną sumę i pretensyją onegoż dla rezolucyi i obmyślenia satysfakcyi do tejsze komisji odseła się.

Które laudum dla większej wagi i waloru rękami j.w. marszałka konfederacyi województwa naszego i konsyliarzów tejsze konfederacyi jako asesorów stwierdzamy. [1006] Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 10 miesiąca września r. 1765.

Makary Kurdwanowski stolnik lubaczowski, marszałek konfederacyi województwa bełskiego

Feliks Świeżawski sędzia ziemski bełski, konsyliarz konfederacyi i asesor

Józef Benedykt Leszczyński podstoli horodelski, podstarosta grodzki łucki, asesor i konsyliarz

J[akub] Komorowski stolnik horodelski, asesor i konsyliarz

Stanisław Dominik Prek cześnik buski m.p.

Jan z Polanowic Polanowski podczaszy horodelski

Leon K[azimierz] Wydźga podstoli grabowiecki, konsyliarz województwa bełskiego, asesor

Jan Mier starosta wilkowski, deputat Trybunału województwa bełskiego, konsyliarz województwa i asesor

Stanisław Dominik Prek cześnik buski m.p. [sic]

Kazimierz Radziejowski konsyliarz województwa bełskiego i asesor

^{a-a} tekst podkreślony

292. Zjazd gospodarski w Bełzie, 3 lutego 1766 r.

1. *Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 3 lutego 1766 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 1009-1012 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Wojciech Żarliński stolnik mozyrski w dniu 3 lutego 1766 r. [feria 2 in crastino festi Purificationis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1766].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1837-1843.

Komisja kongresowa ex vi laudi boni ordinis województwa bełskiego dnia 10 września 1765 subsecuti dnia 3 lutego, to jest nazajutrz Najświętszej Panny Gromnicznej roku 1766 ekspedyjowana.

1mo. Co się tycze kalkulacyi od ichm. panów egzaktorów pogłównego żydowskiego i kotłowego przez laudum anni 1764 postanowionego, do których podatków naznaczeni ichm. panowie egzaktorowie, jako to do powiatu bełskiego w. Paweł Wydźga wiceregent grodzki grabowiecki, do ziemi buskiej w. Adam Kadłubski, do powiatu lubaczowskiego w. jm. pan Józef Grabowski, dla uczynienia kalkulacyi, gdy na terażniejszą komisją nie stawili się, w. Walkiewicz do powiatu horodelskiego tegoż podatku egzaktor kalkulacją na sądach kapturowych województwa bełskiego feria 2 ante festum Praesentationis Beatissimae Virginis Mariae 1764 uczynioną i zaprzysiężoną produkuje, i że też importancją podatkową przez siebie wybraną do rąk j.w. Michała Wydźgi sędziego ziemskiego, marszałka konfederacyi i kasjera województwa bełskiego wypłacił, tymże dekretem specificatum. W. Sylwester Bieniewski egzaktor tegoż podatku do powiatu grabowieckiego rejestra egzakcyi podatku pomienionego lubo produkuje, summatis jednak importancja w rejestrach położona nie zlikwidowana. W. Józef Głogowski obrany obożny województwa naszego na elekcyi podatek kołowego, którego egzakcyja per laudum województwa jest mu pozwolona, luboli rejestr kalkulacyi kołowego produkuje, to jednak wiele retentów tegoż kotłowego nie dobrał, demonstruje. Ur. Jastrzębski tegoż podatku kotłowego w powiatach horodelskim i grabowieckim egzaktor rejestrów kalkulacyi z tegoż podatku nie produkuje, a z kasjerstwa dwuletniego przez śp. j.w. [Michała] Wydźgę sędziego ziemskiego i kasjera województwa bełskiego kalkulacyi uczynienie w. Leon Wydźga pisarz ziemski buski oświadcza, tylko te dokumenta do interesów wojewódzkich i kalkulacyi należące u w. jejm. pani Wydźdżyny sędziny bełskiej zostają, wnosi przeto względem tejże kalkulacyi od ichm. egzaktorów i z kasjerstwa śp. j.w. [Michała] Wydźgi sędziego ziemskiego bełskiego praevia adcitationem quorum intererit ulteriolem iuris prosecutionem w. jm. panu plenipotentowi w sądach ziemskich bełskich praecommittimus. Do których sądów ziemskich o komportacją rejestrów, kalkulacyi i kwitów dawniejszych w. kasjerów imieniem województwa tudzież [1010] retentorów podatku czopowego i szelężnego i podatków wojewódzkich tenże w. plenipotent zapozwać ma, w. zaś Głogowski wybrawszy retenta podatku kołowego na sądach ziemskich bełskich kalkulacją uczynić ma i na tychże sądach pretensyje chorągwi stante praesenti interregno będących względem niedobranego żołdu dla zważenia i naznaczenia satysfakcyi ex importantia pogłównego żydowskiego i kotłowego rozsądzone być mają.

2do. Aby miasta czopowe i szelężne wypłacić mające czas oznaczony wypłacenia tegoż podatku wiedziały, przeto w. kasjer przez subkolektora swego ma w Bełzie a die 8 mai przez niedziel dwie ten podatek wybierać, a po dwóch niedzielach super retentoribus według delaty egzakcją po miastach czynić ma, cum temere retentoribus libera vindictio w sądach ziemskich bełskich ostrzega się.

3tio. Ponieważ akta ziemskie bełskie znaczną częścią zbutwiały, tak w odległości miejsca i wilgoci na zamczysku w archiwum walącym się i nieopatrzonym są lokowane, a upatrując bezpieczeństwo fortun i honorów obywatelów województwa bełskiego, aby też archiwum na miejsce bezpieczniejsze i wygodniejsze przeniesione być mogły, sposobniejszego dla przeniesienia tegoż archiwum nie upatrujemy miejsca, jak w muryowanym miejscu, przy farze będącym, o które pozwolenie tegoż miejsca na przeniesienie archiwum i z obowiązku powinnej j.w. [Feliksowi Pawłowi] Turskiemu biskupowi

chełmskiemu jako czułemu pasterzowi naszemu od województwa naszego obligacyi uprosiliśmy j.w. Ewarysta Kuropatnickiego kasztelana buskiego, aby imieniem całego województwa temuż j.w. jm. księdzu biskupowi zupełne uczyniwszy uszanowanie, o pozwolenie in scripto miejsca murowanego przy farze na konserwacyją archiwum ksiąg ziemskich upraszać raczył.

4to. Pretensyje za funkcyje i długi do województwa naszego miane, na terażniejszej komisji ex laudis et documentis likwidowane i per tabella skonotowane, dla zważenia, jeżeli które pretensyje tychże długów nie zostały uspokojone, skomportowanych od j.w. kasjerów kalkulacyi, kwitów [1011] i iuxta turnum pretensyi i funkcyi tychże długów uregulowania i skonotowania do sądów ziemskich bełskich na najpierwszą kadencyją odsyłamy.

5to. Resztującą sumę 1930 złp, sukcesorom w. Polikarpa Kamińskiego należącą, aby terażniejszy w. kasjer wypłacił, uznajemy, za niedziel 2 po wyliczonej pomienionej sumie, ewikcyją na zupełną sumę 1864 złp aby w. [Tymoteusz] Zbrożek, sukcesorów w. Polikarpa Kamińskiego opiekun, zeznał, efficere ma.

6to. Pensyją za plenipotencyją tegoroczną anni 1766 złp 1000, tudzież za ekspensa prawne in vim przyznanej sumy 3 tys. złp przez w. [Jerzego] Wężyka Widawskiego komornika ziemskiego bełskiego, plenipotentą województwa naszego, erogowanej na trzy raty rozdzielając, aby pierwszą ratę, to jest zł tysiąc temuż w. Widawskiemu, w. kasjer terażniejszy aby wypłacił uznajemy, a resztującą kwotę 2 tys. złp przyszli w. kasjerowie ratatim po tysiąc złp temuż w. Widawskiemu wypłacić obligantur.

7mo. Ur. [Janowi Teodorowi] Chodakowskiemu subdelegatowi i susceptantowi grodzkiemu bełskiemu, aby lauda wszystkie i taryfy ab anno 1730 ad actum praesentem nastąpione, tudzież kalkulacyje w. kasjerów, lustracyje województwa in actis wynalazłszy, compendiose per actus ułożył i one w jedną księgę oparwił, a na pomieniony ekspens i na fatygę onegoż złp 500 naznaczamy, aby z terażniejszej kasy zapłacone były.

8vo. A ponieważ miasto Tyszowce¹²⁷² przez zgorzenie dwojakie konflagratę znaczną poniosło, jako deduxit revisio iuratorie tegoż pogorzelska uczynione w grodzie grabowieckim feria 2 post Dominicam Ramis Palmarum, [1 kwietnia] a. D. 1765 oblatowana, a więc mając wzgląd na też konflagratę od połowy podatku czopowego i szelężnego na rok przeszły 1765 i terażniejszy 1766, toż miasto libertujemy.

9. Ponieważ pretensya w. [Anny] Węgleńskiej miecznikowej buskiej¹²⁷³ [1012] 2 tys. złp anno 1732, wynikająca laudami dawniejszemi, jako i anni 1761 przyznana, dotychczas satysfakcyi swojej nie odbiera, zważając jednak szczupłą komportacyją kasy, in vim tegoż długu 500 złp aby w. kasjer terażniejszy wypłacił uznajemy, resztującej kwoty iuxta turnum uspokojenie ostrzegamy.

10. Ponieważ j.w. Benedykt Leszczyński podsędek ziemski bełski i terażniejszy deputat na Trybunał Koronny z województwa bełskiego, tak w ułożeniu taryfy alleviationis bonorum praeaggravatorum, jako też i w ułożeniu taryfy domowej per paro-

¹²⁷² Tyszowce, miasto w starostwie tyszowieckim, w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹²⁷³ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

chias ułożonej, dla przysługi województwa pracy i fatygi swojej nie żałował, i owszem, też taryfy exacte i laudabiliter pro commodo województwa interesów ułożył, przeto zawdzięczając temuż j.w. jm. panu Leszczyńskiemu podsędkowi ziemskiemu bełskiemu znakomite jego fatygi i prace, najprzód w sercach naszych niewygasłą zapisawszy wdzięczność, a przy tym w rekompensę tych fatyg temuż j.w. Leszczyńskiemu podsędkowi ziemskiemu bełskiemu naznaczamy złp 3 tys. i onejże satysfakcją iuxta turnum demonstrujemy.

[1] Ewaryst Kuropatnicki kasztelan buski, prezes kongresu, [2] Franciszek Świeżawski stolnik grabowiecki mancipium Mariae, [3] Feliks Świeżawski sędzia ziemski bełski mancipium Mariae, [4] Jan z Polanowic Polanowski stolnik horodelski, [5] Józef Benedykt Leszczyński podsędek ziemski bełski, [6] Stanisław Prek podsędek ziemski buski, [7] Tomasz z Polanowic Polanowski podstoli bełski m.p., [8] Antoni Węgleński pisarz ziemski bełski, [9] Felician Żuliński podstoli lubaczowski, [10] Gaspar Świeżawski podstoli, p[odstarości] g[rodzki] g[rabowiecki], [11] Leon K[azimierz] Wydźga pisarz ziemski buski mancipium Mariae, [12] Felician Rostkowski skarbnik horodelski, starosta kopajgrodzki m.p., [13] Jerzy Wężyk Widawski komornik ziemski bełski m.p., [14] Kazimierz Głogowski Mancpium Mariae, [15] Jakub Tarnawiecki wojski lubaczowski m.p., [16] Adam Karol Białobocki m.p., [17] Wojciech Strzeziński cześnik grabowiecki m.p., [18] Michał Białobocki, [19] Antoni Poznański m.p., [20] Michał Wierzbicki g[rodzki] b[ełski] s[ędzia subdelegat] m.p., [21] J. Głogowski m.p., [22] Józef Głogowski m.p., [23] Michał Prek m.p., [24] Cyriacus Lesiecki m.p., [25] Wojciech Żarliński m.p., [26] Karol Walkiewicz m.p., [27] F. Świeżawski m.p., [28] Ig[nacy] Radziejowski m.p.

2. *Likwidacja długów wojewódzkich spisana przez komisję wojewódzką – Bełż,*
3 *lutego 1766 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 1, 594 (*Liber laudorum*), s. 1015-1020 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Wojciech Żarliński stolnik mozyrski w dniu 3 lutego 1766 r. [feria 2 in crastino festi Purificationis Beatissimae Virginis Mariae a. D. 1766].

Inne rękopisy: **Rp. 2** CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 24, s. 1250-1258.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1845-1851.

Likwidacja długów prześwieznego województwa bełskiego, tak względem funkcji deputackich, komisarskich i poselskich, jako też per lauda tegoż województwa oznaczonych sub agitatione komisji województwa bełskiego ex mente laudi boni ordinis dnia 3 miesiąca lutego roku 1766 uczyniona.

1761mo die 15 miesiąca września na sejmiku boni ordinis dług w. jejm. Anny ze Świeżawskich Węgleńskiej miecznikowej buskiej na sumę złp 2 tys.

1732do die 16 mensis septembris na sejmiku boni ordinis dług śp. w. jm. pana Andrzeja Preka złp 2 tys.

1718vo feria 6 post festa Solennia Sacri Pentecosten proxima [10 czerwca] in Radom inter Mag. instigatorem Regni ab una et Mag. Nicolaum Głogowski venatorem Belzensem et exactorem palatinatus Belzensis ab altera partibus decretum. Quo decreto ex ratione praesuperanter exolutae summae 1185 zł per eundem ad palatinatum Belzensem subsecuta remissio.

1744to die 14 septembris na sejmiku elekcyjnym deputackim dług sukcesorom śp. w. Maurycego Radeckiego podczaszego grabowieckiego i Samuela Głogowskiego stolnika żydaczowskiego za funkcją deputacką złp 4 tys.

1745to die 14 septembris na sejmiku boni ordinis pretensya w. jm. pana Antoniego Żulińskiego miecznika owruckiego względem sumy 3 tys. do rezolucyi województwa odesłana adnotuje się. [1016]

1746to die 25 augusti na sejmiku electionis posłów dług w. Franciszka Świeżawskiego stolnika ad praesens grabowieckiego, Tomasza Polanowskiego łowczego nantenczas, a teraz podstolego bełskiego, Józefa Rulikowskiego podczaszego bełskiego za funkcją poselską złp 6 tys.

1743 die 14 septembris na sejmiku electionis deputatów dług śp. Jana Świeżawskiego stolnika grabowieckiego [s] i Michała Wydźgę sędziego ziemskiego bełskiego za funkcją deputacką złp 4 tys.

1747mo die 14 septembris dług j.w. jm. pana Mateusza Dramińskiego za funkcją deputacką i w. [Michała] Zbrożka za podobną funkcją zł 4 tys.

Nota Bene. Sukcesorom śp. Polikarpa Kamińskiego złp 1932.

1731 dług śp. jm. Stanisława Białobockiego regenta ziemskiego bełskiego residuitatis zł 490.

1751 die 14 septembris dług śp. Michała Wydźgi sędziego ziemskiego bełskiego i j.w. [Marcina] Dydyńskiego ad praesens kasztelana lubaczowskiego za funkcją deputacką złp 4 tys.

1750 die 14 septembris dług sukcesorom śp. w. Franciszka Bieniewskiego podstolego grabowieckiego za funkcją deputacką tudzież w. [Antoniego Stanisława] Debolego chorążego lubaczowskiego zł 4 tys.

1754 die 14 septembris dług sukcesorom Cyriaka Radeckiego i w. [Marcina] Lipskiego miecznika buskiego za funkcją deputacką złp 4 tys.

1755 die 14 septembris dług w. Tomasza Polanowskiego podstolego ad praesens bełskiego i w. Antoniego Węgleńskiego pisarza ziemskiego bełskiego za funkcją deputacką zł 4 tys. [1017]

1756to die 14 septembris dług w. Antoniego Debolego chorążego lubaczowskiego i Franciszka Świeżawskiego za funkcją deputacką zł 4 tys.

1756to die 11 augusti dług w. Antoniego Wydźgi, Wojciecha Węgleńskiego podstolego buskiego i Michała Rzeczyckiego poturzyńskiego starosty za funkcją poselską złp 7 tys. Nota Bene dla [Antoniego] Oźgi [starosty romanowskiego] manet zł 1000.

1757 die 14 septembris dług w. Felicjanowi Rostkowskiemu staroście kopajgrodzkiemu za funkcję komisarską złp 2 tys.

1758 die 19 septembris dług śp. w. Michała Wydźgi sędziego ziemskiego bełskiego i Mikołaja Polanowskiego za funkcją deputacką złp 4 tys.

1748 die 14 septembris dług w. Kazimierza Wydźgi i w. Antoniego Głogowskiego za deputacją 4 tys.

Eodem anno dług j.w. panów Rajeckiego, Zajączkowskiego, Zglińskiego, Bzowskiego, Krzywieckiego zł 500.

1741 die 15 septembris dług śp. w. Antoniego Olszyńskiego per laudum boni ordinis zł 500.

1751 dług oo. dominikanów bełskich reszty zł 1000.

1760 die 14 septembris dług j.o. ks. [Antoniego Barnaby] Jabłonowskiego wojewody poznańskiego i w. Felicjana Żulińskiego podstolego lubaczowskiego za funkcję deputacką złp 4 tys.

Eodem anno dług śp. Aleksandra Zajączkowskiego i Wojciecha Czyżewskiego po zł 100 uczyni zł 200.

Eodem anno die 15 septembris dług w. Jana Polanowskiego stolnika horodelskiego za funkcją komisarską zł 2 tys.

1762, 1763 dług j.w. Benedykta Leszczyńskiego podsędka ziemskiego [1018] bełskiego za dwie funkcje komisarskie złp 4 tys.

1765to dług j.w. [Józefa Benedykta] Leszczyńskiego podsędka bełskiego za funkcją deputacką złp 4 tys.

1764to dług j.w. [Jana] Miera starosty wilkowskiego za funkcją poselską złp 2 tys.

1750 dług śp. Adama Świeżawskiego podstolego grabowieckiego za funkcją poselską złp 2 tys.

1765 desiderium w. jm. pana Radziejowskiego kasztelanica rypińskiego z racyi konflagraty do prześwietnego województwa obmyśla się 1000.

1766 dług w. jm. pana Adama Białobockiego stolnikowicza ciechanowskiego za atencją przy aktach ziemskich bełskich przez lat 5 złp 1000.

1756, 1760, 1764 dług w. [Makarego] Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego za funkcje poselskie, za każdą po zł 2 tys., złp 6 tys.

1762 dług j.w. [Ewarysta] Kuropatnickiego kasztelana buskiego za funkcją deputacką zł 2 tys.

1759no dług w. ichm. panów Tarnowieckiego i [Kazimierza] Wydźgi cześnika bełskiego za funkcję deputacką złp 4 tys.

1762do dług jm. pana Walkiewicza reszty złp 100.

1761mo dług w. [Feliksa] Świeżawskiego sędziego ziemskiego bełskiego i [Antoniego] Głogowskiego chorążego horodelskiego za funkcją deputacką złp 4 tys.

1762do dług jm. pana Poznańskiego per laudum oznaczony złp 200.

Eodem anno dług jm. pana Łochowskiego reszty zł 90.

1766to dług jm. pana [Jerzego Wężyka] Widawskiego komornika ziemskiego bełskiego za plenipotencją złp 1000, który w. pan kasjer wypłacić powinien. Temuż jm. erogowaną kwotę na prawne interesa wojewódzkie złp 3 tys., które przez lat 3 powinny być wypłacone, oprócz pensyi zwyczajnej, która quotannis płacona być powinna od w. kasjera. [1019]

Ponieważ j.w. jm. pan Benedykt Leszczyński podsędek ziemski bełski i terażniejszy deputat na Trybunał Koronny z województwa bełskiego, tak w ułożeniu taryfy alleviationis bonorum praeaggravatorum, jako też i ułożeniu taryfy dymowej per parochias

ułożonej dla przysługi województwa pracy i fatygi swojej nie żałował, i owszem, też taryfy exacte i laudabiliter pro commodo interesów województwa ułożył, przeto zawdzięczając temuż j.w. jm. Leszczyńskiemu podsędkowi ziemskiemu bełskiemu znakomite jego fatygi i prace, najprzód w sercach naszych niewygaśłą zapisawszy wdzięczność, a przy tym w rekompensę tych fatyg temuż j.w. Leszczyńskiemu podsędkowi bełskiemu naznaczamy złp 3 tys.

1754 za funkcją poselską w. ichm. panom [Antoniemu] Gintowtowi [Dziewiałowskiemu] podczaszemu horodelskiemu zł 2 tys., w. jm. panu [Krzysztofowi] Tarnowieckiemu wojskiemu lubaczowskiemu nagradzając prace i fatygi względem czynienia lustracji do formowania i układania taryfy czopowego i szelężnego naznaczamy temuż w. jm. Tarnowieckiemu złp 500. Którą kwotę w. jm. pan kasjer indilate wypłacić powinien.

1769no pretensya w. jm. pana Felicjana Rostkowskiego starosty kopajgrodzkiego, skarbnika horodelskiego za funkcją poselską, tak do j.o. ks. jm. prymasa¹²⁷⁴, jako też do j.w. hetmana wielkiego koronnego¹²⁷⁵ jako w sercach naszych jest wdzięczna, tak ex aerario publico województwa naszego rekompensę obmyśleć obiecujemy.

1738 dług sukcesorom śp. w. jm. pana Antoniego Świeżawskiego wojskiego i sędziego grodzkiego bełskiego i Michała Komorowskiego stolnika przeszłego horodelskiego za funkcją deputacką złp 4 tys.

J.w. jm. panu [Franciszkowi Salezemu] Potockiemu wojewodzie kijowskiemu za funkcje komisarskie przez lat 9 chwalebnie odprawione [1020] naznaczamy sumę złp 18 tys.

Długi duchowne oznaczone per lauda województwa bełskiego, które nie są wypłacone, te ad mentem laudorum likwidowane być powinny.

[1] Ewaryst Kuropatnicki kasztelan buski, prezes kongresu m.p., [2] Franciszek Świeżawski stolnik grabowiecki mancipium Mariae, [3] Feliks Świeżawski sędzia ziemski bełski, [4] Jan z Polanowic Polanowski stolnik horodelski, [5] Józef Benedykt Leszczyński podsędek ziemski bełski, [6] Tomasz z Polanowa Polanowski podstoli bełski m.p., [7] Stanisław Prek podsędek ziemski buski, [8] Antoni Węgleński pisarz ziemski bełski m.p., [9] Felicjan Żuliński lubaczowski podstoli, [10] Felicjan Rostkowski starosta kopajgrodzki, skarbnik horodelski, [11] Gaspar Świeżawski podstoli horodelski, [12] Leon K[azimierz] Wydźga pisarz ziemski buski mancipium Mariae, [13] Jakub Tarnawiecki wojski lubaczowski m.p., [14] Jerzy Wężyk Widawski komornik ziemski bełski mancipium Mariae, [15] Michał Prek m.p., [16] Wojciech Strzeziński cześnik grabowiecki m.p., [17] Kazimierz Głogowski m.p., [18] Józef Głogowski m.p., [19] Adam Karol Białobocki m.p., [20] Ciriacus Lesiecki m.p., [21] Antoni Poznański m.p., [22] Wojciech Żarliński [stolnik mozyrski] m.p., [23] Michał Białobocki, [24] Karol Walkiewicz, [25] Michał Wierzbicki s[ubdelegat] g[rodzki] b[ełski] m.p., [26] I. Głogowski m.p., [27] F. Świeżawski m.p., [28] Ig[nacy] Radziejowski m.p.

¹²⁷⁴ Gabriel Podoski arcybiskup gnieźnieński, prymas.

¹²⁷⁵ Jan Klemens Branicki hetman wielki koronny.

293. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 25 sierpnia 1766 r.

Sejmik zwołany uniwersałem Stanisława Augusta, wystawionym w Warszawie, 16 czerwca 1766 r. Egzemplarzy adresowanych do województwa bełskiego nie odnaleziono. Były zapewne identyczne z uniwersałami do innych ziem i województw (zob. np. druk: AS 1764-1793).

1. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 25 sierpnia 1766 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 24, s. 1231-1232 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Mag. Krzysztof Tarnowiecki wojski mniejszy lubaczowski w dniu 25 sierpnia 1766 r. [feria 2 in crastino festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1766].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1853-1854.

My rady dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego zjechawszy się tu, do Bełza, ad locum consultationum solitum na dzień 25 miesiąca sierpnia roku terażniejszego, uniwersałem J.K.M. p.n.m. przedsejmowym determinowany, przy intymacyi j.w. jm. pana Ewarysta Kuropatnickiego kasztelana buskiego, meritis et virtutibus w województwie naszym i całej ojczyźnie zaszczyconego, pod łaską j.w. jm. pana Makarego Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego, marszałka konfederackiego, virtute et dexteritate insignis viri, na sejm przyszedłszy w Warszawie agitować się mający e medio nostri posłów, j.o. ks. jm. Kazimierza Poniatowskiego podkomorzego koronnego, sokalskiego, spiskiego etc. starostę, j.w. ichm. panów Makarego Kurdwanowskiego stolnika lubaczowskiego, marszałka konfederackiego, Adama Myszkę Chołoniewskiego podkomorzego bełskiego, Józefa Miera starostę buskiego, Ludwika Wilgę starostę grabowieckiego, dystyngwowaną godnością, cnotą, charakterem i tyle funkcjami publicznymi sat gloriose zaszczyconych obraliśmy i tymże j.o., j.w. posłom naszym instrukcją fusius opisaną ad status Reipublicae podajemy.

W której wyrażone desideria, nil quidquam praetermittendo, na sejmie, da Bóg, przyszedłszy j.o. i j.w. posłowie województwa naszego promowować obligantur. W particularności zaś z należytą do najjaśniejszego p.n.m. rekognicyją delegujemy w. ichm. panów Piotra Lubowieckiego wojskiego mniejszego bełskiego, Onufrego Kamodzińskiego cześnika braclawskiego. Którzy ichm. delegowani za pieczołowite praw i wolności zachowanie wdzięczność naszą Najjaśniejszemu Majestatowi oświadczą i desideria w instrukcyi wyrażone proponować raczą. Które to laudum dla większego waloru podpisem rąk j.w. jm. pana marszałka konfederackiego i w. [1232] konsyliarzów stwierdzamy.

Działo się w Bełzie in loco consultationum solito, dnia 25 miesiąca sierpnia r. P. 1766. Pensyi za funkcją terażniejszą poselską, ponieważ amore boni publici ciż j.o. j.w. posłowie ob praeaggravatiam długów wojewódzkich nie pretendują, przeto pamięć w sercach naszych i wdzięczność zapisujemy.

Makary Kurdwanowski stolnik lubaczowski, marszałek konfederacji województwa bełskiego

Feliks Świeżawski sędzia ziemski bełski, asesor i konsyliarz

Józef Benedykt Leszczyński podsędek ziemski i deputat województwa bełskiego na Trybunał Koronny, asesor, konsyliarz

Jakub Komorowski asesor i konsyliarz, sędzia ziemski buski m.p.

Stanisław Prek podsędek ziemski buski, asesor i konsyliarz

Leon K[azimierz] Wydzga pisarz ziemski buski, asesor i konsyliarz mancipium Mariae

Felicjan Rostkowski konsyliarz i asesor, starosta kopajgrodzki m.p.

Jan Mier starosta wilkowski, deputat i konsyliarz województwa

Maciej Lipski wojski bełski, asesor i konsyliarz mancipium Mariae

2. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 25 sierpnia 1766 r.

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 24, s. 1216-1229 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Krzysztof Tarnowiecki wojski mniejszy lubaczowski w dniu 25 sierpnia 1766 r. [feria 2 in crastino festi Sancti Bartholomaei Apostoli a. D. 1766].

Inne rękopisy: **Rp. 2** Bibl. Kórń., rkp. 917, s. 289-299 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzezińskiego cześnika grabowieckiego.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1855-1873.

Instrukcja j.o. ks. jm. Kazimierzowi Poniatowskiemu podkomorzemu koronnemu, tudzież j.w. Makaremu Kurdwanowskiemu marszałkowi konfederackiemu województwa naszego, Adamowi Chołoniewskiemu podkomorzemu województwa bełskiego, Józeфовi Mierowi staroście buskiemu, Ludwikowi Wildze staroście grabowieckiemu, posłom na sejm walny warszawski obranym, dnia 25 miesiąca sierpnia 1766 roku zalecona.

O dysydentach.

Ponieważ dla zafundowania wszelkich manufaktur i handlów, na których pewne każdego państwa jest ubogacenie, a do tych manufaktur przez sprowadzenie zagranicznych cudzoziemców zdają się otwierać wrota do jakowys wolności liberi exercitii fidei dysy-dentom, przeto jako ojczyzna nasza największą ku wierze św. katolickiej zwykła zawsze jaśnieć żarliwością i jako ten naród jest zaszczycony w Europie tytułem prawowier-ności katolickiej, tak jako konstytucją 1717¹²⁷⁶, 1733¹²⁷⁷ i 1736¹²⁷⁸, tudzież sejmem kon-wokacyi 1764¹²⁷⁹ dysydenci od krzesel senatorskich, ministeriów, urzędów ziemskich, grodzkich, tudzież funkcji poselskich, deputackich, komisarskich i innych wszelakich publicznych, póki perseverabunt w religii dysydenckiej, są oddaleni, nie mniej temiz

¹²⁷⁶ „Traktat warszawski”, Artykuł IV, uchwalony na sejmie 1717 r. (*Vol. leg.*, t. 6, s. 124-125).

¹²⁷⁷ „Konfederacja generalna” 1733 r. (*Vol. leg.*, t. 6, s. 286-301).

¹²⁷⁸ „Articuli pactorum conventorum” 1736 r. (*Vol. leg.*, t. 6, s. 301).

¹²⁷⁹ Konstytucja sejmiku konwokacyjnego 1764 r. „O dysydentach” (*Vol. leg.*, t. 7, s. 8).

konstytucyjami, tudzież per pacta conventa Najjaśniejszego Pana świątobliwie nam panującego jest najpryncypalniejszym warunkiem, aby w miastach i we wsiach na erygowanie zborów dysydentom przywileje wydawane nie były, sub nullitate onych. Więc jeżeliby ciż exotici dysydenci, tudzież in Regno zostający, do tychże manufaktur, rzemiosł i handłów wprowadzeni byli, aby tylko wolne, podług obrządku swego, mieli dla siebie nabożeństwa i to in [1217] *privatis oratoriis*, bez kazań, dzwonów i śpiewania, ad praescriptum konstytucyi 1717 i 1736. Nowych zborów aby stawiać się nie godziło, a vocem activam na sejmach, sejmikach, komisjach i wszelakich sądach aby dysydenci nie należeli, w miastach pryncypalnych, gdzie na to są prawa, do magistratów i urzędów pierwszych, aby ciż dysydenci nie byli dopuszczani, w miastach pruskich, do Polski należących, przynajmniej po połowie katolików w magistracie i innych urzędach, aby pomieszczonych było, akademii, szkół i nauk dysydenckich aby nie wprowadzali, względem zaś administracyi sakramentów chrztu i ślubów osób dysydenckich, te bez konsensu parochi catholici loci pozwalane być nie mają, gdyż metryki chrztów i ślubów są potrzebne do probacyi *affinitatis, nobilitatis et legitimitatis* osób, które zapisują księża katolicy i przez konstytucyją convocationis 1764 są obligowani parochi catholici, aby też metryki chrztów i ślubów ad acta *proprii districtus* per oblatam podawali. Gdyby zaś sakramenta chrztów i ślubów predykanci zapisywali, jaka by w sądach katolickich takowym metrykom mogła dari fides? Lecz jeżeli dysydenci żalą się na ekstorsyją od chrztów i ślubów na księży katolickich, więc dla uczynienia dysydentom w tym folgi, aby circa compositionem inter status *spiritualem et saecularem* tabella uregulowana była, po czemu iura parochiae od chrztów i ślubów dysydenci parochis catholicis płacić mają. Na które ekstorsyje aby był rygor określony. To też obostrzyć należy, jeżeliby ktokolwiek z wiary katolickiej do dysydentów lub innego odszczepieństwa apostatował, takowy rygorowi statutu Władysława Jagiełły Króla 1413 poenae infamiae, confiscationi bonorum, incapacitatis honoru podpadać ma i rygor na takowegoż [1218] w sądach ziemskich lub w Trybunale z rejestru arianismi ad cuiusvis instantiam ekstendowany być ma.

Securitas sejmów walnych.

Aby sejm terażniejszy i po nim następujące ad praescriptum konstytucyi 1726¹²⁸⁰ nad czas konstytucyją 1690¹²⁸¹ i 1764¹²⁸² opisany przeciągane nie były, ani limity sejmów były czynione, ani forma sejmowania *semotis arbitris* wprowadzana nie była (krom elekcyi marszałka ad normam konstytucyi 1764), jeżeli dla tłumy i naciśnienia ludzi różnej kondycyi, to aby uregulowane w izbie senatorskiej przez marszałków wielkich, a w izbie poselskiej przez marszałka poselskiego nastąpiło, aby arbitrzy stanu szlacheckiego (nie wpuszczając *exoticos* ani *plebeios* i innego gminu pospolitego ludu) do izby sejmowej wolny akces mieli.

¹²⁸⁰ Konstytucja sejmku 1726 r. „Securitas Seymów Walnych” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 209).

¹²⁸¹ Konstytucja sejmku 1690 r. „Objaśnienie konstytucyi dawniejszych o porządku sejmowania” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 371).

¹²⁸² Konstytucja sejmku konwokacyjnego 1764 r. „Czas sejmku elekcyi” 1764 r. (*Vol. leg.*, t. 7, s. 9).

Subsidium charitativum aukcyi płacy wojsku.

Genera podatków, kwarty z starostw i królewskich, tudzież pogłównego żydowskiego siła importować mogą na komisji skarbowej wyredukowane, że jednak z nich na zapłatę wojsku importancja dostateczna nie wynika, więc in auxesim płacy wojska, zwykle w ojczyźnie na wojsko podatki aby naznaczone były. Imo. hiberna z miast i wsiów z dóbr królewskich i duchownych, et quidem, z miast pryncypalniejszych aby od kamienic brana była proporcja łokciowego, a z przedmieść i miast pomniejszych z placów, redukcja hiberny aby następowała, ze wsiów zaś królewskich i duchownych hiberna ad praescriptum konstytucji 1662¹²⁸³ z łanów od chłopów, salva tej hiberny verificatione, revisione et constitutione [1219] iuxta statum praesentem, ponieważ dotychczas inproportionate hiberna płacona jest na wojsko. 2do. pogłówne generalne, które ad praescriptum konstytucji 1717¹²⁸⁴ na roczną płacą wynosi sumę 3 840 477 gr 14, a że natenczas gdy układany był ten podatek z wynikających częstych rewolucji wiele pustych i zdezelowanych było majątności, w czasie zaś terażniejszym w lepszym znajduje się stanie i wiele wsi i miast novae coloniae, które tego podatku nie płacą, poosiadało, więc aby równie ten podatek wszystkich, nikogo nie ekscypując, dotykał, na rok od głowy (wyjawszy tylko dzieci do lat 10) był płacony ad normam konstytucji 1676 z miast, miasteczek, wsiów królewskich, duchownych i szlacheckich. Lustracja i rewizja na formę tej konstytucji, i z nich taryfa aby ułożona była oraz osobliwy podatek od rzemiosł, manufaktur, rudni, hut, amerni, rzemieślnicy wszyscy względem rzemiosła proporcjonalnie ułożony przy pogłównym aby wypłacali. Z których podatków, kwarty, pogłównego żydowskiego, hiberny i pogłównego generalnego importancje jakową ryczałtową rocznego podatku wyniosą kwotę, podług proporcji onej komisji skarbowej i wojskowej, liczbę wojska aby postanowiła i uregulowała. I te wzwyż wzmiankowane podatki aby szczególnie wojsku na zapłatę dysponowane były i dla regularnej wojsku płacy na zawsze trwały, a na dalsze czasy inne genera podatków wciągane nie były, lecz in casu nagłej R.P. potrzeby, wyciągającej powiększenia wojska, tedy w takowej okoliczności ingruentis necessitatis dupla tych wszystkich wzwyż wzmiankowanych podatków do płacenia semel pro semper [1220] aby warowana była, a w podatku pogłównego żeby się przykrość nie zdała, że jeden gospodarz mając więcej roli, a drugi mniej, a równie podatek ponosi, każdy pan w swoich dobrach dyspartymen sumy z likwidowanych osób według posiedzenia i gruntu uczynić może, aby tylko skarb punktualną miał swoją płacę. A że niektórym nomenklatura podatku pogłównego abominabile genus zdaje się, więc ten podatek niech nazwany będzie podatkiem pospolitym od osób.

Szkoła rycerska.

Równoz z zaczęciem szczęśliwego panowania Najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. rozpatruje się cała ojczyzna nasza w nieustannej dobroci i staraniach około uszczęśliwienia swo-

¹²⁸³ Konstytucja sejmu 1662 „Porządek podziału chleba zimowego w Koronie i w Wielkim Księstwie Litewskim” (*Vol. const.*, t. 4, vol. 2, s. 197).

¹²⁸⁴ Konstytucja sejmu 1717 r. „Regulamen punktualnej płacy wojsku Koronnemu przez Rzeczpospolitą na Woiewodztwa y Ziemię exdywidowana” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 137-139).

jego państwa, że w tak krótkim czasie panowania swego szczególniejsze daje dowody dla dobra publicznego takowej wspaniałości królewskiej, tak przez uformowanie Korpusu Kadetów z samej rodowitej szlachty w tejsze szkole rycerskiej, jako też otworzeniem mennic ku wygodzie powszechniej i całego kraju, tudzież przedsięwzięciem reparacyi fortecy kamienieckiej, jako najskuteczniejszej zasłony od pogranicza tureckiego, znacznym kosztem już do pory przychozącej, oświadczą j.o., j.w. posłowie województwa naszego w jak najżywcich wyrażeniach Najjaśniejszemu Królowi p.n.m. rekognicyją i dziękczynienie od województwa naszego za te wszystkie przychylności pańskiej dla poddanych swoich usiłowania. A że konserwacyja korpusu tychże kadetów dotąd w znacznych swoich ekspensach utrzymuje się jedynie kosztem skarbu Najjaśniejszego Pana, więc na obmyślenie [1221] funduszu na tę szkołę rycerską, gdy wielu zasłużonych w ojczyźnie ad panem bene merentium pomieszczać się nie mogą, przynajmniej z edukacyi dzieci i pokrewnych swoich aby uczestnikami byli. Aby tedy starostw kilka ex primis vacantiis z intratą na ekspens szkoły rycerskiej dostarczającą odłączyć i te starostwa szlachcie katolikom per plus offerentiam aby w tenuty puszczone były.

Regimenta gwardyi.

Tak ad obsequia Najjaśniejszego Pana, jako pro custodia corporis wyznaczone cztery regimenta gwardyi, ponieważ dla swojej subsystencyi i porządnego we wszystkich żołnierskim aparacie utrzymania z płacy równo z innemi regimentami mianej, ile w miejscu i kraju prawie najdroższym żadnym sposobem wystarczyć nie mogą, więc j.o. j.w. ichm. panowie posłowie wniosą na przyszłym sejmie, aby utrzymując honor narodu pomienione regimenta gwardyi, to jest koronnych z koronnego, a litewskich z litewskiego skarbu zupełnie i dostatecznie ustanowioną płacą opatrzone były.

Cło generalne.

Utrzymując z sąsiedzkimi potencyjami dobrą przyjaźń, ponieważ przez ustanowienie cła generalnego zdaje się być przyczyna niechęci od pogranicza pruskiego, więc aby cło generalne pruskie na sejmie przyszłym abrogowane być mogło.

Pewność i ubezpieczenie kwarty.

Aby doskonalej ekonomika w królewszczynach pomnażała się i pewność podatku kwarty nieodmiennego [1222] była zachowana, lubo ustanowiony jest na sejmie convocationis sposób co pięć lat czynienia nowych lustracyi, ale że stąd na pensyje lustratorom więcej ekspensy jak pożytku wynikać może dla skarbu, więc takowe lustracje aby wtenczas tylko czynione były, kiedy stanom R.P. za potrzebne i pożyteczne zdawać się będą.

Uregulowanie trybunałów et correctura iurium.

Lubo na sejmie przeszłym dogadzając akceleracyi sitientium iustitiam et commoditati województw w zjeżdżaniu na trybunały, też trybunały osobne prowincjom wielkopolskiej i małopolskiej, są ustanowione, jednak zważając sprawiedliwe przyczyny, iż z takowego rozdwojenia trybunałów samej sprawiedliwości i konfidencyi inter concives w czasie ubliżać by się mogło, przeto obligujemy j.o. j.w. posłów, aby raczyli na

przyszłym sejmie cooperare o ustanowienie znowu obydwom koronnym prowincjom jednego Trybunału, tak jednak, ażeby jedna kadencja w Piotrkowie, druga w Lublinie, trzecie we Lwowie według wymiarkowania czasu na każdą kadencją sądzona była, a przy tym na sejmie post coronationis najjaśniejszego K.J.M. p.n.m. correctura iurium, do teraźniejszego sejmu odłożona, aby niezawodnie effectuari mogła, staraniu j.o. j.w. posłom praecommittimus. Do której korektury iurium projekt casuum variorum iuridicorum skonotowany przyłączy się.

O czopowym i szelężnym.

Ponieważ podatek czopowego i szelężnego z miast i miasteczek przez niedopuszczanie lustracyi województwom jest pomniejszony, więc aby lustracye na wzór ziemi chełmskiej, konstytucją coronationis pozwolonej, [1223] wolne województwom i dyspozycyje tegoż podatku pozwolone były. A jeżeliby się zdało stanom ojczyzny podatek czopowego i szelężnego ad dispositionem skarbu przyłączyć, aby ex aerario tegoż podatku, najprzód długi wojewódzkie aby ze skarbu uspokojone były, jako i długi województwa bełskiego, praevia liquidatione na sądach ziemskich bełskich roku teraźniejszego ex vi laudi zweryfikowane, sumę 97 311 zł wynoszące, aby uspokojone były, przy tym pensyje deputatom, posłom, sądom ziemskim wyznaczone aby skarb wypłacał. Nie mniej na reparacyje archiwów, akt, oprawę ksiąg, starych ułożenie i przepisane z zupełną konserwacją salva revisione, w którym miejscu którego województwa takowych reparacyi potrzeba, wyciągać będzie, proporcjonalnie aby skarb wyznaczył. Do tego jednak podatku czopowego i szelężnego wsie tak szlacheckie, jak królewskie i duchowne jako są prawem, to jest konstytucją 1613¹²⁸⁵, 1628¹²⁸⁶, 1717¹²⁸⁷ od tegoż podatku in perpetuum uwolnione, aby quovis praetextu pociągane nie były.

Praeagrawacyja od miast portowych Gdańska i innych.

Gdy miasta portowe, osobiwie Gdańsk, targi statkom fryorującym co dzień odmieniając, arbitrarie postanawiają, monetę srebrną i złotą nie według kurencyi krajowej w górę podnoszą, więc aby komsyja do tej preagrawacyi wyznaczona była, która tak względem uregulowania targów aby przez 3 miesiące aprilem, maium et iunium jednostajnie ułożone, ani przez tenże czas odmieniane nie były, monetę [1224] srebrną i złotą z monetą narodową polską porównali, ordynacyja aby uczyniła, a gdy gdańszczanie w targach i w złocie ważyli by się czynić defraudacyje, aby statkom szlacheckim fryorującym na okręty pod Gdańsk przychodzące bez żadnej od gdańszczan prepedycyi przedawać towary swe i zamorskie kupować wolno było, a super temere refragarios poenalitas w sądach asesorskich aby wskazywana była.

¹²⁸⁵ Konstytucja sejmu 1613 r. „Uniwersał poborowy na seymie walnym koronnym warszawskim w roku 1613 uchwalony” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 1, s. 156-169).

¹²⁸⁶ Konstytucja sejmu 1628 r. „Czopowe koronne i Wielkiego Księstwa Litewskiego” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 2, s. 42).

¹²⁸⁷ Konstytucja sejmu 1717 r. „Regulamen punktualney płacy woysku Koronnemu przez Rzeczpospolitą na Woiewodztwa y Ziemię exdywidowany” (*Vol. leg.*, t. 6, s. 187-189).

O tamach na rzece Bugu.

Ponieważ województwo wołyńskie, kijowskie, podolskie, bractawskie, bełskie i ziemia chełmska swoich fryorów defluitację mają rzeką Bugiem i na fundamencie konstytucji 1633¹²⁸⁸, 1641¹²⁸⁹ o zniesieniu młynów, tam i grobel na rzece Bugu wypadłych, dawniejszymi instrukcjami do stanów ojczyzny żądania swe wnosili, w czym konstytucja convocationis 1764¹²⁹⁰ zniesienie tam na rzekach portowych, dla doskonałej defluitacji fryorującym Komisji Skarbowej zleciła, która egzekucja zniesienia tam, młynów, grobel, jazów na rzekach portowych, a osobliwie Bugu, że dotychczas z krzywdą fryorujących skutku nie wzięła, przez co statkom, osobliwie skutom ze Gdańska powracającym, na młynach i groblach pod wodę choćby i próżnie idącym, ciężkie jest przejście i przeciągnięcie, więc aby zniesienia młynów, tam, grobel, jazów na rzece Bugu, poczynając od Litowia¹²⁹¹, skąd statkom fryorującym dostateczna dopiero defluitacja zaczyna się, czas byłznaczony i w przytomnościznaczonych rewizorów adhibito brachio militari z komisji to zniesienie cum refragariis aby nastąpiło, z wyczyszczeniem przez posesorów i dziedziców na tym miejscu rzeki, gdzie tamy, jazy i młyny zniesione będą, a in casu temeritatis w zniesieniu [1225] tam i młynów przez kogo, tedy ad instantiam cuiusvis nobilis possessionati pozwany do Trybunału z rejestru taktowego lub fisci, siedzeniem wieży i trzema tysiącami grzywien cum refusione damnorum aby był skarany.

Desideria samego województwa bełskiego.

1mo. Województwo bełskie ma powiatów trzy: grabowiecki, horodelski, lubaczowski i ziem dwie: ziemię bełską i buską, a posłów tylko pięciu obiera, więc aby względem ziemi bełskiej i buskiej po drugiemu posłowi każdej ziemi obierać pozwolono, ad normam województwa lubelskiego i innych.

2do. Regestr województwa bełskiego w Trybunale, do kadencji lubelskiej aby był przyłączony.

3tio. Kadencja ziemstwa bełskiego pierwsza Trzechkrólna pod same kontrakty lwowskie przypada, więc aby przeniesiona była też kadencja pro feria 2 post Purificationis. A że po bełskiej kadencji we dwie niedzieli translacja do Grabowca bywa i tam sądzi się, więc translacja do Grabowca w tydzień aby była, lub iunctim w Bełzie kadencja grabowiecka sądziła się.

4to. Długi województwa modo quo supra, jak pod tytułem o czopowym są wzmiankowane, aby na satysfakcją onych, jeżeli by czopowe do skarbu przyłączone były, był obmyślony sposób, gdyż te długi za funkcje na fatygi wynikają.

¹²⁸⁸ Konstytucja sejmu 1633 r. „Rzeki portowe w województwie wołyńskim” (*Vol. const.*, t. 3, vol. 2, s. 223).

¹²⁸⁹ Konstytucja sejmu 1641 r. „Reassumptio konstytucji o służach na rzece Bugu i clach” (*Vol. const.*, t. 4, vol. 1, s. 30).

¹²⁹⁰ Konstytucja sejmu konwokacyjnego 1764 r. „Komisja Skarbu Koronnego” (*Vol. leg.*, t. 7, s. 19).

¹²⁹¹ Litowiz, miasteczko w pow. włodzimierskim (ob. Литовеж вѣсь в rej. iwanickim, obw. wołyńskim, Ukraina).

5to. Przychylając się do konstytucji 1598¹²⁹² i 1601¹²⁹³ o przepisaniu ksiąg ziemskich bełskich i prowizji na ułożenie ksiąg, ponieważ akta ziemskie bełskie tak są zdezelowane i zbutwiałością nadpsute i porozrzucane, a niektóre układać zbutwiałych kawałków, niektóre dla dalszej konserwacji przepisywać, a osobliwie podkomorskie, starością charakterów i zbutwiałością nadpsute [1226] potrzeba z archiwum teraźniejszego ziemskiego, w miejscu wilgotnym będącego i ruinie podpadającego, i nieopatrzeniem funditus psującego się, księgi na miejsce wygodniejsze przenieść. Więc zachować chcąc tychże ksiąg należyta, w dobrym porządku konserwacją, miejsce dla przeniesienia archiwum murowane w miejsce przy farze będące, quondam zboru ariańskiego, do kościoła farnego trzymane, aby było pozwolone i naznaczone. W czym już i konsens loci ordinarii, j.w. jm. księdza biskupa chełmskiego¹²⁹⁴ nastąpiło. Ułożenie i przepisanie starych ksiąg, konserwacja tegoż archiwum aby committatur ziemstwu bełskiemu, a na expens i za fatygę, i atendencyję osobom sądowym tegoż ziemstwa aby pensja ze skarbu obmyślona była.

6to. A że alternata województwom innym i ziemiom w pisaniu dekretów na swoim województwie pisarzom ziemskim jest ostrzeżona, instabunt j.o., j.w. posłowie, ażeby też sama alternata między pisarzami ziemskim bełskim i ziemi buskiej była pozwolona, oraz tak ciż sami pisarze, jako i inni dekreta cum officiis pro utraque parte wydawały.

7mo. Względem zbiegłych poddanych województwa naszego ażeby konstytucja sejmu coronationis W.Ks.L. służąca¹²⁹⁵, forum tegoż województwa, skąd zbiegły zostanie, prowincji małopolskiej służyła i ostrzeżono było, podług projektu ad correcturam iurium przez województwo nasze podanego.

8vo. Kniazie lubiccy żadnych podatków do R.P. nie importujący i wolnością zaszczycający się, aby z nich pożytek R.P. wynikał, aby sub ius regale in tenutam salvo privilegio salvaque quarta, a gruntami, cyrkumferencyją onychże, dawnymi przywilejami i dokumentami określającymi przyłączeni byli. Ad quem panem benemerentium dystyngwowanemi w ojczyźnie zasługami i chwalebnych czynów męża w. jm. pana Antoniego Wydźgę chorążego buskiego do łaskawych J.K.M. p.n.m. względów rekomendujemy [1227] równym łaskom J.K.M. zasługi dla ojczyzny pracowite w. Antoniego Ożgi starosty romanowskiego, aby j.o. j.w. posłowie rekomendować raczyli oraz i sprawę onegoż w asesoryi przeciągiem prawnym ciągnące się i inwolucyjami prawnymi prztlumioną, aby w tymże sądzie asesorskim restituta causa onegoż in integrum finalnie rozszadzona była.

9no. Chwalebne godnych zasług śp. j.w. [Krzysztofa] Popiela starosty tuczapskiego w ojczyźnie oraz i legacyi do Turów czyni i expensa onegoż na tęż legacją erogowa-

¹²⁹² Konstytucja sejmu 1598 r. „Przepisanie ksiąg ziemskich bełskich” (*Vol. const.*, t. 2, vol. 2, s. 255-256).

¹²⁹³ Konstytucja sejmu 1601 r. „Prowizja na przepisanie ksiąg ziemskich województwa bełskiego” (*Vol. const.*, t. 2, vol. 2, s. 283).

¹²⁹⁴ Feliks Paweł Turski biskup chełmski.

¹²⁹⁵ Konstytucja sejmu koronacyjnego 1764 r. dla W.Ks.L. „O zbiegłych poddanych” (*Vol. leg.*, t. 7, s. 180).

ne, aby j.o., j.w. posłowie nadgrody przyzwoitej u J.K.M. p.n.m. i R.P. dla sukcesorów onegoż dopraszali się, obligujemy.

10mo. Zasługi godnej pamięci j.o. jm. pana Szczęsnego Potockiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, dawniejszymi konstytucjami w recesie zostawione, tudzież sukcesorów j.o. jm. pana [Stanisława Jana] Jabłonowskiego hetmana wielkiego koronnego zasługi, aby godnym ich sukcesorom kompensowane były, j.o., j.w. posłowie dopraszać się będą.

11mo. Rekompensa dla ichm. panów [Antoniego i Felicjana] Żulińskich za rotmistrzostwo łanowe przez ojca ich trzymane, a na sejmie grodzieńskim 1726 też chorągiew na regiment łanowy transformowano z oświadczeniem rekompensy ze skarbu onemuż, aby skuteczniej satysfakcy nagroda tym ichm. panom Żulińskim nastąpić mogła, j.o., j.w. posłowie dopraszać się mają.

12mo. Żądanie Jasnej Góry Częstochowskiej względem fortecy częstochowskiej pod prawa i przywileje przez Najjaśniejszych Królów polskich temuż konwentowi w moc i dzierżenie, i komendę oddanej, aby przy pomienionych prawach tenże konwent częstochowski był zachowany i komenda tejże fortecy onymże przywrócona była, j.o., j.w. posłowie instabunt.

13tio. Konwent hrubieszowski w. oo. dominikanów funduszem przez Najjaśniejszych Królów polskich aprobowanym ufundowany, których niektóre prawa i niektóre przywileje przez ogień przypadkowy spłonęły, o co manifesta produkują, przeto aby circa usum tej fundacyi konserwowani byli i confirmacyja funduszu onychże, jako i przywilejów super decimam maniularem z dóbr Ślipcza¹²⁹⁶, Czuczniowa¹²⁹⁷ i Kosmowa¹²⁹⁸ [1228] od Najjaśniejszych Królów nadanych nastąpić mogła, ciż j.o., j.w. posłowie dopraszać się będą.

14to. Chcąc zachęcić do usług publicznych potrzebnych dla ojczyzny ludzi przez wzgląd cnotliwych talentów i dla ojczyzny użytecznych ur. Ignacego Kluczewskiego i Jana Derszymanowicza, onychże do indygenatu, *salvis solennitatibus deductionis suae nobilitatis*, rekomendujemy.

15to. Misyją krystynopolską¹²⁹⁹, humańską¹³⁰⁰ i strusowską¹³⁰¹ w. oo. bazylianów, z pobożnej fundacyi j.w. Potockiego wojewody kijowskiego ufundowane, jako propter erudiendum rithum graecum w wierze katolickiej in unione będących użyteczne, aby confirmacyją od stanów R.P. otrzymać mogły, instabunt j.o., j.w. posłowie. Równie o aprobacyją fundacyi w. oo. trynitarzów tomaszowskich¹³⁰² dopraszać się będą.

¹²⁹⁶ Ślipcze, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹²⁹⁷ Wł. Cucniów, wieś w pow. horodelskim (ob. Петрове w rej. iwanickim, obw. wołyńskim, Ukraina).

¹²⁹⁸ Kosmów, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹²⁹⁹ Krystynopol, miasto w pow. bełskim (ob. Червоноград w rej. sokalskim, obw. lwowski, Ukraina) – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnyczence.

¹³⁰⁰ Humań, miasto w woj. braclawskim (ob. Умань w rej. humańskim, obw. czerkaskim, Ukraina).

¹³⁰¹ Strusów, wieś w ziemi halickiej (ob. Стрпців w rej. trembowelskim, obw. tarnopolskim, Ukraina).

¹³⁰² Tomaszów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

16to. Marywil w Warszawie, akademią lwowską iuxta iura eorum legitima, aby konserwowani byli, tudzież i Akademia Zamojska circa iura eorum aby zachowani byli.

17mo. Względem ludzi luźnych i hultajów, aby statut 1593¹³⁰³ i konstytucja 1601¹³⁰⁴ et 1678¹³⁰⁵ reasumowane były, cum rigore, aby miasta i miasteczka, i wsie każdego zbiega przechodzącego zchwyтали i do zwierzchności zamkowej oddawani byli, i aby nikt takowych zbiegów na rolach i służbach nie osadzał, ani przyjmować ważył się bez atestacyi i pod winą tysiąca grzywien, o co forum grodu własnego skąd ten zbieg uciekł.

Inne zaś desideria (krom wzwyz pomienioną instrukcją wyrażonych), które by na sejmie a statibus Republicae proponowane były, co by swobodom, wolności i prawom kardynalnym ojczystym przeciwnie nie były, j.o., j.w. posłowie cum statibus ojczyzny promowować et innata dexteritate utrzymować będą, i tę instrukcją województwa naszego, ręką j.w. marszałka wraz z j.w. konsyliarzami i asesorami stwierdzamy. Działo się w Bełzie, in loco [1229] consultationum, dnia 25 augusta roku 1766.

Makary Kurdwanowski stolnik lubaczowski, marszałek konfederacyi województwa bełskiego m.p.

Feliks Świeżawski sędzia ziemski bełski, asesor i konsyliarz m.p.

Józef Benedykt Leszczyński podsędek ziemski i deputat Trybunału, województwa bełskiego asesor i konsyliarz

Jan Mier starosta wilkowski, deputat i konsyliarz województwa bełskiego m.p.

Jakub Komorowski sędzia ziemski buski, asesor i konsyliarz m.p.

Stanisław Prek podsędek ziemi buskiej, asesor i konsyliarz,

Leon K[azimierz] Wydzga pisarz ziemski buski, asesor i konsyliarz mancipium Mariae

Felicjan Rostkowski starosta kopajgrodzki, konsyliarz i asesor m.p.

Maciej Lipski wojski bełski, konsyliarz i asesor mancipium Mariae

¹³⁰³ Konstytucja 1593 r. „O hultajach województw kaliskiego i poznańskiego” (*Vol. const.*, t. 2, vol. 2, s. 202-203).

¹³⁰⁴ Konstytucja sejmu 1601 r. „O luźnych ludziach” (*Vol. const.*, t. 2, vol. 2, s. 275).

¹³⁰⁵ Konstytucja sejmu 1678-1679 r. „O uciekających od wojska czeladzi towarzyskiej y żołdatkach, luźnych, gołotach y hultaiach” (*Vol. leg.*, t. 5, s. 280).

294. Sejmik deputacki i gospodarski w Bełzie, 15 września 1766 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1766 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 24, s. 1422-1423 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Aleksander Rokicki w dniu 15 września 1766 r. [feria 2 in crastino festi Exaltationis Sanctae Crucis a. D. 1766].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1875-1877.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjachawszy się w miejsce obradom naszym zwykle, na dzień prawem sejmikom deputackim wyznaczony, pod zagajeniem j.w. jm. pana Ewarysta Kuropatnickiego kasztelana buskiego i laską j.w. jm. pana [Makarego] Kurdwanowskiego marszałka konfederacji województwa bełskiego, gdy zachowując przepis prawa w podwojonej liczbie dobrani w asesorowie super realem connotationem kreszek wykonali przysięgę, obraliśmy i pluralitate do funkcji deputackiej uprosiliśmy j.w. w. ichm. panów Antoniego Debolego chorążego lubaczowskiego, Placyda Kurdwanowskiego starościca baranowskiego, którzy to na Trybunał następujący Małopolski obrani deputaci czyniąc dosyć novellae constitutioni przed zagajającym senatorem j.w. kasztelanem buskim, w obecności zgromadzonego województwa przysięgę deputatom zwyczajną, z przydaniem, jako kreszek ani przez siebie, ani przez subordynowane osoby na obranie swoje dawanych nie zakupowali, wykonali. A po tak zakończonej szczęśliwie elekcyi j.w. w. deputatów, gdy zgromadzone województwo pod jednymże marszałkiem sejmikujące, przypadający na dniu jutrzejszym elekcyi żadnego urzędu ziemskiego nie widzi i naciskających do rozdysponowania wojewódzkich potrzeb nie ma, insze zaś do komisji post festum Purificationis Beatissimae Virginis Mariae pro feria 2, prima et proxima, ^aad mentem dawniejszych laudów^a odsyłają się, z obywatelów zwyczajem dawnym tegoż województwa złożonej, przeto kasę na rok przyszły, zostawując jednak zupełną moc i władzę rządzenia tąż kasą aż do przyszłej wzmiankowanej komisji przy jw. jm. panie [Makarym] Kurdwanowskim kasjerze teraźniejszym, w. jm. panu Marcinowi Olszyńskiemu podczaszemu buskiemu oddawszy i plenipotencyją na ten rok jeszcze j.w. panu [Jerzemu Wężykowi] Widawskiemu komornikowi ziemskiemu bełskiemu ^az pensyją zwyczajną^a i obligacją, aby interesa wojewódzkie staraniem tegoż w. jm. pana plenipotentą w tym roku ukończone były poleciewszy. Pretensyją sukcesorów j.w. jm. pana [Józefa] Sierakowskiego strażnika koronnego ^aza dziewięcioletnią komisarską funkcją odprawioną^a, do województwa wniesioną, tak rezolwujemy, aby ci sukcesorowie, gdy między długami województwa naszego mienia się być [1423] nie likwidowanymi, z pretensyją swoją na najpierwszej kadencji sądów ziemskich bełskich popisali się i tam, ^agdy sprawiedliwość dowiodą pretensji, zwyczajem województwa za każdy rok do nagrody^a w swoim miejscu likwidowani i umieszczeni byli. Na których to sądach retentów podatkowych, remanentów

i kalkulacyi od dawniejszych kasjerów ulterior continuatio ostrzega się, a kończący funkcją kasjerską j.w. kasjer na wyż wzmiankowanej komisji kalkulacyjną zeznać ofiaruje się. J.w. zaś na dniu dzisiejszym obrani deputaci, ponieważ przez wzgląd długów województwa funkcją swoją bez żadnej do województwa o kompensacyją włożonych kosztów pretensyi odprawić oświadczają i zwykłej za funkcje deputackie odstępują pensyi, przeto wdzięczność im w sercach naszych zapisawszy, laudum to ręką j.w. senatora sejmik ten zagajającego, j.w. marszałka i asesorów podług woli prawa podpisane, i do akt podane mieć chcemy. Działo się w Bełzie, dnia 15 września roku 1766.

Ewaryst Jędrzej Kuropatnicki kasztelan buski m.p.

Makary Kurdwanowski stolnik lubaczowski, marszałek konfederacki i poseł województwa bełskiego mancipium Mariae

Feliks Świeżawski sędzia ziemski bełski, konsyliarz konfederacyi i asesor mancipium Mariae

Stanisław Dominik Prek podsędek ziemski buski, konsyliarz konfederacki i asesor m.p.

M[arcin Szymon] Olszyński p[odczaszy] b[uski]

Leon K[azimierz] Wydzga p[isarz] b[uski], konsyliarz konfederacyi i asesor m.p.

M[arcin] Lipski wicestarosta bełski i asesor

P[aweł] Gębarzewski asesor koła rycerskiego mancipium Mariae

Maciej Lipski wojski bełski, asesor i konsyliarz konfederacyi

Mikołaj Komorowski łowczy lubaczowski, asesor

Marcin Jan Prek regent z[iemski] b[ełski]

Kazimierz Radziejowski

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

295. Zjazd konfederacki w Bełzie, 27 maja 1767 r.

1. Konfederacja województwa bełskiego w Bełzie, 27 maja 1767 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 25, s. 895-906 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Niebysłowski w dniu 27 maja 1767 r. [feria 4 post Dominicam Rogationum proxima a. D. 1767].

Inne rękopisy: **Rp.** 2 Bibl. Kórń., rkp. 917, s. 330-334 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzeмиńskiego cześnika grabowieckiego.

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1887-1899.

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ziem i powiatów do niego należących, zjechawszy się ad locum consultationum nostrorum zwyczajne do Bełza, ad diem 27 miesiąca maja roku terażniejszego 1767, w najdotkliwszym czując sposobie coraz bardziej zbliżającą się ku upadkowi ojczyznę, przez

gwałtowną praw fundamentalnych zamianę i ubliżenie prerogatyw ważących między władzami równość, stłumieni mocą chciwych zatracenia najszacowniejszego zaszczytu wolności, w niemym tę przeciwną chwilę przebyliśmy dotąd milczeniu, w jednej nadziei w przyszłym czasie słodszej odmiany po srogim doświadczeniu wyglądając tęskliwie.

Ale kiedy po ustałym związku generalnej konfederacji sejm ostatni niby wolny, szkodliwe ustawy z ujmą praw narodowych, z upadkiem i zniszczeniem obywatelów, bez względu na głosy wielu senatorów i posłów przeczących, jeszcze stwierdził i umocnił, przymuszeni jesteśmy szukać ulgi w uciśnieniu i ratować się, ginąć mający w tym sposobie, którego przodkowie nasi zwykle zażywali w podobnych przypadkach, łączenia nie tylko osób, ale myśli i serc swoich na ratunek ojczyzny. Jakoż i my łączemy się, wiążemy i konfederujemy, nie widząc innego śródka do zabezpieczenia grożącym nam zewsząd w ojczyźnie nieszczęśliwościom. Ku podźwignieniu współbraci, szczególna miłość dobra powszechnego, chwalebna chęć zachowania w całości praw ojczyzny i podźwignienia wiernych jej synów, stąd tylko nieszczęśliwych, że się o całość narodu troskać zdawali, a nad własne honory, mienia i samo życie, dostojęństwo i uszczęśliwienie współbraci swych przekazali, do tego nas przywiodły związku i złączenia się.

Oświadczamy się z tym, iż znamy dobrze należyte Majestatowi uszanowanie, [896] spodziewamy się, owszem, że sentymenta patriotyczne J.K.M. p.n.m. wraz z nami dążą do przywrócenia praw wspierających tron, a oraz ubezpieczających całą ojczyznę w ogólności i każdego obywatela w szczególności szczęśliwość. Któżby tak był nieczułym i niebacznym nad współbraci naszych w tej miłej ojczyźnie naszej przygodami i przypadkami, jakich najżywszy widzimy przykład w osobie ks. Karola Radziwiłła, wielorakimi uciskami i stratami przytłumionego i pogrążonego, przykład nieszczęśliwy, a każdemu z nas podobnym co dzień grożący upadkiem. Któż z nas zapadłej przygasać nie będzie iskierki, ale raczej czekać wszystko w popiół obracającego pożaru zabezpieczyć nam należy wcześniej złośliwej równych nam wyniosłości wygórowania, ażebyśmy potem niebezpiecznych onychże nie doznali skutków, szukamy ulżenia sami w sobie wraz i w oświadczonej nam łaskawie przyjaźni niezwykłej sąsiadki naszej, której znamy nazbyt szacunek, ażebyśmy tego nie zganili tym, co nie tylko zachować nie umieli jej zaszczytu, ale owszem, wszystkich środków i sposobów używali, ażeby nas od niej dalekimi uczynili i mimo intencji tejże najjaśniejszej imperatorowej jejm.¹³⁰⁶ hasła wsparcia jej przeciw nam zażywali. Uchybiając na koniec pod pozorem obrony wiary odpowiedzi na żądania najjaśniejszej imperatorowej jejm. publicznie w senacie usty j.o. ks. jm. [Nikołaja] Repnina pełnomocnego posła oświadczono, a przez to prawa sąsiedzkiej przyjaźni o dobro nasze troskliwej nie zachowawszy, ani rozstrząsnąwszy okoliczności, na tym się szczególnie zasadzili gruncie, że przyszłe sejmy, [897] pod wolnym głosem zerwać się mogące, złośliwe ich ukryją zamysły i do powinnej nigdy nie przystąpią odpowiedzi. Oświadczono autentycznymi pismami i deklaracją publiczną (którą sobie za powód bierzemy), niedawno przez j.o. ks. jm. Repnina imieniem najjaśniejszej imperatorowej jejm. ogłoszonemi, chcąc prawa ocalić, poniżonym dać wsparcie, a mianowicie potrzebną ojczyźnie i szacowną nam wszystkim przyjaźń z tą

¹³⁰⁶ Katarzyna II cesarzowa Rosji.

monarchinią zachować, do ułatwienia zamieszanych ojczyzny rządów, tudzież mając przewodniczą najjaśniejszej imperatorowej jej. publiczną deklaracją (która nas ubezpiecza, że najmniejszego uszczerbku panującej wierze św. katolickiej rzymskiej nie zamyśla, i owszem, ją utrzymać i bronić oświadcza), ale uczynienia szukającym greckiej religii dyzunitom i dysydentom sprawiedliwości, nie mniej jak dla utrzymania dawnych praw, wolności i swobód naszych narodowych wieczystych, tudzież formy rządów R.P. przy gwarancyi protekcji i wsparciu najjaśniejszej imperatorowej jej. całej Rosyi sejmu ekstraordynaryjnego żądamy.

Do którego niżeli przyjdzie, ku wykonaniu najczystszych myśli naszych, z prawej miłości ku ojczyźnie wszystkich współbraci naszych dołączenia się z nami zapraszamy^a i czas dwuniedzielnny do tegoż złączenia się i podpisania oznaczamy^a, mniemając, iż żaden syn ojczyzny tako odrodzony nie będzie, który by przygotowanym upadkom wcześniej zapobiec nie chciał, pokoju i szczęśliwości krajowej nie żądał, na koniec stał się nieprzyjacielem ojczyzny i tej potencji, która nas codziennie przeświadcza, jak wiele troskliwości ma o całość praw, swobód i uciśnionych przez moc obywatelów, oświadczać się z tym, że w tejsze [898] wierze świętej katolickiej rzymskiej panującej żyć i umierać pragnąc, duchowieństwu zawsze od nas czczonemu i szanowanemu bynajmniej krzywdy uczynić nie zamyślamy.

A z między siebie unaniami voto zgodziliśmy się i obraliśmy w. jm. pana Antoniego z Głogowca Głogowskiego chorążego horodelskiego, marszałkiem konfederacyi naszej, przydawszy z pomiędzy siebie zgromadzonych konsyliarzów tejsze konfederacyi w. ichm. panów Franciszka Świeżawskiego starostę pełczyńskiego, pułkownika wojsk koronnych, Marcina z Lipego Lipskiego podstolego buskiego, wicestarostę grodzkiego bełskiego, Bartłomieja Wydźgę miecznika buskiego, Józefa z Litynia Lityńskiego skarbnika mściławskiego, pisarza grodzkiego bełskiego, Józefa Siekierzyńskiego pisarza grodzkiego horodelskiego. Którzy to, w. marszałek konfederacyi terażniejszej i konsyliarze, gdy w przytomności całego województwa jurament podług zwyczaju i prawa wykonali, więc obligujemy tegoż j.w. marszałka konfederacyi naszej oraz i w. konsyliarzów, ażeby zwykłym z dawna zwyczajem urzędy swoje sprawować raczyli, a dla zupełniejszej mocy akt niniejszy konfederacyi naszej własnymi stwierdzając podpisami, wszyscy ku zapisaniu do akt podać oświadczamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 27 maja 1767 r.

[1] Ignacy Cetner wojewoda bełski m.p., [2] Franciszek Salezy Potocki w[o]jewoda k[i]jowski, starosta bełski, [3] Antoni Głogowski chorąży powiatu horodelskiego, marszałek konfederacyi, [4] Franciszek Świeżawski tej konfederacyi konsyliarz, [5] Marcin z Lipego Lipski podstoli buski, podstarosta grodzki bełski, konfederacyi konsyliarz, [6] B[artłomiej] Wydźga miecznik buski, konsyliarz konfederacyi, [899] [7] Józef z Litynia Lityński pisarz grodzki bełski, konfederacyi konsyliarz mancipium Mariae, [8] Józef Zadora Siekierzyński pisarz grodzki horodelski, konfederacyi konsyliarz m.p., [9] Maurycy Józef Ligęza Kurdwanowski s[tarosta] b[aranowski]¹³⁰⁷ m.p., [10] Stanisław Dzierżek chorąży bełski m.p., [11] Antoni Wydźga chorąży buski m.p., [12] Feliks

¹³⁰⁷ Za pomoc w identyfikacji tego urzędu wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

Świeżawski sędzia ziemski bełski mancipium Mariae, [13] J. Marcin Olszyński podczaszy ziemi buskiej mancipium Mariae, [14] Tomasz Polanowski podstoli bełski m.p., [15] Michał Rzeczycki starosta poturzyński m.p., [16] M[ikołaj] Radecki podstoli grabowiecki m.p., [17] Felicjan Żuliński podstoli lubaczowski m.p., [18] Michał Głogowski cześnik bełski m.p., [19] Wojciech Strzeмиński cześnik grabowiecki m.p., [20] Leon Wydźga pisarz ziemski buski mancipium Mariae, [21] Józef Gintowt Dziewiałowski łowczy lubaczowski m.p., [22] Jakub Tarnawiecki wojski lubaczowski m.p., [23] Ignacy Radziejowski wojski buski, [24] ^bTadeusz^b z Lipego Lipski wojski lubaczowski m.p., [25] Michał Prek wojski horodelski m.p., [26] Szymon M[ikołaj] Głogowski miecznik bełski mancipium Mariae, [27] Piotr Polanowski skarbnik bełski, [28] Ludwik Lipski skarbnik buski, [29] Kazimierz Wysocki u[lhowiecki] sta[rosta], [30] Ignacy Wiśniewski starosta rahodowski, [31] Kazimierz z Głogowca Głogowski pisarz grodzki buski m.p., [32] Maciej Świeżawski komornik ziemski bełski m.p., [33] Marcin Prek regent ziemski bełski m.p., [34] Paweł Wydźga komornik bełski graniczny, r[egent] g[rodzki] grab[owiecki], [35] Franciszek Świeżawski łowczy malborski m.p., [36] J[an] P[aweł] Czerniecki [wojski lubaczowski] m.p., [37] Franciszek Poletyło m.p., [38] Antoni Żuliński chorąży znaku pancernego, [39] Michał Żuliński, [40] Piotr Aleksander Głogowski m.p., [41] Stanisław z Mircza Magiera Mirecki m.p., [42] Andrzej Głogowski, [43] Eliasz Łaski m.p., [44] Antoni Świeżawski, [45] Tadeusz Wydźga, [46] Jan Bystrzonowski, [47] Jan Markowski m.p., [48] Antoni Skórecki m.p., [49] Paweł Teleżyński m.p., [50] Józef Damiński m.p., [51] Józef z Wrzącej Zajączek m.p., [52] Józef Bystrzonowski m.p., [53] Antoni Onufry Lipski m.p., [54] Ignacy Ciesielski m.p., [55] Mikołaj Sobieszczański m.p., [56] L. Jakub Trembiński m.p., [57] Tadeusz Lipski mancipium Mariae, [58] Dominik Zbykowski mancipium Mariae, [59] Kajetan Przyłuski mancipium Mariae, [60] Antoni Strzeмиński mancipium Mariae, [61] Jan Głowniewski c[ześnik] s[moleński]¹³⁰⁸, [62] Tadeusz P[ruszak] Bieniewski m.p., [63] Michał Lipski, [64] Antoni Dzierżek m.p., [65] Tadeusz Mirecki, [66] Stefan Golian Skomorowski m.p., [67] I. B. Kamocki, [68] Onufry Mukański m.p., [69] z Golianów Jakub Skomorowski m.p., [70] Kazimierz Jastrzębski m.p., [901] [71] Michał Biestrzykowski ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [72] Aleksander Zajączkowski ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [73] Wojciech Czyżewski ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [74] Jan Rajecki ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [75] Kazimierz Nietycza ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [76] Maciej Ochocki m.p., [77] F[ranciszek] I. Lebedowicz m.p., [78] Piotr Niemyski m.p., [79] Michał Krawiecki, [80] Bartłomiej Niebyłowski m.p., [81] Józef Wróblewski m.p., [82] Tomasz Kozubski, [83] Adam Enander m.p., [84] Stanisław Myśluborski ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [85] Tadeusz Chaszczeński ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [86] Onufry Mogielnicki, [87] Stefan Gośławski ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [88] Antoni Biestrzykowski ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [89] Jędrzej Mirecki ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [90] Remigian Kurdwanowski, [91] Jacek Biliński, [92] Joannes Theodorus Chodakowski burgrabius et subdelegatus c[astrensis] B[elzensis], [93] Franciszek Wasilewski, [94] Marcin Jastrzębski, [95] Marcin Barycki, [96] Jan Piotrowski, [97] Paweł

¹³⁰⁸ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

Łęcki, [98] Franciszek Mierzejewski, [99] Andrzej Grzymała Dobiecki, [100] Tomasz Krzewicki ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [101] Franciszek Mianowski, [102] Jacek Kosowski, [902] [103] Wojciech Paślawski, [104] Józef Gnatowski mancipium Mariae, [105] Kazimierz Wyszpolski, [106] Jan Kozerski, [107] Ignacy Rokicki, [108] Aleksander Rokicki mancipium Mariae, [109] Ludwik Popielnicki m.p., [110] Martinus Czarnecki mancipium Mariae, [111] Michał Turski, [112] Josephus Wężyk Widawski mancipium Mariae, [113] Jo. Barycki, [114] A. N. Wesołowski m.p., [115] Jan Paweł Niebyłowski, [116] Józef Popławski mancipium Mariae, [117] Piotr Olszyński m.p., [118] Franciszek Ubysz m.p., [119] Franciszek Karbot, [120] Ignacy Skarbek Borowski m.p., [121] Łukasz Trembiński m.p., [122] Benedykt Jeżewski m.p., [123] Bonawentura Kucharski m.p., [124] Jakub Kucharski m.p., [125] Józef Olszewski podkomorzy bełski m.p., [126] Józef Benedykt Leszczyński podsędek ziemski bełski, [127] Stanisław Dominik Prek podsędek ziemski buski m.p., [128] Paweł Tadeusz a Barzyków Barzykowski subdelegat starosty bełskiego mancipium Mariae, [129] Jan Jakub z Brodowa Brodowski wojski braclawski m.p., [903] [130] F. Sieklucki, [131] Stanisław Grzymała, [132] Jan Sieklucki, [133] J[an] N[epomucen] Głogowski cz[eśnik] p[łocki] mancipium Mariae, [134] Józef Uruski, [135] Michał Ubysz m.p., [136] Franciszek Matczyński mancipium Mariae, [137] M[ichał] Komorowski stolnik bełski m.p., [138] Wojciech Bzowski ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [139] Antoni Komorowski st[olnikowi]cz bełski m.p., [140] Tomasz Stanisław Kossakowski m.p., [141] Józef Sieklucki, [142] Franciszek Starzyński, [143] Stanisław Wojutyński m.p., [144] Józef Bukrzewski m.p., [145] Jan z Polanowic Polanowski stolnik horodelski, [146] Maciej Raczyński mancipium Mariae, [147] Gaspar Świeżawski podstoli horodelski, pisarz grodzki grabowiecki m.p., [148] Jan Michał z Poradowa Rulikowski podczaszy bełski m.p., [149] Tomasz Łaniewski wicesgerent grodzki grabowiecki mancipium Mariae, [150] Franciszek Świeżawski stolnik grabowiecki mancipium Mariae, [151] Feliks Malczewski cześnik latyczowski mancipium Mariae, [152] I[gnacy] Szumańczewski m.p., [153] Petrus Josephus Chaszczewski mancipium Mariae, [154] Mikołaj Polanowski p[odstoli] p[odolski] m.p., [155] Piotr Raczyński m.p., [156] Jan Ługowski mancipium Mariae, [157] Antoni Kobylnicki ch[orąży] z[iemi] w[yszogrodzkiej] m.p., [158] Łukasz Chmielecki mancipium Mariae, [159] Kazimierz Ostrowski m.p., [160] Józef Mier starosta buski m.p., [904] [161] Adam Dominik z Lubrańca Dąbski mancipium Mariae, [162] Władysław Miciński m.p., [163] Tomasz z Lubrańca Dąbski m.p., [164] Aleksander Czapski m.p., [165] Stanisław Czapski m.p., [166] Ludwik Wilga starosta powiatu grabowieckiego m.p., [167] Tadeusz Świeżawski m.p., [168] Antoni Wierzbna Pawłowski, [169] A[ntoni] Ludwik Sudymuntowicz Czezel chorąży zwinogrodzki, sędzia grodzki bełski m.p., [170] Józef Płatkowski stolnik gostyński m.p., [171] Franciszek Wydźga podwojewodzie wołyński, [172] Thadaeus Wydźga podwojewodzie wołyński, [173] W[oiciech] Bełżecki skarbnik grabowiecki mancipium Mariae, [174] Piotr Prawdzic Micowski skarbnik grabowiecki m.p., [175] Józef Prawdzic Mukański m.p., [176] Sylwester Pruszek Bieniewski łowczy ziemi bielskiej m.p., [177] Tadeusz Rosnowski podstoli przemyski m.p., [178] Łukasz Piątkowski, [179] Sebastian Franciszek Tatarowicz p[odstoli] sm[oleński], [180] Ewaryst Andrzej Kuropatnicki kasztelan bełski m.p., [181] Makary Kurdwanowski podkomorzy buski m.p., [182] Kazimierz Komorowski, [183] Walenty Zakaszewski mancipium Mariae, [184] W. Radecki m.p.,

[185] Aleksander z Unihowa Terlecki s[?] l[atyczowski] m.p., [186] Jan z Unihowa Terlecki p[odczaszy] s[ochaczewski]¹³⁰⁹ m.p., [187] Aleksander Głogowski m.p., [188] Franciszek Głogowski m.p., [189] Andrzej Rzeczycki m.p., [905] [190] Antoni Radecki, [191] Józef Socharzewski, [192] Antoni Głower m.p., [193] Antoni Gintowt Dziewiałtowski stol[nik] lubacz[owski] m.p., [194] Franciszek Michał Gutowski, [195] Mikołaj Karol Tabęcki skarbnik czernihowski m.p., [196] Wojciech Zbierzyński, [197] Antoni Węgleński pisarz ziemski bełski m.p., [198] Jędrzej Dyczko Dankowski m.p., [199] Antoni Cebrowski m.p., [200] Józef Czyżewski ob ignorantiam scribendi crucem posuit, [201] Jan Łaski m.p., [202] Jan Leszczyński miecznik inflancki m.p., [203] imieniem j.w. pana Adama Rostkowskiego starosty tyszowieckiego, pułkownika husarskiego j.w. jm. pana hetmana wielkiego koronnego na fundamencie listu od tegoż j.w. starosty tyszowieckiego, pryncypała mego do j.w. jm. pana [Franciszka Salezego] Potockiego wojewody generała ziem kijowskich pisanego i do akt grodu tutejszego do oblaty podanego na tej konfederacyi podpisuję się Jakub Kotowski, [204] Adam Karol Białobocki m.p., [205] Michał Jerzy Ignacy Odrowąż Mieszkowski mancipium Mariae, [206] Karol Dąbski, [207] Stanisław Dąbski, [208] Jan Cebrowski, [209] Jerzy Wężyk Widawski komornik ziemi bełskiej mancipium Mariae, [210] Stanisław Jarczewski p[odczaszy] b[uski], [211] T. Żuliński, [212] Jakub Kadłubiski, [213] Adam Kadłubiski mancipium Mariae, [214] Józef Wojciech Kadłubiski mancipium Mariae, [215] Tadeusz Jarczewski m.p., [906] [216] Wojciech Jarczewski, [217] A. z Z. Jordan m.p., [218] F. Ksawery Szydłowski cześnik wyszogrodzki m.p., [219] Franciszek Ksawery Straszewski subdelegat grodzki bełski mancipium Mariae, [220] J[ózef] Radecki s[tolnik] b[uski]¹³¹⁰, [221] Jan Radecki m.p., [222] Franciszek Wróblewski m.p., [223] Czesław Siekierzyński m.p., [224] Michał Radecki podstarosta grodzki buski m.p., [225] Mikołaj Sokół Żółkiewski cześnik ziemi buskiej, [226] Konstanty Józef na Iwanicach Iwanicki s.z.w., ziemianin tegoż województwa bełskiego, [227] Jan z Lubrańca Dąbski wojewodziec sieradzki m.p., [228] Jan Mier starosta wilkowski i tyszowiecki m.p., [229] Stanisław Grabiński, [230] Ignacy z Szaniaw Ługowski m.p., [231] Felicjan Łabęcki, [232] Michał Białobocki, [233] I. Telesznicki, [234] Josephus de Grabowo Magna Grabowski m.p., [235] G[abriel] J[an] Staniszewski miecznik grabowiecki m.p., [236] Michał Biliński ob ignorantiam scribendi crucem sanctam posuit, [237] Adam Gibalski ob ignorantiam scribendi crucem sanctam posuit, [238] Świętosław Russanowski podczaszy powiatu grabowieckiego m.p., [239] Mikołaj Komorowski łowczy powiatu lubaczowskiego m.p.

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^{b-b} W Rp: I

¹³⁰⁹ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

¹³¹⁰ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

2. *Uniwersał Antoniego Głogowskiego chorążego horodelskiego, marszałka konfederacji województwa bełskiego, wyznaczający termin wyboru sędziów konfederackich – Bełż, 27 maja 1767 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 25, s. 912 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Jan Niebysłowski w dniu 29 maja 1767 r. [feria 6 post Dominicam Rogationum proxima a. D. 1767].
Inne rękopisy: **Rp. 2** AP Lublin, 10 Gr. grabowieckie 158; **Rp. 3** Bibl. Kór., rkp. 917, s. 335-337 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzezińskiego cześnika grabowieckiego.
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1901-1903.

Antoni Głogowski chorąży horodelski, konfederacyi prześwieznego województwa bełskiego marszałek.

Wszem wobec i każdemu z osobna, j.o., j.w. senatorom, urzędnikom, dygnitarzom i całemu rycerstwu województwa bełskiego wiadomo czynię, iż gdy obywatele województwa bełskiego z przyczyn całości praw i swobód ojczyzny naszej, tudzież powszechnej i szczególnej każdego z nas wolności prepotencyją współobywatelów naszych przyciśnionej łączących się, na dzień 27 miesiąca maja zjechali się i gdy dla wspomnionych przyczyn ubezpieczając ojczyznę i wolność od wszelkich zamachów ścisłym związkiem konfederacyi (w której akcie wspomniane pobudki obszernie są wyrażone) złączywszy się, mnie podpisanego niżej z między związku tego marszałkiem obrali. Więc zadosyć czyniąc obowiązкови na mnie włożonemu, wszystkich j.o., j.w. ichm. panów obywatelów prześwieznego województwa bełskiego naszego, w którym tylko duch patriotyczny, miłość starożytniej wolności i miłych swobód tkwi dotąd, do wspomnionego związku wzywam i braterskim afektem zapraszam i na ten koniec akt niniejszy konfederacyi po grodach prześwieznego województwa naszego ichm. panom regentom lub susceptantom ingrosować zalecam, tudzież podpisy j.o., j.w., w. ichm. panów senatorów, urzędników i całego rycerstwa w też akta przyjmować obliguję. Niech nikt nie rozumie, aby to celem jakiegokolwiek prywatności lub szkodliwego wierze i prawom dzieła czynić się miało. Boga Najwyższego myśli i serc sędzię, ojczyznę i Króla szczęśliwie nam panującego świadkami czynności naszych stanowiąmy, ale owszem, czując jarzmo niewoli w Królestwie naszym tak nagle szerzące się i widziawszy częśćkę współobywatelów naszych, zapomniawszy co ojczyźnie są winni, żrzenie wolności naszej, liberum veto, znosić zamyślającą, kardynalne prawa ku dogodzeniu myślom i chęciom swoim, ad praedominium w wolnym narodzie dążącym znoszącą i nowe ustawy jedynym praedominii duchem tchnące pod obłudną dobra publicznego zasłoną stanowiącą. Widząc, mówię, te wspomnione i inne na R.P. nawalnie cisnące się niebezpieczeństwa, innego do salwowania teje nie widząc sposobu, tym związkiem szczególnie duchem obywatelstwa tchnącym spoliłszy się. Ktokolwiek by zaś przeciw tak zbawiennemu dziełu postępował i związkowi naszemu opierał się, za oczywiste dobru publicznemu źle życzącego w myślach naszych byłby poczytany i między nieprzyjaciół ojczyzny zachowany. Niech więc zacni miłośnicy ojczyzny niechętnych umysłów mowy i wieści nie łudzą, mamy w nas z przodków naszych wpojony ku dobru publicznemu obywatelski umysł, mamy oświadczoną przez publiczne deklaracje najjaśniejszej sąsiadki naszej ku temuż dziełu pomoc, a źle teje i obłudnie zażywającym uchylono. Łączcie się więc kochani i mili współbracia z dobrze życzącami ojczyźnie. Lubo

zaś in tali statu Reipublicae silent leges, my jednak biegu sprawiedliwości nie tamując, pozwalamy zwyczajnym sposobem jurysdykcjom przyzwoitym urzędy swe sprawować, zostawując sobie moc, wzgląd, czułość i straż nad czynieniem sprawiedliwości obywatelom potrzebnej, kwoli czemu do ustanowienia sądów i wybrania jedynie duchem świętej sprawiedliwości tchnących sędziów niniejszej konfederacji j.o., j.w. ichm. panów senatorów, urzędników i całego rycerstwa prześwietnego województwa naszego do zjechania na dzień 6 miesiąca lipca tu na miejsce do Bełza w roku niniejszym 1767 przypadający, niniejszym uniwersałem zapraszam. Który polecając mnie powszechnej serc obywatelskich przychylności i ufności, ichm. panom regentom lub susceptantom solite promulgować, sub rigoribus in contravenientes solitis zalecam i tenże zwykle przy przyciśnieniu pieczęci mojej własną podpisuję się ręką. Datum w Bełzie, die 27 mai 1767 a.

Antoni Głogowski chorąży horodelski, konfederacji prześwietnego województwa bełskiego marszałek m.p.

Locus sigilli

296. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 24 sierpnia 1767 r.

1. *Uniwersał Stanisława Augusta zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 24 sierpnia 1767 r. – Warszawa, 3 lipca 1767 r.*

Rp. *Bibl. Kórn., rkp. 917, s. 353 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzemińskiego cześnika grabowieckiego; przepisano z oblaty w grodzie bełskim, z podaniem daty oblaty w dniu 11 lipca 1767 r. [Sabbatho ante festum Sanctae Margarethae Virginis et Martyris 1767].*

Druk: AS 1764-1793.

2. *Instrukcja Stanisława Augusta dla pośła na sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 24 sierpnia 1767 r. – Warszawa, 3 lipca 1767 r.*

Rp. *AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 241, k. 226-226v (drugi egzemplarz s. 228-228v) – oryginał; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Józef Mieszkowski w dniu 28 sierpnia 1767 r. [feria 6 post festum Sancti Bartholomaei Apostoli proxima a. D. 1767].*

Druk: AS 1764-1793.

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 sierpnia 1767 r.

Rp. 1 AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 241, k. 230-232 – oryginał; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Józef Mieszkowski w dniu 28 sierpnia 1767 r. [feria 6 post festum Sancti Bartholomaei Apostoli proxima a. D. 1767].

Inne rękopisy: **Rp. 2** NBU Kijów, Fond 1, 997, k. 33-35 – kopia; **Rp. 3** Bibl. Kór., rkp. 917, s. 354-357 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzezińskiego cześnika grabowieckiego.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ad locum consultationum solitum tu, do Bełza, za uniwersałem J.K.M. p.n.m. na dzień dzisiejszy do obrania posłów na sejm ekstraordynaryjny die 5 octobris zacząć się w Warszawie mający, zjechawszy się.

Gdy węzeł konfederacyi spojeni i równie od teje jako i przez instrukcyje posła J.K.M. wezwani, pod prezydencyją j.w. Antoniego Głogowskiego chorążego powiatu horodelskiego, porucznika pancernego wojsk koronnych, konfederacyi województwa naszego marszałka, wraz z zasiadłemi j.w. konsyliarzami poprzysięgłemi, dawniej przez nas obranemi, najprzód do obrania j.w. posłów na sejm ekstraordynaryjny przystąpiliśmy. A uprosiwszy j.w. Antoniego Głogowskiego chorążego powiatu horodelskiego, marszałka konfederacyi województwa naszego na tę funkcją poselską, zasługami antecesorów swoich i jego własnemi przez ustawiczne publicznych funkcyi odbywanie, w całej ojczyźnie znakomitego, do którego consortium j.w. Stanisława z Skrzyńca Dzierzka chorążego bełskiego, Michała Rulikowskiego podczaszego bełskiego, Jana Miera starostę tyszowieckiego, Ignacego Wiśniewskiego starostę rahodowskiego obraliśmy. Obowiązując wspomnionych j.w. panów posłów przez nas obranych nie tylko przez wdzięczność i rzetelność, którą obierającym na funkcyi obrani zawsze są winni, ale osobiłwie przez imię konfederacyi naszej ścisłe spojenie, aby ad mentem tego aktu konfederacyi generalnej koronnej, cokolwiek do uskutecznienia pożytecznych tego zamysłów, w tymże akcie spisany w Radomiu i w deklaracyi najjaśniejszej imperatorowej jejm., tudzież i liście j.w. ministra [Nikity] Panina wyrażonych, ściągac się może, promowowali i popierali, stosując się do zupełnego tenoru aktu teje generalnej konfederacyi.

A jako za wspaniałą przyjaźń najjaśniejszej imperatorowej jejm. całej Rosyi, którą ku R.P. okazywać raczy dowodami w skutkach zbawiennych i szczęśliwych, prawa dawne i wolność [230v] wspierającemi, ile R.P. nasza zaszczycona jest tylo traktatami antecesorów teje monarchini, winni jesteśmy należytą rekognicyją, tak, aby teje najjaśniejszej imperatorowej jejm. wielowładna żądana gwarancyja, nie tylko co do utrzymania nienaruszenie dawnych, przez antecesorów jej gwarantowanych traktatów, lecz też w czasie prepotencyi gwałt prawa i wolności czyniącej, dla zupełnej i nienaruszonej konserwacyi onejże obowiązujemy j.w. w panów posłów, aby ultro instarent przy oświadczeniu teje rekognicyi. ^aOraz na fundamencie teje najjaśniejszej imperatorowej jejm. deklaracyi, wiarę św. katolicką rzymską panującą nienaruszenie mieć

chcącego, o uczynienie dysydem i nieunitom sprawiedliwości podług praw im służących, aby ciż ichm. panowie posłowie nasi domówili się, obligujemy^a.

Jako zaś j.o. ks. jm. Karola Radziwiłła godnym i zgodnym ze wszech miar uznaliśmy do objęcia łaski konfederacyi naszej generalnej koronnej, tak życzymy sobie, żądamy i chcemy widzieć także w ręku jego łaskę sejmu ekstraordynaryjnego na dzień 5 miesiąca oktobra wyznaczonego, chociaż by posłem nie był obrany. A gdyby lub dla słabości zdrowia, lub dla innej jakiej przyczyny tenże j.o. ks. jm. Radziwiłł był zatrudniony, mieć chcemy, ażeby j.w. Stanisław Brzostowski marszałek konfederacyi generalnej litewskiej na miejscu jego łaskę sejmową piastował, chociaż by także posłem nie był. Dlaczego na blisko następującym sejmie elekcyi marszałka sejmowego i podnoszenia starej łaski nie zdaje się nam być potrzeba.

Urzędy sędziów ziemskich i podkomorzych, w czasie konfederacyi przeszłej trwającej w wielu województwach gwałtownie poutrzymywane, ażeby skasowane były, oprócz tych, na których obranie j.w. posłowie z mocy instrukcyi swego województwa uskarżać się nie będą na przyszłym sejmie.

Tudzież indygenaty bez wywodu szlachectwa zagranicznego, nobilitacye bez zasług w ojczyźnie i rekomendacyi j.w. hetmanów, objaśnienia bez dowodów dawniejszego szlachectwa że są przyznane, o zniesienie i skasowanie onych j.w. posłowie domagać się będą.

Ordynacyja ostrogska że tylko do rezolucyi R.P. przez recesa dawniejsze [231] w tym zostawiona utrum ma być ordynacyją, czyli dobrami ziemskimi, nienależycie przeto konstytucyja wypadła, aprobująca transakcyje kolbuszowskie, więc ażeby taż konstytucyja uchylona była, a nowa na to R.P. rezolucyja nastąpiła, jeżeli ma być ordynacyją, albo nie, a dopiero każdy secundum ius naturae swojego niechaj dochodzi, j.w. panowie posłowie instabunt.

Ministeria wszelkie, jako to buławy, łaski i podskarbstwa wielkie ażeby tylko na sejmie rozdawane były, za rekomendacyją województw *per lauda et attenta* tychże laudów pluralitate aby przywileje wychodziły.

Kasztelania krakowska jako pierwsze krzesło, tudzież wszyscy wojewodowie, aby w swoich województwach obierani byli, a przywileje tym były dawane, którzy mieć będą pluralitatem *votorum* w województwie.

Starostwa że często biorą szczęśliwi, a nie zasłużeni, więc aby i te, tak grodowe, jako i niegrodowe, tudzież wszystkie królewsczyzny podobnie *per electionem* w tym województwie, w którym consistunt, za wydanemi uniwersałami przez j.w. wojewodów we cztery niedziele a *fatis* posesorów, podobnie *attenta pluralitate votorum* ażeby konferowane były, j.w. posłowie dopraszać się będą.

J.w. panowie Brühlowie lubo mający w państwie saskim majorat, znak dystygnowanego swojego urodzenia, originaliter jednak niewątpliwi polscy szlachta, jako rzetelne świadczą dokumenta, przez które już dawniej za dekretami genealogią ich doskonale wywodzącemi i uznającemi do sukcesyi sobie należących przechodzili. Gdy przez prepotencyją i zawziętość, tudzież pragnienie odebrania im intrat i urzędów przez nieśmiertelnej pamięci najjaśniejszego Augusta III łaskawie nadanych, *pro extraneis* są poczytani, dwóch zaś braci do żądania indygenatu taż prepotencyją i potrzebą utrzymania się przy jakiegokolwiek części przynajmniej intraty przymuszeni, ażeby

teraz wszyscy do prawa swojego, urzędów i intrat przywróceniu byli, quam urgentissime ichm. [231v] panowie posłowie dopominać się raczą.

Zgładzenie z tego świata jm. pana [Longina] Karłowskiego ^bstarosty kruszwickiego^b prawem nie skonwinkowanego, a gwałtownie tegoż wzięcie w kościele, z despektem immunitatis ecclesiasticis, ażeby w autorach tej aukcyi ukarane było, a sukcesorom nadgroda obmyślona i fortuna wydarta ojcu przywrócona została, ^bciż ichm. panowie posłowie^b domówią się.

Nie mniej, aby żadnego ministerium, tak pacis, jako i belli osoby familii królewskiej aż do czwartego gradusu posiadać nie mogli, i imienia zaś najjaśniejszego K.J.M. żaden, dopraszać się będą.

Doznane skutki z widocznych udziałanych skwapliwie nowych praw, z poniżeniem i zniesieniem starożytnych, wiekami krzewiącej się wolności i swobodach R.P. statutów i konstytucyi najistotniejszej rządów formy wzruszyły filary sprawiedliwości, obrony, rady, skarbu Królestwa Polskiego, z tych obalin dźwigając zapracowane przez przodków naszych krwi własnej rozlewem Niebios dary, gdyśmy się z duszy i z serca najściślej do ratunku spoili konfederacyi związkim, gdzie nam w protekcyi oświadczonej najpotężniejszej monarchini Opatrzność Boska przegląda, a miłość ojczyzny toruje drogę, dając na wzór przykład i zachowanie dawnych, przed pół wiekiem gwarancyi, do którego wydanej przez wszczętą konfederacyją naszą najjaśniejszego K.J.M. na sejm ekstraordynaryjny uniwersał, tylko dla ułatwienia dysydentów materyi, bez wytknienia dotkliwości naszych, które najżywszym czujemy powszechnego dobra zranieniem, nie zmierzył, przeto stosując się do uniwersałów j.o. ks. jm. Karola Radziwiłła marszałka et ad corpus gravaminorum konfederacyi generalnej, aby z nas każdemu ziemianinowi i obywatelowi prześwietnego województwa bezowocna nie była o dobro ojczyzny troskliwość i namysłna użyteczność z uszczęśliwieniem narodu praw trwałość nastąpić mogła, obowiązuje ichm. panów posłów naszych miłością ojczyzny, a braterstwem naszym, aby wszelkie przewidziawszy ustaw układy, dla dokładności i [232] uczestnictwa, dla wspólnego namówienia się i naradzenia z nami, nic nowym w kardynalnych wiary i wolności twierdzach nie stanowiąc prawem, limity sejmu dopomnieli się i wszelką usilnością aby nastąpiła, obstali. Które to laudum i instrukcyją naszą j.w. marszałkowi i konsyliarzom podpisać zleciliśmy. Datum w Bełzie, in loco consultationum solito dnia 24 augusta 1767 r.

Antoni Głogowski chorąży powiatu horodelskiego, konfederacyi prześwietnego województwa bełskiego marszałek m.p.

Franciszek Świeżawski starosta pełczyński, konsyliarz konfederacyi województwa bełskiego m.p.

Marcin Lipski podstoli buski, generalnej konfederacyi i województwa bełskiego konsyliarz mancypium Mariae

Bartłomiej Wydźga miecznik buski, generalnej konfederacyi i województwa bełskiego konsyliarz mancypium Mariae

Józef z Litynia Lityński konsyliarz konfederacyi województwa bełskiego mancypium Mariae

Józef Zadora Siekierzyński pisarz grodzki horodelski, konsyliarz konfederacji województwa bełskiego m.p.

^{a-a} tekstu brak w Rp. 1, jest w Rp. 2 i Rp. 3; jest to punkt sporny, którego zwolennicy Rosji nie chcieli wpisać do pierwotnego tekstu instrukcji; zob. informacje o tym sporze w informacji o tym sejmiku publikowanej niżej; konsekwencją było spisanie manifestu w obronie wiary katolickiej ^{b-b} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

4. Manifest w obronie wiary katolickiej wraz z obszerną argumentacją prawną i historyczną spisany podczas sejmiku przedsejmowego – Bełż, 24 sierpnia 1767 r.

Rp. AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 241, k. 255-310 – oryginał; w grodzie grabowieckim oblatował Mag. Józef Benedykt Leszczyński podsędek bełski w dniu 9 września 1767 r. [feria 4 in crastino festi Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1767]; w notce aktykacyjnej wpisano: vacante officio castrense Belzense.

Inne rękopisy: **Rp. 2** Bibl. Kórn., rkp. 917, s. 358-362 – kopia; rękopis pochodzi z biblioteki Wojciecha Strzezińskiego cześnika grabowieckiego; tekst nie zawiera aneksu obejmującego obszerną argumentację historyczną i prawną dołączoną do oryginału manifestu.

My urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, niżej na podpisach wyrażeni, iż luboli przez instrukcją województwa naszego dołożono jest, iż cokolwiek do uskutecznienia pożytecznych zamysłów w akcie konfederacji generalnej radomskiej nastąpiącym wyrażonych, ściągać się może, aby j.w. posłowie promowowali. Której konfederacji chwałebne przy wierze św. katolickiej w kraju panującej, prawach i wolnościach narodowych, czynności i przeciwko ingrosowanym w tęż generalną konfederacją pismom, skryptom i konfederacyjom dysydentów, warunki per excepta przy podpisach ostrzeżone nastąpiły. A że nad wszystkie żądania stanów skonfederowanych uskutecznienie pożytecznych zamysłów co do ucalenia praw religii katolickiej ściągających się, tymże stanom skonfederowanym jest najpryncypalniejszym punktem, więc w jasnym okryśleniu prawa religii św. katolickiej chcąc mieć ubezpieczone, takowe przez solenną protestacją czyniemy sobie warunki.

Iż zapatrzwszy się na otworzystą dysydentów i dysunitów w ojczyźnie naszej niespokojność, przeciwne prawom wiary św. katolickiej rzymskiej w kraju panującej czyniącą następności, którzy jedyną tylko religii swojej przez konstytucje 1632¹³¹¹, 1648¹³¹², 1668¹³¹³, 1674¹³¹⁴ mając w obrębach swych okryśloną tolerancją, nad zamiar

¹³¹¹ „Konfederacja generalna”, uchwalona na sejmie konwokacyjnym w 1632 r. (Vol. const., t. 3, vol. 2, s. 152).

¹³¹² „Konfederacja generalna”, uchwalona na sejmie konwokacyjnym 1648 r. (Vol. const., t. 4, vol. 1, s. 127).

¹³¹³ „Konfederacja generalna”, uchwalona na sejmie konwokacyjnym 1668 r. (Vol. const., t. 4, vol. 2, s. 358).

¹³¹⁴ „Konfederacja generalna”, uchwalona na sejmie konwokacyjnym 1674 r. (Vol. leg., t. 5, s. 111-112).

pomienionych praw i pośledniejszych konstytucji annorum 1717¹³¹⁵, 1733¹³¹⁶, 1736¹³¹⁷ nastąpionych, w czasie terażniejszym to przez ukoloryzowane pod cieniem ułożonej moderacyi w swych memoriałach reprezentowane preteksta, a tym samym natężone w żądaniach swych czyniąc maksymy, do tego śmiałością swą pragną się wygórować stopnia, iż [256v] tak religii swych z prawami Kościoła i religii katolickiej rzymskiej w kraju panującej koekwacyją i w prerogatywach wszelakich równość z katolikami przywłaszczać sobie zamyślają.

A jako sprawiedliwość i ustawy narodowe każdemu krajowi rządów są fundamentem, tak ciż dysydenci obojga religii wzięwszy sobie za pretekst ustawy praw koronnych, jakoby religie onychże i prerogatywy honorów dla nich warujące, opacznie jednak przez nich tłumaczone, a stąd sprawiedliwe swoje mieniąc być żądania, w memoriałach swych do najjaśniejszej imperatorowej rosyjskiej¹³¹⁸ oraz przez pisma i skrypta swe pełnym skarg, żalów i jakowychsi opresyi wyrażeniem uformowane, demonstrować ważyli się. Najjaśniejsza imperatorowa rosyjska nie żadnym do pretensyi dysydentów interesowaniem się, lecz jako przychylna ojczyzny naszej przyjaciółka, szczególną względność sprawiedliwości zachowaną widzieć pragnąca, wydaną swą deklaracją listem j.w. [Nikity] Panina pełnomocnego swego ministra wyrażoną, uczynienie sprawiedliwości w skargach dysydentów do umiarkowania stanom R.P. podała, z tym ubezpieczeniem, ażeby żadna z dozwolonych religii w Polsce z przepisanych sobie nie wykaczała granic.

Aby jednak tak delikatna religii materyja, której najmniejsza odmiana całe może wzruszyć corpus, sprawiedliwym determinowana być mogła uważeniem i fundamentalnym zaspokojeniem, przez uczynione województw i ziem konfederacyje do sejmu ekstraordynaryjnego odłożona została. Atoli dysydenci, nie czekając czasu i rezolucyi sejmu ekstraordynaryjnego, gdy generalna stanów R.P. [257] konfederacyja w Radomiu nastąpiła, dysydenci skwapliwym swym usiłowaniem supliki, pisma, skrypta, spiski, konfederacyje in favorem sui ułożone, z granic praw tolerancyją religii ich okryślających przepisanych wykaczające, bez uczynionej i demonstrowanej na uformowane ich pretensyje od katolików repliki, bez której zważenie ich pretensyi następować nie może, in actum konfederacyi generalnej ingrosować starali się.

Aby jednak przez takową skryptów, spisków, konfederacyi ingrosacyją w dalsze czasy ciż dysydenci prawności sobie przyznanej nie tłumaczyli, tak j.w. senatorowie jako i marszałkowie i konsyliarze województw i ziem skonfederowanych stanów R.P., jako gorliwi wiary św. katolickiej rzymskiej i praw onejże obrońcy, per excepta przy podpisach swych solennym objaśnili warunkiem, że ekscypując to wszystko, co by prawom ojczyzstym dawnym i wierze św. katolickiej w kraju panującej było przeciwnego i co by prawa starodawne wiary św. katolickiej panującej naruszać miało salvaque in toto et per omnia fide Romana catholica in Regno dominante, excipiendo quidquid sit eidem

¹³¹⁵ Uchwalony na sejmie 1717 r. „Traktat warszawski”, Artykuł IV (*Vol. leg.*, t. 6, s. 124-125).

¹³¹⁶ „Konfederacya generalna” 1733 r. (*Vol. leg.*, t. 6, s. 286-301).

¹³¹⁷ „Articuli pactorum conventorum” 1736 r. (*Vol. leg.*, t. 6, s. 302).

¹³¹⁸ Katarzyna II cesarzowa Rosji.

nocivum, et ut dissidentes non influant ad statum politicum, quorumvis muniorem, officiorum et dignitatum neque praetendant liberum in Regno nostro exercitium.

Do takowych więc per excepta przy podpisach generalnej konfederacji, jako i w akcesie do tejże konfederacji j.w. ichm. ks. arcybiskupa i biskupów, przykładnych in vinea Christi pasterzów, tak z urzędu pasterstwa, jako i dostojęstwa senatorskiego nastąpionym, uczynionych względem całości praw religii katolickiej warunków przychylając się, oświadczamy się z tym, iż przy prawach wiary św. katolickiej i warunkach in exceptis przy podpisach konfederacji radomskiej i w akcesie do onejże j.w. arcybiskupa i [257v] biskupów uczynionych wiernie obstawać i oneż utrzymywać, ^aquo ad generalitatem.

A zaś ad specialitatem^a, iż jako w województwie naszym żadnych zborów dysydentkich i cerkiew dysunickich nie mamy, ani w osobach, tak stanu szlacheckiego, jako i in plebesticis w miastach i we wsiach, tak królewskich, jako i dziedzicznych żadnego do religii dysydentów i dyzunitów przyłączonego nie widzimy ani znajdujemy, tak i na dalsze czasy, przychylając się do inkorporacji województwa naszego roku 1464 ad corpus Reipublicae uczynionej, przez którą województwo nasze in puro natenczas catholicismo zostając, in sui iuribus, privilegiis, usibus ecclesiasticis et saecularibus illaese konserwowane i zachowane zostało, ad praescriptum praw, eksceptów księstwa mazowieckiego intuitu religii katolickiej praw trwać i przy onychże obstawać mamy, dysydentom wszelakiej religii i odszczepieńcom, apostatom, przeciwne dogmata wierze św. katolickiej naśladowującym żadnego wkroczenia do obywatelstwa, tum ad quaevis munia et officia i religii onychże wprowadzenia, quovis praetextu, nie pozwalając, solum purum catholicismus wiary św. katolickiej rzymskiej szczególnie zachowując i ostrzegając. A jeżeliby terazniejszemu warunkowi naszemu jakowekolwiek przeciwne attentatum następować miało, oświadczamy się z tym, że takowego attentatum, żadnym sposobem i pretekstem akceptować nie możemy i nie chcemy, i solennie przy tym warunku naszym protestujemy się.

A że akta grodzkie bełskie ad praesens wakują, do poblížszego grodu lub ziemstwa tę protestacją per oblatam podaną mieć chcemy.

A że pisma, skrypta i konfederacje dysydentów obojga religii do generalnej konfederacji radomskiej ingrosowane, opaczny praw tłumaczeniem są wyrażone, więc na takowe onychże preteksta i uzurpacje sprawiedliwą repliką z przepisu statutów i praw, nieprawność pretensyi dysydentów demonstrującą, ułożonym projektem przyłączamy i do tej naszej protestacji ingrosujemy [258] [...] [309] i tę protestacją z fundamentami religii świętej katolickiej ingrosowaną do oblaty każdemu obywatelowi niżej podpisanemu podać zezwalamy i tę protestacją rękami własnymi podpisujemy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 24 augusti 1767 a.

[1] Marcin Prek r[egent] z[iemski] b[ełski], [2] Maciej Rozwadowski, [3] Ignacy Mogilnicki, [4] Tomasz Kozubski, [5] Gaspar Świeżawski podst[oli] ho[rodelski] m.p., [6] Jędrzej Mirecki nieumiejący pisać kładzie znak +, [7] Michał Prek m.p., [8] Marcin Hornowski, [9] Walenty Kuciński nieumiejący pisać kładzie znak +, [309v] [10] Franciszek Kruszelnicki nieumiejący pisać kładzie znak +, [11] Franciszek Otta Biestrzykowski wiary katolickiej utrzymający i kochający Boga podpisuję się, [12] ja za wiarą katolicką podpisuję się Józef Sieklucki, [13] J. Telesznicki za wiarą świętą

katolicką podpisuję się, [14] Onufry Mukański m.p., [15] Adam Gibalski ingenuus scribendi cruce[m] porrexit +, [16] circa fidem et religionem podpisuję się Antoni Trzebiewski m.p., [17] Józef Benedykt Leszczyński podsędek ziemski bełski mancipium Mariae, [18] Piotr Zbrożek w[ojski] z[iemski] k[rzemieniecki] m.p., [19] Adam Kadłubski m.p., [20] Franciszek Świeżawski stolnik grabowiecki cum zelo circa fidem et religionem catholicam in Regno dominantem m.p., [21] Andrzej Olszewski komornik graniczny województwa bełskiego circa fidem et religionem catholicam in Regno dominantem m.p., [22] Wojciech Żarliński circa fidem et religionem catholicam in Regno dominantem, [23] Antoni Rogalski circa fidem et religionem catholicam in Regno dominantem, [24] Antoni Czechowski, [25] Tomasz Laskowski, [26] Antoni Święcicki, [27] Piotr Polanowski skarbnik bełski, [28] Jan Polanowski stolnik horodelski, [29] Łukasz Trembiński podczaszy drohicki, [30] Franciszek Lesiecki circa fidem et religionem catholicam in Regno dominantem podpisuję się

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką ^{b-b} słowa dopisane pomiędzy akapitami i na lewym marginesie tą samą ręką ^c w tym miejscu wydawcy pominęli obszerną, liczącą kilkadziesiąt stron argumentację zawierającą liczne argumenty prawne – zasługuje na odrębne opracowanie i wydanie drukiem

5. Informacja o sejmiku przedsejmowym województwa bełskiego – Bełz, 24 sierpnia 1767 r.

Rp. Bibl. PAU i PAN, rkp. 1144, s. 34 – kopia: Kopia listu z Bełza, de 24 augusti 1767.

Obrani posłami j.w. marszałek¹³¹⁹, [Stanisław] Dzierżek chorąży bełski, [Michał] Rulikowski podczaszy bełski, [Jan] Mier starosta tyszowiecki i [Ignacy] Wiśniewski starosta rahodowski. Był konkurentem jm. pan [Józef Benedykt] Leszczyński podsędek bełski, lecz jm. pan starosta pełczyński¹³²⁰ wybornemi słowami wyperswadował. Przed pożegnaniem, przy dokończeniu sejmiku przez j.w. marszałka wniósł to jm. pan podsędek, aby przy punkcie o religii w instrukcyi wyrażonej to było dołożone, aby tylko o tolerancyją dysydentów prawami opisaną j.w. posłowie domagali się. J.w. marszałek nasz oświadczył w tym punkcie partykularne umówienie się i to nie zabierając głosu, a gdy pożegnał, po skończonym u tegoż j.w. marszałka obiedzie dopominał się koniecznie jm. pan podsędek bełski o dołożenie w instrukcyi tego punktu, przybrawszy i innych domagających się. Uczyniliśmy między sobą radę, aby o tym donieść j.w. jm. księciu¹³²¹, pretendentów zbywszy. Tymczasem którzy oświadczyli się i z tym, że gdy nie będzie ten punkt dołożony w instrukcyi, uczynią manifest. Czyli tedy j.w. pan dobrodziej pozwolisz dołożenia tego punktu, lub niech się manifestują, czekamy pańskiej decyzji.

¹³¹⁹ Antoni Głogowski chorąży horodelski.

¹³²⁰ Franciszek Świeżawski starosta pełczyński.

¹³²¹ Karol Stanisław Radziwiłł „Panie Kochanku” marszałek generalny konfederacji radomskiej.

297. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1767 r.

1. *Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1767 r.*

Rp. *AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 241, k. 325-325v – oryginał; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Kasper Dobrzański w dniu 19 września 1767 r. [Sabbatho ante festum Sancti Mathaei Apostoli et Evangelistae proximo a. D. 1767]; przy dacie oblaty dopisek: idque vacante officio castrense Belzense¹³²².*

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, zjechawszy się tu, do Bełza, na miejsce obradom naszym zwykłe, na dzień dzisiejszy, prawem sejmikom deputackimznaczony, pod łaską i zagajeniem j.w. Antoniego z Głogowca Głogowskiego chorążego powiatu horodelskiego i marszałka konfederacji województwa bełskiego, gdy zachowując opis prawa w podwojonej liczbie dobrani w asesorowie, super realem connotationem krysek^a wraz z j.w. marszałkiem przed w. Tomaszem Polanowskim podstolim bełskim^a wykonali przysięgę. Obraliśmy i uprosiliśmy nemine contradicente per verbum placet do funkcji deputackiej j.w. ichm. panów Marcina z Lipego Lipskiego podstolego ziemi buskiej i Michała z Głogowca Głogowskiego cześnika bełskiego, cnotą nieposzlakowaną i sumnienia delikatnością znakomitych. Którzy to j.w. na Trybunał następujący i wkrótce zaczynać się mający Małopolski, czyniąc zadosyć novellae constitutioni przed j.w. marszałkiem konfederacji naszej, w obecności zgromadzonych obywateli województwa naszego przysięgę j.w. deputatom zwyczajną, z przydatkiem in constitutione eadem novella dołożonym wykonali. Po której to szczęśliwie zakończonej nemine contradicente elekcji j.w. [325v] laudum terażniejsze ręką j.w. marszałka konfederacji naszej i j.w. konsyliarzów, i asesorów podług woli prawa podpisane i do akt podane mieć chcemy. Działo się w Bełzie, 14 września roku 1767.

Antoni Głogowski chorąży powiatu horodelskiego, konfederacji marszałek i poseł prześwietnego województwa bełskiego m.p.

Franciszek Świeżawski konsyliarz i asesor województwa bełskiego m.p.

Marcin Lipski podstoli buski, generalnej konfederacji i prześwietnego województwa konsyliarz i asesor

Bartłomiej Wydźga miecznik ziemi buskiej, konsyliarz i asesor prześwietnego województwa bełskiego mancipium Mariae

S[tanisław] D[ominik] Prek asesor województwa bełskiego, konfederacji prześwietnej ziemi buskiej

Józef z Litynia Lityński konsyliarz konfederacji województwa bełskiego m.p.

¹³²² Urząd wakował po dokonaniu cesji przez starostę bełskiego, Franciszka Salezego Potockiego wojewodę kijowskiego na rzecz swojego syna Stanisława Feliksa Potockiego; oczekiwano wówczas na oficjalne objęcie urzędu.

Felicjan Żuliński podstoli lubaczowski, asesor m.p.
W[ojciech] Bełżecki skarbnik grabowiecki, asesor
M[ikołaj] Sokół Żółkiewski cześnik ziemi buskiej m.p.
Paweł Wydzga komornik generalny bełski, regent grodzki grabowiecki, asesor
Kasper Sierakowski asesor m.p.

^{a-a} słowa dopisane na lewym marginesie tą samą ręką, nieco ciemniejszym atramentem

298. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1767 r.

Brak informacji o tym sejmiku.

299. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 26 września 1768 r.

Sejmik zapewne nie doszedł do skutku z powodu ingerencji rosyjskiej i wybuchu konfederacji barskiej.

1. *Uniwersał Stanisława Augusta zwołujący sejmik przedsejmowy województwa bełskiego w Bełzie na dzień 26 września 1768 r. – Warszawa, 12 sierpnia 1768 r.*

Rp. *AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 242, k. 187-187v – oblata, kopia; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Józef Błaziński w dniu 6 września 1768 r. [feria 3 ante festum Nativitatis Beatissimae Virginis Mariae proxima a. D. 1768].*

Druk: AS 1764-1793.

300. Zjazd konfederacki w obozie pod Jarosławcem, 26 sierpnia 1769 r.

1. Informacje o sytuacji w województwie bełskim z 18 czerwca 1769 r.

Rp. *Bibl. Oss., rkp. 566, s. 92-94 – kopia; rękopis pochodzi z archiwum Ewarysta Andrzeja Kuropatnickiego kasztelana bełskiego.*

Wiadomości z Bełskiego de die 18 iunii 1769.

Konfederackie wojska od Lwowa udały się do Bełza, Krystynopola¹³²³ i Sokala¹³²⁴. Na których marszu odgłos j.w. wojewoda kijowski¹³²⁵ z familią całą, z starostą sandomierskim¹³²⁶ u niego będącym i dworem całym z Krystynopola wyjechał. Ludzi nadwornych wysłał przodem, żeby nie byli zabrani, sam różnie drogi obracając, ułokował się w Sielcu¹³²⁷, w dobrach kasztelanostwa podlaskich za Włodzimierzem ku Polesiu. W Krystynopolu u podskarbiego¹³²⁸ konfederaci wziąć mieli 20 tys. złp, także mieć mieli konferencyje z jm. panem Złotnickim, stamtąd komenda ichm. panów Pułaskich poszła do Sokala. Jm. pan [Józef] Bierzyński zaś i [Ignacy Jerzy] Potocki starosta kaniowski koło Krystynopola i Bełza dla uformowania tak konfederacyi pozostali. Pierwsi w Sokalu przez dzień bawili, jednak [83] kontrybucyję jak wielką dać sobie kazali, nie wiadomo. Także wina beczek 2, miodu, piwa i różnych żywności. Konie podkomorzego koronnego¹³²⁹ i kłaczę zabrali. Stamtąd w ziemię chełmską, na Kryłów¹³³⁰ i Hrubieszów¹³³¹ poszli. W Hrubieszowie 3 tys. zł gotowych pieniędzy, a resztę do 400 zł suknam, płótnami wybrali. Z Kryłowa tys. zł wzięli. Wsiom zaś po trakcie będącym nic nie czynili. Z Chełma udali się ku Litwie i traktem brzeskim do Łomaz¹³³² przemaszerowali ichm. panowie Pułascy, gdzie zabrali pułk¹³³³ pana [pułkownika Józefa] Bielaka, który na pół przedzieliwszy, 1200 ludzi poszło do Białej, a druga część do Terespolu i Brześcia. Trzecią zaś część zostawili w Łomazach na konsystencyi, to jest mil 2 od Białej, a mila 1 od Wiszni.

¹³²³ Krystynopol, miasto w pow. bełskim (ob. Червоноград w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina) – za pomoc w identyfikacji tej miejscowości wydawcy dziękują dr. Oleksijowi Winnyczenko.

¹³²⁴ Sokal, miasteczko w pow. bełskim (ob. Сокаль w rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹³²⁵ Franciszek Salezy Potocki wojewoda kijowski.

¹³²⁶ Maksymilian Hilary Ossoliński starosta sandomierski.

¹³²⁷ Sielec, wieś w pow. włodzimierskim na Wołyniu (ob. Селець w rej. włodzimierskim, obw. wołyńskim, Ukraina).

¹³²⁸ Teodor Wessel podskarbi wielki koronny.

¹³²⁹ Kazimierz Poniatowski podkomorzy koronny.

¹³³⁰ Kryłów, miasto w ziemi chełmskiej (ob. wieś w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹³³¹ Hrubieszów, miasto w ziemi chełmskiej (ob. siedziba powiatu w woj. lubelskim).

¹³³² Łomazy, miasto w ziemi brzeskiej (ob. wieś w pow. bialskim, woj. lubelskim).

¹³³³ 4 pułk litewskiej przedniej straży.

Pozostali zaś koło Bełza, po [Józefa] Olszewskiego podkomorzego bełskiego, aby zjechał, przysłali, ale ten z domu wyjachawszy, w bok się udał, jakoż w Bełzie nic się nie stało, albowiem we czwartek, to jest 8 currentis Moskwa najprzód w Krystynopolu komendę Potockiego starosty kaniowskiego napadłszy, pod Ostrowem z większą liczbą sukursujących potkała się i poraziła. Zginionych liczby dobrze jeszcze nie wiemy, rozproszeni szli różnie, jedni swojej komendy szukając, drudzy do komendy j.w. Pułaskich udając się. Moskwa poszła jedna w Chełmskie i po drodze, gdzie napadnie, razi, jako w Ślipczu¹³³⁴ 15 popasających napadłszy, 8 trupem położyła, a 3 w niewolę wzięła. Mówią, że jej większa część idzie i że część znaczna ma iść za panem Bierzyńskim, który spod Bełza 10 currentis stanął pod Zamościem i przez wysłanego od siebie z trębaczem w kilka osób rozmówiwszy się z panem ordynatem¹³³⁵, traktem lubelskim udał się, a to końcem do zabrania obozu, który był pod Krasnymstawem¹³³⁶, ale ten pierwszej jeszcze za ordynansem komisji ruszył się w Lubelskie pod Zemborzyce¹³³⁷. Obóz krasnostawski kilku ordynansami, aby siedł na Ukrainę, dysponowany, dlatego tak długo stał pod Krasnymstawem, że komendy jm. pana Stępkowskiego przyjąć nie chciał. Zrobili spiszek i obrać chcieli marszałka związkowego, dając racyję, że niepłatni słuchać ordynansów nie powinni. Co widząc jm. pan [Adam Tadeusz] Szaniawski uprosił, aby do powrotu jego z Warszawy cierpliwymi byli. Skąd przywiózł ordynans, aby pod komendą jego ruszyli się pod Krzemieniec, jakoż już prawie byli na koniach, gdy odebrali kontrordynans za Lublin.

Ichm. panowie Pułascy po [Józefa] Bąkowskiego podkomorzego chełmskiego 100 koni posłali byli, jednak i tam nie uczyniona konfederacja, jako i w Bełskim, gdzie projektowany był do laski Zamoyski podstoli nurski, z odgłosem że miał być posiłkowany 300 ludźmi od swego imiennika. Moskwa ze dwóch stron pod Zamość przysła i obległa fortecę, miasto zamknięto i nie puszczono. Tylko po kilku dla kupienia żywności, bez broni. Jej. m. pani Wiśniewska starościna rahodowska¹³³⁸ znajdującą się w Krystynopolu podczas potyczki z przestrichu umarła. Wielu przejeżdżających pozabijanych, nie można wiedzieć jeszcze nazwisk, powiadają, że jm. pan Zamoyski zabity, projektowany marszałek w Bełskim. Starosta kaniowski po rozproszeniu swojej dywizji był u kilku obywateli żałąc się, że był zdradzony przez Złotnickiego, który, gdy go upewniał, że Moskalów w mieście nie masz, prosił go na kawę, gdy się starosta ekskuzując drogą, poszedł do kościoła, w pół mszy zaczęła się potyczka na mieście. Wyszedł z kościoła, w tym furtek księża zamknęli i owen zapraszający od niego zniknął, a starosta widząc się w niebezpieczeństwie przez pajuka wojewody kijowskiego¹³³⁹,

¹³³⁴ Wł. Ślipcze, wieś w pow. horodelskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹³³⁵ Jan Jakub Zamoyski starosta lubelski, IX ordynat zamojski.

¹³³⁶ Krasnostaw, miasto w woj. lubelskim (ob. siedziba powiatu, woj. lubelskie).

¹³³⁷ Zemborzyce, dawniej wieś (ob. dzielnica Lublina).

¹³³⁸ Teresa z Miereckich Wiśniewska starościna rahodowska, żona Ignacego Józefa Wiśniewskiego starosty rahodowskiego (Rahodoszcz, wieś królewska, starostwo niegrodowe w pow. pińskim woj. mińskiego).

¹³³⁹ Franciszek Salezy Potocki wojewoda kijowski.

którego na boku postrzegł, salwował się, bo go błotami przeprowadził do Poturzycy¹³⁴⁰. Stamtąd do rodziny żony swojej przebrał się, a stamtąd zaś do Grabowca, gdzie ostatki dywizji jego były, odesłany.

Kończąc te wiadomości odebrałem wiadomość, co donoszę, że Moskwa spod Zamościa ku Lwowu poszła na Łabunie¹³⁴¹. [Major Jan] Drewicz zaś z komendą 2 tys. stanął w Puławach. [...]

2. *Uniwersał Józefa Bierzyńskiego regimentarza generalnego konfederacji barskiej do województwa bełskiego – obóz pod Dzierżkowem, 30 czerwca 1769 r.*

Rp. 1 Bibl. Oss., rkp. 566, s. 166 – kopia: Uniwersał jm. pana Bierzyńskiego do województwa bełskiego; rękopis pochodzi z archiwum Ewarysta Andrzeja Kuropatnickiego kasztelana bełskiego. Inne rękopisy: **Rp. 2** LNNBU, Fond 5, Opis 1, 329, s. 234-235 – kopia.

Józef na Bierzynie Bierzyński podstoli nowogródzki, prześwietnej konfederacji województwa sieradzkiego i wojska koronnego związkowy marszałek, tudzież prześwietnych sprzymierzonych województw, księstw i ziem, i w jedno złączonych generalny regimentarz.

Wiadomo czynię j.o., j.w., w. ichm. panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim i grodzkim, i całemu rycerstwu prześwietnego województwa bełskiego do wiadomości podaję, iż w terażniejszych czasach narodu uciemżonego, gdy nam, sprzymierzonym obywatelom Najwyższy Rządca udziela momentu do pełnienia czynności ojczyźnie potrzebnych i abyśmy nieprzyjaciołom to okazali, że duch przodków naszych w skrytości serca utajony, wzbudza w nas męstwo do ratowania przychylonych wierze św. i wolności narodowej zaszczytów, przez antecesorów dla nas dotychczas krwawo utrzymanych. Więc abyśmy w istocie samej to dzieło ojczyźnie wypełnić nie zaniedbali, imieniem wszystkich braci z nami sprzymierzonych wzywamy was życzliwi ojczyźnie prześwietnego województwa bełskiego obywatele, abyście idąc przykładem braci skonfederowanych, dla miłości wiary św. i wolności krwią przodków naszych nabytej, nie żałując życia, honoru i fortuny, na utrzymanie tych dwóch darów z Opatrzności Najwyższego narodowi naszemu udzielonych czynili sprzymierzenie i postępowali przez ogniwo jednomyślności do konfederacji. Któryn wasz postępek serdeczni obywatele, gdy w prędkim czasie nastąpi, okazuje to całemu narodowi i sprzyjającym patriotom, żeście życzliwi ojczyźnie synowie. Wzbudźcież tedy ducha przodków naszych w skrytości serca waszego utajonego, aby się widocznie pokazał, że to co antecesorowie wasi krwią zapracowali dla swoich potomków, z azardem utrzymujecie, żeby widzieli was ojców czynności, żeście ich przy życiu i tych darach Boskich przez swoje męstwo zachowali.

¹³⁴⁰ Poturzyca, wieś w starostwie sokalskim, woj. bełskim (ob. Потурця в rej. sokalskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹³⁴¹ Łabunie, wieś w pow. grabowieckim (ob. w pow. zamojskim, woj. lubelskim).

Które to moje pobudzenie aby każdego z obywatelów doszło, do akt grodzkich per oblatam podać dysponuję, dla zupełniejszego waloru przy wyciśnieniu pieczęci konfederackiej podpisuję się. Działo się w obozie pod Dzierżkowem, dnia 30 czerwca r. P. 1769.

Józef Bierzyński marszałek województwa sieradzkiego, wojsk koronnych regimentarz generalny województw, księstw i ziem
Tomasz Łoza Dubalski konfederacki i związkowy sekretarz m.p.

Locus sigilli

3. Informacja o oblatie laudum zjazdu konfederackiego województwa bełskiego i akcesu do konfederacji barskiej – w obozie pod Jarosławcem, 26 sierpnia 1769 r.

Rp. Bibl. Oss., rkp. 566, s. 296 – kopia z ekstraktu z grodu grabowieckiego; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Andrzej Czernicki towarzysz spod chorągwi marszałka konfederacji woj. bełskiego w dniu 28 sierpnia 1769 r. [feria 2 post festum Sancti Bartholomaei Apostoli proxima, hoc est die 28 augusti a. D. 1769]; rękopis pochodzi z archiwum Ewarysta Andrzeja Kuropatnickiego kasztelana bełskiego.

Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Grabovecensia personaliter veniens Gen. Andreas Czernicki Ill. Mag. Josephi Miączyński capitanei Losicensis, cohorti loricatae comilitho, nomine eiusdem Ill. et Mag. Josephi Miączyński capitanei Losicensis, marschalci confoederationis inclty palatinatus Belzensis, laudum confoederationis palatinatus eiusdem de actu et data eius die 26 augusti anno praesenti 1769 in castris ad Jarosławiec situatis¹³⁴² idque ad normam confoederationis Barscensis in omnibus punctis conforme, cum ingrossatione instrumenti ac subscriptionis subsecutum ad acticandum officii praesenti porrexit, cuius affectationi officium praesens annuendo, hoc laudum confoederationis palatinatus Belzensis in originali oblatum activavit susceptamque in eodem laudo originali adnotavit, postquam subsecuta susceptae adnotationem idem Gen. offerens hoc in originali laudum oblatum (non relicta copia eiusdem originalis laudi) ad se recepit et de recepto hocce originali laudo officium praesens nomine Ill. Miączyński capitanei Losicensis, mareschalci confoederationis in palatinatus Belzensis quietavit.

¹³⁴² Należy zatem sprostować datę zawiązania konfederacji woj. bełskiego na 26, a nie 28 sierpnia, jak podał W. Konopczyński (*Konfederacja barska*, t. 1, s. 231, przyp. 133), a za nim W. Szczygielski w biogramie J. Miączyńskiego w PSB. Konopczyński błędnie przyjął datę oblaty, zamiast datę samego aktu w obozie pod Jarosławcem.

4. *Uniwiersał Józefa Miączyńskiego starosty łosickiego, marszałka konfederacji województwa bełskiego – obóz pod Zamościem, 30 sierpnia 1769 r.*

Rp. 1 AP Lublin, 10 Ks. gr. grabowieckie 243, s. 164-165 – oblata; w grodzie grabowieckim oblatował Gen. Józef Mikosza w dniu 30 sierpnia 1769 r. [feria 4 post festum Sancti Egidii Abbatis proxima, hoc est die 30 augusti a. D. 1769].

Inne rękopisy: **Rp. 2** Bibl. Oss., rkp. 566, s. 296-298 – kopia z ekstraktu z grodu grabowieckiego; w grodzie grabowieckim oblatowano jak wyżej; rękopis pochodzi z archiwum Ewarysta Andrzeja Kuropatnickiego kasztelana bełskiego.

Józef na Miączyńie hrabia na Połajowie, Sielcu i Siemierzu Miączyński łosicki etc. starosta, rotmistrz znaku pancernego wojsk koronnych, skonfederowanego województwa bełskiego marszałek.

Stroskani o dobro publiczne cnotliwi ojczyzny synowie w rozpacz rozbiegają z czucia powszechnego niepewność pomyślności w nadziejach rozumianej przemocy tak strasznego kraju nieprzyjaciela i otwartego przez obalone zaszczyty najwালniejszej wiary i wolności, życia i fortun naszych łupieczy. Którego postępki przytłumił przez bojaźń i w dobrych obywatelach chęć gorliwą do użycia sposobu dania odporu i wyzucia się z mocy górującej nad nami, wstrzymuje nas własność życia, bezpieczeństwo majątków naszych, które niby chcąc uchronić, mając w sobie ducha mocnego lecz słabością zarażeni prywaty, wolne pod ukaz nieprzyjaciela nachylamy karki. Znudzony ten czas tej u nas używanej wolności, której grubości nie przekona nasza łaskawość, kiedy w własnym naszym kraju nas cierpieć nie może, a my od posłuszeństwa i powolności wszelkiej im nigdy nie odbiegamy. Utracamy najpierwsze dary, które duszą zostają swobód i życia, a nie poruszają nas jeszcze ostatnie gwałtowności. Czekamy pomocy, a sami z siebie nic czynić nie chcemy, życzymy sobie dobrze, pragniemy w skutkach pomyślności oglądać ojczyznę, lecz tylko sercem, i to z męstwa uzbrojonym. Jęczą współobywatele w kraj nieprzyjaciela za obronę wiary i wolności wywiezieni, brząkają drudzy kajdanami w podłogi i wzgardzie zachowani, w lochach i miejscach smrodliwych, za wspaniałość obywatelstwa, inni w własnych domach bici i z życia publicznie wyzuci, skazują nam z siebie przykłady, czego się spodziewać mamy w pożytku łaskawie w kraj przyjętego nieprzyjaciela. Nie miękczą nas te wszystkie do poruszenia się w siłę i moc, tylko skrycie i to ostrożnie czyniemy nad nimi żale i ulitowanie.

A nie powróci całości, ani ubezpieczy naród, jeżeli pomocą Boga, którego poznajemy zawsze Opatrzność, uzbrajać serca nasze nie będziemy, gdy i teraz łaskawie nam Najjaśniejsza [164v] Porta Otomańska sprzyja, wiele słyszymy wzruszonych, krew toczących, a przecie uśpieni w domach naszych dosiadamy, a gdy obudził nas duch czucia powszechnego i zostawił nam otwarte ślady do dzieła publicznego, za którego powodem zgromadziwszy się w sposobie i formie przykładowej konfederacji barskiej broniąc wiary św. katolickiej rzymskiej i wolności narodowej, życia i fortuny azardując, gdy mnie jednomyślność zebranych obywateli prześwietnego województwa bełskiego wybrała do przyjęcia łaski marszałkowskiej skonfederowanego tegoż województwa bełskiego, a nie umykając się od publicznej Bogu i ojczyźnie usługi, przyjąłem ten na siebie słodki ciężar. Który że bez wspólnego przeznaczenia obywateli obejść się nie

może wsparcia, zaczym obwieszczam i obowiązuję, zaklinam na miłość wiary i ojczyzny tych wspańiałych w umyśle, a gorliwych przy wierze obywatelów prześwieitnego województwa bełskiego, z osób świeckich i duchownych złożonego, aby pogłównego subsidii charitativi, tudzież pogłowne żydowskie, hiberny, kwarty, łanowe ad mentem konstytucyi anni 1717, nie mniej czopowe i szelężne ad normam uchwały województwa bełskiego in duplo od daty obwieszczenia niniejszego, na pierwszy poniedziałek po święcie Narodzenia Najświętszej Maryi Panny [11 września] w Grabowcu do rąk i za kwitem jm. pana Andrzeja Czernickiego rotmistrza chorągwi wyprawnej, ode mnie niniejszym pismem umocowanego do odbierania tychże pieniędzy pod surową na nieposłusznych egzekucją, sami dziedzice i posesorowie oddawali.

Względem zaś wypraw od prześwieitnego województwa w uniwersale egzekucyjnym oświadczonych za poprzedzającą referencyją do przeznacznych obywatelów osobnym uniwersałem obwieścić nie omieszkam.

A że toż prześwieitne województwo przy powierzeniu mi laski marszałkowskiej wolność mi dało przybrania sobie współ pomagaczów tego miłego ciężaru, przeto każdą czynność moją okazując prześwieitnemu województwu, uwiadamiam, iż w ichm. panów konsyliarzów i sekretarza, w następującym uniwersale wyrazić mianych, już sobie przybrałem. Regimentarzem zaś wojska prześwieitnego [165] województwa, j.o. ks. jm. Mikołaja Radziwiłła podkomorzycza W.Ks.L. obrałem.

Który to uniwersał aby po grodach był oblatowany województwa bełskiego i kursoryją od grodu do grodu, ekstraktem wyjęty, posyłany był sposobem oblaty, zalecam i upraszam. A dla większej wagi i wiary tenże ręką własną, przy przyciśnieniu pieczęci podpisuję. Dan w obozie pod Zamościem, die 30 augusti 1769 a.

J[ózef] Miączyński s[tarosta] ł[osicki], m[arszałek] w[oiewództwa] beł[skiego] m.p.

Locus sigilli

301. Zjazd w Bełzie, 5 listopada 1770 r.

1. *Laudum zjazdu województwa bełskiego w Bełzie, 5 listopada 1770 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 27, s. 2307-2309 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Mag. Wawrzyniec Ciesielski cześnikowicz grabowiecki w dniu 5 listopada 1770 r. [feria 2 post festum Sanctorum Omnium proxima videlicet die 5 novembris a. D. 1770].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1905-1911.

My dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, tylu uciskami z przepuszczenia Boskiego dotknięci, przeładowanym prowiantem i furażem przez uni-

wersał j.w. Budkiewicza generała na województwo nasze nałożonym obciążeni, dla alewiciacy od tegoż prowiantu i furażu nie inny sposób ratunku wynaleźliśmy, tylko wysłanie legacyi, do której w. jm. pana [Marcina] Wyczółkowskiego regenta ziemskiego bełskiego za ablegata od województwa naszego obranego do j.o. pana Rumiantzow feldmarszałka wojsk rosyjskich¹³⁴³ z przełożeniem przyczyn i żądania in credentialibus legacyi jm. panu ablegatowi obszerniej wyrażonych, o molifikacją tegoż prowiantu dopraszając się. Któremu jm. panu ablegatowi za podjętą w tym jego fatygę, krom obowiązku zupełnej od województwa wdzięczności in expensas vialium kwotę półtora tys. złp wyznaczamy. A że województwo żadnej teraz importancy i kasy pieniężnej nie ma, więc na zapłacenie tejże kwoty tak jm. panu ablegatowi, jako i za pracę destynowanemu i od nas uproszonym jm. panu komisarzowi rezydentowi przy magazynie rosyjskim bawić się mającemu, i inne wynikające w interesie zmolifikowania przeładowanego prowiantu i furażu ekspensa, podatek z dymu po czerwonych zł 2 naznaczamy. Który aby do kancelaryi grodzkiej bełskiej, do rąk jm. pana [Jana Teodora] Chodakowskiego regenta grodzkiego bełskiego lub od niego destynowanego, najdalej niedziel 4, sine quavis renitentia, tak tu przytomni obywatele wypłacić przyrzekamy, jako nieprzytomnych do wypłacenia tegoż podatku obowiązujemy. In casu renitentiae w niewypłaceniu rigor poenae duplicis pensionis et refussionis damnorum, jeżeliby jakowe stąd wynikać miały ^az proveniencyi zapłaty za prowianty i furaże concernens należące, przez jm. pana komisarza rezydenta wytrącono być ma. Który podatek, gdyby przez kogo w czasie wyznaczonym oddany nie był, tedy delatę retentów jm. pan regent ma podać ad acta i jm. panu komisarzowi rezydentowi dla windykowania i odebrania oddać ma. Któremu jm. panu regentowi lub od niego destynowanemu za odbieranie podatku kwitowego po groszu od złotego wypłacane być ma, zupełną wdzięczność tak za te prace, jako czynione fatygi w rozerwaniu i rozsyłaniu paletów podług dyspartymentu i inne atencyje w czasie terażniejszej nieszczęśliwości dla województwa z przyzwoitą rekompensą temuż jm. panu regentowi oświadczając^a, super quovis renitente ekstendowany być ma. Z którego wybranego podatku w. jm. pan Chodakowski regent grodzki bełski za asygnacjami w. podkomorzego bełskiego¹³⁴⁴ na ekspensa wyż wyrażone wypłacać ma.

A gdy jm. pan ablegat z rezolucją dyskretniej umolifikowanego prowiantu i furażu od j.o. ks. Rumiantzow feldmarszałka wojsk rosyjskich powróci, na takowy dyskretnie umolifikowany prowiant i furaż j.w. bełski i buski podkomorzowie z dobranymi dwoma do siebie urzędnikami dyspartyment prowiantu i furażu uczynić mają. Za komisarza rezydenta do magazynu rosyjskiego, dokąd prowiant i furaż dyskretniej zmolifikowany i dyspartymentem ułożony z województwa naszego odwożony będzie, uprosiliśmy i obraliśmy w. jm. pana Macieja Lipskiego wojskiego województwa bełskiego, którego w tym pracę [2308] i fatygi w obowiązkach zupełnej wdzięczności całe województwo oświadczając, in expensas et quamcumque recompensam sumę tys. zł wyznaczamy. A że tak jm. panu ablegatowi dla pędszego wyjazdu, jako i jm. panu wojskiemu bełskiemu in impensas onego województwo kwoty wyznaczonych ad pra-

¹³⁴³ Piotr Aleksandrowicz Rumiancew feldmarszałek wojsk rosyjskich.

¹³⁴⁴ Józef Olszewski podkomorzy bełski.

esens nie wylicza, lecz z podatku ułożonego wypłacenie naznaczyło, więc tymże ichm. in fidei województwa naszego sum onymże wyznaczonych na asekuracją zaciągnąć pozwalamy, które to sumy pro onere długu wojewódzkiego przyjąć asekurujemy się. Jeżeli by ichm. z podatku ułożonego zupełnie te sumy wypłacone nie były, tedy do zapłacenia województwo obliguje się.

Który to jm. pan komisarz, rezydent przy magazynie wojskowym rosyjskim znajdujący się i jeżeli by przy odwożeniu prowiantów i furażów, i odmierzaniu onychże trudności jakowe zachodziły i zapłata za też prowianty i furaże nie według targów i pieniędzmi w kraju kurencyi nie mającemi płacona była, u komendy tegoż magazynu ma moc dopomnieć się i domówić. Któremu in additamentum na fatygę i ekspens rezydencyi przy magazynie bawiącej z proveniencyi płacy za prowianty i furaże zł 3 od sta zł ma sobie tenże jm. pan komisarz odbierać, pozwalamy.

A że od wielu obywateli użalenie zachodzi, że taryfę dymową anni 1744 jedne dobra dymami są przeładowane, na drugie dobra minutim dymy włożone, a osobliwie na królewsczyzny et super bona novarum coloniarum, ac in tariffis ommissa, oraz z opuszczeniem w tej taryfie jurysdykcji duchownych niektórych, gdy jednak całe tryfy dymowej na nowo ułożenie bez rewizyi status bonorum następować nie może, a zaś w królewsczych przez lustracyją kwart status bonorum dostatecznie wyprowadzony, nie mniej dóbr novarum coloniarum et ommissorum w wspomnioną taryfę nie wchodzących przez rewizyję w. [Franciszka Antoniego Prusaka] Bieniewskiego podstolego [grabowieckiego] i [Jakuba] Tarnawieckiego łowczego terazniejszego lubaczowskiego, lustratorów per lauda województwa wyznaczonych situs demonstrowany, więc co do dóbr ziemskich rewizyją i z niej ułożenie dymów do czasu sposobniejszego zasuspendowawszy i też dobra in quantitate dymów w tejże taryfie, a osobliwie ostatniej anni 1764 per parochias ułożonej wyrażonych, aż do rewizyi zachowawszy. Co do samych królewsczych lustracyjami kwart statum bonorum specyfikowanych et ad novas colonias ac bona in tariffis ommissa, i co do jurysdykcji duchownych dymy aby meliorowane, a super ommissa proportionaliter ułożone były, rachując dym jeden, gospodarzów sto, a w miastach domów wjezdnych 2 za jednego gospodarza [2309] i według proporcji osiadłości placów, gruntów i ćwierci też dymy komputując, uznajemy.

A dla ułożenia i meliorowania takowej taryfy dymowej deputujemy w. ichm. panów Feliksa Świeżawskiego sędziego, Józefa Benedykta Leszczyńskiego podsędką ziemskich bełskich z uproszonymi dwoma urzędnikami. Którzy ich sposobem wyżej wyrażonym dymy wyciągną i taryfę dla wszelkich okoliczności województwa potrzebną ułożą, i ad acta per oblatam podadzą, co dexteritati et conscientiae ichm. polecamy. Podług której taryfy przez ichm. wyżej wyrażonych deputowanych ułożonej, dyspartymen prowiantu i furażu dyskretniej umolifikowanego methodo quo supra przez j.w. podkomorzych uczyniony być ma.

A że w. jm. pan podkomorzy bełski całoroczną pracę swoją w dyspartymencie prowiantów i furażów dla komendy sokalskiej, hrubieszowskiej i innych wojska rosyjskiego dość z dyskretną alewiacyją dobrom obywatelskim fatygi i staranności swojej nie żałował, któremu województwo nasze w nieprzestannych obowiązkach zupełnej wdzięczności oświadcza addykcyą, a w dalszy czas aby tejże samej fatygi dla województwa podjął się, tegoż j.w. jm. pana podkomorzego bełskiego uprosiliśmy. A in

casu słabości lub zatrudniających przyczyn na j.w. jm. pana podkomorzego bełskiego, tedy onegoż w tej pracy obligujemy j.w. ichm. pana [Makarego] Kurdwanowskiego podkomorzego buskiego, aby suffragare raczył.

Co my, obywatele, zjachawszy tu do Bełza, in locum consiliorum solitum, tę naszą ustawę podpisujemy. Działo się w Bełzie, dnia 5 listopada 1770 r.

A ponieważ w. jm. pan wojski bełski z przyczyn siebie zatrudniających od tego komisarstwa wyprasza się, więc destynowanie komisarza rezydenta e gremio w. ichm. panów obywatelów j.w. jm. panom podkomorzym z dobranymi w. urzędnikami committimus.

Józef Olszewski podkomorzy bełski, [Makary] Kurdwanowski podkomorzy buski, A[ntoni] Wydzga chorąży buski, S[tanisław Dominik] Prek podsędek ziemi buskiej, Feliks Świeżawski sędzia ziemski bełski, Gaspar Świeżawski podczaszy horodelski, Franciszek Świeżawski cześnik horodelski, Piotr Zbrożek w[ojski] z[iemski] k[rzemieniecki] m.p., Michał Prek w[ojski] mniejszy h[orodelski], Tomasz Polanowski podstoli bełski, Piotr Lubowiecki podst[oli] hor[odelski], M[aciej] Lipski [wojski bełski], Jakub Tarnawiecki łowczy lubaczowski, Remigian Kurdwanowski, Józef Benedykt Leszczyński podsędek ziemi bełskiej m.p., Tadeusz Lipski m.p., Piotr Grzymała.

^{a-a} tekst dopisany na lewym marginesie tą samą ręką, we właściwym miejscu znak #

2. Instrukcja i kredencjał dane posłom z województwa bełskiego do feldmarszałka rosyjskiego Piotra Aleksandrowicza Rumiancewa w Bełzie, 5 listopada 1770 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 27, s. 2311-2313 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Mag. Wawrzyniec Ciesielski cześnikowicz grabowiecki w dniu 5 listopada 1770 r. [feria 2 post festum Sanctorum Omnium proxima a. D. 1770].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1913-1917.

My dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, zostając pod ciężarem tyłu nieprzestannych dolegliwości i przepuszczenia Boskiego, wielą plagami cały naród dotykających oraz i przez częste przechody wojskowe, prowiantów i furażów kilku komendom wojska rosyjskiego, to jest sokalskiej, hrubieszowskiej, krasnostawskiej, już to rok drugi na lokacyi w województwie naszym będącym, tudzież do lwowskiej i brodzkiej komend z województwa naszego przystawienie, nie mniej karystyją znacznego zbóż, a najbardziej żyta nieurodzaju uciśnieni, gdy zamiast jakiegokolwiek folgi, świeże od magazynu wojsk rosyjskich uniwersały wypadły, pierwszy zalecający nam obranie i przysłanie komisarza do Połonnego¹³⁴⁵, dla traktowania względem przystawienia prowiantów i furażów, że w krótkości wyrażonego czasu oraz i przyczyny odgłosów i rozruchów powietrza morowego obywatele województwa naszego dla obrania komisarza zjechać się nie mogli, w naleganej przez przysłanego jm. pana porucznika wojska rosyjskiego od magazynu do oblaty po grodach tego uniwersału impozycyi jm.

¹³⁴⁵ Połonne, miasto w woj. wołyńskim (ob. Полонне w rej. połońskim, obw. chmielnickim, Ukraina).

pan [Jakub] Tarnawiecki łowczy lubaczowski nie będąc od województwa obranym komisarzem dla kapitulowania tychże prowiantów i furażów do Połonnego zjachawszy, w negocjacyjną umowę z magazynem moskiewskim, bez remonstracji o stanie i szczupłości całego województwa naszego wiadomości i uczynionej informacji, gdyż taryfa miast i wsiów quantitatem liczby w sobie zawiera, qualitatem zaś w jakich te miasta i wsie są w szczupłych osadach nie specyfikuje, wdawać ważył się i na tak znaczną przeładowaną porcją prowiantu i furażu zezwolił. Którego jm. pana Tarnawieckiego actus jako privatim, bez żadnej sobie od województwa mocy uczynione, żadną miarą akceptowane być nie mogą.

A j.w. Budkiewicz generał przez wydany uniwersał partyją mąki, korcy królewskich 30 tys., krup korcy 1500, siana pudów 100 tys. wyznaczający na województwo nasze z odwiezieniem do Połonnego nałożył, którego prowiantu i furażu w takowej wielości, gdyby najsurowsze egzekucyje, wycisnąć nie potrafiłyby, tudzież pod takową wielość prowiantów i furażu, gdyby na trzecią część zredukowanego, podwód dla odwiezienia województwo nasze dostarczyć nie mogłoby, tym bardziej mąk in natura mielonych, nie mając dostarczających młynów, które przy terażniejszych posuchach postawały, że i potrzebność żywności obywatelskiej zupełnej suficyjency mieć nie może. Siana zaś w przeciągu tak odległej drogi do Połonnego o mil 40, drugim o mil 50, gdyby jakowa część wieziona była, to by podwoły siano wiozące na żywność koni swoich wystawowali.

Więc w takowych okolicznościach i obciążeniu województwa naszego nie inny ratunek i sposób wynajdujemy, tylko rekurs czyniąc do łaskawej i sprawiedliwej względności [2312] j.o. hrabi Rumiancow feldmarszałka wojsk rosyjskich ufność pokładając, że wspaniały umysł tegoż j.o. ks. jm. w przyzwoitej nas zechce konserwować sprawiedliwości, przez łaskawą molifikacyją zmniejszenia prowiantów i furażów województwo nasze nadzbytecznie obciążających, a z rekognicyją wysokiego poważenia dystyngwowanej godności tegoż j.o. ks. jm. i remonstrowania prośby i sprawiedliwego żądania województwa naszego, z zupełną do traktowania i umowy mocą za ablegata od województwa naszego w. jm. pana [Marcina] Wyczółkowskiego regenta ziemi bełskiej uprosiliśmy i wyznaczyl.

Który to w. jm. pan ablegat ma się dopraszać imieniem całego województwa, przełożwszy przyczyny wyżej wyrażone, aby prowiant i furaż nadzbytecznie województwo obciążający był umniejszony i przynajmniej go choć na trzecią część zredukowano, na miejsce mąk żytnich żyto in natura przez molifikacyją umiarkowane, w magazynach odbierane było, miejsce zwiezienia prowiantu i furażu umolifikowanego do Buska lub do Brodów dla województwa naszego wyznaczone było. Też zboże na prowiant odbierane miarą korca królewskiego, strychem mierząc i nie tłocząc, aby mierzone sprawiedliwie było. Zapłata za te prowianty i furaże pieniędzmi w kraju kurencyją mającemi, targów sprawiedliwych za kwitami, w przytomności destynowanego do magazynu od województwa naszego rezydenta, nieodwłocznie następowała i podwoły tenże prowiant i furaż umolifikowany przywożący, aby nużone dalszą drogą nie były. ^aMiejsca zaś, które zapowietrzone znajdowałyby się, aby tym samym od prowiantu i furażu uwolnione były, a województwo, za miejsca zapowietrzone aby pociągane nie było^a. Odwiezienie zaś tych przez względną sprawiedliwość j.o. ks. jm. prowiantów i furażów umolifikowanych i umniejszonych z przyczyn dotkniętego kraju województwa naszego kłeską

powietrza, znaczną częścią grasującego, aby przynajmniej do przyszłych Trzech Króli odłożone było.

Które to *credentiales* legacyi, gdy wszyscy obywatele dla zarażonych miejsc powietrzem zjechać się nie mogli, my tu, przytomni obywatele, luboli z wielkim niebezpieczeństwem z przyczyny bliskości miejsc zapowietrzonych zjechawszy się, te *credentiales* rękami własnymi podpisujemy, do łaskawego przyjęcia j.o. ks. jm. przez tegoż jm. pana *ablegata* naszego przesyłając. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, dnia 5 listopada r. 1770.

Józef Olszewski podkomorzy bełski m.p., M[akary] Kurdwanowski podkomorzy buski, Antoni Wydźga chorąży buski, Feliks Świeżawski sędzia ziemski bełski *mancipium* *Mariae*, Tomasz Polanowski podstoli bełski, Piotr Lubowiecki podstoli horodelski, M[aciej Aleksander] Lipski w[ojski] b[ełski], [2313] Jakub Tarnawiecki łowczy lubaczowski m.p., Remigiusz Kurdwanowski, Józef Benedykt Leszczyński podsędek ziemski bełski, Piotr Grzymała łowczy h[orodelski], Tadeusz Lipski m.p., S[tanisław] D[ominik] Prek podsędek ziemski buski, Gaspar Świeżawski podczaszy horodelski m.p., Piotr Zbrozek wojski ziemski krzemieniecki m.p., Franciszek Świeżawski cześnik horodelski m.p., Michał Prek w[ojski] mniejszy h[orodelski] m.p.

^{a-a} słowa dopisane na dole tekstu tą samą ręką

302. Zjazd w Modryńcu, 12 grudnia 1770 r.

1. *Laudum województwa bełskiego w sprawie umowy względem dostawy prowiantów do magazynu rosyjskiego, w Modryńcu, 12 grudnia 1770 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 27, s. 2402 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Mag. Jakub Tarnawiecki łowczy lubaczowski w dniu 18 grudnia 1770 r. [feria 3 ante festum Sancti Thomae Apostoli proxima a. D. 1770].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1919-1921.

My niżej podpisani urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, gdy nałożeniem prowiantu mąki żytniej korcy 30 tys., krup 1500, siana pudów 100 tys. na województwo nasze do magazynu połońskiego rosyjskiego przystawić nakazanego obciążeni będąc i sposobności tak wielkiej partii dostarczyć nie mogąc, folgi i umniejszenia żądając, tak memoryjałem do najjaśniejszego Majestatu przesłanym, jako i wysłaną do j.o. ks. [Piotra Aleksandrowicza] Rumiancowa feldmarszałka legacyja z kongresu województwa naszego, na którym względem nałożonego tak ciężkiego prowiantu i furażu, *actus j.m.* pana [Jakuba] Tarnawieckiego łowczego lubaczowskiego w magazynie rosyjskim podpisany, za nieakceptowany był deklarowany, gdy jednak żadnej ulgi, umniejszenia

tegoż prowiantu i furażu nadziei nie widzimy, i owszem, przez zesłaną egzekucyjną rosyjską do uczynienia dyspartymentu tegoż prowiantu, furażu i wydania paletów przymuszeni zostaliśmy.

W takowym więc razie dobra nasze egzekucyjom nie podlegając, z zacnie sławnym starozakonnym Troimem Gieckiem liwrantem magazynu rosyjskiego, prowiant na nas obywatelów niektórych z nim kontraktujących do magazynu tegoż przystawić deklarującym, przez spisana umowę ugodziliśmy się i do wypełnienia i uskutkowania w przystawieniu prowiantu i furażu, i podług kontraktu z tymże liwrantem determinowania z zupełną mocą wysyłamy w. Jakuba Tarnawieckiego łowczego lubaczowskiego, komisarza rezydenta do tegoż magazynu¹³⁴⁶.

Który za przystawieniem przez tegoż liwranta do magazynu rosyjskiego prowiantu i furażów, jakową przyobieczoną płacę z magazynu tenże liwrant odbierze, dopłacenie onemuż podług kontraktu z tymże liwrantem zawartego, z pieniędzy, które teraz niektórzy obywatele, każdy za swoje dobra, złożyli, ma uczynić i uspokoić, i kwity na każdego dobra osobno z komisji magazynowej otrzymać z zupełnie oddanego prowiantu i furażu dyspartymentem na każdego dobra przypadającego. A jeżeliby jakowa część temuż liwrantowi z magazynu monetą nie według kurencyi krajowej idącą, płacona była, tedy deces jakowy na takowej monecie pokazałby się, jm. pan komisarz rezydent ma zważyć i co sprawiedliwego pokaże się decesu na takowej monecie, ma temuż liwrantowi bonifikować. Kwity zaś od komisji magazynowej na każdego obywatela dobra distinctim otrzymane, powróciwszy w Bełskie, tenże jm. komisarz rezydent ma każdemu pooddawać.

Fatygę tegoż w. Tarnawieckiego łowczego lubaczowskiego rekompensując pensją kongresem województwa przy wysłaniu legacyi do j.o. ks. Rumiancewa dla komisarza rezydenta wyznaczoną, takową samą dla w. Tarnawieckiego łowczego lubaczowskiego wyznaczamy i sumę tys. zł z podatku dwóchset czerwonych zł ułożonego przy odbieraniu pieniędzy za prowianty i furaże ma sobie odebrać, a z resztującej kwoty, którą by wybrał względem dwóchset czerwonych zł, kalkulacją województwu uczynić ma.

Który instrument jm. panu Tarnawieckiemu komisarzowi rezydentowi dany, rękami własnymi podpisujemy. Datum w Modryńcu, die 12 decembris 1770 a.

M[akary] Kurdwanowski p[odkomorzy] b[uski], Feliks Świeżawski s[ędzia] z[iemski] b[ełski] mancipium Mariae, Antoni Wydzga ch[oraży] b[uski], Jan Michał z Poradowa Rulikowski podczaszy bełski m.p., Józef Benedykt Leszczyński podsedek ziemski bełski, [2403] Gaspar Świeżawski podczaszy horodelski m.p., Maciej Świeżawski s[ędzic] ziem[ski] beł[ski]

¹³⁴⁶ Zobowiązanie Tarnawieckiego w sprawie odebrania pieniędzy od obywateli województwa za rejestrami, płacenie jak najlepszej ceny w magazynie – pod datą, w Bełzie, 16 grudnia 1770 r. (CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 27, nr 828).

303. Zjazd w Bełzie, 10 września 1771 r.

1. *Laudum zjazdu województwa bełskiego w Bełzie, 10 września 1771 r.*

Rp. *Bibl. Oss., rkp. 570, k. 108v-109v – kopia: Akt kongresu województwa bełskiego; rękopis pochodzi z archiwum Ewarysta Andrzeja Kuropatnickiego kasztelana bełskiego.*

My dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, tyle uciskami i nie-szczęściami z dopuszczenia Boskiego dotknięci, przeładowanym prowiantem i furazem przez uniwersał ks. jm. Andrzeja Szczербатова brygadiera wojsk rosyjskich do województwa naszego, aby każdy chłop, rolnik po korcu mąki i garcu krup dawał, na województwo nasze obciążeni nałożonym, jako to i w roku przeszłym przez dostawienie prowiantu 30 tys. korcy mąki i 1500 korcy krup nieźnośnie będąc obciążone, z wielką trudnością do magazynu wojska rosyjskiego gotować musiało¹³⁴⁷, teraz tym bardziej przy publicznej tegoż województwa karysty i nieurodzaju w tymże województwie praktykowanych, dla ewikcyi od tegoż prowiantu i furazu, nie inny sposób ratunku wynaleźliśmy legacyi, do którego w. jm. pana Skóreckiego skarbnika inowrocławskiego¹³⁴⁸ za delegata od tegoż województwa naszego obranego do tegoż ks. jm. Szczербатова wojska rosyjskiego z przełożeniem przyczyny żądań in credentialibus legato jm. panu ablegatowi obszerniej wyrażonych, o molifikacyją tegoż prowiantu dopraszając się.

Któremu jm. panu delegatowi za podjęte w tym jego, okrom obowiązku zupełnej od województw wdzięczności, in expensas wielu [109] pensyją tys. zł wyznaczamy. Z którą kwotą, jako instantanee w. jm. pan łowczy lubaczowski¹³⁴⁹, przeszły komisarz województwa naszego, do rąk tegoż wypłacił, tak salwę onemuż wypłacającemu do potrącenia co by w przyszłej kalkulacyi inter expensas zostawujemy i niniejszym laudum odstrzegamy. W przyszłe zaś czasy dla różnych wymyślających okoliczności, gdyż tego jakowa potrzeba wyciągać będzie, za komisarza województwa w. pana Jana Gintowta Dziewiałtowskiego miecz[nika] lu[baczowskiego] i Antoniego Skóreckiego skarbnika obraliśmy i uprosiliśmy.

Których najpierwej w. jm. pana Skóreckiego skarbnika inowrocławskiego, aby na dzień 21 do Janowa zjechać raczył i podług danej od województwa naszego przez j.w. jm. pana Józefa Olszewskiego p[odkomorzego] bełskiego jm. podpisany instalacyi, tak względem ekswiolacyi od nieźnośnie założonego prowiantu, jako i w innych żądaniach województwa u tegoż jm. ks. Szczербатова wojska rosyjskiego, czyni i upraszać raczył o wzgląd molifikacyj w przełożeniu wszystkich okoliczności i karysty znacz-

¹³⁴⁷ Zob. uniwersał gen. Andrieja Nikołajewicza Szczербатова brygadiera wojsk rosyjskich do województwa bełskiego w sprawie zaopatrzenia do magazynu – wrzesień 1771 r. (Bibl. Oss., rkp. 570, k. 108-108v – kopia; rękopis pochodzi z archiwum Ewarysta Andrzeja Kuropatnickiego kasztelana bełskiego.

¹³⁴⁸ Rzekomy skarbnik inowrocławski, urząd ten piastował wówczas Kajetan Umiński.

¹³⁴⁹ Jakub Tarnawiecki łowczy lubaczowski.

nych nieurodzajów w tym tu województwie praktykujących się. Po której odprawionej legacyi relacyją jak najdostateczniejszą, województwu uczynić obligujemy.

W innych zaś interesach i okolicznościach województwa zwyż rzeczonych w. ichm. panów komisarzy przez nas teraz obranych niniejszym laudum obowiązujemy, aby wszelką referencyją do j.w. pana podkomorzego województwa naszego¹³⁵⁰ bełskiego, jako jedynie od nas na to uproszonego, aby amore boni publici integritatem województwa naszego protegere raczył. Któremu, jako za dawne chwalebne odebrane czynności, nieśmiertelnej województwo nasze zapisuje obowiązki, tak i w przyszłe czasy o też same dopraszamy się, lub in casu zatrudniających przyczyn na j.w. jm. pana podkomorzego, tedy onegoż w tej pracy obligujemy j.w. jm. pana, aby infragari raczył, nie konkludując nic prywatnie pomienieni czy ichm. panowie komisarze teraz przez nas obrani sub nullitate gestorum onych, gdyby co ultra mentem praesentis laudi co uczynić mieli, et sine referentiis do j.w. pana postąpili. Którym to w. komisarzom za fatygę w przyszlórocznych pracy, prócz należytej wdzięczności, którą województwo na zawsze zapisuje, po tys. złp każdemu naznaczamy. Które exteram województwo z podatku wynaleźć się mającego wypłacone być mają.

Ponieważ zaś tak per laudo województwa naszego, jako i innemi obowiązkami na siebie donowił w. jm. pan Jakub Tarnawiecki łowczy lubaczowski i Franciszek Straszewski v[icesregent] g[rodzki] b[ełski], przeszli województwa naszego komisarze do uczynienia kalkulacyi powziętych na skupienie prowiantu do magazynów rosyjskich, jako to mąki korcy 30 tys., krup korcy 1500 i siana pudów 100 tys., pieniędzy i nieodwłocznie czynienia komu by przynależało, restytucyją z pozostałej kwoty pieniędzy są obowiązani. Do których wysłuchania kalkulacyi przystąpić żądaliśmy. Ponieważ zaś w. jm. pan Jakub Tarnawiecki łowczy lubaczowski z osoby swojej niegotowości w registrach kalkulacyi percept rosyjskich z rządź od obywatelów województwa na interes wyż rzeczony wybranych i ekspens erogowanych, tudzież produkowania kwitów do dóbr, z których płacony prowiant, regulujących się, wnosi et intersticio do wygotowania doskonałego pomienionych registrów i kwitów doprasza się. W. Franciszek Straszewski v[icesregent] g[rodzki] b[ełski] wszelką uczynić kalkulacyi gotowość oświadcza [109v], przeto dla zupełnego przygotowania w żądaniu wniesionemu dowód dając, dzień 20 miesiąca terażniejszego septembra w roku terażniejszym 1771 przypadający i miejsce tu w Bełzie oznaczamy. A do wysłuchania zwyż rzeczonych w. ichm. panów przeszłych województwa naszego komisarzów kalkulacyi w. ichm. panów Antoniego Gintowt Dziewałtowskiego stolnika bełskiego i Leona Wydźgę pisarza z[iemskiego] buskiego, concivis nostris uprosiliśmy. Którzy to ichm. panowie delegaci na czas i miesiąc zwyż rzeczony zjechawszy, kalkulacyi tak z wybranych percept pieniędzy na prowiant zwyż rzeczony u w. ichm. panów Tarnawieckiego łowczego lubaczowskiego i Straszewskiego v[icesregenta] g[rodzkiego] b[ełskiego] pozostałych, województwu naszemu importowanych, oraz i ekspens na skupienie prowiantów praevia porrectione et conscriptione regestrorum cum adnotatione wszelkich sum pieniężnych, oraz i podatku z dymów na ekspens województwa potrzebny, w przeszłym laudum ustanowionego, nic nie opuszczając, tak jak obloquit laudum roku przeszłego stanowione

¹³⁵⁰ Józef Olszewski podkomorzy bełski.

opiewa, wysłuchają. A po wysłuchanej kalkulacy i opisaniu jak najdostateczniejszym, do uwiadomienia województwa w tym czasie zjazdu oraz zaprzysiężoną rzetelności pomienionej kalkulacy tak powyższy ekspens podadzą i opiszą. Po której uczynionej kalkulacy, tak dla uwiadomienia obywatelów, jako i przywrócenia resztującej kwoty, która by się z kalkulacy pokazywała, obrania j.w. oznaczy pomienionych zaś wyż ichm. panów komisarzy, tak do uczynienia rzetelnej kalkulacy, jako i restytucyi pozostałych pieniędzy sub bona fide, honore et conscientia niniejszym laudum obowiązujemy.

Które to laudum my niżej wyrażeni podpisami rąk własnych stwierdzamy. Działo się w Bełzie, in loco consultationum solito, die 10 septembra miesiąca 1771.

Józef Olszewski p[odkomorzy] b[ełski], m.k.p.b., Czesław Siekierzyński stolnik horodelski, Feliks Świeżawski sędzia z[iemski] b[ełski], Antoni Dziewiałtowski Gintowt, J[ózef] Radecki podczaszy grabowiecki, Felicjan Żuliński podczaszy lubaczowski, Maciej Lipski wojski b[ełski], Leon Wydźga pisarz z[iemski] buski, Jakub Tarnawiecki łowczy lubaczowski, Onufry Kamodziński wojski lubaczowski, Ignacy Prus Szumańczewski pod[stoli] pod[olski], Walerian Wydźga sędzic ziemski b[ełski], Tadeusz Lipski, Ignacy Iwanicki, Michał Jerzy Mieszkowski

304. Zjazd w Bełzie, 21 października 1771 r.

1. *Laudum zjazdu województwa b[ełskiego] w Bełzie, 21 października 1771 r.*

Rp. 1 CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 28, s. 809-812 – oryginał; w grodzie b[ełskim] oblatował Gen. Tomasz Zakaszewski w dniu 21 października 1771 r. [feria 2 post festum Sancti Lucae Apostoli et Evangelistae proxima, videlicet die 21 octobris a. D. 1771].

Inne rękopisy: **Rp. 2** Bibl. Oss., rkp. 570, k. 109v-110v – kopia; rękopis pochodzi z archiwum Ewarysta Andrzeja Kuropatnickiego kasztelana b[ełskiego].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1923-1929.

Gdy na województwo nasze b[ełskie] z wielkim obciążeniem w czasie karystii terażniejszej uniwersałem j.o. ks. [Andrieja Nikołajewicza] Szczerbatowa generała i prezesa magazynu rosyjskiego¹³⁵¹ prowiant mąki czetwiertni 18 tys., krup 1125 czetwiertni nałożono i termin przystawienia tych prowiantów do dnia 15 ianuarii podług greckiego kalendarza w roku przyszłym do magazynów satanowskiego i stanisławowskiego wyznaczono, więc unikając egzekucyi wojska rosyjskiego, in casu na wyznaczony termin prowiantów nieprzystawienia, tymże uniwersałem obostrzonej, tegoż prowiantu dyspartymentowanie podług taryfy anni 1770 w moc oddajemy j.w. [Józefowi] Olszewskiemu podkomorzemu b[ełskiemu].

¹³⁵¹ Oryginał datowany 23 września starego stylu 1771 (CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 28, nr 302).

Który j.w. podkomorzy bełski ^az dobranymi dwoma urzędnikami^a dyspartymen- tegoż prowiantu podług tejsze taryfy anni 1770 ma uczynić i podług tegoż dysparty- mentu palety rozpisać, i ten dyspartymen do oblaty, a palety do kancelaryi bełskiej ma odesłać. Po które palety każdy obywatel do kancelaryi bełskiej ma sobie przysłać.

A że czetwertnia rosyjska na korce królewskie nie jest uniwersałem tymże zredu- kowana, a jm. pan [Antoni] Skórecki rezydent komisarz województwa naszego donosi nam, że w każdą czetwertnią garcy królewskich wchodzi 56, więc według proporcji tejsze miary ma j.w. podkomorzy bełski rozdyspartymenować.

A dla rezydentcy przy magazynach, to jest satanowskim w. jm. pana Jana Gintowta Dziewiałowskiego miecznika lubaczowskiego, a stanisławowskim w. jm. pana Anto- niego Skóreckiego skarbnika inowr[ocławskiego], rezydentów komisarzów destynu- jemy. Którzy to w. ichm. komisarze, każdy w wyznaczonym dla siebie magazynie, aż ad diem 15 ianuarii podług greckiego kalendarza bawić mają i w tychże magazynach wymiarów sprawiedliwych atentować, o sprawiedliwą zapłatę dla j.w. obywatelów wo- jewództwa naszego, czyli in natura [810] prowiant odwożącym, czyli przez liwrancyją dostawiającym, u magazynów domówić się i aby nieodwłoczna każdemu obywatelowi prowiant odwożącemu lub przez liwrancyją dostawiającemu satysfakcja z magazynów następowała, domówić się mają i kwity otrzymywać osobne dla każdego.

Którym to ichm. panom komisarzom rezydentom względem fatygi i ekspens onychże, które przy magazynach ponosić będą, dla obydwóch ichm. do eksdywizyi po gr miedzianych polskich 8 od czetwertni rosyjskiej do wybierania wyznacza się i krom tego zł tys., przeszłym kongresem województwa naszego naznaczone, ^adla obydwóch^a wypłacić oznaczamy.

Ponieważ prowiant wyż wyrażony przez połowę do satanowskiego, a drugą połowę do stanisławowskiego magazynów uniwersałem j.o. ks. Szczerbatowa przystawić wy- znaczony, przeto dostawienie prowiantu takowe ma następować, to jest do magazynu satanowskiego obywatele ziemi bełskiej i powiatu grabowieckiego i horodelski, a do magazynu stanisławowskiego ziemia lubaczowska i buska, etiam i niektóre dobra oby- watelów ziemi bełskiej proporcjonalnie ad coaequationem magazynu satanowskiego, jeżeliby połowa prowiantu do tegoż magazynu nie dostarczała, aplikując, przystawić mają.

A że niektórzy obywatele, tak dla karystyi krajowej i odległości miejsca, niespo- sobność w przystawieniu prowiantu do magazynów wnoszą, więc którzy j.w. obywatele zechcą, wolne z liwrantami względem zastąpienia prowiantu w magazynach kontrak- towanie pro libitu każdego pozwala się. Którzy zaś obywatele in natura prowiant do magazynów odwieźć zechcą, wolne każdemu (nie przyłączając się do żadnej liwrancyi) prowiantu do magazynu odwiezienie, lub przez destynowanych od siebie zboża do magazynu w bliskości zakupienie i za dobra swoje przystawienie, ostrzega się.

A ponieważ w województwie [811] naszym na kilku lokacyjach, jako to w Toma- szowie¹³⁵², Rawie¹³⁵³, Steniatynie¹³⁵⁴ stojące komendy wojska rosyjskiego prowianty

¹³⁵² Tomaszów, miasto w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁵³ Rawa, miasto w pow. bełskim (ob. Рава-Руська w rej. żółkiewskim, obw. lwowskim, Ukraina).

¹³⁵⁴ Steniatyn, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

i furaze za swemi paletami po dobrach województwa naszego arbitrarie wybierają, więc względem molifikacyi takowych agrawacyi rekurs czyniemy do j.w. [Michała Nikitycza] Kreczetnikowa generała, do którego z remonstracją tej krzywdy naszej uprosiliśmy w. jm. pana [Piotra M.] Głogowskiego chorążego chełmińskiego, aby raczył tenże j.w. Kreczetnikow generał tym komendom w województwie bełskim lokacją teraz mającym zalecić, aby arbitrarie paletów swych nie wydawali, lecz o potrzebę furazów i prowiantów do j.w. Olszewskiego podkomorzego bełskiego referowali się, a j.w. podkomorzy bełski dyspartymenta dla komend wojska rosyjskiego, które w województwie bełskim stoją i stać będą, wydawać ma.

A dla przełożenia agrawacyi prowiantem do magazynów nakazanym województwo nasze uciskającej i zmolifikowania onejże za posła do najjaśniejszego K.J.M. uprosiliśmy w. jm. pana Leona Wydźgę pisarza ziemskiego buskiego, dla którego (krom obowiązków wdzięczności) sumę 2 tys. złp naznaczamy i do zapłacenia obowiązane województwo będzie, ^aktórego kolegę posła j.w. podkomorzy wyznaczy^a.

Dla których j.w. posłów credentials z instrukcją wydać committimus j.w. podkomorzemu bełskiemu oraz i instrukcją dla w. chorążego chełmińskiego in desiderii województwa naszego tenże podkomorzy wydać ma.

A ponieważ w. ichm. panowie [Jakub] Tarnawiecki i [Franciszek Ksawery] Straszewski, przeszli komisarze dla uczynienia i okazania dostateczniejszych regestrów tak przed w. jm. panem [Antonim] Gintowtem [Dziwiałtowskim] stolnikiem bełskim i Leonem Wydźgą pisarzem ziemskim buskim, delegowanymi kongresem przeszłym komisarzami, ^az uczynionej kalkulacyi^a i na terminie terażniejszym jm. pan Tarnawiecki nie stawiał się, przeto dla finalnego [812] względem uczynienia kalkulacyi z percept pieniędzy na prowiant wybranych przez w. Tarnawieckiego i Straszewskiego rozsądzenia potestate iudiciaria w. jm. pana Antoniego Wydźgę chorążego buskiego, Antoniego Gintowta Dziwiałtowskiego stolnika bełskiego, Felicjana Żulińskiego podczaszego lubaczowskiego, Stanisława Preka podsędką ziemskiego buskiego, Leona Wydźgę pisarza ziemskiego buskiego, [Macieja] Lipskiego wojskiego bełskiego za komisarzów wyznaczamy. Którzy j.w. komisarze, dummodo quinque adsint, względem uczynienia tej kalkulacyi finalnie rozsądzą, zjechawszy tu, do Bełza, pro die 9 decembris w roku terażniejszym 1771, salva in casu non completi iudicii limitatione przez zjechałych komisarzów. Na który termin ciż w. Tarnawiecki i Straszewski stawić się mają, sub succubitione et poena peculatus ad mentem legis extendenda.

Który kongres my obywatele rękami własnymi podpisujemy. Działo się w Bełzie, dnia 21 octobris 1771 a.

Józef Olszewski pod[komorzy] beł[ski], Feliks Świeżawski s[ędzia] z[iemski] bełski, Antoni Wydźga chorąży buski, Antoni Gintowt Dziwiałtowski st[olnik] bełski, Felicjan Żuliński podczaszy lubaczowski, Józef Benedykt Leszczyński podsędek ziemi bełskiej, Maciej Lipski wojski bełski m.p., Leon Wydźga pisarz ziemski buski mancipium Mariae, Piotr A[leksander] Głogowski chorąży chełmiński, K[azimierz] Wysocki

s[tarosta] u[lhowiecki], pułkownik¹³⁵⁵, W[alerian] Wydźga m.p., Ignacy Prus Szumań-
czewski p[odstoli] p[odolski], T[adeusz] Lipski m.p., J. Jeżewski m.r. d. b. s.k. m.p.

^{a-a} słowa nadpisane nad wierszem tą samą ręką

2. Informacja o złożeniu manifestu w sprawie recesu od konfederacji przez Józefa
Międzyńskiego starostę łosickiego, marszałka konfederacji województwa bełskiego
w liście do Jerzego Augusta Mniszcha marszałka nadwornego koronnego – b.m.,
16 lutego 1772 r.

Rp. Bibl. Czart., rkp. 3868, s. 83 – oryginał.

[...] Przeszły marszałek bełski jadąc za granicę miał uczynić po drodze manifest od
recesu swego i udać się do generalności. Wątpię, aby go tam przyjęli, ponieważ póź-
niejszy miał wyniść uniwersał od generalności, że nie pretendują, aby do nich przy-
jeżdżali, tylko żeby po grodach akcesa czynili. [...]

305. Zjazd w Bełzie, 19 maja 1772 r.

1. *Laudum zjazdu województwa bełskiego w Bełzie, 19 maja 1772 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 29, nr 658 – egzemplarz obecnie mocno zniszczony i nieudostępniany.
Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1931-1933.

My dygnitarze, urzędnicy i obywatele województwa bełskiego, zjechawszy się na dzień
dzisiejszy tu, do Bełza, za poprzedzającą deklaracją od j.o. ks. [Andrieja Nikołaj-
wicza] Szczerbatowa generała majora wojsk rosyjskich, dnia 18 stycznia roku teraź-
niejszego 1772 z Jaz do województwa naszego wydaną, względem rozsądzenia sprawy
między województwami bełskim i w. Jakubem Tarnawieckim łowczym lubaczowskim
i Franciszkiem Ksawerym Straszewskim wiceregentem grodzkim bełskim, przeszłymi
komisarzami a starozakonnym Giedzkim Fraimem liwrantem magazynów rosyjskich
o powrocie wymuszonej nad kontrakt wojewódzki z tymże Giedzkim liwrantem za-
warty za prowianty zapłaty, jako też i za nadmiar należącej upraszamy e gremio nostro
do atentowania tego interesu w. jm. pana Jana Gintowta Dziewiałtowskiego miecznika
lubaczowskiego, któremu do pomocy jm. pana Michała Wierzbickiego subdelegata
grodzkiego bełskiego za plenipotentą delegujemy, aby amore boni publici, na dzień
24 miesiąca czerwca roku teraźniejszego 1772 do miasta Janowa zjachawszy, interes

¹³⁵⁵ Za pomoc w identyfikacji tej postaci wydawcy dziękują prof. Wiesławowi Bondyrze.

z pomienionym Giedzkim liwrantem do finalnego rozsądzenia się i uskutkowania przywieść i dopilnować starali się.

Którym to ichm. in expensas viales i za fatygę, to jest w. Gintowtowi miecznikowi lubaczowskiemu tysiąc złp, z dawniejszą pensyją laudami przeszłemi oznaczoną, tudzież jm. panu Michałowi Wierzbickiemu subdelegatowi grodzkiemu bełskiemu 500 złp, oprócz zupełnej województwa wdzięczności, naznaczamy.

Na który termin w. Jakub Tarnawiecki łowczy lubaczowski, tu nieprzytomny, i Franciszek Ksawery Straszewski wiceregent grodzki bełski, teraz znajdujący się, przeszli województwa naszego komisarze, do stawienia się deklaracją j.o. ks. [Andrieja Nikolajewicza] Szczербatowa generała majora wojsk rosyjskich, obwieszczeni zjechać mają. A jeżeliby z jakowych przyczyn w. Tarnawiecki łowczy lubaczowski nie stawiał się, tedy aby w. Krzysztofa Tarnawieckiego wojskiego [1933] grabowieckiego, syna swego, jako pieniądze prowiantowe za plenipotencją sobie specjaliter zeznaną wybierającego, dawszy mu jak najzupełniejszą informacją, na tenże czas i miejsce zesłał.

A że niektórzy w. dziedzice i posesorowie oprócz kolei, prowiant do komendy tomaszowskiej, jako to z dóbr Szlatyna¹³⁵⁶, Liwczu¹³⁵⁷, Gródka¹³⁵⁸, Typina¹³⁵⁹, Rzeczycy¹³⁶⁰, Hubinka¹³⁶¹, Woli Gródeckiej¹³⁶², Pienian¹³⁶³, Żernik¹³⁶⁴, Ratyczowa¹³⁶⁵, Żulic¹³⁶⁶, Posadowa¹³⁶⁷, Nabroża¹³⁶⁸ i Tuczap¹³⁶⁹ dawali, przeto upraszamy j.w. Olszewskiego podkomorzego bełskiego, aby w czasie i kolei na też wsie przypadającej bonifikować raczył. Działo się w Bełzie, dnia 19 miesiąca maja r. P. 1772.

J[ózef] Olszewski podkomorzy bełski, Antoni Wydźga chorąży buski, Maciej Lipski wojski bełski, Felicjan Żuliński podczaszy lubaczowski, Wojciech Strzeziński cześnik grabowiecki

¹³⁵⁶ Szlatyn, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁵⁷ Liwczu, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁵⁸ Gródek, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁵⁹ Typin, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁶⁰ Rzeczycu, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁶¹ Hubinek (Hubin), wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁶² Wola Gródecka, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁶³ Pieniany, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁶⁴ Żerniki, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁶⁵ Ratyczów, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁶⁶ Żulice, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁶⁷ Posadow, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁶⁸ Nabroź, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. tomaszowskim, woj. lubelskim).

¹³⁶⁹ Tuczap, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

306. Zjazd z uniwersału Józefa Olszewskiego podkomorzego bełskiego w Bełzie, 10 sierpnia 1772 r.

1. *Laudum zjazdu województwa bełskiego w Bełzie, 10 sierpnia 1772 r.*

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 29, s. 831-833 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Norbert Starzyński cześnik chełmiński w dniu 11 sierpnia 1772 r. [feria 3 in crastino festi Sancti Laurentii Levitae et Martyris 1772].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1935-1940.

My rady, dygnitarze i urzędnicy prześwieatnego województwa bełskiego, ziemi i powiatów do niego należących, po wejściu w kraj nasz wojsk austriackich cesarskich, za obwieszczeniem listownym przez j.w. jm. pana Józefa Olszewskiego podkomorzego województwa naszego bełskiego, na dzień dzisiejszy tu, do Bełza, zgromadzeni.

A najprzód, widząc publiczną potrzebę przez zgłoszenie się od komend wojsk austriackich, tu, w województwie naszym konsystencyją mających, przewidowania wojsk pomienionych i opatrzenia magazynów alimentami, chcąc mieć zachowany porządek i aby jedni obywatele większych krzywd od drugich nie ponosili, ponieważ j.w. jm. pan Olszewski podkomorzy województwa naszego bełskiego po tylu pracach publicznych ku pożytkowi dobra powszechnego i wszystkich obywatelów wykonanych, któremu nieśmiertelna wdzięczność i dziękczynienie od wszystkich współobywatelów województwa naszego należy się i tę wszyscy w sercach naszych zapisujemy, dla ulżenia pracom onegoż i jak najdosłateczniejszego ocalenia całego województwa, uprosiliśmy i e gremio nostri w. ichm. panów Józefa Benedykta Leszczyńskiego podsędku ziemskiego bełskiego i Leona Wydzgę pisarza ziemskiego buskiego delegowaliśmy.

Którzy to w. delegowani z mocy prawa i niniejszego laudum destynowani i uproszeni, wejrawszy w potrzeby wojsk pomienionych austriackich, przewidowania tak prowiantami, jako i furażami, dyspartymment generalny z całego województwa proporcjonalnie podług taryfy prześwieatnego województwa bełskiego w roku 1770 uformowanej, spiszą i uregulują, i w każdym czasie, gdy tego potrzeba będzie wyciągać jakowa, wydanie paletów od tychże przez siebie lub wyznaczone osoby nastąpić ma i cokolwiek do należytego pro bono publico porządku względem prowiantów i furażów przez te wojska potrzebujących należeć może, wszelką moc traktowania i umówienia się z j.w. generałami, i onych komendami, tymże w. delegowanym dajemy, należytą za podjęte prace i fadygi w sercach naszych obywatelskich zapisując wdzięczność.

Żeby zaś nikt z prywatnych osób nad pomienionych w. delegowanych nie ważył się paktować lub innych sposobów na agarawacyją współobywatelów prześwieatnego województwa bełskiego używać nie ważył się, niniejszem laudum warujemy i ostrzegamy, a to sub poenis de convulsoribus legum sancitis, personalibus et crumenalibus, tum refusione damnorum parti iniuriatae in triplo compensandorum, in foro terrestri sive castrensi praesentis palatinatus vindicandorum.

A zatem wszelkie libertacje od wspólnego wszystkich współobywatelów ciężaru zasłaniać nikogo nie mają, ale wszyscy równością proporcjonalną dóbr swoich pomienionym potrzebom publicznym dogadzać i one znosić obowiązujemy się.

Że zaś przy terażniejszym [832] nowo wkroczeniu wojsk austriackich, na potrzebę swoją suplementu od województwa naszego pretendujących, zachodzą od wojsk rosyjskich nieznośne ciężary przez wymaganie podwód z województwa tegoż aż za granicę, to jest na Wołoszczyznę, które województwo zaledwie wystarczyć nie może potrzebom i przechodom wojsk austriackich, na lokacjach zostających, przeto dla uregulowania komend, które i jakowe w województwie naszym zostawać mają, jako i zaslonienie od impetycyi wojsk rosyjskich w dawaniu podwód i innych agramacyi w województwie przez toż wojsko rosyjskie praktykowanych, dopraszania się do j.o. jm. pana Jędrzeja grafa Hadika feldmarszałka wojsk austriackich uprosiliśmy e gremio nostri i obraliśmy w. ichm. panów Felicjana Żulińskiego podczaszego lubaczowskiego i Pawła Gębarzewskiego sędziego grodzkiego buskiego za delegatów.

Którzy to w. delegaci imieniem całego województwa naszego należytą uczyniwszy rekognicyją, jako najwyższą moc mającemu komendy j.o. jm. panu feldmarszałkowi wojsk austriackich cesarskich, o łaskawe względy i zaslonienie województwa naszego w tak ciężkich agramacyjach zostającego i abyśmy od wojsk rosyjskich impetycyi dawania podwód, prowiantowania i furażowania onymże wolnemi, tak teraz, jako i na dalszy czas zostali.

Dopraszać się będą oraz i o wyznaczenie, które komendy wojsk austriackich cesarskich in corpore województwa naszego zostawać będą i którym by też województwo w suficencyi wystarczyć mogło, a od komend w innych województwach i ziemiach zostających od przewidowania i furażowania onychże aby wolne było, tudzież dyspozycyje wszelkie ku potrzebom tegoż wojska w województwie tylko naszym stojącego, aby od województwa lub delegowanych przez województwo nasze do tego osób należały, a przeto żadne paletowanie od komend i oficerów aby nie wychodziło, tegoż j.o. jm. pana feldmarszałka, aby innym komendom zalecić raczył wczesne zgłoszenie się do województwa, dopraszać się będą. Którym to w. delegowanym instrukcyją z podpisem j.w. jm. pana podkomorzego województwa naszego bełskiego wydać upraszamy.

Publiczna potrzeba województwa naszego wyciąga względem wybranych z województwa naszego percept czopowego i szelężnego, aby ciż w. ichm. wybierający, przy których jako mających in antecessum kasę województwa naszego zaległe pieniądze za podatek czopowego i szelężnego pozostały, przeto niniejszym laudum obowiązujemy tychże ichm., ażeby na przyszło przypadającym kongresie kalkulacyją [833] dostateczną uczynili i concernens podatków wybranych ad aerarium województwa komportowali, mocą laudi praesentis obowiązujemy.

Które to laudum rękami własnymi podpisujemy. Działo się w Bełzie, in conventu Ordinis Praedicatorum, die 10 augusti 1772 a.

Interes zaś województwa naszego względem przywrócenia wybranych pieniędzy przez ichm. panów Jakuba Tarnawieckiego i Ksawerego Straszewskiego, jako przez ichm. ex mente laudi w roku przeszłym delegowanych, osądzony, a dotąd nie zakończony zostaje, przeto zakończenie onego w limitach zostające niniejszym laudum pozwalamy i wszelką moc dajemy.

Parochię Stanińską¹³⁷⁰, jako w zubożałym stanie zostającą, od wszelkiego paletowania uwalniamy.

Nienadgodzoną szkodę w dobrach j.w. jm. pana podkomorzego województwa naszego bełskiego przez ustawiczne komendy wojska rosyjskiego egzekucyjami trapiące chcąc w jakiegokolwiek częstotwie mieć ulżenia, dobra tegoż, wieś Modrynice¹³⁷¹ nazywając się, od wszelkiego paletowania w przyszłe czasy wolne mieć chcemy i ostrzegamy mocą niniejszego laudum die ut supra et anno.

Józef Olszewski podkomorzy bełski, Antoni Wydźga chorąży buski, Świętosław Russanowski stolnik grabowiecki, Felician Żuliński podczaszy lubaczowski m.p., Stanisław Dominik Prek podsędek ziemski buski, Maciej Lipski wojski bełski m.p., Leo Wydźga notarius terrestris Buscensis mancipium Mariae, Felicianus Rostkowski cap[itaneus] kop[ajgrodensis], Piotr Micowski, I[gnacy] Prus Szumańczewski p[odstoli] p[odolski] m.p., Paulus Gembarzewski iudex castrensis Buscensis, Walenty Zakaszewski regent ziemski buski, Michael Georgius Mieszkowski p.d. mancipium Mariae

2. Instrukcja dana posłom ze zjazdu województwa bełskiego do paktowania z feldmarszałkiem austriackim Andreasem hr. Hadikiem w Bełzie, 10 sierpnia 1772 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 29, s. 838 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Norbert Starzyński częstnik chełmiński w dniu 11 sierpnia 1772 r. [feria 3 in crastino festi Sancti Laurentii Levitae et Martyris 1772].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1941.

Instructio ad Ill. Mag. dominum Andream comitem Hadik, supremum exercitus serenissimae sacrae caesareae apostolicae maiestatis generalem, per inclytum palatinum Belzensem Mag. Feliciano Żuliński pocillatori Lubaczowiensi et Paulo Gębarzewski iudici castrensi Buscensi data per Ill. Mag. [Josephum] Olszewski succamerarium Belzensem subscripta die 10 augusti 1772 anno.

Imo. Magnifici suprascripti delegati debito honoris cultu prosequuntur erga Ill. Mag. dominum supremum exercitus Austriaci generalem, nomine inclyti palatinatus Belzensis praemissaque exposcent.

Ut palatinatus Belzensis ad usque per multis afflictionibus oppressus ab exercitu Rossiae nunc ab iniusta praetensione eiusdem tam ad praesens, quam in post liberetur. Et ut exercitus serenissimae sacrae caesareae maiestatis Austriacus in palatinatu Belzensi locatus, quantus eius esset numerus notificetur palatinatui Belzensi, respectu quorum moderaminis exposcendi et tractandi praemissi Mag. delegati habent potestatem iuxta tenorem desideriorum oretenus proponendorum.

¹³⁷⁰ Stanin, wieś w ziemi łukowskiej woj. lubelskiego (ob. siedziba gminy w pow. łukowskim, woj. lubelskim).

¹³⁷¹ Wł. Modrynec, wieś w pow. bełskim (ob. w pow. hrubieszowskim, woj. lubelskim).

3. Punkta do instrukcji dane posłom do feldmarszałka austriackiego Andreasa hr. Hadika wysłanym z Bełża, 10 sierpnia 1772 r.

Rp. CDIAUL, Fond 1, Opis 2, 29, s. 835-837 – oryginał; w grodzie bełskim oblatował Gen. Norbert Starzyński w dniu 11 sierpnia 1772 r. [feria 3 in crastino festi Sancti Laurentii Levitae et Martyris 1772].

Bibl. Oss., rkp. 15964, s. 1943.

Desideria prześwietnego województwa bełskiego, stosując się do laudum tegoż województwa sub data die 10 augusti 1772 anno, względem tak obrania ichm. komisarzów wojewódzkich, jako też i posłów do j.w. jm. pana Andrzeja hr. Hadika feldmarszałka wojsk najjaśniejszego cesarza jm. chrześcijańskiego¹³⁷² w Polsce znajdujących się, tymże w. ichm. posłom podpisane.

1mo. Województwo bełskie po kilku tysiącach wziętych podwód przez wojsko rosyjskie doprasza się, aby teraz pretendowane przez toż wojsko rosyjskie od województwa nie brało podwód do tysiąca pięciuset kilkanaście za granice, ^az przyczyny grasującego powietrza^a, ile i tak znaczną ma szkodę, tak w dobytku i w wozach.

2do. Aby był wzgląd j.w. jm. pana feldmarszałka na stan województwa, żeby podług proporcji tegoż stanu proporcjonalna część wojska na konsystencyją wyznaczona była. Oddzielając potrzebę dla przechodzących innych komend.

3tio. Aby komendy do województwa wchodzące pierwszej przez kurierów uwiadamiały komisarzów wojewódzkich o proporcji prowiantu i jak na długi czas, i w którym miejscu konsystencyja.

4to. Aby komendy wojskowe na furaże i potrzeby swoje sami paletów nie dawali, ale od komisarzów wojewódzkich brali. [836]

5to. Aby między komendantami wojsk i komisarzami województwa przed furażowaniem o prowiant żądany była ugoda miary, wagi i ceny rzeczy.

6to. Wojsko jego cesarskiej mości, czyli gotowemi pieniędzmi prowiant płacić ma, o co się województwo doprasza, czyli kwity na się, w których ma być wyrażona liczba miary, wagi i ceny.

7mo. Ażeby województwo od innych wojsk prowiant, podwody, stojki wymagających wolne było, a dla ubezpieczenia od komend, załogi aby były pozwolone.

8vo. Aby wojsko jego cesarskiej mości stojek na poczty wozowych i stróżów ze wsiów nie wymagało.

9no. Komenda stojąca na konsystencyi, gdyby za ordynansem wychodzić miała, aby zbywający prowiant i furaż za wiadomością komisarzów pod rejestrem, liczbą, wagą i miarą były zostawione.

10mo. Powiat grabowiecki, jako do województwa bełskiego należy, tak do fortecy zamojskiej w ziemi chełmskiej leżącej, aby nie był pociągany.

¹³⁷² Józef II Habsburg cesarz.

11mo. Libertacyje w województwie na prowiant aby nikomu nie były dawane.

12mo. Do prowiantu aby bydła ze wsiów nie były brane, ale z miast mających commoditatem karmienia. [837]

13. Aby prowiant nie był z województwa bełskiego wymagany dla komend stojących w innych województwach.

Józef Olszewski podkomorzy bełski

^{a-a} słowa dopisane na prawym marginesie tą samą ręką

Aneks 1

Instrukcja dana posłom do Augusta II z sejmiku województwa bełskiego z limity w obozie pospolitego ruszenia – pod Dąbrowicą, 18 sierpnia 1702 r.

Rp. LNMMB, Fond 130-728/09/219, k. 31 – oryginał. Tekst odnaleziono już po złamaniu tomu dzięki pomocy dr. Oleksija Winnyczenki. Został opublikowany w Aneksie 1 na końcu tego tomu.

Instrukcja w. ichm. panom Józefowi z Potoka Potockiemu bełskiemu, ropczyckiemu etc. staroście, chorągwi ziemi buskiej i Janowi Kuropatnickiemu kasztelanowi bieckiemu powiatu grabowieckiego rotmistrzom, posłom od województwa bełskiego do najjaśniejszego K.J.M. polskiego p.n.m. dana dnia 18 miesiąca sierpnia r. P. 1702 z obozu pod Dąbrowicą.

Znając z dawna idące po sobie wieki i nie tylko loquax fama, ale też same wiekopomne polskiemu, i owszem, całemu światu nie dopiero zalecili archiwa, jako R.P. Polska przeciwko panom swoim nienaganną zwykła zawsze ferri wiernością, ochotą i szczerą miłością.

Nie chce tego reducere in novam memoriam województwo bełskie, bo jako debito zelo erga principes suos certować ma zawsze in obligatione, tenże individue dotąd w sobie konserwując vigor zleca ichm. panom posłom e medio sui uproszonym, aby przy wyrażeniu należytej wierności donieśli imieniem województwa Majestatowi J.K.M. p.n.m., przyznawszy ojcowską jego przeciwko ojczyźnie miłość, żywą do obronienia jej i zaszczytu aplikacją, iż cokolwiek do obrony dostojęstwa antiquo flore swobód, praw i wolności ojczystych należeć może, niezbronnym krwie i życia własnego wylaniem zaszczycać pospieszyło. Upewniając iż illibato zelo prementibus ojczyznę malis oraz i osobie J.K.M. assistere jest gotowe. Reliquum dexteritas ichm. panów posłów supplebit.

Aleksander na Tuczapach Łaszcz kasztelan i pułkownik województwa bełskiego

*Reaktywowany sejmik
województwa bełskiego
w Dubience, w 1792 r.*

Wstęp

Po zajęciu przez Austrię większości województwa bełskiego wraz z Bełzem w ramach I rozbioru, w okresie Rady Nieustającej nie działał sejmik bełski, nie wybierano też posłów na sejmy z tego terenu; nie było ich również na Sejmie Wielkim.

Sejmik ziemi chełmskiej, jako najbliższej i powiązanej szeregiem interesów z dawnym województwem bełskim, zgłaszał w 1778 i 1780 r. postulaty, aby miasteczka i wsie pozostałe z dawnego województwa przy Rzeczypospolitej przyłączono do jurysdykcji grodu chełmskiego, z zachowaniem prawa do wybierania dwóch deputatów¹. Nieco później poszerzono ten pomysł również o odtworzenie reprezentacji sejmowej bełskiej. W 1782 r. sejmik chełmski polecił swoim posłom na sejm, aby podjęli starania w tym zakresie:

Województwo bełskie, że w częściach, to jest dwóch miasteczkach i 38 wsiach w Polsce pozostało, aby reprezentacja tegoż przez senatorów oraz urzędników, posłów i deputatów, sądów ziemskich i urzędów grodzkich, na podobieństwo województwa czernihowskiego,

¹ Zob. instrukcje ziemi chełmskiej dla posłów w 1778 i 1780 r. (Bibl. Kórń., rkp. 11189, vol. 3, k. 84 oraz AP Lublin, Ks. gr. chełmskie 87, k. 62v) – za pomoc i udostępnienie szeregu wypisów dotyczących projektów reaktywacji sejmiku województwa bełskiego wydawcy dziękują w tym miejscu prof. Witoldowi Filipczakowi.

utrzymana była lub w niereprezentacji do województwa ruskiego i ziemi chełmskiej aby też województwo przyłączone zostało, domówią się j.w. posłowie².

W 1784 r. sprawą zainteresowano się również w Lublinie, gdzie w instrukcji danej posłom sejmowym zapisano: „Ponieważ przez ostatnią demarkację część województwa bełskiego, wsi kilkadziesiąt pozostało w R.P., a wątpliwość zachodzi, w których by jurysdykcjach ta część obywatelów odpowiedzieć miała, upraszać będą j.w. posłowie Najjaśniejszego p.n.m. i stanów sejmujących R.P. o pozwolenie kreowania grodu dla tej części województwa bełskiego w mieście Dubience i tamże obierania posłów i deputatów”³. W Chełmie również ponowiono postulat w 1784 r.:

Część znaczna województwa bełskiego circa corpus Reipublicae pozostała, ażeby ad normam pozwolonej dawniej województwu czernihowskiemu, a świeżo na sejmie roku 1776 województwu inowrocławskiemu, pozyskać mogła reprezentację in publico i w mieście Chełmie, tak jak województwo czernihowskie we Włodzimierzu, po ustanowieniu jurysdykcji sądowych, sejmiki wszelkie electionis posłów na sejmy, na Trybunały oraz kandydatów na urzędy per electionum idące odprawiać mogła, o to wspólnie z inszemi j.w. posłowie nasi do Majestatu i R.P. prośby⁴.

Nieustające od lat propozycje podjął sejmik chełmski również w 1790 r.⁵

Nieco inny pomysł dla resztek województwa bełskiego mieli obradujący na sejmiku przedsejmowym województwa czernihowskiego w 1788 r.:

Gdy od zabranego województwa bełskiego części powiatów pozostały się, miasta i wsie, jako Czerniawka, Stężarzycza [Stężarzyce], Zabłocie, Dubienka, Kładniów, Starosi[e]le, Berezowicze, Uchańka, Strzelce, Wojsławice, Putnowice, Czucniów [Czuczniów lub Cucniów], Poromów, M[o]rozowicze, Woli[ca], Wołczek, Młyniska, Michale, Krzeczów, a miejsca pewnego dla zjazdu na sądy i sejmiki wyznaczonego nie mają. Przeto j.w. posłowie dopomną się, aby miejsce Włodzimierz oznaczone być mogło lub też Czerniawka dla tychże obywatelów województwa bełskiego i powiatu horodelskiego, gdzie by podług innych województw obrady swoje i sejmiki odprawować mogli, i tychże samych obywatelów interesa rozsądzenie swoje miały sąd ziemski i urząd grodzki wł[odzimierski] jako najprzyległejsze tymże obywatelom województwa bełskiego i powiatu horodelskiego wyznaczone były⁶.

² Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku ziemi chełmskiej 19 sierpnia 1782 r. (AP Lublin, Ks. gr. chełmskie 91, k. 82).

³ Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku województwa lubelskiego 16 sierpnia 1784 r. (AP Lublin, Ks. gr. lubelskie 478, k. 897v).

⁴ Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku ziemi chełmskiej 16 sierpnia 1784 r. (AP Lublin, Ks. gr. chełmskie 95a, k. 422v).

⁵ W. Szczygieski, *Referendum trzeciomałowe*, Łódź 1994, s. 228.

⁶ Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku województwa czernihowskiego 18 sierpnia 1788 r. (Bibl. Czart., rkp. 912, s. 18-19).

Pozytywny finał tych wytrwałych działań udało się osiągnąć dopiero pod koniec obrad Sejmu Wielkiego. Sejmiki województwa bełskiego, w ramach szczątkowego terytorium, obejmującego miasto królewskie Dubienkę oraz około 30 osad (zamieszkanego przez zaledwie kilkunastu ziemian), reaktywowano na mocy konstytucji sejmowej z 2 listopada 1791 r. „Rozkład województw, ziem i powiatów z oznaczeniem miast, a w nich miejsc konstytucyjnych dla sejmików w prowincjach koronnych i W.Ks.L.”. W kwestii województwa bełskiego postanowiono tam:

Województwo bełskie w obrębie tym, jak się znajduje, wraz z ziemią i powiatami do niego należącymi, obierać będzie posłów na sejm dwóch, a wszystkim sejmikom tego województwa, z wyborem jednego deputata na Trybunał, naznacza się miasto Dubienka w kościele farnym. Z przyczyny zaś szczupłości tego województwa, obywatele w ziemi chełmskiej lub w województwie wołyńskim dziedziczne tylko posesyje mający, które przez ekstrakty z księgi ziemiańskiej wyjęte, na tychże sejmikach dowodzić mają, nie tylko do sejmikowania w tymże województwie bełskim prawo mieć będą, ale też do wszelkich urzędów i funkcji przypuszczają się, a nawzajem obywatele szlachta mający dziedziczną posesyją aktualną w obrębie województwa bełskiego i w księdze ziemiańskiej znajdującą się, do funkcji i urzędów w ziemi chełmskiej i województwie wołyńskim prawo mieć będą⁷.

Faktycznie sejmik bełski zebrał się jedynie dwukrotnie w 1792 r., przed sejmem grodzieńskim w 1793 r. już się jednak nie odbył. Poniżej Wydawcy, dzięki wskazówkom i pomocy dr. Jerzego Ternesa, prof. Witolda Filipczaka oraz dr. Grzegorza Głabisza, zebrali i opublikowali odnalezione dotąd źródła ilustrujące to krótkie funkcjonowanie wskrzeszonego sejmiku bełskiego, stanowiącego dopełnienie zasadniczego korpusu źródeł z lat 1572-1772.

⁷ *Vol. leg.*, t. 9, s. 330.

Вступ

Після опанування Австрією більшої частини Белзького воєводства разом з Белзом в рамках I поділу, в період Постійної Ради белзький сеймик не діяв, не обирали також послів на сейми з цього регіону; не було їх так само на Великому Сеймі.

Сеймик Холмської землі, як найближчої та пов'язаної рядом інтересів з колишнім Белзьким воєводством, виголошував в 1778 і 1780 рр. постулати, щоб містечка й села, що залишились від колишнього воєводства у складі Речі Посполитої, включено під юрисдикцію Холмського ґроду, зі збереженням права обирати двох депутатів⁸. Дещо пізніше поширено цей намір також на відновлення белзького сеймового представництва. В 1782 р. холмський сеймик доручив своїм послам на сейм, щоб доклали зусиль у цій справі:

Белзьке воєводство, що частково, тобто у двох містечках і 38 селах в Польщі залишилось, щоб його ж репрезентація у сенаторах та урядниках, послах і депутатах, земських судах і ґродських урядах, на подобу Чернігівського воєводства, збережена була або щоб в нерепрезентації до Руського воєводства і Холмської землі те ж воєводство прилучене було, домовляться [нехай] ясновельможні послы⁹.

В 1784 р. справою зацікавились також на сеймику в Любліні, де в наданій сеймовим послам інструкції записали: „Оскільки внаслідок останньої демаркації частина Белзького воєводства, кількадесят сіл залишилось в Речі Посполитій, а викликає

⁸ Див. інструкції Холмської землі для послів в 1778 і 1780 рр. (Bibl. Kórn., гкр. 11189, vol. 3, k. 84 та AP Lublin, Ks. gr. chełmskie 87, k. 62v) – за допомоги і доступ до низки виписів, що стосуються проектів відновлення сеймика Белзького воєводства, видавці висловлюють тут подяку проф. Вітольдowi Філіпчакові.

⁹ Інструкція дана послам на сейм з сеймика Холмської землі 19 серпня 1782 р. (AP Lublin, Ks. gr. chełmskie 91, k. 82).

сумнів в яких би юрисдикціях та частина обивателів мала відповідати, будуть ясновельможні послы просити Найяснішого нашого милостивого пана та сеймуючі стани Речі Посполитої про дозвіл на створення гроду для цієї частини Белзького воєводства в місті Дубенка і там же обрання послів і депутатів”¹⁰. В Холмі також поновлено постулат в 1784 р.:

Значна частина Белзького воєводства при тілі Республіки залишилась, щоб згідно постанови, давніше дозволеної Чернігівському воєводству, а недавно на сеймі 1776 року Іновроцлавському воєводству, отримати могла репрезентацію публічно і в місті Холм, так, як Чернігівське воєводство у Володимирі, після встановлення судових юрисдикцій, усілякі сеймики обрання послів на сейми, на Трибунали та кандидатів, які на уряди шляхом елекції йдуть, проводити могла, про це спільно з іншими [послами] ясновельможні наші послы [мають подати] прохання до Маєстату та Речі Посполитої¹¹.

Неустанні віддавна пропозиції поновив холмський сеймик також в 1790 р.¹²

Дещо інший погляд щодо решток Белзького воєводства мали учасники передсеймового сеймика Чернігівського воєводства в 1788 р.:

Коли від забраного Белзького воєводства частини повітів залишилися, міста і села, як Чернявка, Стенжариця [Стенжаричі], Заболоття, Дубенка, Кладне, Староселе, Березовичі, Уханька, Стрільці, Войславичі, Путновичі, Чуцнів [Чучнів або Цуцнів], Поромів, Морозовичі, Волиця, Вольчек, Млинище, Михале, Кречів, а певного місця для з'їзду на суди і сеймики не мають визначеного. Тому ясновельможні послы нагадаються, щоб місто Володимир призначене бути могло або також Чернявка для тих же обивателів Белзького воєводства і Городельського повіту, де б згідно інших воєводств свої наради і сеймики могли проводити, і [щоб] справи тих же самих обивателів своє розсудження мали Володимирський земський суд і гродський уряд як найприлеглиші тим же обивателям Белзького воєводства і Городельського повіту призначені були¹³.

Позитивний фінал цих наполегливих заходів вдалося досягнути щойно під кінець засідань Великого Сейму. Сеймики Белзького воєводства в межах залишкової території, що охоплювала королівське місто Дубенка та близько 30 поселень (заселених заледве кільканадцятьма зем'ями), відновлено на підставі сеймової конституції від 2 листопада 1791 р. „Розклад воєводств, земель і повітів з визначенням міст, а в них конституційних місць для сеймиків у провінціях коронних і Великого князівства Литовського”. Стосовно Белзького воєводства там ухвалено:

¹⁰ Інструкція дана послам на сейм з сеймика Люблінського воєводства 16 серпня 1784 р. (AP Lublin, Ks. gr. lubelskie 478, k. 897v).

¹¹ Інструкція дана послам на сейм з сеймика Холмської землі 16 серпня 1784 р. (AP Lublin, Ks. gr. chełmskie 95a, k. 422v).

¹² W. Szczygielski, *Referendum trzeciomajowe*, Łódź 1994, s. 228.

¹³ Інструкція дана послам на сейм з сеймика Чернігівського воєводства 18 серпня 1788 р. (Bibl. Czart., rkp. 912, s. 18–19).

Белзьке воєводство у тому обшарі, як знаходиться, разом з землею і повітами, приналежними до нього, обирати буде двох послів на сейм, а усім сеймикам цього воєводства, з обранням одного депутата на Трибунал, призначається місто Дубенка в парафіяльному костелі. З причини ж дрібності цього воєводства обивателі, що тільки в Холмській землі або у Волинському воєводстві мають дідичні посесії, які на тих же сеймиках доводити мають екстрактами, вийнятими із зем'янської книги, не лише до сеймикування в тому ж Белзькому воєводстві право мати будуть, але також до усіляких урядів і функцій допускаються, а навзаєм обивателі шляхта, що мають актуальну дідичну посесію в обшарі Белзького воєводства і [яка] в зем'янській книзі знаходиться, до функцій і урядів в Холмській землі та Волинському воєводстві право мати будуть¹⁴.

Фактично Белзький сеймик зібрався лише два рази в 1792 р., перед гродненським сеймом в 1793 р. вже не відбувся. Нижче видавці, завдяки вказівкам і допомозі д-ра Єжи Тернеса, проф. Вітольда Філіпчака і д-ра Гжегожа Глабіша, зібрали та опублікували виявлені дотепер джерела, що відображають коротке функціонування відродженого белзького сеймика та являють собою доповнення до основного корпусу джерел за 1572–1772 роки.

Переклад Вступу: Олексій Вінниченко

¹⁴ *Vol. leg.*, t. 9, s. 330.

1. Sejmik dla wyboru deputata trybunalskiego, komisarzy granicznych, lustratora, sędziów ziemiańskich, pisarza aktowego ziemiańskiego w Dubience, 14 lutego 1792 r.

Sejmik zwołany na mocy konstytucji Sejmu Wielkiego Deklaracja dla prowincyjów koronnych względem porządnego odbycia sejmików w dniu 14 lutego 1792 roku przypadających, która w sprawie województwa bełskiego stanowiła: Województwo bełskie. Dnia 14 lutego obierać będzie w Dubience deputata 1, komisarzy granicznych 5, lustratora 1, sędziów ziemiańskich 10, pisarza aktowego ziemiańskiego 1, ogółem osób 18 (Vol. leg., t. 9, s. 395).

W dniu 14 lutego 1792 r. nie udało się odbyć sejmiku z powodu braku uczestników.

1. List komisji porządkowej cywilno-wojskowej województwa bełskiego¹⁵ do Stanisława Małachowskiego marszałka Sejmu Wielkiego z podziękowaniem za przesłanie Ustawy Rządowej – Dubienka, 25 czerwca 1791 r.

Rp. AGAD, Archiwum Sejmu Czteroletniego 21, s. 134 – oryginał.

J.w. mości panie marszałku i dobrodzieju.

Komisja nasza miała honor odebrać od j.w. w.m. pana dobrodzieja list z przyłączoną Konstytucją nowej formy rządu. Składamy u Tronu Najjaśniejszego Pana hołd powinnej rekognicy i nieskończonej wdzięczności. Winien i tobie dzięki czule oświadczyć naród j.w. marszałku, że pod twoim styrem dzieło tak chwalebne, dzieło zupełną moc dające narodowi, elekcyją przez familie ustanowioną w wolnorządnej społecz-

¹⁵ Komisja porządkowa cywilno-wojskowa województwa bełskiego działała w Dubience na mocy konstytucji Sejmu Wielkiego z 1789 r.

ności nieporuszona na zawsze jedność i jestestwo gruntujące, uchwalone zostało. Co z ukontentowaniem czułym dopełniając, komisya w zapewnieniu o najsprawiedliwszej wdzięczności ma honor z wysokim uszanowania respektem zostawać j.w. w.n.m. pana dobrodzieja najniżsi studzy.

Józef hr. Stadnicki starosta ostrowski, chorąży województwa bełskiego, komisyi prezydent
Ksiądz Michał Szkliński kanonik łucki, komisarz
J[ózef] Wydzga stolnik bełski, komisarz c[ywilno] w[ojskowy] w[ojewództwa] beł[skiego]
Kajetan Cieszkowski kom[isarz]
Józef Sadowski komisarz
Dzie 25 iunii 1791 a. z Dubienki

2. Informacja o niemożności dokonania wyborów na sejmiku województwa bełskiego w Dubience w liście księdza Hugona Kołłątaja podkanclerzego koronnego do Stanisława Augusta – 26 lutego 1792 r.

Rp. Bibl. Czart., rkp. 922, s. 535 – oryginał.

26 februarii 1792.

Najjaśniejszy Panie.

Gdy mi W.K.M. pytanie czynisz o sejmikach płockich, mam honor komunikować mu listu jm. pana kasztelana płockiego, dawniej komunikowałem listu jm. pana kasztelana rypińskiego. Przy tym ośmielam się ponowić prośbę moją za jm. panem Siemakowskim, aby mógł otrzymać z szafunku łaski pańskiej rotmistrzostwo kawalerii narodowej. Z Mławy żadnej dotąd nie mamy wiadomości.

W Dubience zapewne nic nie masz, bo się nie zjechali obywatele, a podobno nigdy się nie zjadą, chyba na sejmiki poselskie, gdy każdy myśleć będzie, gdzie by się wygodniej utrzymał.

Z sejmików nurskich komunikuję W.K.M. listu od jm. pana Zielińskiego, o Ciechanowie i Wyszogrodzie nic nie wiem.

Z Żytomierza żadnej nie mam wiadomości.

List z Łęczycy od jm. pana Jerzmanowskiego komunikuję W.K.M.

Całuję nogi Pańskie.

Ks. Kołłątaj

3. Informacja o niemożności dokonania wyborów na sejmiku województwa bełskiego w Dubience w liście Stanisława Augusta do ks. Adama Czartoryskiego – Warszawa, 3 marca 1792 r.

Rp. AGAD, Zbiór Popielów, 411, nr 29, s. 627 – oryginał.

[...] W Dubience podobno dla zbyt małej liczby obywateli zgodnych do urzędów sejmik i spełnić, a nie przez żadną złą chęć. [...]

4. Informacja o niemożności dokonania wyborów na sejmiku województwa bełskiego w Dubience w liście Stanisława Augusta do ks. Adama Czartoryskiego – Warszawa, 7 marca 1792 r.

Rp. AGAD, Zbiór Popielów, 411, nr 30, s. 628 – oryginał.

[...] Już nam nie brakuje żadnego sejmiku, prócz jedynego nowobelskiego w Dubience, który podobno i nie zjechał się dla zbyt małej liczby pozostałych obywateli bełskich. [...]

5. Informacja o sejmiku województwa bełskiego w Dubience w suplementie do *Gazety Narodowej i Obcej, wiadomości z Dubienki z 21 marca 1792 r.*

Gazeta Narodowa i Obca, Supplement, rok II nr 25 z 1792 r., s. 150.

Z Dubienki dnia 21 marca. Obywatele województwa bełskiego zjechawszy się do miasta Dubienki prawem naznaczonego, na dniu 14 lutego, jm. pan hrabia [Stanisław] Krasicki podkomorzy bełski zagaiwszy sejmik miał mowę z okazaniem wdzięczności J.K.M., marszałkom konfederacji obojga narodów i stanom sejmującym. Z obranymi asesorami przystąpił do wyboru urzędników, sposobem w prawie przepisany, a w całym ciągu sejmikowania, po sesyjach przez 4 dni agitujących się, dawał wspańnię obiady przy spełnianiu zdrowia Najjaśniejszego Pana, marszałków konfederacji stanów sejmujących, przy nieustannym ogniu z moździerzy i okrzykach „Vivat Król z narodem, naród z Królem”.

2. Sejmik dla wyborów uzupełniających sędziów granicznych i ziemiańskich w Dubience, 24 kwietnia 1792 r.

Sejmik zebrał się ponownie na mocy konstytucji Sejmu Wielkiego z dnia 22 marca 1792 r. „Dogodzenie prośbom obywateli prowincji małopolskiej z sejmików dnia 14 lutego 1792 roku odbytych zaniesionym”, w kwestii województwa bełskiego stanowiła ona: W województwie bełskim dla obrania sędziów granicznych i sędziów ziemiańskich do liczby prawem przepisanej sejmik na dzień 24 kwietnia roku teraźniejszego 1792 oznacza się,

dozwalając na ten jeden raz wybrać osoby choćby na funkcji żadnej jeszcze nie byli, byle by posesyje dziedziczne lub zastawne mieli, z obywatelów województwa ruskiego lub wołyńskiego, wedle opisu prawa; rozgraniczenie zaś województwa bełskiego komisji granicznej ziemi chełmskiej nakazujemy (*Vol. leg.*, t. 9, s. 408).

1. *Relacja z sesji Sejmu Czteroletniego w dniu 22 marca 1792 r. w sprawie postulatu województwa bełskiego względem zwołania dodatkowego sejmiku wyborczego w Dubience.*

Rp. AGAD, Archiwum Sejmu Czteroletniego 24, s. 233 – oryginał.

Sesja dnia 22 marca 1792 bez przytomności Najjaśniejszego Pana.

Jm. pan marszałek sejmowi zagaił. [...] Jm. pan [August] Kicki [poseł] chełmski w żądaniu województwa bełskiego¹⁶ podał projekt, który po przeczytaniu przez jm. pana sekretarza, a zapytaniu się o zgodę przez jm. pana marszałka sejmowego jednomyślnie przyjęty został. [...]

2. *Informacja o uchwale Sejmu Czteroletniego z dnia 22 marca 1792 r. i wyznaczeniu dodatkowego terminu sejmiku wyborczego województwa bełskiego w Dubience, zamieszczona w Gazecie Narodowej i Obcej.*

Gazeta Narodowa i Obca, rok II, nr 24 z 1792 r.

Sesja sejmowa dnia 22 marca. Pan marszałek sejmowy zagaja projekt ordynacji tymczasowej dla sądów trybunalskich w Koronie, końcem zasiągnięcia zdań sejmujących dla poprawy onego przez deputacją konstytucyjną.

Pan [August] Kicki [poseł] chełmski podaje projekt stosowny do żądań obywateli województwa bełskiego, w następujących słowach: „W województwie bełskim dla obrania sędziów granicznych i sędziów ziemiańskich do liczby prawem przepisanej sejmik na dzień 24 kwietnia roku teraźniejszego 1792 oznacza się, dozwalając na ten jeden raz wybrać osoby, chociażby na funkcji żadnej jeszcze nie były, byleby posesyje dziedziczne lub zastawne mieli, z obywatelów województwa ruskiego lub wołyńskiego, wedle opisu prawa, rozgraniczenie zaś województwa bełskiego komisji granicznej ziemi chełmskiej nakazujemy”. Zachodzi zgoda.

¹⁶ Województwo bełskie nie miało swoich posłów na Sejmie Czteroletnim, stąd jego interesy reprezentowali posłowie ziemi chełmskiej.

3. *Laudum sejmiku województwa bełskiego dla wyboru sędziów ziemiańskich i granicznych – Dubienka, 24 kwietnia 1792 r.*

Rp. Bibl. Czart., rkp. 886, s. 375-382 – ekstrakt z ksiąg ziemiańskich województwa bełskiego w Dubience; w księdze ziemiańskiej oblatował Józef Wydźga stolnik, komisarz cywilno-wojskowy i marszałek sejmików województwa bełskiego w dniu 25 kwietnia 1792 r.

My rady, dygnitarze, urzędnicy i całe rycerstwo województwa bełskiego, ruskiego, ziemi chełmskiej i powiatu krasnostawskiego, tudzież województwa wołyńskiego, w dniu 24 miesiąca kwietnia 1792 r. z woli prawa pod dniem 22 marca roku teraźniejszego dobiór sędziów ziemiańskich i granicznych do liczby prawem przeznaczonej uczynić [376] nakazującego, do miasta wolnego J.K.M. Dubienki zjechawszy się i czynność naszą w miejscu konstytucyjnym kościoła farnego w tymże mieście rozpoczynając, po zagajeniu obrad naszych przez j.w. Józefa Joachima hr. Komorowskiego kasztelana bełskiego, orderów polskich kawalera, z osobistych cnót, zasług i imienia powszechnie uwielbionego męża i do podziękowania Najjaśniejszemu Panu i sejmującym R.P. stanom, tak za Ustawę Rządową dnia 3 Maja, jak i reprezentację województwa bełskiego zachęcającego.

Po ogłoszeniu uniwersału, przeczytaniu prawa o sejmikach i odbytych koła porządkowego rugach, i kandydatów do funkcji delegacyjnej do tronu J.K.M. p.n.m., do urzędu sędziów ziemiańskich i granicznych województwa bełskiego oraz kandydata na pisarza aktowego trybunalskiego, gdy już nic co by dalszą czynność naszą zastanawiać miała nie pozostało, do wyboru marszałka i asesorów podług przepisów prawa przystąpiliśmy.

A za wyciągnięciem przez dziecię losów na marszałka koła rycerskiego, j.w. Józefa Wydźgę stolnika i komisarza cywilno-wojskowego województwa bełskiego, powszechny szacunek zyskującego męża, na asesorów j.w. Michała Dydyńskiego podkomorzego J.K.M. i komisarza cywilno-wojskowego województwa bełskiego, j.w. Jana Wojakowskiego [377] Trybunału Koronnego Lubelskiego obranego sędziego deputata, w. Wojciecha Obmińskiego sędziego ziemiańskiego tegoż województwa, w. Stanisława Wielobyckiego sędziego ziemiańskiego chełmskiego, j.w. Wincentego Bonieckiego komisarza cywilno-wojskowego ziemi chełmskiej, j.w. Floriana Wydźgę podkomorzego J.K.M., cnotą i powagą zasług swoich zasławionych obywateli, ogłosiliśmy.

Po ogłoszeniu j.w. marszałka i asesorów, za stosownym j.w. Aleksandra Gurowskiego kasztelana buskiego głosem zniesieniem do podziękowania za Rządową pod dniem 3 i 5 maja roku zeszłego 1791 nastąpioną Ustawę i w tym celu zrobienia delegacji najpierwej zachęcając oraz za powszechnym sejmikującym okrzykiem wszyscy obywatele województwa na teraźniejsze obrady zebrani ustanowione przez najjaśniejsze sejmujące stany, za staraniem Najjaśniejszego Króla p.n.m., najjaśniejszego ojczyzny naszej ojca, wyż rzeczzone pod dniem 3 maja prawo jako jedyną i najwyższą szczęśliwość narodową utrzymywać, a w potrzebie własnej krwi wylewem bronić jednomyślnie postanawiamy. A do tej obrony i utrzymywania siebie i następców naszych wiecznie obowiązujemy, wdzięcznością przejęci za troskliwe i ojcowskie Najjaśniejszego Pana, daj Boże, najdłużej [378] nam panującego trudy i staranność w skrzeseńiu trwałości

i szczęścia, w ustanowieniu stałego i najlepszego rządu, jako też za przywrócenie reprezentacji województwa bełskiego, w ustanowieniu obrad i magistratu, pierwszym celem działania naszego uznajemy. O tym zamiarze do osobistego przed Tronem J.K.M. p.n.m. wdzięczności i wierności naszej oświadczenia za delegatów j.w. Konstantego Hołowińskiego starostę dymidowskiego, Floriana Wydźgę podkomorzego J.K.M., Wiktora Kotowskiego podkomorzego J.K.M. jednomyślnością wzywamy i obieramy. Tych obranych delegatów do złożenia przed tronem pańskim najczulszych za starania o dobro narodu i już zupełne uszczęśliwienie ojczyzny i bezpieczeństwo obywatelów dziękczynienia, z wyznaniem wiecznej wdzięczności i wierności naszej oraz sejmującym stanom i obojga narodów marszałkom obowiązaliśmy.

Po dopełnieniu takowego dzieła, któren na oznakę hołdu winnej wdzięczności, wierności i uszanowania ku Tronowi skutecznie czuliśmy być naszym obowiązkiem, do ogłoszenia kandydatów na dobiór sędziów ziemiańskich i granicznych, nie mniej kandydatów na pisarstwo aktowe trybunalskie, podług nakazów prawa przez usta j.w. marszałka przystąpiliśmy. [379] W skutecznieniu czego podanych na piśmie j.w. prezydującemu kandydatów do urzędów sędziów ziemiańskich województwa bełskiego kandydatów w liczbie 10. To jest j.w. Ignacego Radziwińskiego chorążego urzędowskiego, posła województwa czernihowskiego, w. Benedykta Rudnickiego skarbnika bełskiego, Ludwika Śliwińskiego bywszego wiceregenta łuckiego, Józefa Kisiela starostę utajkowskiego, Wincentego Rohozińskiego bywszego wiceregenta łuckiego, Józefa Wereszczyńskiego bywszego wiceregenta chełmskiego, Szymona Koriatowicza Kurcewicza bywszego wiceregenta chełmskiego, Kazimierza Obranowskiego starostę żeleznickiego, j.w. Karola Dobieckiego komisarza cywilno-wojskowego ziemi chełmskiej, Antoniego Orchowskiego podczaszego witebskiego. A na sędziów granicznych w. Ignacego Żmigrodzkiego stolnikowicza łukowskiego, Antoniego Szczurowskiego, Jana Rybickiego wiceregenta bywszego łuckiego, Franciszka Łackiego oraz na kandydata pisarza aktowego trybunalskiego w. Kaspra Wereszczyńskiego. Którzy wszyscy dziedziczne posesyje i kondycyje stosowne do obmowy prawa w czasie rugów okazali, a żadnego przeciw sobie nie mieli zarzutu, ogłosiliśmy, a po trzykrotnym na każdego z osobna zapytaniu, gdy jednomyślnie nie było zgody, z liczby ogłoszonych kandydatów do elekcji sędziów ziemiańskich województwa bełskiego przez sekretne [380] wota przystąpiliśmy. Po ukończonym stosownie do nakazów prawa na każdego z osobna kandydata przez wota sekretne wotowaniu, większość wotów zyskujących, j.w. Ignacego Radziwińskiego chorążego urzędowskiego, posła województwa czernihowskiego, w. Benedykta Rudnickiego skarbnika bełskiego, Karola Dobieckiego komisarza cywilno-wojskowego ziemi chełmskiej, Szymona Koriatowicza Kurcewicza wiceregenta bywszego chełmskiego, Józefa Wereszczyńskiego wiceregenta bywszego chełmskiego, z cnotą z zasług swoich znakomitych mężów, za obranych sędziów ziemiańskich województwa bełskiego ogłosiliśmy i tychże do wykonania prawem oznaczonej przysięgi wezwaliśmy. Którzy przez nas obrani i do wykonania przysięgi wezwani sędziowie województwa bełskiego też przysięgę stosownie do obmowy prawa natychmiast wykonali.

Po ukończonym podług nakazu prawa pięciu sędziów ziemiańskich doborze, do obrania sędziów granicznych województwa bełskiego przystąpiliśmy i podanych kandydatów w liczbie 4, to jest w. Ignacego Żmigrodzkiego, Antoniego Szczurowskiego,

Franciszka Łackiego, Jana Rybickiego. Po trzykrotnym na każdego z osobna o zgodę przez j.w. marszałka zapytaniu, za sędziów granicznych województwa bełskiego jednomyślnością obraliśmy. Tych obranych i ogłoszonych do wykonania prawem przepisanej przysięgi wezwaliśmy. [381] Którzy przez nas obrani do wykonania przysięgi wezwani graniczni sędziowie prawem nakazaną przysięgę natychmiast wykonali.

W zakończeniu obrad naszych, ponieważ na przeszło odbytych sejmikach za deputata województwa bełskiego j.w. Jan Wojakowski prawnie i jednomyślnie obrany został, przeto podług nakazów prawa pod tytułem „Sąd trybunalski koronny” w artykule 4 umiejscowionego, każdemu województwu kandydata na pisarza aktowego trybunalskiego wybierać zalecającego, podanego kandydata na pisarza aktowego trybunalskiego, w. Kaspra Wereszczyńskiego z osobistych zasług poważanego męża jednomyślnie na kandydata pisarza aktowego trybunalskiego obraliśmy. Którego przez nas obranego kandydata względem najjaśniejszego Trybunału i wyborom polecamy.

Regestr wotujących obywateli i wielość wotów na każdego sędziów ziemiańskich bełskich, danych, do akt województwa bełskiego ziemiańskich podać podług prawa zlecamy.

Tę uchwałę naszą rękami j.w. marszałka i asesorów podpisaną mieć chcemy. Działo się na sesji sejmikowej dnia 24 kwietnia 1792 r. Którą uchwałę podpisy rąk następujące słowa.

Józef Wydzga stolnik i komisarz bełski, marszałek koła rycerskiego

Michał Dydyński [382] podkomorzy J.K.M., asesor

Jan Wojakowski z województwa bełskiego sędzia deputat, asesor

Wojciech Obmiński s[ędzia] z[iemiański] b[ełski], asesor

Stanisław Wielobycki s[ędzia] z[iemiański] chełmski, asesor

Wincenty Boniecki k[omisarz] c[ywilno] w[ojskowy], asesor

Florian Wydzga komi[sarz] cywilno w[ojskowy] w[ojewództwa] beł[skiego], asesor

4. Informacja o sejmiku w liście Onufrego Węgleńskiego do Stanisława Augusta – Dubienka, 24 kwietnia 1792 r.

Rp. Bibl. Czart., rkp. 932, s. 367 – oryginał.

Najjaśniejszy Królu p.m.m.

Znając dobrze jak radosnym uczuciem przejęte jest serce W.K.M. Pana miłościwego w ten moment, kiedy znajdujesz wiernych Tronowi Twojemu miłościwy Panie poddanych, przysięgą z ofiarą poświęcenia życia i majątków stwierdzających obronę Konstytucji w dniu 3 maja w roku przeszłym nastalej, skwapliwie mam honor spieszyć się z doniesieniem, iż obywatele w województwie bełskim połączeni z obywatelami dwóch województw, to jest ruskiego i wołyńskiego, w znacznej liczbie na dniu dzisiejszym z nakazu prawa zgromadziwszy się na obrady sejmikowe, zaraz po zagajeniu zaczęli one od najuroczystsze go zaprzysiężenia, że mnie tyle sami najściślejsze posłuszeństwo tej Konstytucji nakazom winni będą, ale przeciwiących się nakłaniać, upornych po-

zdrawiać i we wszystkim oną utwierdzać najsolenniejsze uczynili zaręczenie. Niżeli przeto wyznaczona delegacyja od tego województwa, wolność mieć będzie złożyć u podnóżka Tronu W.K.M. p.m. zlecone sobie wyrazy z najwyższym uszanowaniem winnego miłościwemu Panu dziękczynienia z wyznaniem oraz poprzysiężonej wierności, racz miłościwy Panie przyjąć łaskawie to doniesienie moje za twierdzącą chęć, z którą zawsze być pragnę W.K.M. p.m.m. wierny poddany.

Onufry Węgleński chorąży ziemi chełmskiej m.p.

Z Dubienki, dnia 24 kwietnia 1792 r.^a

^a *poniżej dopisek* na to trzeba grzecznego responsu

Indeksy

Do niniejszego tomu dołączono indeks osobowy wraz z zachowanym podziałem na wystąpienia z konkretnym tytułem lub urzędem. Indeks nie obejmuje tłumaczenia Wstępów oraz Bibliografii. W przypadku, gdy nazwisko jednego rodu pisano na kilka różnych sposobów, jako obowiązujące przyjmowano najczęściej występującą wersję, pozostałe umieszczano w nawiasie, np. Biestrzykowscy (Bystrzykowscy); Wiszniewska (Wiśniewska, Wiszniewska, Wiśniowska). Nazwiska łatinizowane w indeksie przekształcono do zasad pisowni polskiej ze znakami diakrytycznymi. Poprawiano również ewidentne pomyłki pisarskie i błędy ortograficzne w nazwiskach. W wypadku kobiet podawano nazwisko panieńskie, czasem również imię męża, aby ułatwić identyfikację. W przypadku, gdy dla jednej osoby używano w tekstach różnych imion (zdarza się np. że jako jedyne występuje drugi imię), zaznaczano to w nawiasie, np. Leszczyński Józef Benedykt (Benedykt). Jeśli w tekstach występowała dwukrotnie osoba o tym samym imieniu i nazwisku, w indeksie podawano obie, jeśli nie było wątpliwości, że są to dwie różne osoby.

Zestawiono również indeks geograficzny (z uwzględnieniem urzędów), poszerzony o hasła rzeczowe zawierające deskryptory geograficzne. Ułatwi on przeszukiwanie tekstów pod kątem sporządzania lub korygowania spisów urzędników, zapewni również możliwość odszukania osób występujących w tekstach wyłącznie pod piastowanym urzędem. W indeksie geograficznym pominięto hasła „Rzeczpospolita”, „Bełz”, „bełskie województwo”, „bełski sejmik”, „bełski urząd” i „bełski gród” – jako występujące niezwykle często, a także nazwy poszczególnych prowincji państwa wymieniane w tytulaturze władców. Dodano również osobny wykaz nazw geograficznych miejscowości, rzek oraz krain znajdujących się obecnie w granicach Ukrainy, w ich obecnym brzmieniu, zapisanym ukraińskim alfabetem cyrylicznym, z odesłaniem do umieszczonych w nawiasie nazw polskich.

Indeks rzeczowy, choć wydaje się niezbędny w wydawnictwie źródłowym tego typu, podobnie jak w poprzednim tomie akt sejmikowych bełskich za lata 1572-1655, nie został zamieszczony. Przemawia za tym między innymi ograniczona objętość tomu, którą indeks rzeczowy w sposób znaczny by przekroczył. W nieodległej przyszłości pliki z zawartością wydanych już drukiem tomów znajdują się w Internecie w postaci przeszukiwalnych plików, co umożliwi skuteczne wypełnienie braku indeksów rzeczowych.

W indeksach zastosowano niezbędne skróty:

abp – arcybiskup
bp – biskup
bur. – burgrabia
chor. – chorąży
cześ. – cześnik
gen. – generał
gr. – grodzki
hetm. – hetman
kancl. – kanclerz
kard. – kardynał
klan – kasztelan
klanic – kasztelanic
kom. – komornik
kor. – koronny
kpt. – kapitan
kraj. – krajczy
ks. – księżę
lit. – litewski
łow. – łowczy
m. – miasto
marsz. – marszałek
miecz. – miecznik
nadw. – nadworny
panc. – pancerny
pis. – pisarz
plk – pułkownik
podcz. – podczaszy
podk. – podkomorzy
podkancl. – podkanclerzy
pods. – podsędek
podsk. – podskarbi
podst. – podstoli
por. – porucznik
pow. – powiat
ppłk – podpułkownik
reg. – regent
rotm. – rotmistrz
rz. – rzeka
s. – syn
skarb. – skarbnik
sta – starosta
stol. – stolnik

stwo – starostwo

sur. – surogator

sćcic – starośćcic

tow. – towarzysz

w. – wieś

wda – wojewoda

wdzic – wojewodzic

woj. – wojski

z. – ziemski

zob. – zobacz

Indeks osobowy

- Adamczuk 72, 76
Adamowicz Tomasz woźny 348, 350, 444
Adamowicz Wawrzyniec 575, 602
Aksak Józef 246, stol. bractwowski 333
Aleksander Sobieski królewicz 166
Amerzbach komisarz 238
Andrzejowski Ignacy z Tucka 601
Anna Iwanowna cesarzowa Rosji 424, 443, 447, 459
Annikini Walerian 14
Arquien de la Grange Henri d' markiz, ojciec królowej Marii Kazimierzy 16
August II Wettin król Polski IX, X, 47-51, 58, 60-61, 63-64, 67-69, 71, 75, 79-86, 88-89, 95-104, 110, 113, 115-121, 124, 126-128, 133, 136, 137, 140, 145, 148, 150-155, 158, 161, 162, 164, 170, 171, 184, 189, 224-226, 228-232, 234, 235, 244, 248-254, 256, 258-261, 266, 270, 272, 273, 276, 279, 281-284, 291-293, 296, 297, 302, 303, 309, 312, 316, 317, 324, 326-332, 334-336, 339-341, 344, 345, 348, 355, 357-364, 366, 368, 373, 375, 376, 380-383, 388-392, 394, 397, 400, 404, 431, 728, 819
August III Wettin król Polski IX, 403, 433, 441-444, 446-449, 451-453, 457, 462-464, 469, 471, 477, 485, 499, 504, 507, 508, 527, 542, 543, 556, 557, 571, 575, 602, 612, 616, 622, 633, 642, 673, 677, 685-687, 698, 716, 717, 724, 735, 737, 786
Babiński Tomasz podcz. smoleński 377, 379, 385, 398
Baczyński Józef 42
Badowski 550
Balski Stanisław 145, 151
Bałaban 188
Baranowski 22
Baranowski Jan 24
Barański Krzysztof 61, 63-65, 67
Barycki Franciszek 23
Barycki J. 781
Barycki Łukasz 398
Barycki Marcin 780
Barzykowski Andrzej 608
Barzykowski Paweł Tadeusz z Barzykowa subdelegat starosty bełskiego 781
Barzykowski Tomasz 608
Batowski 453
Batowski Antoni 398
Baudissin Wolf Heinrich von gen. lejtnant wojsk saskich 267, 268, 272, 338
Bąkowski Józef podk. chełmski 795
Bekierska z Komorowskich Teresa starościna ostrowska 749
Bełchacki Jan z Gledzianowa łow. buski 12, 13, 20

- Bełżecki 497
 Bełżecki Adam Antoni z Bełżca na Cieszanowie i Łączynie wdziec podolski 11, 13, 20, 22, 24, 41, 54, 55, 61, klan przemyski 169, 176, klan bełski 262, 263, 266-269, 271, 280-282, 286
 Bełżecki Aleksander Dominik z Bełżca na De-
 latynie 11, 13, 24, 25, 41, 54, 56, 61-66, 69
 Bełżecki Dominik 42, 56
 Bełżecki Mikołaj stol. chełmiński 397
 Bełżecki Samuel 243, 244
 Bełżecki Stanisław Bartłomiej pis. gr. bełski 27
 Bełżecki Stanisław podcz. czernihowski, podwo-
 jewodzi bełski 14, 20, 41
 Bełżecki Wojciech skarb. grabowiecki 781, 793
 Bereśniewicz Andrzej podst. mozyrski 187
 Białobocki (Białobłocki) 386, 497
 Białobocki Adam Karol stolnikowicz ciecha-
 nowski 658, 659, 663, 683, 708, 711, 716,
 739, 762, 764, 765, 782
 Białobocki Michał 762, 765, 782
 Białobocki Stanisław 374, 387, reg. z. bełski 396,
 397, 434, 493, 520, 540, stol. ciechanowski
 573, 610, 621, 654, 662, 683, 684, 694, 763
 Białogłowski Stefan 398
 Biegański Jan Kazimierz sta starodubowski 187
 Biegański Józef 398
 Bielak Józef płk 794
 Bielakowski Aleksander 148
 Bielakowski Franciszek 36
 Bielawski 73, 76
 Bieliński Kazimierz Ludwik podk. kor. 68
 Bielski (Bilski) Gabriel z Olbrachcic podst. lu-
 bełski 209, 212-214, 243, 244, 271, 286
 Bielski Józef 379, 398
 Bielski Michał skarb. podolski 256
 Bieniewski Pruszek Antoni (Franciszek Antoni)
 356, 369, 374, 397, 456, 458, 462, miecz. lu-
 baczowski 479, 506, 515, 528, 537, 540, 571,
 575, 587, 592, 601, woj. grabowiecki 610
 Bieniewski Pruszek Franciszek Antoni cześ. inf-
 lancki 396, 397, 419, 421, pis. gr. horodel-
 ski 458, 462, sędzia gr. horodelski 480, 482,
 podstarości horodelski 494, 499, 500, 503,
 cześ. lubaczowski 547, 568, cześ. inflancki
 573, cześ. lubaczowski 589, 591, 592, 593,
 595, 621, 622, 636, podst. grabowiecki 657,
 662, 680, 700, 704, 707, 711, 713, 717, 722,
 737, 758, 763, 801
 Bieniewski Pruszek Kazimierz 457, 458
 Bieniewski Pruszek Sylwester podstolic grabo-
 wiecki 721, 760, łow. bielski 781
 Bieniewski Pruszek Tadeusz 780
 Bieniewski Pruszek Tomasz wojszczyk grabo-
 wiecki 587, 594, 611, podst. chełmiński 619,
 621, 630, 635
 Bieniewski Pruszek Wojciech 369, 399
 Bieniewski Władysław 24
 Bieniowski 73, 76
 Bierzyński Józef podst. nowogródzki, regimen-
 tarz konfederacji barskiej 794-797
 Biestrzykowscy (Bystrzykowscy) 524, 569
 Biestrzykowski 494, 520, 591, 595, 611, 620, 635,
 672
 Biestrzykowski Antoni 399, 463, 526, 539, 540,
 541, 574, 600, 606, 609, 639, 662, 683, 684,
 694, 697, 698, 740, 780
 Biestrzykowski Franciszek 463
 Biestrzykowski Franciszek Otta 790
 Biestrzykowski Jan 21
 Biestrzykowski Marcin 685, 686
 Biestrzykowski Michał 539, 606, 609, 630, 631,
 780
 Biliński Jacek 740, 780
 Biliński Michał 782
 Birecki 73, 76
 Bliziński Józef 793
 Błędowski Kazimierz 42
 Błędowski Teodor 36
 Bobecki 496, 662
 Bobecki Andrzej 398, cześ. nurski 609, 683
 Bobecki Orlik Andrzej woj. nurski 606
 Bobrowski Teodor 36
 Boczajkowski Ignacy 478
 Bogacki Jan Józef 399

- Bogdański Jan 36, 44
 Bogszycki Franciszek 36
 Bogucki Adam 600
 Boguski Marcin 13
 Bogusławski Antoni sta plocki 188
 Bogusławski Józef 614
 Bogusz Stanisław 21
 Boguszewski Jerzy z Hrobina skarb. bełski 20, 32, 35
 Böhm gen. major wojsk rosyjskich 175
 Bohusz Józef 397
 Bohusz Lew 541
 Bohusz Michał 151, 152, 156
 Bokum Jan Kazimierz de Alten bp przemyski, podkancl. kor. 288
Bondyra Wiesław VIII, XII, XIII, XVI, XX, XXIII, 21, 22, 23, 27-29, 56, 92, 111, 127, 132, 199, 214, 245, 295, 332, 337, 345, 346, 361, 365, 398, 399, 425, 434, 485, 629, 664, 717, 739, 748, 761, 779, 780, 782, 811
 Boniecki Wincenty komisarz cywilno-wojskowy chełmski 833, 835
 Boratini Tytus Liwiusz sta osiecki 336
 Boratyński 69
 Borawski Antoni Wojciech 397
 Borejko Jan S. sta pobersztelski 39, 42
 Borkowski Marek 398
 Borowski 453
 Borowski Maciej 375, 463
 Borowski Skarbek Ignacy 781
 Borowski Stanisław 659
 Boyen de oberszteljtant wojsk rosyjskich 191, 192
 Branicki Jacek 36
 Branicki Jan Klemens chor. wielki kor. 454, wda krakowski, hetm. wielki kor. 613, 626, 643, 674, 699, klan krakowski 723, 733, 765
 Branicki Ksawery klanic braclawski 576, 577, 590, sta jastrzębicki 699, 700
 Braszczyński Antoni 284, 295
 Brodowski Bartłomiej skarbnikowicz nurski 649, 653
 Brodowski Jan Jakub z Brodowa woj. braclawski 781
 Brodowski Piotr Stanisław cześ. buski 396, 397
 Brodzki Andrzej 606
 Brodzki Jan 73, 76
 Bromicz 237
 Broniewski Franciszek 41
 Bruczkowski Kazimierz 42
 Bruczkowski Wojciech 56
 Brühl Fryderyk gen. artylerii kor. 746
 Brühl Karol cześ. kor. 746
 Brühlowie 786
 Brzezicki Mirz Michał 56, stol. gostyński 115
 Brzostowski Stanisław 786
 Brzozowski Tomasz 399
 Buchowiecki Benedykt podcz. brzeski lit. 188
 Budkiewicz gen. wojsk rosyjskich 800, 803
 Budziński Antoni 480, 483, 485
 Budziszewski Stanisław 105
 Budzyński Józef 521, 541
 Bukar Antoni 492
 Bukar Walerian z Juncza 398
 Bukarowa Anna 23
 Bukowski Jerzy 71, 77
 Bukrzewski Józef 781
 Burycki Sebastian 601
 Burzyński Michał 42
 Busiecki Mikołaj 36
 Buszkowski Antoni 398
 Byk Jezierski zob. Jezierski Byk
 Bystrzanowska (Bystrzonowska) Zofia z Grodzińskich stolnikowa różańska 23
 Bystrzanowski 23, 506, 652
 Bystrzanowski Aleksander chor. grabowiecki 154
 Bystrzanowski Aleksey chorążyc latyczowski 718, 739
 Bystrzanowski Dominik stol. różański 336, 378, 385, 388, 396, 397, 416, 421, 453, 459, podcz. horodelski 463, 464
 Bystrzanowski Franciszek 398, 464, 639
 Bystrzanowski Ignacy chorążyc latyczowski 505,

- 630, 649, 653, 674, 679, 695, 739
- Bystrzanowski Jacek chor. nowogródzki 397,
chor. latyczowski 419, 464
- Bystrzanowski Jan 780
- Bystrzanowski Józef 780
- Bystrzanowski Maciej stol. różański 23
- Bystrzycki Piotr woj. bielski 188
- Bzicki Adam 42
- Bzicki Antoni 268, 282
- Bzowski 652, 694, 708, 714, 764
- Bzowski Stefan 539, 614, 672, 684, 697
- Bzowski Wojciech 781
- Cebrowski Antoni 606, 608, 714, 740, 782
- Cebrowski Jan 14, 606, 608, 782
- Cebrowski Wacław 24
- Cebrowski Władysław 9, 13
- Celuski Marcin 23
- Cetner Antoni sta korytnicki 361
- Cetner Ignacy Aleksander z Czertwic wda bełski
712, 713, 717, 736, 741, 748, 751-755, 779
- Chamiec 9, 17
- Chamiec Antoni 606, 609
- Chamiec Jan 469, 470, 477
- Chamiec Mikołaj 66, 111, 398
- Chamiec Paweł Mikołaj podst. kijowski 337, 345
- Chamiec Paweł rotm. J.K.M. 13, 20, 65, 68
- Chamiec Stefan 36
- Chaszczeński Byk Piotr 398, 411, 540, 606, 609,
611, 612, 613
- Chaszczeński Piotr Józef 781
- Chaszczeński Tadeusz 780
- Cheliński Jan 42
- Chłopiatyński Aleksander woźny 182
- Chmielecki 132, 320, 321
- Chmielecki Antoni 398
- Chmielecki Franciszek 42
- Chmielecki Łukasz 781
- Chmielecki Michał 9, 14, 36
- Chmielecki Mikołaj 492
- Chmielecki Stanisław 14, 21, 76
- Chodakowski Jan Teodor subdelegat i suscep-
tant gr. bełski X, 575, 593, 597, bur. bełski
- 623, 624, 629, 632, 633, 637, 641, 643, 644,
648, 649, 652, 654, 658, 659, 662-664, 672,
761, 780, 800
- Chodkiewiczowa Zofia kasztelanowa wileńska
731
- Chojnowski Jan 280
- Chołoniewski Myszk Adam Michał podst.
winnicki, reg. gr. bełski 499, 500, 504, chor.
zwinogrodzki, podstarości i sędzia gr. beł-
ski 576, 577, 591, 594, 596, 641, 642, podk.
bełski 657, 658, 660, 661, 664, 673, 684, 685,
691, 696, 698, 699, 700, 705, 706, 710, 711,
716, 718, 724, 736, 741, 766, 767
- Chołoniewski Myszk Ignacy podkomorzyc beł-
ski 685, 692, 695, 711
- Chomentowski Jakub klan czechowski 187
- Chomentowski Stanisław z Chomentowa reg.
kancelarii kor., sta radomski 102, wda ma-
zowiecki 187, 535
- Chomęcki Jan 71, 77
- Chrapkowski Maciej Jan 56, 71
- Chrzanowski Zygmunt cześ. brzeski lit., podsta-
rości sądowy brzeski lit. 188
- Chrzastkowski Maciej 76
- Chrząszcz Aleksander 73, 76
- Chrząszcz Kazimierz podst. starodubowski 87-
89
- Chybiński Pierzchała Michał wiceregent gr. beł-
ski 568
- Chyliński 553, 554
- Chyliński Jan 21
- Chyliński Józef 203, 547, 606, 662, 672, 684, 697
- Chyliński Stanisław 466
- Chyliński Stanisław 73, 76
- Chyliński Stefan 36
- Cichocki A. 347
- Cichocki Tomasz 547
- Cichowski Andrzej woj. podolski, podstarości
i sędzia gr. krasnostawski 259, 297
- Cichowski Jędrzej Michał kom. z. buski 14, 25
- Ciemniewski skarb. ciechanowski 188
- Ciesielski Adrian Stanisław 398, 464

- Ciesielski Antoni Franciszek 398, podcz. mielnicki 452, 453, 459, cześć. grabowiecki 464, 490, 584
- Ciesielski Franciszek podwojewodzi bełski 606, 643, 723
- Ciesielski Ignacy 780
- Ciesielski Michał 398
- Ciesielski Stanisław z Ciesiel 20, 42
- Ciesielski Wawrzyniec cześnikowicz grabowiecki 799, 802
- Cieszkowski Daniel podcz. czernihowski 189
- Cieszkowski Kajetan 830
- Cieszkowski Stefan chor. czernihowski 189
- Ciołkowski Jakub 549
- Cocus (Coco) Jakub 72, 76
- Conti Franciszek Ludwik de Burbon ks. 53
- Cybulski Marcin 56
- Cybulski Paweł 398, 492
- Cyryna Dogieł (Dowgieł) Mikołaj pis. z bractwa ławskiego, podstarości gr. grabowiecki 20, 188, 217, 238
- Czacki Feliks (Szczęsny) podcz. kor. 644, 647, 701
- Czacki Stefan Ignacy łow. wołyński 489
- Czacki Szczęsny Józef na Porycku klanic wołyński, rotm. J.K.M. 522, 525, sta nowogródzki 542
- Czajkowski Jan 21
- Czamber Aleksander major 615
- Czapliński Jakub 23
- Czapski Aleksander 781
- Czapski Leon 536, 544
- Czapski Stanisław 781
- Czarkowski Andrzej 22
- Czarnecki Antoni Józef 245
- Czarnecki Józef woj. lubaczowski 716
- Czarnecki Marcin 781
- Czarnecki Michał 249, 399
- Czarniawski Jacek 20
- Czarnicki 21
- Czarnocki Aleksander 71
- Czarnocki Michał 42
- Czarnołuński (Czarnołoski) Adam 24
- Czarnołuński Aleksander 21, 72, 76
- Czarnowski Michał Bogumił z Czarnowa chorągwie grabowiecki 13, 72, 76, stol. wendeński 82, 90, 105, 114, 115, 125, 126, 132, 133, 137, 140, 157, 158, 181, 183, 204, skarb. buski 262, 274, 275, 286, 287, 289, 292, 293, 318, 332, 333, 338, 346, 365, 515
- Czartoryska Maria Zofia z Sieniawskich 409, 615
- Czartoryski Adam Kazimierz 830, 831
- Czartoryski August Aleksander 356, wda ruski 409, 489, 615, 738, 754
- Czartoryski Michał Fryderyk podkancl. lit. 585, kancl. wielki lit. 735
- Czasławski Michał 398, podcz. łomżyński 467, 540
- Czasławski Teodor cześć. różański 256, 299
- Czechowski 708, 714
- Czechowski Antoni 740, 791
- Czechowski Antoni Pakosz 398
- Czechowski Krzysztof 539
- Czechowski Michał Pakosz 375, 482
- Czeczel Sudymuntowicz Antoni Ludwik chor. zwinogrodzki, sędzia gr. bełski 781
- Czermiński Andrzej stol. latyczowski 425, 431
- Czermiński Stanisław chor. parnawski 188
- Czernicki Andrzej tow. chorągwi 797, 797, 799
- Czernicki Paweł 399
- Czerniecki Jan Paweł 538, 637, woj. lubaczowski 780
- Czernihowski Adam 398
- Czeski Jan 36
- Czetwertyński 553
- Czosnowski 73, 76
- Czosnowski Franciszek skarb. podlaski 187
- Czulski Walenty sufragan chełmski 344
- Czyżewski 592, 708
- Czyżewski Jan 740
- Czyżewski Józef 547, 556, 714, 782
- Czyżewski Michał 492, 539, 547, 606, 609, 635
- Czyżewski Stanisław 21

- Czyżewski Wojciech 683, 684, 694, 764, 780
 Danilecki 506
 Danilecki Jan 250
 Daniszewski Stanisław 501
 Dankowski Dyczko Jędrzej 782
 Daszyński Jan 606
 Dąbrowny Franciszek z Orzewa 13, 246
 Dąbrowski (Dąmbrowski) 72, 73, 75, 76, 497, 520, 524, 569
 Dąbrowski tow. husarski 345, 362, 378, 484
 Dąbrowski Andrzej 215
 Dąbrowski Mikołaj podcz. żytomierski 386, 397
 Dąbrowski Sudzik M. Antoni 42
 Dąbrowski Tomasz 345
 Dąbrowski Trojan podcz. smoleński 506
 Dąbska miecznikowa buska 459
 Dąbski 300, 490, 594
 Dąbski Franciszek 56
 Dąbski Gabriel tow. chorągwi panc. 333, skarb. buski 396, 397
 Dąbski Jan 14
 Dąbski Jan chor. chorągwi panc. 355
 Dąbski Józef 523, cześ. buski 548, 598, 634
 Dąbski Karol 782
 Dąbski Krzysztof 14, por. chorągwi panc. 268
 Dąbski Stanisław 782
 Dąbski Tomasz 14, 24
 Dąbski Walenty por. 13, 24, 36, 153, 246, 310, 318, 319
 Dąbski Andrzej sta nakielski 187
 Dąbski Dominik (Adam Dominik) z Lubrańca 660, 663, 781
 Dąbski Jan z Lubrańca wdzic sieradzki 782
 Dąbski Stanisław bp kujawski 47, 50, 55, 57, 59
 Dąbski Tomasz z Lubrańca 781
 Deboli Antoni Stanisław pis. gr. czernihowski 396, 397, 419, 425, 479, podcz. horodelski 483, 484, pis. gr. grabowiecki 499, 500, 509, 517, 520, sędzia gr. grabowiecki 528, 537, 550, 568, 573, podcz. grabowiecki 584, 603, 605, 622, podcz. horodelski 630, podcz. grabowiecki 636, chor. lubaczowski, podstaro-
 ści gr. grabowiecki 706, 711, 718, 738, 763, 776
 Dembiński Jan kom. graniczny księski 187
 Dembowski Antoni Sebastian referendarz kor. 455
 Denhoff Stanisław Ernest miecz. kor. 171-174, 179, 184, 187, 189, hetm. polny lit. 225, 228, 237
 Deręgowski (Derengowski) Łukasz 398
 Deręgowski Franciszek 222
 Deręgowski Michał 212
 Deręgowski Stanisław 176, 179
 Deręgowski Stefan 21
 Derszymanowicz Jan 774
 Dobiecki Franciszek podcz. chełmiński 187
 Dobiecki Grzymała Andrzej 781
 Dobiecki Karol komisarz cywilno-wojskowy chełmski 834
 Dobrogostski Andrzej 223
 Dobrzański Kasper 792
 Dobrzyński Jan Ignacy 24, 246
Dolinowski Wołodymyr XIII
 Doliński Antoni 231, 235, 236
 Dołgorukij Grigorij poseł rosyjski 169, 231, 302
 Dołżycki Jerzy 340
 Domański Jacek 20
 Domański Jan 20
 Domaszewski Widlica Franciszek 36
 Damiński 481, 496
 Damiński ksiądz 409
 Damiński Antoni Mikołaj chorążyc horodelski 13, 21, 71, 76, 91, cześ. bełski 153, 188, 189, 199, 205, 209, 220, 227, 231, 232, 234-236, 238, 245, 251, 252, 264, 292, 297, 300, 314, 315
 Damiński Franciszek (Antoni Franciszek) cho-
 rążyc horodelski 13, 36, 99, 125, skarb. beł-
 ski 161, 164, 174, 178, 179, 182, 183, 224,
 228, stol. bełski 251, 252, 254, 259, 290, 293,
 297, 300, 304, 305, 317, 324
 Damiński Józef 780
 Damiński Mateusz stolnikowicz bełski 527,

- 528, 537, 538, 539, woj. bełski 570, 573, 739,
751, 752, 763
- Drewicz Jan, mjr wojsk ros. 796
- Drewnowski 188
- Drewnowski Michał 740
- Drewnowski Stanisław 740
- Drucki Lubecki zob. Lubecki Drucki
- Drużbic Jan Stanisław z Lipin chor. bełski 12, 13,
20, 30, 32, 35, 55, 57, 62, 71, 76, 90, 132-134,
153, 163-165, 178, 182, 183, 189, 194-197,
199, 201, 214, 217-219, 221, 222, 245
- Drużbic Samuel Antoni z Lipin miecz. buski 11,
13, 28, 32, 35, 55, 71, chor. buski 76, 136,
138, 140, 148-151, 189, 214, 245
- Drzewiecka 25
- Drzewiecki Antoni 24
- Drzewiecki Jan 21, 24
- Drzewiecki Kazimierz 24
- Drzewiecki Mikołaj 24
- Drzewiecki Władysław podcz. dobrzyński 28
- Dubalski Łoza Tomasz sekretarz konfederacji
barskiej 797
- Dunin Karwicki zob. Karwicki Dunin
- Dunin Rajewski zob. Rajewski Dunin
- Dunin chorążyc buski 191
- Dunin Adam cześ. wiski 187
- Dunin Antoni 56
- Dunin Franciszek 42, 43, 57
- Dunin Franciszek Stanisław Piotr ze Skrzynna
na Uhnowie chor. buski, rotm. J.K.M. 7, 8, 9,
12, 13, 14, 17, 18, 20, 41, 54-56, 58, 62
- Dunin Jakub na Skrzynnie reg. kor. 259, referen-
darz kor., sta chęciński 533
- Dunin Jan łow. bełski 413
- Dunin Józef sta bachtyński 243, 244
- Dunin Krzysztof 60
- Dunin Wojciech 14
- Dunin Zygmunt 21
- Durzyński Szymon 24
- Dwornicka Irena XII
- Dyakowski Bazyli woj. grabowiecki, pis. gr. gra-
bowiecki 12, 32, 36, 58, 264
- Dyakowski Kazimierz reg. gr. grabowiecki 56
- Dyakowski Mikołaj 23, 42, podst. latyczowski
132
- Dybowski Dominik 398, 464
- Dydyński Marcin skarb. grabowiecki 547, 568,
łow. chełmski 571, 573, 644, 648, klan luba-
czowski 736, 763
- Dydyński Michał podk. J.K.M., komisarz cywil-
no-wojskowy bełski 833, 835
- Dymel Piotr XIII*
- Dzbański Stanisław 397, 453, łow. piński 459,
łow. grabowiecki 507, 606, 609
- Działyński Tomasz wda chełmiński 139
- Dziemanowski Maciej 527
- Dzierżanowski 468, 616, 621, 684
- Dzierżek Antoni 780
- Dzierżek Franciszek łowczyr żydaczowski 268
- Dzierżek Michał łowczyr żydaczowski 232
- Dzierżek Stanisław ze Skrzyńca 549, miecz. bu-
ski 558, 566, chor. buski 589, 591, 593, 598,
619, 620, 634, 717, chor. bełski 779, 785, 791
- Dzierżkowski Stanisław 36
- Dziewałtowski (Dziewiałtowski) Gintowt Anto-
ni miecz. bełski 543, 546, 547, 576, 586, 593,
595, 599, 603, 604, 654, 656, 716, 738, 739,
741, 757, podcz. horodelski 765, stol. luba-
czowski 782, stol. bełski 808, 810
- Dziewałtowski Gintowt Ignacy 739
- Dziewałtowski Gintowt Jan 739, miecz. luba-
czowski 807, 809, 811
- Dziewałtowski Gintowt Joachim 739
- Dziewałtowski Gintowt Józef 517, sścic terleżyń-
ski 521, cześ. podolski 591, 612, 613, łow. lu-
baczowski 637, 654, 656, 685, 698, 708, 716,
718, 739, 751, 752, 780
- Dziewałtowski Gintowt Stefan 216-218, 220
- Eleonora Habsburg królowa Polski 465
- Enander Adam 780
- Eugeniusz Sabaudzki ks. 438
- Faygiel Zygmunt 72, 77
- Feliński Marek 476
- Filipczak Witold XIII*, 821, 823

- Fitztum dworzanin pokojowy J.K.M. 101
- Flemming Jakub Henryk feldmarsz. saski 305, 334, 403
- Fokt Krzysztof* XII
- Formuz Antoni 739
- Formuz Józef 740
- Formuz Maciej 739
- Fryderyk August II Wettin elektor saski zob. August III Wettin
- Fryderyk August Wettin elektor saski zob. August II Wettin
- Fryderyk III Hohenzollern elektor brandenburski, ks. pruski 17, Fryderyk I król pruski 85, 226, 230, 335
- Fryderyk Wilhelm I król pruski 328, 335
- Gajowski Stefan 246
- Garczyński Adam 42
- Garnuchowski Aleksander 21
- Garwoliński Józef 113, 115
- Gawroński Maciej 36
- Gąsecki 497, 519
- Gąsecki Jędrzej 23, 246, 309, 310
- Gąsecki Józef Marcin (Marcin) reg. gr. grabowiecki 358, 374, 396, 397, 419, 425, pis. gr. grabowiecki 458, 459, 462, 483, sędzia gr. grabowiecki 508, skarb. bełski, sędzia gr. bełski 526
- Gąsecki Stefan łow. ciechanowski 398
- Gąsecki Tomasz skarb. sanocki 397, 461
- Gąsiorowski Antoni* VIII
- Gdeszyński Gabriel 14
- Gdeszyński Tomasz rotm. J.K.M. 9, 13, 24, podcz. podolski 91, 110, 116, 140, 194
- Gębarzewski (Gembarzewski, Gębarzowski) 72, 77
- Gębarzewski Dominik z Gębarzewa 246
- Gębarzewski Jan 740
- Gębarzewski Paweł kom. z. bełski 718, 777, sędzia gr. buski 814, 816
- Gibalski Adam 782, 791
- Gieck Troim (Giezk Fraim) dostawca wojsk rosyjskich 805, 811
- Gintowt Dziewałtowski zob. Dziewałtowski Gintowt
- Girzyński 72, 74, 75, 78
- Glabisz Grzegorz* XIII, 753, 823
- Gliński Sebastian 539, 600, 606, 608, 611, 621, 637
- Glower (Glover) 403
- Glower Antoni 782
- Głębocki Mikołaj 42
- Głogowscy 9, 71, 73, 75, 78, 243-245, 290, 453, 460, 467, 473, 489, 501, 512, 513, 534, 554, 585, 714
- Głogowski 524, 569
- Głogowski Aleksander 782
- Głogowski Andrzej 780
- Głogowski Antoni z Głogowca 540, skarb. grabowiecki 542, 543, 546, 547, 549, 553-555, 573, 637, 643, 680, 691, 693, chor. horodelski 711, 714, 718, 764, 764, 779, 779, 783-785, 787, 791, 792
- Głogowski Antoni z Głogowca 13, 20, 26, 27, 41, 56, 62, stol. bełski 66, 72, 73, 75, 76, 78, por. chorągwi panc. 90, 92, 243, 244, 501
- Głogowski Franciszek 782
- Głogowski Franciszek sta krzywiecki 718, 724
- Głogowski Franciszek z Głogowca 12, 13, 16, 20, 28, 30, 41, 56, 61, 72, 74-76, 78, 110, 172
- płk J.K.M. 174, 177, 179, 180, 188, 224, 227, 228, sta grabowiecki 240, 241, 243, 244, 274, 317
- Głogowski I. 765
- Głogowski J. 762
- Głogowski [Jan?] cześ. nowogródzki 29
- Głogowski Jan dworzanin J.K.M. 13, 72, 75
- Głogowski Jan Nepomucen z Głogowca cześ. płocki 683, 699, 715, 781
- Głogowski Józef ksiądz scholastyk przemyski 461, kanonik katedralny lwowski 512
- Głogowski Józef łowczyz czerski 739
- Głogowski Józef miecz. mściśławski 396, 425
- Głogowski Józef stolnikowicz żydaczowski 736, 740, 751, 760, 762, 765

- Głogowski Kazimierz (Maurycy Kazimierz)
z Głogowca na Maurycynie i Czasnikach 8,
9, 14, 15, 28, 30-32, 34, 35, 37, 38, 39, 44, 48,
50, 55-57, łow. bełski 62, 65, sta grabowiecki
71-72, 74-81, 90, 91
- Głogowski Kazimierz chor. inflancki 396, 397
- Głogowski Kazimierz 636, 762, 765, pis. gr. bu-
ski 780
- Głogowski Kazimierz z Głogowca podst. luba-
czowski 467, 517, 538, 591, 594, 595, 611,
636, 639
- Głogowski Kazimierz z Głogowca stol. żyda-
czowski, regent gr. grabowiecki 540, 550,
569, 573, 575, 588, 591, 598, 599, 616, 620,
624, 630, 635, 640, 644, 648, 657, 660, 693,
707-709, 718, 738, 739, 745
- Głogowski Łukasz Michał kpt. wojsk R.P., łow.
czernihowski 396, 397, 410, 413, 416, 420,
426, 434, chor. inflancki 523, 594, 634
- Głogowski Michał 20
- Głogowski Michał z Głogowca chor. chorągwi
panc. 674, 675, łow. horodelski 707, 713,
718, cześ. bełski 780, 792
- Głogowski Mikołaj Kazimierz z Głogowca 9, 12,
13, 41, 56, łow. bełski 74, 75, 78, 110, 137,
153, 167, 174, 178, 182, 198, 201, 243, 244,
297, 318, 763
- Głogowski Mikołaj z Głogowca 20, 26, 30, 41,
56, 72, 74, 75, 78
- Głogowski Piotr Aleksander chor. chełmiński
739, 780, 810
- Głogowski Samuel stol. płocki 396, 397, 425,
431, 434, 450, stol. żydaczowski 499, 500,
503, 517, 693, 708, 714, 763
- Głogowski Stanisław 72, 74, 75, 78
- Głogowski Szymon Mikołaj chor. chełmiński
610, wojszczyz buski 648, 649, 686, sędzia
gr. buski 714, 717, miecz. bełski 780
- Głogowski Teodor 397
- Głogowski Tomasz Józef (Józef Tomasz) miecz.
mścislowski 397, woj. buski 497, 595, 715
- Głowiński Samuel sufragani lwowski 749
- Główniewski Jan cześ. smoleński 780
- Głuski Tomasz Kazimierz klan gostyński 187
- Głuszyński Tomasz Dominik 41
- Gmiterek Henryk VIII, XVI, XXIV
- Gnatowski Józef 781
- Gnoiński Aleksander 24
- Godebski Piotr chor. piński 188
- Godlewski 72, 77
- Gojżewski Jan 419
- Golicyn Michał feldmarsz. wojsk rosyjskich 242
- Gołowski Aleksander 24
- Gołowkin Gawrił 169
- Gołyński Łoś Paweł 42
- Gordonowicz Stanisław 10
- Gorzeński Władysław 299
- Gosławski Stefan 42
- Gosławski Stefan 780
- Gościmiński Jan 36
- Gościmiński Wojciech z Gościmia 23, 36
- Gozdzki Józef sta grabowiecki 360
- Górnicki Kazimierz 606, 608
- Górski Krzysztof 21
- Grabia 188
- Grabiński Stanisław 782
- Grabowski 520, 524, 569, 572, 594
- Grabowski Hieronim 397
- Grabowski Józef 568, woj. braclawski 591, 621,
660, 673
- Grabowski Kazimierz 13, woj. braclawski 20, 26,
41, 56, 91
- Grabowski Maciej podsk. nadw. kor. 512
- Grabowski Józef 782
- Grabowski Tomasz Józef skarb. lubaczowski 595,
606, 721, 760
- Grabski Walenty 187
- Gradowski Jakub 457
- Granowski Antoni sta tarnogórski 549, 551, 553,
674, 675, 744
- Granowski Michał z Granowa 739
- Grobczyński (Gropczyński) Ignacy 369
- Grocholski Paweł 41
- Grodzicki Aleksander Józef stol. ciechanowski 187

Grodziski Stanisław XII
 Gruszecki Jan 14, 42
 Gruszecki Józef Stanisław 36
 Gruszecki Stanisław 351
 Grzymała Kamodziński zob. Kamodziński
 Grzymała
 Grzymała Słomowski zob. Słomowski Grzymała
 Grzymała Adam Józef 13, 23, 42, podcz. smo-
 leński 399
 Grzymała Józef łow. horodelski 636, 644, 648,
 681, 683
 Grzymała Marcyan Janrotn. piechoty węgier-
 skiej 13, 20, 36, 44, miecz. bełski 90, 114,
 174, 196, 199, 201, 297, 333
 Grzymała Piotr łowczyc horodelski 802, 804
 Grzymała Stanisław cześ. halicki 662, 684, 739, 781
 Gujski Adam 14
 Gujski Jan 14, 23, 42
 Gujski Krzysztof 326, 327
 Gujski Stefan 14
 Gujski Tomasz 398
 Gulczewski Kazimierz Jan 13, 20, 41, 56
 Gurowski Aleksander klan buski 833
 Gurowski Andrzej 408
 Gurski Stanisław Łuba 398
 Gurski Tomasz 464
 Gutowski Franciszek Michał 739, 782
 Habierowski Jerzy 354
 Hadik Andreas feldmarsz. wojsk austriackich
 814, 815
Hejnosz Wojciech VII, IX, 25, 135, 152
 Hermanowie kupcy lubelscy 336
 Hessen Homburg Ludwik von landgraf, gen.
 por. wojsk rosyjskich 442, 443, 445, 450
 Heynik (Hojnik, Hejnik) Andrzej 72, 74, 75, 78
 Hnikierus W. 42
 Hołowiński Konstanty sta dymidowski 834
 Hołownia Stefan 36
 Hołówka Franciszek 462
 Hornowski Marcin 790
 Horoch Feliks 601
 Horodyłowski (Hrodyłowski) 191
 Horodyłowski Jan 21, 40, 41, 43, 135, 150, 164
 Hotkowski Józef 42
 Hryniewiecki Kajetan miecz. podolski, pis. gr.
 podolski 657
 Hulewicz superintendent prowincji ruskiej 531
 Humnicki Antoni Jan sta rzeczycki 41, 249, 331,
 271
 Humnicki Wacław z Humnisk miecz. lwowski,
 sędzia gr. horodelski 395, 397, 416, 425, 431,
 434, 442, podst. bełski 477
 Hurczyn Stanisław Antoni 42
 Iliak Mateusz Teodor z Brzeźna reg. gr. lwowski
 13, 22, 56, miecz. braclawski 170
 Ilicz Dominik skarb. wołkowyski 165
 Iłowiecki Antoni z Iłowca 13, 23, podcz. brac-
 lawski 260, 285, 310, 317, 355, 363, 370,
 pods. bełski 385
 Iłowiecki Jakub 629
 Iłowiecki Niemiera Franciszek 41, 71, 76, 91,
 podst. dobrzyński 99, 226
 Iwanicki Benedykt (Jan Benedykt) miecz. żyto-
 mierski 22, 31, 32, 34, 35, 44, 66, 71, 74, 76,
 78, 99, 105, 111, 139, 165, 190, 196, 197, 214,
 223, 260, 287
 Iwanicki Ignacy 808
 Iwanicki Jacek 13, 21, 109, 115, 124, 132, 137,
 148, 149, 194
 Iwanicki Józef łow. nowogródzki 740
 Iwanicki Kazimierz na Iwanicach chor. nowo-
 gródzki 419, 421, 425, 427
 Iwanicki Konstanty Józef na Iwańcach łow. no-
 wogródzki 741, 743, 782
 Iwanowski Józef Mikołaj sta sądowy miński 605
 Iwanowski Mikołaj 36
 Iwański 73, 76
 Iwański Jan 14
 Iwański Stanisław 508
 Iwaszkiewicz Aleksander Jan łow. czernihowski
 13, 20, 36
 Iwaszkiewicz Jan Joteyko 398
 Izdebski Paweł 42
 Jabłonowscy 330, 342, 407, 473 678, 731

- Jabłonowski Aleksander* XXIV
 Jabłonowski Aleksander Jan chor. kor., sta buski 24, 32, 99, 111, 245, 289, 371, 377, 416
 Jabłonowski Antoni Barnaba wda poznański, sta buski 621, 680-682, 736, 764
 Jabłonowski Józef Aleksander sta buski 381, 416, 484
 Jabłonowski Stanisław Jan klan krakowski, hetm. wielki kor. 15, 27, 28, 46-47, 66, 70, 80, 84, 92, 99, 334, 362, 382, 537, 544, 774
 Jabłonowski Stanisław Wincenty wda rawski 480, 544
 Jabłoński 72, 76
 Jabłoński Jan 24, 36, 66
 Jabłoński Jerzy 72, 75
 Jabłoński Kazimierz 398
 Jabłoński Marcin 117
 Jabłoński Michał miecz. bracki 12, 13, 39, 42, 56
 Jabłoński Samuel Stanisław 36
 Jachimowski Dominik 739
 Jackowski Stanisław 36
 Jagiellonowie 677, 702, 736, 750
 Jagiełłowicz 21
 Jagiełłowicz Adam Antoni kom. z. buski 36
 Jakub Sobieski królewicz 38, 39, 383, 402, 431, 455, 472
 Jakubowski Marcin 492
 Jan III Sobieski król IX, 8, 10, 20, 67, 69, 402, 431, 455, 472, 512, 532, 535
 Jan z Dukli 111, 346
 Janaszewicz Paweł 180, 182
 Janaszowski Jan 266
 Janiszewski Jakub 492
 Janiszewski Jan miecz. chełmiński 187
 Jankowscy 72
 Jankowska Zofia miecznikowa podolska 22
 Jankowski 72, 73, 75, 76, 662
 Jankowski Jundziłł Antoni 398
 Jankowski Mikołaj 73
 Jankowski Piotr cześ. trembowelski 398, 694, 711
 Jankowski Stanisław 42
 Janowski Stanisław z Opatkowic 205, 207, 208, 210, 227
 Janus von Eberstaedt Gotfried Lebrecht gen. kawalerii rosyjskiej 232-235, 242
 Januszkowicz Maciej Karol sta kuślicki 188
 Jarczewski (Jarczowski, Jaraczewski) Józef Adam 92, podcz. buski 115, 126, 139, 181, 189, 201, 286
 Jarczewski Michał Ignacy z Jarczewa podcz. buski 12, 22, 32, 48, 50, 55, 58
 Jarczewski Paweł Kajetan 612, 613
 Jarczewski Stanisław podczaszyc buski 540, 782
 Jarczewski Tadeusz 739, 782
 Jarczewski Wojciech 782
 Jarnowski Franciszek stol. brzeski kujawski 187
 Jaroszewicz Franciszek 23
 Jarząbkowski I. Adam 315, 398
 Jarząbkowski Mikołaj 42
 Jasiński (Jasieński) 242
 Jasiński Aleksander 41, 56, 72, 76
 Jasiński Jan 740
 Jasiński Marcin 23, 246
 Jastrzębski 708, 736, 760
 Jastrzębski Kazimierz 25, woj. halicki 188
 Jastrzębski Kazimierz 712, 739, 758, 780
 Jastrzębski Marcin 780
 Jastrzębski Stanisław 278
 Jaślikowski Adam 42
 Jaślikowski Franciszek 14, 21, 36
 Jatyński Adam 399
 Jaworski Szymon 541, 570
 Jelec Antoni podcz. przemyski 188
 Jełowicki (Jełowicki) Antoni sta szczurowiecki 470, 489
 Jełowicki Antoni podcz. bracki 300, pods. z. bełski 434
 Jełowicki Franciszek podcz. dobrzyński 274
 Jemiołowski (Jemiłowski) Adam Jan (Adam Kazimierz) pis. gr. bełski 91, 165, 189, 194, 195, 198, 220, 232, 233, 235-237, 241, 245, podstarości i sędzia gr. bełski 256, 264, 274, 292, 293

Jemiołowski Antoni 398
 Jemiołowski Jan Kazimierz 246
 Jemiołowski Kazimierz 123, 127, 200, 224, 263, 292
 Jemiołowski Kazimierz 740
 Jemiołowski Paweł 246, 256
 Jerzmanowski 830
 Jezierski 73, 76
 Jezierski Antoni 224, 234
 Jezierski Byk Michał Józef na Jeziorach wicereg.
 gr. bełski 20, 36, 44
 Jezierski Jakub 36
 Jeżewski Benedykt 781
 Jeżewski J. 811
 Jodłowski Stanisław 22
 Jonston graf gen. wojsk saskich 278
 Jordan A. 782
 Jordan Adam podcz. smoleński 547
 Jordan Jędrzej 635, 636
 Jozafat bp, męczennik 346
 Józef II Habsburg cesarz 816
 Jurkowski Stanisław 102, 103
 Kadłubiski Adam stolnikowicz buski 706, 718,
 721, 757, 760, 782, 791
 Kadłubiski Antoni 739
 Kadłubiski Antoni łow. żytomierski 420, 464
 Kadłubiski Eustachy (Ostafi) 9, 13, 24, 41
 Kadłubiski Franciszek 24, 36
 Kadłubiski Jakub 782
 Kadłubiski Jan Franciszek 14, 36, por. chorągwi
 panc. 80, 83, skarb. buski 110, 201, 232, 241,
 stol. buski 261, 283, 290
 Kadłubiski Jan Wojciech 246
 Kadłubiski Józef Wojciech 782
 Kadłubiski Stanisław pis. gr. buski 396, 397, wi-
 cereg. gr. buski 420, 464, 484, 633
 Kadłubiski Wacław 13, 24, 42
 Kadłubiski Walerian 396, 398, 464
 Kadłubiski Wojciech skarb. buski 12, 13, 24, 25
 Kalinowski Jakub cześ. halicki 114
 Kalinowski Ludwik sta winnicki 515
 Kałmucki 30
 Kałuszewicz Andrzej 93
 Kałuszewicz Franciszek 21, 42
Kamieński Andrzej XII
 Kamiński 651, 708
 Kamiński Bazyli 542
 Kamiński Polikarp stol. dobrzyński 654, 661,
 671, 672, 697, 761, 763
 Kamocki I. B. 780
 Kamodziński Franciszek 14
 Kamodziński Grzymała Antoni cześ. braclawski
 165, 241, 242, 245, 270, 275, 289, 292, 301,
 318, 321, 322, 399
 Kamodziński Grzymała Michał stol. ciechanow-
 ski 188
 Kamodziński Onufry cześ. braclawski 766, woj.
 lubaczowski 808
 Kampowski Aleksander stol. brzeski lit. 188
 Kanty Jan 346
 Kański Józef 42
 Kaplan I Girej chan krymski 408
Karabowicz Anna XII
 Karaffa Korbut Marcin Florian cześ. orszański
 187
 Karbot Franciszek 781
 Karłowski Longin sta kruszewicki 787
 Karnicki Andrzej łow. miński 189
 Karol Krystian Wettin królewicz, ks. kurlandzki,
 s. Augusta III 677, 702
 Karol VI Habsburg cesarz 328, 341, 365
 Karol VII król Neapolu 477
 Karol X Gustaw król Szwecji 143
 Karol XII król Szwecji 98, 100, 110, 114, 117,
 118, 141-143, 145, 165, 171, 213, 215, 218
 Karwicky Dunin Józef Kajetan reg. kor. 587
 Katarzyna II cesarzowa rosyjska 747, 778, 785,
 786, 789
 Kawiecki Maksymilian 357
 Kątski Marcin Kazimierz wda kijowski, gen. ar-
 tylerii kor. 84
 Kczewski Piotr na Kczewie reg. kor. 96, referen-
 darz kor. 118
 Keith James Francis Edward gen. por. wojsk ro-
 syjskich 450

- Kędzierski Jan 44
 Kęsiccy 515
 Kęsicki Andrzej 515
 Kiciński Walerian Michał pis. skarbowy 466
 Kicki August 832
 Kiczewski 708
 Kiełczewski Jakub 259
 Kierski Józef Tadeusz ksiądz 531
 Kiessen Christian de 291
 Kisiel Józef sta utajkowski 834
 Klepacki Stanisław 21
 Klonowski Józef Franciszek ksiądz scholastyk
 kielecki, kanonik warszawski, sekretarz
 J.K.M. 445, 449
 Kluczewski Ignacy 774
 Kłembowski Roch Antoni pis. gr. grabowiecki
 359, 399
 Kłembowski Franciszek 740
 Kłopotowski Michał 256
 Kobyliński Jan 25, 42, 56
 Kobyliński Ludwik 399
 Kobyliński Paweł 42
 Kobylnicki Antoni chor. wyszogrodzki 738, 739,
 755, 781
 Kobylski Aleksander 21
 Koc Aleksander 24
 Koc Antoni podkomorzyc bełski 549, 554
 Koc Jan reg. gr. bełski 528, 537, 540, 624, 627,
 629, 633, 636, 652
 Koc Józef chorążyc bełski 506, 508, 509, 517,
 łow. horodelski 526, 540, podcz. grabowie-
 cki 584
 Koc Mikołaj Józef na Wiszniowie i Beresteczku
 podst. buski 195-196, 242, 245, 250, 251,
 252, sędzia z. bełski 262, 274, 292, 297, 305,
 317, 345, 365, 378, 379, 383, 391, 393, 397,
 399, 407, 413, 414, 416, chor. bełski 469,
 470, 477, 478, 497, podk. bełski 537, 540,
 621
 Koc Wojciech 398
 Kochanowski Felician 24
 Kołłątaj Hugo podkancl. kor. 830
 Kołodziej Robert VII, XXIII
 Komorowscy 410, 453, 456, 544
 Komorowski 512, 608
 Komorowski stol. dobrzyński 420
 Komorowski Adam Ignacy ksiądz proboszcz
 krakowski 531, abp gnieźnieński, prymas
 643
 Komorowski Antoni stolnikowicz buski 674,
 stolnikowicz bełski 781
 Komorowski Franciszek 246
 Komorowski Ignacy miecz. braclawski 398
 Komorowski Jakub stol. horodelski 718, 738,
 738-740, 743, 754-757, 759, sędzia z. buski
 767, 775
 Komorowski Jan (Jan Antoni) 20, 24, 56, 245
 Komorowski Józef Joachim klan bełski 833
 Komorowski Józef stol. nowogrodzki 447,
 podcz. buski 508, 526, stol. horodelski 553,
 klan bełski 736, 738
 Komorowski Kazimierz 781
 Komorowski Michał (Michał Józef) na Susznie
 256, 270, 299, łow. buski 355, 370, 374, 386,
 395, 397, 399, 407, 410, 414, 417, 420, 425,
 458, 459, 462, 524, 540, stol. horodelski 635,
 765, stol. bełski 781
 Komorowski Michał łow. lubaczowski 540
 Komorowski Mikołaj łow. lubaczowski 723, 739,
 777, 782
 Komorowski Stanisław 397
 Komorowski Stefan 24, 42
 Komorowski Stefan chor. chorągwi panc. 533
 Komorowski Stefan stol. bełski 395, 397, 452,
 oberszt lejtnant artylerii kor. 492, 543, 553
 Komorski Sebastian 21
 Konarski Jan Andrzej z Konar 56
 Konarzewski Ignacy 557, podst. smoleński 612
 Konarzewski Józef cześ. latyczowski 435
Konopczyński Władysław XXIII, 797
 Konopka Wojciech 73, 76
 Kopystyński Jan 21
 Korczyk Stefan miecz. słonimski 188
 Korcuć Jan horodniczy lidzki 187

Korniatowski 17, 18, 62
 Korniatowski Wojciech 21, 42
 Korytko Stanisław podcz. czernihowski, pis. gr. lwowski 170
 Korzeniowski Aleksander 21
 Korzybek Franciszek Aleksander 21, pis. gr. hordelski 238
 Kosowski Andrzej 212
 Kosowski Jakub 781
 Kossakowski Aleksander stol. czernihowski 35, 115, 165
 Kossakowski Andrzej 36
 Kossakowski Jędrzej 13, 44
 Kossakowski łow. wiski 188
 Kossakowski Tomasz Stanisław 781
 Kossakowski Władysław klan kijowski 80
 Kossecki Jan 36
 Kostecki Andrzej 319
 Kostecki Antoni 606, 608, 609, 627, 628
 Kostecki Jan 23
 Kostecki Kazimierz 540, 606, 609
 Kostka Stanisław święty 287, 346
 Kościółkowski Zyndram Adam strażnik wilkomierski 187
 Kościński 337
 Kotelnicki Stanisław 138, 150
 Kotkowski Kazimierz 56
 Kotowski Jakub 782
 Kotowski Wiktor podk. J.K.M. 834
 Kowalewski Rafał 42
 Kowalowski Adam wiceregent bełski 14
 Kowalowski Antoni 25
 Kowalski Michał Wierusz 21
 Kowalski Mikołaj Wierusz 36
 Kowalski Stanisław 20
 Kowalski Zygmunt Wierusz 398
 Kozakiewicz Wojciech 23
 Kozerski Jan 781
 Kozerski Józef 399
 Kozerski Maciej 740
 Kozerski Mateusz 691
 Kozerski Szczęśny 36
 Kozubski Tomasz 780, 790
 Kozyński Marcin 347
 Kozyński Michał 399
 Krajewski Józef Michał reg. kor. 187
 Krasicki hrabia 18
 Krasicki Stanisław podk. bełski 831
 Krasowski (Krasnowski) ksiądz kanonik chełmski, dziekan i proboszcz bełski 388, 498
 Krassow Ernest Detlof von gen. szwedzki 213, 214, 216, 218, 271, 295
 Krasuski Marcin tow. chorągwi panc. 46
 Krawiecki Michał 780
 Kreczownikow Michaił Nikitycz gen. wojsk rosyjskich 810
 Krobanowski Wawrzyniec 254
 Krokocki Jerzy 23
 Krosnowski Jan 246
 Krosnowski Władysław 55
 Kruszelnicki Franciszek 790
 Kruszewski Jan 188
 Krygiern (Krygier) de oberszteljtant wojsk saskich 259, 262, 268, 275, 275, 278, 291
 Kryński Stanisław 42, 56
 Krystyna Eberhardyna Hohenzollern królowa, elektorowa saska 50
 Krzewicki Tomasz 781
 Krzykowski Bartłomiej 42
 Krzyszkowski Piotr skarb. słonimski 188
 Krzywiecki (Krzywicki) 652, 714, 764
 Krzywiecki Michał 684, 694
 Kucharski 386
 Kucharski Andrzej 100
 Kucharski Bonawentura 606, 739, 781
 Kucharski Jakub 739, 781
 Kucharski Jędrzej 398
 Kucharski Józef 606
 Kucharski Stanisław 23, 42
 Kuciński Walenty 790
 Kuczewski Stanisław cześ. chełmski 188
 Kuczkowski Franciszek 718
 Kuczyńscy 604
 Kula Wacław cześ. nowogrodzki 36

- Kulesza Marcin stol. latyczowski 398
 Kulesza Stanisław 42
 Kumiński Paweł 21
 Kurcewicz Koriatowicz Szymon wicereg. chełmski 834
 Kurdwanowska Urszula 23
 Kurdwanowski Ligęza Maurycy Józef sta baranowski 557, 558, 779
 Kurdwanowski Makary Józef z Kurdwanowa stol. lubaczowski 603, 604, 654, 656, 674, 675, 683, 686, 690, 708, 710, 715, 717, 741, 744, 751, 754, 756-759, 764, 766, 767, 775, 776, podk. buski 781, 802, 804, 805
 Kurdwanowski Maurycy Stanisław miecz. haliński 22, 35
 Kurdwanowski Mikołaj podst. halicki 188
 Kurdwanowski Placyd sścic baranowski 776
 Kurdwanowski Remigian 780, 802, 804
 Kurdwanowski Stanisław podcz. latyczowski 377-379, 385, 396, 397, 425, 431, 434, stol. lubaczowski 477, 478, 479, 493, 496, 499, 500, 503, 525
 Kuropatnicki klanic biecki 425
 Kuropatnicki Ewaryst Jędrzej sta żurowski, klanic biecki 571, 588, 706, 718, 738, 739, 744, klan buski 754, 761, 762, 764-766, 775, 777, klan bełski 781, 794, 796-798, 806, 808
 Kuropatnicki Jan klanic biecki 72, 73, 76, 77, 107, 154, 819
 Kuropatnicki Mikołaj klanic kijowski 72, 76
 Kuropatwa Stanisław 21
 Kurzeniecki Stefan podst. piński 188
 Kwiatkowski Jan Jaksa miecz. halicki 187
 Kwiatkowski Józef 649
Kwiecień Marcin XII
 Kwolek Kapistran gwardianin 526
 Lachowski Felicjan 576, 577
 Lachowski Kryski Antoni 398
 Lanckorońska Anna z Wielhorskich 748
 Lanckoroński Wacław 748
 Laskowski Antoni łow. podlaski 188
 Laskowski Tomasz 791
 Lebedowicz Dymitr Szeliga 206, 256, wicereg. gr. bełski 398, 484, 493
 Lebedowicz Franciszek 484, 606, 609, 739, 780
 Lebedowicz Łukasz sędzia podwojewódziński bełski 19, 21, 38, 39, 42, reg. gr. bełski 87, 237, 242, 245, pis. gr. bełski 256, 283, 285, 290, wicereg. gr. bełski 493
 Lebedowicz Michał 44
 Lechowicz Konstanty 36
 Ledóchowscy 647, 678, 703, 731
 Ledóchowski Franciszek klan wołyński 678
 Ledóchowski Stanisław podk. krzemieniecki 188, 300, 307, 308, 311, 313-317, 328, wda wołyński 678
 Lenczowski Jan 398
 Leński Maciej 42
 Leopold I Habsburg cesarz 117
Lepszy Kazimierz XI
 Lesicki Tomasz 610
 Lesiecki Andrzej 14, 42, 71, 76
 Lesiecki Antoni Stefan 14, 41, 56
 Lesiecki Cyriak wojszczyz grabowiecki 717, 723, 743, 745, 750, 762, 765
 Lesiecki Franciszek 791
 Lesiecki Józef 42, 72, 76, 244
 Lesiecki Marcjan 42
 Lesiecki Marek (Jerzy Marek) woj. grabowiecki 388, 397, 509, 517
 Lesiecki Remigian 36
 Lesiecki Sebastian 21, 36, 44, 72, 76, pis. gr. grabowiecki 244, sędzia gr. grabowiecki 308, 318, 321, 345, podstarości grabowiecki 347
 Lesiecki Stefan 71, 76, woj. grabowiecki 318, 335, 345
 Lesiecki Tomasz woj. grabowiecki 618
 Leszczyński Aleksander 9, 14, 21, 26, 27, 30, 41
 Leszczyński Antoni 251
 Leszczyński Jan miecz. inflancki 782
 Leszczyński Józef Benedykt (Benedykt) podst. horodelski 547, 548, 549, 558, 566, 568, sędzia gr. horodelski 576, 586, 587, 603, 605, 607, 637, 657, 673, 680, sędzia gr. łucki 692,

- 707, 712, 714, 715, 718, 723, 732, 737, 738,
739, 740, 743, 745, 750-759, pods. z. bełski
761, 764-767, 775, 781, 788, 791, 801, 804,
805, 811, 813
- Leszczyński Michał woj. horodelski 370
- Leszczyński Rafał wda łączycy, sta mościcki, sta
generalny Wielkopolski 22, 336
- Leszczyński Stanisław sta odolanowski 31, 34,
37, Stanisław I król Polski 165-168, 208-211,
214, 216, 218, 416, 419, 422-425, 429, 430,
432, 438, 439
- Leśniowski Franciszek 36
- Lewicki Jan Antoni z Lewiczyna podstarości
i sędzia gr. bełski 397, 421, 425, 435
- Lewicki Józef grekokatolicki bp chełmski 285,
289
- Libiszewski Franciszek Adam 36
- Ligęza Minor Kazimierz Stanisław cześ. ciecha-
nowski, sędzia gr. ciechanowski, sędzia woj-
skowy 8, 13, 15, 23, 24, 41
- Ligęza Minor Marcin 13
- Ligęza Minor Mariusz z Przybysławic podst.
chełmski 39, 41, 72, 76, 91, 99, 122, 139,
175, 179
- Ligęza Minor Stanisław Kazimierz klan chełm-
ski 122, 175, 179
- Linczewski (Linczowski) Jan 71, 76
- Linczewski Józef 279
- Liniewski Michał z Wielatycz na Liniewie łow.
bełski 12, 13, 34, 35, 48-50, 54, 55, 57, 58,
klan lubaczowski 176, 186, 187, klan wołyń-
ski 336
- Liniewski Stanisław Kazimierz łow. kijowski 245
- Linkiewicz Szymon 36, 60, 256
- Lipka Adam 71, 76-77
- Lipowski Franciszek skarb. płocki 187
- Lipsy 467
- Lipski 181, 569, 652
- Lipski Adam 42
- Lipski Andrzej 22
- Lipski Antoni Onufry 780
- Lipski Antoni Tomasz z Lipego tow. chorągwi
panc. 332, 355, skarb. bełski 397, 442, 444, 447,
448, 467, stol. horodelski 524, 591, 594, 635
- Lipski Damazy 574
- Lipski Euzebi 739
- Lipski Feliks Aleksander wda kaliski 68
- Lipski Jan 90
- Lipski Jan Aleksander bp krakowski 502, kancl.
wielki kor. 530, kard. 544
- Lipski Jan sędzia 56, z. bełski 104, 109, 124, 260
- Lipski Józef Antoni z Lip na Lipsku 242, 246,
247, skarb. bełski (sporny z Florianem Mire-
ckim) 260, 262, 265, 279, 321, 322, 340, 341,
360, 361, 367, 397, reg. kor. 425, 465, klan
bełski 468, 492, 498, 549-553
- Lipski Józef z Lipego 397, 497
- Lipski Józef z Lipego chorążyc nowogródzki
610-613, 659, 662, woj. lubaczowski 711
- Lipski Kazimierz 21, 39, 41, chor. nowogródzki
105, 178, 182, 183, 190, 194, 195, 198, 201,
207, 209
- Lipski Ludwik skarb. buski 711, 780
- Lipski Maciej Aleksander z Lipego 571, wicere-
gent gr. buski 638, 641, 649, 652, 653, 655,
656, bur. bełski, kom. graniczny bełski 657,
660, 662, 671-674, 682, 683, 685, 693, 695,
697, 699, 700, 704, 715-717, 723, 732, 737,
738, 739, 745, 750-752, 756, woj. bełski 767,
775, 777, 800, 802, 804, 808, 810, 812, 815
- Lipski Marcin 21, 56
- Lipski Marcin z Lipego miecz. buski, pis. gr. ży-
daczowski 595, 610, 636, pis. gr. bełski 637,
642, 656, 657, 662, podstarości gr. bełski 680,
686, 690, 712, 717, 723, 732, 737, 745, 750-
752, 763, 777, podst. buski 779, 787, 792, 792
- Lipski Michał 780
- Lipski Samuel z Lipego 41, stol. kijowski 62, 127,
134, 135
- Lipski Stanisław z Lipego na Lipsku podst. nowo-
gródzki 378, 399, 416, skarb. buski 467, 495,
519, 525, podcz. buski 554, 595, 639, 713
- Lipski Tadeusz woj. lubaczowski 711, 780, 802,
804, 808, 811

- Lipski Tadeusz 780
 Lipski Tomasz chor. buski 397
 Lipski Tomasz Stanisław podst. latyczowski 630, 638, 641, 642, 650, 655, 657, 660, 664, 672, 696, 697
 Lipski Zbożny z Lipego na Lipiu 14
 Lityński Bazyli 21
 Lityński Józef Antoni z Lityni skarb. mściśławski 657, 660, 662, 663, pis. gr. bełski 673, 674, 679, 706, 711, 716, 718, 779, 787, 792
 Lityński Marcin 711
 Lityński Michał 21
 Lityński Stanisław Bazyli skarb. mściśławski 397
 Lityński Wojciech z Lityni podst. lubaczowski 674, 679
 Lubarowski Jan 112
 Lubecki Drucki Symeon stol. włodzimierski 188
 Lubek Stanisław 36
 Lubiccy kniaziowie 264
 Lubieniecki komisarz wojsk auksyliarnych 242
 Lubieniecki Paweł chor. nowogródzki 86
 Lubiszewski Franciszek 42
 Lubkowski 30
 Lubkowski Aleksander 56
 Lubkowski Piotr 72, 76
 Lubomirscy 329, 334, 342, 344, 533, 731
 Lubomirska marszałkowa kor. 342
 Lubomirski Antoni Benedykt sta kazimierski 475, miecz. kor. 686
 Lubomirski Hieronim Augustyn podsk. wielki kor. 15, 69, klan krakowski, hetm. wielki kor. 109, 114, 116, 125, 128, 130, 139, 334
 Lubomirski Jerzy Aleksander wda sandomierski 454
 Lubomirski Jerzy Dominik podst. kor. 15, 90, podk. kor. 225, 229
 Lubomirski Józef Karol marsz. nadw. kor. 21, marsz. wielki kor. 111
 Lubomirski Józef podst. lit. 588
 Lubomirski Stanisław Herakliusz marsz. wielki kor. 15
 Lubomirski Stanisław podst. kor. 585, 619
 Lubomirski Teodor wda krakowski 401
 Lubowiecki podczaszyc halicki 723
 Lubowiecki Piotr woj. mniejszy bełski 766, podst. horodelski 802, 804
 Ludwika Maria Gonzaga królowa Polski 465
 Lula Wacław 23
 Lula Wojciech cześ. nowogródzki[?] 23
 Łabęcki Felicjan 782
 Ładowski Wojciech płk J.K.M. 188
 Łaniewski Jan Wojciech 36
 Łaniewski Tomasz wiceregent gr. grabowiecki 712, 718, 781
 Łaski Jan 782
 Łaski Jan cześ. nowogródzki 420, 422, 425
 Łaski Eliasz łow. winnicki 706, 780
 Łaszcz Aleksander Michał na Tuczapach i Łaszczowie sta grabowiecki 8, 13, 15, 18, 29, 30, 41, 54-56, 61, klan bełski 72, 73, 75, 76, 81, 82, 90-94, 104, 106, 110, 113, 114, 119, 123-125, 133, 148, 149, 175, 178, 182, 183, 187, 190, 194, 198, 206, 223, 232, 265, 267, 268, 271, 273, 276, 277, 280-283, 287, 290, 291, 294, 819, wda bełski 490
 Łaszcz Józef Antoni książdz kancl. gnieźnieński 454, 460, sufragán chełmski 490, koadiutor kijowski 512, 531
 Łaszcz Józef na Tuczapach i Łaszczowie sta ja-sielski 332, 333, sta grabowiecki 348, 351
 Łaźniewski (Łaźniowski) Józef z Obór 397
 Łaźniewski 20
 Łącki Franciszek 834, 835
 Łącki Krzysztof 398
 Łącki Maciej 25
 Łebkowski Władysław 181
 Łepkowski Paweł 246, miecz. podolski 256
 Łęcki Paweł 781
 Łęczycki Michał 21
 Łęski Jerzy podcz. latyczowski 310
 Łęski Jerzy sta korytnicki 20, 32, miecz. żyto-mierski 255-256, 373, 387
 Łęski Józef podcz. latyczowski 396, 397
 Łętowski Stanisław (Michał Stanisław) z Łętowa 25, 41, 56, sędzia gr. biecki 187

Łobaczowska Anna 22
 Łochowski 694, 708, 714, 758, 764
 Łochowski Wojciech 56
 Łoś Jacek z Grodkowa stol. brzeski-kujawski,
 podstarości i sędzia gr. bełski 105, 114-116,
 154, 165, 181, 183, 189, 194, 203, 209, 212-
 214, 234, podcz. bełski 241, 242, 245, 261
 Łoś Joachim sta dereżański 686
 Łoś Michał z Grodkowa 599
 Łoś Wojciech podst. lwowski, sędzia gr. lwowski
 188
 Łotoczewski Hieronim 21
 Łoza Marcin de Łozy 56
 Łoziński Andrzej 740
 Łoziński Franciszek 72, 76
 Łozowski Jerzy 21
 Łubieński Władysław Aleksander książdz, pis.
 kor. 531, abp gnieźnieński, prymas 674,
 699, 704, 705, 716, 717, 723, 732, 733, 735,
 743
 Łubkowski Stanisław sta taborowski 621, 635,
 641, 655, 656, 672, 682, 684
 Łubkowski Grot Aleksander 42
 Łubkowski Piotr 56
 Łucak Gabriel 134
 Łuczewski Sebastian 324
 Ługowski Ignacy z Szaniaw 782
 Ługowski Jan 781
 Łukomski Antoni 542
 Łuszczewski Aleksander 308
 Łuszczewski Felicjan 298
 Łychowski Daniel 36
 Łychowski Jan z Łychowa 13, 21, 36
 Maciejowski Jan Ciołek 21, 42, 56, 72, 76
 Madalińska Teresa chorążyna wieluńska 111
 Madaliński Franciszek 47
 Magnuski Aleksander 55
 Magnuski Franciszek 55
 Malczewski Feliks stol. latyczowski 718, cześ.
 latyczowski 751, 752, 757, 781
 Malinowski 72, 77
 Maliszewski Stanisław 24
 Małachowski Adam sta oświęcimski 465, kraj.
 kor. 701
 Małachowski Antoni sta gródecki 701
 Małachowski Jacek sta piotrkowski 701
 Małachowski Jan stol. kor. 455, podkancl. kor.
 531, kancl. wielki kor. 646, 701
 Małachowski Mikołaj sta opoczyński 701
 Małachowski Stanisław sta sądecki 701, referen-
 darz kor., marsz. Sejmu Wielkiego 829
 Małaczyński Stanisław 21
 Małężyński Korwin Stanisław z Małężyna 42
 Małonewski Szymon 75
 Małuszewski Jakub 21
 Mansfeld gen. szwedzki 166
 Marchocki Jakub 642
 Marczewski Paweł z Kroczewa cześ. braclawski
 187
 Maria Amalia Wettin królowna, córka Augusta
 III 477
 Maria Józefa Habsburg królowa Polski 465
 Maria Karolina de Bouillon z Sobieskich księżna
 472
 Maria Kazimiera Sobieska królowa 15, 465
 Markowski Jan 780
 Markowski Kazimierz 56
 Maskiewicz Władysław 42
 Massalski Michał Józef klan wileński 701
 Massani płk 533
 Maściborski Marcjant 21
 Matczyński Franciszek 639, 739, 781
 Matczyński Ignacy reg. gr. horodelski 627, 628
 Matczyński Marek wda ruski 702
 Matczyński Michał stol. trembowelski 627, 628,
 629
 Matuszewicz 30
 Matuszewicz Aleksander skarb. miński 299
 Matuszewicz Józef Jerzy 245, skarb. miński 256
 Mazepa Iwan hetm. kozacki 129
 Mączyński Ignacy 740
 Medyna 318
Mel'nyk Oksana XIII
 Mengli II Girej chan krymski 512, 533

- Mereszko Antoni 20, 21
 Mężynski Kazimierz podcz. bractowski 28, 29
 Mianowski Franciszek 781
 Miączyński 461
 Miączyński Atanazy sta łucki, wda wołyński 336, 515
 Miączyński Józef sta łosicki, marsz. konfederacji województwa bełskiego 797-799, 811
 Michał Korybut Wiśniowiecki król Polski 184
 Miciński Władysław 781
 Micowska, żona Jerzego 25
 Micowski 191
 Micowski Aleksander 13
 Micowski Franciszek 399, podcz. chełmiński 425, 434
 Micowski Krzysztof 21
 Micowski Mikołaj 13, 41, 56, 71, 76, tow. chorągwi panc. 82
 Micowski Piotr 739, skarb. grabowiecki 781, 815
 Micowski Stanisław 24, 42, 108, 117, 322
 Micowski Tomasz 436, 451, 452
 Micowski Wacław 24
 Micuta Krzysztof Kazimierz z Wahanowa podkomorzyc grodzieński, pis. gr. horodelski 388, 393, 396, 397, 407, 411, 414, 420, 421
 Mieszkowski 21
 Miedźwiedzki Jan Bal 13
 Mielaczewski Franciszek 240
 Mienszykow Aleksander Daniłowicz gen., feldmarsz. rosyjski 169, 220, 222, 229
 Mierowie 697
 Mier Jan klanic słoński 644, sta wilkowski, gen. major wojsk kor. 738, 739, 744, 755, 759, 764, 767, 775, sta tyzowiecki 782, 785, 791
 Mier Józef klanic słoński 571, 643, sta sielecki 699, 718, 739 sta buski 766, 767, 781
 Mier Wilhelm gen. wojska kor., komendant gwardii kor. 491, klan słoński 643
 Mierkowski Jan 390, 394, 399
 Mierkowski Stanisław 398
 Mierzejewski Franciszek 781
 Mieszkowski Daniel 42
 Mieszkowski Józef 784
 Mieszkowski Kazimierz cześ. owrucki 187
 Mieszkowski Odrowąż Michał Jerzy Ignacy 739, 782, 808, 815
 Mielicki Wincenty 373, 376, 398, 467, sędzia gr. bełski 576, 586
 Mikosza Józef 798
 Mikoszewski Stanisław 42
 Miłkowski miecz. mozyrski 175
 Miłosławski Franciszek Ksawery podstarości i sędzia gr. grabowiecki 438
 Minor zob. Ligęza Minor
 Mirecki 30, 42, 76, 591, 709
 Mirecki Florian 23, 72, 75, tow. chorągwi panc. 90, 164, 203, skarb. bełski 260, 262, 274, 278, 279, 283, 285, 287, 291-293, woj. horodelski 299
 Mirecki Jan 13, 23, 72, 76
 Mirecki Jan z Mirczy 23, 72
 Mirecki Jędrzej 780, 790
 Mirecki Józef z Mircza 36
 Mirecki Józef 540
 Mirecki Łukasz 23, 72, 76
 Mirecki Magiera Franciszek 570, 601, 606, 609
 Mirecki Magiera Józef 506, 539, 540, łow. latyczowski 611, 614, 649
 Mirecki Magiera Stanisław z Mircza 660, 709, 718, łow. smoleński 739, 780
 Mirecki Magiera Stefan 42
 Mirecki Magiera Tomasz Michał 42
 Mirecki Marek z Mircza 23, 72, 76
 Mirecki Piotr 72
 Mirecki Stanisław 13, 23, 72, 75, 76
 Mirecki Stanisław cześ. czernihowski 351-353
 Mirecki Stefan 23, 56
 Mirecki Tadeusz 780
 Mirecki Tomasz Michał 23, 41, 56, 66
 Misewicz tow. chorągwi panc. 655
 Młocki Aleksander 191
 Młocki Andrzej 246
 Młocki Jan Karol sta piński 69
 Młocki Józef 246, 257, 399, 464

Młocki Michał sta helmecki 12, 20, 39, 41, 58,
 69, 109, 124, 137, 198
 Młocki Stanisław chor. warszawski 188
 Młocki Szymon sta helmecki 245
 Młożewski Wojciech 369, 398, 556, 591, 601
 Mniszech Adam chor. nadw. kor. 742
 Mniszech Jerzy August marsz. nadw. kor. 811
 Mniszech Józef marsz. wielki kor. 336, 345, 468,
 502
 Mniszyk Marcin 140
 Modryński 29, 34
 Modryński Kazimierz 540
 Modryński Michał chorążyc grabowiecki 9, 13,
 20, 66
 Modryński Michał Jan z Modryńca 14, 36, 44
 Modrzejewski 655
 Mogielnicki (Mogilnicki) Ignacy 739, 790
 Mogielnicki Jan 601
 Mogielnicki Onufry 780
 Mokrski Jacek 21, 309
 Moldorf (Molderff) Walenty 42, 56
 Moldorf 21
 Monielecki Józef 316
 Morelowski Józef 398
 Morelowski Stanisław Jan 42
 Morsztyn Stanisław z Raciborska chor. sando-
 mierski 243
 Mosakowski Piotr 257
 Moskalczuk Michał woźny 632
 Moszyński Jan Kanty podsk. kor. 488, 511
 Mościbrodzki Marcyan 42
 Motyl Stanisław miecz. mściłowski 711
 Mroczek Antoni 243, 244, 289, 371, 377, 387, 525
 Mukański 459
 Mukański Jan 14, 24, 42, 71, 76
 Mukański Onufry 780, 791
 Mukański Prawdzic Franciszek skarb. buski 490,
 739
 Mukański Prawdzic Józef 781
 Murzynowski 459
 Murzynowski Jan 21
 Murzynowski Kazimierz stol. bractwowski 398
 Mycielski Franciszek 526
 Mycielski Joachim 740
 Mycielski Stanisław cześ. horodelski 739
 Myszkowski Paweł 464
 Myśliwski Stanisław 780
 Nagórski Stanisław podst. nowogrodzki 22, 32,
 stol. bełski 80, 83, 92, 110, 201
 Napiórkowski Piotr Antoni 42
 Narapiński Krzysztof 72, 76, 78
 Narapiński Stanisław 72, 74, 75
 Narejski Michał 21
 Nartowski 463
 Nartowski Antoni 14
 Nartowski Jan 740
 Nartowski Józef ojciec 398, 540
 Nartowski Józef s. 540
 Nartowski Krzysztof 14
 Nartowski Michał 14, 42
 Nartowski Mikołaj 398
 Nartowski Stanisław 14
 Nasielski 127
 Naszczokin płk wojsk rosyjskich 323
 Nehrebecki Marcin na Nehrebce chor. łomżyń-
 ski 396, 397, 416, 425, 426, 453, 459, 470,
 477, 484, 490, 494, 498, 501, 502, 505, 572,
 573, 652, 653
 Niebyłowski Bartłomiej 780
 Niebyłowski Jan Paweł 706, 712, 716, 741, 777,
 781, 783
 Niebyłowski Józef 740
 Nieciecki 234
 Nieciecki Jan Antoni 739
 Nieciecki Paweł 56
 Niedźwiedzki 21
 Niemira (Niemiera) Augustyn 495, 503, 507, 517
 Niemira Jan Mikołaj 36, 71, 246, 257
 Niemira Tomasz 541, 606, 609
 Niemyska Jadwiga podsełkowa lubelska 346
 Niemyski 72, 76
 Niemyski Piotr 780
 Niemyski Wojciech Kazimierz pods. lubelski
 337

- Niepokojczycki Kazimierz sędzia gr. brzeski lit. 188
 Nietycza Kazimierz 601, 606, 609, 780
 Niezabitowski Kazimierz 21
 Niezabitowski Krzysztof 21
 Niezabitowski Wawrzyniec 375, 398
 Noniewicz Kazimierz 187
 Nowacki K. 398
 Nowackiewicz (Nowakiewicz) 73, 76
 Nowicki Łukasz 399
 Nowosielski Andrzej 389, 399, sta łukowski 507
 Nowosielski Jan Franciszek sta łukowski 396,
 434, 449, 456, podk. lubelski 548, 588, 592,
 599, 610, 618
 Obłocki Michał 197
 Obmiński Wojciech sędzia ziemiański bełski
 833, 835
 Obranowski Kazimierz sta żeleźnicki 834
 Obuch Paweł 24
 Ochnicki Hieronim 130, 131, 136
 Ochocki Maciej 740, 780
 Ochocki Marcin 23, 246
 Ochocki Michał 482, 541
 Ochocki Stanisław 399
 Ochocki Tomasz 398, 546
 Odyniec Antoni 22, 42
Ohryzko Jozafat XII, XVII, XX, XXIV
 Okniński Antoni 398
 Olbrycht Jan reg. gr. bełski 657, 682, 695
 Olechowski Wojciech 14, 36
 Olęcki Wojciech sta szmeltyński 166, 297
 Olszański 24
 Olszański Jan por. 383
 Olszański Mikołaj chor. wołyński 188, 473
 Olszewska wiceregentowa grabowiecka 611
 Olszewski 23, 594, 615
 Olszewski Andrzej 399, kom. graniczny bełski
 570, 574, 576, 586, 594, stol. czerski 618,
 620, 634, 642, 685, 739, 791
 Olszewski Jan 255, 257, 398
 Olszewski Jerzy 36
 Olszewski Józef instygatorowicz kor. 361, sta
 szmeltyński 381, 393, 396, 397, 407, 410,
 414, 425, 430, 442, miecz. bełski 470, 477-
 481, 484, 496, 498, 499, chor. lubaczowski
 504, 505, 508, 509, 517, 524, 526, chor. bełski
 553, 568, 572, 574, 588, 590, 592, 593, 597,
 599, 615-617, 619, 620, 630, 634, 635, 636,
 640, 642, 648, 650, 651, 660, 717, 736, 738,
 741, 757, podk. bełski 781, 795, 800, 802,
 804, 806-810, 812, 815-817
 Olszewski Karol pis. gr. grabowiecki 570, 612
 Olszewski Kazimierz 14, 23
 Olszewski Michał 398
 Olszewski Paweł 14
 Olszewski Paweł Józef wiceinstygator kor., pis. z.
 bełski, wicegerent gr. 13, 20, 23, 30, instygator
 kor. 90, 107, 114, 201
 Olszowski Andrzej łow. nadw. kor., sta wieluński
 187, 271, 273, 283
 Olszowski Michał 188
 Olszyński Antoni cześ. bełski, sędzia gr. horo-
 delski 399, 451, 458, 462, 467, 497, 499, 500,
 505, 520, 526, 585, 749, 764
 Olszyński I. 636
 Olszyński Marcin Szymon podkomorzyc wiski
 585, 622, podcz. buski 713, 776, 780
 Olszyński Piotr 781
 Olszyński Stanisław podwojewodzi wiski 275,
 280, 283, 286
 Olszyński Szymon Antoni z Olszyna łow. wiski
 265, 271, 280, 286, 300, cześ. bełski 361, 381,
 384, podk. wiski 425, 431, 434, 450, 452,
 453, 460, 489, 492, 494, 506, 524, 572, 576,
 586, 594, 595, 731, 749
 Olszyński Tadeusz Antoni 506
 Ołtarzewska Teresa starościna niechorowska 22
 Ołtarzewski 9, 29, 99
 Ołtarzewski Adam 398
 Ołtarzewski Aleksander 42
 Ołtarzewski Aleksander sta czułczycki 416
 Ołtarzewski Andrzej 21
 Ołtarzewski Chryzostom 21, 56, 246
 Ołtarzewski Jan ścic niechorowski 21, 42, 105,
 157, sta niechworowski 396

- Ołtarzewski Józef 398, stol. różański 540
 Ołtarzewski Krzysztof 14
 Ołtarzewski Tomasz 14, 24, 36, 109
 Onyszkiewicz Andrzej (Jędrzej) 384, 398
 Opacki Jan 21, 36
 Orchowska Barbara podstolina chełmska 23
 Orchowski 30
 Orchowski Aleksander Kazimierz woj. lwowski, sekretarz J.K.M. 42, 56
 Orchowski Antoni podcz. witebski 834
 Orchowski Jakub 13, 23, 38, 39, 41, 45, 56, 71, 76
 Orchowski Jan podcz. nowogródzki 374, 396, 397, 420, 434
 Orchowski Jędrzej 24
 Orchowski Maciej 398
 Orchowski Marcin 36
 Orchowski Mikołaj 24, 36
 Orchowski Stanisław 14, 41, 71, 76
 Orlicki Ludwik 398
 Orłowski 23
 Orłowski A. M. 246
 Orłowski Adam 398
 Orłowski Antoni 398
 Orłowski Marcin 98
 Orłowski Paweł reg. z. bełski i gr. horodelski 42
 Orłowski Stanisław 42
 Ormiński Ludwik 21
 Orzęcki Aleksander 398
 Orzęcki Michał Stanisław skarb. trembowelski 190, 195, 231, 234, łow. buski 309, 310, 311, 351, stol. buski 395, 397, 420, 421, 425, 427, 433, 441-443, 447, 451, 470, 483, podwojewódzi bełski 493, 494, 498, 509, 517, 519, 520, 524, 574
 Ossoliński Franciszek Maksymilian podsk. wielki kor. 409, 413
 Ossoliński Józef chor. nadw. kor. 489
 Ossoliński Maksymilian Hilary sta sandomierski 794
 Ossowski 248
 Ossowski Jan 606
 Ostrowski 73, 76, 318
 Ostrowski Franciszek podcz. smoleński 214, 256, 397
 Ostrowski Kazimierz 739, 781
 Ożarowski Andrzej woj. chełmski 187
 Ożga Antoni stol. lwowski 397, 425, sta byszewski 485, 486, 497
 Ożga Antoni z Ossy sta romanowski 623, 624, 627, 636, 643, 644, 647, 685, 708, 714, 751, 758, 763, 773
 Ożga Ignacy 622
 Ożga Jan Samuel bp kijowski 383, 404, 461, 490
 Ożga Jerzy sta byszewski 520, 554, 591
 Pajewski Michał z Karniewa stol. czernihowski 20, 32, 35
 Pakosiński 21
 Palej Semen 85, 129
 Paloucci Camillo abp Ikonium, nuncjusz apostolski w R.P. 383
 Panin Nikita minister spraw zagranicznych Rosji 785, 789
 Paśławski Wojciech 781
 Paszyński Dominik 42
 Paszyński Józef 608
 Pawlicki Józef 360, 361
 Pawłowski 73, 76
 Pawłowski Antoni z Wierzbna 781
 Pawłowski Siła Stanisław 399
 Pentson gen. wojsk saskich 259
 Peplowski 346
 Peplowski Stanisław 187-188
 Peplowski Wawrzyniec sędzia z. podolski 188
 Petrykowski Jan 397
 Petrymański Jerzy 357
 Pęczkowski 188
 Pflug Gebhardt von gen. rosyjski 227, 230, 232
 Piasecki Antoni subdelegat gr. bełski 542, 557, 558, 567, 587, 595, 642
 Piasecki Ignacy Pierzchała 595, 739
 Piasecki Jan chor. czernihowski 22, 36, 105
 Piasecki Mikołaj 56
 Piasecki Samuel 398
 Piątkowski Łukasz 781

- Piechowski 72, 76
 Pieglowski Antoni 187
 Pieniążek Odrowąż Jan podst. krakowski 739
 Pięknowski Franciszek 313
 Pięknowski Tomasz 7
 Pijanowski Adam tow. chorągwi panc. 14, 24, 33, 36
 Pilachowski Wojciech 398
 Piotr I car Rosji 139, 159, 169, 170, 175-179, 181, 186, 191, 220-222, 225, 227, 229, 231, 234, 235, 246, 248, 302, 313, 321, 323, 329, 341
 Piotrowski Antoni z Tarnawki 21, 42
 Piotrowski Jan 42
 Piotrowski Jan 780
 Piotrowski Kazimierz 246
 Piotruszewski Franciszek 398
 Pisarzewski Antoni 627, 628
 Pisarzewski Jan 540, 606, 609
 Pisarzewski Ksawery 606, 608, 609
 Plater Konstanty Ludwik wda mściśławski 701
 Płatkowski Józef stol. gostyński 781
 Płonowski Michał 20
 Płoski kwatermistrz regimentu 30
 Płoski Michał miecz. nowogródzki 13, 21, 36, 44, 55, 72, 76, 90, 105, 137
 Pocię Kazimierz wda witebski 187
 Pocię Ludwik Konstanty podsk. wielki lit. 159, 187
 Pocię Ludwik strażnik lit. 689, 701
 Pocięjowie 689
 Podczaski Stanisław stol. trembowelski 187
 Podgórski Kazimierz częś. łomżyński, pis. woj-skowy 170
 Podgurski Wawrzyniec 485, 508, 522, 527
 Podhorecki Jan 189
 Podhorecki Kazimierz 24, 42
 Podhorecki Tomasz 399
 Podhorecki Władysław 115
 Podhorecki Wojciech 24
 Podolski Jędrzej 25
 Podoski Gabriel abp gnieźnieński, prymas 765
 Pohojski Wacław 397, 435
 Pokorski Jan 21
 Polanowscy 290
 Polanowski podstolic bełski 723
 Polanowski Aleksander 22, 42, 62, 91
 Polanowski Feliks podst. bełski 741
 Polanowski Franciszek miecz. buski 396, 397, 425
 Polanowski Franciszek miecz. podolski 310
 Polanowski Jan 23
 Polanowski Jan z Polanowic podcz. horodelski 650, 660, 683, 718, 738, 755, 756, 757, 759, stol. horodelski 762, 764, 765, 791
 Polanowski Kazimierz Tadeusz 211, sta salnicki 231, 234, 257, 262, 286, 295, 299, 310, 326, 327, podst. buski 360, 399, 458
 Polanowski Michał 21, 41, stol. dobrzyński 262, 297, 299, 300, 309, 326, 327
 Polanowski Mikołaj tow. bełski 644, 647, 648, 683, 763, 781
 Polanowski Piotr podczaszyc horodelski 587, 610, 660, skarb. bełski 780, 791
 Polanowski Tomasz 398, łow. bełski 497, 525, 528, 540, 570, 573, 618, 654, podst. bełski 717, 757, 762, 763, 765, 780, 792, 802, 804
 Polanowski Wacław miecz. grabowiecki 584
 Poletyło Franciszek 780
 Polkowski (Polikowski) Andrzej (Jędrzej) podst. nowogródzki 82, 132
 Pomaski Franciszek 121
 Pomaski Jan 123
 Pomorski Michał 20
 Ponarski Michał 740
 Poniatowscy 750
 Poniatowski Kazimierz podk. kor. 699, 700, 718, 724, 732, 744, 766, 767, 794
 Poniatowski Stanisław wda mazowiecki 382, 413
 Poniński Franciszek stol. poznański, sta kopa-nicki, wda mazowiecki, regimentarz wojska kor. 347
 Popiel Krzysztof sta tuczapski 773
 Popiel Michał 464

- Popielnicki Ludwik 681, 781
- Popławski Józef 603, 710, 755, 781
- Popławski Sebastian Józef 398
- Popławski Wojciech 36
- Poraziński Jarosław* 127
- Potkański Jan sta zwinogrodzki 187
- Potoccy 330, 342, 382, 407, 453, 473, 553, 731, 746
- Potocka Ludwika Maria z Sapiechów wojewodzi-
na bełska 616
- Potocki sta tłumacki 346
- Potocki Antoni Michał wda bełski 396, 417-419, 422, 423, 434, 454, 460, 507, 512, 518, 523, 546, 606, 616, 618, 626, 701
- Potocki Eustachy sta tłumacki 549, 551, 555
- Potocki Feliks (Szczęsny) Kazimierz wda kra-
kowski, hetm. polny kor., sta bełski 13, 15, 22, 26, 28, 30, 31, 35, 43, 81, 82, 84, 88, 89, 92, 334, 774
- Potocki Franciszek Jan na Potoku 14, 23, 36, sta owrucki 187
- Potocki Franciszek Salezy sta bełski 349, 355, 359, 372, 388, 391, 397, 399, 416, 424, 430, 432, 435-440, 446, 454, 460, 461, 464, kraj. kor. 467, 469, 470-472, 484, 490, 496, 505, 512, 518, 519, 522, 531, 569, 572, 585, 597, 599, 610, 615, wda wołyński 626, 630, wda kijowski 637, 679, 680, 686, 701, 703, 736, 765, 774, 779, 782, 792, 794, 795
- Potocki Ignacy Jerzy sta kaniowski 794, 795
- Potocki Jerzy 13, sta tłumacki 32, 35, 127, 332, 333, 365, sta grabowiecki 390, 393, 395, 397, 410, 411, 414, 415, 417
- Potocki Joachim na Czartkowie i Połonnem sta lwowski, płk J.K.M. 469, 471, 527
- Potocki Józef Felicjan sta ropczycki 332, 333
- Potocki Józef sta halicki 15, 91, wda kijowski, 431, 439, 454, hetm. wielki kor. 470, 472, 499, 500, 503, 505
- Potocki Józef z Potoku na Kitajgrodzie i Kry-
stianopolu sta ropczycki 8, 13, 15, 32, 35, 43, 44, 48-50, 55, 57, 58, 61, sta bełski 110, 111, 174, 175, 179, 201, 224, 226, 227, 230, 240, 241, 243, 245, 256, 262, 282, 283, 293, 297, 300, 301, 304, 311-313, 317, 321, 323, 326, 327, 330, 819, strażnik kor. 336, 340, 341, 473
- Potocki Ksawery sta sokalski 356
- Potocki Marian (Marcjan) sta grabowiecki 540, 542, 550, 555
- Potocki Michał sta krasnostawski i sokalski 105, pis. polny kor. 226, 230, 300, 304, 307, 328, 330, wda wołyński 436, 453, 460, 490
- Potocki Mikołaj Bazyli sta kaniowski 515, 533
- Potocki Piotr klan bełski 332, wda czernihowski 335
- Potocki Stanisław Feliks wdziec kijowski 792
- Potocki Stanisław Władysław z Potoka na Tar-
takowie sta luciński 32, 35, sta hrubieszow-
ski 125, 152-156, łow. lit. 161-163, 174-176, 178-183, 188, 191-195, 197-204, 206-212, 214, 215, 217-219, 222, 224, 227, 230, straż-
nik lit. 234, 235, 241-245, 270, 311, 333, 347, 355, 359, wda bełski 372, 377, 385
- Potocki Stefan łow. kor. 15, kraj. kor. 188, straż-
nik kor. 225, 229, 308
- Potocki Teodor Andrzej abp gnieźnieński, pry-
mas 390-392, 394, 399, 401, 404, 411, 442, 470, 471
- Potocki Wojciech podst. wiski 23, 35
- Potuszowski 188
- Powęski Daniel 21, 42, 72
- Powęski Józef 14
- Poznański 694, 708, 714, 758, 764
- Poznański Antoni 762, 765
- Prażmowski Michał sta mszczonowski 532
- Prażmowski Mikołaj abp gnieźnieński, prymas 532
- Prekowie 216-219, 221, 309, 386, 498, 553-555, 621, 668, 714
- Prek kanonik warmiński 410
- Prek Andrzej 246, podcz. bielski 378, 384, 386, 396, 397, 450, 484, 494, 513, 520, 524, skarb. grabowiecki 526, 532, 569, 574, 641, 652, 654, 693, 762

- Prek Antoni 246, 256, 286, chor. chorągwi panc.
321, 322, 355, 399, 420, 431, 484
- Prek Karol podcz. bełski 506, stol. bielski 508,
509
- Prek Karol skarbnikowicz grabowiecki 588, 592,
603, 607, 611, 614, 661, 616, 660, 683
- Prek Marcin Jan skarbnikowicz grabowiecki
700, 704, 739, reg. z. bełski 777, 780, 790
- Prek Michał 762, 765, woj. mn. horodelski 780,
790, 802, 804
- Prek Stanisław Dominik cześ. buski 649, 656,
673, 698, 711, 717, 738, 739, 740, 743, 755,
757, 759, pods. z. buski 762, 765, 767, 775,
777, 781, 792, 802, 804, 810, 815
- Progulbicki Antoni 332, 333, subdelegat gr. beł-
ski 387, 389, 398, 606
- Progulbicki Stanisław 398
- Proniewski Józef 162
- Prusinowska Anna kasztelanowa lubaczewska
22
- Prusinowski Jan 42
- Pruski Andrzej 24
- Przebendowski Jan Jerzy podsk. wielki kor. 159,
199, 253, 329, 337, 364
- Przerański Stanisław 438
- Przybyszewski podstarości gr. buski 682
- Przygodzki 349
- Przyłuska miecznikowa horodelska 652
- Przyłuski 453, 616
- Przyłuski Bonawentura cześ. horodelski 618
- Przyłuski Franciszek 245, cześ. zakroczyński
393, 398
- Przyłuski Józef 399, 415, 421, 431, miecz. horo-
delski 496, 497, 521, 522, 524, 591, 598, 651
- Przyłuski Kajetan 780
- Przyłuski Kazimierz 267
- Przyłuski Stefan stol. horodelski 459, cześ. lity-
czowski 521
- Przyłuski Szymon sta hadziacki 662, 681, 693,
697, 708
- Przystupiak 72, 76
- Pstrokoński Wojciech stol. sieradzki 187
- Puchalski 708
- Puchalski Maciej Antoni 398
- Pułascy 794
- Puławski Franciszek podcz. podlaski 188
- Puzyna Michał sta wiski 188
- Raciborowski Bazyli 250
- Racicki Antoni 492
- Raczyński Jan 24
- Raczyński Maciej 781
- Raczyński Michał 21
- Raczyński Piotr 781
- Radaszewski 72, 75
- Radaszewski Marcin 243, 244
- Radeccy 337, 342
- Radecki 409
- Radecki stolnikowicz buski 643
- Radecki Aleksander 71
- Radecki Antoni 782
- Radecki Antoni Jerzy chor. bełski 395, 397, 416,
450, 454, 460, 463, 464, 466, 468, 481
- Radecki Antoni z Krukowa 76, chor. horodelski
132, 133, 154, 161, 164, 174, 179, 188, 227,
233, 242, 245, 253, 260, 262, 272, 285, 297,
309, 317, 319-323, 338, 348, 395, 397, 416,
425, klan lubaczowski 453, 460
- Radecki Cyriak Michał podstolic horodelski
398, 480, 482, podst. horodelski, rotm.
J.K.M. 548, 573, 574, 575, 594, 610, 615, łow.
buski 636, 643, 693, 763, 693
- Radecki Cyriak Stanisław 13, 41, 71, 76, 92, łow.
buski 199
- Radecki I. 739
- Radecki Jakub 398
- Radecki Jan Stanisław 62, 71, 76, 80, 83, 86, 87-
89, 91-94, 110, por. chorągwi panc. 178, 182,
190, 198, 206, 223, chor. bełski 251, 252,
338, 360
- Radecki Jan stolnikowicz buski 741, 782
- Radecki Jerzy Antoni 397 chor. bełski 443, 458,
464
- Radecki Józef z Krukowa chorążyc horodelski
397, 450, 464, miecz. buski 520, 526, 554,

- 555, stol. buski 603, 604, 641, 642, 654, 656, 661, 672, 673, 681, 693, 694, 696, 698, 708, 712, 717, 782, podcz. grabowiecki 808
- Radecki Józef z Radcza i Krukowa 297, chor. grabowiecki 299, 300, 326, 327, 329, 340, 341, 346, 359, 361, 377, 379, 381, 386, 388, 391, 397, 399
- Radecki Maurycy łowczyc buski 370, 372, 377-379, 385, 396, 397, 431, łow. sieradzki 442, 464, podcz. grabowiecki 468, 480, 484, 517, 573, 693, 708, 763
- Radecki Michał 23, 56, 71
- Radecki Michał podst. rzeczycki 680, reg. gr. bełski 706, 712, 718, podstarości gr. buski 757, 782
- Radecki Mikołaj chor. horodelski 12, 13, 22, 42, 56, 71, 76, 114, 337, 342
- Radecki Mikołaj stolnikowicz buski 691, podst. grabowiecki 780
- Radecki S. 464
- Radecki Stanisław Jan 11, 12, 14, 22, 30, 41, 54, 56, 175, por. chorągwi panc. 182
- Radecki Szczęśny 398
- Radecki Tomasz 23, 41, 71, 76, 297
- Radecki Tomasz chorążyc horodelski 355, 370, 396, chor. chorągwi panc. 435, 456, chor. horodelski, płk J.K.M. 483
- Radecki W. 781
- Radecki Walerian sta romanowski 22, 32, 36
- Radoszewski Marcin 21, 42
- Radoszyński Paweł 23
- Radzewski Franciszek 454
- Radzewski Franciszek podk. poznański 416
- Radziejowski klanic rypiński 764
- Radziejowski Ignacy klanic rypiński 627, 628, 638, 639, 739, 758, 762, 765, woj. buski 780
- Radziejowski Kazimierz klanic rypiński 660, 738, 739, 741, 756, 759, 777
- Radziejowski Michał Stefan abp gnieźnieński, prymas 7, 8, 15, 17, 24, 25, 27, 48, 53, 80, 84, 142-144, 532
- Radziwiński Ignacy chor. urzędowski 834
- Radziwiński Jan cześ. czernihowski 399, 413, 425
- Radziwiński Marcin sta tarnawacki 419, 425, 468
- Radziszewski Marcin 14
- Radziwiłł 318
- Radziwiłł Karol Stanisław „Panie Kochanku” wda wileński 778, 786, 787, 791
- Radziwiłł Michał Kazimierz wda wileński, hetm. wielki lit. 674, 675, 692
- Radziwiłł Mikołaj podkomorzyc lit. 799
- Radzki Jan 56
- Rajecki 494, 506, 652, 694, 764
- Rajecki Dunin Antoni (Kacper Antoni) 539, 601, 606, 609, 621, 672, 684, 697
- Rajecki Jan 780
- Rakowski Mikołaj 445
- Rasiecki Szymon 274
- Ratajski Mikołaj 398
- Rądzka Jan 72, 76
- Repnin Mikołaj ambasador rosyjski 778
- Rogała Zawadzki zob. Zawadzki Rogala
- Rogalski Antoni 791
- Rogowski 475
- Rohoziński Wincenty wicereg. łucki 834
- Rokicki Aleksander 776, 781
- Rokicki Ignacy 781
- Rola Kazimierz 112
- Romanowski Franciszek Józef 397
- Romanowski Józef 246, 270
- Romanowski Krzysztof podst. chełmski 502
- Romanowski Tomasz Jan podk. chełmski 188
- Rönne von Carl Edward baron, gen. rosyjski 321
- Rosnowski Franciszek 203, podcz. chełmski 214, 265
- Rosnowski Stefan 13, 20, 29, 30
- Rosnowski Tadeusz podst. przemyski 781
- Rosochacki (Rossochacki) 520, 524, 569
- Rosochacki Jerzy miecz. łomżyński 369, 397
- Rosochacki Mikołaj Franciszek ciwun trocki, pis. z. wileński 18, 679
- Rosochacki Stanisław Jan z Rosochatego na Wa-

- niowie, podcz. drohicki, podstarości i sędzia gr. bełski 14, 18, 20, 28, 32, 35, 44, miecz. buski 72, 73, 75, 76, 82, 88, 105, 108-110, 115, 124, 125, 127, 131-133, 137, 157, 158, 165-168, 175, 178, 181, 183, 189-191, 193-198, 214, 216, 217, 232, 245, 248
- Rosochacki W. 658
- Rosochacki Wit 682, 693, 697
- Rosochacki Wojciech miecz. buski 507, sędzic bełski 538, miecz. grabowiecki 587, 599, 691
- Rostkowski Adam sta tyszowiecki, płk husarski 782
- Rostkowski Antoni książdz, kustosz katedry chełmskiej, kanonik chełmski 513
- Rostkowski Felicjan Kostka 543, 546, woj. lubaczowski, sta kopajgrodzki 623, 627, 629, 638, 660, 673, skarb. horodelski 674, 699, 711, 716, 718, 738, 739, 751, 762-767, 775, 815
- Rostkowski Jakub 33, 36
- Rostkowski Jakub Rafał 398, 464, łow. grabowiecki 506
- Rostkowski Jan 14, 42, miecz. mścislowski 232, 238
- Rostkowski Kazimierz 12, 14, 42
- Rostkowski Stanisław 36, cześ. płocki 175, 203, 259, 261, 262, 263, 265, 266, 269, 273, 276-278, 280-288, 290-292, 296-298
- Rościszewski Franciszek 246
- Rozwadowski Franciszek 14
- Rozwadowski Korybut Maciej 601, 694, 711, 790
- Rozwadowski Michał rotm. piechoty łanowej wda lubelskiego 155, chorążyc łukowski 246, cześ. łukowski 270, 280
- Rozwadowski Stanisław chor. łukowski 188
- Roźniatowski Wojciech 56
- Ruciński Walenty 739
- Rudkowski Józef 606
- Rudnicki Benedykt skarb. bełski 834
- Rudnicki Franciszek pods. bełski 30
- Rudnicki Ignacy 542, 543, 572, skarb. żytomierski 691, 706
- Rudnicki Jakub 23, 41
- Rudnicki Stanisław kom. z. bełski 14, 21
- Rudnicki Tomasz 246
- Rudziński Kazimierz klan czerski 454
- Rudzki Jan Michał 36
- Rudzki Wężyk Stanisław Ludwik 13, 21, 36
- Rulikowski 111, 615, 616
- Rulikowski Franciszek 20, 26, 36
- Rulikowski Ignacy podczaszyc bełski 587
- Rulikowski Józef z Poradowa podcz. bełski 384, 395, 397, 415, 425, 435, 436, 443, 445, 464, 479, 493, 496, 497, 517, 527, 540, 573, 574, 595, 641, 651, 654, 656, 661, 666, 671, 672, 673, 707, 763
- Rulikowski Michał (Jan Michał) z Poradowa podcz. bełski 781, 785, 791, 805
- Rulikowski Michał Franciszek z Poradowa stol. liwski 20, 28, 30, 32, 36, 44, stol. buski 62, 66, 80, 83, 106, 107, 110, 163, 164
- Rumiancew Piotr Aleksandrowicz feldmarsz. wojsk rosyjskich 800, 801, 802-806
- Rusiecki 264, 265
- Rusiecki Sebastian 398
- Rusiński 21
- Rusjan zob. Russian
- Russanowski (Russianowski, Rusjanowski) Paweł 14
- Russanowski Świętosław Wincenty 470 podcz. grabowiecki 584, 700, 704, 782, stol. grabowiecki 815
- Russanowski Wacław stol. inowrocławski 695
- Russian (Rusjan, Russian) rotm. województwa bełskiego 310, 355, 497
- Russian Józef 497
- Rybicki Ignacy 42
- Rybicki Jan wicereg. łucki 834, 835
- Rybicki Józef 21
- Rybicki K. 42
- Rybiński Jakub Zygmunt wda chełmiński 400, 476
- Ryszko 85
- Rzeczycki Aleksander 256
- Rzeczycki Andrzej 782

Rzeczycki Andrzej chor. grabowiecki 42
 Rzeczycki Jerzy sta rzeczycki, rotm. J.K.M. 293,
 300, 340, 341, 391, 397, 399, 425, 431, 454,
 460, 469, 471, 488
 Rzeczycki Jędrzej sta rzeczycki 681
 Rzeczycki Michał 399, sta poturzyński 425, 427,
 458, 461, 467, 474, 485, 486, 497, 591, 623,
 624, 636, 643, 644, 685, 708, 718, 763, 780
 Rzeczycki Stanisław 72, 76, chor. łomżyński 139,
 łow. nadw. kor. 209, 214, 245, 294, 474
 Rzeczycki [Stanisław?] chorążyc łomżyński 416
 Rzepecki Stanisław woj. lubelski 188
 Rzeszotarski Antoni 399, 479
 Rzeszotarski Kazimierz 486
 Rzewuski Stanisław Mateusz kraj. kor., sta
 chełmski 111, referendarz kor., hetm. polny
 kor. 169, 176, 188, 190, 199, 228, 253, wda
 podlaski 268, 270, 300-303, 305, wda bełski,
 hetm. wielki kor. 361, 367, 385, 393, 443
 Rzewuski Wacław wda podolski 546, 567, sta
 chełmski 616, wda krakowski, hetm. polny
 kor. 733
 Rzymowski Franciszek 399
 Rzyszczewski 531
 Sadowski Józef 830
 Sadowski Reinald pis. z. brzeski lit. 188
 Sajkowicz Grzegorz 441
 Sakowicz Kazimierz pis. z. witebski 188
 Sakwiński Wojciech 14
 Sanguszko Janusz Aleksander marsz. nadw. lit.
 607
 Sanguszko Paweł Karol marsz. nadw. lit. 365
 Sapiehowie 679
 Sapieha Benedykt Paweł podsk. wielki lit. 166
 Sapieha Jan Fryderyk kancl. lit. 585
 Sapieha Jan Kazimierz hetm. wielki lit. 217, 218
 Sapieha Kajetan wdziec mściłowski 741
 Sapieha Kazimierz Jan wda wileński, hetm. wiel-
 ki lit. 166
 Sapieha Michał Antoni wda podlaski 585
 Sapieha Wacław wda miński 187
 Sarbiewski 329
 Sawicki Franciszek 602
 Sczeniawski 234
 Szczucki 250
 Sedlnicki Karol Odrowąż podsk. wielki kor. 536
 Seneka Młodszy 424
 Sędzicki Michał 42
 Sieciechowski Szymon 71, 79
 Siedlecki Konstanty 441, 447
 Siekierzyński Adam miecz. bełski 20
 Siekierzyński Aleksander sta rzeczycki 425
 Siekierzyński Czesław sta rzeczycki 739, 782,
 stol. horodelski 808
 Siekierzyński Jan 23
 Siekierzyński Józef skarb. braclawski 12, 13, 20,
 26, 36, 82, 137, 241, 309
 Siekierzyński Kazimierz 398, podst. kijowski
 419, 442, 450
 Siekierzyński Marek 13, 20
 Siekierzyński Stanisław Aleksander sta horodel-
 ski i rzeczycki 628, 718, 736, 741
 Siekierzyński Zadora Józef pis. gr. horodelski
 718, 779, 788
 Sieklucki F. 781
 Sieklucki Franciszek 25
 Sieklucki Jan 781
 Sieklucki Józef 781, 790
 Siemiątkowski Józef Gulwa 608
 Siemowit IV ks. mazowiecki 731
 Sieniawscy 342
 Sieniawski Adam Mikołaj na Myszy i Szklowie
 wda bełski, sta lwowski 11, 12, 13, 15, 19, 24,
 39-41, 44-47, 54, 82, 85, 92, 94, hetm. polny
 kor. 109, 112, 113, 116, 139, 151, 161, hetm.
 wielki kor. 164, 168, 170, 175-176, 181, 187,
 193, 195-197, 200-203, 205, 207, 208, 214,
 220, 222, 228, klan krakowski 253, 255, 268,
 270, 273, 276, 277, 281-283, 289, 290, 301-
 303, 305, 307, 323, 325, 330, 334, 342
 Siennicki 318
 Sieprawski Jakub 398
 Sierakowscy 709
 Sierakowski 155, 829

- Sierakowski Jan 398, 638
- Sierakowski Jan Andrzej klan bełski, sta tyszo-
wiecki 11, 12, 13, 24, 30, 31, 33, 35, 43, 91,
139, 174, 190, 193-194, 196, 201
- Sierakowski Józef sta olszański 32, 35, 115, 332,
333, sta żytomierski 355, 356, 360, 370,
strażnik wielki kor. 377, 386, 399, 416, 425,
473, 776
- Sierakowski Kasper sta zawidzki 709, 793
- Sierakowski Sebastian sta olszewski, strażniko-
wicz kor. 611, 619
- Sierakowski Wacław Hieronim bp przemyski
531
- Sierakowski Wojciech 36
- Siestrzewitowscy 652
- Siestrzewitowski 694
- Siestrzewitowski Jan 420, 434
- Siestrzewitowski Józef 606, 608, 609, 662, 697,
698, 739
- Siestrzewitowski Mikołaj 106, 107, 257, 325
- Siestrzewitowski Stefan 662, 684
- Siewnicki Aleksander 36
- Sikorski 72, 75
- Silnicki Gabriel sta buczniowski 545
- Silnicki Stefan chor. podolski, sta buczniowski
32
- Sinicki P. M. sta zwinogrodzki 245
- Sitniccy 489
- Skabłoński Samuel Stanisław 21, 44
- Skaliński Franciszek 42
- Skalmirowski Franciszek 399
- Skalski Franciszek 36
- Skaryszewski oberszteltnant regimentu piesze-
go 318
- Skawiński Tomasz 326, 327, 330, skarb. żyto-
mierski 388, 398
- Skawiński Wojciech 116
- Skibicki 248
- Skiwski Seweryn 21
- Skolimowski Stanisław 41
- Skomorowscy 612
- Skomorowski 434
- Skomorowski Andrzej 56
- Skomorowski Franciszek Antoni 13, 201, 290,
314, 315
- Skomorowski Jacek Stanisław ze Skomoroch 20,
26, 36, 109, 289, 371, 377, 387
- Skomorowski Jakub 740
- Skomorowski Jakub z Golianów 780
- Skomorowski Jarosz Antoni ze Skomoroch 36
- Skomorowski Kazimierz 42
- Skomorowski Kazimierz Stachnik 600, 601, 606,
607, 609, 652, 672, 686, 690, 694, 697, skarb.
lubaczowski 739
- Skomorowski Maciej 590, łow. ciechanowski
650, 657, 659, 660, 664, 672, 683, 695, 697
- Skomorowski Stanisław 42
- Skomorowski Stefan Golian 780
- Skomorowski Szachnikow Kazimierz Antoni
740
- Skomorowski Tomasz 648, 659, 660, podst. byd-
goski 739
- Skomorowski Wojciech 14, 36, 41, 56, 71, 76
- Skorupski Aleksander 570
- Skorupski Antoni 398
- Skotnicki Józef 398, 431
- Skórecki Antoni 780, skarb. inowrocławski 806,
807, 809
- Skórzewski Wojciech 398
- Skrzeszewski Jan 24
- Skrzeszowski 73, 76
- Skrzetuski 461, 488
- Skrzyński Stanisław 21
- Skulski Aleksander podst. warszawski, podwo-
jewodzi warszawski 188
- Sławiński Stanisław 21
- Słomowski Grzymała Kazimierz 739
- Słoniewski Michał sta solecki 41
- Słotwiński Józef 24
- Smoliński Michał 36
- Sobański Jan 399, 420
- Sobieszczański (Sobieściański) 111, 175
- Sobieszczański Antoni 275, pis. z. bełski 397,
435

- Sobieszczański Franciszek 435
 Sobieszczański Jan 23
 Sobieszczański Mikołaj 780
 Sobieszczański Walerian 36, 66
 Sobolewski Józef 696
 Socharzewski Józef 782
 Sokolnicki Jan cześ. żydaczowski 20, 42
 Sokolnicki Józef 198
 Sokolnicki Piotr łow. podolski 475
 Sokolnicki Rafał 42
 Sokolnicki Stanisław cześ. chełmiński 22, 39, 41
 Sokołowicz Adam Jan 325
 Sokołowski Józef 42
 Sokołowski Stefan 21, 36
 Sokołowski Szymon 36
 Sokół Antoni 246
 Sokół Żółkiewski wojszczyc buski 723
 Sokół Żółkiewski Franciszek Ksawery z Zawad
 sędzia z. buski 24, 25, 32, 35, 48-50, 55, 58,
 90, 114, 127, 131, 133, 201, 204
 Sokół Żółkiewski Mikołaj 540, woj. buski 718,
 739, 751, 752, 757, cześ. buski 782, 793
 Soszyński 175
 Spławski Jan 56
 Stadniccy 731
 Stadnicka 23
 Stadnicki klanic bełski 425, 434
 Stadnicki Aleksander 243, 244, podcz. latyczow-
 ski 397
 Stadnicki Aleksander chor. grabowiecki 683
 Stadnicki Antoni podcz. bełski 114, 164, 207
 Stadnicki Franciszek klanic lubaczowski 377,
 378, 384, 397
 Stadnicki Jan ze Żmigrodu podst. bełski 425, 431,
 chor. grabowiecki 485, 486, 540, 557, 558,
 594, 595, 597, 634, 635, 636, 638, 640, 642
 Stadnicki Józef Antoni na Niemierowie klanic
 przemyski 259, podst. buski 286, 294, klan
 lubaczowski 331, 354, klan bełski 395, 397
 Stadnicki Józef klanic bełski 473
 Stadnicki Józef sta ostrowski, chor. bełski 830
 Stadnicki Mikołaj podst. bełski 20, 32, 35, 90, 192
 Stadnicki Stanisław 245, 257
 Stamirowska starościna mostowska 191
 Stamirowski Antoni podst. halicki, sta mostow-
 ski 97-100
 Stamirowski Jerzy 354
 Staniewski Michał 36
 Stanisław August Poniatowski król Polski XIII,
 740, 744, 745, 750, 751, 752, 754, 757, 766-
 768, 770, 771, 774, 778, 784, 787, 793, 810,
 828, 829, 830, 833-835
 Stanisław I król Polski zob. Leszczyński Stani-
 sław
 Stanisławski 73, 76
 Staniszewski Felicjan 398
 Staniszewski Gabriel Jan miecz. grabowiecki 782
 Starorypiński Jan 71, 77
 Starzecki Jerzy 23
 Starzyński Franciszek 781
 Starzyński Norbert cześ. chełmiński 813, 815,
 816
 Stawecki Jerzy 42
 Stawiński Stanisław 380
 Stawski 9, 283
 Stawski Aleksander 14
 Stawski Jan 14, 245
 Stawurski Łukasz rajca horodelski 339
 Steciow Iwan 389
 Stecki podstarości żytomierski 187
 Stecki Konstanty woj. żytomierski 150
 Stempkowska Konstancja 23
 Stempkowski (Stępkowski) 795
 Stenbock Magnus gen. major, generalny komi-
 sarz wojsk szwedzkich w Polsce 119
 Stocki Gabriel 601, 602
 Stoffeln Johann Christoph von gen. por. wojsk
 rosyjskich 741, 743
 Stoiński Maciej Franciszek 105, 232
 Stoiński Marek cześ. bełski 22
 Stoiński Michał 36
 Straszewski Franciszek Ksawery subdelegat gr.
 bełski 713, 782, 807, 810, 811, 814
 Strawiński 72, 74, 75, 78

- Strawski Aleksander 21
 Stroczewski Franciszek 698, 700
 Strubicz Kazimierz 36
 Strubisz Marcin 36
 Strutyński Ambroży Antoni na Strutyńie sta ho-
 rodelski, por. chorągwi panc., pis. generalny
 wojsk kor. 480, 514
 Strutyński Jan stol. wilkomierski 187
 Strzałkowski Aleksander sćic lityński 188
 Strzegocki Nikodem Józef 42
 Strzelecki Andrzej 659, 739
 Strzemiński (Strzemiński) Antoni 705, 780
 Strzemiński Wojciech 499, 527, 528, 538, 540,
 cześ. grabowiecki 612, 613, 642, 657, 706,
 717, 723, 732, 735, 737, 739, 744, 745, 750,
 762, 765, 767, 777, 780, 783-785, 788, 812
 Strzemski Jan ze Strzemia 36
 Strzyżewski Adam 36
 Strzyżewski Franciszek 36
 Strzyżewski Kazimierz 21
 Strzyżewski Konarski Jan 42
 Strzyżewski Leon 42
 Strzyżowski Urban 36
 Suchodolski 22
 Suchodolski Stanisław miecz. mścislawski 56
 Suchorski Wojciech 187
 Sufczyński Wojciech 331
 Suhak 594, 598, 634
 Suhak Adam 523, stol. starodubowski 602, 607
 Suhak Antoni 288
 Suhak Franciszek 42
 Suhak M. 42
 Sulimirski Antoni (Piotr Antoni) na Choszowi-
 cach chor. braclawski 348, 354
 Sulimirski Piotr 41
 Sulimirski Samuel 20
 Sulimirski Stefan stol. nowogródzki 41
 Sułkowscy 695
 Swinarski Mikołaj woj. poznański, płk J.K.M. 187
 Swosz Benedykt 398
 Szandarowski (Szandyrowski) rotm. 72
 Szandarowski 76
 Szaniawski Adam klan lubelski 187
 Szaniawski Adam Tadeusz 795
 Szaniawski Konstanty książdz referendarz lit.,
 reg. kancelarii kor., sekretarz J.K.M. 145,
 148, bp kujawski 187
 Szański Samuel 71
 Szaszowski Józef 36, 44
 Szczerbatow Andriej Nikołajewicz brygadier,
 gen. major wojsk rosyjskich 806-808, 810,
 811
 Szczucki subkolektor 251
 Szczuka Stanisław Antoni referendarz kor. 70,
 podkancl. lit. 86
 Szczurowski Antoni 834
Szczygielski Wacław XXIV, 797, 822, 826
Szczygieł Ryszard VIII, XXIV
 Szczytowski Stanisław 21
 Szembek Franciszek klanic kamieniecki 187
 Szembek Jan podkancl. kor. 187, kancl. wielki
 kor. 323
 Szembek Krzysztof Andrzej Jan bp chełmski
 282, 289, 295, 305
 Szembek Piotr Wojciech klan oświęcimski 465
 Szembek Stanisław abp gnieźnieński, prymas
 168, 170, 172, 174, 175, 179, 184, 186, 187,
 189, 203, 205, 225, 228, 270, 271, 325
 Szeptycki Bazyli sta tyszowiecki 361, 365
 Szeremietiew Borys feldmarsz. rosyjski 169
 Szkliński Michał książdz kanonik łucki 830
 Szmoniewski Sebastian 21
 Szociński Stanisław z Czulowańska 601
 Szornel 65, 277
 Szornel Aleksander 398
 Szornel Jan 72, 77, 351, 352
 Szornel Jan Hilary podst. latyczowski 399, 464
 Szornel Michał woj. horodelski 140, 199
 Szornel Stanisław (Aleksander Stanisław) 12, 26,
 41, woj. horodelski 203, 205
 Szornel Wojciech 42
 Szornel Wojciech stol. mozyrski 274, 351, 352,
 396, 425, 434, 464
 Sztebok Magnus gen. szwedzki 114

- Szumańczewski Prus Ignacy podst. podolski
739, 781, 808, 811, 815
- Szumański ksiądz 161
- Szydłowski Antoni 245
- Szydłowski cześ. wyszogrodzki 757
- Szydłowski F. Ksawery cześ. wyszogrodzki 782
- Szystowski 56
- Szystowski Aleksander 399
- Szystowski Jan 36
- Szystowski Szymon 42
- Szystowski Wojciech 601, 652
- Śliwicki Wacław 24
- Śliwiński Ludwik wicereg. łucki 834
- Śmidziński Maciej 399
- Śmidziński Stanisław Józef 380, 381, 390, 398,
415, 417, 418, 422, 423, 432, 437, 438, 441,
444, 448
- Śniechowski Aleksander de Śniechy kom. z. ka-
mienicki 42
- Śniegulewicz Aleksander 25
- Świdorski Łukasz bur. bełski 14
- Świdorski Wawrzyniec podcz. wiski 453
- Świeżawscy 335, 344, 453, 460
- Świeżawska Marianna chorążyna lubaczowska
655
- Świeżawski Adam z Dylewa 397, 412, 421,
podst. grabowiecki 497, 557, 558, 573, 591,
599, podstarości gr. horodelski 627, 628,
654, 764
- Świeżawski Aleksander z Dylewa na Telechowcie
sta cudnowski 361, 381, 395, 397, 416, 425,
430, 470, 477, 484, 485, 486, 489, 497, 520,
524, 537, chor. lubaczowski 540-542, 544,
569, 572, 576, 577, 584, 596, 603, 604, 620,
626, 638, 640-642, 651, 653-655, 671, 695
- Świeżawski Antoni Jan na Dylewie woj. bełski
355, 374, 386, 397, 442, podstarości i sędzia
gr. bełski 467, 470, 477, 765
- Świeżawski Antoni podczaszyc lubaczowski 699,
704, 705, 780
- Świeżawski F. 762, 765
- Świeżawski Feliks skarb. bełski 571, 587, 643,
644, 647, 673, 691, pods. bełski 717, 723,
732, 737, 738, 739, 741, 745, 750-752, 754,
756, sędzia z. bełski 757, 759, 762-767, 775,
777, 780, 801, 804, 805, 808, 810
- Świeżawski Franciszek cześ. horodelski 802, 804
- Świeżawski Franciszek łow. malborski 780
- Świeżawski Franciszek z Dylewa na Świeżawach
397, chor. chorągwi panc. 434, podcz. luba-
czowski 527, 528, sta pełczyński 547, 549,
549, 558, 566, 571, 573, 603, 618, 619, 622,
623, 630, 637, 654, 674, 675, 683, 686, 690,
693, 719, 722, 736, 757, stol. grabowiecki
762-765, 779-781, 787, 791, 792
- Świeżawski Gaspar (Kacper) sędzic gr. beł-
ski 618, 640, miecz. grabowiecki 707, 718,
podst. i podstarości gr. grabowiecki 762,
765, podst. horodelski, pis. gr. grabowiecki
781, 790, podcz. horodelski 802, 804, 805
- Świeżawski Jan na Dylewie 291, 293, miecz.
żytomierski, płk J.K.M. 371, 377, 386, 387,
393, 395, 397, 409, 410, 414, sta pełczyński
423, 425, 434, 443, 445, por. chorągwi panc.
449, 452, 456, stol. horodelski 478, 479, 485,
486, 489, 491, 494, 498, 499, 505, 507, 573,
683, 763
- Świeżawski Maciej kom. z. bełski 718, 780
- Świeżawski Maciej sędzic [?] z. bełski 805
- Świeżawski Stanisław z Dylewa woj. bełski 12,
13, 20, 41, 54, 55, 58, 71, 76, 90, 108, 177,
180, 189, 191-193, 195, 199, 201, 202, 204,
219, 221, 252, 262, 264, 285, 290
- Świeżawski Tadeusz 781
- Świeżawski Tomasz podczaszyc [?] lubaczowski
656
- Święcicki Antoni 791
- Święcikowski Stanisław 245
- Świrowski Urban 21
- Tabęcki Mikołaj Karol skarb. czernihowski 782
- Tałataj 25
- Tarło Adam Piotr sta stężycki 22
- Tarło Adam z Czekarzewic wda lubelski 187
- Tarło Antoni klan lubaczowski 584

- Tarło Jan wdziec lubelski 188, wda lubelski 400,
wda sandomierski 476
- Tarnawiecki (Tarnowiecki, Tarnawacki) 590,
722, 764
- Tarnawiecki Jakub 399, 540, stol. owrucki 624,
627, 636, woj. lubaczowski 658, 698, 707,
711, 713, 718, 737, 757, 758, 762, 765, 780,
łow. lubaczowski 801-808, 810, 811, 814
- Tarnawiecki Krzysztof wicereg. gr. grabowiecki
658, 666, 671, 672, 766, woj. mniejszy luba-
czowski 767, woj. grabowiecki 812
- Tarnawiecki Krzysztof wojszczyc lubaczowski
699, woj. lubaczowski 765
- Tarnawski Jerzy 258, 261, pis. gr. bełski 396, 397,
425, 433, 507, 517, 614
- Tarnowski Adam klan biecki 187
- Tatarowicz Sebastian Franciszek podst. smoleń-
ski 556, 612, 613, 781
- Tawz oberszterlejtant 181
- Tchórzewski Józef 592, kom. graniczny bełski
739, 757
- Teklicz 22
- Teklicz Jan 42
- Telefus Stanisław Piotr stol. podolski 356
- Teleśnicki J. (Telesznicki) 782, 790
- Teleśnicki Jan 608
- Teleżyński Felicjan 739
- Teleżyński Franciszek 56, miecz. dobrzyński 283
- Teleżyński Paweł miecz. dobrzyński 653, 780
- Teleżyński Wacław 41
- Teleżyński Wawrzyniec Franciszek 14, 41
- Teleżyński Władysław 14, 41, 56
- Teleżyński Wojciech 56
- Temberski Jan 233, 245
- Terlecki 540
- Terlecki Aleksander z Unichowa 631, 632, 653,
s. latyczowski 782
- Terlecki Franciszek chor. liwski 631-633
- Terlecki Jan z Unichowa podcz. sochaczewski
782
- Terlecki Michał 739
- Terlecki Wojciech podcz. sochaczewski 631-633
- Ternes Jerzy XIII, XXIII, 823*
- Tołwiński Jakub 36
- Tomaszewski 591, 652
- Tomaszewski Jan 600, 606, 609, 662, 672, 684,
697
- Tomaszewski Józef kom. graniczny bełski 662
- Tomaszewski Mikołaj 398, 464
- Tomaszowski Marcin 188
- Tomisławski Stanisław stol. chełmski 164
- Tomkiewicz 345
- Tormuz Maciej 556
- Trembiński (Trębiński, Trembicki) Antoni na
Leszczkowie podcz. drohicki 226, 242, 245,
259, 286, 294, 297, 301, 317, 333, 354, 374,
386
- Trembiński Jakub podcz. drohicki 630
- Trembiński Kasper sędzia z. bełski 190
- Trembiński Konstanty 374
- Trembiński L. Jakub 780
- Trembiński Łukasz 506, podcz. drohicki 540,
739, 781, 791
- Trembiński R. 464
- Trembiński Walerian z Trębina pods. z. lubelski
558, 566
- Trojanowski Wojciech 36
- Trosko Michał oboźny nowogródzki 188
- Trzebicki Dyzma stol. inowrocławski 695
- Trzebieński Krzysztof 246
- Trzebiewski Antoni 791
- Trzebiński Adam woj. czerski 188
- Trzebuchowski Jan łow. inowrocławski 187
- Turoszewicz Jan 71, 77
- Turski Feliks Paweł bp chełmski 760, 773
- Turski Gabriel 14
- Turski Jan 14
- Turski Michał Jan 740, 781
- Turzański 337, 345
- Turzański Jan 641
- Tuszyński 233
- Tuszyński Feliks 398, 517, 739
- Tworowski Józef 398
- Tworowski Samuel 21

Tworzyński Piotr skarb. krakowski 187, 189
 Tymowski Ignacy 369
 Tymowski Józef 479
 Tyski Andrzej 184
 Tywoniak Iwan z Zaborza 45
 Ubysz Franciszek 781
 Ubysz Michał 711, 781
 Ubysz Stanisław 310, 355, stol. kijowski 396, 397, 494
 Ubysz Stanisław na Ostobużu 41, 56
 Ubysz Wojciech podś. z. płocki 711
 Udrycki 30, 155
 Udrycki Jan z Udrycz sta kamienobrodzki 398, 520
 Udrycki Karol woj. lubaczowski 355, 396, 397, 420
 Udrycki Maciej 13
 Udrycki Mikołaj woj. lubaczowski 12, 13
 Udrycki Stanisław 13, woj. lubaczowski 91, 153
 Ulewski Stanisław 24
 Umiński Kajetan skarb. inowrocławski 806
 Urban VIII papież 362
 Uruski 25
 Uruski Józef 781
Uruszczak Wacław XII
 Ustrzycki Andrzej podś. latyczowski 99
 Ustrzycki Stanisław 455
 Walicki 25
 Walicki dzierzawca starostwa chmielnickiego 409
 Walkiewicz 693, 697, 708, 714, 758, 760, 764
 Walkiewicz Karol Jan 721, 739, 762, 765
 Warszzycki Jerzy wda łączycycki 336
 Wasilewski Antoni miecz. lwowski 349-351
 Wasilewski Franciszek 780
 Wąsowicz Tomasz 36
 Wąsowicz Wojciech 187
 Wąż 524, 569, 708
 Wąż Adam Benedykt cześ. drohicki 739
 Wąż Józef na Wężach cześ. drohicki 396, 398, 416, 470, 499, 500, 505
 Wedel von baron, płk wojsk rosyjskich 447

Weisbach Johann Bernhardt von gen. major
 wojsk rosyjskich 323
 Wekierz (Wekier) 72, 76
Wengryn Irina XIII
 Wereszczak Antoni 36
 Wereszczatyński Mikołaj Mytko 279
 Wereszczyński Józef wicereg. chełmski 834
 Wereszczyński Kasper 834, 835
 Wereszczyński Mikołaj 69
 Wesołowski A. N. 781
 Wessel Teodor podś. wielki kor. 702, 794
 Węgleńska (Węglińska) miecznikowa horodelska 693
 Węgleńska Anna ze Świeżawskich miecznikowa buska 573, 761, 762
 Węgleński Antoni pis. gr. horodelski 571, 575, miecz. lubaczowski, sędzia gr. horodelski 618, 660, 662, 693, pis. z. bełski 717, 762, 763, 765, 782
 Węgleński Józef miecz. buski 265, 286
 Węgleński Onufry chor. chełmski 835, 836
 Węgleński Wojciech Józef 398, podś. buski 575, 623, 624, 643, 644, 693, 763
 Węgrzynowski Wojciech 24
 Wężyk Rudzki zob. Rudzki Wężyk
 Wężyk Widawski zob. Widawski Wężyk
 Widawski Wężyk Jerzy 604, 617, subdelegat gr. bełski 680, 682, cześ. czernihowski 692, 693, 696, 697, 707, 711, 713, 718, 752, 757, 758, kom. z. bełski 761, 764, 765, 776, 782
 Widawski Wężyk Józef 781
 Widawski Wężyk Wojciech 399, miecz. inflancki 497
 Widlica Domaszewski zob. Domaszewski Widlica
 Wielhorska Anna z Ożgów kasztelanowa wołyńska 29
 Wielhorski Feliks sta braclawski 381
 Wielhorski Wacław Ksawery klan wołyński 187
 Wielobycki Stanisław sędzia ziemiański chełmski 833, 835
 Wieluński Felicjan 350

- Wieniawski Mikołaj 238
Wierzbiccy 490, 496
Wierzbicka 318
Wierzbicki 139, 191, 268, 460, 652
Wierzbicki Aleksander 71, 76
Wierzbicki Franciszek 22
Wierzbicki Jakub 621, 634, 635, 636, 639, kom. graniczny bełski 660, 663, woj. buski 702, 711, 716
Wierzbicki Jan 754
Wierzbicki Kazimierz 126, kom. graniczny bełski 262, 286, 378, 385, 393, 396, 397, 443, 453, 481, 484, 494, 497, 506
Wierzbicki Leszek A. XXIII
Wierzbicki Maciej 398, cześ. plocki 540, 570, 574, 622, 638, 640, 641, 654, 662, 672, 697, 708, 711, 714, 716, 718, 740
Wierzbicki Michał 640, 680, 698, subdelegat gr. bełski 762, 765, 811
Wierzbicki Stanisław cześ. zakroczymski 718
Wierzbowski 494, 506
Wierzbowski Aleksander 398
Wierzbowski Andrzej 398
Wierzbowski Szymon 606
Wierzejski Andrzej 56
Więckowski Antoni 340
Wiktor Mateusz podst. wieluński 187
Wilczewski Franciszek 730
Wilejek 188
Wilga Ludwik sta grabowiecki 683, 699, 700, 717, 736, 741, 766, 767, 781
Wilkowski 30
Wilkowski Jan Stanisław 151
Wilmont Michał 21, 36
Winiarski (Winarski) Franciszek 9, 12, 14, 20, 39, 41, 62, 111, cześ. dobrzyński 139, 155, 191, 196, 278
Winiarski Marcin z Winiar 21, 36
Winnicki Jerzy grekokatolicki bp przemyski 148, 149
Winnyczenko Oleksij X, XII, 41, 626, 665, 667, 668, 670, 679, 703, 748, 749, 775, 794, 819
Wiszniewska (Wiśniewska, Wiszniewska, Wiśniewska) Teresa z Mireckich starościna rahodowska 795
Wiszniowski 272, 378, 497
Wiszniowski Ignacy Józef sta rahodowski 699, 780, 785, 791, 795
Wiszniowski Jan sścic rahodowski 699, 700, 704, 705, 740
Wiszniowski Józef 398, 464, 600, 606, 609
Wiszniowski Marcin 14
Wiszniowski Wojciech 9, 36, 244, 260
Wiszniowski Wojciech Antoni 398, 464
Wiśniowiecki Janusz Antoni wda krakowski 288-289, 292, 318
Wiśniowiecki Michał Serwacy 90, hetm. polny lit. 144, 225, 229, klan wileński 253, kancl. lit. 410
Witanowski Adam Józef 399, 547, 606, 609
Witarski Jędrzej 696, 698, łow. żydaczowski 739
Witkowski Mikołaj 42
Witkowski Jan 547
Witkowski Marcin 606
Władysław II Jagiełło król Polski 768
Władysław IV Waza król Polski 747
Włodkowicz Stefan pods. miński 189
Włostowski Adam 21
Wnorowski Stanisław 14, 41
Wodzicki Michał książd podkancl. kor. 550-552
Wojakowski Jan 833, 835
Wojciechowski Roman rajca horodelski 417, 439
Wojdziewicz Kazimierz pis. dekretowy lit., sędzia gr. grodzieński 187
Wojenkowski Wojciech 14
Wojnicki Jerzy 21
Wojnicki Michał 21
Wojski Józef podcz. buski 349-351
Wojski Michał z Wojskiej na Hrebennym pis. gr. bełski, kom. z. bełski 12, 13, 23, 26, 30, 62, 65, podstarości horodelski 81, sędzia gr. horodelski 90, 92, 119, 121, 123, 126, 137, 241
Wojski Samuel z Wojskiej na Hrebennym 9, 12, 13, 22, 26, 41, cześ. buski 62, 90, 92, 108,

- 110, 116, 139, 177, 180, 192, 193, 195, 199, 277
- Wojtanowski Kazimierz 739
- Wojucki Aleksander Rakusz 256, 398
- Wojucki Jan 600, 606, 609, 652, 672, 684, 697
- Wojucki Michał Rakusz 14, 36, 72, 76
- Wojucki Mikołaj 492
- Wojucki Piotr 42
- Wojucki Wojciech 25
- Wojucki Zygmunt 238
- Wojutyński Stanisław 781
- Wolański Józef podstarości gr. horodelski 712, 718, stol. inflancki 723, 732
- Woliński Maciej 133
- Woliński Michał na Zwiartowie i Mikulińcach sta radzyński 12, 13, 18, 20, 39, 41, 54-56, 62, sta lityński 72, 75, 91, 92, 98, 107, 108, 110, 112, 115, 122, 123, 125, 137, 153, 157, 165, 175, 270
- Wolski 72, 77
- Wolski Antoni stol. inowrocławski 695
- Wolski Marcin 100
- Wołowicz Marcyan Dominik marsz. wielki lit. 187
- Wołowicz Wincenty Piotr podk. mściławski 188
- Wołodkiewicz (Wołodkowicz) Felician Filip grekokatolicki bp chełmski 383, 406, 413
- Wołoszyn Gabriel woźny 194
- Wołucki Aleksander 250
- Wołucki Daniel sołtys grabowiecki 156
- Woronicz 17
- Woskowicz Maciej pis. miejski grabowiecki 127
- Woyna Orański Gedeon grekokatolicki bp chełmski 139
- Wójciski Walenty 22
- Wróblewski 325
- Wróblewski Franciszek 547, 628, 630-632, 782
- Wróblewski Józef 547, 601, 606, 608, 609, 627, 628, 630, 631, 694, 697, 780
- Wrzosek Jan 756
- Wybranowski Jan 41
- Wybranowski Mikołaj skarb. bełski 188
- Wyczółkowski Marcin 656, 660, 674, 675, 690, reg. z. bełski 800, 803
- Wydźdzyna sędzina ziemską bełską 760
- Wydźga Antoni na Łykoszynie i Dutrowie chor. chorągwi panc., chor. pomorski 377, 379, 384, 388, 396, 397, 407, 450, 458, stol. grabowiecki 464, 466, 468, 478, 480, 481, 483, 507, 520, 526, 540, 557, 558, 566, 573, 574, 595, 599, 606, 609, 617, 618, 620, 623, 624, 643, 644, 657, 673, 681, 685, 686, 689, 694, 698, 703, 708, 710, 715, 716, 718, 722, 724, 733, 741, 757, 763, chor. buski 773, 779, 802, 804, 805, 810, 812, 815
- Wydźga Bartłomiej stolnikowicz grabowiecki 643, 695, 699, miecz. buski 779, 787, 792
- Wydźga Bogusław na Łykoszynie 14, 223
- Wydźga Florian podk. J.K.M. 833, 834, 835
- Wydźga Franciszek 739, podwojewodzie wołyński 781
- Wydźga I. 739
- Wydźga Ignacy 398
- Wydźga Jan Kazimierz oberszter 543, 546, cześć. bełski 599
- Wydźga Józef 397, skarb. chełmiński 425, podst. buski 483, ksiądz 498
- Wydźga Józef stol. bełski 830, 833, 835
- Wydźga Kazimierz cześć. buski 547, 573, cześć. bełski 592, podwojewodzi i podstarości czernihowski 607, 658, 661, 672, 697, 757, 764
- Wydźga Leon Kazimierz skarb. horodelski, reg. gr. grabowiecki 649, 657, łow. buski 680, 683, 686, 690, 691, 699, 700, 704, 717, 719, 722, 736, 738, 741, podst. grabowiecki 754-757, 759, pis. z. buski 760, 762, 765, 767, 775, 777, 780, 808, 810, 813, 815
- Wydźga Michał 13, 16, 23, 30, 42, 56, 105, 206
- Wydźga Michał skarb. podolski 451
- Wydźga Michał Tomasz (Michał Józef) 397, skarb. grabowiecki 477, pis. gr. horodelski 478, 483, 492, 494, 507, podst. bełski 538,

- podstarości i sędzia gr. horodelski 558, 566, 568, 571, 572, 573, 575, 599, 602, 603, 605-607, sędzia gr. grabowiecki 624, 627, 648, 657, 658, 683, sędzia z. bełski 692, 708, 713, 715-717, 722, 723, 732, 735-738, 741, 744, 745, 750-754, 758-760, 763
- Wydzga Paweł I. M. 739
- Wydzga Paweł wicereg. gr. grabowiecki 721, skarb. grabowiecki 739, 760, kom. graniczny bełski, reg. gr. grabowiecki 780, 793
- Wydzga Paweł woj. buski 12, 13, 20, 41, 54, 71, 76, 88, 98, 105, 110, 153, 189, 199
- Wydzga Stanisław chor. chorągwi panc. 36, woj. buski 245, 414, por. chorągwi panc. 588
- Wydzga Tadeusz 780
- Wydzga Tadeusz podwojewódzic wołyński 781
- Wydzga Tomasz skarb. horodelski 599, 602, woj. horodelski 703, 739
- Wydzga Walerian sędzic z. bełski 808, 811
- Wyhowski Jan 396
- Wyhowski Jerzy podcz. podolski, major J.K.M. 23
- Wykowski Kazimierz łow. bydgoski 397
- Wyleżyński Jan 24
- Wypustek Andrzej XIII
- Wyrozembski Jan Władysław instygator kor. 177, 188
- Wyrzykowski Adam 56
- Wysocka 139
- Wysocki Aleksander 71
- Wysocki Kazimierz sta ulhowiecki 739, 780, 810
- Wysokiński Franciszek z Wysokinia 739
- Wyszpolski Daniel 641
- Wyszpolski Kazimierz 781
- Wyżycki Mikołaj bp chełmski 82
- Zabacki Tur Kazimierz podcz. piński 188
- Zadorski Jan 187
- Zagurski Stanisław Franciszek 398
- Zajac 188
- Zajaczek Józef z Wrzący podcz. różański 718, 780
- Zajączkowski 764
- Zajączkowski Aleksander 683, 684, 694, 697, 764, 780
- Zajączkowski Ananiasz XXIV
- Zajączkowski Stanisław 42
- Zajewski Kazimierz 252
- Zakaszewski Jan 708
- Zakaszewski Tomasz 808
- Zakaszewski Walenty 781, 815
- Zaklikowski Stefan 350
- Zakrzewski Jan 683
- Zakrzewski Stanisław Jan 269, 287, 307, 357
- Zalchocki Jan 294
- Zalchocki Stanisław 256
- Zaleski Adam Kazimierz 36
- Zaleski Antoni 210
- Zaleski Jan 174, 193
- Zaleski Jan Paweł z Zalego 397
- Zaleski Józef 332
- Zaleski Józef Sariusz 512
- Zaleski Marcin 14, 209, 246
- Zaleski Mateusz 167
- Zaleski Stanisław 369, 375
- Załęski Jakub 25
- Załęski Szlubicz Jakub 41
- Załuscy 455
- Załuski Andrzej Józef 456
- Załuski Andrzej Stanisław bp łucki, kancl. wielki kor. 456
- Załuski Józef Andrzej referendarz kor. 531
- Załuski Karol wdzic rawski 188
- Zamoyska Aniela Teresa z Michowskich wojewodzina lubelska 616
- Zamoyska Anna Franciszka z Gnińskich podskarbina kor. 27, 29, 34, 62, 82, 86
- Zamoyska Anna z Zahorowskich 473, 489
- Zamoyski podst. nurski 795
- Zamoyski Jan Jakub sta lubelski, IX ordynat 795
- Zamoyski Jędrzej wda inowrocławski 701
- Zamoyski Józef Tomasz 473, 489
- Zamoyski Marcin podsk. w. kor. 29
- Zamoyski Marcin sta bolemowski 305
- Zamoyski Tomasz Antoni ordynat 512, wda lubelski 615
- Zamoyski Tomasz Józef na Zamościu sta płos-

kirowski 122, 126, 155, 162-164, 196, 233,
 246, 251, 252, 272, 305, 388, 397, 455, 468,
 469, 471
 Zaporski 99, 192
 Zaporski Krzysztof Franciszek z Zaporza cześ.
 czernihowski 29, 33, 35, 44, 181
 Zaporski Krzysztof J. 245
 Zarębski (Zarembski) Kazimierz (Franciszek
 Łukasz Kazimierz) kom. z. halickiej 25, 42,
 56
 Zarzecki Antoni 398
 Zarzecki Franciszek 398, 540
 Zarzecki Stanisław Jan 41
 Zarzycki Józef 398
 Zarzycki Stanisław 123
 Zawadzki 652
 Zawadzki Ignacy 684, 694
 Zawadzki Michał podwojewodzi proszowski 187
 Zawadzki Rogala Dominik Kazimierz reg. gr.
 buski 14
 Zawadzki Rogala Michał 36
 Zawadzki Światopełk skarb. liwski 378
 Zawilski Stanisław 245
 Zbierzyński Wojciech 782
 Zbisław Antoni Józef 36
 Zbrożek 759
 Zbrożek Józef 642
 Zbrożek Kazimierz 661
 Zbrożek Kazimierz woj. krzemieniecki 443, 450,
 480, 481
 Zbrożek Michał chor. zwinogrodzki 538, 539,
 chor. winnicki 573, 576, 577, 596, 637, 639,
 641, 642, 654, 763
 Zbrożek Piotr woj. krzemieniecki 791, 802, 804
 Zbrożek Tymoteusz stol. mielnicki 651, 654,
 661, 671, 672, 697, 761
 Zbykalski Franciszek 398, 420, cześ. owrucki
 434, cześ. podolski 606, 609
 Zbykalski Dominik 780
 Zbykalski Paweł 14, 23, 41, 56, chor. chorągwi
 panc. 90
 Zbysław 29
 Zdanowski Jan 36
 Zderkiewicz Jan 398
 Zdzenicki Kazimierz 649
 Zembocki Antoni Józef 398
 Zezuliński Antoni reg. gr. grabowiecki 72, 76
 Zgierski Jan Mikołaj bp smoleński 187
 Zglinicki Antoni 614, 684, 697
 Zgliński 764
 Zielińscy 270
 Zieliński 830
 Zieliński Antoni 270
 Zieliński Franciszek 540
 Zieliński Marek 270, 271, 280, podst. drohicki
 431
 Zieliński Stanisław Marek 397
 Zieliński W.R. 507
 Zieliński Wojciech Alojzy woj. buski 82
 Zimowski Antoni 398
 Złotnicki 794
 Złotowski Franciszek chor. czernihowski 175,
 245, 256
Zwierzykowski Michał VII, XV, XXIII
 Zygmunt II August król Polski 269, 747
 Zygmunt I Stary król polski 141
 Zygmunt III Waza król Polski 476, 515, 536
 Żaboklicki Andrzej chor. chorągwi 243
 Żaboklicki Kasper 411
 Żarliński Wojciech stol. mozyrski 759, 762, 765,
 791
 Żelechowski Michał Antoni tow. chorągwi panc.
 7, 10, 14
 Żeromski (Żyromski) Szymon 42, 56, 206, 207
 Żeromski Wiktoryn 399
 Żewikowski Aleksander 14
 Żmigrodzki Ignacy stolnikowicz łukowski 834
 Żółkiewski Sokół zob. Sokół Żółkiewski
 Żórawski Kazimierz 13
 Żukowski Stefan 23
 Żulecki Walenty 21
 Żulińscy 453, 459, 690, 703
 Żuliński 111, 250, 497, 524
 Żuliński A. 246

- Żuliński Aleksander 13, 23, 297, rotm. piechoty
 łanowej 156, 309, 311, 409, 411, 474, 512, 533,
 569, 585, 594, 679, 690, 703, 731, 749, 774
 Żuliński Aleksander 23
 Żuliński Antoni chor. chorągwi panc. 780
 Żuliński Antoni Joachim 323, 397, 474, 512, wi-
 cereg. gr. grabowiecki, miecz. owrucki 523,
 528, 533, 537, 548, 558, 566, 585, 594, 595,
 611, 620, 634, 639, 672, 679, 686, 690, 694,
 708, 714, 718, 731, 749, 758, 763, 774
 Żuliński Felicjan tow. chorągwi panc. 588, 599,
 611, 642, podcz. owrucki 674, 679, podcz.
 mścisławski 680, podst. lubaczowski 698,
 707, 711, 714, 715, 718, 731, 739, 749, 757,
 762, 764, 765, 774, 780, 793, 808, podcz. lu-
 bachowski 810, 812-816
 Żuliński Jan 23
 Żuliński Jan Franciszek 398, 468, 484, 493, 497,
 519, 520, podst. horodelski 538
 Żuliński Józef cześ. mścisławski 691
 Żuliński Krzysztof 23, 73, 76
 Żuliński Michał 780
 Żuliński T. 782
 Żuliński Wacław 24
 Żuławski Tomasz 89
 Żurakowski Samuel 45
 Żurawski Kajetan 739
 Żurawski Marcin 398
 Żyliński 652
 Żytkiewicz Piotr 170

Indeks geograficzny

(z hasłami rzeczowymi zawierającymi deskryptory geograficzne)

- augustowska dzierzawa zob. Mosty
Austria IX, 821
austriacki feldmarszałek 814-816
austriackie wojska 813, 814, 816
Babiniec, w. 383, 476, 515, 536
bachtyński sta 243, 244
Bałuczyn (Балу'чин), w. 289, 668
Baranie Peretoki (Перетоки), w. 428, 669
baranowski sta 557, 558, 779
baranowski starościc 776
barska konfederacja 793, 796-798
Baryłów (Барилів), w. 497
Barzyków, w. 781
Basznia, w. 429, 720
Bełz (Белз), m. passim
Bełz, archiwum gr. i z. 586, 621, 636, 652, 761, 772-774
Bełz, cmentarz 308, 311
Bełz, klasztor Bazylianów 264, 285, 289, 384
Bełz, klasztor Dominikanek 111, 252, 264, 276, 285, 372, 731
Bełz, klasztor Dominikanów 18, 38, 39, 41, 74, 78, 107, 112, 116, 126, 138, 157, 182, 199, 201, 204, 206, 227, 233, 264, 278-280, 284, 289, 295, 310, 311, 333, 359, 372, 386, 388, 498, 524, 553, 574, 595, 611, 621, 635, 639, 641, 662, 696, 697, 699, 708, 710, 715, 731, 764
Bełz, kościół farny 31, 32, 34, 35, 38, 40, 55, 57, 389, 498, 761, 773
Bełz, skład solny 406
Bełz, Zamek 761
Bełz, zbór ariański 773
bełscy mieszczenie 176, 264, 443
bełscy Żydzi 29, 93, 272, 451
bełska sędzina z. 760
bełska ziemia 11, 20, 772, 809
bełski burg. 624, 625, 637, 643, 644, 648, 649, 657, 780
bełski chor. 12, 13, 19, 30, 35, 55, 57, 62, 76, 90, 132-134, 153, 163-165, 178, 182, 183, 189, 194-197, 199, 201, 214, 217-219, 221, 222, 245, 251, 252, 338, 360, 395, 397, 416, 444, 451, 455, 459, 461, 464, 465, 467, 469-471, 478, 479, 482, 498, 538, 554, 569, 573-575, 589, 593, 594, 597, 598, 600, 617, 618, 620, 621, 630, 635-637, 641, 643, 649, 651, 661, 718, 738, 740, 742, 758, 779, 781, 786, 792, 830

bełski chorążyc 508, 517

bełski cześ. 22, 153, 189, 199, 205, 209, 220, 227,
231, 232, 235, 238, 245, 251, 252, 264, 292,
297, 300, 314, 315, 361, 381, 384, 399, 451,
458, 462, 467, 497, 499, 500, 505, 520, 526,
585, 592, 599, 607, 658, 661, 672, 684, 697,
749, 757, 764, 780, 792

bełski dziekan 340, 388, 498

bełski gród (urząd) passim

bełski klan 11-13, 24, 29-31, 33, 35, 43, 72-78,
81, 82, 90-93, 104, 106, 111, 113, 114, 119,
123, 125, 133, 139, 148, 149, 174, 175, 178,
182, 187, 190, 194, 196, 198, 201, 206, 223,
232, 262, 263, 266-269, 271, 272, 280-283,
286, 332, 355, 395, 397, 468, 492, 549-552,
736, 738, 781, 794, 796-798, 806, 808, 819,
833

bełski klanic 110, 155, 425, 434, 473

bełski kom. z. 12, 13, 21, 262, 286, 378, 385, 393,
396, 397, 443, 453, 481, 484, 494, 497, 506,
570, 574, 576, 586, 594, 634, 660, 662, 663,
673, 674, 682, 684, 685, 693, 695, 696, 699,
700, 704, 711, 715-718, 723, 732, 737-739,
745, 750-752, 756, 757, 761, 762, 764, 765,
776, 780, 782, 791, 793

bełski łow. 12, 13, 30, 32, 34, 35, 48-50, 53, 55,
57, 58, 62, 72, 73, 75, 76, 110, 137, 153, 167,
174, 178, 182, 198, 201, 243, 244, 297, 318,
407, 413, 497, 525, 528, 540, 570, 573, 618,
643, 647, 648, 654, 683, 763

bełski miecz. 20, 90, 114, 174, 188, 190, 194, 196,
199, 201, 297, 333, 470, 477, 478, 480, 481,
484, 496, 498, 499, 543, 546, 547, 578, 586,
593, 595, 599, 603, 604, 654, 656, 738, 739,
741, 757, 780

bełski pis. gr. 12, 23, 26, 27, 30, 33, 65, 91, 165,
189, 194, 198, 220, 232, 233, 235-238, 241,
245, 256, 264, 283, 285, 290, 292, 293, 372,
396, 397, 425, 433, 493, 507, 513, 517, 534,
596, 614, 642, 662, 673, 674, 679, 706, 711,
716, 718, 779

bełski pis. z. VIII, 13, 20, 23, 90, 105, 114, 368,

434, 490, 513, 534, 717, 718, 747, 762, 764,
765, 774, 782, 810

bełski podcz. 30, 114, 164, 207, 241, 242, 245,
261, 384, 395, 397, 415, 425, 434-436, 443,
445, 450, 479, 493, 496, 497, 506, 517, 527,
573, 574, 595, 621, 641, 651, 654, 656, 661,
666, 671-673, 707, 763, 781, 785, 791, 805

bełski podczaszyc 587

bełski podk. VIII, 82, 93, 368, 372, 537, 540, 621,
657, 658, 660, 661, 662, 664, 673, 684, 685,
690, 691, 696, 698-700, 705, 706, 710, 711,
716, 718, 736, 741, 766, 767, 781, 795, 800,
801, 804, 806-810, 812-817, 830, 832

bełski podkomorzyc 549, 554, 692, 695

bełski pods. z. VIII, 30, 93, 368, 385, 434, 490,
513, 534, 717, 723, 732, 737-739, 741, 745,
750-752, 754, 757, 761, 764-767, 775, 781,
788, 791, 801, 804, 805, 813

bełski podst. 20, 32, 35, 90, 192, 425, 431, 477,
538, 558, 566, 568, 571-573, 575, 599, 602,
603, 605-607, 624, 627, 657, 658, 683, 686,
692, 717, 741, 757, 762, 763, 765, 780, 792,
802, 804

bełski podstolic 723

bełski podstarości 18, 20, 28, 72, 75, 82, 105,
114, 115, 154, 165, 181, 183, 194, 203, 209,
212, 213, 234, 241, 242, 245, 256, 264, 274,
293, 421, 467, 558, 576, 577, 656, 680, 690,
712, 717, 723, 732, 736, 777, 779, 789, 780

bełski podwojewodzi 14, 20, 41, 356, 378, 393,
493, 525, 592, 606, 643, 723

bełski pow. 74, 97, 99, 103, 105, 111, 131, 139,
140, 153, 196, 200-202, 204, 232, 233, 242,
260, 284, 286, 290, 292, 299, 301, 310, 318,
320, 329, 345, 365, 372, 378, 379, 383, 386,
387, 406, 407, 408, 419, 429, 435, 436, 454,
460, 473, 474, 476, 481, 484, 491, 494, 496,
497, 513, 515, 526, 531, 534, 536, 548, 574,
584, 585, 590, 591, 596, 598, 626, 636, 652,
656, 664, 665, 667, 668, 670, 671, 679, 703,
709, 714, 715, 720-722, 736, 758, 761, 774,
794, 809, 812, 815

bełski proboszcz 468
 bełski przeor 217
 bełski regent gr. 237, 242, 245, 372, 464, 493,
 499, 504, 528, 537, 540, 554, 624, 627, 629,
 632, 633, 636, 652, 657, 682, 695, 800
 bełski regent z. 42, 200, 388, 392, 396, 397, 434,
 493, 520, 573, 621, 662, 694, 706, 712, 718,
 763, 777, 780, 790, 800, 803
 bełski sejmik passim
 bełski sędzia gr. 14, 21, 28, 41, 114-116, 154, 165,
 181, 183, 189, 203, 209, 212, 213, 214, 234,
 241, 245, 256, 264, 274, 293, 372, 397, 421,
 425, 435, 467, 470, 477, 513, 526, 534, 558,
 576, 577, 586, 591, 594, 765, 781
 bełski sędzic gr. 618
 bełski sędzia podwojewódziński 19
 bełski sędzia z. VIII, 93, 104, 109, 190, 262, 274,
 292, 297, 305, 317, 345, 365, 378, 379, 383,
 391, 393, 397, 399, 407, 413, 416, 489, 512,
 533, 683, 691, 707, 712, 714-716, 721, 722,
 731, 735-738, 741, 744, 745, 750-754, 756,
 758-760, 763-767, 775, 777, 780, 801, 804,
 805, 810
 bełski sędzic z. 538, 805, 808
 bełski skarb. 20, 32, 35, 161, 174, 178, 179, 182,
 183, 188, 224, 228, 260, 262, 265, 274, 278,
 279, 285, 286, 291-293, 321, 322, 340, 341,
 360, 397, 442, 444, 447, 448, 467, 526, 571,
 587, 643, 644, 647, 673, 691, 780, 791, 833
 bełski sta 82, 110, 111, 174, 175, 179, 201, 224,
 226, 227, 230, 240, 243, 245, 256, 262, 282,
 283, 293, 297, 304, 311-313, 321, 323, 326,
 327, 330, 336, 340, 341, 349, 355, 359, 372,
 388, 391, 397, 399, 416, 420, 424, 431, 432,
 435-440, 446, 454, 460, 461, 467, 469, 484,
 490, 496, 505, 512, 522, 597, 599, 680, 686,
 701, 736, 779, 781, 792, 819
 bełski stol. 66, 80, 83, 92, 110, 164, 201, 243, 244,
 252, 254, 259, 290, 293, 297, 300, 304, 305,
 314, 317, 324, 395, 397, 452, 492, 501, 539,
 540, 543, 553, 654, 781, 807, 810, 830, 833,
 835
 bełski stolnikowicz 527, 528, 537, 538
 bełski susceptant gr. X, 451, 554, 631-633, 641,
 654, 658, 659, 672, 761
 bełski wda 11-13, 15, 19, 24, 39-41, 44-47, 54,
 72, 76, 82, 85, 92, 93, 109, 112, 113, 116, 139,
 151, 161, 164, 168, 170, 175, 176, 181, 187,
 193, 195-197, 200-203, 205, 207, 208, 214,
 220, 222, 228, 265, 267, 268, 271, 273, 276,
 277, 280-283, 290-292, 294, 361, 367, 372,
 377, 384, 396, 417-420, 422, 423, 434, 443,
 451, 460, 490, 507, 512, 518, 523, 546, 606,
 616, 617, 626, 701, 712, 713, 717, 736, 741,
 748, 751, 753-755, 757, 779
 bełski wiceregent 13, 14, 36, 44, 398, 484, 493,
 568, 649, 807, 811, 812
 bełski woj. 12, 13, 20, 41, 54, 55, 58, 71, 76, 90,
 108, 177, 180, 189, 191-193, 195, 199, 201,
 202, 204, 219, 221, 252, 264, 285, 290, 355,
 374, 386, 397, 442, 467, 470, 477, 570, 573,
 595, 736, 739, 751, 752, 765, 767, 775, 777,
 800, 802, 804, 808, 810, 812, 815
 bełski woj. mniejszy 766
 bełskie księgi gr. 355, 489, 493, 621
 bełskie księgi podk. 355, 493, 773
 bełskie księgi z. 355, 493, 621, 662, 708, 758, 761,
 764, 773
 bełskie stwo 207, 428, 720
 bełskie wdztwo passim
 Bełżec, m. 13, 20, 24, 25, 41, 56, 61, 63-66, 69,
 266, 267
 Bendery (Tehinia), m. 129
 Beresteczko, w. 378, 379, 384, 385, 497
 Berezowicze, w. 822
 Bereźnica (Bereźnica), w. 125, 668
 berliński dwór 328, 341
 Bezejów (Bezyjów), w. 669, 671
 Biała, w. 473
 Biała Cerkiew (Біла Церква), m. 129, 229, 343
 Biała Podlaska, m. 794
 Białogród (Білгород-Дністровський), m. 68
 Biały Dwór, w. 136
 Białystok, m. 359

biecki klan 187
 biecki klanic 72, 73, 76, 77, 107, 110, 154, 425, 588, 706, 718, 738, 739, 744, 819
 biecki sędzia gr. 187
 bielski łow. 781
 bielski podcz. 378, 386, 396, 450, 484, 494, 520, 524, 621
 bielski woj. 188
 bielski stoln. 509
 Bierzyn, w. 796
 błoński traktat 67
 Bobiatyn (Бабіатун, Боб'ятин), w. 111
 Bojanice (Бояничі), w. 435, 669
 bolimowski sta 305
 bolimowskie starostwo 86
 Bortków (Бортків), w. 668
 Borzęcin, w. 502
 bracławski chor. 348, 354
 bracławski cześ. 165, 187, 241, 242, 270, 275, 289, 292, 301, 318, 321, 399, 766
 bracławski klanic 576, 577, 590
 bracławski miecz. 12, 39, 170, 398
 bracławski pis. z. 20, 188, 217
 bracławski podcz. 28, 260, 285, 300, 310, 317, 355, 363, 370
 bracławski skarb. 12, 13, 20, 26, 36, 82, 137, 241, 309
 bracławski sta 381
 bracławski stol. 333, 398
 bracławski wda 462
 bracławski woj. 20, 26, 41, 56, 91, 591, 621, 781
 bracławskie województwo 188, 404, 468, 490, 513, 530, 534, 562, 646, 700, 703, 747, 749, 772, 774
 Brahiłów (Браїлів), m. 436, 437, 439, 467, 610
 Brahiłowszczyzna (Браїлівщина) 229
 brandenburski elektor 17, 84, 85, 328
 brasławski pis. z. 238
 brasławski pow. 187
 Brodowo, w. 781
 Brody (Броди), m. 500, 803
 brodzki magazyn 237, 802
 Brusno, w. 429, 720
 brzeski-kujawski stol. 105, 114-116, 154, 165, 181, 183, 187, 194, 203, 209, 212, 213
 brzeskie-kujawskie województwo 187
 Brześć Litewski, m. 336, 344, 677, 728, 747, 794
 brzeska-lit. ekonomia 604
 brzeska-lit. ziemia 795
 brzeski-lit. cześ. 188
 brzeski-lit. magazyn 177, 180, 192, 193, 195, 199, 221
 brzeski-lit. pis. z. 188
 brzeski-lit. podcz. 188
 brzeski-lit. podstarości 188
 brzeski-lit. pow. 604
 brzeski-lit. sędzia gr. 188
 brzeski-lit. stol. 188
 brzeski-lit. trakt 795
 brzeskie-lit. cło (komora celna) 328, 336, 365, 404, 476, 487, 511, 545, 582, 604, 646, 702, 728
 brzeskie-lit. województwo 169, 188, 346, 545, 582, 677, 692
 Brzeźno, w. 13
 Buczniów (Буцнів), m. 489, 545
 buczniowski sta 32, 545
 buczniowskie stwo 489, 545
 Bug, rz. 125, 336, 344, 365, 428, 476, 582, 583, 604, 607, 646, 665, 668, 677, 692, 702, 728, 747, 772
 Bukowina 17
 Busk (Буськ), m. VII, 19, 24, 58, 289, 414, 493, 626, 628, 666, 667, 671, 803
 buska kancelaria gr. 621
 buska miecznikowa 459, 573, 761, 762
 buska ziemia 11, 13, 19, 23-25, 32, 41, 44, 132, 133, 153, 200, 416, 419, 433, 446, 523, 588, 596, 610, 617, 618, 621, 629, 630, 638, 648, 705, 712, 717, 721, 736, 748, 753, 760, 772, 792, 809, 819
 buski chor. 7-9, 12, 14, 17, 18, 20, 32, 41, 54, 55, 58, 62, 71, 76, 136, 138, 140, 148-151, 154, 189, 214, 245, 397, 589, 591, 593, 619, 620,

634-636, 717, 773, 779, 802, 804, 805, 810, 812, 815

buski chorążyc 191

buski cześ. 48, 50, 62, 90, 92, 108, 116, 139, 177, 180, 192, 193, 195, 199, 277, 343, 396, 397, 540, 547, 573, 649, 656, 673, 698, 711, 717, 738, 739, 740, 743, 755, 757, 759, 760, 782, 793

buski gród (urząd) VII, 7, 10, 19, 24, 31, 34, 37, 44, 45, 48, 50, 58, 60, 61, 71, 79, 95, 97, 100, 102, 106, 112, 117, 127, 151, 158, 211, 258, 305, 340, 357, 376, 389, 412, 414, 422, 469, 485, 501, 504, 508, 527, 542, 556, 655, 673, 736

buski klan. 754, 761, 762, 764-766, 775, 777, 833

buski kom. 25, 36

buski łow. 12, 13, 20, 48, 50, 71, 76, 92, 199, 309-311, 351, 355, 370, 374, 386, 395, 397, 407, 410, 414, 417, 420, 425, 458, 459, 462, 524, 540, 636, 643, 680, 683, 686, 690, 691, 693, 699, 700, 704, 718, 719, 722, 736, 738, 741

buski łowczyc 377, 385, 396

buski miecz. 11, 28, 32, 35, 55, 72, 73, 75, 76, 88, 105, 108, 110, 115, 124, 125, 127, 131-133, 137, 157, 165-168, 175, 178, 181, 183, 189, 191, 193-198, 214, 216, 217, 232, 245, 248, 265, 286, 343, 396, 397, 425, 507, 520, 526, 558, 595, 610, 636, 637, 642, 656, 657, 662, 680, 686, 690, 712, 717, 723, 732, 737, 745, 750, 751, 753, 763, 779, 787, 792

buski pis. gr. 397, 780

buski pis. z. 747, 757, 760, 762, 765, 767, 774, 775, 777, 780, 808, 810, 813, 816

buski podcz. 12, 22, 32, 48-50, 55, 58, 115, 126, 139, 181, 189, 201, 286, 343, 508, 526, 548, 554, 595, 639, 713, 776, 780

buski podczaszyc 540, 782

buski podk. VIII, 747, 757, 781, 800-802, 804, 805

buski pods. z. 756, 762, 765, 767, 775, 777, 781, 802, 804, 810, 815

buski podstarości 682, 736, 757, 782

buski podst. 195, 242, 250-252, 286, 294, 351, 360, 399, 458, 483, 575, 623, 624, 643, 644, 693, 763, 779, 787, 792, 793

buski pow. 34, 54, 232, 289, 384, 408, 414, 427-429, 481, 494, 497, 512, 666-668, 670, 686, 709, 719-722, 742, 748

buski reg. 14, 815

buski sędzia gr. 714, 717, 814, 815

buski sędzia z. 24, 25, 32, 35, 48-50, 55, 58, 90, 114, 127, 130, 131, 133, 201, 204, 369, 757, 767, 775

buski skarb. 12, 13, 24, 25, 110, 201, 232, 241, 262, 274, 275, 289, 290, 292, 318, 332, 333, 338, 346, 365, 396, 397, 467, 490, 495, 519, 525, 526, 711, 739, 780

buski sta 24, 32, 99, 111, 289, 371, 378, 381, 416, 484, 621, 627, 680-682, 736, 766, 767, 781

buski stol. 62, 80, 83, 106, 107, 110, 163, 164, 261, 395, 397, 420, 421, 425, 427, 433, 441-443, 447, 451, 470, 483, 493, 494, 498, 509, 517, 519, 520, 524, 603, 604, 641, 642, 654, 656, 661, 672, 673, 681, 693-698, 708, 712, 717, 782

buski stolnikowicz 643, 674, 691, 706, 718, 721, 741, 757

buski wiceregent 420, 464, 484, 638, 641, 652, 653, 655

buski woj. 12, 13, 20, 30, 41, 54, 55, 71, 76, 82, 88, 98, 105, 110, 153, 199, 245, 414, 497, 702, 711, 714, 716, 718, 736, 751, 757, 780

buski wojszczyc 13, 648, 649, 723

buskie księgi gr. 355, 493, 621

buskie księgi z. 355, 493, 621, 682

buskie stwo 196, 427, 669, 670, 719, 722, 742

buskie ziemstwo 752, 757

bydgoski łow. 397

bydgoski podst. 739

bydgoskie wójtostwo 338

Byszów (Бишів), w. 670

byszewski sta 485, 486, 497, 520, 554, 591

Câmpulung Moldovenesc, m. 17

chełmiński chor. 610, 686, 739, 810

chełmiński cześ. 22, 39, 41, 813, 816
chełmiński podcz. 187, 425
chełmiński miecz. 187
chełmiński podcz. 187, 425, 434
chełmiński podst. 23, 619, 630, 635
chełmiński skarb. 425
chełmiński stol. 397
chełmiński wda 139, 400, 476
Chełm, m. 201, 212, 213, 794, 822
Chełm klasztor Bazylianów 201, 498, 520, 524
chełmscy Żydzi 484
chełmska archidiaconia 513
chełmska kapituła 227
chełmska kasztelania 626
chełmska podstolina 23
chełmska sufragania 344, 361
chełmska ziemia 40, 115, 125, 169, 271, 276, 277,
299-301, 304, 305, 431, 433, 446, 451, 475,
522, 532, 567, 569, 615, 626, 628, 678, 714,
731, 747, 749, 757, 771, 772, 794, 817, 821-
823, 832-834
chełmski bp 82, 282, 289, 295, 305, 760, 773
chełmski chor. 836
chełmski cześ. 188
chełmski dziekan 388
chełmski gr. 821
chełmski kanonik 388, 498, 513
chełmski klan 122, 175, 179
chełmski kustosz 513
chełmski łow. 571, 573, 644, 658
chełmski podcz. 214, 265
chełmski podk. 188, 795
chełmski podst. 23, 39, 41, 72, 76, 91, 99, 122,
139, 175, 179, 502
chełmski podwojewodzi 446, 554
chełmski poseł 832
chełmski proboszcz 388
chełmski sejmik 821, 822
chełmski sędzia ziemiański 833, 835
chełmski sta 111, 188, 616
chełmski stol. 164
chełmski sufragan 344, 490
chełmski wiceregent 834
chełmski woj. 187
chełmskie władcy 97, 111, 285, 406, 413
chełmski władca (episkop) 139, 285, 289, 383,
406, 413
chęciński sta 533
Chmielek (Chmielnik), w. 300
chmielnickie stwo 409
Chmielno (Хмільно), w. 670
Chocim (Хотин), m. 531
Chołojów (Бузлове), w. 666, 667, 671, 709
Chomentów, w. 102
Chorobrow (Хоробрів), w. 669, 719
Choszewice, w. 348
Chyża, w. 300, 304, 305
ciechanowska ziemia 188
ciechanowski cześ. 8, 15, 24
ciechanowski łow. 398, 650, 657, 664, 695
ciechanowski sejmik 60, 830
ciechanowski sędzia gr. 15
ciechanowski skarb. 188
ciechanowski stol. 187, 189, 573, 621, 654, 683,
684
ciechanowski stolnikowicz 658, 659, 663, 683,
708, 764
Cielęż (Теляж), w. 667, 670
Cieszanów, m. 61, 204, 263, 266, 665, 667
Cieszanów, klasztor Dominikanów 611
Cuciów (Czuczniów, Петрове), w. 428, 774,
822
cudnowski sta 361, 381, 395, 397, 416, 425, 430,
470, 477, 484-486, 489, 497, 520, 524, 537,
543, 544, 569, 576, 577, 596, 603, 604, 620,
626, 638, 640, 651, 653, 671
cudnowskie stwo 383
Czarnów, w. 13, 125, 132, 133, 157, 158, 274,
332, 333, 338
Czartowczyk, w. 318, 667
Czartowiec, w. 290, 293, 378, 481, 494, 496
czechowski klan 187
Czekarzewice, w. 187
Czermna, w. 667

Czerniawka, w. 822
 czernihowski chor. 22, 36, 105, 175, 189, 256
 czernihowski cześ. 29, 33, 35, 44, 181, 351-353, 399, 413, 425, 693, 696, 707, 711, 713, 718, 752, 757, 758
 czernihowski łow. 20, 36, 397, 410, 413, 416, 420, 426, 434, 538
 czernihowski pis. gr. 396, 397, 419, 425
 czernihowski pis. z. 479
 czernihowski podcz. 14, 20, 41, 170, 189
 czernihowski podstarości 607
 czernihowski podwojewodzi 607
 czernihowski poseł 834
 czernihowski sejmik 541, 822
 czernihowski skarb. 782
 czernihowski stol. 20, 32, 35, 115, 165
 czernihowski wda 355
 czernihowskie województwo 189, 490, 513, 534, 749, 562, 821, 822
 czerska ziemia 188
 czerski klan 454
 czerski łowczy 739
 czerski sejmik 60
 czerski stol. 618
 czerski woj. 188
 Czertwice, w. 712, 755
 Cześlenica, w. 300
 Cześniaki, w. 34, 37, 50, 667, 670
 Częstochowa, m. 111, 774, 774
 czulczycki sta 416
 Czumów, w. 378
 Czortków (Чортків), w. 469, 471
 Dańczypol, w. 497
 Dąbrowica, w. X, 102, 103, 106, 819
 Dąbrówka Zabłotnia, w. 628
 Delatyn (Делятин), w. 24, 25, 61, 63-66, 69
 Derewlany (Деревляни), w. 285
 dereżański sta 686
 dermańska archimandria 413
 Diakonów (Dziekanów), w. 428, 720
 Dłużniów, w. 668
 Dmitrów (Дмитрів), w. 34, 49, 428, 719
 Dniestr (Дністр), rz. 17, 129
 Dobromirzyce, w. 628
 Dobrotwór (Добротвір), m. 200, 429, 666, 671, 720
 Dobryniów, w. 532
 dobrzyńska ziemia 253
 dobrzyński cześ. 139, 191, 196, 499
 dobrzyński miecz. 283, 653
 dobrzyński podcz. 28, 226, 274
 dobrzyński podst. 99
 dobrzyński stol. 262, 297, 299, 309, 326, 327, 420, 654
 Dołhobyczów, w. 669, 671
 Drezno, m. VIII, 368, 551, 572
 drohicka ziemia 342, 409
 drohicki cześ. 396, 398, 416, 470, 499, 500, 505, 540, 739
 drohicki podcz. 14, 18, 20, 28, 32, 35, 44, 226, 242, 259, 286, 294, 297, 301, 317, 333, 354, 374, 386, 630, 791
 drohicki podst. 431, 604
 Drohomyśl (Дрогомишль), w. 428, 720
 Dubienka (Dubna), m. 125, 428, 665, 666, 720, 820, 822, 823, 829-833, 835, 836
 dubieńska archimandria 413
 dubieńska komisja 624
 dubieńska ordynacja 613
 dubieński sta 390, 411, 415
 dubieńskie stwo 722
 Dunaj, rz. 129
 Dutrów, w. 494, 507
 Dylewo, w. 12, 41, 55, 58, 71, 374, 414, 478, 527, 543, 569, 627, 712
 dymidowski sta 72, 76, 81, 90, 104, 106, 113, 114, 148, 182, 348, 834
 Dzierzków, w. 796, 797
 Elbląg, m. 127, 128
 elbłaska suma 226, 230
 elbłaski traktat 84
 elbłaskie terytorium 328, 487
 Europa 675, 767
 Firlejówka (Андріївка), m. 289, 668, 670

Florianów zob. Narol
 francuski dwór 532
 francuski poseł 533
 Fusów, w. 712, 720
 Garwolin, m. 40, 45
 Gdańsk, m. VIII, 17, 329, 342, 422, 438, 532,
 545, 583, 585, 604, 625, 646, 677, 689, 702,
 730, 771, 772
 Gdeszyn, w. 628
 Gębarzewo, w. 246
 Gledzianów, w. 12
 Głogowiec, w. 13, 26, 28, 32, 34, 41, 56, 61, 62,
 65, 66, 137, 153, 180, 243, 499, 542, 543, 546,
 575, 595, 616, 624, 630, 640, 644, 648, 657,
 675, 680, 683, 691, 707, 709, 713, 715, 739,
 779, 780, 792
 Głuchów, w. 273, 671
 gniewskie starostwo 86
 gnieźnieński abp, prymas 15, 17, 25, 27, 48, 53,
 80, 84, 142, 144, 170, 172-175, 179, 184, 187,
 189, 203, 205, 225, 228, 270, 271, 325, 357,
 390-392, 394, 399, 401, 404, 407, 411, 442,
 454, 470, 471, 643, 674, 699, 704, 705, 716,
 723, 733, 735, 743, 765
 gnieźnieński kanclerz 454, 460
 Gołąb, w. 131
 Gorzyce, w. 299
 gostyński klan 187
 gostyński stol. 115, 781
 Gościmin, w. 36
 Grabowiec, m. 19, 87, 238, 314, 324, 351, 353,
 355, 493, 658, 659, 663, 665, 666, 772, 796,
 799
 Grabowiec, zamek 355, 489, 514
 grabowieccy mieszczenie 72-74, 76-79
 grabowiecka wiceregentowa 611
 grabowiecki chor. 42, 154, 299, 300, 326, 329, 340,
 341, 343, 346, 359, 361, 377, 379, 381, 386,
 388, 391, 397, 399, 485, 486, 541, 558, 558,
 594, 595, 597, 634-636, 638, 640-642, 683
 grabowiecki chorążyc 9, 72, 76
 grabowiecki cześ. 465, 490, 584, 612, 613, 642,
 657, 706, 717, 724, 732, 735, 737, 739, 744,
 745, 751, 762, 765, 767, 777, 780, 783-785,
 788, 812
 grabowiecki cześnikowicz 799, 802
 grabowiecki gród (urząd) VII, 7, 60, 71, 75, 79,
 87, 100, 106, 112, 117, 127, 140, 145, 151,
 156, 238, 243, 245, 250, 313-315, 320, 324,
 331, 351-353, 355, 438, 542, 556, 576, 599,
 615, 622, 627, 642, 648, 658, 659, 661, 663,
 673, 761, 783, 784, 788, 792, 793, 797, 798
 grabowiecki łow. 507, 507, 606, 609
 grabowiecki miecz. 584, 587, 691, 707, 718, 783
 grabowiecki pis. gr. 12, 32, 36, 58, 188, 244, 264,
 399, 458, 459, 462, 483, 499, 500, 509, 517,
 570, 603, 605, 612, 781
 grabowiecki pisarz miejski 127
 grabowiecki podcz. 468, 480, 481, 484, 517, 573,
 584, 622, 636, 693, 700, 704, 707, 763, 784,
 808
 grabowiecki podst. 497, 557, 558, 573, 591, 627,
 628, 648, 654, 657, 662, 680, 700, 705, 707,
 711, 713, 718, 722, 737, 754-757, 758, 763,
 780, 801
 grabowiecki podstolic 721
 grabowiecki podstarości 188, 238, 347, 528, 537,
 568, 630, 711, 718, 736, 757, 762
 grabowiecki pow. 11, 19, 23, 28, 32, 35, 132, 133,
 154, 201, 206, 232, 238, 239, 261, 286, 318,
 343, 345, 355, 378, 379, 406, 407, 410, 413,
 416, 420, 428, 456, 461, 481, 496, 497, 523,
 588, 590, 596, 610, 615, 617, 618, 628, 630,
 638, 648, 654, 665, 667, 668, 671, 686, 696,
 699, 705, 712, 717, 720, 721, 736, 753, 760,
 772, 783, 796, 809, 817, 819
 grabowiecki regent 56, 72, 76, 359, 374, 396, 397,
 419, 425, 550, 569, 573, 575, 588, 591, 598,
 649, 680, 686, 690, 780, 793
 grabowiecki sąd gr. 351, 356
 grabowiecki sędzia gr. 238, 308, 318, 321, 359,
 379, 508, 528, 537, 550, 568, 622, 624, 627,
 648, 658
 grabowiecki skarb. 492, 494, 507, 526, 532, 542,

- 543, 546, 547, 549, 568, 569, 573, 607, 637,
641, 643, 652, 654, 680, 691, 693, 739, 781,
792, 793
- grabowiecki skarbnikowicz 588, 614, 700, 704,
739
- grabowiecki sołtys 156
- grabowiecki sta 8, 13, 15, 18, 29, 30, 41, 54-56,
61, 72-78, 81, 90, 91, 182, 240, 243, 244, 274,
317, 348, 351, 360, 390, 393, 395, 397, 411,
415, 417, 542, 550, 555, 683, 699, 700, 717,
736, 741, 766, 767, 781
- grabowiecki stol. 464, 468, 478, 480, 481, 483,
507, 520, 526, 540, 557, 558, 566, 573, 574,
595, 599, 606, 609, 617, 618, 620, 623, 624,
643, 644, 657, 673, 681, 683, 685, 686, 689,
694, 697, 698, 703, 708, 710, 715, 716, 718,
722, 724, 733, 741, 757, 762, 763, 765, 781,
791, 815
- grabowiecki stolnikowicz 643, 699
- grabowiecki wiceregent 528, 537, 640, 644, 648,
657, 658, 712, 718, 721, 760, 781
- grabowiecki woj. 12, 32, 36, 58, 264, 318, 335,
345, 388, 397, 517, 610, 618, 736, 812
- grabowiecki wojszczyc 611, 630, 723
- grabowieckie księgi gr. 355
- grabowieckie księgi z. 758
- grabowieckie stwo 407, 429, 721, 722
- Grabowo Wielkie, w. 782
- Granowo, w. 19, 24, 47, 54, 112, 113, 115, 168,
175, 202
- Greifswald, m. 250
- Grodno, m. 100, 158, 160, 161, 358, 374, 375,
403, 576, 595, 642, 678
- grodzieński podkomorzyc 393, 421
- grodzieński pow. 187
- grodzieński sejm 326, 327, 358, 360, 368, 375,
508, 519, 576, 577, 583, 584, 590, 594, 774,
823
- grodzieński sędzia gr. 187
- Grodkowo, w. 114-116, 154, 165, 181-183, 203,
212, 213, 241, 242, 599
- Gródek (Городок), w. 473, 513, 534, 585, 668, 812
- gródecka plebania 512, 513
- gródecki sta 251, 252, 473, 474, 489, 701
- gródeckie beneficjum 747
- gródeckie stwo 473, 489, 513, 534, 585
- Gródek, w. 668, 812
- guzowski sta 418, 422
- hadziacki sta 662, 681, 693, 697, 708
- hadziackie pakta 530, 545
- halicka ziemia (kraj) 188, 299, 489, 545, 774
- halicki cześć. 114, 662, 684
- halicki kom. 25, 42
- halicki miecz. 22, 35, 187
- halicki podczaszyc 723
- halicki podst. 97- 99, 188
- halicki sta 15, 72, 90
- halicki woj. 188
- Hatowice (Тарківка), w. 669
- helmecki sta 12, 13, 20, 39, 41, 58, 69, 76, 109,
124, 137, 198, 245
- heski landgraf 442, 443, 445, 450
- hiszpański król 477
- Honiaticze, w. 654, 671
- Honiaticzki, w. 667
- Honiatyn, w. 496
- Horbków (Горбків), w. 428, 667
- Horodło, m. VII, 19, 71, 125, 206, 277, 344, 349-
351, 493, 601, 626, 628, 630-632, 649, 665,
667, 671
- Horodło, klasztor Dominikanów 9, 621, 639
- horodelska miecznikowa 652, 693
- horodelski chor. 12, 13, 22, 114, 132, 133, 154,
161, 164, 174, 179, 188, 227, 233, 242, 253,
260, 262, 272, 285, 297, 309, 317, 319-323,
337, 338, 342, 348, 395, 397, 416, 425, 483,
711, 714, 718, 764, 779, 783-785, 787, 791,
792
- horodelski chorążyc 71, 76, 91, 99, 125, 355, 450
- horodelski cześć. 618, 739, 802, 804
- horodelski gród (urząd) VII, 7, 25, 71, 75, 89,
106, 206, 207, 212, 277, 332, 336, 339, 349,
351, 357, 380, 387, 390, 417, 439, 441, 444,
457, 462, 463, 485, 489, 508, 513, 522, 527,

556, 575, 601, 602, 627, 628, 630-632, 649,
651, 655, 661, 673, 694
horodelski łow. 526, 540, 636, 644, 648, 681, 683,
707, 713, 718
horodelski łowczyc 804
horodelski miecz. 496, 497, 521, 523, 524, 591,
598, 599, 651
horodelski pis. gr. 62, 238, 388, 393, 396, 397,
407, 411, 414, 421, 458, 462, 478, 483, 492,
494, 507, 538, 571, 575, 718, 779, 788
horodelski podcz. 463, 464, 483, 484, 528, 537,
568, 573, 630, 650, 660, 683, 718, 738, 755-
757, 759, 765, 802, 804, 805
horodelski podczaszyc 587
horodelski podstarości 81, 119, 123, 126, 137,
494, 499, 500, 503, 558, 566, 568, 571, 572,
575, 602, 603, 607, 627, 628, 712, 718, 723,
732, 736
horodelski podst. 538, 547-549, 558, 566, 568,
573-576, 586, 587, 594, 603, 605, 607, 610,
615, 637, 657, 673, 680, 692, 707, 712, 714,
715, 718, 723, 732, 737-739, 740, 743, 745,
750-759, 765, 780, 790, 803
horodelski podstolic 480
horodelski pow. 11, 13, 19, 22, 23, 32, 41, 56,
125, 132, 154, 232, 239, 343, 378, 407, 413,
420, 428, 447, 456, 461, 481, 494, 523, 588,
596, 610, 617, 618, 621, 628, 630, 638, 648,
665, 668, 669, 686, 696, 705, 712, 718-721,
736, 753, 760, 772, 774, 785, 795, 809, 822
horodelski rajca 339, 439
horodelski regent 42, 627, 628
horodelski rotm. 22
horodelski sędzia gr. 90, 92, 119, 121-123, 126,
137, 241, 397, 420, 434, 458, 462, 467, 480,
482, 494, 499, 500, 503, 558, 566, 576, 586,
587, 604, 605, 607, 618, 660, 662, 693
horodelski skarb. 599, 602, 649, 657, 674, 711,
716, 718, 751, 762, 765
horodelski sta 456, 480, 489, 514, 627-629, 718,
736, 741
horodelski stol. 459, 478, 485, 489, 494, 498, 499,

505, 507, 524, 553, 573, 591, 594, 635, 718,
738, 739, 740, 743, 754-757, 759, 762, 764,
765, 781, 791, 808
horodelski woj. 140, 199, 203, 205, 299, 370, 736,
739, 780
horodelski woj. mniejszy 802, 804
horodelskie księgi gr. 25, 355, 388, 493, 693
horodelskie stwo 428, 629, 720, 722
horodelskie wójtostwo 428, 720
Horodłowice, w. 242
Horodyszcze, w. 748
Horyhorki, w. 419, 523
Hoszcza (Hojskie, Го́ща), m. 748
Hrebenne, w. 12, 668, 671
Hrobin, w. 32
Hrubieszów, m. 794, 801, 802
Hrubieszów, klasztor Dominikanów 498, 524,
774
hrubieszowscy Żydzi 446
hrubieszowski sta 125, 152, 155, 156, 161, 174,
175, 180, 182, 191-193, 195, 206, 224, 228,
241, 244, 359, 391, 399, 436, 437, 439, 441,
467, 496, 505, 522, 610
Hubinek, w. 812
Hulcze, w. 668, 670
Humań (Умань), m. 436, 437, 439, 467, 496,
519, 522, 610, 680, 774
Humniska, w. 397
Huta Różaniecka, w. 436
Hutka, w. 496
Iłowiec, w. 13, 378, 407, 481, 496
Inflanty 101, 329
inflancki chor. 396, 397, 523, 631-633
inflancki cześ. 396, 419, 421, 462, 482, 494, 499,
500, 503, 573
inflancki miecz. 497, 782
inflancki stol. 723, 732
inowrocławski łow. 187
inowrocławski sejmik 60
inowrocławski skarb. 807, 809
inowrocławski stol. 695
inowrocławski wda 701

inowrocławskie wdztwo 822
 Iwanice, w. 419, 421, 426, 741, 782
 jabłonowski sta 610
 Janowice, w. 305
 Janów, m. 807, 811
 Jarczew, w. 12, 32, 126
 Jarczów, m. 201, 261, 286, 666
 Jarki, w. 122, 123, 125
 Jarosław, m. 113, 202, 227, 246
 Jarosławiec, w. 794, 797
 jasielski sta 8, 13, 15, 41, 54, 55, 72, 76, 81, 90,
 104, 106, 113, 114, 148, 182, 223, 332, 333
 Jastrzębica (Яструбичі), w. 428, 719, 722
 jastrzębicki sta 699, 700
 jaworowska plebania 512, 513
 jaworowskie beneficjum 747
 Jazy, w. 812
 Jerozolima, m. 149
 Jeziora, w. 44
 Jędrzejów, m. 526
 Józefów, m. 615, 665, 671, 682
 kaliski wda 68
 Kamieniec Podolski (Кам'янець-Подільський),
 m. 17, 95, 129, 330, 338, 343, 346, 702
 Kamieniec Podolski, klasztor Karmelitów 338,
 346
 Kamieniec Podolski, jezuici 330
 kamieniecki klanic 187
 kamieniecki zamek (forteca) 83, 770
 kamienobrodzki sta 398, 520
 Kamionka, w. 389
 kamionackie stwo 200, 429, 666, 720
 kaniowski sta 515, 533, 794, 795
 Kargowa, m. 622
 Karniewo, w. 35
 Kazimierz, m. 317, 454
 kazimierski sta 475
 Kczew, w. 96, 118
 kielecki scholastyk 445, 449
 Kijów (Київ), m. VIII, 68
 kijowski bp 383, 404, 461, 490
 kijowski bp koadiutor 512, 531
 kijowski klan 80, 83
 kijowski klanic 72, 76
 kijowski podst. 337, 345, 419, 442, 450
 kijowski stol. 62, 127, 134, 135, 396
 kijowski wda 84, 431, 438, 454, 470, 472, 499,
 500, 503, 505, 637, 679, 680, 686, 701, 703,
 736, 765, 775, 779, 782, 792, 794, 795
 kijowskie województwo 129, 187, 229, 258, 404,
 490, 513, 530, 534, 562, 645, 646, 700, 703,
 747, 748, 749, 772
 Kitajgród (Китайгород), w. 224, 256, 326, 327,
 340, 341, 359, 436, 437, 439, 610
 Kłatwy, w. 671
 Kleparów, w. 473
 Klewań (Клевань), m. 737
 Klikawa, w. 454, 460
 Klusów (Kłusów), w. 429, 531, 626, 679, 703, 720
 Kładniów (Кла'днів), w. 669, 822
 Kmiczyn, w. 668, 670
 Kniaże (Княже), w. 429, 720
 knyszyński sta 251, 252
 Koce, w. 470, 477
 kolbuszowska transakcja 607, 786
 Komorów (Комарів), m. 245, 665, 666, 708, 715
 Konary, w. 45
 Konotopy (Конотопи), w. 43, 329, 667, 670
 Konwica m. zob. Jarczów m.
 kopajgrodzki sta 623, 627, 629, 638, 660, 673,
 674, 699, 718, 738, 739, 751, 762-767, 775,
 813
 kopanicki sta 347
 Kopina, w. 604
 Kopyłów, w. 428, 720
 koreckie księstwo 436, 437, 439
 Korona (Królestwo Polskie) passim
 kor. chor. 24, 32, 99, 111, 289, 371, 377, 454
 kor. chor. nadworny 489, 742
 kor. cześ. 746
 kor. gen. artylerii 84, 343, 363, 488, 512, 533,
 727, 746
 kor. hetman polny 13, 15, 17, 21, 22, 26- 28, 35,
 68, 81, 82, 84, 85, 88, 89, 92, 109, 112, 113,

116, 139, 151, 169, 170, 176, 178, 180, 185, 188, 190, 199, 228, 253, 265, 268, 270, 300-303, 334, 341, 343, 362, 364, 382, 385, 393, 405, 459, 471, 488, 510, 733, 735, 786

kor. hetman wielki 15, 17, 27, 46, 47, 66, 68, 70, 80, 84, 85, 92, 99, 109, 114, 116, 126, 128, 130, 139, 161, 164, 168, 170, 175, 176, 178, 180, 181, 185, 187, 193, 195-197, 200-203, 205, 207, 208, 214, 220, 222, 228, 253, 255, 265, 268, 270, 273, 276, 277, 281, 283, 289, 301-303, 305, 307, 323, 330, 334, 341-343, 361, 362, 364, 367, 382, 382, 405, 454, 459, 470-472, 488, 499-501, 503, 505, 510, 512, 526, 533, 537, 544, 613, 626, 643, 647, 674, 699, 723, 733, 735, 765, 774, 782, 786

kor. instygator 90, 107, 114, 177, 188, 201, 400

kor. instygatorowicz 361

kor. kancelaria 144, 461, 557

kor. kanclerz wielki 323, 456, 530, 544, 646, 701

kor. krajczy 111, 188, 454, 464, 467, 469, 471, 484, 490, 496, 505, 512, 518, 522, 531, 569, 572, 585, 597, 599, 610, 615, 701

kor. łow. 15, 187, 209, 214

kor. marszałek nadw. 21, 811

kor. marszałek w. 15, 16, 111, 336, 345, 468, 501

kor. marszałkowa 342

kor. miecz. 171-173, 179, 184, 187, 189, 228, 237, 686

kor. oboźny 343

kor. pieczęć 148

kor. pis. polny 226, 230, 300, 304, 307, 328, 330, 531

kor. pis. skarbowy 465

kor. podcz. 644, 647, 701

kor. podkanclerzy 187, 531, 550, 551, 552

kor. podk. 68, 225, 229, 699, 700, 718, 724, 732, 744, 745, 766, 767, 794, 830

kor. podskarbi nadworny 512, 584

kor. podskarbi wielki 15, 16, 29, 34, 62, 69, 82, 159, 199, 253, 329, 337, 344, 345, 363, 365, 409, 413, 465, 488, 511, 536, 545, 687, 688, 702, 731, 786, 794

kor. podskarbina wielka 86

kor. podst. 15, 23, 90, 585, 619

kor. referendarz 70, 118, 176, 188, 190, 199, 228, 455, 531, 533

kor. regent 96, 102, 118, 145, 148, 187, 259, 425, 465, 587

kor. regimentarz 382, 406, 413, 431, 438

kor. sędzia wojskowy 343, 348, 354

kor. skarb 363, 383, 400, 404, 406, 475, 487, 488, 491, 511, 531, 533, 582, 679, 688, 725, 731, 771

kor. stol. 455

kor. strażnik 225, 229, 301, 308, 310, 336, 340, 341, 343, 377, 386, 399, 416, 425, 473, 776

kor. strażnikowicz 611

kor. trybunał 18, 51, 52, 60-62, 67, 68, 75, 76, 88, 107, 157, 185, 223, 248, 253, 278, 294, 324, 328, 329, 335, 341, 343, 346, 348, 349, 354, 359, 360, 363, 366-369, 371, 374, 375, 383, 386, 403, 404, 407, 408, 455, 461, 466-468, 479, 480, 483, 484, 489, 493, 505, 507, 514, 517, 518, 521, 523, 530, 532, 534, 535, 538-541, 547, 549, 553, 555, 558-566, 568, 571, 572, 574, 577-583, 585, 587, 588, 600, 610, 615, 618, 630-633, 637, 638, 645, 646, 648, 649, 658-660, 672, 676, 677, 679, 680, 682, 691, 693, 701, 702, 704, 705, 707, 712, 714, 724, 729-731, 734, 747, 749, 751, 752, 755-758, 760, 761, 764, 767, 768, 771, 772, 775, 792, 822, 823, 829, 832-835

kor. wiceinstygator 13, 20, 23, 30

Korczmin, w. 78

Korczowa, m. 507

Korczyn zob. Nowy Korczyn

Korków, w. 669, 671

Korytnica (Wręby, Коритница), m. 125, 428, 665, 667, 671, 720

korytnicki sta 20, 23, 32, 361

Kosiny (Koszyn), w. 285

Kosmów, w. 428, 720, 774

kościarzyński sta 172

Kotlice, w. 318, 335, 345

Kowno, m. 100

Kożuchów (Кожухів), w. 748
 Kórnik, m. VIII
 Krakowiec, w. 712
 Kraków, m. VIII, 48, 49, 58, 100- 102, 110, 140, 145, 148, 170, 172, 173, 248, 489, 502, 513, 586, 624, 728
 Kraków – Zamek, 403
 Krakowska Akademia 362, 535, 605, 647, 678, 703, 730
 krakowski bp 502, 530, 544
 krakowski cekhaus 128
 krakowski klan 15, 27, 28, 46, 47, 66, 70, 80, 84, 92, 99, 109, 114, 116, 126, 128, 130, 139, 253, 255, 268, 270, 273, 276, 277, 281, 283, 289, 290, 301-303, 305, 307, 323, 324, 330, 342, 362, 537, 544, 723, 733, 774
 krakowski magistrat 54
 krakowski podst. 739
 krakowski proboszcz 531
 krakowski sejm 58
 krakowski skarb. 187, 189
 krakowski wda 13, 15, 21, 22, 26- 28, 31, 35, 43, 81, 82, 84, 88, 89, 92, 289, 292, 318, 401, 613, 626, 643, 674, 699, 733
 krakowskie biskupstwo 530
 krakowskie województwo 28, 39, 40, 187, 299, 731
 Krasne (Красне), w. 669
 krasnobrodzcy dominikanie 9
 Krasnystaw, m. 315, 316, 795, 802
 krasnostawscy jezuici 329
 krasnostawski gród 72
 krasnostawski obóz 795
 krasnostawski podstarości 259
 krasnostawski pow. 614, 833
 krasnostawski sędzia gr. 259, 297
 krasnostawski sta 76, 105, 230
 krasnostawskie stwo 490
 Krocze, w. 187
 Królestwo Polskie zob. Korona
 Krukowo, w. 320, 340, 341, 348, 359, 386, 391, 399, 425, 694, 712
 Krupiec, w. 428, 720
 kruszwicki sta 787
 Kryłów, w. 271, 275-277, 747, 794
 Kryłów, klasztor Reformatów 714, 737, 747, 751, 758
 kryłowskie włości 668
 krymski (tatarski) chan 408, 512, 533
 Krystynopol (Krystyampol, Кристинопіль, Червоноград), m. 256, 326, 327, 340, 341, 359, 436, 437, 439, 471, 496, 519, 522, 610, 626, 665, 679, 680, 686, 703, 774, 794, 795
 Krystynopol, klasztor Bernardynów 652, 775
 Krzeczów, w. 822
 Krzemieniec (Кременець), m. 795
 krzemieniecki podk. 188, 300, 307, 311, 313-315, 317, 328
 krzemieniecki woj. 443, 450, 480, 481, 791, 804
 Krzepice, m. 336
 krzepickie stwo 461
 Krzywe, w. 49, 428, 481, 497, 720
 krzywiecki sta 718, 724
 Kunegunda szyb solny 334, 344, 533, 731
 Kurdwanów, w. 686, 690
 księski kom. 187
 kujawski bp 47, 48, 50, 55, 57, 59, 187
 kujawski sejmik 60
 kujawskie województwa 323
 Kurlandia 96, 98, 101
 Kurlandia 96, 98, 101, 466, 545, 677, 702
 kurlandzka komisja 487
 Kurowice (Куровичі), w. 436, 437
 Kustoszyn (ob. Kościaszyn), w. 284
 Kustoszyn, w. 295, 310
 Kustyn (Кустин), w. 427, 719
 kuślicki sta 188
 Laszki (Березівка), w. 429, 721
 latyczowski chor. 419
 latyczowski chorążyc 630, 649, 718
 latyczowski cześ. 435, 521, 751, 752, 757, 781
 latyczowski łow. 611, 614
 latyczowski podcz. 310, 377, 385, 396, 425, 431, 434

latyczowski podst. 99, 132, 397-399, 464, 630, 641, 650, 657, 664, 697
latyczowski pow. 338, 748
latyczowski skarb. 547
latyczowski stol. 398, 425, 431, 718
Leduchów (Ledóchów, Лідихів), w. 307, 311, 313, 315
lelowski pow. 336, 461
Leszczków (Лешків), w. 374, 378
Leszno, m. 532
leszczyńskie dobra 336
Lewartów m. zob. Lubartów, m.
Lewiczyn, w. 397, 421
libuski sta 268
lidzki horodniczy 187
lidzki pow. 187
Liniewo, w. 12, 13, 49, 50, 53, 58
Lipe, w. 14, 20, 41, 134, 135, 183, 265, 279, 340, 341, 360, 361, 367, 397, 444, 447, 448, 467, 495, 610, 612, 613, 649, 653, 680, 685, 686, 690, 695, 700, 712, 715, 723, 732, 737, 745, 750, 752, 779, 792
Lipiny, w. 12, 13, 32, 35, 36, 71, 132, 134, 136, 138, 140, 148-151, 153, 163-165, 182, 194, 217, 218
Lipisko, m. 135, 279, 340, 341, 367, 525, 595, 665, 667, 671
Liski, w. 284, 310
Litowiz (Литовеж), m. 773
Litwa (Wielkie Księstwo Litewskie, W.Ks.L.) 18, 39, 52, 69, 83, 84, 96, 98, 101, 141, 145, 159, 185, 186, 336, 404, 476, 644, 679, 687, 688, 699, 701, 702, 724, 728, 745, 747, 773, 794
lit. gen. artylerii 472
lit. hetman polny 144, 225, 228, 237, 405, 471, 701
lit. hetman wielki 166, 217, 218, 405, 471, 674, 675, 692, 701
lit. kancelaria 144
lit. kanclerz wielki 410, 585, 689, 701, 735
lit. konfederacja generalna 786
lit. łow. 161-163, 174-176, 178-183, 188, 191-195, 197, 198, 200, 202, 204, 206-212, 214, 215, 217-219, 222, 224, 227
lit. marszałek nadw. 364, 607
lit. marszałek w. 187
lit. pieczęć 148
lit. pisarz dekretowy 187
lit. podkanclerzy 86, 585
lit. podkomorzyc 799
lit. podskarbi wielki 159, 166, 187, 476, 731
lit. podst. 588
lit. referendarz 145
lit. regimentarz 406
lit. skarb 535, 677, 728, 771
lit. strażnik wielki 230, 234, 235, 241-245, 270, 311, 333, 347, 352, 353, 355, 359, 689, 701
lit. trybunał 403
lit. wojsko 146, 186, 203
Litowiz (Литовеж), m. 197, 772
Lityn (Літин), w. 674, 679, 706, 711, 716, 779, 780, 787, 792
lityński pow. 409
lityński sta 72, 75, 91, 92, 98, 107, 108, 110, 115, 122, 125, 137, 153, 157, 165, 175, 270
lityński ścic 188
Liwcze, w. 812
liwski skarb. 378
liwski stol. 20, 28, 30, 32, 35, 44, 66
Lubaczów, m. 428, 665, 667, 671
lubaczowska chorążyna 655
lubaczowska kasztelania 626
lubaczowska klanowa 22
lubaczowska ziemia 809
lubaczowski chor. 504, 505, 508, 509, 517, 524, 525, 540, 569, 572, 576, 577, 584, 596, 603, 604, 638, 640-642, 651, 653-655, 695, 706, 711, 718, 739, 763, 776
lubaczowski cześć. 547, 568, 589, 591-593, 595, 621, 622, 636
lubaczowski klan 169, 176, 186, 187, 331, 355, 453, 460, 584, 626, 627, 731, 736, 747, 763
lubaczowski klanic 377
lubaczowski łow. 540, 637, 654, 656, 685, 708,

716, 718, 723, 739, 751, 752, 777, 780, 783,
 801-808, 809, 811
 lubaczowski miecz. 479, 515, 528, 537, 540, 575,
 587, 592, 601, 618, 660, 662, 806, 809, 811
 lubaczowski podcz. 528, 573, 619, 622, 623, 654,
 656, 712, 757, 808, 810, 812-816
 lubaczowski podczaszyc 699, 704, 705
 lubaczowski podst. 467, 517, 591, 594, 595, 611,
 636, 639, 674, 679, 699, 707, 711, 714, 715,
 718, 739, 757, 762, 764, 765, 780, 793
 lubaczowski pow. 413, 461, 514, 586, 588, 610,
 617, 618, 630, 639, 648, 686, 705, 712, 718,
 721, 731, 736, 747, 753, 760, 772, 783
 lubaczowski skarb. 595, 606, 721, 740
 lubaczowski stol. 477, 478, 493, 496, 500, 503,
 525, 603, 604, 654, 656, 674, 675, 683, 686,
 690, 698, 708, 710, 715, 717, 741, 744, 746,
 751, 754, 756-759, 764, 766, 775, 777, 782
 lubaczowskie stwo 260, 286, 428, 429, 461, 665,
 720, 722
 lubaczowski woj. 12, 13, 91, 153, 355, 396, 397,
 420, 456, 623, 627, 658, 698, 707, 711, 713,
 718, 737, 757, 762, 765, 780, 808
 lubaczowski woj. mniejszy 766, 767
 lubaczowski wojszczyc 699, 711
 lubański sta 480
 Lubar (Любар), m. 748
 Lubartów (Lewartów), m. 128
 Lubella (Любеля), w. 665, 667, 671
 lubiccy kniaziowie 773
 Lublin, m. VIII, XII, 28, 75, 79, 133, 135, 179,
 184, 186, 336, 343, 363, 366, 495, 559, 562,
 578, 632, 633, 645, 653, 676, 693, 728, 755,
 771, 795, 795, 822
 Lublin, klasztor Dominikanów 329, 336
 Lublin, klasztor Wizytek 535
 Lublin, kolegium Jezuitów 135
 Lublin, ul. Dominikańska 337, 346
 lubelska drukarnia 136
 lubelska podsędkowa 346
 lubelska rada 177-179, 181, 189, 190, 192, 225
 lubelska wojewodzina 616
 lubelski gród 495
 lubelski klan 187
 lubelski pis. z. 490, 513, 534
 lubelski podk. 548, 588, 592, 599, 610, 618
 lubelski podst. z. 337, 558, 566
 lubelski podst. 209, 212-214, 244, 271, 286
 lubelski sąd ziemski 335, 366
 lubelski sejm 127, 131, 133-135, 137, 139, 141,
 144, 146, 149, 154, 155, 159, 171, 174, 176,
 186, 196, 201, 204, 241, 302, 537, 728
 lubelski sejmik 28, 60, 822
 lubelski sta 795
 lubelski trakt 795
 lubelski trybunał zob. kor. trybunał
 lubelski wda 187, 400, 476, 615
 lubelski woj. 188
 lubelski wojewodzie 188
 lubelskie województwo 18, 28, 30, 39, 40, 115,
 169, 188, 203, 206, 299, 323, 329, 336, 345,
 346, 362, 604, 772, 795, 815, 822
 Luboml (Лю'бомль), m. 307, 308, 313, 314
 Lubraniec, w. 781
 Lubycza Królewska, m. 665, 671, 774
 luciński sta 32, 35, 125
 Lwów (Львів), m. VIII, X, XII, 30, 46, 47, 70,
 113, 170, 171, 173, 303, 307, 312, 343, 382,
 422, 438, 443, 445, 446, 512, 514, 516, 534,
 624, 645, 676, 702, 728, 749, 750, 753, 755,
 771, 772, 794, 796, 802
 Lwów, jurydyka Zborowska 344
 Lwów, katedra 512
 lwowscy bernardyni 111
 lwowscy franciszkanie 621
 lwowscy jezuici 678, 749
 lwowska akademia 730, 775
 lwowska kanonia królewska 747
 lwowska kapituła 512, 513, 731, 747
 lwowska komisja (trybunał skarbowy) 26, 27,
 30, 39, 46, 75, 78, 91, 155, 171, 176, 200,
 203, 253
 lwowska rada 174, 177, 184, 191, 192
 lwowska ziemia 188, 433, 534, 585, 682

lwowski abp 747
 lwowski gród 330, 516, 682
 lwowski kanonik 512
 lwowski miecz. 349-351, 395, 416, 425, 431, 434, 442
 lwowski pis. gr. 170
 lwowski podst. 188, 243
 lwowski podwojewodzi 446
 lwowski reg. 13, 22, 56, 170
 lwowski sędzia gr. 188
 lwowski sta 12, 13, 19, 39, 44, 45, 46, 47, 54, 112, 113, 116, 175, 469, 471, 516, 527
 lwowski stol. 397, 425
 lwowski sufragani 748, 749
 lwowski woj. 42, 56
 Łabunie, w. 796
 Łaskarzew, m. 32
 Łasków, w. 436, 670
 Łaszczów, m. 8, 15, 29, 61, 76, 81, 90, 104, 113, 123, 148, 182, 198, 223, 348, 351, 665, 666
 Łaszczowski klasztor Jezuitów 455, 461, 491
 Łaszczówka, m. 196, 260, 286, 345
 Łączyn, w. 61, 266
 Łączna, m. 346
 Łęczyca, m. 830
 Łęczycki sejmik 60
 Łęczycki wda 22, 336
 Łęczyckie województwo 55, 187, 323
 Łęgi, w. 397
 Łętów, w. 41
 Łężnica (Лежниця), w. 668
 Łomazy, m. 794
 Łomża, m. 60
 Łomżyński chor. 139, 294, 396, 397, 416, 425, 426, 459, 470, 477, 484, 490, 494, 498, 501, 502, 505, 506, 652
 Łomżyński chorążyc 416
 Łomżyński cześć. 170
 Łomżyński miecz. 369, 397
 Łomżyński podcz. 467
 Łomżyński sejmik 60
 Łopacin (Łopatyn, Лопатин), m. 670
 Łopiennik, w. 532
 Łosicki sta 797, 811
 Łowicki traktat 67
 Łozy, w. 56
 Łubów (Лубівка), w. 233, 320, 669, 671
 Łucki bp 456
 Łucki kanonik 830
 Łucki podstarości 754-759
 Łucki sejmik 60, 541
 Łucki sędzia gr. 680, 692, 707, 712, 714, 715, 718, 723, 732, 737-739, 741, 743, 745, 750-753
 Łucki sta 515
 Łucki wiceregent 834
 Łuckie biskupstwo 404
 Łukowska ziemia 346, 815
 Łukowski chor. 188, 246
 Łukowski cześć. 270, 280
 Łukowski sta 396, 434, 449, 456, 507
 Łukowski stolnikowicz 834
 Łuszków, w. 668, 671
 Łychów, w. 13
 Łyczków, w. 238
 Łykoszyn, w. 223, 379, 407, 507
 Machnówek, w. 388
 Magierów (Marepiv), m. 9, 290, 473, 474, 513, 534, 585, 598, 665, 667, 758
 Malbork, m. 117, 127
 malborska rada 141
 malborski łow. 780
 malborski sejmik 323
 Małężyn, w. 42
 Małopolska 34, 35, 40, 335, 345, 404, 676, 700, 776, 792
 małopolska prowincja 141, 302, 473, 730, 747, 753, 770, 773, 831
 małopolskie laudum 67
 małopolskie województwa 33, 34, 300, 439, 700
 Marmuszowice (Андриївка), w. 289
 Matcze, w. 125
 Mauryczyn, w. 32, 34, 37, 50, 62, 65
 Mazowsze 734
 mazowiecki wda 187, 382, 413, 535

mazowieckie księstwo 40, 790
 mazowieckie województwo 32, 40, 45, 188, 323
 mazowieckie żupy solne 336
 medycki sta 182
 Mianowice (Ниновичі), w. 197, 669
 Miączyn, w. 406, 428, 720, 722, 798
 Michale, w. 668, 670, 822
 Michalów, w. 287, 290, 318, 335, 345, 365
 Miców, w. 670
 mielnicki podcz. 452, 453, 459
 mielnicki stol. 651, 661
 Międzyrzecz, m. 250
 Miękie, w. 670, 671
 Mikołajów (Миколаїв), w. 427
 Mikulińce, w. 107, 108, 112, 115, 123
 Mińsk, m. VIII
 miński łow. 188
 miński podsędek z. 189
 miński skarb. 256, 299
 miński sta 605
 miński wda 187
 mińskie województwo 189
 Mirce, w. 36, 72, 76, 590, 739, 780
 Miziaków (Мізяківські Хутори), w. 85
 Mława, m. 830
 Młock, w. 58
 Młyniska, w. 822
 Mniszew, m. 45
 Modrynies (Модринаць), w. 14, 36, 44, 804, 805, 815
 Mołylów (Могилів-Подільський), m. 436, 437, 439
 Mołdawia 17, 129, 814
 Moroczyn, w. 628, 668, 670
 moskiewski car zob. rosyjski car
 Mosty (Mosty Wielkie, Augustów, Великі Мо'сти), m. 97, 200, 202, 233, 429, 664, 665, 667, 671, 720, 742
 mostowska plebania 308
 mostowska starościna 191
 mostowski pleban 233
 mostowski (mościcki) sta 22, 97-100
 mostowskie (mościckie) stwo 27, 200, 202, 429, 720, 722
 Moszków (Гута), w. 669, 671
 mozyrski miecz. 175
 mozyrski podst. 187
 mozyrski stol. 274, 352, 353, 396, 425, 434, 760, 763, 765
 Mrozowice (Морозовичі), w. 668, 822
 mszczonowski sta 532
 mściśławski cześ. 691
 mściśławski miecz. 691
 mściśławski miecz. 56, 232, 238, 396, 397, 425, 711
 mściśławski podcz. 680
 mściśławski podk. 188
 mściśławski skarb. 397, 657, 660, 662, 663, 779
 mściśławski wda 701
 mściśławski wdzic 741
 mściśławskie województwo 188
 Mukanie (Мукані), w. 481, 494
 Mysz, w. 12, 13, 19, 24, 44, 45, 47, 54, 112, 113, 116, 168, 175, 202
 Nabróż, w. 119, 812
 Nadworna, w. 415
 nakielski sta 187
 Narol, m. 665, 667, 671
 Neamt zob. Târgu Neamț
 neapolitańskie sumy 487
 Nedeżów, w. 460, 481, 494, 496
 Nehrebka, w. 501
 Nieborów, w. 739
 niechorowska starościna 22
 niechorowski starościc 105, 157, 396
 Niemiec zob. Târgu Neamț
 niemieckie wojsko 67, 69
 Niemiłów (Немилів), w. 670
 Niemirów (Немирів), m. 129, 196, 354, 500, 665, 671
 niemirowski kongres 491
 Nowa Grobla, w. 428, 465
 Nowe Sioło, w. 669, 671
 Nowogródek, m. 186

nowogródzka ekonomia 472
nowogródzki chor. 86, 105, 178, 182, 190, 194,
198, 201, 207, 209, 397, 419, 421, 425, 426
nowogródzki chorążyc 611
nowogródzki cześ. 23, 29, 36, 420, 422, 425
nowogródzki łow. 740, 743
nowogródzki miecz. 13, 21, 36, 44, 90, 105
nowogródzki podcz. 374, 396, 397, 420, 434
nowogródzki podst. 22, 32, 82, 132, 378, 416,
741, 796
nowogródzki sta 542
nowogródzki stol. 41, 447
nowogródzkie województwo 188
nowomiejski sta 172
Nowy Korczyn (Nowe Miasto Korczyn), m. 101
Nowy Wiśnicz, m. 114
nurski podcz. 609
nurski podst. 795
nurski skarbnikowicz 649
nurski woj. 606
nurskie sejmiki 830
Obory, w. 397
odolanowski sta. 31, 34
Okopy Św. Trójcy (Окопи), w. 17, 343
Olbrachcice, w. 213
Oleszyce, m. 19, 44-48, 665, 667
oliwski pokój 445, 448
Olkuskie Góry 487, 511, 533, 582, 645, 688, 689
Olszanica (Olszanka, Вільша'нка), w. 292, 748
olszański sta 32, 35, 115, 332, 333, 619
olszewski sta 611
Olszyno, w. 280
Oława, m. 438
opaliński sta 193, 359, 436, 437, 439
Opatkowice, w. 208
opoczyński sta 701
Opulsko (Опільсько), w. 233, 667, 670
Orłowo, w. 415
orszański cześ. 187
orszański pow. 188
Orzewo, w. 13, 246
osiecki sta 336
Ossa, w. 685, 714
Ostobuż (Острівок), w. 41
ostrogska ordynacja 342, 356, 364, 605-607, 608,
609, 612, 613, 624, 626, 645, 730, 786
Ostrów (Острів), w. 795
ostrowska starościna 749
ostrowski sta 830
Oszczów, w. 72, 76, 670
oszmiański pow. 187
oświęcimski klan 465
oświęcimski poseł 465
oświęcimski sta 465
owrucki cześ. 187, 434
owrucki miecz. 523, 537, 549, 594, 611, 634, 639,
708, 714, 718, 758, 763
owrucki podcz. 674, 679
owrucki sta 187
owrucki stol. 624, 627, 718
Pachnowola, w. 454, 460
parnawski chor. 188
paryski bank 532
Pawłowice, w. 496
Pełczyn, w. 409
pełczyński sta 410, 414, 423, 425, 434, 443, 445,
449, 452, 456, 478, 507, 547, 571, 603, 618,
630, 637, 654, 674, 675, 683, 686, 690, 693,
719, 722, 736, 779, 787, 791
Peresławicze (Peresołowicze), w. 628
Pieczykury, w. 669
Pieniany (Pieniewo), w. 668, 811
Pilica, rz. 733
piltyński pow. 98, 101
pińscy dominikanie 69
piński chor. 188, 459
piński podcz. 188
piński podst. 188
piński pow. 69, 188
piński sta 69
Piotrawin, w. 151
Piotrków (Trybunalski), m. 366, 407, 514, 534,
552, 553, 555, 559, 562, 577, 578, 618, 625,
630, 648, 676, 733, 771

Piotrków, klasztor Jezuitów 555
 piotrkowski sta 701
 piotrkowski trybunał zob. kor. trybunał
 Pisz, m. 438
 płocki cześ. 175, 203, 259, 261-263, 265, 266, 269, 273, 276-278, 280-282, 284-288, 290-292, 296, 297, 540, 570, 622, 641, 654, 662, 672, 683, 697, 699, 708, 711, 714, 715, 718, 740
 płocki klan 830
 płocki pods. z. 711
 płocki sejmik 60, 830
 płocki skarb. 187
 płocki sta 188
 płocki stol. 396, 425, 431, 434, 450
 płockie województwo 188
 płoskirowski sta 251, 252, 388, 455, 468
 poberesztelski sta 39
 Począjów (Почаїв), w. 748
 Począpy (Почапи), w. 670
 Podemsczyzna, w. 497
 Podhajce (Підгайці), m. 50, 58, 415
 Podkamienica Nadworna, w. 712, 748
 podlaski cześ. 398
 podlaski klan 794
 podlaski łow. 188
 podlaski podcz. 188
 podlaski skarb. 187
 podlaski wda 253, 268, 270, 300-303, 305, 385, 393, 585
 podlaskie województwo 169, 323, 342
 Podole (Поділля) 83, 92, 245, 267, 490, 516, 536, 725
 podolska miecznikowa 22
 podolski chor. 32
 podolski cześ. 591, 606, 609
 podolski klanic 187
 podolski kom. 42
 podolski łow. 475
 podolski miecz. 256, 310, 657
 podolski pis. gr. 657
 podolski podcz. 23, 91, 140
 podolski podczaszyc 808, 811
 podolski podst. 739, 781, 808, 811, 815
 podolski sejmik 60
 podolski sędzia z. 188
 podolski skarb. 256, 451
 podolski sta generalny 84
 podolski stol. 356
 podolski wda 302, 546, 567
 podolski wdziec 11, 13, 20, 22, 54, 55, 61
 podolski woj. 259, 297
 podolskie województwo 112, 129, 188, 338, 404, 409, 431, 646, 675, 748, 772
 Pokucie (Покуття) 725
 Polanowice, w. 618, 738, 756, 759, 762, 765, 781
 Polesie (Полісся) 794
 Polska 16, 47, 50, 53, 84, 101, 119, 141, 142, 229, 253, 275, 312, 385, 404, 405, 442, 443, 453, 465, 472, 476, 477, 535, 606, 644, 687, 702, 730, 746, 768, 816, 819, 821
 Połajów, w. 798
 Połonne (Поло́нне), m. 225, 229, 469, 471, 802, 805
 pomorski chor. 384, 388, 396, 450, 458
 Poradowo Wielkie, w. 20, 28, 32, 35, 44, 62, 83, 106, 107, 384, 435, 436, 464, 479, 517, 527, 595, 656, 673, 781, 805
 Poromów, w. 822
 Porta Otomańska zob. Turcja
 Poryck (Павлівка), m. 522
 Posadów, w. 812
 Potok zob. Złoty Potok
 Potoki, w. 666
 Poturzyca (Поториця), w. 667, 670, 796
 Poturzyn, w. 428, 474, 720
 poturzyński sta 425, 426, 458, 461, 467, 474, 485, 486, 497, 591, 623, 624, 636, 643, 644, 708, 718, 763, 780
 poturzyńskie stwo (tenuta) 720, 722
 Potylicz (Потелич), m. obecnie w. 260, 286-288, 429, 665, 671
 potylicki proboszcz 287
 potylickie wójtostwo 429, 720

poznański podk. 416
poznański stol. 347
poznański wda 621, 736, 764
poznański woj. 187
poznańskie województwo 187
Poździmierz (Поздимир), w. 667
Praga (ob. dzielnica Warszawy) cmentarz bernardynów 102
proszowicki podwojewodzi 187
proszowicki sejmik 60, 323
Prusy Książęce (pruskie księstwo) 230
pruska prowincja 730
pruski król 17, 226, 328
pruski książę 17, 226, 230, 335
pruskie cło 770
pruskie pogranicze 770
Prusy Królewskie 461
pruska prowincja 329, 724, 730
pruskie miasta 768
przemyska diecezja 148
przemyska ziemia 188, 300, 304, 317, 360, 361, 365, 367, 433, 455
przemyski bp 288, 531
przemyski klan 169, 176, 332
przemyski klanic 259
przemyski miecz. 417
przemyski podcz. 188
przemyski podst. 781
przemyski scholastyk 461, 512
przemyski władca 148
przemyskie władcy 148
Przemysłów (Перемисловичі), w. 221, 386, 484, 574, 652, 714
Przewale, w. 670
Przewóz, w. 476
Przybysławice, w. 139
Przystanie (Пристань), w. 429, 721
Pukarzew, w. 668, 670
Puławy, m. 796
Putnowice, w. 822
Rachanie, m. 140, 260, 286, 287, 290, 335, 345, 665, 671

Radcze, w. 320, 340, 341, 359, 425, 694
radecznicki klasztor 34
Radom, m. 343, 465, 480, 483, 522, 573, 616, 617, 651, 652, 655, 684, 693, 713, 750, 763, 785, 789
radomska konfederacja 788-790, 791
radomski sta 102
radomski pow. 629
radomski trybunał (radomska komisja) 137, 160, 174, 253, 337, 342, 355, 363, 370, 371, 377, 379, 386, 388, 468, 480, 482-484, 492, 496, 497, 505, 519, 522, 524, 531, 563, 569, 570, 572-574, 580, 583, 584, 588, 591, 592, 595, 598, 599, 601, 611, 615-617, 619-621, 623, 625, 633-636, 638, 650-652, 656, 657, 660, 661, 673, 677, 678, 681-684, 692-694, 703, 707, 708, 711, 713, 716, 727, 752, 757
Radostów, w. 196
Radwańce (Радванці), w. 667
Radziechów (Радехів), w. 454, 460, 666, 667, 709
Radzyń Podlaski, m. 18
radzyński sta 12, 13, 18, 20, 39, 41, 54-56, 62
radzyńskie starostwo 86
Rahodoszcz, w. 795
rahodowska starościna 795
rahodowski sta 699, 780, 785, 791, 796
rahodowski starościc 699, 700, 704, 705
Ratyczów, w. 812
Rawa, m. 55, 305
rawski sejmik 60, 323
rawski traktat 305
rawski wda 480, 544
rawski wdziec 188
rawskie województwo 55, 188, 200, 323
Rawa Ruska (Рава-Руська), m. 290, 345, 665, 671, 809
rawski traktat 305
Rekliniec (Реклинець), w. 429, 668, 670, 720
rohatyński sta 12, 13, 19, 24, 44-47, 54, 112, 113, 116, 175
rohatyńskie starostwo 86

Rokitno (Рокитне), m. 748
 romanowski sta 22, 32, 36, 623, 624, 627, 636, 642, 644, 647, 708, 714, 751, 758, 763, 773
 Romanówka (Романівка), w. 427, 719
 ropczycki sta 8, 13, 15, 32, 35, 36, 43, 44, 48, 50, 55, 57, 58, 61, 224, 227, 240, 256, 297, 311, 321, 326, 327, 332, 333, 439, 496, 610, 818
 Rosja (Moskwa) 400, 476, 513, 530, 785, 788
 rosyjscy komisarze 246
 rosyjska cesarzowa 424, 442, 443, 447, 459, 746, 778, 785, 789
 rosyjski ambasador 779, 785, 789
 rosyjski (moskiewski) car 139, 159, 169, 170, 175-178, 180, 181, 186, 191, 220, 221, 222, 225, 227, 229, 231, 234, 235, 246, 248, 302, 313, 321, 323, 329, 341, 342
 rosyjski feldmarszałek 220, 222, 229, 242, 800, 802-805
 rosyjski generał 232, 234, 235, 242, 247, 321, 442, 445, 450, 741-743, 800, 803, 806, 808-811
 rosyjskie wojsko (moskiewskie, Moskwa) 169, 175, 177, 178, 180, 220, 221, 226-228, 235, 246, 247, 321, 323, 326, 327, 442, 445-447, 450, 451, 453, 455, 459, 460, 464, 468, 475, 480, 490, 533, 573, 693, 740-743, 747, 793, 795, 800-816
 Rosochate, w. 28, 32, 44, 108, 109, 115, 124, 125, 157, 165-167, 217
 rostowski namiestnik 169
 rostowski sta 390, 411
 Rozdół (Розділ), w. 438, 440
 różańska stolnikowa 23
 różański cześć. 256
 różański podcz. 718
 różański stol. 336, 378, 385, 388, 396, 397, 416, 421, 453, 459, 540
 Ruda Magierowska, w. 9, 290
 Rudenko (Руденко), w. 427, 670
 Rudno Lackie, w. 139
 Rusin (Русин), w. 481, 497
 Ruś (Русь) 551
 ruska prowincja 531, 728
 ruska sól 53, 406
 ruski sejmik 265, 347, 376, 379, 446
 ruski wda 409, 489, 544, 615, 702, 738, 754
 ruskie województwo 19, 39, 40, 84, 169, 188, 262, 265, 268, 271, 295, 329, 343, 360, 361, 365, 367, 430, 473, 474, 490, 513, 534, 585, 626, 678, 731, 749, 822, 832, 833, 835
 ruskie żupy 53, 329
 Rydzyna, m. 324
 Ryga, m. 329
 rypiński klan 830
 rypiński klanic 628, 638, 639, 738, 739, 741, 756, 759, 765
 Rzeczpospolita passim
 Rzeczyca, w. 131-134, 429, 668, 670, 720, 812
 rzeczycki podst. 680
 rzeczycki sta 148, 182, 223, 249, 293, 300, 331, 340, 341, 391, 397, 399, 425, 430, 434, 454, 460, 469, 471, 488, 628, 681, 739
 rzeczyckie stwo 429, 720, 722
 Rzepniów (Ріпнів), w. 469
 Rzycki (Річки), w. 290, 335, 345
 Rzym, m. 111, 382, 400, 410, 476, 513, 532, 625
 rzymska kuria 460
 Sahryń, w. 669
 Saksonia 171, 172, 494, 786
 sascy komisarze 281
 saski elektor 47, 48, 50, 55, 57, 403
 saski feldmarszałek 305, 306
 saski komisariat 291, 292, 296, 297, 303
 saskie wojsko 86, 228, 253, 259, 262, 266, 267, 269, 271, 273, 274, 296, 305-309, 311, 312, 318, 335, 345, 464, 584
 salnicki sta 231, 234, 255, 257, 262, 286, 295, 299, 310, 326, 327
 salnickie stwo 338
 samborska ekonomia 536
 Sandomierz, m. 106, 109, 110, 154
 sandomierska konfederacja 170, 172-174, 179, 184-186, 189, 222, 225, 228, 237, 238, 244, 245, 297, 302

sandomierska transakcja 607
sandomierski chor. 243
sandomierski sejmik 60, 323
sandomierski sta 794
sandomierski wda 454, 476
sandomierski zjazd 129
sandomierskie postanowienie 109
sandomierskie województwo 39, 40, 152, 153, 173, 187, 203, 206, 285, 291, 299, 454, 460, 628
sanocka ziemia 188
sanocki skarb. 397, 461
satanowski magazyn 809
satanowski zamek (са'танівський за'мок) 85
Sawczyn (Савчин), w. 669, 671
sądecki sta 701
Sądowa Wisznia (Судова Вишня), m. 376, 379, 794
Semigalia 98, 101
Sędziszów, w. 300
Siebieczów (Себечів), w. 628
Sielce Bienkowie (Сілець), w. 429, 720, 795, 799
sielecki sta 699, 718, 739
Sieniawa Stara (Стара Синява), w. 409
Sieniawka (Нова Синявка), w. 409
Siemierz, w. 211, 667, 798
sieradzki łow. 442
sieradzki sejmik 60
sieradzki stol. 187
sieradzki wdziec 782
sieradzkie księgi gr. 559
sieradzkie księgi ziemskie 578
sieradzkie województwo 187, 323, 404, 701, 796, 797
Skole (Skola Wola), w. 670
Skomorochy (Скоморохи), w. 36, 201, 667, 670
Skomorochy Małe, w. 590
Skryhołów (Скригове), w. 489
Skrzyniec, w. 785
Skrzynno, w. 8, 9, 12, 14, 17, 18, 20, 41, 54-56, 58, 259
Skwarzawa (Скважава), w. 289, 668, 670
Sławatycze, m. 582, 583, 604, 607, 677, 692
słonimski miecz. 188
słonimski pow. 188
słonimski skarb. 188
słoński klanic 571, 643
śluckie dobra 336, 345
Słupy, w. 170, 187
Służew, w. 415-417, 740, 741
Smitków (Snitków, Szmitków, ob. część wsi Гута), w. 497, 669
smoleński bp 187
smoleński cześć. 780
smoleński łow. 739
smoleński podcz. 214, 377, 385, 399, 506, 547
smoleński podst. 556, 612, 613, 781
Smolin (Смолин), w. 428, 720
sochaczewski podcz. 633, 782
Sokal (Сокаль), m. 105, 155, 365, 366, 408, 515, 520, 526, 536, 666, 794, 801, 802
Sokal, klasztor Bernardynów 105, 139, 155, 156, 340, 372, 383, 386, 401, 455, 468, 476, 498, 515, 520, 524, 526, 536, 611, 622, 635, 639
Sokal, klasztor Brygidek 264, 285, 476
Sokal, zamek 155
sokalscy mieszczenie 264, 476
sokalscy Żydzi 356
sokalski sta 105, 356, 699, 700, 766
sokalskie stwo 105, 427, 667, 719
Sokołówka (Соколівка), m. 621
solecki sta 41
Soroka, m. 17
Sparta 424
spiski sta 766
Staje (Страївка), w. 74, 78, 111, 139
Stanisławów (Івано-Франківськ), m. 500, 809
Stara Wieś, w. 668, 671
starodubowscy egzulanci 186
starodubowski podst. 87, 88, 89
starodubowski sta 187
starodubowski stol. 602
Starosiele, w. 822
Steniatyn, w. 290, 809

Sterkowiec (Стирківці), w. 429, 721
 Stężarzyce (Стенжаричі), w. 428, 720, 822
 Stężyca, w. 490
 stężycki sta 22
 Stojanów (Стоянів), m. 428, 666, 667
 Stralsund, m. 249
 Stronibaby (Сторонибаби), w. 670
 Strusów (Струсів), w. 436, 437, 439, 610, 774
 Strutyn (Струтин), w. 480
 Strzelce, w. 428, 669, 822
 Strzemie, w. 36
 Strzemilcze (Стремільче), w. 655, 666, 695
 Suczawa, m. 17
 Sucha Wola, w. 604
 Sulimów, w. 467
 Surhów, w. 304
 Suszno (Сушно), w. 374, 406
 sycylijski król (Neapolu, Obojga Sycylii) 477
 Szaniawy, w. 781
 Szarogród (Шаргород), w. 748
 szawelska ekonomia 383, 403, 472
 Szczebrzeszyn, m. 298, 301, 305
 Szczecin, m. 101
 Szczerzec, w. 474
 szczyrzeckie beneficjum 748
 Szczurowice (Щуровичі), m. 427, 512, 666, 667,
 719, 742
 szczurowicki sta 470, 489
 szczurowickie stwo 427, 429, 512, 719, 722, 742
 Szeptycze (Шептиччі), w. 365
 Szkłów, m. 12, 13, 19, 24, 44, 45, 47, 54, 112, 113,
 116, 168, 175, 202
 Szlatyn, w. 812
 szmeltyński sta 166, 297, 381, 396, 414, 425, 430,
 442, 478, 480, 504, 615, 617, 630, 634, 640
 Szpiczyńce (Шпи́чинці), w. 409
 Szpikołasy (Spikołasy), w. 407, 428, 720
 szpikołoskie wójtostwo 428, 720
 Szwecja 140, 146, 161, 165, 328, 342, 362, 487
 szwedzki dwór 142
 szwedzki generał 271, 295
 szwedzki król 98, 102, 110, 114, 117, 119, 141-
 145, 165, 171, 213, 215, 218
 szwedzkie uniwersały 101, 102
 szwedzkie wojsko 96, 114, 119, 142, 152, 254,
 291, 345, 386, 403, 410, 484, 498, 652
 Śląsk 362
 Ślipcze, w. 428, 719, 774, 795
 śniatyńskie probostwo 748
 Śniechy, w. 42
 Środa (Wlkp.), m. X, 31, 37
 średzki sejmik X, 31, 34, 37, 40, 60, 151
 Świeżawy, w. 527, 543
 Świtarzów (Свитазів), w. 29, 667, 670
 taborowski sta 621, 635, 641, 655, 656
 Târgu Neamț, m. 17
 Tarnawatka, w. 103, 428, 720
 tarnawacki sta 419, 425, 468
 tarnawackie stwo 722
 Tarnogóra, m. 304
 tarnogórski sta 549, 551, 553, 555, 674, 675, 744
 Tarnogród, m. 300, 304, 317
 tarnogrodzka konfederacja 298, 307, 308, 382
 tarnogrodzkie stwo 345
 Tartaków (Тартаків), w. 124, 156, 174, 191, 195,
 198, 206-208, 224, 234, 241, 359, 519, 610,
 666, 679, 686
 Tehlów (Тяглів), w. 204, 290, 569, 584
 Teptiuchów (Teptiuków), w. 621
 Teratyn, w. 475
 Terespol, m. 794
 terleżyński sta 521
 tłumacki sta 32, 35, 127, 332, 333, 346, 365, 390,
 411, 415, 549, 551, 555
 tłumackie stwo 365
 Tomaszów, m. 196, 290, 372, 406, 491, 656, 665,
 671, 809, 812
 Tomaszów, klasztor Trynitarzy 372, 386, 406,
 413, 455, 461, 468, 476, 491, 498, 520, 524,
 526, 595, 748, 774
 Toruń, m. 17, 116, 117, 118, 142, 146, 224
 toruńska rada 141
 trembowelski cześć 398
 trembowelski skarb. 190, 195, 231, 234

trembowelski stol. 187, 627-29
trembowelskie beneficjum 747
trembowelskie wójtostwo 337, 345
trocki ciwun 18, 679
Trościaniec (Тростянець), w. 473, 474
Trześniówka, w. 336, 344
Tuczapy (Тучэпы), w. 8, 15, 29, 54, 55, 61, 72, 76, 81, 90, 104, 106, 113, 123, 148, 182, 198, 223, 260, 286, 290, 348, 351, 668, 669, 671, 812, 818
tuczapski sta 773
Tulczyn (Тулчин), m. 437, 439
Turcja 8, 10, 50, 95, 248, 267, 282, 328, 334, 335, 345, 400, 473, 476, 512, 531, 773, 798
turecka wojna 334
tureckie wojsko 533
Tuszycy (Тишиця), w. 427
Typin, w. 812
Tyszowce, m. 99, 290, 292, 428, 636, 665, 666, 671, 761
tyszowiecka konfederacja 297
tyszowiecki sta 12, 13, 31, 33, 35, 361, 365, 782, 785, 791
tyszowieckie stwo 99, 290, 292, 428, 636, 666, 720, 722, 761
Uchańka, w. 669, 822
Uhnów (Угнів), m. 8, 9, 12, 14, 17, 18, 196, 297-301, 318, 386, 592, 599, 666, 672
Ujście, w. 523
Ukraina (Україна) XI, 83, 85, 112, 129, 159, 169, 229, 404, 408, 490, 516, 536, 675, 725, 795
Ułhówek (Ulwówek, Ульвівок), w. 273, 277, 281, 428, 669, 719
ulhowiecki sta 739, 780, 811
ulhowieckie stwo 722
urzędowski chor. 834
utajkowski sta 834
Uwin (Увин), w. 427, 719
Wahanów, w. 388, 414, 421
Wakijów, w. 667
Waniów (Ванів), w. 108, 109, 115, 124, 125, 165, 167, 198

Warężyn (Waręż Wieś, Варяж), m. 181, 351, 665
Warężyn, kolegium Pijarów 356, 386, 406, 461, 468, 520, 524, 639, 641, 662, 708
Warmia 513, 532
warمیński kanonik 409
Warszawa, m. VIII, 7, 11, 12, 25, 32, 33, 47, 48, 60, 61, 65, 66, 71, 79, 84, 95-97, 101, 102, 111, 141, 165, 182, 224, 225, 254, 258, 259, 323, 331, 332, 339, 347, 348, 357-359, 375, 376, 380, 389, 390, 394, 411, 415, 420, 441, 442-445, 447-449, 451, 457, 462, 463, 466, 470, 476, 507, 521, 528, 542, 543, 552, 556, 557, 566, 603, 623, 624, 642-644, 653, 673-675, 685-687, 698-700, 716, 718, 728, 732-734, 736, 741, 743, 750, 756, 766, 766, 775, 784, 793, 795, 830, 831
Warszawa, Collegium Nobilium 749
Warszawa, klasztor Kanoniczek 746
Warszawa, Marywil 775
Warszawa, Zamek 146
warszawska konfederacja 392, 396
warszawska konwokacja 8, 12, 14, 391
warszawska walna rada IX, 224, 227, 234, 236, 240, 241, 244, 245, 302
warszawska ziemia 188
warszawski chor. 188
warszawski gród 406, 466, 738
warszawski kanonik 445, 449
warszawski kongres 152
warszawski podst. 188
warszawski podwojewodzi 188
warszawski sejm 61-63, 65-67, 71, 83, 87-89, 252, 254, 262, 264, 283, 297, 331, 335, 341, 352, 357, 382, 400, 456, 458, 558, 566, 577, 604, 628, 629, 704, 766, 767
warszawski sejmik 60
warszawski traktat 334, 344, 431, 789
Wasylków (Васильків), w. 17
Wasylów, w. 668
wendeński stol. 82, 90, 105, 115, 125, 126, 132, 133, 140, 157, 158, 181, 183, 204
Werechanie, w. 103

Węgierskie Królestwo 364
 Węże, w. 398
 wiedeński traktat 334, 341
 Wielatycze, w. 12, 69
 Wielkie Dramino, w. 536
 Wielkie Oczy, w. 29, 665
 Wielkopolska 32, 34, 35, 40, 68, 152, 165, 323, 404, 676, 700
 wielkopolska prowincja 141, 313, 770
 wielkopolski sta generalny 336
 wielkopolskie laudum 67
 wieluńska ziemia 187
 wieluńska chorążyna 111
 wieluński podst. 187
 wieluński sejmik 60
 wieluński sta 187, 271, 273, 283
 Wierzchrachanie w. zob. Werechanie
 Wilno, m. VIII
 wileńska klanowa 731
 wileński klan 253, 701
 wileński pis. gr. 679
 wileński pisarz z. 18
 wileński wda 166, 692
 wilkowski sta 738, 739, 744, 755, 760, 764, 767, 775, 782
 wilkomierski pow. 187
 wilkomierski stol. 187
 wilkomierski strażnik 187
 Winiary, w. 36
 Winnica (Вінниця) m. 515
 Winnica, klasztor Kapucynów 515, 535
 winnicki chor. 573, 576, 577, 596, 637, 639, 641, 642, 654
 winnicki łow. 706
 winnicki podst. 499, 500, 504
 winnicki sta 515
 Wiśnicz, m. 113
 Witków, w. 284, 295, 310, 428, 666, 720, 722, 749
 witkowscy augustianie 498, 535, 749
 Wizna, m. 60
 wiska ziemia 188
 wiski cześć. 187
 wiski łow. 188, 265, 271, 280, 286, 300
 wiski podcz. 453
 wiski podk. 425, 431, 434, 450, 452, 460, 489, 492, 494, 506, 524, 572, 576, 586, 594, 595, 622, 731, 749
 wiski podkomorzyc 585
 wiski podst. 23, 35
 wiski podwojewodzi 275, 280, 283, 286
 wiski sejmik 60
 wiski sta 188
 Wisła, rz. 454, 585, 728
 Wiszenka Wielka, w. 474
 Wiszniów, w. 345, 365, 379, 383, 386, 407, 469, 667, 670
 witebski pisarz z. 188
 witebski podcz. 834
 witebski wda 187
 witebskie województwo 188
 Witków, w. 295, 310
 Witków, klasztor Augustianów 498, 535, 748
 Włodzimierz (Володимир), m. 659, 748, 794, 822
 włodziński gród 482, 555, 659, 822
 włodziński pow. 197, 772, 794
 włodziński sejmik 541
 włodziński sta 679
 włodziński stol. 188
 włodziński susceptant 239, 631
 włodzińskie województwo zob. wołyńskie województwo
 Wohyń, w. 346, 604
 Wojska, w. 9, 12, 13, 41, 62, 65, 108, 116, 119, 121, 122, 123, 126, 139, 277
 Wojsławice (Войславичі), w. 669, 822
 Wola, pole elekcyjne 416
 Wola Baryłowska (Wolica, Волиця-Барилова), w. 670
 Wola Derewlańska (Wolica, Волиця-Деревлянська), w. 383, 667
 Wola Gródecka, w. 812
 Wola Tuczapska, w. 290
 Wolica, w. 667, 670, 822

Wołswin (Волсвин), w. 428, 719, 748
Wołczek, w. 822
wołkowyski skarbnik 165
Wołochy zob. Mołdawia
Wołyń (Волинь) 516, 536, 728
wołyńska kasztelanowa 29
wołyński chor. 188, 473
wołyński klan 187, 336, 678
wołyński klanic 522, 525
wołyński łow. 489
wołyński podwojewodzie 781
wołyński sejmik 60
wołyński wda 336, 436, 453, 460, 490, 626, 630, 678
wołyńskie województwo 68, 99, 115, 188, 214, 225, 229, 265, 268, 271, 299, 343, 404, 424, 431, 489, 490, 513, 562, 580, 626, 678, 703, 731, 747, 749, 772, 802, 823, 832, 833, 835
Woronowice, w. 667
Wożuczyn, w. 667, 670
Wręby zob. Korytnica
Wrocław, m. VIII
Wrząca, w. 780
Wschowa, m. 331, 360, 373, 469, 485, 504, 527, 575, 602
wszemborski sta 644, 648
Wyszogród, m. 830
wyszogrodzki chor. 738, 739, 755, 781
wyszogrodzki cześ. 757, 782
wyszogrodzki sejmik 60
Wyżłów, w. 670
Zabłocie, w. 822
Zaborce, w. 289
zakroczymski cześ. 393, 718
zakroczymski sejmik 60
Zamość, m. 122, 126, 155, 162, 300, 305, 376, 379, 388, 397, 468, 471, 482, 483, 539, 541, 795, 796, 798, 799, 817
zamojscy bonifratrzy 290, 292, 498, 524
zamojscy franciszkanie 227, 233, 289
Zamojska Akademia 362, 413, 455, 476, 535, 605, 625, 647, 678, 703, 730, 749, 775
zamojska forteca 179
zamojska kolegiata 647
zamojska ordynacja 104, 272, 446, 456, 483, 605
zamojski komendant 161, 162, 178
zamojski ordynat 155, 162, 163, 164, 196, 233, 246, 272, 305, 388, 605, 795
Zaniże (Zaniż), w. 481, 494
Zaporze, w. 33, 35
Zator, m. 323
zatorski sejmik 60
Zawady, w. 24, 25
Zawalów, w. 289
Zawidcze (Завидче), w. 427, 719
zawidzki sta 709
Zawiszenie (Завишень), w. 667, 670
Zbulitów, w. 346, 604
Zemborzyce (ob. dzielnica Lublina), w. 795
Zimno, w. 667, 670
złotoryjski sta 102
Złoty Potok (Potok), w. 14, 31, 43, 50, 57, 58, 61, 125, 152, 161-163, 174, 180, 182, 191, 193-195, 198, 206-208, 224, 234, 241, 256, 326, 327, 340, 341, 359, 415, 423, 436, 437, 439, 467, 527, 542, 610, 680, 819
Zwiartów, w. 62, 107, 108, 112, 115, 122, 123, 125
Zwiartówek, w. 667, 670
Zwinogród, m. 245
zwinogrodzki (dźwinogrodzki) chor. 538, 539, 576, 577, 596, 641, 642, 781
zwinogrodzki sta 187, 245
Żabcze, w. 428, 628
Żabcze Murowane (Муrowане), w. 669
żeleźnicki sta 834
Żerniki, w. 668, 812
Żeromia, w. 206
Żmigród, m. 294, 397, 540, 595, 597
Żmudź 96, 101
Żółkiew (Жовква), w. 168-170, 742
Żuków, w. 737
Żulice, w. 670, 812
żurowski sta 571

Жу́зел (Жужеляни), w. 628, 669
 зьдaczowski cześ. 20, 42
 зьдaczowski łowczy 739
 зьдaczowski łowczyс 232, 268
 зьдaczowski podst. 635
 зьдaczowski stol. 499, 500, 503, 517, 540, 550,
 575, 616, 620, 624, 630, 640, 644, 648, 693,
 707-709, 714, 738, 739, 745, 763
 зьдaczowski stolnikowicz 736
 зьдaczowski pis. gr. 595, 610
 зьдичы́нская archimandria 383, 406, 413
 Зытомierz, m. 830
 зытомierski łow. 420, 464
 зытомierski miecz. 22, 31, 32, 34, 35, 44, 66, 71,
 74, 76, 78, 99, 105, 111, 139, 165, 190, 196,
 197, 214, 223, 260, 287, 355, 371, 373, 377,
 386, 387, 395, 409, 410, 414, 449
 зытомierski podcz. 386
 зытомierski podstarości 188
 зытомierski skarb. 388, 691
 зытомierski sta 355, 356, 360, 370
 зытомierski woj. 150
 Żywiec, m. 532

Зеставienie українських назв географічних (міста, всіе, річки, країни) знайду́ючих się в границах України (hasła rzeczowe posiadające deskryptory topograficzne nie zostały uwzględnione).

Список українських географічних назв (міст, сіл, річок, земель), розташованих в межах України (предметні гасла, що містять географічні окреслення, не були тут враховані).

Андрі́ївка (Firlejówka)	Вільша́нка (Olszanka, Olszanica)
Андрі́ївка (Marmuszowice)	Вінниця́ (Winnica)
Біла Церква́ (Biała Cerkiew)	Войславичі́ (Wojślawice)
Балу́чин (Bałuczyn)	Волинь (Wołyń)
Барилів (Baryłów)	Волиця́-Барилова (Wola Baryłowska, Wolica)
Белз (Bełz)	Волиця́-Деревлянська́ (Wola Derewlańska, Wolica)
Березівка (Laszki)	Володимир (Włodzimierz)
Бишів (Byszów)	Волсвин (Wołswін)
Бі́лгород-Дні́стровський (Białogród)	Вузлове́ (Chołojów)
Боб'я́тин (Bobiatyn, Bariatyn)	Гатківка́ (Hatowice)
Бортків (Bortków)	Горбків (Horbków)
Бояничі́ (Bojanice)	Городок (Gródek)
Браї́лів (Brahilów)	Го́ща (Hoszcza, Hojskie)
Броди́ (Brody)	Го́ута (Moszków)
Буськ (Busk)	Го́ута (Snitków, Smitków, Szmitków)
Буцнів (Buczniów)	Де́лятин (Delatyn)
Ванів (Waniów)	Де́реля́ни (Derewłany)
Варяж (Warężyn, Waręż Wieś)	Дми́трів (Dmitrów)
Васильків (Wasyłków)	Дні́стер (Dniestr)
Великі Мо́сти (Mosty Wielkie, Mosty, Augustów)	До́бротві́р (Dobrotwór)

Дрогомишль (Drohomyśl)
Жовква (Żółkiew)
Жужеляни (Żużel)
Завидче (Zawidcze)
Завишень (Zawisnie)
Івано-Франківськ (Stanisławów)
Кам'янець-Подільський (Kamieniec Podolski)
Київ (Kijów)
Китайгород (Kitajgród)
Кла́днів (Kładniów)
Клевань (Klewań)
Княже (Kniaże)
Кожухів (Kozuchów)
Комарів (Komarów)
Конотопи (Konotopy)
Коритниця (Korytnica, Wręby)
Красне (Krasne)
Кременець (Krzemieniec)
Куровичі (Kurowice)
Кустин (Kustyn)
Лежниця (Łężnica)
Лешків (Leszczków)
Литовеж (Litowiż)
Лідохів (Leduchów, Ledóchów)
Літин (Lityn)
Лопатин (Łopacin, Łopatyn)
Лубнівка (Łubów)
Львів (Lwów)
Любар (Lubar)
Любеля (Lubella)
Лю'бомль (Luboml)
Магерів (Magierów)
Микола́їв (Mikołajów)
Мізяківські Хутори' (Miziaków)
Моги́лів-Поді́льський (Mohylów)
Модрина́ць (Modryniec)
Морозовичі (Mrozowice)
Мукані (Mukanie)
Муроване (Żabcze Murowane)
Неми́лів (Niemilów)
Неми́рів (Niemirów)
Ниновичі (Mianowice)

Нова Синявка (Sieniawka)
Окопи (Okopy Św. Trójcy)
Опі́льсько (Opulsko)
Острів (Ostrów)
Острі́вок (Ostobuż)
Павлі́вка (Poruck)
Перемислови́чі (Przemysłów)
Перетоки (Baranie Peretoki)
Петрове (Cucniów)
Підгайці (Podhajce)
Поді́лля (Podole)
Поздимир (Poździmierz)
Поку́ття (Pokucie)
Полі́сся (Polesie)
Поло́нне (Połonne)
Потелич (Potylicz)
Потори́ця (Poturzyca)
Поча́їв (Pocajów)
Почапи (Poczapy)
Приста́нь (Przystanie)
Рава-Руська (Rawa Ruska)
Радехів (Radziechów)
Радванці (Radwańce)
Реклине́ць (Rekliniec)
Ріпні́в (Rzepniów)
Річки́ (Rzyczki)
Розді́л (Rozdół)
Рокитне (Rokitno)
Романі́вка (Romanówka)
Руденко (Rudenko)
Русин (Rusin)
Русь (Ruś)
Свитазі́в (Świtażów)
Себечі́в (Siebieczów)
Сіле́ць (Sielce Bienkowie)
Скважа́ва (Skwarzawa)
Скоморо́хи (Skomorochy)
Скриго́ве (Skryhołów)
Смо́лин (Smolin)
Сока́ль (Sokal)
Соколі́вка (Sokołówka)
Ста́ївка (Staje)

Стара Синява (Sieniawa Stara)
Стенжаричі (Stężarzyce)
Стирківці (Sterkowiec)
Сторонибаби (Stronibaby)
Стояннів (Stojanów)
Стремільче (Strzemilcze)
Струсів (Strusów)
Струтин (Strutyn)
Судова Вишня (Sądowa Wisznia)
Сушно (Suszno)
Тартаків (Tartaków)
Теляж (Cieląż)
Тишиця (Tuszycza)
Тростянець (Trościaniec)
Тульчин (Tulczyn)
Тяглів (Tehlów)

Увин (Uwin)
Угнів (Uhnów)
Україна (Ukraina)
Ульвівок (Ulwówek, Ulhówek)
Умань (Humań)
Хмільно (Chmielno)
Хоробрів (Chorobród)
Хотин (Chocim)
Червоноград (Кристинопіль, Krystynopol,
Krystyampol)
Чортків (Czortków)
Шаргород (Szarogród)
Ше'птичі (Szeptycze)
Шпи'чинці (Szpiczyńce)
Щуровичі (Szczurowice)
Яструбичі (Jastrzębica)

Spis treści

Wstęp	VII
Вступ	XV
Bibliografia	XXIII
Wykaz skrótów	XXV

Akta sejmikowe

1. Sejmik przedkonwokacyjny w Bełzie, 27 lipca 1696 r.	7
1. Uniwersał prymasa Michała Radziejowskiego zwołujący sejmik przedkonwokacyjny w Bełzie na dzień 27 lipca 1696 r. – Warszawa, 27 czerwca 1696 r.	7
2. Laudum sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 27 lipca 1696 r.	7
3. Konfederacja zawiązana podczas sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 27 lipca 1696 r.	10
4. Instrukcja dana posłom na sejm konwokacyjny z sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 27 lipca 1696 r.	14
5. Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego w sprawie zmiany miejsc odbywania popisu pospolitego ruszenia województwa bełskiego – Oleszyce, 7 sierpnia 1696 r.	19
6. Popis pospolitego ruszenia powiatu bełskiego w Bełzie, 16 sierpnia 1696 r.	20
7. Popis pospolitego ruszenia powiatu horodelskiego w Bełzie, 16 sierpnia 1696 r.	22
8. Popis pospolitego ruszenia ziemi buskiej pod Buskiem, 16 sierpnia 1696 r.	24
2. Sejmik relacyjny w Bełzie, 27 listopada 1696 r.	25
1. Uniwersał prymasa Michała Radziejowskiego zwołujący sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 27 listopada 1696 r. – Warszawa, 6 października 1696 r.	25
2. Laudum sejmiku relacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 27 listopada 1696 r.	25
3. Sejmik z limity sejmiku przedkonwokacyjnego w Bełzie, 15 kwietnia 1697 r.	31
1. List Stanisława Leszczyńskiego starosty odolanowskiego, marszałka sejmiku województw poznańskiego i kaliskiego do sejmiku województwa bełskiego – Środa, 15 grudnia 1697 r.	31
2. Laudum rozdwojonego sejmiku z limity obradującego w kościele parafialnym w Bełzie, 15 kwietnia 1697 r.	31
3. Reasumpcja konfederacji generalnej i partykularnej podczas rozdwojonego sejmiku z limity obradującego w kościele parafialnym w Bełzie, 15 kwietnia 1697 r.	34
4. Uniwersał marszałka sejmiku województwa bełskiego do skonfederowanych żołnierzy, wzywający ich do powrotu do posłuszeństwa – Bełz, 15 kwietnia 1697 r.	37

5. Laudum rozdwojonego sejmiku z limity obradującego w kościele oo. Dominikanów w Bełzie, 15 kwietnia 1697 r.	38
6. Reasumpcja konfederacji uchwalona podczas rozdwojonego sejmiku z limity obradującego w kościele oo. Dominikanów w Bełzie, 15 kwietnia 1697 r.	39
7. Manifestacja Jana Hrodyłowskiego wniesiona w sądzie kapturowym z powodu tamowania głosu wolnego na sejmiku bełskim z limity – Bełz, 18 kwietnia 1697 r.	43
8. Manifestacja senatorów i szlachty wniesiona do księgi sądu kapturowego przeciwko zwołaniu tego sądu podczas pospolitego ruszenia na elekcję – Bełz, 18 kwietnia 1697 r.	43
9. Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego w sprawie pospolitego ruszenia na elekcję pod Warszawę – Oleszyce, 26 kwietnia 1697 r.	44
10. Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego wyznaczający termin i miejsce gromadzenia się pospolitego ruszenia z województwa bełskiego na elekcję – Oleszyce, 4 maja 1697 r.	45
11. Uniwersał Stanisława Jana Jabłonowskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego do województwa bełskiego informujący o rozwiązywaniu konfederacji wojskowej i wzywający do wypłacenia zaległego żołdu – Lwów, 13 maja 1697 r.	46
4. Sejmik przedkoronacyjny w Bełzie, 6 sierpnia 1697 r.	47
1. Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego w obronie wolnej elekcji i przeciwko działaniom zwolenników elektora saskiego – Oleszyce, 27 lipca 1697 r.	47
2. Laudum sejmiku przedkoronacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 6 sierpnia 1697 r.	48
3. Instrukcja dana posłom na sejm koronacyjny z sejmiku przedkoronacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 6 sierpnia 1697 r.	50
4. Protestacja szlachty województwa bełskiego przeciwko sejmikowi przedkoronacyjnemu województwa bełskiego – Bełz, 6 sierpnia 1697 r.	54
5. Protestacja deputatów wojskowych przeciwko sejmikowi przedkoronacyjnemu województwa bełskiego w dniu 6 sierpnia – Bełz, 7 sierpnia 1697 r.	56
6. Protestacja przeciwko sejmikowi przedkoronacyjnemu województwa bełskiego w dniu 6 sierpnia – Bełz, 7 sierpnia 1697 r.	57
7. Limitacja sądu kapturowego województwa bełskiego z powodu nieobecności wielu sędziów – Bełz, 8 sierpnia 1697 r.	58
8. Protestacja części sędziów kapturowych województwa bełskiego, popierających elekcję Fryderyka Augusta Wettyna przeciwko wznowieniu działalności przez sąd kapturowy – Busk, 9 sierpnia 1697 r.	58
5. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1697 r.	59
6. Sejmik przedsejmowy przed sejmem pacyfikacyjnym w Bełzie, 5 marca 1698 r.	59
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 5 marca 1698 r. – Warszawa, 3 lutego 1698 r.	60
2. Informacja o zerwaniu sejmiku w wiadomościach z Warszawy z dnia 13 marca 1698 r.	60
7. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1698 r.	60
1. Protestacja przeciw elekcji deputatów na Trybunał Koronny – Bełz, 15 września 1698 r.	60
8. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 5 maja 1699 r.	61
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 5 maja 1699 r. – Warszawa, 24 marca 1698 r.	61

2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 5 maja 1699 r.	61
3. Instrukcja dana posłom do Augusta II z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 5 maja 1699 r.	63
9. Sejmik z limity w Bełzie, 11 czerwca 1699 r.	64
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 11 czerwca 1699 r.	64
10. Sejmik z limity w Bełzie, 3 lipca 1699 r.	65
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 3 lipca 1699 r.	65
2. Punkty do instrukcji dane posłom na sejm z sejmiku województwa bełskiego z limity – Bełz, 3 lipca 1699 r.	67
11. Sejmik relacyjny w Bełzie, 31 sierpnia 1699 r.	69
1. Deklaracja posłów województwa bełskiego na sejmie w sprawie wyznaczenia daty sejmiku relacyjnego.	69
2. Informacja o zerwaniu sejmiku w liście Stanisława Jana Jabłonowskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego do Stanisława Szczuki referendarza koronnego – Lwów, 23 września 1699 r.	70
12. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1699 r.	70
1. Informacja o zerwaniu sejmiku w liście Stanisława Jana Jabłonowskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego do Stanisława Szczuki referendarza koronnego – Lwów, 23 września 1699 r.	70
13. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1700 r.	70
14. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 18 kwietnia 1701 r.	70
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 18 kwietnia 1701 r. – Warszawa, 17 marca 1701 r.	71
2. Manifestacja marszałka sejmiku i grupy szlachty województwa bełskiego w sprawie zbrojnej napaści podczas obrad sejmiku przedsejmowego w Bełzie, wniesiona w grodzie horodelskim – Horodło, 8 lipca 1701 r.	71
3. Pozew na Trybunał w sprawie zbrojnej napaści na sejmik przedsejmowy w Bełzie, oblatowany w grodzie horodelskim – Lublin, 8 lipca 1701 r.	75
15. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1701 r.	79
16. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 10 listopada 1701 r.	79
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 10 listopada 1701 r. – Warszawa, 20 czerwca 1701 r.	79
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 10 listopada 1701 r.	80
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 10 listopada 1701 r.	83
4. Protestacja Kazimierza Chrząższa podstolego starodubowskiego przeciwko sejmikowi z powodu nieobecności wielu ziemian i nieprawidłowościom – Grabowiec, 14 listopada 1701 r.	87
5. Manifestacja Jana Radeckiego marszałka sejmiku z powodu braku oblaty instrukcji królewskiej – Bełz, 14 listopada 1701 r.	87
6. Manifestacja Jana Radeckiego marszałka sejmiku i posła na sejm z województwa bełskiego – Bełz, 5 grudnia 1701 r.	88
7. Odstąpienie Kazimierza Chrząższa podstolego starodubowskiego od protestacji przeciw uchwałom sejmiku złożonej w dniu 14 listopada 1701 r. – Bełz, 5 grudnia 1701 r.	88
17. Sejmik z limity w Bełzie, 1 grudnia 1701 r.	89
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 1 grudnia 1701 r.	89

18. Sejmik z limity w Bełzie, 2 marca 1702 r.....	93
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 marca 1702 r.	93
19. Sejmik z limity w Bełzie, 27 marca 1702 r.....	94
1. Uniwersał Augusta II ogłaszający wici jedne za dwoje na pospolite ruszenie – Warszawa, 9 marca 1702 r.	95
2. Deklaracja sądu skarbowego województwa bełskiego – Bełz, 28 marca 1702 r.	97
20. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 8-9 czerwca 1702 r.	97
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 8 czerwca 1701 r. – Warszawa, 15 maja 1702 r.	97
2. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego w Bełzie, 8-9 czerwca 1702 r.	98
21. Sejmik z limity w Bełzie, 3-4 lipca 1702 r.....	100
1. Uniwersał Augusta II ogłaszający trzecie wici na pospolite ruszenie – Kraków, 22 czerwca 1702 r.....	100
2. Fragment laudum sejmiku województwa bełskiego z informacją o wcześniejszym sejmiku w Bełzie w dniach 3-4 lipca i podjętej wówczas decyzji o limicie do dnia 18 sierpnia 1702 r. – w obozie pospolitego ruszenia pod Dąbrowicą, 18 sierpnia 1702 r.	102
22. Sejmik z limity w obozie pospolitego ruszenia pod Dąbrowicą, 18 sierpnia 1702 r.	103
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego w obozie pospolitego ruszenia pod Dąbrowicą, 18 sierpnia 1702 r.	103
2. Instrukcja dana posłom do Augusta II z sejmiku województwa bełskiego z limity w obozie pospolitego ruszenia – pod Dąbrowicą, 18 sierpnia 1702 r.....	106
23. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1702 r.	106
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1702 r. ..	106
24. Sejmik podatkowy w Bełzie, 12 września 1702 r.....	107
1. Laudum sejmiku podatkowego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1702 r. ...	107
25. Sejmik podatkowy z limity w Bełzie, 10-12 października 1702 r.	108
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 10-12 października 1702 r.	108
26. Zjazd za uniwersałem wojewody bełskiego w Bełzie, 13 grudnia 1702 r.....	112
1. Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego, hetmana polnego koronnego zwołujący zjazd do Bełza na dzień 13 grudnia 1702 r. – Lwów, 20 listopada 1702 r.	112
2. Laudum zjazdu województwa bełskiego za uniwersałem wojewody bełskiego w Bełzie, 13 grudnia 1702 r.	113
27. Sejmik z limity w Bełzie, 2 stycznia 1703 r.	115
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 stycznia 1703 r.	115
28. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 27 lutego 1703 r.	117
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 27 lutego 1703 r. – Toruń, 20 grudnia 1702 r.....	117
2. Uniwersał Augusta II informujący o działaniach szwedzkich oraz wzywający deputatów sejmikowych na radę w Malborku – Toruń, 25 stycznia 1703 r.....	117
3. List Magnusa Stenbocka generała majora i generalnego komisarza wojsk szwedzkich w Polsce do Aleksandra Łaszczka kasztelana bełskiego – b.m., 4 lutego 1703 r.....	119

4. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego w Bełzie, 27 lutego 1703 r.	119
29. Sejmik z limity w Bełzie, 13 marca 1703 r.	121
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 13 marca 1703 r.	121
2. Protestacja w sprawie obrazy marszałka sejmiku podczas obrad, wniesiona w grodzie bełskim w dniu 17 marca 1703 r.	123
30. Sejmik z limity w Bełzie, 19-21 kwietnia 1703 r.	123
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 19-21 kwietnia 1703 r.	123
31. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 31 maja – 2 czerwca 1703 r.	127
1. Uniwersał Augusta II ogłaszający trzecie wici i wyznaczający termin zgromadzenia się na sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 31 maja 1703 r. – Malbork, 25 kwietnia 1703 r.	127
2. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 31 maja 1703 r. – Elbląg, 12 maja 1703 r.	127
3. Instrukcja Augusta II adresowana do sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego na dzień 31 maja 1703 r. – Elbląg, 12 maja 1703 r.	128
4. List Hieronima Lubomirskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego na sejmik bełski – Lubartów, 23 maja 1703 r.	128
5. Informacja o limicie sejmiku w laudum sejmiku z limity w Bełzie, w dniach 30 czerwca – 3 lipca 1703 r.	130
32. Sejmik z limity w obozie pospolitego ruszenia pod Rzeczą, 30 czerwca – 3 lipca 1703 r.	131
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w obozie pospolitego ruszenia pod Rzeczą, 30 czerwca – 3 lipca 1703 r.	131
33. Sejmik z limity w obozie pospolitego ruszenia pod Rzeczą, 12-14 lipca 1703 r.	133
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w obozie pospolitego ruszenia pod Rzeczą, 12-14 lipca 1703 r.	133
34. Sejmik relacyjny w Bełzie, 6 sierpnia 1703 r.	134
1. Deklaracja posłów województwa bełskiego na sejmie w sprawie terminu sejmiku relacyjnego.	134
2. Relacja woźnego o liście Samuela Lipskiego stolnika kijowskiego, posła na sejm z wiadomością o spóźnionym druku konstytucji i wyznaczeniu terminu sejmiku relacyjnego województwa bełskiego na dzień 6 sierpnia 1703 r. – Bełz, 30 lipca 1703 r.	134
3. Protestacja Jana Hordylowskiego przeciwko nieprawidłowemu zwołaniu sejmiku województwa bełskiego – Bełz, 8 sierpnia 1703 r.	135
4. Protestacja Samuela Lipskiego stolnika kijowskiego, posła na sejm z sejmiku województwa bełskiego przeciwko jednej z konstytucji – Bełz, 16 sierpnia 1703 r.	135
35. Sejmik powtórny relacyjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 20 sierpnia 1703 r.	136
1. Uniwersał Augusta II zwołujący powtórny sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 20 sierpnia 1703 r. – Biały Dwór, 3 sierpnia 1703 r.	136
2. Laudum powtórnego sejmiku relacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 20 sierpnia 1703 r.	136
36. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1703 r.	138
1. Laudum sejmiku deputackiego w Bełzie, 10 września 1703 r.	138
37. Sejmik z limity w Bełzie, 3 stycznia 1704 r.	138
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 3 stycznia 1704 r.	138
38. Sejmik z limity w Bełzie, 29 lutego 1704 r.	140

1. Uniwersał Augusta II ostrzegający o niebezpieczeństwie ze strony Szwecji – Kraków, 27 grudnia 1703 r.	140
2. Uniwersał Augusta II wici jedne za dwoje na pospolite ruszenie – Kraków, 19 lutego 1704 r.	145
3. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 29 lutego 1704 r.	148
4. Protestacja Jacka Iwanickiego poborcy województwa bełskiego, asesora marszałka sejmiku przeciw jednemu z punktów laudum sejmikowego – Bełz, 6 marca 1704 r.	149
5. Protestacja Konstantego Steckiego wojskiego żytomierskiego i Jana Horodyłowskiego przeciwko Samuelowi Drużbicowi chorążemu buskiemu, marszałkowi sejmiku, z powodu niewpisania w laudum punktu o zapłacie zaległego żołdu wojsku – Bełz, 6 marca 1704 r.	150
39. Sejmik z limity w Bełzie, 28 kwietnia 1704 r.	150
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 28 kwietnia 1704 r.	150
40. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 5 maja 1704 r.	151
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 5 maja 1704 r. – obóz pod Piotrawinem, 15 kwietnia 1704 r.	151
2. Konfederacja województwa bełskiego na sejmiku ekstraordynaryjnym w Bełzie, 5 maja 1704 r.	151
3. Uniwersał Stanisława Potockiego starosty hrubieszowskiego, marszałka sejmiku do sołtysów łanowych w sprawie organizacji obrony klasztoru sokalskiego – Bełz, 10 maja 1704 r.	156
41. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1704 r.	156
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1704 r. ...	156
2. Manifestacja Jana Stanisława Rosochackiego miecznika ziemi buskiej i Jana Ołtarzewskiego przeciwko sejmikowi deputackiemu – w Bełzie, 15 września 1704 r.	157
3. Manifestacja Michała Bogumiła na Czarnowie Czarnowskiego stolnika wendeńskiego, deputata na Trybunał Koronny przeciwko Stanisławowi Janowi Rosochackiemu miecznikowi buskiemu i Janowi Ołtarzewskiemu – Grabowiec, 29 maja 1705 r.	157
42. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1705 r.	158
43. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 26 marca 1706 r.	158
1. Uniwersał Augusta II w sprawie możliwości zwołania sejmiku i organizacji obrony kraju – Grodno, 28 grudnia 1705 r.	158
2. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego w Bełzie, 26 marca 1706 r.	161
44. Sejmik z limity w Bełzie, 20 maja 1706 r.	162
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 20 maja 1706 r.	162
45. Sejmik województwa bełskiego z limity w Bełzie, 9 czerwca 1706 r.	163
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 9 czerwca 1706 r.	163
46. Sejmik z limity w Bełzie, 9 lipca 1706 r.	165
1. Uniwersał Stanisława Jana Drużbica chorążego bełskiego przyspieszający zebranie sejmiku z limity z 19 lipca na dzień 9 lipca – [Bełz?], b.d. [przed 7 lipca 1706 r.]	165
2. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 9 lipca 1706 r.	165
47. Sejmik z limity w Bełzie, 27 lipca 1706 r.	166
1. Notka aktykacyjna informująca o laudum sejmiku z limity – [Bełz, 27 lipca 1706 r.]	166
48. Sejmik z limity w Bełzie, b.d. sierpnia 1706 r.	167

1. Notka aktykacyjna informująca o laudum sejmiku z limity – [Bełz, b.d. sierpnia 1706 r.].....	167
2. Notka aktykacyjna listu marszałka sejmiku Stanisława Rosochackiego miecznika buskiego do Mikołaja Głogowskiego łowczego bełskiego – [Bełz, b.d. sierpnia 1706 r.].....	167
49. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1706 r.	168
50. Sejmik z limity w Bełzie, b.d. stycznia 1707 r.	168
1. Laudum sejmiku z limity – [Bełz, b.d. stycznia 1707 r.]	168
51. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem prymasa Stanisława Szembeka w Bełzie, 28 marca 1707 r.	168
1. Uniwersał Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego do województwa bełskiego – Żółkiew, 20 grudnia 1706 r.	168
2. Uniwersał prymasa Stanisława Szembeka zwołujący walną radę konfederacji sandomierskiej do Lwowa na dzień 7 lutego 1707 r. – Kraków, 22 grudnia 1706 r.	170
3. Uniwersał Stanisława Denhoffa miecznika koronnego, marszałka generalnej konfederacji sandomierskiej – Kraków, 3 stycznia 1707 r.	172
4. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersałem prymasa Stanisława Szembeka w Bełzie, 28 marca 1707 r.	174
52. Sejmik z limity w Bełzie, 10-11 maja 1707 r.	176
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 10-11 maja 1707 r.	176
2. Instrukcja dana posłom na radę lubelską z sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 10-11 maja 1707 r.	179
53. Sejmik z limity w Bełzie, 3 czerwca 1707 r.	180
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 3 czerwca 1707 r.	180
2. Rachunek poborców na sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 3 czerwca 1707 r.	182
54. Sejmik ekstraordynaryjny na mocy uchwały walnej rady konfederacji sandomierskiej w Bełzie, 1 sierpnia 1707 r.	184
1. Uniwersał walnej rady konfederacji sandomierskiej do województw i ziem, ogłaszający bezkrólewie i zwołujący sejmiaki – Lublin, 11 lipca 1707 r.	184
2. Laudum sejmiku województwa bełskiego, zwołanego przez konfederację sandomierską w Bełzie, 1 sierpnia 1707 r.	189
55. Sejmik z limity w Bełzie, 16 sierpnia 1707 r.	191
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 16 sierpnia 1707 r.	191
56. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1707 r.	192
57. Sejmik z limity w Bełzie, 13 września 1707 r.	193
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 13 września 1707 r.	193
2. Rachunek poborców Jacka Iwanickiego wykonany na sejmiku województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1707 r.	194
58. Sejmik z limity w Bełzie, 19 grudnia 1707 r.	195
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 19 grudnia 1707 r.	195
2. Rachunek poborców wykonany na sejmiku województwa bełskiego w Bełzie, 20 grudnia 1707 r.	197
59. Sejmik z limity w Bełzie, 30 stycznia 1708 r.	198
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 30 stycznia 1708 r.	198
60. Sejmik z limity w Bełzie, 14 maja 1708 r.	200
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 14 maja 1708 r.	200

2. Ordynans Adama Mikołaja Sieniawskiego wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego w odpowiedzi na postulat sejmiku o przydzielenie asystencji wojskowej dla egzekucji należności podatkowych – Jarosław, 22 maja 1708 r.....	202
61. Sejmik z limity w Bełzie, 12 czerwca 1708 r.	203
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 12 czerwca 1708 r.	203
62. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1708 r.	204
1. Manifestacja Antoniego Damińskiego cześnika bełskiego przeciwko Stanisławowi Szornelowi wojskiemu horodelskiemu w sprawie zamieszania na sejmiku – Bełz, 11 września 1708 r.	205
63. Sejmik z limity w Bełzie, 11 września 1708 r.	205
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 11 września 1708 r.	205
2. Manifestacja Szymona Żeromskiego przeciw sejmikowi oraz urzędowi grodzkiemu bełskiemu za nieprzyjęcie manifestu, wniesiona w grodzie horodelskim – Horodło, 17 września 1708 r.	206
64. Sejmik z limity w Bełzie, 26 listopada 1708 r.	207
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 26 listopada 1708 r.	207
65. Sejmik z limity w Bełzie, 13 grudnia 1708 r.	208
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 13 grudnia 1708 r.	208
66. Sejmik z limity w Bełzie, 2 stycznia 1709 r.	208
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 stycznia 1709 r.	208
67. Sejmik z limity w Bełzie, 12 stycznia 1709 r.	209
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 12 stycznia 1709 r.	209
68. Sejmik z limity w Bełzie, 28 stycznia 1709 r.	210
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 28 stycznia 1709 r.	210
69. Sejmik z limity w Bełzie, 6 lutego 1709 r.	210
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 6 lutego 1709 r.	210
70. Sejmik z limity w Bełzie, 20 lutego 1709 r.	211
1. Uniwersał Stanisława I do województwa bełskiego – w Siemierzu, 26 stycznia 1709 r. ..	211
2. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 20 lutego 1709 r.	212
71. Sejmik z limity w Bełzie, 2 marca 1709 r.	212
1. Uniwersał komisarzy województwa bełskiego w sprawie kontrybucji i prowiantów dla wojska szwedzkiego – Chełm, 20 lutego 1709 r.	212
2. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 marca 1709 r.	213
72. Sejmik z limity w Bełzie, 25 marca 1709 r.	215
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 25 marca 1709 r.	215
73. Sejmik z limity w Bełzie, 15 kwietnia 1709 r.	216
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 15 kwietnia 1709 r.	216
74. Sejmik z limity w Bełzie, 6 maja 1709 r.	217
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 6 maja 1709 r.	217
75. Sejmik z limity w Bełzie, 25 maja 1709 r.	218
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 25 maja 1709 r.	218
76. Sejmik z limity w Bełzie, 25 czerwca 1709 r.	220
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 25 czerwca 1709 r.	220
77. Sejmik z limity w Bełzie, 15 lipca 1709 r.	222
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 15 lipca 1709 r.	222

78. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1709 r.	223
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1709 r.	223
79. Sejmik przed walną radą warszawską w Bełzie, 7 stycznia 1710 r.	224
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik w Bełzie w na dzień 7 stycznia 1710 r. przed walną radą warszawską – Toruń, 8 listopada 1701 r.	224
2. Laudum sejmiku województwa bełskiego przed walną radą warszawską w Bełzie, 7 stycznia 1710 r.	224
3. Instrukcja dana posłom na Walną Radę Warszawską z sejmiku województwa bełskiego w Bełzie, 7 stycznia 1710 r.	227
80. Sejmik z limity w Bełzie, 18 lutego 1710 r.	231
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 18 lutego 1710 r.	231
81. Sejmik z limity w Bełzie, 5 maja 1710 r.	231
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 5 maja 1710 r.	231
82. Sejmik z limity w Bełzie, 16 czerwca 1710 r.	234
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 16 czerwca 1710 r.	234
83. Sejmik z limity w Bełzie, 14 lipca 1710 r.	235
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 14 lipca 1710 r.	235
84. Sejmik relacyjny po walnej radzie warszawskiej w Bełzie, 28-29 lipca 1710 r.	236
1. Laudum sejmiku relacyjnego województwa bełskiego po walnej radzie warszawskiej oraz na mocy limity w Bełzie, 28-29 lipca 1710 r.	236
85. Sejmik z limity w Bełzie, 25 sierpnia 1710 r.	238
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 25 sierpnia 1710 r.	238
2. Manifestacja szlachty przeciwko wyborowi funkcjonariuszy sejmikowych większością głosów i nieoblatowaniu akt sejmikowych w mniejszych grodach województwa bełskiego – Grabowiec, 27 września 1710 r.	238
86. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1710 r.	239
87. Sejmik z limity w Bełzie, 30 września 1710 r.	240
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 30 września 1710 r.	240
88. Sejmik z limity w Bełzie, 14 listopada 1710 r.	240
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 14 listopada 1710 r.	240
2. Dwie protestacje przeciwko sejmikowi i jego marszałkowi – Bełz, 15 listopada 1710 r. .	242
3. Reprywatyzacja grupy szlachty w obronie sejmiku województwa bełskiego w dniu 14 listopada 1710 r. – Bełz, 15 listopada 1710 r.	244
4. Odpowiedź komisarzy rosyjskich na poselstwo z sejmiku – Jarosław, 10 grudnia 1710 r.	246
5. Informacje o procedurze rozstrzygania skarg o nadużycia podczas wybierania prowiantu dla wojska rosyjskiego w województwie bełskim.	247
89. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Bełzie, 20 sierpnia 1711 r.	248
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 20 sierpnia 1711 r. – Kraków, 20 czerwca 1711 r.	248
2. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego w Bełzie, 20 sierpnia 1711 r.	248
90. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1711 r.	249
91. Sejmik z limity w Bełzie, 15 września 1711 r.	249
92. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 23 lutego 1712 r.	249

1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Belzie na dzień 23 lutego 1712 r. – obóz pod Stralsundem, 30 grudnia 1711 r.....	249
2. Instrukcja Augusta II dla Jana Humnickiego starosty rzeczyckiego, posła na sejmik przedsejmowy województwa belskiego – obóz pod Stralsundem, 30 grudnia 1711 r.	249
93. Sejmik deputacki w Belzie, 12 września 1712 r.	250
94. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Belzie, 13 września 1712 r.	250
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Belzie na dzień 13 września 1712 r. – Międzyrzecz, 13 sierpnia 1712 r.	250
2. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa belskiego w Belzie, 13 września 1712 r.	250
3. Manifestacja Aleksandra Wołuckiego, sługi i plenipotenty Mikołaja Koca podstolego buskiego przeciwko Żulińskiemu poborcy i Szuckiemu subkolektorowi podatku łanowego województwa belskiego – Belż, 12 listopada 1712 r.	250
95. Sejmik przedsejmowy w Belzie, 29 grudnia 1712 r.	251
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Belzie na dzień 29 grudnia 1712 r. – Greifswald, 20 października 1712 r.....	251
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa belskiego w Belzie, 29 grudnia 1712 r.	251
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa belskiego w Belzie, 29 grudnia 1712 r.	252
96. Sejmik relacyjny w Belzie, 3-4 kwietnia 1713 r.	254
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik relacyjny w Belzie na dzień 3 kwietnia 1713 r. – Warszawa, 8 marca 1713 r.	254
2. Laudum sejmiku relacyjnego województwa belskiego w Belzie, 3-4 kwietnia 1713 r.....	254
3. Protestacja Jana Olszewskiego przeciwko limitacji sejmiku – Belż, 4 kwietnia 1713 r. ...	255
4. Protestacja Józefa Potockiego starosty belskiego i grupy urzędników oraz szlachty belskiej przeciwko limitacji sejmiku – Belż, 4 kwietnia 1713 r.....	256
97. Sejmik z limity w Belzie, 26 czerwca 1713 r.	256
1. Reprotestacja Kazimierza Polanowskiego starosty salnickiego, marszałka sejmiku przeciwko protestacji w sprawie tumultu na sejmiku i ataków na swoją osobę – Belż, 26 czerwca 1713 r.....	257
98. Sejmik deputacki w Belzie, 11 września 1713 r.	258
99. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta II w Belzie, 10 stycznia 1714 r.....	258
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Belzie na dzień 10 stycznia 1714 r. – Warszawa, 14 grudnia 1713 r.	258
2. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego w Belzie, 10 stycznia 1714 r.	259
100. Sejmik z limity w Belzie, 16 lutego 1714 r.....	261
1. Laudum sejmiku województwa belskiego z limity w Belzie, 16 lutego 1714 r.	261
2. Protestacja Adama Antoniego Belżeckiego kasztelana belskiego przeciwko marszałkowi i uchwałom sejmiku – Belż, 12 marca 1714 r.....	263
101. Sejmik z limity w Belzie, 5 kwietnia 1714 r.	263
1. Laudum sejmiku województwa belskiego z limity w Belzie, 5 kwietnia 1714 r.	263
102. Sejmik z limity w Belzie, 4 czerwca 1714 r.	265
1. Laudum sejmiku województwa belskiego z limity w Belzie, 4 czerwca 1714 r.	265
103. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem kasztelana belskiego w Belzie, 23 lipca 1714 r.....	266

1. Uniwersał Adama Antoniego Bełżeckiego kasztelana bełskiego do województwa bełskiego, informujący o wymuszaniu prowiantów dla wojsk saskich i zwołujący sejmik ekstraordynaryjny na dzień 23 lipca 1714 r. – na zamku w Cieszanowie, 11 lipca 1714 r.	266
2. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego w Bełzie, 23 lipca 1714 r.	267
104. Sejmik z limity w Bełzie, 7 sierpnia 1714 r.	269
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 7 sierpnia 1714 r.	269
2. Informacja o sejmiku w liście Aleksandra Michała Łaszcza wojewody bełskiego do Adama Mikołaja Sieniawskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego – b.m., 16 sierpnia 1714 r.	273
105. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1714 r.	273
1. Informacja o zerwaniu sejmiku w liście Aleksandra Michała Łaszcza wojewody bełskiego do Adama Mikołaja Sieniawskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego – Ulhówek, 13 września 1714 r.	273
106. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1714 r.	274
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1714 r.	274
107. Sejmik z limity na pospolitym ruszeniu w polu pod Kryłowem, 12 września 1714 r. ...	275
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 12 września 1714 r.	275
2. Informacja o sejmiku w liście Aleksandra Michała Łaszcza wojewody bełskiego do Adama Mikołaja Sieniawskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego – Ulhówek, 13 września 1714 r.	277
3. Informacja o manifeście złożonym przez Samuela Wojskiego cześnika buskiego i grupę szlachty w grodzie horodelskim w sprawie pospolitego ruszenia pod Kryłowem – Horodło, 15 września 1714 r.	277
108. Sejmik z limity w Bełzie, 25 września 1714 r.	278
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 25 września 1714 r.	278
109. Sejmik z limity w Bełzie, 2 października 1714 r.	279
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 października 1714 r.	279
110. Sejmik z limity w Bełzie, 20 października 1714 r.	279
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 20 października 1714 r.	279
111. Sejmik z limity w Bełzie, 19 listopada 1714 r.	280
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 19 listopada 1714 r.	280
112. Sejmik z limity w Bełzie, 27 listopada 1714 r.	281
1. Informacja o sytuacji przed sejmikiem w liście Aleksandra Michała Łaszcza wojewody bełskiego do Adama Mikołaja Sieniawskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego – Ulhówek, 26 listopada 1714 r.	281
2. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 27 listopada 1714 r.	282
113. Sejmik z limity w Bełzie, 8 marca 1715 r.	284
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 8 marca 1715 r.	284
114. Sejmik z limity w Bełzie, 13 maja 1715 r.	287
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 13 maja 1715 r.	287
115. Sejmik z limity w Bełzie, 4 czerwca 1715 r.	288
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 4 czerwca 1715 r.	288
116. Sejmik z limity w Bełzie, 31 lipca 1715 r.	291

1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 31 lipca 1715 r.....	291
2. Informacje o sejmiku w liście Franciszka Dramińskiego stolnika bełskiego do Józefa Potockiego starosty bełskiego, marszałka konfederacji województwa bełskiego – Czartowiec, 9 sierpnia 1715 r.....	293
117. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1715 r.....	294
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1715 r.	294
118. Sejmik z limity w Bełzie, 10 września 1715 r.....	294
1. Notka aktykacyjna laudum sejmiku województwa bełskiego z limity – Bełz, 10 września 1715 r.	295
119. Sejmik z limity w Bełzie, 1 października 1715 r.....	295
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 1 października 1715 r.....	295
120. Sejmik skonfederowany z limity w Bełzie, 23 października 1715 r.....	296
1. Laudum skonfederowanego sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 23 października 1715 r.	296
121. Sejmik skonfederowany z limity w obozach pospolitego ruszenia między Uhnowem i Szczebrzeszynem, 6 listopada – 23 grudnia 1715 r.....	298
1. Lauda sejmiku skonfederowanego województwa bełskiego z limity w obozach pospolitego ruszenia między Uhnowem i Szczebrzeszynem, 6 listopada – 23 grudnia 1715 r.	298
2. Instrukcja dana posłom ze skonfederowanego sejmiku bełskiego do hetmanów koronnych w obozie pod Uhnowem, 8 listopada 1715 r.	301
3. Odpowiedź hetmanów koronnych na instrukcję daną posłom sejmiku województwa bełskiego – Lwów, 22 listopada 1715 r.....	303
4. Informacja o obradach w obozie pospolitego ruszenia w liście Franciszka Dramińskiego stolnika bełskiego do Józefa Potockiego starosty bełskiego – pod Chyżą, 22 listopada 1715 r.....	304
5. Manifestacja Mikołaja Koca sędziego ziemskiego bełskiego przeciw traktatowi rawskiemu – Bełz, 27 stycznia 1716 r.	305
122. Sejmik za uniwersałem marszałka konfederacji generalnej w Bełzie, 20 maja 1716 r. .	307
1. Uniwersał Stanisława Ledóchowskiego podkomorzego krzemienieckiego, marszałka konfederacji generalnej zwołujący sejmik w Bełzie na dzień 20 maja 1716 r. – Luboml, 28 kwietnia 1716 r.....	307
2. Laudum sejmiku województwa bełskiego za uniwersałem marszałka konfederacji generalnej w Bełzie, 20 maja 1716 r.	308
3. Instrukcja dana posłom sejmiku do Stanisława Ledóchowskiego podkomorzego krzemienieckiego, marszałka konfederacji generalnej w Bełzie, 20 maja 1716 r.	311
4. Uniwersał Stanisława Ledóchowskiego podkomorzego krzemienieckiego, marszałka konfederacji generalnej w sprawie gotowości do pospolitego ruszenia – Luboml, 23 maja 1716 r.	313
5. Manifestacja grupy szlachty przeciwko bezprawnym uchwałom sejmiku, wniesiona w grodzie grabowieckim – Grabowiec, 26 maja 1716 r.	314
123. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1716 r.....	315
124. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16-17 września 1716 r.....	315
1. Uniwersał Stanisława Ledóchowskiego podkomorzego krzemienieckiego, marszałka konfederacji generalnej wzywający do gromadzenia się na pospolite ruszenie oraz do wypłacenia dwóch ćwierci żołdu dla wojska – Krasnystaw, 19 sierpnia 1716 r.	315

2. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 16-17 września 1716 r.	316
125. Sejmik z limity w Bełzie, 2 października 1716 r.	319
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 2 października 1716 r.	319
126. Sejmik z limity w Bełzie, 6 listopada 1716 r.	320
127. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem marszałka konfederacji wojewódzkiej w Bełzie, 15 grudnia 1716 r.	320
1. Uniwersał Antoniego Radeckiego chorążego horodelskiego, marszałka konfederacji województwa bełskiego zwołujący sejmik na dzień 15 grudnia 1716 r. – Łubów, 9 grudnia 1716 r.	320
2. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego w Bełzie, 15 grudnia 1716 r.	321
128. Sejmik z limity w Bełzie, 4 stycznia 1717 r.	322
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 4 stycznia 1717 r.	322
129. Sejmik z limity w Bełzie, 16 lutego 1717 r.	322
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 16 lutego 1717 r.	322
130. Sejmik relacyjny w Bełzie, 15 marca 1717 r.	323
1. Informacja o zerwaniu sejmiku w Bełzie w dniu 15 marca 1717 r. w liście Jana Szembeka kanclerza wielkiego koronnego do Adama Mikołaja Sieniawskiego kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego – Warszawa, 25 marca 1717 r.	323
131. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1717 r.	324
1. Manifestacja Franciszka Damińskiego stolnika bełskiego zrywająca sejmik deputacki, wniesiona w grodzie grabowieckim – Grabowiec, 27 września 1717 r.	324
132. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1717 r.	324
133. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 22 sierpnia 1718 r.	324
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 22 sierpnia 1718 r. – Rydzyna, 2 czerwca 1718 r.	324
2. Manifestacja w sprawie ubliżenia godności prymasa Stanisława Szembeka na sejmiku przedsejmowym w Bełzie w dniu 22 sierpnia 1718 r. – Bełż, 23 sierpnia 1718 r.	325
134. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1718 r.	325
135. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1718 r.	325
136. Sejmik powtórny przedsejmowy w Bełzie, 24 września 1718 r.	326
1. Laudum powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 września 1718 r.	326
2. Instrukcja dana posłom na sejm z powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 września 1718 r.	327
137. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1719 r.	331
1. Informacja o wyborze deputatów na sejmiku.	331
138. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1719 r.	331
139. Sejmik relacyjny w Bełzie, 29 kwietnia 1720 r.	331
1. Uniwersał Augusta II informujący o wznowieniu obrad zalimitowanego sejmu 1718 r., w Warszawie, 30 grudnia 1719 r. – Wschowa, 4 listopada 1719 r.	331
140. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 19 sierpnia 1720 r.	332
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 19 sierpnia 1720 r. – Warszawa, 8 lipca 1720 r.	332
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1720 r.	332

3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1720 r.....	333
141. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1720 r.....	338
142. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1720 r.....	339
143. Sejmik relacyjny w Bełzie, 24 marca 1721 r.....	339
144. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1721 r.....	339
145. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1721 r.....	339
146. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 24 sierpnia 1722 r.....	339
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 24 sierpnia 1722 r. – Warszawa, 18 lipca 1722 r.....	339
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 sierpnia 1722 r.....	340
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 sierpnia 1722 r.....	341
147. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1722 r.....	347
1. Informacja o deputatach wybranych na sejmiku.....	347
148. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1722 r.....	347
149. Sejmik relacyjny w Bełzie, 22 lutego 1723 r.....	347
1. Informacja o zerwaniu sejmiku w liście A. Cichockiego do Franciszka Ponińskiego stolnika poznańskiego, starosty kopanickiego – Warszawa, 6 marca 1723 r.....	347
150. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1723 r.....	347
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1723 r. ..	347
151. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1723 r.....	348
152. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 21 sierpnia 1724 r.....	348
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 21 sierpnia 1724 r. – Warszawa, 3 lipca 1724 r.....	348
2. Manifestacja Antoniego Wasilewskiego miecznika lwowskiego w sprawie poranienia na sejmiku i unieważnienia obrad, wniesiona w grodzie horodelskim – Horodło, 26 sierpnia 1724 r.....	349
3. Manifestacja Antoniego Wasilewskiego miecznika lwowskiego przeciwko Józefowi Wojskiemu o poranienie podczas sejmiku – Horodło, 26 sierpnia 1724 r.....	350
4. Remanifestacja Józefa Wojskiego przeciwko Antoniemu Wasilewskiemu w sprawie zająć podczas sejmiku – Horodło, 1 września 1724 r.	351
5. Remanifestacja Michała Orzęckiego łowczego buskiego w sprawie anulowania manifestacji Antoniego Wasilewskiego – Horodło, 1 września 1724 r.....	351
6. Pozew przed sąd grodzki grabowiecki dla braci Wojciecha Szornela stolnika mozyrskiego, Jana Szornela oraz Stanisława Gruszeckiego w sprawie zbrojnej napaści i poranienia Stanisława Mireckiego cześnika czernihowskiego podczas sejmiku przedsejmowego w Bełzie – Grabowiec, 3 listopada 1724 r.....	351
7. Odpowiedź Wojciecha Szornela stolnika mozyrskiego na manifestację Stanisława Mireckiego cześnika czernihowskiego w sprawie zająć podczas sejmiku przedsejmowego w Bełzie – Grabowiec, 3 listopada 1724 r.....	352
153. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1724 r.....	353
154. Sejmik gospodarski w Bełzie, 12 września 1724 r.....	353
155. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1725 r.....	354
1. Informacja o pozytywnym zakończeniu sejmiku w laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego – Bełż, 11 września 1725 r.....	354

2. Informacja o deputatach wybranych na sejmiku	354
156. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1725 r.	354
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1725 r.	354
157. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 24 czerwca 1726 r.	357
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 24 czerwca 1726 r. – Warszawa, 16 lutego 1726 r.	357
2. Uniwersał Augusta II informujący o terminie limity sejmu – Warszawa, 26 czerwca 1726 r.	357
158. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1726 r.	358
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1726 r.	358
159. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1726 r.	359
160. Sejmik relacyjny w Bełzie, 4 lutego 1727 r.	359
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 4 lutego 1727 r. – Białystok, 16 grudnia 1726 r.	359
161. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1727 r.	360
162. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1727 r.	360
163. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 23 sierpnia 1728 r.	360
1. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1728 r.	360
2. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1728 r.	361
3. List sejmiku województwa bełskiego do Stanisława Mateusza Rzewuskiego wojewody bełskiego, hetmana wielkiego koronnego – Bełz, 24 sierpnia 1728 r.	367
4. Uniwersał Augusta II odwołujący sejm grodzieński w 1728 r. – Drezno, 13 września 1728 r.	368
164. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1728 r.	369
1. Protestacja przeciwko elekcji deputatów z województwa bełskiego na Trybunał – Bełz, 13 września 1728 r.	369
165. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1728 r.	369
166. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1729 r.	369
167. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1729 r.	370
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1729 r.	370
2. Manifestacja w sprawie protestacji wniesionej przeciwko sejmikowi – Bełz, 13 września 1729 r.	373
168. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 21 sierpnia 1730 r.	373
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 21 sierpnia 1730 r. – Wschowa, 18 kwietnia 1730 r.	373
169. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1730 r.	374
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1730 r. ..	374
170. Sejmik gospodarski w Bełzie, 12 września 1730 r.	375
171. Sejmik powtórny przedsejmowy w Bełzie, 20 września 1730 r.	375
1. Protestacja przeciwko powtórnemu sejmikowi przedsejmowemu województwa bełskiego – Bełz, 20 września 1730 r.	375
172. Sejmik relacyjny w Bełzie, 22 stycznia 1731 r.	376

1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 22 stycznia 1731 r. – Warszawa, 14 grudnia 1730 r.	376
173. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1731 r.	376
1. Informacja o zerwaniu sejmiku w wiadomościach z Zamościa z 14 września 1731 r.	376
174. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1731 r.	376
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1731 r.	376
2. Informacja o dojeździe sejmiku w wiadomościach z Zamościa z 14 września 1731 r.	379
3. Uniwersał komisarzy sejmikowych zawiadamiający o planowanej rewizji we wsi Beresteczko – Łykoszyn, 24 kwietnia 1732 r.	379
175. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 7 sierpnia 1732 r.	380
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 7 sierpnia 1732 r. – Warszawa, 18 czerwca 1732 r.	380
176. Sejmik powtórny przedsejmowy w Bełzie, 28 sierpnia 1732 r.	380
1. Uniwersał Augusta II zwołujący powtórny sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 28 sierpnia 1732 r. – Warszawa, 18 sierpnia 1732 r.	380
2. Laudum powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 28 sierpnia 1732 r.	380
3. Instrukcja dana posłom na sejm z powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 28 sierpnia 1732 r.	381
177. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1732 r.	384
178. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1732 r.	384
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 16 września 1732 r.	384
179. Sejmik relacyjny w Bełzie, 17 listopada 1732 r.	389
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik relacyjny w Bełzie na dzień 17 listopada 1732 r. – Warszawa, 16 października 1732 r.	389
180. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 15 grudnia 1732 r.	389
1. Uniwersał Augusta II zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 15 grudnia 1732 r. – Warszawa, 18 października 1732 r.	389
181. Sejmik przedkonwokacyjny w Bełzie, 18 marca 1733 r.	390
1. Uniwersał prymasa Andrzeja Teodora Potockiego ogłaszający bezkrólewie i zwołujący sejmik przedkonwokacyjny w Bełzie na dzień 18 marca 1733 r. – Warszawa, 7 lutego 1733 r.	390
2. Laudum sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 18 marca 1733 r.	390
3. Konfederacja zawiązana na sejmiku przedkonwokacyjnym województwa bełskiego w Bełzie, 18 marca 1733 r.	394
4. Instrukcja dana posłom na sejm konwokacyjny z sejmiku województwa bełskiego w Bełzie, 18 marca 1733 r.	399
182. Sejmik relacyjny w Bełzie, 14 lipca 1733 r.	411
1. Laudum sejmiku relacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 14 lipca 1733 r.	411
2. Manifestacja Stanisława Wydźgi wojskiego buskiego przeciw obywatelom powiatu buskiego w sprawie nieprzysłania pachółków dla utrzymania bezpieczeństwa po wyjściu pospolitego ruszenia na elekcję – Busk, 25 sierpnia 1733 r.	414
183. Sejmik podczas pospolitego ruszenia na elekcję na polu elekcyjnym pod Służewem, 25 sierpnia 1733 r.	415

1. Laudum sejmiku podczas pospolitego ruszenia na elekcję na polu elekcyjnym pod Służewem, 25 sierpnia 1733 r.....	415
184. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem wojewody bełskiego w Bełzie, 21 października 1733 r.....	417
1. Uniwersał Antoniego Michała Potockiego wojewody bełskiego zwołujący sejmik ekstraordynaryjny do Bełza na dzień 21 października 1733 r. – b.m. [zapewne koniec sierpnia lub początek września] 1733 r.	417
2. Informacja o zgromadzeniu senatorów i szlachty województwa bełskiego w Bełzie w dniu 21 października 1733 r. i decyzji o szybkim zwołaniu kolejnego zjazdu w uniwersale Antoniego Michała Potockiego wojewody bełskiego – Bełz, 21 października 1733 r.	417
185. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem wojewody bełskiego w Bełzie, 30-31 października 1733 r.....	418
1. Uniwersał Antoniego Michała Potockiego wojewody bełskiego zwołujący sejmik ekstraordynaryjny do Bełza na dzień 30 października 1733 r. – Bełz, 21 października 1733 r.	418
2. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersałem wojewody bełskiego w Bełzie, 30-31 października 1733 r.....	419
186. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem wojewody bełskiego w Bełzie, 23-24 listopada 1733 r.....	422
1. Uniwersał Stanisława I do delegatów wyznaczonych przez sejm elekcyjny do rady przybocznej – Gdańsk, 15 października 1733 r.	422
2. Uniwersał Stanisława I wici jedne za dwoje na pospolite ruszenie – Gdańsk, 17 października 1733 r.	422
3. Uniwersał Antoniego Michała Potockiego wojewody bełskiego zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Bełzie na dzień 23 listopada 1733 r. – Lwów, 6 listopada 1733 r. ...	422
4. Konfederacja województwa bełskiego uchwalona na sejmiku w Bełzie, 23-24 listopada 1733 r.	423
187. Sejmik ekstraordynaryjny po popisie pospolitego ruszenia w Bełzie, 10 grudnia 1733 r.....	432
1. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersałem Stanisława I w Bełzie, 10 grudnia 1733 r.	432
2. Uniwersał Józefa Rulikowskiego podczaszego bełskiego, marszałka sądów kapturowych województwa bełskiego – Bełz, 20 lutego 1734 r.	435
3. Uniwersał Franciszka Salezego Potockiego starosty bełskiego, marszałka sejmiku i konfederacji województwa bełskiego – pod Kurowicami, 29 kwietnia 1734 r.....	436
4. Uniwersał Franciszka Salezego Potockiego starosty bełskiego, marszałka sejmiku i konfederacji województwa bełskiego – pod Kurowicami, 15 maja 1734 r.	437
5. Uniwersał Stanisława I do województw i ziem po opuszczeniu Gdańska – [zapewne w Piszku], 15 lipca 1734 r.	438
6. List Franciszka Salezego Potockiego starosty bełskiego, marszałka sejmiku i konfederacji województwa bełskiego do Józefa Potockiego wojewody kijowskiego, regimentarza generalnego – obóz pod Rozdołem, 16 sierpnia 1734 r.....	438
7. Uniwersał Franciszka Salezego Potockiego starosty bełskiego, marszałka sejmiku i konfederacji województwa bełskiego – obóz pod Rozdołem, 18 sierpnia 1734 r.....	438
188. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1734 r.....	440
189. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1734 r.....	440

190. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta III w Belzie, 24 stycznia 1735 r. ..	441
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Belzie na dzień 24 stycznia 1735 r. – Warszawa, 16 grudnia 1734 r.	441
2. Uniwersał Augusta III w sprawie wycofania wojsk saskich z Rzeczypospolitej – Warszawa, 8 stycznia 1735 r.	441
3. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersałem Augusta III w Belzie, 24 stycznia 1735 r.	441
191. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta III w Belzie, 14 lutego 1735 r.	444
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Belzie na dzień 14 lutego 1735 r. – Warszawa, 17 stycznia 1735 r.	444
2. Odpowiedź księcia Ludwika von Hessen Homburg generała porucznika i komendanta wojsk rosyjskich na poselstwo z sejmiku województwa bełskiego – Lwów, 12 lutego [1 lutego starego stylu] 1735 r.	445
3. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersałem Augusta III w Belzie, 14 lutego 1735 r.	447
192. Sejmik ekstraordynaryjny za uniwersałem Augusta III w Belzie, 14 marca 1735 r.	448
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik ekstraordynaryjny w Belzie na dzień 14 marca 1735 r. – Warszawa, 7 lutego 1735 r.	448
2. Laudum sejmiku ekstraordynaryjnego województwa bełskiego za uniwersałem Augusta III w Belzie, 14 marca 1735 r.	449
193. Sejmik przedsejmowy w Belzie, 16 sierpnia 1735 r.	451
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Belzie na dzień 16 sierpnia 1735 r. – Warszawa, 28 czerwca 1735 r.	451
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Belzie, 16 sierpnia 1735 r.	452
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Belzie, 16 sierpnia 1735 r.	452
4. Manifestacja obywateli województwa bełskiego przeciwko punktowi dotyczącemu ordynacji zamojskiej w instrukcji danej posłom na sejm z sejmiku województwa bełskiego – Belz, 18 sierpnia 1735 r.	456
194. Sejmik deputacki w Belzie, 12 września 1735 r.	457
195. Sejmik gospodarski w Belzie, 13 września 1735 r.	457
196. Sejmik przedsejmowy w Belzie, 14 maja 1736 r.	457
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Belzie na dzień 14 maja 1736 r. – Warszawa, 4 kwietnia 1736 r.	457
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Belzie, 14 maja 1736 r. ...	457
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Belzie, 14 maja 1736 r.	458
197. Sejmik deputacki w Belzie, 10 września 1736 r.	462
1. Informacja o zerwaniu sejmiku – w wykazie deputatów brak deputatów z województwa bełskiego.	462
198. Sejmik gospodarski w Belzie, 11 września 1736 r.	462
199. Sejmik relacyjny w Belzie, 24 września 1736 r.	462
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik relacyjny w Belzie na dzień 24 września 1736 r. – Warszawa, 30 lipca 1736 r.	462
2. Protestacja zrywająca sejmik relacyjny województwa bełskiego – Belz, 24 września 1736 r.	463

3. Manifestacja grupy szlachty przeciw zerwaniu sejmiku relacyjnego województwa bełskiego – Bełz, 24 września 1736 r.....	463
4. Manifestacja Antoniego Jerzego Radeckiego chorążego bełskiego i Antoniego Wydźgi stolnika grabowieckiego, posłów województwa bełskiego na sejm, przeciwko konstytucjom – Bełz, 24 września 1736 r.	464
200. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1737 r.	466
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1737 r.	466
201. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1737 r.	467
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 10 września 1737 r.	467
202. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 25 sierpnia 1738 r.	469
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 25 sierpnia 1738 r. – Wschowa, 30 maja 1738 r.	469
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 25 sierpnia 1738 r.	469
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 26 sierpnia 1738 r.	470
4. Instrukcja dana posłom do Augusta III z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 26 sierpnia 1738 r.	477
203. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1738 r.	478
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1738 r. ..	478
2. Protestacja Antoniego Prusaka Bieniewskiego miecznika lubaczowskiego, Antoniego Rzeszotarskiego i Józefa Tymowskiego przeciw sejmikowi deputackiemu województwa bełskiego – Bełz, 15 września 1738 r.	479
3. Odstąpienie Antoniego Prusaka Bieniewskiego miecznika lubaczowskiego, Antoniego Rzeszotarskiego i Józefa Tymowskiego od manifestacji przeciw sejmikowi deputackiemu województwa bełskiego – Bełz, 15 września 1738 r.	479
204. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1738 r.	480
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 16 września 1738 r.	480
2. Protestacja Michała Ochockiego i Michała Pakosza Czechowskiego przeciw sejmikowi i wyborowi komisarza na Trybunał Skarbowy Radomski – Bełz, 15 września 1738 r.	482
205. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1739 r.	482
1. Informacja o deputatach z województwa bełskiego w wiadomościach z Zamościa 25 września 1739 r.	482
206. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1739 r.	483
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1739 r.	483
207. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 22 sierpnia 1740 r.	485
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 22 sierpnia 1740 r. – Wschowa, 12 czerwca 1740 r.	485
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 22 sierpnia 1740 r.	485
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 22 sierpnia 1740 r.	486
208. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1740 r.	491

1. Manifestacja Michała Wydźgi skarbnika grabowieckiego, pisarza grodzkiego horodelskiego i innych, zrywająca sejmik deputacki województwa bełskiego – Bełz, 12 września 1740 r.	492
209. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1740 r.	492
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1740 r.	492
210. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1741 r.	495
1. Manifestacja Stanisława Lipskiego skarbnika buskiego zrywająca sejmik deputacki województwa bełskiego – Lublin, 23 września 1741 r.	495
211. Sejmik gospodarski w Bełzie, 12 września 1741 r.	495
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1741 r.	495
2. Instrukcja dana posłom do Augusta III z sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1741 r.	499
3. Instrukcja dana posłom do Józefa Potockiego wojewody kijowskiego, hetmana wielkiego koronnego z sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1741 r.	500
4. Uniwersał Marcina Nehrebeckiego chorążego łomżyńskiego, poborcy sejmikowego podatku kołowego województwa bełskiego – Bełz, 14 września 1741 r.	501
5. Informacja o planach unieważnienia limity sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w liście biskupa krakowskiego Jana Aleksandra Lipskiego do Józefa Mnischy marszałka wielkiego koronnego – Borzęcin, 6 października 1741 r.	502
212. Sejmik z limity w Bełzie, 11 grudnia 1741 r.	503
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego z limity w Bełzie, 11 grudnia 1741 r.	503
213. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, b.d. sierpnia 1742 r.	504
1. Uniwersał Augusta III informujący o przyczynach niezwołania sejmu i sejmików przedsejmowych w 1742 r. – Wschowa, 21 maja 1742 r.	504
214. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1742 r.	504
1. Informacja o deputatach z województwa bełskiego w drukowanym kalendarzu politycznym na 1742 r.	504
2. Informacje o tym, że jednym z deputatów województwa bełskiego na Trybunał był Józef Olszewski chorąży lubaczowski, starosta szmelyński.	504
215. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1742 r.	505
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1742 r.	505
216. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1743 r.	506
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1743 r.	506
217. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1743 r.	507
218. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 24 sierpnia 1744 r.	507
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 24 sierpnia 1744 r. – Warszawa, 13 lipca 1744 r.	507
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 sierpnia 1744 r.	508
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 sierpnia 1744 r.	509
219. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1744 r.	517
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1744 r. ..	517

220. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1744 r.	518
1. List Franciszka Potockiego krajczego koronnego do sejmiku województwa bełskiego – b.m. i d. [1. poł. września 1744 r.]	518
2. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1744 r.	519
221. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1745 r.	521
1. Deputaci z województwa bełskiego w wiadomościach z Warszawy z 22 października 1745 r.	521
2. Manifestacja Stefana Przyłuskiego cześnika latyczowskiego zrywająca sejmik deputacki województwa bełskiego – Bełz, 13 września 1745 r.	521
222. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1745 r.	521
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1745 r.	521
2. Rachunek Stanisława Lipskiego skarbnika buskiego i poborcy podatku czopowego i szelężnego uczyniony przed komisarzami sejmikowymi podczas sądów grodzkich – Bełz, 28 marca 1746 r.	525
223. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 22 sierpnia 1746 r.	527
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 22 sierpnia 1746 r. – Wschowa, 3 czerwca 1746 r.	527
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 22 sierpnia 1746 r.	527
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 22 sierpnia 1746 r.	528
224. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1746 r.	538
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1746 r. ..	538
225. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1746 r.	539
1. Manifestacja zrywająca sejmik gospodarski województwa bełskiego – Bełz, 13 września 1746 r.	539
2. Informacja o zerwaniu sejmiku w Kurierze Polskim, w wiadomościach z Zamościa z dnia 16 września 1746 r.	539
226. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1747 r.	539
1. Manifestacja grupy szlachty zrywająca sejmik deputacki województwa bełskiego – Bełz, 11 września 1747 r.	540
2. Manifestacja grupy urzędników i szlachty zrywająca sejmik deputacki województwa bełskiego – Bełz, 11 września 1747 r.	540
3. Informacja o zerwaniu sejmiku w Kurierze Polskim, w wiadomościach z Zamościa z dnia 15 września 1747 r.	541
227. Sejmik gospodarski w Bełzie, 12 września 1747 r.	541
1. Manifestacja zrywająca sejmik gospodarski województwa bełskiego – Bełz, 12 września 1747 r.	541
228. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 19 sierpnia 1748 r.	542
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 19 sierpnia 1748 r. – Warszawa, 10 czerwca 1748 r.	542
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1748 r.	542
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1748 r.	543

229. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1748 r.	546
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1748 r.	546
230. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1748 r.	547
1. Manifestacja zrywająca sejmik gospodarski województwa bełskiego – Bełz, 10 września 1748 r.	547
2. Manifestacja poborców województwa z powodu niemożności złożenia rachunków na zerwanym sejmiku gospodarskim województwa bełskiego – Bełz, 10 września 1748 r.	548
3. Manifestacja Cyriaka Radeckiego podstolego horodelskiego w sprawie uzurpacji urzędu podstolego przez Józefa Benedykta Leszczyńskiego oraz informująca o prezentowaniu przywileju podczas zerwanego sejmiku gospodarskiego – Bełz, 10 września 1748 r.	548
231. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1749 r.	549
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1749 r. ...	549
2. List Mariana Potockiego starosty grabowieckiego do Antoniego Stanisława Debolego sędziego grodzkiego grabowieckiego z informacją o sporze na sejmiku w sprawie nominacji nieposesjonata na urząd regenta grodzkiego grabowieckiego – Bełz, 15 września 1749 r.	550
3. List Józefa Antoniego Lipskiego kasztelana bełskiego do księdza Michała Wodzickiego podkanclerzego koronnego – b.m., 16 września 1749 r.	550
4. Odpowiedź księdza Michała Wodzickiego podkanclerzego koronnego na list Józefa Antoniego Lipskiego kasztelana bełskiego – Drezno, 1 października 1749 r.	551
5. Odpowiedź Józefa Antoniego Lipskiego kasztelana bełskiego na respons księdza Michała Wodzickiego podkanclerzego koronnego – b.m., 26 października 1749 r.	551
6. List Józefa Antoniego Lipskiego kasztelana bełskiego do księdza Michała Wodzickiego podkanclerzego koronnego ze szczegółowym opisem wydarzeń na sejmiku deputackim w Bełzie – Warszawa, [zapewne po 8] listopada 1749 r.	552
232. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1749 r.	556
1. Manifestacja Wojciecha Młozewskiego, Macieja Tormuza i Józefa Czyżewskiego zrywająca sejmik gospodarski województwa bełskiego – Bełz, 16 września 1749 r.	556
233. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 23 czerwca 1750 r.	556
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 23 czerwca 1750 r. – Warszawa, 11 maja 1750 r.	556
2. Instrukcja Augusta III dana posłowi na sejmik przedsejmowy w Bełzie 23 czerwca 1750 r. – Warszawa, 11 maja 1750 r.	557
3. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 czerwca 1750 r.	557
4. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 czerwca 1750 r.	558
5. Manifestacja Antoniego Wydźgi stolnika grabowieckiego, posła województwa bełskiego zrywająca sejm – Warszawa, 7 sierpnia 1750 r.	566
234. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1750 r.	567
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1750 r. ...	567
235. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1750 r.	568
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1750 r.	568

2. Dwie manifestacje przeciwko uchwałom podatkowym sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego, z jednoczesnym zastrzeżeniem legalności wyboru komisarza na Trybunał Skarbowy Radomski – Bełz, 15 września 1750 r.	570
236. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1751 r.	571
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1751 r. ..	571
237. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1751 r.	572
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1751 r.	572
238. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 21 sierpnia 1752 r.	575
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 21 sierpnia 1752 r. – Wschowa, 6 czerwca 1752 r.	575
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego – Bełz, 21 sierpnia 1752 r.	576
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 21 sierpnia 1752 r.	577
239. Sejmik deputacki w Bełzie, 11 września 1752 r.	587
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1752 r. ..	587
240. Sejmik gospodarski w Bełzie, 12 września 1752 r.	587
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1752 r.	587
241. Zjazd gospodarski na mocy uchwały sejmiku gospodarskiego w Bełzie, 7-9 grudnia 1752 r.	593
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 7-9 grudnia 1752 r. ..	593
2. Laudum zjazdu województwa bełskiego w sprawie wybierania podatku kołowego w Bełzie, 8 grudnia 1752 r.	595
242. Zjazd gospodarski na mocy uchwały wcześniejszego zjazdu w Bełzie, 20 stycznia 1753 r.	597
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20-22 stycznia 1753 r.	597
243. Sejmik deputacki w Bełzie, 10 września 1753 r.	600
1. Manifestacja Antoniego Biestrykowskiego, Sebastiana Gliškiego i Adama Boguckiego przeciwko elekcji deputatów na Trybunał – Bełz, 10 września 1753 r.	600
244. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1753 r.	600
1. Dwie manifestacje przeciw ważności sejmiku gospodarskiego – Bełz, 11 września 1753 r.	600
245. Zjazd gospodarski na mocy uchwały sejmiku gospodarskiego z 1752 r. w Bełzie, 20 stycznia 1754 r.	601
1. Protestacja z informacją o unieważnieniu limity zjazdu do dnia 5 marca 1754 r. – Horodło, 9 lutego 1754 r.	601
246. Zjazd gospodarski z postanowienia poprzedniego zjazdu w Bełzie, 5 marca 1754 r. ...	602
247. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 19 sierpnia 1754 r.	602
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 19 sierpnia 1754 r. – Wschowa, 6 czerwca 1754 r.	602
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1754 r.	603
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 19 sierpnia 1754 r.	604

4. Manifestacja przeciw laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego – Bełz, 19 sierpnia 1754 r.....	606
5. Dwie manifestacje z powodu zejść na sejmiku przedsejmowym – Bełz, 20 sierpnia 1754 r.	607
6. Odstąpienie od manifestacji przeciwko sejmikowi przedsejmowemu województwa bełskiego – Bełz, 10 września 1754 r.....	609
248. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1754 r.....	610
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1754 r.	610
249. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1754 r.....	611
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 10 września 1754 r.....	611
2. Instrukcja dana posłom do Augusta III z sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 10 września 1754 r.	612
250. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1755 r.....	613
1. Manifestacja w sprawie nieoblatowania laudum zjazdu gospodarskiego – Bełz, 20 stycznia 1755 r.....	613
2. Sumariusz dokumentów należących do województwa bełskiego oddanych przez Karola Preka skarbnikowicza grabowieckiego, byłego plenipotentą województwa bełskiego, nowemu plenipotentowi Józefowi Mireckiemu łowczemu łatyczowskiemu – Bełz, 20 stycznia 1755 r.....	614
3. Pozew dla Kazimierza Głogowskiego stolnika żydaczowskiego, byłego plenipotentą województwa bełskiego, na Trybunał Skarbowy Radomski w sprawie wniesionej przeciw niemu przez szlachtę bełską – Radom, 25 lutego 1755 r.....	616
251. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1755 r.....	617
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1755 r. ..	617
252. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1755 r.....	618
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 16 września 1755 r.....	618
253. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 23 sierpnia 1756 r.....	622
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 23 sierpnia 1756 r. – Kargowa, 10 czerwca 1756 r.....	622
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1756 r.....	623
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1756 r.....	624
4. Manifestacja przeciwko jednemu z punktów instrukcji sejmiku przedsejmowego danej posłom na sejm – Bełz, 7 września 1756 r.	627
5. Manifestacja Stanisława Aleksandra Siekierzyńskiego starosty horodelskiego i rzeczywistego, przeciwko jednemu z punktów instrukcji sejmiku przedsejmowego danej posłom na sejm – Bełz, 7 września 1756 r.....	628
254. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1756 r.....	629
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1756 r. ..	629
2. Manifestacja przeciwko sejmikowi deputackiemu w Bełzie – Horodło, 15 września 1756 r.	630
3. Manifestacja przeciwko sejmikowi deputackiemu w Bełzie – Horodło, 15 września 1756 r.	631

4. Manifestacja przeciwko sejmikowi deputackiemu w Belzie – Horodło, 15 września 1756 r.	631
5. Manifestacja przeciwko sejmikowi deputackiemu w Belzie – Horodło, 25 września 1756 r.	632
6. Pozew na Trybunał Koronny dla regenta grodzkiego bełskiego za odmowę przyjęcia protestacji przeciwko sejmikowi deputackiemu w Belzie – Lublin, 28 września 1756 r.	632
255. Sejmik gospodarski w Belzie, 14 września 1756 r.	633
256. Zjazd gospodarski z limity w Belzie, 28 września 1756 r.	633
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego z limity w Belzie, 28 września 1756 r.	633
257. Sejmik deputacki w Belzie, 12 września 1757 r.	637
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Belzie, 12 września 1757 r. ..	637
258. Sejmik gospodarski w Belzie, 13 września 1757 r.	638
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Belzie, 13 września 1757 r.	638
259. Zjazd gospodarski w Belzie, 20 stycznia 1758 r.	640
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Belzie, 20 stycznia 1758 r. ..	640
260. Sejmik przedsejmowy w Belzie, 21 sierpnia 1758 r.	642
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Belzie na dzień 21 sierpnia 1758 r. – Warszawa, 15 czerwca 1758 r.	642
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Belzie, 21 sierpnia 1758 r.	643
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Belzie, 21 sierpnia 1758 r.	644
261. Sejmik deputacki w Belzie, 11 września 1758 r.	648
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Belzie, 11 września 1758 r. ..	648
2. Manifestacja w sprawie sejmiku deputackiego – Horodło, 13 września 1758 r.	649
262. Sejmik gospodarski w Belzie, 12 września 1758 r.	649
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Belzie, 12 września 1758 r.	649
263. Zjazd gospodarski w Belzie, 26 września 1758 r.	653
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Belzie, 26 września 1758 r. ..	653
264. Zjazd gospodarski w Belzie, 20 stycznia 1759 r.	656
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Belzie, 20 stycznia 1759 r. ..	656
265. Sejmik deputacki w Belzie, 10 września 1759 r.	658
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Belzie, 10 września 1759 r. ..	658
2. Informacja o okazaniu nieoblatowanej manifestacji Adama Białobockiego stolnikowicza ciechanowskiego i innych przeciwko Janowi Teodorowi Chodakowskiemu suscepcantowi grodzkiemu bełskiemu z powodu braku oblat w grodzie bełskim manifestacji przeciw sejmikowi deputackiemu w Belzie – Grabowiec, 28 września 1759 r.	658
3. Informacja o okazaniu nieoblatowanej manifestacji Adama Białobockiego stolnikowicza ciechanowskiego przeciwko Janowi Teodorowi Chodakowskiemu suscepcantowi grodzkiemu bełskiemu z powodu nieprzyjęcia do oblaty w Belzie ekstraktu manifestu uczynionego we Włodzimierzu przeciwko sejmikowi deputackiemu w Belzie – Grabowiec, 1 października 1759 r.	659

266. Sejmik gospodarski w Bełzie, 11 września 1759 r.....	660
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 11 września 1759 r.	660
2. Manifestacja Adama Białobockiego stolnikowicza ciechanowskiego przeciwko niektórym punktom w laudum sejmiku gospodarskiego w Bełzie – Grabowiec, 1 października 1759 r.	663
267. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1760 r.....	664
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20 stycznia 1760 r. ..	664
268. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 25 sierpnia 1760 r.	673
1. Uniwersał Augusta III zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 25 sierpnia 1760 r. – Warszawa, 12 czerwca 1760 r.....	673
2. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 25 sierpnia 1760 r.	674
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 25 sierpnia 1760 r.....	675
269. Sejmik deputacki w Bełzie, 15 września 1760 r.	680
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1760 r. ..	680
270. Sejmik gospodarski w Bełzie, 16 września 1760 r.....	681
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 16 września 1760 r.	681
271. Zjazd gospodarski w Bełzie, 30 września 1760 r.	684
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 30 września 1760 r. ..	684
272. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 16 marca 1761 r.	685
273. Powtórny sejmik przedsejmowy w Bełzie, 27 marca 1761 r.....	685
1. Laudum powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 27 marca 1761 r.	685
2. Instrukcja dana posłom na sejm z powtórnego sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 27 marca 1761 r.....	686
274. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1761 r.	690
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1761 r. ..	690
275. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1761 r.....	691
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1761 r.	691
276. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1762 r.....	696
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20 stycznia 1762 r. ..	696
277. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 23 sierpnia 1762 r.	698
1. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1762 r.	698
2. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1762 r.....	700
3. Instrukcja dana posłom do prymasa Władysława Łubieńskiego z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 23 sierpnia 1762 r.	704
4. Odpowiedź prymasa Władysława Łubieńskiego dana posłom z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego – b.m., 12 października 1762 r.	705
278. Sejmik deputacki w Bełzie, 13 września 1762 r.....	705
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1762 r. ..	705

279. Sejmik gospodarski w Bełzie, 14 września 1762 r.	706
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1762 r.	706
280. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1763 r.	710
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20 stycznia 1763 r. ..	710
281. Sejmik deputacki w Bełzie, 12 września 1763 r.	712
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 12 września 1763 r. ..	712
282. Sejmik gospodarski w Bełzie, 13 września 1763 r.	713
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 13 września 1763 r.	713
283. Zjazd gospodarski w Bełzie, 20 stycznia 1764 r.	716
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 20 stycznia 1764 r. ..	716
284. Sejmik przedkonwokacyjny w Bełzie, 6 lutego 1764 r.	716
1. Laudum sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 6 lutego 1764 r.	717
2. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedkonwokacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 6 lutego 1764 r.	723
285. Sejmik relacyjny w Bełzie, 23 lipca 1764 r.	732
1. Relacja z sejmu konwokacyjnego złożona przez Kazimierza Poniatowskiego podkomorzego koronnego i posła bełskiego na sejmiku relacyjnym województwa bełskiego – Bełz, 23 lipca 1764 r.	732
2. Laudum sejmiku relacyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 23 lipca 1764 r.	735
3. Akces województwa bełskiego do konfederacji generalnej – Bełz, 23 lipca 1764 r.	737
286. Zjazd w obozie pospolitego ruszenia na elekcji w obozie pod Służewem, 7 września 1764 r.	740
1. Laudum zjazdu województwa bełskiego w obozie pospolitego ruszenia na elekcji pod Służewem, 7 września 1764 r.	740
2. Umowa pomiędzy komisarzami sejmiku bełskiego a generałem rosyjskich wojsk auksyliarnych – Bełz, 24 września 1764 r.	741
287. Sejmik przed sejmem koronacyjnym w Bełzie, 29 października 1764 r.	743
1. Laudum sejmiku województwa bełskiego przed sejmem koronacyjnym w Bełzie, 29 października 1764 r.	743
2. Instrukcja dana posłom na sejm koronacyjny z sejmiku województwa bełskiego w Bełzie, 29 października 1764 r.	745
288. Sejmik deputacki łącznie z gospodarskim w Bełzie, 30 października 1764 r.	750
1. Laudum sejmiku deputackiego i jednocześnie sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 30 października 1764 r.	750
289. Sejmik elekcyjny za uniwersałem Ignacego Cetnera wojewody bełskiego dla wyboru nowego marszałka konfederacji wojewódzkiej po śmierci poprzednika, w Bełzie, 5 sierpnia 1765 r.	753
1. Uniwersał Ignacego Cetnera wojewody bełskiego zwołujący sejmik elekcyjny w Bełzie dla wyboru nowego marszałka konfederacji województwa bełskiego – Lwów, 12 lipca 1765 r.	753
2. Laudum sejmiku elekcyjnego województwa bełskiego w Bełzie, 5 sierpnia 1765 r.	754
290. Sejmik deputacki w Bełzie, 9 września 1765 r.	755
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 9 września 1765 r.	755

291. Sejmik gospodarski w Bełzie, 10 września 1765 r.....	756
1. Laudum sejmiku gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 10 września 1765 r.....	756
292. Zjazd gospodarski w Bełzie, 3 lutego 1766 r.....	759
1. Laudum zjazdu gospodarskiego województwa bełskiego w Bełzie, 3 lutego 1766 r.....	759
2. Likwidacja długów wojewódzkich spisana przez komisję wojewódzką – Bełz, 3 lutego 1766 r.....	762
293. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 25 sierpnia 1766 r.....	766
1. Laudum sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 25 sierpnia 1766 r.....	766
2. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 25 sierpnia 1766 r.....	767
294. Sejmik deputacki i gospodarski w Bełzie, 15 września 1766 r.....	776
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 15 września 1766 r. ..	776
295. Zjazd konfederacki w Bełzie, 27 maja 1767 r.....	777
1. Konfederacja województwa bełskiego w Bełzie, 27 maja 1767 r.	777
2. Uniwersał Antoniego Głogowskiego chorążego horodelskiego, marszałka konfederacji województwa bełskiego, wyznaczający termin wyboru sędziów konfederackich – Bełz, 27 maja 1767 r.	783
296. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 24 sierpnia 1767 r.....	784
1. Uniwersał Stanisława Augusta zwołujący sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 24 sierpnia 1767 r. – Warszawa, 3 lipca 1767 r.	784
2. Instrukcja Stanisława Augusta dla posła na sejmik przedsejmowy w Bełzie na dzień 24 sierpnia 1767 r. – Warszawa, 3 lipca 1767 r.	784
3. Instrukcja dana posłom na sejm z sejmiku przedsejmowego województwa bełskiego w Bełzie, 24 sierpnia 1767 r.....	785
4. Manifest w obronie wiary katolickiej wraz z obszerną argumentacją prawną i historyczną spisany podczas sejmiku przedsejmowego – Bełz, 24 sierpnia 1767 r.....	788
5. Informacja o sejmiku przedsejmowym województwa bełskiego – Bełz, 24 sierpnia 1767 r.	791
297. Sejmik deputacki w Bełzie, 14 września 1767 r.....	792
1. Laudum sejmiku deputackiego województwa bełskiego w Bełzie, 14 września 1767 r. ..	792
298. Sejmik gospodarski w Bełzie, 15 września 1767 r.....	793
299. Sejmik przedsejmowy w Bełzie, 26 września 1768 r.....	793
1. Uniwersał Stanisława Augusta zwołujący sejmik przedsejmowy województwa bełskiego w Bełzie na dzień 26 września 1768 r. – Warszawa, 12 sierpnia 1768 r.	793
300. Zjazd konfederacki w obozie pod Jarosławcem, 26 sierpnia 1769 r.	794
1. Informacje o sytuacji w województwie bełskim z 18 czerwca 1769 r.	794
2. Uniwersał Józefa Bierzynskiego regimentarza generalnego konfederacji barskiej do województwa bełskiego – obóz pod Dzierżkowem, 30 czerwca 1769 r.	796
3. Informacja o obłacie laudum zjazdu konfederackiego województwa bełskiego i akcesu do konfederacji barskiej – w obozie pod Jarosławcem, 26 sierpnia 1769 r.	797
4. Uniwersał Józefa Miączyńskiego starosty łosickiego, marszałka konfederacji województwa bełskiego – obóz pod Zamościem, 30 sierpnia 1769 r.	798
301. Zjazd w Bełzie, 5 listopada 1770 r.....	799
1. Laudum zjazdu województwa bełskiego w Bełzie, 5 listopada 1770 r.	799

2. Instrukcja i kredencjał dane posłom z województwa bełskiego do feldmarszałka rosyjskiego Piotra Aleksandrowicza Rumiancewa w Bełzie, 5 listopada 1770 r.	802
302. Zjazd w Modryńcu, 12 grudnia 1770 r.	804
1. Laudum województwa bełskiego w sprawie umowy względem dostawy prowiantów do magazynu rosyjskiego, w Modryńcu, 12 grudnia 1770 r.	804
303. Zjazd w Bełzie, 10 września 1771 r.	806
1. Laudum zjazdu województwa bełskiego w Bełzie, 10 września 1771 r.	806
304. Zjazd w Bełzie, 21 października 1771 r.	808
1. Laudum zjazdu województwa bełskiego w Bełzie, 21 października 1771 r.	808
2. Informacja o złożeniu manifestu w sprawie recesu od konfederacji przez Józefa Miączyńskiego starostę łosickiego, marszałka konfederacji województwa bełskiego w liście do Jerzego Augusta Mniszcha marszałka nadwornego koronnego – b.m., 16 lutego 1772 r.	811
305. Zjazd w Bełzie, 19 maja 1772 r.	811
1. Laudum zjazdu województwa bełskiego w Bełzie, 19 maja 1772 r.	811
306. Zjazd z uniwersału Józefa Olszewskiego podkomorzego bełskiego w Bełzie, 10 sierpnia 1772 r.	813
1. Laudum zjazdu województwa bełskiego w Bełzie, 10 sierpnia 1772 r.	813
2. Instrukcja dana posłom ze zjazdu województwa bełskiego do paktowania z feldmarszałkiem austriackim Andreasem hr. Hadikiem w Bełzie, 10 sierpnia 1772 r. .	815
3. Punkta do instrukcji dane posłom do feldmarszałka austriackiego Andreeasa hr. Hadika wysłanym z Bełza, 10 sierpnia 1772 r.	816
Aneks 1	819
Instrukcja dana posłom do Augusta II z sejmiku województwa bełskiego z limity w obozie pospolitego ruszenia – pod Dąbrowicą, 18 sierpnia 1702 r.	819
Reaktywowany sejmik województwa bełskiego w Dubience, w 1792 r.	
Wstęp	821
Вступ	825
1. Sejmik dla wyboru deputata trybunalskiego, komisarzy granicznych, lustratora, sędziów ziemiańskich, pisarza aktowego ziemiańskiego w Dubience, 14 lutego 1792 r.	829
1. List komisji porządkowej cywilno-wojskowej województwa bełskiego do Stanisława Małachowskiego marszałka Sejmu Wielkiego z podziękowaniem za przesłanie Ustawy Rządowej – Dubienka, 25 czerwca 1791 r.	829
2. Informacja o niemożności dokonania wyborów na sejmiku województwa bełskiego w Dubience w liście księdza Hugona Kołłątaja podkanclerzego koronnego do Stanisława Augusta – 26 lutego 1792 r.	830
3. Informacja o niemożności dokonania wyborów na sejmiku województwa bełskiego w Dubience w liście Stanisława Augusta do ks. Adama Czartoryskiego – Warszawa, 3 marca 1792 r.	830
4. Informacja o niemożności dokonania wyborów na sejmiku województwa bełskiego w Dubience w liście Stanisława Augusta do ks. Adama Czartoryskiego – Warszawa, 7 marca 1792 r.	831
	939

5. Informacja o sejmiku województwa bełskiego w Dubience w suplemencie do Gazety Narodowej i Obcej, wiadomości z Dubienki z 21 marca 1792 r.	831
2. Sejmik dla wyborów uzupełniających sędziów granicznych i ziemiańskich w Dubience, 24 kwietnia 1792 r.	831
1. Relacja z sesji Sejmu Czteroletniego w dniu 22 marca 1792 r. w sprawie postulatu województwa bełskiego względem zwołania dodatkowego sejmiku wyborczego w Dubience.	832
2. Informacja o uchwale Sejmu Czteroletniego z dnia 22 marca 1792 r. i wyznaczeniu dodatkowego terminu sejmiku wyborczego województwa bełskiego w Dubience, zamieszczona w Gazecie Narodowej i Obcej.	832
3. Laudum sejmiku województwa bełskiego dla wyboru sędziów ziemiańskich i granicznych – Dubienka, 24 kwietnia 1792 r.	833
4. Informacja o sejmiku w liście Onufrego Węgłęńskiego do Stanisława Augusta – Dubienka, 24 kwietnia 1792 r.	835
Indeks osobowy	841
Indeks geograficzny	881

W serii „Staropolski parlamentaryzm” ukazały się dotychczas:

1. *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1696-1732*, wyd. M. Zwierzykowski, Poznań 2008, Wydawnictwo Poznańskie, ss. XVI, 1202, il.
2. M. Zwierzykowski, *Samorząd sejmikowy województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696-1732*, Poznań 2010, Wydawnictwo Poznańskie, ss. 445, il.
3. R. Kołodziej, M. Zwierzykowski, *Bibliografia parlamentaryzmu Rzeczypospolitej szlacheckiej / Bibliography of the parliamentary system of the Nobles' Republic*, Poznań 2012, Wydawnictwo Poznańskie, ss. 210.
4. R. Kołodziej, „Ostatni wolności naszej klejnot”. *Sejm Rzeczypospolitej za panowania Jana III Sobieskiego*, Poznań 2014, Wydawnictwo Poznańskie, ss. 714.
5. *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1733-1763*, wyd. M. Zwierzykowski, Warszawa 2015, Wydawnictwo DiG, ss. XXI, 986, il.
6. *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1668-1675*, wyd. M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, A. Kamiński, Poznań 2018, Wydawnictwo Naukowe UAM, ss. XXI, 674, il.
7. *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1676-1695*, wyd. M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, A. Kamiński, Poznań 2018, Wydawnictwo Naukowe UAM, ss. XXI, 714, il.
8. *Akta sejmikowe województwa bełskiego. Lata 1572-1655*, wyd. M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, Kraków 2020, Księgarnia Akademicka, ss. XXXIII, 812.

W przygotowaniu:

G. Głabisz, *Sejmiki Wielkopolski w latach 1764-1793*, Poznań 2022, Wydawnictwo Wydziału Historii UAM [książka w druku].

Akta sejmikowe województwa bełskiego. Lata 1656-1695, wyd. M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, A. Kamiński.

Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1633-1655, wyd. I. Kraszewski, M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, A. Kamiński.

Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1656-1668, wyd. I. Kraszewski, M. Zwierzykowski, R. Kołodziej, A. Kamiński.

Akta sejmikowe województw Wielkopolski właściwej. Lata 1764-1793, wyd. M. Zwierzykowski, G. Głabisz, W. Filipczak, D. Rolnik.

<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8138-629-6

